

ବୃଦ୍ଧି ଅଭିଧାନ

ଭାରତୀୟ ଶିକ୍ଷା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟଣା ଓ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ପରିଷଦ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ
ଏବଂ
ଡିଡିଆ ଭାରତୀୟ ପାଠ୍ୟପୁସ୍ତକ ପ୍ରଣୟନ ଓ ପ୍ରକାଶନ କ୍ଷମ୍ଭା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ

ଛବିଳ ଅଭିଧାନ

୧୯୮୮

ରାଜ୍ୟ ଶିକ୍ଷା ଗବେଷଣା ଓ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ପରିଷଦଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ
ଏବଂ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ପାଠ୍ୟପୁସ୍ତକ ପ୍ରଣୟନ ଓ ପ୍ରକାଶନ ସଂସ୍ଥାଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ

ଛବିଳ ଅଭିଧାନ (CHHABILA ABHIDHANA)

ସଂକଳନ :

ଶ୍ରୀ ବମ ପ୍ରସାଦ ମହାନ୍ତି, ସପାଦକ, ଶିଶୁ ସାହିତ୍ୟ ସମିତି, ଓଡ଼ିଶା, ଭୁବନେଶ୍ୱର
ତତ୍କାଳୀନ ନରେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରସାଦ ଦାସ, ଉପ-ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ରାଜ୍ୟ ଶିକ୍ଷା ଗବେଷଣା ଓ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ପରିଷଦ, ଓଡ଼ିଶା, ଭୁବନେଶ୍ୱର
ଶ୍ରୀ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ କୁମାର ଛିପାଠୀ, ଅଧ୍ୟାପକ, ବି.ଜେ.ବି. କଲେଜ, ଭୁବନେଶ୍ୱର
ତତ୍କାଳୀନ ହେମନ୍ତ କୁମାର ଦାସ, ପ୍ରାଧ୍ୟାପକ, ସାମନ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର କଲେଜ, ପୁରୀ
ତତ୍କାଳୀନ ଜଗନ୍ନାଥ ମହାନ୍ତି, ପ୍ରାଧ୍ୟାପକ, ରାଜ୍ୟ ଶିକ୍ଷା ଗବେଷଣା ଓ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ପରିଷଦ, ଓଡ଼ିଶା, ଭୁବନେଶ୍ୱର
ତତ୍କାଳୀନ ସର୍ବେଶ୍ୱର ସାମଲ, ପ୍ରାଧ୍ୟାପକ, ରାଜ୍ୟ ଶିକ୍ଷା ଗବେଷଣା ଓ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ପରିଷଦ, ଓଡ଼ିଶା, ଭୁବନେଶ୍ୱର
ତତ୍କାଳୀନ ପ୍ରସନ୍ନ କୁମାର ମିଶ୍ର, ସହ-ସପାଦକ, ଶିଶୁ ସାହିତ୍ୟ ସମିତି, ଓଡ଼ିଶା, ଭୁବନେଶ୍ୱର
ଶ୍ରୀ ବାଳକୃଷ୍ଣ ପ୍ରହରାଜ, ଅଧ୍ୟାପକ, ରାଜ୍ୟ ଶିକ୍ଷା ଗବେଷଣା ଓ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ପରିଷଦ, ଓଡ଼ିଶା, ଭୁବନେଶ୍ୱର

ସମୀକ୍ଷା :

ପ୍ରଫେସର ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ନାଥ, ଶିକ୍ଷାବିଭାଗ, ଭୁବନେଶ୍ୱର
ପ୍ରଫେସର ତତ୍କାଳୀନ ଶରତଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ, ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ରାଜ୍ୟ ଶିକ୍ଷା ଗବେଷଣା ଓ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ପରିଷଦ, ଓଡ଼ିଶା, ଭୁବନେଶ୍ୱର
ତତ୍କାଳୀନ ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଶତ୍ଟି, ଉପ-ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ମାଧ୍ୟମିକ ଶିକ୍ଷା ବିଭାଗ, ଓଡ଼ିଶା, ଭୁବନେଶ୍ୱର
ଶ୍ରୀ କାଶୀନାଥ ଦାଶ, ଶିକ୍ଷକ, ସାରଳାଧର ହାଇସ୍କୁଲ, କାମାକ୍ଷାନଗର, ଡେକାନାଲ

ପ୍ରକାଶନ ନମ୍ବର—୨/୮୮

ପ୍ରକାଶନ ବର୍ଷ—୧୯୮୮

ମୁଦ୍ରଣ ସଂଖ୍ୟା—୧୫,୦୦୦

ରାଜ୍ୟ ଶିକ୍ଷା ଗବେଷଣା ଓ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ପରିଷଦ, ଓଡ଼ିଶା, ଭୁବନେଶ୍ୱର

ପ୍ରକାଶକ :

ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ପାଠ୍ୟପୁସ୍ତକ ପ୍ରଣୟନ ଓ ପ୍ରକାଶନ ସଂସ୍ଥା, ଭୁବନେଶ୍ୱର

ମୁଦ୍ରଣ :

ପାଲ୍ ପ୍ରିଣ୍ଟର୍ସ ପ୍ରା: ଲ:, ଓଡ଼ିଆ ବଜାର, କଟକ-୭୫୩୦୦୧

କ୍ରିମ୍‌ସନ୍ ଅଫସେଟ୍ ପ୍ରା: ଲ:, ଭୁବନେଶ୍ୱର

ମୂଲ୍ୟ—ଟ ୫୦-୦୦

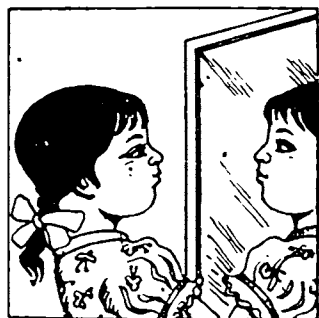
ଅ—ଓଡ଼ିଆ ବର୍ଣ୍ଣମାଳାର ଆଦ୍ୟ ଅକ୍ଷର ।

ଅଅଁଳା, ଅଁଳା—ଗୋଟିଏ କଣାଫଳ; ବଉଳ ଓଷଧି ତିଆରି କରିବାରେ ଏହା ଆବଶ୍ୟକ ଦ୍ରବ୍ୟ ।

ଅଇଁଠା—ଉକ୍ତିଷ୍ଟ; ଖାଇସାରିବା ପତ୍ରର ପୁଡ଼ି-ଯାଇଥିବା ଖାଦ୍ୟ ଅଂଶ ।

ବୁଲୁ କୁବରଣ **ଅଇଁଠା** ଖାଇବା ପାଇଁ ବାରଦୁଆର ହେଉଛି ।

ଅଇନା—ଫର୍ଶ; ଆରସି; ଯେଉଁ କାଚର ଗୋଟିଏ

ପାଖରେ ପାରଦ ଲାଗିଥାଏ । ଏଥିରେ ପ୍ରତିବିମ୍ବ ଦେଖା-ଯାଏ ।

ଧିର ପାଣିକୁ ଋଷିଲେ **ଅଇନା**ରେ ମୁହଁ ଦିଶିଲାପରି ନିଜର

ମୁହଁ ଦେଖାଯାଏ ।

ଅଇର—ଶମ୍ଭୁ ।

ନେତାଙ୍କ ସାପର **ଅଇର** ।

ଅକର୍ମଣ୍ୟ—ଅପାରଗ; ଶତ୍ରୁ ।

ଶ୍ରୀକାନ୍ତ ପାହାଚରୁ ପଡ଼ି ଦୁଇଗୋଟି ଶକ୍ତିଯିବାରୁ

ଅକର୍ମଣ୍ୟ ହୋଇଗଲା ।

ଅକସାତ୍—ମଠାତ୍ ।

ନରେନ୍ଦ୍ର ସଙ୍ଗେ ରଥାରେ **ଅକସାତ୍** ଶବ୍ଦର ଭେଟ ହେଲା ।

ଅକାଣ୍ଡିଆ—ସଫା ଯୋଇ ନ ଥିବା ।

ଅକାଣ୍ଡିଆ ଚାଉଳ—ଯେଉଁ ଚାଉଳ ଉପରୁ ନାଲି ଅଂଶ ପୁଡ଼ି ନ ଥାଏ ।

ଅକାଣ୍ଡିଆ ଚାଉଳରେ ଖାଦ୍ୟପ୍ରାଣ ବେଶୀ ଥାଏ ।

ଅକାମି, ଅକାମୀ—ଅଚଳ

ଅକାମୀ ହେଲା ମଟର ଗାଡ଼ି

ଅଧା ବାଟରେ ରହିଲା ପଡ଼ି ।

—କାମରେ ଲାଗୁ ନ ଥିବା ।

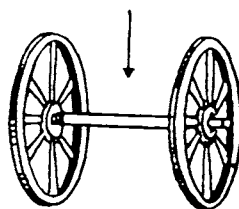
ଗାଆଁରେ ନଳ କୂଅଟିର ପହ କେହି ନେଲେ ନାହିଁ ।

ତେଣୁ ତାହା ଅଳ୍ପ ଦିନରେ **ଅକାମୀ** ହୋଇଗଲା ।

ଅକୁହା—ସାହା କହିହେବ ନାହିଁ, ସାହା କୁହାଯାଇନା

ଶରୀରର ପାଦା କହିହେବ, କିନ୍ତୁ ମନର ପାଦା **ଅକୁହା** ।

ଅଖ—ଶଗଡ଼ର ଦୁଇ ଚକକୁ ଯୋଡ଼ି ରଖୁଥିବା କାଠ ବା ଲୁହାର ଦଣ୍ଡ ।

ଅଖ ଧରିଥାଏ ଗଡ଼ି

ଚକ ଯାଇଥାଏ ଗଡ଼ି ।

ଅଖାଇ—ଯେଉଁ ଝିଅଟି ଖାଏ ନାହିଁ ବୋଲି କହି-ହେଉଥାଏ ।

ଅଖାଇ କରିଛି ଓଷା

ତୋଳିଏ ଶୁଭଳ ଓଳିକେ ଖାଏ

ଦାନ ଅଛି ଦରଘଣା ।

ଅଖିଳ—ସମଗ୍ର; ସବୁଆଡ଼ ।

“**ଅଖିଳ** ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ପଡ଼ି ମୋ ଜୀବନ ସ୍ବାମୀ”

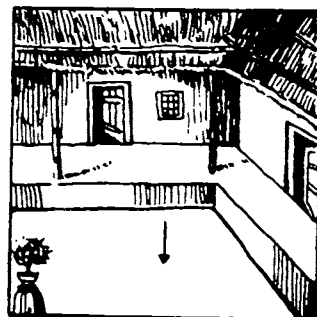
—ମଧୁସୂଦନ ରଓ

ଅଗ—ଗଛ ବା ଖମ୍ବର ଉପର ଅଂଶ ।

ଗଛ ଅଗରେ ପାତିଲା ଆଦ

ବଢ଼ାଇଲେ କି' ପାଇବ ହାତ ?

ଅଗଣା—ଖଞ୍ଜା ଭିତରର ଖୋଲି ଜାଗା ।

ଅରେ ଜମଣା,

ତୁଲି ତୁଲି ପୁଣି ସେଇ

ଅଗଣା ।

—ଗଣା ହୋଇ ନ

ଥିବା ।

ଛଷ ବିଡ଼ା ଗୁଡ଼ିକ

ଅଗଣାରେ ପଡ଼ି-

ରହିଛି ।

ଅଗନାଅଗନ—ଅନ୍ୟ; କ୍ଷତ୍ର; ଯେଉଁଠାକୁ ସହକରେ
ଯାଇଥିବା ନାହିଁ ।

ଅଗନାଅଗନ ବନସ୍ତ ଭିତରେ ବହୁକାଳରୁ ଭଗ୍ନ
ଦେଉଳଟିଏ ଅଛି ।

ଅଗତ୍ୟା—ନିରୁପାୟ ହୋଇ; ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ।

ଅଗି—ମାଘ ସୁନିଅଁର ଅଗ୍ନି ଉତ୍ସବ;
—ବୃଷ ଲଗାଦିର ଅଗ ।

ଅଗି ଜଳିଲା,
ଶୀତ ଟଳିଲା ।

କଦଳୀ ଗଛର ଅଗି
ପତର ମୋଡ଼ିହୋଇ
ରହିଛି ।

ଅଗ୍ରକ—ବଡ଼ଗଲା

ଅଗ୍ରଣୀ—ଆଗୁଆ

—ଯେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟର ନେତୃତ୍ୱ ନିଅନ୍ତି ।

ବାଳଗଣାଧର ତିଳକ ଭରତର ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମରେ
ତେଣେ ଅଗ୍ରଣୀ ବୀର ଥିଲେ ।

ଅଗ୍ରସର—ଆଗକୁ ମାଡ଼ି ଚାଲିବା ।

ଅନ୍ଧକାର ଗର୍ତ୍ତରେ ଆମର ବୀର ତରାନ୍ମାନେ
ଶତ୍ରୁଘାଟି ଉପରେ ଅଭିନବ ଆକ୍ରମଣ ପାଇଁ ଅଗ୍ରସର
ହେଲେ ।

ଅଗ୍ରିମ—ଆଗକୁ; ବଇନା ।

ବହି ତାଙ୍କର ପଠାଇବା ପାଇଁ ବିକ୍ରେତାଙ୍କ ପାଖକୁ
ଅଗ୍ରିମ ଟଙ୍କା ପଠାଇଛନ୍ତି ।

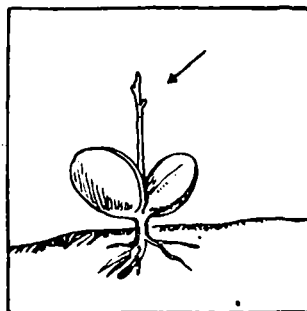
ଅଗ୍ନିକାଣ୍ଡ—ନିଆଁରେ ଧନ ଜୀବନ ପୋଡ଼ିଯିବା ।

ତା'ପରୁ ନିଆଁ ଯାଇ ଅଳଗୁଣିର ଜୁଗାରେ ଲାଗିଲା ।
ତା'ପରେ ଚାଳକୁ ଧରିଲା । ବିରଟ ଅଗ୍ନିକାଣ୍ଡ ତଟି
ପୁର ଗ୍ରାମଟି ପୋଡ଼ିଗଲା ।

ଅଗ୍ନିମାନ୍ୟ—ଅଜ୍ଞାତ ।

ପେଟୁ ଚିନ୍ତାମଣି ଅଗ୍ନିମାନ୍ୟ ବେଗରେ ପଡ଼ି ଯାହା
ଖାଇଛି ହଜମ କରି ପାରୁନାହିଁ । ତଥାପି ଲେଉଟେର
ଖାଇଦେଉଛି ।

ଅଙ୍କୁର—ଗଜା

ଅଙ୍କୁରୋଦ୍ଗମ—

ଅଙ୍କୁର ଉଦ୍ଗମ ବା
ଗଜା ବାହାରିବା ।

ଅଙ୍କୁବେତ୍ତମ—

ପାଇଁ ବାନ୍ଧୁ,
ତଳ ଓ ଉପାପ
ଆବଶ୍ୟକ ।

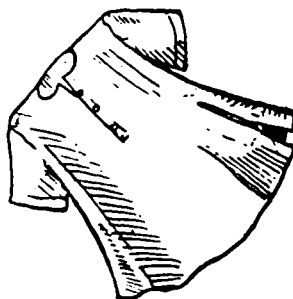
ଅଙ୍କୁଶ—ହାତୀକୁ ଚଳାଇବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ମୁନିଆଁ
ବକାଲୁହା ।

ହାତୀ କେତେ ବଡ଼ ଜୀବ-

ଅଙ୍କୁଶକୁ ତରି ମାହୁଳ କଥାରେ
ବନ୍ଧୁ ଉଠୁ ହେଉଥିବ ।

ଅଙ୍ଗୀ—ଜାମା; କୁର୍ତ୍ତା; କମିଜ ।

ନନାଙ୍କ ଅଙ୍ଗୀଟା
ପିନ୍ଧି କେଶବ
ଧେଇ ଧେଇ ହୋଇ
ନାଚୁଛି ।

ଅଚଳ—ସ୍ଥିର

ଚକା ଟାଟିଗଲେ ଗାଡ଼ି ଅଚଳ ।

—ପଞ୍ଜୁ

ବୁଢ଼ା ହେବାରୁ ସେ ଅଚଳ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେଣି ।

—ଅପ୍ରଚଳିତ

ପାହୁଲ, ଅଣି ଆଦି ମୁଦ୍ରା କ୍ରମେ ଅଚଳ ହୋଇ-
ଯାଇଛି ।

ଅଚଳାଚଳ—ଅମାପ; ପ୍ରଚୁର; ଯଥା—ଅଚଳାଚଳ
ସମ୍ପର୍କିତ ।

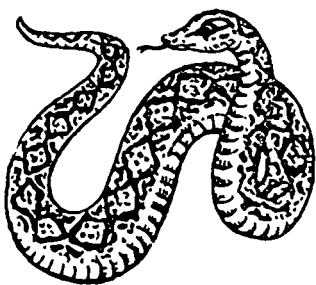
ଅଚଣ୍ଡା—ଯାହା ସଙ୍ଗେ ଆଗରୁ ପରିଚୟ ନାହିଁ;
ଅଜଣା ।

ଅଚନ୍ଦ୍ର । ଲେକଠାରୁ ହଠାତ୍ କୌଣସି ଖାଦ୍ୟ ଗ୍ରହଣ
କରିବା ଅନୁଚିତ ।

ଅଛୁଣ୍ଡା—ଯାହା ଛୁଣ୍ଡେ ନାହିଁ ।

ଯେଉଁ ସଂଖ୍ୟା ୧ ଓ ସେହି ସଂଖ୍ୟା ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ
ସଂଖ୍ୟା ଦ୍ଵାରା ଛିଣ୍ଡେ ନାହିଁ ତାହା ଅଛୁଣ୍ଡା ସଂଖ୍ୟା
ଯଥା—୭, ୧୧, ୧୩, ୧୭, ୧୯ ଇତ୍ୟାଦି ।

ଅଜଗର—ବୋଡ଼ା ଜାଗାୟୁ ଏକ ବଡ଼ ସାପ । ଏ
ସାପ ଏତେ ବଡ଼ ଯେ ଛେଳିପରି ପଶୁକୁ ଗିଳିଦିଏ ।

ଅଜଣା—ଯାହା ଜଣା ନାହିଁ; ଅଜ୍ଞାତ ।

ଅଜଣା ଲେକଠାରୁ କୌଣସି ଜିନିଷ ଗ୍ରହଣ କରିବ
ନାହିଁ ।

ଅଜସ୍ର—ବହୁତ; ପ୍ରଚୁର ।

ସେ ପିଲାଟି ଶ୍ରେଣୀରେ ବିଫଳ ହେଉଥିଲା । କିନ୍ତୁ

ଅଜସ୍ର ପରିଶ୍ରମ କରି ଶେଷରେ ଶ୍ରେଣୀରେ ପ୍ରଥମ
ହେଲା ଓ ବୃତ୍ତି ପାଇଲା ।

ଅର୍ଜନ—ଲାଭ କରିବା ।

ରବୀନ୍ଦ୍ରନାଥ ବିଶ୍ଵକବି ରୂପେ ଖ୍ୟାତି ଅର୍ଜନ
କରିଥିଲେ ।

—ଭେଜଗାର କରିବା ।

ଦାନବକୁ ଯାହା ଅର୍ଜନ କରନ୍ତି, ସବୁ ଦୁଃଖୀମାନଙ୍କୁ
ବାଣ୍ଟିଦିଅନ୍ତି ।

ଅଜ୍ଞାତ—ଅବଦିତ; ଅପ୍ରକାଶିତ; ଗୁପ୍ତ ।

ନେତାଜୀଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁର ପୂର୍ବ ବିବରଣୀ ଏବେ ମଧ୍ୟ
ଅଜ୍ଞାତ ଅଛି ।

ଅଜ୍ଞାନ—ଯାହାର ଜ୍ଞାନ ନାହିଁ; ଅବିଦ୍ୟା ।

ଅଞ୍ଜଳି, (ଅଂଚଳ)—କାନି; ପରିଚ ।

ଅଞ୍ଜଳରେ ମା'
ପୁଅ ଆଖିରୁ ଲୁହ
ପୋଛିଦେଲେ ।

—ଏକ ଦେଶ
ବା ରାଜ୍ୟର
ଅଂଶ ବିବରଣ ।

ଗଡ଼ବର୍ଷ ବର୍ଷା

ଅଭାବରୁ ଆମ ଅଞ୍ଜଳରେ ଭଲ ଫସଲ ହେଲା ନାହିଁ ।

ଅଞ୍ଜନ—ଆଖିରେ ଲଗାଇବା କଳା ।

ସୁରମା ଆଖି ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରକାର ଅଞ୍ଜନ ।

ଅଞ୍ଜଳି—ଅଞ୍ଜଳି

ପୂଜାପରେ ପିଲାମାନେ ପୁଷ୍କର ଅଞ୍ଜଳି (ପୁଷ୍କାଞ୍ଜଳି)
ଦେଇ ପ୍ରସାଦ ସେବନ କଲେ ।

ଅଟକ—ବନ୍ଦ; ବାଧା;

ଇଂରେଜ ସରକାର ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀଙ୍କୁ ଅନେକ ଦିନ
ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଟକ କରି ରଖିଥିଲେ ।

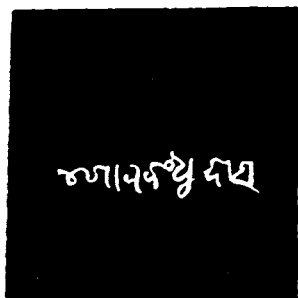
ଅଟକଳ—ଅନୁମାନ; ଅମାଜ ।

ଏବର୍ଷ ଆମ ସ୍କୁଲ ବରିଷ୍ଠରୁ ପ୍ରାୟ ଦୁଇଶହ ଟଙ୍କାର
ପରିବା ଆମଦାନି ହେବ ବୋଲି ଅଟକଳ କରାଯାଇଛି ।

ଅଟଳ—ସ୍ଥିର, ଦୃଢ଼ ।

ପୁଅର ବିଭାଗର କଥା ନେଇ ସେ ତାଙ୍କ କଷ୍ଟଭିତ୍ତିରେ
ଅଟଳ ରହିଲେ ।

ଅଟୋଗ୍ରାଫ୍—ଦସ୍ତଖତ୍; ନିଜ ହସ୍ତାକ୍ଷରେ ନିଜର ନାମଲେଖା ।

ନାମଜାତା ଶେକାଳୀମାନଙ୍କୁ ଭେଟି ସୋନି ସେମାନଙ୍କ ଅଟୋଗ୍ରାଫ୍ ସଂଗ୍ରହ କରିଛି ।

ଅଞ୍ଜଳିକା—ବଡ଼ କୋଠାଘର ।

ମନୋରମ ଉତ୍ପାଦନ
ମଧ୍ୟରେ ଥିଲା
ଏକ ଅକାଶଚୁମ୍ବୀ
ଅଞ୍ଜଳିକା ।

ଅଡ଼ର୍—ଆଦେଶ ।

ପେରସୀ ହାକିମଙ୍କୁ କହିଲା, “ଆଜ୍ଞା, ଆପଣ ଯାହା ଅଡ଼ର୍ ଦେବେ ମାନିବି ।”

—ବରାଦ:

ଏ ବର୍ଷ ଦଶହରାକୁ ସାନୁର ନୂଆ ପେଣ୍ଡ ଜାମା ପାଇଁ ଦରଜା ପାଖେ ଅଡ଼ର୍ ଦିଆଯାଇଛି ।

ଅଡୁଆ—ଅସଙ୍ଗତା; ଗୋଳମାଳ ।

ସୂତା ଅଡୁଆକୁ କଥା ଅଡୁଆ ।

ଅମ ରାଅରେ ଯେତେ ଅଡୁଆ ଥିଲା ଗଲ ରବିବାର ଦିନ ସମସ୍ତେ ବସି ତୁଟାଇ ଦେଲେ ।

ଅଣବାହୁଡ଼ା—ଯାହା ଫେରାଅସେ ନାହିଁ ।

ଚକ୍ରଣ ରଥ ଅଣବାହୁଡ଼ା ।

ଅଣହାତ—ହାତମୁଠାକୁ ଚାଲିଯିବା ।

ହାତରୁ ଖସିଲେ ଅଣହାତ ।

ଅଣା—କଟିଦେଶ

ଅଣାଏ, (ଅଣିଏ)—କଟିଦେଶ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ଯଥା—

ଅଣା (ଣି) ଏ ପାଣି ।

ଅଣ୍ଟି—ପିନ୍ଧା ଲୁଗାର ଅଳପରି କରାଯାଇଥିବା ଅଂଶ ।

ଭିକାରୀଟି ଅଣ୍ଟି ପତାଇ ମାଗୁଛି ।

ଅଣିକା—କମିଯିବା (ପ. ଓ.)

—କୁଲେଇବା ।

ଭେଟିରେ ପାହା ରକ୍ଷା ଯାଇଥିଲା ତାହା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଅଣିକି ନାହିଁ ।

ଅଣ୍ଡା—ଚଢ଼େଇ ପାରୁଥିବା ଚମ୍ପ ।

ଏକୋଇଶ ଦିନରେ କୁକୁଡ଼ା

ଅଣ୍ଡା ଫୁଟେ । ଭୁଆଁ ଧଣ୍ଡ

କାହିଁ ବାହାର ତୁନିଆକୁ

ଦେଖେ ।

ଅଣ୍ଡା ଉଷ୍ମମାଇବା—ମା-କୁକୁଡ଼ା ନିଜ ଅଣ୍ଡାକୁ ଗରମ କରିବା କାମ । ତା ଫଳରେ ଅଣ୍ଡାରୁ ଭୁଆଁ ବାହାରେ; କିଛି କାମ ନ କରି ଖାଲି ବସିବା ।

ଅଣ୍ଡା ବଜା—କୁନି କୁନି ପିଲଗୁଡ଼ିଏ ।

ଅଣ୍ଡାଲିବା—ନ ଦେଖି ପାରିବା, ଅବସ୍ଥାରେ ଖୋଜିବା ।

ଅନ୍ଧଟି ଅଣ୍ଡାଏ ଅଣ୍ଡାଏ ବାଟ ଖୁଲୁଛି ।

ଅନ୍ଧାରରେ ସେ ଅଣ୍ଡାଏ ଅଣ୍ଡାଏ ଦିଆଯିଲାଟି ପାଇଲେ ।

ଅତ୍ୟନ୍ତ—ପାରି; ଲୁପ୍ତନ

ମାଆ କେତେ ଦୁଃଖ କଷ୍ଟ ବାଧା ବିପଦ ଅତ୍ୟନ୍ତ କରି ପୁରାଣକୁ ମଣିଷ କଲେ ।

ଅତିଥି—ଗୃହକୁ ନିମନ୍ତ୍ରିତ କିମ୍ବା ବିନା ନିମନ୍ତ୍ରଣରେ ଆସିଥିବା ସ୍ୱାଗତଯୋଗ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ନିଜେ ନ ଖାଇ ଆଗ ଅତିଥିଙ୍କୁ ଦେବା ଆମର ପରମାର୍ଥ ।

ଅତୀତ—ଯାହା ଚାଲିଯାଇଛି ।

ଯଥା—ଅତୀତ ସମୟ, ଅତୀତ ଲେଖି ।

ତଥାପି ଛେଳି ଚରିଲବେଳେ ଅତୀତର (ଅତୀତ ଦିନରୁଦ୍ଧିକର) କଥା ମନେପକାଇ ଆଖିରୁ ଲୁହ ବୋଉଥାଏ ।

ଅତ୍ୟାଚାର—ପୀଡ଼ା, କଷ୍ଟଦେବା

ସେ ନିଜ ଶରୀରର ଯନ୍ତ୍ର ନ ନେବା ହାରା ନିଜପ୍ରତି ଅତ୍ୟାଚାର କରୁଛି । ଏହାର ଫଳ ଭଲ ନୁହେଁ ।

— ଦୌରାତ୍ମ୍ୟ ।

କଂରେଜ ସରକାରଙ୍କ ଅତ୍ୟାଚାର ସହି ନ ପାରି ଦେଶବାସୀ ବିଦ୍ରୋହ ଆରମ୍ଭ କଲେ ।

ଅତ୍ୟାଚାରୀ—ଦେ-ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ କଷ୍ଟଦେବା ।

ଅର୍ଥ—ଧନ; ଟଙ୍କା-ପଇସା ।

ଅର୍ଥସି ଅନର୍ଥର ମୂଳ ।

— ମାନେ ।

ହେଉ ଶେଷ ଅର୍ଥ ବୁଝି ନ ପାରିବ ଅଭିଧାନ ଦେଖ ।

— ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ।

ତାଙ୍କ କଥାର ଅର୍ଥ ମୁଁ ବୁଝିପାରୁନାହିଁ ।

ଅଦଳବଦଳ— ଓଲଟପାଲଟ ।

କୁଳର ଚପଲ ବୁଲୁ ଗୋଡ଼ରେ, ବୁଲୁର ଚପଲ କୁଲୁ ଗୋଡ଼ରେ... ଦୁହିଁଙ୍କ ଚପଲ ଅଦଳବଦଳ ହୋଇଯାଇଛି ।

ଅଦନ—ଅସମୟ

ଅଦନ ମୋର ଯୋଗୁଁ ହଇରାଣ ହେବାକୁ ପଡ଼େ ।

ଅଧିକାର—ଦଖଲ

ଦଉଡ଼ି ତିଆଁ ଓ ମୁଆଁ ଶିଆରେ ନିକି ପ୍ରଥମ ସ୍ଥାନ

• ଅଧିକାର କଲ ।

— ଦାବୀ; ମାଲିକାନା ।

ତୁମ ସମ୍ପତ୍ତିରେ ମୋର ଅବା କି ଅଧିକାର ଅଛି ?

ଅଧିକାରୀ—ମୁଖ୍ୟ; ନେତା ।

“ଜନ-ଗଣ-ମନ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ତରଫେ

ଭରତ ଭାଷ୍ୟ ବିଧାତା ।”

— ପରିଚାଳକ; ଅଧ୍ୟକ୍ଷ

ପିଲାମାନେ ବୁଲୁଛନ୍ତି ତାଙ୍କ ପୃଷ୍ଠକୁ ଖେଳ ଦଳର

ଅଧିକାରୀଙ୍କ ବୃତ୍ତେ ବାନ୍ଧିଲେ ।

ଅଧିବାସୀ—ନିବାସୀ; ବାସିନ୍ଦା ।

ଭରତ ଆମର ଦେଶ, ଆମେ ତା'ର ଅଧିବାସୀ ।

ଅଧୀନ—ଆୟତ

ସେ କ'ଣ ମୋ ଅଧୀନରେ ଅଛି ସେ ମୋ କଥା ଶୁଣିବ ?

— ବାଧ୍ୟ

ପିଲାଟି ପିତାମାତାଙ୍କର ଆଜ୍ଞାଧୀନ (ଆଜ୍ଞାର ଅଧୀନ) ।

— ଅଧିକାରରେ ଥିବା ।

ଆଗେ ଆମ ଦେଶ ଇଂରେଜମାନଙ୍କ ଅଧୀନରେ ଥିଲା ।

ଆମେ ଏବେ ସ୍ୱାଧୀନ ।

ଅଧ୍ୟବସାୟ—ଅବସର ଚେଷ୍ଟା ବା ଉଦ୍ୟମ ।

ଭରତୀୟ ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ ନିଜ ଅଧ୍ୟବସାୟ ଫଳରେ ମହାକାଶକୁ ଉପଗ୍ରହ ପଠାଇବା ପାଇଁ ସମର୍ଥ ହେଲେ ।

ଅଧ୍ୟୟନ— ମନଦେଇ ପଢ଼ିବା ।

ଅଧ୍ୟୟନରେ ବ୍ୟସ୍ତ ରହି ତୁମ ପାଖକୁ ପଡ଼ୁ ଦେଇପାରି ନ ଥିବାରୁ ମୁଁ ଦୁଃଖିତ ।

ଅଧ୍ୟାପକ—ଶିକ୍ଷକ; ସାଧାରଣତଃ କଲେଜରେ ଶିକ୍ଷାଦାନ କରୁଥିବା ଗୁରୁ ।

ଅଧ୍ୟାୟ—ଗ୍ରନ୍ଥର ପରିଚ୍ଛେଦ ।

ଆମ ଇତିହାସ ବହିରେ ପାଞ୍ଚଗୋଟି ଅଧ୍ୟାୟ ଅଛି ।

ଅନବରତ—ସବୁବେଳେ

ଦୁଇଦିନ ହେଲା ଅନବରତ ବର୍ଷା ଲାଗିରହିଛି ।

—ବିଶ୍ରାମ ନ ନେଇ ।

ଅନବରତ ପରିଶ୍ରମ କରି ଗୋବିନ୍ଦ ଶ୍ରେଣୀରେ ପ୍ରଥମ ହେଲା ।

ଅନର୍ଥ—ଖେଳମାଳ

ବାସୁ ଦାଦା ଆସି ସବୁ ଅନର୍ଥ ଆଲୋଚନା କଲେ ।

ଅନଳ—ନାଆଁ ।

ଅନଳ ଦେଖି
ପତଙ୍ଗମାନେ ଆକୃଷ୍ଟ
ହୋଇ ଆସନ୍ତି
ଏବଂ ଶେଷରେ
ମୃତ୍ୟୁ - ମୃତ୍ୟୁରେ
ପଡ଼ନ୍ତି ।

ଅନଶନ—ନିଜ ଇଚ୍ଛାରେ ଉପବାସ ।

ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀ ଏକୋଇଶ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅନଶନ
କରିଥିଲେ ।

ଅନାବନା—ବାରମିଶା

ଅନାବନା ଘାସ ବଛା ନ ହେଲେ ଧାନଗଛ ଭଲ
ଉଧାଏ ନାହିଁ ।

ଅନାବାଦୀ— ଋଷ ହୋଇ ନ ଥିବା ଜମି ।

ଅନାବାଦୀ ଜମି ଋଷକରି ଅଧିକ ଫସଲ ଉତ୍ପାଦନ
ନ କଲେ ଦେଶରେ ଖାଦ୍ୟ ନିଅଣ୍ଟ ପଡ଼ିବ ।

ଅନିଲ— ପବନ; ବାୟୁ ।

“ମଳୟ ଅନିଲେ ସୁରଭି ଭରି
ଆସିଲା ବସନ୍ତ ଖେଳିବା ହୋରି” ।

ଅନିଷ୍ଟ—କ୍ଷତି

ଅମଙ୍ଗଳ ।

ପରର ଅନିଷ୍ଟ କଲେ ନିଜର ହିଁ ଅନିଷ୍ଟ ହୁଏ ।

ଅନୁକରଣ—ନକଲ ।

ଗୁରୁଜୀଙ୍କ ଲେଖାକୁ ଅନୁକରଣ କରି ଲେଖିଲେ
ହସ୍ତାକ୍ଷର ଭଲ ହେବ ।

ଅନୁକୂଳ—କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ ।

ଅକ୍ଷୟତୃତୀୟା ଦିନ ବିହନ ବୁଝା ଅନୁକୂଳ
(ଅନୁକୂଳ) କରାଯାଏ ।

—ଗତି ସହାୟକ ଦିଗରେ ।

ନୌକାଟି ସ୍ରୋତର ଅନୁକୂଳରେ ଚାଲିଥିଲା ।

ଅନୁଗ୍ରହ—ଦୟା

ସ୍ନେହର ବାରେନ୍ଦ୍ର;

ଅନୁଗ୍ରହ କରି ମୋପାଇଁ ଛୋଟ ଛୋଟାଟିଏ କିଛି
ଆଣିବ । ଇତି ।

ତୁମର

ଶଶାଙ୍କ

ଅନୁଚର—ଯେ ପଛେ ପଛେ ଚାଲେ ।

“ତର ଅନୁଚର ସାଙ୍ଗରେ ଧରି,
ଗଲେ ଦଶରଥ ପାରିଯି କରି” ।

ଅନୁମତି—ସମ୍ମତ

ଏ ଘରେ ବିନା ଅନୁମତିରେ ପ୍ରବେଶ ନିଷେଧ ।

ଆଦେଶ; ଅନୁକୂଳ ।

ଆପଣଙ୍କ ଅନୁମତି ପାଇଲେ ମୁଁ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବି ।

ଅନୁମୋଦନ— ସମ୍ମତ ପ୍ରଦାନ ।

—ପ୍ରିୟାବରେ ରାଜିନିବା ।

ଗାଆଁରେ ପାଠାଗାରଟିଏ ଖୋଲିବାପାଇଁ ଦେବକାନ
ଯେଉଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲେ ସମସ୍ତେ ତାକୁ ଅନୁମୋଦନ
କଲେ ।

ଅନୁରୂପ—ସେହିପରି; ତୁଲ୍ୟ; ଅନୁପାତୀ ।

କଥା ଅନୁରୂପ କାମ ହେବା ଉଚିତ ।

**ଅନୁରୋଧ—କାମ ହାସଲ ପାଇଁ ଅନ୍ୟକୁ ବିନୟ-
ସ୍ୱରରେ କହିବା ।**

ଅନୁସନ୍ଧାନ, (ଅନୁସନ୍ଧାନ) —ଖୋଜାଖୋଜି ।

ମାଟିତଳେ ତେଲ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର
ଅନୁସନ୍ଧାନ କରାଯାଉଛି ।

—ଗବେଷଣା ।

କ୍ୟାନ୍ସର ରୋଗେ ମୂଳକାରଣ ନିରୂପଣ କରିବା
ସକାଶେ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟାବେଶ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରୁଛନ୍ତି ।

ଅନୁସରଣ—ପଛେ ପଛେ ଯିବା ।

ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କ ନୀତି ଅନୁସରଣ କରି ଆମେ ସ୍ୱାଧୀନତା
ହାସଲ କଲୁ ।

ଅନୁସାରେ—ସେହିପରି; ଅନୁପାତୀ ।

ଆମେ ସମସ୍ତେ ସମାନ । ତାତି ଅନୁସାରେ ରକ୍ତ
ଅଲଗା ଅଲଗା ନ ଥାଏ ।

ଅନ୍ୟତ୍ର—ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ।

ସେ ଯାରେ ନାହାନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ଅନ୍ୟତ୍ର ଖୋଜ ।

ଅନ୍ୟମନସ୍—ଗୋଟିଏ କାମ କରୁଥିବାବେଳେ ଅନ୍ୟ କଥା ଭାବୁଥିବା ।

ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଅନ୍ୟମନସ୍ ହୋଇ ଉଲିଲେ ଗାଡ଼ି ମଟର ଧକ୍କା ତ ଶ୍ରାବ୍ୟରେ ଥୁଆ ।

ଅନ୍ୟେଷଣ—ଖୋଜିବା

ମହାନଦୀ କୂଳରେ ଖଣିଜ ତେଲ ଅଛି କି ନାହିଁ ଅନ୍ୟେଷଣ କରାଯାଉଛି ।

ଅନ୍ତ—ଶେଷ

ପାଗଳର କଥାରୁ ଆଦିଅନ୍ତ କିଛି ମିଳେନାହିଁ ।

ଅନ୍ତେ—ଶେଷରେ

ଆସକ ବସନ୍ତ ଶିଶିର ଅନ୍ତେ ।

ଦିଶଇ ଧରଣୀ ଉରୁ କେମନ୍ତେ ।

—ମଧୁସୂଦନ ।

ଅନ୍ତର୍ଜାତ—ଅଦୃଶ୍ୟ ହେବା; ଉଦ୍ଭେଦିତା ।

କାଠୁରିଆକୁ ସୁନା କୁରଦାଟିଏ ଦେଇ ଜଳଦେବତା ଅନ୍ତର୍ଜାତ ହୋଇଗଲେ ।

ଅନ୍ତର—ଦୂରେଇଯିବା; ଦୃଢ଼ତା ।

ପାଖରୁ ଘଡ଼ିଏ ହେଲେ ଅନ୍ତର

ମୋ ପାଇଁ କାହେ ମୋ ମାଆ ଅନ୍ତର ।

ଅନ୍ତରାଳ—ନ ଦେଖିପାରୁଥିବା ସ୍ଥାନ ।

ପରଦା ଅନ୍ତରାଳରେ ଯେହି ସ୍ଥାବକ ଅଭିନେତାମାନଙ୍କୁ ଫିଲ୍ମର କହି ଦିଅନ୍ତି ।

ଅନ୍ତରୀକ୍ଷ—ଆକାଶ ।

ଅନ୍ତରୀକ୍ଷରେ ଯେତେ ତାରକା ଅଛନ୍ତି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଗଣନା କରିବା ଅସମ୍ଭବ ।

ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ—ଯେ ଅନ୍ତର ବା ଦୃଢ଼ତାର କଥା ଜାଣିପାରନ୍ତି ।

ମୁଁ ତ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ଭଗବାନ ନୁହେଁ ଯେ ତୁମ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଜାଣିବି ।

ଅନ୍ତ—ସାହାର ଆଖିକୁ ଦିଶେନାହିଁ ।

ଅନ୍ତ ଲୋକକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ଆମର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।

ଅନ୍ତରୀକ୍ଷ—ସାହା ସତ ନୁହେଁ କିନ୍ତୁ ଲୋକମାନେ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି ।
ବସନ୍ତକୁ ଠାକୁରଣୀ ବୋଲି କହିବା ଏକ ଅନ୍ତରୀକ୍ଷ ।

ଅନ୍ତରୀକ୍ଷ—

ଆଖିରେ ପଡ଼ି ବାନ୍ତି ଏକ ଦଳର ତ ଖେଳ ।

ଅପକାର—ଅନିଷ୍ଟ

ଅନ୍ୟର ଅପକାର ବିନା ନ କରି ଉପକାର କରିବା ସକାଶେ ବାହାରିଆସ ।

ଅପତୟ—ଦ୍ରାସ

ଦିନସାରା ଅନ୍ୟ ଉପରେ ବିରକ୍ତ ହୋଇ ତିନୁ ନିଜ ଶକ୍ତିର ଅପତୟ କରୁଛି ।

—ବଦଳା ।

ଅପଦ—ମନ ନ ମିଳିବା ।

ନେତର କୁକୁଡ଼ା କେତେ ଦୁଆରକୁ ଯିବା ଦିନଠୁ ଦୁଃଖ ଭିତରେ ଅପଦ ।

ଅପମାନ—ହନାଦର; ଅନର୍ଯ୍ୟାଦା ।

ଅନ୍ୟକୁ ଅପମାନ କରି ବଡ଼ଲୋକ ଦେଖେଇହେବା ଭଲ ନୁହେଁ ।

—ନିନ୍ଦା

ପରୀକ୍ଷାରେ ଫେଲହେବାରୁ ଚନ୍ଦ୍ରମଣିକୁ ବଡ଼ ଅପମାନ ହେଲା ।

ଅପରାଧ—ଦୋଷ

ନିଜେ ଯାଇ ନ ପାରି ପଡ଼ୁଥିବା ନିମନ୍ତେ କରୁଥିବା
ଅପରାଧ ମାର୍ଜନା କରିବେ ।

ଅପରାହ୍ଣ—ଉପରାହ୍ଣ

ଅପହରଣ—ଲୁଟି ।

ଅନ୍ୟର ଧନ ସମ୍ପତ୍ତି ଅପହରଣ କରିବା ଉଚିତ
ନୁହେଁ ।

ଅପାସୋର—ଯାହା ପାସୋର ହେବନାହିଁ ।

ଆମ ଗାଁର ଚୁକା ପଣ୍ଡିତେ ମରିଗଲେଣି ସତ, କିନ୍ତୁ
ତାଙ୍କ କଥାଗୁଡ଼ିକ ଏବେ ବି ଅପାସୋର ଅଛି ।

ଅପେକ୍ଷ—ଖୋଲ ମଞ୍ଚରେ ନାଟକ ଅଭିନୟ ।

ଅପେକ୍ଷ ଦଳର ବିଦୁଷକ ଯେପରି ହସାଇଲା ସ୍ତୁ
ହସି ହସି ବେଦମ୍ ହୋଇଗଲି ।

ଅପନ୍ତର—ଲୋକ ଚଳାଚଳ କରୁ ନ ଥିବା ବଡ଼
ଭୂର ।

ସେ ଅପନ୍ତର ଜାଗାକୁ ଗଲେ କିଛି ଖାଇବାକୁ
ମିଳିବ ନାହିଁ ।

ଅଫିସ୍—କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ

“ହଲେ, କିଏ ଟେଲିଫୋନ କରୁଛନ୍ତି ? ବାପା ଘରେ
ନାହାନ୍ତି, ଅଫିସ୍‌କୁ ଯାଇଛନ୍ତି ।

ଅବକାଶ—ଛୁଟି ।

ବ୍ରାହ୍ମ ଅବକାଶରେ ବାପା ଆମକୁ କପିଳାସ ଟୁଲ୍‌ସ୍
ନେଲେ ।

ଅବତରଣ—ଓହ୍ଲାଇବା

ବିମାନଘାଟୀରେ ଯେଉଁଠି ଉଡ଼ାଜାହାଜ ଅବତରଣ
କରେ ତାକୁ କହନ୍ତି ରନ୍‌ଡ୍ ।

ଅବଦାନ —ବଡ଼ଧରଣର ଦାନ ।

ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟକୁ ଗଜାଧର ମେହେରଙ୍କ ଅବଦାନ
ଚିରସ୍ମରଣୀୟ ।

— କାଉଁ ।

ଅବନତି —ତଳକୁ ଝୁଙ୍କିବା, ନଇଁବା ।

— ତଳକୁ ଗଡ଼ି କରିବା ।

ପିଲାଟି ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟରେ ଦିନକୁଦିନ ଅବନତି ଦେଖି ବାପା
ମା’ ଚିନ୍ତିତ ହେଲେ ।

ଅବରୋଧ —ଅଟକ; ଧୁର୍ଗ

ରାଜା ଅବରୋଧ କଲେ ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଦଣ୍ଡ
ପାଇବ ।

— ଦେରଞ୍ଜ

ଅବସର—ଛୁଟି, ଫୁଲୁଧର ।

ଅବସର ସମୟ ଭଲ ବହିପଢ଼ାରେ କଟାଅ ।

ଅବସ୍ଥା —ଦଶା

କୁରରେ ପଡ଼ି ତାଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ଖରାପ ହୋଇଯାଇଛି ।

— ପ୍ରକାର

ତଳ ତିନୋଟି ଅବସ୍ଥାରେ ରହିପାରେ— ଶ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ, ଭଲ ଓ କଠିନ ।

— କଣ୍ଠ

ସୁଁ ତୋର କଣ୍ଠ କଲି ଯେ, ତୁ ମୋତେ ଏତେ ଅବସ୍ଥା
ଦେଉଛ ।

ଅବାଧ—ଯେଉଁଠି ବାଧା ନାହିଁ ।

ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ତୁରୁର ମାସୁଁ, ତେଣୁ ତାଙ୍କ କର୍ମଶାଳାକୁ
ତୁରୁର ଅବାଧ ପ୍ରଦେଶ ।

ଅବକଳ—କିଛି ପରିବର୍ତ୍ତନ ନ ଥାଇ; ଠିକ୍
ସେହିପରି ।

ଚକ୍ରଧର ଲେଖାକୁ ନୃସିଂହ ଅବକଳ ଉଦ୍ଧାରି
ଦେଇଛି ।

ଅଭୟ—ନିର୍ଭୟ, ଭୟ ବା ଶଙ୍କା ନ ଥିବା ।
 ଜୟାଧର ପାଇ ଅଭୟ ବର,
 ଶତବତୀଙ୍କୁ କଲ ସେ ହରବର ।

ଅଭୟାରଣ୍ୟ—ଯେଉଁ ଜଙ୍ଗଲରେ ଜୀବଜନ୍ତୁ ନିର୍ଭୟରେ
 ଚାଲନ୍ତି ।

ଶିମିଳିପାଳ ଅଭୟାରଣ୍ୟରେ ବାଘ ଶିକାର କରିବା
 ମନା ।

ଅଭାବ—ନିଅଣ୍ଟ
 ଅଭାବରୁ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ନଷ୍ଟ ।

ଅଭିଜ୍ଞ—ଜ୍ଞାନ, ଦକ୍ଷ

ନୂଆ କାମ କରିବାକୁ ଗଲବେଳେ ଅଭିଜ୍ଞ ଲୋକ-
 ମାନଙ୍କ ପରମର୍ଶ ନିଆଯାଏ ।

ଅଭିଧାନ—କଥନ

—ଶବ୍ଦକୋଷ, ଯେଉଁ
 ପୁସ୍ତକରେ ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ
 ଲେଖାଯାଇଥାଏ ।
 ପିଲାମାନଙ୍କପାଇଁ ଓଡ଼ିଆରେ
 ଏହି ଅଭିଧାନ ପ୍ରକାଶନ ଏକ
 ଅଭିନବ ଉଦ୍ୟମ ।

ଅଭିନୟ—ନାଟକ ପ୍ରଦର୍ଶନ

ନାଟକଟିରେ ହରିଶ୍ଚନ୍ଦ୍ର ଭୂମିକାରେ ଅଭିନୟ
 କରୁଥିବା ପିଲାଙ୍କୁ ମୁଖ୍ୟ ଅତିଥି ପୁରସ୍କାର ଦେଲେ ।

—ନିଜର ସ୍ୱରୂପ ଲୁଚାଇ ଅନ୍ୟଭାବେ ବ୍ୟବହାର
 କରିବା

ଶିକ୍ଷକ କହିଲେ ତୁ ଅଭିନୟ କଲେ କ'ଣ ହେବ,
 ତୋ ଛଡ଼ା ଏ ଖରାପ କାମ ଆଉ କେହି କରିନାହାନ୍ତି ।

—ହାତ, ମୁହଁ ଚାଲି ଇତ୍ୟାଦି ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ୟ ଭାବ-
 ଭଙ୍ଗୀ ଦେଖାଇବା ।

ପିଲାଟି ଜଣେ ଅନ୍ଧଲୋକର ଅଭିନୟ ବେଶ୍
 କରିପାରୁଛି ।

ଅଭିନେତା—ଅଭିନୟ କରୁଥିବା ପୁରୁଷ

ଅଭିନେତ୍ରୀ—ଅଭିନୟ କରୁଥିବା ମହିଳା

ଅଭିପ୍ରାୟ—ଭକ୍ତି; ମତଲବ

ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ନିଜ ଆଗମନର ଅଭିପ୍ରାୟ ଦକ୍ଷରଥକୁ
 ଜଣାଇ କହିଲେ, “ଆପଣ ଗମ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଦୁଇଜଣଙ୍କୁ
 ପଠାଇଲେ ସେମାନେ ଅସୁରମାନଙ୍କୁ ବଧ କରିବେ ।

ଅଭିଯାନ—ଯୁଦ୍ଧ ନୟ କରିବାପାଇଁ ବାହାରିବା ।

ପୁରୁଷୋତ୍ତମଦେବ କାହିଁ ଅଭିଯାନରେ ଯାଇଥିଲେ ।

—କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ହାସଲ କରିବାପାଇଁ ଯାତ୍ରା ।

ନିରକ୍ଷରତା ଦୂର କରିବାପାଇଁ ଆମ ଦେଶରେ ଏକ
 ଅଭିଯାନ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି ।

ଅଭ୍ୟାସ—ବାରମ୍ବାର ଅନୁଶୀଳନ ।

ସେ ସାଇକେଲ ଶିଖିବାକୁ ପ୍ରତିଦିନ ସକାଳେ ଅଭ୍ୟାସ
 କରୁଛନ୍ତି ।

—ଆବୃତ୍ତି ।

ପିଲାମାନେ ଶ୍ଳୋକଟିକୁ ଅଭ୍ୟାସ କଲେ ।

—ପ୍ରକୃତି ।

ସକାଳୁ ଚାଲିବା ମୋର ଅଭ୍ୟାସରେ ପରିଣତ
 ହୋଇଗଲାଣି ।

ଅମଣିଆ—ଯେ ମଣ ବା ଅଭ୍ୟାସ ନୁହେଁ ।

ଅମଡ଼ା ବାଟକୁ ଅମଣିଆ ବଳଦ—ଗାଡ଼ି ଆଉକୁ
 ଯିବ ନା ପଛକୁ ଯିବ ?

ଅମଳ—ଆଦାୟ

ମଦନାର କମ୍ କମି, କିନ୍ତୁ ବହୁ ପରିଶ୍ରମ କରି ସେଥିରୁ
 ସେ ଅନେକପ୍ରକାର ଶସ୍ୟ ଅମଳ କରେ ।

—ଅଭ୍ୟାସ ।

କୌଣସି ପ୍ରକାର ମାଦକ ଦ୍ରବ୍ୟ ଅମଳ କରିବା
 ଉଚିତ ନୁହେଁ ।

—ରାଜଭୁକାଳ, ଗୀର୍ବନକାଳ ।

ଆକରରଙ୍ଗ ଅମଳରେ ହିନ୍ଦୁ ମୁସଲମାନ ଲୋକମାନେ
 ଶାନ୍ତିରେ ଚଳୁଥିଲେ ।

ଶିକ୍ଷକ ପିଲାଙ୍କୁ କହିଲେ ଆମ ଅମଳ ତ ଗଲ, ଏବେ
 ତୁମ ଅମଳ ଆସୁଛି ।

ଅମାଳିଆ—ଯେ କଥା ମାନେନାହିଁ; ଅବାଧ

ପିଲାଟି ବିନା **ଅମାଳିଆ**, ହେଲେ ବଡ଼ ସାହସୀ ।
ପାଣିକୁ ଡେଇଁପକି ବୁଡ଼ିଯାଉଥିବା କୁନି ଝିଅଟିକୁ
ଚେତିଆଣିଲୁ ।

ଅମାବାସ୍ୟା—କୃଷ୍ଣପକ୍ଷର ଶେଷ ତିଥି

କାର୍ତ୍ତିକ ଅମାବାସ୍ୟା ଦିନ ଲେକେ ଦୀପାଳୀ କାଳି
ବାଣ ମାରି ଅନନ୍ଦ ଅନୁଭବ କରନ୍ତି ।

ଅମାର—ଶସ୍ୟ ରତ୍ନଥିବା କୋଠି

ଅମାର ଦିଶେ ଉକଟିକ୍‌କଣ
ନାହିଁ ତ ତହିଁ ଗୋଟିଏ ଧାନ ।

ଅମାଲୁ—ମାଲୁପୁଅ

ମଇଦା, ଛେନା, ଚିନି, କଦଳୀ ଚକଟି ଘିଅରେ ଛାଣି
ଯେଉଁ ଅମାଲୁ ତିଆରି ହୁଏ ତାହା ଖାଇବାକୁ ସୁଆଦିଆ
ଲାଗେ ।

ଅମୁଲମୁଲ—ଅତି ବେଶୀ ଡାମ୍

କଲ ଘିଅର ମିଠେଇ କମ୍ ଦୋକାନରେ ମିଳେ । ତାହା
ପୁଣି ଅମୁଲମୁଲ ।

ଅମୁଲ୍ୟ—ଅତି ମୂଲ୍ୟବାନ୍

ବଡ଼ ଦେଉଳର ରତ୍ନ ଉଷାରରେ ବହୁତ ଅମୁଲ୍ୟ
ମଣିମୁକା ରହିଛି ।

ଅମ୍ଳଜାନ—ଅକ୍ସିଜେନ୍ ବାସ୍ତୁ, ବାୟୁର ଏକ
ଉପାଦାନ ।

ଅମ ଉଦାରରେ ରକ୍ତ ପରିଷ୍କାର ପାଇଁ ଅମ୍ଳଜାନ
ବାଣ୍ଟ ଦରକାର ।

ଅରଟ—ସୁତା କାଟିବା ଯନ୍ତ୍ର

ଖଦୀ ପ୍ରଭୃତ ସମୟରେ ଆରୁନ୍ଧ୍ୟ ହରିହର ଅରଟରେ
ସୁତା କାଟିବା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଦେଖେଇ ଦେଇଥିଲେ ।

ଅରି—ଶତ୍ରୁ

ଅରି ଫେରିନାହିଁ ଯୁଦ୍ଧ ସରିନାହିଁ

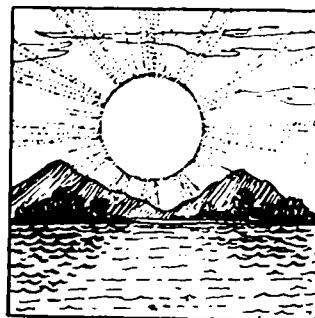
ଆସ ମୋ ଶିବିରେ ଆସ ଭାଇ :

—ଜାତୀୟ କବି ବୀରକିଶୋର

ଅରୁଆ—ଉଆ, ଯାହା ଉଷୁଆଁ ହୋଇ ନ ଯାଏ

ବିଜା ହୋଇ ନ ଥିବା ଧାନର ଉତ୍ତଳକୁ ଅରୁଆ
ଉତ୍ତଳ କହନ୍ତି ।

ଅରୁଣ—ଉଦୟକାଳୀନ ସୂର୍ଯ୍ୟ

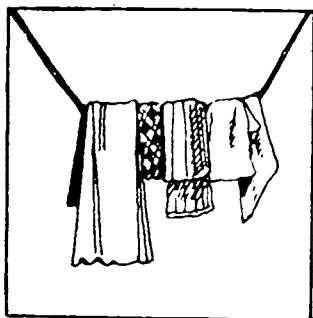
ଅରୁଣିମା—ଉଦୟକାଳୀନ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ଆଶ୍ରୟ

ଅରଣ୍ୟ—ବନ; ଜଙ୍ଗଲ

ଅରଣ୍ୟ ଅମର ସଂପଦ ।

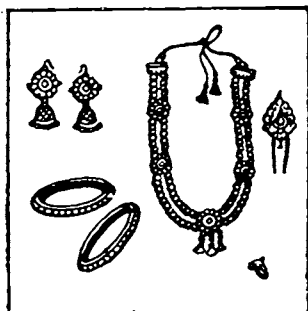
ଅଳଗୁଣୀ—ଲୁଗା ପଟା ଝୁଲାଇ ରଖିବା ପାଇଁ ବାଉଁଶ ବା କାଠର ଝୁଲ ।

ଲୁଗାପଟା କେତେ ସୁନ୍ଦରଭାବେ ଅଳଗୁଣୀରେ ସଜ ହୋଇଛି ।

ଅଳଙ୍କାର—ଗହଣା

—ଯାହା ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ବଢ଼ାଏ, ଭୂଷଣ ।

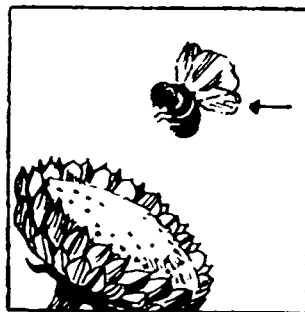
ଉଲ୍ଲସିତ ଶ୍ରେଣୀର ଯେପରି ଅଳଙ୍କାର ସେହିପରି ଉଲ୍ଲସିତ ବିଦ୍ୟାଳୟର ଅଳଙ୍କାର ।

ଅଳଙ୍କୃତ—ଭୂଷିତ

ପୁରସ୍କାର ବିତରଣ ସଭାରେ ଆପଣ ମୁଖ୍ୟ ଅତିଥି ଆସନ ଅଳଙ୍କୃତ କରିବାପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କରୁଛୁ ।

—ଶୋଭା ବଢ଼ାଇବା ।

ଅଳ—ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବ

ଅଳଟି ପୁଲ ପାଖରେ ଗୁଣ୍ଡଗୁଣ୍ଡ ଶବ୍ଦ କରି ଉଡ଼ି ଚାଲିଛି ।

—ଅତି ବନପୁରେ ଅନୁଭବ ।

ସୁନା ଗୁହଟିଏ ଗଢ଼ିଦେବାପାଇଁ ତଥାପୋଇ ମାଆଙ୍କ ପାଖରେ ଅଳ କଲା ।

ଅଳିଆ—ଆବର୍ଜନା, ଏଣୁ ତେଣୁ ପରୁସତା କିନ୍ତସ ।

ଗାତରେ ଅଳିଆ ପକାଇ ଗୋବର ପାଣି ଦିଅ, ପଟିଗଲେ ସେହି ହେବ ବିଲକୁ ଅସଲ ଖତ ।

ଅଲୋଡ଼ା—ଲୋଡ଼ି ନ ଥିବା, ଅପୁଷ୍ଟା ।

ଅଲୋଡ଼ା ବନ୍ଧୁ ଦର୍ଶନରେ ମନରେ ଅପାର ଅନନ୍ଦ ବାତସ୍ୟ ।

—ଅଭରକାଶ, ନଗଣ୍ୟ ।

ବନ୍ୟା ହେଲା, ନାହିଁ ନ ଥିବା ବନ୍ୟା । ଶାଂତାଯାକ ଭାସିଗଲା । ପିଲା ତୁଆ ମରିଗଲେ । ଗୋରୁ ଗାଈ ରହିଲେ ନାହିଁ । ଏକାକୀ ବୁଢ଼ୀ ମାଉସୀ । ସେ କହୁଛି, “ମୋର ଏ ଅଲୋଡ଼ା ଜୀବନରେ କି ଲାଭ” ?

ଅଂଶ—ଖଣ୍ଡ

—ଭାଗ ।

ସାହୁକାରଙ୍କ ସମସ୍ତ ଦୁଇପୁଅଙ୍କ ଭିତରେ ଦୁଇ ଅଂଶରେ ବଣାଗଲା ।

ଆଂଶିକ—ଭାଗେ; ଖଣ୍ଡେ ।

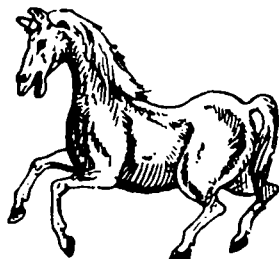
ଆଂଶିକ ପରାଗ ବେଳେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଖଣ୍ଡିତ ଦିଶେ ।

ଅଣ୍ଟା—ଲୁହ, ଆଖିରୁ ଝରୁଥିବା ଲୁଣିଆ ପାଣି ।

ବନ୍ୟାରେ ଲୋକଙ୍କ ଘରଦ୍ୱାର ଭସିଯାଉଥିବା ଦେଖି
ଉଚ୍ଚଳମଣିଙ୍କ ଆଖିରୁ ଅଣ୍ଟା ଝରି ପଡୁଥିଲା ।

ଅଣ୍ଟା—ଘୋଡ଼ା

ଅଣ୍ଟାରେହୀ—ଯେ ଅଣ୍ଟା ବା ଘୋଡ଼ା ଉପରେ
ଆରେହଣ କରିଥାଏ ବା ଡଢ଼ିଥାଏ ।

ଅସମ୍ଭାଳ—ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ

କଂରେଜମାନଙ୍କ ଅତ୍ୟାଚାରରେ ଅସମ୍ଭାଳ ହୋଇ
ଲୋକମାନେ ଆନ୍ଦୋଳନ କଲେ ।

ଅସହଯୋଗ—ସହଯୋଗର ଅଭାବ

ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ଅସହଯୋଗ ଫଳରେ କାରଖାନାରେ
ଉତ୍ପାଦନ କମିଗଲା ।

—ସାଙ୍ଗରେ ମିଳିମିଶି କାମ ନ କରିବା ।

ଅସ୍ତ୍ର—ଲୁହପିବା; ବୁଡ଼ିପିବା

ଅସ୍ତ୍ର—ହାଡ଼

ଖାଦ୍ୟ ଅଭାବରୁ ବୁଡ଼ାଟି
ଅସ୍ତ୍ର କଙ୍କାଳସାର ହେଲାଣି ।

ଅସୀମ—ଯାହାର କୌଣସି ସୀମା ନାହିଁ ।

ଦେଶଲୁଗା ବୁଲିକୁ ଛାଡ଼ି ପତାଇ ଶହୀଦ ବାଜିରାଉ
ଅସୀମ ସାହସର ପରିଚୟ ଦେଲେ ।

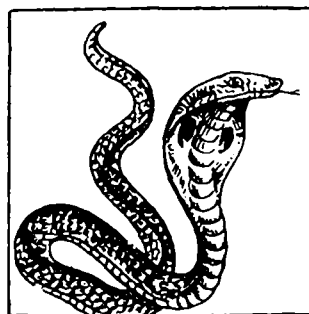
ଅସୁଲ—ଆଦାୟ

ମୁଁ ରଖ ଦେଇଥିବା ଟଙ୍କା ପୁରୁଷ ଅସୁଲ
କରିନେଲି ।

ଅହଙ୍କାର—ଗର୍ବ

ରାଜ ଅହଙ୍କାର ମଣିଷର ବଡ଼ ଖତୁ ।

ଅହ—ସାପ

ଅହ ମଧ୍ୟ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ହେବାରୁ ସେହି
ଅହିରାଜ ନାମ ବୋଲାଉଥାଏ ।

ଅହଂସା—ହଂସା ନ କରିବା, କାହାରିକୁ ନ ମାରିବା ।

ତେଜମାନେ ଅହଂସା ଓଡ଼ ପାଳନ ପାଇଁ ନାକରେ
ତୁଳା ଦେବାକୁ ପସନ୍ଦ କରନ୍ତି ।

ଅହେତୁକୀ—ଯାହାର କୌଣସି କାରଣ ନାହିଁ ।

ଆକାଶ ଭଙ୍ଗିପଡ଼ିବ ବୋଲି ଅହେତୁକୀ ଭୟରେ
ପାଗଳଟି ଚିତ୍କାର କରୁଛି ।

ଅକ୍ଷୟ—ଯାହା ସରିଯାଏ ନାହିଁ କି କ୍ଷୟ ହୁଏ ନାହିଁ ।

ଦାନବୀର ହରିଷ୍ଚନ୍ଦ୍ର ତାଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ଫଳରେ ଅକ୍ଷୟ
କାର୍ତ୍ତି ରଖିଯାଇଛନ୍ତି ।

ଅକ୍ଷିମୁଠି—ଅକ୍ଷୟତୃଷ୍ଣାରେ ବୁଣାଯାଇଥିବା ଅନୁକୁଳ
ବନ୍ଧନ ।

ମଦନା ନୂଆ ଟୋକେଇରେ ଅକ୍ଷିମୁଠି ମୁଣ୍ଡାଇ ବିଲକୁ
ଯାଉଛି ।

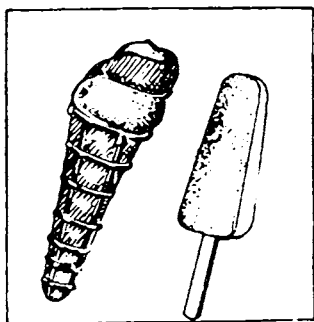
ଆଁ—ମେଲ ହୋଇଥିବା ପାଟି ।

ମାଳତୀ ସବୁବେଳେ ଆଁ କରିଥାଏ । ଆଜି ତା ପାଟିରେ ଦୁଇଟା ମାଛ ପଶିଗଲେ ।

ଆଇନ—ନିୟମ, କାନୁନ୍

କେଉଁ ଦୋଷକଲେ କେଉଁ ଦଣ୍ଡ ମିଳିବ ସେଥିପାଇଁ ଆଇନ ତିଆରି ହୋଇଛି ।

ଆଇସକ୍ରିମ୍—ବରଫ, ଚିନି, ଶର ଇତ୍ୟାଦିରେ ତିଆରି ଏକପ୍ରକାର ଖାଦ୍ୟ ।

ଆଉଟିବା—ଗରମ ହେଉଥିବା ତରଳ ପଦାର୍ଥକୁ ଘାଣ୍ଟିବା ।

କ୍ଷୀରକୁ ବୁଲିରେ ବସାଇ ଆଉଟୁଥିବ । ନହେଲେ ବୁଲିରେ ପଶିଯିବ ।

ଆକଟ—ମନାକରିବା ।

ପଢ଼ିଯା ଘରକୁ ନ ଯିବା ପାଇଁ ମାଆ ଯେତେ ଆକଟ କଲେ ମଧ୍ୟ ତିନୁ ଲୁଚିକରି ଗଲା ।

ଆକଣ—କଣ୍ଠ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ।

ଆକଣ ଭୋଜନ—ମନବୋଧକରି ସେଟପୁରା ଖାଇବା ।

ଆକର୍ଷଣ—ଟାଣିବା, ଓଟାରିବା

ବୁଦ୍ଧକ ଲୁହାକୁ ଆକର୍ଷଣ କରିପାରେ ।

—ଯାହା (ମନକୁ) ଟାଣିଆଣିପାରେ ।

ପ୍ରାକୃତିକ ଶୋଭା ସାଙ୍ଗକୁ କୁନ୍ଦାରମାନଙ୍କ ଲଳନପାଳନ

ବ୍ୟାପାର ଦେଖିବା ଟିକରପଡ଼ାର ଅନ୍ୟ ଏକ ଆକର୍ଷଣ ।

ଆକର୍ଷିତ—ଯାହା ଟଣାହୋଇଅଛି ।

ଆକର୍ଷଣୀୟ, ଆକର୍ଷକ—ଯାହା ଆକର୍ଷଣ କରିପାରେ ।

ଆକର୍ଷ; ଆକର୍ଷୀ ବାଣ୍ଟ (ଡକ)—ଲତା ଯାହା

ସାହାଯ୍ୟରେ କୌଣସି ଆଶ୍ରାକୁ ଗୁଡ଼େଇ ଧରେ ।

ଆକ୍ଷୁ—ଆକର୍ଷିତ

ପିଲାଟିର ଉତ୍ତମ ବ୍ୟବହାରରେ ସମସ୍ତେ ତାହାପ୍ରତି

ଆକ୍ଷୁ ହୁଅନ୍ତି ।

ଆକର୍ଷକ—ହଠାତ୍

ପ୍ରିୟଜନଙ୍କର ଆକର୍ଷକ ମୃଦୁ ସମ୍ବାଦଟି ତାଙ୍କ ମନରେ ଦୁଃଖ ଦେଲା ।

ଆକାର—ମୂର୍ତ୍ତି; ଚେହେରା

ଜଳ ବାଷ୍ପରୂପ ଧରି ଜଳାୟତାଞ୍ଚ ଓ ମେଘ ଆକାରରେ ବାୟୁରେ ଭସିବୁଲେ ।

ନିମିତ୍ତର ଆକାର ତ୍ରିଭୁଜ ପରି; କିନ୍ତୁ ତତୁଳି ପିଠାର

ଆକାର ଗୋଲ ।

ଆକାଶ—ଶୂନ୍ୟ

ମୁନାପରି କିଏ ହେବ

ଦୂର ଆକାଶରୁ ଉଡ଼ିବା ତବେବ

ଧରିଆଣି କିଏ ଦେବ ।

ଅକାଶ ଭେଦ—ଆକାଶରେ କଲଆଁ ଫଳିବାପରି
ଅସମ୍ଭବ କଥା ।

ଅକାଶରୁ କରଅଁ ଚୋଳିବ, ଚିଲିକାକୁ ଯାଇ ମାଛ
ଧରି ଅଣିବ, ଦେବେ ଯାଇ ଝିଲି ଘେଷେଇ କରିବ ।

ଅକାଶ ବାଣୀ—ଶୂନ୍ୟ ବାଣୀ

—ଅଲ୍‌ଭଣ୍ଡିଆ ରେଡ଼ିଓ (ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦ ବ୍ୟବହାର) ।
ଅକାଶବାଣୀ, କଟକ, ବର୍ତ୍ତମାନ ଆଞ୍ଚଳିକ ସମ୍ବାଦ
ଶୁଣନ୍ତୁ ।

ଅକ୍ଷପଞ୍ଚରତ୍ନ—ଏକପ୍ରକାର କୃଷ୍ଣ ଫୋଡ଼ି କେତେକ
ରୋଗ ଭଲ କରିବାର ଉପାୟ ।
(ସାଧାରଣତଃ ଚୀନ୍ ଦେଶରେ ପ୍ରଚଳିତ)

ଅକ୍ଳ—ବ୍ୟସ୍ତ

ଶିକାରୀ ଛୁଆଟିକୁ ଧରିନେବାରୁ ହରିଣୀ **ଅକ୍ଳ** ହୋଇ
ବୁଦା ଅକ୍ଳଅକ୍ଳରେ ତାକୁ ଝୁଝି ରହିଥିଲା ।

ଅକୃତି—ରୂପ; ଆକାର

ବାଣ୍ଟିଆ ପଞ୍ଚା ଚିହ୍ନ ଦେଖି ବାଘର **ଅକୃତି** ଠଉରଇ
ପାରିବ ।

ଅନ୍ୟମତ—ତଡ଼ାଉ

ବାଘ ବୁଦାମୂଳେ ଛକିଥିଲା, ଶଗଡ଼ ଯେମିତି ପାଖ
ହୋଇଛି **ଅନ୍ୟମତ** କଲା ।

ଅନ୍ୟାନ୍ୟ—ଧକିଯିବା; ଯାହାକୁ ଆନ୍ୟମତ କରାଯାଇଛି
ନ ବହି ନ ବୋଲି ବଜାରକୁ ଚାଲିଯାଇଥିବାରୁ ମାନାବ
ମାଆ ତାକୁ ଖୋଟି ଖୋଟି **ଅନ୍ୟାନ୍ୟ** ହୋଇଗଲାଣି ।

ଅନ୍ତତା—ଲଗି

ଭଲ **ଅନ୍ତତା**ରେ ଆମ୍ଭ ଚୋଳିବା ।

ଆଖି—ଯେଉଁଥିରେ ଦେଖିହୁଏ ।

ଆଖି ରଖିବା—ସନ୍ତ ନେବା

ଆଖି ପକାଇବା—ମୋଟାମୋଟିଶ୍ରବେ ଦେଖିବା
(ପଢ଼ିବା) ।

ମୁଁ ଖବରକାଗଜରେ ଚିକିଏ **ଆଖି** ପକେଇଦିଏ
ତାପରେ ଯିବା ।

—ଲୋଭପୂର୍ଣ୍ଣ

ପାଣୁଆର ଜମି ଉପରେ ବାବୁ **ଆଖି** ପକେଇଛନ୍ତି ।

ଆଖି ଦେଖେଇବା—ଡରେଇବା, ଧମକେଇବା ।

ତୁମର **ଆଖି**ଦେଖାଇବାକୁ ମୁଁ ଖାତିର କରୁନାହିଁ ।

ଆଖି ଫିଟିବା—ଲାଣିପାରିବା

ପୁରୁଷଶାସ୍ତ୍ର ପଢ଼ିଲେ ମଣିଷର **ଆଖି ଫିଟେ** ।

— ଆଖିର ଦୁଇପତା ଅଲଗା ହେବା ।

ଏକୋଇଶ ଦିନରେ ବିରଡ଼ିଛୁଆର **ଆଖି ଫିଟେ** ।

ଆଖିଧରିବା—ଆଖିର ଏକ ଡିଆଁ ରୋଗ ।

ଆଖି ବୁଲାଇବା—ଖୋଜିବା, ଉଣ୍ଡି ବା

କଟକ ଆସି କେଉଁଠି ଟିକେ ରହିବ ବୋଲି ଛନ୍ଦ

ଆଖି ବୁଲାଇ ।

ଆଖିରେ ଧୂଳିପକାଇବା—ଠକ୍‌ଦେଇ ଚାଲିଯିବା

କଳମଟା ଏଇଠି ଥିଲା କିଏ **ଆଖି**ରେ ଧୂଳିପକାଇ
କେତେବେଳେ ନେଇଗଲା ।

ଆଖୁ—ଯେଉଁଥିରୁ ଗୁଡ଼ ଓ ଚିନି ତିଆରି ହୁଏ ।

ଆଖୁଖାଇ—ଆଖୁପେଡ଼ା କଳ

ଆଖ୍ୟା—ଉପାୟ; ନାମ

ନନ୍ଦ ସବୁବେଳେ ହସ୍ତଥାଏ ବୋଲି ତାକୁ “ହସ୍ତକୁବ
ନନ୍ଦିଆ” **ଆଖ୍ୟା** ଦିଆହୋଇଛି ।

ଆଖ୍ୟାନ—ଗଳ୍ପ, କାହାଣୀ

ହରିଷ୍ଚନ୍ଦ୍ର ଆଖ୍ୟାନ ଶୁଣି ରୁଚୁ କାହିଁପକାଇଲ ।
ସତ୍ୟରକ୍ଷା ପାଇଁ ତାଙ୍କର କି ଅପୂର୍ବ ଦାନ ।

ଆଗତ—ଆସିବା; ଆସୁଥିବା

ଆଗତ ପ୍ରାୟ—ଅଳ୍ପ ସମୟରେ ପହଞ୍ଚିବାକୁ ଥିବା ।
ମାଉନାସ ତ ହେଲ । ବସନ୍ତ ଆଗତପ୍ରାୟ ।

ଆଗତପାତ୍ର—ଆଗତରୁ ବସୁଥିବା ।

ବିମଳେନ୍ଦ୍ର ଆଗତପାତ୍ର ବେଶୀ ।

ଆଗନ୍ତୁକ—ଅଭ୍ୟାଗତ, ନୂଆହୋଇ ଆସିଥିବା ଲୋକ ।

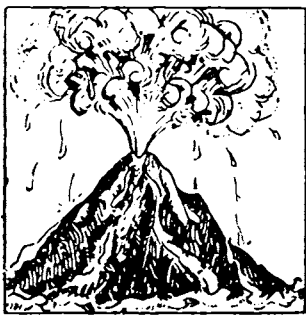
ଆଗନ୍ତୁକ ଭଦ୍ରଲୋକମାନଙ୍କୁ ପାଛୋଟିନେବା କାମ
ବାବୁଲକୁ ଦିଆଯାଇଥିଲା ।

ଆଗମନ—ଆସିବା

ଆଗାମୀ—ଯାହା ଆସୁଛି

ଆଗାମୀ ରବିବାର ଦିନ ଭଲ ଦିନୁଆଁ ଆସିବେ
ବୋଲି ଟେଲିଗ୍ରାମ କରିଛନ୍ତି ।

ଆଗ୍ନେୟଗିରି—ଯେଉଁ ପର୍ବତରୁ ନିଆଁ ସାଙ୍ଗରେ

ତାତଲ ଭରଳ ପଦାର୍ଥ ବାହାରେ ।

ଆଗ୍ନେୟାୟ—ଯେଉଁ ଅସୁରୁ ନିଆଁ ବାହାରେ ।

ଯୁଦ୍ଧରେ ଆଗ୍ନେୟାୟ ବ୍ୟବହାର କରି ଶତ୍ରୁପକ୍ଷର
ବହୁ ଧନ ଜୀବନ ନଷ୍ଟ କରାଯାଏ ।

ଆଗ୍ରହ—ଅତି ବେଶୀ ଇଚ୍ଛା ।

ଧଉଳି ପାହାଡ଼ ଉପରେ ତିଆରି ହୋଇଥିବା ଗୌଡ଼
ଶାନ୍ତିସ୍ତୂପ ଦେଖିବାପାଇଁ ମାନାର ବହୁତ ଆଗ୍ରହ ।

ଆଘାତ—ଘେଟ, ମାଡ଼ ।

ଫଥରକୁ ବିଧା ମାରିଲେ ତା'ର କିଛି ହେବନାହିଁ, ନିଜ
ହାତରେ କେବଳ ଆଘାତ ଲାଗିବ ।

ଆଘାତ—ଶୂନ୍ୟବା

କଥାରେ ଅଛି ଆଘାତ କଲେ ଅଧା ଶ୍ରେଜନ
ହୋଇଗଲା ।

ଆଚରଣ—ବ୍ୟବହାର; ସ୍ୱଭାବ ।

ଶ୍ୟାମଳେନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଆଚରଣ ଅତି ସୁନ୍ଦର, ସେ ବଡ଼
ଭଦ୍ର ।

ଆଚ୍ଛୁର—ବ୍ୟବହାର; ଚଳଣି; ଆଚରଣ ।

ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କ ଆଚ୍ଛୁର ଓ ବିଚାରରେ ଅମଣ୍ଡେ ମୂର୍ଖ
ହୋଇଥିଲେ ।

ଆଚ୍ଛୁର—ତେଲ ମସଲରେ ଜୁଆହୋଇଥିବା ଖଟା ।

ଆଚ୍ଛୁର ଦେଖି କାହା ଜିଭରୁ ଲାଳ ନ ବହେ ?

ଆଚ୍ଛର୍ଯ୍ୟ—ଗୁରୁ, ଶିକ୍ଷାଗୁରୁ ।

ଆଚ୍ଛର୍ଯ୍ୟ ହରିହରଙ୍କ ମନରେ କାହାପ୍ରତି ହିଂସା କି
କପଟ ନ ଥିଲା ।

ଆଜ୍ଞା—ଭଲ

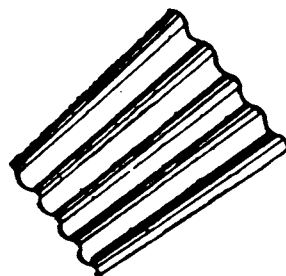
କଲ୍ୟାଣୀକୁ ଆଜ୍ଞା କଷ୍ଟେକଟିଏ ଅତିଦେଲ ଯେ, ସେ
ଦିନ ରାତି ତାକୁ ପାଖରୁ ଛାଡ଼ୁନାହିଁ ।

ଆଜ୍ଞା—ସମ୍ମତ ସୂଚକ, ପସନ୍ଦ ସୂଚକ ।

ରାମଠାରୁ ମହାକାଶ ଯାତ୍ରାର କାହାଣୀ ଶୁଣି ଶ୍ୟାମ
କହିଲା, “ଆଜ୍ଞା, ମଣିଷର ଏତେ ବୁଦ୍ଧି ହେଉଣି ।

ଆକବେଷ୍ଟସ୍—ଏକ କୋମଳ ତନ୍ତୁଯୁକ୍ତ ଖଣିଜ

ପଦାର୍ଥ । ତହିଁରୁ ଅଗ୍ନି ନିରୂପକ ଗୁଡ଼ ଉପକରଣ
ବା ଗୋଷାକ ପରି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଏ ।

ନଦୀ ଛପର ନ କରି ଆକବେଷ୍ଟସ୍ରେ ଛପର
କଲେ ନିଆଁର ଭୟ ନ ଥାଏ ।

ଆକିକାଳି—ଏବେ

ଫକାପକ୍ତିରେ ବ୍ୟବହରିତ ବୃନ୍ଦାବନ ଆକିକାଳ
ଖେଳିବାକୁ ବେଳ ପାଉନାହିଁ ।

ଆକୀର୍ଦ୍ଧନ—ଜୀବନ ଥିବାଯାଏ ।

କଳ୍ପନାଶି **ଆକୀର୍ଦ୍ଧନ** ଦେଖିଦେବାରେ ଲାଗି-
ରହିଥିଲେ ।

ଆଜ୍ଞା—ଆଦେଶ, ହୁକୁମ ।

ପିଲାମାନେ ଗୁରୁଜନମାନଙ୍କ **ଆଜ୍ଞା** ପାଳନ କରିବା
ଭବିତ ।

—ଗୁରୁପ୍ରାଣେ ଲେକ । (ପ. ୫.)

ତ୍ରିପାଠୀ **ଆଜ୍ଞା** ଅମ. ଯ ଅଞ୍ଚଳର ବଡ଼ ପଣ୍ଡିତ ।

—ସମ୍ମାନର ସହ ଜବାବ ଦେବା ।

ରମ ତାହାର ସାନସ୍ବରକୁ କହିଲା, “ତୁ ତ ଆଜି ନୂଆ
ସ୍କୁଲକୁ ଯାଉଛୁ । ଗୁରୁଜୀ ତାକିଲେ ଓ କହିବୁ ନାହିଁ,
ଆଜ୍ଞା କହିବୁ ।

ଆଜ୍ଞାଧୀନ—ଆଦେଶ ପାଳନକାରୀ ।

ଜାନନୀୟ ମହାଶୟ,

ଗତକାଳି ଅସୁସ୍ଥ ଥିବାରୁ ମୁଁ ସ୍କୁଲକୁ ଆସିପାରିଲି
ନାହିଁ । ଦୟାକରି ଛୁଟି ପ୍ରଦାନ କରିବେ ।

ଆପଣଙ୍କର **ଆଜ୍ଞାଧୀନ** ଛାତ୍ର

ଶିଶିରକାନ୍ତ

ଆଞ୍ଚୁଡ଼ା—ନଖଦ୍ବାରା ରମ୍ପା ।

ଆଞ୍ଚୁଡ଼ିବା—ନଖରେ ରମ୍ପା ଦାଗ କରିବା ।

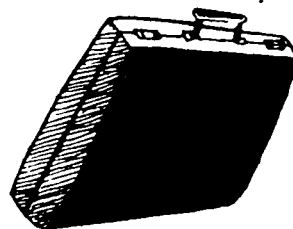
ଆଟମ୍ବମ୍—ଆଟମ୍ବମ୍ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ସହରକୁ
ଧ୍ବସ୍ତ କରିପାରେ ।

ଆଟଲୁସ—ଭେଲ ଦେଶର ମାନବସ୍ତ ଥିବା ପୁସ୍ତକ ।

ଆସରସ ଦେଖି ଅମ ଦେଶର ପଡ଼ୋଶୀ ଦେଶ-
ଗୁଡ଼ିକର ନାମ କୁହ ।

ଆଟାଟ—କାଗଜପତ୍ର ନେବାପାଇଁ ଚମଡ଼ା, ରେକ୍ସିନ୍
ବା ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ୍ ଇତ୍ୟାଦିର ହାତବାକ୍ସ ।

ବାପା ଘରକୁ ଫେରିବାମାତ୍ରେ କିଛି ନୂଆ ଜିନିଷ
ଆସିଛି କି ନାହିଁ ଦେଖିବାଲାଗି ମାମି ଆଗେ **ଆଟାଟ**
ଖୋଲିପକାଏ ।

ଆଟିକା—ଗ୍ରେଟ ମାଟିଫାଣ୍ଡି

ଆମେ ଆସିଲୁ ହୋ! ଅଳପ ଖାଇବା ଲୋକ

ପେଟଟି ଆମର **ଆଟିକା** ପରି

ଯେତେ ଖାଉ ସେତେ ଭୋକ ।

ଆଠକାଳ ବାରମାସୀ—ସବୁ ସମୟରେ ।

ତାଙ୍କର ନଡ଼ିଆ ଚରିତ୍ର ଅଛି । ତେଣୁ ତାଙ୍କ ଘରେ

ଆଠକାଳ ବାରମାସୀ ନଡ଼ିଆ ମିଳିବ ।

ଆଡ଼ହେବା—ଆଡ଼େଇହେବା; ଲୁଚିବା; ପାଖେଇଯିବା

ନୂଆବୋଉ ଗୁରୁଜନମାନଙ୍କୁ **ଆଡ଼ହୁଅନ୍ତୁ** ।

ଆଡ଼କୀ—ଖଟ (ପ. ୫.)

ଖିଡ଼ିକୀ ବାଟେ ମୁଁ ଦିଏ ତ ଗହ୍ମ

ଆଡ଼କୀ ରେ ମିନୁ ପଡ଼ିଛି ଖୋଇ ।

ଆଡ଼ଭୋକେଟ୍— ଓକିଲ ।

ଭଲ ଆମର ଓଡ଼ିଶା ହାଇକୋର୍ଟର ଜଣେ

ଆଡ଼ଭୋକେଟ୍, ଆଜିନ୍ କାନୁନ୍ ସମ୍ପର୍କରେ ତାଙ୍କର

ବହୁତ ଜ୍ଞାନ ।

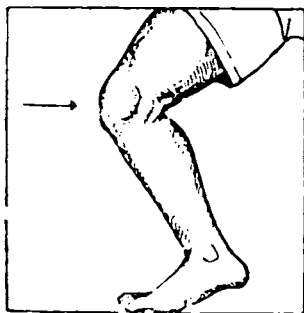
ଅଡ଼ା—ଆଖଡ଼ା; ମଜା କରିବା ପାଇଁ ହେଉଥିବା ବୈଠକ ।

କାମଦାମ କିଛି ନାହିଁ, ଦଳେ ଟୋକା ସଞ୍ଜହେଲେ
ଗାଁ ମୁଣ୍ଡରେ ଅଡ଼ା ତମାନ୍ତି ।

ଆଣ—ଟାଣ; ଜୋର
ମହୁରିଆ ମହୁରିକୁ ଆଣ୍ଟରେ ଫୁଲିଲା ।

ଆଣିବା—ଟାଣକରି ଭଡ଼ିବା
ପେଟ ଆଣ୍ଟିଦେ ।

ଆଣ୍ଟ—ଗୋଡ଼ର ମଝି ଖଜା ବା ଗଣ୍ଡି ।

ଆଣ୍ଟା—ଆଣ୍ଟରେ ମାରିବା ।
ସେ ବଳବିକୁ ଆଣ୍ଟା ମାରି ଗୋଲ ନିକଟରେ
ପହଞ୍ଚାଇଦେଲା ।

ଆଣ୍ଟୋଇବା, (ଆଣ୍ଟୋଇବା) - ଦୁଇ ଆଣ୍ଟାମାଡ଼ି
ବସିବା ।

ଗିରିଧର ଆଣ୍ଟୋଇ ପଡ଼ିଲା । ତା' ଉପରେ ଚଢ଼ି
ଦୁଆରୀ ପାତେରୀ ଉପରକୁ ଡ଼ଳିଲା, ପିଛୁଳି ତୋଳିଲା ।

ଆଣ୍ଟୁଲଗେଇ ଚାଲିବା ।

ପିଲଟିକୁ ଆଠମାସ ହେଲାଣି, ଏବେ ସେ
ଆଣ୍ଟୋଇଛି ।

ଆପଙ୍ଗ—ଭୟ

“ପଛଘୁଞ୍ଚା ନାହିଁ ବୀରର ତାତକେ
ନ ମରେ ସେ କେବେ ପରଶ ଆପଙ୍ଗେ” ।

ଆପକିତ—ଆପକ ପାଇଥିବା; ଡରିଯାଇଥିବା ।
ବାଘ ମାଡିଥିବାରୁ ଗାଁ ଲୋକେ ଆପକିତ
ହୋଇଯାଇଛନ୍ତି ।

ଆପଙ୍ଗ—ଆପକର ପ୍ରାଚୀନ ଓ ଲୌକିକ ବ୍ୟବହାର ।
“ଆପଙ୍ଗନାଶନ ବାନା
ଶରଣକୁ ବଢ଼ୁସେଇ” ।

ଆପୋୟୀ—ହତ୍ୟାକାରୀ
ମହାୟା ଗାନ୍ଧୀଙ୍କୁ ତଣ୍ଡେ ଆପୋୟୀ ପ୍ରାର୍ଥନା ସଭାରେ
ଗୁଳିକରି ମାରିଦେଲା ।

ଆପୋତ—ପିବାଆସିବା ।
ଯେଉଁ ଅପିସ ଆଦାଲତ
ଲୋକେ ହେଉଥିବେ ଆପୋତ ।

ଆପୋବାଜି—ବାଣ

ଦୀପାବଳୀ ଦିନ ଦୀପ ଜାଳିବାରେ ସେତେ ଖର୍ଚ୍ଚ
ନ ହୁଏ ଆପୋବାଜିରେ ତା ଠାରୁ ଦେଖା ଖର୍ଚ୍ଚ
ହୁଏ ।

ଆପୁର—ଅଧୀର; କାତର
ନିମନ୍ତ୍ରଣ ପାଇ କୌଣସି ଶ୍ରେଣୀକୁ ଗଲେ ବାରେହୁ
ଖାଇବାକୁ ତବ ଆପୁର ହୋଇପଡ଼େ ।

ଆକ୍ଷା, **ଆମ୍ବା**—ଜୀବନ ଶକ୍ତି; ଭିତରର ସ୍ୱରୂପ;
ମନ ବା ହୃଦୟ ।
ବୁଝା କଥାରେ ରୁଷି ନ ଖାଇ ନ ପିଇ କାହିଁକି
ଆକ୍ଷାକୁ କଷ୍ଟ ଦେଉଛ ।

ଅମ୍ଭ କେନ୍ଦ୍ର—ଯେ ନିଜ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସବୁକଥା
ବୁଝୁ କରେ ।

ପାଞ୍ଚକ୍ଷରେ ଚଳିବାକୁ ହେଲେ ସବୁବେଳେ
ଅମ୍ଭକେନ୍ଦ୍ର ହେବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ।

ଅମ୍ଭନୟକ—ଅନ୍ୟପାଖରେ ଲୁକିବ ନ କରି ନିଜେ
କୌଣସି କାମରେ ନିଜକୁ ନୟକ କରିବା ।

ଅମ୍ଭରକ୍ଷା—ନିଜେ ନିଜକୁ ବଞ୍ଚାଇବା ।
ଯାଏ **ଅମ୍ଭରକ୍ଷା** ପାଇଁ ଅନେକ ସମୟରେ ମଣିଷକୁ
ଆକ୍ରମଣ କରେ ।

ଅମ୍ଭସମର୍ପଣ—ଅଧୀନତା ସ୍ୱୀକାର ।
ବିଦେଶୀ ସୈନ୍ୟମାନେ ହାରିଯାଇ ଶରତର
ସେନାଧ୍ୟକ୍ଷଙ୍କ ନିକଟରେ **ଅମ୍ଭସମର୍ପଣ** କଲେ ।

ଅମ୍ଭସମୀକ୍ଷା—ନିଜ କାମର ଭଲମନ୍ଦ ନିଜେ ପରୀକ୍ଷା
କରିବା ।

ଅମ୍ଭସମୀକ୍ଷା କଲେ ଆମେ ନିଜର ଭୁଲ ବୁଝିପାରିବା
ଓ ନିଜକୁ ସଂଶୋଧନ କରିପାରିବା ।

ଅମ୍ଭସନ୍ତୋଷ—ନିଜେ ସନ୍ତୋଷ ଅନୁଭବ କରିବା ।
ପିଲାଟି ଏଥର ଅଜ୍ଞରେ ଏକକ୍ଷତ୍ରରୁ ନବେ ନନ୍ଦର
ପାଇଥିବାରୁ ତା ବାପା ମାଆ ସମ୍ଭୁକ୍ତ କିନ୍ତୁ ସେ ନିଜେ
ଅମ୍ଭସନ୍ତୋଷ ଲଭ କରିପାରୁ ନାହିଁ ।

ଅମ୍ଭସାର୍—ଅନ୍ୟାୟ ଶ୍ରବଣେ ହସ୍ତଗତ କରିବା;
ନିଜ ଜମାରେ ଥିବା ଅନ୍ୟର ଜିନିଷ ନିଜେ
ନେଇଯିବା ।

ଗ୍ରାମର କୋଠ ପାଣିକୁ କପିଳ **ଅମ୍ଭସାର୍** କରିଥିବାରୁ
ଗାଁ ଲୋକେ ତା ବିରୁଦ୍ଧରେ ବିଦ୍ରୋହ କଲେ ।

ଆଦର—ମର୍ଯ୍ୟାଦା ।

ପିଲାମାନେ **ଆଦର**ରେ ଅତିଥିଙ୍କୁ ସଭା ମନ୍ତ୍ରପତି
ପାଛୋଟିନେଲେ ।

—ସମ୍ଭ୍ର ।

ଆମେ ଦକ୍ଷିଣ **ଆଦର**ରେ ସାଜତି ରଖିବା ଉଚିତ

—ସ୍ନେହ ।

ଆଦରର କାନ୍ଦୁ,

ମୋର ଶୁଭେଚ୍ଛା ନେବ ।

ଆଦରଶୀୟ—ଆଦର ପାଇବା ଯୋଗ୍ୟ

ଆଦରଶୀୟ ବୃତ୍ତାନ୍ତ,

ବହୁଦିନରୁ ତୁମର ପାଦ ଆମ ଘରେ ପଡ଼ିନାହିଁ ।

ଦୟାକରି ଆଜି ସଞ୍ଜବେଳେ ଆସିପାରିବ କି ? ଭାବି ।

ତୁମର ସାଙ୍ଗ

ମନେକ

ଆଦରବା, ଆଦେରବା—ସ୍ନେହ ବା ସମ୍ମାନ କରିବା;

ନିଜର ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିନେବା ।

ଗାଢ଼ଟି ବାନ୍ଧୁରାକୁ **ଆଦେରବ** ନାହିଁ । ତାକୁ ଅନ୍ୟ

ଗାଢ଼ର କ୍ଷୀର ଦିଆଯାଉଛି ।

ଆଦୃତ—ପିଏ ଆଦର ପାଏ

ସୁନ୍ଦର ଛବି, ମନମତାଣିଆ କବିତା ଓ ରଙ୍ଗ ବେରଙ୍ଗର

ହାପାଯୋଗୁଁ ବହିଟି ପିଲାଙ୍କ ଭିତରେ ବେଶ୍ **ଆଦୃତ**
ହୋଇଛି ।

ଆଦର୍ଶ—ନମୁନା

ଦେଶପାଇଁ ନିଜର ଜୀବନ ଦେଇ ବୀରବାଳକ

ବାଜିରାଉତ ଏକ **ଆଦର୍ଶ** ରଖିଯାଇଛି ।

ଆଦର୍ଶସ୍ଥାନୀୟ—ସାହାକୁ ଆଦର୍ଶରୂପେ ଗ୍ରହଣ
କରାଯାଇପାରେ ।

ଆମର ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକ ଜଣେ **ଆଦର୍ଶସ୍ଥାନୀୟ** ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଆଦାୟ—ଅମଳ କରିବା ।

ସୁରେନ୍ଦ୍ର ପରିଶ୍ରମ କରି ବର୍ଷରେ ଷ୍ଟରିଫସଲ **ଆଦାୟ**
କରୁଛି ।

—ଅମ୍ବୁଳ ।

ମୁଁ ତାଙ୍କଠାରୁ ଆଶ୍ରେ ଆଶ୍ରେ ସବୁ ଟଙ୍କା **ଆଦାୟ**
କରି ଆଣିବି ।

ଆଦେଶ—ଦୃକୁମ; ଅନୁମତ

ମୋ ବଳ ଜାଣିନାହାନ୍ତି ଆଜ୍ଞା; **ଆଦେଶ** ଦିଅନ୍ତୁ

ଉଡ଼ନ୍ତା ବଢ଼େଇକୁ ଧରି ଆଣିଦେବି ।

ଆଧାର—ପାତ୍ର

ଯେଉଁ **ଆଧାର**ରେ ଜଳ ରହେ, ତାହାରି ଆକୃତି
ଧାରଣ କରେ ।

—ସ୍ଥାନ ।

ବେଦ ଉପନିଷଦ, ଆମ ଧର୍ମ ଧାରଣାର ମୂଳ **ଆଧାର** ।

ଆଧାର—ଆଶ୍ରିତ

ଆମର ଅନେକ ଗ୍ରାମୋଳିତ ଯୋଦନା ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କ
ବିରୁଦ୍ଧ ଉପରେ ଆଧାର ।

ଆଧୁନିକ—ନୂଆ; ଯାହା ବର୍ତ୍ତମାନ ମିଳୁଛି ।

ଆଧୁନିକ ପ୍ରଣାଳୀରେ ଉତ୍ପାଦନ ବହୁତ
ବଢ଼ିଯିବ ।

ଆନ—ଆନ୍ୟ

ସାଧାରଣତଃ ପଦ୍ୟରେ ବ୍ୟବହୃତ ।
ଯେଉଁ ଭାଷା ମୁହଁ ଶିଖିଲି ମାଆର କୋକୁଁ
ମାତୃଭାଷା ମୋର ସେହି ।
ତାହାଠାରୁ ବଳି ସେନେହ ସରଗ ବୋଲା
ଆନ ଭାଷା ଆଉ କାହିଁ ?

ଆନନ୍ଦ—ଗଢ଼ାଣିଆ, ନିର୍ଭୟତା

ବୋଧ ବା ପିମ୍ପା ଲଦିବା ପାଇଁ ଟୁକରେ ଡେଇ
ହେଉଥିବା କାଠପଟା ଆନନ୍ଦ ଅବସ୍ଥାରେ ଥାଏ ।

ଆନନ୍ଦ—ହସ ଖୁସି; ପୁଣି ।

ବହୁଦିନ ପରେ ଭାଇ ବିଲ୍‌ତରୁ ଫେରିଛନ୍ତି । ସେଥିପାଇଁ
ଆନନ୍ଦରେ ସବୁରି ମନରେ ଆନନ୍ଦ ।

ଆନନ୍ଦିତ—ଆନନ୍ଦ ହେବା

ସରସ୍ୱତୀ ପୂଜାଦିନ ସ୍କୁଲରେ ଯିଲା ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇ
ପୂଜା କରନ୍ତି ।

**ଆନିକଟ—ନିମ୍ନର ପାଖକୁ ଅଟକାଇ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ଭାବେ
ଛୁଡ଼ିବାପାଇଁ ବନ୍ଦ ।**

କଟକର ଯୋଡ଼ାଠାରେ ମହାନଦୀରେ ଆନିକଟ
କରାଇ କେନାଲରେ ପାଣି ଛଡ଼ାଯାଉଛି ।

ଆନ୍ଦୋଳନ—ବିପ୍ଳବ

ବର୍ତ୍ତମାନ ଗୋଟିଏ ବୁଢ଼ୀ ଉପରେ ବଢ଼ିଯିବାରୁ ତା'ର
କ୍ଷତିପୂରଣ ଦାବାକରି ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ଆନ୍ଦୋଳନ
କଲେ ।

ଆନ୍ଦୋଳିତ—ବିସ୍ମୟ; କମ୍ପିତ

ନାନାଆଦୁ ନାନା ଖରାପ ଖବର ଶୁଣି ମୋ ମନଟା
ଆନ୍ଦୋଳିତ ହେଉଛି ।

ଆପଣା—ନିଜ

ଆପଣା ହାତେ ଜିପ୍ସା ଡେଇ
କେ ତା'ର ଆଢ଼ି ପ୍ରତିବାଦୀ ।

ଆପଣି—ଗୃହୀ; ଅଭିଯୋଗୀ

ଲୋକଙ୍କ ଆପଣି ଶୁଣିବା ପାଇଁ ସତ୍ୟପାଳ ଗୋଟିଏ
ଦିନ ଘର କଲେ ।

ଆପାଦମସ୍ତକ—ଗୋଡ଼ଠାରୁ ମୁଣ୍ଡଯାଏ ।

ମହଲ ଗଛମୂଳେ କଳାମତମତ ଭଲୁଟାଏ ଦେଖି
ଖ୍ୟାମଳର ଆପାଦମସ୍ତକ କର୍ମବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ଆବର୍ଜନା—ଅଳିଆ; ଅସୁନା ଜିନିଷ ।

ପ୍ରତି ରବିବାର ଦିନ ଗାଁ ଦାଣ୍ଡର ସବୁ ଆବର୍ଜନା
ସଫା କରିବାକୁ ପିଲୁମାନେ ଘର କରିଛନ୍ତି ।

ଆବଶ୍ୟକ—ଦରକାର

ଯେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଶକ୍ତି ଆବଶ୍ୟକ ।

ଆବଶ୍ୟକତା—ଗରଜ; ଦରକାର ।

ଯେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଶକ୍ତିର
ଆବଶ୍ୟକତା ଅଛି ।

ଆବାଜ—ଶବ୍ଦ; ଡାକ ।

ଝରକା ପାଖେ ଆବାଜ ଦିଅ, କେହି ଥିଲେ କବାଟ
ଖୋଲିବେ ।

**ଆବାଳ-ବନ୍ଦ-ବନ୍ଦିତା—ପିଲୁଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି
ବୁଢ଼ାବୁଢ଼ୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ।**

ସ୍ୱସ୍ଥପତିଙ୍କୁ ସନ୍ଦର୍ଶନା ଦଣ୍ଡାଇବା ପାଇଁ ଆବାଳ-
ବନ୍ଦ-ବନ୍ଦିତା ଅପେକ୍ଷା କରିଛନ୍ତି ।

**ଆବସ୍ଥାର—ଅଜଣା ସ୍ଥାନ ବା ଜିନିଷର ସମ୍ଭାବନ
ପାଇବା ।**

କଲହସ ଆମେରିକା ଆବସ୍ଥାର କରିଥିଲେ ।

ଆଶ୍ୱସ—ସୁତନା, ଅସ୍ପଷ୍ଟଭାବେ ଜଣାପଡ଼ିବା ।

ବତାସର ଆସସ ପାଇ ସରକାର ଲୋକମାନଙ୍କୁ
ସାବଧାନ ରହିବାପାଇଁ ପରମର୍ଶ ଦେଲେ ।

ଆମଦାନ—ଆୟ, ଅମଳ ।

ଏ ବର୍ଷ ଯେତେ ଉତ୍ତମ ଆମଦାନ ହୋଇଥିଲା
ବର୍ଷରେ ସେଥିରୁ ଅଧେ ଫିନି ମାରିଗଲା ।

—ଦୁଇ ସ୍ଥାନରୁ ବହୁଳ ଦ୍ରବ୍ୟ ଆଣିବା ।

ଆମେ ଆଉ କେଣମାନଙ୍କରୁ ଖର୍ଚ୍ଚକରିବେ
ଆମଦାନ କରୁଛୁ ।

ଆମନ୍ତ୍ରଣ—ନିମନ୍ତ୍ରଣ; ଆଦର କରି ଡାକାଇବା ।

ମାଳିତୋତା ମେଳଣ ଦେଖିଯିବା ପାଇଁ ଏବର୍ଷ
ଭରତ ଘରୁ ଆମନ୍ତ୍ରଣ ଆସିଛି ।

ଅମିଷ—ଆଇଁଷ; ମାତ୍ସ; ଶୁଣୁଆ; ମାଂସ; ଅଣ୍ଡା
ପ୍ରଭୃତି ।

ମଠରେ ଅମିଷ ମନା ।

ଅମୋଦ—ମଜା; ଆନନ୍ଦ ଭ୍ରମଭୋଗ ।

ନନ୍ଦନକାନନରେ କୁନି ବାଘଛୁଆଟିକୁ ଦେଖି ସମସ୍ତେ

ଅମୋଦ ପାଇଥିଲେ ।

ଅମୋଦକର—ସିନେମା ଇତ୍ୟାଦି ଦେଖିବା
ବାବଦରେ ସରକାର ଯେଉଁ କର ବା ଟିକସ
ଆଦାୟ କରନ୍ତି ।

ଅମୋକ୍ଷ—ରଜ ନ ଥିବା ଗରସୁକ ଏକପ୍ରକାର
ଖାସ ।

ଅମୋକ୍ଷ ଗ୍ୟାସ୍ ଯାଏ ତ ଆରି କରିବାରେ
ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।

ଅମ୍ବୁଲ—ଚେଲୁକ; ଆମ୍ବୁଲ ଇତ୍ୟାଦି ଯୁକ୍ତ ଖଟା
ତରକାଣ୍ଡ ।

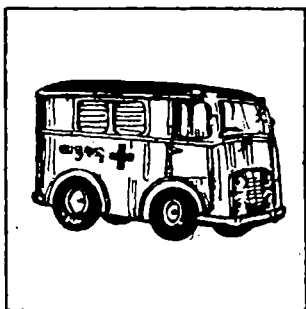
ତହ ତହ ଅମ୍ବୁଲ ଶାତଳ ଭଜା

ପାଟିକୁ ତ କେବେ ନ ଲାଗେ ମଜା ।

ଅମ୍ବୁଲ—ଆମ୍ବୁଲ କାଟି କେବଳ ଲୁଣ ଦେଇ ଶୁଖାଇ
ତଥାରି କରାଯାଇଥିବା ଖଟା ।

ଅମ୍ବୁଲ ଖଟେକ ନାଆଁ ଶୁଣିଲେ ମାତ୍ରେ ପିଲଙ୍କ
ପାଟିରୁ ଲାଳ ଗଡ଼ିଲ ।

ଅମ୍ବୁଲନ୍—ସ୍ବେଚ୍ଛାବୁଦ୍ଧା ମଟର ଗାଡ଼ି ।

ଅମ୍ବୁଲନ୍ ଶାଢ଼ି ଆସୁଥିବାର ଦେଖିଲେ ସବୁ ବାଡ଼ି
ମଟର ବାଟ ଛାଡ଼ିଦିଅନ୍ତି ।

ଅୟତନ—ପରିସର; ପରିମାଣ ।

ଓସାର ଲନ୍ଦାର ଦୁଇଗୁଣ ହେଲେ ଅୟତନ ବି
ଦୁଇଗୁଣ ହେବ ।

ଅୟ, ଅୟଷ—ପରମାୟୁ

ଅୟୁଷ୍ମାନ୍—ଦୀର୍ଘଜୀବୀ

ଅୟୁଷ୍ମାନ୍ ଭରତ,

ମୋର କଲ୍ୟାଣ ନେବ । ପରୀକ୍ଷାରେ ପ୍ରଥମ
ହୋଇଥିବାରୁ ତୁମକୁ ଅଭିନନ୍ଦନ ଜଣାଉଛି । ଭବି ।

ତୁମର

ବେଶୁକକା

ସ୍ତ୍ରୀ : ଆୟୁଷ୍ମତୀ

ଅୟୋଜନ—ଯୋଗାଡ଼; ସଂଗ୍ରହ ।

ଆଜିଠାରୁ ଟଙ୍କାପଇସା ଅୟୋଜନ କର ।
ଦଶହର ବେଳକୁ କାଣ୍ଡୁର ଚୁଲିଯିବା ।

ଅୟୋଜିତ—ଯାହା ଅୟୋଜନ କରାଯାଇଥାଏ ।

ଅୟୋଡ଼ିନ୍—ଗାଡ଼ି ଧୂସର ରଙ୍ଗର ତରଳ
ସ୍ବୟାୟୁଜକ ପଦାର୍ଥ ।

ଅୟୋଡ଼ିନ୍ ହ୍ରବଣ କଟାଘା'ରେ ଜୀବାଣୁନାଶକ
ରୂପେ ଲଗାଯାଏ ।

ଅବଧାନ—ପ୍ରଜା

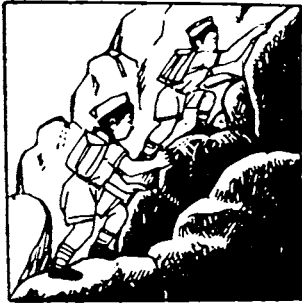

ପରୀକ୍ଷାରେ ପାସ କରିବା ପାଇଁ ଖାଲି ଉତ୍ତରକୁ
ଅବଧାନ କଲେ ହେବନାହିଁ, ତା' ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ
କଠୋର ପରିଶ୍ରମ କରିବାକୁ ହେବ ।

ଅବେଗ୍ୟ—ସ୍ବେଚ୍ଛା ଭଲହେବା ।

ଦୁଇମାସକାଳ ଶଯ୍ୟାଶାୟୀ ହେବାପରେ ସୁକାନ୍ତ
ଏବେ ଅବେଗ୍ୟ ଭଲ କରିଛି ।

ଆବେଦନ—ଚଢ଼ିବା ।

ଏନ୍. ସି. ସି. ପିଲ୍ଲମାନେ କାନ୍ଧରେ ବନ୍ଧୁକ ଧରି
କପିଳାସ ପର୍ବତ ଆବେଦନ କଲେ ।

ଆବେଦୀ—ଯେ ଆବେଦନ କରନ୍ତି ।

ପର୍ବତ ଆବେଦୀମାନେ ପୂର୍ବରୁ ତାଲିମ ପାଇଥାନ୍ତି ।

ଆଲ୍ କାତର—ଗଳ; କୋଇଲରୁ ବାହାରୁଥିବା
କଳା ତରଳ ପଦାର୍ଥ ।

ଆଲ୍ କାତରର କଣ୍ଢେଇଟିଏ ଗଢ଼ି ଦେଲି

“ଖେଳୁଥା” କହି ଖରାରେ ତାକୁ ଛାଡ଼ିଦେଲି ।

କୁଆଡ଼େ ଗଲୁ ପଳାଇ

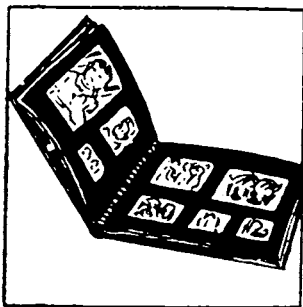
ଖରାରେ ଗଲୁ ମିଳାଇ ।

ଆଲ୍ ପିନ୍—ଫ୍ଲୋଟ ସରୁ ଲୁହା ପିନ୍‌କଣ୍ଟା ।

ଯେଉଁ କାମଟା ଛୋଟ ଆଲ୍ ପିନ୍‌ରେ କରିହେବ,
ସେଥିପାଇଁ ଶାବଳ କଣ ହେବ ?

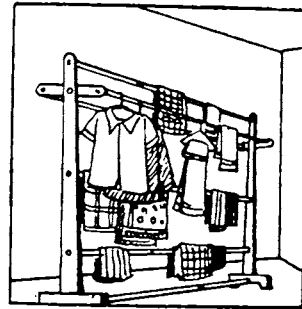
ତିନିଖଣ୍ଡ କାଗଜକୁ ଆଲ୍ ପିନ୍‌ରେ ଗୁଢ଼ିଦିଅ ।

ଆଲ୍ ବମ୍—କିଛି ଲେଖାହୋଇ ନ ଥିବା ମୋଟା
କାଗଜରେ ତିଆରି ଖାତା, ଯହିଁରେ ଫଟୋ
ସଜାଡ଼ାଏ ।

ପୁରୀ-କୋଣାର୍କ ରେଳା ମାର୍ଗରେ ଯେଦିନ ଆମର
ଯେଉଁ ଫଟୋ ଉଠିଥିଲା ତାହା ମୋ ଆଲ୍ ବମ୍‌ରେ
ଅଛି ।

ଆଲଗା—ଲୁଗାପିଟା ରଖିବାପାଇଁ କାଠ ତିଆରି
ଆଲଗୁଣୀ ।

ଆଲସ୍ୟ—ଆଳସ୍ୟ ଗଣ

ବିଦ୍ୟାଠାରୁ ନାହିଁ ବଡ଼ ଜଗତେ ସମସ୍ତେ

ଆଲସ୍ୟ ଦିଅଇ ଆଣି ସକଳ ବିପତ୍ତି ।

ଆଳାପ—କଥାବାର୍ତ୍ତା

ଗୁଣକନ୍ତ ବାବୁଙ୍କ ଯଶେ କିଛିସମୟ ଆଳାପ

ଆଲୋଚନା କଲେ, ସେ କେତେ ଗୁଣୀଲେକ
ଜାଣିପାରିବ ;

ଆଲଗୁମ, (ଆଲ୍‌ମ୍)—ସତର୍କ ଯତ୍ନ

ଘଡ଼ି ଚାରିଟାରେ ଟେବୁଲ ଘଣ୍ଟାରେ ଆଲଗୁମ
ବାଜିବାରୁ ମୋ ନିଦ ଭଙ୍ଗିଗଲା ।

ଘର ପୋଡ଼ିଯାଇଥିବାରୁ ଦମକଳ ଆସର୍ମ ବଜାଇ
ନିଆଁ ଲିଭାଇବାକୁ ଜୋରରେ ଧାଇଁଛି ।

ଆଲ୍ ମିନିୟମ୍—ଏକପ୍ରକାର ଧାତୁ । ଆଜିକାଲି
ଏହାର ବ୍ୟବହାର ବେଶୀ । ଏଥିରେ
ନିର୍ମିତ ପଦାର୍ଥକୁ ଗାଁ ଗହଳରେ ସିଲଭର ବା ରସ
ବୋଲି କହନ୍ତି ।

ଓଡ଼ିଶାର ଦାମନଯୋଡ଼ି ଓ ଅନୁଗୋଳ ଠାରେ ବିରଟ

ଆଲ୍ ମିନିୟମ୍ କାରଖାନା ଗଢ଼ିଉଠୁଛି ।

ଆଲୋଚନା—ଚର୍ଚ୍ଚା; ବସ୍ତୁ ।

ପିଲ୍ଲମାନେ ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କ ଜୀବନୀ ଆଲୋଚନା କଲେ ।

ଆଲୋଚିତ—ଯାହା ଆଲୋଚନା କରାଯାଏ ।

ପିଲ୍ଲମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କ ଜୀବନୀ ଆଲୋଚିତ
ହେଲା ।

ଆଶଙ୍କା—ଡର; ଭୟ ।

ଉପର ମୁଣ୍ଡରେ ବର୍ଷାହେଲେ ବଡ଼ ଆଶଙ୍କା

ଆଶଙ୍କା ଥାଏ ।

ଆଶଙ୍କିତ—ଯେ ଆଶଙ୍କା କରନ୍ତି ।

ବଦଳି ହେବାର ସମୟ ଆସିବାରୁ ଶିକ୍ଷକମାନେ

ଆଶଙ୍କିତ ହେଲେଣି ।

ଉପରମୁଣ୍ଡରେ ଅଧିକ ବର୍ଷା ହେବାରୁ ନଈକୂଳିଆ

ଲୋକମାନେ **ଆଶଙ୍କିତ** ହେଲେଣି ।

ଆଶ୍ରମ—ତପୋବନ

ଆଗକାଳରେ ଶିଷ୍ୟମାନେ ଗୁରୁଙ୍କ **ଆଶ୍ରମ**କୁ ଯାଇ ବିଦ୍ୟାଲାଭ କରୁଥିଲେ ।

ଆଶ୍ରୟ—ଶରଣ; ରହିବା ସ୍ଥାନ ।

ଭୁଲି ଭୁଲି ହାଲିଆ ହୋଇପଡ଼ିବାରୁ ବାଟରେ ଶୁକ୍ରମାଳୀ ଗତିଟି ପାଇଁ ଗୋବିନ୍ଦପୁର ଗାଆଁ କୋଠାଘରେ **ଆଶ୍ରୟ** ନେଲା ।

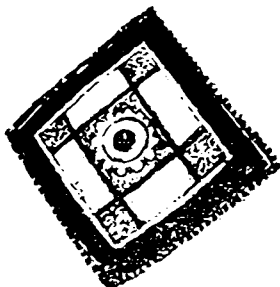
ଆଶ୍ରିତ—ଯେ ଆଶ୍ରୟ ନିଅନ୍ତି ।

ବାପ ମା' ହେଉଛନ୍ତି **ଆଶ୍ରିତ** ପିଲାଟିପ୍ରତି ସମବାବୁଙ୍କର ଭାବି ଦୟା ।

ଆଶ୍ଵାସନା—ସାନ୍ତ୍ଵନା ।

ପରୀକ୍ଷାରେ ଫେଲ୍ ହୋଇଥିବାରୁ ଶିରୀଷ ନିଶ୍ଵସ ବ୍ୟସ୍ତ ହେଉଥିବ ଭାବି କଲେଜ ଡାକ୍ତର **ଆଶ୍ଵାସନା** ଦେବାପାଇଁ ଚିଠି ଲେଖିଲେ ।

ଆସନ—ବସିବା ଉପକରଣ; ବସିବା ସ୍ଥାନ ।

ଆସବାବପତ୍ର—ଚଉକି ଟେବୁଲ ଆଦି ବଉର ଚଳିବା ଜିନିଷ ।

ଆମ ବିଦ୍ୟାଳୟର **ଆସବାବପତ୍ର** ଦାୟିତ୍ଵରେ ପ୍ରଧାନ ଗୁରୁଜୀ ଅଛନ୍ତି ।

ଆସୀନୀ—ଦୋଷ କରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି

ସାଇକେଲ ଚୋରି କରିଥିବା **ଆସୀନୀ**କୁ କେଳଦଣ୍ଡ ମିଳିଲା ।

ଆସ୍ତା—ବିଶ୍ଵାସ

ସାନୁ ଘର ଶୁଣି ବସିଥିବ ବୋଲି ମୋର **ଆସ୍ତା** ନାହିଁ ।

ଆହରଣ—ସତତ

ମହୁମାଛି ଫୁଲରୁ ରେଷୁ **ଆହରଣ** କରି ମହୁ ତିଆରି କରେ ।

ଆହା—ଦୁଃଖ ବା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଭାବ ସୂଚୁଥିବା ଉଚ୍ଚାରଣ ।

ଆହାର—ଭୋଜନ; ଖାଦ୍ୟ ।

ବାହୁଡ଼ିମାନେ ଦିନଯାକ ଗଛତାଳରେ ଲଟକି ରହି ଶୁଅନ୍ତି । ଗତିହେଲେ **ଆହାର** ଖୋଜି ବାହାରନ୍ତି ।

ଆହୁଲ—ନାଆ ଚଳାଇବା ପାଇଁ ଦରକାର ହେଉଥିବା ଚଟୁ ଆକୃତିର କାଠ ପଟା ।

ଆହୁଲ ମାର ଶକତ କରି

ଛୁଟିବ ନାଆ ନଈ ସେ ପାରି ।

ଆହୁାନ—ଡାକିବା; ସମ୍ବୋଧନ ।

ଦେଶକୁ ବଡ଼କରି ଉଠିବାପାଇଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦେଶବାସୀ ଲାଗିପଡ଼ୁ ବୋଲି ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ **ଆହୁାନ** ଦେଉଛନ୍ତି ।

ଋଜନ୍—ସାନ ଚଳାଉଥିବା ଯନ୍ତ୍ର; ଯେଉଁ କଳ,
ଶକ୍ତି ତଥାପି କରେ ଓ ଅନ୍ୟ କଳକୁ ଚଳାଏ ।
ରସ୍ତାରେ ଋଜନ୍ ବିଗିଡ଼ିଗଲା ଯେ ମୁଟରଗାଡ଼ି,
ଭରିଯିବା ବିଳମ୍ବରେ ପହଞ୍ଚିଲା ।

ଋଜନଥର—ଯନ୍ତ୍ର
କୋଠାବାଡ଼ି, ରସ୍ତା, ରେଳ, ପୋଲ, ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ଉପାଦାନ
ଓ ସରବସ୍ଥ ଇତ୍ୟାଦିର ନିର୍ମାଣ ପ୍ରକ୍ରିୟା ନିର୍ମାଣ,
ରକ୍ଷାବେକ୍ଷଣ ଆଦି ଦାୟିତ୍ବରେ ଥିବା କୁଶଳୀ
ଲୋକ ।

ଋଗ୍‌ଜୀ—ଋରେଜମାନଙ୍କ ଗ୍ରନ୍ଥ ।
ଋଗ୍‌ଜୀ ଆମର ସହଯୋଗୀ ସରକାରୀ ଗ୍ରନ୍ଥ ।

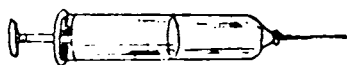
ଋଗଲ—ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ଚଢ଼େଇ, ଯେ'କି ଅନ୍ୟ
ଚଢ଼େଇ ଓ ଶବ୍ଦକୁ ମାରି ଖାଏ ।

ଋଜିତ—ଠାରୁ; ସଙ୍କେତ ।
କେଉଁ କାମ କରିବାକୁ ଋଜିତ ଦେଲ ମୁଁ ସଠାକୁ
ବୁଝିପାରିଲି ନାହିଁ ।

ଋଜତ, (ଋଜତ)—ମହତ୍‌ପଣ; ମର୍ଯ୍ୟାଦା ।
ଥିଲେ ଥାଉ ପଛେ ଗୁଣ ହଜାଉ
ଋଜତ ନ ଥିଲେ ସବୁ ଅସାର ।

ଋଞ୍ଜେକ୍‌ସନ—ଫ୍ଲେଟ ପିଚ୍‌କାରୀ ଦ୍ଵାରା ତରଳ ଔଷଧ
ଦେହ ଭିତରକୁ ପ୍ରବେଶ କରାଇବା ।

ରସୁକୁ ତୁମ ନ ଛାଡ଼ିବାଯୋଗୁଁ ତିନିଟା ଋଞ୍ଜେକ୍‌ସନ
ନେବାକୁ ଖଟିଲା ।

ଋଚିକଲି—ଅର୍ଥହୀନ ଶବ୍ଦ । ନାନା ବାୟୁ ଗୀତରେ
ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ।

ଋଚିକଲି ମିଟିକଲି ପୂଟିଗଲା କାଢ଼ିତ
ତୁମର ଆମର ନାଲି ପାଢ଼ିତ ।

ଋଚ୍ୟାଦି—ଏହିପରି; ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ।

ଋଷଭଭଞ୍ଜ—ସାକ୍ଷାତ୍‌କାର
ରମେଶ ସାତଥର ଋଷଭଭଞ୍ଜ ଦେଇ ସାରିଲଣି,
କେଉଁଠି ଭକ୍ତି ମିଳିଲା ନାହିଁ ।

ଋଷ—ଶେଷ
ଏ ବାଡେ କଥାର ଆଲୋଚନା ଏଇଠି ଋଷ ହେଉ ।
କାଲି ଖୁଲ ପଢ଼ା କଥା ବୁଝ ।

ଋଷଦ୍ଵାସ—ଗଡ଼କଥା; ପୁରୁ ବୁଝନ୍ତୁ ।
ଋଷଦ୍ଵାସର ବୀରମାନଙ୍କ ଜୀବନ ଚରିତ ପଢ଼ିବାପାଇଁ
ବିଶ୍ଵକେଶନକୁ ଭଲଲାଗେ ।

ଋନାମ—ପୁରସ୍କାର
ଆଜି ଯଦି ଏହି ଖବରଟା ନଟବରକୁ ଦେଇପାରିବ
ତୁମକୁ ବଡ଼ିଆ ଋନାମ ମିଳିବ ।

ଋନ୍ଦୁର, (ଋନ୍ଦୁ)—ମୁଷା

ଋନ୍ଦୁରମାରା ଔଷଧ ବ୍ୟବହାର କରି ମୁଷାମାନଙ୍କୁ
ନିର୍ବାତ ନ କଲେ ଦେଶରେ ଖାଦ୍ୟ ନିଅଣ୍ଟ ପଡ଼ିବ ।

ଋନ୍ଦ୍ରକାଲ—କୁହକ; ସାଧୁବିଦ୍ୟା ।
ଆଜି ଯେଉଁ ମେଡିକାଲ ସ୍କୁଲରେ ଋନ୍ଦ୍ରକାଲ
ଦେଖାଉଥିଲେ ସେ ମଣିଷକୁ କରତରେ କାଟି ପୁଣି
ବଞ୍ଚାଇଦେଲେ କିପରି ?

ଋନ୍ଦ୍ରଧନୁ—ଆକାଶରେ ମେଘ ଥିବା ସମୟରେ
ବେଳେବେଳେ ଦେଖାଯାଉଥିବା ଧନୁପରି ସାତ-
ରଙ୍ଗର ଆଲୋକ ସଜ୍ଞା ।

ଋନ୍ଦ୍ରଧନୁରେ ସାତଟି ରଙ୍ଗ “ବାସ ନିଶ ହଲନା”
ଏହିକ୍ରମରେ ଥାଏ । ଆଜକାଳରେ ଏହାକୁ ମେଘ
ବର୍ଷାର ଦେବତା ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଧନୁ ବୋଲି ବିଶ୍ଵସ୍ତୁତି ।

ଇଞ୍ଜିନ—ଜାଳେଣି ପଦାର୍ଥ

କୋଇଲା, ପେଟ୍ରୋଲ, ଡିଜେଲ, କାଠ, କିରେସିନ୍
ଏଗୁଡ଼ିକ ଇଞ୍ଜିନ ପଦାର୍ଥ ।

ଇନ୍‌ସାଟ—୧ (ଖ) ସୂର୍ଯ୍ୟରଶ୍ମିରୁ ଇଞ୍ଜିନ ସଂଗ୍ରହ କରି
ମହାକାଶରେ ବହୁଦିନ ରହିବ ।

ଇୟୁରା—ସୀମା

ଏହାର କେତେ ଯେ ଚଢ଼େଇ ଚିଲିକାରେ ଆସି ପଡ଼ିଛନ୍ତି
ତା'ର ଇୟୁରା ନାହିଁ ।

ଇଲକା—ଅଞ୍ଚଳ

ସେ ଆମ ଇସକାର ଲୋକ ।

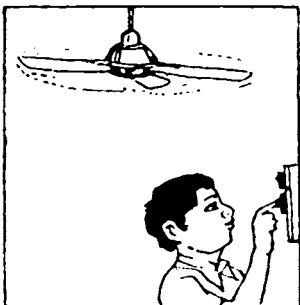
—ଅଧିକାର

ଇଲଷ୍ଟ୍ରିକ୍—ଯେଉଁ ଜନସ ସ୍ୱପ୍ରସାରିତ ହୋଇପାରେ ।
ଯାହା ଉଡ଼ିଦେଲେ ଲମ୍ବା ଓ ଛୁଡ଼ିଦେଲେ ଯେଡ଼ିକ
ସେଡ଼ିକ ହୁଏ ।

କୁଳୁ ମୋଡ଼ାରେ ମାଆ ଇଲଷ୍ଟ୍ରିକ୍ ଲଗାଇଦେବାରୁ
ତାହା ଗୋଡ଼ରେ ଲୁଣିରହିଲା ।

ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ୍ସ—ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ୍ସ ବିଜ୍ଞାନର
ଉଲ୍ଲତ ଯୋଗୁଁ ଉଲ୍ଲତ ଧରଣର ରେଡ଼ିଓ,
ଟେଲିଭିଜନ ଓ କାଲକୁଲେଟର ବାହାରିବା ସମ୍ଭବ
ହୋଇଛି ।

ଇଲେକ୍ଟ୍ରିସିଟି—ବିଜୁଳି ତାର ସାହାଯ୍ୟରେ ଯେଉଁ
ଶକ୍ତି ଆଲୋକ, ଉତ୍ତପ୍ତ ଓ ବଳ ଯୋଗାଏ ।

ବାମ ସୁଇଚ୍ ଟିପି ଇଲେକ୍ଟ୍ରିସିଟି ବଳରେ ପଞ୍ଜା
ହୁଲୁଅଛି ।

ଇଲେକ୍ଟ୍ରିକ୍—ଇଲେକ୍ଟ୍ରିସିଟି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ମାଆ ପେଣ୍ଟ ତାମା ସଫାକରି ଇଲେକ୍ଟ୍ରିକ୍
ଇଣ୍ଡିରେ ଝପା ଦିଅନ୍ତି ଓ ପାଲିସ୍ କରନ୍ତି ।

ଇଲେକ୍ଟ୍ରିକ୍ ମଟର ସାହାଯ୍ୟରେ ପାଣିପମ୍ପ ତଳୁ
ପାଣି ଉଠାଏ ।

ଇଶାରା, (ଇସାରା)—ସଙ୍କେତ

ବୁଝିପାରୁଥିବା ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ ସାମାନ୍ୟ ଇଶାରା
ଯଥେଷ୍ଟ ।

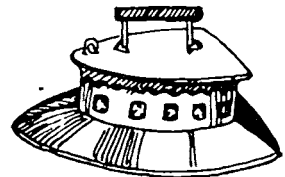
ଇଷ୍ଟ—ଯାହା ଇଚ୍ଛା କରାଯାଇଛି; ବାଞ୍ଛିତ; ଅଭିଳାଷିତ ।

ଇଷ୍ଟଦେବ—ଇଷ୍ଟଦେବତା ବ୍ୟକ୍ତିର ଉପାସ୍ୟ
ଦେବତା ।

ଇଷ୍ଟସିଦ୍ଧି—ମନୋବାଞ୍ଛା ପୂରଣ ।

ବିଷ୍ଣୁନା ଆଶୀର୍ବାଦ କରି କହିଲେ ଇଶ୍ବର ତୁମର
ଇଷ୍ଟସିଦ୍ଧି କରନ୍ତୁ ।

ଇସ୍ତି—ଲୁଗାପଟା ପାଲିସ୍
କରିବା ଯନ୍ତ୍ର ।

ଇସ୍ତଫା—ନିଜ ଇଚ୍ଛାରେ ଚାକିରି ଛାଡ଼ିଦେବା

କାବନ୍‌ର ବାପା ଚାକିରିରୁ ଇସ୍ତଫା ଦେଇ ଏବେ
ଏକ ନୂଆ କାରଖାନା ଖୋଲିଛନ୍ତି ।

ଇସ୍ତାତ—ଟାଣ ଓ ଉଲ୍ଲସ୍ତ ଜୁଡ଼ା ।

ସଉରକେଲରେ ଇସ୍ତାତ କାରଖାନା ଥିବାରୁ ତାକୁ
କହନ୍ତି ଇସ୍ତାତ ନଗରୀ ।

ଇହକାଳ—ଜନ୍ମଠାରୁ ମୃତ୍ୟୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମୟ ।

ଇହଜଗତ, (ଇହଲୋକ)—ଆମେ ଦେଖିପାରୁଥିବା
ଏହି ଜଗତ ।

ଇହଜଗତରେ ଏପରି କୌଣସି ଭାବତନ୍ତ୍ର ନାହିଁ
ଯିଏ ସବୁଦିନେ ବଞ୍ଚିରହିବ ।

ଇହଲୀଲା—ସଂସାରର ଖେଳ ।

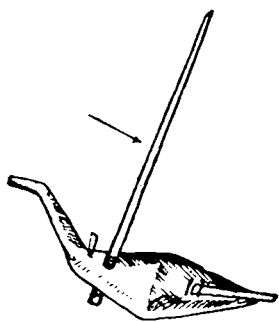

ଇଘା—ପାଇବାର ଇଚ୍ଛା; ବାଞ୍ଛା ।

ଇଘିତ ବାଞ୍ଛିତ; ଯାହା ପାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା ଥାଏ ।

ଇଶା, (ଇର୍ଷ୍ୟା)—ପରଶ୍ରୀକାତରତା

ଇଶ, (ଇଷ)—ଲଙ୍ଗଳରେ ଲଗିଥିବା ସବୁ କାଠ ବା ଲୁହାଦଣ୍ଡ ।

ଇଶ, (ଇଶ୍ବର)—ଶିବ; ପ୍ରଭୁ ।

ଇଷଡ଼—ଅଳ୍ପ; ସାମାନ୍ୟ ।

ଅତିକାଳି ତ ପକ୍ତାରଙ୍ଗ ମିଳୁନାହିଁ, ନାଲିରଙ୍ଗର ଶାଢ଼ୀଟି ଯୋଜହୋଇ **ଇଷଡ଼** ଲଲ ଅଛି ।

ଉଆ—ଅରୁଆ

ହରିଷ ବେଳେ **ଉଆ** ଭେଟ ଖିଆଯାଏ ।

ଉଆ ଉତ୍ତଳ ପେଟ
ଖାଇବ କିଏ ହେବ ।

ଉଆଁସ—ଅମାବାସ୍ୟା

ଆଜି ତ **ଉଆଁସ** ରତି, ଜନ୍ମ କୁଆଡୁ ଆସିବ ?

ଉଆସ—ରଜାଙ୍କ ରହିବା ଘର ।

— ନଅର ।

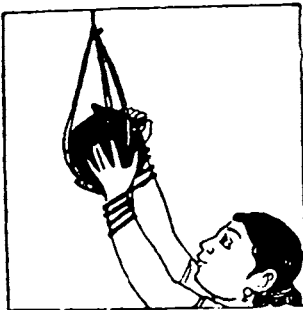

ଉଇଁବା—ଉଦୟ ହେବା ।

ପୁରୁଷ ଦିଗରୁ **ଉଇଁ** ରବି
ଆହା କି ପୁରର ଲୋଡ଼ିତ ଉର୍ବି ।

ଉକୁଡେଇବା — ଲୁଟକାଇବା
— ଝୁଲୁଡେବା
— ଟାଙ୍ଗିବା

ତିଲେଇ ଦୁଧ ଖାଇଯିବ ବୋଲି ମା' ଦୁଧ ବଢ଼ାକୁ ଶିକାରେ ଉକୁଡେଇଦେଲେ ।

ଉକୁଟିବା — ପ୍ରକାଶ ପାଇବା
ମା'କୁ ଦେଖି ଶିଶୁ ମୁହଁରେ ହସ ଉକୁଟିଲା ।

ଉକୁ — ଯାହା କୁହାଯାଇଛି ।

— କଥିତ
— ଉଲ୍ଲି ଶିତ

ଉକୁ — କଥା
— ବାକ୍ୟ

“କାମନାର ବିନାଶରେ ଦୁଃଖର ବିନାଶ”

ଏହା ବୁଦ୍ଧଦେବଙ୍କ ଉକ୍ତି ।

ଉଖାଇବା — କେନ୍ଦ୍ର ଖୋଳିବା

ତୁଳିତା ଲିଭିରଲ୍ଲି, ନିଆଁକୁ ଉଖାଇ ଚିତ୍ତିଏ ପୂଜିଦେ ।

— ଉତ୍ତ୍ରେକିତ କରିବା

ତିଲେଇ ନଖରେ ଉଖାଇ କେତେବଡ଼ ଗାତ କରିଦେଲାଣି ।

ସେ କଥା ଉଖାଇ ନ ଥିଲେ ମୁଁ ଏତେ ଘର ନ ଥାନ୍ତି ।

ଉଖୁଡ଼ା — ପାଗ ଖୋଲୁଥିବା ଗୁଡ଼ ବା ଚିନରେ ମିଶାଯାଇଥିବା ଖଇ ।

ଉଗୁଡେଇବା, (ଉଗୁଡାଇବା) — ବାସନକୁସନ ବା ପାଣିର ମୁହଁ ତଳକୁ କରି ରଖିବା

ବାସନ କୁସନ ସଫାକରି ଉଗୁଡ଼ାଇ ଥୋଇଲେ ପାଣି ନିରିକିଯାଏ ।

ଉଗ୍ର — ଉଦ୍‌ୟକର

— ପ୍ରଚଣ୍ଡ

ତା'ର ଉଗ୍ରମୁଖ ଦେଖି ମୁଁ ପାଟି ଫଟାଇଲି ନାହିଁ ।

ଉଜିବା, (ଉଜିମାରିବା) — ଲୁଚି ମୁଣ୍ଡଟେକି ଦେଖିବା
ପାଳଟା ଆରପାଖେ ରହି ଘନ ଉଜିମାରିବା ବେଳେ ଶ୍ୟାମ ତାକୁ ଦେଖିଦେଲା ।

ଉଡ଼ିତ — ଯାହା ହେବାର କଥା

ଖାଇସାରିବା ପରେ ଦାନ ଘଷିବା ଉଡ଼ିତ ।

ଉଜ (ଉଜା) — ଉଷା; ଡେକା

ତା'ର ଉଜ ଯିବା ଶେଷ, କିନ୍ତୁ ମାଧବ ବେଶ୍ ଉଜା ପିଲା ।

— ବଡ଼

— ଉଲ୍ଲିତ

ରମବାବୁ ତ ଉଜ ଆସନରେ ଅଛନ୍ତି । ଆମେ ଅବା ତାଙ୍କୁ କି ଉପଦେଶ ଦେବା ?

ତାମର କାଉରେ ତାମର କାଉ,

ଉଜ ପରବତେ ବୋବାଉଥାଉ ।

ଉଜକାତ ହେବା — କଳି କରିବା

ସାମାନ୍ୟ କଥାରୁ ଉଜକାତ ହୋଇ ଗଲ ଦୁହେଁ ମାଡ଼ପିଟ୍ ହେଲେ ।

ଉଜାରଣ — ପାଟିକରି ସ୍ପଷ୍ଟଭାବରେ କହିବା ।

ଠିକ୍ ଉଜାରଣ କରି ନ ପାରିଲେ ଅନ୍ୟ ଲୋକ ତୁମର କଥା ବୁଝିବା କଷ୍ଟ ।

ଉଜାରିତ — ଯାହା ଉଜାରଣ କରାଯାଏ ।

ଭୁଲ ଶବ୍ଦଟି ଭୁଲ୍ ରୂପେ ମଧ୍ୟ ଉଜାରିତ ହୁଏ ।

ଉଜୁର — ବିଳମ୍ବ

ଉଜୁର ହେଲାଣି ପର । ବେଗେ ଆ' ଛୁଲୁକୁ ଯିବା ।

ଉଜୁଲିବା — ପାଣି ପୂର୍ଣ୍ଣହୋଇ ପଦାକୁ ବାହାରପଡ଼ିବା
ବଢ଼ିପାଣିରେ ନଈର ଦୁଇକୁଳ ଉଜୁଲିପଡ଼ିଛି ।

ସାତବର୍ଷ ପରେ ଗଲ ବିଦେଶରୁ ଆସିଥିବାରୁ ଘନେ ଅନନ୍ଦ ଉଜୁଲୁ ପଡ଼ିଲା ।

ଉଚ୍ଛନ୍ନ—ସଂନାଶ;

କୁଳାଙ୍ଗାର-ପୁଅପୋରୁଁ ବାପା ଉଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇଗଲେ ।

—ବ୍ୟାଘ୍ର; ବ୍ୟାଧି; ତଞ୍ଚଳ

ପାଲ ଦେଖିବାକୁ ତାର ମନ ଉଚ୍ଛନ୍ନ ହେଲୁଣି ।

ଉଚ୍ଛବ. (ଉତ୍ସବ)—ଆନନ୍ଦପୂର୍ବ ମିଳନ ।

ଆମ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ପରସ୍ପରାଙ୍କର ପୂଜା ଉତ୍ସବ ପାଳନ ବରଯାଏ ।

ଉଚ୍ଛ୍ଵସ—ଅଇଁଠା; ସଂଖୁଡ଼ି; ଖାଇଯାରିବା ପରେ ପସ ବା ଆଳରେ ଲୁଗିଥିବା ଖାଦ୍ୟ
ଅନ୍ୟର ଉଚ୍ଛ୍ଵସ ଖାଇବା ଭଲ ନୁହେଁ ।

ଉଚ୍ଛ୍ଵାଙ୍ଗ—ଯେ କୌଣସି ନୟନ ମାନେ ନାହିଁ;
ବିଶୃଙ୍ଖଳ ।

ସ୍ବାଧୀନତା ପାଇବାର ଅର୍ଥ ଉଚ୍ଛ୍ଵାଙ୍ଗ ହେବା ନୁହେଁ ।

ଉଚ୍ଛ୍ଵେଦ—ଲେପ; ବିନାଶ; ହଟାଇବା

ପରକାର ଏବେ ଜମିଦାରୀ ପ୍ରଥା ଉଚ୍ଛ୍ଵେଦ କରିଦେଇଛନ୍ତି ।

ଉଚ୍ଛ୍ଵଳ, (ଉଜଳ)—ଆଲୋକିତ

ଦଶଦିଶା ଦିଶେ ଉଚ୍ଛ୍ଵଳ ଏବେ ପାହାଲ ବତି
ରବିଲେଖି କାକ କୁକୁଟ ଆଉ କଜଳପାତି ।

—ପରିଷ୍କାର; ନିର୍ମଳ; ଚକ୍ଚକ୍

ସେ ଲେଟାଟିକୁ ମାତି ଏମିତି ଉଚ୍ଛ୍ଵଳ କରିଦେଇଛି
ଯେ ମୁହଁ ଦିଶିବ ।

ଉକାଶର—ରାତିରେ ନ ଶୋଇ ଚେଉଁରୁଥିବା

—ଅନିଦ୍ରା

ଶିବରତ୍ନ ଦିନ କପିଳାସରେ ଉକାଶନେ ସାବରତି

ଉକାଶର ରହି ଭଜନ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି ।

ଉକାଡ଼ିବା—ନଷ୍ଟ କରିବା

—କ୍ଷତ କରିବା

—ଧ୍ବଂସ କରିବା

ବସୁଆ ହାତୀ ଆସି ଆମ ଜମିର ଧାନ ଫସଲ ଉକାଡ଼ି
ଦେଲେଣି ।

ଉକୁଡ଼ିବା—ନଷ୍ଟହେବା

ଶିଆଳ, ଭଲୁଙ୍କ ଦାଉରୁ ଏବର୍ଷ ମୋ ଆଖିକ୍ଷେତ୍ରଟି
ଉକୁଡ଼ିଗଲା ।

ଉକାଣି—ସ୍ରୋତର ପ୍ରତିକୁଳ ଗତି

ପତେ କ'ଣ ଯମୁନା ଉକାଣି ବହିବ, ମଲ ମଣିଷ
କି' ଉଠି ବହିବ ?

ଉତ୍ସାଳିବା—ସଫା କରିବା

—ପରିଷ୍କାର କରିବା

—ପକ ବାହାର କରିବା

କୂଅଟା ପଙ୍କରେ ପୋତିହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ଗାଁ
ଲୋକମାନେ ତାକୁ ଉତ୍ସାଳିଲେ ।

ଉଷ—ଉଷ

ତାମସ କାଉରେ ତାମସ କାଉ,
ଉଷ ପରବତେ ବୋବାଉଥାଉ ।

ଉଷାଭବା, (ଉଷେଇବା)—ଟେକିବା

—ଉପରକୁ ଉଠେଇବା

ଗଛଟିକୁ କାଟିବାକୁ ସେ କୁସବିତି ଉଷାଭବା । ମାତ୍ର,
ମୁଁ ମନା କରିବାରୁ ସେ ଗଛଟିକୁ କାଟିଲା ନାହିଁ ।

ଉଷ୍ଣିବା—ଗଛରୁ ଡାଳ ପତ୍ର କମ୍ପା ଡାଳରୁ ପତ୍ର
ଇତ୍ୟାଦି ଉଷ୍ଣିବା

ନଡ଼ିଆ ବାହୁଙ୍ଗାକୁ ଉଷ୍ଣି ଖଡ଼ିକା କରଯାଏ ।

ଉଠାଣ—ଉଠାଇବା

ଏ ରଜସଣା ଲଟେରୀ କେବେ ଉଠାଣ ହେଉଛି ?

ଉଠାଣି—ଉପରକୁ ଉଠିବା

ଉଠାଣିଆ—ସାହା ସମେତ ଉପରକୁ ଉଠିଥାଏ ।

ଉଠାଣିଆ ଜାଗାରେ ଗାଡ଼ି ଚଳାଇବା କଷ୍ଟ ।

ଉଠିଆ—ଉଛୁସ୍; ଆବାହା

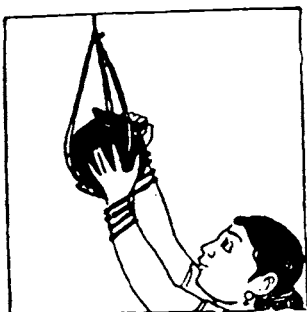
ଛାଡ଼ିବା ଅଳସ ଉଠିବା ବେଳ

ଉଠିଆ କରିବା ପଡ଼ିଆ ଭୂଇଁ ।

ଉଡ଼ିବା—ଉଡ଼ୁଥିବା

ଉଡ଼ିବା ବେଳେ ପର କିଏ ଗଣିପାରିବ ?

ଉକୁତେଇବା — ଲଟକାଇବା
— ଝୁଲୁଥିବା
— ଟାଙ୍ଗିବା

ବିଲେଇ ଦୁଧ ଖାଇଯିବ ବୋଲି ମା' ଦୁଧ ବଢ଼ାଇ
ଶିକାରେ ଉକୁତେଇଦେଲେ ।

ଉକୁଟିବା — ପ୍ରକାଶ ପାଇବା
ମା'କୁ ଦେଖି ଶିଶୁ ମୁହଁରେ ହସ ଉକୁଟିବ ।

ଉକୁ — ଯାହା କୁହାଯାଇଛି ।

— କଥା
— ଉଲ୍ଲି ଶିତ

ଉକୁ — କଥା
— ବାକ୍ୟ

“କାମନାର ବିନାଶରେ ଦୁଃଖର ବିନାଶ”

ଏହା ବୁଦ୍ଧଦେବଙ୍କ ଉକ୍ତି ।

ଉଖାଉବା — କେନ୍ଦ୍ର ଖୋଳିବା
ତୁଳିତା ଲିଭିରଲ୍ଲି, ନିଆଁକୁ ଉଖାଇ ଚିତ୍କିଏ
ପଢ଼ିଦେ ।
— ଉତ୍ତେଜିତ କରିବା

ବିଲେଇ ନଖରେ ଉଖାଇ କେତେବେଳେ ଗାତ
କରିଦେଇଛି ।

ସେ କଥା ଉଖାଇ ନ ଥିଲେ ମୁଁ ଏତେ ରାଗି ନ ଥାନ୍ତି ।

ଉଖୁଡ଼ା — ପାଗ ଖୋଜୁଥିବା ଗୁଡ଼ ବା ଚନ୍ଦରେ
ମିଶାଯାଇଥିବା ଖଇ ।

ଉଗୁଡ଼େଇବା, (ଉଗୁଡ଼ାଇବା) — ବାସନକୁସନ ବା
ପାତ୍ରର ମୁହଁ ତଳକୁ କରି ରଖିବା
ବାସନ କୁସନ ସଫାକରି ଉଗୁଡ଼ାଇ ଥୋଇଲେ ପାଣି
ନିଶିବିଯାଏ ।

ଉଗ୍ର — ଭୟଙ୍କର

— ପ୍ରଚଣ୍ଡ

ତା'ର ଉଗ୍ରମୁଖ ଦେଖି ମୁଁ ପାଟି ଫିଟାଇଲି ନାହିଁ ।

ଉଜିବା, (ଉଜିମାରିବା) — ଲୁଣ ମୁଣ୍ଡଟେକି ଦେଖିବା
ପାଳପତା ଆରପାଖେ ରହି ରାମ ଉଜିମାରିବା ବେଳେ
ଶ୍ୟାମ ତାକୁ ଦେଖିଦେଲା ।

ଉଡ଼ିତ — ଯାହା ହେବାର କଥା
ଖାଇଯାଉଥିବା ପରେ ଦାନ୍ତ ଘଷିବା ଉଡ଼ିତ ।

ଉଇ (ଉଆ) — ଉଆ; ଡେଙ୍ଗା ।

ତା'ର ଉଇ ଯିବା ଶେଷ, କିନ୍ତୁ ମାଧବ ବେଶ୍ ଉଇ
ପିଲା ।

— ବଡ଼
— ଉଲ୍ଲିତ

ରାମବୀର ତ ଉଇ ଆସନରେ ଅଛନ୍ତି । ଆମେ ଅବା
ତାଙ୍କୁ କି ଉପଦେଶ ଦେବା ?

ତାମର କାଉରେ ତାମର କାଉ,
ଉଇ ପରବତେ ବୋବାଉଥାଉ ।

ଉଇବାତ ହେବା — କଳି କରିବା
ସାମାନ୍ୟ କଥାରୁ ଉଇବାତ ହୋଇ ରାଜ ଦୁହେଁ
ମାଡ଼ପିଟ ହେଲେ ।

ଉଢ଼ାରଣ — ପାଟିକରି ପୁଷ୍ପଗ୍ରାସରେ କହିବା ।
ଠିକ୍ ଉଢ଼ାରଣ କରି ନ ପାରିଲେ ଅନ୍ୟ ଲୋକ ତୁମର
କଥା ବୁଝିବା କଷ୍ଟ ।

ଉଢ଼ାରିତ — ଯାହା ଉଢ଼ାରଣ କରାଯାଏ ।
ଭୁଲ ଶବ୍ଦଟି ଭୁଲ୍ ରୂପେ ମଧ୍ୟ ଉଢ଼ାରିତ ହୁଏ ।

ଉଡ଼ୁର — ବଳମ୍ବ
ଉଡ଼ୁର ହେଲେ ପର । ବେଗେ ଆ' ସ୍ଥଳକୁ ଯିବା ।

ଉଡ଼ୁଳିବା — ପାଣି ପୂର୍ଣ୍ଣହୋଇ ପଦାକୁ ବାହାରିପଡ଼ିବା
ବଢ଼ିପାଣିରେ ନଈର ଦୁଇକୂଳ ଉଡ଼ୁଳିପଡ଼ିଛି ।
ସାତବର୍ଷ ପରେ ରାଜ ବିଦେଶରୁ ଆସିଥିବାରୁ ଘରେ
ଆନନ୍ଦ ଉଡ଼ୁଳୁ ପଡ଼ିଲା ।

ଉଚ୍ଛନ୍ନ—ସଂନାଶ;

କୁଳାଙ୍ଗାର ପୁଅପୋରୁଁ ବାପା ଉଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇଗଲେ ।

—ବ୍ୟଗ୍ର; ବ୍ୟସ୍ତ; ଚକ୍ରାନ୍ତ

ପାଲ ଦେଖିବାକୁ ତାର ମନ ଉଚ୍ଛନ୍ନ ହେଲାଣି ।

ଉଚ୍ଛବ, (ଉତ୍ସବ)—ଆନନ୍ଦଦାୟକ ମିଳନ ।

ଆମ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ସରସ୍ୱତୀଙ୍କର ପୂଜା ଉତ୍ସବ ପାଳନ କରାଯାଏ ।

ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ—ଅର୍ଘ୍ୟ; ଫଖୁଡ଼ି; ଖାଇସାରିବା ପରେ

ପସ ବା ଆଳରେ ଲାଗିଥିବା ଖାଦ୍ୟ

ଅନ୍ୟର ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ ଖାଇବା ଭଲ ନୁହେଁ ।

ଉଚ୍ଛ୍ଵାଳ—ଯେ କୌଣସି ନୟମ ମାନେ ନାହିଁ;
ବିଶ୍ଵାସୀ ।

ସ୍ୱାଧୀନତା ପାଇବାର ଅର୍ଥ ଉଚ୍ଛ୍ଵାଳ ହେବା ନୁହେଁ ।

ଉଚ୍ଛ୍ଵେଦ—ଲୋପ; ବିନାଶ; ହଟାଇବା

ସରକାର ଏବେ ତମିଡ଼ାରୀ ପ୍ରଥା ଉଚ୍ଛ୍ଵେଦ କରିଦେଇଛନ୍ତି ।

ଉଦ୍‌କୁଳ, (ଉଦ୍‌ଜଳ)—ଆଲୋକିତ

ଦଶଦିଶ ଦିଶେ ଉଦ୍‌କୁଳ ଏବେ ପାହିଲା ରତି

ରବିଲେଖି କାକ କୁକୁଟ ଆଉ କଉଳପାତି ।

—ପରିଷ୍କାର; ନିର୍ମଳ; ଚକ୍‌ଚକ୍

ସେ ଲେଟାଟିକୁ ମାଡି ଏମିତି ଉଦ୍‌କୁଳ କରିଦେଇଛି ଯେ ମୁହଁ ଦିଶିବ ।

ଉକାଗର—ରାତିରେ ନ ଶୋଇ ଚେଇଁରହିବା

—ଅନିଦ୍ରା

ଶିବରତ୍ନ ଦିନ କପିଳାସରେ ଉଚ୍ଚମାନେ ସାବରତି

ଉକାଗର ରହି ଭଜନ କୀର୍ତ୍ତନ କରନ୍ତି ।

ଉକାଡ଼ିବା—ନଷ୍ଟ କରିବା

—କ୍ଷତି କରିବା

—ଧ୍ୱଂସ କରିବା

ବହୁଥ ହାତୀ ଆସି ଆମ ଜମିର ଧାନ ଫସଲ ଉକାଡ଼ି ଦେଲେଣି ।

ଉନ୍ମୁଦ୍‌ବା—ନଷ୍ଟହେବା

ଶିଆଳ, ଭଲୁଙ୍କ ଦାଉରୁ ଏବର୍ଷ ମୋ ଆଖିକ୍ଷେତ୍ର ଉନ୍ମୁଦ୍‌ଗଲା ।

ଉକାଣି—ସ୍ରୋତର ପ୍ରତିକୁଳ ଗତି

ସତେ କ'ଣ ଯମୁନା ଉକାଣି ବହିବ, ମଲ୍ଲ ମଣିଷ କି' ଉଠି ବହିବ ?

ଉଦ୍‌ଲବା—ସଫା କରିବା

—ପରିଷ୍କାର କରିବା

—ପକ୍ ବାହାର କରିବା

କୂଅଟା ପଙ୍କରେ ପୋତିହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ଗାଁ

ଲୋକମାନେ ତାକୁ ଉଦ୍‌ଲଲେ ।

ଉଷ୍ଠ—ଉଷ୍ଠ

ତାମସ କାଉରେ ତାମସ କାଉ,

ଉଷ୍ଠ ପରବତେ ବୋବାଉଥାଉ ।

ଉଷ୍ଠାଇବା, (ଉଷ୍ଠେଇବା)—ଟେକିବା

—ଉପରକୁ ଉଠେଇବା

ଗଛଟିକୁ କାଟିବାକୁ ସେ କୁରବିଟି ଉଷ୍ଠାଇଲା । ମାତ୍ର, ମୁଁ ମନା କରିବାରୁ ସେ ଗଛଟିକୁ କାଟିଲା ନାହିଁ ।

ଉଷ୍ଠିବା—ଗଛରୁ ଡାଳ ପସ କମ୍ପା ଡାଳରୁ ପସ

ଇତ୍ୟାଦି ଚୁଷ୍ଟିବା

ନଡ଼ିଆ ବାହୁଙ୍ଗାକୁ ଉଷ୍ଠି ଖାଦିବା କରାଯାଏ ।

ଉଠାଣ—ଉଠାଇବା

ଏ ରଜବଣୀ ଲଟେରୀ କେବେ ଉଠାଣ ହେଉଛି ?

ଉଠାଣି—ଉପରକୁ ଉଠିବା

ଉଠାଣିଆ—ସାହା ସମେତ ଉପରକୁ ଉଠିଥାଏ ।

ଉଠାଣିଆ ଜାଗାରେ ଗାଡ଼ି ଚଳାଇବା କଷ୍ଟ ।

ଉଠିଆ—ଉଚ୍ଛ୍ଵାସ; ଆବାହା

ଛାଡ଼ିବା ଅଳସ୍‌ ଉଠିବା ବେଳେ

ଉଠିଆ କରିବା ପଡ଼ିଆ ଭୂଇଁ ।

ଉଡ଼ିବା—ଉଡ଼ିଥିବା

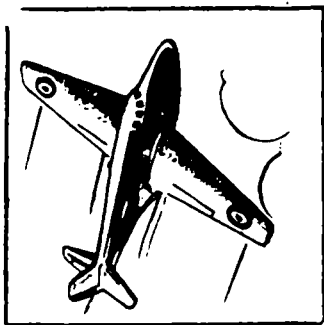
ଉଡ଼ିବା ବେଳେର ପର କିଏ ଗଣିପାରିବ ?

ଉଡ଼ା—ଉଡ଼ିବାରୁ ଉଠିବା; ଉଡ଼ିବା
ଚକେଇ ଛୁଆଟି ଖଣ୍ଡିଉଡ଼ା ଦେଉଛି ।

—ଅନୁସୂଚି

ଉଡ଼ା ଖବରରେ ବିଶ୍ୱାସ କରିବା ଅନୁଚିତ ।

ଉଡ଼ାକାହାଳ—ଆକାଶରେ ଉଡ଼ୁଥିବା ଏକପ୍ରକାର
ଯାନ

ଦୃଢ଼ତା ଯିବା ଉଡ଼ାକାହାଳେ,
ପହଞ୍ଚିବା ଯାଇ ଦୂର ରହନ୍ତେ ।

ଉଡ଼େଇବା, (ଉଡ଼ାଇବା)—ଉଡ଼ିବାରୁ ଉଠାଇବା
ନିଜୁ ଟାକିଲା, “ଟିଟୁ, ଆ’ ତୁଟି ଉଡ଼ାଇବା ।”

—ଅପେକ୍ଷା କରୁବା

ବାପା ମଲାପତେ ରମ ଟଙ୍କା ପଡ଼ିବା ଉଡ଼ାଇବାରେ
ଲାଗିଲା ।

ଉଣ୍ଡିବା—ଖୋଜିବା; ଠେରୁ କରିବା
ବିଲେଇଟି ମୁଣ୍ଡା ଉଣ୍ଡିବାରେ ଲାଗିଛି ।

ଉତ୍ତାରିବା—ଖୋଲିବା

ବେଶା ଗରମ ହେବାକୁ ପିଲାଟି ସାର୍ତ୍ତ ଉତ୍ତାରିଦେଲା ।

—ଓହ୍ଲାଇବା

ଲୋକମାନେ ଲାଗିପଡ଼ି ଟ୍ରକ୍‌ରୁ ମାଲପତ୍ର ଉତ୍ତାରି-
ଦେଲେ ।

—ନକଲ କରିବା

ହରି, “ଅଳିଆ ଡାଫ” ବିଷୟଟି ଖାତାକୁ
ଉତ୍ତାରି ଦେତ ?

ଉତ୍ତୁରିବା—ଉଠିବା

କ୍ଷୀରକୁ ବେଶୀ ଗରମ କଲେ ଏହା ଉତ୍ତୁରି ପଡ଼େ ।

ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ—ଅଧିକ

—ପ୍ରବଳ

ବର୍ଷା ଅଭାବରୁ ଏ ବର୍ଷ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ
ତଳାଭାବ ପଡ଼ିଛି ।

—ଫାଗୁ

ମଶାମର ଔଷଧର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଖେରେ ବହିହେଉନାହିଁ !

ଉଜ୍ଜ୍ୱା—ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ

ଆଜି ପରାକ୍ଷା ଫଳ ବାହାରିବ । ପିଲାମାନଙ୍କର
ଉଜ୍ଜ୍ୱା କହିଲେ ନ ସରେ ।

ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ, (ଉଜ୍ଜ୍ୱା)—ପିଲାମାନେ ପରାକ୍ଷାଫଳ
ଜାଣିବାପାଇଁ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ

ଉଜ୍ଜ୍ୱା—ସବୁଠାରୁ ଭଲ

ବିଭିନ୍ନ ଶିଶୁ ଖାଦ୍ୟ ମଧ୍ୟରୁ ମା କ୍ଷୀର ଶିଶୁପାଇଁ ଏକ
ଉଜ୍ଜ୍ୱା ଖାଦ୍ୟ ।

ଉଦ୍‌କ୍ଷିପ୍ତ—ଉଡ଼ିବାରୁ ଫୋପିତା ହୋଇଥିବା

ରକେଟଟି ଆକାଶକୁ ଉଦ୍‌କ୍ଷିପ୍ତ ହେବାର କିଛିସମୟ
ପରେ ତଳକୁ ଖସିପଡ଼ିଲା ।

—ଅତିଶୟ ସ୍ତୋଧରେ ବିଚଳିତ

ଦ୍ରୋପଦୀଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ଭୀମ କ୍ରୋଧରେ ଉଦ୍‌କ୍ଷିପ୍ତ
ହେଲେ ।

ଉଦ୍‌ଗ୍ରସ୍ତ—ଗରମ; ତାତିଲ

ପୃଥିବୀର ଉତ୍ତରଭାଗ ଏବେ ବି ଉଦ୍‌ଗ୍ରସ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ
ଅଛି ।

ଉତ୍ତର—ଜବାବ

ଗୁରୁତୀର୍ଥ ପ୍ରଶ୍ନର **ଉତ୍ତର** ଦେଲୁବେଳେ ଠିଆହୋଇ କହିବା ଉଚିତ ।

—ଗୋଟିଏ ଦିଗ

ଶୀତଦିନରେ **ଉତ୍ତର**ଦିଗରୁ ଅଶ୍ୱା ପବନ ବହେ ।

—ପରବର୍ତ୍ତୀ; ଯାହା ପରେ ଦର୍ଶିବାକୁ ବା ଆସିବାକୁ ଥିଲା ।

ତାଙ୍କ ସମ୍ପର୍କର କେହି **ଉତ୍ତର** ଅଧିକାରୀ (ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ) ନ ଥିଲେ ।

ଉତ୍ତରଉତ୍ତର, (ଉତ୍ତରାଉତ୍ତର)—ପର ପରେ

—କ୍ରମେ କ୍ରମେ

ସ୍ୱାଧୀନତା ପରେ ଆମ ଦେଶରେ **ଉତ୍ତରୋତ୍ତର** ଉନ୍ନତି ହେଉଛି ।

ଉତ୍ତାପ—ତାପ

ମଣିଷ ଦେହର ସାଧାରଣ **ଉତ୍ତାପ** ୯୮.୪ ଡିଗ୍ରୀ ଫାରେନ୍‌ହାଇଟ୍ ।

ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ—ପାରହେବା

—ଟପିଯିବା

ଧର୍ଯ୍ୟର ସହିତ ବିଷଦରୁ **ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ** ହେବା ଉଚିତ ।

ଉତ୍ତେଜନା—ଅତ୍ୟଧିକ କ୍ଷୋଧ

—ଉତ୍ସାହ

ଆନନ୍ଦ ଓ **ଉତ୍ତେଜନା** ସହ କ୍ରୀଡ଼ା ପ୍ରତିଯୋଗିତା ଶେଷହେଲା ।

ଉତ୍ତେଜକ—ଯାହା ଉତ୍ତେଜନା ସୃଷ୍ଟି କରାଏ

ଉତ୍ତେଜିତ—ଅତିଶୟ କ୍ରୁଦ୍ଧ ବା ଉତ୍ସାହିତ ଦେବା

ଉତ୍ତୋଳନ—ଉପରକୁ ଉଠାଇବା

—ବାହାର କରିବା

ଏବର୍ଷ **ଉତ୍ତୋଳନ** ପ୍ରତିଯୋଗିତାରେ ଓଡ଼ିଶାର ପହିଳୀମାନ ପ୍ରଥମ ହେଲେ ।

ଖଣ୍ଡରୁ ପେଟ୍ରୋଲିୟମ **ଉତ୍ତୋଳନ** କରାଯାଏ ।

ଉତ୍ତୋଳିତ—ଯାହା ଉତ୍ତୋଳନ କରାଯାଇଥାଏ ।

ଉତ୍ୟକ୍ତ—ବିଭକ୍ତ

ଲୋକଟିର ଗାଳି ଶୁଣି ମୁଁ **ଉତ୍ୟକ୍ତ** ହୋଇପଡ଼ିଲି ।

ଉତ୍ଥାପନ—ଉଠାଇବା

ଯୁଦ୍ଧ ସମୟର ସରକାର ସରକାରୀ ବନ୍ୟା ସାହାଯ୍ୟ ବିଷୟ **ଉତ୍ଥାପନ** କଲେ (ଉଠାଇଲେ) ।

ଉତ୍ପତ୍ତି—ଜନ୍ମ

ହିମାଳୟର ଗଙ୍ଗୋତ୍ରୀ ନାମକ ତୁଷାର ସ୍ରୋତ ଗଙ୍ଗାନଦୀର **ଉତ୍ପତ୍ତି** ସ୍ଥଳ ।

ଉତ୍ପନ୍ନ—ଜନ୍ମ

ଅପରିଷ୍କୃତ ପରିବେଶରୁ ଅନେକ ରୋଗ **ଉତ୍ପନ୍ନ** ହୋଇଥାଏ ।

ଉତ୍ପାଟନ—ଉପାଡ଼ିବା

ଉତ୍ପାଟିତ—ଯାହା ଉତ୍ପାଟନ କରାଯାଇଛି ।

ବାତ୍ୟା ହେବା ଫଳରେ ବହୁତ ବଡ଼ ବଡ଼ ବୃକ୍ଷର ମୂଳ **ଉତ୍ପାଟିତ** ହୋଇଛି ।

ଉତ୍ପାତ—ହଇରାଣ

—ଅତ୍ୟାଚାର

—ଉପଦ୍ରବ

ଆଦିକାଳି ବଣ ଜଙ୍ଗଲ କଟାଯାଉଥିବାରୁ ମାଙ୍କଡ଼ମାନେ ଗାଁ ଗହଳରେ ବେଶି **ଉତ୍ପାତ** କରୁଛନ୍ତି ।

ଉତ୍ପାଦକ—ଯେ ଜନ୍ମାଏ

ଦୁଷ୍ଟିତ ଜଳ ଅନେକ ରୋଗର **ଉତ୍ପାଦକ** ।

—ଗଣିତରେ ଗୁଣନୀୟକ

ଉତ୍ପାଦନ—ଜନ୍ମାଇବା

—ଉତ୍ପତ୍ତି

ଭାରତରେ ଋ' ବହୁଳ ପରିମାଣରେ **ଉତ୍ପାଦନ** କରାଯାଏ ।

ଉତ୍ସ—ମୂଳ

ସୂର୍ଯ୍ୟ ସକଳ ଶକ୍ତିର **ଉତ୍ସ** ।

ଉତ୍ସର୍ଗ—ତ୍ୟାଗ

ମଦର ଚେରେଯା ବିକଳାଙ୍ଗମାନଙ୍କ ଯେବା ନିମନ୍ତେ ନିଜ ଜୀବନ **ଉତ୍ସର୍ଗ** କରିଛନ୍ତି ।

—ଦାନ

ଉତ୍ସାହ—ଆଗ୍ରହ

ବିଦ୍ୟାଳୟରେ **ଉତ୍ସାହ**ର ସହିତ ପଢ଼ା କରାଗଲା ।

ଉଦ, (ଉଦକ)—ଜଳ

ଉଦ୍‌ଜାନ—ହାଇଡ୍ରୋଜେନ୍, ଯେଉଁ ଗ୍ୟାସ୍ ଜଳ ଉତ୍ପାଦନରେ ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ କରେ ।

ଉଦୟ—ଆବିର୍ଭାବ

ଏକଦିନପରେ ମିଳୁଟିର ଜ୍ଞାନ **ଉଦୟ** ହେଲା ।

ଉଦ୍‌ବେଗ—ଚିନ୍ତା

ପିଲାଟି ଅନେକ ସମୟ ଧରି ଘରକୁ ନ ଫେରିବାରୁ
ମା'ଙ୍କ ମନରେ ଉଦ୍‌ବେଗ ଦେଖାଗଲା ।

ଉଦାର—ଦୟାଳୁ

—ମହତ

—ସରଳ

—ଅକପଟ

ଆର୍ୟ୍ୟ ହରିହର କଣେ ଉଦାର ପ୍ରକୃତିର ଲୋକ
ଥିଲେ ।

ଉଦାସ—ଉତ୍ସାହର ବା ଆଗ୍ରହର ଅଭାବ

ବନ୍ଧୁ ! ତୁମେ ଆଜି କାହିଁକି ବଡ଼ ଉଦାସ ଜଣାପଡ଼ୁଛ ।

ଉଦାହରଣ—ନକର

ତୁଳ୍ପତି ଉଦାହରଣ ଜୀବର ଉଦାହରଣ ଦିଅ ।

ଉଦୀୟମାନ—ଉଦୟ ହୋଇ ଆସୁଥିବା

ଯଥା : ଉଦୀୟମାନ ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଉଦୀୟମାନ ସୁବକ ।

ଉଦୁଜ୍‌ଜ୍‌ବିଆ—ଟାଣି; ପ୍ରତୀତି

ଯଥା : ଉଦୁଜ୍‌ଜ୍‌ବିଆ ଖର ।

ଉଦ୍‌ଗୀରଣ—ବାହାରବା; ନିର୍ଗତ ହେବା

ଆଗ୍ନେୟଗିରିରୁ ଅଗ୍ନି ଉଦ୍‌ଗୀରଣ ହୁଏ ।

ଉଦ୍‌ଗ୍ରୀବ—ବ୍ୟାକୁଳ; ଉତ୍ସୁକ; ଉତ୍ତେଜିତ

ଉଦ୍‌ଘାଟନ—ଖୋଲିବା

—ଆରମ୍ଭ

ଉଦ୍‌ଘାଟିତ—ଯାହା ଉଦ୍‌ଘାଟନ କରାଯାଏ

ଯଥା : ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ଉଦ୍‌ଘାଟନ କରିବା ।

ବିଜ୍ଞାନ ମେଳାଟି ଉଦ୍‌ଘାଟିତ ହେଲା ।

ଉଦ୍‌ଘିଷ୍ଟ—ଅଭିପ୍ରେତ; ଯାହା ଲଜ୍ଜା କରାଯାଇଛି

ଏହି ବହିଟି ଏଗାରବର୍ଷ ବୟସର ପିଲାଙ୍କ ପାଇଁ

ଉଦ୍‌ଘିଷ୍ଟ ।

ଉଦୀପନ—ଆଗ୍ରହ

—ଉତ୍ସାହ

—ଉତ୍ତେଜନା

ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟ—ଲକ୍ଷ୍ୟ; ଅଭିପ୍ରାୟ ବା ଲଜ୍ଜା

ତଳ ମଣିଷ ଗଠନ କରିବା ଶିକ୍ଷାର ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟ ।

ଉଦ୍‌ବିତ—ଯାହାର ବା ଯେଉଁ ବ୍ୟବହାର ନମ୍ର ନୁହେଁ ।

ଉଦ୍‌ବିତ ଲୋକ ସବୁଜାଗାରେ ଅସୁବିଧାରେ ପଡ଼ନ୍ତି ।

ଉଦ୍‌ବାର—ରକ୍ଷା କରିବା

ବିପଦରୁ ଉଦ୍‌ବାର ପାଇବା ପାଇଁ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଦରକାର ।

—ହଳିଯାଇଥିବା ଜନସବୁ ପୁଣି ଫେରିପାଇବା ।

ମାଟିରେ ପୋତିହୋଇ ପଡ଼ିଥିବା ଗଡ଼ଜାତ ପୁନଃ-

ଉଦ୍‌ବାର (ପୁନରୁଦ୍ଧାର) କାମ ପ୍ରହତଭୁ ବିଭୀଷଣ ହାତକୁ
ନେଲେ ।

ଉଦ୍‌ବିତ—ଯାହା ଅଶାୟାଲକ୍ଷ୍ମୀ

ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧି—ଅନୁପ୍ରାଣିତ

ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀଙ୍କର ଆଦର୍ଶରେ ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ ହୋଇ

ଅନେକ ଶିକ୍ଷିତ ଯୁବକ ସରକାରୀ ଉକ୍ତିରା
ଛାଡ଼ିଥିଲେ ।

ଉଦ୍‌ବୃତ୍ତି—ବଳକା

ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁସାରେ ଜମି ରଖି ଉଦ୍‌ବୃତ୍ତି ଜମିକୁ

ଭୂମିହୀନ ଲୋକଙ୍କୁ ଦେବାପାଇଁ ବିନୋବାଜୀ ପ୍ରୟତ୍ନ
କରୁଥିଲେ ।

ଉଦ୍‌ବୋଧନ—ସଭାରେ କହିବା; ଶୁଣଣ

ପରିଚୟ ପ୍ରଦାନ ପରେ ସଭାରେ ପ୍ରଧାନ ଅତିଥି

ଉଦ୍‌ବୋଧନ ଦେଲେ ।

ଉଦ୍‌ଭବ—ଯାହା ଜାତ ହୋଇଛି; ଯାହା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି ।

ଉଦ୍‌ଭାବନ, (ଉଦ୍‌ଭାବନ)—ଆଗରୁ ଜଣା ନ ଥିବା

ଜନସ ବାହାର କରିବା

ମାର୍କୋନି ରେଡ଼ିଓ ଉଦ୍‌ଭାବନ କରିଥିଲେ ।

ଉଦ୍‌ଭିଦ—ଗଛ ଲତା

ଉଦ୍‌ଭିଦ ଏବଂ ପ୍ରାଣୀ ପରସ୍ପର ଉପରେ ନିର୍ଭର
କରନ୍ତି ।

ଉଦ୍ୟତ—ଆଗଭର

—ପ୍ରସ୍ତର

—ତପ୍ତର

ବାଣୀଆ ଗଛରେ ବସିଥିବା ପକ୍ଷୀକୁ ଶର ମାରିବାକୁ
ଉଦ୍ୟତ ହେଲାବେଳେ ତା' ଗୋଡ଼ରେ ପିମ୍ପୁଡ଼ିଟିଏ
କାମୁଡ଼ିଦେଲା ।

ଉଦ୍ୟମ—ଚେଷ୍ଟା

କୁବର ପିଲାମାନଙ୍କ ଉଦ୍ୟମ ଫଳରେ ସାହିର ସମସ୍ତ
ଲୋକଙ୍କୁ ହଇଜା ପ୍ରତିଷେଧକ ଇଞ୍ଜେକ୍ସନ୍ ଦିଆଗଲା ।

ଉଦ୍ୟମୀ—ସେ ଉଦ୍ୟମ କରନ୍ତି**ଉଦ୍ୟାନ - ବଗିଚା**

ଉଦ୍ୟାନ ମଧ୍ୟରେ ପାଣି ଝରଟି ବେଶ୍ ଶୋଭା-
ପାଉଛି ।

ଉଦ୍‌ସାପନ—ଶେଷ

ଯଜ୍ଞର ଉଦ୍‌ସାପନ ଦିନ ପୂର୍ଣ୍ଣାହୁତି ଦିଆଗଲା ।

—ଉକ୍ତ ଆଞ୍ଚଳିକ ବ୍ୟବହାର)

ଉଦ୍ୟୋଗ—ଚେଷ୍ଟା; ଯନ୍ତ୍ର

ଉଦ୍ୟୋଗ ବଳେ ସର୍ବସିଦ୍ଧି ।

—ଉପାଦାନସମ ସମ୍ପାଦା ବା ଶିଳ୍ପ

ଗ୍ରାମଉଦ୍ୟୋଗ (ଗ୍ରାମୋଦ୍ୟୋଗ) ମାଧ୍ୟମରେ
ଗାଁ ଗହଳରେ ଅନେକ ବେକାର ଲୋକ କାମ
ପାଇପାରୁଛନ୍ତି ।

ଉଦ୍ୟୋଗୀ—ସେ ଉଦ୍ୟୋଗ କରନ୍ତି

ରମଦାବୁ ବଡ଼ ଉଦ୍ୟୋଗୀ । ସେ ଉନ୍ନତି ନ କରିବେ
କିପରି ?

ଉଦ୍‌ବେକ—ଉଠିବା

—ଜାଗରିତ ହେବା

ଶିଶୁଟିର କରୁଣ କାନ୍ଦଣା ମୋ ମନରେ ଦୟା
ଉଦ୍‌ବେକ କରାଇଲା ।

ଉଧାର—ଧାର; କରଜ

ମୁଁ ତାଙ୍କଠାରୁ କିଛି ଟଙ୍କା ଉଧାର ଆଣିଥିଲି ।
ଶୁଦ୍ଧିଦେଇ ସାରିଲିଣି ।

ଉଧେଇବା, (ଉଧାଇବା)—ଭଲଭାବେ ବଢ଼ିବା,

ହୁସ୍ତୁପୁସ୍ତୁ ହେବା

ବାଲିଆ ଜମିରେ ଝାଝଗଛ ଭଲ ଉଧାଏ ।

ଉନ୍ନତ—ଭଲ

ଉନ୍ନତ ବିହନ ବ୍ୟବହାର କରି ଉଷକଲେ ଭଲ
ଅମଳ ମିଳେ ।

—ଉଚ୍ଚ

ଦେଶର ନାଆଁ ଉନ୍ନତ ରଖିବା ପାଇଁ ଆମେ କଠିନ
ପରିଶ୍ରମ କରିବା ।

ଉନ୍ନୟନ—ଉନ୍ନତି

—ଉପରକୁ ନେବା

ଆଦିବାସୀଙ୍କର ଉନ୍ନୟନ (ଉନ୍ନତି) ପାଇଁ ଅନେକ
ଯୋଜନା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଉଛି ।

ଉନ୍ମାଦ—ପାଗଳ

ଲୋକଟି ହଠାତ୍ ଉନ୍ମାଦଙ୍କ ପରି ଚିହ୍ନାର କରି-
ଉଠିଲା ।

ଉନ୍ମୁକ୍ତ—ମୁକ୍ତ; ମୁକୁଳା

ଗୃହଟିର ଦ୍ଵାର ଉନ୍ମୁକ୍ତ ଥିଲା ।

ଉପକଣ—ନିକଟ; ପାଖ

ଭୁବନେଶ୍ଵର ସହରର ଉପକଣରେ ଅନେକ କଳ-
କାରଖାନା ଚଢ଼ିଉଠିଲାଣି ।

ଉପକରଣ—ଯାହା ସାହାଯ୍ୟରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଏ ।

ଦାଆ ଗୋଟିଏ କୃଷି ଉପକରଣ ।

ଘଣ୍ଟି ଗୋଟିଏ ପୂଜା ଉପକରଣ ।

ଉପକାର—ମଙ୍ଗଳ

ପରର ଉପକାର କଲେ ଈଶ୍ଵର ସମୁକ୍ଷ ହେବେ ।

ଉପକାରୀ—ପେ.ଉପକାର କରନ୍ତି**ଉପକାରତା—ଉପକାର କରିବା ଯୁକ୍ତି**

କଦଳୀ ଗଛର ଉପକାରତା ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଦେଖ ।

ଉପକୂଳ—କୂଳର ନିକଟ; ବେଳାଭୂମି
ସମୁଦ୍ର ଉପକୂଳରେ ଅନେକ ଝାଝିରଣ ଦେଖାଯାଏ ।

ଉପକୃତ—ଉପକାର ପାଇଥିବା
ଅପଣ ପ୍ରଦର୍ଶନୀଟି ଉଦ୍‌ଘାଟନ କଲେ ଆମେ
ଉପକୃତ ହେବୁ ।

ଉପକ୍ରମ—ଆରମ୍ଭ
ଯେ ଭବିଷ୍ୟତ ରଚନା ଲେଖିଛି ସେ ସେଥିରୁ
ଦୁଇପୃଷ୍ଠା କେବଳ ଉପକ୍ରମ । ବାକୀ ଦୁଇପୃଷ୍ଠାରେ
କେତେ ଅବା ବିଷୟବସ୍ତୁ ରହିବ ?

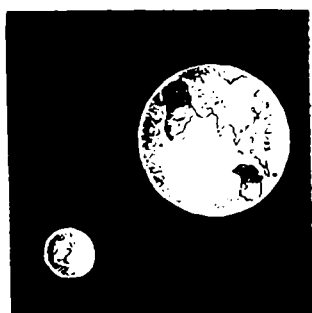
ଉପଗତ—ପ୍ରବେଶ

—ଉପସ୍ଥିତ

—ନିକଟ

ବସନ୍ତ କାଳ ହେଲେ ଉପଗତ
ତୁତାକୁ ପିକ ଗାଏ ସଂଗୀତ ।

ଉପଗ୍ରହ—ଗୋଟିଏ ଗ୍ରହ ଚାରିପଟେ ଘୁରୁଥିବା ପିଣ୍ଡ ।

ଚନ୍ଦ୍ର ପୃଥିବୀର ଏକ ପ୍ରାକୃତିକ ଉପଗ୍ରହ ।
ଜନ୍‌ସାଟ ଖାଏ କୃତ୍ରିମ ଉପଗ୍ରହଟି ଭରତ ଦ୍ଵାରା
ଆକାଶକୁ ଘାଟିହୋଇ ବର୍ତ୍ତମାନ ପୃଥିବୀ ଚାରିପାଖେ
ଘୁରୁଛି । ଏହା ଫଳରେ ପାଣିପାଗ ଅଧ୍ୟୟନ, ସମ୍ବାଦ
ପ୍ରସାର ଓ ଟେଲିଭିଜନ ପ୍ରସାର କାର୍ଯ୍ୟ ସୁବିଧାରେ
ଭଲିଛି ।

ଉପତ୍ୟକା—ଉପହାର; ଭେଟି

ଉପତ୍ୟକା—ଦୁଇଟି ପାହାଡ଼ ମଝିରେ ଥିବା ସମତଳ
ସ୍ଥାନ
ହିମାଳୟ ପର୍ବତଶ୍ରେଣୀ ମଧ୍ୟରେ କୁଳୁ ଉପତ୍ୟକାଟି
ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ସ୍ଥାନ ।

—ନଦୀ ଅବବାହିକା ଅଞ୍ଚଳ

ମହାନଦୀ ଉପତ୍ୟକାରେ ଖଣିଜ ତେଲର ସନ୍ତାନ
ଭଲିଛି ।

ଉପଦେଶ—ପରାମର୍ଶ

—ଅନ୍ୟର ଭଲ ନିମନ୍ତେ କୁହାଯାଉଥିବା କଥା
ବୁଦ୍ଧିଜନଙ୍କ ଉପଦେଶ ମାନିବା ଭବିତ୍ ।

ଉପଦେଷ୍ଟା—ଯେ ଉପଦେଶ ଦିଅନ୍ତି

ଶତପଥୀ ସାର୍ ଆମ ବିଜ୍ଞାନ କୁରର ଉପଦେଷ୍ଟା ।

ଉପଦ୍ରବ—ଉତ୍ପାଦ

—ଅତ୍ୟାଚାର

—ଦୌରାତ୍ମ୍ୟ

ଯଥା . ମଶା ଉପଦ୍ରବ, ଘେଗର ଉପଦ୍ରବ ।

ଉପଦ୍ଵୀପ—ସେଉଁ ବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ଭୂଖଣ୍ଡର ପ୍ରାୟ ଦିନଦିନରେ
ସମୁଦ୍ର ଥାଏ
ଲଙ୍କା ଗୋଟିଏ ଦ୍ଵୀପ, କିନ୍ତୁ ଦକ୍ଷିଣ ଭରତ ଗୋଟିଏ
ଉପଦ୍ଵୀପ ।

ଉପନଦୀ—ସେଉଁ ନଦୀ ଅନ୍ୟ ଏକ ବଡ଼ ନଦୀରେ
ମିଶିଥାଏ ।

ଭବ୍ ମହାନଦୀର ଏକ ଉପନଦୀ ।

ଉପନୟନ—ଗ୍ରହଣ

ଉପନିବେଶ—ଗୋଟିଏ ଦେଶରୁ ଯାଇ ଅନ୍ୟ
ଦେଶରେ ବସବାସ କରିବା
ଆଗକାଳରେ ଜାଭା, ବାଲି ଇତ୍ୟାଦି ଦ୍ଵୀପଦ୍ଵୀ
ଭରତୀୟମାନଙ୍କ ଉପନିବେଶ ଥିଲା ।

ଉପନିଷଦ—ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା; ବିଦ୍ୟାନ୍ତ

ଯଥା : କର୍ତ୍ତାବିନିଷଦ, ମୟୁକୋପନିଷଦ ।

ଉପନୀତ—ପହଞ୍ଚିବା

ଜନ୍ମ କହିଲେ, ସମସ୍ତ ସାକ୍ଷ୍ୟ ପ୍ରମାଣ ପରୀକ୍ଷା ପରେ
ମୁଁ ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ **ଉପନୀତ** ହେଲି ଯେ ଋମ ସିଂ
ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୋଷମୁକ୍ତ ।

ଉପନ୍ୟାସ—ଏକ ବଡ଼ କାଳ୍ପନିକ କାହାଣୀ

ଉପବିଷ୍ଣୁ—ସେ ବସିଛନ୍ତି

ପଣ୍ଡିତେ ରଜସିଂହାସନ ପାଶ୍ବରେ ତାଙ୍କ ଆସନରେ
ଉପବିଷ୍ଣୁ ହେଲେ ।

ଉପକୀର୍ତ୍ତ—ପରତା

ଉପଭୋଗ—ଆନନ୍ଦ; ପୁଣି ଇତ୍ୟାଦି ଅନୁଭବ
କରିବା

ଚେଳିଭିତ୍ତନରେ ଅଗଷ୍ଟ ପଥର ପତାକା ଉତ୍ତୋଳନର
ଦୃଶ୍ୟ ଆମେ **ଉପଭୋଗ** କଲୁଁ ।

ଚିଲିକାର ଦୃଶ୍ୟ ଯେ **ଉପଭୋଗ** କରିଛି ସେ କେବଳ
ଏହାର ମାଧୁର୍ଯ୍ୟ ଜାଣେ ।

ଉପଭୋଗ୍ୟ—ଯାହା ଉପଭୋଗ କରାଯିବାର କଥା ।

ଉପଯୁକ୍ତ—ଉଚିତ

—ଠିକ୍

—ଯୋଗ୍ୟ.

ନିର୍ବାଚନ ସମୟରେ **ଉପଯୁକ୍ତ** ପ୍ରାର୍ଥୀଙ୍କୁ ଭେଟ ଦେବା
ଉଚିତ ।

ଉପସର—ସୂର୍ଯ୍ୟ କେତେକ ଅମାବାସ୍ୟା ଦିନ ଅଳ୍ପ

ବା ପୂର୍ବ ଛାଇରେ ଘୋଡ଼ାଇ ହେବାର ଦୃଶ୍ୟ

ଯଥା : ସୂର୍ଯ୍ୟ **ଉପସର** ବା ସୂର୍ଯ୍ୟୋପସର ।

ଉପସେକ—ଉପରେ କୁହାଯାଇଥିବା

ଉପଲ—ଛୋଟ ପଥର ଖଣ୍ଡ; ଗୋଡ଼

ବୈଜ୍ଞାନିକ ନିଉଟନ କହିଥିଲେ, ଜ୍ଞାନସାଗର
ବେଳାରୁ ମୁଁ **ଉପଲ** ଖଣ୍ଡିଏ ଗୋଟାଇଛି ମାତ୍ର ।
ମୋ ଆଗରେ ଜ୍ଞାନର ସାଗର ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆବିଷ୍କୃତ
ନ ହୋଇ ରହିଛି ।

ଉପଲବ୍ଧ—ହାସଲ; ପ୍ରାପ୍ତି; ଲାଭ ହୋଇଥିବା

ଗଣିତରେ ପିଲାଟିର **ଉପଲବ୍ଧ** ସନ୍ତୋଷଜନକ ।

ଉପବନ—ବଗିଚା

—ତୁଆରି ହୋଇଥିବା ବନ

ବନେ **ଉପବନେ** ଦେଖ ଉଡ଼ିବୁଲେ ଭଅଁର

ମହୁ ପିଇବାକୁ ହୁଏ ସତେ କେତେ ଆତୁର ।

ଉପବାସ—କିଛି ନ ଖାଇ ରହିବା

ମଝିରେ ମଝିରେ ଦିନେ **ଉପବାସ** ରହିଲେ ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ
ଭଲ ରହେ ।

ଉପସମ—କମିବା

—ଲଘୁବ ହେବା

ଔଷଧ ଖାଇବା ପରେ ତାଙ୍କ ଯନ୍ତ୍ରଣା **ଉପସମ**
ହେଲା ।

ଉପସଂହାର—ସମାପ୍ତି; ଶେଷ ଅଂଶ

ରଚନା ଲେଖିବାବେଳେ **ଉପସଂହାର** ପ୍ରତି ବିଶେଷ
ଦୃଷ୍ଟିଦେବା ଉଚିତ ।

ଉପସାଗର—ଯେଉଁ ବୃହତ୍ ଜଳସାଗର ପ୍ରାୟ ଉନପଚ

ସ୍ଥଳସାଗ ଦ୍ବାରା ପରିବେଷ୍ଟିତ

ଯଥା : ବଙ୍ଗ **ଉପସାଗର** ବା ବଙ୍ଗୋପସାଗର ।

ଉପସ୍ଥାନ—ଉପସ୍ଥିତି

ଏବେ ଧାନ କଟା ହେଉଥିବାରୁ ଆମ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ
ଛାତ୍ର **ଉପସ୍ଥାନ** କମିଯାଇଛି ।

ଉପସ୍ଥାପନ—ପେଶ୍ କରିବା; ପ୍ରସ୍ତାବ କରିବା

ଉପସ୍ଥାପିତ—ଯାହା ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯାଇଛି
ଆଜି ଆମ ଗର୍ଭ୍ୟ ବିଧାନସଭାରେ ଦୁଇଟି ବିଲ୍
ଉପସ୍ଥାପିତ ହେଲା ।

ଉପସ୍ଥିତ—ଆଗତ ବା ପହଞ୍ଚିଥିବା
ବାଲ୍ୟକାଳୁ ଧର୍ମ ଧନ ମୁଁ ସମ୍ପ୍ରତି
ଏ ଜୀବନ ଅନିଷ୍ଠିତ,
କେତାଣେ କାହାର ଆଜି ମୃତ୍ୟୁକାଳ
ହୋଇଯିବ ଉପସ୍ଥିତ ।

(ମଧୁସୂଦନ)

ଉପସ୍ଥିତ ବୁଦ୍ଧି—ଯେଉଁ ବୁଦ୍ଧି ହଠାତ୍ ମୁଣ୍ଡକୁ ଜୁଟେ ।
ବୀରବଳଙ୍କର ଉପସ୍ଥିତ ବୁଦ୍ଧି ଯୋଗୁଁ ଆକବର ତାଙ୍କୁ
ବହୁତ ଭଲ ପାଉଥିଲେ ।

ଉପହାର—ଭେଟି
ଜନ୍ମଦିନରେ ଅରବିନ୍ଦକୁ ବହୁତ ଉପହାର ମିଳିଲା ।

ଉପହାସ—ଅଳ୍ପା; ପରିହାସ
ତାଙ୍କର ଉଚ୍ଚାରଣ ଦୋଷ ହେତୁ ସେ ସମସ୍ତଙ୍କର
ଉପହାସର ପାତ୍ର ହେଲେ ।

ଉପାଖ୍ୟାନ—ଗଳ୍ପ
ସଂସ୍କୃତ ଶିକ୍ଷକ ଆଜି ଆମକୁ ପଞ୍ଚତନ୍ତ୍ରର ଗୋଟିଏ
ଉପାଖ୍ୟାନ କହିଲେ ।

ଉପାଦାନ—ଆଶ
ଅମୃତାନ ଜଳର ଗୋଟିଏ ଉପାଦାନ ।

ଉପାଦେୟ—ହିତକର
—ଉତ୍ତମ
କ୍ଷୀର ଚିଶୁପାଈ ଏକ ଉପାଦେୟ ଖାଦ୍ୟ ।

ଉପାୟ—ଅନ୍ୟଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ନାମ
—ସାଙ୍ଗ ଓ
ପାଳଟାସିଂହ, ଦକ୍ଷିଣକବାଟ, ଭତ୍ୟାଦି ଗୋଟିଏ
ଗୋଟିଏ ଉପାୟ ।

ଉପାନ୍ତ—ସୀମାନ୍ତ ଅଞ୍ଚଳ
ଉପାନ୍ତ ଅଞ୍ଚଳର ଲୋକମାନଙ୍କ କଥିତ ଭାଷା ଚିକିଏ
ଅଭରା ହୋଇଥାଏ ।

ଉପାୟ—ପ୍ରତିକାର; ଯାହା ସାହାଯ୍ୟରେ କୌଣସି
କାମ କରାଯାଏ ।

ମୁଷାମାନେ ତ ବଡ଼ ହଇରାଣ କଲେ । କି' ଉପାୟ
କରିବା ?

ଉପାର୍ଜନ—ବେଜଗାର; ଅକ୍ତିବା
ବିଦ୍ୟା ଅଟେ ମହାଧନ,
ବାଳକେ କର ଉପାର୍ଜନ ।

ଉପାର୍ଜିତ—ଯାହା ଉପାର୍ଜନ କରାଯାଇଥାଏ

ଉପାସନା—ଆରାଧନା; ସେବା

ଉପାସକ—ଯେ ଉପାସନା କରନ୍ତି

ଉପାସ୍ୟ—ଯେ ଉପାସନାର ଯୋଗ୍ୟ; ଆରାଧ୍ୟ

ଉପୁଜିବା—ଜନ୍ମିବା

ବହୁତ ଲୋକ ଯହିଁ ମିଳି
ଅବଶ୍ୟ ଉପୁଜଇ କଲି ।

ଉପେକ୍ଷା—ଅବହେଳା କରିବା; ଆଦର ବା ସ୍ନେହ
ନ କରିବା; ଯତ୍ନ ନ ନେବା ।

ଉପେକ୍ଷିତ—ଅନାଦୃତ
ସଭାରେ ମଧୁ ପଣ୍ଡିତେ ଉପେକ୍ଷିତ ହେବାରୁ
ଉଦ୍‌ଭ୍ୟକ୍ତ ହୋଇଗଲେ ।

ଉଭୟ—ଦୁଇଟି; ଦୁଇଜଣ
ରମ ଓ ଶ୍ୟାମ ଉଭୟ ହାଟକୁ ବାହାରିଲେ ।

ଉଭୟତର—ଯେଉଁ ଜୀବ ଉଭୟ ଜଳ ଓ ସ୍ଥଳରେ
ରହିପାରେ ।
ବେଙ୍ଗ ଏକ ଉଭୟତର ଜୀବ ।

ଉତ୍ସ—ଠିଆ; ଦଣ୍ଡାୟମାନ
କାଠୁରିଆର ବିକଳ ଦେଖି ଜଳଦେବତା ଭୟ ହେଲେ ।
—ଯାହା ଦୃଶ୍ୟମାନ ଦ୍ରବ୍ୟ

ଆମର ପୋତା ଧନକୁ ଉତ୍ସ ଧନରେ ପରିଣତ
କରାଯାଇ ପାରିଲେ ଓଡ଼ିଶା ଏକ ଧନଶାଳୀ ଗର୍ଭ୍ୟ
ହୁଅନ୍ତା ।

ଉତ୍ତୁଡ଼ା ପତ୍ରବା—ଆଗରୁ ହୋଇ ବାହାରିବା

ତୁ ସର୍ବ୍ବ କଥାରେ **ଉତ୍ତୁଡ଼ା ପତ୍ର** ସିନା । କାମ
ଶେଷ କରି ପାରୁନାହିଁ ।

ଉଦ୍ଦେଇ—ନଆଁ ରଖିବା ମାଟି ପାତ୍ର

ଉଦର—ଉଦର; ଯେଉଁ ଭୂମିରେ ଫସଲ ଭଲ
ବଢ଼ିପାରେ

ସବୁବେଳେ ଦେଲେ ବିଲେ ଗୋବର
ଗୋବର କରିବ ତମି **ଉଦର** ।

ଉଲ୍‌କା—ଆକାଶରୁ ଖସୁଥିବା ଜ୍ୱଳନ୍ତ ପ୍ରସ୍ତରଖଣ୍ଡ

ଉଲ୍‌ଗୁ—ଲଙ୍ଗଳା; ଖୋଲ

ଆଗେ ଆଦିମ ଅଧିବାସୀମାନେ ବଣ ଜଙ୍ଗଲରେ
ଉଲ୍‌ଗୁ ଅବସ୍ଥାରେ ରହୁଥିଲେ ।

ଉଲ୍‌ରାବା—ଗୁଳରୁ ଛଣା ଇତ୍ୟାଦି ବାହାର କରିବା
ଏତେ ଘର ଆଜି **ଉଲ୍‌ରାବେ** । ଛପର କରି-
, ପାରିବୁ ତ ?

ଉଲ୍‌ଗୁଣା—ଅନ୍ୟକୁ ଦୋଷଦେବା; ଗଞ୍ଜଣା

ଶାଶୁଟି ବୋହୂକୁ ଟିକିଏ ଟିକିଏ କଥାରେ **ଉଲ୍‌ଗୁଣା**
ଦେଉଛି ।

ଉଲ୍ଲାସ—ଆନନ୍ଦ; ଖୁସି

କାଲି ଭଲଜ ବାହାଘର । ଆନନ୍ଦ **ଉଲ୍ଲାସ**ରେ ଘର
କମି ଉଠୁଛି ।

ଉଲ୍‌ସିବା, (ଉଲ୍‌ସିବା)—ଫୁଲ ଉଠିବା

ଲଗିରହିଥିବା ବର୍ଷା ଯୋଗୁ ନଈର ପାଣି **ଉଲ୍‌ସି**
ଉଠୁଛି ।

ଏତେଦିନ ପରେ ପୁଅକୁ ଦେଖି ମା' ଦେହ ଆନନ୍ଦରେ
ଉଲ୍‌ସି ଉଠୁଛି ।

ଉଲ୍ଲେଖ—ବର୍ଣ୍ଣନା; କଥନ

ଭଲ ବିଦେଶରୁ ପଠାଇଥିବା ଚିଠିରେ ସେ ଦେଶର
ଭଲିତଳଣି ବିଷୟ **ଉଲ୍ଲେଖ** କରିଛନ୍ତି ।

ଉଣ୍ଡାସ, (ଉଣ୍ଡାସ)—ହାଲୁକା

ଉଷା—ପ୍ରଭାତ; ଅରୁଣୋଦୟ ସମୟ

ଉସତ, (ଉସତ)—ଆନନ୍ଦ

ତଗନାଥଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରି ଭକ୍ତ ଦାସିଆର ପ୍ରାଣ **ଉସତ**
ହେଲା ।

ଉସୁନା, (ଉସୁନା)—ସିଝାହୋଇଥିବା ଧାନ ବା
ତହିଁରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଗୁଡ଼ଳ

ଉସୁନା ଧାନ ଗତା ହୁଏ ନାହିଁ ।

ଉଷୁମ, (ଉଷୁ)—ସାମାନ୍ୟ ଗରମ

ଉଷୁମ ପାଣିରେ ଲୁଣଦେଇ କୁଳିକଲେ କାଗ
କମିଯିବ ।

ଉଷ୍ମ ପ୍ରସ୍ରବଣ—ଉଷ୍ମ ପାଣିର ଝର

ଓଡ଼ିଶାର ତନ୍ତପାଣି ଓ ଅଟ୍ଟିଠାରେ **ଉଷ୍ମ ପ୍ରସ୍ରବଣ**
ଅଛି ।

ଉଷ୍ମତା—ତାପ

ଅନୌନିତର ସାହାଯ୍ୟରେ ଦେହର **ଉଷ୍ମତା**
ମସାଯାଏ ।

ଉସୁମାଇବା, (ଉସୁମେଇବା)—ଗରମ କରିବା

କୁକୁଡ଼ା ଏକୋଇଶଦିନ ଅଣ୍ଡା **ଉସୁମେଇ** ଅଣ୍ଡାରୁ
କୁକୁଡ଼ା ରୁଆ ବାହାର କରେ ।

ଉସୁକାଇବା, (ଉସୁକେଇବା)—ଉତ୍ତେଜିତ କରାଇବା

ଛୁଟିକରିବା କଥା ତୁ ତ ସାରୁଛୁ ନିଜେ କହିବୁନାହିଁ ।
ଖାଲି ଆମକୁ **ଉସୁକାଇବୁ** ।

ଉହାଡ଼—ଆତୁଆଳ; ଲୁଚିକରି

ମିଟୁ ଉପରକୁ ଉଠି ଦେଖିଲୁ ହଳଦୀବସନ୍ତର ଯତ୍ର
ଉହାଡ଼ରେ ବସି ବୋତାଉଛି ।

ଉହୁଙ୍କିବା—ଉପରକୁ ଡେଇଁବା

ହମିଦ୍ ଓ ଅବତୁଳ ସ୍ଥାନରୁ ଡେରୁଥିଲେ । ଦେଖିଲେ,
ଛକ ଡାଗାରେ କାହାକୁ ଘେରି ଅନେକ ଲୋକ
ଠିଆହୋଇଛନ୍ତି । କିଛି ଦେଖାଯାଉନାହିଁ । ଅବତୁଳ
ପିଠିରେ ଭରଦେଇ ହମିଦ୍ **ଉହୁଙ୍କି** ପଡ଼ିଲା । ଦେଖିଲୁ
ସେ, ଯାହୁକର ଖେଳ ଦେଖାଉଛି ।

ଉଣା, (ଉନ)—ଅଳ୍ପ; କମ୍

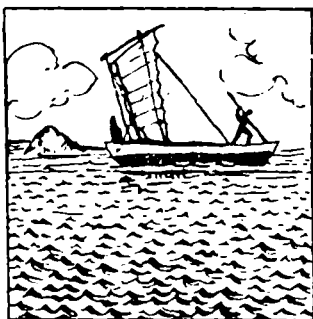
ଭଗବାନ, ମୋ ପ୍ରତି ତୁମର କରୁଣା କେବେ **ଉଣା** ନ ହେଉ—ଏହାହିଁ ପ୍ରାର୍ଥନା ।

(ବିଷ୍ଠା କୋଡ଼ିଏ, ଚିରିଶ, ଗୁଳିଶ, ପଞ୍ଚଶ, ଷାଠିଏ... ନବେ ଇତ୍ୟାଦି **ଉଣା** ଯୋଗରେ ଏବଂ ସ୍ଥଳ ବିଶେଷରେ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇ ଉଣେଇଶ, ଅଷ୍ଟବିଂଶ ଇତ୍ୟାଦି ହୁଏ) ।

ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ—ଉଚ୍ଚ; ଉପର

ତଳର **ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ** ଋପ ହେତୁ ପାଣିରେ ବୁଡ଼ିଥିବା ପଥର-ଖଣ୍ଡ ହାଲୁକା ତଥାପଦେ ।

ଉର୍ମି—ତେଜ; ତରଙ୍ଗ; ଲହରୀ

ଦେଖ ଚିଲିକାର ବସେ **ଉର୍ମି**ମାଳା
ଅହରହ କରୁଛନ୍ତି ଦୋଳି ଖେଳା ।

ରିକ୍ତବେଦ—ଆର୍ଯ୍ୟମାନଙ୍କର ଶୂନ୍ୟବେଦ ମଧ୍ୟରୁ ଏହା ପ୍ରଧାନ ଓ ପ୍ରଥମ ବେଦ । (ଅନ୍ୟ ତିନୋଟି ବେଦ ହେଲା—ଯଜୁର୍ବେଦ ସାମବେଦ ଓ ଅଥର୍ବ ବେଦ)

ରିଣୀ —ଧାର; କରଜ
ଆୟକୁ ଋଣି ବ୍ୟୟ କଲେ **ରିଣୀ** କରିବାକୁ ପଡ଼େନାହିଁ ।

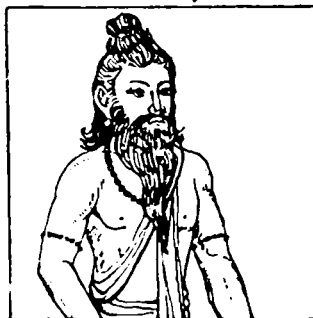
ରିଣୀ—ଯେ ରିଣୀ କରିଥାଏ; ଖାତକ
ମୋ ବିପଦରେଲେ କରିଥିବା ଉପକାର ପାଇଁ ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ ନିକଟରେ ଚିରରିଣୀ ।

ରିତୁ—ବର୍ଷର ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦୁଇମାସ
ବର୍ଷର ଗ୍ରୀଷ୍ମ, ବର୍ଷା, ଶରତ, ହେମନ୍ତ, ଶୀତ. ବସନ୍ତ ଏହିପରି ଛଅଟି **ରିତୁ**ରେ ବିଭକ୍ତ । ପ୍ରତ୍ୟେକ **ରିତୁ** ଦୁଇମାସ ।

ରିତୁରାଜ—ସମସ୍ତ ରିତୁମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ରାଜା ବା ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।

ବସନ୍ତ ଋତୁକୁ **ରିତୁରାଜ** କୁହାଯାଏ ।

ରିଷି—ମୁନି; ତପସ୍ୱୀ

ଏଇକ୍ଷଣି, (ଏକକ୍ଷଣି) (କ୍ଷଣି) — ବର୍ତ୍ତମାନ

ଏକକ — କୌଣସି ବସ୍ତୁ ବା ପଦାର୍ଥର ମାପ ନିମନ୍ତେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପରିମାଣ । ଯଥା — ସମୟର ଏକକ ସେକେଣ୍ଡ ଓ ଓଜନର ଏକକ ଗ୍ରାମ୍ ଇତ୍ୟାଦି ।

ଏକକାଳୀନ — ଏକ ସମୟରେ; ସମସାମୟିକ
ଏକକାଳୀନ ଖର ବର୍ଷା ହେଲେ ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ ଆକାଶରେ ଦେଖାଯିବାର ସମ୍ଭାବନା ଥାଏ ।

ଏକଦରକଥା, (ଏକଦରଥା) — ସାମାଜିକ ବାସ୍ତବ; ଯାହାକୁ କୌଣସି ଦୋଷ ହେଲୁ ଗାଆଁର ଅନ୍ୟମାନେ ବାସ୍ତବ କରିଥାନ୍ତି ।

ଏକଗୁଡ଼ିଆ — ଯେଉଁ କାମ ବା ବ୍ୟବସାୟ କରିବାକୁ କେବଳ ଜଣେ ଲୋକ ବା ଗୋଟିଏ ଦଳ ଅଧିକାର ପାଇଛି ।

ଦାମ ବେହେରର ଆମ ଅଞ୍ଚଳରେ ମାଛ ବିକିବା ଏକଗୁଡ଼ିଆ କାରବାର ।

ଏକଶା — ଗୋଟିଏ ମୁଣ୍ଡରେ; ଗୋଟିଏ କୋଣରେ
ଗାଆଁର ଏକଶା ମୁଣ୍ଡ ଘର ଝଡ଼ ବତାସରେ ବେଶୀ କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ହୁଏ ।

ଏକତରଫା — ଗୋଟିଏ ପକ୍ଷରୁ; ଗୋଟିଏ ଦିଗରୁ
କାଲି ଥାଆଁ ଯୋଖରାକୁ ମାଛ ମାରିବାକୁ ତୁମ ମାଛ ଲୋକ ଆମକୁ ନ ପଢ଼ିବେ ସେଇ ଏକତରଫା ନିଷ୍ପତ୍ତି କରିଛନ୍ତି ଆମେ ତାହା ମାନିବୁ ନାହିଁ ।

ଏକତା — ଏକାଠି ରହିବା; ଏକତା
ଦେଶର ଉନ୍ନତି ନିମନ୍ତେ ବିଭିନ୍ନ ଭାଷାର ଲୋକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକତା ଲେବା ।

ଏକତ୍ରୀ — ଏକାଠି; ଏକ ସ୍ଥାନରେ

ଏକଦ୍ବିତ — ଏକଦି ହୋଇଥିବା

ପିଲାମାନେ ଏକଦ୍ବିତ ହେବାପରେ ପିକ୍‌ନିକ୍ ପାଇଁ ବନ୍ଦ ହାଜିଲ ।

ଏକତା — ଏକ ସମୟରେ

ଏକଦା ଭରତ, ପାକିସ୍ତାନ ଓ ବାଂଲଦେଶ ମିଶି ଗୋଟିଏ ଦେଶ ଥିଲା ।

ଏକଲ୍, (ଏକାଳ) — ଏକୁଟିଆ

ଏକାଗ୍ର — ଏକମନା; ଗୋଟିଏ ବିଷୟ ପ୍ରତି ଧ୍ୟାନଦେବା
ପରୀକ୍ଷା ପାଇଁ ସମସ୍ତ ଏକାଗ୍ର ଚିତ୍ତରେ ପାଠ ପଢ଼ୁଛି ।

ଏକାଗ୍ରତା — ଏକାଗ୍ର ଗୁଣ

ଅର୍ଦ୍ଧଶତାବ୍ଦୀ ତାଙ୍କର ଏକାଗ୍ରତା ଯୋଗୁ ଏତେବେଳେ ବୀର ହୋଇପାରିଥିଲେ ।

ଏକାନ୍ତ — ଏକୁଟିଆ; ନିର୍ଜନ

ଗୋପନ କଥାବୁଦ୍ଧି ଏକାନ୍ତରେ କୁହାଯାଏ ।

ଏକାନ୍ତ — ଏକ ସ୍ଥାନରେ ରହିଥିବା

ଯଥା : ଏକାନ୍ତବର୍ତ୍ତୀ ପରିବାର ।

ଏକେଣ୍ଡ — ପ୍ରତିଦିନ

କଳିକତାର ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ବହିଦୋକାନର ଏକେଣ୍ଡ ଆଜି ଆମକୁ ଅନେକ ଭଲ ବହି ଦେଖାଇଲେ ।

ଏତଲ୍, (ଏତାଲ୍) — ଥାନାରେ ଖବର ଦେବା

ଆମ ଗାଁରେ ପଦନା ଘରୁ ରେଭି ହେଲା । ଥାନାରେ ଏତଲ ଦେବାରୁ ଦାବେଶା ବାବୁ ଗାଁକୁ ଆସିଲେ ।

ଏତାଦୃଶ, (ଏତାଦୃକ୍) — ଏହିପରି; ଏହିପ୍ରକାର

ଏଥୁ — ଏଠାରେ

ଏମନ୍ତ — ହେମନ୍ତ

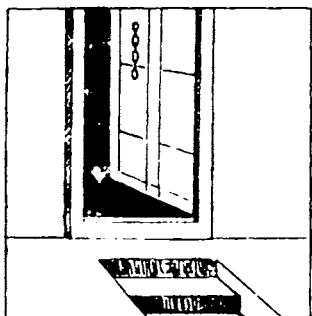
ଏରଣ୍ଡ — ଗବ ଗଛ

ମରୁଭୂମିରେ ଏରଣ୍ଡ ବଡ଼ ବୃକ୍ଷ ବୋଲି ଧରାଯାଏ ।

ଏରଥ—ସେଟପଳ

ଏରୁଣି—ଢାଉବନ ।

ଏକ୍ୟ—ଏକତା

ଏକହସିକ—ଇତିହାସ ଜାଣିଥିବା ଲୋକ

—ଇତିହାସ ପ୍ରସିଦ୍ଧ

ଖୋର୍ଦ୍ଧାର ପାଇକ ମେଳି ଏକ ଏକହସିକ ଘଟଣା ।

ଏକହସ୍ୟ—ପରମ୍ପରାଗତ, ବହୁ ଆଗକାଳରୁ ଚଳି-
ଆସିଥିବା ଗୁଣୋତ୍ତ

ନାରୀମାନଙ୍କୁ ସମ୍ମାନ ଦେଖାଇବା ହେଉଛି ଆମର
ଏକହସ୍ୟ ।

ଏଶାନ୍ୟ—ଉତ୍ତର ପୂର୍ବ କୋଣ; ଶିଶାନ କୋଣ

ଏଶ୍ବର୍ଯ୍ୟ—ସମୃଦ୍ଧି

ଏଶ୍ବର୍ଯ୍ୟଶାଳୀ—ଏଶ୍ବର୍ଯ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ

ଭଗବାନ ତୁମକୁ ଏଶ୍ବର୍ଯ୍ୟଶାଳୀ କରନ୍ତୁ ।

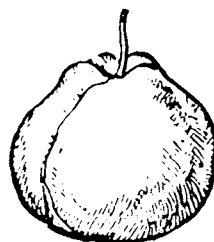
ଓଃ—ଦୁଃଖ; ଭୟ ଇତ୍ୟାଦି ସମୟରେ ଉଚ୍ଚାରିତ

ହେଉଥିବା ଶବ୍ଦ

ଓଃ କି କଷ୍ଟ !

ଓଃ ବାଦରେ ବାୟୁ, ପଧାନ ସାହି ଘରପୋଡ଼ିରେ
କେତେ ଜୋରରେ ନିଆଁ ଜଳୁଥିଲା ।

ଓଉ—ଏକ ଆମିଳା ଫଳ; ଯାହାକୁ ରାନ୍ଧି ଖଟା
କରାଯାଏ ।

ଓକଲ—ଆଇନ ବ୍ୟବସାୟୀ

ଓକଲତା—ଓକଲଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ

ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କର ଓକଲତା ସତ୍ୟ ଉପରେ ହିଁ ଋକ୍ତୁଥିଲା ।

—ଜଣକ ପକ୍ଷରୁ ଆଉ ଜଣେ ଯୁକ୍ତି ବାଢ଼ିବା

ସେ ତ କିଛି କହୁନାହିଁ, ତୁ କାହିଁକି ତା'ପାଇଁ
ଓକଲତା କରୁଛ ।

ଓଗାଳ—ହୋଳପୁଣ୍ଡ୍ରମାରେ ଗୋପାଳମାନେ ନାଚକରି
ଗାଉଥିବା ଗୀତି

ଓଗାଳିବା—ଅଟକାଇବା; ଯିବାକୁ ବାଧାଦେବା

ଓଗେର—ପ୍ରଭାତ; ଇତ୍ୟାଦି

ସରି, କିଛି, ପାହୁଲୁ ଓଗେର ପାହାଡ଼ ଚଢ଼ିବାକୁ
ଯାଇଥିଲେ ।

ଓଜନ—ବସ୍ତୁର ଭାରି ମରିମାଣ

ଓଜନିଆ—ଭାରି ବା ଅଳ୍ପ ଓଜନ ବସ୍ତୁ

ଓଜସ୍ୱୀ—ତେଜସ୍ବୀ,

ଓଟାରୁବା—ଟାଣିବା; ଝିଙ୍କିବା

ଗାଈଟି ଉଲରୁ ପାଳ ଓଟାର ଖାଉଛି ।

ଓଡ଼—ଓଡ଼ିଶାର ଆଦିମ ଅଧିବାସୀ

ଓଡ଼—ଥର

ବିଲଟିକୁ ଦୁଇଓଡ଼ ଉଷ କରାଯାଇଛି ।

ଓଡ଼ଣ—ପୁରସୋକ

ଓଡ଼ଣା—ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନଙ୍କର ମୁହଁ ଢାଙ୍କିବା ବସ୍ତ୍ର

ଓଡ଼ପ୍ରୋତ—ଉନଷ୍ଟସ୍ତବେ; ସବୁଆଡ଼ୁ ବ୍ୟାପୀ

ରୁଦ୍ଧ କହିଥିଲେ—ଜଳା ଏବଂ ଦୁଃଖ ଓଡ଼ପ୍ରୋତ ଭାବେ ମିଶିରହିଛି ।

ଓର—ମୂରଧା; ଉପାୟ

ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବାପାଇଁ ଓର ଭଣ୍ଡିବା ଗୋଟିଏ ଖରାପ କଥା ।

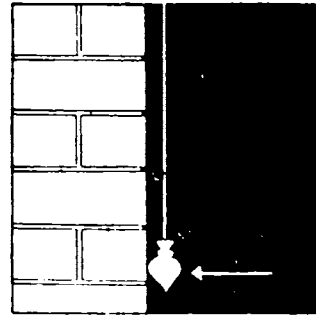
ଓରଫ—ଅନ୍ୟ ନାମ

ସୁବାସତରୁ ବୋଷ ଓରଫ ନେତାଜୀ ଜଟକରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ।

ଓଲଗି—ପ୍ରଣାମ; ନମସ୍କାର

ଗୁରୁଜୀଙ୍କୁ ପ୍ରତିଦିନ ଓଲଗି କର ।

ଓଲମ—ରଜମିସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର ଏକ ଯନ୍ତ୍ର; ଏହା

ସାହାଯ୍ୟରେ କାନ୍ଥ ସିଧା କି ବଙ୍କା ଜଣାପଡ଼େ ।

ଓଲଟପାଲଟ—ଅଦଳ ବଦଳ; ଏପଟ ସେପଟ

ଓଲୁରବା—ଗୁଳରୁ ନଡ଼ା ଛଣି ଆଦି ଓଟାର ବାହାର କରିବା

ଆମ ଗାଆଁ ପଧାନ ଘରେ ନିଆଁ ଲାଗିଲା । ଲୋକେ ପାଣି ପକାଇଲେ । କେତେକ ଲୋକ ପଧାନ ଘର ପଡ଼ିଣା ଘରଗୁଡ଼ିକର ଉଲରୁ ନଡ଼ା ଓଲୁରଦେଲେ । ଫଳରେ ନିଆଁ ବ୍ୟାପିଲା ନାହିଁ ।

ଓଲୁଉଠା—ହଇଜା

ଓଲୁଉଠା ବେମାରୀ ହେଲେ ତୁରନ୍ତ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଖବର ଦେବା ଉଚିତ ।

ଓଲ—ଗୁଳର ଶେଷ ଅଂଶ

ବର୍ଷା ଛାଡ଼ିଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଓଲରୁ ଏଯାବତ୍ ପାଣି ଟୋପା ଟୋପା ହୋଇ ପଡ଼ୁଛି ।

—ଦିନର ଅଧା

ଯଥା : ସକାଳ ଓଲ, ଉପର ଓଲ ।

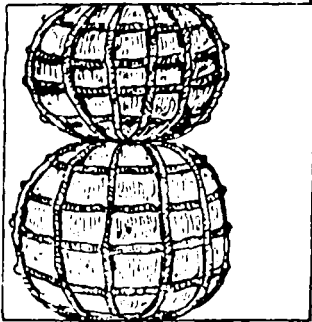
ମାଟି ପାତ୍ର

ଓଲରେ ମାଂସ ଭରକାରୀ ବାଢ଼ ।

—ଆକାର ପରି

ଝିଅଟି ମା'ର ଓଲ ନେଇଛି ।

ଓଲିଆ—ଧାନ, ଗୁଡ଼ଳ, ମୁଗ ଇତ୍ୟାଦି ରଖିବା ପାଇଁ
ପାଳ ତିଆରି ଜାଗା

ଓଲିଆ କାଟି ମୁଷା ଅନେକ ଧାନ ନଷ୍ଟ
କରିଦେଇଛି ।

ଓଲ୍, (ଓଲୁ)—ବୋକା

ଓଲିଆ—ଅସଫଳ ହୋଇ ଏଆଡ଼େ ସେଆଡ଼େ
ଖାଇବାରେ ଯାହାର ଇଚ୍ଛା

ଆମ ପଡ଼ିଶାଙ୍କ **ଓଲିଆ** ଗାଈଟି ମୋର କାକୁଡ଼ି କ୍ଷେତ
ଭଜାଡ଼ି ପାରିଲଣି ।

ଓଷ୍ଟ—ଓଠ

ଓଷା, (ଓସା)—ଉପବାସ; ବ୍ରତ

ଓଡ଼ିଶାରେ ବାରମାସରେ ତେର **ଓଷା** ପାଳନ
କରାଯାଏ ।

ଓସାର—ପ୍ରସ୍ତ

ଓସାଇଆ—ଚଉଡ଼ା

ଘରଟିର ଲମ୍ବା ବେଶ୍ ଅଛି । ଆଉ ଚିକିଏ **ଓସାଇଆ**
ହୋଇଥିଲେ ଭଲ ହୋଇଥାନ୍ତା ।

ଓସ୍ତାଦ, (ଓସ୍ତାଦ୍)—ଗୁରୁ

ଓସ୍ତାଦ୍, ଆଜିର ଖେଳ ଖବର କ'ଣ ?

—ନିପୁଣ

ନିହିର ସେନ୍ ପହଞ୍ଚିବାରେ **ଓସ୍ତାଦ୍** ।

ଓହରିବା, (ଓହୋରିବା) (ଓହରିଯିବା)—ପଛଦୃଷ୍ଟି
ଦେବା

ନିଜର ଆଦର୍ଶରୁ **ଓହରିଯିବା** କେବେହେଲେ
ଠିକ୍ ନୁହେଁ ।

ଓହଲ—ବର ପ୍ରଭୃତି ଗଛରୁ ବାହାରିଥିବା ଲମ୍ବା
ତେର

ଓହଲାଇବା—ତଳକୁ ଆସିବା ।

ଔଷଧ୍ୟ—ଉଚ୍ଚତା, ଉପଯୁକ୍ତତା

ଔକୁଲ୍ୟ—ଔକୁଳତା; ଶକ୍ତି

ଔତ୍ର—ଔଳିଆ

ଔଦାର୍ଯ୍ୟ—ଉଦାରତା

ଔଦାସୀନ୍ୟ—ବୈରାଗ୍ୟ; ଔଦାସୀନତା

ଔକତ୍ୟ—ଗନ୍ଧ; ଅନ୍ଧକାର

ତାଙ୍କ **ଔକତ୍ୟ** ଯୋଗୁଁ ସେ ସବୁଠାରେ ହଇରାଣ
ହୁଅନ୍ତି ।

ଔପନିବେଶିକ—ଉପନିବେଶକାଗ୍ର

ଔରତ୍—ଝିଲେକ

ଔରସ—ଧର୍ମପତ୍ନୀ ଗର୍ଭରୁ ଜାତ ସନ୍ତାନ

ଔଷଧ—ଔଷଧନାଶକ ଦ୍ରବ୍ୟ

ଔଷଧାଳୟ—ଔଷଧାଳୟର ଔଷଧ ମିଳନ

ଔଷ୍ଟ—ଔଷ୍ଟତା

କଅଁଳ, (କଅଁଳା), (କଅଁଳଆ)—ନରମ; ମଧୁର;
ନୂତନ (କୋମଳ ଶବ୍ଦରୁ ଜାତ)

କଅଁଳା ବାହୁରା ରହିଛି ଋଷି,
କଅଁଳ ଘାସରୁ କେବେସି ପାଇ ।
କଅଁଳଆ ଖର ହୋଇଲେ ବୁଣି,
କୋମଳ ଘାସ ତ ଉଠିବ ପୁଣି ।

କଅଁଳ କୁହା—ଖୋସାମଡ଼ଆ; କଅଁଳ କଥା କହି
ଯେ କାମ ହାସଲ କରିବ ।

କଅଁଳକୁହା କଥାକୁ ବିଶ୍ୱାସ କଲେ ବେଳେବେଳେ
ହଇରାଣରେ ପଡ଼ିବାକୁ ହୁଏ ।

କଅଁଳବା—(ଗଛ ଆଦି) ନୂଆ ପତ୍ର ଝେବା;
ଗଜୁରିବା; ଅକୁରିବା

ବସନ୍ତରତ୍ନରେ ଗଛରେ ନୂଆ ପତ୍ର କଅଁଳବ ।
ବଡ଼ହେଲେ ପୁଅ ପିଲାଙ୍କ ମୁହଁରେ ନିଶ କଅଁଳବ ।

କଅଁଳାଇବା, (କଅଁଳେଇବା)—ଗାଈ ପ୍ରଭୃତି
ବାହୁରୁ ଜନ୍ମ କରିବା

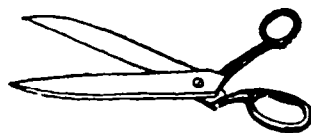
କଅଁଳେଇ—କଅଁଳ କଥା କହିବା
ସାନପିଲାଙ୍କୁ ସମସ୍ତେ କଅଁଳେଇ କରି କହନ୍ତି ।

କଅଁଳାକଅଁଳ—ଫୁସୁଲାଇବା
ପିଲାଟି କାହିଁକି କାହୁଁକି, ତାକୁ କଅଁଳାକଅଁଳ କରି
ବୁଝାଇଦିଅ ।

କଇଁକଇଁ—କୋହୋରେଇ କାନ୍ଦିବା; କୁଁ କୁଁ ହୋଇ
କାନ୍ଦିବା

କିଏ ଷେ ମାଇଲ୍ ଧନକୁ ମୋହର
କାନ୍ଦେ ସିଏ କଇଁକଇଁ ।

କଇଁଟି—କତୁରୀ

ଗୋପାଳ କଇଁଟି ସାହାଯ୍ୟରେ ତାରତର ଝାଙ୍କର
ବାଟିପାରେ ।

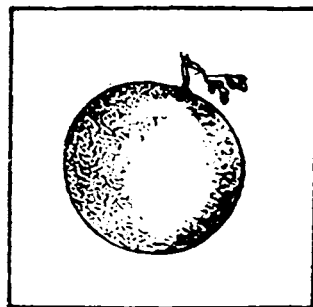
—କତୁରୀପରି କୋଣ ବାଗରେ ଛନ୍ଦାଆଇଥିବା
ଘରର ଶେଣୀ

କଇଁଟିବାକୁଡ଼ି—କୂଆ ମଇତା; ଏକ ବଣୁଆ ଲତାର
ଫଳ । ପାଚିଗଲେ ଏହା କାଇଁଟ ପରି ଲୁଲୁ
ହୋଇଯାଏ ।

“ଆସ ଗୋ ସଙ୍ଗତ ଗାଧୋଇଯିବା;
କଇଁଟିବାକୁଡ଼ି ତୋଳି ଆଣିବା ।
କଇଁଟିବାକୁଡ଼ି ମୁଣ୍ଡରେ ପିତା,
ଛଅ ବୋହୂଙ୍କର ଛଅ ଦୁହିତା ।

—ନନ୍ଦକିଶୋର ।

କଇଥ—ଟାଣ ଖୋଳପା ଥିବା ଫଳ; ସାହାର ରସକୁ
ଚଟଣି କରାଯାଏ

ପାଚିଲା କଇଥ ଚଟଣି ଯେପରି ସୁଆଦ, କଇଥ
ଖୋଳରେ ଘୁଁ ଘୁଁଇଆ ସେନିତି ସୁନ୍ଦର ।

କଇଁଆ, (କଇଁଛଆ)—ଉତ୍ତମ ରୂପେ ସିଝି ନ ଥିବା
ଘୋରୁ କଇଥ ପରି ଟାଣ ହୋଇଥିବା ବା
ଘରସିଆ

ଯଥା : କଇଁଛଆ ବାଉଗଣ ।

—ଉତ୍ତମରୂପେ ପାଚି ନ ଥିବାରୁ କଇଥ ପରି
ହାତକୁ ଟାଣୁଆ ଲାଗୁଥିବା
ବାଉଗଣ କଇଁଆ ହେଲେ ଖାଇବାକୁ ଅସୁଆଦ ।
ସେନିତି ବଥ କଇଁଆ ହେଲେ କଷ୍ଟ ବଢ଼େ ।

କଇଦ—(କଇଦା) ବନ୍ଦୀ

କଇଦୀଖାନା—ଜେଲଖାନା; କାରାଗାର

ଲଢ଼ି ଲଢ଼ି ଦେଶବାସୀଙ୍କ ପାଇଁ

କଇଦୀଖାନାରେ ରହିଲେ ଶାନ୍ତ

ଗାନ୍ଧୀ ଗୋପବନ୍ଧୁ କଇଦୀ ହୋଇ ।

କୈଫିୟତ୍, (କଇଫତ୍) (କଇଫିଆତ୍)—ଦୋଷ

କରିଥିବା କାରଣ ବୁଝାଇବା

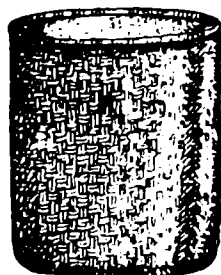
ଘରକୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ପାଠ ଠିକ୍ ନ କଲେ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ

ନିକଟରେ କୈଫିୟତ୍ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

କଇରୀ, (କଇର), (କହିର)—କହରା ବାଳ ଥିବା ସ୍ତ୍ରୀ
(ପ. ଓଡ଼ିଶା)

—ଧାନ ଆଦି ରଖିବା ପାଇଁ ବାଉଁଶ କିମ୍ବା

ବେତ ବୁଣା ବଡ଼ ଓ ଗଭୀର ଜାଗା, ଡୋଲି

ଧାନ କଇରକୁ ମୁଷା କରିଦେଲା

କଇରୀ ହାଡ଼ିଲା ତାକ,

କଇର କଇରୀ ଠେଙ୍ଗାଟିଏ ଧରି

ଶଙ୍ଖିଲେ ମୁଷାର ଦେକ ।

କଉଡ଼ି—ଏକପ୍ରକାର ସାମୁଦ୍ରିକ ଜୀବର ଅସ୍ତ୍ର

ପୁରୁଷ କଉଡ଼ିକୁ ଟଙ୍ଗା ପଇସା ପରି ବ୍ୟବହାର
କରାଯାଉଥିଲା ।

କଉଡ଼ିଆ—ମୂଲ୍ୟବାନ

ଅମେ ତ ଗରିବ ଲୋକ, ଏତେ କଉଡ଼ିଆ ଚିତ୍ତ

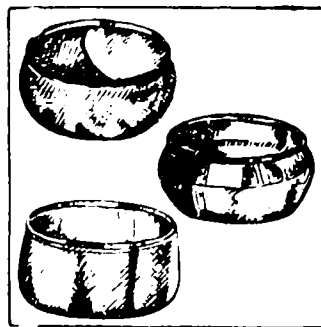
କେଉଁଠୁ ଖାଇବାକୁ ପାଇବ ?

—ଦରସିଝା

କଉପିନୀ, (କଉପୁନୀ)—କୌପିନୀ, କୋଟୁଟି

କଂସା—ତମ୍ବା ଓ ଦସ୍ତା ଧାତୁ ଦୁଇଟିର ମିଶ୍ରଣରେ

ଢାଆନ୍ତି

—କଂସା ଢାଆନ୍ତି ବେଲା

ନେତ କଂସାରେ ପଖାଳ ଓ ଦୁଇଟି ଦୁଇଟି ଶୁଖୁଅ
ନେତ ଓଳିଏ ହେଲା ଖାଇବିହି ।

କଂସାରୀ—ଯେ କଂସା ଢାଆନ୍ତି କରେ

କଂସାରୀ ଘର ପାରି,

କୁଲ୍ଲା ଢାଉଁ ଢାଉଁ ତର ?

(ଅଭ୍ୟାସ ହେତୁ ବିବ୍ରତ ନ ହେବା ଲୋକଙ୍କୁ ଏପରି
କହନ୍ତି) ।

କଂସେଇ, (କଂସାଇ)—ଯେ ପଶୁ ହାଣି ମାଂସ

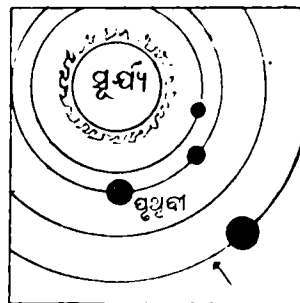
ବିକେ; ମାଂସ ବିକାଳୀ

—ନିଷ୍ଠୁର ଲୋକ

କକ୍ଷ—କୋଠରୀ

ସକ୍ଷ କକ୍ଷରେ ବସି ଗପସପ କରିବା ଅନୁଚିତ ।

—ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପଥ

ପୃଥିବୀ ନିଜର କକ୍ଷରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉପରେ ଯତ୍ନବେଳେ
ଘୁରୁଅଛି ।

କଖାରୁ—ପ୍ରାଣିକଖାରୁ; ବୋଇତକଖାରୁ

ପାଣି କଖାରୁ

ବୋଇତ
କଖାରୁ

କଙ୍କର—ଗୋଡ଼; ରୁଗୁଡ଼; ମୋରମ; କରକର

କଙ୍କାଳ—ଦେହ ଭିତରେ ଥିବା ହାଡ଼ର ସ୍ଥୂଳ

କଙ୍କି—ଉଡ଼ୁରୁଲୁଥିବା ଏକ ପତଙ୍ଗ

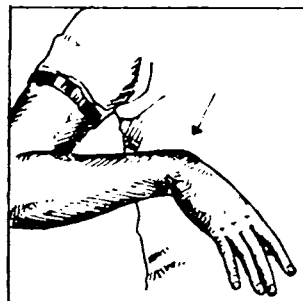

ପିଲାମାନେ ପ୍ରଜାପତି ଓ କଙ୍କି ଧରିବା ଖେଳରେ
ମାତିଛନ୍ତି ।

କାଙ୍ଗାଳ, (କଙ୍ଗାଳ)—ଘର ଗରିବ; ଖାଇବାକୁ
ନ ପାଇ କଷ୍ଟରେ ଥିବା ଲୋକ

କାଙ୍ଗାଳିଆ—କାଙ୍ଗାଳ ପରି

କଟକି—ହାତଗଣ୍ଠି; ପାଦୁଲ ଓ ନଳିହାତ ମଧ୍ୟରେ
ଥିବା ଗଣ୍ଠି

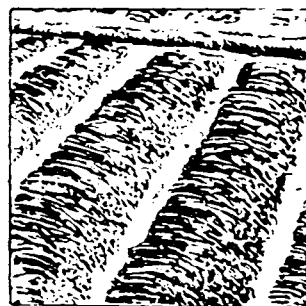

କଟକିର ଆଗେ ଯିବା କଙ୍କଣ ପଛୁଥିଲେ, ଏବେ
ଘିଷ୍ଟୁରୁ ପଛୁଛନ୍ତି ।

କତଡ଼ା—ଗୋଡ଼ ଖସି ପଡ଼ିଯିବା

କୌଣସି ପଦାର୍ଥକୁ ଉପରକୁ ଟେକି ଜୋରରେ
ପକାଇଦେବା

—ମୂଳରୁ ନଡ଼ା ସହଜ କାଟି ଝଲରେ
ରଖାଯାଇଥିବା ଧାନଗଛ

ଧାନ କିଆରୀରୁ କତଡ଼ା ଆଣି ଆଣି ଝୁଣ୍ଟି ପଡ଼ିବାରୁ
ଲୋକଟି ଜୋରରେ କରୁଡ଼ି ପଡ଼ିଲା ।

କତର—ଅଳିଆ; କାଦୁଅ

କର—ମାଟିରେ ତିଆରି ଘର; ମାଟି ଗ୍ରସ୍ତା

କରୁଘରମାନଙ୍କରେ ସହର ପରି ପାଇଖାନା ନ ଥାଏ ।

କରୁ ଗ୍ରସ୍ତାରେ ଧୁଳି ଉଡ଼େ, କାଦୁଅ ହୁଏ ।

—ଦୁର୍ବଳ; ଅନିୟମିତ; ଅଦୃଢ଼

ପିଲାଟି ଭଣିତରେ କରୁ ।

—ସଫା କରିବା

ଲୁଗା କରୁକରି କରିବାରୁ ପୋଷାରର ପାଣି ଦୂଷିତ
ହୁଏ ।

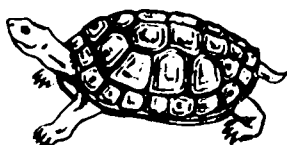
କରୁଡ଼(ବା), (କରିବା)—ଉପରକୁ ଉଠାଇ
ଜୋରରେ ଚଳେ ପକାଇବା
ପାଦ କରୁଡ଼ ଖଲିଲେ ତୁମ୍ ତୁମ୍ ଶବ୍ଦ ହୁଏ ।
କୌଣସି ଜିନିଷକୁ କରୁଡ଼ିବା ଭଲ ନୁହେଁ ।
‘ତୁମ୍ଭାକୁ ଏତେ ମୁଦି ନାହିଁ ଗୋଡ଼
କରୁଡ଼ୁ କେତେ’ ।

(ଭର)

କେରୁ, (କଚେରୀ)—ସେଉଁଠାରେ କିରୁର କରାଯାଏ;
କୋର୍ଟ
କଚେରୀ କାମ ପାଇଁ ଓକିଲ ଦରବାର ହୁଅନ୍ତି ।
“ପାଗ ବାହୁ ବାହୁ କଚେରୀ ଦରଖାତ୍” ।

କେରୁ—କହିବା; ମାପିବା
କାଟର ଠିକ୍ ମାପର କାଟ ଅଛିଦେବା ପାଇଁ
କୋହୁଟିର କେରୁ ନେଇ ।

କେରୁପ—କଇଁଚ

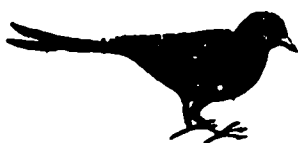
କେରୁପ ରଡ଼—ଧୀର ଗଡ଼

କେରୁଳ, (କେରୁଲ)—କଳା; ଅଞ୍ଜନ
“କେରୁଳ ପୁରିତ ଲେବନ ଧାରେ,
କଣ ଦୁଷୋଦିତ ମୁକୁତା ମାଳେ” ।

କେରୁପାତି—ଆଖିରେ ଲଗାଇବା କଳା ସେଉଁଥିରେ
ରଖାଯାଏ

“କେରୁଟି ଗଣାରେ ପାହିଲୁ ଗତି
ଖେଳ ନେଇଗଲା କୁଜଳପାତ ।”

—ଏକ ଜାତିର ଲମ୍ବ
ଲଞ୍ଜ ଥିବା କଳା
ଚଢ଼େଇ

କଞ୍ଚା—ଯାହା ପାଚିନାହିଁ; କମ୍ପା ପାକଳ ହୋଇନାହିଁ;
ଯାହା ପରେ ବଦଳିପାରିବ ।

କଞ୍ଚା ଇଟା—ପୋଡ଼ାହୋଇ ନ ଥିବା ଇଟା

କଞ୍ଚା ଟଙ୍କା—ନଗଦ ଟଙ୍କା

କଞ୍ଚା ନିଦ—ଭଲକରି ହୋଇ ନ ଥିବା ନିଦ

କଞ୍ଚା ମାଟି—ଓଦା ମାଟି

କଞ୍ଚା ମାଲ—ଶିଳ୍ପରେ ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ମୂଳ ଦ୍ରବ୍ୟ

କଞ୍ଚା ମିଛ—ପୂର୍ବ ମିଛ କଥା

କଞ୍ଚୁ (କଞ୍ଚୀ)—ଗୁରୁକାଠି

କଞ୍ଚୁସ୍—କୃପଣ; ଲେଣ

ତଗନାଥ କୁଷ୍ଠ ବଡ଼ କଞ୍ଚୁସ୍ ଥିଲା, ଦେହ ଖରପ
ହେଲେ ପଇସା ଖର୍ଚ୍ଚହେବ ବୋଲି ଔଷଧ ମଧ୍ୟ
ଖାଉ ନ ଥିଲା ।

କଟକଟ—କଷ୍ଟ ଅନୁଭୂତି; ଶଗଡ଼ ଇତ୍ୟାଦି ଯାନରେ
ତେଲ ଅଭାବରୁ ହେଉଥିବା ଶବ୍ଦ; କିରକିର ହେବା

କଟକଣା—(କଡ଼ା) ନିୟମ; ନିୟନ୍ତ୍ରଣ

ବଣ ଜଙ୍ଗଲରୁ ଗଛ କାଟିଦେବାରୁ ବର୍ଷା ଠିକ୍ ଭାବରେ
ହେଉନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ଗଛ କାଟିବାରେ କଟକଣା
ଲଗୁ କରାଯାଇଛି ।

କଟମଟ—ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିବା ପରି ଶବ୍ଦ

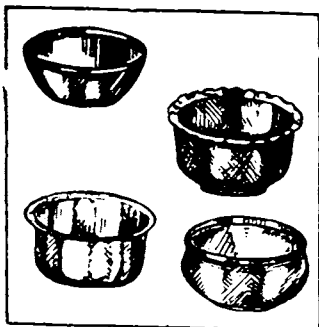
ଦୋଳି ହେଲା କଟମଟ

ମୋ ଭଲ ମୁଣ୍ଡରେ ସୁନା ମୁକୁଟ ଲେ
ଦିଶୁଥାଇ ଝଟ ଝଟ ।

ଆଖି ବଡ଼ କରି ଚାହିଁବା; ଗିରିକରି ଚାହିଁବା

ରକଦିନ ଦୋଳିରେ ବସି ଗାତା ଏହି ଗାତ
ବୋଲିବାରୁ ତା’ ଭଲ କଟମଟ କରି ତାକୁ ଚାହିଁଲେ ।

କଟର, (କଟୋର) — ସାନ ଡାକିଆ; ଗିନା

କଟର କଟର ବୋହୂଥିଲେ ପାଣି
କୂଅତ ଯାଏନି ଶୁଖି,
ଗର ପୁରିଯାଏ କାମ ତଳିଯାଏ
କହିଲ କେନିତି ଦେଖି ।

କଟା — କାଟିବା; ହାଣିବା

ପର୍ବତ ଶିଖରେ ମେଘ ରତର ଲଟା
ନଈ କୂଳେ ହୁଏ ଧାନ କିଆରୀ କଟା ।

— ବଡ଼ ପୋଖରୀ

ଆମ ଗାଁ କଟାରେ ଏ ବର୍ଷ ମାଛ ଛଡ଼ା ଯାଇଛନ୍ତି ।

— ସାହା କାଟି ହୋଇଛି

ଯଥା : କଟା ଘା', କଟା ପରିବା ।

କଟାଇବା, (କଟେଇବା) — ହଣେଇବା

— ସମୟ ବିତେଇବା

ବାଡ଼ିରୁ ଗଛ କଟାଇବା ପାଇଁ ପାଞ୍ଚଦଶ ଲୋକଙ୍କୁ
ତକାଯାଇଛି । ଗଛପତ୍ର କଟାକଟି ସାରିଲା ପରେ
ସେଠାରେ ଗୋଟିଏ ସାନ କୁଡ଼ିଆ ଘର ତିଆରି
କରିବା ଯେ, ଖରବେଳଟା ଆରମ୍ଭରେ କଟାଇ
ପାରିବା ।

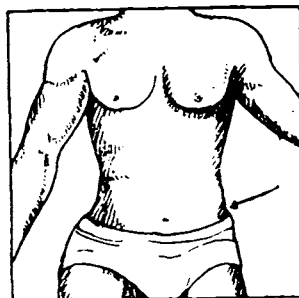
— ଏଡ଼େଇଦେଇ ଟପିଯିବା

ରସ୍ତାରେ ଗାତ ଥିଲେ ତାକୁ କଟାଇନେଇ ଗାଡ଼ି
ଚଳାଇବାକୁ ହେବ ।

କଟାଳ — ଜିଦ୍

ମା'ଙ୍କ ପାଖରେ ସବୁ କଥା ପାଇଁ ପିଲାଙ୍କର କଟାଳ
ବାହାରେ ।

କଟି — ଅଣ୍ଟା

କଟିବନ୍ଧ — ଅଣ୍ଟା ସୁତା; କମରପଟି; ବେଲ୍ଟ

କଟିଦେଶ — ମଧ୍ୟଭାଗ

ଭରତନାଟାର କଟିଦେଶରେ ବିନ୍ଧ୍ୟ ପର୍ବତମାଳା
ଖୋଲ ପାଉଅଛି ।

“ବିନ୍ଧ୍ୟ ଗିରିବର କଟିରେ,

ରଙ୍ଗା ଆଦି କେତେ ନଦୀ ଖୋହେ ଶରୀରେ ।”

— ମଧୁସୂଦନ (କଳରୁଦ୍ରି)

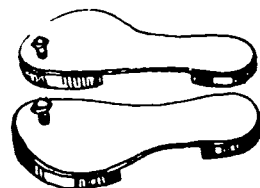
କଟୁ — ଖରାପ; ଅତି କଢ଼ା; ତକ୍ତ; ରଘୁଆ

କାହାରିକୁ କଟୁକଥା କହିବା ଠିକ୍ ନୁହେଁ ।

କଟୁରୀ — କାତି

କଠା, (କଠାଉ) —

ଖଡ଼ମ

ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର କଠା ଆଣି ଭରତ ପୂଜା କରୁଥିଲେ ।

କଠା — କଞ୍ଚା ପଣସ

ପଣସ କଠା ତରକାରୀ କରି ଖାଇଲେ ବହୁତ
ଉପକାର ମିଳେ ।

— ମାପିବା ପାତ୍ର

ତିନି କଠା ଋତୁ ନ ଦେଲେ ଏତେ ପିଲାଙ୍କୁ ଅଣ୍ଡିର
ନାହିଁ ।

— ମଞ୍ଜି ନଡ଼ିଆ

କଠିନ — କଠୋର; କଷ୍ଟକର

ସାନ ପିଲାଙ୍କ ପାଇଁ ଲେଖିବା, ତାଙ୍କୁ ବୁଝାଇବା କଠିନ
କଥା ।

ଅଳ୍ପ ପ୍ରଶ୍ନ କଠିନ ହେବାରୁ କେହି ଭଲ କଲେନାହିଁ ।

କଡ଼ — ପାଖ

କଡ଼ା—ପ୍ରବନ୍ଧ; ଉପ

ନିଷ୍ପତ୍ତି; କଠୋର

କଡ଼ା ଶାସନରେ ସମସ୍ତେ ଭଲ ହୁଅନ୍ତି । କିନ୍ତୁ
ଖାଲିଟାରେ କଡ଼ା କଥା କହିଲେ ମନ ଖରପ ହୁଏ ।

—କଟୁ

ଯଥା : କଡ଼ା ପାନ, କଡ଼ା କଥା, କଡ଼ା ଶାସନ ।

—ପାନ ଗଣିବାର ଏକ ଏକକ

ଏକ କଡ଼ାରେ ୪୦ଟି ପାନପତ୍ର ଥାଏ ।

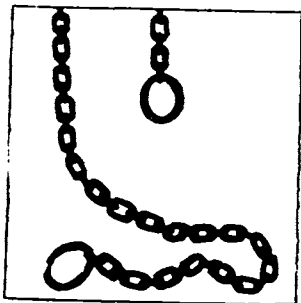
କଡ଼ାକର—ଅତି ସାମାନ୍ୟ

—ଅତି ଅଳ୍ପ ମୂଲ୍ୟର

ବସିଥିବା ଲୋକ ନୁହେଁ କଡ଼ାକର

ଅମୂଲ୍ୟ ମୂଲ୍ୟ ଯେ ଖଟିଥିବାଙ୍କର ।

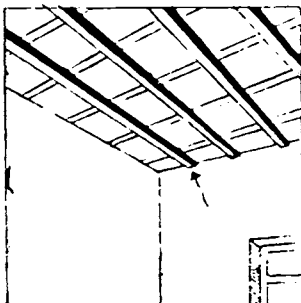
କଡ଼ି—ଶିକୁଳ

କୁହା କଡ଼ିରେ ପଥର ବୁଝାଯାଏ ।

—କୋଠା କାନ୍ଥରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଲମ୍ବ କାଠ

ଯାହା ଉପରେ ଛୁତ ପଡ଼େ

କାଠ କଡ଼ି ଉପରେ ଟାଙ୍କିଲ୍ ପଡ଼େ ।

—ଦୁଇ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ଏକ ଖଟା

ଯଥା : ଦୁଇ କଡ଼ି ।

କଡ଼େଇ—କରେଇ;

ହାତଲଗା ଭୁଞ୍ଜିବାର

ପାତ୍ର, କଡ଼ିକରି ବା

ପାଖେଇ

କଡ଼ି, (କଡ଼ି) - ପୁଲର କଡ଼ି

ଅତିର କଡ଼ି ଯେ କାଲିର ପୁଲ ।

—ଖଜୁରି ନଡ଼ିଆଦି ଗଛର ଅଗ୍ରଭାଗର ନରମ

ଅଂଶ ଯହିଁରୁ ଶାଖା ପ୍ରଶାଖା ବାହାରିଥାଏ

କଡ଼ାଣ—କମିରେ ପ୍ରଥମଥର ଦଳ କରିବା

କଣ, (କୋଣ)—ଗୋଟିଏ କ୍ଷେତ୍ରର ଦୁଇବାଡ଼ି ଯେଉଁଠି
ମିଶିଥାଏ

ଯଥା : ଘର କଣ, ଡ୍ରୁବୁକ କୋଣ ଇତ୍ୟାଦି ।

କଣା—ଗୋଟିଏ ଆଖି ନ ଥିବା ଲୋକ

—ଛୁଦ୍ଦ

ଯଥା : ଉଲରେ କଣା, ବୁକାରେ କଣା ।

—ଅତି ସୁଦ୍ଧ ଅଂଶ

ଯଥା : ଧୂଳିକଣା, ଖୁଦ କଣା ।

କଣି, (କଣିକା), (କଣୀ)—ଖୁଦ

—ଶସ୍ୟ ଚୂନା

—ବାଉଁଶର ଶାଖା ପ୍ରଶାଖା

—ଟିକିଏ ବା ବିନ୍ଦୁଏ ମାତ୍ର

ଖୁଦ କଣି, ଭକା ମୁଗ କଣି ମିଶାଇ ଖାଇଲେ ଭଲ
ଲାଗେ ।

ବାଉଁଶ କଣି ସୁକଣ ସିଧା ହେଲେ ସବୁ କାମକୁ
ପାଏ ।

ଲୋଭାମାତ୍ରେ ତାଙ୍କ ଦାନ୍ତରୁ କଣିକାଏ ବାଲି ଦି
ବେଳାକୁ ଯୋଗାନ୍ତି ନାହିଁ ।

କଣ୍ଟା—ନିର୍ଦ୍ଦେଶ .

—ମାପ; କଛ

ତୋ ମୁଦିର କଣ୍ଟା ଦେଇଥା ।

—ମିଆଦ

ବାପା ଅସନ୍ନା ସୋମବାର ଦିନ ଦେରିବେ ବୋଲି
କଣ୍ଟା ଦେଇ ଯାଇଛନ୍ତି ।

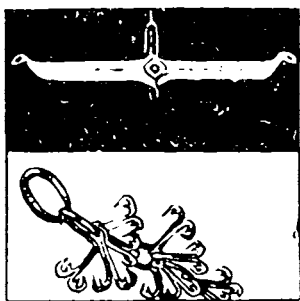
କଣ୍ଟା—ଗଛରେ ଥିବା ମୂଳଆଁ ଅଂଶ ଓ ସେହିପରି
ଲୁହାର କଣ୍ଟା

—ମାପ କରିବାର ଧଡ଼ା

—କୂଅ ବିଲେଇ (କଣ୍ଟା)

କୂଅ କଣ୍ଟାରେ କୂଅରୁ ବାଲୁଟି କାଢ଼ିସାରି ରମ
ବାଲୁଟିର ଓଜନ ନେବାପାଇଁ ବାଲୁଟିକୁ କଣ୍ଟାରେ

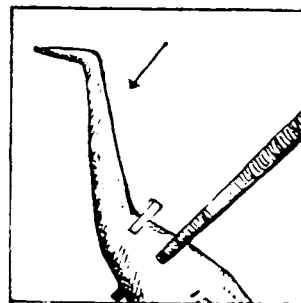

ରଖିଲ । କଣ୍ଟାରେ କାଠ ଓଜନ କରାଯାଏ ବୋଲି
ଶାମ କହିବାରୁ ରମ ରଖିଯାଇ ଶାମ ଘର ଆଗରେ
କଣ୍ଟା ଝଣ୍ଟା ପୋତିଦେଲ ।

—କଣ୍ଟା ପରି ମାଂସ ଖିନ ଶୁଷ୍କ

ନ ଖାଇ ନ ପିଇ ଶେତାଟା କଣ୍ଟା ହୋଇଗଲାଣି ।

କଣ୍ଟା—ଲଙ୍ଗଳରେ ଲଗିଥିବା ବଙ୍କା କାଠ

ଲଙ୍ଗଳ କଣ୍ଟାକୁ ମାଡ଼ି ନ ବସିଲେ ହଳ କରିବା
କଷ୍ଟ ।

—ଗରମରେ ଝାଳ ବୋହୁ ଅଣୁସ୍ଥି ଲଗିବା ।

ଖରବିନେ ପଲିଷର ଘାଟ ପିନ୍ଧିଲେ ଦେହ କଣ୍ଟାକଣ୍ଟା
ଲଗେ ।

କଣ୍ଟାକ୍ଟର—ଠିକାଦାର

କଣ୍ଟୋଲ—କଟକଣା

ଯଥା . କଣ୍ଟୋଲ ଉତ୍ତଳ ।

ପୋଲିସ ଯାନିଯାତ୍ରାରେ ଲୋକମାନଙ୍କୁ କଣ୍ଟୋଲ
କରେ ।

କଣ୍ଟା—ଗଳାଦେଶ

ସମୁଦ୍ର ମନ୍ତନ ବେଳେ ଯେତେ ବିଷ ବାହାରିଲା,
ସେ ସବୁକୁ ମହାଦେବ ପିଇଦେବାରୁ ତାଙ୍କର କଣ୍ଟା
ନାଳ ହୋଇଗଲା ଓ ସେଥିପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ନାଳକଣ୍ଟା
କୁହାଯାଏ ବୋଲି ପୁରାଣରେ ଅଛି ।

କଣ୍ଟାସ୍ତ୍ର—ମୁଣସ୍ତ୍ର; ଉଡ଼ିମରୁପେ ଅଭ୍ୟୁସ୍ତ୍ର

ପିଲାମାନେ ଗୀତର ଅର୍ଥ ନ ବୁଝି ଖାଲି କଣ୍ଟାସ୍ତ୍ର କରି
ବୋଲିବାରେ ଲାଜ କ'ଣ ।

କଣ୍ଟାଗତ—କଣ୍ଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆସିଥିବା

କଣ୍ଠି, (କଣ୍ଠୀ)—ଗଳାରେ ପିନ୍ଧିଥିବା ସୁନା ରୂପାର
ଅଳଙ୍କାର ଯାହାକି ମାଳରେ ଗୁଡ଼ା ହୋଇଥାଏ ।

ବେକରେ କଣ୍ଠି ହାତରେ ମାଳି
ଘାଘର ପିନ୍ଧି ରୁହନ୍ତି ବାଳା ।

କଣ୍ଡା—ଲୁଗାକୁ ଗୁଣିବା
ପାଇଁ ସୁତା ଗୁଡ଼ିଆ
ହୋଇଥିବା କାଠି ।

ସକାଳୁ ସଞ୍ଜଯାଏ ପିନ୍ଧି ଖାଲି କଣ୍ଡା କାଠି ପରି
ଘରୁ ଦୁଆରକୁ ଓ ଦୁଆରୁ ଘରକୁ ହେଉଛି ।

କଣ୍ଠିଆ—ନଫାକୁଳ ପଟୁ ଜମି

କଣ୍ଟା, (କଣ୍ଟେଇ), (କୁଣ୍ଟେଇ)—ଖେଳଣୀ; ପିତୁଳା

କୁଣ୍ଡେଇବା—କୋଳ କରିବା

କତରା—ଛୁଣ୍ଟା ମସିଣା

ଅଳସ ପକ୍ଷରୁ ସବୁ ସରିଯିବ
କତରା ଖଣ୍ଡିଏ ମାରି ବୁଲୁଥିବ ।

କତରାଲଗା—ବହୁତଦୂର ରେଗରେ ପଡ଼ି ବିଛଣାରୁ
ଉଠିପାରୁ ନ ଥିବା
ମାଲେରିଆ ରୋଗୀକୁ ଶାୟ ଚିକିତ୍ସା ନ କଲେ,
ଏ ରୋଗ ମଣିଷକୁ ବଞ୍ଚନ କତରାଲଗା କରିଦିଏ ।

କତଲ—ଶାବ ବା ମଣିଷ ହାଣିବା

କତା—ନଡ଼ିଆର ଉପର ଭେଦ

—କଟୁଣା

କଡ଼ି—କିଛି ପରିମାଣ

—ନକଟ; ପାଖ

ପରଜାପତି ତରକା ଅତି,
ଆ' ମୋ' କଡ଼ ବାଉଥା ହାତ ।

କଡ଼ପୟ—କିଛି; କେତେକ

କଡ଼ୁର (ରା)—କଇଁଁ

କଡ଼ୁରବା—କଡ଼ୁରରେ କାଟିବା

ମେଣ୍ଡାର ରୁମରୁଡ଼ିକୁ କଡ଼ୁର ବାହାର କରିଦିଅ ।

କଥକ—ଉତ୍ତର ଭାରତର ଏକପ୍ରକାର ପ୍ରାଚୀନ ନୃତ୍ୟ
(ଭାରତର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ନୃତ୍ୟ ହେଉଛି ଓଡ଼ିଶୀ;
ମଣିପୁରୀ; ଭାରତ ନାଟ୍ୟ ଇତ୍ୟାଦି)

କଥନୀୟ—ଯାହା କହିବାର ଯୋଗ୍ୟ

କଥା ପ୍ରସଙ୍ଗ—ନାନାରକମ କଥା ଜଳ ବା
କଥାବାର୍ତ୍ତା

ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକ ମହୋଦୟ, ଏହିକି ପ୍ରତି ପିଲା
ଘରକୁ ମାସରେ ଥରେଲେଖା ଯିବେ ବୋଲି ଆଜି
କଥା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ମୋ ବାପାଙ୍କୁ କହିଦେଲେ ।

କଥାବାର୍ତ୍ତା, (କଥା ଶ୍ରାବ୍ୟ)—ଆଳାପ

କଥୋପକଥନ—ବର୍ତ୍ତନ କଥା; କଥାବାଣୀ

ସାନ ପିଲାଙ୍କର କଥୋପକଥନକୁ ସାମାନ୍ୟ ଦୂରକୁ
ଭଲକରି ଲକ୍ଷ୍ୟକଲେ ଅନନ୍ଦ ମିଳିବ; ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ
ନାନା ନୂଆ କାଟ ମଧ୍ୟ ଦିଶିଥାଏ ।

କଦରୁଆସ—ଖରପ ଅଭ୍ୟାସ

—କୁଅଭ୍ୟାସ—କଦରୁଆସ

—କୁଅର୍ଥ—କଦର୍ଥ

—କୁଆକାର—କଦାକାର

କଦବା, (କଦା)—କୌଣସି ସମୟରେ

—କୃତରୁ

—କେବେକେବେ

“ଶରତ କାଳ ଜଳଦ ମାଳ

ନାଳ ଗଗନେ ଉପେ,

କଦବା ଥରେ ବରଷା ଝରେ

ଏବେ ଅଶିଷ ମାସେ ।”

କଦମ୍—ପାଦ ପକାଇବା

—କଦମ୍ ଗଛ

ସିଂହାସନାମାନେ ଏକ ତାଳରେ **କଦମ୍ ପଦ୍ମ** ଗୋଟିଏ
ମାର୍ଚ୍ଚ କରୁଛନ୍ତି ।

କଦର୍ଥ—ଖରପ ଅର୍ଥ

କଦର୍ଥ୍ୟ—ଖରପ; କୁସ୍ତିତ

—ଘଟ

କଦର୍ଥ୍ୟ ପାଦ ଖାତକୁ ଏପରି **କଦର୍ଥ୍ୟ** ରସ୍ତାରେ
ପାଦାଘାତ କରୁଥିବେ କଦ କଷ୍ଟ ହେଉଅଛି ।
ସ୍ଵାର୍ଥପଥ ଶେଷା ଶେଷଠାରୁ **କଦର୍ଥ୍ୟ** ଅତି କେହି
ନାହାନ୍ତି ।

କଦା—କେବେ

କଦାକାର—ସାହାର ରୂପ ଖରପ

କୃଷ୍ଣ ରେଗା ହେଲେ ମଣିଷ **କଦାକାର** ଦିଶେ ।

କଦାଚିତ—କୌଣସି ସମୟରେ; କେବେ ମଧ୍ୟ ।

ତୁମେ ମୋତେ ଅପମାନ ଦେଲ । ମୁଁ ଆଉ **କଦାଚିତ**
ତୁମ ଘରକୁ ଆସିବି ନାହିଁ ।

କଦାପି—କେବେ

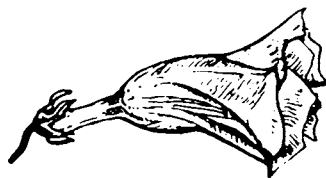
କନକ—ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣ

କନକନ—ବ୍ୟାକୁଳ; ତରଳ; ଅସ୍ଥିର; ଏଣେତେଣେ
ଆଖି ବୁଲୁଥିବା

ଛୁଟିହେବାକୁ ଅତୁରି ଦଶମିନିଟ ବାକୀ ଅଛି । ତୁମେ
ଏତେ ବେଳରୁ **କନକନ** ହେଉଛ କାହିଁକି ?

କନା—ଛୁଡ଼ା କପଡ଼ା; କପଡ଼ା

କନଥର—ଏକ ହଳଦିଆ ଫୁଲ

କଳା, ଧଳା, ନାଲି ରଙ୍ଗର **କନଥର** ମଧ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ
ମିଳେ ।

କନଥା, (କନଥା)—କୁମାରୀ; ଅବବାହିତା ସ୍ତ୍ରୀ; ସ୍ତ୍ରୀ

କନଷ୍ଠ—ସାନ; ସ୍ତନ୍ତ୍ର; ବୟସରେ ସାନ

ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକ ନିଜର **କନଷ୍ଠ** ମାନଙ୍କୁ ଯେପରି ସ୍ନେହ
ସମାଦର କରନ୍ତି ସେପରିରେ ତାଙ୍କପ୍ରତି ସମସ୍ତଙ୍କର
ଆପେ ଆପେ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଓ ସମ୍ମାନ ଆସିବ ।

କନଷ୍ଠା—ସିଏ ସାନ

—କାଣିଆଙ୍ଗୁଳି

—ଅନୁଜା

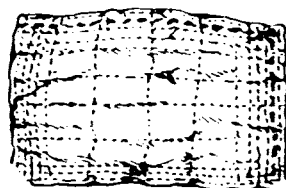
କନୀନକା—ତନ୍ତୁର ତାର

ଆଖିର **କନୀନକା** ଏକ ଅବଦଳ ପରକାତ ସଦୃଶ ।

—କନଷ୍ଠାଙ୍ଗୁଳି

କନ୍ଦୁ—ଓରଲୁଗା ସବୁକୁ ଏକତ୍ର ମିଶାଇ ସିଲେଇ
କରାଯାଇଥିବା ଶୀତଲୁଗା; ଗୋଦଡ଼ୀ

ସାଧାରଣ ଲୋକ ଗତି ବଦଳରେ **କନ୍ଦୁ** ପାରି
ସୁଅନ୍ତି ।

କନ୍ଦ—ଉର୍ବର ମୂଳ (କନ୍ଦମୂଳ)

—କର୍ପୁର

—ମେଘ

—ନବାତ

କନ୍ଦମୂଳ ପରି ମାଟିତଳେ ରହେ କାନ୍ଥ ଓଲୁଅ,
ପିଆଜ ବୃଦ୍ଧରେ ରହୁଥିବାରୁ ଏଭଳିକୁ କନ୍ଦ କାତାୟ
କାନ୍ଥ କହନ୍ତି ।

କନ୍ଦଳ—ବିବାଦ; କଳହ

ଗାଁଟିର ଦୁଇପାଞ୍ଚିର ଲୋକଙ୍କ ଭିତରେ କନ୍ଦଳ ଲାଗି
ମୁଣ୍ଡ ପଟାପଟି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କଥା ରଲା ।

କନ୍ଦା—ଜଡ଼ା (ପ. ଓଡ଼ିଶା)

—ଖଜୁରୀ ପ୍ରଭୃତି ଗଛର ଅଗ୍ରସ୍ଥ କୋମଳାଂଶ
(କଥାକନ୍ଦା)

ହାତୀ ଝୁଲୁଥାଏ ନସର ପସର

କିଥା କନ୍ଦା ଖାଇବାକୁ

କାଞ୍ଚୁ ଝୁଲୁଥାଏ ନସର ପସର

କ୍ଷୀର ଟୋପେ ପିଇବାକୁ ।

—ଆଜ୍ଞାନ ସନ୍ଧିରେ ହେଉଥିବା ଏକ ଚର୍ମାଘାତ

କନ୍ଦର—ଗୁଡ଼ା; ଦୁଇ ପଟ୍ଟର ମଧ୍ୟସ୍ଥିତ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ
ପଥ

“ପର୍ବତ-କନ୍ଦର ଏକେ ଶୁଷ୍କ ନିଦାରୁଣ,
ଦୁହେ ନିଦାଘର ତାପ ପୋତେ ପଡ଼ି ଦୁଶ”

“ଗିରିର କନ୍ଦରୁଁ ଝରି ଗିରି-ନିର୍ଝରିଣୀ
ବହିଯାଏ ହେବାକୁ ସେ ସାଗର-ସଙ୍ଗିନୀ” ।

କନ୍ଦି—ଗଲ; ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଥାନ ବା ପଥ

କନ୍ୟା—ଝିଅ; ଦୁହିତା; ବାହାହୋଇ ନ ଥିବା
ବାଳିକା

—ଏକ ରାଶି

ଆଗେ ପିତାମାତା କନ୍ୟାଟିଏ ଲାଭକଲେ ରହ ନିଶିଳ
ବୋଲି ଉଚ୍ଚୁଥିଲେ ।

କପଟ—ଛଳନା; ବସ୍ତନା; ମାୟା

କପଟ ରଖି କଥା କହିବା ମିତ୍ରତାର ଲକ୍ଷଣ ନୁହେଁ ।

କପଟୀ—ଯେ କପଟ କରନ୍ତି

କପଡ଼ା, (କାପଡ଼) —ଲୁଗା; ବସ୍ତ୍ର

କପର୍ଦ୍ଦ, (କପର୍ଦ୍ଦକ) —କଉଡ଼ି

ସମୟ ବାଡ଼ି ନାହିଁ କି ନିଜର କିଛି ସେବଗାର
ନାହିଁ ବୋଲି ବିଚାର ଗୋପାଳ କପର୍ଦ୍ଦକହୀନ
ହୋଇ ବୁଲୁଛି ।

କପାଳ—ମୁହଁର ଉପର ଅଂଶ; ଲଲଟ

ଆଗେ ନିଜ ନିଜ କପାଳରେ ଚିତା କୁଟାଇବା
କେତେକ ଆଦିବାସୀ ଭଲ ଭଉଣୀଙ୍କର ବଡ଼ ସଭକ
ଥିଲା ।

—ଭ୍ରାତ୍ୟ

କପାଳ ଲିଖନ କେ କରିବ ଆନ ?

କପାଳୀ—ଯେ ଭ୍ରାତ୍ୟବାନ

ପିଲାଟି ଏଡ଼େ କପାଳୀ ଯେ ଯାଉ ଯାଉ ଖସେ
ଚଢ଼ିଆ ନୋଟ୍ ଖସେ ବାଟରୁ ପାଇଲା ।

କପି—ମାଙ୍କଡ଼

—ନକଲ

ପରୀକ୍ଷାରେ କପି କରି ଲେଖିବା ଦଣ୍ଡନାୟ ।

କପିକଳ—ଓଜନିଆ ଜନସ ଉଠାଇବା ପାଇଁ କାଠ ବା ଲୁହାର ଗୋଲେଇ ଚକ ଓ ଚକ୍‌ରେ ମୋଟା ଦଉଡ଼ି ଲଗିଥିବା ଏକ ଯନ୍ତ୍ର ।

କପୁର—ସୁଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ ଏକ ପଦାର୍ଥ (କପୁର ଶବ୍ଦରୁ ଆସିବ)

କପୁର ଗନ୍ଧି ଉଡ଼ି,
କନା ରହିଅଛି ପଡ଼ି ।

କପୋଳ—ଗାଲ

କପୋଳ କଳ୍ପିତ—ମନଗଢ଼ା; ଯାହା କଳ୍ପନା ଦ୍ଵାରା ବର୍ଣ୍ଣିତ ।

ସେ ଯାହା କହି ସଫେଦ ଦେଲେ ତାହା ପୁରସ୍କରିତ
କପୋଳ କଳ୍ପିତ ।

କପ—ଶ୍ଳେଷ୍ମା; ଶରୀରର ତଳିଗୋଟି ଧାତୁ ଭିତରୁ ଗୋଟିଏ । (ଅନ୍ୟ ଦୁଇଟି ହେଲା—ବାତ ଓ ପିତ୍ତ)

କପି, (କାପି)—ଏକ ଉତ୍ତର ମଞ୍ଜିର ରୂପା; ଗୁଡ଼ାପରି ଏକ ପାଞ୍ଚପୁ ତିଆରିରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।

କବକ—ଛତୁ; ଫଙ୍ଗସ୍

କବକମାନେ ଏକ ନିମ୍ନ ଧରଣର ଉଦ୍ଭିଦ ଏବଂ
ଏମାନଙ୍କର ପତ୍ର ହରିତ ନ ଥିବାରୁ ଏମାନେ ଧଳା ଦିଶନ୍ତି ।

କବର—ସମାଧି ବା ଶବ ପୋତିବା ସ୍ଥାନ

କବରଖାନା—ଶୁଶାନ

କବରୀ—ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନଙ୍କ କେଶର ଖୋଷା

କବଳ—ଅକ୍ଷିଆର; ଅଧିକାର

ବିଚର ପଥକ ତକାୟତମାନଙ୍କ **କବଳ**ରୁ ନିଜକୁ
ରକ୍ଷା କରି ନ ପାରି ପ୍ରାଣ ହରାଇଲ ।

କବଳ—ଜମି ବନ୍ଧି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ କାରଜପତ୍ର

କମ—ସୁସ୍ଥ ଶିଳ୍ପ କର୍ମ

ସହଲପୁରୀ ଶାଢ଼ୀରେ କୋଟିକମ ହୋଇଥିବାରୁ
ଏହା ପୃଥିବୀରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ।

କମଣ୍ଡଳ, (କମଣ୍ଡଳ)—
ଗଡ଼ୁ; ସନ୍ଧ୍ୟାସୀମାନଙ୍କର
ଧାତୁ ନିର୍ମିତ ଜଳପାତ୍ର

କମଣ୍ଡଳୁ ଭଳି ଦିଶୁଥିବାରୁ
ଏହି ନାମାନ୍ତରା ଭବିଷ୍ୟ
କମଣ୍ଡଳୁ ଗଛ ବୁଝାଯାଏ ।

କମଳୀୟ—ସୁନ୍ଦର

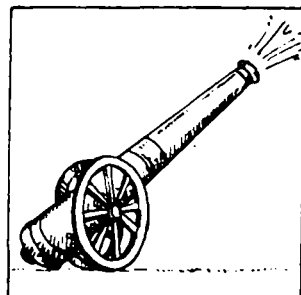
ଶରତ ଋତୁର ଆରମ୍ଭରେ ପଲ୍ଲୀ ଅଞ୍ଚଳର ଶୋଭା
ଅତ୍ୟନ୍ତ **କମଳୀୟ** ଦିଶେ ।

କମର—ଅଣ୍ଟା; କଟି

କମର କଷି ତଳାଅ ଅସି
ତାକିଦେଲେ ସେନାପତି ।”

କମର ପଟିକୁ ବେଲ୍ଟ କହନ୍ତି ।

କମାଣ—ତୋପ

କମାଣଟିଏ ଦିଅ ହେ ଶୁଭ

ଗୋଳା ବାରୁଦ ଦିଅ

ଦେଶର ସୀମା ଜଗିବି ମୁହିଁ

ବୀର ଓଡ଼ିଆ ପୁଅ ।

କମ୍ପ, (କମ୍ପନ), (କମ୍ପମନ)—ଥରବା (ଶ୍ରୀତରେ)

ଭୂକମ୍ପ ଏବେ ବି ଗରମ ଓ ତରଳ ଥିବାରୁ ସେହି
ତରଳ ସ୍ରୋତରେ ବେଳେବେଳେ ନାନା କାରଣରୁ
କମ୍ପନ ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ । ଏହି ପ୍ରକାର କମ୍ପନ ବହୁତ
ବେଶୀ ହେଲେ ଭୂପତ୍ତରେ ଆମେ ଭୂମିକମ୍ପ ହେଲେ
ବୋଲି କହିଥାଉ ।

ମାଲେରିଆ ଜର ହେଲେ ଜର ପୂର୍ବରୁ କମ୍ପ
ଆସେ ।

କର—ହାତ

—କରଣ

—ରଜସ୍ବ ବା ଟିକସ

ଲେକନାମ ଠାରୁ ନାନାଭାବରେ **କର** ଅତ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟବହୃତ ।

—କରବା ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ

“ଏଇ ପତାକାକୁ **କର** ପ୍ରଦାନ,
ଉଡ଼ାଅ ଏହାକୁ ଦେଖ ମୋମ ।”

କରଗତ—ହସ୍ତଗତ; ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ; ବର୍ଣ୍ଣାଶୂନ୍ୟ

ଛାତ୍ରମାନଙ୍କୁ **କରଗତ** କରିବା ପାଇଁ ଶିକ୍ଷକମାନେ ଭଲ ପଦାଭିବା ଉଚିତ ।

କରଛଡ଼ା—ପାଖଛଡ଼ା; ହାତଛଡ଼ା; ଏକୃଷିଆ ।

ବାପା ମାଆଙ୍କ **କରଛଡ଼ା** ହେଲେ ପିଲାଏ ତରଳ ହେବେ ।

କରଦାତା—ଯେ ଟିକସ ଦିଅନ୍ତି

ପ୍ରତ୍ୟେକ **କରଦାତା**ଙ୍କର ସୁଖ ଦେଖିବା ସରକାରଙ୍କ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।

କରକା—କୁଆପଥର

ବର୍ଷାସାଗରେ **କରକା**ପାତ ଦେଖି ସାନ ପିଲାମାନେ ଭରି ଖୁସି ହୁଅନ୍ତି ।

କରକ—ଭୁଣ

ନିଜ ଅନ୍ଧକୁ ରୁଦ୍ଧ ବ୍ୟୟ ନ କଲେ କେତେ **କରକ** କରି କରି ଚଳିବ ?

କରଡ଼ା—ଟାଣୁଆଁ, ଟାଆଁ ଶା

—ଜାତିଏ ଗଛ

ବିଲେଇର ନିଶ ବାଦ ନିଶପରି **କରଡ଼ା** ।

କରଡ଼ା ପକ୍ଷି—(ବାଦ) ଯେଉଁ ବାଦର ଦେହରେ

କରଡ଼ାପକ୍ଷ ପରିକା ଚିହ୍ନ ଥାଏ । (ଏହାକୁ ଭୁଲରେ କଲ୍ଲପକ୍ଷିଆ ବାଦ କହିଥାନ୍ତି)

କରଡ଼ି—ବାଉଁଶ ଗଜା

କରଡ଼ି ଚଟଣି ଭରି ସୁଅଟିଆ ।

କରଣୀ, (କରଣୀ)—ରଜମିଶ୍ରୀଙ୍କର ସିମେଟ ପଲସ୍ତ୍ରା କାମପାଇଁ ଲୁହା ଯନ୍ତ୍ର ।

କରଣିଟିଏ ଛୋଟିଆ ଜିନିଷ ହେଲେ ବି କେବଳ ତା'ରି ପାଇଁ କୋଠାଘର ସବୁ ଏତେ ସୁନ୍ଦର ।

—ମହିମା

କରତ—କାଠ ଚରିବା ପାଇଁ ଏକ ଦାନ୍ତୁଆ ଯନ୍ତ୍ର

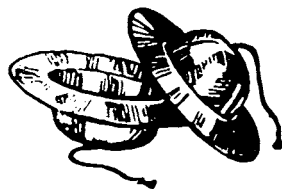

କରତର ଦାନ୍ତଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ଖୁଣ୍ଟିଲ କାଠ ଏତେ ସହଜରେ କଟିଯାଏ ।

କରତିବା—କରତ ଦ୍ବାରା କାଠ ଚରିବା

ଜଙ୍ଗଲରୁ ଗଛକୁ କୁରବିରେ ନ କାଟି କରତରେ **କରତିବା** ଭଲ । କାରଣ ତାହାଦ୍ବାରା ବେଶୀ କାଠ ନଷ୍ଟ ହୁଏ ନାହିଁ ।

କରତାଳ—ଝାଞ୍ଜ

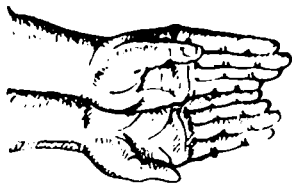

ପାଲରେ ପାଳିଆମାନେ **କରତାଳ** ମୃଦଙ୍ଗ ବଦଳ ଗୀତ ଗାଇ ଗାଇ ନାଚନ୍ତି ।

କରତାଳୀ, (ଳ)—ହାତତାଳ

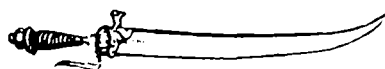
ସଭାରେ କେହି ଭଲ କଥା କହିଲେ ଖୁସୁଥିବା ଲୋକମାନେ କୋରରେ **କରତାଳ** ଦିଅନ୍ତି ।

କରପତ୍ର, (କରମଳ), (କରପଲ୍ଲବ)—ହାତ ପାପୁଲ

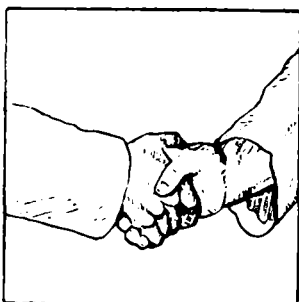
ଛାତ୍ରଟି ବଡ଼ହେଲା ପରେ ନିଜର ପ୍ରକାଶିତ ପ୍ରଥମ ପୁସ୍ତକଟିକୁ **କରପତ୍ର** ଯୋଡ଼ି ନିଜର ବାଲ୍ୟ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ କରକମଳରେ ଅର୍ପଣ କଲା ।

କରପାଳ (କରବାଳ)—ତରବାରୀ; ଖଣ୍ଡା

ପୁର୍ବେ ବଢ଼ି, **କରବାଳ** ଧରି ସୈନ୍ୟମାନେ ଯୁଦ୍ଧ କରୁଥିଲେ ।

କର ମର୍ଦ୍ଦନ—ହାତ ମିଳାଇବା; ହାଣ୍ଡ୍‌ସେକ୍ ।

ମଲ୍ଲବୀର ଦୁଇଜଣ ଲଢ଼େଇ କରିସାରି ପରସ୍ପର **କରମର୍ଦ୍ଦନ** କଲେ ।

କରଯୋଡ଼ି—ଯୋଡ଼ିହସ୍ତ; ହାତଯୋଡ଼ି ।

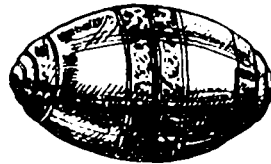

ମନ୍ଦିର ଭିତରେ **କରଯୋଡ଼ି** ଜଣାଣ ବୋଲିବାକୁ ବାପା କହିଥିଲେ ।

କରଯାତ—ହାତରେ ବାଡ଼ାଇବା; ଚାପୁଡ଼ା ।

ଦୁଆର ବନ୍ଦଥିଲେ ବନ୍ଦ ପାଟିରେ ନ ଡାକି ମୁହଁ **କରଯାତ** କରିବା ଉଚିତ ।

କରୁଟ—ସାନ ଡବା; ପଛୁଆ

ଆଗେ **କରୁଟ**ରେ ପଇସା ବି ରଖୁଥିଲେ ।

କରୁଟି—ଆମ୍ବରଷା ପାଇଁ ଏକପ୍ରକାର ହାତ ଯୁଦ୍ଧ ପ୍ରଣାଳୀ ।

ଏବେ ଦିଲ୍ଲୀରେ ପୁଅ ଝିଅ ସମସ୍ତଙ୍କୁ **କରୁଟି** ଯୁଦ୍ଧ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯାଉଅଛି ।

କରାମତ, (କରାମତ)—ସାମର୍ଥ୍ୟ; ପାରିଲାପଣ

ପୁର୍ବକାଳର ଓଡ଼ିଆ ଶିଳ୍ପୀ କାରିଗରଙ୍କ **କରାମତ**ର ସୂଚନା ପୁରୀ କୋଣାର୍କର ମନ୍ଦିର ଦେହରୁ ମିଳେ ।

କରାଳ—ଉପ୍ପକର

କାଳର **କରାଳ** ଗର୍ଭରେ ଦିନେ ସବୁ ଲୁଟିଯିବ ।

ବନ୍ୟାର **କରାଳ** ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ସମସ୍ତଙ୍କ ମନ ଦୋହଲିଗଲା ।

କରୁଆ—ଘୋଟ ଲୁଗା; ଚିରା ଲୁଗା ।

ମାଛ ଧରିମାନେ **କରୁଆ** ଖସେଲେଖା ପିନ୍ଧି ମାଛ ଧରୁଥାନ୍ତି ।

କରୁଣ—ଶୋକାର୍ତ୍ତ; ପର ଦୁଃଖରେ ଦୁଃଖିତ ।

କରୁଣା—ଦୟାଭାବ; ଦୁଃଖ; ସହାନୁଭୂତି ଉଦ୍ବେଗ ।

ନଈକୂଳେ ବେଳେ ହଠାତ୍ ଘାଇ ଭାଙ୍ଗି ଗାଁରେ ପାଣି ପଶିଯିବାରୁ ଲୋକମାନେ ଯେଉଁ **କରୁଣା** ବିଚାର କଲେନା ସେଥିରେ ଯେତେ ନିଷ୍ଠୁର ଲୋକ ହେଲେ ବି ଦା'ର ମନରେ **କରୁଣା** ଅସିବ ।

କରୁଣସ୍ବର—ଯେଉଁ ସ୍ବର ଅନ୍ୟ ମନରେ କରୁଣା ଜାତ କରେ ।

କରୁଣାକର, (କରୁଣାକର), (କରୁଣାମୟ)
(କରୁଣାସାଗର)—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ହୃଦୟରେ ବହୁତ କରୁଣା ଥାଏ ।

କରୁଣାହସ—ଅତ୍ୟଧିକ କରୁଣା ଭାବରେ ଅଭିଭୂତ ।

କର୍କ—ସୋଲଠି

ବୋତଲମାନଙ୍କରେ ଏବେ ଆଉ କର୍କ ଠିକି ବେଶୀ ଦିଆଯାଉନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ବିଜ୍ଞାନ ପରୀକ୍ଷାରେ କର୍କ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଛି । ଏହି କର୍କକୁ କାଟି ରବର୍ଟ ହୁକ୍ ପ୍ରଥମେ ସେଲ ବିଷୟ ଜାଣିଥିଲେ ।

କର୍କଟ—କଙ୍କଡ଼ା

କଙ୍କଡ଼ାକୁ ସାଧାରଣତଃ କେହି କର୍କଟ କହନ୍ତି ନାହିଁ ।

—କର୍କଟ ଶୁଣି/ମାସ

କର୍କଟ ଶୁଣିରେ ଜଳ ହୋଇଥିବା ଲୋକ କଙ୍କଡ଼ାକୁ ଢଳ ପାଆନ୍ତି କି ?

—କାନସର ରୋଗ

କର୍କଟ ଏକ ଦୁର୍ବରୋଷ୍ୟ ବ୍ୟାଧି ହେଲେ ବି ଆରମ୍ଭରୁ ଜାଣିପାରିଲେ ଏହାକୁ ଚିକିତ୍ସା ଆୟତ୍ତ କରିହେବ ।

କର୍କଶ—ଟାଣ; ନିଷ୍ଠୁର

ସାନ ପିଲାକୁ ଅପହାର କରିବା ପାଇଁ କର୍କଶ ସ୍ଵରରେ କଥା ନ କହି ନିଠା କଅଁଳିଆ ସ୍ଵରରେ କଥା କୁହ ।

“ନିର୍ଦ୍ଦୟ କର୍କଶ କଥା ମୁଖେ ନ କହିବ
ମଧୁର ବଚନ କହି ସକଳେ ତୋଷିବ ।”

—ମଧୁସୂଦନ ରାଓ

କର୍ଣ୍ଣ—କାନ

କର୍ଣ୍ଣଗୋଚର—ଶୁଣାଯିବା

କର୍ଣ୍ଣଧାର—ମଙ୍ଗ ଧରିଥିବା ଲୋକ
ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ହିଁ ଏ ଦେଶର କର୍ଣ୍ଣଧାର ।

କର୍ଣ୍ଣପଟ, (କର୍ଣ୍ଣପଟହ), (କର୍ଣ୍ଣପଟଳ)—କାନଉତ୍ତରେ ଥିବା ଚମ୍ପ (ଟିମ୍ପାନମ୍)

ପ୍ରକୃତରେ କାନର ତିନୋଟି ଅଂଶ ଅଛି । ବାହାର ଓ ମଝି ଅଂଶର ମଝିରେ କର୍ଣ୍ଣ ପଟଳ ଥାଏ । ଏହା ଏକ ପୁଷ୍ପ ପତ୍ର ଓ ଏହା ଫାଟିଗଲେ ମଣିଷ କାଲ ହୋଇଯାଏ ।

କର୍ଣ୍ଣପାତ—କାନରୁ ଶୁଣିବା

କର୍ଣ୍ଣବ୍ୟ—ସାହା କରାବା କଥା

ସମସ୍ତେ ନିଜ ନିଜ କର୍ଣ୍ଣବ୍ୟ ସୁରୁରୁ ରୂପେ କରିଗଲେ ଦେଶରେ କୌଣସି ସମସ୍ୟା ରହନ୍ତା ନାହିଁ ।

କର୍ଣ୍ଣବ୍ୟଜ୍ଞାନ—କର୍ଣ୍ଣବ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଜ୍ଞାନ

ସାନ ପିଲାଙ୍କର କର୍ଣ୍ଣବ୍ୟଜ୍ଞାନ ଆସି ନ ଥାଏ ବୋଲି ବାପା ମାଆ ସେମାନଙ୍କୁ ତିଆରି ଥାନ୍ତି ।

କର୍ଣ୍ଣବ୍ୟନିଷ୍ଠ, (କର୍ଣ୍ଣବ୍ୟପରାୟଣ)—ଯେ ନିଷ୍ଠାର ସହ ନିଜର କର୍ଣ୍ଣବ୍ୟ କରେ ।

ଆମ ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କ ପରି କର୍ଣ୍ଣବ୍ୟପରାୟଣ ଆଉ କେହି ନ ଥିବେ ।

କର୍ତ୍ତା—ଯେ କରେ; ମାଲିକ ।

କର୍ତ୍ତୃକ—ମାଲିକ ପଣିଆ; ଅଧିକାର ।

ତାଙ୍କପରି ଜଣେ ଶାସନକର୍ତ୍ତାଙ୍କ କର୍ତ୍ତୃତ୍ଵରେ ଥାଇ କର୍ମଭାରମାନେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟରେ ହେଲେ କରୁଛନ୍ତି ଦେଖି ବଡ଼ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଲାଗୁଛି ।

କର୍ତ୍ତମ—କାଦୁଅ

କର୍ତ୍ତମାଳ—କାଦୁଅ ବୋଲା ହୋଇଥିବା

ବର୍ଷାଦିନେ ମଝସଲର କରୁରହା କର୍ତ୍ତମମୟ । ସେଠି ଲୁଗାପଟା ଦେହ ମୁଣ୍ଡ ସବୁ କର୍ତ୍ତମାଳ ହେବା ସ୍ଵାଭବିକ ।

କର୍ମ—କାନ

କର୍ମଶାଳା, (କର୍ମକ୍ଷେତ୍ର) —ଯେଉଁଠାରେ ଘର/କ୍ଷେତ୍ରରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଏ ।

କର୍ମକର୍ତ୍ତା—କାମ କରୁଥିବା ପ୍ରତିନିଧି ବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

କର୍ମଗୁରୀ—କାମ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

କର୍ମଠ—କାର୍ଯ୍ୟ ।

ପିଲାଟି ଅତି **କର୍ମଠ** ହୋଇଥିବାରୁ ଏତେ କାମ କରି ପୁଣି ଭଲ ପାଠ ପଢ଼ୁଛି ।

କର୍ମୀ—ଯେ କାମ କରନ୍ତି

ଏବେ କେହି **କର୍ମୀ** ହେବାକୁ ନ ବାହାରି ସମସ୍ତେ ନେତା ହେବାକୁ ଆଗଭର ହେଉଛନ୍ତି ।

କର୍ଷଣ—ଲଙ୍ଗଳରେ ଭୂମିକୁ (ଖୋଳ) ଗୁସ କରିବା ।

ଭୂମିକୁ ଯେତେ **କର୍ଷଣ** କରିବ ତହିଁରୁ ସେତେ ଅଧିକ ଅମଳ କରିବ ।

—ଟାଣିବା; ଆକର୍ଷଣ

କଳଙ୍କ, (କଳଙ୍କି), (1) ଦୋଷ; ଅଖ୍ୟାତି; ଦୁର୍ନାମ
ଗାଁରୁ ଜଣେ ଶ୍ରେଷ୍ଠିକରି ଜେଲ୍ ଗଲପରେ ତା'ର ପରିବାରକୁ ଓ ତାକୁ ଏ ଗାଁର **କଳଙ୍କ** ବୋଲି ବିରୁଦ୍ଧ କରଗଲା ।

—ଲୁହାର ମଇଳା ଦାଗ

ବାପୁରେ ଥିବା ଅମୃତାନ ସଂସର୍ଗରେ ଆସି ଲୁହାରେ **କଳଙ୍କୀ** ଧରେ ।

କଳନ, (କଳନା) ଗଣିବା; ଧାରଣା କରିବା

ରାମବାବୁଙ୍କର ଅକଳନ ସମ୍ପତ୍ତି ଥିଲେ ବି ସେ କେତେ ଯେ ଜନହିତକର କାର୍ଯ୍ୟ କରିଛନ୍ତି ତାହା **କଳନା** କରିହେବ ନାହିଁ ।

କଲମ—ଲେଖନୀ; ପେନ୍

ପାଠକେନ ପେନ୍‌କୁ ଝରକଲମ କହନ୍ତି ଓ ଏହାକୁ ଓ. ଟା. ରମାନ ନାମକ ବୈଜ୍ଞାନିକ ବାହାର କରିଥିଲେ ।

—ପୁରୁଣା ଗଛରୁ ନୂଆଗଛ ଉତ୍ତରିବା କାମ (କଲମୀ)

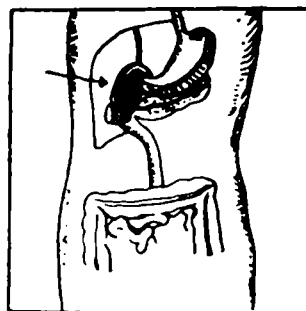
ତାଳ **କଲମ** ଅପେକ୍ଷା କଢ଼ି **କଲମ** ଅଧିକ ଉପାଦେୟ । ଏହାଦ୍ୱାର ଗୋଟିଏ କଲମୀ ଗଛରେ ତିନି ଋଷିପ୍ରକାରର ଆମ୍ବ ଫଳିପାରୁଛି ।

କଳିକା—ପୁଲ କଡ଼

ଶିଶୁମାନେ ପୁଲର **କଳିକା** ପରି ନରମ ଓ କୋମଳ ।

କଳିକା—ଲିଭର; ଯକୃତ

କଳିକାରେ ପିତ୍ତରସ ତିଆରି ହୁଏ ଏବଂ **କଳିକା** (ଭଲ) କାମ ନ କଲେ ହଜିଦିଆକାମଳ ବା ଜଷ୍ଟି ସ୍ୱେଦ ହୁଏ ।

— ସ୍ୱାଦୁସ

ଏପରି କାମ କରିବାକୁ ତା'ର **କଳିକା** କାହିଁ ?

କଲୁଷ—ମଇଳା; ଅପବିତ୍ର; ପାପ

କଲୁଷିତ—ଗୋଳିଆ; ଅପବିତ୍ର; ପାପଯୁକ୍ତ

ସାଧାରଣ ଜୀବନରୁ **କଲୁଷ** ଦୂର କରିବା ପାଇଁ ଗାନ୍ଧିଜୀ ଅନଶନ କରୁଥିଲେ ।

ଗୋଟିଏ ମହ ପ୍ରକୃତିର ଲୋକ ପାଇଁ ସମସ୍ତ ପରିକେଷ **କଲୁଷିତ** ହୋଇଥାଏ ।

କଲେବର—ଦେହ

“କଳା **କଲେବର** କହାକ

ପକେ ଶେଢ଼ିଣୀ ସୁତ

କରନ୍ତି ମଥୁରା ବିହୟ

ତାଣେ ଦେଖ ସଙ୍ଗାତ ।”

କଗଳାଥଙ୍କର ନବକଲେବର ବର୍ଷରେ ଯୋଡ଼ା ।
ଆସାକ୍ ପଡ଼ିଲେ ହୁଏ ।

କଲେବ—ହଇଜା; ଝାଡ଼ାବାନ୍ତି ରୋଗ ।

ମାଛି ବସା ଖାଦ୍ୟ ଓ ଦୁଷିତ ଜଳ କଲେବ ରୋଗ ବ୍ୟାପିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ ।

କଲ୍ଲୋଳ—ହସ ଖୁସିର କୋଳାହଳ

— ଚରଣ

କଲ୍ଲୋଳିତ—ଚରଣ ଦ୍ଵାରା ଆଲୋଡ଼ିତ ।

ଦୁରାଠାରେ ସମୁଦ୍ର ବନ୍ଧ କଲ୍ଲୋଳମୟ ଦିଶୁଥାଏ ।
ସର୍ବସର ଡୋକରକୁ ଦେଖି ମନ କଲ୍ଲୋଳିତ ହୁଏ —
ହସ କରୁଛି ଉଠୁଥାଏ ।

କଷଣ—କଷ୍ଟ

ନାନା କଷଣ ସହି ମଧୁବାହୁଙ୍ଗର ମା ତାଙ୍କୁ ପାଠ ପଢ଼ାଇଥିଲେ ।

କାଅ—ଅନୁପଞ୍ଚିତ ଖେଳାଳର ପ୍ରତିନିଧି; ପାଞ୍ଜୋ -
ଗୁଲିଆ (ପ. ଓ)

— କାଉର ରାବ

କାଇଲ, (କାଇଲ)—ଦୋଷ; ଫୁଟି ବା ଭୁଲ

ରମର କାଇଲ ବୋଲି ସିଏ ନିଜେ ସ୍ଵୀକାର କଲୁ ।

କାଇଲ—ଦୁର୍ବଳ; ରୁଗ୍‌ଣ (ଦ. ଓ)

ମାଲେରିଆ ମଣିଷକୁ ବଡ଼ କାଇଲ କରିଦିଏ ।

କାଉଲା, (କାଉଲ)—ମନର ଚଞ୍ଚଳତା; ଉଦ୍‌ବେଗ;
ଡରିଯିବା ଅବସ୍ଥା ।

ଘରେ ସାପଟିଏ ଦେଖି ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନେ ଖାଲି କାଉଲ ହେଲେ ।

କାକଳ—ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କର ଧ୍ଵନି

ବିହଙ୍ଗମମାନଙ୍କର କାକଳ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ଗଗନ ପକନ ମୁଖରିତ କରୁଥିଲା ।

କାକୁଡ଼—କାତର ବଦନ; ବିନତି ।

ଭିକାରୀର କାକୁଡ଼ ନିନତି ଶୁଣି ମୁଁ ତାକୁ ପାଞ୍ଚତଙ୍କିଆ ନେଇଟିଏ ଦେଇଥିଲି ।

କାକୁସୁ, (କାକୁସୁ)—ସମ୍ପଦ; ଶକ୍ତିସମ୍ପଦ; କାତର ।

ସାଳବେଗ ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିର ସାମ୍ନାରେ କାକୁସୁ ହୋଇ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିଥିଲେ ବୋଲି ଲୋକେ କହନ୍ତି ।

କାଞ୍ଜି, (କାଞ୍ଜୀ)—ରସା ହୋଇଥିବା ଖଟା ତୋରଣୀ
କାଞ୍ଜିରେ ଢେଉ ଓ ଭିତାନିନ ‘ସି’ ବହୁତ ଥାଏ
ବୋଲି ତାହା ଦେହକୁ ଉଦ୍‌ବିତ ହିତ ।

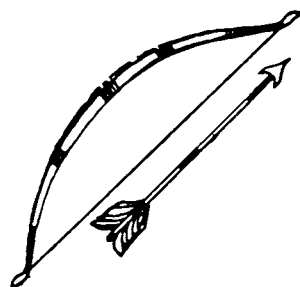
କାଣ୍ଡ—ତେଲର ମଇଳା

ତେଲ କାଣ୍ଡକୁ ସଳିତାରେ ଜାଳ ।

କାଣିଆ—କାଣିଯୁକ୍ତ; ଟସର; ରେଶମ ଆଦିର
ଅଂସାର ଅଂଶରେ ବୁଣାଯାଇଥିବା ମୋଟା ଚଦର;
କପଡ଼ା

କାଣିଆ ଚଦର ପରି କାଣିଆ କନାରେ ତିଆରି
ସାର୍ ମଧ୍ୟ ବେଶ୍ ଶୀତ ରଖେ ।

କାଣ୍ଡ—ଧନୁ

—ଗଛର ମୂଳ ଉପର ଅଂଶ ସହିତ ପତ୍ର ଓ ଶାଖା
ବାହାରେ ।

ପିଲଟି କାଣ୍ଡ ଶର ଧରି ଚଢ଼େଇ ମାରୁ ମାରୁ ତା
ଶର ଯାଇ ମଦାର ଗଛର କାଣ୍ଡରେ ଲାଞ୍ଜିଗଲା ।

କାଣ୍ଡଜାନ—ସାଧାରଣ ଜ୍ଞାନ

କାଣିଆ—ପକ୍ଷୀ ଧରିବାପାଇଁ ଅଠାଦିଆ କାଠି

କାଣିଆ କାଠିରେ ବର ଅଠା, ଶିରୀଷ ଅଠା, କୁଣ୍ଡା
ଆଦି ନିଶାଯାଇଥାଏ । -

— ଭଲକରି ସଫା ହୋଇଥିବା ବୃତ୍ତଳ

କାଣିଆ ଭଲ ଆଖିକୁ ସଫା ଦିଶେ ।

କାତ—ନୌକା ବାହୁବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଲମ୍ବା ବାଉଁଶ ।

କାଳୀତାଳ ଗଣ୍ଡରେ ଅକାତ କାତ ପାଣି ଯେ କୌଣସି ନାଉରାର କାତ ପାଏ ନାହିଁ ।

କାତର—ଅଧୀର; ଅତିଶୟ ଦୁଃଖିତ ।

ଯେତେବେଳେ ଅସୁବିଧା ଆସିଲେ ବି କାତର ନ ହୋଇ ସବୁକୁ ମୁକାବିଲା କରିବା ଉଚିତ ।

କାନ—ଯେଉଁଥିରେ ଆମେ ଶୁଣୁ ।

କାନ କହିଲେ ଆମେ ଯାହାକୁ ଜାଣୁ, ତାହା ଖାଲି କାନର ବାହାର ଅଂଶ ଓ କେବଳ ଶବ୍ଦ ସଂଗ୍ରହ କରି କାନ ଭିତରକୁ ପଠାଇବାରେ ତାହା ସାହାଯ୍ୟ କରେ ।

କାନନ—ବଣ ।

“ଗହନ କାନନ ବନରେ

ଘୋର ବରଷା ଜାଳ

ଗିରି ବାମକରେ ଧଳିଲେ

ନନ୍ଦ ଯଶୋଦା ବାଳ ।”

କାନ୍ଥାର—ଗହନ ବନ

—ଦୁର୍ଗନ୍ଧ

କାନ୍ଥାର ପଡ଼ିଲେ ଲୋକମାନେ ଶେଷକୁ ଉକୁଣ୍ଡାପତ୍ର ସିରାଇ ଖାଆନ୍ତି ।

କାପ୍ତାନ—କ୍ୟାପ୍ଟେନ୍ ; ଜାହାଜର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ; ସେନାଧ୍ୟକ୍ଷ; ଦଳପତି

ସି. କିନ୍ ଜାହାଜର କାପ୍ତାନ୍ ପାରଦ୍ଵୀପ ବଜାରକୁ ଆସିଥିଲେ ।

କାମନା—ଇଚ୍ଛା

ସବୁ ପିଲାମାନେ ପରୀକ୍ଷାରେ ଭଲ କରିବା ପାଇଁ କାମନା କରି ପାଠ ପଢ଼ନ୍ତି ।

କାରଖାନା—ଯେଉଁଠାରେ କଳ ସାହାଯ୍ୟରେ ଜିନିଷ ତିଆରି ହୁଏ

ରଘବକେଲ୍ ଠାରେ ଲୁହା କାରଖାନା ଅଛି ।

କାରସାଦ, (କାରସାଦ)—କୌଶଳ; ଛଳ

ପିଲାଟି କେତେ କାରସାଦ କରି ଲୋଭା ଯଦୁଆ ଘରୁ ପଇସାଟିଏ ଆଣିଛି ।

କାର୍ଯ୍ୟ, (କାର୍ଯ୍ୟଗାର)—ଜେଲଖାନା; ବନ୍ଦୀଖାନା

ଦେଶକୁ ସ୍ଵାଧୀନ କରିବା ପାଇଁ ବହୁ କର୍ମୀ କାର୍ଯ୍ୟଦରଶ କରିଥିଲେ । କେତେକ କାର୍ଯ୍ୟଗାର ଭିତରେ ମୃତ୍ୟୁ ମଧ୍ୟ ବରଣ କରିଥିଲେ ।

କାର୍ଯ୍ୟଗର—ଯେ ଶିଳ୍ପ କାମ କରେ ।

କାର୍ଯ୍ୟଗରୀ—ଶିଳ୍ପ ବତ୍ୟା

କାରୁକର୍ମ, (କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ)—ସୂକ୍ଷ୍ମ ଶିଳ୍ପକର୍ମ

ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନ୍ଦିର ଦେହରେ ନାନା କାରୁକର୍ମ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ।

କାର୍ଯ୍ୟାସ—କପା; ତୁଳା ।

ଏବେ ଯିନା ପଲିଷ୍ଟର, ଟେରେଲିନ୍ ଆଦି ଛୁଡ଼ିମ ବସ୍ତ୍ର ଆସିଲା । ଆଗେ କେବଳ କାର୍ଯ୍ୟାସ ବସ୍ତ୍ର ମିଳୁଥିଲା ।

କାର୍ବନ—ଅଜ୍ଞାତ

ପୃଷ୍ଠରେ କାର୍ବନ ଜମିଲେ ସ୍ମୃତିର ଉଲ୍ଲିବ ନାହିଁ ।

କାର୍ବନ ପେପର ପକାଇ ଲେଖିଲେ ଏକାଧର ୨୫୪ କପି ଲେଖିହେବ ।

କାର୍ବନ ଡାଇଅକ୍ସାଇଡ୍—ଅଜ୍ଞାତକାମୁ ବାଷ୍ପ

ନିଶ୍ଵାସରେ ବହୁତ କାର୍ବନ ଡାଇଅକ୍ସାଇଡ୍ ବାଷ୍ପ ଥାଏ ।

କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ—ଅଫିସ୍

ତହସିଲଦାରଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଆମ ଗାଁକୁ ଉଠି ଆସିବ ।

କାଳଶୀ—ଯେଉଁ ଲୋକକୁ ଦେବତା ଲାଗିଥାନ୍ତି ।

କାଳଶି ଲାଗିବା ଏକ ଅନ୍ଧ ବିଶ୍ଵାସ । ଦୁର୍ଗଳ ଲୋକଙ୍କୁ ଏପରି ଲାଗେ ।

କାଲସିୟମ—ରୂନ ଜାତୀୟ ଏକ ମୌଳିକ ପଦାର୍ଥ (ଧାତୁ)

ମୁଖ୍ୟତଃ କାଲସିୟମ ଓ ପସଫରମ୍ ନିଶି ଆମ ଦାନ୍ତ ଓ ହାଡ଼ ତିଆରି ହୋଇଥାଏ ।

ବାହାଣ—ସୋଳପଣ; ୧୫୦ ଗୋଟା ।

ବାହାଣ ବାହାଣ—ଅସଖ୍ୟ

ଅମ ରଜରେ କାହାଣ କାହାଣ ପିତୁନି ଫଳୁଛି ।

ବାହାଣୀ—ଗନ୍ତୁ; କଥା ।

ଅଜ ନା କାହାଣୀ ଅପେକ୍ଷା ଉତ୍ତମ କାହାଣୀରୁ
ପଲ୍ଲମାନେ କିଛି ଶିଖିପାରିବେ ।

ବାହାଳି, (କାହାଳୀ)—ତୁଆ; ପୈକାଳୀ

ଦଶହର ବେଳକୁ ଗାଁ ଦାଣ୍ଡରେ ଯୋଡ଼ିନାଗର
କାହାଳୀ ଅତି ବାଜୁଥିଲା ।

—ଫନେଲ

ଟିଣ୍ଡରୁ ସହକରେ ବୋତଲକୁ ତେଲ ଭାଳିବା ପାଟି
କାହାଳୀଟିଏ ଡରକାର ।

କମ୍ବୁଦନ୍ତୀ, (କମ୍ବୁଦନ୍ତ)—ଜନଶ୍ରୁତି

କେଦାରଗୌରୀ କୁଣ୍ଡ ପାଖରେ କେଦାରକୁ ବାସ
ଖାଇଗଲା ଭାବି ଗୌରୀ ଅମୃତଦ୍ରବ୍ୟ କରିଥିଲା ବୋଲି
କମ୍ବୁଦନ୍ତୀ ଅଛି ।

କଞ୍ଚୁକ୍—ଅଳ୍ପ

କଞ୍ଚୁକ୍ ପରିଶ୍ରମରେ ତୁମେ ପରୀକ୍ଷାରେ ଅଧିକ
ଭଲ କରିବ ବୋଲି ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ।

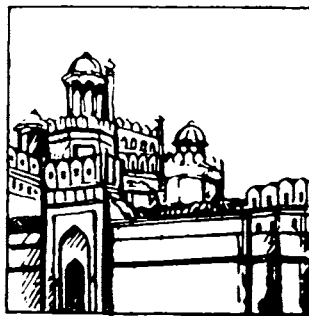
କନାରା—କୂଳ

ଅକ୍ଷତ ଓ ସେଗରେ ପଡ଼ି ମୁଁ ଆଉ କିଛି କୂଳ କନାରା
ସାବନାହିଁ ।

କରୀଟ—ମୁକୁଟ; ମୁଣ୍ଡର ଭୂଷଣ ।

ଯୁବକଟିର ମୁଣ୍ଡରେ କରୀଟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶୋଭା
ପାଉଅଛି ।

କିଲ୍ଲା (କିଲ୍ଲା)—ଦୁର୍ଗ

ବାରବାଟୀ ଠାରେ ଅତୀତରେ ଓଡ଼ିଶା ରଜାଙ୍କର
କିଲ୍ଲା ଥିଲା ।

କିଲ୍ଲେ—ପରିମାଣ ସ୍ୱରୂପ

ଭୁବନ ଦୁଇକଲେ ତାଳି କିଲ୍ଲେ ଆଣିବ ।

କିଲ୍ଲେଗ୍ରାମ—୧୦୦୦ ଗ୍ରାମ୍

ଏକ ଋମୁତ ଚିନିର ଓଜନ ପ୍ରାୟ ୫ ଗ୍ରାମ୍ ହେବ ।
ଅତଏବ ୨୦୦ ଋମୁତ ଚିନି ହେଲେ ଏକ କିଲୋଗ୍ରାମ
ହେବ ।

କିଲୋମିଟର—୧୦୦୦ ମିଟର

ଏକମିଟର ୩ ଫୁଟ ୩ ଇଞ୍ଚ ପ୍ରାୟ ।

କଟକ ଠାରୁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ୨୨ କିଲୋମିଟର
ଦୂର ।

କଲେଲିଟର—୧୦୦୦ ଲିଟର

ତରଳ ପଦାର୍ଥର ମାପ ।

କୀଟ—ପୋକ; କୃମି ।

ଯେଉଁ ଜୀବମାନଙ୍କର ଛଅଗୋଟି ଗୋଡ଼ ଥାଏ
ସେମାନଙ୍କୁ **କୀଟ** କୁହାଯାଏ । ପିମ୍ପୁଡ଼ି, ଅଘରପା,
ମାଛି, ମାଷା, ଓଷ୍ଠ ଅଦି **କୀଟ** ଶ୍ରେଣୀର ପ୍ରାଣୀ ।

କୀଟାଣୁ—ଅଣୁ କୀଟ; ଜୀବାଣୁ

ଜୀବ କୀଟାଣୁଙ୍କ ପାଇଁ କାହୁଁ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ହୁଏ ।

କୀର୍ତ୍ତି—ସମ୍ମାନ; ପ୍ରଶଂସା ପାଇବା କାମ

କୋଷାର୍କ ମନ୍ଦିର ଓଡ଼ିଶାର ଏକ ପ୍ରାଚୀନ କୀର୍ତ୍ତି ।

କୁ—ଖରପ

କୁକର୍ମ—ଖରପ କାମ

କୁଖ୍ୟାତ—ମନ୍ଦ ବୋଲି ପ୍ରସିଦ୍ଧ ।

କୁସୁସା—ଖରପ ଗୁଣ ।

କୁକର୍ମ କଲେ, କୁସୁସା କହିଲେ, ଲୋକେ କୁଖ୍ୟାତ
ହୁଅନ୍ତି ।

କୁଣୀର—ସାନ ଘର; କୁଡ଼ିଆ ଘର

ଏବେ ମଧ୍ୟ କେତେକ ପାହାଡ଼ି ଅଞ୍ଚଳରେ
ଲୋକମାନେ ପର୍ବ କୁଣୀର ମଧ୍ୟରେ ବାସ
କରୁଅଛନ୍ତି ।

କୁଟୁମ୍ବ—ପରିବାର

କୁଟୁମ୍ବ ପୋଷିବା ପାଇଁ ବାପା ଯେତେ କଷ୍ଟ
କରୁଛନ୍ତି, ପିଲାଏ ସେତେକ ଶୁଣିଲେ ସେମାନେ ଦୁଃଖ
ହୁଅନ୍ତେ ନାହିଁ ।

କୁଣ୍ଡା—ସଙ୍କୋଚ; ଭୟ ।

ଅପରିଚିତ ଲୋକକୁ ଟଙ୍କା ମାଗିବାପାଇଁ ତାଙ୍କର
ମୋଟେ କୁଣ୍ଡା ନାହିଁ ।

କୁଣ୍ଡିତ—ସେ କୁଣ୍ଡା କରେ ।

ସ୍କୁଲ ପିଲାମାନେ ଦିନେ ବୁଲିଯିବା ପାଇଁ ବସ୍ତିଏ
ମାଗିଲେ । ବସ୍ ମାଲିକ ବସ୍ତି ଦେବାପାଇଁ କୁଣ୍ଡିତ
ହେଲେ ।

କୁଣ୍ଡଳ—କାନର ଅଳଙ୍କାର

ଦାସକାଠିଆ ବାୟକ କାନରେ କୁଣ୍ଡଳ ପିନ୍ଧିଅଛନ୍ତି ।

କୁଣ୍ଡଳୀ—ବନ୍ଧନୀ

ତାରଟି କୁଣ୍ଡଳୀ ଅକାରରେ ମୋଡ଼ା ଯାଇଅଛି ।

କୁଣ୍ଡ—ଟୋକେଇ

କୁଣ୍ଡ ରେ ମାଣ୍ଡିଆ ରଖାଯାଇଛି ।

କୁବ୍ଜ—କୁନ; ପିଠିରୁ ବାହାରିଥିବା ମାଂସ ପିଣ୍ଡୁଳା

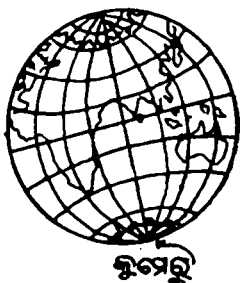
ଜୀବିଏ ଓଟଙ୍ଗର ପିଠିରେ ଦୁଇଗୋଟି କୁବ୍ଜ ଥାଏ ।

କୁକା—ବଙ୍କା

ପିଲାଟି ସବୁବେଳେ କୁକା ହୋଇ ବସୁଛି ।

କୁନ୍ଦଟିକା—କୁହୁଡ଼

ଜନାୟବାଣ ଶୀତଳ ହୋଇ ଜଳବିନ୍ଦୁ ଶରରେ
ଧୂଳିକଣାକୁ ଲାଗି ବାୟୁମଣ୍ଡଳରେ ଶ୍ଵପିତୁଳିଲେ
କୁନ୍ଦଟିକା ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ ।

କୁମେରୁ—ପୃଥିବୀର ଦକ୍ଷିଣ ପ୍ରାନ୍ତ; ଦକ୍ଷିଣ ମେରୁ

କୁମେରୁ ପ୍ରଦେଶ ଅଣ୍ଟାବୃଟିକା ନାମରେ ପରିଚିତ ।

କୁମ୍ଭ—ମାଠିଆ; କୁମ୍ଭରାଶି ।

ପିଲେ ପରାସ୍ତାକୁ ଚନ୍ଦ୍ରବେଳେ ମା'ମାନେ ଦୁଆର-
ମୁହଁରେ ପୂର୍ଣ୍ଣକୁମ୍ଭ ବସାଇଥାଆନ୍ତି ।

କୁରୁମ—ବଡ଼ କଇଁଛ

ଜଗଦାନ କୁରୁମ ରୂପରେ କାଳେ ଜନ୍ମ ନେଇଥିଲେ
ବୋଲି କେତେକ ପୁରାଣରେ ଅଛି । ଏହା କିନ୍ତୁ
ଠିକ୍ ନୁହେଁ ।

—ଏକପ୍ରକାର କାଠ

କୁଳ—ଜାତି

ବର୍ଷା ଠିକ୍ ପାଖରେ ନ ହେଲେ ଋଷାକୁଳ ହରଷ
ହେବେ; ତାଙ୍କର ବେଉଆ ବୁଡ଼ିଯିବ ।

—ବୃଷ

ରାମଚନ୍ଦ୍ର ରଘୁକୁଳରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ।

କୁଳ—ତଟ; ନଦୀ ପୋଖରୀ ଧାର ।

ପାଣି ଥିବା ନଈ କୁଳ, ସମୁଦ୍ର କୁଳ ଏପରିକି ବଡ଼
ପୋଖରୀ କୁଳ ଖରବିନେ ଆରମ୍ଭଦାୟକ ।

କୁତୟ—ନମକହାରୀମ; ବସ୍ତ୍ରାସଦାତକ ।

କୁତୟ ଲୋକଙ୍କୁ କେହି ଦ୍ଵିତୀୟଥର ସାହାଯ୍ୟ କରିବ
ନାହିଁ ।

କୁତୟତା—କୁତୟ ପଣିଆ**କୁତଞ୍ଜ—ଉପକାର ସ୍ଵୀକାର କରୁଥିବା ଲୋକ ।**

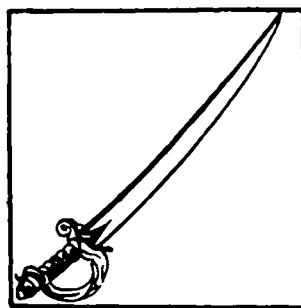
ଋଷାଙ୍କ ପାଖରେ ସମସ୍ତେ କୁତଞ୍ଜ ହେବା ଉଚିତ ।
କାରଣ ଋଷାଙ୍କ ଶ୍ରମ ଯୋଗୁଁ ମନସ୍ତତ୍ତ୍ଵ ଗଣେ
ଖାଇବାକୁ ମିଳୁଛି ।

କୁତଞ୍ଜିତା—କୁତଞ୍ଜ ପଣିଆ**କୁପଣ—ଲୋଭ**

କୁପଣ ଲୋକ ଧନ ସଞ୍ଚୟ କରେ; କିନ୍ତୁ ଧନକୁ
ବ୍ୟବହାର କରି କାହିଁ ଅର୍ଜନ କରିପାରେ ନାହିଁ ।

କୃପା—ଦୟା

ଦାନଦୁଃଖୀଙ୍କୁ ପଇସା ଦେବା ପ୍ରକୃତ ଦୟା ନୁହେଁ ।
ସେମାନଙ୍କୁ କିଛି ସାହାଯ୍ୟ କାମ କରାଇଦେବା ପ୍ରକୃତ
କୃପା ହେବ ।

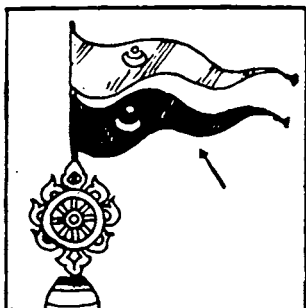
କୃପାଣ—ଖଣ୍ଡା; କରବାଳ

ଶିଖ ଲୋକମାନେ ପାଖରେ ସବୁବେଳେ କୃପାଣ
ରଖିଥାନ୍ତି ।

କୃମି—ଜିଆ ଭଳି ପୋକ

କୃମି ମଣିଷ ପେଟରେ ରହି ସବୁ ଖାଦ୍ୟ ଖାଇ
ଯାଆନ୍ତି । କେତେକାନ୍ତର କୃମି ଅଛନ୍ତି ଛେମୁଳକୁ
ମଧ୍ୟ ଖାଇଯାଆନ୍ତି ।

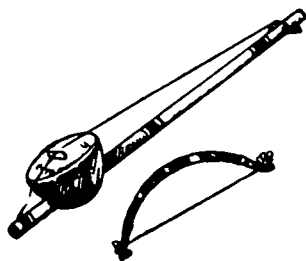
କେତନ—ପତାକା

ଯୁଦ୍ଧରେ ଜିଣିବା ପରେ ସୈନ୍ୟମାନେ ବିଜୟ କେତନ ଉଡ଼ାଇ ଉଡ଼ାଇ ନିଜ ଛାଉଣିକୁ ଫେରୁଥିଲେ ।

କେଦାର—କଥାର; ଶଯ୍ୟାକ୍ଷେପ ।

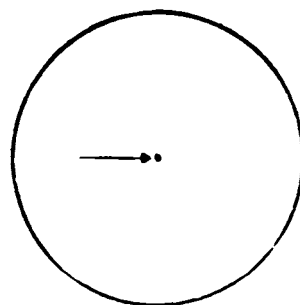
କେନ୍ଦୁ—ଏକପ୍ରକାର ବାଜା

(ନଡ଼ିଆ ଶବ୍ଦେଇ ଫାଳକରେ ଗୋଧିବନ ଛାଉଣି କରି ବାଉଁଶ ବାଡ଼ି ଯୋଡ଼ି ଘୋଡ଼ା ବାଳରେ ତିଆରି କେନ୍ଦୁର ଦାନିକା ଇନ୍ଦୋଲିନ୍ ଠାରୁ କୌଣସି ଗୁଣରେ ଉଷା ନୁହେଁ) ।

କେନ୍ଦୁ ବଜାଇ ଯୋଗାଡ଼ିଏ ଗୀତ ଗାଉଛି ।

କେନ୍ଦୁ—ବୃତ୍ତର ମଝି ବନ୍ଦୁ

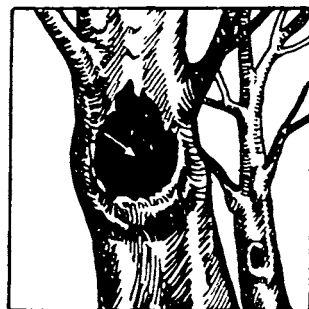

ବୃତ୍ତର ପରିଧିରେ ଥିବା ଯେ କୌଣସି ବିନ୍ଦୁ କେନ୍ଦୁ ଠାରୁ ସମାନ ଦୂରରେ ଅବସ୍ଥିତ ।

—ପ୍ରଧାନ ସ୍ଥାନ)

ଭୁବନେଶ୍ୱର ଓଡ଼ିଶାର ରାଜଧାନୀ ହେଲେ ବି, କଟକ ଏହାର ବ୍ୟବସାୟ ଓ ସାଂସ୍କୃତିକ କେନ୍ଦ୍ର ହୋଇ ରହିଛି ।

କୋଟର—ଗଛର ଖୋଲ ବା କୋରଡ଼ ।

ବୃକ୍ଷର କୋଟର ମଧ୍ୟରେ ବଢ଼େଇଟିଏ ବସା ବାନ୍ଧି ରହିଛି ।

—ଖୋଲ

ଆମ ଆଖି କୋଟର ମଧ୍ୟରେ ଅବସ୍ଥିତ ହୋଇଥିବାରୁ ମୁହଁର ସେହି କୋଟରକୁ ବନ୍ଧୁ କୋଟର କହନ୍ତି ।

କୋଠ—ସମସ୍ତଙ୍କର ମିଶିକରି ଥିବା ।

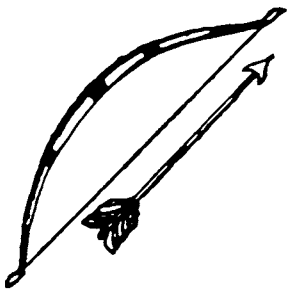
ଗାଁସାର ରାହାକରି ଯେଉଁ କୋଠ ଧନ ସମ୍ପଦ କରିଛନ୍ତି ସେଥିରେ ଯାନିଯାତ୍ରା ଛଡ଼ା ୯ ବର୍ଷ ଗାଁ ପୋଖରୀରେ ନାଚ ଯାଆଁଳ ମଧ୍ୟ ଆଣି ଛଡ଼ାଯାଇଛି ।

କୋଠି—ଅମାର; ହାକିମଙ୍କ ଘର ।

ଧାନ ଅମଳ କରି କୋଠିରେ ରଖାଯାଏ ।

କୋଦଣ୍ଡ—ଧନୁ; କାଣ୍ଡ

ରମାୟଣର ବନବନ୍ଧୁ ଯଦୁବେଳେ ଧନୁଷର ଧରୁଥିବାରୁ ତାଙ୍କୁ କୋଦଣ୍ଡଧର ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ ।

କୋପ—ରାଗ

ପିଙ୍ଗଳି ନିଛ ବଢ଼ିବାରୁ ତା' ବାପାଙ୍କର କୋପ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦେଖେ କିଏ ?

—ଦାଉ ।

ବଡ଼ କୋପରୁ ପିଙ୍ଗଳିକୁ ଜର ହୋଇଥିଲା ।

କୋମଳ—ନରମ; କଞ୍ଚିଳ

ଚେତୁଷର ଦେହ ଅତି କୋମଳ ।

କୋରକ—କଡ଼

କେବଳ କୋରକ ବୋଲି କୁହାଯାଏ ।

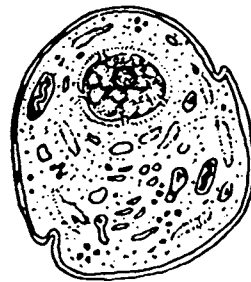
କୋଷ—ଖଣ୍ଡା ଖୋଳ

—ଅର୍ଥ; ଟଙ୍କା ପଇସା ଭଣ୍ଡାର

ସରକାରୀ କୋଷରୁ ଅର୍ଥ ବ୍ୟୟ କରି ଜନହିତକର କାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଏ ।

କୌଣସି ଅନୁଷ୍ଠାନର ଟଙ୍କା ପଇସା ଦାୟିତ୍ବରେ କୋଷାଧ୍ୟକ୍ଷ ରହନ୍ତି ।

—ଜୀବ ଦେହର ସବୁଠାରୁ ସାନ ଅଙ୍ଗ — ସେଲ

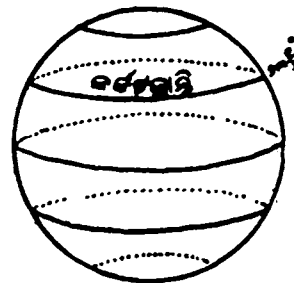

ଗୁଡ଼ିଏ ଜୀବକୋଷ ମିଶି ବିଭିନ୍ନ ତରୁ ଓ ଅଙ୍ଗ ତିଆରି କରନ୍ତି ଏବଂ ଗୁଡ଼ିଏ ଅଙ୍ଗ ମିଶି ଜୀବଟିଏ ଗଢ଼ା ହୋଇଥାଏ ।

କ୍ରାନ୍ତି—ବିପ୍ଳବ

ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ କଥା ରଖି ଗୋଟିଏ କୁଖକକୁ ଯଦି ଭାରତର ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ କରାଯାଇଥାନ୍ତା ତେବେ ତାହା ଏକ କ୍ରାନ୍ତିକାରୀ ପଦକ୍ଷେପ ହୋଇଥାନ୍ତା ।

—ପାଦ ବିଶେଷ; ଗତି

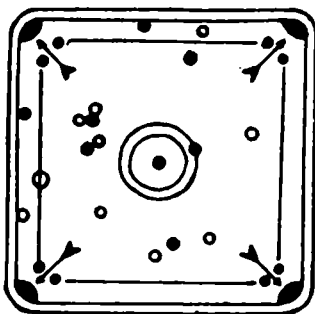
ପ୍ରକୃତରେ ପୃଥିବୀ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଋଷିପାଖେ ବୁଲୁଥିବାରୁ ଶୀତଋତୁ ଓ ଉଷ୍ଣଋତୁ ହୁଏ, କିନ୍ତୁ ଲଗେ ଯେପରି ସୂର୍ଯ୍ୟ କିଛିଦିନ ଉତ୍ତରକୁ ଓ କିଛିଦିନ ଦକ୍ଷିଣକୁ ଗତି କରୁଛନ୍ତି । ଏହି କାଳ୍ପନିକ ଗତିର ସୀମାକୁ ଉତ୍ତରପଟେ କର୍କଟରାଶି ଓ ଦକ୍ଷିଣପଟେ ମକରରାଶି କହନ୍ତି ।

କ୍ରିକେଟ୍—ବ୍ୟାଟ୍ ଓ ବଲ୍ ନେଇ ଏକ ଖେଳ

ପ୍ରତି ଦଳରେ ୧୧ ଜଣ କରି ଖେଳାଳୀ ଥାଏ । ଦୁଇଦଳ ଭିତରେ କ୍ରିକେଟ୍ ଖେଳ ହୁଏ । କ୍ରିକେଟ୍ ବ୍ୟାଟ୍ ଓ ବଲ୍ ଛଡ଼ା ଓ୍ରିକେଟ୍ (ଡିନିଞ୍ଜର କାଠି) ପିଚ୍ ଆଦି ଏହି ଖେଳରେ ଥାଏ ।

କ୍ୟାରମ୍—କାଠ ପଟା ଉପରେ କାଠଗୋଟି ନେଇ ଏକ ଖେଳ

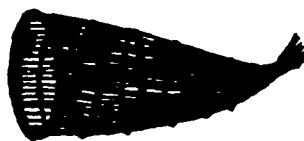
ଦୁଇ ବା ଋଷିଭଣ୍ଡ ପିଲା କ୍ୟାରମ୍ ଖେଳନ୍ତି । କ୍ୟାରମ୍ ବୋର୍ଡରେ ଧଳା ତର୍କ ଓ କଳା ତର୍କ ୯ଟି କରି ଥାଏ । ତାଛଡ଼ା କୁଇନ୍ ତର୍କ ମଧ୍ୟ ଥାଏ । ଶ୍ରାବକର ଦ୍ଵାରା ତର୍କ କ୍ୟାରମ୍ ବୋର୍ଡରେ ଥିବା କଣାରେ ପକାଇବାକୁ ହୁଏ ।

ଖଇର, (ଖଇଁର)—ସାମାନ୍ୟ ଦୋଷ; କାମରେ ଦୃଢ଼ଳ ।

କୌଣସି କାମରେ ଖଇର ରହିଗଲେ, ପଛେ ହୁଅଇବ ହେବାକୁ ହୁଏ ।

ଖଇଁଚ, (ଖଇଁଚୀ), (ଖଇଅ), (ଖଇଅଁ)—ବାଉଁଶ କାଠି ବା ଖଡ଼କାଆଦିରେ ଗୁଣା ମାଛଧରା ଉପକରଣ ।

ବର୍ଷାଦିନେ ଗାଁ ଲୋକମାନେ ଖଇଅରେ ମାଛ ଧରନ୍ତି ।

—ଖଇ (ଲିଆ) ଚଲାଇବା ଗୁଲୁଣି ।

କୁଆଁର ପୁନିଆଁରେ ବୋଉ ଖଇଅରେ ଲିଆ ଚଳେଇ ଖେଳ ତିଆରି କରେ ।

ଖଗ—ପକ୍ଷୀ

ଆକାଶକୁ ଖ ଚୁହାଯାଏ । ତଦେଇମାନେ ଆକାଶରେ
ଗମନ କରୁଥିବାରୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଖଗ ଚୁହାଯାଏ ।

ଖରପତି—ରତ୍ନତ

—ବସୁ

ଖଗ ଆସନେ ଖରପତି,
ଖଟି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ସରସ୍ୱତୀ ।

ଖଗା—ନିର୍ବୁଦ୍ଧି ଆ; ବୁଝି ବରୁଣ ଯେ କାମ କରିପାରେ
ନାହିଁ ।

ସେ ଖଗାଟାଏ । ପାଠଶାଳା ତା'ଦେଇ ଡେଇ ନାହିଁ ।

ଖଗାବଗା—ଖରପ; ମୂର୍ଖ ।

ଆମ ଘରେ ଯେଉଁ ପିଲାଟି ଅଛି ସେ ଖାଲି ଖଗାବଗା
ନୁହେଁ, ପୁରପୁରି ଭେରଟାଏ ।

ଖଗୋଳ—ଆକାଶ ମଣ୍ଡଳ; ଆକାଶ ଓ ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମ
ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଶାସ୍ତ୍ର ।

ବୁଲ ଲଳେଇରେ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଖଗୋଳ ଶିକ୍ଷା
ଅଧିକ ଦିଆଯିବା ଉଚିତ ବୋଲି କେତେକଙ୍କର
ମତ ।

ଖତ—ମିଛ; ଚୁରୁଲି

କହିବି ସଦାକେଳେ ମୋ ନାଁରେ ତୁ ଖତ କହୁଛୁ
କହିଲୁ ? କି' ଲୁଇ ଏଥିରେ ପାଉଛୁ ?

ଖତକୁହା, (ଖତୁଆ)—ଯେ ଖତ କହେ ।

ଖତଡ଼, (ଖତଡ଼ା)—ବଗୁଲିଆ; ଅତି ଦୁଷ୍ଟ ।

ଖତେ ପିଲାବୁଦ୍ଧାକ ଖରବେଳେ ପାଠ ନ ପଢ଼ି
ଏ ବାଡ଼ି ସେ ବାଡ଼ି ପଣି ଫଳ ଭେରି କରୁଛନ୍ତି ।

ଖତର—ଯେଉଁ ପ୍ରାଣୀ ଘୋଡ଼ା କମ୍ପା ଗଧ ଦୁହେଁ;

କନ୍ଥ ଘୋଡ଼ା ଓ ଗଧଙ୍କ ମିଳନରୁ ଜନ୍ମ
ହୋଇଥାଏ

ଖତିତ—ସଂଯୁକ୍ତ; ଖଞ୍ଜା ହୋଇଥିବା ।

ଯଥା ! ତାରକା ଖତିତ ଆକାଶ, ରହ ଖତିତ
ସିଂହାସନ ।

ଖଜଣା—ଜମିପାରି ସରକାରଙ୍କୁ ଯେଉଁ ମାତ୍ରାସୁଲ
ବା ଶୁଳ୍କ ଦିଆଯାଏ ।

ଅଳ୍ପ ଜମି ଥିବା ଗୁଆଙ୍ଗ ଠାରୁ କେତେକ ସ୍ଥାନରେ
ଖଜଣା ଛାଡ଼ କରିଦିଆଯାଇଛି ।

ଖଜଣାଖାନା—ଟ୍ରେଜେରୀ

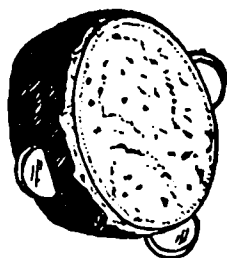
ଖଞ୍ଜା—ପଙ୍ଖୁ; ଘୋଷା

ପିଲାଟି ଖଞ୍ଜା ହେଲେ ମଧ୍ୟ ମନର ବଳରେ ବାଡ଼ି ଧରି
ବେଶ୍ ଚଲୁଛୁ କରିପାରୁଛି ।

ଯନ୍ତ୍ରରେ ଖଞ୍ଜା ଅଖଞ୍ଜ ଅଛି । ସାଧନାନ୍ ହୋଇ
ତା'କୁ କାରବାର କରିବା ଉଚିତ ।

ଖଞ୍ଜଣୀ, (ଖଞ୍ଜଣୀ)—କାଠ ବା ମାଟି ଓ ଗୋଧୂ
ଚମଡ଼ାରେ ତିଆରି ବାଦ୍ୟ ଯନ୍ତ୍ର (ଏହାର ଗୋଟିଏ
ପାଖରେ ଚମଡ଼ା ଥାଏ ଓ ଅନ୍ୟ ପାଖ ଖୋଲ)

ଭିକାରୀଟି **ଖଞ୍ଜଣୀ** ବଜାଇ ଗୀତ ଗାଉଛି ।

ଖଞ୍ଜା—ଗୁରୁକଡ଼ ବେଢ଼ି ରହୁଥିବା ଘର; ଅଗଣା

ଖଞ୍ଜାଟିରେ ଗୋଟିଏ ବାଟ । ତା'କୁ ବନ୍ଦ କରିଦେଲେ
ତୁଲୁ କୁକୁରଙ୍କୁ ଆଉ ଭୟ ନାହିଁ ।

—ଦୁଇଟି ଜାଗାର ଯୋଡ଼ ମୁଣ୍ଡ; ହାଡ଼ର
ଯୋଡ଼େଇ ଜାଗା

ମୋ ଗୋଡ଼ର ଆଖି **ଖଞ୍ଜା**ଟି ଦୁର୍ଘଟଣାରେ ଢଗମ
ହୋଇଯାଇଛି ।

ଖଞ୍ଜାଇବା, (ଖଞ୍ଜେଇବା)—ଯୋଗାଡ଼ କରିବା;
ସଜାଇ ରଖିବା

ମୁଁ ଡରବରରେ ସେଷେଇ ଜିନିଷ ସବୁ **ଖଞ୍ଜେଇ-**
ଦେଇ ଆସିଲି ।

ଖଞ୍ଜିବା—

ସାଇକେଲର ଆକ୍ସଟି ଖସିଯାଇଛି । ଟିକିଏ
ଖଞ୍ଜି ଦିଅ ।

ଖଟଣୀ, (ଖଟଣୀ)—ପରିଶ୍ରମ; କାମ

ଏଇଟା ବଡ଼ **ଖଟଣୀ** କାମ, ମୁଁ ବଡ଼ ହାଲିଆ ହୋଇ
ପଡ଼ୁଛି ।

—ସ୍ତୋଗ

ଖଟଣୀ ଭୋଗ ପାଇବ ଯେବେ ଆଳତି ପରେ ଯାଆ ।

ଖଟାଇବା, (ଖଟେଇବା)—କାମରେ ଲଗାଇବା

ସମବାଦୁ ନିର୍ଦ୍ଦୟଙ୍କ ପରି ତାଙ୍କ ଉକର ପିଲାଟିକୁ
ଖଟାଇଛନ୍ତି ।

—ଖୁଣ୍ଟରେ ବାନ୍ଧିବା

ବାହୁରୀଟାକୁ **ଖଟାଇ** ଦିଅ ।

ଖଟି, (ଖଟୀ)—ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ଗୁଡ଼ଏ ଲୋକ ମିଶି
ମଉଜ ମଜଲିସ୍ କରନ୍ତି

ପ୍ରତିଦିନ ବଜାରରୁ ଫେରିବା ବେଳେ ହରିଦାକୁ
ଖଟିରେ ଘଡ଼ିଏ ନ ବସିଲେ ତାଙ୍କୁ ଘରେ ଶାନ୍ତି
ନିଳେ ନାହିଁ ।

—ମଦ ଆଦି ମାଦକ ଦ୍ରବ୍ୟ ବିକ୍ରୟ ସ୍ଥାନ

ସମବାଦୁ ପୁଅକୁ କହିଲେ, “ତୁ ପଢ଼ାରେ ଆଉ
କାମରେ ମନ ଦେ । ଖରାପ ସାଙ୍ଗକୁ ଧରି ଘରଟାକୁ
ଆଳସୁଆଙ୍କ **ଖଟି** କରନାହିଁ ।”

ଖଟିବା—ପରିଶ୍ରମ କରିବା

—ସେବା କରିବା

ଆଜି **ଖଟି**ଥିଲେ କାଲି ଫଳ ମିଳିବ ।

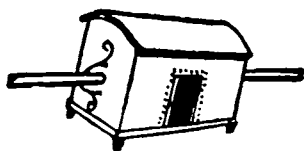
ଖଟିଶିଆ—ମୂଲିଆ; ଶ୍ରମିକ

ଖଟିଶିଆ ନିତି ଖଟିଲେ କୁତୁହ ପୋଷେ ।

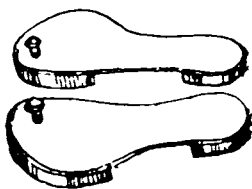
ଖଡ଼ଖଡ଼—ଏକପ୍ରକାର ଶବ୍ଦ

ପିଲାଟି ଖୋଇଛି, **ଖଡ଼ଖଡ଼** କଲେ ଉଠିପଡ଼ିବ ।

ଖଡ଼ଖଡ଼ି—ସବାରି

ଖଡ଼ମ—କଠୁ

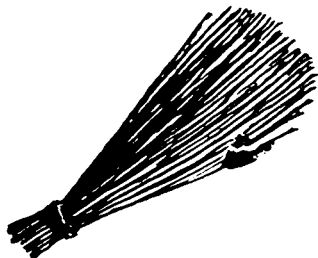
ଖଡ଼ା—ଏକ ପ୍ରକାରର ଶାଗ

ତତେ ଲେଉଟିଆ ଶାଗ ଭଲ ଲାଗେ କିନ୍ତୁ ମୋତେ
ଖଡ଼ାଶାଗ ଭଲ ଲାଗେ ।

ଖଡ଼ା ଗଛରେ ବଢ଼ି ପକାଇ ରହିଲେ ସୁଆଦିଆ
ଲାଗେ ।

ଖଡ଼ିକା—ନଡ଼ିଆ ବା ଚାଳପତ୍ରର ମଝି ଶିର

ଖଡ଼ିକା ମୁଠା—ଗୁଆଣୀ ବା ପଟୁର

ଖଡ଼ି, (ଖଡ଼ି)—ଧଳା ଟାଣ ମାଟି ବା ପଥର
ସେଉଁଥିରେ ଲେଖିଦିଏ ।

ଖଡ଼ିଛୁଆଁ—ପିଲର ପାଠ ଆରମ୍ଭ କରିବା

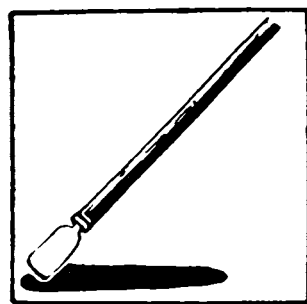
ଖଡ଼ି ପକାଇବା—ଖଡ଼ିଦ୍ୱାରା ଗଣନା କରି କହିବା ।

ପଣ୍ଡିତେ ଖଡ଼ି ପକାଇ କହିଲେ ସେ ହଜିଲା ଗାଈଟି
ଉତ୍ତର ଦିଗରେ ଅଛି ।

ଖଡ଼ୁ—ହାତର ଏକ ଅଳଙ୍କାର

ଖଣ୍ଡି—ମାଟିଖୋଳା ଯନ୍ତ୍ର

ମୂଲିଆଟି ବାଡ଼ି କାମ କରୁକରୁ ଖଣ୍ଡିଟି ବୁଆଡ଼େ
ହଜେଇଦେଲା ।

ଖଣା—ବଡ଼ ଗାଡ଼

ସାବଧାନରେ ଚାଲ । ଖଣାରେ ଗୋଡ଼ ପଢ଼ିଗଲେ
ଗୋଡ଼ ମକଟି ହୋଇଯିବ ।

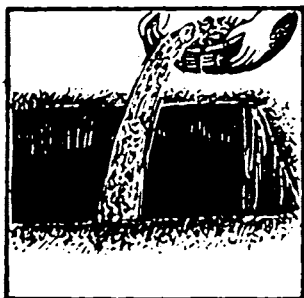
ଖଣି—ମାଟିତଳୁ ଲୁହା ପଥର, କୋଇଲା ଆଦି

ମୂଳ୍ଲବାନ ସମ୍ପଦ ବାହାର କରିବା ପାଇଁ ଯେଉଁ
ଗାଡ଼ ଖୋଳାଯାଇଥାଏ

“ଖଣିରୁ ଆମେ କୋଇଲା ଖୋଳୁ
ପଥର ଦେହୁଁ ଲୁହା,

ସ୍ବାଧୀନକୋଳ ତାଳତେରରେ
ଚଳାଇ କଳ ନୁଆ ।”

—ଧାନ ସାଇତବା ପାଇଁ ଖୋଳାଯାଇଥିବା
ଗାଡ଼

ଖଣିରେ ଧାନ ରଖିଲେ ଝେର ଓ ନିଆଁର ଭୟ
ନାହିଁ ।

ଖଣିକ—ଯାହା ଖଣିରୁ (ଭୂ ଗର୍ଭରୁ) ମିଳେ
ସୁନାପରି କୋଇଲା ବି ଗୋଟିଏ ଖଣିକ ପଦାର୍ଥ ।

ଖଣିକ ତେଲ—ମାଟିତଳୁ ମିଳୁଥିବା ତେଲ ଯିହୁଁରୁ
କରସିନ, ପେଟ୍ରୋଲ, ଡିଜେଲ ଆଦି ବାହାରେ

ଆଉ ପ୍ରାୟ ୧୫୦ ବର୍ଷ ପରେ ପୃଥିବୀରୁ ସମସ୍ତ
ଖଣିକ ତେଲ ଶେଷ ହୋଇଯିବ ବୋଲି ବୈଜ୍ଞାନିକ-
ମାନଙ୍କ ମତ ।

ଖଣିକ ଲବଣ—ମାଟିରୁ ମିଳୁଥିବା ଦେହପାଇଁ
ଉପକାରୀ ଲବଣ

ଖଣ୍ଡ—ଅଂଶ

କଦଳୀଟିକୁ ଦୁଇଖଣ୍ଡ କରି ମୋଡେ ଖଣ୍ଡେ
(ଖଣ୍ଡିଏ) ଦିଅ ।

ଖଣ୍ଡଖଣ୍ଡିଆ—ଛୋଟ ଛୋଟ ଅଂଶ ମିଶିଥିବା
ଉତ୍ତଳକୁ କୁଟା । ସବୁ ଦୁନା ନ ହୋଇ ଖଣ୍ଡଖଣ୍ଡିଆ
ରହିଲେ ଭଲ ।

—ଦରୋଟି

ପିଲଟି ଖଣ୍ଡଖଣ୍ଡିଆ କଥା କହୁଛି ।

ଖଣ୍ଡନ—ଛେଦନ; କାଟିବା

ସଭାରେ ସରପଞ୍ଚଙ୍କ ଯୁକ୍ତିକୁ ତଣେ ସାଧାରଣ ଲୋକ
ଖଣ୍ଡନ କଲେ ।

ଖଣ୍ଡନୀୟ—ଖଣ୍ଡନ ଯୋଗ୍ୟ

ତୁମର ଏ ବିଷୟଧାର ଖଣ୍ଡନୀୟ ।

ଖଣ୍ଡ (ଖଣ୍ଡ) ପାଠୁଆ—ମୁଁ ପଞ୍ଚମଶ୍ରେଣୀ ଯାଏ
ନ ପଢ଼ିଲେ ଖଣ୍ଡ (ଖଣ୍ଡ) ପାଠୁଆ ହୋଇ
ରହିଯିବ ।

ଖଣ୍ଡପ୍ରଳୟ—ଏକ ବିପ୍ଳବ ଅଞ୍ଚଳରେ ବହୁତ କ୍ଷତି

ବନ୍ୟାରେ ନଦୀ ଛାଇ ଭଙ୍ଗିଯିବା ଦ୍ଵାରା ସେ ଅଞ୍ଚଳରେ
ଖଣ୍ଡପ୍ରଳୟ ହୋଇଗଲା ।

ଖଣ୍ଡବିଖଣ୍ଡ—ଖଣ୍ଡଖଣ୍ଡ; ଟୁକୁଡ଼ା ଟୁକୁଡ଼ା

ଦର୍ପଣଟି ହାତରୁ ପଡ଼ିଯାଇ ଖଣ୍ଡବିଖଣ୍ଡ ହୋଇଗଲା ।

ଖଣ୍ଡମଣ୍ଡଳ—ସାରା ଅଞ୍ଚଳ

ହରିଦ୍ଵାରଙ୍କ ପରି ତଣେ ଉତ୍ତମ ଲୋକ ଏ
ଖଣ୍ଡମଣ୍ଡଳରେ ବି ମିଳିବା କଷ୍ଟକର

ଖଣ୍ଡିଆ—କ୍ଷତଦେବା; କଟିଯାଇ ଘା' ହୋଇଥିବା

ଯେପରି **ଖଣ୍ଡିଆ** ହାତ, **ଖଣ୍ଡିଆ** ସ୍ତେଜ ।

ଖଣ୍ଡିଆଖାବରା—କ୍ଷତବିକ୍ଷତ; ଗ୍ରେଷ୍ଟା

ପୁଅ ଦୋହୁ ଦୋହୁ ହିତରୁ ପକି **ଖଣ୍ଡିଆଖାବର** ହେଲା ।

ଖଣ୍ଡିଆରୁତ—ଦୁର୍ଘ୍ଟିବାୟୁ ।

ସମୟ ସମୟରେ କେତେକ ସ୍ଥାନରେ ପବନ ହଠାତ୍
ପୁରିପୁରି ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ଉପରକୁ ଉଠିଯାଏ ଓ
ତାହା ସହିତ କାଠି କୁଟା ପତ୍ର ଆଦି ମଧ୍ୟ ଭବିଯାଏ ।
ଏହାକୁ **ଖଣ୍ଡିଆରୁତ** କୁହାଯାଏ ।

ଖଣ୍ଡିଭଡ଼ା—ତଡ଼େଇ ଛୁଆ ଟିକିଏ ଟିକିଏ କରି

ଉଡ଼ୁଥିବା; ଭଲକରି ଉଡ଼ି ଜାଣି ନ ଥିବା ।

ବନ୍ଧିତବେଳେ ଛୁଆଟି **ଖଣ୍ଡିଭଡ଼ା** ଦେଉଛି ।

ଖଟ—ଗୋବର; ପରୁ ସଡ଼ା ସାର ଜଳଷ ।

କମିରେ **ଖଟ** ସାର ଦେଲେ ପଳିପରିବା ଭଲ ହୁଏ ।

ଖଟମ—ଶେଷ

ଖଣ୍ଡପ ସାଙ୍ଗରେ ପକି ପିଲଟିର ବୁଦ୍ଧି **ଖଟମ**
ହେଲାଣି ।

ଖରା—ପତ ସଡ଼ି ଯାଇଥିବା

ପୁରୁଣା ଘରର ଖୁଣ୍ଟି ସବୁ **ଖରା** ହୋଇଗଲା ।

ଖଡ଼ିର—ମାଟିରେ ଥିବା ଜାବଜନ୍ତୁ, ଗଛ ଲତାର
ପେ ସଡ଼ା ଅଂଶ ।

ଖତେଇହେବା—ମୁହଁ ବକ୍ସତ କରି ପରିହାସ
କରିବା ।

ଖଦଡ଼—ଖଦି ଲୁଗା

—ଯାହା ଚିକ୍‌କଣ ନୁହେଁ

ଖଦଡ଼ିଆ—ଯାହା ଚିକ୍‌କଣ ନୁହେଁ ।

—ଖଦଡ଼ ଲୁଗା ପିନ୍ଧିଥିବା ଲୋକ

ରମା ମସଲକୁ ଗୁଣକରି ସାରି **ଖଦଡ଼ିଆ** ଅଂଶକୁ
ବାଟିଦେଲା ।

ଖଦା—ରସ ବାହାର କରିନେବା ପରେ ଘିଠା ଅଂଶ ।
ଆଖୁରୁ ଦୋରୁଆ ବାହାର କରିନେବା ପରେ **ଖଦା**
ରହେ, ଯେହିପରି ପଶସବୁ ରସ ତିପୁଡ଼ି ନେବାପରେ
ମାଂସକୁ ଘୋପାଡ଼ିଦିଅନ୍ତି ।

ଖଦି (ଦୀ)—ଏକପ୍ରକାର ଲୁଗା ।

ଖନନ—ଖୋଳିବା କାର୍ଯ୍ୟ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ଗାଁରେ ଗାଁରେ ନଳକୁପ **ଖନନ** ହାର
ସରକାର ପିଇବା ପାଣିର ଅଭାବ ଦୂର କରୁଛନ୍ତି ।

ଖନା—ଭଲଭାବରେ କଥା କହିପାରୁ ନ ଥିବା ଲୋକ ।

ଖନୀ, (ନି)—ଭଲଭାବରେ ଉଚ୍ଚାରଣ କରି କଥା
କହିପାରୁ ନ ଥିବା ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ ।

ଖନେଇ—ଖନା ବା ଖୋ ପରି କଥା କହିବା

ପିଲଟିର ନାଁ ଦନେଇ,
କଥା କହୁଅଛି **ଖନେଇ** ।

ଖଇ—ବସନ୍ତର ପତଳ; ଫଳମୂଳ ଶସ୍ୟ ଆଦି ।

ଗୋପାଳ ପ୍ରଥମେ ତା'ର ଖଇ ଅମଦାନୀ କରିପାରିବା ପରେ ଜମି ବିକ୍ରି କରିବାକୁ କହୁଛି ।

ଖଇ—ସେତେଇ ପାଇଁ ମାଟିରେ ଖୋଳାଯାଇଥିବା ବଡ଼ ଚୁଲି ।

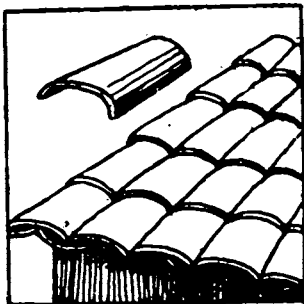
ବାହାଘର, ବ୍ରତଘରରେ ବାହାରେ ଖଇ କରି ଭୋଜି ଭତ ରନ୍ଧାଯାଏ ।

—ଧାଡ଼ି

ଯଥା : ଯଶକିଆ ଖଇ, ଗୁଣନ ଖଇ ।

ଖଇଘର—ସେତେଇ ଘର

ଖପର, (ଖପରଲ) —ଘର ଛପର ପାଇଁ ମାଟି ତିଆରି ବଙ୍କା ଟାଇଲ ।

ଖପର—ମାଟି ହାଣ୍ଡି ଆଦି ଜନସର ଭଜା ଅଂଶ ।

ଖପା, (ପ୍ତା)—ରାଗ

ପିଲଟି ଦୁଆନି କରିବାରୁ ବାପା ଖପା ହେଲେ ।

ଖପୁର—ମୁଣ୍ଡର ଭିତର ହାତ ଗୁଞ୍ଜ ବା ଖୋଳ ।

ଖକର—ସମ୍ଭାଦ ।

ସବୁଦିନେ ଖକରବାଗତ ପଡ଼ିଲେ ଦେଖ ବିଦେଶର କଥା କାଣିହେବ ।

ଖକରଦାର—ସାବଧାନ

ଗୁରୁଜୀ କହିଲେ, “ଖକରଦାର, କାଲି ରତନା ଲେଖି ନ ଥିଲେ ତୁମେ ସବୁ ଦଣ୍ଡ ପାଇବ ।”

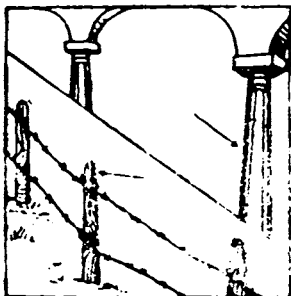
ଖମା—ଖାଲ

ଖମାର—ଧାନ ଆଦି ସାଇତି ଭଣ୍ଡିବା ଘର ।

ଖମାରରେ ଧାନ, ଗୁରୁ, ବିରି ଇତ୍ୟାଦି ରଖିପାରିବା ପରେ ତାକୁ ନଈରେ ନାହିଁରେ ବୋଲି ତଦାରଖ କରିବା ଦରକାର ହୁଏ

ଖମାରି, (ଖମାରିଆ)—ଥେଉଁ ଲୋକ ଖମାର ଦାୟିତ୍ବରେ ଥାଏ ।

ଖମ୍ବ, (ଖମ୍ବ)—ଖମ୍ବ; ଗ୍ରନ୍ଥ ।

ଖମ୍ବଥାଳୁ—ଲମ୍ବ ଆକୃତି ଦଶିଷ୍ଠ ଏକପ୍ରକାର ଆକୃତି ।

ଖର—ଶୀତ; ପ୍ରାୟ ।

ଘୋଡ଼ା ହୁଏତରେ ଘୋଡ଼ିପାରେ ବୋଲି ତାର ଅନ୍ୟ ନାମ ଖର ।

—ଅଧିକ

ମୁଢ଼ି ଭାଷା ଖର ହୋଇଗଲେ ପୋଡ଼ିଯାଏ । ପାଟିକୁ ଭଲ ଲାଗେନାହିଁ ।

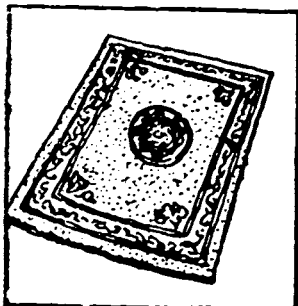
—କର୍ମଣ୍ୟ କର୍ତ୍ତା

ରବିବାରୁଣ ପ୍ରଭୃତି ଦିବ ଖର । ଦେଖି ଖୁସି ତାଙ୍କ ହସିବ କଥା କହିବ ।

—ଚାଟ

ଖର ଭାଷା ବାଲି ବିଝିବାକୁ ଚେଇ ହୁଏ ।

ଖରଡ଼—ଗାଲିଗୁ; କାପେଟ ।

ଯେଣା ଲେମ୍ବରେ ତିଆରି ଖରଡ଼ ଦେଖିବାକୁ ଯେମିତି ହୁଏତ ନାଦକୁ ବି ଯେମିତି ଉଷ୍ମ ଲାଗେ ।

ଖରଡ଼ା, (ଖରଡ଼ାଖରଡ଼)—ଶାଗ; ପରିବାପତ୍ରକୁ ନିଆଁରେ ଗ୍ରାସିବା ।

ଉଷ୍ମ ଉଷ୍ମ ଶାଗ ଖରଡ଼ା ଖୁବ୍ ସୁଆଦ ଲାଗେ ।

ଖରଡ଼ ବୁଣା—ବର୍ଷା ନ ହେଉଣୁ ଶୁଖିଲ ଜମିରେ ଧାନ ଆଦି ବୁଣିବା ।

ଖରଡ଼ ବୁଣା ଧାନ ଭଲ ବର୍ଷା ପାଇଲେ ସବୁ ଗଛ ହୋଇଯାଏ ।

ଖରପ୍—ବର୍ଷାଦିନିଆ ପ୍ରସଲ ।

ଆମ ଗର୍ଭରେ ଖରପ୍ ଫସଲ ପ୍ରତି ସମସ୍ତେ ଦୃଷ୍ଟି ଦେଇଥାନ୍ତି ।

ଖଟ, (ଖଟକ)—ବାମନ ।

ପ୍ରମୋଦ ବାବୁ ଖଟ ହେଲେ ବି ବୁଦ୍ଧିମାନ ।

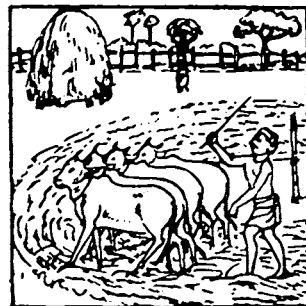
ଖଇଁ କରବା—ଦୂର୍ଘ୍ଟ କରିବା; କମାଇଦେବା ।

ବର୍ଷା ଭଲେ ଖଇଁ ହୁଏ ।

ଖଇଁ ଖଇଁ—ଅସଫ୍ୟ; ଅଗଣିତ ।

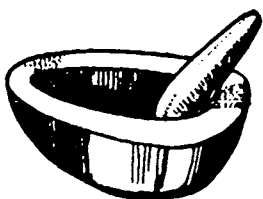
ସମୁଦ୍ରରେ ଖଇଁଖଇଁ ଭରିବ ଓ ପ୍ରାଣୀଙ୍କର ସହାନ ମିଳିବି ।

ଖଲା—ଧାନ ପ୍ରସଲ ଆଦି ଜମା କରିବା ଓ ଅମଳ କରିବା ସ୍ଥାନ ।

ଖଲାରେ ଧାନ ଶୁଖୁଥିଲାବେଳେ ହଠାତ୍ ବର୍ଷା ହୋଇ ସବୁ ଓଦା ହୋଇଗଲା ।

ଖଲ—ପଥର ତିଆରି ପାତ୍ର; ଯେଉଁଥିରେ ଔଷଧ ପ୍ରକୃତ ବଟାଯାଏ ।

ଖଲସ—ମୃତ ।

କଇଦିମାନଙ୍କୁ ଦେଶର ସ୍ବାଧୀନତା ଦିବସ ଦିନ ଖଲସ କରିଦିଆଗଲା ।

ଖଲସୀ—ଯେଉଁ ଲୋକ (ଜାହାଜ) ଯାନବାହନରୁ ଜନସ ବୋଝ ଖଲସ କରେ ।

ଖଲସୀମାନେ ଜାହାଜରୁ ବୋଝ ପିଠିରେ ବୋହି ବୋହି ଆଣୁଛନ୍ତି ।

ଖଲିଆ—ଗୋରୁମାନଙ୍କର ଗୋଡ଼ ଘୋଷାରି ଗୁଲିବା

ଖଲିଆ ଅପରେସନ୍ ପରେ ଆମ ବଳଦ ଆଉ ଗୋଡ଼ ଘୋଷାରୁନାହିଁ ।

ଖଲିଫା—ଓସ୍ତାଦ୍; ଦଳପତି; ମୁସଲମାନ ରଜା ବା ଧର୍ମଗୁରୁ ।

ପ୍ରଥମ ମହାତ୍ମକ ବେଳେ ଖଲିଫାଙ୍କର ଅଧିକାର କ୍ଷୁଣ୍ଣ ହୋଇଗଲା ।

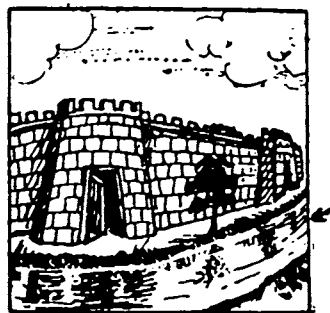
ଖଲିବା—ଖଲରେ କିଛି ଜନସ ପାଲଟ କରି ରୁଣ୍ଡ କରିବା ।

ବୈଦ୍ୟ, କବିରତ୍ନ, ଖଲରେ ମହୁ ଓ ପିପ୍ପଳ ଗୁଣ ଦେଇ ଔଷଧ ଖଜୁଛନ୍ତି ।

ଖସଡ଼ା—ଚକଟା; ଯହିଁରେ ଗୋଡ଼ ଖସେ

—ଚଠା ଖାତା

ଖାଇ—ଖାତ; ପରିଖା

ବାରବାଟୀ ଦୁର୍ଗର ଲୁଗିପଟେ ଥିବା ଖାଇରେ ଏବେ ସରକାର ମାଛ ଲୁଣ କରିବାକୁ ଘୋଡ଼ନା କରିଛନ୍ତି ।

ଖାଉଟି—ବ୍ୟବହାରିକ ଲୁଗାରେ ନିୟମିତ ହେବା ।

ଆମ ଗାଆଁରେ ଗୋଟିଏ ଖାଉଟି ସମବାୟ ଉଦ୍ଦାର ଅଛି ।

ଖାଉଡ଼—ପଲ; ପଥା ।

ମଝିଷି ଖାଉଡ଼ ଭିତରୁ ଗୋଟାଏ ମଝିଷିକୁ ବାହାଟାଏ ବାଣିନେଇ ଚାଲିଗଲା ।

ଖାଉନ୍ଦ, (ଖାମିଦ)—ମାଲିକ; ମୁନବ ।

ମୁଲିଆଟି ତା'ର ଖାଉନ୍ଦ ଘରେ ଏବେ ନିତି ଖାଇ କାମ କରୁଛି ।

ଖାକୀ—ପାଉଁଶିଆ; ମାଟିଆ ରଙ୍ଗର ଏକପ୍ରକାର କପଡ଼ା ।

ସେ ଗୋଟିଏ ଖାକୀ ପ୍ୟାଣ୍ଟ ପିନ୍ଧିଛି ।

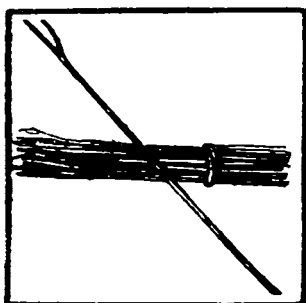
ଖାଡ଼ା—ଠିଆହେବା ।

ସମସ୍ତଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଖାଡ଼ାହେବା ପାଇଁ ଶିକ୍ଷକ
ବାଳକଟିକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ ।

—ପୁରୁଷୁର

ଗତ କାଲି ବର୍ଷାଯୋଗୁଁ ଆମ କୁତୁସ ଖାଡ଼ା ଉପବାସ
ରହିଲେ ।

ଖାଡ଼ି—କାଠ; ଡାଙ୍ଗ ।

ସବୁ ନିର୍ମିତା ଖାଡ଼ି ଜାଲି ସେଷେଇ କରୁଛି ।

—ଦିଅସିଲ କାଠି ଓ ପେଡ଼ି ।

ତୁଳି ଲଗେଇବାକୁ ହେବ, ଖାଡ଼ି କେଉଁଠି ରହିଲୁ ।
ତଅକ ଖୋଜ ।

ଖାଣି—ଅମିଶ୍ରିତ ।

ଯଥା : ଖାଣ୍ଟି ସୋରିଷ ତେଲ ।

—ଉତ୍ତମ

ଯଥା : ସେ ତଣ୍ଡେ ଖାଣ୍ଟି ଲୁଗା ।

ଖାତ—ଗାତ ।

ଯଥା : ଗୋବର ଖାତ ।

ଅନ୍ଧାର ରାତିରେ ଆସୁ ଆସୁ ଖାତରେ ପଡ଼ିଯାଇ
ରବି ଛାତୁଙ୍କର ଗୋଡ଼ ମକଟି ହୋଇଗଲା ।

ଖାତକ—ଯେ ରୁଣ କରିଥାଏ ।

ଖାତକ ମହାଜନକୁ ତା'ର ଉଷ ପୁଅ ନ ପାରି
ଜମିତିକୁ ଦେଇଦେବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଲା ।

—ପରିଖା; ଖାଇ

ଖାତର, (ଖାତର), (ଖାତର)—ସମ୍ମାନ ।

ଏ ପାଞ୍ଚଶ ଝାଁରେ କୁଳମଣି ବାବୁଙ୍କ ବେଶ୍ ଖାତର ।
ସମସ୍ତେ ତାଙ୍କୁ ମାନନ୍ତି ।

ଖାଦ—ମଇଳା; ଅସାର ପଦାର୍ଥ ।

ଅଳଙ୍କାରଟିରେ ବେଶା ଖାଦ ପିବାର କଥା ବଣିଆ
କହିଲା ।

ଖାଦକ—ଯେ ଖାଏ; ଭକ୍ଷକ ।

ଏ ଜଗତରେ ସମସ୍ତ ସଜୀବ ଖାଦ୍ୟ ଓ ଖାଦକର
ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବହା ହୋଇଛନ୍ତି ।

ଖାଦ୍ୟ, (ଖାଦି)—ଖାଇବା ଦ୍ରବ୍ୟ ।

ଶରୀର ପାଇଁ ଖାଦ୍ୟ ନିତାନ୍ତ ଦରକାର । ନ ହେଲେ
ଶରୀର ରହିବ ନାହିଁ ।

ଖାଦ୍ୟସାର, (ଖାଦ୍ୟପ୍ରାଣ)—ଶରୀରର ପୁଷ୍ଟି ପାଇଁ
ଖାଦ୍ୟରେ ଥିବା ଉପାଦାନ; ଉଚ୍ଚାମିନ୍ ।

ଖାଦ୍ୟସାର ଯୁକ୍ତ ଖାଦ୍ୟ ନ ଖାଇଲେ ନାନାଦି ରୋଗ
ଭେଗିବାକୁ ହୁଏ ।

ଖାନ୍ତଲସ—ସନ୍ଦେହ ଯୋଗୁ କୌଣସି ଜାଗା କିମ୍ବା
ଘରେ ଖୋଜାଖୋଜି କରିବା ।

ଗତ କାଲି ରାତିରେ ମୋହନ ବାବୁଙ୍କ ଘର ପୋଲିସ୍
ଖାନ୍ତଲସ କଲେ ।

ଖାନ୍ଦାନ୍—ଉଚ୍ଚବର୍ଣ୍ଣୀୟ; କୁଳୀନ; ସମ୍ମାନ ।

ଖାନ୍ଦାନ୍ ବ୍ୟକ୍ତି ସାଧାରଣତଃ ଛୋଟ ମନର
ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ । ସେମାନେ ସେମିତି ଖିଆପିଆ କରନ୍ତି,
ସେମିତି ଦିଆନିଆ ବି କରନ୍ତି ।

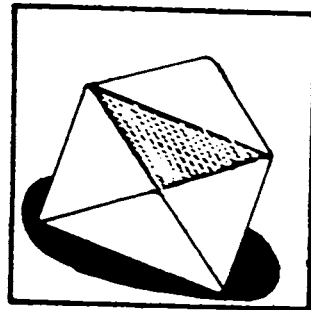
ଖାନ୍ସମା—ଖାଦ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟର ଉଣାର ଅଧିକାଂଶ;
ରନ୍ଧଣୀଆ ।

ବଡ଼ ବଡ଼ ହୋଟେଲମାନଙ୍କରେ ବିଭିନ୍ନ ରକମର
ରେଷେଇ ପାଇଁ ଅନେକ ଖାନ୍ସମା ଥାଆନ୍ତି ।

ଖାବଖାବୁଡ଼ା, (ଆବଖାବୁଡ଼ା)—ଉଚ୍ଚ ମାତ ପୃଷ୍ଠସ୍ପର୍ଶ;
ଯାହା ସମତଳ ନ ଥାଏ ।

ଖାମ୍—ଲମ୍ଫାପା ।

ଖାମ୍‌ଖିଆଲ୍, (ଖାମ୍‌ଖିଆଲ୍)—ନଳ ଇଚ୍ଛାରେ
ଚଳିବା ।

—ଅବ୍ୟବସ୍ଥିତ ମନୋରାଜ

ହରିବାରୁ କଣେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଖାମ୍‌ଖିଆଲ୍ ମଣିଷ ।
ଇଚ୍ଛାହେଲେ ସେ କିଛି କାମ କରିବେ, ନଚେତ୍
ଶୋଇରହିଥିବେ ।

ଖାର, (ସାର)— ଉଷୁ; ପାଉଁଶ ।

—ଲବଣ ରସ

ଅଗେ ଧୋବାମାନେ କଳକା ଖାରରେ ଲୁଗା ସଫା
କରୁଥିଲେ ।

ଖାରଜ—ରଦ କରିବା; ଉତ୍ସର୍ଗ ।

ଯଥେଷ୍ଟ ପ୍ରମାଣ ଅଭାବରୁ କୋଟରେ ତାଙ୍କର ଦେହ
ମୋକଇମାଟି ଖାରଜ ହୋଇଗଲା ।

ଖାରଜଦାଖଲ—କଚେରୀରେ ଜମିର ମାଲିକାନା
ବଦଳାଯିବା ।

ଆମ ବାଡ଼ିଘଟ ଜମିର ଖାରଜଦାଖଲ ପାଇଁ
ବଡ଼ିସକାଲୁ ବାପା ସହରକୁ ଯାଇଛନ୍ତି ।

ଖାର୍—ଖାଣ୍ଡ; ଠିକ୍ ।

ସେ ଖାର୍ କଥାଟି କହିଲେ ।

ଖାଲୁ (ଖାଲୁଆ)—ସାରସ୍ୱତ; ଲବଣ ମିଶ୍ରିତ;
ଅସୁଆଦ; ଲୁଣିଆ ।

ଖାଲୁଆ ଖଡ଼ା ତରକାରୀରେ ପଡ଼ି ତରକାରୀକୁ ବଡ଼
ଅସୁଆଦ କରିଦେଇଛି ।

ଖାଲୁ—ଖାତ; ଗନ୍ଧାର ସ୍ଥାନ ।

ସେ ବସ୍ତାରେ ଏବେ ବଡ଼ ଖାଲୁଟେ ହେଇଛି ।
ଦେଖିକରି ନ ଗଲେ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଘଟିଯିବ ।

ଖାଲୁଖମଣ—ବହୁତ ଖାତ ଥିବା ଜାଗା ।

ଜମିର ଖାଲୁଖମଣ ସବୁକୁ ନ ସଜାଡ଼ିଲେ ଋଷ
କରିବାକୁ ଅସୁବିଧା ହୁଏ ।

ଖାଲୁ ଜମି—ଖାଲୁଆ; ଗନ୍ଧାରିଆ ଜମି ।

ଘର ପଛପାଖ ଖାଲୁ ଜମିରେ ପାଣି ଜମି ବହୁତ
ମଶା ହେଉଛନ୍ତି ।

ଖାଲୁ ତିପ—ଅସମତଳ; ଉଚ୍ଚ ମାତ ।

ଖାଲୁ ତିପ ଦେଖି ବସ୍ତାରେ ଖୁଲିବା ଭବିତ ।

ଖାଲରେ ପକାଇବା—ଅସୁବିଧାରେ ବା ବପଦରେ
ପକାଇବା ।

ହରିବାବୁ ଜଳ ଲେଟ ନୁହନ୍ତି । ଦରକାର ବେଳେ
ସେ ଅସବରକୁ ଖାଲରେ ପକେଇ ନିଜର କାମ
ଧାବଳ କରିନିଅନ୍ତି ।

ଖାଲି—ଶୂନ୍ୟ

ଖାଇ ଖାଳଟି ଧରି ଭିକାରିଟି ଭିକ ମାଗି
ବାହାରିଥିଲା ।

—କେବଳ

ଭେଟିଛତ ଶେଷକରି ସମସ୍ତେ ଖୁଲିଗଲା ପରେ ଖାଲ
ସାନ ପିଲାଟିଏ ସେଠି ଏକୃତିଆ ରହିଗଲା ।

ଖାଲିଖାଲି—ଏକା ଏକା; ନିଛୁଟିଆ; ଶୂନ୍ୟ ।

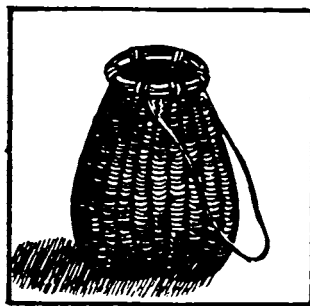
ପୂଜା ଛୁଟି ସାରି ଗାଁରୁ ସମସ୍ତେ ଖୁଲିଆସିଲା ପରେ
ଘର ଦୁଆର ଖାଲିଖାଲି ଲାଗିଲା ।

ଖାଲି ହାତ—ପାଖରେ ପଇସା ନ ଥିବା ।

ଯାତ୍ରା ଦେଖିଗଲେ ଖାଲି ହାତରେ ଯିବାକଥା ନୁହେଁ;
କାଳେ କଣ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେବ ।

—ଗହଣା ନ ଥିବା ହାତ

ଖାଲୋଇ—ମାଛ ଧରି ରଖିବା ଜାଗା ।

ଖାସ୍—ନିଜର; ବ୍ୟକ୍ତିଗତ; ଖୋଦ୍ ।

—କେବଳ; ପ୍ରଧାନତଃ ।

ଖାସ୍ ପିଲାମାନେ ଓଡ଼ା ହୋଇଯାଇଥିବାରୁ ଖୁଲ
ଛୁଟି ହୋଇଗଲା ।

ଖାସ୍ କାମସ୍—ନିଜର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ କୋଠସ୍ ।

କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ଖାସ୍ କାମସ୍ରେ ବସିଛନ୍ତି ।

ଖାସ୍ ମାହାଲ—ସରକାରଙ୍କ ନିଜ ଅଧିକାରରେ
ଥିବା ଜମି ଓ ଜମିଦାରୀ ।

ଖାସ୍ ମାହାଲ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ଜମି ବିକ୍ରିବା ସହଜ ।

ଖାସା—ଭଲ; ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ।

ଯିଲଟି ଯେମିତି ଖାସା, ସେମିତି ଖାସା କଥାଟିଏ
କହିଲ ।

ଖିଅ, (ଖିଅ)—ସୂତା କମ୍ବା କୌଣସି ଚନ୍ଦ୍ରର ଏକ
ସର ।

ଖିଅ—ଭୋଜନ; ଖାଇବା ।

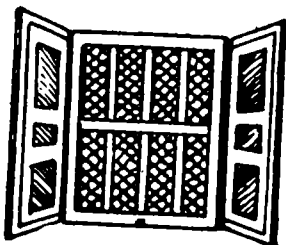
ଯଥା ଖିଅପିଅ ।

ଖିଆଲ—ପରିହାସ; ମନେରଖିବା ।

ଖିଙ୍କର—ମୁଖ ବକୃତ କରି କ୍ଷୋଧରେ କହିବା;
ଖିଙ୍କାରି ହେବା ।

ଖିଟିଖିଟିଆ—ବରକ୍ତ; ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ ।

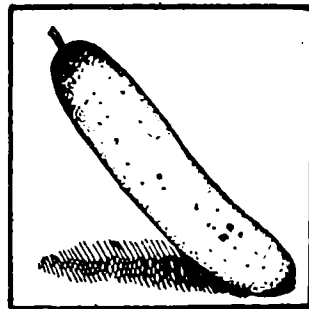
ଖିଡ଼କି, (ଖିଡ଼କ)—ଝରକା ।

—କବାଟ ବନ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ କଳଶୀ ବା ଯନ୍ତ୍ର

ଖିଡ଼କମାନଙ୍କରେ ଯଦୁ ତାର ଜାଲି ଲଗାଇଦେଲେ
ସେବାଟେ ଆଉ ମଣା ମାଛି ପଡ଼ିବେ ନାହିଁ ।

ଖିର—କାକୁଡ଼ି ।

ଖିରସା—ଏକପ୍ରକାର ପାୟସ ।

ଖିଲ—କଳା ।

ଖରବ ଅଖର ଖିଲ ହୁକୁଳି ଗଲଣି ।

—ଉଜାଯାଇଥିବା ପାନ

ହୁଲ ରୁଗି ଖିଲପାନ ଆଣିବା ପାଇଁ ବାପା
ଯୋଜେଇଛି ।

ଖିଲକାତ, (ଖିଲକାତ)—ଗୁଆକାତ ।

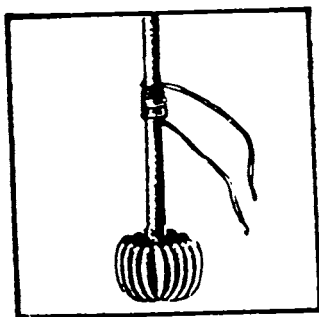

ପାନ ଦୋକାନରେ ଥିବା ଖିଲକାତ ଅମ ସର
ଖିଲକାତ ଠାରୁ ବଡ଼ ହେଲେ ବି ହୁଲଟିଯାଏ ଏକା
ରକମର ସରଳ ଗୁଆକଟା ଯନ୍ତ୍ର ।

ଖିଲପ—ଭୁଲ; କର୍ତ୍ତବ୍ୟରେ ସୂଚି ।

ଦଶହରା ଛୁଟିରେ ମୁଁ ତ'ଣ୍ଡ ବଢ଼ିବି ବାପାଙ୍କୁ କଥା
ଦେଇଛି । ସେଥିରେ ଖିଲପ କଲେ ବାପା କିଛି
ନ କହିଲେ ବି ମୋ ମନ ମତେ ଯମା କରିବ
ନାହିଁ ।

ଖୁଆ—ଦହି ବୁଲାଇବା ଯନ୍ତ୍ର ।

କାଠ ଖୁଆକୁ ଛନ୍ଦରେ ଧରି ମା' ଦହି ମୁହଁ ଛନ୍ତି ।
—କାରି ବା ବାହୁମୂଳର ପିଠିଆଡ଼ ଅଂଶ

ଖୁଆ ମୂଳରେ ଏକ ବଉଳା ହାକ ଅଛି ଯେ ତା ନାଁ
ସାପୁଲ ବା ଚତୁହାକ ।

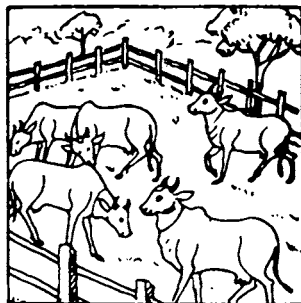
—ଦମ୍ଭଭୂତ ସିଂହା ଦୁଧ; ଦୁଧ ଓ ଚକ ମିଶି କଠିନ
ହୋଇଥିବା ମିଠେଇ

ଖୁଆରେ ଦେବା ତିଆରି ହେବାଛଡ଼ା ଖିରାରେ ମଧ୍ୟ
ଖୁଆ ପକାଯାଏ ।

—ଶ୍ରେଜନ କଷ୍ଟ (ନିର୍ଦ୍ଦେଶ)

ପିଲାଙ୍କୁ ପ୍ରତି ୪ ଘଣ୍ଟାରେ **ଖୁଆ** ।

ଖୁଆଡ଼—କାଞ୍ଜିଆ ଦୁଦା; ମେଲ ଗୁହାଳ ।

ରତ୍ନ ରଣ ଭିତରେ ତା ମହିଷି **ଖୁଆଡ଼**ରୁ ଦେଖିଲା
ବାଟରେ ତାଙ୍କ ଧାନ କିଆରିରେ ଗୋଟେ ଗାଈ
ପଶିଥିବାର ଦେଖିଲା । ସେଠୁ ସେ ଗାଈକି ଆଖି
ଖୁଆଡ଼ ଭିତରେ ପୁରାଇଦେଲା ।

ଖୁଲୁବୁଲୁ, (**ଖୁଲୁବୁଲୁ**)—ଦୁଷ୍ଟାମି; ଅସ୍ଥିରତା ।

ପଢ଼ାରେ ମନ ନ ଦେଇ ସେ ଶ୍ରେଣୀରେ **ଖୁଲୁବୁଲୁ**
ହେଉଥିବାରୁ ଦଣ୍ଡ ପାଇଲା ।

ଖୁଲୁବୁଲୁଆ, (**ଖୁଲୁବୁଲୁଆ**)—ଦୁଷ୍ଟ; ଅସ୍ଥିର ।

ଖୁଲୁଲି—କାନ୍ଥ; ବୁଣିଆ ।

ସବୁଦିନେ ଘଷି ମାଞ୍ଜି ହୋଇ ଗାଧୋଇଲେ
ଦେହରେ **ଖୁଲୁଲି** ବାହାରିବ ନାହିଁ ।

ଖୁଞ୍ଜି, (**ଖେଞ୍ଜି**)—କଣ୍ଟା

କଣ୍ଟାବଣ ଭିତରେ ଖୁଲିବାରୁ ତାଙ୍କ ପାଦରେ **ଖୁଞ୍ଜି**
ପଶିଗଲା ।

ଖୁଞ୍ଜି—ଏକପ୍ରକାର ପୀଡ଼ା ବା ଯନ୍ତ୍ରଣା ।

ଯଥା : ଆଖି **ଖୁଞ୍ଜି** ।

ଖଡ଼ଖଡ଼, (**ଖୁଡ଼ୁଖୁଡ଼ୁ**)—ଏକପ୍ରକାର ଶବ୍ଦ ।

ଖୁଡ଼ୀ—ବାପାଙ୍କ ସାମଗ୍ରୀକ ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଖୁଡୁଆ—ବାଗାକ ସାନଗ୍ରାହ ।

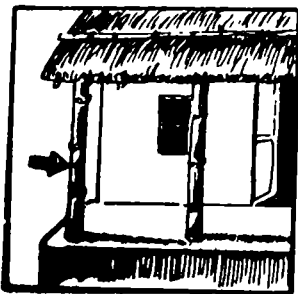
ଖୁଣ୍ଟ—ଦୋଷ

ଏହି କଥାରେ ଖୁଣ୍ଟ ବାହାର କରିବା ତାଙ୍କର ଏକ ଶବ୍ଦ ଅଟେ ।

ଖୁଣ୍ଟୀ, (ଖୁଣ୍ଟ)—ଦତ୍ତାତ୍ରିୟ

ଖୁଣ୍ଟିବା—ଦୋଷ ଦେବା; ଦୋଷ ଦେଖାଇବା ।

ଖୁଣ୍ଟ—କାଳକ; ମେଖ ।

—କାଷ୍ଠ ପ୍ରମ

ଖୁଣ୍ଟା—ମନ ଭରସା ଖାଣ ଦୟନ କାଣ୍ଡ ।

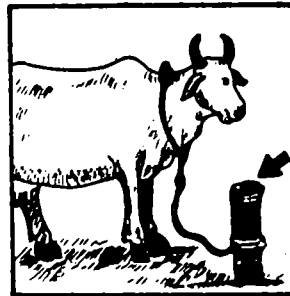
ତେଲ କମିବୁ ଖୁଣ୍ଟା ତାଡ଼ି, ସେହି ଖୁଣ୍ଟାକୁ ତୁଳିରେ ଜଳାଯାଇଅଛି ।

—ଅପବାଦ; ବ୍ୟଙ୍ଗ; ଶତ୍ରୁପ୍ର ।

ମୁଁ ତିନେ ତାଙ୍କ ବାଡ଼ିରୁ କାନ୍ଦୁଥିବେ ନେଇ ଆସିଥିଲି ଯେ, ସିଏ ସବୁଦିନେ ଖୁଣ୍ଟା ଦେଉଛନ୍ତି ।

—ମେଖ ବା କଳା

ଖୁଣ୍ଟି—ଛୋଟ ଖୁଣ୍ଟ ।

ଗାଈ ବାନ୍ଧିବା ପାଇଁ ଦୁଇଟା ଖୁଣ୍ଟି ଯୋଡ଼ିଦିଅ ।

ଖୁଣ୍ଟି ଖାଇବା—ମାଟିରୁ ଗୋଟାଇକରି ଖାଇବା ।

ଖୁଣ୍ଟି ଦା—ମାଟିରେ ବୁଣିହୋଇଥିବା ସାନ ପଦାର୍ଥକୁ ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ଉଠାଇ ସ୍ୱଗ୍ରହ କରିବା ।

ସାରମାନେ ତଳୁ ଯୋରିଷ ପ୍ରମାଣେ ଜିନିଷକୁ ବି ଖୁଣ୍ଟିବାରେ ଧୂରନ୍ତର ।

ସାନ ପିଲାମାନେ ଖୁଣ୍ଟି ଖାଇବା ଯୋଗୁଁ ତାଙ୍କ ପେଟରେ କୃମି ହୁଏ ।

ଖୁଣ୍ଟୁଣି—ଦାନ୍ତ ଖୁଣ୍ଟିବାର କାଠି ।

—ଦୋଷ ଦେଖାଇବା

—କାଠିରେ ଦାନ୍ତମୂଳକୁ ଖୋଳିବା

ଖୁଦ, (ଖୁଦକଣ୍ଠି)—ଭଜା ଚାଉଳ କଣି ।

ଖୁଲ—ମୁଠାକରି ବୁଡ଼ା ଆକାଠିରେ ଖେଳିଲାଭଳି ଆସିବା ।

ଝିଅଟିକୁ ତା' ମାଆ ଦୁଇ ଖୁଲ ମାରିଲେ ।

—ଅନେକ ଜିନିଷ ଭିତରେ ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ ପଥ ଦେଇ କିଛି ଜିନିଷକୁ ଜୋରକରି ଠେଲିଦେବା ।

ଖୁଣ୍ଟା ପୋତାହୋଇଛି ସତ—ମାତ୍ର ତା' ମୂଳରେ ମାଟି ଭଲକରି ଖୁଲ ହୋଇନାହିଁ ବୋଲି ତାହା ହଲୁଛି ।

ଖୁଦାଖୁଦି, (ଖୁଦାଖାଦି) - ଜକାଜକ ହୋଇ; ଲଗି ଲଗି (ଦେହରେ)

ପାଞ୍ଚକଣ ପିଲା ଗୋଟିଏ ବେଞ୍ଚରେ ଖୁଦାଖୁଦି ହୋଇ ବସିଛନ୍ତି ଯେମିତି ଆଉ କେହି ତାହା ନାହିଁ ।

ଖୁମାଣ—ସ୍ତନିକର ଅଭିମାନ ।

ବେହ୍ନା ପିଲାକୁ ଟିକିଏ ଗାଳିଦେଲେ ତାଙ୍କର ଖୁମାଣ ବାହାରେ ।

ଖୁସୁରୁଇବା, (ଖୁସୁରେଇବା)—କଳହ କରିବାପାଇଁ ପ୍ରଥମେ ଉଷ୍ମକାଇବା ।

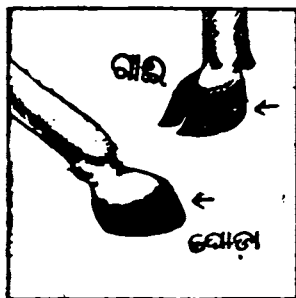
ଖୁର—ଅତ୍ୟନ୍ତ ।

ଖୁଣିବା—ଅଳ୍ପ ପ୍ରଭୃତିରେ ଆତ୍ମାତ କରିବା ।

ଖୁର—ଦାଢ଼ି ବୁଝିବାପାଇଁ ଧାରୁଆ ଯନ୍ତ୍ର ।

ଖୁର—ଗାଈ ଘୋଡ଼ାଙ୍କ ନଖ; ଟାପୁ ।

ଗାଈଙ୍କର ଦୁଇଟି ଖୁର, ମାତ୍ର ଘୋଡ଼ାର ଗୋଟିଏ ଖୁର ପାଏ । ଗାଈଙ୍କ ଖୁରରେ ଫାଟୁଆ ହୁଏ ।

—ଖଟ ପଲ୍ଲଙ୍କର ଗୋଡ଼

ଅମ ଖଟର ଖୁର ଘଟିଯାଇଛି ।

ଖୁରୁ, (ଖୁରୁ), ଖୋର—ଛୋଟ ମାଟି ଗିଲସ, ସର ଜାଝାପୁ ପାତ୍ର ।

ଢେଙ୍କିରେ ଖଲିପତ୍ରରେ ଯବୁ ଖାଇଲେ ବି ପାଣି ପିଇବାପାଇଁ ଓ ଖିରା ଖାଇବାପାଇଁ ଖୁରୁ ଦିଆଯାଏ ।

—ସଣ୍ଠି ଆଦି ପଶୁ ଖୁରୁରେ ମାଟି ଖୋଳିବା ଅଭ୍ୟାସ ।

ସବୁଟା ଖୁରୀ ଖାଉଛି, ଏଇନା କାହା ସାଙ୍ଗରେ ଲଢ଼େଇ କରିବ ।

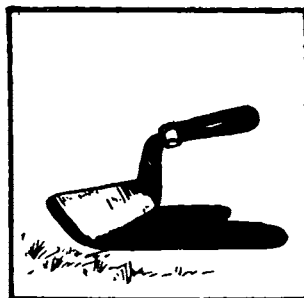
—କଂସା (ପ. ୭)

ଖୁରୁରେ ପଖାଳ ଖିଆଯାଏ ।

ଖୁରୁଡ଼, (ଖୁରୁଡ଼ି)—ଯେଉଁ ନଡ଼ିଆ ଭିତରୁ ପାଣି ଶୁଖିଯାଇଥାଏ ।

ଖୁରୁଡ଼ି ନଡ଼ିଆ ମୁକି ସାଙ୍ଗରେ ଖାଇବାକୁ ଭଲ ଲାଗେ ।

ଖୁରପା, (ଖୁରୁପି)—ଘାସ ବୁଝିବା ଏକ ଯନ୍ତ୍ର ।

ଖୁସୁଖାସୁ—ନମ୍ନ ସ୍ଵରର ଏକପ୍ରକାର ଶବ୍ଦ ।

ନମ୍ନ ସ୍ଵରରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ।

ଖୁସାମତ, (ଖୋସାମତ)—ଅଥବା ପ୍ରଶଂସା କରି
କହିବା; ଚୁଟୁକି ।

ଖୁସାମଦଥା—ଯେ ଅଥବା ପ୍ରଶଂସା କରି କହନ୍ତି ।

ଖେଜିଦା—ଖିଙ୍କାରିଦେବା ।

ଖେଚଡ଼, (ଖେଚଡ଼ା) ଦୁଷ୍ଟ; ଅବାଧ ।

ଖେଚଡ଼, (ଖେଚୁଡ଼)—ଡାଳ, ଚୁଡ଼ଳ ମିଶା ଏକ-
ଜାତୀୟ ଅଳ୍ପ ।

ଖେଡୁଆଳ, (ଖେକୁଆଡ଼) —ଖେଳାଳି ।

ଖେତ, (ଖେତ)—କିଆରି; ବଲ୍ଲ ।

ଖେତରେ ହଳ ବୁଲିଯାଉଅଛି ।

—ଫସଲ

ଏବର୍ଷ ବର୍ଷା ଅପାଡ଼ିଆ ହେବାରୁ **ଖେତ** ଭଲ
ହେଲାଣି ।

ଖେତ ଉଠା, (ଖେତ ବଢ଼ା)—ବିଲରୁ ଫସଲ କଟା
ଶେଷ ଦିନ ଫସଲ ପାଖରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କୁ ପୂଜାକରି
କାଟିବା କାର୍ଯ୍ୟ ।

ଖେତ ବଢ଼ାଯିବ ବୋଲି ଆଜି ବିଲକୁ ନଡ଼ିଆ
କଦଳୀ ଦୁଧ ନିଆଯାଉଛି । ସେଠି ବିଲରେ ପୁଣି ଖିରା
ରହା ହୋଇଥିବ ।

ଖେଦ—ଦୁଃଖ; ଅବସାଦ ।

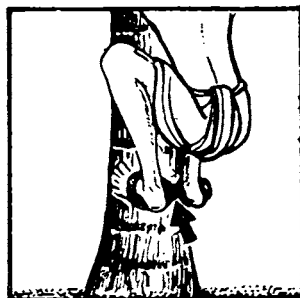
ଆତିକାଳିକା ପିଲାଙ୍କ ଗତିବିଧି ଦେଖି ଦୁରୁଷା ଲୋକଙ୍କ
ମନରେ ବଡ଼ **ଖେଦ** ଅସୁଅଛି ।

ଖେଦା—ବଣରେ ଶିକାର ପାଇଁ କରାଯାଉଥିବା
ଖୁଆଡ଼ ।

ହାତୀ ଧରିବା ପାଇଁ ବଣରେ **ଖେଦା** ବସିଛି ।

ଖେଦିବା—ଘଉଡ଼ିବା; ଚଢ଼ିବା ।

ଖେପା—ଲମ୍ପ; ଡିଆଁ ।

—ଗଛରେ ଚଢ଼ି ବାପାଇଁ ଗୋଲକୃତ ଦଉଡ଼ି ।

ଖେପାଜାଲ—ମାଛ ଧରିବା ପାଇଁ ଏକପ୍ରକାର ଟ୍ରେଟ୍
ଜାଲ ।

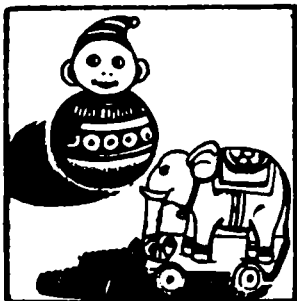

ହରିବାରୁ **ଖେପା ଜାଲ** ପକାଇ ତାଙ୍କ ବାଡ଼ି
ପୋଖରୀରୁ କିଛି ମାଛ ଧରିଲେ ।

ଖେପିବା, (ଖେପିବା)—ବ୍ୟାପିଯିବା ।

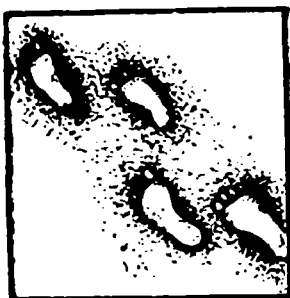
ଖେଳଣୀ—ଛୋଟ ପିଲାଙ୍କ ଖେଳର ଉପକରଣ ।

ଖୋଇ—ଅଭ୍ୟାସ; ପ୍ରକୃତ ।

ପାଠ ନ କରି ଶୁଳ୍କକୁ ଆସିବା ଯଦୁର ଗୋଟେ
ଖୋଇ ହୋଇଗଲାଣି ।

ଖୋଜ—ପାଦ ଚିହ୍ନ; ପାଦଚିହ୍ନ ।

ଜଙ୍ଗଲ ଗଭୀରେ ଲାଘ ଖୋଜ ଦେଖି ଶିକାରୀଟି
ଭୁଲିଛି ।

ଖୋଲୁଣକର—ସମ୍ବାଦ; ପତ୍ର ।

ଶୁନ ତିନିଦିନେ ପେଟିକ କହି ପଦରଫିନ ହେଲା
ଗଛଟି ଯେ ତା'ର ଆଜ ବିଛି ଖୋଲୁଣକର
ନାହିଁ ।

ଖୋଜା—ଅନୁସନ୍ଧାନ; ଅନ୍ୱେଷଣ ।

ବହି ଖଣ୍ଡିକ କୋଉଠି ରହିଲା, ଏଇନା କେତେ
ଖୋଜା ପଡ଼ିଛି ।

ଖୋଜାଖୋଜି, (ଖୋଜାଲେଡ଼ା)—ବହୁତ ଅନୁ-
ସନ୍ଧାନ ।

ଏତେ ବେଶା ଖୋଜାଖୋଜି କରି ଲାଭ ନାହିଁ ।
ବହି ଖଣ୍ଡିକ ତ କାହା ଭିତରେ ପଶିଯାଇଥିବ ବଳେ
ବାହାରିବ ।

ସିଏ, ଗାଁର କାହାକୁ ଖୋଜା ଲେବା କରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଖୋଜିବା—ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା ।

ଖୋଳ—ଜନସଂଖ୍ୟା ରଖିବାପାଇଁ କାଗଜ, ପଟି, ଚମଡ଼ା
ତଥାରି ମୁଣା ।

—ଏକପ୍ରକାର ବାଦ୍ୟ; ମୃଦଙ୍ଗ

ଖୋଦନ—ଖୋଳିବା ।

ଖୋଦାଇ, (ଖୋଦେଇ)—ପଥର କାଠ ଆଦିରେ
ଖୋଳ ଆଙ୍କିବା କାମ ।

ଯଥା : ପଥର ଖୋଦେଇ ।

ଖୋପ—ସ୍ତନ୍ତ୍ର କୋଠରୀ; ଥାକ; ପାଶ୍ବ ଘର ।

‘ବଡ଼ ତାଳଘରମାନଙ୍କରେ ଚିଠି ବ୍ୟାସିବା ପୂର୍ବରୁ
ବିଭିନ୍ନ ଅଞ୍ଚଳର ଚିଠି ସବୁ ବାଛି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଖୋପକେ
ରଖାଯାଏ ।

ଖୋଲପା—ଗୋପା

ଖୋବା—ବାଉଁଶ ଖୁଣି

ବନ୍ଧୁ ଟ୍ରକରେ ଖୋବା ବୋହି ବୋହି ଅମ ରା
ରଥା ନଷ୍ଟ କଲେଣି ।

ଖୋବକା—ଠେଙ୍ଗା ମୁଣ୍ଡରେ କେଶିବା

ଖୋରକ, (ଖୋରକ) —ଖାଦ୍ୟ

—ସେବକ, ଭୂତ୍ୟ ପାଇଁ ଚଳିବା ଅର୍ଥ ।

ଖୋରକ ପୋଷାକ ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ନାସିକ ଦୁଇଶହ
ଟଙ୍କା ମିଳୁଛି ।

ଖୋଲ—ପଦ୍ମତ କନ୍ଦି; ଗୁଡ଼ା ।

ବର୍ଷ ଖୋଲ ନାଭୟଣା ଖୋଲ ପ୍ରଭୃତି ଜାଗାରେ
ପର୍ବତ ଖୋଲରେ ଠାକୁର ରଖି ପୂଜା କରୁ କରୁ
ଗୋଟିଏ ଲେଖା ସୁନ୍ଦର ଆଶ୍ରମ ଗଢ଼ି ଉଠିଛି ।

—ମେଲ କରାଯାଇ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ।

ଦୁଆର ଖୋଲ । ବହି ଖୋଲିବାକୁ ଶିକ୍ଷକ
କହିଲେ ।

ଖୋସଣି, (ଖୋସଣୀ)—ଅଣ୍ଟାରେ ବନ୍ଧୁର ଗଣି ।

ଖୋସା, (ଖୋସା)—ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର ଜୁଡ଼ା ।

ସ୍ତ୍ରୀ ଲେକନାମେ ଖୋସାରେ ଫୁଲ ଖୋସିଥାଆନ୍ତି ।

— ପଣସ; କମଳା ଆଦି ଫଳର ଫୁଟ

ପଣସଟା ଏବେବଡ଼ ହେଲେ କଣ ହେଲା, ବହୁତ
ଅଳ୍ପ ଖୋସା ବାହାରିଲା ।

—ସମ୍ଭାଳୁଆ; ପ୍ରଜାପତି ଶାବନର ଏକ ଅବସ୍ଥା
ସୁଖ ।

ପ୍ରଜାପତି ଅଣ୍ଟାରୁ ଛୁଆ ବାହାରି ସନ୍ତାନୁଆ ହୁଅନ୍ତି
ଏବଂ ସନ୍ତାନୁଆମାନେ ଖୋସାପାରି ବିଚ୍ଛିନ୍ନ ରହିଲା
ପରେ ପ୍ରଜାପତି ହୋଇଯାନ୍ତି ।

ଖୋସାଣି—ସାନ ଖଣ୍ଡେ; ଯାହା ସାହାଯ୍ୟରେ
ଛୋଟ ଛୋଟ ଗଛର ମୂଳ ଖୋଳାଯାଏ ।

ଖ୍ୟାତ—ପ୍ରସିଦ୍ଧ; ଜଣାଶୁଣା ।

ମଧୁସୂଦନ ଦାସ ମଧୁ ବାରିଷ୍ଟର ଭାବରେ ଖ୍ୟାତ

ଖ୍ୟାତନାମା—ସାହାର ନାମ ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତି;
ପ୍ରସିଦ୍ଧ ।

କୌଣସି ଖ୍ୟାତନାମା ଲୋକଙ୍କ ନାଁରେ ଏହି ଭୁଲର
ନାଁ ରଖିଲେ ବହୁତ ଉପକାର ମିଳିପାରେ ।

ଖ୍ୟାତି—ପ୍ରସିଦ୍ଧି; ଯଶ ।

ସୁସ୍ଥ ଉରକସି କାମ ପାଇଁ ଓଡ଼ିଶାର ଖ୍ୟାତ ସାର
ପଣ୍ଡିତାରେ ଜଣା ।

ଖ୍ୟାତମାନ, (ଖ୍ୟାତ ସମ୍ପର୍କ)—ଯେଉଁ ଲୋକର
ଖ୍ୟାତ ଅଛି ।

ନିଃସ୍ୱାର୍ଥପର କର୍ମ ହିସାବରେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହରିହର
ଖୁବ୍ ଖ୍ୟାତସମ୍ପର୍କ ଥିଲେ ।

ଖ୍ରୀଷ୍ଟ—ଯିଶୁ

ଲୋକମାନେ ଯିଶୁଖ୍ରୀଷ୍ଟଙ୍କୁ ଖାଲି ଯିଶୁ ବା ଖାଲି
ଖ୍ରୀଷ୍ଟ ଭାବରେ କହିଥାନ୍ତି ।

ଖ୍ରୀଷ୍ଟାନ୍, (ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍)—ଯିଶୁଖ୍ରୀଷ୍ଟ ଭକ୍ତ ।

ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ଲୋକମାନେ ନିୟମିତ ଭାବରେ ଗାର୍ଡାକୁ
ଯାଆନ୍ତି ।

ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ—ଯିଶୁଙ୍କ ଜନ୍ମଠାରୁ ଗଣାଯାଉଥିବା ବର୍ଷ ।

ଉଦାହରଣ—୧୯୮୩ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ, ଅର୍ଥାତ୍ ଯିଶୁ
ଖ୍ରୀଷ୍ଟଙ୍କ ଜନ୍ମଠାରୁ ୧୯୮୩ ବର୍ଷ ।

୫୦୦ ଖ୍ରୀଷ୍ଟପୂର୍ବ, ଅର୍ଥାତ୍ ଯିଶୁଖ୍ରୀଷ୍ଟଙ୍କ ଜନ୍ମ ପୂର୍ବରୁ
୫୦୦ ବର୍ଷ ।

ଗଇ—କାନର ମଇଳା ।

କାନ ଭିତରୁ ଝାଳପରି ବାହାରୁଥିବା ରସ ସହିତ
ବାହାରୁ ପଡୁଥିବା ଧୂଳି ମଇଳା ମିଶି କାନର ଗଇ
ତିଆରି ହୋଇଥାଏ ।

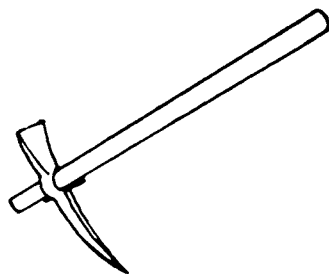
—କାହାର କିଛି ଗୁପ୍ତ ଦୋଷ

କଢିଆ କଲବେଳେ ପରସ୍ପରର ଗଇ ଖୋଳିବା ଭଳି
ହୁଏ ।

ଗଇଁଠା, (ଗଇଣ୍ଡା)—ଗୁଡ଼ଳ ରୁନାକୁ ପ୍ରଥମେ
ବାମ୍ଫରେ ସିଝାଇ ପରେ ପାଣି ବା ଦୁଧରେ
ଗୋଟାଗୋଟା ବଳିକରି ସିଝାଇ କରୁଥିବା ପିଠା ।
ଦୁଧରେ ସିଝାଇବା ଗଇଁଠା ପାଣି ସିଝା ଗଇଣ୍ଡା
ଅପେକ୍ଷା ସୁଆଦିଆ ।

ଗଇଣ୍ଡାଳ, (ଗଇଁଠାଳ)—ବିବାହ ସମୟରେ ବର-
କନ୍ୟାଙ୍କ ଲୁଗାରେ ଯେଉଁ ଗଣି ପଡ଼ିଥାଏ ।

ଗଇଁତି, (ଗଇନ୍ତି)—ଲୁହାରେ ତିଆରି ଏକପ୍ରକାର
ମୁନିଆ ମାଟିଖୋଳା ଯନ୍ତ୍ର ।

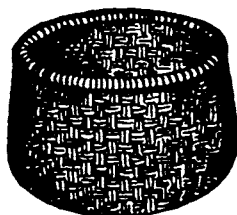

ଏବେ ଗଇନ୍ତର ବ୍ୟବହାର କମିଗଲାଣି ।

ଗଇଁଶ, (ଗଇଁଶ), (ଗୟା)—ଦଳ ବାଡ଼ିରେ ମନକୁ
ଉଠୁଥିବା ଭୁଲସୀଜାଣ୍ଡା ଏକ ସାନ ଗଛ ।

‘ଗଇଁଶ ଖଇର ଫୁଲ ଧଳା । ଗଇଁଶ ପତ୍ରର ରସ
ସବୁଦିନ ସକାଳୁ ପିଇଲେ କୃମି ମରିଯାଆନ୍ତି ।

ଗଉଣୀ, (ଗୌଣୀ)—ଧାନ ଆଦି ଶସ୍ୟ ମାପିବା ପାଇଁ
ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଥିବା ବାଉଁଶ ବା ବେତ
ଡାଆର ପାତ୍ର ।

—ଧାନ ଭରଣକ ଅଣୀ ଗଉଣୀ ।

ଗଗନ—ଆକାଶ ।

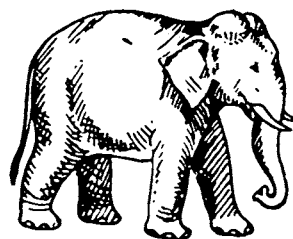
“ଋହୁଁ ଋହୁଁ ରବି ଉଠିଲେ ଗଗନେ
ଚନ୍ଦ୍ରକ ପଡ଼ିଲା ଭୁବନେ ଭୁବନେ ।”

ଗଙ୍ଗାବୀଣ—ଓଡ଼ିଶାର ଏକ ପ୍ରାଚୀନ ସ୍ୱରବୀଣ ।

ଗଙ୍ଗାଶିଉଳ—ଶୀତଋତୁରେ ଫୁଟୁଥିବା ଏକପ୍ରକାର
ଫୁଲ ।

“ତପନ କିରଣ ଲୁଗିଲେ ଯେସନ
ହୋଇଯାଏ ଗଙ୍ଗାଶିଉଳ ।”

ଗଜ—ହାତୀ ।

କନସ୍ତେ ଡାକିଲା ଗଜ
ବରଷକେ ଥରେ ଆସିଛି ରଜ,
ଆସିଛି ରଜ ଲେ,
ଘେନି ନୂଆ ସଜବାଜ ।

(ରଜଦୋଳି ଗୀତ)

—ଦୁଇହାତ ବା ତନିପୁଟ ଲମ୍ବ ।

ଗଜେ ଓସାର ଥିବା ଦୁଇଗଜ କନା ହେଲେ
ବାପାଙ୍କର ସାର୍ତ୍ତ ଖଣ୍ଡେ ହୋଇଯିବ ।

ଗଜପତି—ଉତ୍କଳ ଓ କଳିଙ୍ଗ ରାଜବଂଶର ଉପାଧି ।

ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ରଥଯାତ୍ରା ବେଳେ ପୁରୀ ଗଜପତି
ରଜା ଛେବପହଁର କଲ୍ଲପରେ ରଥଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ
ହୁଏ ।

ଗଜରା—ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଦୁହଁା ହୋଇଥିବା ଗାଈ ବୁଧ ।

ସକାଳୁ ଗଜରା ହୁଏ ପିଇବା ଦେହପାଇଁ ହିତକର ।

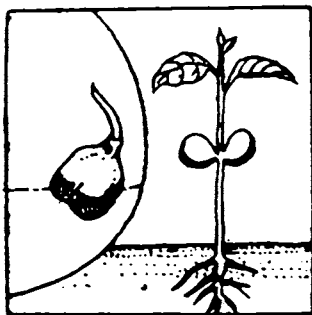
—ତଟକା ଫୁଲର ଖୁବ୍ ମୋଟା ହାର ।

ମୁଝିତିରେ ଗଜରା ହାର ବେଶ୍ ଶୋଭା ଦାଉଛି ।

ଗଜଲ—ଏକପ୍ରକାର ସଜୀବ ।

ଗଜା—ମଞ୍ଜିରୁ ବାହାରୁଥିବା ଅଙ୍କୁର ।

“ମେଘ ବରଷିଲା ଚପର ଚପର
କେଶୁର ମାଉଣ ଗଜା ।

କେହି ଦେଶେ ଯାଇ ରହିଲେ ଗଜା ଲେ
ଦେଲିକି ବାଉଦ ବଜା ।”

ସକାଳୁ ଗଜାମୁଗ ଓ ଉତ୍ତର ଦୁଧ ମିଶାଇ ଖାଇଲେ
ଦେହପାଇଁ ବହୁତ ଧପକାର ମିଳେ ।

ଧାନ ବୁଣା ପରେ ଠିକ୍‌ସବରେ ବର୍ଷା ନ ହେଲେ
ଗଜାମୁଗ ହୁଏ । ଧାନ ସବୁ ଗଜା ହୋଇ
ମରିଯାଏ ।

—ଏକପ୍ରକାର ମିଠେଇ ।

ଗଜ—କେଶ ମଧ୍ୟରେ ରହୁଥିବା ଏକ ଜାତି ବିଶେଷ ।

ଗଜୁସି—ନୂଆ ଡ଼ିବା; ଅଙ୍କୁର ହେବା ।

ମୋ’ ସାନ ଭଉର ଦାନ ଗଜୁସି ଆସିଲାବେଳକୁ
ବେଘର ନିଶ ଗଜୁସିଲଣି । ତେଣେ ବାଡ଼ିରେ
ମୁଁ ଯେଉଁ ସଜନା ତାଳ ପୋତିଥିଲି ତା ଦେହରୁ
ନୂଆ ପତ୍ର, କେନା ସବୁ ଗଜୁସିଲଣି । କି ମଜା ॥

ଗଠିତ—ପ୍ରସ୍ତୁତ ।

ଗାଁରେ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ମୁଣିଆଙ୍କୁ ନେଇ ଏକ ଗ୍ରାମ କମିଟି
ଗଠିତ ହୋଇଅଛି ।

—ରଚିତ ।

ଗଡ଼—ଦୁର୍ଗ; ରଜାଙ୍କ ରାଜଧାନୀ (ନଅର)

“ଭଲକରି ନାଆ ବୁଢ଼ାରେ ନାଉରୀ
ଝିଅକୁ ମାବୁଛି ତର,

ଗବେ ଗଡ଼ଲେକ ଗୁଫି ବଢ଼ିଥିବେ
ଝିଅ ଯିବ ଶାଶୁଘର ।”

—ଗୋଦାବରୀଶ ମିଶ୍ର

— ବଡ଼ ଶ୍ରେ

ବଣରୁ ଗଛକୁ ଗଡ଼ ଗଡ଼ କରି କାଟି ଆଣୁଛନ୍ତି ।

ଗଡ଼ଖାଇ—ଦୁର୍ଗ ଗୁରୁପାଖରେ ଥିବା ଖାଇ; ଯେଉଁ-
ଥିରେ ପାଣି ଥାଏ ବୋଲି ଗଡ଼କୁ ସଫଳରେ ଶସ୍ତ୍ର
ଆଞ୍ଚମଣ କରିପାରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଏବେ ମଧ୍ୟ କଟକରେ ବାରବାଟୀ ଦୁର୍ଗର ଗଡ଼ଖାଇ
ଦେଖାଯାଏ ।

ଗଡ଼ଜାତ—ରଜୋଡ଼ା ଇଲାକା ।

ଓଡ଼ିଶାରେ ତେଜାନାଳ, ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଭଳି ଇତିହାସୋଚି
ଗଡ଼ଜାତ ଥିଲା । ସେଗୁଡ଼ିକର ମୋଗଲବଳି ଅଞ୍ଚଳ
ସହ ମିଶ୍ରଣ ପରେ ଆଜିର ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରଦେଶ
ହୋଇଅଛି ।

ଗଡ଼ଜାତୀୟ—ଗଡ଼ଜାତର ଲୋକ ।

ସାଧାରଣତଃ ସରଳ, ନିରୀହ ଲୋକଙ୍କୁ କେତେକ
ଲୋକ ଗଡ଼ଜାତୀୟ କହନ୍ତି ।

ଗଡ଼ବଡ଼—ଗୋଳମାଳ ବା ଅଡ଼ୁଆ ।

—ମନର ସନ୍ଦେହ

ସବୁ କାମ ଠିକ୍ରେ ହୋଇଥାନ୍ତା କିନ୍ତୁ ମୋର ବେବଡ଼ିଆ ମନପାଇଁ ମୁଁ ଠିକ୍ ସାରଙ୍ଗ କଥା ମାନି କାମ କରିନାହିଁ ଯେ ସବୁ ଗଡ଼ବଡ଼ ହୋଇଗଲା ।

ଗଡ଼ପଡ଼—ନିଦ ନ ହୋଇ ଶୋଇବା ।

ଭଲକରି ଶ୍ରେବେଇ ଶ୍ରେବେଇ ଖାଇବ ଓ ଖାଇଲାପରେ ଦଶପନ୍ଦର ମିନିଟ୍ ଗଡ଼ପଡ଼ ହେବ, ତେବେ ଯାଇ ଦେହରେ ଖାଦ୍ୟ ଲାଗିବ ।

ଗଡ଼ାଣିଆ, (ଗଡ଼ାଣି)—ନଇଁଯାଇଥିବା; ଭଲରୁ ହମଶ ଖାଲ ବା ଡାଲୁ ହୋଇଥିବା ।

ଗଡ଼ାଣିଆ ରସ୍ତାରେ ଯାଇକେଲ ଧୀରେ ଚଳାଇବା ଦରକାର ।

ଗଡ଼ିଆ, (ଗାଡ଼ିଆ)—ସାନ ପୋଷ୍ଟେ ।

ଏଇଟି ଆମର ଟିକି ଗଡ଼ିଆ
ପିରି ପାଣି ତାର କେତେ ବଢ଼ିଆ ।
କେତେ ଗଛ ଛାଇ ପାଣିରେ ଦିଶେ
ବଗୁଳା ଆସିବ କୁଳରେ ବସେ ।

ଗଡ଼ୁ—ଲେଟା ।

ସାଧାରଣତଃ ପିତଳ ବା
କଂସାରେ ଗଡ଼ୁ ତିଆରି
ହୋଇଥାଏ ।

ଗଡ଼ଣ, (ଗଠନ)—ତିଆରି; ତେହେବ ।

ପିଲାଟିର ମୁହଁର ଗଡ଼ଣ ସୁନ୍ଦର ହେଲେ ବି ସାରା ଦେହର ଗଠନ କିମିତି ଅବୁଝା ଲାଗୁଛି ।

—ସଂଗଠନ

ଶାମାନଙ୍କରେ ସୂଚକ ସଂଘମାନ ଗଠନ କରାଯାଇଅଛି ।

ଗଡ଼ା—ଗଠନ, ନିର୍ମାଣ ।

ମନ୍ଦିର ଗଡ଼ା ଦିନକରେ ହୁଏ ନାହିଁ ।

ମଣିଷ ଗଡ଼ାଠାରୁ କଷ୍ଟକର କିଛି ନାହିଁ ।

—ଗାଡ଼

ରସ୍ତାରେ ବହୁତ ଗଡ଼ା ହୋଇଗଲାଣି ।

ଗଡ଼ାଇବା—ତୋଳାଇବା ବା ତିଆରି କରାଇବା ।

ଗଡ଼ାଳି—ଯିଏ ଗଡ଼େ ବା ନିର୍ମାଣ କରେ ।

ମୂର୍ତ୍ତି ଗଡ଼ାଇ ମନ୍ଦିର ଗଢ଼ିପାରିବେ ବୋଲି କହିହେବ ନାହିଁ ।

ଗଢ଼ିବା—ତିଆରି କରିବା; ନିର୍ମାଣ କରିବା ।

ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଭଲମଣିଷ କରି ଗଢ଼ିବା ପାଇଁ ଶିକ୍ଷକମାନେ ବହୁତ ପରିଶ୍ରମ କରନ୍ତି ।

ଗଣ—ଗଣନା କର ।

ତିନି ତିନି ପକ୍ଷ ଅଠର ପକ୍ଷ

ଭଲଙ୍କୁ ଡକାଇ କଉଡ଼ି ଗଣ ।

—ନନ୍ଦକିଶୋର

—ସମୁଦ୍ର

“ଜନଗଣ ମନ ଅଧିନାୟକ ଜୟ ହେ

ଭରତ ଭାଷା ବିଧାତା ।”

ଗଣତନ୍ତ୍ର—ଲୋକମାନଙ୍କର ଶାସନ ।

ଆମ ଦେଶକୁ ଶାସନ କରିବା ପାଇଁ ଲୋକମାନେ ଭେଟଦେଇ ପ୍ରତିନିଧି ବାଛୁଥିବାରୁ ଆମ ଦେଶର ଶାସନକୁ ଗଣତନ୍ତ୍ର କୁହାଯାଏ ।

ଗଣକ—ଯେ ଗଣେ ବା ଗଣନା କରେ ।

—ଜ୍ୟୋତିଷ; ଯେ ଗଣନା କରି ଆଗତ ଭବିଷ୍ୟତ କଥା କହେ ।

ଅନେକ ସମୟରେ ଗଣକମାନେ ସଠିକ ଗଣନା କରନ୍ତି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ନିରୀହ ଲୋକମାନେ ଏପରି ଗଣକଙ୍କ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ହଜିବଣ ହୁଅନ୍ତି ।

ଗଣନ, (ଗଣନା)—ଗଣିବା; ନିରୂପଣ କରିବା ।

ବେଳର କଳ ସମୟରେ ବିଭିନ୍ନ ଗ୍ରହ ନକ୍ଷତ୍ରଙ୍କ ସ୍ଥାନକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ଜ୍ୟୋତିଷମାନେ ଆଗତ ଭବିଷ୍ୟତର ଭଲ ମନ୍ଦ କଥା ଗଣନ କରନ୍ତି ।

ଗଣତ—ସୁମାରୀ; ଗଣାଇବା ।

ଅମ ଗାଁରେ ଘର ଗଣତ ସବିଛି—ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଖାଲି ଏଥର ଗଣାଯିବ (ଗଣନା କରାଯିବ) ।

ଗଣିତ—ଯାହା ଗଣନା ହୋଇସାରିଛି ।

—ଅଙ୍କ ଶାସ୍ତ୍ର

ମୋହନ ଗଣିତ ପରୀକ୍ଷାରେ ପ୍ରଥମ ହେଲା ।

“ଏଇ ଘରେ ନିତି

ମନ ହରଷେ

ଗଣିତ କଷେ ।”

ଗଣିବା—ସୁମାରୀ କରିବା; ଏକ, ଦୁଇ କରି ସଂଖ୍ୟା ଗଣିବା ।

ଘର, ମଣିଷ, ଗଛ, ଜୀବଜନ୍ତୁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଗଣିବା ଦରକାର ହୁଏ ।

ଗଣ୍ଠି (ଲ), ଗଣ୍ଠି (ଲ)—ବୋକରୁ; ଗଣ୍ଠିରୁ; ବୁଜୁଳି ।

ଆଗେ ଲୋକମାନେ ଯୁଆଡ଼େ ବାହାରିଲେ ବି ଖାଇବା ପିଇବା ପିନ୍ଧିବା ପାଇଁ ସବୁ ଜିନିଷ ଗଣ୍ଠିରେ ଧରି ବାହାରୁଥିଲେ ।

ଗଣ୍ଠି—ଭିଡ଼ିକରି ବାନ୍ଧିବା (ସୁତା ଗଣ୍ଠି; ଲୁଗା ଗଣ୍ଠି; ବାଳର ଗଣ୍ଠି) ।

ନାଉଲନ ଫିତାରେ ମଜବୁତ ଗଣ୍ଠି ପଡ଼ିବା କଷ୍ଟ ।

ଝିଅଟି ମୁଣ୍ଡରେ ସାଦା ଗଣ୍ଠିଟିଏ ପକାଇଛି ଦେଖ ।

—ଆଖି, ବାଉଁଶ ଆଦି ଗଛର ଗଣ୍ଠି

ବାଉଁଶ ସିଧା ହୋଇଥିଲେ ତା ଗଣ୍ଠିଗୁଡ଼ିକ ଭଲ ଦିଶେ ।

—କଥାର ମର୍ମ ବା ଭିତର ସାର କଥା

ରମ ଯେତେ ଯାହା କହିଲେ ବି ତା'ର ଅସଲ ଗଣ୍ଠିଟି ମୁଁ ଜାଣିଛି ।

ଗଣିଆ—କୃପଣ; ଜଟିଳ ।

ଗଣିଧନ, (ଗଣିରତ୍ନ)—ଅତି ଆଦରର ଦ୍ରବ୍ୟ ବା ଧନ ଯାହାକୁ ଗଣି ପକାଇ ରଖାଯାଏ ।

ଗୋଟିଏ ପୁଅ ହୋଇଥିଲେ ମା'ମାନେ ତାକୁ ଗଣିଧନ କରି ରଖିଥାନ୍ତି ।

ଗଣ୍ଡ—ଗଣ୍ଡର ଜଳ ଥିବା ସ୍ଥାନ ।

ଚିଲିକା ହ୍ରଦରେ କାଳିଙ୍ଗ ଗଣ୍ଡଠାରେ କାତ ପାଏ ନାହିଁ ବୋଲି ନାଉରୀମାନେ ଆହୁଲ୍ୟ ମାରନ୍ତି ।

ମହାନଦୀର ସାତକୋଶିଆ ଗଣ୍ଡରେ କୁସୀର ଅଛନ୍ତି ।

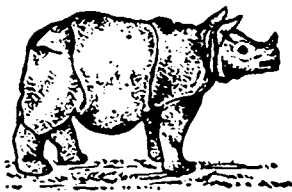
—ଗାଲ

ଗଣ୍ଡଦେଶରେ ତପେଟାଘାତ କରଗଲା ।

—ନିବୋଧ

ପିଲଟି ଗଣ୍ଡମୂର୍ଖ ହୋଇଯାଇଛି ।

ଗଣ୍ଡା—ଜାତିଏ ପଶୁ ।

ଗଣ୍ଡା, (ଗଣ୍ଡାଏ)—ରୁଟି ।

ଗଣ୍ଡାଏ, (ଗଣ୍ଡାକ)—ଅଳ୍ପ ।

—ଯାହା ପାଇବା କଥା

ଶୋବାଏ ଗଣ୍ଡାକୁ ଖାଇବାକୁ ଦେବାପାଇଁ ଦୁଇଗଣ୍ଡା ମଣିଷ ଦିନସାରା ଲାଗି ନିଜର ଖୁସି ଅନୁସାରେ ଖୋରାକି ଗଣ୍ଡାକ ସଂଗ୍ରହ କରି ପାରୁନାହାନ୍ତି ।

ଗଣ୍ଡାଗଣ୍ଡା—ଅସଂଖ୍ୟ; ସଂଖ୍ୟାହୀନ ।

ତା ପରି ଗଣ୍ଡାଗଣ୍ଡା ପିଲା ଏ ଗାଁରେ ସେମିତି ହୁଲୁଛନ୍ତି ।

ଗଣ୍ଡି—ମାଟି ଉପରକୁ ଥିବା ଗଛର ଅଂଶ ।

ଗଛର ଗଣ୍ଡିରୁ ବହୁତ ଖାଖା ବାହାରିଛି ଦେଖ ।

—ଦେହର ମୁଖ୍ୟ ଅଂଶ

ପିଲଟିର ଗଣ୍ଡିଟି ବଡ଼ହେଲେ କଷ୍ଟ ହେଲା, ମୁଣ୍ଡରେ ତ କିଛି ନାହିଁ ।

ଗଣ୍ଡି—ହାତୀ ।

ଗଣ୍ଡୁଣି, (ଗଣ୍ଡୁଣ)—ଚଳେ ପାଣି ।

ବଡ଼ଟିରେ ଗଣ୍ଡୁଣେ ପାଣି ନାହିଁ ।

—କୁଳୁକୁଆ

ଗଡ଼—ଯାହା ପାରଅଛି; ଅଜ୍ଞାତ ।

ଗଡ଼କାଳି ଯାହା ହୋଇଗଲା ଅତି ସେଥିପାଇଁ ଚିନ୍ତାକରି ଲଭ କ'ଣ ?

ଗଡ଼ସ୍ୟ ଶୋକନା ନାହିଁ ।

—ଅଭ୍ୟାସ; ଗଡ଼

ଭୁଲ କାମକୁ ନ ପକାଡ଼ିଲେ ତାହା କ୍ରମେ ଗଡ଼ରେ ପଡ଼ିଯିବ ।

ଗତାଗତ, (ଗତାୟତ)—ଯିବା ଆସିବା ।

ଏବେ ମଧ୍ୟ ବହୁ ପଲ୍ଲୀ ଅଞ୍ଚଳକୁ ଗତାଗତର କୌଣସି ସୁବିଧା ନାହିଁ ।

ଗତାନୁଗତକ—ଆଗରୁ ଘଟିଯାଇଥିବା ଘଟଣା ଅନୁସାରେ କାମ କରିବା ।

ଗତାନୁଗତକ ରୀତିରେ ପାଠପଢ଼ା ଚାଲିଥିଲେ ସବୁ ଲୋକଙ୍କର ଉପକାର ହେବନାହିଁ ।

ଗତି—ଚାଲିବାର ଢଙ୍ଗ ।

କିଆମାନଙ୍କର ଗତି ବଡ଼ ଅଭୂତ ଲାଗେ ।

—ଗମନ

ପୃଥିବୀର ଆତ୍ମିକ ଗତି ଯୋଗୁଁ ଦିନରାତି ବଦଳିଅଛି ।

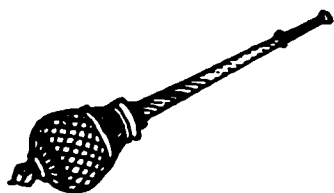
—ଡଙ୍ଗ ବା ମନୋଭାବ

ପିଲାଟିର ମତିଗତି ଭଲ ଲାଗୁନାହିଁ ।

ଗଡ଼ବଧୂ—ଲେପ୍ରଚଳ ।

ବିଭିନ୍ନ ଲୋକଙ୍କର ଗଡ଼ବଧୂକୁ କଢ଼ା ନକର ଦିଆଯାଉଅଛି ।

ଗଢ଼ା—କାଠ ବା ଲୁହାର ମୋଟ ଖସ୍ତା ।

ଛାତି ଉପରେ ଚଳୁଏ ହାତୀ

ତେଜି ଧରେ ସେ ଘୋଡ଼ା

ଲୁହାର ଗଢ଼ା ହାତରେ ଧରି

ଚାଲୁଏ ଘୋଡ଼ା ଘୋଡ଼ା ।

—ଗୁଡ଼ିଏ ଏକା ଜିନିଷ ଏକାଠି ଠୁଳ କରିବା

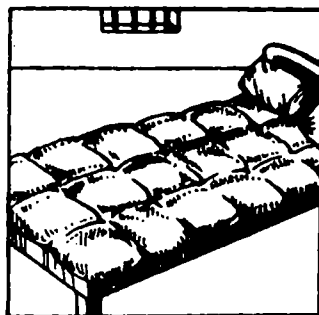
ଏଭଳା ଆଣିଥିବା ଧାନ ହଳାକୁ ଆଗରୁ ଥିବା ଧାନ ଗଢ଼ା ଉପରେ ଗଢ଼ା ।

ଘର ସାମ୍ନାରେ ମଇଳା ଆବର୍ଜନା ଗଢ଼ାଇବା ଭଲ ନୁହେଁ ।

ଗଢ଼ାଏ—ବହୁତ; ଏକ ଗଢ଼ା ।

—ମୋର ଗଢ଼ାଏ କାମ ଅଛି ବୋଲି ମୁଁ କୁଆଡ଼େ ବାହାର ପାରୁନାହିଁ ।

ଗଢ଼ି—ମୋଟ କୋମଳ ବଛଣା; ବା ବସିବା ଜାଗା ।

ବଡ଼ ଗଢ଼ିରେ ଶୋଇଲେ ପିଠି ବିଛା ବାହାରେ ।

ଶିମିଳି ତୁଳାର ଗଢ଼ି କପା ତୁଳା ଗଢ଼ିଠାରୁ ଭଲ ।

—କ୍ଷମତାର ଆସନ

ଗଢ଼ିରେ ଯିଏ ଥରେ ବସିଲା ଯିଏ ତାକୁ ଘେର ବସାଇବା ଲୋକଙ୍କ କଥା ଭୁଲିଯାଏ ।

ଗନ୍ତାଘର—ଉଣ୍ଡାର ଘର ।

ଆମ ଦେଶ ବହୁ ପ୍ରାକୃତିକ ଶୋଭା ସମ୍ପଦର ଏକ ଗନ୍ତାଘର ।

ଗନ୍ତବ୍ୟ—ଯେଉଁଠାକୁ ଯିବା ଯୋଗ୍ୟ ।

ସମସ୍ତେ ନିଜ ନିଜ ଗନ୍ତବ୍ୟ ପଥରେ ଗତିକରି ଚାଲିଛନ୍ତି ।

ନିଜର ଗନ୍ତବ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ପହଞ୍ଚିବାକୁ ସମସ୍ତେ ସବୁବେଳେ ଚେଷ୍ଟା କରିବା ଉଚିତ ।

ଗନ୍ଧକ—ହଳଦିଆ ରଙ୍ଗର ଏକ ଧାତୁ; ଗନ୍ଧକପୂର୍ବର ଏକ ଚଳିତ ନାମ ।

ଗନ୍ଧକରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଗନ୍ଧକାମ୍ବୁ ନାନା ଶିଳ୍ପରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ବାଣ ତିଆରି କରିବା ପାଇଁ ଗନ୍ଧକ ବୃକ୍ଷ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ।

ଗନ୍ଧକପୂର୍ବ—ଧଳା ଗୋଲ ଗୋଲ ବାସନା ଗୋଲି ।

ଗନ୍ଧକପୂର୍ବ ପେଟ୍ରୋଲିୟମରୁ ତିଆରି ହୁଏ ଏବଂ ଲୁଗାପଟା ବାକ୍ସରେ ଏହି ଗୋଲି ପକାଇଲେ ଏହାର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଗନ୍ଧରେ ପୋକ ନଷ୍ଟି ନାହିଁ । ପରିସ୍ରାବାରବେଳେ ମଧ୍ୟ ଏହା ପକାଯାଏ ।

ଗପ—କଥା କାହାଣୀ ।

—ଅଦରକାରୀ କଥାବାଣୀ ।

ପିଲାମାନେ ଖାଲି ଗପ ନ କରି ଯଦି ସେହି ବୟସରେ
ଭଲ ଗପ ବହିଷ୍କୃତ ପଢ଼ିଥାନ୍ତେ ଭଲ ହୋଇଥାନ୍ତା ।

ଗପୁଡ଼ି—ସେ ବହୁତ ଗପେ ।

ଗପସପ—କଥାବାଣୀ ।

ଗପ୍‌ଲକ୍—ଦୋଷ ।

ଗଉଣ୍ଡିର—ବ୍ୟଙ୍ଗପାଳ ।

ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପରାମର୍ଶରେ ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ବ୍ୟଙ୍ଗମାନଙ୍କର
ଗଉଣ୍ଡିର ନିସ୍ତୁକ କରିଥାନ୍ତି ।

ଗଜ୍ଜା—ଝିଅମାନଙ୍କର ମୁଣ୍ଡ ଖୋସା ।

ଗଜ୍ଜାରେ ମଲ୍ଲୀହାର ପତାଇ ଝିଅଟି ନାତିବାକୁ
ବାହାରିଛି ।

ଗଞ୍ଜୀର—ଗଞ୍ଜୁରିଆ ।

ଗଞ୍ଜୀର ଜଳ ତଳେ ଲୁହୁ ମାଛ ଖୁଟିକରି ରହନ୍ତି ।

ଜଳର ଗଞ୍ଜୀରତା ବାହାରୁ ଜଣାପଡ଼େ ନାହିଁ ।

—ଗହନ; ଗଞ୍ଜୁର ପଣିଆ

ତାଙ୍କ କଥାର ଏକ ଗଞ୍ଜୀର ମର୍ମ ବହିଛି ।

ଗମ, (ଗମର), (ଗମୁଆ)—ଗମ୍ୟ ଆଦି ଭଲ ନ ଶୁଣି
ରହିଥିବା ଦ୍ଵାରା ଚର୍ଚ୍ଚିତ ବାହାରୁଥିବା ଗମ ।

ତୁଳାଦଳ ବହୁଦିନରୁ ରହିଯାଇ ଗମ ହୋଇଗଲାଣି ।

ଗମସ୍ତ ତୁଳା ପିତା ଲୁହୁଛି । ଗମିଗଲେ କିଛି ଭଲ
ଲାଭିବ ନାହିଁ ।

ଗମଗମ—ଅତି ଖରାରେ ଝାଳ ବୋହୁବା ।

ଝେନ୍ଦୁ ଗମ୍‌ଗମ୍ ଝାଳ ବୋହୁଛି ।

ଗମନ—ଯିବା

ଆଗମନ—ଆସିବା

ଗମନାଗମନ—ଯିବା ଆସିବା ।

ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଚଳିତ ମାସରେ ବିଦେଶ ଗମନ
କରୁଅଛନ୍ତି । ଆମ ଗାଁକୁ ବ୍ୟଙ୍ଗପାଳଙ୍କର ଆଗମନ
ହେତୁ ରାଜାଘାଟ ମରମତି ହୋଇଗଲା । ରାଜାଘାଟ
ନ ଥିଲେ ଗମନାଗମନର ସେ ଅସୁବିଧା ତା ଉପରେ
ଅନୁଭବ କରିପାରୁ ନାହାନ୍ତି ।

ଗମୁକ—ମନ୍ଦିର ମସଜିଦ୍ ପ୍ରଭୃତିରେ ଥିବା
ଗୋଲକାର ଅଂଶ ।

ରାସ୍ତାରେ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ସ୍ଵାଗତ କରିବାପାଇଁ ଗମୁକ
ଆକାରର ଶିଳ୍ପ ଡିଆରି କରାଯାଇଛି ।

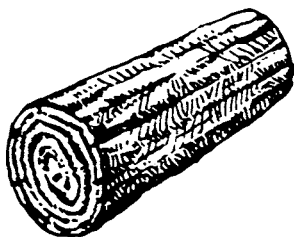
ଗମ୍ବୀର—ବୁଝୁଣୁ; ସାହାର ମନରୁତର କଥା
ସହଜରେ ଜାଣିହେବ ନାହିଁ ।

ସବୁବେଳେ ଗମ୍ବୀର ରହୁଥିବା ଲୋକଙ୍କ ସହିତ
ପିଲାମାନେ ଖେଳିବା ପାଇଁ କି ମତାଉପ କରିବା ପାଇଁ
ସାହସ କରିପାରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଗନ୍ଧିର—ଅନ୍ଧାରୀଆ ପ୍ରାଣ ।

ଗନ୍ଧିର ଘର ଭିତରକୁ ଯାଏ ପିଲାମାନେ ଏକୃଷ୍ଟ
ସିଦ୍ଧାକୁ ଡରାନ୍ତି ।

ଗର—ବଡ଼ କାଠଖଣ୍ଡ
ବଜଲ ଭିତରେ
ମୋଟା ଅବଶେଷ
ମାଂସ ଶୋଇଥିଲେ
ବେଳେବେଳେ କାଠ
କଟାଳିମାନେ ତାକୁ
ଗୋଟିଏ ବାଠ ଗର
ବୋଲି ଡରାନ୍ତି ।

ଗରୁଗରୁ—ରାଗିବା ।

ବୋଇ ଯାମାନ୍ୟ କଥାରେ ଖାଲି ଗରୁଗରୁ
ହେଉଛନ୍ତି ।

ଗରଜ—ପ୍ରୟୋଜନ; ଅତି ଦରକାର ପଡ଼ିବା ।
ଯାହାର ଗରଜ ପଡ଼ିଥାଏ ସେ ସମସ୍ତ ନିନ୍ଦା ଅପମାନ
ସହି ନିଜ କାମ ହାସଲ କରିବାକୁ ବୋଝିଥାଏ ।

ଗରଜବା—ଗର୍ଜନ କରିବା; ବଡ଼ପାଟି କରି
ଟାଣିହୋଇ କଥା କହିବା ।

“ଗରଜିବ ମୋର ବରଷେ ନାହିଁ
କୁଳିଙ୍ଗ କୁକୁର କାମୁଡ଼େ ନାହିଁ ।”

ଗରଡ଼ା, (ଗର୍ଡ଼ା)—ପୁଲି; ମଇଳା ।

ତିନିର ଯେତେ ଗରଡ଼ା ରସଗୋଲା ସିର ତଳେ
ବସିଯାଇଥାଏ ।

ଗରବ, (ଗର୍ବ)—ଅହଙ୍କାର ।

ମା' ବେଳ ନିଜକୁ ଷଷ୍ଠ ଠାରୁ ବଡ଼ ବୋଲି ଭାବି ଗର୍ବ
କରୁଥିଲା । ଶେଷକୁ ପୁଲି ପୁଲି ଯେତେ ଫଟେଇ ମଲା ।
ତା'ର ଗର୍ବ ଖର୍ଚ୍ଚ ହେଲା ।

ଗର୍ବୀ—ଅହଙ୍କାରୀ; ସେ ଗର୍ବ କରେ ।

ଗରମ—ତାପ; ତାତି ।

ଅଣ୍ଡା ପାଣିରେ ଯେତିକି ତିନି ମିଶିବାରେ ସେହି
ପାଣିକୁ ଗରମ କଲେ ତାଠାରୁ ଅଧିକ ତିନି
ମିଶିପାରିବ ।

—ରାଗ

ଲୋକଟି ମିଛ କହିବାରୁ ବାପା ଗରମ ହୋଇଗଲେ ।

ଗରମାଗରମ, (ଗରମ୍ ଗରମ୍)—ଗରମ୍ ଥିବା ବା
ତାତିଥିବା ।

ଗରମାଗରମ୍ ଆଳୁତପ୍ ନାଁ ଖୁଣିଲେ ପିଲାଙ୍କର
ଖାଇବାକୁ ପାଟିରୁ ଲାଳ ବୁହେ ।

ଗରମ ପ୍ରକୃତି—ଯିଏ ସଦୃଶରେ ଚଢ଼େ ।

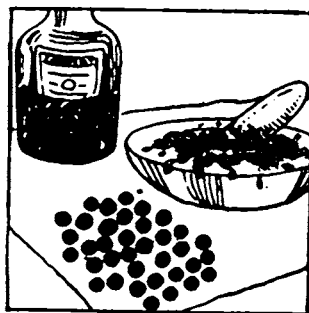
ଗରମ ପ୍ରକୃତିର ଲୋକମାନଙ୍କୁ କେହି ଭଲ
ପାଆନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଗରମମସଲା—ଲବଙ୍ଗ, ଡାଳଚିନି, ତେଜପତ୍ର
ଇତ୍ୟାଦି ମସଲା ।

ତରକାରୀରେ ଅଧିକ ଗରମମସଲା ପକାଇବା
ଭଲ ନୁହେଁ ।

ଗରଲ—ବିଷ ।

ସାପ ଗରଲ ସଂଗ୍ରହ କରି ସାପ କାମୁଡ଼ାର ଔଷଧ
ତିଆରି କରାଯାଇଛି ।

—ନିଦରେ ଶୋଇଥିବା ଲୋକର ପାଟିରୁ ବହୁଥିବା
ଲାଳ

ବଡ଼ ମଣିଷମାନେ ଶୋଇ ତକିଆରେ ଗରଲ
ବୁଝାଇଲେ ଭଲ ଲାଗେନାହିଁ ।

ଗରା, (ଗରା)—ତମ୍ବା ବା ପିତ୍ତଳ ନିର୍ମିତ ଜଳପାତ୍ର ।

ଗରାକ (ଖ)—ଖରବଦାର ।

ଦୋକାନରେ ଗରାକମାନଙ୍କର ଭିଡ଼ ଜମିଛି ।

ଗରାବ—ଦରିଦ୍ର; ନିଃସହାୟ ।

“ରମିଆ ବୁକାଟି ଗରାବ ଅତି,
ବଣ୍ଟ କାଠ ହାଣି ଦିକଇ ନିତି ।”

ଗରାବୀ—ଗରାବ ପଣିଆ ।

ଦେଶରୁ ଗରାବୀ ଦୂର କରିବା ପାଇଁ ପାଠ ପଢ଼ିବା
ନିହାତି ଦରକାର ।

ଗରମା, (ଗାରମା)—ଗୌରବ; ମହମା ।

କୋଷାର୍ଚ୍ଚ ମନ୍ଦିର ପାଇଁ ସାର ପୃଥିବୀରେ ଓଡ଼ିଆ
ଜାତିର ଗରମା ବଢ଼ିଅଛି ।

ଗରଷ୍ଠ—ସବୁଠାରୁ ବଡ଼; ପ୍ରମୁଖତମ ।

ତିନିଅଙ୍ଗ ବିଶିଷ୍ଟ ଗରଷ୍ଠ ସଂଖ୍ୟା କିଏ ?

—ସହଜରେ ହଜମ ନ ହେବା; ଗୁରୁପାକ

ଗରଷ୍ଠ ଖାଦ୍ୟ ଶରୀର ପକ୍ଷେ ଅହିତକର ।

ଗରୀୟସୀ—ମାନନୀୟା; ଗୌରବାନ୍ୱିତା ।

“ଜନନୀ ଜନ୍ମଭୂମିର ସ୍ୱର୍ଗୀଦେବୀ ଗରୀୟସୀ” ।

ଅର୍ଥାତ୍, ମା’ ଓ ମାତୃଭୂମି ସ୍ୱର୍ଗଠାରୁ ମଧ୍ୟ ବଡ଼
ଅଟନ୍ତି ।

ଗରୀୟାନ୍—ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶୁଭ ।

ନିକିତି ତରଳ ବଡ଼ ସାନକୁ,
ଗରୀୟାନ୍ ଯିଏ ଯାଏ ତଳକୁ ।

ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀ ନିଜର ନୈତିକ ଉଲ୍ଲାସ ଯାଏ
ପୃଥିବୀରେ ତଥେ ଗରୀୟାନ୍ ପୁରୁଷ ରୂପେ
ପରିଚିତ ।

—ଅତି ମହତ୍ତ୍ୱ; ଅତି ଗୌରବାନ୍ୱିତ

ଗରୁ—ଶୁଭ ।

ଗରୁଡ଼—ପୁରାଣ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଏକପ୍ରକାର ପକ୍ଷୀ ।

ଗରୁଡ଼ ଖମ୍ବ, (ଗରୁଡ଼ ପ୍ରମ୍ବ)—ବିଷ୍ଣୁ ମନ୍ଦିର
ସମ୍ମୁଖରେ ଗରୁଡ଼ ମୁଣି ଥିବା ଖମ୍ବ ।

ପୁରୀରେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଗରୁଡ଼ ପ୍ରମ୍ବ
ଅଛି ।

ଗର୍ଜନ—ଉଚ୍ଚ ଶବ୍ଦ; ମେଘ ଓ ବାଘ, ସିଂହ ଆଦି ପଶୁଙ୍କର ରବି ।

ବଣ-ଭିତର ତ ଦୂରର କଥା ନନ୍ଦନକାନନରେ ବି ବୁଲୁବୁଲୁ ହଠାତ୍ ବାଘ କି ସିଂହଙ୍କର ଗର୍ଜନ ଶୁଣିଲେ ମୋତେ ଛାନିଆ ଲାଗେ ।

ଗର୍ଜନତର୍ଜନ—ବନ୍ଧୁତ ରାଗିକରି ଉଚ୍ଚସ୍ବରରେ ବାକ୍ୟାଳାପ କରିବା ।

ଯେଉଁ ଶ୍ଳେଷ ସାମାନ୍ୟ କଥାରେ ଗର୍ଜନତର୍ଜନ କରନ୍ତି, ତାଙ୍କୁ କେହି ସାକ୍ଷରେ ପଶିବାକୁ ଦିଅନ୍ତିନାହିଁ ।

ଗର୍ଭ—ରକ୍ତ; ଭୂମି ଉପରେ ବା କୌଣସି ଜାଗାରେ ଥିବା ଗାତ; ଗନ୍ଧୁର ।

ବନ୍ଧୁ ଚିତ୍ରଗ୍ରାବଣର ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ମୁଣିକସ୍ବତ ହିରଣ୍ୟକ ନିଜର ଗର୍ଭ ମଧ୍ୟକୁ ବାହାରି ଆସିଲେ ।

ଗର୍ବନ—ବେକ ।

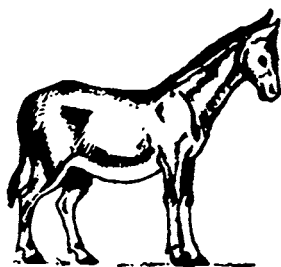

କାହାରି ଗର୍ବନକୁ ଶକ୍ତ ମା'କୁ ଦେଖିଲ ଅତି କଷ୍ଟ ହୁଏ । କାରଣ, ଗୁରୁଦଣ୍ଡ ଯେପରିରେ ସିଧା ଆଘାତ ପାଏ ।

ଗର୍ଭର—ଗଧ ।

—ଗଧପରି ଅଳସୁଆ ବ୍ୟକ୍ତି; ନିର୍ବୋଧ ।

ଗଧ ଏକ ବୋକା ତାର ହୋଇଥିବାରୁ ବୋକା ନିର୍ବୋଧ-ମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଗର୍ଭର କହନ୍ତି ।

ଗର୍ଭ—ମଧ୍ୟଭାଗ ।

ସାଧବ ପୁଅ ନଦୀ ଓ ସାଗର ଗର୍ଭରେ ବୋଇତ ଭସାଇ ଯାଏ ।

—ଉତର; ମାତୃଗର୍ଭ

ମାତୃ ଗର୍ଭରେ ଶିଶୁ ମା'ର ରକ୍ତରୁ ଖାଦ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ ।

ଗର୍ଭକ—ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ ବା ମଧ୍ୟଭାଗରେ ଥିବା ।

ଯଥା : ସାର ଗର୍ଭକ ନୀତି ଗର୍ଭକ କଥା ।

ଅର୍ଥାତ୍ ଯେଉଁ କଥାରେ (ମଧ୍ୟଭାଗରେ) ନୀତି ନିହିତ ଅଛି ।

ଗର୍ଭକେଶର—ଫୁଲର ସ୍ତ୍ରୀ କେଶର ଚନ୍ଦ୍ରର ଏକ ମୂଖ୍ୟ ଅଂଶ ।

ମାଛ କଖାରୁ ଫୁଲ ଫୁଟିବା ଆଗରୁ ଯେଉଁ କଷ୍ଟ ଦେଖାଯାଉଥାଏ ତାହା ପ୍ରକୃତରେ କଖାରୁ ଫୁଲର ଗର୍ଭକେଶର ଅଟେ ।

ଗର୍ଭକୋଷ—ଫୁଲର ଯେଉଁ ଅଂଶ ଫଳ ହୁଏ ।

ରେଣୁ ଫୁଲଟିଏ ଲକ୍ଷ୍ୟକଲେ ଦେଖାଯିବ ଯେ ଫୁଲ ଫୁଟିବାବେଳେ କଷ୍ଟ ନ ଥାଏ । କିନ୍ତୁ ଦୁଇଦିନ ପରେ ଫୁଲ ଝଟିଯାଇ କଷ୍ଟ ଦିଶେ । ଫୁଲର ଯେଉଁ ଅଂଶ କଷ୍ଟ ରେଣୁରେ ପରିଣତ ହେଲା ତାହା ରେଣୁ ଫୁଲର ଗର୍ଭକୋଷ ।

ଗର୍ଭଣା—ତୁଳା ସଂଖ୍ୟା ।

ଗର୍ଭବତୀ—ଗର୍ଭଣୀ ।

ଗର୍ଭିତ—ଖରପ; ନିନ୍ଦିତ; ନିଷିଦ୍ଧ ।

ଅନ୍ୟ ଲୋକର ଘର କାନ୍ଥରେ କିନ୍ତା କାନ୍ଥ ବାଡ଼ରେ
କିଛି ଲେଖିବା ଅତି ଗର୍ଭିତ କାମ ।

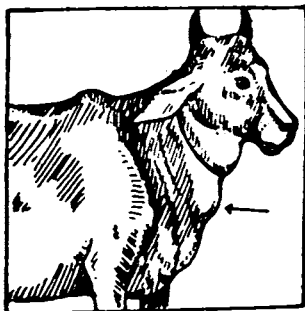
ଗଲ୍‌ଗଲ୍—କୁଣ୍ଡାଳଦେବା ।

ଓଲୁଅ ଖାଇଲେ ପାଟି ଗଲ୍‌ଗଲ୍ ହେଲେ ବି, ଓଲୁଅ
ଖାଇବା ଉଚିତ୍ । ଓଲୁଅର ଗଲ୍‌ଗଲ୍ କରୁଥିବା
ପଦାର୍ଥଟି ହିଁ ହିତକର ।

ଗଲ୍‌ତ, (ଗଲ୍‌ତ)—ଦୋଷ ।

କୌଣସି କାମରେ ଗଲ୍‌ତ ରହିଲେ ଶେଷରେ ଫଳ
ଖରପ ହୁଏ ।

ଗଲ୍‌କମ୍ବଳ—ଗୋରୁଙ୍କ ବେକରେ ଝୁଲୁଥିବା ମାଂସଳ
ଅଂଶ ।

ବାଉଁଟର ଗଲ୍‌କମ୍ବଳକୁ ପିଲଟି ଅଦରରେ
ଅଭିଯୁଥିବାରୁ ବାଉଁଟ କିପରି ବେକ ବେକ ଠିଆହୋଇ
ରହିଛି ଦେଖ ।

ଗଲ୍‌ଗ୍ରହ—ଅଦରକାୟ ବୋଧ ।

—ଅକାରଣରେ ଅନିଚ୍ଛାପୂର୍ବକ ଯେଉଁ ଭାର
ନେବାକୁ ହୁଏ ।

ମନ୍ଦ ସ୍ୱଭାବର ପିଲାମାନେ ଖାଲି ବାପ ମା'ଙ୍କର
ଗଲ୍‌ଗ୍ରହ ନୁହଁନ୍ତି ସାରା ଦେଶର ଗଲ୍‌ଗ୍ରହ ହୋଇ
ସେମାନେ ବାହାରନ୍ତି ।

ଗଲ୍‌ନ—ତରଳବା; ଦ୍ରୁବ ହେବା; ଗଲ୍‌ପଡ଼ିବା ।

ଲୁହାର ଗଲ୍‌ନ ତାପମାତ୍ରା ବହୁତ ବେଶୀ ।

—ଏକ ନୂଆ ପଦାର୍ଥ ତିଆରି କରିବା ପାଇଁ
ଦୁଇଟି ଭିନ୍ନ ପଦାର୍ଥ ମିଶିବା ।

ଉଦ୍‌ଯାନ ଓ ଅମୃତାନର ଗଲ୍‌ନରୁ ଜଳ ଉତ୍ପନ୍ନ
ହୁଏ ।

ଗଲା, (ଗଲ)—କଣ୍ଠ ।

ମୋ ଗଲାରେ ବ୍ୟଥା ହେଉଛି ।

—କଣ୍ଠସ୍ୱର

ତାହାରତ ଗଲା ନାହିଁ । ଗାତ ଭଲ ବାଇପାରିବ
କେଉଁଠୁ ?

ଗଲାଭା, (ଗଲେଭା)—ପ୍ରବେଶ କରାଇବା ।

ବାହୁରାଟି ଧକା ଭିତରେ ମୁଣ୍ଡ ଗଲାଭେଇ ।

—ତରଳାଇବା

ସେ ଗହଣାଟିକୁ ଗଲାଭ କରିବୁ ଖାଣି ଘୁନା ଓ
ଖାଦ ଅଲଗା ରଖିଥିଲେ ।

ଗଲାଖଜାର—କାହାରିକୁ ଡାକିବା କିମ୍ବା ଇଙ୍ଗିତ
ଦେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଗଲ୍‌ଗର୍ଜନ କରିବା ।

ଗଲି—ଅଳ୍ପ ଓସାରର ବାଟ ।

ଗଳିତ—ନଷ୍ଟହୋଇ ଖସିପଡ଼ିଥିବା ।

ତୁମ୍ଭା ବାଗିଚାର ଗଳିତ ନଈ ଦେଖି ଦେଖି ଅନ୍ୟ
ପଶୁମାନେ ତା'କୁ ଆଦର ଭାବେ କଲେ ନାହିଁ ।

ଗଳିକା—ଏକ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରଥରେ ସଜ୍ଜିତ ହୋଇ
ପ୍ରବେଶକରିବା ।

ଗଲ୍—ବୁଣ୍ଡେଇହେବା; ଗଲଗଲ ।

ଗଲ୍ଲ (ଗପ)—କାହାଣୀ ।

ପଦାର୍ଥମୋହନଙ୍କର “ଗଣ୍ଡପୁଅ ଅନନ୍ତ” ଗଲ୍ଲଟି
ପଢ଼ିଲା ପଢ଼ିବା ଭାବେ ।

—ଅପଥା କଥା

ସାବିତ୍ରୀ ଗଲ୍ଲ କରି କରି ଶୋଇଲାବେଳକୁ ମନଦୁଃଖ
କରି ଲାଜ କଣ ?

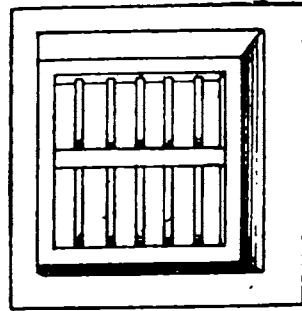
ଗଲ୍ଲସଲ୍ଲ, (ଗପସପ)—କଥାବାର୍ତ୍ତା ।

ଉତ୍ତୁକେ ଗପସପ କରୁଥିଲେ ମୁଣ୍ଡ ଚିନ୍ତି ନୁଆ
କଥା ଚିନ୍ତାକରି ପାରିବ ନାହିଁ ।

ଗଳା, (ବେଗାଣ୍ଡୁ), (ବେଗାଣ୍ଡୁଆ)—ବୋକା;
ନବୋଧ ।

ସେ ଏବେ ଗଳା ଯେ ପଞ୍ଚମ ଶ୍ରେଣୀରେ ପଢ଼ୁଥିଲେ
ମଧ୍ୟ ମିତ୍ରାଣ ଖଣ୍ଡେ ତା'ଦ୍ୱାରା ଠିକ୍ ହୋଇପାରିବ
ନାହିଁ ।

ଗବାକ୍ଷ—ଝରକା ।

“ବାପାଙ୍କୁ ଋଷି ଗବାକ୍ଷ ପଥେ,
ବନା ବସିଥିଲି ମା'ଙ୍କ ସାଥେ ।”

ଗବେଷଣା—ଅନ୍ୱେଷଣ ।

ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ ଗବେଷଣା କରି ବହୁ ଉପକାରୀ
ତଥ୍ୟ ବାହାର କରୁଅଛନ୍ତି ।

ଗବେଷକ—ଯେ ଅନ୍ୱେଷଣ କରନ୍ତି ।

ଗବେଷକମାନେ ଗବେଷଣାଗାର ମଧ୍ୟରେ
ଗବେଷଣା କରି ଗୋଟିଏ ନୂଆ କଥା ପାଇବା ପାଇଁ
ଦୃଢ଼ ଅଟ୍ଟର ସହ କଥା ଭୁଲିଯାଆନ୍ତି ।

ଗବ୍ୟ—ଗୋ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଯଥା : ଦୁଗ୍ଧ, ଘୃତାଦି ।

ଗବ୍ୟସୂତ—ଗାଈ ଦିଅ; ବା ଗୁଆଦିଅ ।

ଗସ୍ତ—ଟୁର; କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଭ୍ରମଣ ।

ବନ୍ୟାପରେ ଲୋକମାନଙ୍କର ଦୁଃଖ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା
ଦେଖିବା ପାଇଁ ହାକିମ ସୁକୁମାର ଗସ୍ତ କରି ଆସନ୍ତି ।

ଗପ୍ତଖର୍ଚ୍ଚ—ସରକାରୀ କାମରେ ଯିବାପାଇଁ ଯେଉଁ ଖର୍ଚ୍ଚ ମିଳେ ।

ଗପ୍ତଖର୍ଚ୍ଚ । ବାବଦରେ ସରକାର ବହୁତ ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ କରୁଛନ୍ତି ବୋଲି ଖବର କାଗଜରେ ବାହାରିଥିଲା ।

ଗହୁକି—ଗ୍ରାହକ; ଗ୍ରହଣ ।

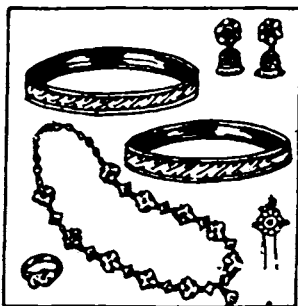
ତାଙ୍କ ଦୋକାନରେ ସବୁବେଳେ **ଗହୁକି**ମାନଙ୍କର ଭିଡ଼ ଥାଏ ।

ଗହୁଣୀ—ସଙ୍ଗ ।

ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କ **ଗହୁଣୀ**ରେ ମନ୍ତ୍ରୀ ସଭାମଣ୍ଡପ ଆଡ଼କୁ ଆସୁଛନ୍ତି ।

ଗହୁଣୀ—ଅଳଙ୍କାର ।

ଗହୁଣୀଗାଣି—ସବୁ ରକମର ଅଳଙ୍କାର ।

ଝିଅମାନେ ନାଚକଲାବେଳକୁ ନାନାରକମର **ଗହୁଣୀ** ପିନ୍ଧନ୍ତି । ଝିଅପାଇଁ କିଛି **ଗହୁଣୀଗାଣି** ନ ଥିବାରୁ ରମା ମା' ବ୍ୟସ୍ତ ହେଉଥିଲେ ।

ଗହୁନ—ନିବିଡ଼ ହେବା; ଯେଉଁଠାରେ ପଶି ହେବନାହିଁ ।

ସଞ୍ଜବେଳ ହେଲା ନିଶା ଗରଜିଲା
ହୋରେ ବାଘମାମୁଁ ହୋଡ଼,

ଗହୁନ ବନହେ ଖୋଳକୋଣ ଖେପି
ଝରଣା ପାଖରେ ଶୋଡ଼ ।

—ନନ୍ଦକିଶୋର

ଗହୁର—ବହୁଳ; ଗହଳ; ଘଷ ।

ଗହୁରୀ—ଗହଳିଆ; ଘନ ।

ଧାନଗଛଗୁଡ଼ା ଏତେ **ଗହୁରୀ** ହୋଇ ଉଠିଛି ଯେ ଖେଳୁଆ ଚଲାବେଳେ ସେ ସବୁକୁ ଗୋଟି ଗୋଟି ନ କଲେ ଗଛ ଭଲ ଉପେକ୍ଷକ ନାହିଁ ।

ଗହୁଲ—ଘଷ; ବହୁଳିଆ; ନିବିଡ଼ ।

ଭୋଡୁଆ ମାସରେ ମାଣ୍ଡିଆ ପାବର
ହୋଡ଼ରେ ବାଇଆ ହୋଡ଼,

ଯେଉଁ କିଆରିରେ **ଗହୁଲ** ମାଣ୍ଡିଆ
ସେଇ କିଆରିରେ ଶୋଡ଼ ।

—ଗୋଳମାଳ; ବହୁତ ଲୋକ ଏକାଠି ହେବା

ସହର ବଜାରରେ ଦିନକୁଦିନ ଜନଗହୁଲ ଏତେ ବଢ଼ୁଛି ଯେ ସାନ ପିଲାଙ୍କୁ ଗହୁରୀରେ ଏକା ଛାଡ଼ିବାକୁ ବଡ଼ ଡର ମାବୁଛି ।

ଗହୁର, (ଗଘୁର), (ଗହୁଡ଼, ଗହୁରା)—ବଡ଼ ଖାତ; ଗାତ ।

—ଗଘୁର

ପୋଖରୀ ହୁଡ଼ାରେ ଗୁଣ୍ଡୁରୀ ପଛ ରୋ
କିଏ ସେ କଣ୍ଟା ମାଡ଼ିଲା ।

ଗହୁର ବିଲରେ ଗାତ ରାଏ ବଣା
ପବନ ଖରେ ବହିଲା ।

—ନନ୍ଦକିଶୋର

ଗହୁର ଜମିରେ ବର୍ଷାଦିନେ ବେଶୀ ପାଣି ଜମିବହେ ।

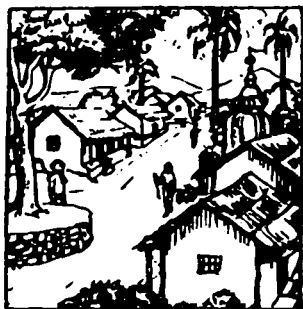
ଗହ୍ମୁର—ଗୃହ; ଗୃହ ।

ଆଗେ ମୁନି ରକ୍ଷିମାନେ ପର୍ବତ ଗହ୍ମୁରରେ ବାସ
କରୁଥିଲେ ।

ଗାଆଁ—ଗ୍ରାମ ।

ଗାଆଁ ପରିମଳ—ଗ୍ରାମର ମହାମୁଖ୍ୟ; ପୁରୁଷାତ ।

“ଗାଆଁ ପରିମଳ ଧୋରା ଦୁଠରୁ” ଏହା କହିବାର
ଅର୍ଥ ହେଲା ଗାଆଁ ଭିତରେ ଲୋକମାନଙ୍କର ରୁଚି ଓ
ଚଳଣୀ ଭିନ୍ନ ଭାବେ ଗାଁ ମୁଣ୍ଡରୁ ଗୋଟିଏ ଦୁଇଟି
ଘରଣୀ ବା କାଗାଡ଼ୁ ଡାଣିହେବ ।

ଗାଆଁ ମୁଣ୍ଡ—ଗ୍ରାମର ପ୍ରାନ୍ତ; ଗାଆଁ ଶେଷ ସ୍ଥାନ ।

ଗାଆଣ—ଗୀତି ଖାଇବା; ଗାୟକ ।

ପାଇଁ ଗାଆଣ ଗାଉଲା ବେଳକୁ ପାଳିଆମାନେ ପାଳି
ଧରିବା ପାଇଁ ବହୁତ ମଜା ମଜା ଗପ ଭଗ ମାରନ୍ତି ।

ଗାଈଆଳ, (ଗାଈ ଜଗୁଆଳ); (ଗାଈ ରଖୁଆଳ)
—ଗାଈ ଜଗା ରଖା କରୁଥିବା ଲୋକ ।

ଗାଈଆଳ ପିଲା ଗୋଠରୁ ଫେରଇ
ବଢ଼ିଆ ବଜାର ସୁଖେ,

ପଲ ପଲ ହୋଇ ବାଦୁଡ଼ି ଉଡ଼ିଗଲ
ଛେବାକ ଯାଏ ଦୁଃଖେ ।

ଗାଉଁଲି—ମଫସଲ; ସରଳପ୍ରକୃତିର ଲୋକ ।

ଗାଉଁନ୍—ଲମ୍ବା ଓ ଢିଲ ପୋଷାକ ।

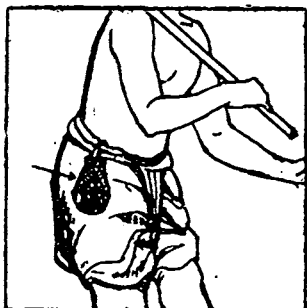

ଗାଁ କଳିଆ—ଜଳ ଗାଁର ବାହା ହୋଇଥିବା
ଝିଅ ।

“ଗାଁ କଳିଆ ସିଂଘାଣି ନାକା” ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଲା
ପାଖ ପଡ଼ିଶାର ଭିନିଷ ବା ଲୋକକୁ କେହି ଠିକ୍ରେ
ଚିହ୍ନି ନାହିଁ କି ବୁଝନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଗାଁ-ଗଣ୍ଡା—ପୁର ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳ; ମଫସଲର କେତେଗୁଡ଼ିଏ
ଗାଁର ସମଷ୍ଟି ।

ଗାଞ୍ଜିଆ—ଟଙ୍କା ପଇସା ରଖି ଅନ୍ଧାରରେ ଝୁଲୁଛବା
ଜାଲ ମୁଣି ।

ଏବେ ନିହାତି ମଫସଲର ଲୋକମାନେ ଗାଞ୍ଜିଆ
ବ୍ୟବହାର କରୁଥାଉ ପାରିବ, ନହେଲେ ସମସ୍ତେ
ମନିବ୍ୟାଗ ଧରିଲେଣି ।

ଗାଡ଼—ଗାଡ଼; ଗସ୍ତାର ।

ରସ୍ତା ତିଆରି କଲଲେକ ଆଦୌ ଭୁଲକାମ କରୁନାହାନ୍ତି
ଯାହା ଫଳରେ କି ରସ୍ତା ମରମତିର ଦିନାସ ଭିତରେ
ରସ୍ତାରେ ଗାଡ଼ ହୋଇଯାଉଛି ।

ଗାଡ଼ଘାଲୁ—ମାଟିରେ ଗାଡ଼କରି ରହୁଥିବା ଏକପ୍ରକାର
ଘାଲୁ ।

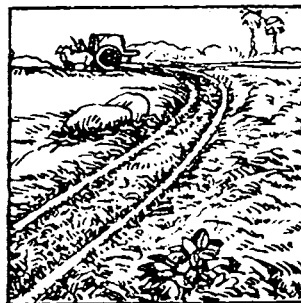

ଗାଡ଼ଘାଲୁ ଖୁବ୍ ଅଳ୍ପ ଉଚ୍ଚ ଓ ଲମ୍ବାଳିଆ । ତା'ର
ଫିଟିସଟ ଧଳା ଓ ପେଟ ପାଖ କଳା । ଗାଡ଼ଘାଲୁ
କଙ୍କଡ଼ା ଖାଏ ।

—ବୋକା; ନିବୋଧ; କୃପ ମଣ୍ଡୁକ

ନିପଟ ଫଫସଲର ଲୋକଙ୍କୁ କେତେ ଲୋକ
ଗାଡ଼ଘାଲୁ ଶବ୍ଦ ଠକି ଆସିଛନ୍ତି ।

ଗାଡ଼ି—ସେଉଁଥିରେ ମଣିଷ ଗୋଟିଏ ଜାଗାରୁ ଅନ୍ୟ
ଜାଗାକୁ ଯାଆନ୍ତି; କିନିଷ ଯାଏ ।

ରେଳଗାଡ଼ି କି ମଟରଗାଡ଼ି ନ ଥିବାବେଳେ ଗାଡ଼ି
କହିଲେ କେବଳ ବଳଦ ଗାଡ଼ିକୁ ବୁଝାଯାଉଥିଲା ।

ଗାଡ଼ିଗାଡ଼ି — ଶଗଡ଼ିଶଗଡ଼ି; ବହୁତ ।

ଅନୁଗୋଳ ପାଖରେ ଏକ ନୂଆ କୋଇଲା ଖଣି
ବୋଧହୁଏ ବାହାରିବ । କାରଣ ଲୋକମାନେ ସେ
ଅଞ୍ଚଳରୁ ମାଟିଭସରୁ **ଗାଡ଼ିଗାଡ଼ି** କୋଇଲା
ପାଉଛନ୍ତି ।

ଗାଡ଼ିଆନ୍ — ମୂରଖ; ଅଭାଗ୍ୟକ ।

ଗାଡ଼ିଆନ୍ ପୃଷ୍ଠି ଅଞ୍ଚଳରୁ ପିଲାଏ ବିଗଡ଼ି
ଯାଉଛନ୍ତି ।

ଗାଡ଼ୁଆନ୍ — କରୁଆନ୍; ସେ ଗାଡ଼ି ଚଳାଏ ।

ଘୋଡ଼ାଗାଡ଼ିର **ଗାଡ଼ୁଆନ୍** ସାଙ୍ଗରେ ଘୋଡ଼ାପାଇଁ
ଘାସଟିକା ରଖିଥାନ୍ତି ।

ଗାଡ଼ — ଘନ; ବହୁଳତା ।

ଗାଡ଼ ରଙ୍ଗର ପୋଷାକ ଜଞ୍ଜଳିକୁ ଭଲ ଲାଗେ ।

— ଗଭୀର; ଅତି ନିବିଡ଼ ।

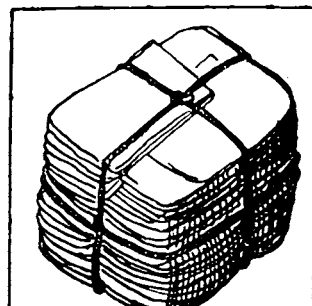
ଗାଡ଼ ନିତରେ ଶୋଇଥିବା ଲୋକକୁ ଭୁସ୍କରି
ତପାଳତା ଆସିବେ ଡରିବୁ ନୁହେଁ ।

ଗାଡ଼ା — ବସିଯାଇଥିବା; ଘନ; ବହୁଳତା ।

(ତରଳ ପଦାର୍ଥ ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ) ।

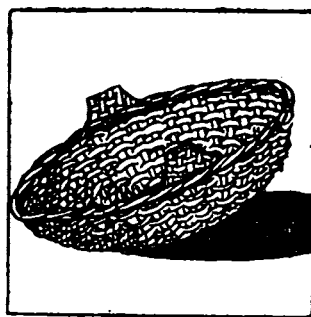
ଖରଟିନେ ସ୍ୟାନ୍ଦିରୁ ପାଣି ଉଡ଼ିଯାଇ ସ୍ୟାନ୍ଦି ଖୁବ୍ ଶାଘ୍ର
ଗାଡ଼ା ହୋଇଯାଏ ।

ଗାଣି — ଗୁଡ଼ିଏ ଲୁଗାପଟା ବା କିଛି ଜନସଂସ୍କାର
ବିବାହୋଇଥିବା ବୋକରୁ ଭଲ ଗଣିବା ।

ଲୁଗା ବ୍ୟବସାୟୀମାନେ ଲୁଗା କଳରୁ **ଗାଣି** **ଗାଣି**
ଲୁଗା କିଣନ୍ତି ।

ଗାଣୁଆ — ବାଉଁଶରେ ବୁଣା ଏକପ୍ରକାର ଚଟକା
ଟୋକେଇ ।

ଗାଣୁଆରେ ମାଟି ବୋହିବା କଷ୍ଟକର ପାଇଁ ସହଜ ।

ଗାନ୍ଧି, (ଗାନ୍ଧକ) — ଦେହ

ଗାନ୍ଧିବାହୁ — ଦେହ ପୋଡ଼ିବା ।

— ମନ ପୋଡ଼ିବା

— ଶିର୍ଷା ଯୋଗୁଁ ମନରେ ଅଶାନ୍ତି

ଅନ୍ୟର ଭଲତା ଦେଖିଲେ ଖଳଲୋକଙ୍କର **ଗାନ୍ଧିବାହୁ**
ହୁଏ ।

ଗାଦି—ରଜସିଂହାସନ; କ୍ଷମତାର ଆସନ ।

ଗାଦିରେ ବସିଲା ପରେ ସମସ୍ତେ ଲୋକଙ୍କ କଥା ଭୁଲିଯାଉଛନ୍ତି ।

—ମହନ୍ତ ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ବସିବା ସ୍ଥାନ;
ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ସମାଧି

ଦେଈନାଳ ଡିଲ୍ଲା ଯୋରହା ଠାରେ ମହିମା
ଗୋପାଳଙ୍କର ଗାଦି ରହିଛି ।

—ଶ୍ରବଣ ଗାଦି

ଆଗେ ପ୍ରତି ଘରେ ଶ୍ରବଣ ଗାଦି ଥିଲା ।

ଗାଦିଗୋସାଇଁ—ଦେବତାଙ୍କ ପରି ପୂଜା ପାଉଥିବା
ଶ୍ରବଣ ଆଦି ବହୁ ପୁସ୍ତକ ଗାଦି କମ୍ପା ଏପରି
ପୂଜା ପାଉଥିବା କୌଣସି ମହାପୁରୁଷଙ୍କର କିଛି
ସ୍ମାରକ ।

ଗାଧୁଆ—ଗାଁଧୋଇବା କାର୍ଯ୍ୟ; ସ୍ଥାନ ।

ଉତ୍ତମ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପାଇଁ ବ୍ୟାୟାମ ଭଳି ଗାଧୁଆ ମଧ୍ୟ
ଆବଶ୍ୟକ । ଗାଧୁଆ ପାଧୁଆ ନ ଯାରି ସା ଲୋକ-
ମାନେ ବେଶେଇ ଘରେ ପଶନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଗାଧୁଆ ଭୂ—ନୁହେଁ ଘୋଷଣାରେ ଗାଧୋଇବା
ଭାଟ ।

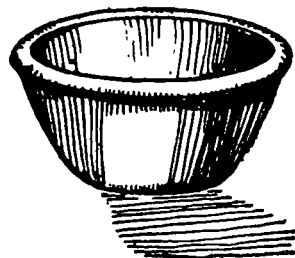
ଗାଧୁଆପାଧୁଆ—ସ୍ଥାନାଦି କର୍ମ; ଗୋଡ଼ ଡାତ,
ଦେହ ଧୋଇବା ଆଦି କାମ ।

ଗାଧୁଆ ବେଳ—ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କର ଗାଧୁଆବେଳ
ପ୍ରାୟ ଦିନ ୧୦ଟା ସମୟ ।

ଗାନ—ଗୀତ; ଗୀତ ଗାଇବା ।

ଆଜି ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଚତୁର୍ଥ ଶ୍ରେଣୀର ସାନ ଝିଅଟିଏ
ସୁନ୍ଦର ଭଜନଟିଏ ଗାନ କଲା । ସଙ୍ଗୀତ ଗାନ
କରିବା ଦ୍ୱାରା ମନରୁ ଅବସାଦ ଦୂରୀୟାଏ ।

ଗାମଲ—ମାଟି କୁଣ୍ଡ; ନଦିଆ; ପିତ୍ତଳ କୁଣ୍ଡ ।

ମାଟି ଗାମଲରେ ପାଣି ପଣ୍ଡା ରହିବ ସତ, ମାଡ଼
ତାହା ଉଜିଯିବାର ଭୟ ରହିଛି ।

ଗାୟକ—ଯେଉଁ ପୁରୁଷ ଗୀତ ଗାଏ; ପାଲଦଳରେ
ସେ ମୁଖ୍ୟ ।

ପାଲ ଗାୟକ ବହୁତ ଦୃଢ଼ ଓ ବହୁତ ମନେ-
ରଖିଥାନ୍ତି । ଗାୟକଙ୍କ ସହିତ ପାଳିଆମାନେ ପାଲି
ଧରି ଗୀତ ଗାଆନ୍ତି ।

ଗାୟିକା—ଯେଉଁ ମାତ୍ର ଗୀତ ଗାଆନ୍ତି ।

କତାମଙ୍ଗେସୁକର ତତେ ନିପୁଣ ଗାୟିକା ।

ଗାର—ରେଖା; ଗିର; ଦାଗ ।

ଲଙ୍ଗଳ ଗାର ଦେଖି ଚାଷୀ, କଳାଶ, ଦୋହର ଚାଷର
ଦିଅ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରନ୍ତି ।

ଗାରେ—ଟିକିଏ

ଅଖିରେ କଳା ଗାରେ ମାରିଥିଲେ ଝିଅମାନଙ୍କୁ
ଭଲ ମାନେ ।

ଗାର କାଟିବା—କୌଣସି ବସ୍ତୁ ଉପରେ ରେଖା ବା
ଦାଗ କାଟିବା ।

ଲକ୍ଷ୍ମଣ ମାଟିରେ ତିନିଗାର କାଟିଥିଲେ ।

ଗାରେଇବା—ଗାର କାଟିବା; ଏଣୁତେଣୁ ବା
ଖସାପ କରି ଗାରେଇବା ।

ଖାଲି ଚୁଡ଼ାଏ ଗାରେଇଲେ ପରୀକ୍ଷାରେ ନହର
ମିଳେନାହିଁ ।

ଗାରଗାରୀଆ—ଯେଉଁଥିରେ ବହୁତ ଗାର ପଡ଼ିଥାଏ ।

ଗାରଗାରୀଆ ସାର୍ତ୍ତ ପିନ୍ଧିବାକୁ ମୋତେ ଭଲଲଗେ ।

ଗାରୀଆଗାର—ବହୁତ ଗାର କାଟିବା କାମ ।

ସେ କିଛି ନ ଲେଖି ଶ୍ରେଣୀରେ ଖାଲି ଗାରୀଆଗାର
କରୁଛି ।

ଗାରୁଡ଼ି—ମନ୍ତ୍ର

ଯେଉଁମାନେ ଗୁଣି ଗାରୁଡ଼ି କରନ୍ତି ସେମାନେ ବଡ଼
ଧୂର୍ତ୍ତ । ସରଳବିଶ୍ୱାସୀ ଲୋକଙ୍କୁ ଗାରୁଡ଼ି କରିବା
ନାଁରେ ସେମାନେ ବହୁତ ଠକନ୍ତି ।

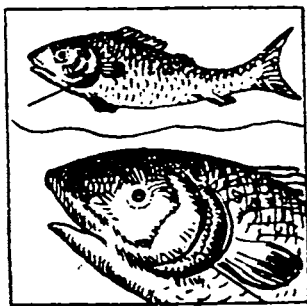
ଗାଡ଼, (ଗଡ଼)—ଜଗୁଆଳ ।

ଜଙ୍ଗଲରେ ଗଛକଟା ସେକିବାକୁ ଜଙ୍ଗଲର ରକ୍ଷଣା-
ବେକ୍ଷଣ ତଦାରଖ କରିବାକୁ ଫରେଷ୍ଟ ଗାଡ଼
ରହିଥାନ୍ତି ।

ବଡ଼ ବଡ଼ ଘରେ, ବଙ୍ଗଳାରେ, କାରଖାନାର ଗେଟ
ପାଖରେ ଜଣେଲେଖା ଗାଡ଼ ରହିଥାନ୍ତି ।

ଗାଲି—ମାଛ ମୃତ୍ୟୁର ଦୁଇକଡ଼ରେ ଆଗଡେଶାର
ଉପରକୁ ଥିବା ଅସ୍ଥିଫଳକ ।

ମାଛ ନିଶ୍ବାସ ପ୍ରଣାଳୀ ପାଇଁ ପାଟିବାଟେ ନେତୃତ୍ୱିକା
ପାଣି ଗାଲିବାଟେ ବାହାରିଯାଏ ।

ଗାଲିସି—ମାଛର ଗାଲି ତଳେ ଥିବା ଲୁଲ ବର୍ତ୍ତୁଳ
ଫୁଲପରି ଅଂଶ, ଯେଉଁଥିରେ ପାନଥାଁ ଦାନ୍ତପରି
ଗୁଡ଼ିଏ ଅଂଶ ଥାଏ ।

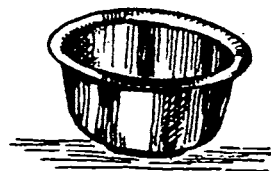
ଗାଲିସି ବାଟେ ମାଛମାନେ ଶ୍ବାସକ୍ରିୟା କରନ୍ତି ।

ଗାଲେର, (ଗ୍ୟାଲେର)—ଆକ ଆକ ଭଳି ବସିବା
ଜାଗା ।

ଗ୍ୟାଲେରରୁଡ଼ିକ ଆଗରୁ ପଛକୁ ପାହାଚ ପାହାଚ
ହୋଇଥିବାରୁ ଆଗ ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ ପଛଲୋକ
ଦେଖିବାରେ କିଛି ଅସୁବିଧା ହୁଏ ନାହିଁ ।

ଗିନା—ଛୋଟ ଚାଟିଆ; କଟର ।

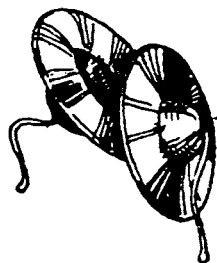

ସାନ ଗିନାରେ ତେଲ ହଳଦୀ ରଖାଯାଇପାରେ କିନ୍ତୁ
ତରକାରୀ ଖାଇବାପାଇଁ ବଡ଼ ଗିନା ଦରକାର ।

ଗିନି—କଂସା ତିଆରି ଛୋଟ କରତାଳ ବା ଝାଞ୍ଜି ।

କାର୍ତ୍ତନ ଦଳରେ ସାନ
ପିଲଟିଏ ଗିନି ବଜାଇ
ନାଚୁଛି ।

—ଈଂଲଣ୍ଡରେ ଚଳୁଥିବା
ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମୂଲ୍ୟର
ସୁନା ମୁଦ୍ରା

— ଗହଣା ତିଆରି ପାଇଁ ତମ୍ବା ମିଶା ସୁନା

ଗିରଫ୍—ସରକାରୀ ଆଦେଶରେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ
ବନ୍ଦୀ କରିବା ।

ଭେରଟି ଧରପଡ଼ିଲା ପରେ ପୋଲିସ୍ ତାକୁ ଗିରଫ୍
କରିନେଲେ ।

ଗିରଫଦାର, (ଗିରଫଦାରୀ)—ଗିରଫ କରିବା ।

ଆଖିରୁଜା ଗିରଫଦାରୀର ପ୍ରତିବାଦ କରି ଲୋକମାନେ
ହରତାଳ କରିଛନ୍ତି ।

ଗିରି—ପର୍ବତ ।

ଗଲେ ପଛେ ଯାଉ ତୀବ୍ର

ଯାହା ହେବ ଦେଖାଯିବ ।

ଗିରି ଶିଖେ ଲୟ ରଖି ଉଲଟି ମୁକର ।

ଗିରିକନ୍ଦର—ପର୍ବତ କନ୍ଦର

ଗିରି ଗୁହା—ଗିରି କନ୍ଦର

ଗିରି ସଙ୍କଟ—ଘାଟି; ଦୁଇ ପର୍ବତ ବା ପର୍ବତଶ୍ରେଣୀ
ମଝିରେ ଥିବା ସଙ୍କଟ ପଥ ।

ଆଗେ ଗର୍ବ ହୁଏ ଓ ମୋଗଲମାନେ ଖାଇବର
ଗିରିସଙ୍କଟ ବାଟେ ଆସି ଭରତକୁ ଆକ୍ରମଣ
କରୁଥିଲେ ।

ଗିର୍ଜା—ଖ୍ରୀଷ୍ଟିୟାନମାନଙ୍କର ଉପାସନା ମନ୍ଦିର ।

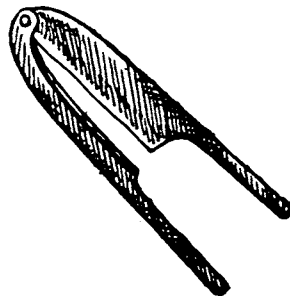
ଗିର୍ଜାଘରେ ଘଣ୍ଟା ବାଜେ ଡନ୍‌ଡନ୍ ।

ଗୁଆ—ଗୋଟିଏ ଫଳ; କେହି କେହି ଏହାକୁ କାଟି
ଖାଆନ୍ତି ।

ପାନ ସହିତ ମଧ୍ୟ ଗୁଆ ଖାଆନ୍ତି ।

ଗୁଆକାତି—ଗୁଆ କାଟିବା ଯନ୍ତ୍ର ।

ଗୁଆକାତି ଏକ ସରଳ ଯନ୍ତ୍ର ବା ଲିଫ୍ଟ ।

ଗୁଆଲୁ—ଯେ ଗାଈ ରଖି ଦୁଧ ବ୍ୟବସାୟ କରୁଥାଏ ।

ସହରରେ ଗୁଆଲୁମାନେ ଖୋଲୁ ପଡ଼ିଆରେ ଗୁଆଡ଼ କରି ଗାଈ ରଖୁଛନ୍ତି ।

ଗୁଇଁ ଦା—ଯେଉଁ ଲୋକ ସମସ୍ତଙ୍କ ଅଜାଣତରେ (ଗୁପ୍ତସ୍ୱଭାବରେ) ଖବର ସଂଗ୍ରହ କରେ ।

ଗୁଇଁ ଦା ପୋଲିସ୍ ବଡ଼ କୌଶଳରେ ଖବର ସଂଗ୍ରହ କରନ୍ତି ।

ଗୁଗୁପାଞ୍ଚ—ବଡ଼ ମଣିଷ ଶୋଇରହି ନିଜ ପାଦ ଓ ଆଣ୍ଡରେ ସାନ ପିଲାକୁ ବସାଇ ଉପରକୁ ଟେକିବା ଓ ତଳକୁ ପକାଇବା ଖେଳ ।

ନାଆ ସାନ ପୁଅକୁ ଗୁଗୁପାଞ୍ଚ କଲବେଳେ ତାଳଗଛ କି ନଡ଼ିଆ ଗଛ କହି ପୁଅକୁ ପେଟରେ ଦିପାଦ ଲଗାଇ ଉପରକୁ ସିଧା ଟେକିଦିଅନ୍ତି ।

ଗୁଙ୍ଗା—ଗୁଙ୍ଗା; ଯେ କଥା କହିପାରେ ନାହିଁ ।

ବେଳେବେଳେ ବଡ଼ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାରେ ପଡ଼ି ମଣିଷ ଗୁଙ୍ଗା ହୋଇଯାଏ ।

ଗୁଗିତାଣ୍ଡ—ଡାକଲ ପୁଆ ଖେଳ ।

ଗୁଗିତାଣ୍ଡ ଖେଳକୁ ଦେଖି କ୍ରିକେଟ୍ କହିଲେ ଚଳିବ ।

ଗୁଛ—ପେଣ୍ଡା ।

ସମାଜସେବୀଙ୍କୁ ପୁଷ୍ପଗୁଛ ଦେଇ ଅଭ୍ୟର୍ଥନା କରାଗଲା ।

—ଗୋଗୁ

ଧାନଗଛର ମୂଳକୁ ଗୁଛମୂଳ କୁହାଯାଏ ।

ଗୁଛମୂଳ—ଧାନଗଛର ମୂଳରେ ଯେଉଁ ମୂଳ

(ଗୋଟିଏ ଜାଗାରୁ ଗୋଗୁଏ ଚେର ବାହାରିଥିବା ମୂଳ) ।

ଗୁଚ୍ଛାଇବା, (ଗୁଞ୍ଜାଇବା)—ଏକାଠି କରିବା

—ଗୋଚ୍ଛା କରିବା

—ସଜାଇବା ।

ଘରେ ସବୁ ଜିନିଷ ଗୁଚ୍ଛାଇ ଗାଡ଼େଇ ରଖିବା ଉଚିତ୍ ।

ଗୁଳବ—ଜନରବ; ସତ୍ୟତା ନ ଥାଇ ଶୁଣାଶୁଣି କଥା ।

କଣେ କଣେ ଲୋକ ଗୁଳବ ପ୍ରସର କରିବାରେ ଆନନ୍ଦ ପାଆନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଗୁଳବ ପ୍ରସର କରିବା ନିନ୍ଦାତି ଅନୁଚିତ ।

ଗୁକୁରୁଣ—ଜୀବନ କଟାଇବା; ଖବିକା ।

ମହଙ୍ଗା କାଳରେ ନିଜର ଗୁକୁରୁଣ ମୋହାଇବା ପାଇଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲୋକ ନାନା ଭାବରେ ଉଦ୍ୟମ କରୁଛନ୍ତି ।

ଗୁଞ୍ଜନ—ଗୁଣୁଗୁଣୁ ଶବ୍ଦ; ମହୁମାଛ; ଭଅଁର ଆଦି ଶୁଷ୍କପତଙ୍ଗମାନଙ୍କର ଶବ୍ଦ ।

ଫୁଲ ବଗିଚାରେ ମହୁମାଛି ଓ ଶ୍ରମରମାନଙ୍କର ଗୁଞ୍ଜନ ଆମକୁ ଉଲ୍ଲସରେ ।

ଗୁଞ୍ଜା—ଠେଲକରି ପିଣାଯାଇଥିବା ପଦାର୍ଥ ।

ଝାଁରେ ଭଲମାନଙ୍କରେ ବା' ଗୁଞ୍ଜା ହୋଇଥାଏ । ବେଳେବେଳେ ଖବରକାଗଜ ବି ଗୁଞ୍ଜାହୋଇ ରହେ ।

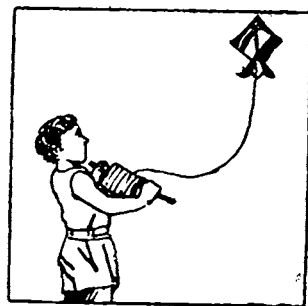
ଗୁଞ୍ଜମାଳ—କାଢ଼ିତ ମାଳ

ଗୁଞ୍ଜର—ଏକଜାଣିୟ ନେଳି ଟାଣୁଆ ପକ୍ଷୀଙ୍କ ପୋକ ।

ଗୁଞ୍ଜାଗୁଞ୍ଜି—ଅଳ୍ପ ଜାଗାରେ ବହୁତ ଜନସ ବା ଲୋକ ଠେଲିପେଲି ହୋଇ ରହିବା; ଭିଡ଼ ।

ଘର ଏତେ ସାନ ଅଥଚ ଜିନିଷ ବହୁତ । ତେଣୁ କୋଉଠି, କଅଣ, ଗୁଞ୍ଜାଗୁଞ୍ଜି କରି କିଏ ରଖି-ଦେଉଛନ୍ତି କାଣିହେଉନାହିଁ ।

ଗୁଡ଼—ଗୁଡ଼; କାଗଜ ଓ ସରୁ ବାଉଁଶ ପାତଥାରେ ତିଆରି ହୋଇଥିବା ବଉଳ ଆକୃତି ଧରିବୁ ଏକ ଖେଳଣା । ଏହା ପଛରେ ସୂତା ବାନ୍ଧି ଆକାଶରେ ଡିଡ଼ାନ୍ତି ।

ଗୁଡ଼ ଉଡ଼ୁ ଉଡ଼ୁ ସୂତା କରିଗଲେ ଗୁଡ଼ ଦିଗନ୍ତର ହୋଇ ଏଣେ ତେଣେ ଭୁଲିଯାଏ ।

ଗୁଡ଼ୁମ୍—(ଅକଲ୍ ବା ବୁଦ୍ଧି) ଲୋପ ପାଇବା ।

ଜଙ୍ଗଲ ଉତ୍ତାରେ ଯାଉ ଯାଉ ବାଘର ହେଷାଳ ଶୁଣି ଲୋକଟିର ଅକଳ ଗୁଡ଼ୁମ୍ ହୋଇଗଲା ।

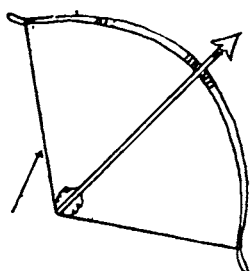
ଗୁଡ଼ୁମ୍ ଗୁଡ଼ୁମ୍—ଘନ ଘନ ତୋପ ବା ବରୁଣ ଫୁଟା ଶବ୍ଦ ।

ଗୁଣ—ଜ୍ଞାନ; ବିଦ୍ୟା; ବିଚାର ଆଦି, ଯାହାପାଇଁ ମଣିଷକୁ ଭଲ ବା ଯାହାର ଅଭାବରେ ଖରାପ କୁହାଯାଏ ।

ଗୁଣୀ ଲୋକ ଅନ୍ୟ ଗୁଣକୁ ଆଦର କରନ୍ତି ବୋଲି କଥାରେ ଅଛି

“ଗୁଣ ତିହେ ଗୁଣିଆ
ସୁନା ତିହେ ବଣିଆ ।”

—ଧନୁର ଟାଣିବା ଦୃଶ୍ୟ

ଧନୁର ଗୁଣ, ଲଜ, ସବୁ ବାଞ୍ଛିତ ପାତିଆ ବା ତମତାର ହୋଇପାରେ ।

—କୌଣସି ସଂଖ୍ୟାର ଗୁଣଫଳ

କୋଡ଼ିଏ ହେଲା ପାଞ୍ଚର ଋଷିଗୁଣ ।

ଗୁଣକ—ଯେଉଁ ଅଙ୍କଦ୍ୱାରା ଗୁଣନ କରାଯାଏ ।

ପାଞ୍ଚ ଗୁଣନ ଋଷିରେ ଋଷି ହେଲା ଗୁଣକ ।

ଗୁଣ କରିବା—ଗୁଣିବା

ପାଞ୍ଚକୁ ଋଷି ଗୁଣ କରିବା ଯାହା ପାଞ୍ଚ ପାଞ୍ଚ କରି ଋଷିଧର ମିଶାଇବା ସେଇଆ ।

—ଉପକାର କରିବା

ଉଷଧ୍ୟ ଲେହନ ହେଲେ ଗୁଣ କରିବ ନାହିଁ ।

ଗୁଣ କାଢ଼ିବା—ଦୁର୍ଗୁଣ ଦେଖାଇବା ।

ପିଲାଟିକୁ ଏତେ ପ୍ରଶଂସା, ଆଦର, କଲ୍ଲପରେ ସିଏ-ଏବେ ପୁରୁଣା ହୋଇଗଲାଣି ଗୁଣ କାଢ଼ୁଛି ।

ଗୁଣକାରକ—ଉପକାରକ; ଫଳପ୍ରଦ ।

ବଇଦ ଖଇରା ହେଲେ ତାଙ୍କଠାରୁ ଗୁଣକାରକ ଔଷଧ ମିଳିବ କେଉଁଠୁ ?

ଗୁଣ କୀର୍ତ୍ତନ, (ଗୁଣ ଗାଇବା), ଗୁଣଗାନ—ଅନ୍ୟର ଗୁଣ କହିବା ।

ଏବେ ମଧ୍ୟ ଓଡ଼ିଶାର ଲୋକେ ମଧୁବାବୁଙ୍କର ଗୁଣ କୀର୍ତ୍ତନ କରୁଛନ୍ତି ।

ଗୁଣଗ୍ରାମ—କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ

ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକ ଠାରୁ ନିଜ ପୁଅର ଗୁଣଗ୍ରାମ ଶୁଣି ବାପାଙ୍କର ଅକଲ ଗୁଡ଼ୁମ ହୋଇଗଲା ।

ଗୁଣଗ୍ରାହୀ—ଯେ ଅନ୍ୟର ଗୁଣ ଗ୍ରହଣ କରିପାରେ ବା ଜାଣିପାରେ; ଗୁଣଜ୍ଞ ।

ମଧୁବାବୁଙ୍କ ପରି ଗୁଣଗ୍ରାହୀ ଲୋକ ଖୁବ୍ କଠିନ୍ଦ୍ର ଦେଖାଯାଆନ୍ତି ।

ଗୁଣନ—ଏକ ଅଙ୍କଦ୍ୱାରା ଅନ୍ୟ ଅଙ୍କର ଗୁଣନ-ଦିୟା ।

ମିଶାଣ, ଫେଡ଼ାଣ, ହରଣ ଗୁଣନ ଅଙ୍କର ଏହି ଋଷିସୂତ୍ର ଭଳକରି ନ ବୁଝିଲେ ସାନପିଲାଙ୍କର ଅଙ୍ଗ ମୁଲୁଦୁଆ ଦୁର୍ବଳ ହେବ ।

ଗୁଣନୀୟକ—ପ୍ରତ୍ୟେକ ସଂଖ୍ୟା ସେହି ସଂଖ୍ୟାର ଗୁଣନୀୟକ ।

୧, ପ୍ରତ୍ୟେକ ସଂଖ୍ୟାର ଗୁଣନୀୟକ ।

ଗୁଣମଣି, (ଗୁଣସାଗର)—ନାନା ଗୁଣଥିବା ଲୋକ ।

ନିଜ ପୁଅ ଶ୍ରେଷ୍ଠରେ ପ୍ରଥମ ହୋଇଥିବାରୁ ତା' ମାଆ
ଗେଲକରି କହୁଥିଲେ

“କାଳିଆ କାଳିଆ ମାଛି

ମୋ ଗୁଣମଣି ପରି କିଏ ଅଛି ।”

ଗୁଣମୁଗ୍ଧ—ଅନ୍ୟର ଗୁଣଦ୍ୱାରା ଆକୃଷ୍ଟ ।

ଆମେ ସବୁ ଆମ ଶିକ୍ଷକଙ୍କର ଗୁଣମୁଗ୍ଧ ଛାତ୍ର—
ଏତିକି ଆମ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ପାଇଁ ଖୁବ୍ ଗର୍ବର କଥା ବୋଲି
ସିଏ କହିଲେ ।

ଗୁଣବତୀ—ଭଲ ଗୁଣ ଥିବା ଝିଅ ବା ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଝିଅଟି ବହୁତ ଗୁଣବତୀ ।

ଗୁଣି, (ଗୁଣିଆଁ), (ଗୁଣୀ)—ମନ୍ତ୍ର ଯନ୍ତ୍ର ଜାଣିଥିବା
ଲୋକ ।

ଗୁଣୀମାନେ ବଡ଼ ଠକ । ନିଛରେ ଗୁଡ଼ାଏ ପେଟାନା
କାଢ଼ି ନିରୀହ ଲୋକଙ୍କୁ ଠକନ୍ତି ।

ଗୁଣିତକ—ଗୁଣନାୟକମାନଙ୍କର ଗୁଣ ଫଳରୁ ଯେଉଁ
ସୂକ୍ଷ୍ମ ବାହାରେ ।

ଛଅ ହେଲେ ଦୁଇ ଓ ତିନିର ଗୁଣିତକ ।

ଗୁଣ—ଜମିର ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପରିମାଣ ।

ଏକ ଏକର ଜମି ପଚାଶ ଗୁଣ ।

ଗୁଣା—ହାତରେ ବଳାଯାଇଥିବା ଶୁଦର ଗୋଲ ।

ସାନ ପିଲାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଶୁଦ ଗୁଣା ବଳିଦେଲେ
କିଛି ନାହିଁ ଯେ, ସେମାନେ ଭଲକରି ଝେବାଇ
ଖାଇବା ଦରକାର । ନ ହେଲେ ଭଲ ହଜମ
ହେବନାହିଁ ।

—ଅତ୍ୟାଗୁଣ ଲୋକ

ଗୁଣାକୁ ତରି ଭୁଲ କଥାରେ କେହି ରୁଚିହେବା
ଭବିତ ନୁହେଁ ।

ଗୁଣା ବଳିବା—ଶୁଦଗୁଣା ତିଆରି କରିବା ।

ଗୁଣି—ମିଳିମିଳା ।

ପିଲାଙ୍କୁ ଯେଉଁ ଗୁଣି ହୁଏ ତାହା ଭୁଲାଶୁଳ ପାଇଁ
ହୁଏ ।

—ଘୋଟ ଘୋଟ ଖଣ୍ଡ

କାଠ ଗୁଣିକୁ ନଷ୍ଟ ନ କରି ତୁଳାରେ ଜଳାଯାଇ
ପାରିବ ।

—ବୋତାମ

ସାର୍ତ୍ତରେ ଋଗିଟା ଗୁଣି ଲଗାଇଦେବାକୁ ଦରକାରକୁ
ନ ଦେଇ ନିଜେ ଲଗାଇଦିଅ ।

—ଧନଆଁ, ପାନମହୁର, ଧୂଆଁପତ୍ର ମିଶା ପାନ
ମସଲ

ଏତେଲେଖା କହା ଗୁଣି ଖାଇଲେ ପୁଅପୁଅ ଖରପ
ହେବ ।

ଗୁଡ଼ି, (ଗୋଡ଼)—ବର୍ଷକପାଇଁ ରଖାଯାଇଥିବା ହଳିଆ ।

ସେମାନଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ମୂଲ୍ୟ ।

ରମର ବାପା ଗୁଡ଼ି ଲାଗିକରି ବୁଟୁୟ ପୋଷୁଛନ୍ତି ।

ଗୁଡ଼ା—ମାଳପାଇଁ ଫୁଲ ଗୁଡ଼ି ବା କାମ ।

ମାଳ ଗୁଡ଼ା ସାରି ଝିଅମାନେ ଗୀତ ଗାଇବାକୁ
ଝେଡ଼କୁ ଆସିବେ ।

ଗୁପ୍ତ—ଯାହା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଜଣାଇ ଦିଆଯାଏ ନାହିଁ ।

ଶିକ୍ଷକ କେତେ ଗୁପ୍ତରେ ଆସିଲେ କେଜାଣି କେହି
ପିଲା ଆଗରୁ ଜାଣି ପାରିଲେ ନାହିଁ ।

ଗୁପ୍ତକଥା—ଅପ୍ରକାଶିତ ବସ୍ତୁ ।

ବାପା ମା'ଙ୍କ ଆଗରେ ଗୁପ୍ତକଥା କହିବ ।

ଗୁଡ଼ି—ବାଡ଼ିମଧ୍ୟରେ ଲୁଗୁଲ ରଖିଥିବା ସବୁ ଚରବାସ ବା କୁଣ୍ଡଳା ।

ଆଦରଣୀ ପାଇଁ ଗୁଡ଼ି ଗଢ଼ି ଭଲ । କାରଣ ଭିତରେ ଲମ୍ବା ଛୁରୀ ଥିଲେ ବି ବାହାରକୁ ତାହା ହାତ ବାଡ଼ି ପରି ଦିଶେ ।

ଗୁମ୍—ଗୁମ୍; ନିଶ୍ଚଳ ଅବସ୍ଥା ।

ପୁଅ ଫେଲ୍ ହେବା ଶୁଣି ବାପା ଗୁମ୍ ହୋଇଗଲେ ।

ଗୁମ୍‌ଗୁମ୍, ଗୁମ୍‌ଗାମ୍—କ୍ଷୀୟା ମାରିବା ଶବ୍ଦ ।

କାହାଣୀକୁ ଗୁମ୍‌ଗାମ୍ ବସାଇବା ଭାବେ ନୁହେଁ ।

ଗୁମର—ଗୁପ୍ତକଥା ।

ପିଲା ଦୁହେଁ ଏତେଦିନ ଧରି କ୍ଷୁଳ୍ମ ନ ଆସୁଥିବାର ଗୁମର ଏବେ ଧରପଡ଼ିଛି ।

ଗୁମସ୍ତା, (ଗୁମାସ୍ତା) - ପ୍ରତିନିଧି ଭଳି ଯେ ସବୁ କାମ ଓ ଦାୟିତ୍ୱ ଭୁଲନ୍ତି ।

କଣ ଭଣଜର ଗୁମସ୍ତା ବ୍ୟବସାୟ କଥା ବୁଝିବାକୁ କେହି ନ ଥିଲେ ସେମାନେ ଗୁମସ୍ତା ରଖି କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବାହ କରନ୍ତି ।

ଗୁମାନ—ଅଭିମାନ

—ଗର୍ବ

ଝିଅଟି ଭଲ ପଢ଼ୁଛି । ଏଣେ ବାପା ମା'ଙ୍କର ଅଳିଅଳ । ତେଣୁ ତା'ର ଭାବି ଗୁମାନ ।

ଗୁମାନୀ—(ଗୁମାନର) ଶ୍ରୀ ଲିଙ୍ଗରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ) ।

ଗୁମ୍ଫା—ପବିତ୍ର ଗୁମ୍ଫା (ଗନ୍ଧାର) ।

ଭୁବନେଶ୍ୱରର ଭଦ୍ରଗିରିରେ ହାତୀ ଗୁମ୍ଫା, ରଣା ଗୁମ୍ଫା ପରି ବହୁତ ଐତିହାସିକ ଗୁମ୍ଫା ରହିଛି ।

ଗୁଗୁଳ—କୋଳାହଳ; ଗୋଳମାଳ; ଘୋ ଘୋ ।

ଶ୍ରେଣୀରେ ପିଲାମାନେ ଗୁଗୁଳ କରିବା ଭାବେ ନୁହେଁ ।

ଗୁରୁ—ଶିକ୍ଷକ ।

ଗୁରୁଙ୍କ ପାଖରେ ଦିନର ବ୍ୟବହାର କଲେ ଗୁରୁ ଆଶୀର୍ବାଦ କରିବେ ।

—ଗୁରୁ; କଠିନ

ସାନ ପିଲାଙ୍କୁ ପଢ଼ାଇବା ଭଳି ଗୁରୁଦାୟିତ୍ୱ ଯେ ନିଅନ୍ତି ସେ ସମସ୍ତଙ୍କର ନମସ୍ୟା ।

ଗୁରୁଜନ—ଗୁରୁଙ୍କ ପରି ଆତ୍ମୀୟ ଲୋକ ।

ଶିକ୍ଷକ, ବାପା, ମାଆ, ବଡ଼ଭାଇ, ବଡ଼ ଭଉଣୀ, ବୟସ୍କ ପଡ଼ୋସୀ ଗୁରୁଜନ ଅଟନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କୁ ନମସ୍କାର କରିବ ।

ଗୁରୁତର—ଦୁଇଟି ମଧ୍ୟରେ ଅଧିକ ଗୁରୁ ।

ଭୁଲ କରିବା ବଡ଼ ଅପରାଧ ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ନିଜ କରିବା ଏକ ଗୁରୁତର ଅପରାଧ ।

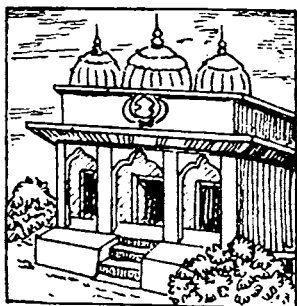
ଗୁରୁତା—ସ୍ୱର; ଓଜନ ।

ଏକା ସାଉଜର ଲୁହାର ଗୁରୁତା ତନ୍ଦ୍ରାଠାରୁ ଅଧିକ ।

ଗୁରୁକ—ବିଶେଷତ୍ୱ ।

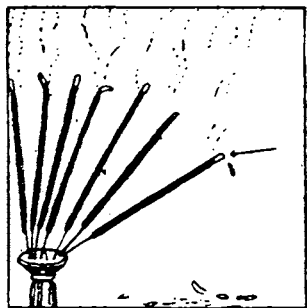
ଏବେ ପିଲାମାନେ ପାଠ ପଢ଼ିବ କିମ୍ବା ପରୀକ୍ଷାର ଗୁରୁତ୍ୱ ବୁଝିନାହାନ୍ତି ବୋଲି ଶେଷରେ ହଜରତ ହେଉଛନ୍ତି ।

ଗୁରୁଦ୍ୱାର—ଶିଖମାନଙ୍କର ଧର୍ମ ମନ୍ଦିର ।

ଭୁବନେଶ୍ୱରର ଗୁରୁଦ୍ୱାର ଠାରେ ଶିଖମାନଙ୍କର ଦଶମ ଗୁରୁ ଗୁରୁଗୋବିନ୍ଦ ସିଂହଙ୍କର ଜୟନ୍ତୀ ବଡ଼ ଜାକଜମକରେ ପାଳିତ ହେଲା ।

ଗୁଲ—ଜଳଯାଇଥିବା ବଳିତା ବା ପିକାର ଉପାଂଶ ।

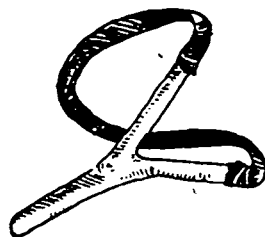

ସଳିତା ଓ ଅଗରବତୀ ଗୁଲକୁ କିଏ କିଏ ବିଭୁତି ଭଳି ମୁଣ୍ଡରେ ଲଗାନ୍ତି ।

—ଅଗ୍ନି କଣା

ସିଗାରେଟ୍‌ରୁ ଗୁଲ ପଡ଼ିକରି ଟେଲେରିନ୍, ପଲିଷ୍ଟର ସାର୍ଟ ପୋଡ଼ିଯାଏ ।

ଗୁଲର—ବାଟୁଳ ଖଡ଼ା ।

ଖରବେଳେ ଗୁଲର ଖଣ୍ଡେ ଧରି ପିଲଟା ଖାଲି ଗୁଣ୍ଡୁଟି ମାରିବାକୁ ଉଷୁଛି ।

ଗୁଲା—ବଟିକା ।

କବିରାଜ ମୋଦକରୁ ଗୋଟେ ଗୁଲା ପକାଇ ପାଣି ପିଇଦେଲେ ଦିନ ଦି'ଟାରେ ଜର ଛାଡ଼ିଯିବ ।

— ଶଗଡ଼ ଚକ ଯିବା ବାଟ

ଶଗଡ଼ ଗୁଲାରେ ସାଇକେଲ ଚଳାଇବା କଷ୍ଟ ।

—ବରୁକ ବା ତୋପର ଗୋଳା

ଗୁଲା ବାରୁଦ ନେଇ କାମ କଲାବେଳେ ସାବଧାନ ରହିବା କଥା ।

—ମୁଁ କଟକ ଯିବି କି ନାହିଁ ସ୍ଥିର ନ କରିପାରି ଗୁଲା ଉଠାଇଲି ଯେ ଯିବିନାହିଁ ବୋଲି ଉଠିଲି ।

ଗୁଲୁଗୁଲୁ—ପବନ ନ ଥାଇ ବହୁତ ଗରମ ।

ଖରଦିନେ ପବନ ନ ବହିଲେ ବଡ଼ ଗୁଲୁଗୁଲୁ ହୁଏ ।

ଗୁଳ୍ମ—ଲତା; ସାନ ସାନ ଗଛ ବୃକ୍ଷ ।

କବିରାଜମାନେ ଅନେକ ଗୁଳ୍ମ ଲତାରୁ କେତେ
ଉପକାରୀ ଔଷଧ ତିଆରି କରନ୍ତି ।

ଗୁହା—ଗୁମ୍ଫା; ପବ୍ତ ଗହ୍ବର ।

ଅଶୋକ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ପର୍ବତ ଗୁହାମାନଙ୍କରେ
ବୌଦ୍ଧବାଣୀ ଲେଖାଅଛି ।

ଗୁହାର—ନବେଦନ; ପ୍ରାର୍ଥନା; ଆମନ୍ତ୍ରି ।

ରାମ ଘର ବାଡ଼ିରେ ସବୁଦିନ ମହାଜନ ଘର ଗାଈ
ପଣି ଓଛ ବୃକ୍ଷ ଖାଇଦେଉଥିବାରୁ, ରାମର ବାପା
ମହାଜନଙ୍କ ପାଖରେ କହି କହି କିଛି ଲୁଗା ନ ହେବାରୁ
ଶେଷରେ ସରପଞ୍ଚଙ୍କ ପାଖରେ ନିଜର ଗୁହାର
ଜଣାଇଲା ।

ଗୁହାଳ—ଗାଈ ଗୋରୁ ରହିବା ଘର ।

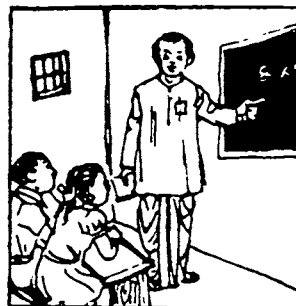
ଘରଠାରୁ ଟିକିଏ ଦୂରକୁ ଗୁହାଳ ରହିବା ଉଚିତ ।

ଗୁଡ଼—ଗହନ; ଜଟିଳ; ପ୍ରକ୍ତଳ; ଗୁପ୍ତ ।

ବିଷକ ଶ୍ରେଣୀରେ ସବୁ ପିଲାଙ୍କୁ ଡାଳିଦେବାର ଏକ
ଗୁଡ଼ ରହସ୍ୟ ରହିଛି ।

ଗୁଡ଼ତା, (ଗୁଡ଼ଉ)—ଗୁଡ଼ର ଶବ୍ଦ ।

ଗୁହ—ଘର ।

ଶ୍ରେଣୀଗୁଡ଼ ପରିଷ୍କାର ରଖିବାର ଦାୟିତ୍ବ ଛାତ୍ରମାନେ
ନେବା ଉଚିତ ।

ଗୃହକର୍ତ୍ତା—ଘରର ମାଲିକ ବା ମୁରବୀ ।

ଗୃହକର୍ତ୍ତ୍ରୀ—ଗୃହଣୀ (ଗୃହକର୍ତ୍ତାର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ଶବ୍ଦ)

ଗୃହଗୋଧୂକା—ଝଟିପିଟି

ଗୃହତ୍ୟାଗୀ—ଯେ ଘର ଛାଡ଼ି ଚାଲିଯାଇଛନ୍ତି ।

ତୁଚ୍ଛଦେବ ଗୃହତ୍ୟାଗୀ ହୋଇ ଧ୍ୟାନ କରିବାକୁ ଉଲଟିଗଲେ ।

ଗୃହଦାହ—ଘର ପୋଡ଼ି

ଗୃହଦେବତା—ଇଷ୍ଟ ଦେବତା; ଘର ଦିଅଁ

ଗୃହବାଟିକା—ଗୃହ ସ୍ତମ୍ଭଗୁଡ଼ିକ

ଗୃହଯୁକ୍ତ—ଦେଶ ଭିତରେ ବସୁବ ବା ଅନ୍ତର୍ଯୁକ୍ତ ।

କେତେକ ଦେଶରେ ଆଗେ ଗୃହଯୁକ୍ତ ବାରନ୍ଦାର ହେଉଥିଲା ।

ଗୃହଲକ୍ଷ୍ମୀ, (ଗୃହଣୀ)—ଘରର ଦାୟିତ୍ବ ନେଇଥିବା ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଗୃହଣୀମାନଙ୍କୁ ଗୃହଲକ୍ଷ୍ମୀ ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ ।

ଗୃହୀତ—ଯାହା ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଅଛି ।

ସବୁ ପିଲା ପାଳିକରି ଶ୍ରେଣୀଗୃହ ଓଳାଇବେ ବୋଲି ଶ୍ରେଣୀ ପିଲାଙ୍କ ଭିତରେ ପ୍ରସ୍ତାବ ଗୃହୀତ ହୋଇଛି ।

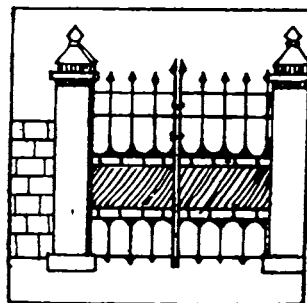
ଗେଜେଟ୍—ସରକାରୀ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ; ନିୟମ; ତଥ୍ୟ ଛପା ହେଉଥିବା ପତ୍ରିକା ।

ଯେଉଁ ପିଲାମାନେ ବୁଦ୍ଧି ପାଆନ୍ତି ତାଙ୍କ ନାଁ ଠିକଣା ଓଡ଼ିଶା ଗେଜେଟ୍‌ରେ ଛପାହୁଏ ।

—ସମ୍ବାଦ ପତ୍ର (ପ. ୭.)

ଆମ ଗାଁକୁ କିଛି ଗେଜେଟ୍ ଆସୁନି ।

ଗେଟ୍—ଫାଟକ ।

ଘରଠାରୁ ଗେଟ୍ ଟିକିଏ ଦୂର ହୋଇଥିଲେ ଭଲଲଗେ ।

ଗେମଣା—ଯାହା ଭଲରେ ବଢ଼ି ନ ଥାଏ ।

ପିଲାଟି ଦୁଇମାସ ବେମାର ପଡ଼ି ପଡ଼ି ଗେମଣା ଦିଶୁଛି ।

ଗେଲ୍, (ଗେଲ୍‌ହ)—ଥକା; ସ୍ୱେଦ ।

ଅଜା ନାତି ଗେଲ୍ ହେଲାବେଳେ ବି ନାତିଙ୍କ ପାଇଁ ଅଜା କିଛି ଭଲ କଥା କହିବା ଦରକାର ।

ଗେଲକସର—ଅତି ସ୍ନେହ ଆଦର ପାଇ ବଢ଼ିଥିବା । | **ଗୋଡ଼ର**—ଗୋରୁ ଚରବା ଭୂମି ।

ପିଲାଙ୍କୁ ଗେଲକଲେ ଦୋଷ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଅତି ବେଶୀ
ଗେଲକସର ହୋଇ ପିଲାମାନେ ଅବାଟରେ
ଯେମିତି ନ ଯାନ୍ତି ସେଥିପାଇଁ ଦୃଷ୍ଟି ରଖିବାକୁ
ହେବ ।

ଗୋ—ଗୋରୁ ଗାଈ ।

ଗୋ ପାଳନ ଓ ବୃକ୍ଷ ବିଷୟରେ ଗାଁମାନଙ୍କର
ପ୍ରତ୍ୟେକ ପିଲାଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ଓ ତାଲିମ ଦେବା
ଦରକାର ।

ସବୁ ଗାଁରେ କିଛି ଗୋଡ଼ର ଥାଏ ।

—ଇନ୍ଦ୍ରପ୍ପ ଦ୍ଵାରା ଅନୁଭୂତି

ଶ୍ରେଣୀ ଭିତରେ ଏତେ ଗୋଳମାଳ ହେଲେ ବି
ତାହା ମୋର ଦୃଷ୍ଟିଗୋଡ଼ର କିମ୍ବା କର୍ଷ ଗୋଡ଼ର
ଏଯାଏ ହୋଇ ନ ଥିଲା ।

ଗୋଧନ—(ଗୋରୁ ରୂପକ ଧନ) ଗୋରୁ ।

ଗୋରସ—ଗାଈ ଶୀର; ଦୁଧ (ପ. ଓ)

ପ୍ରତିଦିନ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲୋକ ଓ ପିଲା ଅନ୍ତଃ ଅଧିକିତର
ଗୋରସ ପିଇବା ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ।

ଗୋ—ଏକାଠି ଗାଈ ଗୋଷ୍ଠ ରହୁଥିବା ସ୍ଥାନ ।

ଧୂଳି ଉଡ଼ାଇଣ ତାଣ୍ଡେ କରି ହନ୍ଦା ରଡ଼ି
ଯାଉଛନ୍ତି ଗୋରୁପଲ ଗୋଠରୁ ବାହାରି ।

ଗୋଠଖଣ୍ଡିଆ—ଯେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହ ନ ମିଶି
ଅଲଗା ରହେ ।

ଶ୍ରେଣୀରେ ସବୁ ପିଲା ଏକମତ ହେଲେ ବି ଯଦୁରା
ଗୋଠଖଣ୍ଡିଆ ଅଟେ ପରି ସବୁଥିରେ ଅମତ ହେବ ।

ଗୋଠେ—ବହୁତ ସଂଖ୍ୟକ; ଏକ ଦଳ ।

ଗୋଦର—ହାତ ଗୋଡ଼ ଆଦି ଅଙ୍ଗରେ ଏକପ୍ରକାର
ମାଂସ ବୃକ୍ଷ ରୋଗ ।

ଏକପ୍ରକାର କୃମିଜା ପାଇଁ ଗୋଦର ରୋଗ ହୁଏ
ଏବଂ ଏହି କୃମିମାନେ ଜଷକ ଦେହରୁ ଅନ୍ୟ ଜଷକ
ଦେହକୁ କେବଳ ମଶାଙ୍କଦ୍ୱାରା ଯାଆନ୍ତି ।

ଗୋଦାନ, (ଗୁଦାନ)—ଉଣ୍ଡାର ।

ସରକାର ଖାନଦଲସ କରି ଗୋଦାନରୁ ଟିଣ ଟିଣ
କିରସିନୀ ତେଲ ବାହାର କଲେ, ଅଥଚ ଚକାରରେ
ଅଗରୁ ଟୋପେ ମିଳୁ ନ ଥିଲା ।

ଗୋଦାନରୁଦି—ସବୁଠାରୁ ନିକୃଷ୍ଟ ।

ଯଦୁରା ଗୋଦାନ ରହେ, ତା'ଦ୍ୱାରା ଏପରି
ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କାମ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ଗୋଧୂଳି—ଗୋରୁ ଫେରିବା ସମୟ; ଅର୍ଥାତ୍ ସନ୍ଧ୍ୟା
ପୂର୍ବ ସମୟ ।

ଗୋଧୂଳି ସମୟରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ପଶ୍ଚିମ ଆକାଶରେ ଅସ୍ତ
ଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆକାଶ ଉଦୟ ଲାଲ ଦିଶୁଥାଏ ।

ଗୋପନ—ଲୁଚିବା ।

ବାପା ମାଆଙ୍କଠାରେ କୌଣସି କଥା ଗୋପନ
ରଖିବ ନାହିଁ । କାରଣ ଦିନେ ନା ଦିନେ ସେମାନେ
ସବୁ ଜାଣିପାରିବେ ।

ଗୋଲ୍—ପଣ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟର ଉଣ୍ଡାର ।

କାଠ ଗୋଲ୍‌ରେ ନାନାପ୍ରକାର କାଠ ବିଶିଷ୍ଟ
ମିଳେ ।

ମରୁଡ଼ି ଯୋଗୁଁ ଏ ବର୍ଷ ଧାନ ଗୋଲ୍‌ରେ ବେଶୀ
ଧାନ ନାହିଁ ।

ଗୋଲମ - ଗୁକର ।

ଦାସ ବଂଶର ଗଜା ଆଗରୁ ଗୋଲମ ଥିଲେ ।

—ତାସ ଖେଳରେ J.
ଲେଖା ଥିବା ପତ୍ର
ତାସ

ଚେଷ୍ଟିନାଜନ୍ ଖେଳରେ
ଗୋଲମ ସବୁଠାରୁ
ବଡ଼ ।

ଗୋଲମଗିରି, (ଗୋଲମି,—ଦାସର; ସେବକ-
ପଣିଆ ।

ଗୋଶାଳା—ଗୁହାଳ; ଗାଈ ରହିବା ଘର ।

ଗୋଶାଳାରୁ ପ୍ରତିଦିନ ଦୁଧ ଆସି ଗାଁମାନଙ୍କରେ
ବିକାଯାଉଛି ।

ଗୋଷ୍ଠୀ—ବହୁଲେକଙ୍କ ସମାଗମ; ଦଳ ।

ସହରରେ ଲୋକମାନେ ନାନା ଗୋଷ୍ଠୀରେ ବିଭକ୍ତ
ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି ।

ଗୌଣ—ଯାହା ମୁଖ୍ୟ ନୁହେଁ ।

ଢୁଙ୍କିବା କରିବା ପାଠପଢ଼ାର ଏକ ଗୌଣ ଲକ୍ଷ୍ୟ
ହେବା ଉଚିତ ।

ଗୌରବ—ଉଚ୍ଚତ୍ତ୍ୱ; ମହତ୍ତ୍ୱ; ଇଜ୍ଜତ ।

ବାରିଷ୍ଠର ମଧୁସୂଦନ ଦାସଙ୍କୁ ଉଚ୍ଚକର ଗୌରବ
ବୋଲି କୁହାଯାଏ ।

ଗୌରବାନ୍ୱିତ—ଗୌରବଯୁକ୍ତ ।

ଛାତ୍ରମାନେ ଜୀବନରେ ଉକ୍ତ ହେଲେ ଶିକ୍ଷକମାନେ
ନିଜକୁ ଗୌରବାନ୍ୱିତ ମନେକରନ୍ତି ।

ଗ୍ୟାସ—ବାଷ୍ପ ।

ହାଇଡ୍ରୋଜେନ୍ ଓ ଅକ୍ସିଜେନ୍ ଦୁଇଟି ଗ୍ୟାସ
ହେଲେ ବି ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅନୁପାତରେ ଦୁହେଁ ମିଶି
ଜଳ ତିଆରି କରନ୍ତି ।

ଗ୍ରନ୍ଥ—ପୋଥି; ପୁସ୍ତକ ।

ନିଉଜିଲ୍ୟାଣ୍ଡରେ ବହୁତ ପ୍ରାଚୀନ ଗ୍ରନ୍ଥ ସଂଗ୍ରହ କରି
ରଖାଯାଇଅଛି ।

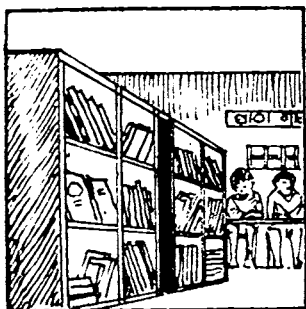
ଗ୍ରନ୍ଥକାର—ପୁସ୍ତକ ପ୍ରଣେତା ।

କେତେକ ପ୍ରାଚୀନ ଗ୍ରନ୍ଥର ପ୍ରକୃତ ଗ୍ରନ୍ଥକାର କିଏ
ଜାଣିବା ସମ୍ଭବ ହେଉନାହିଁ ।

ଗ୍ରନ୍ଥକୀଟ—ଯେ ସବୁବେଳେ ଖାଲି ବହି ପଢ଼ୁଥାଏ ।

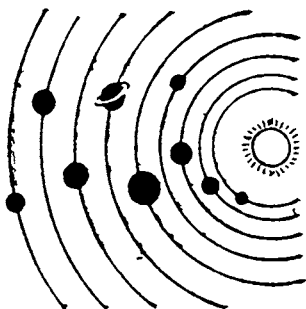
ଯେଉଁ ଚିଲ୍ ପଢ଼ାବହି ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କୌଣସିପିରେ
ଆଗ୍ରହ ଦେଖାଏ ନାହିଁ ତାକୁ ଗ୍ରନ୍ଥକୀଟ (ଇଂରାଜୀରେ
ବୁକ୍‌ୱର୍ମ୍) କହନ୍ତି ।

ଗ୍ରନ୍ଥାଗାର, (ଗ୍ରନ୍ଥାଳୟ)—ଲଭକ୍ଷେତ୍ର; ପାଠାଗାର ।

ପ୍ରତି ଗାଁରେ ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କ ପାଇଁ ଗୋଟିଏଲେଖା
ଗ୍ରନ୍ଥାଗାର ରହିବା ଦରକାର ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ
ଗ୍ରନ୍ଥାଳୟରେ ପିଲାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବିଭାଗ
ରହିବା ଦରକାର ।

ଗ୍ରହ—ନିଜର ଆଲୋକ ନ ଥିବା ଜ୍ୟୋତିଷ୍ଠ ବା
ଶବ୍ଦାଳ ପିଣ୍ଡ ।

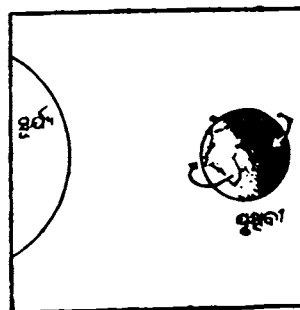

ସୂର୍ଯ୍ୟ ଋତିପାତେ ୯ ଗୋଟି ଗ୍ରହ ବୁଲୁଛନ୍ତି ଓ ଆମେ
ବାସ କରୁଥିବା ପୃଥିବୀ ମଧ୍ୟ ଏହି ୯ଟି ଗ୍ରହର
ଗୋଟିଏ ।

ଗ୍ରହଣ—ନେବା

ଗୁରୁଜନମାନଙ୍କୁ ଚିଠି ଲେଖିଲେବେଳେ ସମସ୍ତେ
ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଶ୍ନମ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ନିବେଦନ
କରିଥାନ୍ତି ।

—ଗ୍ରହର ଛାଇ ପଡ଼ି ସୂର୍ଯ୍ୟ ବା ଚନ୍ଦ୍ର ନ ଦିଶିବା
ଅବସ୍ଥା ।

ପ୍ରତି ଅମାବାସ୍ୟା ଦିନ ପୃଥିବୀ ଓ ସୂର୍ଯ୍ୟ ମଝିରେ
ପୃଥିବୀର ଉପଗ୍ରହ ଚନ୍ଦ୍ର ରହିଯାଏ । ଗୋଟିଏ
ଗୋଟିଏ ଅମାବାସ୍ୟାରେ ଚନ୍ଦ୍ର ଏପରି ରହିଯାଇଥିବାରୁ
ପୃଥିବୀର କେତେକ ଅଞ୍ଚଳରେ ଲୋକମାନେ ସୂର୍ଯ୍ୟକୁ
ଦେଖିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ତାକୁ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଗ୍ରହଣ ବା ସୂର୍ଯ୍ୟ
ପରାଣ କହନ୍ତି । ସେହିପରି ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଦିନ ଚନ୍ଦ୍ର ଓ
ସୂର୍ଯ୍ୟ ମଝିରେ ପୃଥିବୀ ରହେ ଓ ପୃଥିବୀର ଛାଇ
ଚନ୍ଦ୍ର ଉପରେ ପଡ଼ିଲେ ଚନ୍ଦ୍ରର କିଛି ଅଂଶ ଦିଶେନାହିଁ ।
ଆମେ କହୁ ଚନ୍ଦ୍ର ଗ୍ରହଣ ହେଲା ।

ଗ୍ରାମୀଣ—ଗ୍ରାମ (ଗାଁ)ର ଲୋକ ।

ଏବେ ଦେଶର କେବଳ ଗ୍ରାମୀଣ ଲୋକମାନଙ୍କୁ
ନେଇ ଜାତୀୟ ସ୍ତରରେ ନାନାପ୍ରକାର କ୍ରୀଡ଼ା
ପ୍ରତିଯୋଗିତା ଆୟୋଜନ କରାଯାଉଅଛି ।

ଗ୍ରାସ—ଖାଇବା; କବଳ; ଘୋଡ଼େଇଦେବା ।

ପୃଥିବୀର ଛାଇ ବହୁ ଉପରେ ପଡ଼ିଲେ ବହୁର କିଛି ଅଂଶ ଦେଖା ନ ଥାଇ ବହୁ ଗ୍ରହଣ ହୁଏ । କିନ୍ତୁ କେତେକ ଲୋକ ଠିକ୍ କଥା ନ ବୁଝି ଭାବନ୍ତି ଯେ ଗହୁ ଓ କେତୁ ନାମକ ଦୁଇ ଋଷୟ ବହୁକୁ ଗ୍ରାସ କରିପାରନ୍ତି । ତେଣୁ ବହୁ ଦିଶେନାହିଁ ।

ଗ୍ରାସିବା—ଗିଳିବା; ଉଦରସ୍ଥ କରିବା; ଘୋଡ଼େଇ-ଦେବା ।

ଗ୍ରାସେ—ପେଟପୂରା ହେଉନା ।

ଭୋଜିରେ ଗ୍ରାସେ ଠୁଙ୍କିଦେଇଛି । ଖାଲି ପେଟ ଖରାପ ନ ହେଲେ ହେଲା ।

ଗ୍ରୀବା—ବେକ ।

ଲୋକଟି ରସ୍ତାରେ ଠିଆହୋଇ ବାରମ୍ବାର **ଗ୍ରୀବା** ଟେକି ପଛକୁ ଚାହିଁଛି । ବୋଧହୁଏ ଆଉ କେହି ଆସିବେ ବୋଲି ଉଦ୍‌ଗ୍ରାବ ହୋଇ ଆଶା କରୁଛି ।

ଗ୍ରୀବାଦେଶ—କଣ୍ଠ ପାର୍ଶ୍ବ; କାନ ।

ମୟୂରର **ଗ୍ରୀବାଦେଶ**ର ନୀଳରଙ୍ଗ ଅତି ମୁଗ୍ଧକର ।

ଗ୍ରୀଷ୍ମ—ଖରାଦିନ; ଗରମ ।

ଗ୍ରୀଷ୍ମଦିନେ ବହନ ଯାତ୍ରା ହୁଏ । **ଗ୍ରୀଷ୍ମ**, ବର୍ଷା, ଶରତ, ହେମନ୍ତ, ଶୀତ, ବସନ୍ତ ହେଲେ ବର୍ଷର ଛଅଗୋଟି ଋତୁ ।

ଗ୍ରୀଷ୍ମ କଟିବନ୍ଧ, (**ଗ୍ରୀଷ୍ମମଣ୍ଡଳ**)—କର୍କଟଚାନ୍ଦ୍ର ଓ ମକରଚାନ୍ଦ୍ରର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ଅଂଶ ।

ଗ୍ରୀଷ୍ମ କଟିବନ୍ଧରେ ତିରହରିତ୍ ଅରଣ୍ୟ ଦେଖାଯାଏ ।

ଗ୍ଳାନି—ମନରେ ଜାତ ଗର୍ଭର ଦୁଃଖ; ଅବସାଦ ।

ପିଲାମାନେ ଗୁରୁଜନଙ୍କ କଥା ମାନି ନ ଚଳିଲେ ଭବିଷ୍ୟତରେ ହଇରାଣ ହେବେ । ମନରେ ବହୁତ **ଗ୍ଳାନି** ରହିଯିବ । ମାନସିକ **ଗ୍ଳାନି**ରୁ ବଳି ବଡ଼ ଦଣ୍ଡ କିଛି ନ ଥାଏ ।

ଘଉଡ଼ିବା, (ଘଉଡ଼ା), (ଘଉଡ଼ାଇବା)—ଦୂର-
କରିବା; ଚଡ଼ିଦେବା ।

ଘରପାଖରୁ ମଶା ମାଛି ଘଉଡ଼ାଇ ଦେଲେ କେତେକ
ରେଡ଼ାରୁ ରକ୍ଷା ମିଳେ । ବାଡ଼ିରେ ଗାଈ ଗୋରୁ ପଶିଲେ
ତାଙ୍କୁ ଘଉଡ଼ାଯାଏ ।

ଘଞ୍ଚ—ଗହନ; ଗହଳ ।

“ଘଞ୍ଚ ଅରଣ୍ୟ ପଥ ଅଟଇ ଅଗମ୍ୟ ।”

ଯେଉଁ ଜଙ୍ଗଲରେ ବହୁତ ଗଛ ଲାଗି ଲାଗି ବଢ଼ିଥାଏ
ଖୋଲା ଜାଗା କି ରସ୍ତା ନ ଥାଏ ତାକୁ ଘଞ୍ଚ ଅରଣ୍ୟ
କୁହାଯାଏ ।

ଘଟ—କୁରୁ; ମାଠିଆ; କଳସ ।

“ଘଟରେ ନେଇ ପାଣି ଡୋରଣି
ବାଟୋଇ ଉଲେ ବେଳୁଁ ଡାଣି ।”

—ଦେହ; ପ୍ରାଣ

“କେତେ ଦିନକୁ ମନ ବାନ୍ଧିଛୁ ଆଶୁ
କି ଘେନି ଯିବୁ ତୋର ଛୁଟିଲେ ଘଟ ।”

ଘଟଣା—ଗଠନ; ଘୌରୀୟ ।

“ଘନ କଠିନ କଳେବର
ଘଟଣା ଶ୍ରୀମୁଖ ସୁନ୍ଦର ।”

—ଘଟିବା କଥା

ଦଇବ ଘଟଣା କେ କରିବ ଆନ ।

ଘଟଣା—ଘାତା ଘଟେ ବା ଘଟୁଥାଏ ।

ରେଡ଼ିଓ, ଟେଲିଭିଜନ ବ୍ୟବହାର କରିବା, ସାଇକେଲ
ଚଢ଼ିବା ପରି ଏକ ସାଧାରଣ ଘଟଣା ହେଲାଣି ।

ଘଡ଼ଘଡ଼ି—ବଜ୍ରନାଦ; ମେଘର ଡାକ ।

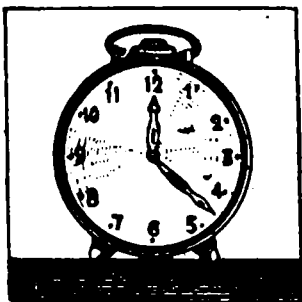
‘ଘୋର ଘଡ଼ଘଡ଼ ଘଡ଼ଘଡ଼ ରଡ଼ି
କମ୍ପେ ପ୍ରାଣ ତାହା ଶୁଣି

ଗଡ଼େଲ ମେଘ ନ ବରଷେ ପାଣି
କିଏ କହୁଥାଏ ପୁଣି ।”

—ନନ୍ଦକିଶୋର

ଘଡ଼ା—ପାଣି ରଖିବା ପାଇଁ ବଡ଼ ମାଠିଆ; ଗରା ।
 ଏବେ ସିନା ବାଲ୍ଟି, ଡୁମ୍ପରେ ପାଣି ରଖାଯାଉଛି ।
 ଆଗେ ସମସ୍ତେ ଘଡ଼ାରେ ପାଣି ରଖୁଥିଲେ ।

ଘଡ଼ି—ଘଣ୍ଟା ।

ଡୁମ୍ପ ଘଡ଼ିରେ କେତେ ବାଜିଲୁଣି ?

—ଛୋଟ କଳସୀ

ଶ୍ୟାମ ତେଲ ଘଡ଼ଏ ଆଣିବା ପାଇଁ ଦୋକାନକୁ
 ଯାଇଛି ।

—ବେଳ; ସମୟ

ରାତି ଆସି ଦୁଇଘଡ଼ି ହେଲାଣି, ଏତେବେଳେଯାଏ ବହାନୀ
 ଚିଟିନାହିଁ ।

ଘଡ଼ିକିଘଡ଼ି—ବାରମ୍ବାର; ଅରକୁଅର ।

ଘଡ଼ିଆଳ—ଘଡ଼ିମୁହାଁ ବଡ଼ କୁମ୍ଭୀର ।

ସାତକୋଶିଆ ଗଣ୍ଡରେ ଘଡ଼ିଆଳ କୁମ୍ଭୀର ଅଛନ୍ତି ।

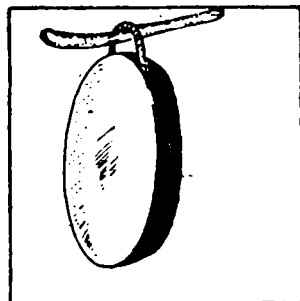
୩୦

ଘଣ୍ଟା—ଘଣ୍ଟି, ନଡ଼ିଆ, ଯୋଗେଷ ତେଲ ବାହାର
 କରିବା ଯନ୍ତ୍ର । ଆଖୁପ୍ରଡ଼ା କଳ ।

ଆଖୁକଳ ବସିଲା ପରେ ଘଣ୍ଟା ସବୁ ବହୁଳ ଭାବରେ
 ଅବଳ ହୋଇଗଲାଣି ।

ଘଣ୍ଟା—ପିଟା ଘଣ୍ଟା; କଂସାରେ ତିଆରି ଥାଳ
 ଆକାରର ବାଜା ।

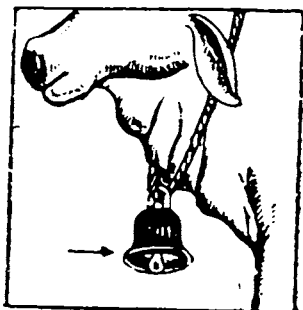
ଠାକୁରଙ୍କ ଆଳତି ବେଳେ ଘଣ୍ଟା ପିଟାଯାଏ ।

ଘଣ୍ଟିକା—ଗଳାରେ ଥିବା ସାନ ଜିଭ ।

ପାଟି ଭିତରେ ଘଣ୍ଟିକାର ଦୁଇକଡ଼କୁ ଥିବା
 ଟନ୍‌ସିଲ୍‌ ଯୋଗୁଁ ବେଳେବେଳେ କେତେ ଶ୍ଵେଦ
 ହୋଇଥାଏ ।

ଘଣ୍ଟା—ସାନ ଘଣ୍ଟା ।

କଳଦ ବେକରେ ଲୁଗିଛି ଘଣ୍ଟି ।

ମୁଷାମାନେ ବିଲେଇ ବେକରେ ଘଣ୍ଟି ବାନ୍ଧିବାପାଇଁ
ଯୋଜନା କଲେ ।

ଘନ—ମେଘ ।

ଦେଖୁ ଦେଖୁ ମାଡ଼ି ଆସିଲା ଘନ ବରଷା
ବିଲ ତାମ ସାରି ଚାଲି ଗଲେଣି ତଷା ।

—ନନ୍ଦକିଶୋର

—କହଳ

ମୁଣ୍ଡରେ ଘନ କେଶ ପିଲେ ଭଲ ଖୋସା ବାନ୍ଧିହୁଏ ।

ଘନଘନ—ଥରକୁଥର; ବାରମ୍ବାର ।

ଗହନେ ବାଜଇ ଯୋଡ଼ି ମହୁରୀ ଗୋ
ଘନ ଘନ ରବେ କାକ,
ବୋହୁ ବାପ ଘରୁ ଶର ଆସୁଛି ହୋ
ଶୁଭଇ ଉଠିଆ ତାକ ।

—ନନ୍ଦକିଶୋର

ଘନିଷ୍ଠ—ନିବଡ଼; ଲଗାଲଗି; ଅତି ନିକଟ ।

କୌଣସି ବାଛ ବିରୁଦ୍ଧ ନ ଥାଇ ସାନ ପିଲାମାନଙ୍କ
ଭିତରେ ଘନିଷ୍ଠ ବନ୍ଧୁତା ଅଛିଥାଏ ।

ଘନିଷ୍ଠତା—ନିକଟ ସମ୍ବନ୍ଧ; ବନ୍ଧେଷ ଆତ୍ମୀୟତା ।

ଘମାଘୋଟ—ପ୍ରବଳ; ଧୁମ୍‌ଧାମ୍ ।

ଆମ ଦେଶର ପଞ୍ଚମ ସୀମାରେ ଘମାଘୋଟ
ଲଢ଼େଇ ଚାଲିଥିଲା ।

ଘର—ଗୃହ ।

ଏଇ ଘରଟିରେ ଜନମ ମୋର
ଝାଡ଼ି ମାଟିର ଏ ନଡ଼ା ଛପର ।
କୋଠାଘରେ ନ ଥାଏଟି ନଡ଼ା
ପିମେଣ୍ଟ ଲୁହାରେ ଛାତ ତା ଭିଡ଼ା ।
ଟିଣ ଘର କେବେ ଗରମ
ଘର ନ ଥିଲେ ଦୁଃଖ ତରମ ।

—ଗୁରୁକୃଷ୍ଣ ଆବନ୍ଧ ସ୍ଥାନ ବା କୋଠା

ଦୁଆରେ କାଟି ଆଠଟି ଘର
ପିଲାଏ ଖେଳନ୍ତି କି ସୁନ୍ଦର ।

ଘଗେଇ—ଘରେ ରହି ।

ପିଲାମାନେ ସ୍କୁଲରେ ନ ପଢ଼ି ଘଗେଇ ଘରରେ ପଢ଼ାପଢ଼ି କରି ମଧ୍ୟ ପରୀକ୍ଷା ଦେଇପାରନ୍ତି ।

ଘର୍ଘର—ଘରଘର ଶବ୍ଦ; ପେଷିଣା ଚକର ଘରଘର ଶବ୍ଦ ।

ଜଳ କାରଖାନାର ଘର୍ଘର ନାଦ ଆଖପାଖର ଲୋକଙ୍କୁ ବ୍ୟସ୍ତ କରିପକାଏ ।

ଘାଘର ଜଳପ୍ରପାତରେ ଜଳ ପର୍ବତ ଉପରୁ ଘର୍ଘର ଶବ୍ଦ କରି ତଳେ ପଡ଼ୁଥାଏ ।

ଘର୍ମ—ଝାଳ ।

ଶରୀର ମଧ୍ୟରୁ ଅନେକ ଦୃଷ୍ଟିତ ପଦାର୍ଥ ଘର୍ମ ରୂପରେ ବହିଷ୍କୃତ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଅନେକ ଦରକାରୀ ଲବଣ ମଧ୍ୟ ବାହାରିଯାଏ ।

ଘର୍ଷଣ—ଘଷିବା କ୍ରିୟା ।

ଦୁଇଟି ପଦାର୍ଥ ଘଷିହେଲେ ଯେଉଁ ଶକ୍ତି ବାହାରେ ତାକୁ ଘର୍ଷଣ ବଳ କୁହାଯାଏ ।

ଦୁଇ ହାତ ପାଦୁଲିର ଘର୍ଷଣରୁ ଉତ୍ତାପ ଜାତ ହୁଏ ।

ଘଷର—ଘଷିହୋଇ ଯାଇଥିବା ।

ଘଷର ଟଙ୍କା ପକସା ତଳେ ନାହିଁ ।

ଘଷି—ଜଳାଯାଉଥିବା ଶୁଖିଲା ଗୋବର ।

ଗୋବରକୁ ଘଷି କରି ଜାଳିବା ଅପେକ୍ଷା ଖତ କରିବାରେ ଅଧିକ ଲାଭ ଓ ଉପକାର ମିଳେ । ପଞ୍ଚମ ଓଡ଼ିଶାରେ ଘଷିକୁ ଛେନା କହନ୍ତି ।

ଘଷିବା—ରଗଡ଼ିବା; ମଲିବା ।

ଘଷି ମାଡ଼ିହୋଇ ଗାଧୋଇଲେ ଦେହ ସଫାହେ ।

ଘାଇ—ଯେଉଁ ବନ୍ଧ ଗୁଡ଼ି ପାଣି ବଢ଼ୁଥାଏ ।

ନଈ ବଢ଼ି ସମୟରେ କେତେ ଜାଗାରେ କେତେ ଘାଇ ହୋଇ ଗାଆଁ ଗଣ୍ଡାରେ ପାଣି ମାଡ଼ିଯାଏ ।

ଘାଇଲା, (ଘାଉଆ), (ଘାଉଡ଼)—ଶକ୍ତି ଆ ଖାବର ହୋଇଥିବା ।

କଥାରେ କହନ୍ତି ଶତ୍ରୁକୁ ଓ ବାଘକୁ ଘାଇଲା କରି ଛାଡ଼ିବ ନାହିଁ । କାରଣ ଘାଉଡ଼ ବାଘ ଅତ୍ୟନ୍ତ ହିଂସ୍ର ହୋଇ ଉଠେ ।

ଘାଏ—ଥରେ; ଦଣ୍ଡେ; କ୍ଷଣେ ।

ଦିନକୁ ଘାଏ ଗାଧୋଇବ ।

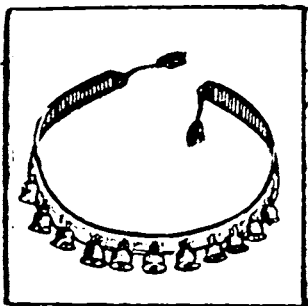
ଘାଗର—ଅଖରୁ ପାଉଯାଏ ଘେରଇ ପିନ୍ଧୁଥିବା ପୋଷାକ ।

ପାଲ ଗାୟକ ଘାଗର ପିନ୍ଧିଥାନ୍ତି ।

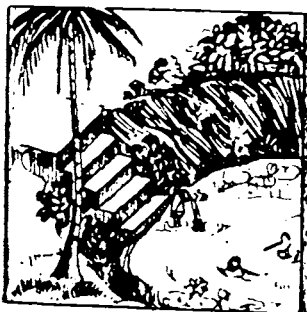

ଘାଗୁଡ଼—ଘୁଙ୍ଗୁର ମାଳ ।

ଅଣ୍ଟାରେ ଘାଗୁଡ଼ ଗୋଡ଼େ ଘୁଙ୍ଗୁର,
ମାଙ୍କଡ଼ ନାଚଇ କେତେ ସୁନ୍ଦର ।

ଘାଟ—ନଦୀ; ଯୋଗଣ ଭୂମି ।

ନଈ ଘାଟରେ ନୌକା ଭିଡ଼ାଯାଇଛି ।

ଘାଟି, (ଘାଟୀ)—ଗିରିସଙ୍କଟ ।

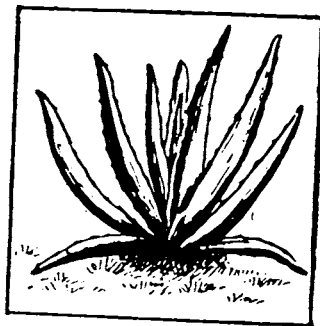

ଘାଟି ସତ୍ରାରେ ଗାଡ଼ି ସାବଧାନରେ ଚଳାଇବା
କରିବୁ ।

ଘାବରା, (ଘାବଡ଼ା)—କ'ଣ କରିବାକୁ ହେବ ଜାଣି
ନ ପାରିବା ।

ଯେତେବେଳେ ବିପଦ ଆସିଲେ ବି ଘାବରା ନ ହେବା
କରିବ ।

ଘିକୁଆଁରି, (ଘିକୁଆଁଣ)—ଏକ ପ୍ରକାର ଗୁଳୁ ।

ଘିଞ୍ଜି—ଟାଣିବା; (ପ. ୭)

ଘିନିବା—କଣିବା (ପ. ୭)

ଘିନି ଖାଇବା—କଣି ଖାଇବା (ପ. ୭)

ଘିମିରି, (ଘିମିଣ)—ତମ ଉପରେ ଏକପ୍ରକାର ସାନ
ଗୁଣ ।

ଘୁଙ୍ଗା—ମୂକ; ଯେ କଥା କହିପାରେ ନାହିଁ ।

ଘୁଡ଼ି—ଦେଖ-ଗୁଡ଼ି; ।

ଘୁଣ, (ଘୁଣା)—କାଠ, ବାଉଁଶ ଖାଇଯାଉଥିବା
ପୋକ ।

ଘୁଣଖିଆ ବାଉଁଶରୁ ସବୁବେଳେ ଧଳାଗୁଣ ଝରି-
ପଡ଼ୁଥାଏ । ଘୁଣଧର ବାଉଁଶ ଧୀରେ ଧୀରେ ଖରବ
ହୋଇ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଏ ।

ଘୁମ, (ଘୁମା)—ନଦ ।

ଘୁମ ଅସିଲେ ପିଲାମାନେ ଡୋଳେଇ ପଡ଼ନ୍ତି ।

—କୁକୁଡ଼ାକର ଏକ ଶ୍ରେଣୀ

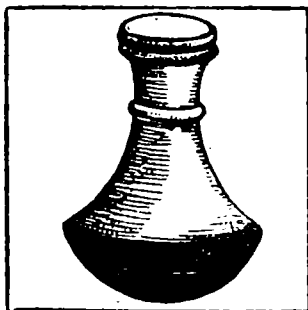
ଘୁମା ବେଗ ହେଲେ କୁକୁଡ଼ା ଛୁଆମାନେ ଘୁମେଇ
ଘୁମେଇ ପଡ଼ିଯାଆନ୍ତି ।

—ଶଯ୍ୟ ରଖିବାର ବଡ଼ ମାଟି ପାତ୍ର

ଘୁମରେ ଝଡ଼ଲ ଢେଣି ତା ମୁହଁରେ ମାଟି ଗୋବର
ଲେଗିଦେଲେ ଝଡ଼ଲ ଭଲରେ ବହୁତ ଦିନଯାଏ
ରହେ ।

ଘୁମୁର — ଏକପ୍ରକାର ବାଜା ।

ଘୁମୁରିବା ଶବ୍ଦ

ପାରମାନେ ଘୁମୁରୁ ଥିଲେ ମହାଲଗେ ।

ଘୁଣ୍ଟନ—ଘୁରିବା

ପବନ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ଚରକି ପରି ଘୁରିଲେ ତାକୁ
ଘୁଣ୍ଟିବାତ୍ୟା କହନ୍ତି । ଘୁଣ୍ଟିବାତ୍ୟାର ଘୁଣ୍ଟନ ଶକ୍ତି
ଯୋଗୁଁ ତା' ବାଟରେ ଯାହା ପଡ଼େ ସବୁ ଘୁରି ଘୁରି
ଉପରକୁ ଉଠିଯାଏ ଓ ତଳେ କରୁଡ଼ିହୋଇ ପଡ଼େ ।

—ଗୋଲ ଆକାରରେ ଘୁରିବା

ନିଜ ଅକ୍ଷର ଚତୁଃପାଶ୍ୱରେ ପୃଥିବୀର ଘୁଣ୍ଟନ ଯୋଗୁଁ
ଦିନ ରାତି ହୋଇଥାଏ ।

ଘୁଣ୍ଟାଘୁମାନ—ଗୋଲ ଆକାରରେ ଘୁରୁଥିବା ।

ନିଜ ଅକ୍ଷ ଚତୁଃପାଶ୍ୱରେ ଘୁଣ୍ଟାଘୁମାନ ପୃଥିବୀ
ପୁଣି ନିଜ କକ୍ଷ ପଥରେ ଘୂର୍ଣ୍ଣନ ଚତୁଃପାଶ୍ୱରେ ଘୁରି
ଚଲୁଥାଏ ।

ଘୁଣା—ଅଶ୍ରୁକା; ଅବଜ୍ଞା

କାହାରିକୁ ଘୁଣା କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ।

ଘେନ—ଗ୍ରହଣ କର ।

“ଧୀରେ ଘେନ କାନନରେ ବୃକ୍ଷ ବିଳମ୍ବିତ

ବାହୁଲ୍ୟ ମମତା ଘେନି କାନ୍ଦୁଛନ୍ତି ମାତ ।

ମୋ କଳା ମାଣିକ ରେ ।”

ଘେନା—ଗ୍ରହଣ କର ।

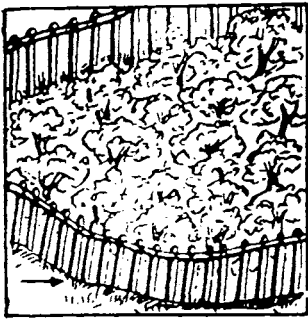
ପତ୍ରହାର ଏହା ଜଣାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମାରୁଛି ମୋର
ଘେନା କରିବେ ।

ଘେନ—ପାଇଁ; ଘଟାଣେ; ନିମନ୍ତେ; ନେଇ

ଘେନିବା—ଗ୍ରହଣ କରିବା ।

ଘେର (ଘେର)—ବେଷ୍ଟନ; ବାଡ଼ି ବେଡ଼ା ।

ରୁମାଲ ଘେରି ଖେଳିଲାବେଳେ ଘେର ତିନି ଝରି-
ଘେର ଖାଲି ବୁଲିବା ଘରେ କାହାରି ପଛରେ
ରୁମାଲ ଥିବ ।

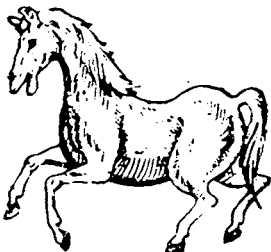

କିଆରୀକୁ କଣ୍ଠାରେ ଘେରାଇବାକୁ ଯାଉ ମୁଁ
ନିତେ କଣ୍ଠା ଘେର ଭିତରେ ରହିଗଲି ।

ଘେରଡ଼, (ଘେରଡ଼)—ଶୂରିଆଡ଼େ ବେଡ଼ି ରହିବା ।

ଏବେ ବେଳେବେଳେ ନିଜ କାମ ହାସଲ କରିବା-
ପାଇଁ ଲୋକମାନେ ହାକିମଙ୍କୁ ଘେରଡ଼ କରୁଛନ୍ତି ।

ଘୋଟକ—ଘୋଡ଼ା ।

ଘୋଟି, —ବେଡ଼ି ବା; ଘୋଡ଼େଇଠେବା ।

ଘୋଡ଼ହେଲୁ—ଘେନୁ ଘୋଡ଼େଇବାରେ ବ୍ୟବହୃତ
ଲୁଗା ।

ଶୀତଦିନେ ଘୋଡ଼ହେଲ ଶଣ୍ଢିଏ ନ ହେଲେ
ନ ତଳେ ।

ଘୋର—ଭୟଙ୍କର; ଝୁଝଣ ।

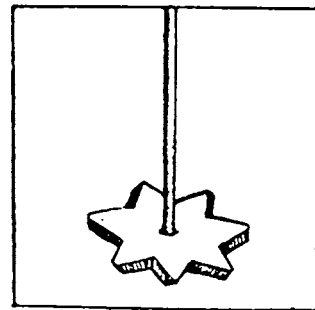
ତୋ ବସା ବାଉଆ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଚାଲିଗଲେ
ବାଆ କଲେ ଘୋହଲଇ
ଘୋର ବରଷାରେ ତୋ ବସା ଭିତରେ
ପାଣି ପଡ଼ି ନ ପାରଇ ।

—ନନ୍ଦକିଶୋର

“ସବୁରା ବରଷ ତଳେ ଓଡ଼ିଶାରେ
ଘୋଟିପିଲା ଘୋର କାଳ,
ନଅଙ୍ଗ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ପଡ଼ିଲ ଦେଶରେ
ଲୋକ ମଲେ ମାଲ ମାଲ ।”

—ରାମକୃଷ୍ଣ ନନ୍ଦ

ଘୋରଣା—ତକ; ଡାଲି ଇତ୍ୟାଦି ଘାଣ୍ଟିବା ପାଇଁ
ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବା କାଠି ।

ମୁଦ, ବିଡ଼ି ଘୋରଣାରେ ଗୁଣ୍ଡ କରାଯାଏ ।

ଘୋଷଣା—ଉଚ୍ଚସ୍ୱରରେ ବଜ୍ରପନ ପ୍ରଭୃତି ।

—କୌଣସି ବସ୍ତୁ ସ୍ୱସ୍ଥାଧାରଣରେ ପ୍ରଭୃତି କରିବା ।

ସବୁଠାରୁ ଭଲ ପଦ୍ଧତି ପାଖକୁ ଯେଉଁ ପିଲୁ ଚାଲି ବସିଲାରେ ଭଲ କାମ କରିବ ପାଖପିଲୁ ଓ ଶିକ୍ଷକ-ମାନଙ୍କ ସହ ଭଲ ସମ୍ପର୍କ ରଖିବ ତାକୁ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପୁରସ୍କାର ଦେବାପାଇଁ ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକ ଆଜି ଘୋଷଣା କରିଛନ୍ତି ।

ଘୋଷର, (ଘୋସର)—ଭୂମି ଉପରେ ଟାଣିବା ।

ବାଘ ମାରିବା ଅପେକ୍ଷା ଘୋଷର ବେଶୀ ବାଧ୍ୟ ।

—ରସ୍ତାରେ ପାଣି ଯିବାପାଇଁ ସିମେଣ୍ଟର ଚକ୍ରାଣିଆ ଜାଗା

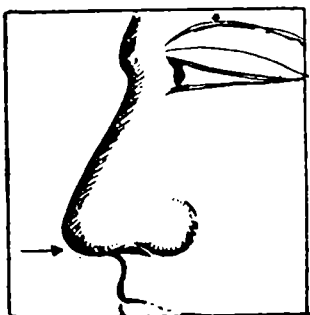
ଆମ ଗାଁ ରସ୍ତାରେ ପାଣି ଯିବାପାଇଁ ପୋଲ ନ ହୋଇ ଗୋଟିଏ ଘୋଷର କରାଯାଇଛି ।

ଘ୍ରାଣ—ବାସନା; ଗନ୍ଧ ଗ୍ରହଣ ।

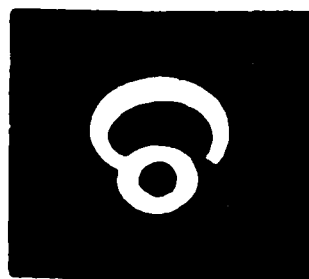
ବାଘର ଘ୍ରାଣ କରିବା ଶକ୍ତି ପ୍ରଖର ହୋଇଥିବାରୁ ତାକୁ ବ୍ୟାଘ୍ର କହନ୍ତି ।

ଘ୍ରାଣେନ୍ଦ୍ରିୟ—ନାକ

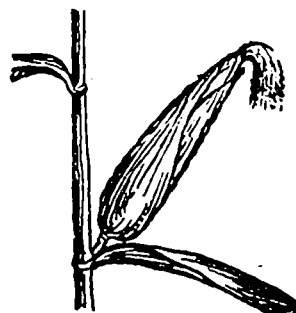
ମନୁଷ୍ୟର ବିଭିନ୍ନ ଜନ୍ତୁର ମଧ୍ୟରେ ଘ୍ରାଣେନ୍ଦ୍ରିୟ ଅନ୍ୟତମ ।

ନାସିକା ଆମର ଘ୍ରାଣେନ୍ଦ୍ରିୟ ।

ଚଅଁର—ମକା, ନଡ଼ିଆ, ଖଜୁରୀ ପ୍ରଭୃତି ଗଛର ଫୁଲ କେଣ୍ଡା ।

ନଡ଼ିଆ ଗଛ ଚଅଁରରୁ ଗୋଟମା ଧରେ ।

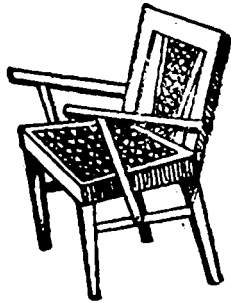
—ଚମରା ଗାଈର ଲୁଣ୍ଠି

ଚଅଁରରେ ବିଞ୍ଚିତା, ଆଲଟ କରିବା ।

ସଞ୍ଜବେଳେ ଦିଆଁଙ୍କ ପାଖରେ ଚଅଁର ପକାଯାଏ ।

ଚଉକି—କାଠ ତିଆରି ଏକପ୍ରକାର ଆସନ ।

ଚଉକିଆ, (ଚଉକିଦାର)—କରୁଆଳ ।

ଚଉକି ଦେବା—ପହରା ଦେବା ।

ଆଗେ ଚଉକିଦାରମାନେ ରାତିରେ ସାହି ସାହି ବୁଲି
ଚଉକି ଦେଉଥିଲେ ।

ଚଉଠ—ଗୁରୁତ୍ବରହୁ ଏକକ୍ଷର ।

ମୋତେ ବହୁକ୍ଷିପିଠାରୁ ଚଉଠେ ଦିଅ ।

ଚଉଡ଼ା—ଓସାର; ଫରାସ ।

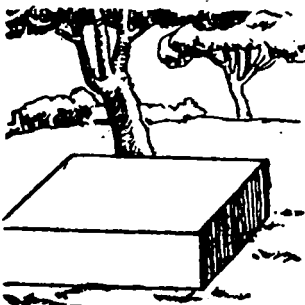
ଚଉଢ଼—ଗୁରୁତ୍ବ

ଚଉଢ଼ା—ଗୁରୁତ୍ବ କରାଯାଇଥିବା ।

ଚଉଢ଼ିବା—ଗୁରୁତ୍ବ କରିବା ।

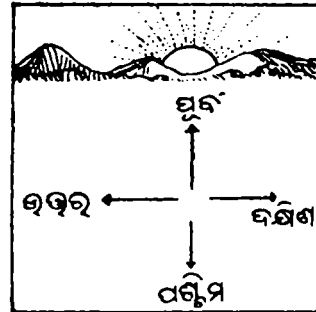
କୁମାରକୁ ଚଉଢ଼ାଇ ରଖ ।

ଚଉଡ଼ିଆ, (ଚଉଡ଼ିଆ)—ଗୁରୁକୋଟିଆ ଉଚ୍ଚ ବେଢ଼ା
ପରି ସ୍ଥାନ ।

ଦେଉଳ ଆଗରେ ଚଉଡ଼ିଆ,
ସଭା କରୁଥିଲେ ରାଜତର ।

ଚଉଦିଗ—ଗୁରୁଦିଗ (ପୂର୍ବ, ପଶ୍ଚିମ, ଉତ୍ତର, ଦକ୍ଷିଣ)

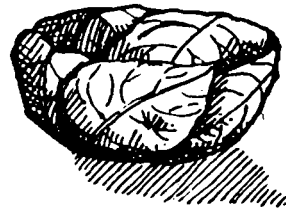

—ଗୁରୁଆଡ଼

ବଜାର ବଜାର ବାଇଦ ବଜା,

ଚଉଦିଗ ଆଜି ସତାରେ ସତା ।

ଚଉପଦୀ, (ଚଉପଦ), (ଚୌପଦ)—ଗୁରୁପଦ୍ୟ
ଗୀତ; ପଦ୍ୟୋଲ ବା ଦଳା ।

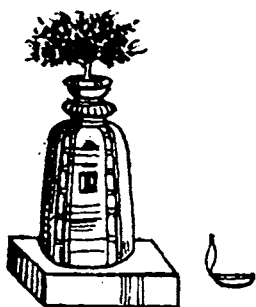

ଚଉରସ, (ଚୌରସ)—ସମତୁଲ, ଗୁରୁରସ ବିଶିଷ୍ଟ ।

ଖେଳ ପଡ଼ିଆରେ ବାଲି ପକାଇ ଚଉରସ
କରିଦିଅ ।

ଆଜି ଆମେ ଚଉରସ ଭୋଜନ କଲୁ ।

ଚଉରା, (ଚଉଁରା), (ଚୌରା)—ତୁଳସୀ ଗଛ ଲଗା-
ଯାଇଥିବା ଉଚ୍ଚା ଜାଗା ।

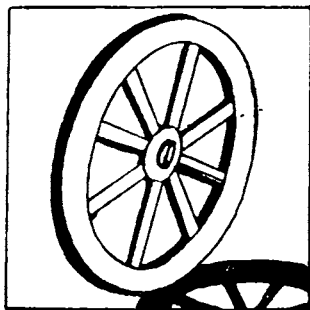

ତୁଳସୀ ଚଉରା ତଳେ,
ସଞ୍ଜ ବତାରିଏ ଜଳେ ।

ଚଉଁ ରା, (ଚଉଁସ), (ଚଉସ), (ଚୌଁସ)—ବାଳରେ
ତଥାରି ଦଉଡ଼ି ବା ଫିତା ।

ଆଗେ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକମାନେ ବାଳ ଡାହିବା ପାଇଁ
ଚଉଁରୀ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିଲେ ।

ଚକ—ଶଗଡ଼, ମଟର, ସାଇକେଲ ପ୍ରଭୃତି ଯାନରେ

ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଥିବା ଗୁଳି ବା ଚକା ।

ଉତ୍ତର ଚକ ମଟର ଚକ

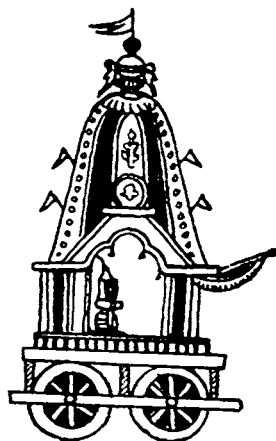
ଉଲଟ ଗଢ଼ି ଗଢ଼ି,

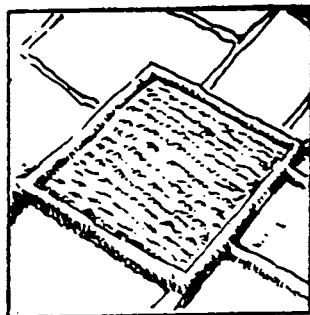
ଚକ ଘୁରାଇ କୁନ୍ଦାର ଦିଏ—

ହାଣ୍ଡି ମାଠିଆ ଗଢ଼ି ।

ରଥରେ ଉଠେଟି ଚକ ଅଛି ।

—କିଛି ପରିମାଣର ଜମି

ଗୋଟିଏ ଚକରେ ତା'ର ସବୁତକ ଢଳି ଅଛି ।

ଚକବନ୍ଦୀ—ଗୋଟିଏ ଜାଗାରେ ଜଣକର ସବୁତକ
ଜମି ରଖିବା ବ୍ୟବସ୍ଥା ।

ଆଜିକାଲି ସବୁଆଡ଼େ ଜମିକୁ **ଚକବନ୍ଦୀ** କରାଯାଉଛି ।

ଚକଚକ, (ଚକମକ)—ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ।

ଚକଚକ କରି ମାଟିର ବିଛୁଳି,
ଚକମକ ଦିଶେ ସୁନାର ଥାଳି ।

ଚକଚକିଆ, **ଚକମକିଆ**—ଅତି ସୁନ୍ଦର; ଅତି
ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ।

କୁନା କାନିଜିଟି **ଚକଚକିଆ**,
ମିନି ନାନୀ ଶାଢ଼ୀ **ଚକମକିଆ** ।

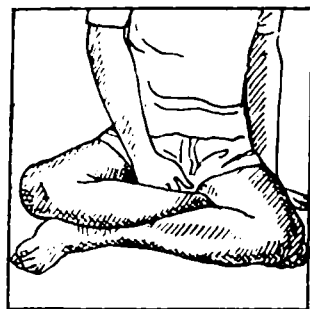
ଚକମକ—ଆଲୁଅ ।

—ନିଆଁ ବାନ୍ଧାର କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ
ପଥର

ଆଜି ଲୋକମାନେ ନିଆଁ ବାନ୍ଧାର କରିବା ପାଇଁ
ଚକମକ ପଥର ବ୍ୟବହାର କରୁଥିଲେ ।

ଚକା—ଚକ

—ଗୋଡ଼କୁ ଛଦ ବସିବା

ଚକା ପାଡ଼ିବା, (ଚକା ମାଡ଼ିବା) (ଚକା ମାରିବା),
(ଚକା ପକାଇବା)—ଗୋଡ଼କୁ ଛଦ ବସିବା ।

ନଅ ଗଲେ ଦଶ,
ଚକା ମାଡ଼ି ବସ ।

ଚକା ଚକା ଉଉଁ ରୀ—ଗୋଟିଏ ଖେଳ,
—ଦୁଇଜଣ ମେଲାଇ ଗୀତ ଗାଇ ଖେଳନ୍ତି

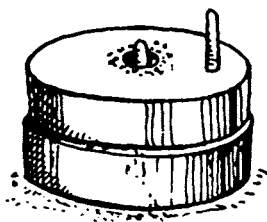
ଚକା ଚକା ଉଉଁ ରୀ,
ମାମୁଁଘର ଚଉରୀ ।

ଚକି—ଘୋରଣାର ଚକ ।

—ଚକତ

—ଚକ୍ରି

—ଗୋଲକାର କାଗଜ ବା ପଦାର୍ଥ

ଘୋରଣାର ଚକଟି ଚକିରେ ଚୁରାଯାଏ ବା ଚୁନା କରାଯାଏ ।

ଚକିତ—ଭୟାତ କାରଣରୁ ଯାହାର ମନରେ ଚୁଞ୍ଚଳ ଜାତ ହୋଇଛି ।

ଚକ୍କୁଳି, (ଚକ୍କୁଳୀ)—ଏକପ୍ରକାର ଗୋଲ ପିଠା ।

—ବର ଚୁଉଳ ବାଟି ଏ ପିଠା କରାଯାଏ

—ନଡ଼ିଆ ଚୁଉଳ ବାଟି ଏ ପିଠା କରାଯାଏ

ଚକା ଚକା ଚକ୍କୁଳି,
ଖାଅ ରମ ଗୋକୁଳି ।

ଚକ୍ର—ଚକ

—କୁନ୍ଦାର ଚକ

—ଜଳ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ

—କୃଷ୍ଣ ବୁଦ୍ଧି

—ଅସ୍ତ୍ର ବିଶେଷ

—ସମୁଦ୍ର

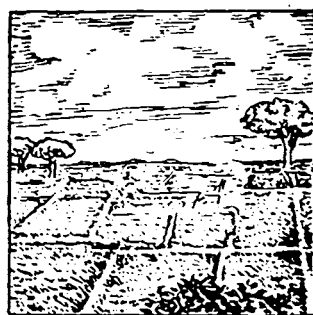

ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ହାତରେ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ଗଦା ଓ ପଦ୍ମ ଆଦି ।

ରଥରେ ଉଭେଟି ଚକ୍ର ଅଛି ।

ପାଠକ୍ର—ଫକୀରମୋହନଙ୍କ ସାହିତ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆଜି ଏକ ପାଠକ୍ର ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେଉଛି ।

ଚକ୍ରବାଳ—ବନ୍ଦୁ ।

—ସେହିଠି ଆକାଶ ଓ ପୃଥିବୀ ମିଶିଗଲପର ଦିଶେ ।

ସ୍ୱର୍ଗଦିନ ପୂର୍ବ ଚକ୍ରବାଳରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଦିତ ହୁଅନ୍ତି ।

ବନ୍ଦାନ୍ତ—କୁ ମନ୍ତ୍ରଣା

—ସତ୍ତ୍ୱପଦ

ଅନ୍ୟର ଅନିଷ୍ଟ ପାଇଁ ଏକାଠି ମନ୍ତ୍ରଣା କରିବାକୁ
ବନ୍ଦାନ୍ତ କୁହାଯାଏ ।

ଗଗଲ—ଅସ୍ଥିରମନା, ଦୁଷ୍ଟ, ଚଞ୍ଚଳମନା ।

ରମ ଭାବି ଗଗଲ ପିଲା ।

ଗଗଲୀ—(ସ୍ତ୍ରୀ)

ଗଗଲମି—ଦୁଷ୍ଟପଣ ।

—ଦୁଷ୍ଟାମି

ଗଢ଼ିବା—ଦୁଷ୍ଟବା

—ଦୁଲିବା

ଯେତେ କହିଲେ ବି ସେ ସେଠାରୁ ଚଳୁ ନାହିଁ ।

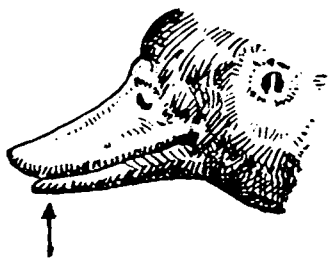
ଗଞ୍ଜଳ—ଶୀଘ୍ର

ତୁମେ ଏଠାରୁ ଗଞ୍ଜଳ ଭଳିଯାଅ ।

—ଅସ୍ଥିର

ତାର ମନ ଖୁବ୍ ଗଞ୍ଜଳ ।

ଗଞ୍ଜୁ—ପକ୍ଷୀର ଅଙ୍ଗ ।

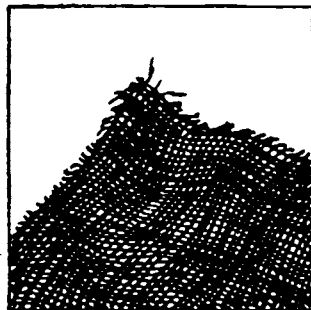
ହଂସର ଗଞ୍ଜୁ ହଳଦୀ ରଙ୍ଗ

ଶୁଆ ଗଞ୍ଜୁ ନାଲି,

ଚାହୁକ ଗଞ୍ଜୁ ପାଞ୍ଜିର ରଙ୍ଗ

କୋଇଲି ଗଞ୍ଜୁ କାଳି ।

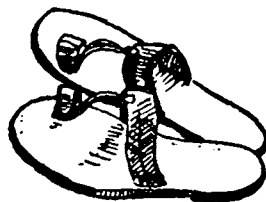
ଚଟ—ଅଖା ।

ହୁଗୁଳୀ ନଦୀକୂଳରେ ବହୁ ଚଟକଳ ଅଛି ।

—ଅଖା ତଥାର ଆସନ

ଚଟି—ଚପଲ ।

ମୋର ହଲେ, ଚଟି ଦରକାର ।

—ଆସନ

ଚଟି ପକାଇ ଖାଇବାକୁ ବସ ।

—ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କ ବିଶ୍ରାମ ପାଇଁ ତଥାର ହୋଇଥିବା
ଘର

ଆମେ ଗହ୍ମା କଦରେ ବାଟୋଇମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଚଟିଘର
ଥିଲା ।

ଚଢ଼କ—ବଜ୍ର ।

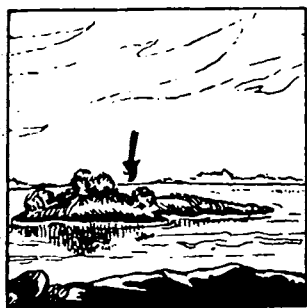

ତାଳ ଗଛଟି ଉପରେ ଏକ ଚଢ଼କ ପଡ଼ିଛି ।

— ହଠାତ୍ ବିପତ୍ତି ପଡ଼ିବା ।

ବନ୍ୟାରେ ସବୁ ଭସିଯାଇ ମୋ ଉପରେ ଚଢ଼କ ପଡ଼ିଲା ।

ଚଢ଼ା — ଜଳଭାଗ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ସ୍ଥଳଭାଗ ।

ମହାନଦୀର ଚଢ଼ାରେ ଆମ ଡଙ୍ଗାଟି ଲାଗିଥିଲା ।

ଚତୁର—ସିଆଣିଆ ।

ବିଲୁଆ ବଡ଼ ଚତୁର,
ପଇଡ଼ ବଡ଼ ମଧୁର ।

ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ — (ଚଉଦିଗ ଦେଖ)

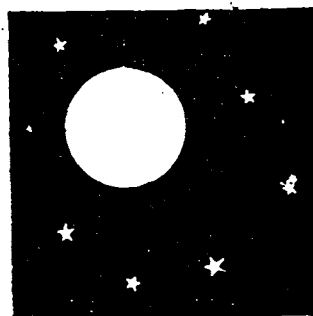
୩୩

ଚତୁର୍ଦ୍ଦାମ—(ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କର) ଚାରିଟି ଖର୍ଯ୍ୟସ୍ଥାନ—
ରାମେଶ୍ୱର, ପୁଣ୍ଡ୍ରୀ, ବହୁନାଥ, ଦ୍ୱାରକା ।

ଚତୁର୍ମାସ୍ୟା—ଆଷାଢ଼, ଶ୍ରାବଣ, ଜ୍ୟେଷ୍ଠ, ଆଶ୍ୱିନ
ଏହି ଚାରିମାସକୁ ଚତୁର୍ମାସ୍ୟା କୁହାଯାଏ ।

ଚତୁଷ୍ପଦ — ଚାରିଗୋଡ଼ିଆ ଜୀବ ।

ଚନ୍ଦ୍ର, (ଚନ୍ଦ୍ରମା) — ଚନ୍ଦ୍ର ।

ଚନ୍ଦ୍ର ପୃଥିବୀର ଏକ ଉପଗ୍ରହ ।

—ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅର୍ଥରେ

ଗାୟକ ଚନ୍ଦ୍ର, କବିଚନ୍ଦ୍ର ପ୍ରଭୃତି ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହାର
କରାଯାଏ ।

ଚନ୍ଦ୍ରିକା—ଚନ୍ଦ୍ର କରଣ ।

—ମୟୂର ପୁଚ୍ଛ

ଚନ୍ଦ୍ର—ବାଳ ଉପୁଡ଼ିଯାଇଥିବା ମୁଣ୍ଡ ।

—ଖାଲି

ବହୁତ ବାଳ ଉପୁଡ଼ିଯିବାରୁ ତା'ର ମୁଣ୍ଡ ଚନ୍ଦ୍ରା ହୋଇଗଲାଣି ।

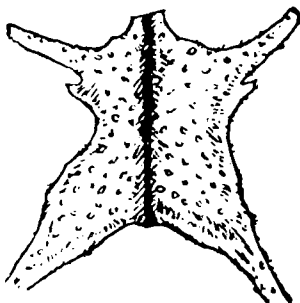
ଚନ୍ଦ୍ରା ମୁଣ୍ଡରେ ବାଳ ନାହିଁ,
ପାନିଆ ଝଲଇ ପାଇଁ ପାଇଁ ।

ପେଲ—ଅସ୍ଥିର; ଚଞ୍ଚଳ ।

ଶିଶୁର ମନ ଅତି ପେଲ ।

ପେଲା—ବଜୁଲି ।

ପେ—ପେଡ଼ା; ଛୁଲ ।

ଅଜା ପେ ଧୁଡ଼ୁଧୁଡ଼ୁ ହେଲାଣି ।

ପେକ—ହଠାତ୍ ଭୟ ଓ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ।

ଦୋହର ବିଶୋଇ ଇଂରେଜମାନଙ୍କ ମନରେ ପେକ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲେ ।

ପେକପ୍ରଦ—ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ ।

ବାଘ ଆଜି ସର୍କସରେ ପେକପ୍ରଦ ଖେଳ ଦେଖାଇଲା ।

ପେତ୍କାର, (ପେଟ୍କାର)—ଖୁବ୍ ଭଲ ।

—ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ

ଚିତ୍ରଟି ଖୁବ୍ ପେତ୍କାର ହୋଇଛି ।

ପେୟନ—ତୋଳିବା

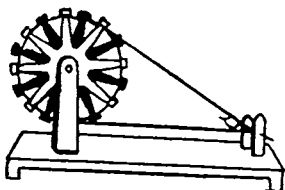
—ଏକାଠି କରିବା

ସେ ଉଦ୍ୟାନରୁ ସୁଖ ପେୟନ କରୁଛି ।

ପେ—ଦୂର

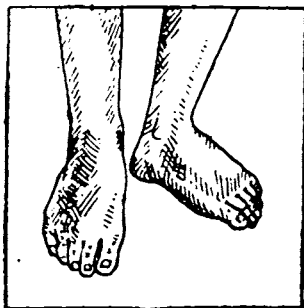
ଶାସକମାନେ ଦେଶର ଭିତରି ଖବର ପାଇବା ପାଇଁ କେତେକ ପେ ରଖିଥାନ୍ତି ।

ଚରଣ, (ଚରଣା)—ଅରଟ; ସୁତା କାଟିବା ଯନ୍ତ୍ର ।

ଗାନ୍ଧିଜୀ ଚରଣାକୁ ସ୍ବାଧୀନତା ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଏକ ଅସ୍ତ୍ର ରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରିଥିଲେ ।

ଚରଣ—ପାଦ ।

—ମୂଳ

—ଦ୍ରୁମ୍ୟ

ଚରଣ ତଳେ ଗରଷ ଦିଅ, ପ୍ରଭୁ ।

ଚରା—ପଶୁ ପକ୍ଷୀଙ୍କ ଖାଦ୍ୟ ।

—ମାଛ ଖାଦ୍ୟ

ମାଛମାନଙ୍କୁ ଚରା ଦେଇ ବନ୍ଦୁଗାରେ ଧରାଯାଏ ।

ଚରାହୁଇଁ—ଗାଈ ଗୋରୁ; ଛେଳି ମେଣ୍ଟା ଚରୁଥିବା ଜାଗା ।

ଚରିତ—କାହାଣୀ ।

ରମାୟଣରେ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଚରିତ ଲେଖାଯାଇଅଛି ।

—ଆତ୍ମଚରିତ-ନିଜର ଜୀବନ କାହାଣୀ ।

ଫକୀରମୋହନଙ୍କ ଆତ୍ମଚରିତକୁ ଓଡ଼ିଶାର ବହୁ କଥା ଜଣାପଡ଼େ ।

ଚରିତ୍ର—ସୁଗ୍ରାବ; ଆଚରଣ ।

ଥିଲେ ଥାଉ ପଛେ ଗୁଣ ହଜାଉ,

ଚରିତ୍ର ନ ଥିଲେ ସବୁ ଅସାର ।

ଚର୍ଚ୍ଚା—ଆଲୋଚନା; ବିତର୍କ ।

—ସମ୍ବାର କରୁବା

—ଲେପନ

ଫର ଚର୍ଚ୍ଚା ନିନ୍ଦନୀୟ,

ଅତିଥି ଚର୍ଚ୍ଚା ଏକ ସର୍ବଗୁଣ ।

ଚଟାଣ—ଯାହା ଚୋବାଯାଏ ।

ଚର୍ଚ୍ଚିତ—ଚଟାଣରୁ ଚର୍ଚ୍ଚିତ ।

—ଚୋବାଇଥିବା

—ବାରମ୍ବାର ଆଲୋଚନା କରାଯାଉଥିବା

ସେହି ଗୋଟିଏ କଥାର ଏତେ ଚର୍ଚ୍ଚିତ ଚର୍ଚ୍ଚଣ କାହିଁକି ?

ଚଳଣି—ଚଳିବାର ଢଙ୍ଗ ।

ଆମ ଦେଶର ଚଳଣି ବିଲ୍‌ତର ଚଳଣି ଠାରୁ ଅଲଗା ।

ଚଳନ୍ତା, (ଚଳନ୍ତ) —ଚଳୁଥିବା; ପ୍ରଚଳିତ ।

ତରଳ ପିଲଟି ଚଳନ୍ତା ଶରତରେ ହାତ ପୁରାଇଲା ।

ଚଲ୍, (ଚଲ୍) —ପତଳା ଦହି; ଘୋଳ ଦହି ।

ଭରୁ ଚଲ୍ । ଚଟଣୀ,

ଅରୁଆ ଭତକୁ ନେଉଛି ଟାଣି ।

ଚଲକ, (ଚଲଣ), (ଚଲକ), (ଚଲଣ)—ସିଆଣିଆ ।

ହରି ଖୁବ୍ ଚଲକ ପିଲ ।

ଚଲକ, (ଚଲକ)—ଚଢ଼ୁର ପତା; ଚଢ଼ୁରତା ।

ତାର ଚଲକ ତଟାପଡ଼ିଗଲା ।

ଚଲଣ—ପଠାଇବା ।

—ଅପରାଧୀକୁ ଚଲଣ ପାଇଁ ପଠାଇବା

—ଟଙ୍କା ଦାଖଲ କରିବାର ଟିପ୍ପଣୀ

ନୂଆ ହାତରୁ ବହୁତ ପାନ ଭରତର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନକୁ ଚଲଣ କରାଯାଏ ।

ଆଜି ତଣେ ଚୋରକୁ ପୋଲିସ୍ କୋଟକୁ ଚଲଣ କଲେ ।

ତ୍ରେତେରୀ ଚଲଣରେ ପାଞ୍ଚଶହ ଟଙ୍କା ଦାଖଲ କରାଗଲା ।

ଚଷୁ—ଧାନର ଶ୍ରେଣୀ ।

କୂଳରେ ଧାନ ପାହୋଡ଼ିଦେଲେ ଚଷୁ ଉଡ଼ିଯାଏ ।

ଧାନ କୁଟିଲେ ସିନା ଖୁଞ୍ଚଳ ବାହାରିବ, ଚଷୁ କୁଟିଲେ କ'ଣ ବାହାରିବ ?

ଚହଟ—ଶୋଭା ।

—ରଞ୍ଜ

ଚହଟ ହେବା—ପ୍ରକାଶ ପାଇବା ।

ସେ କଥାଟି ଭୁବିଆହେ ଚହଟ ହୋଇଗଲାଣି ।

ଚହଟାଇବା, (ଚହଟିବା)—ଫେରିବା ।

ବେଳ ଫୁଲର ବାସ,

ଚହଟେଇ ବେପାଶ ।

ଚହଳ ପ୍ରସ୍ତର ।

—ଗୋଳମାଳ

ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଏଠାକୁ ଆସିବେ ବୋଲି ଚହଳ ପଡ଼ିଗଲାଣି ।

ଓଡ଼ିଶା ବନ୍ଦ ଯୋଗୁଁ ଆଜି ସହରରେ ଗହଳ ଚହଳ ନାହିଁ ।

ଚୁଇଁ—ତାଡ଼ି ।

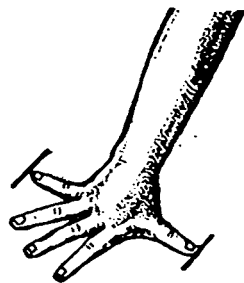
—ଚଞ୍ଚଳ

ଖର ମାରେ ଚୁଇଁ ଚୁଇଁ

ପବନ ବହେ ସାଇଁ ସାଇଁ,

ପିଲଟି ଖୁବ୍ ଚୁଇଁ ।

ଚୁଣଣ—ବାରଆଙ୍ଗୁଳ ମରିମାଣ ବା ଲମ୍ବ ।

ଚୁଣଣେ ଛାଡ଼ି ଭାଙ୍ଗିବ ଭଣ୍ଡା,

ଦେବେ ସେ ଦେଖିବ କଦଳୀ ପେଣ୍ଡା ।

ହାତେ ମାପି ଚୁଣଣେ ଖୁଲିଲେ ଦିପଦ ନାହିଁ ।

ଚୁଣିବା - ସୁଆଦ ବାରିବା ।

ତରକାରୀରେ ଲୁଣ ପଡ଼ିଛି କି ନାହିଁ ଚୁଣିକରି କହିଲ ?

ଚୁଙ୍ଗୁଡ଼ି, (ଚୁଙ୍ଗଡ଼ା, ଚୁଙ୍ଗୁଡ଼ୀ,
ଚୁଙ୍ଗଡ଼ା)—ତାଲ ।

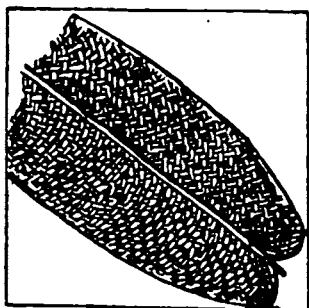
ବାଳକ ବାଳିକା ।

ଧରିଷ ଚୁଙ୍ଗୁଡ଼ି,

ଫୁଲ ତୋଳୁଛନ୍ତି

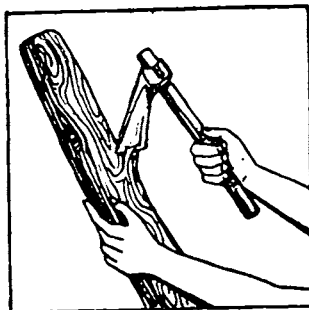
ଦଉଡ଼ି, ଦଉଡ଼ି ।

ଗୁଞ୍ଜ, (ଗୁଞ୍ଜର), (ଗୁଞ୍ଜଡ଼ା)—ନଡ଼ିଆ ପତ୍ତରେ ବା ବାଉଁଶ ପାତାରେ ତିଆରି ତାଟି ।

ଖରଦିନେ ମୁଁ ତୋଟା ଭିତରେ ଗୁଞ୍ଜ ପକାଇ ଶୁଏ ।
ଗରିବ ଲୋକମାନେ ବାଉଁଶ ଗୁଞ୍ଜର ଦେଇଛନ୍ତି ଘର କରିଥାନ୍ତି ।

ଗୁଞ୍ଜିରା, (ତାଞ୍ଜିରା)—ଗୋପା ଛଡ଼ାଇବା ।

ବକେଇଟି ବାରିଧିରେ କାଠକୁ ଗୁଞ୍ଜିଛି ।
କୋଡ଼ିରେ ଘାସ ଗୁଞ୍ଜିତ୍ରାକୁ ପଡ଼େ ।
କାକୁଡ଼ି ଗୁଞ୍ଜି ଖାଆନ୍ତି ।

ଗୁଟ—ଗୁଡ଼ ।

—ଶିଖା

—ପୁଅ

ଆଗେ ଗୁଟମାନେ ଖୁବ୍ ଗୁରୁଭକ୍ତି କରୁଥିଲେ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ନନ୍ଦଗୁଟ କୁହାଯାଏ ।

ପଢ଼ିଲେ ପାଠ ମନ ଲଗାଇ
ଗୁଟରେ ଘାର ହୋଇବ ଯାଇ ।

ଗୁଟଶାଳ, (ଗୁଟଶାଳୀ)—ପାଠଶାଳା ।

ପିଲାମାନେ ଆଗେ ଗାଁ ଗୁଟଶାଳୀରେ ପାଠ ପଢ଼ୁଥିଲେ ।

ଗୁଟୁ—ଖୋସାମତ ।

ଖୋସାମତିଆମାନେ ଗୁଟୁକଥା କହନ୍ତି ।

ଗୁଟୁକାର—ଖୋସାମୁଦିଆ ।

—ତୋଷାମତଆ

ଗୁଟୁକାରମାନେ ଶେଷରେ ଚିତ୍ତା ପଢ଼ନ୍ତି ।

ଗୁନ୍ଦ—ଚନ୍ଦ୍ର; ଜହ୍ନ ।

ପୁନିଆ ଗୁନ୍ଦ କି ସୁନ୍ଦର ।

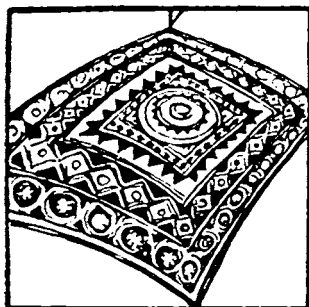
ଶହେ ମୁରୁଖରୁ ଭଲ ଏକ ପୁଅ,
ଏକ ଗୁନ୍ଦ କରେ ଦେଖ ଆକାଶ ଆଲୁଅ ।

ଗୁନ୍ଦନୀ, (ଗୁନ୍ଦନୀ)—ଜହ୍ନ ଆଲୁଅ; ଚଉତର ।

ଗୁନ୍ଦନୀ ରତିରେ ନଈକୂଳରେ ବୁଲିବାକୁ
ଭଲ ଲାଗେ ।

ଗୁନ୍ଦନୀ ଉପରେ ବସି ପିଲାମାନେ ଅଭିଜ୍ଞଠାରୁ ଗପ
ଶୁଣୁଛନ୍ତି ।

ଗୁଣ୍ଡୁଆ—ସାମିଆଳା ।

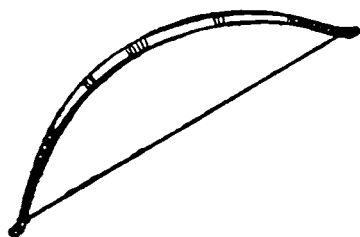

—ଏହା ବସ୍ତ୍ରର ରଙ୍ଗ କନାରେ ତିଆରି ହୋଇଥାଏ ।

ଗୁପ—ଓଜନ

—ବୃତ୍ତର ପରିଧିର ଅଂଶ

—ଧନୁ

—ଏକପ୍ରକାର ଅଳଙ୍କାର

—ଦୁଇଟି ନୌକାର ଭେଳା

ବାୟୁ ଗୁପ ଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ଆମକୁ ଜଣାପଡ଼େ ନାହିଁ ।

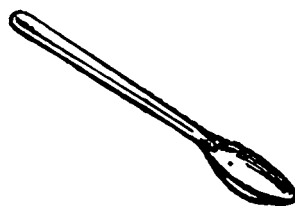
କଷ୍ଟରେ ସୁନା ଗୁପ ଦିଶଇ ଶୋଭାବନ ।

ତଦନ ଯାତ୍ରାରେ ଦିଅଁ ଗୁପ ଖେଳନ୍ତି ।

ଗୁପ ପକାଇବା—ପ୍ରସାବ ପକାଇବା ।

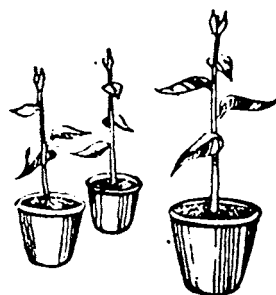
ସତକଥା କହିବାକୁ ସମସ୍ତେ ଜଗୁ ଉପରେ ଗୁପ ପକାଇଲେ ।

ଗୁମୁତ, (ଗୁମତ) —ତଳି ।

ଏଇ ଔଷଧରୁ ପ୍ରତିଦିନ ଏକଗୁମତ କରି ତିନିଧର ଦିଇବ ।

ଗୁର—ଛୋଟ ଗଛ ।

ଗୁରୁଗୁଡ଼ିକର ଯତ୍ନ ନିଅ ।

—ଉପାୟ

ଏଇ ବିପତ୍ତିରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବା ପାଇଁ ମୋର ଆଉ କିଛି ଗୁର ନାହିଁ ।

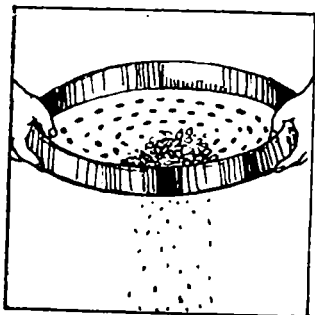
ଗୁରୁ—ସୁନ୍ଦର

ରହ ରହ କ୍ଷଣେ ବାସ୍ତବ ଶକଟ,
ଦେଖିବି ତିଲିକା ଗୁରୁ ବିଦ୍ରୁପକ ।

—ତେନ୍ତୁଳି ପାଣି

ଦକ୍ଷିଣ ଓଡ଼ିଶାରେ ଗୁରୁ ଗୋଟିଏ ଲୋକପ୍ରିୟ ପାନୀୟ ।

ଗୁଲୁଣୀ—ଛୋଟ ଛୋଟ କଣା ଥିବା ତାଲ ।

ଯେଉଁଥିରେ ଗୁଲୁଣ ଇତ୍ୟାଦି ଚଳୁଯାଏ ।

ଚକ୍କଣ, (ଚକଣା), (ଚକଣୀଆ) —ତେଲିଆ; ତେଲ; ପାଲିୟ ।

ହରିଷର ଚମଡ଼ା ଖୁବ୍ ଚକ୍କଣ ।

ତା'ର ବାପା ମରିଯିବାରୁ ସେ ମୁଣ୍ଡରେ ଚକ୍କଣ ମାରୁନାହିଁ ।

ଭଲକରି ପାଲିୟ କରିଥିବାରୁ ମେଜର ଉପର ଖୁବ୍ ଚକ୍କଣ ହୋଇଅଛି ।

ଚକିତ୍ରା—ରୋଗର ପ୍ରତିକାର ।

ଚକିତ୍ରା କରିବାରେ ହେଳାକଲେ ରୋଗ ବଢ଼ିଯାଏ ।

ଚକିତ୍ରକ—ଯେ ଚକିତ୍ରା କରେ; ବୈଦ୍ୟ; ଡାକ୍ତର ।

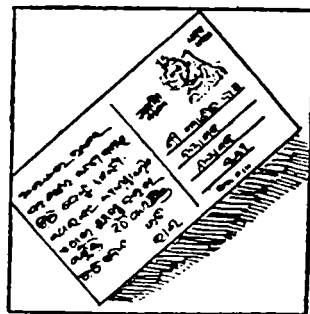

ଚଟା—ବରକ ।

ବେଶୀ ବେଶୀ ଆମେ ଖାଇଲେ ମିଠା,
ସୁଆଦ ହେଲେ ବି ଲୁଗଇ ଚଟା ।

ଚଟା ଗୁଡ଼—ଅଠାଳିଆ ଗୁଡ଼ ।

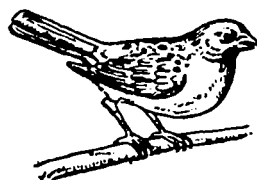
ଚଟାଉ—ଠି ।

ଚଠା—ହସାବ ଖାତା ।

କି କି ସରଦା ବଜାରରୁ ଆସିବ ତା'ର ଏକ ଚଠା କରିଦିଅ ।

ଚଢ଼ିଆ—ଚଢ଼େଇ; ଚାପର ଏକ ରଙ୍ଗ ।

—ଆମ ଦେଶରେ ବହୁଜାତିର ଚଢ଼ିଆ ଅଛନ୍ତି ।

ଚଢ଼ିଆଖାନା—ପଶୁ ପକ୍ଷୀଙ୍କ ରହିବା ସ୍ଥାନ ।

ନନ୍ଦନକାନନରେ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ଚଢ଼ିଆଖାନା
ଅଛି ।

ଚଢ଼ିବା—ରଖିବା ।

ଛୋଟ ଛୋଟ କଥାରେ ଚଢ଼ିବା ଭବିଷ୍ୟ ନୁହେଁ ।

ଚଢ଼େଇବା—ଖଟେଇଦେବା ।

—ରଖାଇବା

କାହାକୁ ଚଢ଼େଇବା ଅନୁଚିତ ।

ଚଢ଼ା—ରାଣୀ; ବରଜା ।

ରୁଦ୍ରାହେଲେ ଅନେକ ଚଢ଼ା ହୁଅନ୍ତି ।

ଚନା, (ଚୀନା)—ଗୁରୁଟି କାରିରର ଓଜନ ।

ଚନାଏ ସୁନାରେ ଏକ ଅଳଙ୍କାରଟି କରିହେବ ।

—ଏକ ପ୍ରକାର ଶୟ୍ୟ

ଚନାରେ ଭଲ ଖାଦି କରାଯାଏ ।

—ଚୀନ୍ ଦେଶର ଲୋକ

ଚୀନାମାନେ ଦୁଇଟି କାଠି ସାହାଯ୍ୟରେ ଖାଆନ୍ତି ।

ଚନ୍ଦ୍ରା—ଉଦ୍‌ବେଗ; ଶ୍ରାବନା; ଉପ୍ସ ।

ନୁଷ ଖାଏ ହାଣ୍ଡି,

ଚନ୍ଦ୍ରା ଖାଏ ରଣ୍ଡି ।

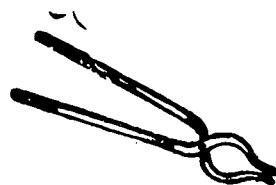
ଠେଆଣରେ ସେ ପାୟ କରିପାରିବ ତି ନାହିଁ ତାହା
ମୋର ଚନ୍ଦ୍ରା ।

ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି—ମନୋବାଞ୍ଛା ପୂରଣ କରିବାର ରତ୍ନ
ବିଶେଷ; ଭଗବାନ ।

ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି ପାଖରେ ଥିଲେ ସବୁ ଅସୁବ ଦୁରନ୍ତ ପୂରଣ
ହୋଇଯାଏ ।

ଏହି ବିପଦରେ ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି ସାହା ।

ଚମୁଟା—କଳ କାରଖାନାରେ ବ୍ୟବହାର କରା-
ଯାଉଥିବା ଯନ୍ତ୍ର ।

ଆଜିକାଲି କଳ କାରଖାନାରେ ଛୋଟ ବଡ଼ ଅନେକ
ପ୍ରକାର ଚମୁଟା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ।

—ଦୁଇ ଟିପିଦ୍ୱାରା ଚପା ଆଘାତ

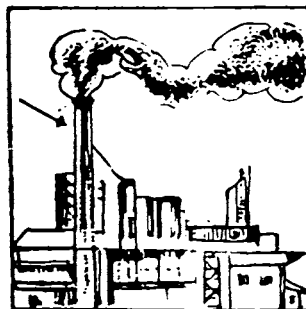
ବିନୁ ଗଣିଯାଇ ତିନୁକୁ ଚମୁଟାଏ ଦେଲା ।

ଚମିନୀ—ଲଣ୍ଠନ ।

ଚମିନୀ ଆଲୁଅରେ ପାଠପଢ଼ା କଷ୍ଟକର ।

—ଧୂଆଁ ଯିବାର ଲୁହା ନଳୀ

କଳ କାରଖାନାରେ ଧୂଆଁ ଯାରିବା ପାଇଁ ଚମିନୀ
ଲୁଗିଥାଏ ।

ଚିର—ବହୁକାଳ; ଅନାଦିକାଳ ।

ଚରକାଳ ଭରତ ସତ୍ୟ ଓ ଅହିଂସା ପ୍ରସାର କରି ଆସିଛି ।

—ଗାନ୍ଧୀମାନଙ୍କ ପନ୍ଥାର ଅଗ୍ରଗଣ

ଗାନ୍ଧୀମାନଙ୍କର ଚର ଦୁଃଖିବା ପୂର୍ବରୁ ସଫାକରିବା ଉଚିତ ।

ଚିରଆୟୁ, (ଚିରାୟୁ)—ନୀର୍ବାଣ

ଚିରକାଳ—ବହୁକାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ; ବହୁକାଳ ହେଲା ।

ଚିରକୁଟ, (ଚିରକୁଟି)—ଝିକ କାଗଜ ।

ଚିରଜୀବୀ—ବହୁଦିନ ସ୍ଥାୟୀ; ଅମର ।

ଗୁରୁଜନମାନେ ପିଲାମାନଙ୍କୁ “ଚିରଜୀବୀ ହୁଅ” ବୋଲି ଆଶୀର୍ବାଦ ଦିଅନ୍ତି ।

ଚିରନ୍ତନ, (ଚିରନ୍ତନୀ)—ପୁରାତନ

—ଯାହା ବହୁକାଳରୁ ପ୍ରଚଳିତ ଅଛି ।

ନୂଆ ପୁରୁଷା ହେବା ସଂସାରର ଚିରନ୍ତନ ନୀତି ।

ଚନ୍ଦ୍ର—ଦାଗ; ଲକ୍ଷଣ; ସଙ୍କେତ ।

ଘା ଶୁଖିଗଲା ପରେ ବି ଦେହରେ ଚନ୍ଦ୍ର ରହେ ।

ଅତି ଭକ୍ତି କରିବା ଠକର ଚନ୍ଦ୍ର ବୋଲି କହନ୍ତି ।

ଦିନ ସାଧ ଚନ୍ଦ୍ର ରହେ ।

ଚନ୍ଦ୍ରଟ—ପରିଚୟ ।

ଝରମାନଙ୍କୁ ଚନ୍ଦ୍ରଟ କରାଗଲା ।

୩୫

ଚନ୍ଦ୍ରା, (ଚନ୍ଦ୍ରା)—ସେ ଚନ୍ଦ୍ର ପାରେ ।

—ପରିଚିତ

ଚନ୍ଦ୍ରା ଲୋକେ ଗୁଣ ବିକ୍ରି ପାରନ୍ତି ।

ଚୁକ୍ତି—ନିଷ୍ପତ୍ତି; ଅଙ୍ଗୀକାର ।

ସେମାନଙ୍କର ଗଣ୍ଡଫୋଳ ଶେଷରେ ଚୁକ୍ତି ହେଲା ।

ରାମବାବୁଙ୍କୁ ଶହେଟଙ୍କା ଦେବାକୁ ସେ ଚୁକ୍ତି କଲା ।

ଚୁକ୍ତିପତ୍ର—ଅଙ୍ଗୀକାର ପତ୍ର ।

ସେମାନଙ୍କ ମାଲିମଜଦମା ତୁଟାଇ ଗୋଟିଏ

ଚୁକ୍ତିପତ୍ର ଲେଖାଗଲା ।

ଚୁକ୍ତିଭଙ୍ଗ—ଅଙ୍ଗୀକାର ଲଘନ ।

ତା'ରିଆକୁ ସେ ପୁଣି ଚୁକ୍ତିଭଙ୍ଗ କଲା ।

ଚୁଗୁଲି—ଖତ ।

ଯା ତା ନାଁରେ ଚୁଗୁଲି କରିବା ଖରପ ଲୋକଙ୍କର ଅଭ୍ୟାସ ।

ଚୁଗୁଲିଆ, (ଚୁଗୁଲିଖୋର)—ଖରୁଆ ।

ଚୁଗୁଲିଆଙ୍କ କଥାରେ ବିଶ୍ୱାସ ଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ।

ଚୁଙ୍ଗୁଚୁଙ୍ଗୁଆ—ଅସ୍ଥିର; ଚପଳ ।

ରାମ ଭଳି ଚୁଙ୍ଗୁଚୁଙ୍ଗୁଆ ପିଲା ମୁଁ ଆଉ ଦେଖିନାହିଁ ।

ଚୁଙ୍ଗା, (ଚୁଙ୍ଗା)—ନଳୀ ।

ଚୁଙ୍ଗା ଧରି ସେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାରେ ଲାଗିଛି ।

ଚୁଟି, (ଚୁଟି)—ମୁଣ୍ଡର ଲମ୍ବ ବାଳ ।

ଆଗେ ପୁରୁଷ ଲୋକମାନେ ବି ମୁଣ୍ଡରେ ଚୁଟି
ରଖିଥିଲେ ।

ଚୁଟିଆ—ସାକାର ମୁଣ୍ଡରେ ଚୁଟି ଆସ ।

ଚୁଟି ଯିବା ସେ ଲୋକଟି ମୋର ଥିବା ।

ଚୁଟିଆ ମୁଷା—ଛୋଟ
ମୁଷା ।

ଚୁଟିଆମୁଷାରେ ଚୁଟିଆମୁଷା,
କିଛି ହସି ତୁର କରୁଛୁ ବସା ।

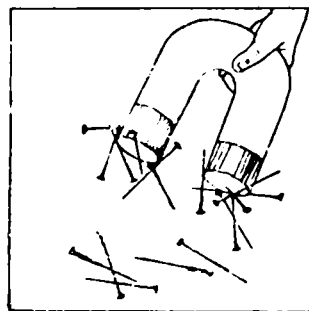
ଲୁଗା ପଟା ଖାତା ବସି ତୁ କାତୁ,
ପୁଷିକୁ ଦେଖିଲେ କୁଆଡ଼େ ହଟୁ ?

ଚୁମା—ଚୁମନ; ମୁହଁରେ ଟେଲ ।

ମାଃ ମୁହଁ ଚୁମା ଦେଲେ ।

ଚୁମ୍ବକ—ଲୁହାକୁ ଟାଣିବା ମଣି ବା ପଥର ।

ଚୁମ୍ବକ ପଥର ଲୁହାକୁ ଟାଣେ ।

—ସନ୍ଧେପ

ଚୁମ୍ବକରେ ତୁମେ କଥାଟିକୁ କୁହ ।

ଚୁର୍ମାର—ନଷ୍ଟ; ଧୂସ ।

ପରାକ୍ଷାରେ ଫେଳ ହେବାରୁ ମୋର ସବୁ ଆଶା
ଚୁର୍ମାର ହୋଇଗଲା ।

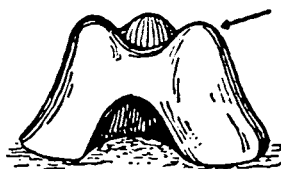
ଝଡ଼ ବତାସରେ ଗାଁ ଗଣ୍ଡା ଘରଘାର ଚୁର୍ମାର
ହୋଇଗଲା ।

ଚୁଲୀ, (ଚୁଲ) —ସହଁରେ ନିଆଁ ଜାଳି ରନ୍ଧନପାତ୍ର
ବସାନ୍ତି ।

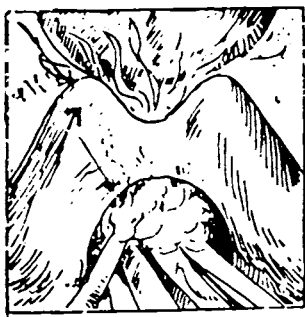
ଆଜିକାଲି ଅନେକ ପ୍ରକାର ଚୁଲୀ ବ୍ୟବହାର

ଚୁଲିଝିଙ୍କା—ଚୁଲିଝିରେ ହାଣ୍ଡି ବସିବା ପାଇଁ
ବାହାରିଥିବା ମାଟି ପିଣ୍ଡ ।

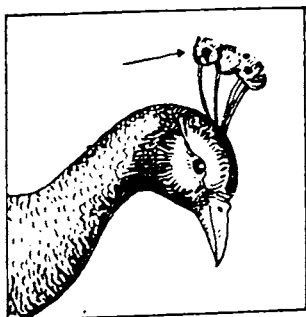
ଚୁଲୀ ଉପରେ ତିନୋଟି ଝିଙ୍କା ପାଏ ।

ଚୁଲୀ ମୁହଁ—ସେଉଁବାଟେ ଚୁଲିକୁ ଜାଳ ଦିଆଯାଏ ।

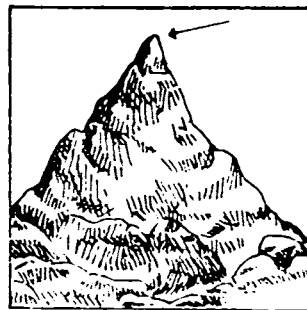

ଚୁଡ଼ା—ଶିଖା; ଅଗ୍ରଭାଗ; ମୁକୁଟ ।

—ଶ୍ରେଷ୍ଠ

ମୟୂରର ଚୁଡ଼ା ଦେଖିବାକୁ ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦର ।

ପର୍ବତର ଚୁଡ଼ା ବରଫରେ ଆବୃତ ।

ଚୁଡ଼ାନ୍ତ—ଶେଷ ନିଷ୍ପତ୍ତି ।

ରକ୍ଷାବୋଧକ୍ତିର ଚୁଡ଼ାନ୍ତ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଦିଆଯାଇ ।

ଚୁନା, (ଚୁନି)—ଗୁଣ୍ଡ

କାର୍ବର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉର୍ଦ୍ଧା ଚୁନା ହୋଇଥାଏ ।

ଚୁନି, (ଚୁନି)—ଗହମ ଅଟାର ଖରଦ ଅଂଶ ।

ଚୁନି ଏକ ଗୋ ଖାଦ୍ୟ ।

ଚୂର୍ଣ୍ଣ—ଚୁନା; ଚୁନି; ନଷ୍ଟ ।

ବୈଦ୍ୟମାନେ ଲୌହ ଚୂର୍ଣ୍ଣକୁ ଔଷଧରେ ବ୍ୟବହାର
କରନ୍ତି ।

ଘର କାନ୍ଥ ଧଉଳାଇବାରେ ଚୂର୍ଣ୍ଣର ବ୍ୟବହାର
କରାଯାଏ ।

ତାହାର ପର୍ଯ୍ୟ ଚୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲା ।

ଚୂର୍ଣ୍ଣକୁନ୍ତଳ—କପାଳ ଉପରକୁ ଝୁଲିପଡ଼ିଥିବା
ସୁନ୍ଦର ବାଳ ।

—ଅଳଙ୍କା

ଔଷଧିର ଚୂର୍ଣ୍ଣକୁନ୍ତଳ ଦେଖିବାକୁ ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦର ।

ଚେଇଁବା—ସଚେତ ହେବା ।

ଶ୍ରେୟ ଉପରେ ଲୋକମାନେ ଶକ୍ତିରେ **ଚେଇଁ**
ରହୁଛନ୍ତି ।

ଚେଇଁ ଶୋଇବା—ଗାଳି ପାନ୍ତି ଶୋଇବା ।

ଚେଇଁ ଶୋଇବ ଯିଏ,
ତାକୁ ଉଠାଇବ କିଏ ?

ଚେକା—ବଡ଼ ଖଣ୍ଡ

—ସାସ ଲାଗିଥିବା ଗୋଲକାର ମାଟିଖଣ୍ଡ ।

ତାର **ଚେକା** ମାଛ ଭଜା ଖାଇବାରେ ଶାନ୍ତି ଆନନ୍ଦ ।

ବନ୍ଧକୁ ମଡ଼ୁରୁ କରିବାକୁ ତା ଉପରେ **ଚେକା**
ଛପର କରାଯାଏ ।

ଚେତା—ଜ୍ଞାନ

ସ୍ବାମୀଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ଖବର ପାଇ ତାଙ୍କର **ଚେତା**
ତୁଟିଗଲା ।

ଚେତାଇବା—ଚେତାଇଦେବା ।

—ମନେପକାଇବା

—ନିୟତୁ ଉଠାଇବା

ରକ୍ତମାନେ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ମଝିରେ ମଝିରେ **ଚେତାଇ**-
ଦେବା ଉଚିତ୍ ।

ଶ୍ରେୟର ପୁରୀ ଯିବେ ବୋଲି ରାମଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ବାପା
ଚେତାଇଲେ ।

ଚେତାଳ—ସତର୍କ

—ସାବଧାନ

ଘରଟି **ଚେତାଳ** ।

ତେବେ ସେ ଘରଯାଏ ଅପାର କାଳ ।

ଚେପା—ଟୋଲ; ଚେପ୍ଟା; ଡରିଯିବା ।

ବିରିମାଡ଼ ଦେଖି କୋଳଥ **ଚେପା** ।

ଚେପ୍ଟା—ଟୋଲ

ତୀନ୍ ଦେଶର ଲୋକମାନଙ୍କର ନାକ **ଚେପ୍ଟା** ।

ଚେଲୁ—ଶିଖ୍ୟ; ଅନୁଚର ।

ବାବାଜୀ **ଚେଲୁ**ମାନଙ୍କ ସହିତ ଜଗନ୍ନାଥ ଦର୍ଶନରେ
ବାହାରିଲେ ।

ଗୁରୁ ଏଆଡ଼େ, **ଚେଲୁ** ସିଆଡ଼େ ।

ଚୋକଡ଼—କୁଣ୍ଡା; ଶୁଣି ।

ଚୋକଡ଼ ଗୋଟିଏ ଗୋ ଖାଦ୍ୟ ।

ଚୋପା, (ଚୋପି)—ଛେଲି ।

ସିଂହାଇବା ଆଗରୁ ଆଲୁର **ଚୋପା** ଛଡ଼ାଇବା ଉଚିତ୍
ନୁହେଁ ।

ବାହାଘରେ ଯେଉଁ ବିରିତାଲି,

ଅଧେ **ଚୋପା** ଅଧେ ନଈବାଲି ।

ଚୋର—ଯେ ଅନ୍ୟର ଜିନିଷ ଲୁଚାଇ ନିଏ ।

ଚୋରକୁ ସମସ୍ତେ ଘୃଣା କରନ୍ତି ।

ଗେରା—ଲୁଗାପାରେ ନେବା

ଏଠାରୁ ମାଛ ଗେରାରେ ଉଲଟା ହେଉଛି ।

ମାଘ ମାସରେ ଗେରା ବସନ୍ତ ବହେ ।

ଚୌକ—ଛକ ।

ଉତ୍ତରୀଚୌକ ଗୋଟିଏ ଛକ ଭାଗ ।

—ବୃତ୍ତିପଣ

ମୋର ଚୌକ ଉପ ମୋତେ ଦିଅ ।

ଚୌକସ—ମଜଦୁର ।

ଏହି ଚଉକ ଚୌକସ ହୋଇଛି ।

ଚୌକା—ବୁରକୋଶିଆ ।

—ଘୋଷ ଗାଡ଼ିଆ

—ତାସ ଓ ଫିକେଟ୍ ଖେଳର ଚୌକା

ଏହା ଗୋଟିଏ ଚୌକା ଜମି ।

ଏହି ଚୌକାରେ ଗାଧାଆ ନାହିଁ ।

ତାସ ଖେଳପରି କ୍ରିକେଟ୍ ଖେଳରେ ମଧ୍ୟ ଚୌକା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ।

ଚୌପାଢ଼ି, (ଚଉପାଢ଼ି)—ବସାଉଠା କରିବା ପାଇଁ
ବାନ୍ଧାରେ ତିଆରି ଘର ।

—ପିଣ୍ଡା

—ବେସ ବା ଫୁଲ ପଡ଼ାଯାଉଥିବା ସ୍ଥାନ

ଚୌପାଢ଼ିରେ ଶରବତ ପାଗୟଣ ହେଉଛି ।

ଆଗେ ବଡ଼ ବଡ଼ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଗାଁରେ ସଂସ୍କୃତ ପଢ଼ିବା
ପାଇଁ ଗୋଟିଏଲେଖା ଚୌପାଢ଼ି ଥିଲା ।

ଚୌପିଠିଆ—ଯେ ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଦକ୍ଷ ।

—ସହସ୍ପୁ

ଯେ କେଣେ ଚୌପିଠିଆ ଲୋକ ହୋଇଥିବାରୁ
ତାକୁ ଛାଡ଼ି କିଛି କରିହେବ ନାହିଁ ।

ଛଇ—ବନ୍ଧ: ରୂପ ।

—ପାଣି

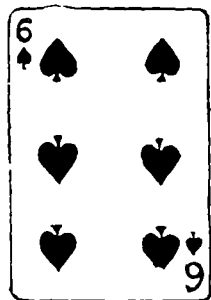
ହୁଏକୁଳୁ ମାଜି ଗଲା
ସାମରେ ଛଇ ।

ପ୍ରଜାପତି ଗାଡ଼ି ଗାଡ଼ି
ଦେଶର ଛଇ ।

ଛଉକା—ତରଳ; ଛଇଲି ।

ଢିଲୁଆ ଛଉ ଛଉକା,
କୁକୁର ଛଉ ବେଲା ।

ଛକା, (ଛବ) — ଗାଈ ଛଅ ସଂଖ୍ୟକ ଚଟ ।

—କୃଷିଭୂମି; କୁରିବା

ଦିଶୁଛି ମାତ୍ର ଧାନ ଚାଷ ଛକ ଦେଖି ।

ମଦରାସ ପିଲା କୁରିବାଟା,
ବେଶେକ ସବୁଆ ସୁତା ଗାଆ ।
ପାଦ ଗୋଲିବି ବଜେଇ,
ଛକ ଦେଖି ଦିନରାତି ।

ଛକାପଞ୍ଚା—ଜଣକଣି ।

ହୁଏହେବେ ସୈନ୍ୟମାନେ ଛକାପଞ୍ଚାରେ ଆସି ।

ଛଞ୍ଚା—ସେଇଦିନ ଶିଳି ।

—ତେ ସଞ୍ଚୁ କିଲେ

ଛଟକ—ଖୋଲା ।

ବରଦ ଦେହରେ ଢିଲୁଲି ଛଟକ,
ଦେଖି ଆଖି ମୋର ରହଇ ଖଟକ ।

ଛଟପଟ—କଲିବିଲ ।

ପାଣିରୁ ବାହାରି ଆସିବେ ମାତ୍ର ଛଟପଟ ହୁଅ ।

ଛଡ଼—ବାଡ଼ି ।

ହୁଏବି ଛଡ଼ ଖୁଣ୍ଟି ଏ ଧାନ ଛୁଇଁଛି ।

ଆତିକାଳି ହୁଏ ଛଡ଼ର ମୁଖ୍ୟ ଖୁବ୍ ବଢ଼ିଗଲୁଣି ।

ଛଣା—ଛାଣିବା; ପରିଷ୍କାର କରିବା ।

ଛଣା ଆଖିର ଧାସ,

ପିକେଇ ଗୋଛଇ ଗଣା ।

ଛାଣିବା—ତଳେ କଳିପେ ପରିଷ୍କାର କଲା
ବାସର କଳିପେବା ।

ପାଣି ପିଲେ ଛାଣି

ମଇସା ଗୋର ଗଣା ।

ଛତ୍ର—ଛତା ।

ବର୍ଷାଦିନେ ଛତା ଖୁବ୍ ସହାୟକ ।

—ବାନ୍ଧିବା ସ୍ଥାନ

ଶରଦିନେ ଭଲଛତ୍ର ଦିଆଯାଏ ।

ଛତ୍ର—କାଠ; ଲୁଇ ବା ଫୁକାରୁ ବାହାରିବା କେ-
ପ୍ରକାର ଅପୃଷ୍ଠକ ଉଦ୍ଭିଦ ।

ଏକପ୍ରକାର ଛତ୍ରରୁ ଉପନାମିତ କେତେକ ସ୍ତମ୍ଭିତ
ହୁଏ ।

—ଲୁଆ; ଲୁଉଳ; ଏବଂ ଲୁଆ ପ୍ରଭୃତିର ଚୁନା

ବିଶା ଛତ୍ର ଅତି ସହଜରେ ଖସିଯାଏ ।

ଛତ୍ର ଉଠା— ନଷ୍ଟ ହୋଇ ଯାଇଥିବା ।

ଛତ୍ର ଉଠା କାଠ,
ନିଶ ଉଠା ଘାଠ ।

ଛତ୍ର କରିବା—ଚୁନା ଚୁନା କରିବା ।

ଏକା ପାହାଚକେ ମଧୁର ମୁଷ୍ଟକୁ ଛତ୍ରକରିଦେବ
ବୋଲି ସାଧୁ ଧନକ ଦେଲା ।

ଛତ୍ର ଫୁଟିବା—ଲୁଇରୁ ଛତ୍ରର ଗଜା ବାହାରିବା ।

—ଛତ୍ର ଫୁଟି ଉଦ୍ଭିଦମାନଙ୍କରେ ହେବା

ଆଜିକାଲି ଯାଆଁରେ ଗାଆଁରେ ଶିଶୁନୁଷ୍ଠାନମାନ
ଛତ୍ର ଫୁଟିଲପରି ବଢ଼ିଉଠିଛି ।

ଛତ୍ର ମାରିବା—ଶ୍ୟାମ ଉପର ଫିମି ମାରିବା;
ଛତ୍ର ଆ ମାରିବା ।

ଛତ୍ର—କପଟ ।

ଅଶାକାର ଗୋଟିଏ ଛତ୍ର ନାମ ।

ବୁଦ୍ଧବେଦମାନେ ଛତ୍ର ବେଶରେ ରହିଥାନ୍ତି ।

ଛନଛନ—ଅନୁର ହେବା ।

ଆଜି ଆମର ଛୁଟିଦିନ,
ବୁଲିବାକୁ ମନ ଛନଛନ ।

—ଅତି କ୍ଷୁଦ୍ର

ବର୍ଷା ଋତୁରୁ ଗାଈ ପଡ଼ିଆତି ଗାଈଆ ଛନଛନ
ହୋଇଛି ।

ଛନକା—ରଘୁ ।

ଶୋଇଥିଲି ମୁଁ ସପନ ଦେଖିଲି ବହୁଛି ନଈ,
ଛନକାରେ ମୋର ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଗଲା ଉଠିଲି ବେଝ ।

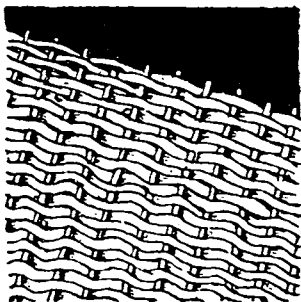
ଛନ୍ଦ—ଗୋପନୀୟ ।

ତା କଥାରେ ଛନ୍ଦ କଦଟ କିଛି ନ ଥାଏ ।

—ଦଉଡ଼ିରେ ଗଣ୍ଠି ପକାଇବା

ଦୁଃଖ ଶାନ୍ତ ଦୁଃଖବାଦେଲେ ପଛ ଯୋଡ଼ ଦୁଇଟିରେ
ଛନ୍ଦ ପଡ଼ିଯାଏ ।

ଛପା—ବାଉଁଶ ତାଟି ।

ଲୋକଟି ଘର ଭାଙ୍ଗିପକେ ଛପା ଘେରଯାଇଛି ।

—ଲୁଗୁଛପା

ପିଲାଙ୍କ ପାଖରେ ଲୁଗୁଛପା କଥା କିଛି ନ ଥାଏ ।

—ଛପା ଯାଇଥିବା

ଛପା ବସି ଯାଆନ୍ତୁ ମାତ୍ର ଯଦି ଯଦି ହୋଇଛି ।

ଛବି—ଚିତ୍ର ।

ରହିରେ ଛବି ଅଛି ବୋଲି କେତେ ସୁନ୍ଦର ଦିଶୁଛି ।

—ଦୃଶ୍ୟ

ଉଦ୍ୟାନର ଛବି କେତେ ମନୋହର,
ଫୁଲ ଫଳେ ଭରା ଦିଶେ କି ସୁନ୍ଦର ।

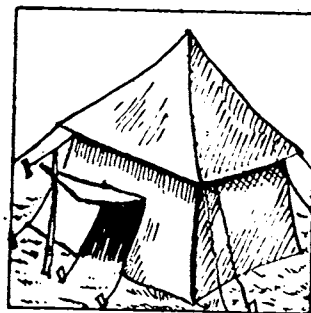
ଛଲ—କପଟ ।

ତାଙ୍କ ଛଲ କଥାରେ ଭୁଲ ନାହିଁ ।

—ମାନ

ବଡ଼ ଲୋକଙ୍କର କିଛି ଛଲ ଛତ୍ରମ ନ ଥାଏ ।

ଛାଉଣୀ—ତନ୍ତୁ ।

ଆମ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଛାଉଣୀ ପିଲାମାନଙ୍କର ଛାଉଣୀ
ପଡ଼ିଛି ।

—ଘର ଛପର

ଘରର ଛାଉଣୀ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହୋଇନାହିଁ ।

—ଆକାଶନ

ବନ୍ଧୁ ମତେ କହିବାପାଇଁ ବେଳାରେ ଛାଉଣୀ
କରାଯାଏ ।

ଛାଞ୍ଚ—ମୂର୍ତ୍ତି ପ୍ରଭୃତି ଗଢ଼ିବାର ଆଦର୍ଶ ।

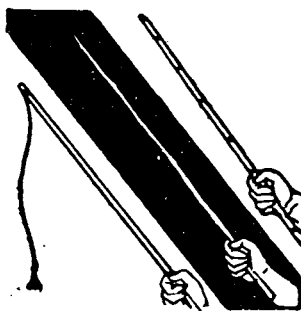
ଏଠାରେ ଥିବା ସବୁଯାକ ମୂର୍ତ୍ତି ଗୋଟିଏ ଛାଞ୍ଚରେ ତିଆରି ।

ଛାଞ୍ଚୁଣୀ, (ଛୁଞ୍ଚଣୀ)—ଝାଡ଼ୁ

ଛାଞ୍ଚୁଣୀ ମୋର ନାମ,
ଘର ଓଳାଇବା କାମ ।

ଛାଟ, (ଛୁଟଣି), (ଛୁଟେଣି)—ଛଡ଼ି; ଷ୍ଟ୍ରପ୍ ସଞ୍ଜି;
ରୁବୁକ ।

ଭଲ ପିଲକୁ ପଦଟି,
ଭଲ ଗାଈକୁ ଛାଟ ଟିଏ ।

—ପବନରେ ଛୁଡ଼ିକ ଆସିଥିବା ବର୍ଷାପାଣି
ବର୍ଷା ଛାଟରେ ବରଷାରେ ବସିହେଉନାହିଁ ।

ଛାଟିଆ—ପାଇକ; ଚୌକିଆ ।

—ଯେ ଗୁଟ ଧରିଥାଏ; ଯେ ଗୁଟ ଧରି ଶାନ୍ତି
ଶୃଙ୍ଖଳା ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ।

ଛାଟିପଟି—ହାତ ଗୋଡ଼ ଛୁଆଡ଼ିହେବା ।

ଭିକାରିଟି ଋଷ୍ଟା ଉପରେ ପଡ଼ି ଛାଟିପଟି ହେଉଛି ।

ଛାଡ଼—ଛୁଡ଼ିବାକୁ ଅନୁମତି ଦେବା ।

ବନ୍ୟାଗୁଡ଼ ଅଞ୍ଚଳର ଛାଡ଼ ଛାଡ଼ାଙ୍ଗର ଦରମା ଛାଡ଼
ହୋଇଛି ।

—ଛୁଡ଼ିଥିବା; ତ୍ୟାଗ

ଛାଡ଼ଖାଇ—କାର୍ତ୍ତିକ ପୂର୍ଣ୍ଣିମାର ପରଦିବସ; ଯେଉଁଦିନ
ଛୁଡ଼ିଥିବା ପଦାର୍ଥ ଫେର ଖାଇବାକୁ ହୁଏ ।

ଛାଡ଼ିବା—ତ୍ୟାଗ କରିବା; ଅନ୍ତର କରିବା; ଅନ୍ତର
ହେବା ।

ଛାଣିବା—ଜଳରେ ଶୁଷ୍କିଥିବା କୌଣସି ପଦାର୍ଥ
ଉପରକୁ ବାହାର କରିବା ।

—କପଡ଼ା ଆଦି ଦ୍ଵାରା ଜଳ କମ୍ପା ତରଳ
ପଦାର୍ଥରେ ଦ୍ରବ ପଦାର୍ଥର ସାଫ୍ତ୍ୟ ବାହାର
କରିବା ।

ଛାତି—ଘର ଉପର ଆକ୍ରାନ୍ତନ; ଚୁଳ ।

ଆଉ ଦଶ ପଦରଦିନ ପରେ ଜେନାବାବୁ ତାଙ୍କ
ନୁଆଁଘରର ଛାତି ପକାଇବେ ।

ଛାତି—ବେକ ଏବଂ ପେଟର ମଝି ଜାଗା ।

ମାଆ ଛୁଆଟିକୁ ନିଜ ଛାତି ଉପରେ ଟୁଆଇ ପକାଇଲେ ।

—ସାହସ; ଯୈର୍ଯ୍ୟ

ଏପରି ନାବୁଣ ଦୁଃଖ ସହିବାକୁ ତାଙ୍କର ଛାତି ନାହିଁ ।

ଛାନ୍ଦ—ଶିଷ୍ୟ; ପଡ଼ୁଆ ପିଲା ।

ଛାନ୍ଦକୃତ୍ରି—ଛୁସର ଜାବକା; ଛୁସ ନିମନ୍ତେ ମାସିକ ବା ବାର୍ଷିକ ଅନୁଦାନ ସାହାଯ୍ୟ ।

ଛାନିଆ—ଉପଶୁଦ୍ଧ ।

ପିଲାଟି ସର୍ବସତ୍ତା ବାଦଟିକୁ ଦେଖି ଛାନିଆ ହୋଇଗଲା ।

ଛାଇ—ଛନ୍ଦରେ ଆବଦ୍ଧ ପଦ୍ୟ ।

ଛାପ—ଚିହ୍ନ ।

ପ୍ରଧାନ ବିଷୟକ କଥା
ମୋ ମନରେ ଛାପ
ହୋଇ ରହିଛି ।

—ହେପ

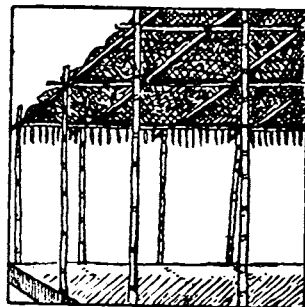
ପକାଇଲ ଛାପ (ଛେଦ) ଢୋକଟି ନାହିଁ ।

ଛାପା—ମୁଦ୍ରଣ ।

ବହିଟିର ଛାପା ଖୁବ୍ ଜଳ ହୋଇଛି ।

ଛାପାଖାନା—ଯେଉଁଠାରେ ବହିପତ୍ର ଛପାଯାଏ ।

ଛାମୁଣିଆ—ନଡ଼ିଆ ପତ୍ର; ତାଳ ବାହୁଜା; ତାଳ-ପତ୍ରରେ ତିଆରି ହୋଇଥିବା ମଣ୍ଡପ ।

ଆମ ବିଦ୍ୟାଳୟର ପୁରସ୍କାର ବିତରଣୀ ଉତ୍ସବ ପାଇଁ ଛାମୁଣିଆ ତିଆରି ହୋଇଛି ।

ଛାୟା—ଛାଇ

ତଳରେ ନିତର ଛାୟା ଦେଖିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ।

ଛାୟାପଥ—ଆକାଶରେ ସାଧାରଣତଃ ଖର ଚନ୍ଦ୍ର ସଦୃଶ ଅନେକ ନକ୍ଷତ୍ର ଥିଲାଭଳି ମନେ ହେଉଥିବା ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଅଂଶ ବଶେଷ । ଇଂରାଜୀରେ ଏହାକୁ ମିଲ୍‌କ୍‌ୱେ କୁହାଯାଏ ।

ଛାର—ତୁଚ୍ଛ; ସାମାନ୍ୟ ।

କୌଣସି ପିଲାକୁ ଛାର ମନେକରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ।

ଛାରଖାର—ସବ୍‌ନାଶ

ହନୁମାନ ଲଙ୍ଗାଗଡ଼ ପୋଡ଼ି ଛାରଖାର କରିଦେଇଥିଲା ।

ଛିଆ—ହେୟୁଜାନ ଦେଖାଇବା ।

ଛିଆ ଲୋ ଛତୁ,

ପାଣି ଦରଷିଲେ କେତେ ତୁ ମାତୁ ।

ଛିଆଡ଼ିବା—ଦୂରକୁ ଫିଙ୍ଗିବା ।

କୋଠାରୁ ପାଣି ଛିଆଡ଼ି ହୋଇ ପଡ଼ୁଛି ।

ଛୁଆଁବା—ସେଚନ କରିବା ।

ମଲ ଗଛରେ ପାଣି ଛୁଆଁବା କି ଦରକାର ?

ଛୁଡ଼ିବା, (ଛୁଣିବା)—ତୁଟିବା; ମେଣ୍ଟିବା ।

ଆଜି ଆମର ଅତୁଆ ଛୁଡ଼ିଗଲା ।

—ଛୁଣି ଯିବା; ଅଲଗା ହେବା

ଫୁଲ ମାଳଟି ଛୁଡ଼ିଗଲା ।

—ଦୁଧ ପାଣି ଫାଟିବା

ଖଟା ଚିକିଏ ପଡ଼ିବାରୁ ଦୁଧ ଛୁଡ଼ିଯାଇଛି ।

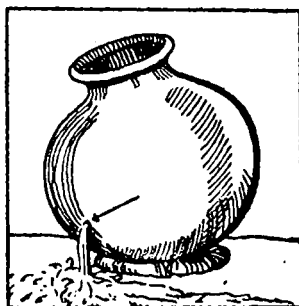
ଛୁଡ଼ିକିବା—ତରଳ ଜନିଷ ଗୁଡ଼ିହୋଇ ପଡ଼ିବା ।

ଗାଡ଼ି ଧକ୍କା ହେବାରୁ ଦୁଧତଳ ଛୁଡ଼ିକ ପଡ଼ିଲା ।

ଛୁଦ୍ର—ଦୋଷ ।

ପର ଛୁଦ୍ର ଖୋଜିବା ଭଲ ନୁହେଁ ।

—କଣା

ମାଟିଆରେ ଗୋଟିଏ ଛୁଦ୍ର ଥିବାରୁ ସବୁତଳ ପାଣି ବୋହିଗଲା ।

ଛନ୍ଦ—ସାହା କଟାଯାଇଛି ।

ଦେହରୁ ମସ୍ତକଟି ଛନ୍ଦ ହେଲା ।

ଛନ୍ଦଛନ୍ଦ—ଏଠାରେ ସେଠାରେ ପଡ଼ିବା ।

ଭେରିହେଲା ପରେ ଘରର ସବୁ ଜିନିଷ ଛନ୍ଦଛନ୍ଦ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା ।

ଛନ୍ଦଭନ୍ଦ—ଇଚ୍ଛାଫଳ; ବସିତ୍ତ ।

ଛୁଆଣି—ଛପର ।

ଘର ଛୁଆଣି କାମ ଏବେ ଶେଷ ହେଲା ।

ଛୁଆଳି—ଘର ଛପର କରୁଥିବା ଲୋକ ।

ଘର ଛୁଆଳିମାନଙ୍କର ମଜୁରୀ ଅଧିକ ।

ଛୁଟି—ବଦାୟ; କାମ ଛାଡ଼ି ।

ମୁଁ ଆଜି ତା'ଠାରୁ ଛୁଟି ନେଲି ।

ପୂଜାପାଇଁ ଆମର ଦଶଦିନ ଛୁଟି ହେଲା ।

ଛୁଟିବା—ଦଉଡ଼ିବା

ଭରିତା ବାଜିବାରୁ ପିଲାମାନେ ଖେଳ ପଡ଼ିଆକୁ ଛୁଟିଲେ ।

ଛେଇବା—ହାଣିବା; କାଟିବା ।

ପଇସାଟି ଛେଇଦିଅ ।

ଛେଉଣି—ବାପା ମାଆ ମରଯାଇଥିବା ପିଲା ।

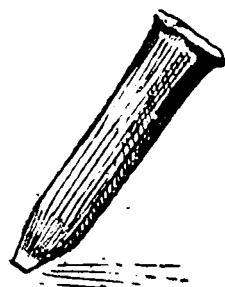
ଛେଉଣି ପିଲାକୁ ସମସ୍ତେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ଉଚିତ ।

ଛେଣୀ—ଲୁହାର ଏକ

ଦ୍ରବ୍ୟ ।

ଛେଣୀରେ ଲୁହା ଓ

ଘଅର କଟାଯାଏ ।

ଛେଦରୁ—ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ।

ଛେଦା—ଧଡ଼ି ନ ଥିବା ଲୁଗା ।

ଧିବାମାନେ ସାଧାରଣତଃ ଛେଦା ପିନ୍ଧନ୍ତି ।

—ରସ ବାହାରିଯାଇଥିବା ଆଖୁଦଣ୍ଡ

ଅଖୁଣ୍ଟାଳରେ ଛେଦାକୁ ବାଳି ଆଖୁ ରସକୁ ସିଝାନ୍ତି ।

ଆଖୁ ଛେଦାରୁ ଏକପ୍ରକାର କାରକ ତିଆରି ହୁଏ ।

ଛେଦକ—ହାଣିକା ।

ବରିଷ୍ଠରୁ ଗଛର ଡାଳଗୁଡ଼ିକ କିଏ ଛେଦକଦେଇଛି ।

ଛେଳ—କାଠ ଗୁଞ୍ଜିଲେ ବାହାରୁଥିବା ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ
କାଠ ବା ରୂପା ।

କାଠ ଛେଳ ଭଲ କଳେ ।

—ଗୁଡ଼ର ଏକ ପରିମାଣ

ଗୁଡ଼ ଛେଲଏ ଆଣ ।

ଛେଲି—ରୂପା ।

କେତେକ କାଠର ଛେଲକୁ ସିଝାଇ ଔଷଧ କରନ୍ତି ।

ଛୋଟା—ଲେଙ୍ଗଡ଼ା ।

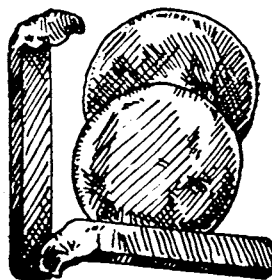
ଛୋଟା ଲେକଟି ଛୋଟେଇ ଛୋଟେଇ ଖୁଲିଯାଉଛି ।

ଛୋପର—ବେଲିଆ; କୌତୁକିଆ ।

ଏବେ ଛୋପର ହେଉଛୁ କାହିଁକି ?

ଜଉ—ଲଗା ।

ଅଳଙ୍କାର ତିଆରିରେ ଜଉ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ।

ଜଉଆ—ଫସଲରେ ଏକପ୍ରକାର ରୋଗ ।

ଜଉଆ ସେଗ ଲାଗିଲେ ଧାନଗଛ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଏ ।

ଜଉପୋକ—ଫସଲରେ ଜଉଆ ରୋଗ ଜାତ
କରୁଥିବା ପୋକ ।

ବିନ୍ଦୁ ରସରେ ଜଉପୋକ ଲାଗିଛି ।

ଜକ—ପାଣି ଥିବା ସ୍ଥାନ ।

ମାଟି ଜକ ଅଛି ।

—ତେଜ

ଜକଜକ—ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ

ହାରଟି ଅନ୍ଧାର ରାତିରେ ଜକଜକ କରୁଛି ।

ଜକାଜକ, (ଜାକଜୁକ)—ଖୁଦାଖୁଦ; ଠେଲଠେଲ ।

ହୋଟ ଘରଟିରେ ଶହେ ପିଲା ଜକାଜକ ହୋଇ ବସିଛନ୍ତି ।

ଜଖମ—ଆଘାତ

ଗାଡ଼ିରୁ ପଡ଼ି ମୋ ଗୋଡ଼ ଜଖମ ହୋଇଯାଇଛି ।

ଜଗତ୍, (ଜଗତ)—ପୃଥିବୀ

ସାରା ଜଗତରେ ଗାଡ଼ିଜା ଢ଼ାଣୁଣା ।

ଜଗନ୍ନାଥ, (ଜଗତ୍-ନାଥ)—ଜଗତର କିଶୋର ।

ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ରଥଯାତ୍ରା ଏବେ ପୃଥିବୀର ବିଭିନ୍ନ ଦେଶରେ ହେଉଛି ।

ଜଗା, ଜଗିବା—ସତର୍କ ରହିବା ।

ତୁ ଘରକୁ ଜଗିଥିବୁ, ମୁଁ ଆସୁଛି ।

—ଅପେକ୍ଷା କରିବା

ବନ୍ଦୁ ମୁଁ ଜଗିରହିଛି ।

ଜଗୁଆଳ, (ଜଗୁଆଳ)—ଯେ ଜଗେ ।

ଗାଈ ଜଗୁଆଳ ପିଲାଟି ବଂଶୀ ବଜାଉଛି ।

ମ

ଜଘନ୍ୟ—ଦୃଶ୍ୟ

ଯୌତୁକ ନ ଆଣିଥିବାରୁ ସେମାନେ ବୋହୂକୁ ମାରିଦେବାକୁ ବେଷ୍ଟାକରିବା ଏକ ଜଘନ୍ୟ କାମ ।

ଜଙ୍ଗମ—ଯେ ଚାଲିପାରେ ।

ସତୀତମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକ ସ୍ତ୍ରୀବର ଓ କେତେକ ଜଙ୍ଗମ ଜାତିର ।

ଜଙ୍ଗଲ—ବଣ; ଅରଣ୍ୟ ।

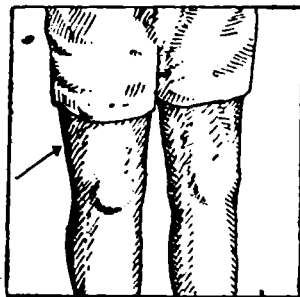
ଜଙ୍ଗଲି—ବଣୁଆ

ଅନେକ ଜଙ୍ଗଲ ଗଛ ଲତାରୁ ମୂଲ୍ୟବାନ ଔଷଧ ତିଆରି ହୁଏ ।

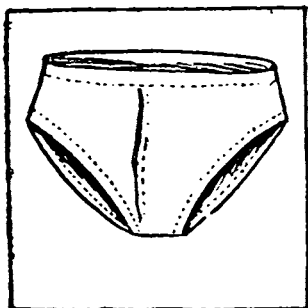
—ଅସ୍ତ୍ରା

ପାଗଳାଟା ଜଙ୍ଗଲ ପରି କଥା ମାଂସ ଖାଇପାରେ ।

ଜଞ୍ଜ—ଆଣ୍ଡର ଉପର ଭାଗ ।

କର୍ଦ୍ଦୀ, (କର୍ଦ୍ଦୀଆ)—ଆଣ୍ଟ ଉପର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲମ୍ବିଥିବା
ଛୋଟ ପ୍ୟାଣ୍ଟ ।

କର୍—କରୁରପତ୍ନୀ ।

ତେଲ କର୍ ଲୋକଟିକୁ ଦଣ୍ଡ ଦେଇଥିଲେ । ମାତ୍ର
ହାଇକୋର୍ଟ କର୍ ତାହାକୁ ଖଲାସ କରିଦେଲେ ।

କଞ୍ଚାଳ—କାର୍ଯ୍ୟବ୍ୟସ୍ତତା ।

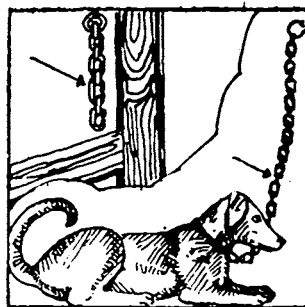
—ସରଫରା

ସର କଞ୍ଚାଳରେ ଯେତେ ବ୍ୟସ୍ତ ଥିଲେ ବି ପଢ଼ିବା
ପାଇଁ ସମୟ ରଖିବା ଦରକାର ।

—ଅଳି

ବୃଷ୍ଟିର କଞ୍ଚାଳରେ ଯୁଗୋପା ବିରକ୍ତ ନ ହୋଇ
ଆନନ୍ଦ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ ।

କଞ୍ଜିର—ଶିକୁଳି

କୁକୁରଟି କଞ୍ଜିରରେ ବନ୍ଦାଯାଇଛି ।

କଟ, (କଟା)—ମୁଣ୍ଡର ଅସଂଜ୍ଞା ବାଳ ଏକାଠି
ହୋଇ ଦଉଡ଼ି ପରି ଦିଶିବା ।

କଟିଆ—ଯେ ମୁଣ୍ଡରେ କଟା ରଖିଥାଏ ।

ମଠରେ ପାଆନ୍ତି କଟିଆ ବାବା,
କରୁଥା'ନ୍ତି ସଦା ଲୋକଙ୍କ ସେବା ।

କଟିଳ—ସେଉଁଥିରେ ବହୁତ ଗୋଳମାଳ ଥାଏ ।

—ଯାହାକୁ ବୁଝିବା କଠିନ ।

ଟିକିଏ ମନଦେଲେ ଗଣିତର କଟିଳ ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକ ସହଜରେ ସମାଧାନ ହୋଇପାରିବ ।

କଠ, (କଠର)—ପେଟ

କଡ଼—ନିର୍ଜୀବ

ପଥର ପରି କଡ଼ ପଦାର୍ଥରେ ଜୀବନ ନ ଥାଏ ।

—ମୂକ; ମୂର୍ଖ

ସେ ତ କଡ଼; ତାକୁ ପଚାରିଲେ କି ଉତ୍ତର ମିଳିବ ?

କଡ଼ା—ଗୋଟିଏ ତୈଳବାଜ ।

ସୋରିଷ ତେଲ ପରି କଡ଼ା ତେଲକୁ ଲଗାନ୍ତି, ଫୁଟାଇ ଖାଆନ୍ତି ।

—ମୂକ; ସେ କଥା କହିପାରେ ନାହିଁ ।

କଡ଼ି—ତେର ମୂଳ ଔଷଧ ।

କଡ଼ିବୁଟିରେ ଅନେକ ରୋଗ ଭଲ ହୋଇଯାଏ ।

କଡ଼ିତ—ସଫୁକ; ମଗ୍ନ ।

ବିଦ୍ୟାଳୟର ଭିତ୍ତିରେ ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ କଡ଼ିତ ହେବା ଭୀତି ।

କଣ୍ଡା—ମିଶିବା

ସେ କାମଟିରେ କଣ୍ଡା ବଢ଼ିଛନ୍ତି ।

କଣକ—ଏକଜଣ

କଣକିଆ, (କଣିକିଆ)—ଏକାଏକା ।

ବହୁବଚ୍ଚ କଥାରେ କଣକିଆ ବିଚାର ନ କରି ଦୁଇ ତିନିଜଣ ମୁଣ୍ଡ ଖୋଜାଇଲେ ଭଲ ।

କଣକଣ—ପ୍ରତିକଣ

କଣକଣକୁ ଦୁଇଟି କୋଳି ଦେଲେ ଦଶଭଣ୍ଡ କେତୋଟି କୋଳି ପାଇବେ ?

କଣା—ଜାଣିଥିବା

ଏ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ତ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଜଣା । ଟିକିଏ କଷ୍ଟ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାର ।

—ଜଣାଇବା

କଣାଣ—ପ୍ରାର୍ଥନା ଗୀତ ।

ଗଣେଶ ସୁଭାଦିନ ପିଲାମାନେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ସୁନ୍ଦର କଣାଣ ବୋଲିଲେ ।

କନ—ଲୋକ

ଆମ ଦେଶର କନସଂଖ୍ୟା ଜାଣିବା ପାଇଁ ପ୍ରତି ଦଶବର୍ଷରେ ଥରେ କନଗଣନା ହୁଏ ।

କନକ—ପିତା; ବାପା ।

କନନୀ—ମାଆ

କନନୀ ଜନମ ମାଟି

ଏଇ ମୋର ଗାଆଁ,

ସବୁଠୁ ମଧୁର ଲାଗେ,

ମୋତେ ତା'ର ନାଆଁ ।

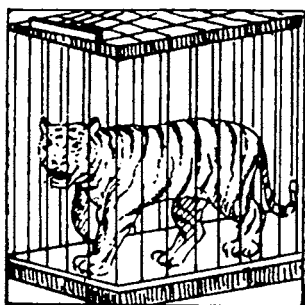
ଜନରକ—ଲୋକ ମୁହଁରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଥିବା
କଥା ।

ପ୍ରକୃତ କଥା ନ ରୁଖି ଜନରକକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରନାହିଁ ।

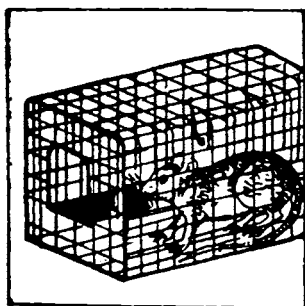
ଜନଶ୍ରୁତି—କମ୍ବଦନ୍ତୀ

କାଳିକାଳ ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ବିଷୟରେ ଏକ ଜନଶ୍ରୁତି
ଅଛି ।

ଜନ୍ତା, (ଯନ୍ତା)—ମୁଷା; ବାଘ ଇତ୍ୟାଦି ଜୀବଜନ୍ତୁକୁ
ଧରିବାପାଇଁ ବା ରଖିବାପାଇଁ ଜାଲ ଦର ।

ଜନ୍ତାରେ ପଡ଼ି ମହାବଳ.
ହେଉଛି ଖାଲି କଳବଳ ।

—ବଡ଼େଇମାନେ କାଠକୁ ରୂପିଧରି ରଖିବାପାଇଁ
କାଠ ବା ଲୁହାର ଯନ୍ତ୍ର ।

ମୁଁ କାଠ ପଟା ଖଣ୍ଡକୁ ଜନ୍ତାରେ ଠିକ୍‌କରି ଧରୁଛି
ତୁମେ ରହା ମାଲ ।

ଜନ୍ତାଜନ୍ତୁ, (ଯନ୍ତାଯନ୍ତୁ)—ଖୁଦାଖୁଦା; ଭିଡ଼ ।

ବସ୍ତରେ ଏତେ ଲୋକ ଜନ୍ତାଜନ୍ତୁ ହୋଇ ଗଲେ ଯେ
ତୁଙ୍ଗୀଟି ବେହୋସ ହୋଇଗଲା ।

ଜନ୍ତାଳ—ସ୍ତୋକ

ଆଜି ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ପାଖରେ ଜନ୍ତାଳ ହେଉଛି ।

ଜନ୍ତାବା—ଗରମ ପାଣିରେ ଚୁଉଳ ଓ ଅଟା ପକାଇ
ଭାଣ୍ଟି ଦାଣ୍ଡି ପାଗ କରିବା ।

ଅଟାକୁ ଜନ୍ତୁ ରୁଟି କର, ଏପରି ଜନ୍ତା ରୁଟି ଘେରା
ପକ୍ଷରେ ଭଲ ।

ଜନ୍ତୁହେବା—ଘାଣ୍ଟିହେବା

ଘର ତତ୍ତାଳରେ ସେ ଜନ୍ତୁହୋଇ ଅସନିଶ୍ୱାସୀ
ହୋଇଗଲେଣି ।

ଜନ୍ତୁ—ଜୀବ; ପ୍ରାଣୀ ।

ଆଜିକାଲି ବଣ ତତ୍ତାଳରୁ ଭାବ ଜନ୍ତୁ ଶିକାର ମନା
ହୋଇଛି ।

ଜନ୍ତା—ପିମ୍ପୁଡ଼ ଜାତୀୟ ଏକପ୍ରକାର ବଡ଼ ପୋକ ।

ଖୁବ୍ ସାବଧାନରେ ରଖ, ନ ହେଲେ ଜନ୍ତା ପିମ୍ପୁଡ଼ି
ଖାଇଯିବେ ।

ଜନ୍ତୁ—ଜାତହେବା ।

ଜପ—ବାରମ୍ବାର ସ୍ମରଣ କରିବା; ନାମ ଉଚ୍ଚାରଣ
କରିବା ।

ସାଧୁମାନେ ଭଗବାନଙ୍କ ନାମ ଜପ କରନ୍ତି ।

ଜପମାଳ, (ଜପାମାଳ)—ସେହି ମାଳଟି ଧରି ଜପ
କରନ୍ତି ।

ଆଜ୍ଞା ସବୁଦିନେ ଶୋଇବା ପୂର୍ବରୁ ଜପାମାଳଟି ଧରି
ଜପ କରନ୍ତି ।

—ପାହାର କଥା ସବୁଦିନ ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ଦୃଢ଼ ।

ଆଜ୍ଞା କହନ୍ତି, “ମୁଁ ତାଙ୍କର ଜପାମାଳ” ।

ଜପିବା—ଜପ କରିବା ।

ଜବର—ବଡ଼; ବଳୁଆ ।

ସର୍ବସାଧାରଣ ମୁଁ କାଲି ଗୋଟାଏ ଜବର ବାଘ
ଦେଖିଲି ।

ଜବର ଦଖଲ—ବଳପୂର୍ବକ ଦଖଲ କରିବା ।

ହରି ସରକାରୀ ଜମି ଜବରଦଖଲ କରିଥିବାରୁ
ତା' ନାମରେ ମୋକଦ୍ଦମା ହୋଇଛି ।

ଜବରଦସ୍ତ—ବଡ଼ ଆକାରର ଜୋର ଖଟାଇ ।

ସୋଲିସ ଜଗିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଲୋକମାନେ ଜବରଦସ୍ତ
ଦରେ ପଶିଗଲେ ।

ଜବାନ—ଯୁବକ ।

ଜବାନ ଅବସ୍ଥାରେ ମୋ ଭଲ ଶିକାର କରୁଥିଲେ ।

—ବଳୁଆ

ସେ ତ ଜବାନ ଗୋଟା; ତାକୁ କି ତର ?

—ସୈନ୍ୟ

ତେଜ ଜବାନ, ତେଜ କିସାନ ।

ଜବାବ—ଉତ୍ତର

କିରେ ତୁ କ'ଣ ମୁହେଁ ମୁହେଁ ଜବାବ ଦେଉଛୁ ?

ଜମକ—ଆଡ଼ମ୍ବର ।

ଝିଅଟିର ବାହାଘର ଖୁବ୍ ଜମକରେ ହେଲା ।

ଜମା—ଠୁଳ କରିବା

ଜମାକୁ ଋଣ ଖର୍ଚ୍ଚ କର ।

—ସମ୍ବନ୍ଧ

ସେ ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ଜମାର ପାଞ୍ଚହଜାର ଟଙ୍କା
କଲେଣି ।

ଜମାଇବା, (ଜମେଇବା)—ମନଲୁଗି କରିବା ।

ଆଜି ପାତ୍ରାଟି ଖୁବ୍ ଜମିଛି ।

—ସମ୍ବନ୍ଧ କରିବା

ବ୍ୟାଙ୍କରେ ସେ ଅନେକ ଟଙ୍କା ଜମାଇଛନ୍ତି ।

ଜମାନା—ସମୟ; ଅମଳ

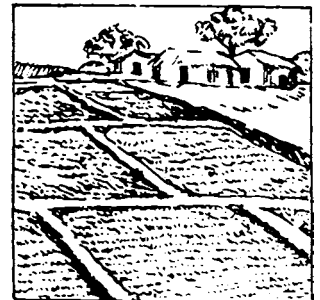
ଜମାବନ୍ଦି—ଜମିବାଡ଼ି ଓ ଖଜଣାର ହିସାବ ।

ଜମାଟ—ବ୍ୟକ୍ତିଆ ହେବା ।

ଶାତଦିନେ, ଖୁବ୍ ଅଣ୍ଟା ପଡ଼ିଲେ ଯାଣି ଜମାଟ
ବାନ୍ଧିଯାଏ ।

ଜମି—ଭୂମି ।

ଜମି ନି ରଖ ପଡ଼ିଆ,
ଲଗା ପକ୍ଷ ସ ନଡ଼ିଆ ।

ଜମିଦାର—ବହୁତ ଜମିର ମାଲିକ ।

ଏବେ ଅମ ଦେଶରେ ଆଉ ରଜା ଜମିଦାର ନାହାନ୍ତି ।

ଜମିବାଡ଼—ଭୂ ସମ୍ପତ୍ତି ।

ତାଙ୍କର ତ ଜମିବାଡ଼ କିଛି ନାହିଁ । କେବଳ ଖୁକିରୀ କରି ସେତିକି ପାଆନ୍ତି ସେତିକିରେ ବଳନ୍ତି ।

ଜରା—ବୃଦ୍ଧ ଅବସ୍ଥା; ବାନ୍ଧୁକ୍ୟ ।

ଜରା ଅବସ୍ଥାରେ ସମସ୍ତେ ଦୁର୍ବଳ ହୋଇଯାଆନ୍ତି ।

ଜରାୟୁ—ଗର୍ଭ; ପେଟରେ ଯେଉଁଠାରେ ଛୁଆ ବଢ଼େ ।

ଜରୁ—ସଜାଇବା ପାଇଁ ବଉଳ ଧାତୁରେ ତିଆରି ସରୁ ବା ପତଳା ପତ୍ଟ ।

ବନାରସା ଶାଢ଼ୀରେ ବହୁତ ଜରୁକାମ ହୋଇଥାଏ ।

ଜରୁକ—ପୂର୍ବେ ଚକ୍ରଥିତା ଜମି ମାପ ।

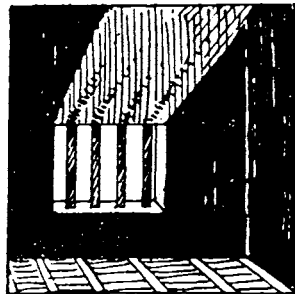
ଜରୁମାନା, (ଜୋରୁମାନା)— ଅର୍ଥଦଣ୍ଡ

ଖେଳ ପଡ଼ିଆରେ ରକ୍ଷାଗୋଳ କରିବାରୁ ବଳରମକୁ ଦଣ୍ଡଦେବା ଜରୁମାନା ହେଲା ।

ଜଳକା—ଯେ ଭଲ ଦେଖିପାରେ ନାହିଁ ।

ତୁ ଜଳକାଙ୍କ ପରି କ'ଣ ଭୁଲି ବସିଛୁ ?

ଜଳ କକାଟି, (ଜଳା କବାଟି)—ଛୋଟ ଝରକା ।

ଜଳ - ପାଣି ।

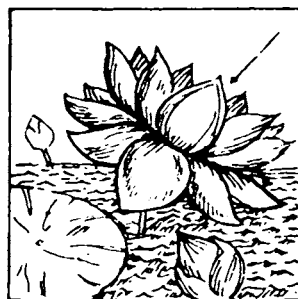
ଜଳଶିଆ—ଅଳ୍ପ ପରିମାଣର ହାଲୁକା ଖାଦ୍ୟ ।

ମା' ସଞ୍ଜବେଳେ ଜଳଶିଆ ପାଇଁ କେଉଁଦିନ ପିଠା ତ କେଉଁଦିନ ଚୁଡ଼ା ମୁଢ଼ି ଦିଅନ୍ତି ।

ଜଳତର—ଜଳରେ ରହୁଥିବା ।

ମାଛ ପାଣିରେ ରହୁଥିବାରୁ ତା'କୁ ଜଳତର କହନ୍ତି ।
କିନ୍ତୁ, ବେଙ୍ଗ ଜଳ ଓ ସ୍ଥଳରେ ରହୁଥିବାରୁ ତା'କୁ ଭିତ୍ତିତର କହନ୍ତି ।

ଜଳଜ—ଜଳରୁ ଜାତ; ପତ୍ର ।

ଜଳଜଳ—ପ୍ରସ୍ତ ବା ପରିଷ୍କାର ଦିଶିବା; ଚକ୍ଚକ୍ ।

ପିଲାଟି ଯେପରି ପରିଶ୍ରମ କରୁଛି ଭବିଷ୍ୟତରେ ସେ ବଡ଼ ହେବ ବୋଲି ମୋତେ ଜଳଜଳ ଦିଶୁଛି ।

—ଆଖି ପତା ନ ପକାଇ ଗୁହଁ ରହିବା

ମୁଁ ଖାଉଥିବାବେଳେ ଭିକାରିଟି ଜଳଜଳ ରହୁଥିବାର ଦେଖି ମୋତେ ଦୟା ଲାଗିଲା ।

ଜଳଜଳା—ଅଳ୍ପଜଳ

ସେଇଟା ଜଳଜଳା; ତା କଥାରେ କି ମୂଲ୍ୟ ଅଛି ?

—କଣା ଥିବା ହାଣ୍ଡି

ଜଳଜଳା ହାଣ୍ଡିରେ କି ପାଣି ରହିପାରେ ?

ଜଳଦ—ମେଘ

ଜଳଧି—ସମୁଦ୍ର

ଜଳନ୍ତା—ଜଳଥିବା

ଜଳିବା—ପୋଡ଼ିଯିବା

କାଗଜ ଖଣ୍ଡିକ ନିଆଁରେ ଜଳିଗଲା ।

ଭୋକରେ ପିଲାଟିର ପେଟ ଜଳୁଛି ।

ଜଳେଇବା, (ଜଳାଇବା)—ନିଆଁ ଧରେଇବା ।

— ଚିଡ଼େଇବା

ସେ ତ ଘରିକରି ନିଆଁ । ତୁ ତା'କୁ ଆହୁତି ଜଳାଇଛୁ ?

ଜଳା—କଣା

ବନ୍ଧରେ ଗୋଟିଏ ଜଳା ଫିଟିଥିବାରୁ ପାଣି ଖୁବ୍
ଜୋରରେ ବାହାରିଛି ।

ଜଳାଞ୍ଜଳି—ଜଳର ଆଞ୍ଜଳି ।

—ପରିତ୍ୟାଗ

ଖରପ ସାଙ୍ଗରେ ପଡ଼ି ପିଲାଟି ପାଠ ପଢ଼ାରେ
ଜଳାଞ୍ଜଳ ଦେଲାଣି ।

ଜଳାଶୟ—ପୋଖରୀ

ଗ୍ରୀଷ୍ମଦିନରେ ଜଳାଶୟଗୁଡ଼ିକରୁ ଜଳ ବହୁ-
ପରିମାଣରେ ଜମିଯାଏ ।

ଜଲ୍‌ଦି, (ଜଲ୍‌ଦି) ଶୀଘ୍ର

ଏଠାକୁ ଜଲ୍‌ଦି ଆସ ।

ଜବନିକା, (ଯବନିକା) - ପରଦା

ନାଟକ ସରିଲା । ଏବେ ଯବନିକା ଠଡ଼ିବ ।

ଜବାହର—ରତ୍ନ

ଜହ୍ନ—ବସ

ନାଗସାପର ଜହ୍ନର ଉଚ୍ଚତର ।

**ଜହ୍ନୁରୀ—ଯେ ମୂଲ୍ୟବାନ୍ ପଥର ସବୁ ବକାକଣା
କରେ ।**

କହୁ—ବୁଦ୍ଧ

କହୁମାମୁଁ—ବୁଦ୍ଧକୁ ମାମୁଁ ବୋଲି କୁହାଯାଏ ।

ଆ କହୁମାମୁଁ ପରତ ଶଶୀ

ମୋ କାନ୍ଧୁ ହାତରେ ଚଢ଼େଇ ଖସି ।

କହୁପକ୍ଷ—ଶୁକୁପକ୍ଷ

ଅନାବାସ୍ୟା ଠାରୁ ପୂର୍ଣ୍ଣନା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶୁକୁପକ୍ଷ ଏବଂ
ପୂର୍ଣ୍ଣନା ଠାରୁ ତା'ପର ଅନାବାସ୍ୟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୃଷ୍ଣପକ୍ଷ
କୁହାଯାଏ । ଶୁକୁପକ୍ଷକୁ କହୁ ପକ୍ଷ ବି କୁହାଯାଏ ।

କାଆ—ବଅର ଓ ଦେଉଶୁରଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ।

କାଇ—ଜାଲ

ବାପା ଦୋକାନରୁ ମୁଗ କାଇ, ହରଡ଼ କାଇ
ଆଣିଛନ୍ତି ।

କାଇ, (କାଈ), (ଯାଇ)—ଏକପ୍ରକାର ଫୁଲ ।

କାଇଫାଳ—ଏକପ୍ରକାର ବାସନା ଫଳ । ଏହାକୁ
ମସଲ୍ ଓ ଔଷଧ ରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି ।

କାଇ ରଗଡ଼ା—ମୁଗ; ବିର ପ୍ରଭୃତି ଘୋରଣାରେ
ପେଟି ଫାଳ କରିବା ।

“ଏଇଠାରେ ମାଆ ପରିବା କାଟେ,
ବେସର ବାଟେ,
କାଇ ରଗଡ଼େ,
ଶାଗ ଖରଡ଼େ ।”

—ବିବାହ କାମ ଆରମ୍ଭ କରିବା ପାଇଁ ଯେଉଁ
ଶୁଭଦିନ କାଇ ରୁଗାଯାଏ ।

ଆଉ ଆଠଦିନେ ଭାଇଙ୍କ ବାହାଘର, ଆଜି ହେଉଛି
କାଇ ରଗଡ଼ା ।

କାଉ, (ଯାଉ)—ମାଣ୍ଡିଆ; ଚାଉଳ ଆଦିରେ ତିଆରି
ଚରଳ ଖାଦ୍ୟ ।

ମାଣ୍ଡିଆ କାଉ ଛାତି ବେନାରି ପିବା ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ
ଉପକାରୀ ।

କାଆଁଲା, (ଯାଆଁଲା) ଏକାଥରକେ ଜନ୍ମ ହୋଇ-
ଥିବା ଦୁଇଟି ପିଲା ।

“ଲବ କୁଶ ଦୁହେଁ ଯାଆଁଲା ଭାଇ,
ସାନ ବଡ଼ ବାରି ହୁଅଇ ନାହିଁ ।”

କାଉଁଳି—ଗୋଟିଏ ଲୁଗାରେ ଦୁଇପାଖରେ ବନ୍ଧା
ହୋଇଥିବା ବୁକୁଳା ।

କାଉଁଳ ପାଲୁ—ବାଘ ପାଲୁ ।

ମୋ ଭଲ ଏକୋଇଶିଆ ଦିନ ଦୁଇଦଳ ପାଲୁବାଲୁ
ଅତି କାଉଁଳ ପାଲୁ କରଇଥିଲେ ।

କାକଜମକ—ଆଡ଼ମ୍ବର ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ମୋ ସାଙ୍ଗର ଭଲ ବଡ଼ କାକଜମକରେ
ବାହାହେଲା ।

କାକିବା—ପାଟି କଳରେ ଧରି ରଖିବା ।

କାସ ହେବାରୁ ସେ କଳରେ ଅଦା ଖଣ୍ଡେ କାକିଛି ।

ଉଡ଼ିଧରିବା

ମାଉ ମାଙ୍କଡ଼ଟି ତା' ଛୁଆକୁ କୋଳରେ କାକି
ଧରିଛି ।

—ପ୍ଳୁଡ଼ି ନ ଦେବା

ନବଦନର ପଇସା କାକିବା ଅଭ୍ୟାସ ଏମିତି ସେ,
ପାଞ୍ଚଶହ ଟଙ୍କା ଦରମାରୁ ମୋଟେ ଗହେ ନଈରେ
ତା'ର ମାସକ ଖର୍ଚ୍ଚ ତଳିଯାଏ ।

କାଗର—ଅନିଦ୍ରା

ଫରୁଷ ଅମାବାସ୍ୟା ପୂର୍ବ ରାତିରେ ଅନିଦ୍ରା ରହି
ଶିବଙ୍କର ପୂଜା କରିବା ।

କପିଳାସର କାଗର ସାତ୍ରା ପ୍ରସିଦ୍ଧ ।

କାଗରଣ—ନିଦ୍ରାଭଙ୍ଗ

—ଚେଇଁଉଁବା

ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ଭାରତବାସୀଙ୍କ ଭିତରେ କାଗରଣ
ଆସିଯାଇଛି ।

କାଗା—ସ୍ଥାନ

କାଗା ଘର, (ଜେଗା ଘର)—ଆଖଡ଼ା ଘର; ଯେଉଁଠି
ଦଣ୍ଡ ବୈଠକ; କୁଞ୍ଜି କସରତ ପ୍ରଭୃତି ଅଭ୍ୟାସ
କରାଯାଏ ।

ପୁରୀରେ କାଗାଘର ଅଛି ।

କାଗିବା—ଚେଇଁ ଉଠିବା ।

କାଗୁଡ଼—ସେ କାଗିଉଠିଛି; ସାବଧାନ ।

ଆଜିକାଲି ଏଠାରେ ବହୁତ ଚୋରି ହେଉଛି । ତୁମେ
କାଗୁଡ଼ ରହିବ ।

—ଚେଇଁଉଠିବା ବା ଚେଇଁ ରହିବା

ଦେଶର ସାଧାନତା ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ହେଲେ ଆମକୁ
କାଗୁଡ଼ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

କାକୁଲ୍ୟମାନ—ଅତି ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ।

କାଠ—ଲେଉଟା ।

ସେ ତ କାଠବାସ, ତା'ଠାରୁ ତୁମେ କ'ଣ ପାଇବ ।

— ଉତ୍ତର ଭାରତର ଏକ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ନାମ

ଆମ ସୈନ୍ୟବାହିନୀରେ କାଠ ରେଡିମେଣ୍ଟ ନାମକ
ଏକ ସୈନ୍ୟ ଦଳ ଅଛି ।

କାଡ଼—ଶୀତ

ମାଘ ମାସରେ ବାଘପରି କାଡ଼ ମାଡ଼ିବସେ ।

କାଡ଼ୀ—ଜଡ଼ି ଥିା ଲୋକ; ଯେଉଁ ଥିା ଲୋକ କଥା
କହିପାରେ ନାହିଁ ।

(ପୁରୁଷମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଜଡ଼ା କୁହାଯାଏ ।)

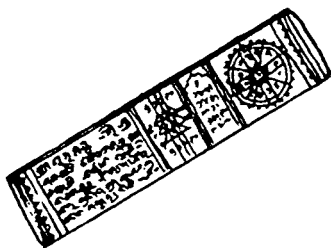
କାଡ଼—ଜନ୍ମ

ପଙ୍କଜ ପଦ୍ମ ଜାତ ହୁଏ; ସେଥିପାଇଁ ପଦ୍ମକୁ ପଙ୍କଜ
କୁହାଯାଏ ।

କାଡ଼, (ଯାତ)—ଯାତ୍ରା

ଯଥା ଦୋଳ ଯାତ, ମକର ଯାତ, ଧନୁ ଯାତ ।

କାତକ—ଜନ୍ମ ପରିକା; କୋଷ୍ଠୀ ।

ମୋ ଭାଇ ଜନ୍ମ ପରେ ପରେ ବାପା କୋଷ୍ଠୀକୁ
ତକାଇ ତା'ର କାତକ ତିଆରି କଲେ ।

କାତି—ପ୍ରକାର

ବରିଷ୍ଠରେ ନାନା କାତିର ଫୁଲ ଫୁଟିଛି ।

—ଶ୍ରେଣୀ

ପ୍ରକୃତରେ ଦେଖିବାକୁ ଗଲେ କେବଳ ଘା ଓ ପୁରୁଷ
ଦୁଇଟି କାତି ।

ଲୋକମାନେ ଶିକ୍ଷିତ ହେବା ଫଳରେ କ୍ରମେ କାତି-
ଭେଦ ଲୋପ ପାଇଯାଇଛି ।

ଶିକ୍ଷିତ ଯୁବକ ଯୁବତୀମାନେ କାତିଆଣ ଭବ ନ ରଖି
ବିବାହ କରୁଥିବାରୁ କାତି ପ୍ରଥା କ୍ରମେ ଲୋପ
ପାଇଯାଇଛି ।

—କୌଣସି ଏକ ଦେଶ ବା ବସ୍ତୁ ଜନଗୋଷ୍ଠୀ
ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀ ଆମ କାତିର ପିତା ।

କାତିଆ—ଭଲ କାତିର

ଯଥା—କାତିଆ ଆୟ, କାତିଆ ବାଜଗଣ ।

ବିପରୀତରେ ଅକାତିଆ ।

କାତୀୟ—କାତି ସମ୍ପର୍କୀୟ ।

ଯଥା—କାତୀୟ ପତାକା ।

କାତୀୟ ସଂଗୀତ ।

ଆମ କାତୀୟ ପଶୁ-ବାଘ ।

ଆମ କାତୀୟ ଦକ୍ଷୀ-ମୟୂର ।

ଆମ କାତୀୟ ଫୁଲ-ପତ୍ର ।

କାଦୁ—କୁହୁକ

—ଏକପ୍ରକାର ଚର୍ମସ୍ତୋତ୍ର

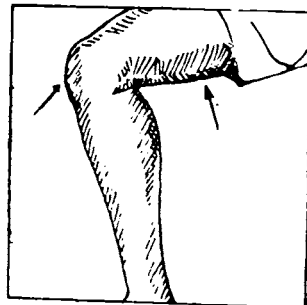
କାଦୁକର—କୁହୁକଆ

କାଦୁକରର ଖେଳ ଦେଖିଲେ ଅବାକ୍ ହେବାକୁ
ପଡ଼େ ।

କାଦୁଘର—ସେଉଁଠି ଦର୍ଶନୀୟ ପଦାର୍ଥମାନ ଠୁଳ
ହୋଇ ରଖାଯାଇଥାଏ ।

ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ କାଦୁଘର ଅଛି ।

କାନୁ—ଜଘ

କାବୁଡ଼ା, (କାବଡ଼ା)—ଆପଡ଼ା; ରୂପଡ଼ା ।

—ଦୂରରେ ଧରିବା

କାବୁଡ଼ିବା—ଜୋରରେ ଧରିବା ।

ଅନ୍ଧାର ସାଥେ ଛେଳିଟିକୁ କାବୁଡ଼ି ଧରିଲୁ ।

କାମା—କୁଣ୍ଡା

ଜାମାପଟା—ଜାମା ଇତ୍ୟାଦି ପ୍ରୋଷାକ ।

ମଜଲା ଜାମାପଟା ଧୋବାଘରେ ଦେଇଦିଅ ।

ଜାମା କୋ (ସୋ)ଡ଼—ଭଲ ଲୁଗାପଟା ପିନ୍ଧି ସଜା ହୋଇଥିବା ।

ଲେକନାଦେ ଜାମାଯୋଡ଼ ହୋଇ ଧନୁଯାତ୍ରା ଦେଖିବାକୁ ଗଲେ ।

ଜାମାତା—ଜୁଇଁ; କନ୍ୟାର ସ୍ବାମୀ ।

ଜାମିନ—ଅନ୍ୟର କାର୍ଯ୍ୟ ବା ରାଶି ନିମନ୍ତେ ଦାୟିଲୁ ।

ହରି ତାର ରଣ ଯଥା ସମୟରେ ସୁଝି ନ ପାରିବାରୁ ଗୋପାଳକୁ ଜାମିନ ଦେଲା ।

ହରିର ଅପରାଧ ଏତେ ଗୁରୁତର ଯେ ଜଜ୍ ତା'କୁ ଜାମିନ ଦେଲେ ନାହିଁ ।

ଜାମିନଦାର—ଅନ୍ୟର କାର୍ଯ୍ୟ ବା ରାଶି ପାଇଁ ଯେ ଦାୟୀ ରହେ ।

ଦୋଷୀପାଇଁ ଜାମିନଦାର ନ ମିଳିବାରୁ ସେ ହାଜତରେ ଅଛି ।

ଜାମୁ—ଖରବିନେ ପାରୁଥିବା ଏକପ୍ରକାର ସୁସ୍ବାଦୁ କୋଳି ।

ଜାମୁଡାଳି—ମିତ; ବଉଳ; ସଙ୍ଗାତ; ଆମ୍ବକଣି ପରି ଏକ ସ୍ନେହପୂର୍ଣ୍ଣ ସମ୍ବୋଧନ ।

ଜାୟା—ସ୍ତ୍ରୀ

ଜନକ, ଜନନୀ, ସୁତ, ସୁତା, ଜାୟା, ଧବ ସହୋଦର ଆତ୍ମୀୟ ବାନ୍ଧବ ।

ପ୍ରଭୁ, ଏ ପର୍ବ ସମ୍ବନ୍ଧେ ତୋ'ର ଦୟା ନିଦର୍ଶନ ଆହେ ଆଦିକଥ—(ସ୍ତବ-ମଧୁସୂଦନ) ।

ଜାରି, (ଜାରି)—ପ୍ରବୃତ୍ତ

ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କୁ ଆସିବାପାଇଁ ଜଜ୍ ସମନ ଜାରି କରିଛନ୍ତି ।

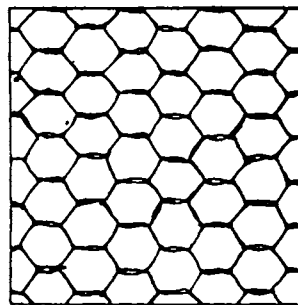
—ବ୍ୟସ୍ତ କରିବା; ହଇରାଣ କରିବା

ମିଲିଟି ସକାଳୁ ମୋତେ ଜାରି କରି ମାରିଲୁଣି ।

ଜାରୁବା—କୌଣସି ପଦାର୍ଥକୁ ତେଲ ଦିଅ ଇତ୍ୟାଦିରେ ଘୁକି ଚର୍ହିରୁ ଜଳିଯି ଅଂଶ କାଢ଼ିଦେବା ।

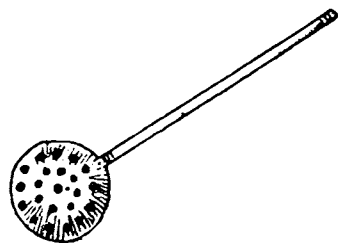
ବସୁଣକୁ ତେଲରେ ଜାରୁଦେଲେ ତା'ର ଗନ୍ଧ କମିଯାଏ ।

ଜାଲି—କଣା ଥିବା ଜାଲପରି ପଦାର୍ଥ ।

ଯଥା—ତାର ଜାଲ ।

ଜାଲିଚଟୁ—ପିଠା ବା ମିଠେଇ ଓ ଛଣାଛଣି ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବା କଣା ଥିବା ଚଟୁ ।

ଜାଲିଜାଲିଆ, (ଜାଲିଜାଲୁଆ)—ଅପ୍ପଣ୍ଡ

ରାମବାବୁଙ୍କ ଆଖି ଖରପ ଥିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ଜାଲିଜାଲୁଆ ଦେଖାଯାଉଛି ।

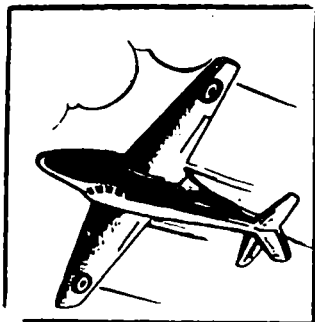
ଜାଲେଣି—ଜାଲିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଥିବା ପଦାର୍ଥ ।

ଆମେ ତଙ୍ଗଲ ନଷ୍ଟ କରୁଥିବାରୁ ଜାଲେଣି କାଠର ଦାମ ବଢ଼ିଯାଉଛି ।

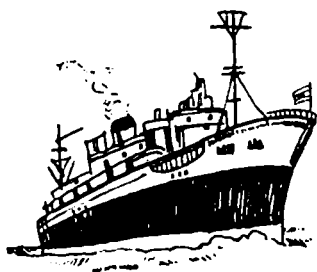
ଉଡ଼ାକାହାଜରେ ଜାଲେଣି ସରିଯିବାରୁ ଉଡ଼ା-ଜାହାଜଟି ଖେଳପଡ଼ିଆରେ ଓହ୍ଲାଉପଡ଼ିଲା ।

କାହାଜ—ବୋଇଜ

ଯଥା—ଉଡ଼ାକାହାଜ, ବୁଡ଼ା କାହାଜ ।

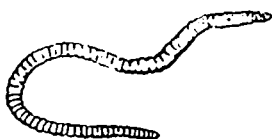
କାହାଜିଆ—ନାବକ

କଅନ୍ତା—ବଞ୍ଚୁଥିବା

କଅଳ—ବନଶୀ କଣ୍ଠାରେ ଗୁନ୍ତାହୋଇ ପାଣିରେ
ଖେଳାହେବା କଅନ୍ତା ମାଛ ।

କଥା—କେଷୁଆ

କଥା ବାଡ଼ି ବରିଷ୍ଠର
ମାଟି ତଳ ଉପର
କରି ମାଟିକୁ ହାଲୁକା
କରିଦିଏ ।

କଥାଁଇବା, (କଥାଁଇବା), (କଥାଉବା), (କଥାଉବା)—
ଜୀବନ ଦାନ କରିବା ।

ବର୍ଷାଦିନେ ବୃକ୍ଷବେପଥ ସପ୍ତାହ ହେଉଥିବାରୁ
ଗଛଗୁଡ଼ିକୁ କଥାଁଇବା ସହଜ ହୁଏ ।

କଇଁବା, (କଇଁବା), (କଇବା), (କଇବା)—ବଞ୍ଚି
ରହିବା

ଏ ଶୁଖିଲା ଦିନରେ ଗଛ ଲଗାଇଲେ ତାହା କ'ଣ
କଇଁବ ?

କଗର—ବାରମ୍ବାର ଅନୁରୋଧ; କିନ୍ତୁ !

କାମଟା ଯେମିତି ସେମିତି କରିଦେବାକୁ ତା'ର
କଗର ଲାଗିଛି ।

କଗୀଷା—ଜୟ କରିବାର ଇଚ୍ଛା ।

କଗୀଷୁ—ଯେ ଜୟ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତି ।

କଜ୍ଜାସା—ଜାଣିବାର ଇଚ୍ଛା ।

କଜ୍ଜାସୁ—ଯାହାର ଜାଣିବା ଇଚ୍ଛା ଥାଏ ।

କଣିବା—ଜୟ କରିବା ।

କତିବା—ଜୟ କରିବା ।

କତେନ୍ଦ୍ରିୟ—ଯେ ଇନ୍ଦ୍ରିୟମାନଙ୍କୁ ଜୟ କରିଛନ୍ତି ।

କଦ୍, (କିଦ୍), (କିଦ୍)—କଗର

ଏକ କିଦଥା ପିଲା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ହଇସା କରନ୍ତି ।

କଦି ମାରିବା—ଦୁଇଜଣ ନିଜ ମତ ଠିକ୍ ବୋଲି କହି
ସେଥିପାଇଁ ଶପଥ କରିବା ।

ଆଜି ବର୍ଷା ହେବ କି ନାହିଁ, ଏ ବିଷୟରେ ଏକମତ
ନ ହୋଇ ରାମ ଆଉ ଶ୍ୟାମ ଜିଦ୍ ମସମସ୍ତ
ହେଲେ ।

—କୌଣସି କାମ କରିବା ପାଇଁ ଦୃଢ଼ ସକଳ୍ପ
କରି ତାହା ନ କରିପାରିଲେ ଦଣ୍ଡ ଶ୍ରେଣିବା ପାଇଁ
ପଣ ରଖିବା

ଅର୍ଜୁନ କିନ୍ତୁ ମାରି କହିଲେ, “ଯଦି ଆଜି ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ
ପୂର୍ବରୁ କରୁଥାଆନ୍ତୁ ମାରି ନ ପାରିବି ତେବେ ଆତ୍ମହତ୍ୟା
କରିବି” ।

ଜନିଷ—ପଦାର୍ଥ

**ଜନିଷ ପତ୍ର, (ଜନିଷ ପତର), (ଜନିଷ ପାତ୍ର)—ପଦାର୍ଥ
ସବୁ ।**

ଜନିଷ ପତ୍ର ଶଗଡ଼ ଗାଡ଼ିରେ ଲଦିଦିଅ ।

ଜମା—ମାର୍ପତ୍

ତା'ର ଜନିଷପତ୍ର ମୋ ଜମା ରହିଛି ।

ଜମାଦାର—ଯାହାଙ୍କ ମାର୍ପତରେ ରହେ ।

ତାଙ୍କ ଘରେ କେହି ନ ଥିବାରୁ ମୁଁ ତାଙ୍କ ଜମାଦାରି
ଜମାଦାର ହୋଇ ରହିଲି ।

ଜରା, (ଜାର)—ଏକପ୍ରକାର ମସଲା ।

ଜୀର୍ଣ୍ଣ—ପୁରୁଣା

ସେହି ଚନ୍ଦ୍ରଟି ଜୀର୍ଣ୍ଣ ହେଲାଣି ।

—ଦ୍ରୁଜମ

କାଲି ରାତିର ଶ୍ରେଣିରେ ଖାଇଥିବା ଖାଦ୍ୟ ଏହାଏ
ଜୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇନାହିଁ ।

ଜୀବ—ପ୍ରାଣୀ; ଜନ୍ତୁ ।

ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଅସଂଖ୍ୟ ଜୀବ ଅଛନ୍ତି ।

—ଜୀବନ

ଜୀବ ଥିଲେ ଲୋଭ ଅଛି ।

ଜୀବନ—ପ୍ରାଣ

ଜୀବନ୍ତ—ଯାହାର ଜୀବନ ଅଛି ।

ଜୀବନ୍ତ ପ୍ରାଣୀମାନେ ଖାଦ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକ କରନ୍ତି ।

—ପ୍ରକୃତ ଜନିଷ ପତ୍ର

ବିଭୁତି ଖୁବ୍ ଜୀବନ୍ତ ହୋଇଛି ।

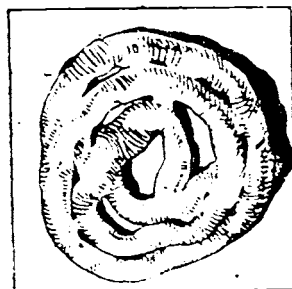
ଜୀବିକା—ବୃତ୍ତି

ଜୀବନ ପାଇଁ ଏକ ଜୀବିକା ଲୋଡ଼ା ।

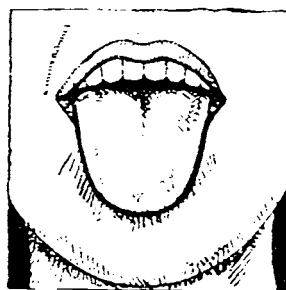
କଙ୍ଗଲରୁ କାଠ ସଂଗ୍ରହ କରି ବିଜିବା ଲୋକଟିର
ପ୍ରଧାନ ଜୀବିକା ।

ଜିଲ୍ଲା, (ଜିଲ୍ଲା)—ରାଜ୍ୟର ଅଂଶ

ଜିଲ୍ଲାପତି, (ଜିଲ୍ଲାପତି), (ଜିଲ୍ଲା)—ଏକପ୍ରକାର ମିନିଷ୍ଟର ।

ଜହ୍ନୁ—ଜଳ

ତାଙ୍କର ଶେରୀର ନାଡ଼ି, ଆଖି ଓ ଜିହ୍ୱା ପରୀକ୍ଷା
କଲେ ।

ଜୀମୁତ—ମେଘ

ଜୀବିତ—ଜୀବ ରହିଥିବା ।

ସାପଟି ମଲାଣି ନା ଜୀବିତ ?

କୁ—ଶକ୍ତି; ସାମର୍ଥ୍ୟ ।

କୁଆ—କଟା ଆମ୍ବ ପ୍ରଭୃତିରେ ଲୁଣ ଦେଇ ନରମ କରାଇବା ।

—କ୍ଷୀରରୁ ଦହି କରିବାପାଇଁ କମ୍ପା ପଖାଳ ପାଗ କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ପୁରୁଣା ଦହି ବା ଆମ୍ବିକ ତୋରଣି ।

—ଦୁଧର କ୍ଷୀଡ଼ା

ଗୋଲିସ ଗାଆଁରେ ପଶି ଗୋଟିଏ କୁଆ ଘର ଭିତରେ ବସାଇ କଲେ ।

କୁଆଙ୍ଗ—କେନ୍ଦୁଝର, ଡେକାନାଲ ଆଦି ଅଞ୍ଚଳରେ ରହୁଥିବା ଏକ ଆଦିବାସୀ ଗୋଷ୍ଠୀ ।

କୁଆଖେର (ବାଖେର)—ବଡ଼ ଠକ ବା ଣେ ।

କୁଆଣି, (କୁଆଣୀ)—ଏକ ଜାତିର ମସଲ; ଏହା ଔଷଧ ପରି ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ।

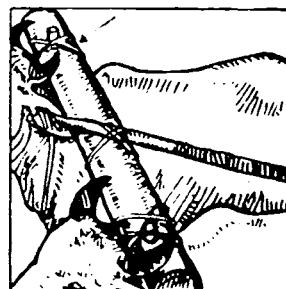
ପଥା : କୁଆଣି ଅର୍କ ।

କୁଆର—ସମୁଦ୍ର ପାଣି ଫୁଲ ଉଠିବା ।

କୁଆରୁଆ—ଯେଉଁ ନିର୍ବାସିତକୁ କୁଆର ବେଳେ ସମୁଦ୍ର ପାଣି ପଶିଆଯାଏ ।

କୁଆଳି, (ଧୁଆଳି)—ଦୁଇଟି ବଳଦ ହଳ କରିବା

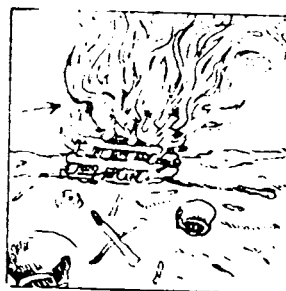

ପାଇଁ ଯେଉଁ କାଠ ବା ବାଉଁଶ ତିଆରି ଯନ୍ତ୍ର ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ।

କୁଇ—ଏକ ପ୍ରକାର ଫୁଲ ।

—ଯେଉଁ ନିଆଁରେ ଶବ ପୋଡ଼ାଯାଏ

କୁଟିବା, (ପୁଟିବା)—ମିଶିଯିବା; ଏକାଠି ହେବା ।

ତାଙ୍କ ଖେଳବେଳକୁ ତୁମେ ଉଡ଼ିତର କିପରି ଏକାଠି କୁଟିଯାଉଛି ?

—ପାଇଯିବା

ଏତେବେଳେ ମୋତେ ଭଲ ଯୁଯୋଗ କୁଟିଉଲ ।

ଜୁଡ଼ା, (ଜୁଡ଼ା)—ସଜାଡ଼ାଇଥିବା କେଶ ।

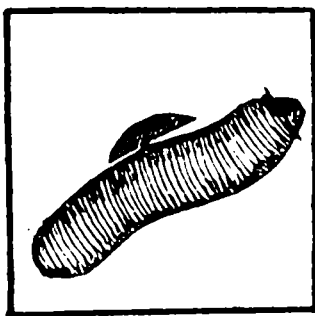

ଜୁରୁ, (ଜୁରୁ)—ବଳ ପ୍ରୟୋଗ କରି ହରଣ ।
ତକାଘତମାନେ ତାଙ୍କର ସବୁ ଜୁରୁ କରି ନେଲେ ।

ଜୁଲୁମ, (ଜୁଲୁମ)—ଅତ୍ୟାଚାର; ଜବରଦସ୍ତି ।
କାହାରି ଉପରେ ଜୁଲୁମ କରିବା ନିତାନ୍ତ ଭୁଲ ।

ଜୈନ୍—ଜନ୍ମ

ଜୋକ—ରକ୍ତ ଶୋଷିପାରୁଥିବା ଏକ ଜଳଚର ଜୀବ ।

ଜୋକମାନେ ଗୋ ମଝିଷାଦି ପ୍ରାଣୀଙ୍କର ରକ୍ତ ଶୋଷଣ କରନ୍ତି ।

—କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କଥାରେ ନିଗର କରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପ୍ରତି ଆଶେଷ ।

ସେ ତାହାର କାମଟି ହାସଲ କରାଇନେବା ପାଇଁ ମୋ ପକ୍ଷରେ ଜୋକ ଭଳି ଲାଗିଛି ।

ଜୁଲୁଜୁଲୁଆ—ପେଟ୍ଟି ଡୋକର ଦେହକୁ ଆଲୁଅ ବାହାରୁଆ ।

ଜହ୍ନାର—ନମସ୍କାର

ଜେଜେ—ପ୍ରଣାମ

ଗୁରୁଜନଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ଜେଜେ କରିବ ।

—ଗୁରୁଜନ; ଯେପରିକି ଜେଜେବାପା; ଜେଜେମା;
(ଜେଜେମା)

ଜେଜେ ମା, (ଜେଜେ ମା)—ବାପାଙ୍କ ମାଆ ।

ଜେଜେ ବାପା—ବାପାଙ୍କ ବାପା ।

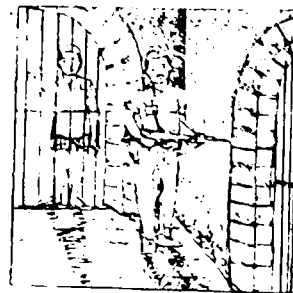
ଜେଠାଣ୍ଡ, (ଜେଠେଞ୍ଜ), (ଦେଠାଣ୍ଡ), (ଦେଠେଞ୍ଜ)—
ବାପାଙ୍କର ବଡ଼ଭାଇଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଜେମା—ସୁଜାଙ୍କ ଝିଅ ।

ଜେରୁ—ବୁଲେଇ ବଙ୍କେଇ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରି ସତକଥା
ବାହାର କରିବା ।

ଓକିଲ ଆଜି ଆସାମାକୁ ଭରି କେର କଲେ ।

ଜେଲ, (ଜେଲଖାନା)—ଯେଉଁଠାରେ କସ୍ତମାନଙ୍କୁ
ରଖାଯାଏ; କାରାଗାର ।

କୋଗାଡ଼, (ଯୋଗାଡ଼)—ଆୟୋଜନ

—ଠିକ୍ ଠିକ୍ ସଜାଡ଼ିବା

କୋଡ଼, (ଯୋଡ଼), (କୋଡ଼ା), (ଯୋଡ଼ା)—ଦୁଇଟି ଲୁଗା (ଗୋଟିଏ ଧୋତି ଓ ଅନ୍ୟଟି ଚଦର) ।

ତାଙ୍କ ଢାଞ୍ଜିଙ୍କ ପାଇଁ ପାଟ କୋଡ଼ ଆସିଛି ।

—ଭକ୍ତା ସ୍ଥାନକୁ ଯୋଡ଼ିବା ବା ଦୁଇଟି ପଦାର୍ଥକୁ ଏକାଠି କରିବା ।

ବେଶା ସିନେଷ୍ଟ ଶ୍ରବ ଦେଲେ ଜଗା ବା ପଥର ଯୋଡ଼ି ଟାଣ ହୁଏ ।

କୋଡ଼ହସ୍ତ—କୋଡ଼ହାତ ।

ଦୁଃଖୀ ଲୋକଟି କୋଡ଼ହସ୍ତରେ ତାଙ୍କ ଅନୁନୟ ବିନୟ ହୋଇ ବୁଝାରି କଲ ।

କୋଡ଼ିବା—ଦୁଇଟି ଭକ୍ତା ଖଣ୍ଡକୁ ମିଶାଇବା ବା ଏକାଠି କରିବା ।

କୋଡ଼ି ଜମକ—ଯେଉଁ ଦୁଇଟି ପଦାର୍ଥ ଏକାଠି ଥାଇ ଶୋଷାୟକ ଦେଖାଯାଏ ।

କୋର—କେ

ମାଋ ଖୁବ୍ କୋରରେ ଡିନାକୁ ଟାଣିଦେଲା ।

କୋର ଯା'ର ମୁଲକ ତା'ର ।

କୋର, (କୋଡ଼)—ଯେଉଁଠାରେ ବର୍ଷାଜଳ ଜମା-ହୋଇ ନାଳପରି ବହିଯାଏ ।

ଅମ ତାଆଁମୁଣ୍ଡରେ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ କୋର ଅଛି ।

କୋଷା—ହାତବଳ

ଜ୍ଞାତି—ନିଜ ଗୋଟିଏ ଲୋକ; ଦାୟାଦ ।

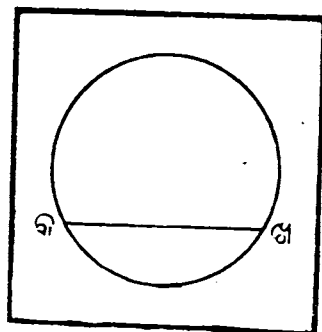
—ନିଜ କୁଟୁମ୍ବର ଲୋକ

ଜ୍ଞାନ—ବୁଦ୍ଧି

ଜ୍ଞାପନ—ଆବେଦନ ଜଣାଇବା ।

ଡାକ୍ତରବାରୁ ମନୋଡ଼ର ରୋଗ ଭଲ କରିଦେବାରୁ ସେ ଡାକ୍ତରବାରୁଙ୍କ ପାରେ ବୃତ୍ତଜ୍ଞତା ଜ୍ଞାପନ କଲା ।

ଜ୍ୟା—ବୃତ୍ତର ପରିଧି ଉପରିସ୍ଥ ଦୁଇ ବିନ୍ଦୁକୁ ଯୋଗ କରିଥିବା ସରଳରେଖା ।

—ପୃଥିବୀ

ଜ୍ୟେଷ୍ଠ—ଯେ ବୟସରେ ବଡ଼; ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।

ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କର ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଭ୍ରାତ ।

ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା, (ଜୋତ୍ସ୍ନା)—ଚନ୍ଦ୍ର, କରଣ ।

ଜ୍ୟୋତି—ଫାନ୍ତି; ତେଜ; ଆଲୋକ ।

ଜ୍ୟୋତିର୍ଗଣ, (ଜ୍ୟୋତିରଞ୍ଜଣ)—ଜୁଜୁକୁଆ ପୋକ ।

ଜ୍ୟୋତିଷ—ଜ୍ୟୋତିର୍ବିଦ୍ୟାରେ ପଣ୍ଡିତ ।

ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା—ଚନ୍ଦ୍ର, କରଣ ।

ଜ୍ୱର—ଏକ ରୋଗ ।

ଜ୍ୱଳନ—ଜ୍ୱାଳା

—ଦାହ

ଢକଢକ, (ଢକମଳ)—ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ

ଢକମଳ—ନିଆଁ ବାହାର କରିବାପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ପଥର ।

ଅତି ପୁରକାଳରେ ଢକମଳ ପଥର ବ୍ୟବହାର କରି ଲୋକମାନେ ନିଆଁ ବାହାର କରୁଥିଲେ ।

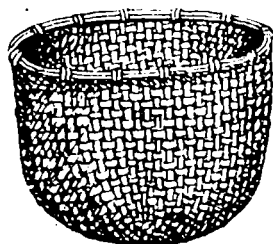
ଢକମଳିଆ—ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ

ଢକମଳିଆ ଅଳଙ୍କାର ପିନ୍ଧିବାକୁ ଢକ୍କା ନୁହେଁ କାହାର ?

ଢଗଡ଼ା—କଳି; ବିବାଦ ।

ନିଜ ନିଜ ଭିତରେ ଢଗଡ଼ା କରି ମୋମାନେ ଘରଟିକୁ ଭାଙ୍ଗିଲେ ।

ଢଙ୍କା—ବଡ଼ ଟୋକେଇ; ଗାଡ଼ିଆ ।

ବଡ଼ ବଡ଼ ଭେଟିରେ ଢଙ୍କାରେ ଭାତ ଛାଆଯାଏ ।

ଢଙ୍କାର—ଗୀତି ବାଦ୍ୟର ସ୍ୱର ।

ଢଙ୍କାଳିଆ—ଘାମୁଛା

ଗାଁ ମୁଣ୍ଡ ବରଗଛଟି ଖୁବ୍ ଢଙ୍କାଳିଆ ।

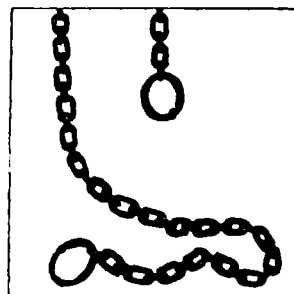
ଢଞ୍ଜିଟ—ଗୋଳମାଳ; ଅତୁଆ; ଜଞ୍ଜାଳ ।

ମୋତେ ଏ ଢଞ୍ଜିଟରେ ପୁରା ନାହିଁ ।

ଢଞ୍ଜା—ଢ଼ୁଡ଼; ଖୁବ୍ ଜୋର ପବନ ।

ବର୍ଷା ସହିତ ଢଞ୍ଜା ପବନ ପିଟିଲା ।

ଢଞ୍ଜିର, (ଢଞ୍ଜିର)—ଶିକୁଳ

ଢ଼ଢ଼ିଆ—କାର୍ଯ୍ୟବ୍ୟସ୍ତ; ଗୋଳମାଳିଆ ।

ଢ଼ଟ—ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ।

ଏ ଜାମଟିକୁ ଢ଼ଟ ଟେକ କରିଦିଅ ।

ଢ଼ଟକ—କାନ୍ଥ; ପାହା ଅଳ୍ପକାଳ ପାଇଁ ତେଜ ପ୍ରକାଶ କରିବା ।

ବିଜୁଳିର ଢ଼ଟକ ପରି ସେ ଦେଖାଦେଇ ସେଇଠି କେଉଁଆଡ଼େ ଭାବେଇଗଲେ ।

ଝଟକିବା—ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଦିଶିବା

ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଦୟ ନାତ୍ରେ ସୁନେଲି କିରଣ ଚଉଦିଗକୁ
ଝଟେ ଉଠିଲା ।

ଝଟି—ଶୀଘ୍ର

ଝଟପଟ—ଚମକ

ସେ କାନଟିରୁ ଝଟପଟ ଶେଷ କରିଦେଇ ବାହାରି-
ପଡ଼ିଲା ।

ଝଟାପଟା—କଳତ; ମୁହଁମୁହଁ; ମରାମରି; ଯାହା
କୌଣସି ବସ୍ତୁରେ ଲାଗିଲେ ସହଜରେ ଛୁଡ଼େନାହିଁ ।
ଆଜି ସେ ମୋ ସାଥରେ ଝଟାପଟା କରିବଲା ।

କିଏ କଣ କାନକୋଳି କଣ୍ଟା,
ଯଦିରେ ଲାଗିଛି ଝଟାପଟା ।

ଝଟିକା—ତୋଫାନ

ଝଡ଼, (**ଝଡ଼ି**)—ବେଶୀ ସମୟ ଧରି ବର୍ଷା ସହ
ଜୋରରେ ପବନ ।

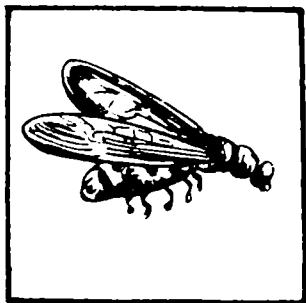
ଝଡ଼ା—ଝାଡ଼ିବା; ପହଁରିବା

କୋଠରୀଟି ଝଡ଼ାଝେବା ପରେ ପିଲାମାନେ ସେଠାରେ
ବସିଲେ ।

—ମନ୍ତ୍ର ପଢ଼ି ମାର୍ଜନ କରିବା

ସେ ଗୁଣି ଗାରେଡ଼ି କିନ୍ତା ଝଡ଼ା ଫୁଙ୍କାରେ ବିଶ୍ୱାସ
କରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଝଡ଼ିପୋକ, (**ଝରଷାକ**)—ଝଡ଼ିବର୍ଷା ହେବା ପୂର୍ବରୁ
ତାହାର ସୂଚକ ସ୍ୱରୂପ ଉଡ଼ି ବୁଲୁଥିବା ଏକପ୍ରକାର
ପୋକ; ପକ୍ଷପୂକ୍ତ ଏକପ୍ରକାର ଉଇ ।

ଝଡ଼ିବା—ଖସିବା

ଶରତକାଳରେ ଅନେକ ଗଛରୁ ପତ୍ର ଝଡ଼ିପଡ଼େ ।

—ଦୁଃଖ ହେବା

ଭରରେ ଘଡ଼ି ସେ ବହୁତ ଝଡ଼ିଯାଇଛି ।

ଝଡ଼େଇବା, (**ଝଡ଼ାଇବା**)—ତଳକୁ ଖସାଇ
ପକାଇବା ।

ଏ ବର୍ଷ ବତାସ ଗଛରୁ ଆନ୍ତତକ ଝଡ଼େଇ ଦେଲା ।

ଝଣଝଣ—ଏକପ୍ରକାର ଶବ୍ଦ; କୌଣସି ଧାତୁ ନିର୍ମିତ
ପଦାର୍ଥର ପରସ୍ପର ଆଘାତ ଫଳରେ ଜାତ
ହେଉଥିବା ଶବ୍ଦ ।

ଯଥା : ଅସ୍ତାସ୍ତର ଝଣଝଣ ଶବ୍ଦ ।

ଝଣା—ମାଳା

—ପତାକା

ଦେଶସାର ତାଙ୍କ କାଉଁର

ଝଣା ଉଡ଼ୁଛି ।

ଝପକିନି, (**ଝପକନା**)—ଶୀଘ୍ର

ଝପଟ—ଦଉଡ଼ି; ଧାଇଁବା

ହରିଷ ଭାଇ

ଝପଟ ଧାଇଁ ।

ଝପଟିବା—ଦଉଡ଼ିବା

ଝପଟାଇବା—ଦଉଡ଼ାଇବା

ସନ୍ଧ୍ୟା ପୂର୍ବରୁ ଘରେ ପହଞ୍ଚିବା ଯାଇ ସେ ଘୋଡ଼ାକୁ
ଝପଟାଇଦେଲେ ।

ଝମ୍‌ଝମ୍—ଅଳଙ୍କାର ଶବ୍ଦ

କାନ୍ଦ ଝମ୍‌ଝମ୍ ଶବ୍ଦରୁ ସେ ତାଙ୍କର ଆସିବା
ଜାଣିପାରିଲେ ।

ଝର—ଝରଣା

ଝରକା—ଝଡ଼କ

ଝରଝର, (ଝଝର)—ଧୀରେ ଧୀରେ ଜଳ ବହିବାର ଶବ୍ଦ ।

ଝରଝର ନିରଜ ଜଳ,
ଘରଘର ଚଳଇ କଳ ।

ଝରଣା—ଝରଣ; ନିର୍ଗତ ହେଉଥିବା ପ୍ରାୟ ।

ଝର, (ଝର)— ଏକ ଜଳ ପାତ୍ର ।

ସାନ ସାନ କଣା
ପିବା ଏକ ପାତ୍ର,
ଘେଷିରେ ପାଣି
ହିଆପାସ ।

ଝଲକ—ତେଜ

ବିହ୍ୱଳିତ ଝଲକ ଖେଳିଗଲା ।

ଝଲକାଇବା — ଆନ୍ଦୋଳନ କରିବା; ଚଢ଼ାଇବା
ବିହ୍ୱଳିତ ଝଲକ ସାର ଘରଟିକୁ ଝଲକାଇ ଦେଲା

ଝଲକାଏ — ଅସ୍ୱରାଏ; ମନ୍ଦାଏ ।

ଖରବିନେ ଝଲକାଏ ପବନ ବହିଗଲେ କେତେ
ଖାତି ଲଗେ ।

ଝଲକିବା—ଚଢ଼ାଇବା; ଝଟକିବା ।

ଝଲମଲ—ଜଳମଳ

ସୁନା ଅଳଙ୍କାର ଦିଶେ ଝଲମଲ ।

ଝଲସିବା—ତମକିବା; ହଠାତ୍ ଆଖି ବୁଜି
ହୋଇଯିବା ।

ଏତେ ଜୋରରେ ବିହ୍ୱଳି ମାରିଲା ଯେ ମୋ ଆଖି
ଝଲସି ପଡ଼ିଲା ।

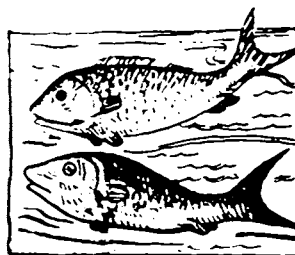
ଝଲସାଇବା—ତମକାଇ କରିବା ।

ଝଲାଇବା, (ଝଲେଇବା)—ଧାତୁ ନିର୍ମିତ ପଦାର୍ଥ
ଦୁଇଖଣ୍ଡକୁ ଚରକାଇ ଯୋଡ଼ିବା ।
ଏଇ କାନପୁଲଟି ଝଲିଯାଇଛି, ତାକୁ ଝଲେଇ-
ଦେବା ।

ଝଳିବା—ସୁନ୍ଦର ଦିଶିବା ।

ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉତ୍ତଳେ ଚଢ଼ିବିଗ ଉଠେ ଝଳ ।
—ଲଗିରହୁବା
ପୁଲ ସାଥରେ ଉଆଁର ରହିଛି ଝଳ ।

ଝସ—ମାଛ

ଜଳ କଳା ଯେତେ ଝସ ।

ଝସାଇବା — ସାବଧାନେ ପଶିବା ।

ଝାଇଁ—ମୁଛାଁ ।

ତୁରଳ ଘୋଡ଼ପିତାରୁ ଖରରେ ଯେ ଝାଇଁ ମାରି
ପଡ଼ିଲା ।

—କିନ୍ତା

ଉଡ଼ଇ ଉଡ଼ଇ ଝାଇଁ ।

—ତାତିଲା

ପାଣି ମାରିଲେ ଝାଇଁ ।

ଝାଉଁ ପଖାଳ—ଗରମ ପଖାଳ ।

ଝାଉଁ ମୁଗ—ଏକପ୍ରକାର ମୁଗ ।

—ଏହା ଖରବିନେ ଅମଳ ହୁଏ ।

ଝାଉଁଳା—ମଉଳି ଯାଇଥିବା ।

ପୁଅର ଝାଉଁଳା ମୁହଁ ଦେଖି ନାଆ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ-
ପଡ଼ିଲେ ।

—ଉଢ଼ି ଦର ଏକପ୍ରକାର ରୋଗ

ବାଇଗଣ ରହତିର ଝାଉଁଳା ରୋଗ ହୋଇଛି ।

ଝାଉଁଳିକା—ଶୁଖିଆସିବା; ମଉଳିଯିବା ।

ଝାଙ୍କ—ପାଗଳାମି; କିନ୍ ।

ପିଲାଟା ଆଜି ସିନେମା ଘର ବୋଲି ଝାଙ୍କ ଛିଡ଼େଇ-
ଦେଲା ।

—ବଡ଼ ଟୋକେଇ; ଝିଙ୍କା

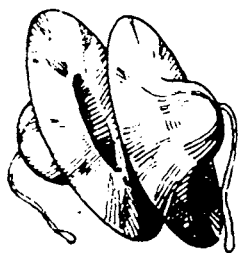
ଝାଙ୍କିବା—ତଳିବା

ପବନରେ ଚାଲି ଛପର ଘରଟି ଗୋଟିଏ ପଡ଼କୁ ଝାଙ୍କି
ହୋଇ ପଡ଼ିଲାଣି ।

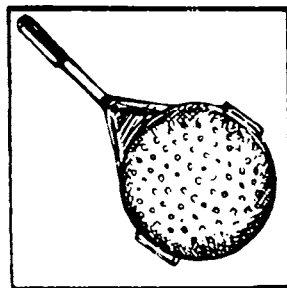
—ନିଶା ବା ମାଦକ ଦ୍ରବ୍ୟ ପ୍ରଭୃତିରେ ଟଳିମଳ
ହେବା

କଢ଼ା ପାନ ଖାଇବା ଫଳରେ ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ଝାଙ୍କି-
ଦେଲା ।

ଝାଞ୍ଜ—ପିତଳ ତିଆରି ଏକ ବାଜା; କରତାଳ ।

ଝାଞ୍ଜର—ଛୁଣିବା ପାଇଁ ଛୁକୁଥିବା ଧାତୁ ନିର୍ମିତ ଏକ
ଉପକରଣ ।

ଝାଞ୍ଜି, (ଝାଞ୍ଜି)—ତାଡ଼

ଖରବିନେ ଏଠାରେ ଖୁବ୍ ଝାଞ୍ଜି ପବନ ବହେ ।

ଝାଟି, (ଝାଟୀ)—ବାଉଁଶ; କଣି; ଦୁଧର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଶାଖା ।

ଝାଟିମାଟି—ସରୁ ବାଉଁଶ କଣି ବାଉଁଶରେ ମାଟି ଲେପି

ତିଆରି କରାଯାଇଥିବା କାନ୍ଥ ।

ଏଣିକି ଏ ଘର ବଦଳିଯିବ,

ଝାଟିମାଟି ରୂପ ଆଉ ନ ଥିବ ।

ଆମ ହାତେ ଯିବ ଛାଡ଼ ପାଲଟି,

ଏହି ଝାଟି ।

ଝାଟୁଆ—ଛୁଞ୍ଚି

—ଛୁଞ୍ଚିରେ

ଝୋପାଉଥିବା

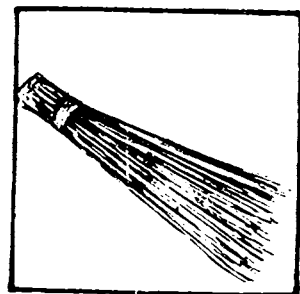
ଅଳିଆ

ଛାଞ୍ଚୁଣୀରେ ଘର-

ଟିକୁ ଖଳେଇଯାଉ

ଝାଟୁଆ ତକ ଘର-

ଠାରୁ ଦୂରରେ ଗୋଟିଏ ଜାଗାରେ ପକାଇବା ଉଚିତ ।

ଝାଡ଼ି—ବଣ

ଆଉ ଆଗପରି ଝାଡ଼ି ନାହିଁ କି ତହୁକୁଡ଼ା ନାହାନ୍ତି ।

ଝାଡ଼ଣ—ଧୂଳି, ଅଳିଆ ଝାଡ଼ିବା କନା ।

—ଝାଡ଼ୁ

ଗାଡ଼ି ଫୋଛିବା ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଝାଡ଼ଣ ରଖିବା ଦରକାର ।

ଝାଡ଼ା—ମଳ; ହଗଣା

ଝାଡ଼ିବା—ସଫା କରିବା; ପରିଷ୍କାର କରିବା ।

ଗୋଟିଏ ସଫା କନାରେ ଟେବୁଲଟିକୁ ଝାଡ଼ିଅଥ ।

—ମନ୍ତ୍ର ପାଠକରି ଭୂତପ୍ରେତାଦିର ପ୍ରସାବ ଛୁଆଇବା ।

ଗୁଣିଆ ତକାଇ ଝାଡ଼ିବା ଦ୍ଵାରା ରୋଗ ଦୂରହେବ ବୋଲି ଆଶା କରିବା ଏକ ଅନ୍ଧ ବିଶ୍ଵାସ ।

—ଦୋହଲଇ ଫଳ ଆଦି ଗଛରୁ ପକାଇବା ।

ଗଛଟିରୁ କିଛି କଥା ଆସୁ ଝାଡ଼ିଅଥ ।

ଝାପସା—ଜାଲଜାଲୁଆ; ଅପ୍ତସ୍ଥ ।

ଖରବୁ ହଠାତ୍ ଆସିବାରୁ ଘର ଭିତରଟା ଝାପସା ଦିଶୁଛି ।

ଝାମା—ମୋଡ଼ା ଲଟା

ଝାମ୍ପି—କୁଦା; ଲମ୍ପି ।

ବାଘଟି ଗାଈ ଉପରକୁ ଝାମ୍ପି ଦେଲା ।

—ମାଛ ଧରିବା ପାଇଁ ଏକ ଉପକରଣ

ଅନେକ ଲୋକ ଝାମ୍ପି ସାହାଯ୍ୟରେ ମାଛ ମାରନ୍ତି ।

—ଗୋଡ଼ ନଖଦ୍ଵାରା ପକ୍ଷୀର ଆଞ୍ଚମଣ

ଚିଲଟି ଝାମ୍ପି ମାରି ମାଛଟିକୁ ଟେକିନେଲା ।

ଝାମ୍ପିଲୁ, (ଝାମ୍ପିଲ) —ବହୁତ ଶାଖା ପ୍ରଶାଖାଯୁକ୍ତ ହୋଇ ଚଢ଼ିବା ଡୋଲଥିବା ।

ଝାମ୍ପିଲୁ ହୋଇଛି ମୁଣ୍ଡର ବାକ

ଝାମ୍ପିଲୁ ଦିଶୁଛି ଗଛର ଡାଳ ।

ଝାମ୍ପି—ଖର ବର୍ଷାରୁ

ରକ୍ଷା ପାଇବା

ପାଇଁ ପତ୍ର କମ୍ପା

ବାଉଁଶ ପାତିଆ

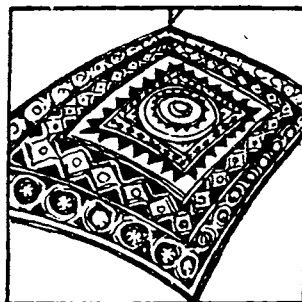
ନିର୍ମିତ ଏକ

ଟୋପି ।

ରାଜଆଳ ଦିଲେ

ମୁଣ୍ଡରେ ଝାମ୍ପି ଦେଇ ଗାଈ ଚରନ୍ତି ।

ଝାଲରୁ(ଝାଲର)—

ଗୁରୁଆ ପ୍ରଭୃତିର

ଗୁଣିଆଡ଼େ ଝୁଲୁ-

ଥିବା କୁଣ୍ଡ ବା

ବସ୍ତ୍ର ।

ଝାସ—ପ୍ରାଣତ୍ୟାଗ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଜଳ ବା ଅଗ୍ନିକୁ ଲମ୍ପି ଦେବା ।

ଆଜେ ସୀ ଲୋକମାନେ ସ୍ବାମୀଙ୍କ ଚିତାରେ ନିଜକୁ ଝାସ ଦେଉଥିଲେ ।

ଝିଂ ଝିଂ—ଝିଙ୍କାର ପୋକର ଶବ୍ଦ ।

ଝିଆରୀ—ଗଛର ଝିଅ ।

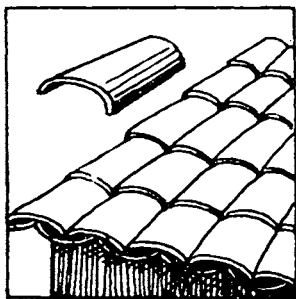
ଝିଙ୍କିବା—ବଳପ୍ରୟୋଗ କରି ଟାଣିବା ।

ଝିଙ୍କ—ଏକପ୍ରକାର ଜନ୍ତୁ; ଏହାର ଶରୀର ମୁନିଆ କାଠିପରି କଣ୍ଟାଯୁକ୍ତ ।

ଝିଙ୍କକାଠି—ଝିଙ୍କ ଦେହରେ ଥିବା କାଠି ।

ଝିଙ୍କର—ଘର ଛପର କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବା ଖପର ।

ଦକ୍ଷିଣ ଓଡ଼ିଶାରେ ଅନେକ ଝିଙ୍କର ଘର ଦେଖାଯାଏ ।

ଝିଙ୍କା—ତୁଳିର ଉପରଭାଗରେ ଥିବା ଗୋବ ବା ଡୁପ ଜାଗା ଯାହା ଉପରେ ହାଣ୍ଡି ବସାଯାଏ ।

ତୁଳିର ଝିଙ୍କା ସବୁ ଭର୍ତ୍ତିଯାଇଛି ।

ଝିଙ୍କାଝିଙ୍କି—ଓଟରଓଟର

—ଓଟର; ବଳପ୍ରୟୋଗ କରି ଟାଣିବା ।

ମାଡ଼ଗୋଳ ବେଳେ ଝିଙ୍କାଝିଙ୍କିରେ ତାଙ୍କ ହାତରୁ ବ୍ୟାଗ୍ରି ପଡ଼ିଗଲା ।

ଝିନ, (ଝିନ)—ପତଳା

ଯଥା : ଝିନ ବସନ ।

ଝିଙ୍ଗାସ—ଗାଳଦେବା

ଝିପିଝିପି—ଛୋଟ ଛୋଟ ଟୋପାରେ ବର୍ଷା ହେବା

ଝିପିଝିପି ପଡ଼େ ବରଷା ଧାଉଁ
ସିରି ସିରି ବହେ ବାହୁ ।

ବହିଗଲା ପାଣି କହିଦେଲା କଥା
ଉଡ଼ାଣି କି ଆସେ ଆଉ ?

ଝିମା—ଏକପ୍ରକାର ବାତରୋଗ

ଝିମିଝିମି—ଠିକ୍ ରୂପେ ରକ୍ତ ସଞ୍ଚାଳନ ହୋଇ ନ ପାରିଲେ ସ୍ୱପ୍ନ ଅବସ୍ଥାରେ ଯେଉଁ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଅନୁଭୂତ ହୁଏ ।

ଝିମିଟି—ଡୁଡୁ ବା ବାଗୁଡ଼ି ଖେଳ ।

ଯଥା : ଝିମିଟି ଖେଳରୁ ମହାଭରତ ସୃଷ୍ଟି ।

ଝିଲ—ମୁଦଠାରୁ ଛୋଟ ଜଳପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଥାନ ।

ଝିଲିପି—ଗାଲମୋରୁ ।

ଝିଲିକା, (ଝିଲି)—ଏକପ୍ରକାର ପତଙ୍ଗ; ଝିଙ୍କାର ।

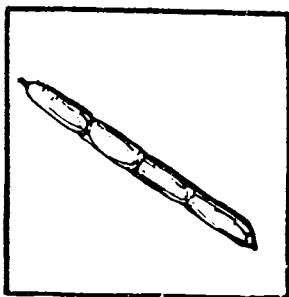
ଝୁଙ୍କ—ଖିଆଲ୍, ଜନ୍ମ, ନିଶା ।

ଝୁଙ୍କିବା, (ତଳିବା)—ନିଶା ବା ମାଦକ ଦ୍ରବ୍ୟ ଖାଇ
ତଳିବା ।

ଝୁଡ଼ି—ବାଉଁଶ ଅନ୍ତରେ ବୁଣା ଟୋକେଇ ।

ଝୁଡ଼ୁଙ୍ଗ—ଶିମ୍ବଳାଘାୟ ଏକପ୍ରକାର ଭୂଇଁ ପରିବା ।

ଝୁଣା—ଶାଳଗଛର ନିର୍ଯ୍ୟାସ ଯାହା ଧୂପ ଦେବାରେ
ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ।

ଘରେ ବହୁତ ମଣା ହେଉଛନ୍ତି, ଟିକିଏ **ଝୁଣା** ଧୁଆଁ
ଦେଇଦିଅ ।

ଝୁଣିବା—କାମୁଡ଼ି ବା ଚୁରୁମି ଶୋଷଣ କରିବା ।

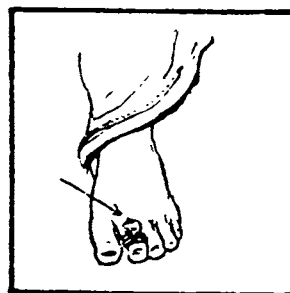
କୁକୁରଟା କଥା ମା'ର ଖଣ୍ଡକ **ଝୁଣୁଛି** ।

—ଶୋଷିବା

ପାଟିଲ୍ ଆଉ **ଝୁଣିବାକୁ** ଭଲ ଲାଗେ ।

ଝୁଣୁଝୁଣୁ—ଏକପ୍ରକାର ମୃଦୁ ଶବ୍ଦ ।

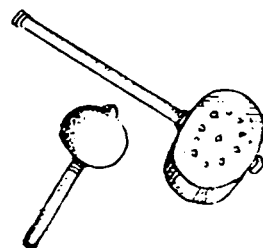
ଝୁଣିଆ—ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନଙ୍କର ଏକ ପାଦ ଆଳଙ୍କାର ।

ଝୁଣିବା—ଝୁଲିବା କିମ୍ବା ଦୋଡ଼ିବା ସମୟରେ
କୌଣସି କଠିନ ପଦାର୍ଥରେ ପାଦର ଆଙ୍ଗୁଳି
ଆଘାତ ପାଇବା ।

ଝୁମିବା, (ଝୁମାଇବା)—ନିଶା ଗୋଳରେ ତଳିବା ।

ଝୁମୁକା—ଶବ୍ଦ କରୁଥିବା ଏକ ଖେଳଣା ।

ଝୁମୁ ଝୁମୁ ଝୁମୁ **ଝୁମୁକା** ବାଜେ,
ତୁମୁ ତୁମୁ ତୁମୁ **ତୁମୁକା** ବାଜେ ।

ଝୁମୁକି—ଛୋଟ ଘୁଙ୍ଗୁର ।

ଝୁମୁ ଝୁମୁ ଝୁମୁ ବାଜଇ **ଝୁମୁକି**,
ନାତି ନାତି ଭୁଇଁ ଉଠଇ ତୁକୁକି ।

ଝୁଲୁକା—କୁଡ଼ିଆ ଘର

—ଗ୍ରେଟ ବୁଢ଼ା, ଖାଦ୍ୟ ଗାଗ ଦଶେଷ ।

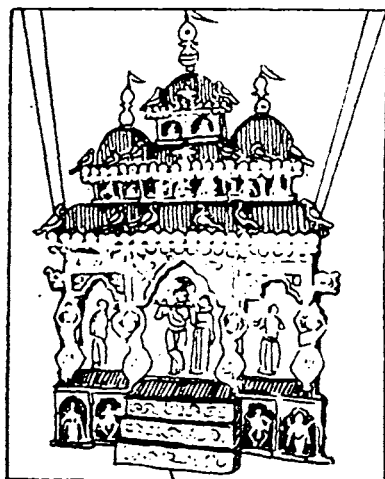
ଝୁଲୁକା—ପଛକଥା ମନେପକାଇ ଦୁଃଖକରିବା ।

ପଛକଥା ଝୁଲୁ ନ କର ଦୁଃଖ,
ଆଗ କଥା ଭାବି ନ କର ଶୋକ ।

ଝୁଲୁ—ନଆଁ କଣ

—ଘରର ଅଳରୁ

ଝୁଲଣ—ଶ୍ରାବଣ ଏବଂ ଫାଲ୍‌ଗୁନ ଶୁକ୍ଳ ଦଶମୀ ଠାରୁ
ପୂର୍ଣ୍ଣମୀଯାଏ ହେଉଥିବା ପର୍ବ; ସେହିଥିରେ ଦିଅଁଙ୍କୁ
ଦୋଳରେ ଝୁଲିଯାଏ ।

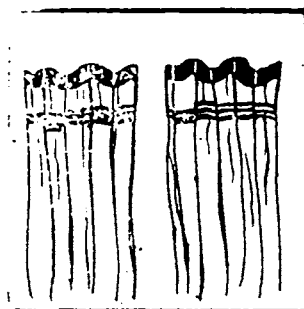
ଶିବବନ୍ଧ ମାସେ ଯାତ ଝୁଲଣ,
ଫାଲ୍‌ଗୁନ ମାସରେ ଦୋଳ ମେଳଣ ।

ଝୁଲୁ—ଓହ୍ଲୁକଥିବା ମୁଣି,
ଦୋଳ ।

ହସବାଲ ମୁଠି
ହସବାଲ,
ହସରେ ପୁରିଛି
ମୋର ଝୁଲୁ ।

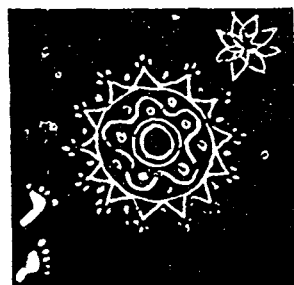
ଝୋବା—ଗ୍ରେଟ କଳସୀ

ଝୋଟ — ନଳିତା
ବା କାଉଁରୀଆ
ଛେଳିରୁ ବାହାରୁ-
ଥିବା ଚନ୍ଦ୍ର ।

ଝୋଟି,(ଝୁଟି)—ମୁହଁକ ବା ପିଠୋଉରେ ଦେବା ଚିତା ।

ଓଡ଼ିଆ ଝିଅ
ବୋ ହୁଁ ମା ନେ
ପୁନିଅ ପରବରେ
ଝୋଟି ପକାନ୍ତି ।

ଝୋଲ—ଅଣ, ତରକାଶର ପାଣି ଅଂଶ ।

ଝୋଲୁ—ବଡ଼ ଥାଳିଆ ।

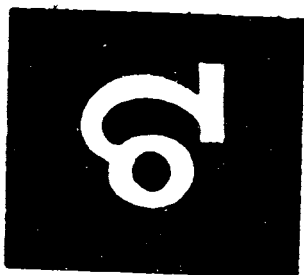
---ପତଳା ବୁଦର

ଝୋଲୁ ମାରିବା—ହାଲିଆ ହୋଇଯିବା ।

ଖରଦିନେ ଅଳ୍ପ ପରିଶ୍ରମ କଲେ ବି ହେବ ଝୋଲ
ମାରିଯାଏ ।

ଝୋଲି—ମୁଣା

ଟ—ଟଙ୍କାର ଚନ୍ଦ୍ରରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ।

ଯଥା : ଟ ୨.୦୦ ।

ଟକ୍—ଏକାବେଳେକେ, ହଠାତ୍ ।

ଉଡ଼ିଯାଇ ଟକ୍‌କରି ଗିଳିଦେଇ ମାଛକୁ,
ସିଆଣିଆ ବଗ ପୁଣି ଫେରିଗଲା ଗଛକୁ ।

ଟକ୍କର, (ଟକ୍କର)—ବାଜି; ପଣ ।

ଲୁଗାବିଛାରେ ଅଛୁଁ ନିଜ ସହିତ ଟକ୍କର ଦେବାର
ଶକ୍ତି କେବଳ କର୍ଷକର ହିଁ ଥିଲା ।

ଟକ୍‌ଟକ୍, (ଟକ୍‌ଟକ୍)—ରକ୍ଷାଯାଉଥିବାବେଳେ ରକ୍ଷା
ଦାଏ ଫୁଟିବାର ଶବ୍ଦ ।

ଭାତ ଟକ୍‌ଟକ୍ ହୋଇ ଫୁଟୁଛି ।

—ବଧି ଓ ବୁଣ ଇତ୍ୟାଦିର ଯନ୍ତ୍ରଣା

ବଧିଟି ପାଟିଆସିଲାଣି, ତେଣୁ ଟକ୍‌ଟକ୍ କରି ବିଛୁଛି ।

—ଚଞ୍ଚଳ

ରକ୍ଷା ତ ସରିନାହିଁ, ଖାଇବା ପାଇଁ ଏତେ ଟକ୍‌ଟକ୍
ହେଉଛି କାହିଁକି ?

ଟକ୍‌ମକା—ଗୋପନ କଥା ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ଯେ
ଅଧୀର ହୋଇପଡ଼େ ।

—ଖାଇବା ପାଇଁ ଯାହାର ପାଟିରୁ ଲଳ ଝରେ ।

ଟକ—ଲୋଭ ।

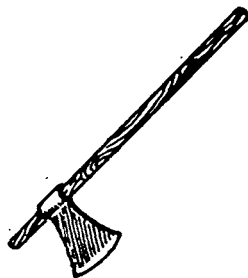
ଟକମକ—ଏକପ୍ରକାର ଶବ୍ଦ ।

—ଚଞ୍ଚଳ ହେବା; ଅଧୀର ହୋଇପଡ଼ିବା

ଖାଇବା ପାଇଁ ବହାହେବାର ଦେଖି ପିଲାଟି ଟକମକ
ହେଲାଣି ।

ଟକଲା—ଖାଇବା ଲୋଭ ।

ଟଙ୍କ—ପାହାଡ଼ ତଳଥା ଟାଙ୍କର ଜାଗା ।

ପଥର କଟା ଟାଙ୍ଗି ବା ଟାଙ୍ଗିଆ ।

—ଅମୁରସ; ଖଟା

ଟଙ୍କ ନ ଥାଇ କି' ଟଙ୍କ ଫଳ ଆମେ ପାଇପାରିବା ?

ଟଙ୍କା—ଶେଷ ପଇସା ମୂଲ୍ୟର ଏକ ମୁଦ୍ରା ।

ଟଙ୍କାଟୋକର—ଟଙ୍କା ପଇସା; ଧନ ସମ୍ପତ୍ତି ।

ଟଙ୍କାଶାଳ, (ଟଙ୍କାଶାଳା)—ଯେଉଁ ଘରେ ଟଙ୍କା
ତଥାରି ହୁଏ ।

ଟଙ୍କିଲ—ପଥୁରିଆ

ଟଙ୍କିଲ ପଥରେ ଯିବା ଆସିବା ସୁବିଧାଜନକ ନୁହେଁ ।

ଟଗର—ଏକପ୍ରକାର ଧଳା ଫୁଲ ।

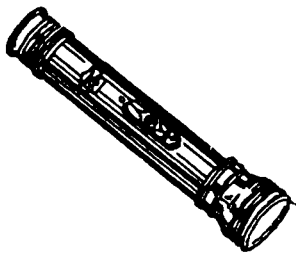

ଟଙ୍ଗଟଙ୍ଗ—ଚଞ୍ଚଳ

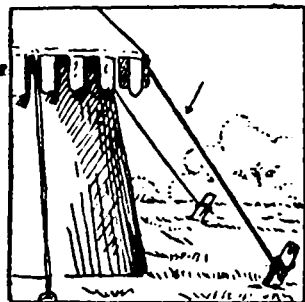
—ଅସ୍ଥିର

ଟଙ୍ଗାଛବା—ଲଟକାଇବା

ଟଙ୍ଗ—ବେଟେର ଯୋଗେ ଜଳୁଥିବା ବଡ଼; ଶ୍ୱେତବର୍ଣ୍ଣ;
ଟିପାବତ ।

ଟଣକା—ଟାଣିଧରିବା ଲାଗି ଯେଉଁ ଦଉଡ଼ି ବ୍ୟବହାର
କରାଯାଏ ।

ଟଣା—ଟାଣିବା; ବେଦନା

ତାଙ୍କର ପେଟ ଟଣା ବେନାରି ଅଛି ।

ଟଣାଟଣି—ଓଟରଓଟର.

ଟଣାଟଣି କରିବା ଫଳରେ ବାବୁଲିର ଖାତାଟି
ଛିଦିଗଲା ।

ଟପଟପ—ଜଳ ବନ୍ଦୁ ବନ୍ଦୁ ହୋଇ ପଡ଼ିବାର ଶବ୍ଦ;
ଘୋଡ଼ାଟାପୁ ଶବ୍ଦ ।

ଟପଟପ କରି ବରଷା ପଡ଼ିବ

ଘୋଡ଼ା ଉଲେ ଟପଟପ ।

ଥପ ଥପ ଲୁହ ଖସିପଡ଼ିବ ଯେ

ଦୀପ ଜଳେ ଡପଡପ ।

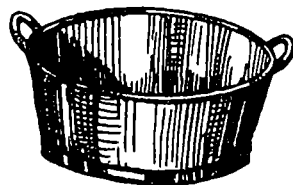
ଟପରଟପର—ଜଳବନ୍ଦୁ ପଡ଼ିବାର ଶବ୍ଦ ।

ବର୍ଷା ଟପରଟପର ହୋଇ ପଡ଼ୁଛି, ଛତା ନ ଧରି
ଯାଇହେବନାହିଁ ।

ଟପିବା, (ଟପିଯିବା)—ଅନ୍ୟ ଜଣକର ଆଗକୁ
ଭୁଲିଯିବା; ପଛରେ ପକାଇଦେବା; ଅତ୍ୟନ୍ତ
କରିବା ।

ଦୋହରେ ପିଲାଟି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଟପିଗଲା ।

ଟବ୍—ପାଣି ରହିବାର ଜାଗା; ମାଣ୍ଡିଆ; କୁଣ୍ଡି ।

ବାଧୁଆଁଘରେ ପାଣିକ୍ ଟବ୍ରେ ପାଣି ରଖାଯାଇଛି ।

—ତରଳ ପଦାର୍ଥରେ କୌଣସି ବସ୍ତୁ ପଡ଼ିବାର
ଶବ୍ଦ ।

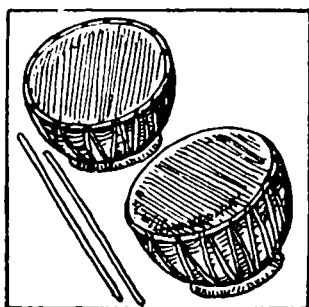
ଟବକା—ଏକପ୍ରକାର ମିଠା ।

—ଅଳ୍ପ ପାଣି ଥିବା ଖାଲ ଜାଗା

ଟଭ—ଏକପ୍ରକାର ଖଟା ଫଳ ।

ଟମକ—ଏକପ୍ରକାର ବାଜା; ଧେଣୁର ।

ଟମଟମ—ଦୁଇଟିଆ ଘୋଡ଼ାଗାଡ଼ି ।

ଟଳଟଳ, (ଟଳମଳ), (ଟଳମଟଳ) ଅସ୍ଥିର; ଯାହା ଘୋଡ଼ାଲୁହ ।

ବଡ଼ ବଡ଼ ଢେଉ ଉଠିବା ଫଳରେ ସମୁଦ୍ରରେ ନୌକାଟି ଟଳମଳ ହେଲା; ଯାତ୍ରୀମାନେ ଡରିଗଲେ ।

ବହୁଦିନ ଭରରେ ପଡ଼ି ଯିବି ଏକଦମ୍ ଦୁର୍ବଳ ହୋଇଯାଇଛି । ଉଲିଲେ ତାକୁ ଟଳମଳ ଲାଗୁଛି ।

ଟଳଟଳିଆ — ଚଞ୍ଚଳ

ମନ ଟଳଟଳିଆ ନ କରି କାମଟି ଧୀରେ ଧୀରେ ଶେଷ କର ।

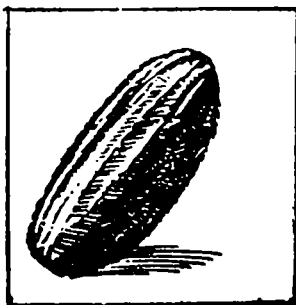
ଟଳିବା—ଘୋଡ଼ାଲିବା; ଚଳିଚଳି ହେବା ।

ଜୀବନର ଶେଷଯାଏଁ ଗୋପବନ୍ଧୁ ଆଦର୍ଶ ପଥରୁ ଡିଲେହେଲେ ଟଳି ନ ଥିଲେ ।

—ଗଡ଼ିପଡ଼ିବା

ଭୂମିକମ୍ପ ଫଳରେ କେତେ କୋଠାବାଡ଼ି ଟଳିପଡ଼ିଲା ।

ଟସର—ଏକପ୍ରକାର ପୋକର ଲଳ ଶୁଖିଗଲେ ତହିଁରୁ ପ୍ରେତ କରାଯାଉଥିବା ତନ୍ତୁ ବା ସୂତା ।

ଟସର ପୋକ ଯେଉଁ ଟସର ଖୋସା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରେ ତହିଁରୁ ଟସର ତନ୍ତୁ ବାହାରି କରାଯାଏ ।

ଟହକ—ସୁନ୍ଦର; ମନକୁ ପାଇଲଭଳି; ଲଲରଙ୍ଗ ।

ଟହଟହ—ଅତି ଲଲ ।

ଆଦର୍ଶ ପାଟି ଟହଟହ ହୋଇଗଲାଣି ।

ଟହଲି—ବୁଲବୁଲି; ବିନା କାମରେ ଏପଟ ସେପଟ ହେବା କାମ ।

ସେତେ ଖାଲି ଟହଲି ମାରୁଛି ରେକରାର କରିବ କ'ଣ ?

ଟହଲିଆ—ବୋଲହାକ କରିବା ଲୋକ ।

ଭେଟିବେଳେ କଟାକଟି, ବଟାବଟି ଆଦି କାମ ପାଇଁ ଅତି କମ୍ରେ ଟହଲିଆ ଦରକାର ।

ଟହଲିବା—ବୁଲିବା

ଟାଆଁସା—ଅଂଶୁ ଯୁକ୍ତ

କଖାରୁ ପତ୍ର ଟାଆଁସା ।

ଟାଇଆ, (ଟାହିଆ)—ପରନ୍ତୁ

ଖର କୋପରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବା ନିମନ୍ତେ ଗାମୁଛାକୁ ମୁଣ୍ଡରେ ଗୁଡ଼େଇ ଟାଇଆ କରାଯାଏ ।

ଟାଇପିଷ୍ଟ—ଯେ ଟାଇପ୍ କରନ୍ତି ।

ଟାଇମ୍-ଟେବଲ୍—ସମୟ ଚାଲିକା

ଟାଉଟାଉ—ତରବର

ସ୍କୁଲ ଯିବାବେଳ ହେଲୁଣି ବୋଲି ରମ ଟାଉଟାଉ
ଖାଇଦେଇ ଚାଲିଗଲାଣି ।

ଟାଉଁ ଟାଉଁ—କର୍କଶ ଶ୍ରବଣେ

ଟାଉଁ ଯିଆ—ଟାଆଁ ସା; କର୍କଶ ।

ତାଙ୍କ କଥାବୁଦ୍ଧିକ ଟାଉଁ ଯିଆ ଯିନା ହେଲେ ହୃଦୟଟି
ଭରି କଥାକ ।

ଟାଉକା—ସବୁବେଳେ ଖାଇବା ଇଚ୍ଛା ଯୋଗୁଁ ବଧୂ-
ବିଧାନ-ଶୁଦ୍ଧ-ଅଶୁଦ୍ଧ ନମାନବା ଲୋକ ।

ତାଙ୍କଭଳି ଟାଉକା ଲୋକକୁ ଠାକୁରଙ୍କ ପାଇଁ ଭୋଗ-
ରସ ତିଆରି ଦାୟିତ୍ୱ ଦେବା ଅନୁଚିତ ।

ଟାଉଟର—ଠକ ।

ଲୋକ ହିତ କରିବାକୁ ଜବାବ ଦେଇ ଯିଏ ପ୍ରକୃତ
ନିଜର ହିତ କରେ ।

ଗାଁ-ଟାଡୁଗର ଗାଁରେ ରହୁଥିବା ଟାଉଟର ।

ହରିବାରୁ ଉକିରାକୁ ଅବସର ନେଇ ଗାଁରେ ରହିବେ
ବୋଲି ଠିକ୍ କରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଗାଁ ଟାଡୁଗରମାନେ
ଉପରେ ପାଣି ଛିଞ୍ଚି ଭିତରେ ଭିତରେ ଏମିତି ତେର
କାଟିଲେ ଯେ ହରିବାରୁ ମାସ କେଜଟାରେ ହଜରସ
ହୋଇଗଲେ । ଶେଷରେ ତାଙ୍କୁ ଗାଁ ଛାଡ଼ି ସହର
ଯିବାକୁ ହେଲା ।

ଟାଉନ୍—ଛୋଟ ସହର ।

ଟାଉନ୍‌ବସ୍—ସହର ଭିତରେ ସା-ଆସ କରୁଥିବା
ଯାତ୍ରୀବାହୀ ବସ୍ ।

ଟାଉନ୍‌ହଲ୍—ସହରବାସୀଙ୍କ ସଭାଘର ।

ଟାକର—ମୁଖର ଶବ୍ଦ ବିଶେଷ ।

—ଆଙ୍ଗୁଳି ଦ୍ୱାରା ମସ୍ତକରେ ଆଘାତ କରିବା ।

ଟାକରା—ତାଳୁ; ତାଳୁକା

—ତାଳୁକା ଓ ଜିଲ୍ଲାଦ୍ୱାରା ଗଠିତ

ଟାକରା ପୁଟାଇବା, (ଟାକରା ମାରବା)—ତାଳୁ ଓ
ଜିଲ୍ଲାଦ୍ୱାରା ଶବ୍ଦ କରିବା ।

ଟାକିବା—ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିବା ।

ଦାପା ହାତରୁ ଫେରିବାପାଇଁ ପିଲଟି ଟାକି ରହିଲା ।

—ଜଗିରହୁବା

ବିଲେଇ ମୁଷାଟିକୁ ଧରିବ ବୋଲି ଟାକି ରହିଛି ।

ଟାକୁଆ—ଆମ୍ଭ ଭିତରର କଠିନ ଅଂଶ ବା ମଞ୍ଜି ।

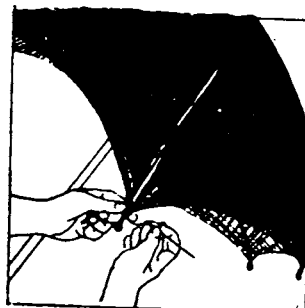
—ବାଣି କାଟିବାରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଥିବା
କାଠରେ ତିଆରି ତାକୁଡ଼ି ।

ଟାଙ୍କ—ସିଲ୍ଲର

—ଜଫ

ଟାଙ୍କିବା—ସିଲ୍ଲେଇଁ କରିବା

ଟାଙ୍କ ମାରବା—ଛତାର କପଡ଼ା ସହଜ ଲୁହା ତାରକୁ
ସିଲ୍ଲେଇଁ କରି ଯୋଡ଼ିବା ।

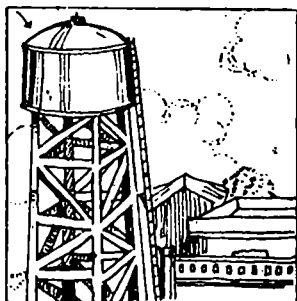

ଟାଙ୍ଗେ ଛେଚିବା—ବହୁତ ମାଡ଼ଦେବା ।

ଟାଙ୍ଗ ଖସେଇଦେବା—ମାଡ଼ ମାରି ଜଣ ଖଜା ଖସାଇବା ।

ଟାଙ୍କି—ବଡ଼ କୂଣ୍ଡ, ତରଳ ଜନସ ରଖିବାର ସରଞ୍ଜାମ ।

ପାଣି ଟାଙ୍କି—ଯେଉଁ ଟାଙ୍କିରେ ପାଣି ରହେ । ସହର-ମାନଙ୍କରେ ଅତି ଉଚ୍ଚ ପାଣି ଟାଙ୍କିମାନ ଅଛି । ସେଠାରୁ ପାଣି ସାହାଯ୍ୟରେ ଗୃହାଦିକୁ ପାଣି ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଏ ।

ପେଟ୍ରୋଲ-ଟାଙ୍କି—ପେଟ୍ରୋଲ, ତିଆରି ପ୍ରଭୃତି ତେଲ ସାଜି ବଖିବାର ଡାଗା । ସେଇଠାରୁ ଲୋକେ ନିଜ ନିଜ ଗାଡ଼ିରେ ତେଲ ଭରି ନିଅନ୍ତି ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗାଡ଼ିଭିତରେ ବି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଟାଙ୍କି ଥାଏ ।

ଟାଙ୍ଗୁରିବା—ଲେମ୍ବୁ ଠିଆହେବା, ସୋମାସ୍ତ ହେବା ।

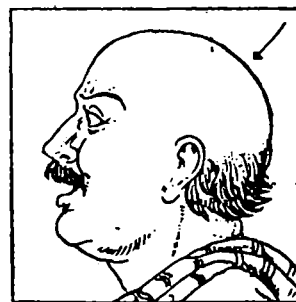
ରଥାପ୍ରତାପଙ୍କ ବାରବହୁର୍ଷ କଥା ଶୁଣିଲେ ଲେମ୍ବୁ ଟାଙ୍ଗୁରି ଉଠେ ।

ଟାଙ୍ଗଣା—ଏକପ୍ରକାର ଫିଟିକରି ଜାଣିଥିବା ଗୁଣ ।

ଟାଙ୍ଗର—ଗଛ ଲତା ନ ଥିବା ପଥୁରଆ ଜାଗା ।

—କେଶ ଶୂନ୍ୟ ମସ୍ତକ

ଟାଙ୍ଗରା—ଚନ୍ଦା; ମୁଣ୍ଡରୁ ବାଳ ଉଠୁଥିବା ଲୋକ ।

—ପଥୁରଆ ଜାଗା

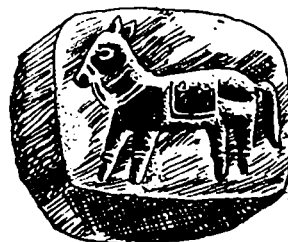
ଟାଙ୍ଗିଆ—ଶ୍ରେଷ୍ଠ କୁସାରି ।

ଟାଙ୍ଗି ବା—ଝୁଲାଇବା

ଟାଣ—ଶକ୍ତି; କଠିନ ।

ଖରରେ ଶୁଖାଇଦେବାରୁ ମାଟି କୁଣ୍ଡେଇଟି ଟାଣ ହୋଇଗଲା ।

—ଦୃଢ଼

ବିପଦ ବେଳେ ମନ ଟାଣ ରଖିବ ।

—ଅସହ୍ୟ

ସଂଆ ଟାଣ ଖର ।

ଟାଣୁଆ—ଶକ୍ତିଶାଳୀ; ବଳୁଆ ।

ଲଲ ଲବପର୍ ସୟ ତସେ ଟାଣୁଆ ନେତା ଥିଲେ ।

ଟାଣିବା—ଓଟାରିବା

ଦଉବ ଦଉଡ଼ି ମଣିଷ ଗାଈ,

ଯେଣିକି ଟାଣାଇ ଦେଣିକି ଯାଇ ।

—ବ୍ୟଥା କରିବା

ସମ ବାହୁଜନ ପେଟ ଟାଣୁଥିବାରୁ ସେ ଘିରହୋଇ ବସିପାରିଲେ ନାହିଁ ।

ଟାପରା—ଥଟା; ପରିହାସ ।

ଭିଣୋଇଙ୍କ ଟାପରା ବୁଝି ନ ପାରି ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ବାବୁ ହଠାତ୍ ସରିଗଲେ ।

—ଯାହାଙ୍କ ସହିତ ହସ-କୌତୁକ କରିବା ଆପତ୍ତିଜନକ ନୁହେଁ ।

ସେ କ'ଣ ମୋର ଟାପରା ସେ ନୁଁ ତାଙ୍କ ସହିତ ଥଟା ହେବି ?

ଟାପୁ—ଓଜ ଜାଗା; ଦ୍ଵୀପ; ଚାରିଆଡ଼େ ଜଳ ଥାଇ ମଝିରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠିଆ ସ୍ଥଳଭାଗ ।

ସମୁଦ୍ର ଭିତରେ ଅସଂଖ୍ୟ ଟାପୁ ରହିଛି ।

—ପଶୁମାନଙ୍କ ପାଦ

ଶିକାରୀମାନେ ମଣିଷଝିଆ ବାଘର ଟାପୁ ଚିହ୍ନ ବାରି-ବାରି ତାହାକୁ ଠାବ କରନ୍ତି ।

ଟାଳଟୁଳ—ଅସଥା କାରଣ ଦେଇ ସମୟ କଟାଇ-ନେବା; କାଳ ସ୍ତେପଣ ।

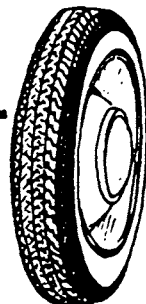
ପଦନ ବାବୁ ଜିନିଷଟି ଫେସକନେବେ କହି ଟାଳଟୁଳ କରୁଛନ୍ତି ।

ଟାଳିବା—ଠକାଠକ କରି ସମୟ କଟାଇନେବା ।

ଦଶତାବେଳେ ଖେଳ ଆରମ୍ଭ ହେବ କହି ଦିନ ୧୨ଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମୟ ଟାଳିନେଲେ ।

ଟାପ୍ପାର—ଗାଡ଼ି ମଟରର ରବର ଚକ ।

ଚକର ରବର ଟ୍ୟୁବ୍ ଉପରେ ତିଆରିହୋଇଥିବା ରବରର ଖୋଳ ।

ଟାହୁ, (ଟାହୁଲ) —ଥଟା; ପରିହାସ ।

ଅଜଣା ଲୋକଙ୍କୁ ଟାହୁଲ କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ।

ଟାଁସ, (ଟାଁସା), (ଟାଁଆସା)—କର୍କଶ

ଯଥା ଟାଁଆସା ବାଳ, ଟାଁଆସା କଥା ।

ଟି—ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟଭାବେ ସୂଚାଇବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଚିହ୍ନ ।

ଯଥା : ଗାଆଁର, ପିଲାଟି ।

ଟିଆ—ଏକପ୍ରକାର ଶୁଆପକ୍ଷୀ ।

ଟିକକ—ଅତି ସାମାନ୍ୟ ଅତି ସାନ ।

ଟିକକ କଥାରେ ଏତେ ସର କରିବା ଭଲ ନୁହେଁ ।

ଟିକଟ—ପ୍ରବେଶପତ୍ର; ରେଳ, ବସ, ସିନେମା ଭର ପ୍ରଭୃତି ଯାତାୟତ ପିବାପାଇଁ ଯେଉଁ ଟିକଟ କଟାଯାଏ ।

ରେଳ ଟିକଟ -

ରେଳ ଗାଡ଼ିରେ

ଚଢ଼ିବାପାଇଁ କିଣା

ହୋଇଥିବା ଟିକଟ ।

ଏଥିରେ କେଉଁଠାରୁ

କେଉଁଠାକୁ ଯିବ

ଦାମ୍ ଦୂରତା ଆଦି ଲେଖାଯାଇଥାଏ ।

ବୁକିଂଗ୍	/ (7018)
କମ୍ପାନୀ	
BHUBANESWAR	
କଟକ	
କଟକ	V1/83
CUTTACK	
୧୫ ୨-୩	20/07 45
	17557

ଡାକ ଟିକଟ—ଟିକିର ଖୋଳ ଉପରେ ଏହି ଟିକଟ ଢାଙ୍କାଯାଏ । ଏହି ଟିକଟ ନ ଥିଲେ ଡାକଦ୍ୱାରା ଟିକି

ଯାଏନାହିଁ । ପିଲାମାନେ ଏହି ଡାକ ଟିକଟ ସଂଗ୍ରହ କରନ୍ତି ।

ଟିକର—କୁହ; ଉଚ୍ଚ ସ୍ଥାନ ।

ଟିକର ଜମିରେ ଭଲ ଋଷ ହୁଏ ନାହିଁ ।

ଟିକସ—କର; ସରକାର ବା ମୁନିସିପାଲିଟିକୁ ଦିଆଯାଉଥିବା ବସ୍ତୁର ପ୍ରକାରର ଖଜଣା ।

ଟିକା, (ଟୀକା)—ତଳଜ ବସ୍ତୁ

—ବସନ୍ତ ସେଣର ପ୍ରତିଷ୍ଠାପକ ଭାବରେ ଦ୍ୱାଦଶର ଦିଆଯାଉଥିବା ଟିକା ।

ଠିକ୍ ସମୟରେ ଡୋ-ବାଉ ଟିକା ନିଅ ।

ଟିକାଦିଆବାଲା—ପେଉଁ ଲୋକ ଟିକା ଦିଅନ୍ତି ।

ଟିକି—ସାନ; ଛୋଟ ।

ଟିକିଏ—ଅତି ଅଳ୍ପ; ଅତି ସାନ ଟିକି; ଅଳ୍ପ ସମୟ ।
ଅତି ଟିକିଏ ହେ, ମୁଁ ବହିଷ୍କୃତ ସତ୍ତାବିତ୍ୟ,
ସାଜହୋଇ ସୁଲୁକୁ ଯିବା ।

ଟିକିଏନାକୁ—ଅତି ସାନ; ଅଳ୍ପ ।

ଟିକିଏନାକୁ ପିଲା, ତା'ର କବନଟି କହିଲେ ନ ସରେ ।

ଟିକି-ଟିକି—ଛୋଟ ଛୋଟ; ଖଣ୍ଡ-ଖଣ୍ଡ ।

ଟିକି-ଟିକି କଣ୍ଠା

ଲୁହାର ବାଡ଼ି (ପଣସ)

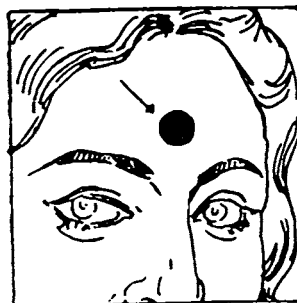
ଟିକିନଖି—ସବୁରକ; କୌଣସି କଥା ବାଦ୍ ନ ଦେଇ ।

ଭୀମ ଭୋଇଙ୍କ ଜୀବନର ଟିକି-ନଖି ଆଲୋଚନା କଲେ ତାଙ୍କ ଧର୍ମନିଷ୍ଠା ଜଣାପଡ଼େ ।

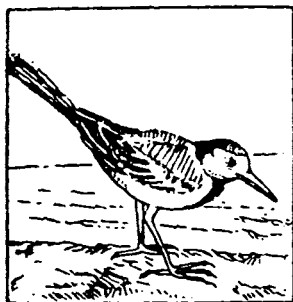
ଟିକିର—ବଡ଼ ପଡ଼ିଆ; ଆଗୁଡ଼ା ଖାଗୁଡ଼ା ବଡ଼ ପଡ଼ିଆ ।

ଯାଉଥିବା ନିକଟରେ ଥିବା ଗୋସ୍ଥିର ଟିକିର ଠାରେ କଳାପାହାଡ଼ ସହିତ ଉତ୍ତର ମୁକୁନ୍ଦଦେବଙ୍କର ମୁଖ ହୋଇଥିଲା ।

ଟିକିଲି—ଦୁଇ ଭ୍ରୂର ମଝିରେ ବାଳିକାମାନେ ଯେଉଁ କୁନି ଅଳଙ୍କାରଟି ପିନ୍ଧନ୍ତି ।

ଟିକିର—ଟେଟେୟା ଚଢ଼େଇ ।

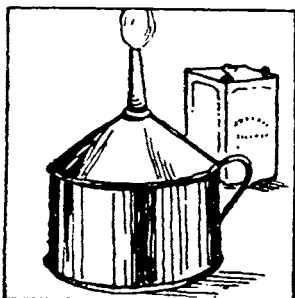

ଟିଣ—ଏକପ୍ରକାର ଧାତୁ ।

ଟିଣରେ ନାନାପ୍ରକାର ଜିନିଷ ତିଆରି ହୁଏ ।

ଟିଣ ଛାତ ଉପରେ ବର୍ଷା ପଡ଼ିଲେ ଝମଝମ ଶବ୍ଦ ହୁଏ ।

ଟିଣା—ଡବ୍‌ବର; କରେସିନ ବର୍ଗର ଘାସ ।

ଟିଣେ ତେଲ—ଏକ ଟିଣରେ ପୂର୍ବସ୍ୱର ଘାସେ ଧରିବା ତେଲର ପରିମାଣ ।

ଟିପ—ଆଙ୍ଗୁଳର ଅଗ ।

ଟିପଦେବା—ଦସ୍ତଖତ କରି ନ ଜାଣିଥିବା ଲୋକ ଆଙ୍ଗୁଳ ଅଗରେ କଳା ବୋଲି ଚିହ୍ନ ବା ସନ୍ଦେହ ଦେବା ।

ଟିପ-ଦେବା-ଲୋକ—ଅକ୍ଷର ଚିହ୍ନ ନ ଥିବା ଲୋକ ।

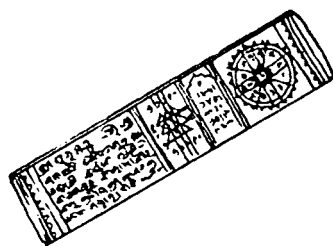
ଟିପେ—ଟିପ ପରିମାଣ; ଦୁଇ ଆଙ୍ଗୁଳର ଅଗ ଲଗାଇ ଯେତେକ ଦିଆଯାଏ ବା ନିଆଯାଏ; ଅତି ଅଳ୍ପ ।

ବିଶ୍ୱନାଥ ବଡ଼ କୃପଣ । ସମସ୍ତଙ୍କ ଘରୁ ଜିନିଷ ମାଗି ମାଗି ଖାଇବ । ହେଲେ କାହାକୁ ନିଜ ଦେହକୁ ମଳି ଟିପେ ବି ଦେବନି ।

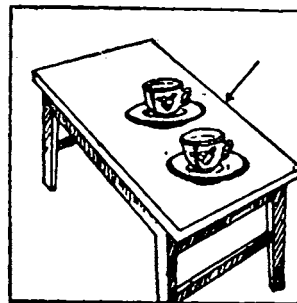
ଟିପେ ନାଶ ହୁଏଲି ବାଞ୍ଛ

ହେଲି ତାର ଜିନିଷ ଛିଙ୍କ ।

ଟିପଣା—ଜଳର ସମୟ ଯେଉଁଥିରେ ଟିପା ଯାଇଥାଏ ।

ଟି-ପୟ ଗ୍ରେଟିଆ ଟେବୁଲ୍; ଯାହା ଚା ପିଇବା-ବେଳେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ।

ଟିପୁଣୀ—କୌଣସି କଷ୍ଟିଆ ବସ୍ତୁ ସରଳ ଭାବରେ ବୁଝାଇବା ପାଇଁ ଯାହା ଲେଖା ହୁଏ । ଆଲୋଚନା, ସରଳାର୍ଥ ।

ଟିପା—ଗାଈ ବା ମଈଣି ବେଳରେ ନ ହଜିବା ପାଇଁ ବନ୍ଧାଯାଇଥିବା କାଠ ।

—ପେଉଁ କାଗଜରେ ମନେରଖିବା ପାଇଁ ଟିପା-ପାଇଥାଏ ।

—ତଳକ; ଚନ୍ଦନ ଟିପା

ଟିପାଇବା, (ଟିପେଇବା)—ଟିପ ଉପରେ ଭରସାଦେଇ ଚାଲିବା ।

—ଶେଷ ନ କରି ଚାଲିବା

ଟିପିଦେବା—ଠାଉଦେବା

—ମନର୍କ ରହିବା ପାଇଁ ଧୀରେ ଚାଲିଯିବା

—ମନେରଖିବା ପାଇଁ କୌଣସି ବସ୍ତୁ ଦେଖିଦେବା

ଆଉ ମାତ୍ର ଦୁଇଟି ବାକ୍ୟ ଟିପିଦେଲେ ବହିରା କାମ ମରିଯିବ ।

ଟିପିବା—ମନେରଖିବା ପାଇଁ କୌଣସି ଜିନିଷ ଲେଖିବା ।

ଶିକ୍ଷକ ପାଠ୍ୟ କୁହୁଛି ଛାତ୍ରମାନେ ତାହା ଉପ-
ଖାତାରେ ଟିପନ୍ତି ।

ଟିପିଦେବା, ଟିପିନେବା, ଟିପିରଖିବା ଏବଂ
ମନେରଖିବା ନିମନ୍ତେ ଲେଖିଦେବା, ଲେଖିନେବା
ଲେଖିରଖିବା ଅର୍ଥରେ ବ୍ୟବହାର ହେଉଥାଏ ।

ପାଠ୍ୟ କହୁଛି ଟିପିନିଅ ।

ତାଙ୍କ କଥା ଟିପିରଖିଛି, ସେଇ ଅନୁସାରେ କାମ
କରିବି ।

ଟିମ୍—ଦଳ

ପୁରୁଷ ଟିମ୍—ଏକାକୀ ପୁରୁଷ ଖେଳାଳୀଙ୍କୁ
ହେନି ଗଠିତ ଦଳ ।

କ୍ରିକେଟ୍ ଟିମ୍ ।

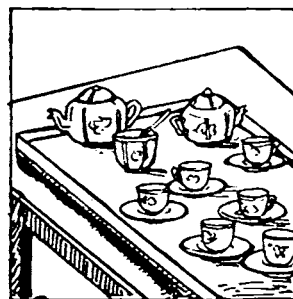
ହକି ଟିମ୍ ।

ଟିମା—ଗୋଡ଼ା; ବାଜର ।

ଟି-ସେଟ୍— ଚା' ପାତ୍ର ସମୂହ ।

ଚା ପାଇଁ ଷଟି କପ୍ ଷଟି ପିଆଲ ଗୋଟିଏ ଦୁଧ
ରଖିବା ପାତ୍ର, ଗୋଟିଏ ଚିନି ରଖିବା ପାତ୍ର
ଗୋଟିଏ ଟ୍ରେ ବା ଆଳିଆ, ଚାମୁଚ ଏବଂ ଗୋଟିଏ
ଟି-ପଟ୍ ବା ଚା' ରଖିବା ପାଇଁ ପାତ୍ର ।

ମଉଷା ଗୋଟିଏ ପୁଅର ଟି ସେଟ୍ ବାହାଦର ତିନି
ଅପାକୁ ଉପହାର ଦେଇଥିଲେ ।

ଟୀକା—ମାନେ; କଷ୍ଟ ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ ବୁଝାଇବା ପାଇଁ
ଲେଖା; ଆଲୋଚନା ।

ଟୀକା ନ ଥିଲେ ବେଦର ଅର୍ଥ ବୁଝିହୁଅନ୍ତା ନାହିଁ ।

ଟୀକାକାର—ଯେ ଟୀକା ରଚନା କରନ୍ତି ।

ଘଣ୍ଟିତ ନାଳକଣ୍ଠ ରାତାର ଟୀକା କରିଛନ୍ତି ।

ପାତ-ଟୀକା—ଛପା ବହିର ପୃଷ୍ଠାରେ ପାଠର ତଳ ଭାଗରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ସୂଚନା ।

ଟୁଙ୍ଗିବା—ବଥ ବା ଫୋଟକାକୁ ଫୋଡ଼ିବା ।

ଟୁକୁରା—ଅତି ସ୍ଥେଟ ଶବ୍ଦ; ଟିକି ।

ଯଥା : କାରକ ଟୁକୁରା ।

କାକ ଟୁକୁରା ।

ମା'ଙ୍କ ହାତରୁ କପଟି ପଡ଼ି ଟୁକୁରା-ଟୁକୁରା ହୋଇଗଲା ।

ଟୁକୁଲି, (ପ.ଓ)—ସେଗେଇ; ସାନ ପାତୁଆ; ସାନ ଡାଲ ।

ଟୁକେଲ୍, (ପ.ଓ)—ଝିଅ; ବାଳିକା; ବୁଲ ।

ଟୁଙ୍ଗିବା—ଗଛର ପତ୍ର; ଶଯ୍ୟା ପ୍ରଭୃତି ଛିଣ୍ଡାଇ ଖାଇବା ।

ସବୁବେଳେ ତ ଗାଈଟା ପରି ଗଛର ଅଗ ଟୁଙ୍ଗିଲା,
ଗଛ ହବ କେମିତି, ବାଇଗଣ ଫଳିବ କିମିତି ?

ଟୁଙ୍ଗାରିବା—ମୁଣ୍ଡ ଡଳାଇବା ।

ମେ ମୋ କଥାରେ ମୁଣ୍ଡ ଟୁଙ୍ଗାରିଲେ ।

ଟୁଙ୍ଗୀ—ଛୋଟିଆ ଘର ।

ଯଥା : ଭଗବତ ଟୁଙ୍ଗୀ ।

ଯେଉଁ ଘରେ ଭଗବତ ପୋଥି ପଢ଼ାଯାଏ ।

ଟୁଣୁକା—ତୁଟୁକା ଔଷଧ ।

ଟୁଣୁଟୁଣୁକା ଦୋକାନ—ଯେଉଁ ଦୋକାନରେ ଚୋର ମୂଳ; ମଞ୍ଜି ଛେଲି ବର୍ଣ୍ଣରୁକି ତୁଟୁକା ଔଷଧର ଉପକରଣ ଓ ଉପାଦାନ ବିକାୟ ।

ଟୁବମାରିବା—ବୁଡ଼ି ମାରିବା; ମୁଣ୍ଡ ବୁଲାଇ ଖାସିଯାଇବା ।

ଟୁଗୁଟୁଗୁ—ବାରମ୍ବାର ବୁଡ଼ି; ବୁଡ଼ିବୁଡ଼ି ।

ଟୁଗୁଟୁଗୁ ହେବା—ବୁଡ଼ି ପାଣି ପିଇଯିବା ।

ଟୁର—ଗଣ୍ଡ; ପର୍ଯ୍ୟଟନ; ବୁଲ ।

ହରିବାରୁ ଟୁରରେ ବ୍ରହ୍ମପୁର ଯାଇଛନ୍ତି ।

ଟୁରଷ୍ଟ—ପର୍ଯ୍ୟଟକ

ଓଡ଼ିଶାର ମନ୍ଦିର ଦେଖିବାଲାଗି ଦେଶ-ବିଦେଶରୁ ପ୍ରତିବର୍ଷ ଅନେକ ଟୁରଷ୍ଟ ଆସନ୍ତି ।

ଟୁର୍ନାମେଣ୍ଟ—ଖେଳର ପ୍ରତିଯୋଗିତା ।

ଯହିଁରେ ଜିତିବା ଦଳ ପୁରସ୍କାର ପାଆନ୍ତି ।

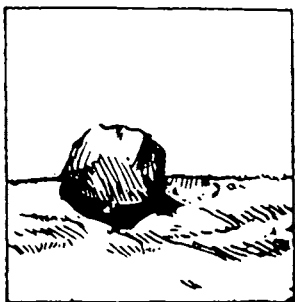
ଯଥା : ଫୁଟବଲ ଟୁର୍ନାମେଣ୍ଟ ।

ହକି ଟୁର୍ନାମେଣ୍ଟ ।

ଟୁର—ବାପ ଛେଉଣି ପିଲା ।

ଝିଅପିଲା ହୋଇଥିଲେ ଟୁରୀ ।

ଟେକା—ମାଟି ବା ପଥର ଖଣ୍ଡ ।

ଗୋଟିଏ ଟେକାରେ ଦୁଇଟି ପକ୍ଷୀ ମାରିବ ।

ଟେକାଟେକି —ଦୁଇ ବା ଅଧିକ ଲୋକ ମିଶି କୌଣସି
ଓଜନିଆ ଜନସଂଖ୍ୟା ଉଠେଇବା କାମ ।

ଓଜନିଆ ଋଷକ ବସ୍ତାଟିକୁ ଛାତ୍ରମାନେ ମିଳିମିଶି
କୌଣସିମତେ ଟେକାଟେକ କରି ଶବ୍ଦରେ
କହିଦେଲେ ।

—ଧରଧରି

—ତୋଷାମଦ, ଖୁସି ବଖାଣ, ପ୍ରଶଂସା ।

ଟେକାଟେକ କଥା କହିବାରେ ଯିଏ ଦକ୍ଷ ସେ
ନିଶ୍ଚୟ କାମ ହାସଲ କରିପାରିବ ।

ଟେକିକା—ଉଠେଇବା, ପ୍ରଶଂସା କରିବା ।

ଟେକ—ଗୌରବ, ଉଚ୍ଚତା ।

ଡାକିର ଟେକ ବନ୍ଧା କରିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ନାଟକିକର
କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।

ଟେଙ୍କର—ବହୁତ, ବଲୁରି ।

ଟେମୋ—ଓଜନିଆ ମଟର ଚାଳି ।

ଟେର—ସନ୍ତାନ, ଖୋଜଟବର, ପତ୍ନୀ ।

ଦିନିଦିନ ଧରି ଖୋଜିଲେ ବି ରାଜକିର କୌଣସି
ବେର ମିଳିଲା ନାହିଁ । ନିଶ୍ଚୟ ନଈରେ ଭସିଯାଇଛି ।

ଟେରୀ—ଯିଏ ବଙ୍କେଇ ଦେଖେ ।

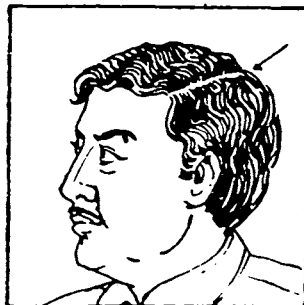
ଧୂଳିକା—ଟେରୀ ।

ଟେରେଇ ଚୁଞ୍ଚିବା - ବଙ୍କେଇ ଚୁଞ୍ଚିବା ।,
କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଚୁଞ୍ଚିବା ।

ମୁଁ ଆହୁରି କ'ଣ ଚପିଥାନ୍ତି କିନ୍ତୁ ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକ ମୋ
ଆଦକୁ ଟେରେଇ ଚୁଞ୍ଚିବାରୁ ମୁଁ କହିବା ବନ୍ଦ
କଲି ।

ଟେରୀ—ପଛଆଡ଼କୁ ନ କରି ଦୁଇପାଖକୁ ବାଳ
କୁଣ୍ଡାଇବାର ପ୍ରକାର ।

ଟେରୀ ଭାଙ୍ଗିବା—ସିନ୍ଧାଣି କାଟି ଦୁଇପାଖକୁ ବାଳ
କୁଣ୍ଡାଇବା ।

ଟେରୀଭାଙ୍ଗ ଛଡ଼ାଇଦେବା—ପାମନା ଦେବା,
ଅପଦସ୍ଥ କରିବା ।

ଟେରାବାଡ଼—କନାବାଡ଼, ପତଙ୍ଗ ।

ଟେଲା—ଖଣ୍ଡ, ଟେକା, ଡେଲ, ମୁଣ୍ଡା ।

ଟେଲା ବୃଷ୍ଟି—ଡେଲମାଡ଼ ।

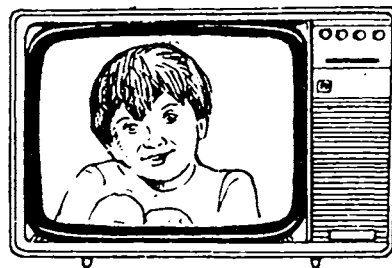
ଟେଲି—ଦୂର ।

ଟେଲିଗ୍ରାଫ୍—ତାର, ଦୂରଲିପି ।

ଟେଲିଫୋନ୍—ଦୂର-ଶ୍ରବଣ ।

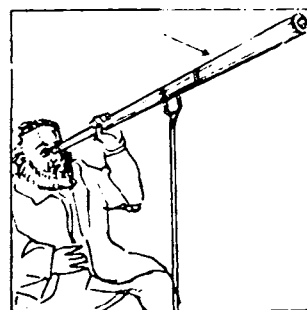

ଟେଲିଭିଜନ୍—ଦୂରଦର୍ଶନ ।

ଟେଲିଯୋଗାଯୋଗ—ବେତାର ତରଙ୍ଗେ ଜରଥରେ
ଦୂରଜାଗାମାନଙ୍କ ସହିତ ଯୋଗାଯୋଗ ।

ଟେଲିସ୍କୋପ୍—ଦୂରଦର୍ଶନ ଯନ୍ତ୍ର ।

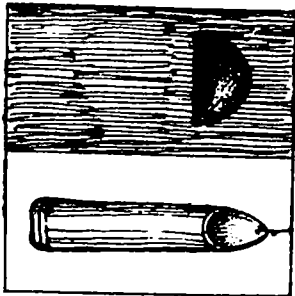
ଟେସ୍ଟିବା—ଟିକାଇବା, ଉତ୍ସୁକାଇବା, ମନ୍ଦକାମରେ
ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇବା ।

ଟୋକିବା—ଶୟ୍ୟ ଶୁଣି ଖାଇବା, ଟୁକିବା ।

ଟୋକେଇ—ବେତା, ବଡ଼ ପାତୁଆ, ଟୁପା, ବାଉଁଶିଆ
କୁଣ୍ଡି ।

ଟୋଟା—ବରୁକର ଗୁଳି, କାର୍ତ୍ତିକ ।

ଟୋପ—ଖାଲି, ଗଣ୍ଡ ।

କାଉରେ ରଖ ଖୋପ
ନଈରେ ଥାଏ ଟୋପ ।

ଟୋପର—ଟୋପି, ବାହାଘର ବେଳେ ବର ମୁଣ୍ଡରେ
ଘେରି ନୋଲ ପିନ୍ଧେ ।

ଟୋପି—ଟୋପର ଚମଡ଼ା, ସୋଲ ବା କନାରେ
ତଥାରି ମୁଣ୍ଡର ଆବରଣ ।

ଘଣ୍ଟା—ଗାଡ଼ୀ ଟୋପି
ବାନ୍ଧୁର ଟୋପି
ବାହେବ ଟୋପି
ଞ୍ଚୁ. ଘି. ଘି. ଟୋପି
ଫେଲ୍ଟ ଟୋପି ।

ଟୋପିଏ—ବନ୍ଧୁ, ଏକଠୋପା, ଟୋପେ ।

ଘରେ ଟୋପିଏ ହେଲେ ପାଣି ନାହିଁ, ମୁଁ ତମକୁ
କଣ ପିଇବାକୁ ଦେବି ?

ଟୋପି-ଟୋପି—ବନ୍ଧୁ ବନ୍ଧୁ, ଠୋପା ଠୋପା ।

କପାଳେ ଟୋପି ଟୋପି ବନ୍ଦନ ବିଭା
କାନ୍ଧରେ ଶୋଭାପାଏ ଧଳା ପଇତା ।

ଟୋଲ—ଫସ୍ତୁର ବ୍ୟୟାଳୟ !

—ମୋଟା

—ମହୁଲ ଗଛର ଫଳ, ଏହି ଫଳରୁ ତେଲ
ବାହାରେ (ଟୋଲ ତେଲ)

—ଏକପ୍ରକାର ସୂତା ଟିକସ

ସୋଲ ପାରିହେବା ପାଇଁ ଟୋଲ ଦେବାକୁ ପଡ଼େ ।

ଟୋଲକା—ଟୋପା, ଫୁଲଥିବା ।

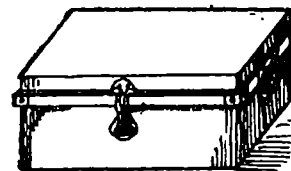
ପୁର ଯୋଗୁ ବଥ ଟୋଲକା ଦିଶିଲୁଣି ।

ଟୋଲକାଇବା—ଫୁଲିବା ।

ଟ୍ରକ୍—ମାଲପତ୍ତ ନେବା ଆଣିବାର ମଟର ଗାଡ଼ି ।

ଟ୍ରଙ୍କ—ଲୁହା ତଥାରି ବଡ଼ ଧରଣର ବାକ୍ସ ।

ଟ୍ରଙ୍କରେ ଲୁଗାପଟା ରଖି ଭିତରେ ଗହକର୍ପର
ନ ଦେଲେ ଘୋର କାଟିଦେବେ ।

ଟ୍ରାକ୍-କଲ୍—ଗୋଟିଏ ସହରରୁ ଅନ୍ୟ ଏକ ସହରକୁ ଟେଲିଫୋନ୍ ଯୋଗାଯୋଗର ବ୍ୟବସ୍ଥା ।
ଗୋଟିଏ ଟେଲିଫୋନ୍ ସର୍କୁଟରେ ଅନ୍ୟ ସର୍କୁଟରେ ପହଞ୍ଚି ପ୍ରଥମେ ଯୋଗାଯୋଗ ସ୍ଥାପନ କରି ଦୁଇ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସହରବାସୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କଥୋପକଥନର ସୁଯୋଗ ତାନ ।

ଟ୍ରାଉଜର—ପାଇଜାମା, ପାଦପାଦ ଲମ୍ବିଥିବା ସିଲଭ ହୋଇଥିବା ପରିଚ୍ଛଦ ।

ଟ୍ରାଫିକ୍—ଲୋକ ଓ ଗାଡ଼ି ପ୍ରଭୃତିର ଯା-ଆସ ।

ଟ୍ରାଫିକ୍-ପୋଲିସ୍—ଯେଉଁ ପୋଲିସ୍ମାନେ ରସ୍ତାରେ ଲୋକ ଓ ଗାଡ଼ିର ଯା-ଆସ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରନ୍ତି ।

ଟ୍ରାକୋମା—ଏକପ୍ରକାର ଚର୍ମ ରୋଗ ।

ଟ୍ରାମ୍—ସହର ମଧ୍ୟରେ ଲୁହା ଧାରଣା ଉପରେ ବଜୁଲ ଇଞ୍ଜିନ୍ ଯୋଗେ ଯାତାୟାତ କରୁଥିବା ଗାଡ଼ି ।

କଳିକତା ଗଲେ ଟ୍ରାମ୍ରେ ବସିବାର ସୁଯୋଗ ମିଳେ ।

ଟ୍ରାମ୍-ଲାଇନ୍—ଯେଉଁ ଲୁହା ଧାରଣା ଉପରେ ଟ୍ରାମ୍ ଯିବା ଆସିବା କରେ ।

ଟ୍ରେଜେରୀ—ଖଜଣାଖାନା ।

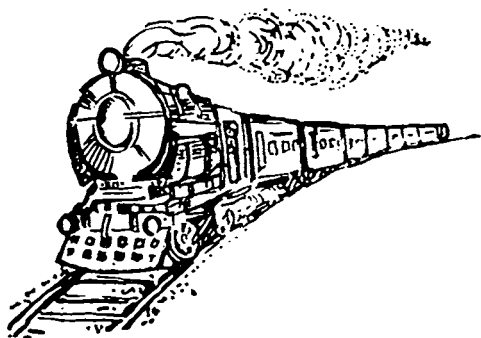
ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜିଲ୍ଲାରେ ଏକ ବା ଏକାଧିକ ଟ୍ରେଜେରୀ ଓ ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ଉପ-ଟ୍ରେଜେରୀ ଅଛି ।

— ଲୁହା ସିଢ଼ୁକ

ଟ୍ରେସ୍—ଭୂମିରେ ଖୋଳାଯାଇଥିବା ଲମ୍ବା ନାଳରେ ପହଣୀ, ଯା ଉପରେ ଲୋକେ ବସିବେଳେ ବା ଯୁଦ୍ଧ ସମୟରେ ଶୋଇରହି ଆତ୍ମରକ୍ଷା କରନ୍ତି ।

ଟ୍ରେସ୍ରେ ଶୋଇରହି ସୈନ୍ୟମାନେ ଯୁଦ୍ଧ ବି କରନ୍ତି ।

ଟ୍ରେନ୍—ରେଳଗାଡ଼ି ।

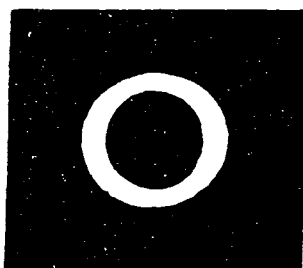

ମେଲ ଟ୍ରେନ୍—ଡାକଗାଡ଼ି ।

ଗୁଡ୍‌ସ୍ ଟ୍ରେନ୍—ମାଲଗାଡ଼ି ।

ଟ୍ରେନ୍—ତାଲମ୍, ଶିଖା, ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ।

ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବକମାନଙ୍କୁ ପ୍ରାଥମିକ ଚିକିତ୍ସା ବିଷୟରେ
ଟ୍ରେନ୍ ଦିଆଯାଏ ।

ଠଉର —ଅନୁମାନ, ନିର୍ଣ୍ଣୟ ।

ଠଉରାଇବା —ଅନୁମାନ କରିବା; ନିଜିବା ।

ବାଟ ଠଉରାଇ ଯାନ୍ତୁ

ଧନ । ଫେରିବୁ ଘରେ

ଭଣ୍ଡି ବସିଥିବି ତୋ'ଲଗି

ମୁଣ୍ଡି ଦାଣ୍ଡ ଦୁଆରେ ।

ଠଉରୁବା—ଅଟକିବା, ସ୍ଥିର କରିବା ।

ଯେଉଁଠାରେ ଗଡ଼ି ହେବ

ଠଉରୁବୁ ସେଠି

ପୁଣି ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭିବ

ସକାଳରୁ ଉଠି ।

ଠକ—ସେ ଭଣ୍ଡିଦାଏ, ପ୍ରତାରଣା କରେ, ମିଛକୁ ସତ
ସତକୁ ମିଛ ବୋଲି କହେ ।

ଠକମାନେ କଥାରେ ଭୁଲ୍‌କ ଦିଅନ୍ତି ।

ଠକାଠକି—ଭଣ୍ଡାଭଣ୍ଡି କାରବାଝ ।

ଠକିବା—ଭଣ୍ଡି ଦେବା ।

ଠଣ—ସୁନ୍ଦର, ଦେଖିବାକୁ ଭଲ ।

ଠଣ୍ଠଣ୍ଠ, (ଠନ୍‌ଠନ୍‌)—ଟଙ୍କାର ଶବ୍ଦ; ଘଣ୍ଟାପିଟା
ହେବାର ଶବ୍ଦ ।

ଘଣ୍ଟା ବାଜକ ଠନ୍‌ଠନ୍‌

ମେଘା ମୁଣ୍ଡଟି ବଡ଼ ଟାଣ ।

ଠଣା—କାନ୍ଥ ଖୋଳା; ପଇସା କଉଡ଼ି ସାଇତବା ପାଇଁ
ବ୍ୟବହାର ହେଉଥିବା ବାଉଁଶ ନଳି ଯାହା କାନ୍ଥରେ
ଟଙ୍କାଢୁଏ ।

ଠଣାରେ ନାହିଁ କଉଡ଼ି କଡ଼େ

ଖଣିରେ ନାହିଁ ଧାନ

ଅଳ୍ପତୁଳ୍ପର ହସକୁ ଦେଖ

ଖାଉଟି ଖିଲିଯାନ ।

ଠରୁଠରୁ—ପରସ୍ପରକୁ ଠାରୁଥାଏ ଜଣାଇବା କାମ ।

ଠସା—ଛୁଆ, କଣ୍ଢେଇ ଗଢ଼ିବା ଛୁଆ ।

ଠା—ଜାଗା ।

ଆସିଲ ବନ୍ଧୁ ଭଲ ଜଳ

ବସିବାକୁ ନାହିଁ ଠା

ଯେଉଁ ବାଟେ ବାଟେ ଆସିଲ ବନ୍ଧୁ

ସେଇ ବାଟେ ବାଟେ ଯା ।

ଠାଏ ଠାଏ—ଜାଗା ଜାଗା, ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ, ଠାଏ ଠାଏ ।

ଠାଏ ଠାଏ କାହୁଁ ହେଲେହେଁ ଗସ୍ତା ବେଶ୍ ଭଲ ଥିଲା । ମୁଁ ସାଜକେଲରେ ଯାଉପାରିଲି ।

ଠାକିବା—ଲଗିବା, ରହିବା ।

ପଣ୍ଡିତଙ୍କ ମେଳରେ ମୁଖିର କଥା ଠାକିବ ନାହିଁ ।

ଭୁକିରି ଖୋଜି ଖୋଜି ଶେଷରେ ଶ୍ୟାମ ପାଗଦାପରେ ଠାକିଯାଇଛି ।

ଠାଣି—ଭଙ୍ଗୀ, କାଲଦା, ତଙ୍ଗ ।

ତାଙ୍କ ଭୁଲିବା ଠାଣିଟି କେତେ ସୁନ୍ଦର ।

ଠାପୁଆ—ମଠୁଆ, ଅଳସୁଆ ।

ହଟ ବଡ଼ ଠାପୁଆ, ଘଣ୍ଟାକର କାମକୁ ଦିନୁଟେ ଲଗାଇବ ।

ଠାବ—ଜାଗା, ସ୍ଥାନ ।

ଠାବ କରିବା—ଜାଗା ଖୋଜି ବାହାର କରିବା ।

ଜାଗା ନିରୁପଣ କରିବା, ଠିକଣା ଠିକ୍ କରିବା ।

ହନୁମାନ ଖୋଜି ଖୋଜି ସାତାଙ୍କୁ ଅଶୋକ ବନରେ ଠାବ କଲା ।

ଠାମ—ଗଡ଼ଣ, ଆକୃତି ।

ଠାର—ଉର୍ଜିତ, ସଂକେତ ।

କଥାରେ ନ କହି ହାତ ବା ଆଖି ସାହାଯ୍ୟରେ ଯାହା ପ୍ରକାଶ କରାଯାଇଥାଏ, ଠାର ।

ଯଥା : ଠାରଦେବା—ସୂଚକଦେବା ।

ଠାପୁକୁ ମାରିବା—ଅନୁମାନ କରିବା ।

ବିଷୟଟି ନ ଜାଣି ଖାଲି ଠାପୁକୁ ମାରିଲେ କି କାମ ହୁଏ ।

ଠିଆ ଠିଆ—ଛୁଡ଼ାହେବା ଅବସ୍ଥା ।

ବସ୍ତି ଭିତ୍ତି ଥିବାରୁ ତପନକୁ ବାରିପଦାରୁ କଟକଯାଏଁ ଠିଆ ଠିଆ ଆସିବାକୁ ହେଲା ।

ଠିଆପାଲୁ—ଠିଆ ଠିଆ ବା ନାଚ ନାଚ ବୋଲୁ-ଯାଉଥିବା ପାଲ ।

ଠିକ୍ ଠିକଣା—ସ୍ଥିରତା ।

ତା କଥାର ଠିକ୍ ଠିକଣା ନାହିଁ ।

ଠିକଣା—ସ୍ଥାନ, ଜାଗା ।

ଯଥା : ତାଙ୍କ ଠିକଣା ।

ଯେଉଁ ଠିକଣା ଚିଠିରେ ରହିବା ଦରକାର, ତାହା ନ ଥିଲେ ତା' ତାଙ୍କରେ ଯାଉପାରିବ ନାହିଁ ।

ଠିକା—ଅଳ୍ପ ସମୟ ପାଇଁ ନିୟୁକ୍ତ, ଗୋଟିଏ କାମ କରିବା ପାଇଁ ମୋଟାମୋଟି ପାଉଣା, କୁତ ।

ଦଶହଜାର ଇଟା ପୋତିବା କାମଟି ଅର୍ଦ୍ଧନିଆ ଠିକାରେ ଧରିଥିଲା । ସେଠାରେ ତାର ଲାଭ ହୋଇଛି ।

ଠିକାଦାର—ଯେ ଠିକାରେ କାମ କରେ, କାନିଆରୀ ।

ସର୍ବମୋଟ ଆଠଟଙ୍କ ଠିକାଦାରଙ୍କ ଭିତରେ ଗସ୍ତା ତିଆରି କାମଟିକୁ ସମାନ ଭାବରେ ବାଣ୍ଟି ଠିଆଗଲା । ସମସ୍ତେ ଖୁସିହେଲେ ।

ଠିକେ—ଅଳ୍ପକରେ, ସଂକ୍ଷିପ୍ତରେ ।

ଶିକ୍ଷକ, “ରମେଶ । ତୁମେ ଗୁରୁଧାନୀରେ ବୁଲି ଯାହା ଯାହା ଦେଖିଲ ଏବେ ଠିକେ ଠିକେ କହିଯାଅ, ସବୁପିଲା ଶୁଣିବେ ।

ଠୁଙ୍ଗା—କାଗଜ ବା ପତ୍ରର ଠୋଲ ।

ଗମିଆ ବୁଢ଼ା ହୋଇଯିବା ପରେ କାଗଜରେ ଠୁଙ୍ଗା ତିଆରି କରି ପେଟ ପୋଷୁଛି ।

ଠୁରୁ—ବାଙ୍ଗର, ଅଳ୍ପ ଡଳା ।

ଠୁଲ—ଏକାଠି, ରୁଣ୍ଡ ।

ଆମ ଘର ଆଗଟି ଖାଲୁଆ, ବର୍ଷାହେଲେ ସବୁ ପାଣି
ଗଡ଼ି ସେଇଠି ଠୁଲ ହୁଏ ।

ଘର ପୋଡ଼ିଯିବା ଶୁଣି ଝୁହୁଁ ଝୁହୁଁ ସେଠାରେ ହଜାର
ହଜାର ଲୋକ ଠୁଲହୋଇ ନିଆଁ ଲିଭାଇଦେଲେ ।

ଠୁଲ—ପୁରୁ, ପୁଣି (ପ. ୭)

ଠୁଲହେବା—ପୁରୁଯିବା (ପ. ୭)

ବାଲିତିରେ ପାଣି ଠୁଲ ହୋଇଗଲାଣି ।

ଠେକ—ଠେସ, ଅବଲମ୍ବନ ।

ଠେକ ନ ଦେଲେ ପାଲ ବାନ୍ତିହେବ ନାହିଁ ।

ଠେକରୁ—ଦୁଆର ବା ଝରକାର କବାଟକୁ ଖୋଲି
ରଖିବା ପାଇଁ ଚିଆଯାଇଥିବା କାଠର ଗ୍ରେଟିଆ
ଠେସ ।

ଝରକା ଖୋଲି **ଠେକରୁ** ଦେଇଦିଅ, ନ ହେଲେ
ପବନରେ ବାଦେଇଯିବ ।

୪୧

ଠେକା—ପଗଡ଼ି, ପାଗ ଭଳି ମୁଣ୍ଡରେ ବନ୍ଧା ବାମୁଣ୍ଡ
ବା ଲୁଗା ।

ମୁଣ୍ଡରେ **ଠେକା** ପାଦରେ ତେଲ
ବଜେ ସଙ୍ଗେ ହୋଇବ ଚେଲ ।

ଗଛରୁ ପଡ଼ିଲା ତୋକାଟିଏ
ତା'ମୁଣ୍ଡରେ **ଠେକାଟିଏ** ।

(ତାଳ) .

ଠେକ—ଗ୍ରେଟିଆ ମାଟିହାଣି, ବଡ଼ା ।

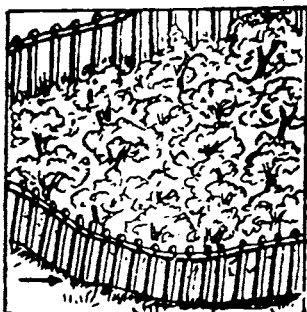
ଯଥା : ଦହି **ଠେକ** ।

ବସନ୍ତର **ଠେକ** । (ପଣାସଂକ୍ରାନ୍ତି ଦିନ ଯେଉଁ **ଠେକ**
ଗଛରେ ପାଣି ଦେବାପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ) ।

ଠେକିଏ—ଗୋଟିଏ ଠେକର ପରିମାଣ ।

ଠେକିଏ ବସାଦହି ସକାଳୁ ପିଇ
କାମକୁ ବାହାରିଲା ନାରଖ ଭଲ ।

ଠେକିବା—ବାଡ଼ ବା ବର ଦେଇ ଅଟକାଇବା ।

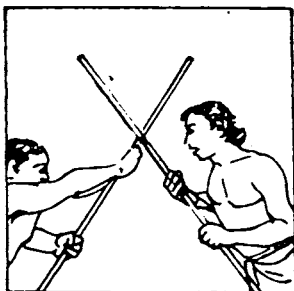
—ବିଶ୍ଳେଷ କରିବା

ଠେଙ୍ଗ—ନଳଗୋଡ଼ ।

ଠେଙ୍ଗା—ବଡ଼ ବାଡ଼, ମୋଟା ବାଡ଼ ।

ଠେଙ୍ଗା-ଠେଙ୍ଗି—ବାଡ଼ିଆବାଡ଼ି ।

ବାଡ଼ିଆର ପରସ୍ପରକୁ ପାହାର ଦେବା ।

ଠେଲିବା—ପେଲିବା ।

ଠେଲୁ-ପେଲି—ପେଲୁପେଲି ।

ଠେସିବା—ପେଲିବା, ଠେଲିବା ।

ଠେସା-ଠାସି—ଠେଲିଠାଲି, ଚାପିଚାପି ।

ଟିକରେ ଛୁଡ଼ ଠେସାଠାସି ଭର୍ତ୍ତି କରଯାଇଛି, ଓଜନ କଲେ ଡିରିଟି କିଲେରୁ କମ୍ ହେବନାହିଁ ।

ଠୋକର—ମାଡ଼, ଆଘାତ ।

ଠୋକର ନ ଖାଇଲେ ତାର ସ୍ୱଭବ ବଦଳିବ ନାହିଁ ।

ଠୋ-ଠୋ—ବଡ଼ପାଟିରେ ହସିବାର ଶବ୍ଦ ।

ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ଏକାଧିକ ବାର ଉପୁଡ଼ା ମାରିବାର ଶବ୍ଦ ।

ବାରବାର କଥା ଶୁଣି ଅକବର ଠୋ-ଠୋ କରି ହସିଉଠିଲେ ।

ବାପା ଭାଇର ଗାଳରେ ଠୋ-ଠୋ କରି ଉଚି ଉପୁଡ଼ା କରିଦେଲେ ।

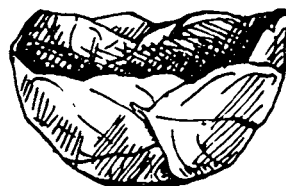
ଠୋଲିବା—ଯାହାର ଦୁଇପଟି ଫୁଲିଥାଏ ।

—ଭଲ ଫୁଲିଥିବା ପିଠା

ଠୋଲିକା କାକର ପିଠାରୁ ଦୁଇଟା ଖାଇଲେ ମନ ବୋଧ ।

ଠୋଲିବା ମୁହଁ—ଯାହାର ମୁହଁ ଫୁଲିଥାଏ ବା ଫୁଲିଲଭଳି ଦିଶୁଥାଏ ।

ଠୋଲୁ—ପଥ ତଥାରି ଚୌପନ୍ଥା ବା ଚୋପତ ।

ଠୋଲେଇବା—ମୋଟେଇବା ।

—ଗୋଲଗାଲ ହେବା ।

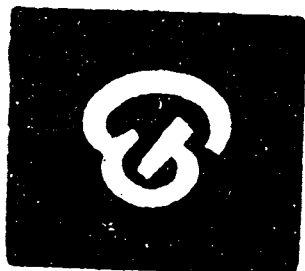
—ଆକାର ବଢ଼ିବା ।

ଠୋସ୍—ଟାଆଁସା, ରୁଷ, କଠିନ ।

ତା କଥାଗୁଡ଼ାକ ବଡ଼ **ଠୋସ୍ ଠୋସ୍** ଟିକିଏ ବି ନିଠା ନାହିଁ ।

ଠୋସ୍ ଠାସ୍—ରୁଷ, କଠିନ ।

ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ମୁହଁ ଉପରେ **ଠୋସ୍-ଠାସ୍** ଜବାବ ଦେବା ଆଦୌ ଭଲ କଥା ନୁହେଁ, ଯାହା କହିବ, ନମ୍ରହୋଇ ବୁଝି ବିଚାରି କହିବ ।

ଡାଉଲ—ସୁନ୍ଦର, ଯାହାର ଗଢ଼ଣ ଭଲ ।

ଡାଉଲ-ଡାଉଲ—ସୁନ୍ଦର, ସୁଗଠିତ ।

ତେହେବଟି ତାର **ଡାଉଲ-ଡାଉଲ**
ବଦନଟି ତାର ନିଠା

କଥା କହୁଥିଲେ ହସିଦେଉଥାଇ
ସେଇ ହୋଇବ ଜଗତଜିତା ।

ଡାକଡ଼କା—ଡବଡ଼ବା ।

ଯେଉଁ ଲୋକ ପେଟରେ କିଛି କଥା ଗୋପନ ରଖିପାରେ ନାହିଁ ।

ଯେଉଁ ଲୋକ ଅସମ୍ଭବ ଓ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ ଘଟଣାମାନ ଭାବେ ।

ଡକରା—ଡାକ, ନିମନ୍ତ୍ରଣ ।

ଡାକରା-ହକରା—ଡାକଡ଼ାକ ।

ଡକା—ବୋବାଲି, ବଡ଼ପାଟିରେ ଡାକ, ଚକ୍କାର, ରଡ଼ି ।

ଗୋର ପଶିବା ଜାଣି ମା' **ଡକା** ପକାଇଲେ ।

ଜାମର **ଡକା** ଖୁଣି ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ପିରହୋଇ ରହି-
ପାରିଲା ନାହିଁ ।

ଡକାଇବା—ଡାକଆଣିବା ଲୁଗି ଲୋକ ଘୋଇବା ।

ମୋତେ ପ୍ରଧାନଶିକ୍ଷକ **ଡକାଇଛନ୍ତି** । ତୁମେ ଅପେକ୍ଷା
କର, ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଦେଖାକରି ଆସେ ।

ଡକା ହାଡ଼ିବା, (**ଡକା** ପକାଇବା), (**ଡକା** ପାଡ଼ିବା)—
ଉଜସ୍ବରରେ ଡକା ଦେବା ।

—ରଡ଼ି କରିବା ।

—ଗର୍ଜନ କରିବା ।

ଡଗଡ଼ଗ—ଶୀଘ୍ର ଶୀଘ୍ର, ଲମ୍ବ ଲମ୍ବ ପାଦୁଶୁ ପକାଇ ।

ଡଗଡ଼ଗା—ସେଉଁ ଲୋକ ଡଗଡ଼ଗ ହୋଇ ଚାଲେ ।

ଡଗର, (**ଡଗର**)—ତର, ଦୂତ, ଘୋଷଣା କରିବା
ଲୋକ, ପିଆଦା ।

ମଝୁରୁ ଆସିବାରୁ **ଡଗର**

ଜାଣି ଗୋପପୁର ଲୋକେ କାତର ।

ଡଙ୍ଗ—ଗଛ ଓ ଲତାର କୋମଳ ଅଗ ।

ବୋଇତାକୁ **ଡଙ୍ଗ** ଖଣ୍ଡିଏ ଆଣିଛି । ସେଥିରେ ତିବା
ବାଇଗଣ ପକାଇ ଯାହାହେଲେ ବନ୍ଧ ।

ଡଙ୍କ ମୋଡ଼ିଦେବା—ଅନ୍ଧ ଶ୍ରମିକଦେବା, ନଷ୍ଟ
କରିଦେବା, ମୃତ ପ୍ରାୟ ।

ଡଙ୍କ—ଛୋଟିଆ ଡଙ୍କା ।

ଡଙ୍ଗା, (ଡଙ୍ଗି)—ଛୋଟ
ନୌକା ।

ଡଙ୍ଗନ—ବାରଗୋଟା ।

ଡଙ୍ଗନ ଦରିଆ—ବାରଟା ଲେଖାଏ ହସାବରେ
ଦରକର ।

ଡବଡବ—ଜଳଭର ମାଠିଆର ମୁହଁ ତଳକୁ କରି
ପାଣି ଅଜାଡ଼ିଦେଲେ ଯେଉଁ ଶବ୍ଦ ହୁଏ ।

—ଡବୁଳ-ମୁକୁଳ ।

ଲୁହ ଡବଡବ ଅଣିରେ ସେ ଉଠିଥିଲା, କଥା
କହିପାରୁ ନ ଥିଲା । ତା'ଦେଖି ଲୋକଟିପ୍ରତି ମୋର
ଦୟା ହେଲା ।

ଡବଲ—ଦୁଇଗୁଣ, ଦୁଇଟା ।

ଜାମାରେ ଡବଲ ସିଲେଇ ପଡ଼ିଛି, ଆଉ ଖୋଲିବ
ନାହିଁ ।

ଡବଲ ନିମୋନିଆ—ମାରାତ୍ମକ ଅଣ୍ଡା ଜର ।

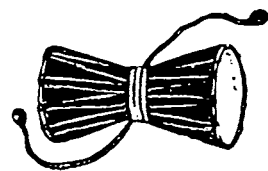
ଡବଲ୍ ରୁଟି—ସାଧାରଣ ରୁଟିଠାରୁ ବଡ଼ ରୁଟି ।

ଡବଲ୍ ଆମ୍‌ଲେଟ୍—ଦୁଇଟା ଅଣ୍ଡାରେ ତଆରି
ଆମ୍‌ଲେଟ୍ ।

ଡବଲ ଡାଲ—ଦୋହରା କୋଲପ ।

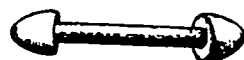
ଡମ୍‌ରୁ—ଏକପ୍ରକାର
ବାଜା ।

ଡମ୍‌ରୁ ବାଜେ ତିବି-
ତିବି ।

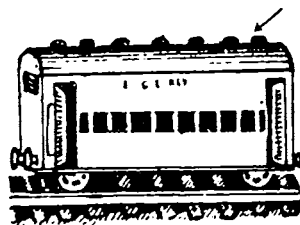
ଡମ୍‌ଲ୍—ତୁଳା ଭଣିବା-
ବେଳେ ଯେଉଁ କାଠ

ଖଣ୍ଡିକ କାମରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ ।

—ଏକ ଖେଳ ଉପକରଣ ।

ଡବା—ଡବା, ଧାତୁତଆର ଫରୁଆ, ରେଳଗାଡ଼ିର
କୋଠସ୍ଥ (ରେଳଡବା) କରଟ ।

ଡମ୍‌—ଡବଡବା, କଥାକୁହା, ଯିଏ ଖାଲି କହେ
କାମରେ ପାରନା ।

ଡରକୁର, (ଡରକୁଳା)—ସେ ଡରେ ଭୟାବୁ,
ଝରୁ ।

ଡରାଇବା—ଅନ୍ୟକୁ ଭୟ ଦେଖାଇବା ।

—ଧମକାଇବା ।

ଡରିମର—ଅତିଶୟ ଭୟ କାରଣରୁ ବହୁତ
ଡରିଯାଇ ।

ଡାଲି—ଡାଲି, ବାଉଁଶ ବା
ବେତ ପାତାର ଚୁକ୍ତା,
ବାଉଁଶିଆ ।

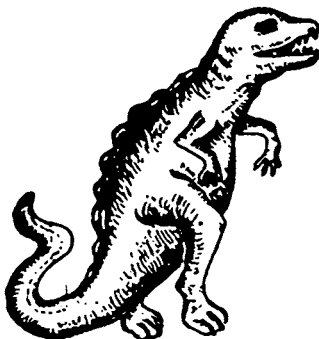

ଡହକ—ତାଡ ।

ଡହଲ-ବିକଲ—ଛଟପଟ ।

ଡହରା—ଡମ୍ପା, ଯେ କେବଳ କହେ, କାର୍ଯ୍ୟରେ
କରେନା ।

ଡାଇନୋସର—ଆଦମ କାଳରେ ଥିବା ଗୋଟିଏ
ବଡ଼ଧରଣର ଜୀବ ।

ଡାକ—ଡାକବା, ଆହ୍ୱାନ, ଚିଠି-ପତ୍ର ନେବା ଆଣିବା
କାମ ।

ଡାକ ରକ୍ଷି—ଜଣେ ପୁରୁଣା ପ୍ରବଚନ ରଘୁଡ଼ା ।
ଡାକ ରଚିତ ପଦମାନ “ଡାକ ବଚନ” ନାମରେ
ବିଖ୍ୟାତ ।

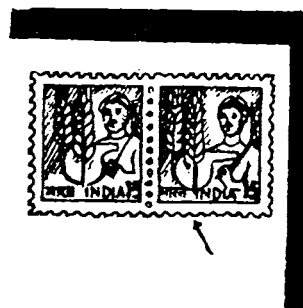
“ଭଲ ମୁଠି, ଆଉ ଦି-ମୁଠି
କିଆରି ମଧ୍ୟରେ ଘୋଡ଼ିବୁ କାଠି ।

ପର୍ବତ ଶିଖରେ ବୁଣିବୁ ଧାନ
ନ ହେଲେ କାଟିବୁ ଡାକର କାନ ।”

—ଏହା ଗୋଟିଏ “ଡାକବଚନ”

ଡାକଘର—ପୋଷ୍ଟଅଫିସ୍, ଯେଉଁଠି ଡାକ ବା ଚିଠି-
ପତ୍ର ନେବା ଆଣିବା କାମ କରାଯାଏ ।

ଡାକଟିକଟ—ଡାକରେ ଯିବାପାଇଁ ଚିଠିପତ୍ର ବା
ଖୋଳ ଉପରେ କଣି ମରାଯାଉଥିବା ଟିକଟ ।

ଡାକ-ପିଆନ—ଯେଉଁ ଲୋକ ବୁଲି ବୁଲି ଡାକ
ଯୋଗେ ଆସିଥିବା ଚିଠି ବାଣ୍ଟେ ।

ଡାକ ଗାଡ଼ି—ଯେଉଁ ରେଳ ବା ମଟର ଗାଡ଼ିରେ
ଡାକ ଯାଏ ।

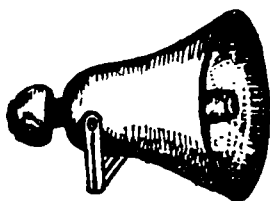
ଡାକ-ମାୟୁଲ—ଡାକରେ ଚିଠିପତ୍ର ଟଙ୍କା ପାର୍ସଲ
ଆଦି ପଠାଇବାର ଖାତ ।

ଡାକ-ଡଙ୍ଗା—ଯେଉଁ ଡଙ୍ଗାରେ ଡାକ ଜିନିଷ ନଈ
ପାର କରାଯାଏ ।

ଡାକ-ନାମ—ଯେଉଁ ନାଁରେ ଲୋକେ ଜଣକୁ ଡାକନ୍ତି,
ଢେର ନାମ ।

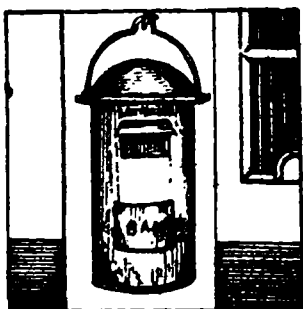
ତାଙ୍କର ଭଲ ନାମ ଗଣେଶ୍ୱର ମହାପାତ୍ର, କିନ୍ତୁ
ଡାକ ନାମ ଢେର ।

ଡାକବାଜ ଯନ୍ତ୍ର—ଯେଉଁ ଯନ୍ତ୍ର ସାହାଯ୍ୟରେ ଧୀର
କଥା ଉଚ୍ଚ ସ୍ୱରରେ ଶୁଣାଯାଏ ।

ଅତି ବଡ଼ା ହରିଷ୍ଚନ୍ଦ୍ର ନାଟକ ହେବବୋଲି ଡାକବାଜି
ଯନ୍ତ୍ର ସାହାଯ୍ୟରେ ସକାଳେ ଯାତ୍ରାବାଲାମାନେ
ପ୍ରସ୍ତର କରି ଯାବନ୍ତନ୍ତି ।

ଡାକ ବାକ୍ସ—ଯେଉଁ ବାକ୍ସରେ ଲୋକେ ଚିଠିପତ୍ର
ପକାନ୍ତି ।

ଏପରି ବାକ୍ସଗୁଡ଼ିକର ରକ୍ତ ନାହିଁ । କେହି କେହି
ଏହାକୁ ଚିଠି ବାକ୍ସ ମଧ୍ୟ କହନ୍ତି ।

ଡାକରା—ନିମନ୍ତ୍ରଣ, ଡକରା ।

ବୋହୂ ଅଣିତାପାଇଁ ଯେଉଁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ଦିଆଯାଏ ।

ଡାଙ୍ଗ—କାଠି, ବାଡ଼ି ।

ଡାକ—ପଇତ, ପାଣି ଥିବା କଷ୍ଟ
ନଡ଼ିଆ, ଭାଲିକା ।

ଡାମ୍ପିଣ—ବଡ଼ ମୋଟା କୁସ୍ତି, ଅଖା ପଟ ସିଲେଇ
କରିବା କୁସ୍ତି ।

ଡାଲୁ—ବାଉଁଶିଆ, ଚୁକ୍କୁଡ଼ି,
ଗ୍ରେଟ ପାଛୁଆ ।

ଯଥା : ଫୁଲ-ଡାଲ ।

ଯେଉଁ ଡାଲରେ ଫୁଲ
ଡୋଳାହୋଇ ରଖାଯାଏ ।

ଡାହା ମିଛୁଆ—ପୁରା ମିଛୁଆ, ଯା କଥାରେ ଟିକିଏ
ସତ ବି ନ ଥାଏ ।

ଡାହୁ, (ଡାହୁଆ)—ଗଛର ଡାଳ, ଗ୍ରେଟ ଡାଳ ।

ଡେଇଁ—ଲମ୍ବି, ବୁଡ଼ ।

କିଆଁ ବାଡ଼ି—ଯେଉଁ ବାଡ଼ିକୁ ଡେଇଁକରି ଯାଇହେବ ।
ଅଳ୍ପ ଉଚ୍ଚ ବାଡ଼ି ।

କିଆଁ ରୋଗ—ଯେଉଁ ରୋଗ ଜଣକ ଦେହରୁ ଆଉ
ଜଣକ ଦେହକୁ ଡେଇଁପଡ଼େ ।

—ସଂହାମକ ।

କିଆଁ ଡେଇଁ—ଥରକୁଥର ଡେଇଁବା, କୁଦାକୁଦି ।

କିଙ୍ଗର—ମୋଟା ଲୋକ, ଦୁଷ୍ଟ ଲୋକ, ଠକ,
ଗୋଲମ ।

କିଙ୍ଗା—ଅଧିକାର କରିଥିବା ଜାଗା ବା ଅଞ୍ଚଳ ।

ଯେପରି—ଫରସୀ **କିଙ୍ଗା**—ଫରସୀ ଲୋକ ଅଧିକାର
କରିଥିବା ସ୍ଥାନ ।

କିଜାଇନ—ଗଡ଼ଣ, ଆକାର ପ୍ରକାର, ନକ୍ସା ।

ରମା ନାଳି ଭାରତରେ କେତେ ସୁନ୍ଦର ସୁନ୍ଦର
କିଜାଇନ ଫୁଲ କାଟିବାଣୀ ।

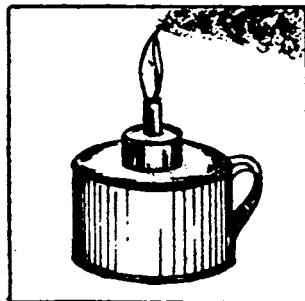
କିଣ୍ଡିମ—ଏକ ପ୍ରକାର ବାଜା, ନାଗର, ଡେଙ୍ଗୁର ।

କିନର—ବନ୍ଧି ଶ୍ରେଣୀ ।

କିବା—ବଟା, ଡବା, ଡକରି ।

କିବର—କରୋସିନା ଘାପ ।

କିମ୍ବ—ଅଣ୍ଡା, ଡମ ।

କିହ—ଉଚ୍ଚ ଜାଗା, ଯେଉଁଠି ଘର ତିଆରି ହୋଇଥିଲା
ଓ ହୋଇପାରିବ, କୁଦ ।

କିହରେ ବାଇଗଣ ଲଗେଇବା—ବଗିଚାରେ ଉଲ୍ଲ
ଅମଳ ପାସ୍ତାବା ।

ଡେଙ୍ଗୁର—ନାଗର ।

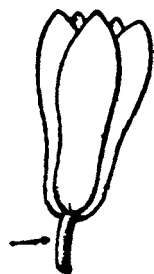
ଡେଙ୍ଗୁର ଦେବା—ପ୍ରଭୁର କରିବା, ଘୋଷଣା
କରିବା ।

ଡେଙ୍ଗୁର ପିଟିବା—ପ୍ରଭୁର କରିବା ।

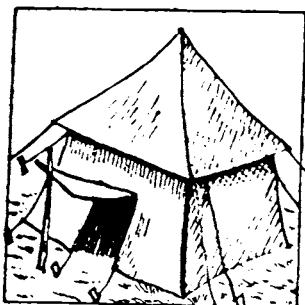
ତାହୁଁ ଗୋପନ କଥା କୁହନା । ସେ ଶୁଣିଥାନ୍ତେ
ଡେଙ୍ଗୁର ପିଟିଦେବେ ।

ଡେଙ୍ଗୁ—ଫୁଲର ନାଡ଼ି ।

କମା ଫୁଲର ଡେଙ୍ଗୁ ଗଣ କିନ୍ତୁ
ମାକଡ଼ା ଫୁଲର ଡେଙ୍ଗୁ ଏକଦମ୍
ନହୁକା ।

ଡେରା—କନ୍ୟା; ଶିବର ।

ଝରଣା କୂଳରେ ଡେରା ପକାଇ ସୈନ୍ୟମାନେ
ରହିଲେ । ଗଛଲତା ଭିତରେ ସେଗୁଡ଼ିକ ରହିଥିବାରୁ
ଶତ୍ରୁ ପକ୍ଷ ଟେର ପାଲଲେ ନାହିଁ ।

ଡେରା—ଲଗାଇ ଥୋଇବା ।

କବାଟ କଣରେ ପହଁସି ଡେରାଦିଅ ।

ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବ୍ୟବହାର—କାନ-ଡେରା-ଶୁଣିବା ଲାଗି
କାନ ପାଡ଼ିବା ।

ଡେରା—ବଳମ୍ବ ।

କଲୁ ଏଡେ ଡେରା
ରେଳ ଦେଲି ଛାଡ଼ି ।
ଥାଉ କି ଯିବୁ ଫୁରା
ଖାଉଥା ରହି ମୁହଁ ।

ଡୋର—ଦଉଡ଼ି, ଡୋର ।

ଡୋରା—ଗାରଗାରିଆ, ଡୋରପରି ଚଢ଼ା ବା
ଛୁପ ଥିବା ଲୁଗା ବା ଗାମୁଛା ।

ଡୋଲି—ଖଟିଆ, ଦୋଳ, ସବାଣ ।

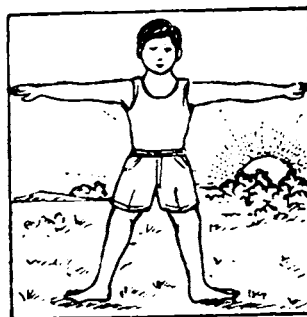

ବାଉଁଶ ବା ବେତ ନିର୍ମିତ ଧାନ ରଖିବା ପାତ୍ର ।

ଡୋଇ—ସୁନ୍ଦର ।

ଡ୍ରାଇଂ—ଅଙ୍କନ, ଛବି-ଆଙ୍କିବା, ଛବି ।

ଡ୍ରଲ୍—ବ୍ୟାୟାମ, କସରତ ।

ଯେଉଁ ପିଲା ନିୟମିତ
କରୁଥାଏ ଡ୍ରଲ୍
ତାକୁ କେବେ ଗିଳିବାକୁ
ପଡ଼େନାହିଁ ପିଲ୍ ।

ଡ୍ରଷ୍ଟୁ—ଧୃଷ୍ଟାପ ।

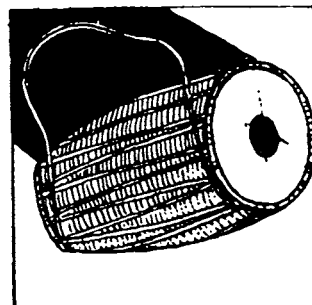
ଡୁବ—ମୁଣ୍ଡ ବୁଡ଼ାଇ ସ୍ନାନ ।

ଡୁବିବା—ବୁଡ଼ିବା ।

ଡେଜା—ଉଷା, ଲମ୍ବା ।

ଡକ୍କା—ବଡ଼ ଡୋଲ ।

ତକ୍କାର—ହାକୁଟି ।

ତଗ—ପ୍ରବାଦ ।

—ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନେ କହୁଥିବା କେତେକ ସାଧାରଣ ଉକ୍ତି ।

କେତୋଟି ତଗ—

ଏଇ କଥାକୁ, ନା' ପେଲିଦେଲି କଲିକତାକୁ ।

ଲୁଟିଛି,

ନା ଗୋଡ଼ ଦି'ଟା ଦିଶୁଛି ।

ତଙ୍ଗ—ଆଚରଣ, କାଇଦା ।

ତଙ୍ଗ-ରଙ୍ଗ—ସ୍ୱଭାବ, କାମ-ଦାମ ।

ତାର ତଙ୍ଗ-ରଙ୍ଗ ମୋତେ ଭଲ ଲାଗୁନାହିଁ ।

ତପ—ଚେହେରା ।

ମୁଣ୍ଡରେ କତାକର ବୁଦ୍ଧି ନାହିଁ ଖାଲି ତପ ଦେଖାଇ ବୁଲିଲେ କଷ୍ଟ ହେବ ନା କିଏ ପଚାରିବ ।

ତମ—ଗର୍ବ, ଅଭିମାନ, ଆଡ଼ମ୍ବର ।

ତମ ଧଣରେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନର ସମାନ କେହି ନ ଥିଲେ ।

ତମା—ଗାଈ ଗୋରୁଙ୍କୁ ଖୋଇବାରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଥିବା ବାଉଁଶିଆ ବା ପାଚୁଆ ।

ତମାଳ—ତମ୍ବିଶା କଥା ବା ପରିହାସ ।

ତଳତଳ—ତରଳ, ଚଞ୍ଚଳ, ଅସ୍ଥିର ।

ପଢୁଅଁ ପତର ଉପରେ କାକର ଟୋପାଟି ତଳତଳ ହେଉଛି ।

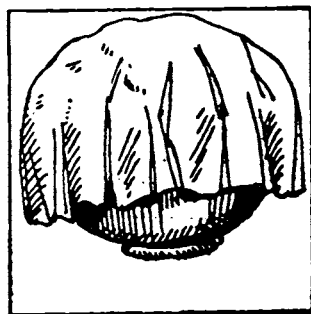
ତଳିବା—ଟଳିବା; ଆଉଜିବା ।

ଗଡ଼ବର୍ଷରୁ କାଉଟି ତଳ ରହିଲଣି, ଏଥର ଯଦି ବଢ଼ି ଆସେ ପୁର ପଡ଼ିଯିବ ।

ବନ୍ଧୁ ଶୁଣିଥାଏ, ନିଜ ଅସିଦ୍ଧତାକୁ ଚୁଟୁ ମୋ ଉପରକୁ ତଳଇ । ମୁଁ ତାକୁ କୋଡ଼ରେ ଶୋଇଦେଲି ।

ତାଉ—ଗେରୁ ମାଟି, ଲୁଲ ରଙ୍ଗର ପଥୁରିଆ ମାଟି ।

ତାଜିବା—ଘୋଡ଼ାଇ ରଖିବା ।

ତାଙ୍କୁଣୀ—ସାହାଯ୍ୟର ତକ୍ତାଯାଏ, ଆଜ୍ଞାଦନ ।

ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କୁଣୀଟି ବଳକରି ଦିଆହୋଇଥିଲେ ଯୋକ ପଣିବ ନାହିଁ ।

ତାଆ—ତଙ୍ଗ, ଧରଣ, ପ୍ରକାର ।

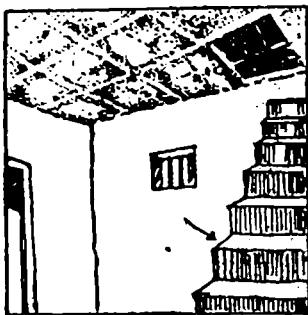
ତାଗୁଆ—ଆହୁ, ନିଆଁ ଦାଉଁଛୁ ଘର ଭିତରର ଜିନିଷକୁ କିଛିଟା ରସା କରିବାଲାଗି କାନ୍ଥ ଓ ଚୂଳ ମଝିରେ ପଟା ଦିଆଯାଇ ମାଟି ଲେପା ହୋଇଥିବା ଜାଗା ।

ବଡ଼ କଳସାଟି ତାଗୁଆ ଉପରେ ଅଛି ।

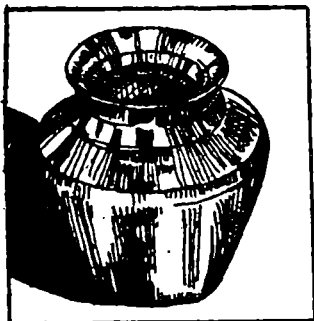
ତାଗୁଆ-ଘର—ଆହୁ ଥିବା ଘର ।

ଚାଣୁଆ-ପାହାଚ—ଆଟୁ ଉପରକୁ ଯିବାଲୁଗି ତଥାରି
ହୋଇଥିବା ପାହାଚ ।

ତାବା—ବସ୍ତ୍ରା କଡ଼ର ଖାଇବା ଓ ଶୋଇବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା
ଥିବା ଦୋକାନ, ହୋଟେଲ ।

ତାଳ—ଲେଟିଆ, ଗଡ଼ୁ, ପାଣି ରଖିବା ପାତ୍ର ।

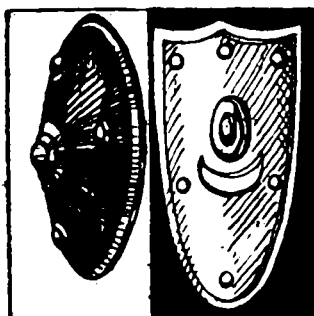
ତାଳିବା—ଅଜାଡ଼ିବା ।

ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବ୍ୟବହାର—

ଦୂର୍ଗ ତାଳିବା—ରହିବା ।

ତେଝିର ତାଳିବା—ତେଝିର ପବେଇବା ।

ତାଲ—ଆଗକାଳରେ ସୌନବ୍ୟମାନେ ଆତ୍ମରକ୍ଷା ଲୁଗି
ବ୍ୟବହାର କରୁଥିବା ତମଡ଼ା ତଥାରି ବା ପାତୁ
ତଥାରି ଫଳକ ।

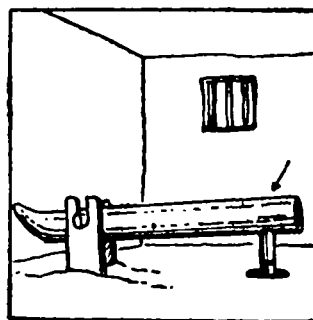
ତାଲୁ—ଗଡ଼ାଣିଆ ।

ତାକୁ ବସାରେ ଯିବା ସହକ, କିନ୍ତୁ କଠାଣିଆରେ
ଯିବା ବ୍ୟବହାର ।

ତାଳେ—ତାଳ ପରିମାଣ ।

—ଥରେ ।

ତିକି—ସେଉଁଥିରେ ଧାନ ବୁଟାଯାଏ ।

ତିକିଶାଳ—ସେଉଁ ଜାଗାରେ ତିକି ପଡ଼ିଥାଏ ।

ତିପ—ଉଚ୍ଚ ଜାଗା, କୁଦ ।

ତିପେଇବା—ଧୀରେ ଧୀରେ ବନ୍ଦା ଶବ୍ଦରେ ଯିବା ।

ତିମ—ଛୋଟ ଛୋଟ ପଥର ଶସ୍ତ୍ର ।

ତିର—ଠେକ, ଠେସ, ଅବଲମ୍ବନ ।

ତିଲୁ—ଡ଼ଗୁଳା ।

ଜାମାତି ନବୀନକୁ ତିଲୁ ହେଉଛି ।

ତେର—ଲହରୀ ।

ତେର—ବହୁତ, ଅନେକ, ବେଶୀ ।

ତେଲୁ—ଟଙ୍କା ।

ତୋକ—ଏହା ଅରକେ ଯେତକ ପାଣି ଦିଆଯାଏ ।

ତୋକେ—ଏକ ଡୋକ ପରିମାଣ ।

ତୋକେ ରୁ' ପିଇଛି କି ନାହିଁ ବାପା ଆସି ପହଞ୍ଚି-
ଗଲେ । କହିଲେ—ପିଇମାନେ ରୁ' ପିଇବା ଭଲ
ନୁହେଁ ।

ତୋକିବା—ଗିଳିବା, ଏକ ଡୋକ ପିଇବା ।

ତୋଲ—ତୁଳ, ନଦ ଯୋଗୁ ଆଖି ବୁଜିଦୋଇ ଏକ
ଆଡ଼କୁ ଡଳପଡ଼ିବାର ଅବସ୍ଥା, ତନ୍ମୁ ।

—ତୁଳୁତୁଳୁ ହେବା—ନଦରେ ଡଳପଡ଼ିବା ।

ତୋଲ, (ତୋଲକ) ଏକ ପ୍ରକାରର ବାଜା ।

ତୋଲୁ—ଡ଼ଗୁଳା, ପମ୍ପା, ପେଟୁ ।

ତୋଲିଆ—ତୋଲ ବଜାଇବା ଲୋକ ।

ତୋକନ—ଉପହାର, ଭେଟି ।

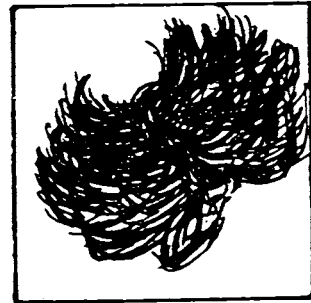

ତ—ନିଶ୍ଚୟ ଅର୍ଥରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ ।

ତୁମେ ଯିବ ତ ?

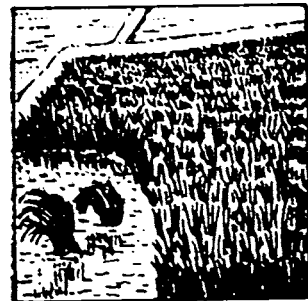
ପିଇଛି ତ ଖେଲୁଛି ।

ତଅଁର—ରଙ୍ଗ କରାଯାଇଥିବା ସୂତା ।

ତଇଲୁ, (ତଇଲା)—ଉଠିଆ କରାଯାଇଥିବା ଜମି ।

ତଇଲ ବନିବେ ଭଲ ଫସଲ ହୁଏ ।

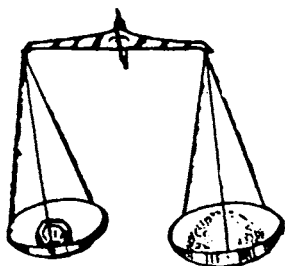

ତଇଲ—ଓଜନ

"ନିକିତି ତଇଲ ବଡ଼ ସାନକୁ,
ଭାରି ହୁଏ ସେହୁ ଯାଏ ତଳକୁ ।"

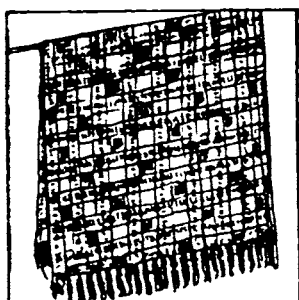

ତରଳିକା—ଓଜନ କରକା ।

କିନିଷପତ୍ର ତରଳିକାରେ ଗରଖଣ୍ଡ଼ ଠକିବା ଭବିତ ନୁହେଁ ।

ତରଳିଆ—ଛୋଟ ମୋଟା ଖମ୍ବପୁ ।

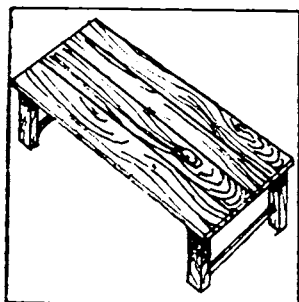

ତରଳିଆରେ ଦେହ ଘଷି ମାଢ଼ି ବାଧୋଇବା ଭବିତ ।

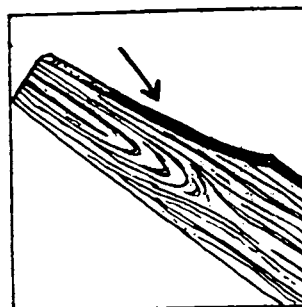
ତରଳି—କଳହ

ନିଜ ନିଜ ଭିତରେ କଳି ତରଳି ନ କରି ମିଳିମିଶି ବଢ଼ିବା ଭଲ ।

ତରପୋଷ—ପଟା ଖଟ ।

ତରା—କାଠ ପଟା ।

— ମେଜ, ଟେବୁଲ ।

ତରାବୀ—କୃଷିର ଉନ୍ନତ ପାଇଁ ଶୁଶୀମାନଙ୍କୁ ଦିଆଯାଉଥିବା ସାମୟିକ ରଣ ।

ତଟ, (ତଡ଼)—କୂଳ; ଶୀର ।

ଗଙ୍ଗାତଟରେ ବାଗିଚା ସହର ଅବସ୍ଥିତ ।

ତଟକା—ସଜ, ତାଜା ।

ତଟକା ପରିପରିବାରେ ଖାଦ୍ୟପାର ନଷ୍ଟ ହୋଇ ନ ଥାଏ ।

ତଟିନୀ—ନଦୀ, ନଦି ।

“କୁକୁକୁ ନାଦେ ତଟିନୀ ବହେ ।”

ଚଟପୁ—ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥିବା ।

ତାଙ୍କ ବଡ଼ହାରେ ସରସଦ୍ରବ୍ୟ ଚଟପୁ ହେଲେ ।

—କୂଳରେ ଥିବା

ନଦୀ ଚଟପୁ ମନ୍ଦିରଟି ମାତ୍ର ଦୁଇବର୍ଷ ହେଲା ତିଆରି ହୋଇଛି ।

ତଡ଼ାଗ—ଗାଡ଼ିଆ, ପୋଖରୀ ।

ବର୍ଷା ଋତୁରେ ନଦୀ, ପୁଷ୍କରିଣୀ, ତଡ଼ାଗ ଆଦି ଜଳପୂର୍ଣ୍ଣ ହୁଅନ୍ତି ।

ତଡ଼ିବା—ଦୂରେଇଦେବା; ଘଉଡ଼ାଇଦେବା ।

“ହାତରେ ଧରି ଠେଙ୍ଗା ବାଡ଼ି,
ପିଲେ ଦେଲେ ଝେରକୁ ତଡ଼ି ।”

ତଡ଼ିବୁ—ବଜୁଲି

ତୟାତାର ତଡ଼ିବୁ ସ୍ତ୍ରୋତକୁ ପରିବହନ କରିପାରେ ।

ତଣି—ଗଳା, ବେକ ।

“ଅଣ୍ଟ ଛୁରୀ ତଣି କାଟେ ।”

ତଣିଆ—ଗଳାଧକ୍ଷୀ ଦେବା; ଗଳାରେ ହାତଦେଇ ବାହାର କରିବା ।

ବିନାୟକପତିରେ ପ୍ରବେଶ କରିଥିବାରୁ ତଣିଆ ଦେବ ତାଙ୍କୁ କୋଠାରୁ ବାହାର କରାଯାଇଥିଲା ।

ତଣ୍ଡ—ଜୋରିମାନା

ସାମାନ୍ୟ ଭୁଲ ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ଅପରାଧରେ ଅର୍ଥ ତଣ୍ଡ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିଲା ।

ତଣ୍ଡିବା—ଜୋରିମାନା କରିବା ।

ତଣ୍ଡାଇବା, (ତଣ୍ଡେଇବା)—ଜୋରିମାନା କରାଇବା ।

ତଣ୍ଡୁଳ—ଗୁଡ଼ିଳ ।

ତନ୍ତ୍ରଶା, (ତନ୍ତ୍ରଶାତ୍)—ସେହିଶଶି, ହଠାତ୍, ଶୀଘ୍ର, ସାଙ୍ଗେସାଙ୍ଗେ ।

ତତଲୁ—ଗରମ

ତତଲୁ ଲୁହା ଧରିଲେ ହାତ ଯୋତକା ହେବ ସିନା ।

ତତେଇବା—ଗରମ କରିବା ।

କମାର ଲୁହା ତତେଇଛି ।

ନେତାଜୀ ପୁରୁଷ ତାଙ୍କ ଭବନରେ ଶ୍ରୋତାମାନଙ୍କୁ ତତେଇ ଦେଉଥିଲେ ।

—ଚଢ଼େଇବା, ତେଜେଇବା ।

ତତୋଧୁକ—ଚଢ଼ିରୁ ବେଶୀ ।

ତତ୍ତ୍ୱ—କୌଣସି ବସ୍ତୁରେ ସାର କଥା; ସତ୍ୟ; ତଥ୍ୟ; ଅସଲ ରୂପ ।

ଭୂତତତ୍ତ୍ୱରେ ସେ କେତେକ ନୂତନ ତଥ୍ୟ ଉଦ୍ଧାର କରିଛନ୍ତି ।

—ଯଦ୍

ଗାଆଁ ଶ୍ରେଣୀ ବିଦ୍ୟାଳୟର ତତ୍ତ୍ୱ ନେଉଛନ୍ତି ।

ତପ୍ତର—ତେଷ୍ଟିତ, ଯଦୁଶୀଳ, ଆଗରୁ ।

ଆମର ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକ ବିଦ୍ୟାଳୟର ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ବିଶେଷ ତପ୍ତର ।

ତପ୍ତରତା—ନିଷ୍ଠା, ଚେଷ୍ଟା ।

ତଥା : ସେହିଭଳି, ସେହି ପ୍ରକାର ।

କୌଣସି କାମକୁ ଯଥା ତଥା ଶେଷ କରିଦେବା କ'ଣ ଭଲ ?

ତଥ୍ୟ—ଖବର

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନରେ ପ୍ରକୃତ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରି
ଦିବାଳ ନେବା ଉଚିତ ।

ତଦାରଖ—ଖୋଜାଖୋଜି କରିବା; ସନ୍ଧାନ କରିବା ।

ତଦୁର୍ଦ୍ଧ—ଚର୍ଚ୍ଚିତ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଧ ।

ତନୟ—ପୁଅ, ପୁଅ ।

“ନିରେଶିବା ଆବରୁ ତନୟ ମୁଖ
କବିରୁ ତନୟର ସ୍ଥାନ ସୁଖ ।”

ତନୟା—ପୁଅ, ସ୍ତ୍ରୀ ।

ତନାୟନା—ତରବର, ତଞ୍ଚଳ ।

ଉଷକ ଶ୍ରେଣୀରୁ ଆସିଯିବାରୁ ପିଲାଟି ତନାୟନା ହୋଇ
କହି ଖୋଟିଲା ।

ତନୁ (ତନୁ)—ଶରୀର, ଦେହ ।

“ପାହାକର ତନୁ ଚିରି ଚିରି,
କହଇ ଝରଟି ଥିରି ଥିରି ।”

ତନୁଜ—ପୁଅ ।

ତନୁଜା—ସ୍ତ୍ରୀ ।

ତନ୍ତ୍ର—ଲୁଗାବୁଣା ଯନ୍ତ୍ର ।

ତନ୍ତ୍ରୀ—ଯେ ଲୁଗା ବୁଣେ ।

ତନ୍ତ୍ରରେ ବସି ତନ୍ତ୍ରୀ ଲୁଗା ବୁଣେ ।

ତନ୍ତ୍ର—କୌଣସି ଜୈବିକ ପଦାର୍ଥରେ ସୂତା ଜାଣାୟ
ଅଂଶ ସମୂହ ।

କଦା ତନ୍ତ୍ରରେ ସୂତା ତିଆରି ହୁଏ ।

ତନ୍ତ୍ର—ରାଜ୍ୟ ଶାସନ ପଦ୍ଧତି ।

ଯଥା : ଗଣତନ୍ତ୍ର ।

—ସାଧନାର ଏକ ପଥ ।

ଯଥା : ଦେବୀ ତନ୍ତ୍ର ।

ତନ୍ତ୍ରୀ—ଗୁରୁନିଦ ।

କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁକରୁ ତାଙ୍କୁ ତନ୍ତ୍ରୀ ଲାଗିଯାଇଥିଲା ।

ତନ୍ତ୍ରତନ୍ତ୍ର—ପୁଣ୍ୟାନ୍ତ୍ରପୁଣ୍ୟ, ଟିକନଟି ।

ଲେଖାଟି ପାଇବାପାନ୍ତେ ସେ ଏହାକୁ ତନ୍ତ୍ରତନ୍ତ୍ର ବୋଲି
ପଢ଼ିଲେ ।

ତନ୍ତ୍ରୟ—ଆବେଗର ସହିତ ମୃଗ୍ୟ ହେବା ।

ଅଳ ପିଲାଟିର ସଙ୍ଗୀତ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ତନ୍ତ୍ରୟ କରିଦେଲା ।

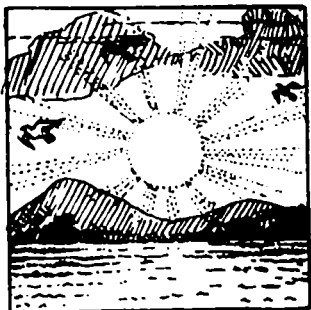
ତପ—ବ୍ରତ, ଧ୍ୟାନ ।

ଆଗକାଳରେ ମୁନି ରଷିମାନେ ତପ ଆଚରଣ କରୁଥିଲେ ।

ତପି, (ତପୀ), (ତପସ୍ବୀ)—ସେ ତପ କରନ୍ତି ।

ତପନ—ସୂର୍ଯ୍ୟ

ତପସିଲ, ତପସିଲ—ତାଲିକା

ତପୋବନ—ଉଦ୍ୟାନ

—ମୁନି ରଷିଙ୍କର ଆଶ୍ରମ ସ୍ଥଳ ।

ଆଶ୍ରମାଦୀ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ଆସ ତପୋବନଟିକୁ ଆସିବ ସୁନ୍ଦର କରୁଥିଲା ।

ତପ୍ତ—ତାତଲ

ମରୁଭୂମିର ତପ୍ତ ବାଲୁକାବଣି ଉପରେ ଶୁଣିବା ବ୍ୟବସାୟ ।

ତପାତ୍—ପାର୍ଥକ୍ୟ

ସେ ଦୁଇକଣଙ୍କର ବେହେରାରେ ବେଶି କିଛି ତପାତ ନାହିଁ ।

—ଦୂରରେ

ସେ ସେଠାରୁ ଅନେକ ତପାତ୍ରେ ବସିଥିଲା ।

ତବଲ—ଏକପ୍ରକାର ତାଳ ବାଦ୍ୟ ।

ତମ—ଅନ୍ଧକାର

ଗଡ଼ିକାଳରେ ପୃଥିବୀ ବନ୍ଧ ତମ ଦ୍ବାର ଆଜାତିକ ହେଲା ।

—ଏକ ଗୁଣ

ତାଙ୍କର ଗର ତମ ଆତ୍ମା ନାହିଁ ।

—ଉତ୍କର୍ଷ ଓ ଅପକର୍ଷ ଦୁଃଖାଭିବା ଅର୍ଥରେ

ତଥା : ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନ ।

ତମସା—ଅନ୍ଧକାର

ଆତ୍ମିକା ଆଉ ତମସାଜନ ମହାଦେଶ ହୋଇ ରହିନାହିଁ ।

ତମତମ—ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶୁଣିଯିବା ଅବସ୍ଥା ।

ସେ ଗରରେ ତମତମ ହେଉଥିଲେ ।

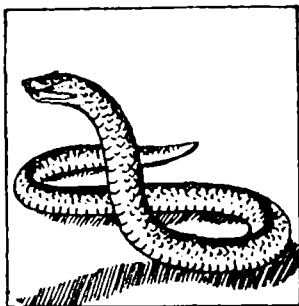
ତମାଖୁ—ଧୂଆଁ ପତ୍ର, ଗୁଡ଼ାଖୁ ।

ତମାଖୁ ସେବନ ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟପକ୍ଷେ କ୍ଷତିକାରକ ।

ତମାମ—ସାର, ପୁର, ସମସ୍ତ ।

ତାଙ୍କ ଦେହ ତମାମ କାରୁଅ ଛିଟିକା ପଡ଼ିଛି ।

ତମ୍ବା—ଏକ ଜାତିର ସାପ ।

ତମ୍ବା—ଏକ ପ୍ରକାର ଧାତୁ ।

ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଶିଳରେ ତମ୍ବାର ଉପଯୋଗିତା ଅଧିକ ।

ତମ୍ବା—ମୋଟା କପଡ଼ାର ଛୁଉଣୀ ।

ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ପଡ଼ିଆରେ ଅନେକ ତମ୍ବା ଟିଆଯାଇଥିଲା ।

ତମ୍ବା—ରାଗ, ହୋଧ ।

ସେ କଥା କଥାକେ ତମ୍ବା ବୋଧାନ ଦେଖାଉଛି ।

ତର—ସମୟ, ଅବସର ।

ସେଠାରୁ ଉଲ୍ଲିସିବା ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ତର ସହିଲ ନାହିଁ ।

—ଦୁଇଟି ବସ୍ତ୍ରର ଭୁଲନା ସମୟରେ ଗୋଟିକର ଉତ୍ତର ବା ଅପକର୍ଷ ବୁଝାଇବା ସକାଶେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ ।

ଯଥା : ଉତ୍ତର, କ୍ଷିପ୍ରତର ।

ତରକା—ହୁରୁଡ଼ା ।

—ସାମାନ୍ୟ ଉତ୍ସରେ ଚକଚକ ହୋଇଯିବା ।

ଗାଢ଼ି ଝରି ତରକା ।

ତରକାର—ପନପରିବାରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଖାଦ୍ୟ ।

ତରଙ୍ଗ—ଲହରୀ, ତେଉ ।

ତରଙ୍ଗିଣୀ—ନଦୀ ।

“ତରଙ୍ଗିଣୀ ବନ୍ଧୁ ତରଙ୍ଗ ଝରି
ନଥା ସେ ପିତାନ୍ତ କୁଳରେ ଆସି ।”

ତରଡ଼ା—ଏକ ପ୍ରକାରର ଫଳ ।

ତରଣି, (ତରଣୀ)—ନୌକା, ଘେଳା ।

ନଦୀ ବନ୍ଧରେ କ୍ଷୁଦ୍ର ତରଣିଟି ଯୋତର ପ୍ରତିକୂଳରେ
ଆଗେଇ ଉଲ୍ଲିଥିଲା ।

— ସୂର୍ଯ୍ୟ

ଅସ୍ତଗାମୀ ତରଣି ଆଉ ଚିଲିକାର ଦୃଶ୍ୟକୁ ଅଧିକ
ମନୋରମ କରୁଥିଲା ।

ତରତର—ତଞ୍ଜଳ, ଶୀଘ୍ର ।

ଶିକ୍ଷକଙ୍କୁ ଦେଖି ପିଲାଟି ତରତରରେ ବହି ଖୋଲିଲା ।
ତରତରିଆ, ତରତରିଆ—ତଞ୍ଜଳ ହୋଇ ।

ତରଫ—ପକ୍ଷ

ସେ ମୋ ତରଫରୁ ସାକ୍ଷ୍ୟ ଦେଲେ ।

—ଦ୍ଵିତୀ

ଗାଆଁଠାରୁ ହାଟଟି କେଉଁ ତରଫରେ ଅଛି ?

ତରଞ୍ଜଳ, (ତରଞ୍ଜୁଳ)—ଏକ ଫଳ ।

ନଈକୂଳିଆ ଜମିରେ ଖରବିନେ ତରଞ୍ଜଳ ବଢ଼ି
କେଉଁ ଧା ।

ତରଳ—ପଦାର୍ଥର ଏକ ଅବସ୍ଥା, ପାଣିଆ ।

ତଳ ଏକ ତରଳ ପଦାର୍ଥ ।

—ତଞ୍ଜଳ

ଶିରୁର ମନ ସାଧାରଣତଃ ତରଳ ।

ତରଳିବା—ଦୟାୟୁକ୍ତ ହେବା ।

ଦରିଦ୍ର ଲୋକଟିର ଦୁଃଖ ଦେଖି ତାଙ୍କ ହୃଦୟ
ତରଳିଗଲା ।

—ପାଣିପରି ତରଳ ହେବା ।

ସାମାନ୍ୟ ଉଦ୍ଭାସରେ ବରଫ ତରଳିବାକୁ
ଆରମ୍ଭ କରେ ।

ତରଳାଇବା—ତରଳ କରିବା ।

ତାରା, (ତାରା), (ତାରକା)—ନକ୍ଷତ୍ର ।

ଆକାଶରେ ତାରାଗୁଡ଼ିକ ମିଶିମିଶି କରୁଥିଲେ ।

ତାରାଇ, (ତାରେଇ)—ନୌକାରେ ନଦୀ ପାର କରୁଥିବା
ବ୍ୟକ୍ତି ।

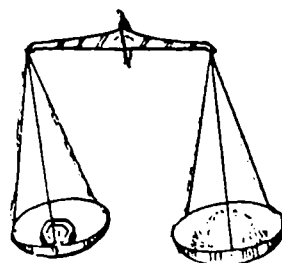

“ତାରାଇ ନିଏ ନୌକା ବାହି
ଏକ ଅଞ୍ଚଳ ନ ମାନଇ ।”

—ଏକ ଜାତିର ଅଭିଶାପ ।

ହିମାଳୟର ପାଦଦେଶରେ ତାରାଇ ଜଙ୍ଗଲ
ଦେଖାଯାଏ ।

ତାରୁକୁ—ନିକି, ଓଜନ ପାଇଁ ଦୁଇଟି ପଲ୍ଲୀଯୁକ୍ତ
ଯନ୍ତ୍ର ।

ତରୁଣୀ—ଏକ ଜାତର ଧଳା ଫୁଲ ।

ତରୀ—ନୌକା, ଭେଳା ।

ତରବା, (ତରସିବା)—ଉଦାର ପାଇସିବା,
ପାରହେବା ।

କୌଣସିକ୍ଷରେ ସେ ବିପଦରୁ ତରାଇଲେ ।

ତରୁ—ଦୃଷ୍ଟ, ଗଛ ।

ଗହନ ତରୁ ତାଳେ ଗବେଇ ପିତ ।

ତରୁଣୀ—ନୂତନ ।

ତରୁଣୀ ସୂର୍ଯ୍ୟର ଅଲୋକ ପ୍ରଖର ନୁହେଁ ।

—ସୁବଳ

କିଏ ସେହି ତରୁଣୀ ବ୍ୟକ୍ତି ?

ତରୁଣୀ—ସୁବଳ ।

ତର୍କ—ବାଦାନ୍ତବାଦ ।

ପିଲାମାନେ ନିଜନିଜ ଭିତରେ କୃଷିପାଇଁ କାଟନାଶକ
ଔଷଧ ପ୍ରୟୋଗର ଉପକାରିତା ଓ ଅପକାରିତା
ବିଷୟରେ ତର୍କ କରୁଥିଲେ ।

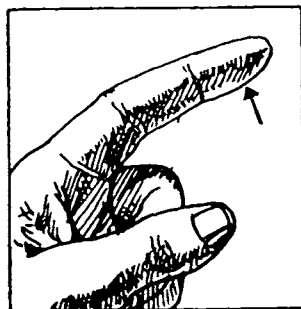
—ଏକ ପାଠ ଦିଅନ୍ତୁ ।

ମହାନ୍ତିଦ୍ୟାଳୟ ଛତାରେ ତର୍କ ଶାସ୍ତ୍ର ଅଧ୍ୟାପନା
କରାଯାଏ ।

ତର୍କନ—ଗଣରେ ବଡ଼ ପାଟିରେ କନ୍ଧିବା ।

ପିଲାଟି ଉପରେ ସେ ଅକାରଣରେ ଗର୍ଜନ ତର୍କନ
କରୁଛନ୍ତି ।

ତର୍କନୀ—ହାତରେ ବୁଡ଼ାଆଙ୍ଗୁଳ ପାଖରେ ଥିବା
ଆଙ୍ଗୁଳ, ଚିଣିଆଙ୍ଗୁଳ ।

ତଳ—ନିମ୍ନଭାଗ ।

—ପୃଷ୍ଠ, କ୍ଷେପ ।

ଟେବୁଲର ତଳ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମସୃଣ ହୋଇଛି ।

—ମହଲ

ଏହି ଦିଗେ ପ୍ରାୟାତ ତାଙ୍କର ବାସଗୃହ ।

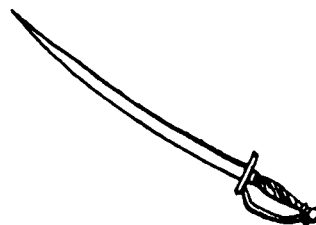
ତଲକ—ଡାକରା ।

ଲୋକଟିକୁ ସନ୍ଦେହରେ ଥାନାକୁ ତଲକ କରାଯାଇଛି ।

—ବେତନ

ତୁମର ମାସିକ ତଲକ କେତେ ?

ତଲବାର, (ତଲୁଝାର) — ଖଣ୍ଡା ।

ଅଗକାଳରେ ସୈନିକମାନେ ତଲବାର ସାହାଯ୍ୟରେ
ଯୁଦ୍ଧ କରୁଥିଲେ ।

ତଳା, (ତଳ)—ଛୋଟ ଛୋଟ ଶୁଣ୍ଠି ।

ଧାନ ତଳା (ତଳ) ସବୁ ଋଷାଣେ ଉକ ହେଲାଣି ।

—ନମ୍ବୁଗ୍ରାମ

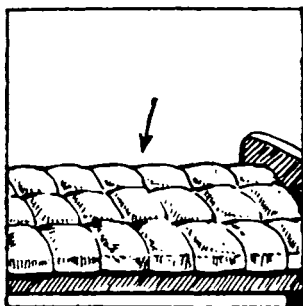
ବନ୍ୟା ଯୋଗୁଁ ବହୁ ତଳ ଅଞ୍ଚଳର ଲୋକମାନଙ୍କୁ
ଉକ ଜାଗାମାନଙ୍କୁ ଯିବାପାଇଁ ବୁଢ଼ାଯାଇଛି ।

ତଳିପା—ପାଦର ନମ୍ବୁଗ୍ରାମ ।

ତଳିଆ, (ତଳୁଆ)—ଅଧସ୍ତନ, ନମ୍ବୁଗ୍ରାମ ।

ସେ ତାଙ୍କର ତଳିଆ କର୍ମଭାରାଣ ଦୁଃଖ ସୁଖ
ବୁଝନ୍ତି ।

ତଳି—ରସ ।

ଶରୀରରେ ଯନ୍ତ୍ରଣା ହେତୁ କୋମଳ ତୁଳି ତଳୁ ଶଯ୍ୟା
ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ଆରାମ ଦେଇପାରୁନାହିଁ ।

ତଳୁସ—ଖୋଜ ଖବର ନେବା ।

ପୋଲିସ ଡେରର ତଳୁସରେ ଅଛି ।

ତଲୁର, (ତଲର)—ଖରା ବର୍ଷାରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବାପାଇଁ
ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଥିବା ପତ୍ର ଓ ବାଉଁଶ ତିଆରି
ଟୋପର ।

ହଳିଆ ମୁଣ୍ଡରେ ତଲର ଦେଇ ହଳ କଲେ ଖର ବର୍ଷା
ବାଧେନାହିଁ ।

ତଲେଇ—ବାଉଁଶ ପାତାରେ ବୁଣା ପଟି ।

ନାଉରାତି ତଙ୍ଗାରେ ତଲେଇ ଭିଡ଼ିଦେଇଛି ।

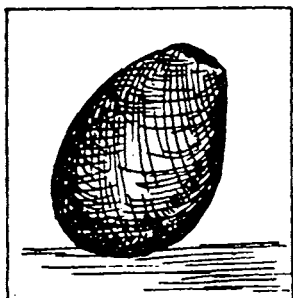
ତଷୁ—ଧାନରୁ ଶୁଖିଳ ବାହାର କରିବା ସମୟରେ
ଯେଉଁ ଚୋପା ବ୍ୟବହାରେ ।

ତଷୁ କୁଟିବା—ବୃଥା ପରିଶ୍ରମ କରିବା ।

ଏତେ ପରିଶ୍ରମ କରି କିନ୍ତୁ ତଷୁ କୁଟିବା ସାର
ହେଲା ।

ତସର, (ଟସର)—ଏକଜାଣସୁ ଘୋକ ଦ୍ଵାରା ତଥାର ସୁତା, ତହିଁରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଲୁଗା ।

ତସର କୋଷାରୁ ଘୋକ ବାହାରିଗଲେ ତାହାକୁ ନେଇ ସିଖାଯାଏ ଓ ତହିଁରୁ ସୁତା ବାହାର କରାଯାଏ ।

ତସଲ—ତରତା ମୁହଁ
ଥିବା ଏକପ୍ରକାର
ପିତଳ ପାତ୍ର ।

ତସ୍ତର—ଭୈର; ଅପହରଣକାରୀ ।

ତସ୍ତରୁତ ମୌର୍ଦ୍ଧାଙ୍କ ଶାସନ କାଳରେ ଭୈର ତସ୍ତରମାନଙ୍କୁ ହସ୍ତ ପଦାଦି ଛେଦନ ଦଣ୍ଡ ଦିଆଯାଉଥିଲା ।

ତହସିଲ—ରଜସ୍ଵ (ଖଜଣା) ଆଦାୟ ପାଇଁ ନିରୂପିତ ସୀମା ।

ତହସିଲଦାର—ଖଜଣା ଆଦାୟର ସ୍ଵରପ୍ରାପ୍ତ କର୍ମଚାରୀ ।

ତହିଁ—ସେଠାରେ ।

ତାଉ—ଶୁବ୍ ତାତଲ ।

ନିଆଁଧାସ । ଉପପୋଡ଼ିର ତାଉ ସମ୍ଭାଳି ହେଉନାହିଁ ।

—ତେଜ

ମୋତେ ପୁଣି ସେ ବଡ଼ଲେକିର ତାଉ ଦେଖାଉଛି ।

ତାଉଆ—ରୁଟି ସେକବା, ଚକ୍କଳ ପିଠା କରିବାର ପାତ୍ର ।

ତାକଡ଼—ଶିଳ୍ପ ।

କାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରିବାର କ୍ଷମତା, ଏଡ଼େବଡ଼ ବୋଟା ଉଠାଇବା ପାଇଁ ପିଲଟିର ତାକଡ଼ କେତେ ?

ତାକିଡ଼, (ତାଗିଡ଼)—ସତର୍କ, ସାବଧାନ ।

ନିଳିନିଷି ଚଳିବାପାଇଁ ଶିକ୍ଷକ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ତାକିଡ଼ କରିଦେଲେ ।

ତାକୁଡ଼—ସୁତା କାଟିବାର ଯନ୍ତ୍ର ବିଶେଷ ।

ତାଛଲ୍ୟ, (ତାଛଲ)—ତୁଚ୍ଛ ମନେକରିବା ।

—ଅନ୍ୟ ପ୍ରତି ହେୟ ମନୋଭାବ ।

ସେ ମୋ କଥା ଶୁଣି ତାଛଲ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କଲେ ।

ତାଜା—ତଟକା, ସଜ ।

ତାଜା ଖବର ପାଇବାକୁ ହେଲେ ପ୍ରତିଦିନ ଖବର-କାଗଜ ପଢ଼ିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

—ସତେଜ

ବାଧୋଇ ପାଧୋଇ ସେ ତାଜା ଦେଖାଯାଉଛି ।

ତାଜିଆ—ମହରମ ଶୋଭାଯାତ୍ରାର ମେଡ଼ ।

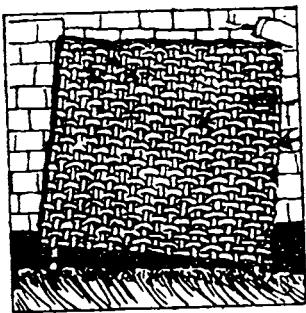
ତାକୁବ, (ତାକୁର୍)—ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ।

ତାଙ୍କର ଏପରି ଆଚରଣ ଦେଖି ମୁଁ ତାକୁବ୍ ହୋଇଗଲି ।

ତାଟକା—ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେବା ।

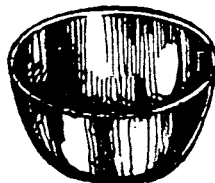
ଯାହୁକରଣର ଯାହୁଖେଳ ଦେଖି ପିଲାଏ ତାଟକା ହୋଇ ଚାଲିଯିଲେ ।

ତାଟି—ବାଉଁଶ ପାତା ଏବଂ ତାଳପତ୍ର କମ୍ପା ବାଉଁଶ ଝାଟିରେ ତିଆରି ତାଟି ।

ଘରଟିର କାନ୍ଥ ପଡ଼ିଯିବାରୁ ସେ ତାଟି ଦେଇ କାମ କଲାଭଣ୍ଡି ।

ତାଟିଆ—ଗିନା ।

ତାଡ଼ନ, (ତାଡ଼ନା)—ଭସିନା, ପ୍ରହାର, ଦଣ୍ଡ ।

ତାଡ଼ିବା—ଖୋଳିବା, ମାଟି ଖୋଳିବା ।
ମୂଲିଆଟି ଗଛଟିରେ ମାଟି ତାଡ଼ୁଛି ।

ତାଣ୍ଡବ—ଭୟଙ୍କର ।
—ଶିବଙ୍କର ନୃତ୍ୟ

ଲୋକଟିର ଉପସ୍ଥିତି ଗାଆଁରେ ତାଣ୍ଡବଲୀଳା ସୃଷ୍ଟି କରିଛି ।

ତାତ—ପିତା, ବାପା ।

ଭଣ୍ଡାମାଝି କିଏ ତାର ତାତ, କିଏ ତାର ମାତ ।

ତାତି—ନିଆଁ ଧାସ ।

ତୁଲି ଯାଉରେ ତାତ ପୋରୁଁ ବସି ହେଉନାହିଁ ।

ତାତିବା—ଗରମ ହେବା ।

ତୁଲି ଉପରେ ପାଣି ତାତିଗଲାଣି ।

ତାତିଲା, (ତାତିଲା)—ସାହା ଗରମ ହୋଇଛି ।

ତାତିଲା ପାଣିରେ କିଁ ଘର ପୋକେ ।

ତାହାଲିକ, (ତହାଲିକ), (ତହାଲୀନ)—ସେହି ସମୟରେ । ମୌର୍ଯ୍ୟ ଯୁଗରେ ଶରତରେ ସ୍ଥାପତ୍ୟ ଓ ଚନ୍ଦ୍ରକଳାର ଉନ୍ନତ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ।

ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶର ସାଞ୍ଚୁର ତହାଲୀନ କୀର୍ତ୍ତି ।

ତାପ୍ତର୍ଯ୍ୟ—ଅଭିପ୍ରାୟ ।

ମୁଁ ତାଙ୍କ କଥାର ତାପ୍ତର୍ଯ୍ୟ ବୁଝିପାରିଲି ନାହିଁ ।

ତାନ—ସଙ୍ଗୀତର ରାଗ ।

ମଞ୍ଚ ତାନ ଧରି ଗୀତ ବୋଲିବାର ଅଭ୍ୟାସ କରିଛି ।

ତାନପୁର—ଏକ ବାଦ୍ୟ ଯନ୍ତ୍ର ।

ଗୀତା ଭଲ ଗୀତ ଗାଏ, ତାନପୁର ମଧ୍ୟ ବଜାଇପାରେ ।

ତାନ୍ତ୍ରିକ—ତନ୍ତ୍ର ବିଦ୍ୟା ଜାଣିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ତାନ୍ତ୍ରିକ ପ୍ରତି ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କର ଅହେତୁକୀ ଭୟ ଥାଏ ।

ତାପ—ଉଷ୍ମତା ।

ତାପ ଏକ ପ୍ରକାରର ଶକ୍ତି ।

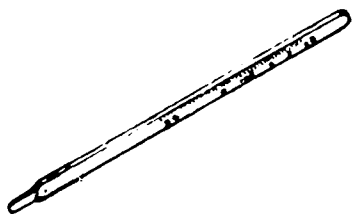
—କୈଶି, ଯନ୍ତ୍ରଣା, ଦୁଃଖ ।

ପ୍ରଭୁ ହେ । ମୋତେ ଏ ବ୍ୟସାରର ପାପ ତାପରୁ ରକ୍ଷାକର ।

ତାପମାନ, (ତାପମାତ୍ରା)—ତାପ ବା ଉଷ୍ମତାର ପରିମାଣ ।

ବହୁତ ତାପମାନ କେତେ ଅଛି ବୁଝ ।

ତାପମାନ ଯନ୍ତ୍ର—ତାପମାତ୍ରା ମାପିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଥିବା ଯନ୍ତ୍ର ।

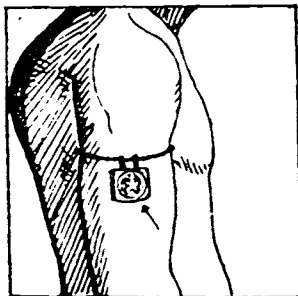
ତାପମାନ ଯନ୍ତ୍ରକୁ ଇଂରାଜୀରେ ଅର୍ଥୋମିଟର କୁହାଯାଏ ।

ତାପସ—ଭୂମି ।

“ନିଜିଲେ ଯେ ରଜା ଯାଇଁ ତାପସ ଅଶ୍ରମେ,
ବସିଲେ ପୟର ତାଙ୍କ ହସହସ ମନେ ।”

ତାବଜ—ବାହୁରେ ପିନ୍ଧାଯାଉଥିବା ଅଳଙ୍କାର ।

“କଟିରେ ଓଗାହେ ସୁନାର ମେଞ୍ଚଳା,
ବାହୁରେ ଶୋହେ ତାବଜର ମାଳା ।”

ତାମଶା, (ତାମସା)—ସାମା ନାଟକ ।

ଗାଆଁ ଦାଣ୍ଡରେ ବାଉଁଶରଣା ତାମସା ଦେଖାଉଛି ।

— ପରିତ୍ରାସ ।

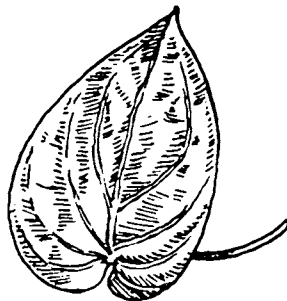
ତୁମେ କ’ଣ ମୋ ସହିତ ତାମସା କରୁଛ ?

ସେ ତାମସା ଦେଖି ରାତି ଅନିଦ୍ରା ହୋଇଛି ।

ତାମିଲ—ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତର ଏକ ଭାଷା ।

ସିଂହଳରେ ଅନେକ ତାମିଲ ଭାଷାଭାଷୀ ଲୋକେ
ସାୟା ବାସିନ୍ଦା ରୂପେ ଅଛନ୍ତି ।

ତାମୁଲ—ପାନ ।

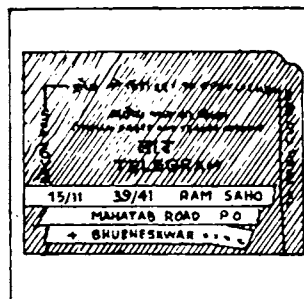
ତାମୁଲ ରସ ତୀର୍ଥକାରକ ।

ତାମ୍ର—ତମ୍ବା, ଏକପ୍ରକାର ଧାତୁ ।

ତାର—ଧାତୁରେ ତିଆରି ସୂତା ।

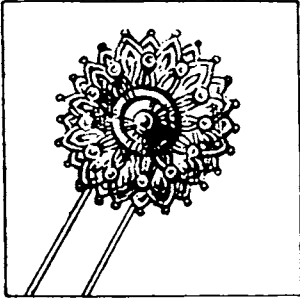
ତହା ତାର ଦେଇ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ସ୍ରୋତ ଶାନ୍ତ ପ୍ରବାହିତ
ହୋଇପାରେ ।

—ଟେଲିଗ୍ରାଫ୍

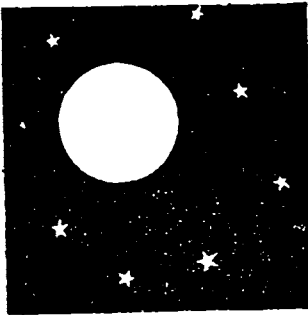
ସେ ତାଙ୍କ ଘରୁ ତାରବାଉଁ ପାଇବାରୁ ଛୁଟିନେଇ
ଭୁଲିଗଲେ ।

ତାରକସି କାମ—ସୁନା, ରୂପା ତାରରେ କର୍ମିତ ସୂକ୍ଷ୍ମ କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ ।

କଟକର ତାରକସି କାମର ଆଦର ଆମ ଦେଶ ବାହାରେ ମଧ୍ୟ ଅଛି ।

ତାରକା—ନକ୍ଷତ୍ର, ତାରା ।

ଆକାଶର ତାରକା ଦୃଢ଼ ମଧ୍ୟରେ ସପ୍ତର୍ଷିମଣ୍ଡଳକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକର ।

—ଆଖି ଡୋଳା

ତାରତମ୍ୟ—ପ୍ରଭେଦ ।

ସହର ଓ ଗାଆଁ ମଧ୍ୟରେ ଅନେକ ତାରତମ୍ୟ ଅଛି ।

ତାରା—ନକ୍ଷତ୍ର, ତାରକା ।

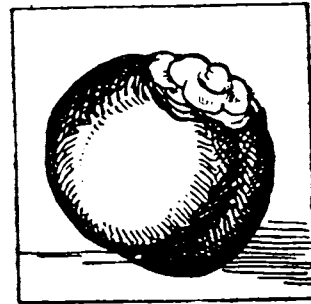

ତାରୁଣ—ଜାନୁୟାରୀ, ଫେବୃୟାରୀ ପ୍ରଭୃତି ଇଂରେଜ ମାସର ପ୍ରତ୍ୟକ ଦିନ ।

ତାରୁଣ୍ୟ—ଯୁବକ ଅବସ୍ଥା, ନୂତନତା ।

ବ୍ୟକ୍ତିର ମୁଖମଣ୍ଡଳର ତୀର୍ଥ ତାରୁଣ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କରେ ।

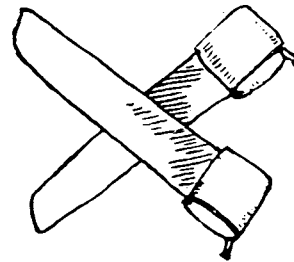
ତାଳ—ଏକ ପ୍ରକାର ଫଳ ।

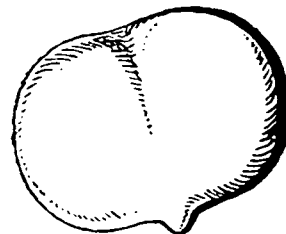
—ସଙ୍ଗୀତର ସ୍ୱର ।

ସେ ଠିକ୍ ତାଳ ମାନରେ ଗୀତ ଗାଉଛି ।

ତାଳ ଫୋଟକା—ତାଳ ପତ୍ରରେ ତିଆରି ଫୋଟକା ।

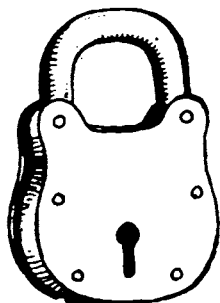

ତାଳସୂକ—କଥା ତାଳ ଫଳର ଶାସ ।

ଖରବିନେ ତାଳସୂକ ବଡ଼ ସୁଅଦିଅ ଲାଗେ ।

ତାଲୁ—କୋଇପ ।

ତାଳି—ତବ ଲୁଗାରେ ସିଲର ହୋଇଥିବା କନା ।

କେତେକ ତାମା ହେଲେ ବ'ଣ ହେବ, ତାହା ଖୁବ୍ ପରିଷ୍କାର ଅଛି ।

—ଦୁଇ ହାତର ପାପୁଲକୁ ବାଡ଼େଇଲେ ଯେଉଁ ଶବ୍ଦ ହୁଏ ।

ଗୋଟିଏ ହାତରେ ତାଳ ବାଜେ ନାହିଁ ।

ତାଲିକା—ନର୍ଦ୍ଦକ ।

ବସନ୍ତାଦିବା ସମୟ ଚାଲିବା କୁଳଦୋଷରୁ		
କଟକ	ସକାଳ	୨. ୩୦
ପୁରୀ	ସକାଳ	୨. ୫୦
ନୟାଗଡ଼	ସକାଳ	୨. ୫୦
ବସନ୍ତ ପୁରୀ	ସକାଳ	୮. ୦୦
ବୋମାସ	ସକାଳ	୨. ୫୦
ପୁରୀ	ସକାଳ	୮. ୩୦
କଟକ	ସକାଳ	୮. ୩୦

ଯଥା : ବସ ସମୟ ତାଲିକା ।

—ତାଳି

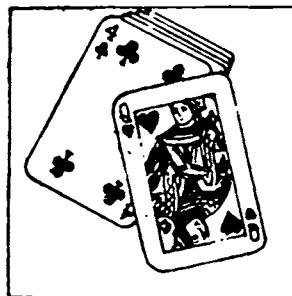
ସେ ସହଯା ତାଲିକାଟି ନେଇ ବଜାରକୁ ଗଲେ ।

ତାଲିମ୍—ଜ୍ଞାନ, କୌଶଳ ଆଦି ଆହରଣ କରିବା ।

ଗୋପାଳ ମତେ ଗାଡ଼ି ନବମତି କାମରେ ତାଲିମ୍ ପାଇଛି ।

ତାଲୁ (ତାଳୁକା)—ଘାଟି ଭିତରର ଉପରିଭାଗ ।

ତାସ୍—ଏକପ୍ରକାର ଖେଳ ସାମଗ୍ରୀ ।

ତକ—ପିତା ।

ଜିନିଷ ଏକ ତକ ଫଳ ।

—କଟୁ, କଡ଼ା

ତାଙ୍କର କଥା ଶୁଣା ବଡ଼ ତକ ବୋଧ ହେଉଥିଲା ।

ତଖଡ଼—କଳ ।

ସେ ସବୁ କଥାରେ ତଖଡ଼ ସୃଷ୍ଟି କରିବାରେ ।

ତଖଡ଼ିଆ, (ତଖଡ଼ିଆର)—କଳ ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିବା ଲୋକ ।

ହରିବାହରଙ୍କର ତଖଡ଼ିଆ ସ୍ୱରୂପ ଯୋଗୁଁ ସମସ୍ତଙ୍କ ସହିତ ତାଙ୍କର ମନାତକ ।

ତିଖାରିବା—ରଗେଇଦେବା ।

ଝଗଡ଼ା କରିବାପାଇଁ ଆଗ୍ରେ ଆଗ୍ରେ ସେ ତାଙ୍କୁ ତିଖାରିଲେ ।

ତିଥ୍—ଗୁଡ଼ମାସର ଦିବସ ।

ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ତଥ୍ରେ ବଡ଼ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଗୋଲକାର ଦିଶେ ।

ତିନ୍ତୁଳି, (ତିନ୍ତୁଳି)—ଏକ ପ୍ରକାର ଖଟା ଫଳ ।

ତମି—ବୃହତ୍ସମ ଜୀବ । (ସାମୁଦ୍ରିକ ଓ ସ୍ଥଳସାପ୍ତା)

ତମିର—ଅବକାର ।

ତମିରାଛନ୍ଦ—ଅବକାରମୟ ।

ତମିରାଛନ୍ଦ ରଚନା, ମୁହଁକୁ ମୁହଁ ଦେଖାଯାଉନାହିଁ ।

ତରଫ୍ଫାର—ଅପମାନ, ଗାଳି ।

ସରିଷ୍ଠ ତାହାର ସାଙ୍ଗ ସାଥୀଙ୍କର ତରଫ୍ଫାର ସହିପାରିଲ ନାହିଁ ।

ତରୋଧାନ—ମହାପୁରୁଷ ଆଦିଙ୍କର ମୂର୍ତ୍ତି ।

ତରୋଦ୍ଧବ—ମହାପୁରୁଷମାନଙ୍କର ମୂର୍ତ୍ତି ।

ତଳ—ଖସା (ଏକ ତୈଳଶଳ)

ତଳ ତର୍ପଣ—ମୃତ ପୁରୁଷପୁରୁଷଙ୍କ ପ୍ରତି ଖସା ମିଶ୍ରିତ ଜଳ ଅର୍ପଣ ।

ବଡ଼ବଡ଼ିଆ ଘାଟରେ ଗୋପବନ୍ଧୁଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ତଳ ତର୍ପଣ କରାଗଲା ।

ତଳକ—ଏକପ୍ରକାରର ମାଟି ସାହାକୁ ପାଣିରେ ଘୋରି କପାଳରେ ଚିତାରୁପେ ଲଗାଯାଏ ।

ତଳେ—ସ୍ଥାନାନ୍ୟ, ଟିକିଏ ।

ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ସତର୍କ ବାଣୀ ପ୍ରତି ତାହାର ତଳେ ହେଲେ ଖାତିର ନ ଥିଲା ।

ତଳେମାହି—ଟିକିଏ ଝଡ଼ଲେ, ସ୍ଥାନାନ୍ୟ ମାହି ।

୫୪

ତିଷ୍ଠିବା—ରହିବା ।

ତୁଳ ବୁଦ୍ଧମାନଙ୍କ ଚୌରାସ୍ୟରେ ଏହି ତିଷ୍ଠି ରହିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ।

ତୀକ୍ଷଣ—ଶୀଘ୍ର, ଧାରୁଆ, ମୁନଆଁ ।

ଆତତାୟୀର ତୀକ୍ଷଣ ଛୁରିର ଆକାଶରେ ତାଙ୍କର ପ୍ରାଣ ରକ୍ଷା ।

—ପ୍ରଖର

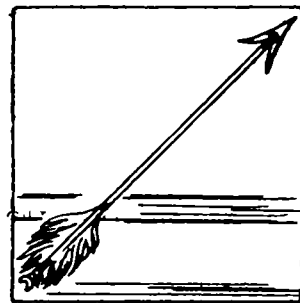
ଅରୁଣ ବାବୁଙ୍କର ବଡ଼ ତୀକ୍ଷଣ ବୁଦ୍ଧି ।

ତୀର—କୂଳ ।

“ସବରୀ ନଈର ତୀର

ମଇନାର ଗାତ ଧାର ।”

—ଶିକାରରେ ଧନୁ ସହ ବ୍ୟବହୃତ ଅସ୍ତ୍ର ।

ଧନୁ ଓ ତୀର ବନ୍ଧ୍ୟାମାନଙ୍କର ପ୍ରଧାନ ଅସ୍ତ୍ର ।

ତୀର୍ଥ—ପୁଣ୍ୟ ସ୍ଥାନ ।

ପୁରୀ ଶରତର ଏକ ପ୍ରଧାନ ତୀର୍ଥ ସ୍ଥାନ ।

ତୀର୍ଥକାକ—ଘର୍ଥକ୍ଷେତ୍ରରେ କାଉଁରୁଲ ବସିରହିଥିବା ଲୋଭୀ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ତୀର୍ଥଯାତ୍ରା—ଘର୍ଥ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଭ୍ରମଣ ।

ଦିନୁର ବାପା ଓ ବୋଉ ତୀର୍ଥଯାତ୍ରାରେ ବୃନ୍ଦାବନ ଯାକଛାଡ଼ି ।

ତୁଙ୍ଗ—ଉଚ୍ଚ ।

“ତୁଙ୍ଗ ଶିଖରୀ ତୁଳ,

ବୁଝି କାନନ ମାଳ ।”

—ମୁଖ୍ୟ

ଅମଳ ଚନ୍ଦ୍ରର ତୁଙ୍ଗ ନେତାମାନେ ବେବକ ଅର୍ପଣ କଥା କହୁଛି ।

ତୁଳ୍ଲ—ହେମ୍ବଜନକ, ଅବଜ୍ଞ ।
କାହାରିକୁ ତୁଳ୍ଲ ମନେକରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ।

ତୁଳ୍ଲା—ଶୂନ୍ୟ, କେବଳ ।
କତରୁ ମାମୁଁ ଘରୁ ତୁଳ୍ଲା ହାତରେ ଫେରିବାକୁ ହେଲା ।
ତୁଳ୍ଲାକୁ ଏତେ
ମୁଦି ନାହିଁ ଗୋଟି କଣ୍ଠକୁ କେତେ ।

ତୁଟାଇବା—ଶେଷ କରିବା ।
“ଆଜିର କାମ ତୁଟାଅ ଆଜି,
କାଲିକି ରଖନାହିଁ ।”

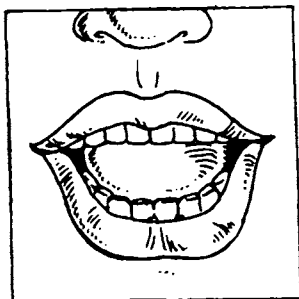
—ନିଷ୍ପତ୍ତି କରିବା;
ଶିକ୍ଷକ ପିଲାମାନଙ୍କ କଳି ତୁଟାଇଲେ ।
—ଶୁଣାଇବା, ପରିଶୋଧ କରିବା ।
ସେ ଦୋକାନୀର ପାଉଣା ତୁଟାଇଦେଲେ ।

ତୁଟୁକା—ଜଡ଼ବୁଟି ଔଷଧ ।
ସାମାନ୍ୟ ତୁଟୁକା ଚିକିତ୍ସାରେ ତାଙ୍କ ରୋଗ ଭଲ
ହୋଇଗଲା ।

ତୁଠ—ନଦୀ ବା ପୋଖରୀରେ ଗାଧୋଇବା ପାଇଁ
ନିର୍ମିତ ସ୍ଥାନ ।

ତୁଣ୍ଡ—ପାଟି ।

ତୁଣ୍ଡବାଇଦ—କୌଣସି କଥା ଲୋକ ମୁଖରେ
ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ।

“ତୁଣ୍ଡବାଇଦ ସହସ୍ର କୋଟି” ।

ତୁଡ଼—ରେଶମ ପୋକ ଖାଉଥିବା ଏକ ଜାତୀୟ ବୃକ୍ଷ ।

ତୁନି—ମାରିବତା ।

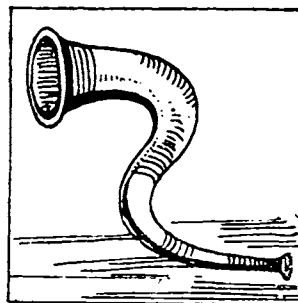
ଆମର ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକ ମୋର କୈଫିୟତ ଖୁଣି ତୁନି
କରିଦେଲେ ।

ତୁମୁଲ—ଦୋର ।

ପିଲା ଦୁହିଁଙ୍କର ଝଗଡ଼ାରୁ ଗାଆଁରେ ତୁମୁଲକାଣ୍ଡ
ଘଟିଗଲା ।

ତୁମ୍ବ, (ତୁମ୍ବା), (ତୁମ୍ବି), (ତୁମ୍ବୀ)—ଶୁଖିଲା ଲଉ
ଖୋଳ ।

ତୁରି, (ତୁରୀ)—କାହାଳୀ, ଏକ ପ୍ରକାର ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ର ।

“ବାଜେ ଶଙ୍ଖ ଭେରି ତୁରୀ,
ହୁବନ ଆନନ୍ଦ ।”

ତୁଳା, (ତୁଳ) ସମାନ ।

“ମୁକୁତା କି’ ହେବ ମମତାର ତୁଳ ।”

ତାଙ୍କ ତୁଲ୍ୟ ବନ୍ଧୁ କୋଟିକରେ ଗୋଟିଏ ମିଳିବେ ନାହିଁ ।

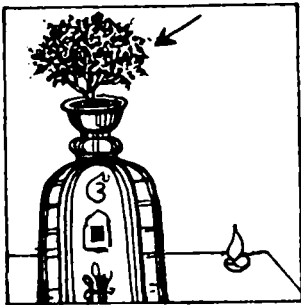
ତୁଳନା—କୌଣସି ଦୁଇଟିର ସାଦୃଶ୍ୟ ବା ସମାନତା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବା ।

ସେ ବସ୍ତୁ କିରଣକୁ ବିଚ୍ଛୁଳି ଅନୁଅ ସହିତ ତୁଳନା କଲେ ।

ତୁଳନୀୟ—ତୁଳନାର ଯୋଗ୍ୟ ।

କେଉଁ ବୃକ୍ଷରେ ତୁମେ ତାଙ୍କ ସହିତ ତୁଳନୀୟ ?

ତୁଳସୀ—ଏକପ୍ରକାର ଶୁଦ୍ର ଔଷଧ ବୃକ୍ଷ, ଏହାକୁ ତତ୍ତ୍ୱରେ ଲଗାଯାଏ ।

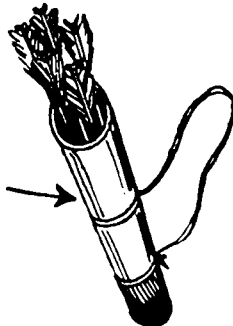
“ତୁଳସୀ ତଉର ମୂଳେ,
ସଞ୍ଜବତୀ କଲେ ।”

ତୁଷାର—ବରଫ ।

ହିମାଳୟ ପର୍ବତର ପାଦଦେଶରେ କେତେକ ସ୍ଥାନରେ ଶୀତଦିନେ ତୁଷାରପାତ ହୁଏ ।

ତୁଣ୍ଡୀର—ଝାର ରଖିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଖୋଳ ।

ଏହା ତାର ମାରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି-
ଙ୍କର ପୁଣ୍ୟଦେଶରେ ଲତକା
ଯାଇଥାଏ ।

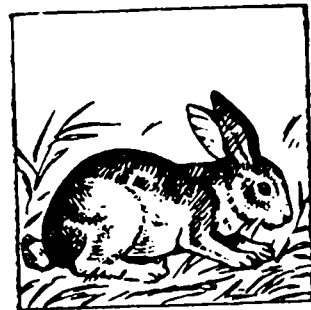

ତୃଣ—ଘାସ ।

ତୃଣଭୂମି—ଘାସ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜମି ।

ତୃଣ ଘୋଡ଼ା—ଘାସ ଖାଇ ଜୀବନ ଧାରଣ କରୁଥିବା ପ୍ରାଣୀ ।

ଶତକ ଏକ ତୃଣଘୋଡ଼ା ପ୍ରାଣୀ ।

ତୃଷା, (ତୃଷ୍ଣା)—ଶୋଷ ।

ତୃଷ୍ଣାରେ ତାଙ୍କର କଣ ଶୁଖିଯାଇଥିଲା ।

ତୃଷାର୍ଥ—ଶୋଷୀ ।

ତୃଷାର୍ଥକୁ ଜଳଦାନ କରିବା ଏକ ମହତ୍ତ୍ୱ କାର୍ଯ୍ୟ ।

ତେଜ—ଆଗ୍ର, ଆଲୋକ ।

ତେଜୀୟାନ୍—ଆଗ୍ର ଯୁକ୍ତ ।

ତେଜପତ୍ର—ଏକପ୍ରକାର ସୁଗନ୍ଧ ପତ୍ର, ଶ୍ରୀର ଆଦି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।

ତେଜିବା—ବଳତାକୁ ଟେକିବା ।
ବଳାଟିକୁ ତେଜିଦିଅ ।

—ବଢ଼ାଇଦେବା ।

ଚାନ୍ଦର ଅଘାଆ ଘୂଟି ଫଳରେ କଳିରୋଳ ଆହୁରି ତେଜିଉଠିଲା ।

ତେଜା—ତେରଘୁ ।

କାଠ ପଟାଟି ତେଜା ହୋଇ ବଗାଯାଇଛି ।

—ହୁଷ

ହୁକୁକନମାନଙ୍କୁ ତେଜାକରି କହିବା କବିତ ନୁହେଁ ।

ତେଣୁ—ସେହି କାରଣରୁ ।

ଜା ବାଛି ମୋତେ କୁର ହୋଇଥିଲା । ତେଣୁ ମୁଁ ବିଦ୍ୟାଳୟକୁ ଆସିପାରି ନ ଥିଲି ।

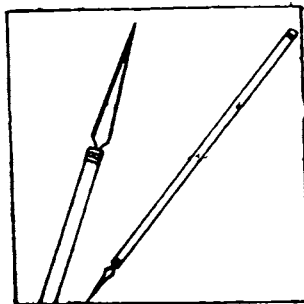
ତେବେ—ସେତେବେଳେ ।

ଯେବେ ଆମ ସ୍କୁଲ ବନ୍ଦ ହେବ ତେବେ ମୁଁ ମାମୁଁଘରକୁ ଚାଲି ଯିବି ।

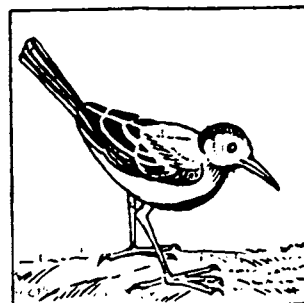
—ସେଥିପାଇଁ

ତୁମେ ହାଟକୁ ଯିବାପାଇଁ ମୋତେ କହିଲ, ତେବେ ମୁଁ ଘେଠାକୁ ଗଲି ଯିବା ।

ତେଣା—ବଜ୍ର । ଭଲ ଏକ ଅସ୍ତ୍ର ।

ତେଣେଇ (ଟେଁ ଟେଁଇଁ)—ଏକପ୍ରକାର ପକ୍ଷୀ ।

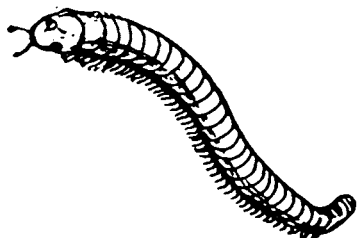

ତେଣ୍ଡା—ପାଣି ଉଠାଇବା ଯନ୍ତ୍ର ।

ତେଣ୍ଡା ସାହାଯ୍ୟରେ କୂଅ, ପୋଖରୀ ଇତ୍ୟାଦିରୁ ଖର୍ଚ୍ଚ ଉଠାଯାଇ ଭୂଷ ଜମିରେ ମହାଯାଏ ।

ତେଲୁଣି, (ତେଲୁଗୁଣି)—ଏକପ୍ରକାର ପୋକ ।

ତୈଳବାଜ—ଖସା; ଜଡ଼ା; ସୋରିଷ ଆଦି କେତେକ ମଞ୍ଜି ଯହିଁରୁ ତେଲ ବାହାରେ ।

ତୈଳବାଜ ଋଷ ଲଭଦାୟକ ।

ତୋଟା—ଫଳ ବଗିଚା ।

ଅମ ଗାଆଁମୁଣ୍ଡରେ ଆଉ ତୋଟାଟିଏ ଅଛି ।

ତୋଟି—ତଣି ।

ଶୋଷରେ ମୋର ତୋଟି ଶୁଖିଯାଇଛି ।

ତୋଡ଼ା—ଫୁଟ, ବେଗ ।

ପାଣିର ତୋଡ଼ା ଧରେ ଅଧିକ ହେଲା ଯେ, ତୋଟି
ଆଉ ଅଗଳ ଯାଇପାରିଲା ନାହିଁ ।

ତୋଡ଼ା—ଫୁଲ ଗୋଛା ।

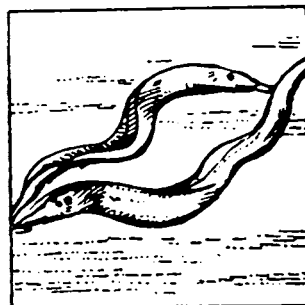

ଫୁଲଦାନାରେ ଏହି ତୋଡ଼ାଟି ନେଇ ସଜାଅ ।

ତୋଡ଼ାଣି, (ତୋରୁଣି)—ପଖାଳ ଗୁଡ଼ର ପାଣି ଅଂଶ ।

ସେବା ଖୋଜୁଥିଲା ବାସି ତୋଡ଼ାଣି
ବଜେଇ କଣାଏ କାଞ୍ଚିର ପାଣି ।

ତୋଡ଼ି—ଏକପ୍ରକାର ମାଛ ।

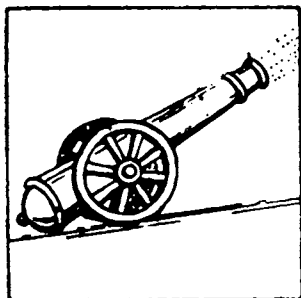
ପଞ୍ଜୁଆ ପୋଖରୀରେ ତୋଡ଼ି ମାଛ ରହେ ।

—ସଙ୍ଗୀତର ରାଗ ବିଶେଷ ।

ତୋତା—ଶୁଆ ।

ତୋପ—କମାଣ; ଏକପ୍ରକାର ଯୁଦ୍ଧାସ୍ତ୍ର ।

ଅଗ୍ନେ ଯୁଦ୍ଧକ୍ଷେତ୍ରରେ ତୋପ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଥିଲା ।

ତୋପା—ଉତ୍କଳ ।

ପିଲାଟିର ଦେହର ବର୍ଷ ତୋପା ଗୋଷ ।

—ପରିଷ୍କାର

କେନ୍ଦୁସି ହେତୁ ଶତାଘାତ ତୋପା ଦେଖାଯାଉଛି ।

ତୋପାନ—ଝଡ଼ ।

ଗଡ଼ଜାତିର ତୋପାନରେ ବହୁତ ଘରଦ୍ୱାର ବନ୍ଦିଆହେଇଛି ।

ତୋରଣ—ପାଟକ; ପ୍ରବେଶଦ୍ୱାର ।

ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ପଡ଼ିଆର ମୁଖ୍ୟ ତୋରଣଟି ବିଭିନ୍ନ ରଙ୍ଗର କପଡ଼ାରେ ସଜ୍ଜିତ ହୋଇଛି ।

ତୋଳା—ଓଜନ ମାପର ଏକକ ଭରି ଓଜନକୁ ତୋଳା କୁହାଯାଏ ।

—ନିର୍ମାଣ ।

ମନ୍ଦିର ତୋଳା କାମରେ ରାଆଁଟିର ସବୁ ଲୋକ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ ।

ତୋଳା—ଫୁଲ ଇତ୍ୟାଦି ଚନ୍ଦନ କରିବା ।

ଏହି ଗଛଟିରୁ ସବୁ ଅଳ୍ପ ତୋଳା ସରିଛି ।

ତୋଳାଇବା—ନିର୍ମାଣ କରାଇବା ।

—ପ୍ରସ୍ତାବିତ ତପ୍ତନ କରାଇବା ।

ତୋଷ—ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ।

ପିଲାଟି ଏକ ଡିଡିଆ, ଥରେ ଡିଡ଼ ଧରି ବସିଲେ ତାକୁ ତୋଷ କରିବା ସହଜ ନୁହେଁ ।

ଦ୍ୱି—ଶୀଘ୍ର ।

ତ୍ୟାଗ—ଛାଡ଼ିବା ।

କୃଷକ୍ୟାସ ତ୍ୟାଗ କରିବା ପାଇଁ ଶିକ୍ଷକ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ପରମର୍ଶ ଦେଲେ ।

ତ୍ୟାଗୀ—ଯେ ତ୍ୟାଗ କରନ୍ତି ।

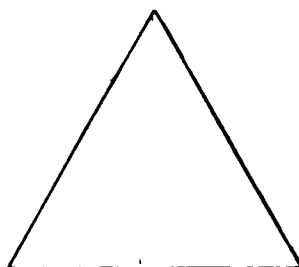
ଦ୍ରସ୍ତ—ଶ୍ରୀତ ।

ଦ୍ରାଣ—ଉଦ୍ଧାର କରିବା, ରକ୍ଷା କରିବା ।

ଶ୍ରୀବିଷ୍ଣୁମାନଙ୍କ ମତରେ ଯାହୁଁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପାପ ତାପରୁ ଛାଣି ଧରିଛନ୍ତି ।

ଦ୍ରାଣକର୍ତ୍ତା—ଯେ ରକ୍ଷାକରନ୍ତି ।

ତ୍ରିକୋଣ—ତନୋଟି କୋଣ ଦିଶିଷ୍ଟ, ସେହି, ତ୍ରିଭୁଜ ।

କ୍ରିକୋଶଭୂମି—ନଦୀ ସମୁଦ୍ଧରେ ପଡ଼ିବା ପୃଷ୍ଠ
ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିବା ସମତଳଭୂମି ।

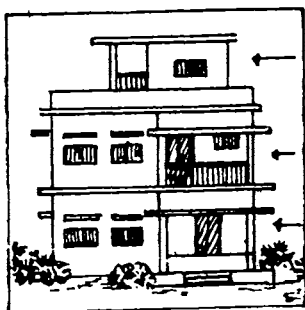

ମହାନଦୀର କ୍ରିକୋଶଭୂମି ଅଞ୍ଚଳରେ କଟକ ସହର
ଅବସ୍ଥିତ ।

କ୍ରିଗୁଣ—ତନୋଟି ଗୁଣ ।

ସଉ, ରଜା, ତମ—ଏହି ତନୋଟି ଗୁଣକୁ କ୍ରିଗୁଣ
କୁହାଯାଏ ।

କ୍ରିଭଲ—ତନମଦଳ ବାଣିଷ୍ଠ ।

କ୍ରିଦୋଷ—ତନୋଟି ସ୍ବେଚ୍ଛାକାରକ ଦୋଷ ।

ବାତ, ପିତ୍ତ ଓ କଫ—ଏହି ତନୋଟି ସ୍ବେଚ୍ଛାକାରକକୁ
ଆୟୁର୍ବେଦ ଶାସ୍ତ୍ରରେ କ୍ରିଦୋଷ କୁହାଯାଏ ।

କ୍ରିପିଟକ—ବୌଦ୍ଧ ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ ।

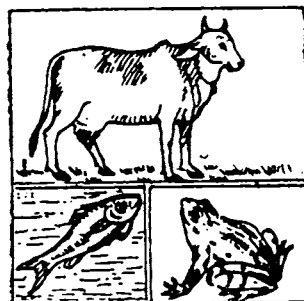
କ୍ରିଫଳା—ହରିଡ଼ା, ବାହାଡ଼ା ଓ ଅଁଳା ।

ଏହି ତନୋଟି ଫଳକୁ କ୍ରିଫଳା କୁହାଯାଏ ।

କ୍ରିବିଧ—ତନପ୍ରକାରର ।

ବାସସ୍ଥଳ ଅନୁସାରେ ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କର ବିଭିନ୍ନବିଧ
କ୍ରିବିଧ ।

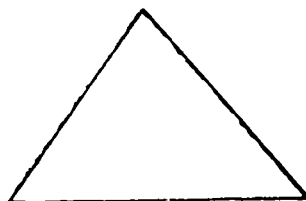

ଯଥା : ଘରକର, ଜଳକର ଓ ବାୟୁକର ।

କ୍ରିକେଶୀ—ରଜା; ଯମୁନା; ସରସ୍ବତୀ ।

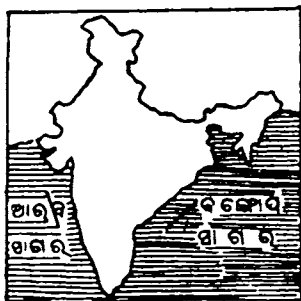
ଏହି ତନୋଟି ନଦୀର ଅଙ୍ଗନ ସଜକୁ କ୍ରିକେଶୀ
କୁହାଯାଏ ।

କ୍ରିଭୁଜ—ତନୋଟି ସରଳରେଖା ଦ୍ବାରା ଆବଦ୍ଧ
ସମତଳ କ୍ଷେତ୍ର ।

ବାଅଁ ମୁଣ୍ଡରେ ଅମର ଯେଉଁ ଜମି ଖଣିତ ଅଛି ତାହା
ଗୋଟିଏ କ୍ରିଭୁଜ ଆକୃତି ବିଶିଷ୍ଟ ।

ନ୍ଦିସୀମା—ତନୋଟି ପାର୍ଶ୍ବ ।

ଭରତର ଛିସୀମା ପ୍ରାୟ ସମୁଦ୍ର ଦ୍ଵାରା ବେଶିତ ।

ନ୍ଦୁଟି—ଭୂଲ ।

ପ୍ରାୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜର ଦୋଷ ଛୁଟିକୁ ଜୁରାଇବାକୁ ଉଦ୍ଘାଡ଼ି ।

ନ୍ଦ୍ରେମାସିକ—ଜନମାସରେ ଥରେ ।

ଆମ ରାଆଁ ଉକ ବିଦ୍ୟାଳୟର ପତ୍ରିକାଟି ଛନ୍ଦ୍ରେମାସିକ ।

ଥଇଥାନ—ଆଶ୍ରୟ ।

ବାସ ହସଇଥିବା ଲୋକଙ୍କ ଥଇଥାନ ପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯାଇଛି ।

ଥକା—କ୍ଳାନ୍ତ, ହାଲିଆ ।

ଖବରେ କାମ କରି କରି ଲୋକଟି ଥକା ହୋଇ-ଯାଇଛି ।

ଥକାମରା—ହାଲିଆ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିବା ।

ଥକାମନ—ଜଞ୍ଜାଳଗ୍ରସ୍ତ ମନ ।

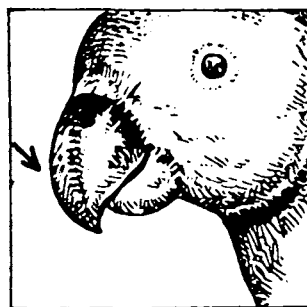
ଥଙ୍ଗଥଙ୍ଗ,(ଥଙ୍ଗମଙ୍ଗ)—ମଝିରେ ମଝିରେ ଅଟକିଥିବା ।

ଥଟା, (ଥଟା)—ପରିହାସ ।

କୌଣସି ଅଭଣା ଅଶୁଣା ଲୋକଙ୍କୁ ଥଟା (ଟା) କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ।

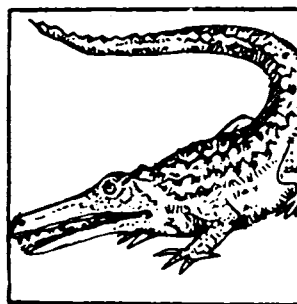
ଥଟାର—କଂସାର; ସେ କଂସା ବାସନ ତିଆରି କରନ୍ତି ।

ଥଣ୍ଡ—ତଢ଼େଇର ଚଞ୍ଚୁ ।

ଖୁଆର ଥଣ୍ଡ ବଙ୍ଗା ।

ଥଣ୍ଡିଆ—ଲମ୍ବା ଥଣ୍ଡ ଥିବା ।

ଯଥା ଥଣ୍ଡିଆ ବୁଝାବ ।

ଥଣ୍ଡା—ଶୀତଳ ।

ଶୀତଦିନ ସକାଳ, ଭାଷଣ ଥଣ୍ଡା ପଡ଼ିଥାଏ । ସେଥିବେ ମଧ୍ୟ ପିଲାଟିକୁ ଉଲ୍ଲି ଉଲ୍ଲି ଏତେବାର ଯିବାକୁ ହେଲା ।

ଅନ୍ତର—ମୋଟା ।

ଲେଙ୍କା ବାବୁଙ୍କର ଅନ୍ତର ପେଟ ଦେଖି ହୁକୁଳି
ତରିଗଲା ।

ଅମିବା—କମିବା ।

କିଛି ସମୟ ପରେ ବର୍ଷା ଅମିଗଲା । ପିଲାଏ ନିଜନିଜ
ଘରକୁ ଚଲେ ।

ଅୟ—ପ୍ତର; ନିଷ୍ପତ ।

ପୁଅଠାରୁ ଚିଠି ପାଇବା ପରେ ବାପାଙ୍କ ମନ ଅୟ
ହେଲା ।

ଅରଥର, (ଅରହର)—କମ୍ପି ବାର ଲକ୍ଷଣ ।

ବୁଢ଼ାଟି ଶାଢ଼ୀରେ ଅରଥର ହେଉଛି ।

ଅରହର—ଉପରେ ଥିବା ।

ହାକିମ କହା ଥିବାରୁ ଡାକ୍ତରରେ ସମସ୍ତେ ଭୟରେ
ଅରହର ହୁଅନ୍ତି ।

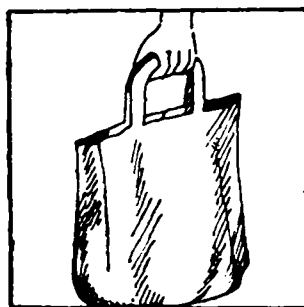
ଅରୁବା—କମ୍ପି ବା ।

ବୁଢ଼ା ଲୋକଟି ଜରରେ ଅରୁଛି ।

ଅରେ—ଏକଥର, ବାରେ ।

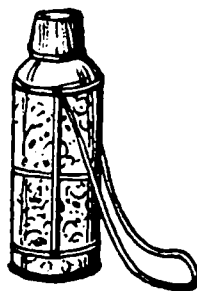
ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଅରେମାତ୍ର ଦେଖିଛି; କିନ୍ତୁ ଦେଖିଲେ
ଚିହ୍ନିପାରିବି ।

ଥଳ, (ଥଳୀ)—କପଡ଼ା ନିର୍ମିତ ପାତ୍ର ।

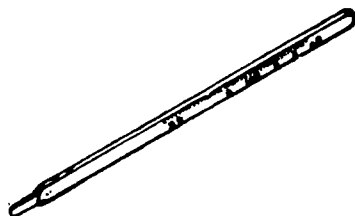
ବନବାବୁ ଅଳଗି ଧରି ବଜାରକୁ ବାହାରିଲେ ।

ଅମୌପ୍ୟାୟ—ଦୁଧ, ପାଣି ଆଦିକୁ ଗରମ ବା ଥଣ୍ଡା
ଅବସ୍ଥାରେ ରଖିବା ବୋତଲ ଭଳି ପାତ୍ର ।

ଗୋଟିଏ ଭଲ ଅମୌପ୍ୟାୟରେ ପ୍ରାୟ ବଡ଼ିଶଘଣ୍ଡା
ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉଦା ବରମ ରହିପାରେ ।

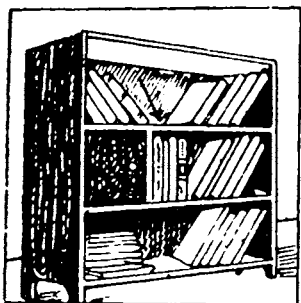
ଅର୍ମୋନିଟର—ତାପ ମାପିବା ଯନ୍ତ୍ର; ତାପମାନ
ଯନ୍ତ୍ର ।

ହୁର ମାପିବାପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବା
ଅର୍ମୋନିଟର ବାୟୁ ତାପମାନ ଯନ୍ତ୍ରର ଗଠନ ଠାରୁ
ସାମାନ୍ୟ ଭିନ୍ନ ।

ଆକ—କାନ୍ଥକୁର ।

ଅଳମାରିର ଆକ, ଗଦାଏ ।

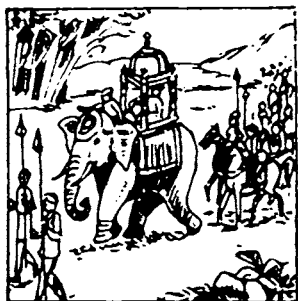
ଅଳମାରି ଆକରେ ଆକେ ବହି ପଢ଼ିବା ପାଇଁ ରଖାଯାଇଛି ।

ଆକୁଲ—ମୋଟା; ଝଙ୍କାଳିଆ ।

ପୁଲବନ୍ଧନରେ ସାର ତିଆରିବା ପରେ ବେଷ୍ଟ ଆକୁଲ ହୋଇ ବଢ଼ିଛି ।

ଆଟ—ସୈନ୍ୟ ସାମନ୍ତ ।

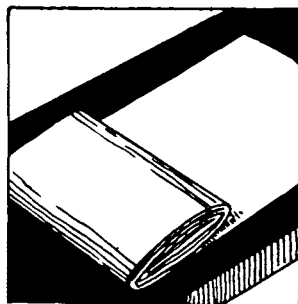

ଆଟ ପଟାଳି ଧରି ରାଜା ପାରିଧିକୁ ବାହାରିଲେ ।

ଆନ—ଜାଗା ।

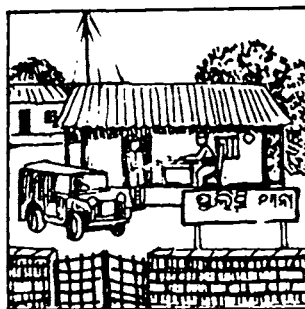
ସକାଳେ ଏତେ ଲୋକ ରୁଣ୍ଡ ହୋଇଥିଲେ ଯେ, ବସିବାକୁ ଟିକିଏହେଲେ ଆନ ନ ଥିଲା ।

—କପଡ଼ା

ମୋଟା ଆନରେ ଭଲ ଥକା ହେବ ।

ଆନା—ପୋଲିସ୍ ପାଣ୍ଡି ।

ରତ କାଳି ରାତିରେ ଶ୍ଵେତା ଖବର ନେଇ ସେ ଆନାରେ ଏତଲା ଦେଲେ ।

ଆପଡ଼—ହାତହାତ ଗାଲରେ ଆଘାତ; ଶୂଫୁଡ଼ା ।

ପିଲଟିକୁ ସେ ଏତେ ଜୋରରେ ଆପଡ଼ ମାରିଲେ ଯେ ସେ ତଳେ ପଡ଼ିଗଲା ।

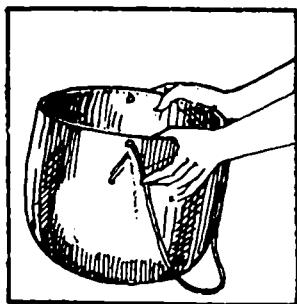
ସେ ତୋର କ'ଣ କଲା ଯେ ତୁ ତାକୁ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦାତିଆ ଆପଡ଼ ମାରିଲୁ ।

ଆପୁଡେଇବା—ସ୍ନେହରେ ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ବୁଝାଇ ମାରିବା ।

ହରିର ସାହସିକତାରେ ଖୁସିହୋଇ ପ୍ରଧାନ ବୁରୁଜା ତା'ର ପିଠି ଆପୁଡେଇ ଦେଲେ ।

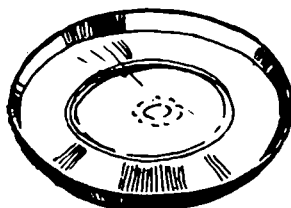
ଆପିକା—ରଖିଦେବା ।

ଆଳ—ଲଞ୍ଜ ଭୂମ୍ଭାରେ ତିଆରି ଭକ୍ଷା ପାତ୍ର ।

ଭିକାରୀଟି ଆଳଟିଏ ଧରି ଦୁଆର ଦୁଆର ବୁଲି ଭିକ ମାଗୁଛି ।

ଆଳ, (ଆଳୀ)—ଗୋଲକାର ଚଟକା ଶ୍ରେଜନ ପାତ୍ର ।

ଉଦାହରଣ—ଆଳଏ ଘର ।

ଆଳିଆ—ଛୋଟ ଆଳ (କୀ) ।

ଆସଟର—ନାଟ୍ୟଶାଳା; ଅଭିନୟ ।

ଅତିକାଳି ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଶିଳ୍ପର ଦ୍ରୁତ ପ୍ରସାର ଫଳରେ ଯାହା ଆସଟର ପ୍ରଭୃତି ପ୍ରତି ଲୋକଙ୍କର ଆଦର ବିଶେଷ ଅବୃଦ୍ଧ ନାହିଁ ।

ଆବା—ରହିବା ।

ଆର—ଧୀର, ଆସ୍ତେ ।

ସଭାରେ ଯେତେବେଳେ ଗଣଗୋଳ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ସେ କାହାକୁ କିଛି ନ ବୁଝି ଆରମ୍ଭରେ ଖସିଗଲେ ।

ଆରମ୍ଭ—ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ।

ଆରମ୍ଭ ପଦନରେ ସବୁଜ ଧାନଗଛଗୁଡ଼ିକ ଦୋହଲି ନଦୀରେ ଡେଇ ବାଲିଲୁଗାଳି ଦେଖାଯାଉଛି ।

ଆଲବାଲ—ସାହାର ଧନ ସମ୍ପତ୍ତି ଅଳ୍ପ; ଧନୀ ।

ଆବାୟା ବାବୁ ଜଣେ ଆଲବାଲ ଲୋକ ହୋଇଥିବାରୁ ସିନା ଗାଆଁରେ ମନ୍ଦିରଟିଏ ତୋଳାଇ ସାରିଲେ ।

ଆ—ଛେପ ପକାଇବା ।

ଏଣେ ତେଣେ ଆ-ଆ-କରି ଛେପ ପକାଇବା ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଖରାପ ଅଭ୍ୟାସ ।

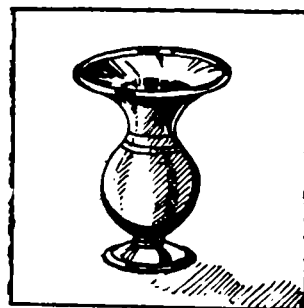
ଆଆ—ରଖାଯାଇଥିବା ।

ତଳେ କାତ ଗୁଆଟି ଆଆଯାଇଥିଲା । ପିଲଟି ସାଙ୍ଗି ଯାଉ ଗୋଡ଼ ବାଟି ବାହା ଶୁଣିଗଲା ।

ଆକ—ଛେପ ।

ଝରକା ଉପର ଘାନ ଆକରେ ଭର ।

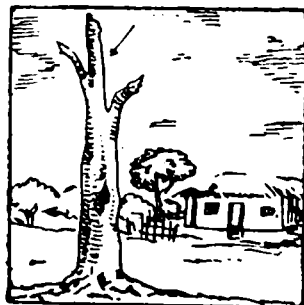
ଆକଦାନୀ—ଛେପ ପକାଇବା ପାତ୍ର ।

ଆକିବା—ଛେପ ପକାଇବା ।

—ବେଶାଭର କରିବା ।

ଆଶା—ଶାଖା ପ୍ରଶାଖା ନ ଥିବା ।

ଆମ ଘର ସାମନାରେ ଯେଉଁ ଆଶା ଗଛଟି ଥିଲା ତାହା କେବେଠାରୁ କଟା ସରିଗଲା ।

ଥେଣ୍ଟା—କନ୍ଧୋର ।

ବିପ୍ରବାହୁ ତ କଷେ ଥେଣ୍ଟା ଲେକ । ତାଙ୍କ ସହିତ
ଏତେ ଯୁକ୍ତି କରି ଲାଭ କ'ଣ ?

ଥୋଇବା—ରଖିବା ।

ଥୋକାଏ—ଥୋକେ; ଅଳ୍ପ କେତେକ; ଅଳ୍ପ ସଂଖ୍ୟକ ।

ଥୋକେ ଲେକ ତୁମର ଭଲ ବୁଝ ଦେଖନ୍ତି । ଅଉ
ଥୋକାଏ ଲେକେଇ ଅତିରେ କେବଳ ତୁମର ଖରପ
ବୁଝନ୍ତି ଦେଖାଯାଏ ।

ଥୋଡ଼—ଶସ୍ୟର କେଣ୍ଡା ।

ଏବର୍ଷ ପାଣିପାଗ ଭଲ ଥିବାରୁ ଖାଦୁ ଧାନ ଥୋଡ଼
ଦେଲଣି ।

ଥୋଡ଼ା—ଅଳ୍ପ ।

ତୁମେ ତ ବଜାରକୁ ଯାଉଛ, ମୋପାଇ ଥୋଡ଼ାଏ
ପନିପରିବା କିଛି ଆଣିବ ।

ଥୋଡ଼—ମୁହଁର ତଳଭାଗ ।

ପିଲାଟି ଥୋଡ଼ ଲମ୍ବାଇ କାହୁଁ ।

—ଦାଡ଼ି

ଥୋପ—ବନ୍ଧିରେ ବନ୍ଧା ହେଉଥିବା ଆଙ୍ଗୁର;
ପ୍ରଲେଭନ ।

ବନ୍ଧିରେ ଥୋପ ଦେବାପାଇଁ ପିଲାଟି ଜିଆ
ଖୋଜୁଛି ।

ଥୋପା—ଫୁଲ ଗୋଛ ।

କରବାର ଫୁଲ ଥୋପା ଥୋପା ହୋଇ ଫୁଟେ ।

ଥୋପିବା—ହାତ ପାପୁଲ ଦ୍ଵାରା ଆଘାତ କରିବା ।

ସାନୁ ଓ ତିନୁ ଝେଲୁ ଝେଲୁ ସାନୁ ତିନୁ ତାଳୁରେ
ଏମିତି ଏକ ଥୋପି ଦେଲା ଯେ ବିରାଟ ତିନୁ ତଳେ
ପଡ଼ିଗଲା ।

ଥୋକରା—ଲଜ୍ଜା ନ ଥିବା ।

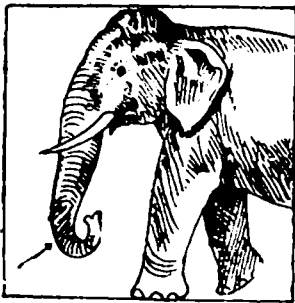
ରମିଆ ବଡ଼ ଥୋକରା ଲେକ । ମୋ ପାଖରେ ଧାର
ଦେବାକୁ ଟଙ୍କା ପଇସା ନାହିଁ ବୋଲି ଯେତେ କହିଲେ
ମଧ୍ୟ ମାରିବୋରେ ଲାଗିଛି ।

ଥୋମଣି—ଫୁଲର ମୁହଁର ତଳଭାଗ ।

ଘୁଷୁରି ଥୋମଣିର ଶେଷଭାଗଟି ବଟେ ।

ଥୋର, (ଥୋରପାହାର)—ହାତୀର ଶୁଣ୍ଠି ।

ହାତୀଟି ତାହାର ଥୋର ସାହାଯ୍ୟରେ ଗଛର ଡାଳକୁ ନୁଆଁଇ ଅଣିଲା ।

ଦଉଡ଼ା, (ଦ —ଡୋର) ।

— ଧାବନ ।

ସେ ଏକଗଛ ନିକଟ ଦଉଡ଼ାରେ ପ୍ରଥମ ଛେଲେ ।

ଦଂଶନ —ଦନ୍ତରେ ଆଘାତ କରିବା; ନାଦୁଡ଼ ମାରିବା ।

ସର୍ପ ଦଂଶନରେ ସେ ଅବେତ ହୋଇପଡ଼ିଲେ ।

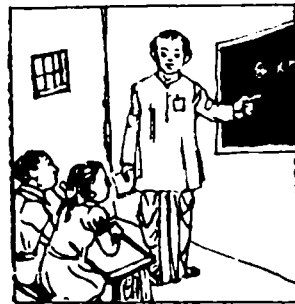
ଦକ, (ଦକା)—ଭୟ; ଆଶଙ୍କା; ଭର ।

ସେ ଭଲ ଦକାପଢ଼ି କରିଛି ପରାଣୀ ପାଇଁ ତା'ର କି ଦକ ଅଛି ।

ଦକଦକ—ଚନ୍ଦ୍ରାୟୁକ ।

ଭସରେ ତାଙ୍କ ଛାତି ଦକଦକ ଛେଲୁଥିଲା ।

ଦକ୍ଷ—ନୟାଣ, ପଟୁ, ସମର୍ଥ, ପାରିବାର ।

ଅମର ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକ ଅଧ୍ୟାପନା କାର୍ଯ୍ୟରେ ବଡ଼ ଦକ୍ଷ ।

ଦକ୍ଷତା—ସାମର୍ଥ୍ୟ, ପଟୁତା, ପାରିଲପଣ ।

ଦକ୍ଷିଣ—ଦକ୍ଷେଶ ଦିଗ ।

— ଡାହାଣ ।

ଡାକ୍ତର ଦକ୍ଷିଣ ହସ୍ତରେ ଆଘାତ ହୋଇଥିଲା ।

—ପ୍ରଧାନ ।

କର୍ମରାଟି ଡାକ୍ତର ଦକ୍ଷିଣ ହସ୍ତରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ ।

ଦକ୍ଷିଣା—ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗରୁ ବହୁଥିବା ଦକ୍ଷିଣା ପବନ ।

ଦକ୍ଷିଣା ପକେଇଲଣି, ଏବେ ବର୍ଷା ଛାଡ଼ିଦିବ ।

— ଦାନ ପରେ ସାହା ଦିଆଯାଏ, ବିଦାନ

(ଦାନୋତ୍ତର ଦେୟ)

ଛେକନ ଯେେ ସେ ପୁରେହିତକୁ କିଛି ଦକ୍ଷିଣା ଦେଲେ ।

ଦକ୍ଷିଣାୟନ—ଦକ୍ଷିଣଦିଗକୁ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ଗତି ।

(ଜୁନ୍ ୨୧ ତାରିଖରୁ ଡିସେମ୍ବର ୨୨ ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ)

ଦଖଲ—ଅଧିକାର ।

ସେହି ଜମିଦପରେ ତାଙ୍କର ଅଧିକ ଦଖଲ ନାହିଁ ।

— ପାରିଲ ପଣିଆ, ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ ।

ଗଣିତରେ ତାଙ୍କର ବେଶ୍ ଦଖଲ ଅଛି ।

ଦଗ୍ଧ—ପୋଡ଼ା ।

ଗୃହଦାହରେ ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତି ଦଗ୍ଧ ହୋଇଗଲା ।

—ସନ୍ତପ୍ତ

ତାଙ୍କର ଅଶ୍ୱାସନା ମୋର ଦଗ୍ଧ ପ୍ରାଣକୁ ଖାତକ କଲା ।

—ପାକସ୍ଥଳୀରୁ ନିର୍ଗତ ହେଉଥିବା ଏକ ଅମ୍ଳରସ ।
ଅଳା ଦଗ୍ଧ ବାନ୍ତି କରୁଛନ୍ତି ।

ଦଗ୍ଧା—ଠକାମି ।

କାହାରିକୁ ଦଗ୍ଧାଦେବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ।

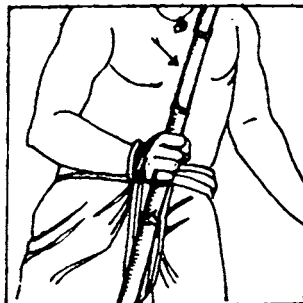
ଦଗ୍ଧାଦିଆ—ସେ ଦଗ୍ଧା ଦିଅନ୍ତି ।

ଦଗ୍ଧା—ଉଣ୍ଡଗୋଲ, ମାଡ଼ପିଟ ।

ଗାଆଁରେ ଦୁଇଦଳଙ୍କ ଭିତରେ ଦଗ୍ଧା ହେବାପାଇଁ ଯୋଦ୍ଧା ଥିଲେ ।

ଦଣ୍ଡ—ବାଡ଼, ଠେଙ୍ଗା ।

—ଶାସ୍ତି ଜୋରମାନା ।

ଅପରାଧୀକୁ ଦଣ୍ଡ ଦିଆଯାଏ ।

—ସମୟର ଏକ ପ୍ରକାର ପୂରୁଣା ମାପ, ଏକକ ।

ବିଶେଷ ନିମିତ୍ତରେ ଏକ ଦଣ୍ଡ ହୁଏ ।

—ଏକ ପ୍ରକାର ବ୍ୟାୟାମ ।

ଦଣ୍ଡ ବୈଠକ ଏକ ଉଚ୍ଚତମ ବ୍ୟାୟାମ ।

ଦଣ୍ଡବତ—ଅଶ୍ୱାତ ପ୍ରଶାମ, ନମସ୍କାର ।

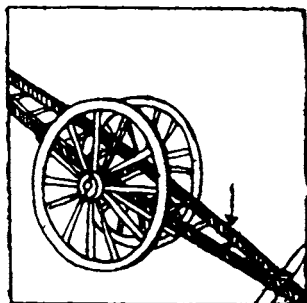

ଦଣ୍ଡା—ପ୍ରଶସ୍ତ ଗୋଚର ବସ୍ତା ।

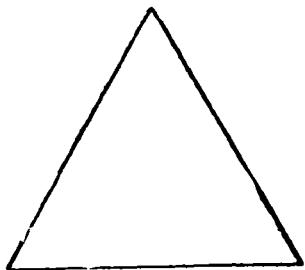
ଜୀବ ଖୋରୁ ଚାଲି ଚାଲି ଦଣ୍ଡା ବସ୍ତାଟି କାଦୁଅ ଦୁଟିଗଲାଣି ।

—ମୋଟା ବାଉଁଶ ଠେଙ୍ଗା ।

—ଶଗଡ଼ରେ ଦୁଇପଟେ ଲଗୁଥିବା ଲମ୍ବା କାଠ ବା ବାଉଁଶ ।

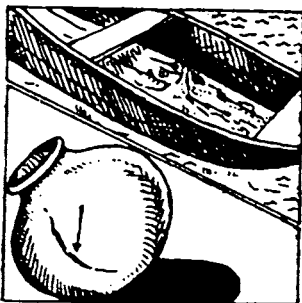
ଦଉ—ଯାହା ବଥାଯାଇଛି ।

ଦଉ ତଥ୍ୟ ଅନୁଯାୟୀ ତ୍ରୁତୁକଟି ଅବନ ଭର ।

ଦଦରା—ପୁରୁଣା ।

—ଫଟା, ସାମାନ୍ୟ ଭଙ୍ଗା ।

ଦଦରା ମାଠିଆଟି ଫିଟିଦିଅ ।

ଦଦରା ନାଆରୁ ବହୁଳି ପାଣି ।

ଦସୁ—ଦହି ।

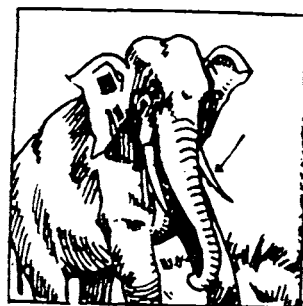

ଉଠିଲୁ ଏବେ ବେରି କାହିଁକିରେ,
ଦସୁ ମରାଇ ଦେବୁ ନାହିଁ କିରେ ।

ଦନ୍ତ—ଦାନ୍ତ ।

ଦନ୍ତା—ଯାହାର ଦାନ୍ତ ବଡ଼ ।

ସଥା : ଦକ୍ଷା ହାତୀ ।

ଦନ୍ତୁରା—ଯାହାର ଦାନ୍ତ ନଷ୍ଟ ହୋଇଛି ।

ସୁରୀଟି ଦନ୍ତୁରା ହୋଇଯାଇଛି ।

ଦପ୍ତର, (ଧର୍ପ୍ତର)—ଜୋରରେ ଜଡ଼ିଥିବା ଓ
ପରେ କମିଯିବା ।

ବଡ଼ଟି ଦପ୍ତର ହୋଇ ଚଳୁଛି ।

ଦସ୍ତୁର—ଅର୍ପଣ, କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ।

ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଦସ୍ତର ଦାଉ ଖୋଜିଲି କିନ୍ତୁ ପାଇଲି
ନାହିଁ ।

ଦଫା—ଆଇନ୍ ଧାର ।

ଆଇନ୍ କେଉଁ ଦଫା ଅନୁଯାୟୀ ସେ ଦଣ୍ଡ
ପାଇଲେ ?

—ଥର ।

ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଏ କଥା କେତେ ଦଫା କହିଲିଛି ।

—ଅବସ୍ଥା ।

ବିପଦରେ ପଡ଼ି ତାଙ୍କର ଦଫା ରଦ୍ଦା ଶେଷ ।

ଦକାଇବା, (ଦାକବା)—ତଳକୁ ଚପାଇବା ।

ଗଛମୂଳ ମାଟିକୁ ଖୋଦରେ ତଳକୁ ଦକାଇ ଦିଅ ।

—ଲୁଗାଇବା ।

ଏତେଦିନ ଧରି ସେ ସତକଥାକୁ ଦକାଇ
ରଖିଥିଲେ ।

—କମାଇଦେବା ।

ଯୁକ୍ତିକରି ହରିବାରୁ ସମସ୍ତ ଦାବିଦେଲେ ।

ଦମ୍—ଶକ୍ତି, ଜୋର, ସାମର୍ଥ୍ୟ ।

କାମ କରିବାକୁ ପିଲାଟିର ଦମ୍ ଅଛି ତ ?

—ନିଶ୍ୱାସ, ପ୍ରଶ୍ୱାସ ।

ଶ୍ୱେକଟି କାମ କରି କରି ହାଲିଆ ହୋଇ ଗଛତଳେ
ବସି ଦମ୍ ମାରୁଛି ।

—ଗରମ ମସଲ ଦିଆ ଆକୁ ତରକାସ ।

ଯଥା : ଅହୁଦମ୍ ।

ଦମକଳ—ପାଣିକଳ ଥିବା ନିଆଁ ଲଗାଇବା ଗାଡ଼ି ।

ନିଆଁ ଲିଭାଇ ଦଳ ଦମକଳ ସାହାଯ୍ୟରେ ନିଆଁ
ଲିଭାନ୍ତି ।

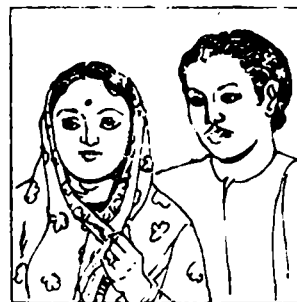
ଦମନ—ପବନ ।

ଆଉରଙ୍ଗଜେବ ଶୈଖନରେ ମରହଟ୍ଟାମାନଙ୍କୁ ଦମନ
କରିପାରିଥିଲେ ।

ଦମିବା, (ଦମିଯିବା)—ଦବିଯିବା ।

କିଛି ସମୟ ପରେ ନିଆଁ ଆସେ ଆସେ ଦମିଗଲା ।

ଦମ୍ପତି—ସ୍ୱାମୀ ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଦମ୍—ସାହସ ।

ସେହି କାମଟି କରିବାକୁ ମୋର ଦମ୍ ପାଉନାହିଁ ।

—ଦର୍ପ ।

ହାତରେ ଧନ ଥିବାବେଳେ ସେ ଭାରି ଦମ୍ ର ସହିତ
କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁଥିଲା ।

ଦାମ୍ଭିକ—ସାହସୀ, ଦର୍ପୀ ।

ଦମ୍ଭିଲା—ମଜରୁର ।

ଦକ୍ଷିଣ ପୁରୁଣା ହେଲେ କ'ଣ ଦେବ, ଦମ୍ଭିଲା ଅଛି ।

ଦୟା—କୃପା, ଅନୁଗ୍ରହ । ଅନ୍ୟର ଦୁଃଖ ଦୂର କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରବୃତ୍ତି ।

ଦରିଦ୍ର ଓ ନିଃସହାୟ ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରତି **ଦୟା** କରିବା ଉଚିତ ।

ଦୟାଳୁ—ଦୟା ପାଇବାର ଯୋଗ୍ୟ ।

ବିପଦରେ ପଡ଼ି ତାଙ୍କର ଅବସ୍ଥା **ଦୟାଳୁ** ହୋଇଥିଲା ।

ଦୟାକୃତ୍—ଦୟାପରବଶ ହୋଇ ।

ରାନ୍ଧିକୀ **ଦୟାକୃତ୍** ଚିତ୍ତରେ ଦୁଃସ୍ଥ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ଯେବା କରୁଥିଲେ ।

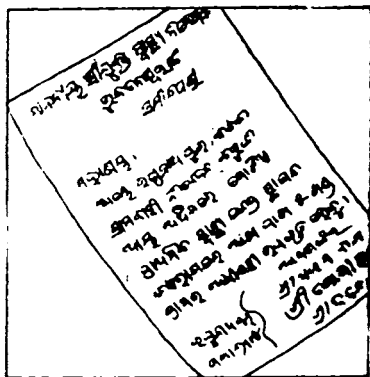
ଦୟାଳୁ—ଦୟାବାନ୍ ।

ଦୟାଳୁ ବ୍ୟକ୍ତି ଦାନଦରିଦ୍ରମାନଙ୍କର ବନ୍ଧୁ ।

ଦର—ସ୍ତର, ମୂଲ୍ୟ ।

ଆଜିକାଲି ବଜାର **ଦର** ହୁତୁ ହୋଇ ବନ୍ଧି ଶୁଣିଛି ।

ଦରଖାସ୍ତ—ଆବେଦନ ପତ୍ର ।

ରାଆଁରେ ଏକ ପ୍ରାଥମିକ ଚିକିତ୍ସାକେନ୍ଦ୍ର ସ୍ଥାପନ ପାଇଁ ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ସାମ୍ବ୍ୟ ବିଭାଗକୁ **ଦରଖାସ୍ତ** ଲେଖିଲେ ।

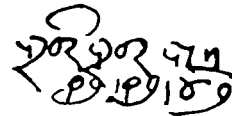
ଦରଜ—ପରସ, ବ୍ୟଥା ।

ଶୁଣି ଶୁଣି ମୋ ଗୋଡ଼ **ଦରଜ** ହୋଇଯାଇଛି ।

— ଉଲ୍ଲେଖ ।

ଜନିତର କିଣାବିକା **ଦରଜ** ହୋଇଯାଇଛି ।

—ସନ୍ତକ, ସହି ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଆବେଦନ ଓଡ଼ିଆରେ ନିଜ ନାମ **ଦରଜ** କରିବାକୁ ହେବ ।

ଦରଦ—ସମବେଦନା ।

ସେ ମୋର ଦୁଃଖରେ **ଦରଦ** ଦେଖାଇଲେ ।

ଦରଦୀ—ସମବେଦନା ପ୍ରକାଶ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

“ହେ ମୋର **ଦରଦୀ** ବନ୍ଧୁ ।”

ଦରଦାମ୍—ସ୍ତର ।

ଆଜିକାଲି ବଜାର **ଦରଦାମ୍** ଦେଖି ସକଳ ବୁଝିଯାଉଛି ।

ଦରଦାମ୍, (ଦରଦାମ୍)—ପାଟକ ବା ଦୁଆର ଜଗୁଥିଲା ।

ଦପର କରିବା ଘଟାଣେ କଣେ **ଦରଦାମ୍** କେତେଦିନ ହେବ ନିନ୍ଦୁର୍ତ୍ତି ପାଇଛି ।

ଦରବାର—ରାଜସଭା ।

ରାଜା ଦରବାରରେ ବସିଥିବା ସମୟରେ ଦ୍ଵାରପାଳ
ଆସି ତାଙ୍କୁ ସମ୍ବୋଧନ କରୁଥିଲେ ।

ଦରଶିବା—ଖୋଜିବା, ଅନ୍ତରାଳିବା ।

ଅନ୍ଧ ଲୋକଟି ଦରଶି ଦରଶି ରସ୍ତା ପାରହେଲା ।

ଦରୁଆ—ସମୁଦ୍ର ।

ଇଂରେଜମାନେ ତେର ନଈ ସାତ ଦରୁଆ ପାରହୋଇ
ଭରତକୁ ଆସି ବେପାର କରିବା କରୁଥିଲେ ।

ଦରୁ—ଗରିବ ।

ଦରୁ ବ୍ୟକ୍ତି ଅତି ଦୁଃଖରେ କାଳାତିପାତ
କରୁଛି ।

ଦରୋଟି, (ଦରୁଟି)—ସାହା ଗୁମ୍ଫା ଦୁହେଁ ।

ଶିଶୁର ଦରୋଟି କଥା ଶୁଣିବାକୁ ଭଲ ଲାଗେ ।

ଶିଶୁର ଦରୋଟି ବଚନ,
ଅଗଭ ଅମୃତ ସମାନ ।

—ଅଧା ପାଟଲ ।

ଦରୋଟି ଆନନ୍ଦରୁଡ଼ିକୁ ଡୋଳିଆଣ ।

ଦରୁରୁ—ଭୋକ, ବେଙ୍ଗ ।

ଦରୁରୁ ରବ ଶୁଣି ନାବର ପିକ ।

ଦର୍ପ—ଗର୍ବ, ଅହଙ୍କାର ।

ଅତି ଦର୍ପେ ହତ ଲଜା ।

**ଦର୍ପୀ—ଗର୍ବୀ, ଅହଙ୍କାରୀ, ଯେ ଗର୍ବ ବା ଅହଙ୍କାର
କରେ ।**

ଦର୍ପଣ—ଅଇନା, ଆଇନା, ଆରଣି ।

ଦର୍ପଣରେ ପ୍ରତିବିମ୍ବ ଦେଖାଯାଏ ।

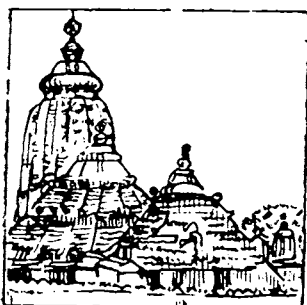
ଦର୍ଶକ—ଯେ ଦେଖାଏ ।

ସେ ମୋର ମାର୍ଗ ଦର୍ଶକ ଅଟନ୍ତି ।

— ଯେ ଦେଖେ ।

ଯାଦୁକରର ଖେଳ ଦେଖି ଦର୍ଶକମାନେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମୁଗ୍ଧ ହୋଇଗଲେ ।

ଦର୍ଶନ—ଦେଖିବା ।

ମନ୍ଦିରର କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ ଦର୍ଶନ କରି ସେ ମୁଗ୍ଧ ହେଲେ ।

ଦର୍ଶନୀୟ—ଦର୍ଶନଯୋଗ୍ୟ ।

କୋଣାର୍କ ଏକ ବିଶ୍ୱବିଖ୍ୟାତ ଦର୍ଶନୀୟ ସ୍ଥାନ ।

ଦର୍ଶାଇବା—ଦେଖାଇବା ।

ଦଳ—ଗୋଷ୍ଠୀ, ସମ୍ପ୍ରଦାୟ, ସଂସ୍ଥା ।

ଆମ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଗୋଟିଏ ସେବା ଦଳ ଗଠନ କରାଯାଇଛି ।

—ପୁଲର ପାଖୁଡ଼ା ।

ମଙ୍ଗାର ପୁଲର ଦଳବୁଦ୍ଧିକ ଲାଲ ।

—ଜଳନ ଉଦ୍ଭିଦ ।

ପୋଖରୀଟି ଦଳରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଗଲାଣି ।

ଦଳପତି—ନେତା ।

ସମବାଦ୍ ଆମ ଗାଆଁ ଯୁବକ ସଂଘର ଦଳପତି ।

ଦଳବଳ—ଏକ ଗୋଷ୍ଠୀର ଲୋକଦଳ ।

ଗାଁର ମୁଖ୍ୟ ତାଙ୍କ ଦଳବଳ ଦେଇ ସଭାରେ ହାଜର ହେଲେ ।

ଦଳାଦଳ—ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ବିରୋଧ ।

ଗାଆଁଟିରେ ଦଳାଦଳ ଯୋଗୁଁ କିଛି ଉନ୍ନତି ହୋଇପାରି ନାହିଁ ।

ଦଳିତ—ନିଷ୍ପେଷିତ, ଅଭ୍ୟାସୁରିତ ।

ଗାନ୍ଧିଜୀ ଦଳିତ ଜନ ସମାଜର ବନ୍ଧୁ ଥିଲେ ।

ଦଳିବା—ମକଟିବା, ମର୍ଦ୍ଦନ କରିବା ।

ତାଙ୍କ ପାଦତଳେ ପୋକଟି ଦଳ ହୋଇଗଲା ।

ଦଳିତ—ଯାହା ଦଳାହୋଇଛି ।

ଦଳିଲ୍—ନଥିପଡ଼ି, ଜମି କଣାଦିକା ସ୍ୱାକ୍ଷରରେ

କାଜକପତ୍ର ।

ସେ ଦଳିଲ୍‌ଟିକୁ ହତାଶ ଦେଖିବେ ।

ଦଳୁଆ—ଦଳପୁର୍ଣ୍ଣ ।

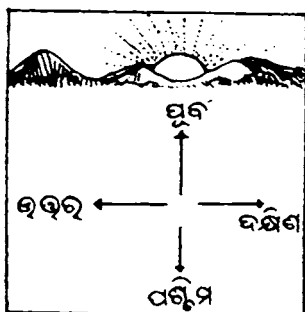
ଆମ ରାଁ ମୁଣ୍ଡର ଦଳୁଆ ପୋଖରୀଟିକୁ ପରିଷ୍କାର କରାଯାଇଛି ।

ଦଣ୍ଡକ—ଦୁଇ ବା ତହିଁରୁ ଅଧିକ ଅଙ୍କ ଥିବା ସଂଖ୍ୟାରେ ଦଶସ୍ଥାନ ।

୧୨ରେ '୧' ଦଣ୍ଡକ ସାନାୟ ସଂଖ୍ୟା ।

ଦଣ୍ଡତୁଳ—ନୟା ବା ପୋଖରୀର ଯେଉଁ ତୁଳରେ ମୃତବ୍ୟକ୍ତିର ଦଣ୍ଡାଦି କର୍ମ ହୁଏ ।

ଦଣ୍ଡଦଣ୍ଡ—ଉଡ଼ର, ଦକ୍ଷିଣ, ପୁର୍ବ, ପଶ୍ଚିମ, ଅଗ୍ନି,

ବାୟୁ, ଶିଖାନ୍ୟ, ନୈର୍ଋତ, ଅଧଃ ଓ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ, ଏ ଦଣ୍ଡଗାଟି ଦିଶ ।

ଦଣ୍ଡମିଳ—ପୂର୍ଣ୍ଣସଂଖ୍ୟାର ଦଶକ୍ରମରୁ ଏକକ୍ରମକୁ ବୁଝାଏ, ଏକପ୍ରକାର ଭରମାଣ ।

ଦଣ୍ଡହରା—ଆଶ୍ୱିନମାସ ଶୁକ୍ଳପକ୍ଷର ଦଶମୀ ତଥି, ଦୁର୍ଗାପୂଜା ଉତ୍ସବର ଶେଷଦିନ ।

ଦଣ୍ଡହରା ଦିନ ବୁଝାବର ପ୍ରତିମାକୁ ନଦୀରେ ବିସର୍ଜନ କରାଯାଏ ।

ଦଶା—ଅବସ୍ଥା ।

ବିପଦରେ ପଡ଼ିଥିବାକୁ ତାଙ୍କର ଦଶା ଭଲ ନାହିଁ ।

ଦଶି—ଲୁଗା କାନରେ ଓହଳିଥିବା ସୂତା ।

—ନଖ ସନ୍ଧରେ ଉଠିଥିବା ପତଳା ତମ ।

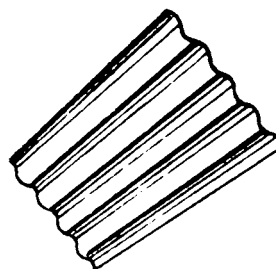
ଦଶିପୋକ—ଅତି ଶ୍ୱେତ ଶ୍ୱେତ କୃମି ।

ଦସ୍ତଖତ୍—ସନ୍ଦକ ।

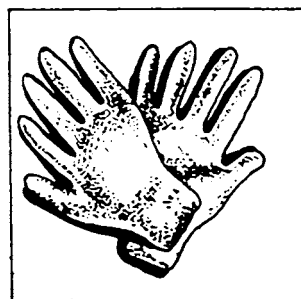
ସେ ଦଶଖାତ୍ରଟିରେ ଦସ୍ତଖତ୍ କରିନାହାନ୍ତି ।

ଦସ୍ତ—ଏକପ୍ରକାର ଧାତୁ ।

ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଶିଳରେ ଦସ୍ତାର ପ୍ରଯୋଗନାୟତା ଅଧିକ ।

ଦସ୍ତାନା—ହାତ ମୋଜା ।

ଶୀତଯୋଗୁଁ ସେ ହାତରେ ଢଲ୍‌ତିଆରି ଦସ୍ତାନା ପିନ୍ଧିଥିଲେ ।

ଦସ୍ୟୁ—ଭେର ।

ଦସ୍ୟୁମାନେ ଝରଟା ଭାଙ୍ଗି ଘର ଭିତରକୁ ପଶିଲେ ।

ଦହକ—ନଆଁର ଦାଉଁ ଦାଉଁ ହେବା ଅବସ୍ଥା ।

ଝରଦିନ ଦିପହର ଦହକରେ ଭରୁ ବାହାରି ହେଉନାହିଁ ।

ଦହଗଣ୍ଡ—ଦହଗଣ୍ଡ, ବ୍ୟତିବ୍ୟସ୍ତ ।

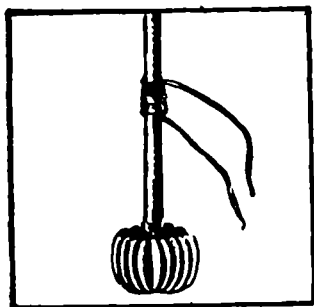
କ୍ଷେତଟି ପେଟ ପୋଷିବା ପାଇଁ ଭିତ୍ତି କାମଦାନ ନ ପାଇ ବକ ଦହଗଣ୍ଡ ହେଉଛି ।

ଦହନ—ଜୁଳନ, ଏକ ବସାୟନକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ।

ମହମକଦାର ଦହନରେ ଅନୁବାନ ସାହାଯ୍ୟ କରେ ।

ଦହ—ଦସ, ଦୁଧରୁ ତିଆରି ହେଉଥିବା ଏକ ଖାଦ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ।

ଦହ ମୁହଁବା—ବସାଦହକୁ ଖୁଆରେ ମଝି ଘୋଳ-ଦହି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ।

ଦହ୍ୟମାନ—ଜଳୁଥିବା ।

ବହୁଟି ଦହ୍ୟମାନ ଅବସ୍ଥାରେ ଅଛି, ତେଣୁ ତା ଭିତରକୁ ପ୍ରବେଶ କରିବା ବିପଦଜନକ ।

ଦା, (ଦାଆ)—ଘସ, ଧାନ ଇତ୍ୟାଦି କାଟିବା ପାଇଁ ଦାନ୍ତ ଯୁକ୍ତ ପତଳା ଲୁହା ।

ଦାଉ (ଧାଉ)—ଶିଶୁର ଲୁଲନପାଳନ ଦାୟିତ୍ବରେ ଥିବା ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ ।

(ଶିଶୁର ମାଆ ବ୍ୟତୀତ)

କନ୍ଧରୁ ମାଆ ମରିଯିବାରୁ ତାଙ୍କେ ଦାଉସ ହାତରେ ପିଲାଟିର ଲୁଲନ ପାଳନ ଦାୟିତ୍ବ ଦିଆଗଲା ।

ଦାଉ—ପ୍ରତାପ, ତେଜ ।

ଅରକାଳରେ ଅତ୍ୟାଚାରୀ ବକାମାନଙ୍କ ଦାଉ ପ୍ରକାମନେ ସମ୍ଭାଳି ପାରୁ ନ ଥିଲେ ।

—କୁଳା ।

ବେଗ ଦାଉକୁ ଦାସ ଦଣ୍ଡା କହିଲେ ନ ସରେ ।

ଦାଉ ସାଧୁବା—ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବା ।

ମୁଁ ଅସୁବିଧାରେ ପଡ଼ିଥିବାର ଦେଖି ସେ ମୋ ଉପରେ ଦାଉ ସାଧୁଲେ ।

ଦାଉ ଦାଉ—ହୁ ହୁ, ଉଜ୍ଜୁଳ ।

ନିଆଁ ଦାଉ ଦାଉ ହୋଇ ଜଳୁଥିଲା ।

ଦାଉଁ ଦାଉଁ—ଦମ୍ ଦମ୍ ।

ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା କଥା ଶୁଣି ମୋର ଛାତି ଦାଉଁ ଦାଉଁ କଲା ।

ଦାଏର କରିବା—ଅକ୍ଷୟୋଗ, ମୋକଦ୍ଦମା ଉପସ୍ଥାପନ କରିବା ।

ଗାଆଁରେ ଘଟିଯାଇଥିବା ଦଙ୍ଗାହାଜୀମାରେ ସେ ସଂପୃକ୍ତ ଥିବାରୁ ତାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ମୋକଦ୍ଦମା ଦାଏର ହୋଇଛି ।

ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟ—ଦକ୍ଷିଣ ଅଂଶ ।

ଘରତର ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟ ମାଲଭୁମି ପୃଥିବୀର ପ୍ରାଚୀନ-ତନ ମାଲଭୁମିଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ।

ଦାଖଲ କରିବା—ପଇଠ କରିବା ।

ଜମିର ଖଜଣା ଦାଖଲ କରିବାକୁ ସେ ତହସିଲ ଅଫିସକୁ ଯାଇଛନ୍ତି ।

ଦାଗ—ଚିହ୍ନ ।

ବହିଟିରେ ଥିବା ବନ୍ଧ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ତଳେ ଦାଗ ଦିଆଯାଇଛି ।

ଦାଗିବା—ଚିହ୍ନ ଦେବା ।

ପିଲାମାନଙ୍କ ଉଚ୍ଚତା ମାପିବା ପାଇଁ ଆମ ସ୍କୁଲ ଘରର କାନ୍ଥରେ ମିଟର ଓ ସେଣ୍ଟିମିଟରରେ ଦାଗିଛନ୍ତି ।

ଦାଡ଼—ଧାଉ ।

ହୁଏତିକି ଦାଡ଼ ନିଜ ହୋଇଗଲାଣି ।

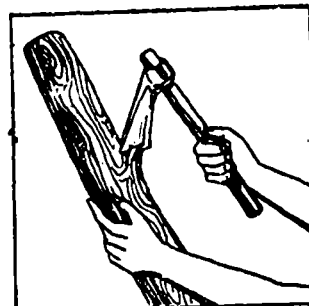
ଦାଡ଼ି—ଚକ୍ରରେ ଉଠିଥିବା କେଶ ।

ଦାଡ଼ିଆ—ଦାଡ଼ି ଥିବା ।

ଛୋଟ ଝିଅଟି ଦାଡ଼ିଆ ଲୋକଟିକୁ ଦେଖି ତରେ ।

ଦାଡ଼ୁଆ—ଦାଡ଼ ଥିବା ।

ଦାଡ଼ୁଆ ଦୁଇଟିରେ ନ କାଟିଲେ ଏଡ଼େ ମୋଟା ଗଛଟି କାଟିହେବ ନାହିଁ ।

ଦାଣ୍ଡି ବା—ଆକଟ କରିବା; ଜୋର ଦେଇ କହିବା ।

ପୁଅର ତରଳନି କଥା ଶୁଣି ବାପା ତାକୁ ଦାଣ୍ଡିକରି କହିଲେ ।

ଦାଣ୍ଡ—ଘର ସାମନା ରସ୍ତା ।

ତାଙ୍କ ଘରର ଦାଣ୍ଡଫଳ ଦୁଆରଟି ଖୋଲୁଥିଲା । ମାତ୍ର ଘରେ କେହି ନ ଥିଲେ ।

ଦାଣ୍ଡ—ଧାଡ଼ି ।

ହାତମାନଙ୍କରେ ଯୋଜନ ସବୁ ଦାଣ୍ଡ ଦାଣ୍ଡ ହୋଇ ଥାଏ ।

ଦାଣ୍ଡି—ଏକପ୍ରକାର କବିତା ଗଞ୍ଜା, ବୃତ୍ତ ।

ବଳରାମ ଦାସଙ୍କ ଗୀତ ଗୋବିନ୍ଦ ଦାଣ୍ଡି ବୃତ୍ତରେ ଲେଖାଯାଇଛି ।

ଦାତବ୍ୟ—ଯାହା ଦାନ କରିବା ଉଚିତ ।

ଆମ ଗାଆଁରେ ଗୋଟିଏ ଦାତବ୍ୟ ଚିକିତ୍ସାଳୟ ଅଛି ।

ଦାତା (ଦାତୃ)—ଦାନ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

“ଧନ୍ୟ ସେ ଦାତା ଜାଣେ ଯାହାକି ଦାନ” ।

ଦାଦନ—ଆଗତୁର ଦେଇଥିବା ମୂଲ୍ୟ ।

ଦାଦନ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରତିଦିନ ଦାନ କରାଯାଉଛି ।

ଦାଦା—ବଡ଼ଭାଇ, କକେଇ ।

ଦାଦି—କକେଇ ।

ଦାନ—ଅର୍ପଣ କରିବା ।

ଦାନବୀର—ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦାମ୍ଭ ।

ଦାନଶୀଳ—ଦାନ କରିବା ଯାହାର ସ୍ବଭାବ ।

ଦାନା—ଖାଦ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ।

“ଗାଣେ କିରେ ଗାଡ଼ି ଦାନାର ତୋରଡ଼ା
ଘୋଡ଼ା ମୁହେଁ ବନ୍ଧା ପିଲେ” ।

ଦାନାକନା—ଅଳ୍ପବୟସ୍କ, ଖାଦ୍ୟ ପରିଧେୟ ।

ଦାନାଦାର—ଏକପ୍ରକାର ମିଠା; ସେ ଦାନା ଦିଅନ୍ତି ।

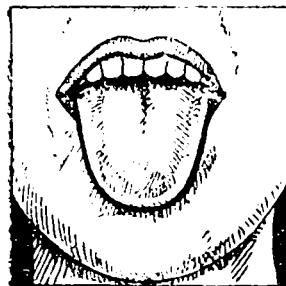
ଦାନାପାଣି—ଅଳ୍ପଜଳ ।

ଦାନି, (ଦାମ୍ଭ)—ପାତ୍ର; ସେ ଦାନ ଦିଅନ୍ତି ।

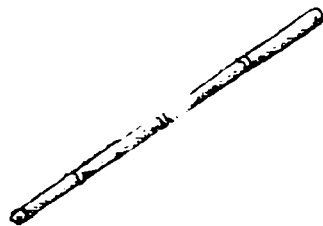
ଯଥା : ପିକଦାନ ।

ଅଳ୍ପାବେଳେ ନାବ ଦାନିଟି କେଉଁଠି ଧୁଡ଼ିଯାଇଥିବାରୁ ସେ ବଡ଼ ବ୍ୟସ୍ତ ହେଉଛନ୍ତି ।

ଦାନ୍ତ—ମୁହଁରେ ଘେରାଇବା ପାଇଁ ଥିବା ଅସ୍ଥି ।

ଦାନ୍ତକାଠି—ଦାନ୍ତ ସମ୍ପର୍କରେ ବ୍ୟବହୃତ ଗଛର ସାନ ଡାଳ ।

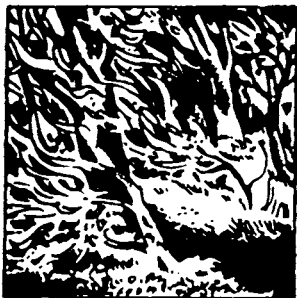

ଦାନ୍ତୁର—ବଡ଼ ଦାନ୍ତ ଥିବା ।

ଦାନ୍ତୁର ହସିଲେ ଯେପରି
କାହିଁଲେ ମଧ୍ୟ ସେପରି ।

ଦାକାନ୍ନ—ବଣରେ ଲଗୁଥିବା ନିଆଁ ।

ଦାକାନ୍ନ ପଳରେ ଅନେକ ବନ୍ୟ ସମ୍ପଦ ନଷ୍ଟ ହୁଏ ।

ଦାକୀ—ଅରସୋର ।

ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଦାକୀ ସଭରେ ଉପସ୍ଥାପନ କଲେ ।

—ଅଧିକାର ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିବା ।

ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଅଧେ ଭାଗ ପାଇବା ପାଇଁ ସେ ଦାକୀ କରିଛି ।

ଦାମ—ମୂଲ୍ୟ ।

କହିବି କେତେ ଦାମରେ ବିକିଲ ?

ଦାମୀ, (ଦାମିକା)—ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟ ।

ଛୋଟ ପିଲାମାନେ ଦାମୀ ବସ୍ତ୍ରର ପୋଷାକ ପିନ୍ଧିବା ଅନୁଚିତ ।

ଦାମୁଡ଼—ଅଳ୍ପ ବୟସର ବଳଦ ।

ରକ୍ଷାଟି ଗୋଟିଏ ଦାମୁଡ଼ କିଛି ହଳବାନ ପାଇଁ ତାକୁ ମଶ କରୁଛି ।

ଦାମ୍ବିକ—ଦର୍ପସ୍ତ, ଗର୍ବୀ, ଦର୍ପୀ ।

ଦାମ୍ବିକତା—ଦର୍ପଗୁଣ, ଗର୍ବୀ ମନୋଭାବ ।

କଥା କଥାକେ ସେ ତାଙ୍କର ଦାମ୍ବିକତା ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି ।

ଦାୟାଦ—ବଂଶଧର ।

ଅନ୍ୟମାନେ ପିତାମାତାଙ୍କର ଉପଯୁକ୍ତ ଦାୟାଦ ହେବାପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା ।

ଦାୟିତ୍ବ—କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।

ପିତାମାତାଙ୍କୁ ଠିକ୍‌ଭାବରେ ଲାଳନପାଳନ କରିବା ପିଲାମାନଙ୍କର ଦାୟିତ୍ବ ।

—ଯାହା କରିବା ପାଇଁ ନ୍ୟସ୍ତ ଅଛି ।

ବିଦ୍ୟାଳୟର ସୁପରିଭାଳନା ଶିକ୍ଷକମଣ୍ଡଳୀର ଦାୟିତ୍ବ ।

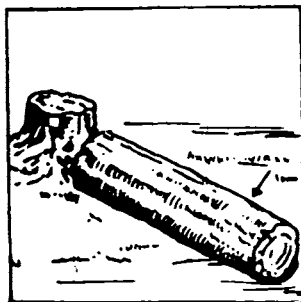
ଦାୟୀ—ଯାହା ଉପରେ ଦାୟିତ୍ବ ଆଏ ।

ବିଦ୍ୟାଳୟର ହାନିଲଭ ପାଇଁ ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକ ଦାୟୀ ।

ଦାୟତ୍ବ—ନିର୍ଦ୍ଦିନ ଅବସ୍ଥା, ଧନ ନ ଥିବା ଅବସ୍ଥା ।

ପାଞ୍ଚକେଜ ଭଲ୍ଲି ପଥରେ ଦାୟତ୍ବ ପ୍ରଧାନ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଥିଲା ।

ଦାରୁ—କାଠ ।

ପୁରୀର ଭରଳାଥ ଦାରୁ ଦେବତା ରୂପେ ପୂଜା ପାଆନ୍ତି ।

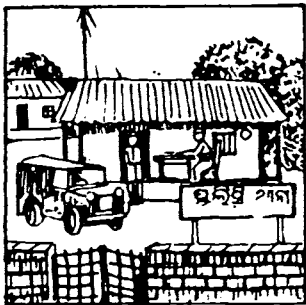
ଦାରୁଚିନି—ତାଲଚିନି ।

ଦାରୁଚିନି ଏକ ଅରଣ୍ୟଜାତ ବୃକ୍ଷର ଶୁଖିଲା ବକଳ ।

ଦାରୁଣ—ଅତ୍ୟନ୍ତ ।

ସହପାଠୀଙ୍କର ବିରୋଗ ତାଙ୍କ ମନରେ ଦାରୁଣ ହୁଏ ଦେଲା ।

ଡାବେରା—ପୋଲିସ୍ ସବ୍‌ଇନ୍‌ସ୍ପେକ୍ଟର ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଥାନାର ଡାୟିରୀରେ ତଥେ ଡାବେରା ଥାଆନ୍ତି ।

ଡାଲୁଆ—ଡାକୁଆ ଧାନ (ଖରାଦିନେ ଘୁଷ ହେଉଥିବା ଧାନ)

ଡାସ—ଭୂତ୍ୟା ।

ପୂର୍ବେ ସମ୍ରାଜ୍ଞ ଲୋକେ ନିଜର ସେବା କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଅନେକ ଡାସ ତାସା ନିଯୁକ୍ତ କରୁଥିଲେ ।

ଡାସବୁ—ଭୂତ୍ୟା ବୃତ୍ତି ।

ଅତିକାଳି ଡାସଦୁକୁ ସମସ୍ତେ ଘୃଷ୍ଣା କରୁଛନ୍ତି ।

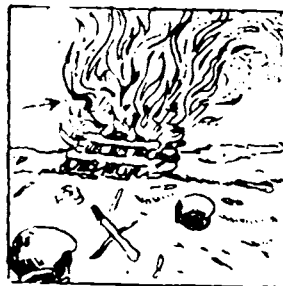
ଡାସକାଠିଆ—ଡାସକାଠି ବଜାର ପାଇଁ ଅଭିନୟ କରିବା ।

ରାଅଁ ରହଳରେ ଡାସକାଠିଆ ଦେଖିବାକୁ ଲୋକ-ମାନଙ୍କର ବିଶେଷ ଆଗ୍ରହ ।

୬୦

ଡାହୁ—ଅଗ୍ନି ଦ୍ଵାରା ପୋଡ଼ିବା ।

ମୃତ ଶରୀରକୁ ଶୁଷ୍କାନରେ ଡାହୁ କରାଯାଏ ।

ଡାହୁକ—ନିଆଁରେ ପୋଡ଼ୁଥିବା ବସ୍ତୁ ।

ଅମୃତାନ ଶରୀରର ପାତକକ୍ରିୟାରେ ଖାଦ୍ୟର ସାରାଂଶକୁ ଦହନ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଡାହୁକ ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ ।

ଡାହୁ୍ୟ, (ଦହମୟ)—ସାହା ପୋଡ଼ିଯିବ ।

ଉତ୍କଳୀ ଏକ ଦହନୀୟ (ଡାହୁ୍ୟ) ବାସ ।

ଡିଆର, (ଦେବର) —ସ୍ଵାମୀଙ୍କର ସାନସ୍ଵର ।

ଡିଆଲ—ପାପାବଳୀ ।

ଡିଆଲ ଉତ୍ସବରେ ବାଣ ପୁଟାଉବା ପାଇଁ ସିନ୍ଧୁମାନଙ୍କର ଭବି ଆଗ୍ରହ ।

ଡିକ୍‌ଡାର୍—ବରକୁ ।

ପ୍ରଶ୍ନଟିର ସମାଧାନ କରିବାକୁ ଯାଇ ଶ୍ରଦ୍ଧାଳୁ ଶବ୍ଦ-ବଲ୍ଲଣ କିନ୍ତୁ ସମାଧାନ ହୋଇ ପାରୁନାହିଁ । ସେ ଡିକ୍‌ଡାର ହେଉଛନ୍ତି ।

ଦୃଢ଼ତ୍ୱ—କୌଣସି ବସ୍ତୁରେ କୌଣସି ଧାରଣା ଦେବା ।

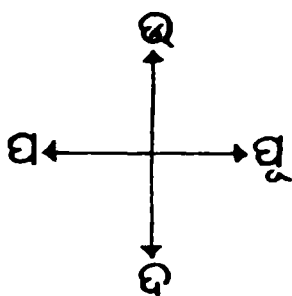
ଶିକ୍ଷକ ଚିତ୍ତକୁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଦୃଢ଼ତ୍ୱ ଦିଅନ୍ତି ।

ଦୃଢ଼କଳୟ—ଆକାଶ ଓ ପୃଥିବୀ ମିଶିଯାଉଥିବା ଭଳି ଦେଖାଯାଉଥିବା ସୀମା-ରେଖା ।

ସୂର୍ଯ୍ୟ ଦୃଢ଼କଳୟରେ ଅବସ୍ଥିତ। ସମୟର ଖୋଲ ଅନ୍ୟତ୍ର ଦେଖାଯାଏ ।

ଦିଗ—ବିଭିନ୍ନ ପାର୍ଶ୍ୱ ।

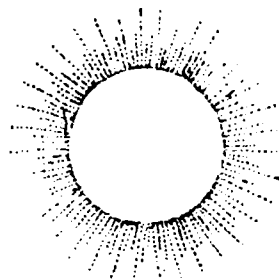
ସୂର୍ଯ୍ୟ, ପୃଥିବୀ, ଚନ୍ଦ୍ର ଓ ଚକ୍ଷୁ—ଏହି ଚାରିଗୋଟି ପ୍ରଧାନ ଦିଗ ।

—ଲକ୍ଷ୍ୟ ।

ତାଙ୍କ ତାବନର ବଳି ବେଳେ ଦିଗକୁ ଦିଏ ତାହା ।

ଦିନ—ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ଠାରୁ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମୟ ।

ଦିନକର—ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ଦିନକର ଅସ୍ତ ଯାଆନ୍ତେ ଅନ୍ଧକାର ମାଡ଼ିଆସିଲା ।

ଦିବସ—ଦିନ ।

ସପ୍ତ ଦିବସକୁ ନେଇ ଏକ ସପ୍ତାହ ହୁଏ ।

ଦିବା—ଦିନ ।

ଦିବାକର—ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଦିନକର ।

ଦିବାନିଶି—ଦିନ ବାଡ଼, ଦିବାସପ୍ତ ।

ଦିବାଭ୍ରାତା—ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ଠାରୁ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ।

ଦିବାଚକ୍ର—ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ, ଦିନର ଶେଷ ।

ଦିବ୍ୟ—ସ୍ୱର୍ଗୀୟ, ମନୋହର ।

ବୃକ୍ଷଦେବ ଦେବତା ବଳରେ ଦିବ୍ୟଜ୍ଞାନ ଲାଭ କରିଥିଲେ ।

ଦିବ୍ୟଚକ୍ଷୁ (ଦିବ୍ୟଜ୍ଞାନ)—ପିଣ୍ଡୁରିକ ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ଜ୍ଞାନ ।

ମନୁଷ୍ୟ ଦେହେ ଦିବ୍ୟଜ୍ଞାନ ଦେଖି ସନ୍ତୋଷ ଭଗବାନ ।

ଦମାକ—ଗବ ।

ପିଲଟିର ଦମାକ ତ କମ୍ ନୁହେଁ ।

ଦଶିବା—ଦେଖାଯିବା ।

ରୁକ୍ଷିଣା ଦୋଷ ଯୋଗୁଁ ତାଙ୍କୁ ଖବରକାଗଜର ଅକ୍ଷର
ଚନ୍ଦୁନାହିଁ ।

ଦିୟା—୨୪ ପର୍ଯ୍ୟ କାଗଜର ସମାହାର ।

ଦିହ—ଦେହ ।

ନିମ ଖାଉ ବିନା ପିତା, କିନ୍ତୁ ତହୁ ପାରି ହିତ ।

ଦିହୁଡ଼ି—ମଗାଲ ।

ଆଗକାଳରେ ବିକୁଳି, ପେଟ୍ରୋମାକ୍ ଲବ୍ଧ, ଗ୍ୟାସ୍-
ଲବ୍ଧ ପ୍ରଭୃତି କିଛି ନ ଥିଲା । ଲୋକେ ଦିହୁଡ଼ି ଜାଳି
ରତିରେ ଯାତ୍ରା ହୁଅନ୍ତୁ ଆଦି ଅଭିନୟ ଦେଖୁଥିଲେ ।

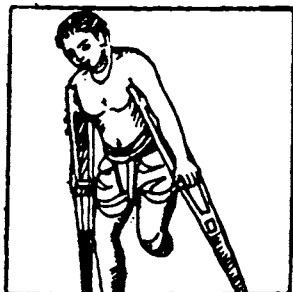
ଦୀକ୍ଷା—ମନ୍ତ୍ର ଉପଦେଶ ।

ଦୀକ୍ଷିତ—ଦୀକ୍ଷା ନେଇଥିବା ।

ସମ୍ପାତ ଅଶୋକ ବୌଦ୍ଧଭିକ୍ଷୁ ଉପରୁପକ୍ତ ଠାରୁ ଦୀକ୍ଷା
ନେଇ ବୌଦ୍ଧ ଧର୍ମରେ ଦୀକ୍ଷିତ ହୋଇଥିଲେ ।

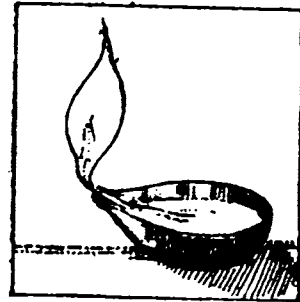
ଦୀକ୍ଷାଗୁରୁ—ଯେ ଦୀକ୍ଷା ଦିଅନ୍ତି ।

ଦୀନ—ଦରିଦ୍ର ।

ଦୀନହୀନ ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରତି ଦୟା କରିବା ଉଚିତ ।

ଦୀପ—ଦିଅ, ତେଲ ସାହାଯ୍ୟରେ ଜଳାଯାଉଥିବା
ବତୀ ।

ଦୀପଦିଶା—ଦୀପ ଜଳୁଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ତାହାର
ଅଗ୍ନି ଶିଖା ।

ଦୀପାବଳୀ, ଦୀପାବଳୀ (ଲ)—ଘଟମାଳା, ଦୀପାଲ
ଉତ୍ସବ ।

ଦୀପାବଳୀ ଉତ୍ସବରେ ଗୃହର ଦ୍ଵାରଦେଶ ଦାପରେ
ସଜାଯାଏ ।

ଦୀପିକା—ପ୍ରଜ୍ଵଳ ।

ଦୀପ୍ତ—ଆଲୋକିତ, ଉଜ୍ଜ୍ଵଳ ।

ଦୀପ୍ତି—ଆଲୋକ, ଜ୍ୟୋତି ।

ଦୀର୍ଘ—ଲମ୍ବା ।

ଦୀର୍ଘକାୟ—ଲମ୍ବା ଶରୀର ସାହାର ।

ଦୀର୍ଘକାଳ—ଅଧିକ ସମୟ ।

ଦୀର୍ଘଶ୍ରୀ—ଲମ୍ବା ବେକ ।

ଦୀର୍ଘକୀର୍ତ୍ତି—ଶ୍ରୀ (ଲମ୍ବା) ଶବ୍ଦନ ଯାହାର ।

ଦୀର୍ଘ ନିଃଶ୍ୱାସ—ଦୃଢାଗ ବା ଦୁଃଖରେ ଛଡ଼ା ହେଉଥିବା ଲମ୍ବା ନିଃଶ୍ୱାସ ।

ଦୀର୍ଘସୂତ୍ରୀ—ଅଧିକ ଦିନମ୍ବ କରୁଥିବା ।

ଦୀର୍ଘସୂତ୍ରୀ ଲୋକ କାଳକ୍ଷେପଣ କରି କାମରେ ହେବା ବେଳେ ।

ଦୁଆରୀ, (ଦ୍ୱାର)—ଦ୍ୱାର ରକ୍ଷକ, ଦ୍ୱାରପାଳ, ଦୁଆର ଜଗୁଆଳ ।

—ଯାହା, ସୁଆଙ୍ଗ ଆଦିରେ ହାସ୍ୟରସ ଅଭିନେତା ।

ଦୁଃଖ—କଷ୍ଟ, କ୍ଳେଶ, ଅବସାଦ ।

ଦୁଃଖ ବା ସୁଖ ଆସୁ ଯାହା
ସହିବ ଧାର ତିତ୍ତେ ତାହା ।

ଦୁଃଖିତ—ମାନସିକ କଷ୍ଟ ଶ୍ରେଣୀ କରୁଥିବା ଅବସ୍ଥା ।
ସେ ବେଳାକାଳେ ବିପଦ ହେବାକୁ ଦୁଃଖିତ ହେଲେ ।

ଦୁଃଖୀ—ମାନସିକ ଅବସାଦ ଶ୍ରେଣୀ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି,
ଗରିବ ।

ପିଲାଟି ବାଳୁତ କାଳରୁ ବାପା ମାଆଙ୍କୁ ହସଇଛି ।
ତା' ପରି ଦୁଃଖୀ ସଂସାରରେ ବିରଳ । ଦୁଃଖୀ ତାତ
ତିକ ସହୃଦୟ ।

ଦୁଃଖାସନ—କୁ ଶାସନ, ଶ୍ରେଣୀ ଶାସନ; ମହାଶ୍ୱରତର
ଏକ ଚରିତ୍ର ।

ଦୁଃସମୟ—ଖରାପ ସମୟ ।

ଦୁଃସମୟରେ ମାହାତ୍ମ୍ୟ କରିବା ଉପଯୁକ୍ତ ବହୁତାର
ଲକ୍ଷଣ ।

ଦୁଃସହ—ଯାହା ସହିବା କଷ୍ଟକର ।

ସହକର୍ମୀମାନଙ୍କର ଅସହଯୋଗ ତାଙ୍କ ପକ୍ଷରେ
ଦୁଃସହ ବୋଧ ହେଲା ।

ଦୁଃସାଧ୍ୟ—ଯାହା କରିବା କଷ୍ଟକର, କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ ।

କାମଟି ଶେଷ କରିବା ତାଙ୍କ ପକ୍ଷେ **ଦୁଃସାଧ୍ୟ**
ହେଲା ।

ଦୁଃସାହସ—ଅତିମାତ୍ରାରେ ସାହସ ।

କିରେ ପିଲା ତୋର କି **ଦୁଃସାହସ** ! ଖଟସ୍ତୋତା
ନଦୀଟିକୁ ବିନା ନୌକାରେ ପାତହୋଇ ଅସିଲୁ ।

ଦୁଃସ୍ଥ—ଦରିଦ୍ର ।

ଦୁଃସ୍ଥ ପରିବାରରେ ଜନ୍ମହୋଇ ମଧ୍ୟ କେତେକ
ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରଗତି ବେଳା ବଳରେ ସମାଜରେ ଉଚ୍ଚସ୍ଥାନ
ଅଧିକାର କରି ପାରିଛନ୍ତି ।

ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନ—ଅଶୁଭ ସୂଚକ ସ୍ୱପ୍ନ ।

ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖି ପିଲାଟି ନିଦ୍ରାବସ୍ଥାରେ ଚିତ୍କାର
କରି ଉଠିଲା ।

ଦୁଃସ୍ତ—ଶୀର ।

ଦୁଃସ୍ତ ପାନ କଲେ ବହୁଳ ଶକ୍ତି ।

ଦୁଃସ୍ତପୋଷ୍ୟ—ଶୀର ପିଇ ବହୁ ରହୁଥିବା ।

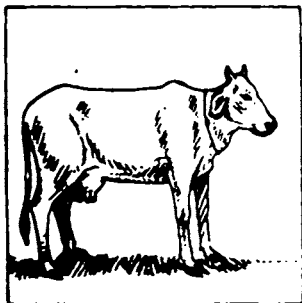
ଶିଶୁ ସାଧାରଣତଃ ଦୁଃସ୍ତପୋଷ୍ୟ

ଦୁଦୁର—ଏକପ୍ରକାର ଉଦ୍ଭିଦ । ଏହାର ଫଳ ବିଷାକ୍ତ ।
(ଧାତୁର ଓ ଧୂତୁର ଦେଖନ୍ତୁ)

ଦୁଧ—ଶୀର ।

ଦୁଧଆଳୀ—ଶୀର ଦେଉଥିବା ।

ରମବାବୁ ଦେଶୀ **ଦୁଧଆଳୀ** ଗାଈଟିଏ କିଛିଛନ୍ତି ।

ଦୁନିଆ—ଜଗତ ।

ତାପରି ଦୁଃଖଲେଖ **ଦୁନିଆ**ରେ ବିରଳ ।

ଦୁନ୍ଦୁରି—ପ୍ରାଚୀନ ଯୁଦ୍ଧ ବାଦ୍ୟ ।

ଯୁଦ୍ଧ କ୍ଷେତ୍ରରେ ରଣ **ଦୁନ୍ଦୁରି** ବାଜିଉଠିଲା ।

ଦୁବ—ଏକପ୍ରକାର ଘାସ ।

ଦୁବଘାସର ରସ ଔଷଧୀ ରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।

ଦୁରାଗ୍ର—ଖରାପ ଆଚରଣ, କୁ ଆଚରଣ ।

ଅସାମାଜିକ ଲୋକମାନଙ୍କର **ଦୁରାଗ୍ର** ଉନ୍ନତ ସମାଜ
ଉପରେ ବାଧା ସୃଷ୍ଟିକରେ ।

ଦୁରାଗ୍ରୀ—ଖରାପ ଆଚରଣ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଦୁରାଶା—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଆଶା କଲେ ମିଳିବା
କଷ୍ଟକର ।

ଦୁରିତ—ପାପ ।

ଦୁରୁହ—ଯାହା କରିବା କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ ।

ଏତେବେଳେ ଦାୟିତ୍ୱ ତୁଲାଇବା ଯିଲ୍ଲାତି ପକ୍ଷରେ **ଦୁରୁହ**
ବ୍ୟାପାର ।

ଦୁର୍ଗ—ଗଡ଼ ବା କିଲ୍ଲା ।

ବାରବାଟୀ **ଦୁର୍ଗ**ର ଉତ୍ସାବକ୍ଷେଷ ଏବେ ମଧ୍ୟ
ରହିଅଛି ।

ଦୁର୍ଗତ—ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାରେ ପଡ଼ିଥିବା ।

ବନ୍ୟା **ଦୁର୍ଗତ** ଲୋକମାନଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ ପଠାଉଲା ।

ଦୁଗନ୍ଧ—ମନ୍ଦ ଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ ।

ବାସଗୃହ ନିକଟରେ ଅଳିଆ ଆବର୍ଜନା ପକାଇଲେ
ତାହା ପରିସାର ତହିଁରୁ **ଦୁଗନ୍ଧ** ବାହାରେ ।

ଦୁର୍ଗମ—ଯେଉଁଠି ପିବା କଷ୍ଟକର ।

ଦୁର୍ଗମ ଅବସ୍ଥା ପଥ ଅତିକ୍ରମ କରିବା ଶତ୍ରୁସୈନ୍ୟଙ୍କ
ପକ୍ଷେ ଦୁରୁହ ବ୍ୟାପାର ।

ଦୁର୍ଗୁଣ—ଖରାପ ଗୁଣ ।

ଦୁର୍ବଳ ଶକ୍ତି କଥାବାଣୀ ହେଉଥିବା ବେଳେ ତାହା
କାନେଇ ଶୁଣିବା ପିଲାଟିର ଗୋଟିଏ ଦୁର୍ଗୁଣ ।

ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା—ଅଶୁଭ ଘଟଣା, ବିପଦ ।

ଅତିକାଳି ରାତ୍ରାରେ ଯାନବାହନର ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା
ଦିନକୁଦିନ ବଢ଼ି ଚାଲିଛି ।

ଦୁର୍ଜନ—ଦୁଷ୍ଟ ଲୋକ ।

ଦୁର୍ଜନ ସଙ୍ଗ ପରିହର,
ସର୍ବତ୍ର ସତ୍ୟକୁ ଆବର ।

ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା—ଦୁଃଖଜନକ ଅବସ୍ଥା ।

ସହରରେ ଉଚ୍ଚିରାଟିଏ ଖୋତିବାକୁ ଆସି ରମେଶର
ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା କହିଲେ ନ ସରେ ।

ଦୁର୍ଦ୍ଦାତ୍ତ—ଉଚ୍ଚତ, ଯାହାକୁ ଦମନ କରିବା କଷ୍ଟ ।

ପୋଲିସ ଦୁର୍ଦ୍ଦାତ୍ତ ତାକୁ ସର୍ଦ୍ଦାରକୁ ଗିରଫ କଲେ ।

ଦୁର୍ଦ୍ଦିନ—ଖରାପ ସମୟ ।

ଅର୍ଥକ ଅନଟନ ହେତୁ ତାଙ୍କର ବର୍ତ୍ତମାନ ଦୁର୍ଦ୍ଦିନ
ପଡ଼ିଛି ।

ଦୁର୍ନାମ—ବଦନାମ, ନିନ୍ଦା

ଠକେଇ ଅଭିଯୋଗରେ ଦୋକାନୀଟିର ଦୁର୍ନାମ
ରଟିଗଲା ।

ଦୁର୍ନିବାର—ଯାହାକୁ ରୋଧ କରିବା କଷ୍ଟକର ।

ତାଙ୍କର ଦୁର୍ନିବାର ଜ୍ଞାନ ପିପାସା ତାଙ୍କୁ ସାମାଜିକ
ପ୍ରତିଷ୍ଠାଲାଭ ଦିଗରେ ଅନେକ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିଛି ।

ଦୁର୍ନୀତି—ଅସଦାଚରଣ, ଖରାପ ଉପାୟରେ କୌଣସି
କାର୍ଯ୍ୟ ସାଧନ କରିବା ।

ଦୁର୍ନୀତିପରାୟଣ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ମକାଶେ କଠୋର
ଖାତି ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି ।

ଦୁର୍ବଳ—ଦୈନିକ ବଳହୀନ ।

ଦୀର୍ଘକାଳ ଭୂତରେ ପଡ଼ି ସେ ଦୁର୍ବଳ ହୋଇ
ପଡ଼ିଛନ୍ତି ।

—ଆର୍ଥିକ, ସାମାଜିକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ବଳହୀନ ।

ସମାଜର ଦୁର୍ବଳଶ୍ରେଣୀର ଲୋକମାନଙ୍କ ଉନ୍ନତି
ସକାଶେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ଦୁର୍ବଳତା—ବଳହୀନ ଅବସ୍ଥା ।

ପୁଷ୍ଟିକାରକ ଖାଦ୍ୟ ଖାଇଲେ ଶରୀରର ଦୁର୍ବଳତା
ଦୂର ହେବ ।

—ହୀନସ୍ୱାବ ।

ସେ ତାଙ୍କର ଦୁର୍ବଳତା ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ଅନିଚ୍ଛୁକ ।

ଦୁର୍ବୁଦ୍ଧି—ମନ୍ଦବୁଦ୍ଧି ।

ତାଙ୍କର ଦୁର୍ବୁଦ୍ଧି ଯୋଗୁଁ ସେ ଏପରି ବିପଦରେ
ପଡ଼ିଲେ ।

ଦୁର୍ବୁଦ୍ଧି—ଦୁଷ୍ଟ ଓ ଖଳ ପ୍ରକୃତିର ଲୋକ ।

ଦୁର୍ବୁଦ୍ଧମାନଙ୍କ ପାଲରେ ପଡ଼ିଲେ ନିଜର ଧନ-
ତାବନର ରକ୍ଷା କରିବା କଷ୍ଟକର ।

ଦୁର୍ଭାଗୀ—ଶୁଣ୍ୟ ଯାହାର ଖରାପ ।

ପିଲାଟି ଏତେ ଦୁର୍ଭାଗୀ ଯେ ବାପା ମରିଯିବାର
କିଛିଦିନ ପରେ ମାଆଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ହରାଇଲା ।

ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ—ବ୍ୟାପକଭାବେ ଖାଦ୍ୟ ନ ମିଳିବା, ଭିକାର
ଅଭାବ ।

ଅତିକାଳି ପରିବହନର ସୁବିଧା ହେତୁ କୌଣସି
ଅଞ୍ଚଳରେ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ହେଲେ ଅନ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳରୁ ଖାଦ୍ୟସମ୍ପଦ
ଅଣାଯାଇ ପାରେ ।

ଦୁର୍ମତ—ଦୁଷ୍ଟବୃତ୍ତି, ଖରାପ ମତଗତ ।

ଅଶୋକ ବାବୁଙ୍କ ପୁଅଟି ଭାରି ଦୁଷ୍ଟ । ଗୁଳିଲ ଶରବରେ
ହାତ ଦେଇଦେବ । ତାପରି **ଦୁର୍ମତ** ଯିଲକୁ ଠିକ୍
ବାଟକୁ ଆଣିବା ତାଙ୍କ ବିଦ୍ୟାଳୟର ଏକ ବଡ଼
ସମସ୍ୟା ।

ଦୁର୍ମୂଲ୍ୟ—ତତ୍ତ୍ୱ ଦାମ୍ ।

ଅତିକାଳି ଖାଣ୍ଡି ରୁଆଣିଆ ଏକ **ଦୁର୍ମୂଲ୍ୟ** ବସ୍ତୁ ।

ଦୁର୍ଲଭ—ଯାହା ସହଜରେ ମିଳେ ନାହିଁ ।

ନିଷପଟ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ଅତିକାଳି ମଣିଷ ସମାଜରେ
ଦୁର୍ଲଭ ।

ଦୁଲ୍ଲଭିତା—କମି ବା ।

ଦୁଷ୍ଟରୀ—ମନ୍ଦ ସ୍ୱଭାବ, ଖରାପ ଚରିତ୍ର ।

ଦୁଷ୍ଟସକ୍ତ ଲୋକେ ସମାଜର କଳଙ୍କ ।

ଦୁଷ୍ଟିତ୍ରା—ମନ୍ଦ ଚିନ୍ତା, ଅମଙ୍ଗଳ ଆଶଙ୍କା ।

ଘର କରିଥିଲେ ନାନାଦି **ଦୁଷ୍ଟିତ୍ରା** ମନରେ ଆସିବା
ସ୍ୱାଭାବିକ୍ ।

ଦୁଷ୍ଟର—ଯାହା କରିବା କଷ୍ଟକର, ଦୁଃସାଧ୍ୟ ।

ଗୁରିନିଗର ଲଘୁ ତିଆଁ ତେଣେ ବାରବର୍ଷର ପିଲାପଣେ
ଦୁଷ୍ଟର ।

ଦୁଷ୍ଟର୍ମ—ପାପକାରୀ, ମନ୍ଦକାରୀ ।

ଭୋର ତକାଏତମାନେ ତାଙ୍କର **ଦୁଷ୍ଟର୍ମ** ଯୋଗୁ ଦଣ୍ଡ
ଭୋଗନ୍ତି ।

ଦୁଷ୍ଟ—ଦୋଷଯୁକ୍ତ ।

ଦୁଷ୍ଟ ଯିଲକୁ ତା'ର ଦୁଷ୍ଟାମି ପାଇଁ ସମସ୍ତେ ହତାହର
କରନ୍ତି; ମାତ୍ର ଶାନ୍ତିଶିଳ୍ପ ଯିଲକୁ ସମସ୍ତେ ଆଦର
କରନ୍ତି ।

ଦୁଷ୍ଟାମି—ଦୁଷ୍ଟପଣିଆ ।

ଦୁଷ୍ଟପ୍ରାପ୍ୟ—ଯାହା ପାଇବା କଷ୍ଟକର ।

ଶାନ୍ତିଦିନେ ପାଟିଲ ଆଉ **ଦୁଷ୍ଟପ୍ରାପ୍ୟ** ।

ଦୁଷ୍ଟର—ଯାହା ପାରିତୋକା କଷ୍ଟକର ।

ଦୁଷ୍ଟର ମରୁପଥରେ ଖଟି ଯାହାମାନଙ୍କର ପ୍ରଧାନ
ସହାୟକ ।

ଦୁହାଇ, (ଦାହ)—ପ୍ରଜ୍ଜ୍ୱଳ, ଶପଥ, ଘଣ୍ଟ ।

ଯିଲଟି ତା'ର ବାପାଙ୍କର **ଦୁହାଇ** (ଦାହି) ଦେଇ
କହିଲ ଯେ ସେ ଭୋଗ କରିନାହିଁ ।

—ଆଳ, ବାହାନା ।

ଦିନେ ଦିନେ ନିଶ୍ଚରେ ଦେହ ଖରାପ **ଦୁହାଇ** ଦେଇ
ଭୁଲକୁ ନ ଆସିବା ସନ୍ତୋଷର ଗୋଟିଏ ଦୁର୍ବଳ ।

ଦୁହାଁ—ଗାଈ ଆଦି ଗୃହପାଳିତ ପଶୁଙ୍କର ଗୁନରୁ
କ୍ଷୀର ସଂଗ୍ରହ କରିବା ।

ଗାଈ **ଦୁହାଁ** ସରିଲୁଣି, ଏବେ ବାହୁରାକୁ ଫିଟାଇଦିଅ ।

ଦୁହାଁଳୀ, (ଦୁହାଁଳ)—ଦୁଧଆଳୀ, ଯେ ଦୁହନ୍ତି ।

ଦୁହାଁଳୀ ଗାଈଟା କେଉଁ ଛଟକରେ ଲୁଟି ଲୁଟି ତା
ବାହୁରାକୁ କ୍ଷୀର ପିଆଇ ଦେଇଛି ।

ଦୁହଁବା—କ୍ଷୀର ସଂଗ୍ରହ କରିବା ।

ଗାଈ **ଦୁହଁ** ବା ସମସ୍ତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ହୋଇପାରେ ନାହିଁ ।

—ଶିଶେଷ କରିଦେବା ।

ଆଉ କାଳରେ ମହାଜନମାନେ କମ୍ ଟଙ୍କା ରଖି ଦେଇ
ଖାଦ୍ୟମାନଙ୍କୁ **ଦୁହଁ** ଦେଉଥିଲେ ।

—ତୋଳିନେବା ।

ସଜନା ତେମରୁ ପତ୍ରକୁ **ଦୁହଁ** ଦିଅ ।

ଦୁହିତା—ଝିଅ ।

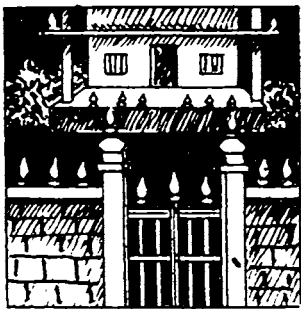

“ଦୁହିତା, ଦୁଇ କୁଳକୁ ହିତା” ।

ଦୁଇ—ବାର୍ତ୍ତା ବଦଳ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ବନ୍ଧୁ ଗୋପନ ରକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ପରସ୍ପର ଦୁଇ ବିନିମୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ବାସ୍ତବ୍ୟ ।

ଦୁଇବାସ—ଅନ୍ୟ ସ୍ଥଳରେ ସ୍ଥାପିତ, ରାଜନୈତିକ ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ।

ଅମ ଦେଶର ରାଜଧାନୀ ନୂଆଦିଲ୍ଲୀ ଠାରେ ବିଭିନ୍ନ ବସ୍ତ୍ରର ଦୁଇବାସମାନ ଅଛି ।

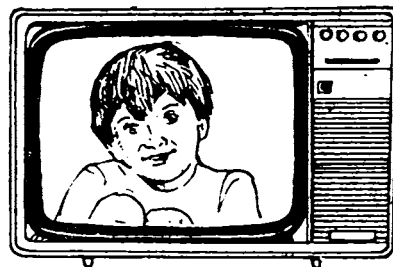
ଦୁଇ—ବ୍ୟବଧାନ ।

କଟକରୁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ପ୍ରାୟ ୩୦ କିଲୋମିଟର ଦୁଇ ।

ଦୁଇତା, (ଦୁଇତା)—ବ୍ୟବଧାନ ।

କଟକ ଓ ଭୁବନେଶ୍ୱର ମଧ୍ୟରେ ଦୁଇତା (ଦ) ପ୍ରାୟ ଦିଗ୍ଧ କିଲୋମିଟର ।

ଦୂରଦର୍ଶନ—ଟେଲିଭିଜନ ।

ଦୂରଦର୍ଶନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ମାଧ୍ୟମରେ ଗାଆଁ ଗହଳିର ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି ।

ଦୂରଦର୍ଶୀ—ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଯେ ଦେଖିପାରେ ।

ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଜଣେ ଦୂରଦର୍ଶୀ ବ୍ୟକ୍ତି, ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଉଚ୍ଚ ଉଚ୍ଚ ଭିତରେ ଝଟିବା ଯଦିବା ଜାଣି ସେ ତାଙ୍କ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ପୁଅମାନଙ୍କ ଭିତରେ ବାଣ୍ଟିଦେଇଥିଲେ ।

ଦୂରଦୂରାନ୍ତ—ବହୁଦୂର ସୀମା ।

ଅତିକାଳି ଟେଲିଗ୍ରାଫ ସଂସ୍ଥା ସାହାଯ୍ୟରେ ଅମେ ଦୂରଦୂରାନ୍ତରୁ ବାର୍ତ୍ତା ଖୁବ୍ କମ୍ ସମୟରେ ପାଇ-ପାରୁଛୁ ।

ଦୂରଦୃଷ୍ଟି—ପରିଶ୍ରମ ବିଷୟରେ ସତର୍କତା ।

ଦୂରଦୃଷ୍ଟି ସଂପନ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତି ଆଗାମୀ ବିପଦ ପାଇଁ ସତର୍କତା ଅବଲମ୍ବନ କରନ୍ତି ।

ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ—ଦୂରରେ ଥିବା ।

ସେ ଏକ ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ଗାଆଁକୁ ଯାଇଛନ୍ତି ।

ଦୂରବୀକ୍ଷଣ, (ଦୂରବୀକ୍ଷଣ)—ବହୁଦୂରରେ ଥିବା କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ଉଚ୍ଚ ଶକ୍ତିରେ ଓ ବଡ଼ ଆକାରରେ ଦେଖିବା ପାଇଁ ପଦ୍ଧତି ।

ଦୂରଭାଷ—ଟେଲିଫୋନ୍ ।

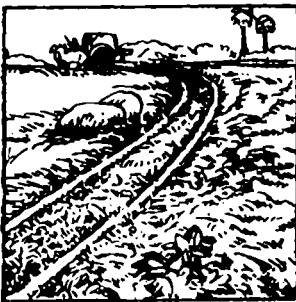

ଦୂରଭାଷ ଯନ୍ତ୍ର ସାହାଯ୍ୟରେ ଦୂରରେ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ସହ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରାଯାଇପାରେ ।

ଦୂରୀକରଣ—ଦୂର କରିବା ।

ସମାଜରୁ ଅନ୍ତର୍ବିଷ୍ଟାସ ଓ କୁ ସଂସ୍କାରର ଦୂରୀକରଣ ସକାଶେ ସଭିଏଁ ବେଷ୍ଟା କରିବା ଉଚିତ ।

ଦୁର୍ଗା—ଘାସ ବିଶେଷ ।

ସବୁଜ ଦୁର୍ଗାଦଳ ଦ୍ଵାରା ସମସ୍ତ ପ୍ରାଣୀଙ୍କୁ ଅଳ୍ପାଂଶ କରାହୋଇଥିଲା ।

ଦୁଷ୍ଟିତ—ଯାହା ଅପରିଷ୍କାର ।

ଦୁଷ୍ଟିତ ଜଳ ଓ ଦୁଷ୍ଟିତ ବାୟୁ ସେବନ କରିବା ଶରୀର ପକ୍ଷେ ହିତକାରକ ନୁହେଁ ।

ଦୃଢ଼, (ଶ)—ଦୃଷ୍ଟି ।

ଦୃଢ଼ତାରେ ପଡ଼ି ସେ ତାଙ୍କର ଦୃଢ଼ତା ହରାଇଲେ ।

ଦୃଢ଼—ଶକ୍ତ, ମଜବୁତ ।

ଶୁଦ୍ଧ ବାଣିଜ୍ୟ ପାଇଁ ଦୃଢ଼ ରତ୍ନ ଅବଶ୍ୟକ ।

—ଅଟଳ ।

ପ୍ରଭାବର ବାବୁଙ୍କ ମନୋବଳ ଦୃଢ଼ ଥିବାରୁ ସେ ବୃଦ୍ଧକାରୀ ହୋଇପାରିଲେ ।

ଦୃଢ଼ପ୍ରତିଜ୍ଞା—ପ୍ରତିଜ୍ଞା ପାଳନରେ ସେ ଅବଚଳିତ ।

ଦୃଢ଼ପ୍ରତିଜ୍ଞା ବ୍ୟକ୍ତି ସମସ୍ତ ବାଧାବିଘ୍ନକୁ ଏବେବେଳେ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ କରିବାରେ ସ୍ତବ୍ଧ ହୁଏ ।

ଦୃଢ଼ୀକରଣ—ଟାଣୁଆ କରିବା ।

ଘିନମାନଙ୍କର ମନୋବଳ ଦୃଢ଼ୀକରଣ ସକାଶେ ଶିକ୍ଷକ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଉପଯୁକ୍ତ ପରିବେଶ ସୃଷ୍ଟିକରିବା ବାଞ୍ଛନୀୟ ।

ଦୃଶ୍ୟ—ଦର୍ଶନୀୟ ।

ଜାତଦିନରେ ଶ୍ରାମାଞ୍ଚଳର ଦୃଶ୍ୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମନୋମୁଗ୍ଧକର ।

—ପ୍ରକାଶ ।

ନାଟକର ପଞ୍ଚମ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ସେ କାନ୍ଦି ପକାଇଲେ ।

ଦୃଶ୍ୟକାବ୍ୟ—ନାଟକ ।

ସାତା ଶିବାହ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ଲେଖିଏ ଦୃଶ୍ୟକାବ୍ୟ ।

ଦୃଶ୍ୟଶ୍ରାବ୍ୟ—ଦର୍ଶନୀୟ ଓ ଶ୍ରବଣୀୟ ।

ଉପଯୁକ୍ତ ଦୃଶ୍ୟଶ୍ରାବ୍ୟ ଉପକରଣ ବ୍ୟବହାର କରି ଶିକ୍ଷାଦାନ କଲେ ତାହା ଅଧିକ ସଫଳ ହୋଇଥାଏ ।

ଦୃଶ୍ୟମାନ—ଯାହା ଦେଖାଯାଉଅଛି ।

ତାହାକି ଅଭକ୍ତି ତାଟ ବଳି କଲପରେ ବଦାୟରେ
ଅନେକ ଦୃଶ୍ୟମାନ ହେଲା ।

ଦୃଷ୍ଟ—ଯାହା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଉଛି ।

ବହୁପଥ ଅତିକ୍ରମ କରିବା ପରେ ପୁଷ୍କରିଣୀଟିଏ
ଦୃଷ୍ଟ ହେଲା ।

ଦୃଷ୍ଟିପାତ—ଆଖି ପକାଇବା ।

ସେ ପାଣ୍ଡୁଲିପିଟି ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟିପାତ କରି କେତେକ
ମନ୍ତବ୍ୟ ଦେଲେ ।

ଦେଇ—ବଡ଼ଭଉଣୀ ପ୍ରତି ସମ୍ବୋଧନ ।

ଦେଉଳିଆ, (ଦେବାଳିଆ)—ନିଃସ୍ୱ, ଅତି ଦରଦ୍ର ।

ତାଙ୍କର କାରଖାନାଟିରେ କ୍ରମାବତ ଶ୍ରେଣୀରେ ଧର୍ମପତ୍ର
ଓ କାମ ବନ୍ଦ ଆଦେଶନ ହେବାରୁ ସେ **ଦେଉଳିଆ**
(ଦେବାଳିଆ) ହୋଇଗଲେଣି ।

—ଦେଉଳ ଆକୃତି ଧରିବୁ ଗଠନ ।

ପିଣ୍ଡଟି **ଦେଉଳିଆ** ଅବସ୍ଥାରେ ବାଜି ଗଠାକରି
ଖେଳୁଛି ।

ଦେଖଣୀଦ୍ୱାରୀ—ଦେଖୁଥିବା ଲୋକ ।

ତାହାଙ୍କର ଶେଷ ଦେଖିବାପାଇଁ ବହୁତ
ଦେଖଣୀଦ୍ୱାରୀ ବୁଦ୍ଧ ହୋଇଥିଲେ ।

ଦେଖା—ସାକ୍ଷାତ ।

ଦେଖାଶୁଣି—ସମ୍ବନ୍ଧିତ ।

ତନ୍ମତାରୁ ପିଣ୍ଡଟି ମାଆ ଜେଉଡ଼, ଦେଖୁ ଧାଉଁଟି
ରାହାର ଦେଖାଶୁଣି କରୁଛି ।

ଦେଖାଣିଆ—ବାହ୍ୟକ ।

କୌଣସି ଲୋକର **ଦେଖାଣିଆ** ବ୍ୟବହାରରେ
ଭବିଷ୍ୟତ ଭବିଷ୍ୟ ନୁହେଁ ।

—ବାହାର ଆଡ଼ମ୍ବର ଥିବା ।

ଦେଖାଳି—ଦେଖୁଥିବା ଲୋକ ।

ଖୋଜିନାନଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା **ଦେଖାଳି**ମାନେ ଅଧିକ
ଅନନ୍ଦ ଅନୁଭବ କରନ୍ତି ।

ଦେଖାଶୁଣା—ସମ୍ବନ୍ଧିତ ।

ମୋର ବଡ଼ଭଉଣ ମୋର ପଦାପଦର **ଦେଖାଶୁଣା**
କରନ୍ତି ।

ଦେଖିବା—ଦର୍ଶନ କରିବା ।

ଦେଖିନେବା—ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବା ।

ଦେଖିରଖିବା—ଯାତ୍ରା କରିବା ।

ଦେଡ଼—ଏକ ଓ ଅଧା ।

ଦେଡ଼ଶାଶୁ—ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ବଡ଼ ଭଉଣୀ ।

ଦେଡ଼ଶୁର—ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର ବଡ଼ ଭାଇ ।

ଦେଡ଼ା—ଦେଡ଼ଶୁଣ ପରିମିତ ।

ଦେଡ଼ିଆ—ଅସମାନ ।

ଦେଶାଦାର—ଧାର କରିବା ଲୋକ ।

ବ୍ୟାଙ୍କ ତାତାୟକରଣ ହେବାପରେ ଗାଁ ଗହଳିରେ
ଦେଶାଦାରମାନଙ୍କର ଦାଉଁ କମିଯାଇଛି ।

ଦେଶା—ଧାର ।

ଅର୍ଥକ ଅନେକରେ ପଡ଼ି ସେ ବହୁତ ଦେଶା
କରିପକାଇଛନ୍ତି ।

ଦେବଦାରୁ—ଏକପ୍ରକାର ଗଛ ।

ଦେବନାଗରୀ—ହିନ୍ଦ ଓ ସଂସ୍କୃତ ଶ୍ରୀକ୍ଷର ଲିପି ।

ଦେବନାଗରୀ ଏକ ପ୍ରାଚୀନ ଲିପି ।

ଦେବଭାଷା—ସଂସ୍କୃତ ଭାଷା ।

ଦେବର—ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ସାନନ୍ତର ।

ଦେବାଳୟ—ମନ୍ଦିର ।

ହିନ୍ଦୁମାନେ ଦେବାଳୟରେ ଉପାସନା କରନ୍ତି ।

ଦେୟ—ଯାହା ଦେବାକୁ ଦେବ ।

ଅନ୍ଧକର ଦାତାମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଚନ୍ଦ୍ର ଧରଣ କରୁଛନ୍ତି ।

ଦେଶ—ସ୍ଥଳ ।

ଦେଶକାଳ—ସ୍ଥାନ ଓ ସମୟ ।

ଦେଶକଳ ପାତ୍ର - ସ୍ଥାନ ସମୟ ଓ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ବିପଦସ୍ଥ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାରେ ଦେଶକାଳ ପାତ୍ରର ବିଶେଷ ସମ୍ପାଦନା ନୁହେଁ ।

ଦେଶଜ—ଦେଶରେ ଜାତ ।

ଅନେକ ଦେଶଜ ଶବ୍ଦର ବ୍ୟବହାର ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାକୁ ସମୃଦ୍ଧ କରିଛି ।

ଦେଶପ୍ରେମ—ନିଜ ଦେଶ ପ୍ରତି ଭକ୍ତି ।

ଦେଶପ୍ରେମ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜଣମାନଙ୍କର ଲକ୍ଷଣ ।

ଦେଶପ୍ରେମୀ—ଦେଶପ୍ରେମୀ, ନିଜ ଦେଶ ପ୍ରତି ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ଭକ୍ତି ଓ ଅନୁରକ୍ତି ଥାଏ ।

ତେଣୁପ୍ରତି ବିପଦ ସମୟରେ ତେଣୁ ଦେଶପ୍ରେମୀ ନାଗରିକ କଦାପି ନିଶ୍ଚିତ ଭାବେ ନ ପାରେ ।

ଦେଶାତ୍ମକ—ଦେଶରେ ପ୍ରଚଳିତ ଶୃଙ୍ଖଳା ।

ଦେଶୀ—ଦେଶରେ ଜାତ, ଦେଶରେ ପ୍ରଚଳିତ ।

ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନ ସମୟରେ ଦେଶୀ ଶିଳ୍ପକଳା ବ୍ୟବହାର ଓ ବିଦେଶୀ ପ୍ରଦାନ ବର୍ତ୍ତନ ଉପରେ ଗାନ୍ଧିଜୀ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇଥିଲେ ।

—ଆଞ୍ଚଳିକ ।

ପଥା : ଦେଶୀ ଗାୟନ ଦେଶୀ ବିହନ ।

ଦେହ—ଶରୀର ।

ଏ ଦେହ ଥିଲେ ସର୍ବ ପାତ ।

ଦେହରକ୍ଷା—ଦେହକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ଥିବା ପ୍ରକ୍ରିୟା ।

ଯେ ଅତୀତ ଶତ୍ରୁ, ତାଙ୍କର ଚନ୍ଦ୍ର ରକ୍ଷାରେ ଅବଶ୍ୟକତା କଣ ?

ଦେହାନ୍ତ—ମୃତ୍ୟୁ ।

ଦୈନନ୍ଦିନ—ପ୍ରତିଦିନ, ଦୈନିକ ।

ଆକାଶବାଣୀ ସଂସ୍ଥାର ପ୍ରଚେଷ୍ଟାରେ ଅନେକ ଦୈନନ୍ଦିନ ଦେଖି ବିଦେଶର ଚାଟା ଖବର ଜାଣିପାରୁ ।

ଦୈନିକ—ଦିନରେ ଥରେ ।

ଅମର ଗଙ୍ଗାରେ ଦୈନିକ ପ୍ରକାଶିତ ହେଉଥିବା ସମ୍ବାଦ ପତ୍ରର ସଂଖ୍ୟା କମ୍ ।

ଦୈନ୍ୟ—ଦୀରଘ୍ୟ, ଦୀରଘତା ।

ବିଦେଶରେ ନିଜ ଦେଶର ଦୈନ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କରିବା ଚୁକ୍ତିଗତାର ପରିଚୟ ନୁହେଁ ।

ଦୈତ୍ୟ—ଦୃଢ଼, ସୁଯୋଗ ହେତୁ ।

ଦୈତ୍ୟ ଅସଂଖ୍ୟ ବର୍ଷା ହେତୁ ନିଆଁ ଲିଟିଗଲା । ଗାଆଁରେକେ ଅଗ୍ନିବାଣୀରୁ ରକ୍ଷା ପାଇଗଲେ ।

ଦୈର୍ଘ୍ୟ—ଲମ୍ବ ।

ଅମର ବିଦ୍ୟାଳୟ ଗୁରୁର ଦୈର୍ଘ୍ୟ ସାଥୀ ପରୀକ୍ଷା ନିଷ୍ପତ୍ତି ହେବ ।

ଦୈତ୍ୟ—ଶରୀର ସଂପର୍କରେ ।

ଅତ୍ୟଧିକ ଦୈତ୍ୟ ପରିଚ୍ଛନ୍ନ ହେତୁ ସେ ଶୁଖି ଶାସ୍ତ୍ର ଦୂର୍ବଳ ହୋଇପଡ଼ିଲେ ।

ଦୋକାନଦାର—ଦୋକାନର ମାଲକ ।

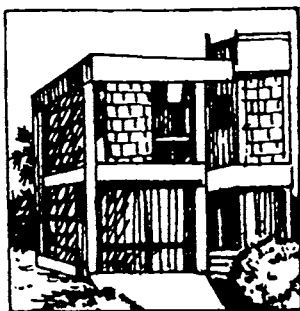

ଏ ଦିପର କଥା, ଦୋକାନଦାର ନାହାନ୍ତି କିନ୍ତୁ
ଦୋକାନ ଖୋଲ ପଡ଼ିଛି ।

ଦୋ ତରଫା—ଉଭୟ ପକ୍ଷର ।

ତୁମର ଡୋ ତରଫା ହୁଏ ମୋତେ ଭଲ ଲାଗୁନାହିଁ ।
ତୁମେ ତୁମେ ମୋ ପକ୍ଷ ନେଇ ବୁଝ, କିନ୍ତୁ ଶକ୍ତି
ବାବୁଙ୍କ ପକ୍ଷ ନେଇ ବୁଝ ।

ଦୋତାଲୁ—ଦୁଇମହଲ ବିଶିଷ୍ଟ ।

ହରିବାବୁ ଗୋଟିଏ ଦୋତାଲ କୋଠା ତୋଳିବେ
ବୋଲି ଉଦ୍ଘୋଷଣା, ମାତ୍ର ହାତରେ ଟଙ୍କା ନାହିଁ ।

ଦୋଦୋପାତ୍ର—ଦିଆଯୁକ୍ତ ।

ଜେଜାବାବୁ ଡେଲିଭେରିଂ ସେକ୍ଟରରେ କି କାହିଁ
ଦୋଦୋପାତ୍ର ହେଉଛନ୍ତି ।

ଦୋପାରି—ଦୁଇଥର ପାଗ ଲଗାଯାଇଥିବା ।

ଦୋ ପଲା, (ଦୋପସଲ) —ବର୍ଷରେ ଦୁଇଥର ପସଲ
ହେଉଥିବା ଜମି ।

ତାଙ୍କ ପରିବାରରେ ମାତ୍ର ଦିନି ଉଦିନ ଶ୍ରେକ ।
ତାଙ୍କର ତ ପାଞ୍ଚବର ନଉକୁଳିଆ ଦୋପସଲ ଜମି
ଅଛି । ଆଉ କିନ୍ତା କ'ଣ ?

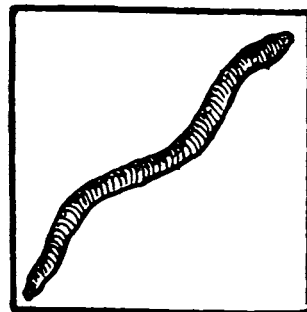
ଦୋସ୍ତୀ—ଦୁଇଟି ଗୁଣା ଜାଣିଥିବା ।

ଆମ ଶତ୍ୟର ଆଦିବାସୀ ଅଞ୍ଚଳରେ ପିତା ପ୍ରାଥମିକ
ବିଦ୍ୟାଳୟମାନଙ୍କରେ ଦୋସ୍ତୀ ଶିକ୍ଷକ ଅବତୀରଣ
ଯେ କି' ଦେହୀ ଅଞ୍ଚଳର ଗୁଣା ଓ ଓଡ଼ିଆ ଗୁଣା
ଜାଣିଥିବେ ।

ଦୋମୁହଁ—ଦୁଇଟି ମୁହଁ ଯାହାର, ରୁଗୁଲିଆ ।

ଦୋମୁହଁ ଲୋକଙ୍କର କଥାରେ ବିଶ୍ୱାସ କରିବା
ଭଡ଼ିବ ନୁହେଁ । ବେଳ ପଡ଼ିଲେ ତୁମର ପ୍ରଶଂସା
କରିବେ ମୁଣି କେ ପଡ଼ିଲେ ତୁମର ନିନ୍ଦା କରୁଥିବେ ।

ଦୋମୁହଁ ସାପ—ଏକପ୍ରକାର ସାପ, ଯାହାର ଲଙ୍କୁଡ଼
ମୁହଁପରି ମୋଟା ।

ଦୋରନ୍ତା — ଦୁଇଥର ରନ୍ତା ହୋଇଥିବା ।

ଦୋରନ୍ତା ଭାବ ଖାଇଲେ ସହଜରେ ହଜନ ହୁଏ ।

ଦୋରସା — ଏକପ୍ରକାର ମାଟି, ଯେଉଁ ମାଟିରେ ବାଲି
ଓ ମଟାଳ (ପଟୁ)ର ଅଂଶ ସମାନ ଥାଏ ।

ଦୋରସ୍ତ — ପୋଷକ ।

ହରିଶ୍ଚନ୍ଦ୍ର ଅଙ୍ଗ ପାଠରେ ଭାରି ଦୋରସ୍ତ ।

ଦୋରୁଅ — ଆଖୁ ରସ ।

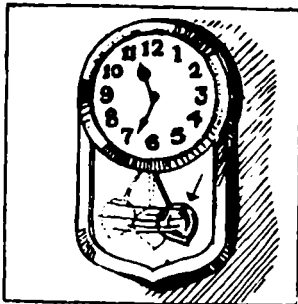
ଆଖୁ ଦୋରୁଅରୁ ବୁଦ୍ଧ ତିଆରି ହୁଏ ।

ଦୋଳ — ହୋଲି ଉତ୍ସବ ।

ପାଲ୍‌ଗୁନ ମାସର ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଦିନ ଦୋଳ ଉତ୍ସବ ପାଳନ
କରାଯାଏ ।

ଦୋଳକ — ଯାହା ଝୁଲୁଥାଏ ।

ବୁଦ୍ଧିତିଆ କାନ୍ଥ ଘଣ୍ଟାର ଦୋଳକ ସମାନ ବେଗରେ
ଏପଟ ସେପଟ ଝୁଲୁଥାଏ ।

ଦୋଳନ — ଝୁଲିବା ।

ବୈଜ୍ଞାନିକ ଗାଲିଲିଓ ଦୋଳନ ସହଜରେ ସୂତ୍ର
ଆବିଷ୍କାର କରିଥିଲେ ।

ଦୋଷ — ଅପରାଧ ।

ଯେ ଦୋଷ କରିବ, ସେ ଦଣ୍ଡ ପାଇବ ।

ଦୋଷାଗୋଷ — ଦୋଷଦେବା ।

ପିଲାଟି ଶ୍ରେଣୀରେ ଗୋଟିମାଳ କରୁଥିବାରୁ ମନିଷର
ତା ବିରୁଦ୍ଧରେ ଦୋଷାଗୋଷ କରିଛି ।

ଦୋଷୀ — ଯେ ଦୋଷକରେ, ଅପରାଧୀ ।

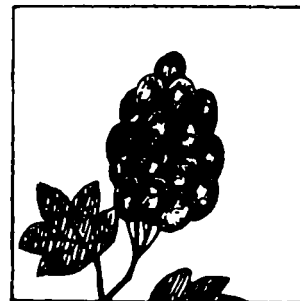
ଦୋଷୀ ଲୋକ ଉପଯୁକ୍ତ ଦଣ୍ଡ ପାଇବା ଉଚିତ ।

ଦୋହନ — ଦୁହିଁବା ।

ସହର ବଜାରରେ ଗୋ ଦୋହନ କେତେକ
ଲୋକଙ୍କର ବେତରାବର ପଞ୍ଜା ।

ଦୋହଲିବା — ଝୁଲିବା ।

ଧୀର ପବନରେ ଫୁଲଟି ଧୀରେ ଧୀରେ ଦୋହଲୁଛି ।

ଦୌରମ୍ୟ — ଦୁଷ୍ଟ ଆଚରଣ ।

ତକାୟତମାନଙ୍କ ଦୌରମ୍ୟରେ ହାନିକାରୀମାନେ
ନିରାପଦରେ ରହିପାରିଲେ ନାହିଁ ।

ଦୌଳତ—ସମ୍ପଦ ।

କେବଳ ଧନ ଦୌଳତ ମନରେ ଶାନ୍ତି ଦେଇପାରେ ନାହିଁ ।

ଦୁନ୍ଦୁ—କଳହ ।

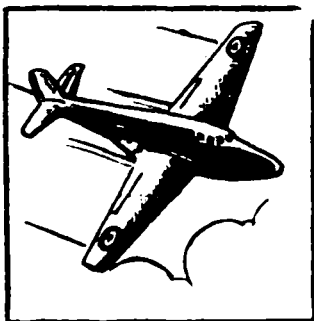
ଆମେ ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ଦୁନ୍ଦୁ କରିବା ଅନୁଚିତ ।

ଦୁନ୍ଦୁମୁଦି—ଦୁଇଜଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯୁଦ୍ଧ ।

ରାମ ଓ ଦୁଶାସନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଦୁନ୍ଦୁ ଯୁଦ୍ଧ ମହାଭାରତରେ ଏବେ ଚିତ୍ରାବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଅଛି ।

ଦୁୟା—ଦୁଇଟି ।

ଅଳିଭଦ୍ର ସଙ୍ଗେ ଓଡ଼ ଜିଉର ସଙ୍ଗେ ଦୁଇଭାତ ଥିଲେ । ଏହି ସଙ୍ଗେ ଶତ୍ରୁଦୁୟା ହୋଇଗଲାତ ଭରାବନ କରିଥିଲେ ।

ଦ୍ଵାର—ପ୍ରବେଶ ପଥ ।

ଦ୍ଵାରପାଳ—ଦ୍ଵାର ରକ୍ଷୀ, ଦ୍ଵାର ଜଗତ୍ସୁଦ୍ଧା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଦ୍ଵାରପୁ—ଦ୍ଵାରରେ ଆସି ଉପସ୍ଥିତ ହେବା ।

ବିପଦରେ ପଡ଼ି ମୁଁ ବନ୍ଧୁଙ୍କର ଦ୍ଵାରପୁ ହେଲି ।

ଦ୍ଵାର—ସାହାଯ୍ୟରେ ।

ଦ୍ଵି—ଦୁଇଥର ।

ଦ୍ଵିଗୁଣ—ଦୁଇଗୁଣ ।

ଦ୍ଵିଗୁଣିତ—ଦୁଇଗୁଣ କରିବା ।

ଦ୍ଵିଧା—ଦୁଇଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ ।

ପ୍ରସ୍ତର ମୁଣ୍ଡଟି ଲୁପ୍ତ ହୋଇ ଦ୍ଵିଧା ବିଭକ୍ତ ହେଲା ।

—ଭଲ ଓ ମନ୍ଦର ବିଭକ୍ତ ।

ସେ ବିନା ଦ୍ଵିଧାରେ ସବୁ କାମ କରିପାରିବି ।

ଦ୍ଵିପ୍ରହର, (ଦ୍ଵିପ୍ରହର)—ଦିନ ବାରଟା ସମୟ ।

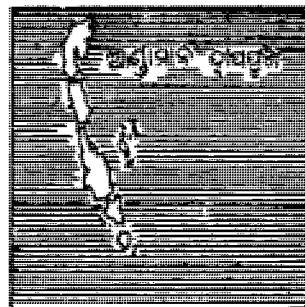
ଦ୍ଵିବିଧ—ଦୁଇପ୍ରକାରର ।

ଦ୍ଵୀପ - ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ଜଳବେଶ୍ମିତ ଭୂମି ।

ଲଙ୍କା ଏକ ଦ୍ଵୀପ ଅଟେ ।

ଦ୍ଵୀପପୁଞ୍ଜ—ପାଖାପାଖି କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଦ୍ଵୀପ ।

ଛୋଟ ଛୋଟ ଦ୍ଵୀପପୁଞ୍ଜର ଦେଶ ତାପାନ ଶିଳ-କ୍ଷେତ୍ରରେ ବେଶ୍ ଅଗ୍ରଗତି କରିପାରିବି ।

ଦ୍ୟୋତକ—ସୂଚକ, ଶ୍ରୀମାନ ।

ଦ୍ରୁକ—ଯେଉଁ ତରଳ ପଦାର୍ଥରେ କୌଣସି କଠିନ ବସ୍ତୁ ଦ୍ରବଣୀୟ ହୋଇଯାଏ ।

ସାଧାରଣ ଉଦାହରଣରେ ତଳ ମଧ୍ୟ ଏକ ଦ୍ରୁକ ରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ।

ଦ୍ରୁବଣ—ଗଳନ, କ୍ଷରଣ ।

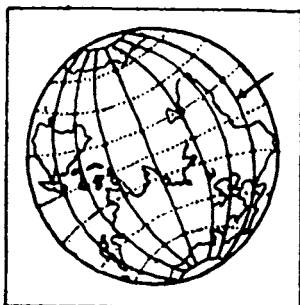
ଦ୍ରୁବିବା—ତରଳିବା ।

ଦ୍ରୁବୀଭବନ—ଦ୍ରୁବରେ କଠିନ ବସ୍ତୁ ତରଳିବା ।

ଦ୍ରବ୍ୟ—ବସ୍ତୁ ।

ଦ୍ରାକ୍ଷା—ଅଜୁର ।

ଦ୍ରାଘିମା—ପୃଥିବୀପୃଷ୍ଠରେ ଉତ୍ତରାବୃତ୍ତ ଠାରୁ ଦକ୍ଷିଣ-ମେରୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାଳ୍ପନିକ ରେଖା ।

ସ୍ବାନ୍ ଉତ୍ତର ଉପରେ ଯାଇଥିବା ଦ୍ରାଘିମା ରେଖାକୁ ୦° ଡିଗ୍ରୀ ଦ୍ରାଘିମା ବା ମୂଳ ଦ୍ରାଘିମା ରେଖା ରୂପେ ଧରାଯାଇଛି ।

ଦ୍ରାବକ—ଦ୍ରବୀଭୂତ କରିବା ଓମତା ଥିବା ତରଳ ପଦାର୍ଥ ।

ତଳ ଏକ ଦ୍ରାବକ, ତାରଣ ଏହା ଲୁଣପତ୍ତି କେତେକ ପଦାର୍ଥକୁ ଦ୍ରବୀଭୂତ କରିପାରେ ।

ଦ୍ରାବିତ—ଦକ୍ଷିଣାବୃତ୍ତର ସ୍ବରାଜ୍ୟ ଅଧିବାସୀ ।

ଅର୍ଯ୍ୟମାନେ ଉତ୍ତରାବୃତ୍ତରେ ବସତି ସ୍ଥାପନ କରିବା ପରେ ସଙ୍ଗେ ଦ୍ରାବିକମାନଙ୍କୁ ଦକ୍ଷିଣାବୃତ୍ତକୁ ଡକିଦେଇଥିଲେ ।

ଦ୍ରାବ୍ୟ—ଦ୍ରବଣୀୟ ।

ଲୁଣ ତଳରେ ଦ୍ରାବ୍ୟ ।

ଦ୍ରୁତ—ଶୀଘ୍ର ।

ଲୋକପ୍ରିୟ ନେତାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ସମ୍ଭାବ ଦ୍ରୁତବେଗରେ ଲୋକମୁଖରେ ପ୍ରସରିତ ହୋଇଗଲା ।

ଦ୍ରୁତଗାମୀ—ଶୀଘ୍ରଗତିରେ ଯାଉଥିବା ।

ଦ୍ରୁତଗାମୀ ଯାନରେ ଅବେହଣ ଅଥବା ଅବବେହଣ ବିପଦନକ ।

ଦ୍ରୁମ—ବରଷ ବୃକ୍ଷ, ବଡ଼ ଗଛ ।

ବାଟ୍ୟା ପକ୍ଷରେ ବିରଟ ଦ୍ରୁମ ସହ କୁମିଶାୟା ହେଲେ ।

ଦ୍ରୋହୀ—ଯେ ବରୁଣ ଆଚରଣ କରନ୍ତି ।

ଧର୍ମ—କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଶ୍ଳାଘାରେ ।

ବୁଦ୍ଧା ଶ୍ରେକଟିକ୍ ଧର୍ମ ପେଲୁଛି ।

ଧର୍ମସର୍ବ—ଅଶନଶୃଙ୍ଗୀ ।

ଶଶ୍ବତ ପଦରେ ଗୋବୀରବୀରୁ ଗିଳିତ ଧର୍ମସର୍ବ
ହୋଇ ଧାଉଁଲ ।

ଧକ୍କା—ବସ୍ତୁ ଓ ବସ୍ତୁ ମଧ୍ୟରେ ଆଘାତ ।

ଗହା କବରେ ପିଆହୋଇଥିବା ଲୋକଟି ମହରଗାଡ଼ି
ଧକ୍କାରେ ତଳେ ପଡ଼ିଗଲା ।

ଧକେଇବା—ହାଲିଆ, ନିମ୍ନେଇ ହେବା ।

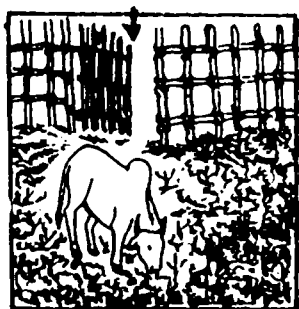
ଧଡ଼—ଅତି ପତଳା ହୋଇଯିବା ।

ଠିକ୍ ଭାବରେ ଖାଇବାକୁ ନ ପାଇ ଖାଇ ଗୋରୁ ଧଡ଼
ପଡ଼ିଗଲେଣି ।

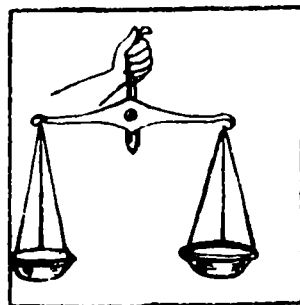
ଧଡ଼ପଡ଼—ତରବର ।

ଧଡ଼ା—କାଠ ବା ବାଉଁଶରେ ତିଆରି ଫାଟକ ।

ବାଇଗଣ ତିଆରିର ଧଡ଼ା ଖୋଲୁ ଥିବାରୁ ଖାଇତି
ତିଆରିରେ ପଶି ଗଲେ ସବୁ ଖାଇଦେଲା ।

ଧଡ଼ା ଧରବା—ନିକ୍ଷରେ ଓଜନ କରିବା ପୂର୍ବରୁ
ତା'ର ଦୁଇପଟ ପଲର ଓଜନ ସମାନ ଅଛି କି
ନାହିଁ ପରଖିବା ।

ଧଡ଼ା ଖୋଲୁ—ବାଧା ନ ଦେବା ।

ସେଦିନ ଢ଼ାକପରେ ଜଣେ ହୋଇ ଏତେ ଭିକାରୀ
ଆସିଲେ ଯେପରିକି ଧଡ଼ା ଖୋଲ ।

ଧଡ଼ି—ଲୁଗାର ପାଡ଼ ।

ଧଡ଼ିଆ—ଅତି ପତଳା ।

ଲୋକଟି ଦେଖିବାକୁ ଧଡ଼ିଆ ଥିଲା, ହେଲେ ତାକଡ଼
ବହୁତ ବେଶୀ ।

ଧଡ଼ିବାକୁ—ଦଗାବାକୁ ।

ଧନିଆ, (ଧଣିଆ)—ଏକପ୍ରକାର ଶସ୍ୟ, ପାନ ସହିତ
ଖିଆଯାଏ, ତରକାଶରେ ମସଲାସ୍ବରେ ପଡ଼େ ।

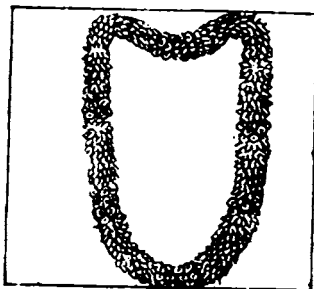
ଧନିଆ ପତ୍ରକୁ ତରକାରୀରେ ପକାନ୍ତି । ଧଣିଆପତ୍ର
ସହିତ ଖଟା, ଗର ଲୁଣ ଦେଇ ବେଶୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ
କରାଯାଏ ।

ଧଣିରୁ, (ଧନରୁ)—ଏକଜାତୀୟ ଉଦ୍ଭିଦ ।
ପତ୍ରପତ୍ରର ପ୍ରସ୍ତୁତି ଯଦାଂଶେ ଅତିକାଳି ଧଣିରୁ ଗୁଣ
କରାଯାଉଛି ।

ଧଣ୍ଡା—ଏକଜାତୀୟ ସାପ ।

ଧଣ୍ଡା—ଦେବାଦେବୀଙ୍କ ଦେହଛତ୍ରା ପୁଲହାର ।

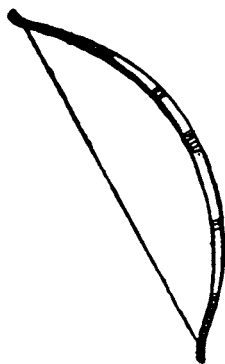

ଧଉଡ଼ା, (ଧରୁ)—ଈର୍ଷ୍ୟାଶ୍ଟ୍ର ଅବସ୍ଥା ।
ସାଇକେଲଟି ଚଢ଼ି ଚଢ଼ି ସେ ତାକୁ ଧଉଡ଼ା (ର)
କରିଯାଉଛି ।

ଧନ ସମ୍ପଦ, (ଧନ ସମ୍ପତ୍ତି)—ମୂଲ୍ୟ ଥିବା ପଦାର୍ଥ ।
ସେ ରୋଟିଏ ଲଟେରା ତିଷ୍ଠି ଏବେ ବହୁତ ଧନ
ସମ୍ପତ୍ତିର ମାଲିକ ହୋଇଛନ୍ତି ।

ଧନିକ—ଧନବାନ୍, ସାହାର ବହୁତ ଧନ ଅଛି ।

ଧନୁ—ବାଉଁଶ ବା କାଠ
ପାତ୍ରାରେ ତିଆରି
ଏକ ଶିକାର ଅସ୍ତ୍ର ।

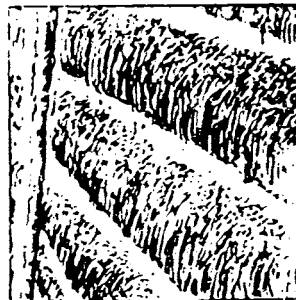

ଧନୁର୍ଦିବ୍ୟା—ଧନୁ ମାରବା ବୌତଳ ।

ଅରକାଳରେ ଧନୁର୍ଦିବ୍ୟାରେ ପାରଙ୍ଗମ ବ୍ୟକ୍ତି
ବୀର ରୂପେ ପରିଗଣିତ ହେଉଥିଲେ ।

ଧନୁଷ୍ଟକାର—ଏକପ୍ରକାର ଘେର, ଯେଉଁ ଘେରହେଲେ
ଘେରୀ ଧନୁପରି ବାଜିଯାଏ ।

ଧନ୍ଦା, (ଧର)—ବ୍ୟକ୍ତି ନିୟୁକ୍ତ ଥିବା କାମ, ବୃତ୍ତି ।

ଗୁଣକାମ ଆମ ଗାଁ ରହୁଛି ଲେକନାନଙ୍କର ମୁଖ୍ୟ
ଧନ୍ଦା ।

—ମାନସିକ ଶକ୍ତି ସାହାଯ୍ୟରେ ସମାଧାନ ମୂଳକ
ପ୍ରଶ୍ନ ବା କାର୍ଯ୍ୟ ।

ଶବ୍ଦଗଠନ ଖେଳ ଅବସର ସମୟର ଉପଯୁକ୍ତ
ବିନିଯୋଗ ସକାଶେ ଏକ ଧନ୍ଦା ।

ଧନ୍ଦାଲିବା—ବ୍ୟସ୍ତହୋଇ ଖୋଜିବା ।

ଘର ଜଞ୍ଜାଳରେ ରବିବାରୁ ଧନ୍ଦିହୋଇ ପକ୍ଷୁଛନ୍ତି ।
ତାଙ୍କୁ ଚିତ୍ତିଏହେଲେ ପୁରୁଷତ ନାହିଁ ।

ଧପାଡ଼ି ଧପାଡ଼ି—ଦ୍ରୁତବେଗରେ ଚାଲି ଚାଲି ଆସିବା ।
କଣ୍ଢେଲ ଦୋକାନକୁ ଦିନି ଆସିଯିବାକୁ ଖବର
ଶୁଣିବାମାତ୍ରେ ସେ ଧପାଡ଼ି ଧପାଡ଼ି ଆସୁଛନ୍ତି ।

ଧପାଟାକୁ—ଦଗାବାରୁ, ଠକ ।

ଅତିକାଳି ଅନେକ ଧପାଟାକୁ ଲୋକ ବିଭିନ୍ନ ଆଳ
ଦେଖାଇ ଯରଳିଆ ଲୋକଙ୍କୁ ଭଣିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା
କରୁଛନ୍ତି ।

ଧପେଇବା—ଠକେଇବା ।

ହରିଷ୍ ବାବୁ ଧାର ଟଙ୍କା ପରିଶୋଧ କରିବେ ବୋଲି
କହି ଦୁଇ ଦିନିଆର ଧପେଇ ଦେଲେଣି ।

ଧମକ—ଉପ ଦେଖାଇବା, ଚାଣିବ କରବା ।

ବିଦ୍ୟାଳୟକୁ ପ୍ରତିଦିନ ନ ଆସିଲେ ବାପାଙ୍କୁ ଡରାଇ
ଦିଆଯିବ ବୋଲି ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକ ଗୋପାଳକୁ ଧମକ
ଦେଇଛନ୍ତି ।

ଧମକାଇବା—ଧମକ ଦେବା ।

ଧମଳ, (ଧମଳ)—ଶରୀର ମଧ୍ୟରେ ଚିଣ୍ଡି ରକ୍ତବାସୀ
ନାଳ ।

ଧରଣି, (ଧରଣୀ)—ପୃଥିବୀ ।

ପୃଥିବୀ ତା'ର ବନ୍ଧରେ ଅମଳୁ ଧରିଥିବାରୁ ତା'କୁ
ଧରଣୀ ବୋଲି କୁହାଯାଏ ।

ଧରଣୀ ଚଳ—ପୃଥିବୀ ପୃଷ୍ଠ ।

ଧରା—ପୃଥିବୀ, ସମ୍ବାର ।

ଧରାପୃଷ୍ଠ, (ଧରାବନ୍ଧ)—ପୃଥିବୀର ବନ୍ଧଦେଶ,
ଧରଣୀ ଚଳ ।

ଧରଣୀ—ପୃଥିବୀ ।

ଧରବା—କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ହାତ କମ୍ପା ଅନ୍ୟ ଅଙ୍ଗ
ପ୍ରାଙ୍ଗରେ ରଖିବା ।

ଧର୍ତ୍ତବ୍ୟ—ଯାହା ଧରବାର ଯୋଗ୍ୟ, ଯାହା ଦୋଷ
ହୁଟି ଯୁକ୍ତ ।

ପିଲାଟି ଭୁଲରେ ତୁମକୁ ଗାଳିଦେଇଛି । ତା'ର ଗାଳି
ଧର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନୁହେଁ ।

ଧର୍ମ—ଶୁଣ ବା ପ୍ରକୃତ, ସତ୍‌ଧର୍ମ ।

ଧର୍ମପଥ—ହରତାଳ, ନିଜ କାମରୁ ନିବୃତ୍ତି ରହି
ଅସହଯୋଗ ମୁଳକ ଆଚରଣ କରିବା ।

ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ—ଯେଉଁ ପୁସ୍ତକରେ ଧର୍ମବିଷୟ ଆଲୋଚନା
ହୋଇଥାଏ ।

ଧର୍ମଜ୍ଞ—ଧର୍ମ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଜ୍ଞାନ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଧର୍ମନିଷ୍ଠ—ଧର୍ମ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଯାହାଙ୍କର ନିଷ୍ଠା, ବିଶ୍ୱାସ,
ଆନୁରକ୍ତତା ଅଛି ।

ଧର୍ମପତ୍ନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଧର୍ମବିଶ୍ୱାସୀ—ଧର୍ମରେ ଯାହାଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସ ଅଛି ।

ଧର୍ମବିଶ୍ୱାସୀ ଲୋକ ନିଜ ମନକୁମନ ଶରପ ଆଚରଣରୁ
ବିରତ ରହେ ।

ଧର୍ମଶୀଳ—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଧର୍ମ ଆଚରଣ କରନ୍ତି,
ଧାର୍ମିକ ।

ଧର୍ମସଂସ୍କାର—ପ୍ରଚଳିତ ଧର୍ମ ଆଚରଣ ଓ ବିଶ୍ୱାସରେ
ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଣିବା ।

ଧର୍ମାତ୍ମା—ଧର୍ମପ୍ରାଣ ଲୋକ ।

ଧର୍ମାନ୍ଧ—ଅଯୌକ୍ତିକ କୁ ପ୍ରଥାକୁ ଧର୍ମ ହାଣ୍ଡି ଦେଇ
ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିବା ଲୋକ ।

ଆଦରଜ୍ଞତେବ ତତେ ଧର୍ମାନ୍ଧ ସମ୍ଭାଷି ଥିଲେ ।

ଧର୍ମୀ—କୌଣସି ଧର୍ମ ଆଚରଣ କରୁଥିବା ।

ପ୍ରତିମା ପୂଜାର ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମୀମାନେ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି ।

—କୌଣସି ଗୁଣ ଆଚରଣ କରୁଥିବା ।

ତରଳ ପଦାର୍ଥ ନିମ୍ନଗତି ଧର୍ମୀ ।

ଧର୍ମୋପଦେଶ—ଧର୍ମ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଉପଦେଶ ।

ଧର୍ମୋପଦେଶ ବଳରେ ବ୍ୟକ୍ତି ସତ୍‌ପଥ ଆଚରଣ
କରିଥାଏ ।

ଧା—ସଂଗୀତର ଏକ ଲହରୀ ।

ଧାଇଁ ବା—ଦୌଡ଼ିବା ।

ଖାଇବା ପରେ ପରେ ଧାଇଁ ବା ସାଞ୍ଜପକ୍ଷରେ
କ୍ଷତିକାରକ ।

ଧାତା—ଉତ୍ତର, ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ, ପ୍ରଭୃ ।

ସବୁ ଧର୍ମର ମତରେ ଉତ୍ତର ଏ ଜଗତର ଧାତା ଅଟନ୍ତି ।

ଧାତୁ—ଦେହସ୍ଥ ଉପାଦାନ ।

ଯଥା : ବାତ, ପିତ୍ତ, କଫ, ମେଦ ଓ ମାଂସ ।

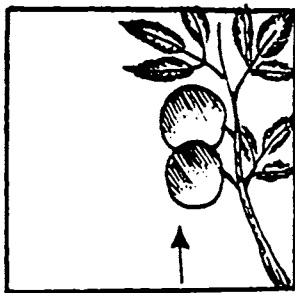
ସର୍ବ ପାରଦ ଆଦିକୁ ଧାତୁ କୁହାଯାଏ ।

ଧାତୁ ବିଜ୍ଞାନ—ଧାତୁ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବିଜ୍ଞାନ ।

ଧାତୁମଳ—ଧାତୁ ନିଷ୍କାସନ ପ୍ରତିପ୍ତାରେ ବାହାରୁଥିବା ଅଦରକାରୀ ଅବଶେଷ ।

ଧାତୁର, (ଧୂର) —ଦୁରୁଷ ଦେଖନ୍ତୁ ।

ଧାନ୍ନିକା—ଅଁଳା ଫଳ ।

ଧାନ୍ତୀ—ଧାନମା, ପୃଥିବୀ ।

ଧାନୁଆ—ରାଗପୁକ୍ତ ଏକଜାତୀୟ ଲଙ୍କାମରତ ।

ଧାପେ—ଧରେ ।

—ଅଳ୍ପ ।

ପିଲାଟି ଭୁଲରେ ଧାପେ କବା ବୁଣି ଖାଇଛି କି ନାହିଁ ଅବେଦ ହୋଇଗଲା ।

ଧାବକ—ଯେ ଦୌଡ଼ୁଥାନ୍ତି ।

ଧାବନ—ଦୌଡ଼ିବା କାମ ।

ଧାବମାନ—ଦୌଡ଼ୁଥିବା ଅବସ୍ଥା ।

ଧାବମାନ ଯାନରେ ଅବେହଣ ବିପଜ୍ଜନକ ।

ଧାମ—ବାସ ସ୍ଥାନ ।

ନାନ ଧାମ ତଥା ନ ପିବା ଲୋକ ଘୃତ ହଠାତ୍ ବନ୍ଧୁର ପାପନ ବୁଦ୍ଧିମାନର କାର୍ଯ୍ୟ ନୁହେଁ ।

ଧାର୍—କରଜ, ରଖି ।

ଅନ୍ୟଠାରୁ ଅଥବା ଟଙ୍କା ଧାର କରିବା ଭଲ ନୁହେଁ ।

—ଶେଷଭାଗ ବା ସ୍ଥାନ ।

ପିଲାଟି ରାତିଆ ଧାରରେ ଠିଆହୋଇଛି, ନାଚ୍ ତାଙ୍କ ନ ହେଲେ ପଡ଼ିଯାଇପାରେ ।

—ଘାସୁଣି ଭାଗ ।

ଯଥା : ଶୁରର ଧାର ।

—ପାଣି ପୃଥ ।

ନଈର ଧାର ଚୁଖିଗଲାଣି ।

—ଝରଣା ।

ଯଥା : ଅଗ୍ର ଧାର ।

ଧାରଣ—ଧରିରଖିବା, ଗ୍ରହଣ କରିବା ।

ନୈଷିକ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନେ ଏବେ ବି ଯଜ୍ଞ ଉପବାଦ
ଧାରଣ କରୁଛନ୍ତି ।

ଭରତବର୍ଷ ଦ୍ଵିମାଳୟ ପର୍ବତଶ୍ରେଣୀକୁ ତା'ର ମୁକୁଟ
ରୂପେ ଧାରଣ କରିଛି ।

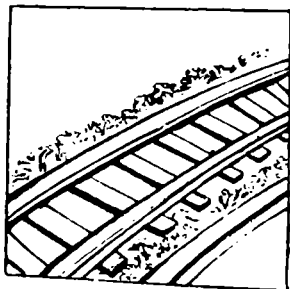

ଧାରଣା—ଜ୍ଞାନ, କୌଣସି କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ।

ଧାତୁ ବିଜ୍ଞାନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ତାଙ୍କର ଯଥେଷ୍ଟ ଧାରଣା
ଅଛି ।

ଗଣିତ ବିଷୟରେ ସେ ପିଲାଟିର ଆଦୌ ଧାରଣା
ନାହିଁ ।

—ରେଳପଥ ତିଆରି ସକାଶେ ବ୍ୟବହୃତ
ହେଉଥିବା ଲମ୍ବ ଲୁହା କଡ଼ି ।

ସମାବେଶକୁ ଲୁହା ଧାରଣା ଉପରେ ରେଳଗାଡ଼ି
ରୁଲେ ।

— ଦେବତାଙ୍କ ନିକଟରେ ଅନୁସରଣ କରିବା ।

ଧାରା—ସୂକ୍ଷ୍ମ, ପ୍ରଣାଳୀ ।

କାମ କରିବାର ଧାରା ତାଙ୍କୁ ଜଣା ନାହିଁ ।

—ପ୍ରବାହ, ଝରଣା ।

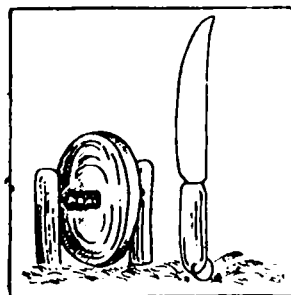
“ଝର ଝର ଝରେ ବାରି ଧାରା” ।

ଧାରାବାହିକ—ହମାନୁଯାୟୀ ।

ଧାରବା—ଧାର କରିବା ।

ଧାରୀ—ସେ ଧାରଣା କରିଛନ୍ତି ।

ଧାରୁଆ—ଘଷୁ ।

ଛୁରାଟି ଭାରି ଧାରୁଆ ।

ଧୂମେଇବା—ବେଗ କମ୍ ହୋଇଯିବା ।

ଭଞ୍ଜିନ୍ ଖରପ ପିକାରୁ ଗାଡ଼ିର ଗତି ଧୂମେଇ
ଯାଇଛି ।

ଧୀ—ବୁଦ୍ଧି ।

ପିଲାଟିର ଉତ୍ତମ ଧୀ ଶକ୍ତି ଅଛି ।

ଧୀମାନ୍—ବୁଦ୍ଧିଆ, ବୁଦ୍ଧିମାନ ।

ଧୀର—ଶାନ୍ତ ।

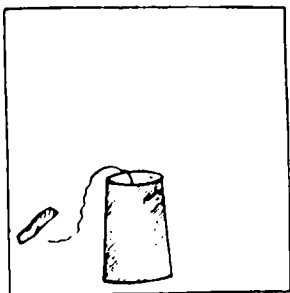
ଗୋବିନ୍ଦ ଧୀର ସ୍ଵଭାବର ପିଲାଟିଏ ।

—କମ୍ ।

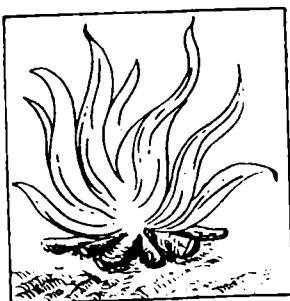
ତାଙ୍କର ଭଲିବାର ବେଗ ବଡ଼ ଧୀର !

“ଧୀର ପାଣି ପଥର କାଟେ” ।

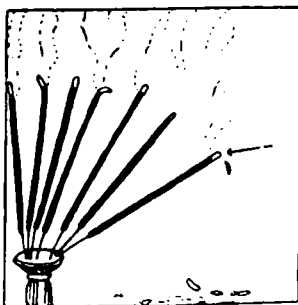
ଧୂତୁଳି—ବାଉଁଶ ପାତା ଓ ସୂତାରେ ତଆର ଏକ ବାଜା ।

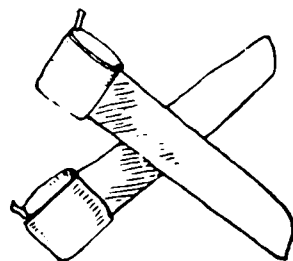
ଧୂଳି—ଜଳଥିବା ନିଆଁ ।

ଧୂପ, (ଧୂପ)—ସୁଗନ୍ଧ ସୂକ୍ତ ଧୂଆଁ ।

ଧୂମ୍, (ଧୂମ୍‌ଧାମ୍)—ଜାକଜମକ ।

ଦୀପାବଳୀ ଦିନର ଖୁବ୍ ଧୂମ୍‌ଧାମ୍ରେ ପାଳିତ ହୋଇଛି ।

ଧୂଆଁ—କୌଣସି ବସ୍ତୁ ଜଳିବା ସମୟରେ କିମ୍ବା ଜଳିବା ପରେ ଧୂସର ରଙ୍ଗର ଯେଉଁ ବାଷ୍ପ ବାହାରେ ।

ଧୂଆଁ ପତ୍ର—ଏକପ୍ରକାର ମାଦକ ଦ୍ରବ୍ୟ, ତହିଁରୁ ତମାଖୁ ପତ୍ର ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୁଏ ।

ଧୂଆଁ ବାଣ—ଲୋକଙ୍କୁ ଆକର୍ଷିତ କରିବା ସକାଶେ କିମ୍ବା ଭୁଲାଇବା ସକାଶେ ମିଥ୍ୟା ଗୁଜବ ।

ଛାଇଲାବ ଖସିପଡ଼ିବ ବୋଲି ନିଜରେ ଧୂଆଁ ବାଣ ସୃଷ୍ଟିହେଲା ।

ଧୂମ୍—ଧୂଆଁ ।

ଧୂମକେତୁ—ଲଞ୍ଜି ଆକୃତିର ଗଠନ ଥିବା ଏକ ଜ୍ୟୋତିଷ୍ ।

ଧୂମକେତୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ ବ୍ୟବଧାନରେ ଆମକୁ ଦେଖାଯାନ୍ତି ।

ଧୂମପାନ—ଚନ୍ଦ୍ରଛ, ସିଗାରେଟ୍, ପିପା, ବଡ଼ ଆଦର
ଧୂଆଁ ସେବନ କରିବା ।

ଧୂମପାନ ଏକ କୁ ଅଭ୍ୟାସ ।

ଧୂମପାୟୀ—ସେ ଧୂମପାନ କରନ୍ତି ।

ଧୂମାଳିଆ—ଧୂଳି ବା ଧୂଆଁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ଶିଳ୍ପାଞ୍ଚଳରେ ବାୟୁମଣ୍ଡଳ ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ
ଧୂମାଳିଆ ଥାଏ ।

—ଧୂସରବର୍ଣ୍ଣ ବସିଷ୍ଠ ।

ଧୂମାଳିଆ ମେଘ ଘୋଟିଆଯିଲାଣି । ଆଉ ଚିଡ଼ିଏ ପରେ
ବର୍ଷା ହେବ ।

ଧୂମିତ—ଧୂଆଁ ଲିଆ, ଧୂଆଁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ଧୂମ—ଧୂସର, ଧୂଆଁ ଲିଆ ବର୍ଣ୍ଣ ।

ଧୂର୍ତ୍ତ—ଠକାଇବା କିମ୍ବା ବଦମାସି କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ
ସେ ଚାଲିକ କାମ କରେ ।

ନିଜେ ଦୋଷକରି ଅନ୍ୟ ମୁଣ୍ଡରେ ଦୋଷ ଲଦିଦେବା
ପାଇଁ ମହୁଧା କରିବାରେ ପିଲାଟି ବଡ଼ ଧୂର୍ତ୍ତ ।

ଧୂର୍ତ୍ତତା—ଧୂର୍ତ୍ତପଣିଆ ।

ଧୂଳି—ରେଣୁ, ମଇଳା ।

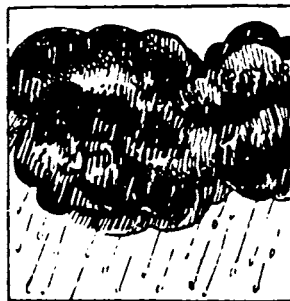
ନୁଆ ଧୂଳ ହୋଇଛି ।

ଧୂଳିଆ—ଧୂଳି ଲାଗିଥିବା ବା ଧୂଳି ହୋଇଥିବା ।

ପିଲାଟି ଧୂଳିଆ ଧୂସର ହୋଇ ଖେଳୁଛି । ତାକୁ
ଧୋଇଦେଇ ସଫା ସୁତୁର କରିଦିଅ ।

ଧୂଳିକଣା—ଧୂଳି ଅଣୁ ।

ବାୟୁମଣ୍ଡଳରେ ଧୂଳିକଣା ପିତାବୁ ମେଘ ୭ ବର୍ଷ
ହୋଇପାରୁଛି ।

ଧୂଳିଘର—ପିଲାଙ୍କ ଖେଳଘର ।

ଧୂଳିପଟଳ—ଧୂଳିର ଆସ୍ତର ।

ପ୍ରବଳ ଚେରରେ ପବନ ବହିବାରୁ ଆକାଶମଣ୍ଡଳ
ଧୂଳିପଟଳରେ ଛାଇ ହୋଇଗଲା ।

ଧୂଳିସାତ୍—ଧୂସ ହୋଇ ଧୂଳିରେ ମିଶିଯିବା ।

ଭୂମିକମ୍ପ ଫଳରେ ଅନେକ କୋଠାବାଡ଼ି ଭଙ୍ଗିରୁକି
ଧୂଳିସାତ୍ ହୋଇଗଲା ।

ଧୂତ—ଧସ୍ତହୋଇଥିବା ।

ବ୍ୟାଧିଦ୍ୱାରା ଧୂତ ହେବାମାତ୍ରେ ପଶୁ ଶାବକଟି
ମା' ଆଡ଼କୁ କରୁଛି ଆଖିରେ ଝୁସି ରହିଲା ।

ଧୂଷ୍ମତା—ଦୋଷ, ଶୃଙ୍ଖଳିତ ।

ନିଜେ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିବାକୁ ଯାଇ ନ ପାରି ପଡ଼ୁଥିବା
ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିଥିବାରୁ ନିଜ ଧୂଷ୍ମତା ପାଇଁ ସେ କ୍ଷମା
ମାଗିଲେ ।

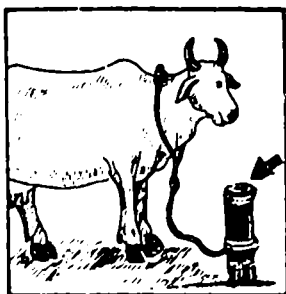
ଧେଣୁରା—ନାଗରା ।

ଆଜି ରା' ମୁଣ୍ଡ
ପଡ଼ିଆରେ ଗୋଟିଏ
ସରା ହେବ ବୋଲି

ଧେଣୁରା ଦିଆ-
ଯାଇଛି ।

ଧେନୁ—ରାଜ ।

ଧେନୁ—ଯାହାପ୍ରତି ବା ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟପ୍ରତି ମନୋଯୋଗ ଓ ଧ୍ୟାନ ଦିଆଯାଇଥାଏ ।
ପରିଦର୍ଶକଙ୍କର ଧ୍ୟାନଦେଶ ଅନୁସାରେ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ପରିଷ୍କାର ପରିଚ୍ଛନ୍ନତା ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟିଦେବା ଶିକ୍ଷକ-ମାନଙ୍କର ପ୍ରଧାନ ଧ୍ୟେୟ ।

ଧୋଇ—ବନ୍ୟା ।
ଏ ଅଞ୍ଚଳ ତ ନଈକୁଳିଆ ଅଞ୍ଚଳ, ତହ ନାହିଁ । ପ୍ରାୟ ସବୁବର୍ଷ ଧୋଇ ଲାଗିରହିଛି ।

ଧୋୟା—ଧୋଇଯାଉଥିବା ।
ଧୋୟା ଅଞ୍ଚଳର ଲୋକ ହୋଇ ବଢ଼ିପାଣିକୁ ଡର କ'ଣ ?

ଧୋକଡ଼ା, (ଧୋକଡ଼ା)—ଛୁଟ୍ଟା କନ୍ୟା, ଲୁଗା ।
ଲୁଗାଟି ସାତପିଆଁ ହୋଇ ଧୋକଡ଼ା ହୋଇଗଲାଣି ।

ଧୋକା—ଠକାବା ।
ସମ ବାବୁ ମୋତେ କିଛି ଟଙ୍କା ଧାର ଦେବେ ବୋଲି କହି ଦେଲେ ନାହିଁ । ଏହିପରି ଧୋକା ଦେବା ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ବଦଭ୍ୟାସ ।
—ତାଲ ବଟାରେ ତିଆରି ଏକ ଚରକାଣ ।

ଧୋକାବାଜ—ସେ ଠକାଏ ।

ଧୋତରା—ସୂରୁଣୀ ଓ ପୁଣ୍ଡା ।
ବିଦଗ୍ଧ ବୁଢ଼ା ଭିକାରୀଟି ଧୋତରା ଲୁଗା ଖଣ୍ଡିଏ ପିନ୍ଧିବାକୁ ମାଗୁଛି ।

ଧୋଡ଼ି—ସୂରୁଷମାନଙ୍କର ପିନ୍ଧିବା ଲୁଗା ।
ଶାଢ଼ୀ ତୁଳନାରେ ଆଜିକାଲି ଧୋଡ଼ର ଦାମ୍ ବହୁତ କମ୍ ।

ନ—ନିଷେଧ ଅର୍ଥରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।
ସବି ନ ପାହୁଣ୍ଡୁ ଗାଁ ଲୋକେ ବିଲବାଡ଼ି କାମରେ ଲାଗନ୍ତି ।

ନଅ—ନବମ, ସ୍ପଷ୍ଟ୍ୟା ୯ ।

ନଅଙ୍କ—ସୁଗ୍ଧ ରାଜା ଦିବ୍ୟସିଂହ ଦେବଙ୍କ ରାଜତ୍ବର ନବମ ବର୍ଷରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ପଡ଼ିଥିବା ଦୁର୍ଭିକ୍ଷକୁ ନଅଙ୍କ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ କୁହାଯାଏ ।
—ଅଗ୍ରବ ।

ତାକୁ ଏପରି ନଅଙ୍କ ଘୋଟିଛି ଯେ ଯାହା ହେଲେ ବି ଅଣ୍ଟୁନାହିଁ ।

ନଅଛଅ—ଏପଟ ମେଠଟ ।

ସେ ନିଛ କଥାଟାକୁ ଏପରି ଭାବେ ନଅଛଅ କରି କହିଲା ଯେ ସମସ୍ତେ ତା କଥାକୁ ସତ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରିଗଲେ ।

—ବହୁତ ପ୍ରକାରର ।

ଘରକୁ କୁଣିଆଁ ଆସିଲେ ସେ ନଅ ତିଅଣ ଛଅ ଭତା କରି ଥୋଇଦେବ ।

ନଅଙ୍କିଆ—ନଅଙ୍କ ସ୍ୱଗ୍ରବ, ଅଗ୍ରବ ଅବସ୍ଥା ।

ନଅର—ରାଜାଙ୍କ ଉଆସ ।

ରାଜା ତାଙ୍କର ନଅର ଦ୍ୱାରରେ କଡ଼ା ପ୍ରହରୀ ରଖିଲେ ।

ନଇ—ତାଳ ବାହୁଜାରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଏକପ୍ରକାର ରସି,
ଲତା ଜାଣନ୍ତି ରସି ।

ନଇଁବା—ନଡ଼ ହେବା ।

ଅଣ୍ଟା ସଳଖି ପାରେ ନାହିଁ,
ବୁଦ୍ଧି ଭଲେ ତଇଁ ନଇଁ ।

ନଇଁ—ନଘା ।

ନଉତି—ବଡ଼ ହାଣ୍ଡି ।

ନଂ—ନମ୍ବରର ସଂକ୍ଷେପ ।

ନକଲ—ଅନୁକରଣ ।

ନାଟକଟି ଦେଖି ପିଲାଟି ନାଟକର ନାୟକଙ୍କୁ ଅତିକଳ
ନକଲ କରିପାରୁଛି ।

ନକଲ—ନକଲ କରି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥିବା ।

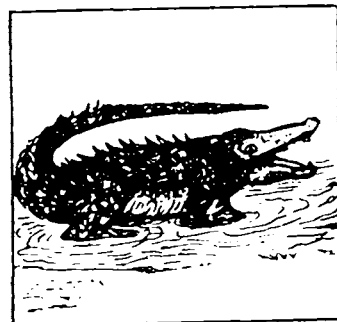
ନକ୍ସା—ଜମିଜମା ମାପ କରିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ
ମାନଚିତ୍ର ।

ନକଲିଆ—ହସାଇବା ପାଇଁ କରାଯାଉଥିବା ନକଲ ।
ପିଲାଟି ଗରି ନକଲିଆ ।

ନକ୍ସଲ—ନେତୃକ ।

ନନ୍ଦ—କୁନ୍ତୀର ।

ନକ୍ଷତ୍ର—ତାରା ।

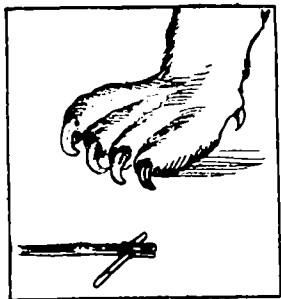

ନକ୍ଷତ୍ର ମଣ୍ଡଳ—କେତେକ ନକ୍ଷତ୍ରସମୂହ ।

ସପ୍ତର୍ଷିମଣ୍ଡଳ ଏକ ନକ୍ଷତ୍ର ମଣ୍ଡଳ ।

ନକ୍ଷ ଦର୍ପଣ—କୌଣସି ବସ୍ତୁରେ ପୂଜାମୁଦୁଖ ଜ୍ଵାଳି
ଅମ ଚାଁର ସବୁକିଛି କଥା ଯେପରି ତାଙ୍କ ନକ୍ଷ-
ଦର୍ପଣରେ ଅଛି ।

ନଖୀ—ଘାଣ୍ଟି ନଖ ବଢ଼ିବୁ ।

ଆକୁଡ଼ା ।

ନଗ—ପଦ୍ମ ।

ପୃଥିବୀର ସବୁ ପର୍ବତ ଶ୍ରେଣୀ ମଧ୍ୟରେ ହିମାଳୟର ଉଚ୍ଚତା ସର୍ବାପେକ୍ଷା ଅଧିକ ଥିବାରୁ ତାକୁ ନଗ ଅଧିବତ ବା ନଗାଧିବତ କୁହାଯାଏ ।

ନଗଣ୍ୟ—ଭୁକ୍ତି, ଯାହା ଗଣ୍ୟ ନୁହେଁ ।

ଆମ ଦେଶରେ ଇନ୍ଦୁଦୀ ଧର୍ମର ଲୋକମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଅତି ନଗଣ୍ୟ ।

ନଗଦ—ଯାହା ବାଣୀ ରଖାଯାଏ ନାହିଁ ।

ଯେଉଁ ବ୍ୟବସାୟୀମାନେ କିଣା ବିକାର ନଗଦ କାରବାର କରନ୍ତି ସେମାନେ ଅଧିକ ଲାଭବାନ ହୁଅନ୍ତି ।

ନଗର—ସହର ।

ନଗର କୀର୍ତ୍ତନ—ଧର୍ମଗାନ କରି ଶୋଭାଯାତ୍ରାରେ ନଗର ବା ଏକ ଅଞ୍ଚଳ ପରିଦର୍ଶନ କରିବା ।

ନଗରପାଳ—ନଗର ରକ୍ଷକ ।

ନଗ୍ନ—ଉଲ୍ଲଗ୍ନ ।

ପାରଳଟି ନଗ୍ନ ହୋଇ ବୁଲୁଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ପୋଲିସ୍ ବାନ୍ଧିନେଲା ।

—ଆବରଣ ନ ଥିବା ।

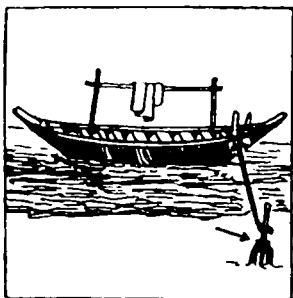
କେତେକ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବର ମଞ୍ଚରେ ବାହ୍ୟ ଆବରଣ ନ ଥାଏ । ସେଗୁଡ଼ିକୁ ନଗ୍ନବାକ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବ କୁହାଯାଏ ।

—ନିରାଶ ।

ଆମ ସମାଜର ଉଲ୍ଲଟି ସକାଶେ ଲୋକ ଚରିତ୍ରର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଯେ ନିତାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ—ଏହା ଏକ ନଗ୍ନ ସତ୍ୟ ।

ନଗ୍ନତା—ଆବରଣ ହୀନତା ।

ନଙ୍ଗର—ନୌକା ଓ ଜାହାଜକୁ କୁଳରେ ଅଟକାଇବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଲୌହ ନିର୍ମିତ ଅଙ୍ଗୁଣ ।

ନୌକାଟି କୁଳରେ ନଙ୍ଗର ପକାଇବା ପରେ ଯାତ୍ରୀମାନେ ଓହ୍ଲାଇଗଲେ ।

ନରେଇ—ନରୁଦ୍ଧା ।

ନଜର—ଦୃଷ୍ଟି ।

ପିଲାମାନଙ୍କର ପଢ଼ାପଢ଼ି ପ୍ରତି ତାଙ୍କର ନଜର ନାହିଁ ।

ନଜରବନ୍ଦୀ—ନଜର ଭିତରେ ରଖିବା ।

ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନ ସମୟରେ ଦେଶର ବଡ଼ ବଡ଼ ନେତାମାନଙ୍କୁ ନଜରବନ୍ଦୀରେ ରଖାଯାଇଥିଲା ।

ନଜଦିକ୍ (ନଜକ୍)—ନିକଟ ।

ନଜରୁ (ନଙ୍ଗର)—ଉଦ୍‌ଘାଟରଣ, ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ।

ସରସ୍ୱତୀ ତାଙ୍କର ଭାଷଣରେ ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କର ସତ୍ୟନିଷ୍ଠାର ଅନେକ ନଜର ଦେଲେ ।

ନଟ—ଅଭିନେତା ।

ନଟଶାସ୍ତ୍ର—ଗୋଳମାଳ ।

ପିଲାଟିର ନଟଶାସ୍ତ୍ର ସ୍ୱଭାବ ଯୋଗୁଁ ତାକୁ କୌଣସି ଜିନିଷ ଧରିବାକୁ ତିଆରିନାହାନ୍ତି ।

ନଟୀ—ନର୍ତ୍ତକୀ, ଅଭିନେତ୍ରୀ ।

ନଟେଇ—ଗୁଡ଼ି ଉଡ଼େଇବା ବେଳେ ସୁଦ୍ଧା ଗୁଡ଼ା ଡୋଇଥିବା ଉପକରଣ ।

ନଡ଼ା—ଛଣ ।

ଘରଟି ଆମର ନଡ଼ା ଛପର

ରଖେ ନୁଁ ତାହାକୁ ସଫା ସୁତର ।

ନଡ଼ୁଆ—କଠିନ ଆବରଣ ଯୁକ୍ତ ଏକ ଫଳ, ନାରିକେଳ ।

ନଶାଇ—ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ଭଉଣୀ ।

ନତ—ନଇଁଯିବା ।

ପିଲାଟି ଦୋଷ କରିଥିବାରୁ ଶିକ୍ଷକ ପଢ଼ାରିବା ନାଡ଼େ ନତମସ୍ତକ ହୋଇ ଶିକ୍ଷାଗେଲା ।

ନତକାନୁ—ଆଶୁମାତ୍ର ବସିବା ।

ଦୂତଟି ନତକାନୁ ହୋଇ ସକାଳ ଠାରୁ ଆଜ୍ଞାପତ୍ରିକା ଗ୍ରହଣ କଲ ।

ନତମସ୍ତକ, (ନତଶିର)—ମୁଣ୍ଡ ତଳକୁ କରିବା ।

ନତମୁଖ—ମୁହଁ ତଳକୁ କରିବା ।

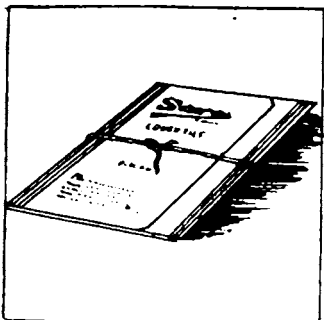
ଆମ ଖୁଲର ଖେଳାଳି ଦଳ ହାରିଗଲେ ସିନା ହେଲେ କେହି ଲଜ୍ଜାରେ ନତମୁଖ ହେବାର ଦେଖାଗଲା ନାହିଁ ।

ନରୁବା—ନଚେତ୍ ।

ନଥ, (ନୋଥ)—ନାକର ଗହଣା ବଶେଷ ।

ନଥି—ଅତିସ୍ୱପ୍ନ ସମ୍ପାନ୍ନୀୟ କାଗଜ ବିଡ଼ା ।

ନଦ—ନଈ ।

ବର୍ଷା ଋତୁରେ ନଦ ନଦୀ ସବୁ ଜଳପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଯାଏ ।

ନଦୀକୂଳ—ନଦୀକୂଳ ।

ନଦୀଗର୍ଭ—ନଦୀର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଥାନ ।

ପବନର ବେଗ ଏତେ ହେଲା ଯେ ନଦୀ ଗର୍ଭରେ କୌଳାଟିର ଉପାପାୟ ନ ରହିପାରି ତାହା ବୁଡ଼ିଗଲା ।

ନଦୀତଟ—ନଦୀକୂଳ ।

ନଦୀମାତୃକ—ନଦୀ ଯୋଗୁଁ ସମୃଦ୍ଧିଶାଳୀ ଦେଶ ।

ଓଡ଼ିଶା ଏକ ନଦୀ ମାତୃକ ବନ୍ଧ୍ୟା ।

ନଦୀ ମୁଖ—ନଦୀ ଓ ସମୁଦ୍ର ମିଳନ ସ୍ଥାନ ।

ନଦୀର ଜଳ ସ୍ରୋତରେ ମାଟି, ବାଲି ଓ ଛୋଟ ଛୋଟ ପଥର ଖଣ୍ଡ ବହିଯାଇ ନଦୀ ମୁଖରେ ଜମା—ହୁଏ ଓ ତାହା କ୍ରମେ ବଡ଼ ବଡ଼ ବଡ଼ାରେ ପରିଣତ ହୁଏ ।

ନନା—ବଡ଼ଭାଇ ।

କେତେକ ଅଞ୍ଚଳରେ ବାପାଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ନନା କୁହାଯାଏ ।

—ପୂଜାଶ୍ରୀ ।

ନନ୍ଦୀ— ଅବବାହିତା ହିଅ (ପ. ୬.)

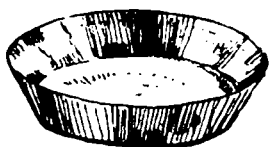

ନନ୍ଦ— କୁଅ ଭୂମିପଟେ ଥିବା ବୃକ୍ଷକାର ବରମ୍ଭ ।

କୁଅଟିର ନନ୍ଦ ଭର୍ତ୍ତି ଯାଇଥିବାରୁ ଛୋଟ ଛୋଟ
ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଖଣ୍ଡିଆ କୁଅ ପାଖକୁ ଛାଡ଼ିବା ଅନୁଚିତ ।

ନନ୍ଦିଆ, (ନନ୍ଦା)— ମାଟି ତଆରି ଚଉଡ଼ା ମୁହଁ ଥିବା
ପାତ୍ର ।

ଗୋରୁମାନଙ୍କୁ ପିତଳ ନନ୍ଦାରେ ଖାଇବାକୁ ଦେବା
ଅପେକ୍ଷା ମାଟି ନନ୍ଦାରେ ଖାଇବାକୁ ଦେବା ଭଲ ।

ନନ୍ଦିନୀ— ହିଅ, କନ୍ୟା ।

ସମ୍ରାଟ ଅଶୋକଙ୍କର କନ୍ୟା ରଜନନ୍ଦିନୀ ହୋଇ
ମଧ୍ୟ ଅନେକ ଦୁଃଖ କଷ୍ଟ ସହି ବୌଦ୍ଧଧର୍ମ ପ୍ରସାର
କରିବାକୁ ସିଂହଳକୁ ଯାଇଥିଲେ ।

ନନ୍ଦା— ଲଭ, ମୁନାପା ।

ଯେଉଁ ବ୍ୟବସାୟୀମାନେ କମ୍ ନନ୍ଦା-କଣି ବିକ୍ରି
କରନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ଜିନିଷପତ୍ର ଖାଲୁ ବିକ୍ରୀହୁଏ ।

ନବ— ନୂଆ ।

ମୁଁ ମୋର ସାଙ୍ଗକୁ ନବବର୍ଷର ଶୁଭେଚ୍ଛା ଜଣାଇବାକୁ
ଆସିଥିଲି ।

ନବମ— ନ ସଂଖ୍ୟା ।

ନବଗ୍ରହ— ସୌର ଜଗତର ନଅଟି ଗ୍ରହ ।

ବୁଧ, ଶୁକ୍ର, ପୃଥିବୀ, ମଙ୍ଗଳ, ବୃହସ୍ପତି, ଶନି, ଇନ୍ଦ୍ର,
ବରୁଣ, ଯମ ।

ନବଜାତ— ସନ୍ତାନ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିବା ।

ନବଜାତ ଶିଶୁ ପିତାମାତାଙ୍କ ପାଇଁ ଅମୂଲ୍ୟ ରତ୍ନ
ହୋଇଥାଏ ।

ନବଜୀବନ— ନୂତନ ଜୀବନ ।

ଦୂର୍ଘଟଣାରୁ ରକ୍ଷା ପାଇ ମୂଲିକ ବାବୁ ନବଜୀବନ
ପାଇବା ଭଳି ଉପଲବ୍ଧି କଲେ ।

ନବନୀ, (ନବମତ)— ଲହୁଣୀ ।

ନବଜାତ ଶିଶୁର ଶରୀର,
ନବନୀତ ପରି କୋମଳ ।

ନବବଧୂ— ନୂତନ ବିବାହିତା ମହିଳା ।

ନବରଙ୍ଗ—କୌତୁକ ।

ନବରତ୍ନ—ମୁକ୍ତା, ମାଣିକ୍ୟ, ବୈଦୂର୍ଯ୍ୟ, ଗୋମେଦ
ହରକ, ମାଳକାନ, ପୁଷ୍ପବଗ, ମରକତ ଓ ବସ୍ତୁମ
ଇତ୍ୟାଦି ମୁକ୍ତବାନ ପ୍ରସ୍ତର ।

—ବିଷମାଦିତ୍ୟଙ୍କ ଦରବାରରେ ଥିବା ନଅଜଣ
ପଣ୍ଡିତ ।

ନବାଗତ—ନୂଆ ଆସିଥିବା ।

ସମସ୍ତେ ନବାଗତ ଅଧ୍ୟକ୍ଷଙ୍କୁ ସ୍ୱାଗତ କରାଇଲେ ।

ନବାବ—କନ୍ଦ ।

ନବାନ୍—ନୂଆଟିଆ ।

ନବାନ୍ ଭଟ୍ଟ ସହିତ ଓଡ଼ିଶାର ଏକ ପ୍ରଧାନ ପର୍ବ ।

ନବାବ—ମୁସଲମାନ ରାଜା ।

ସିରଜଦୌଲ ବଜା ହିନ୍ଦାର ଓଡ଼ିଶାର ନବାବ
ଥିଲେ ।

ନବାବୀ—ବଡ଼ଲେଖା, ନବାବଙ୍କର ଡଙ୍ଗା ।

ବଡ଼ଲେଖା ଘରେ ଜନ୍ମ ହୋଇ ମଧ୍ୟ ନେହେରୁଙ୍କର
ନବାବୀ ବଙ୍ଗ ନ ଥିଲା ।

ନବିସ୍, (ନବିସ୍) - ତାଲିମ ପାଉଥିବା ।

ପ୍ରଥମେ ରମବାବୁ ଜଣେ ଶିକ୍ଷାନବିସ୍ ରୂପେ
କାରଖାନାରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ ।

ନବୀକରଣ—ପୁନର୍ଗଠନ; ନୂତନ କରିବା ।

ଆମ ରାଜ୍ୟରେ ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷା ପାଠ୍ୟକ୍ରମ ନବୀକରଣ
ଏକ ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ପଦକ୍ଷେପ ।

ନବୀନ—ନୂଆ ।

ନବୀନତା—ନୂତନତା ।

ଶିଶୁମାନେ ସାଧାରଣତଃ ନବୀନତାରେ ଅସ୍ପଦ୍ୟ ।

ନବୀଭବନ—ନୂତନଭାବ ଲଭ ।

ନବେ—୧୦ ।

ନବ୍ୟ—ନୂତନ ।

ନଭ, (ନଭଃ)—ଆକାଶ ।

ନଭସ୍ପର୍ଶୀ—ଆକାଶ କୁଆଁ ।

ବନ୍ଧେ ସହରରେ ନଭସ୍ପର୍ଶୀ ଅନେକ ପ୍ରାସାଦ
ରହିଛି ।

ନଭେମ୍ବର—ଇଂରେଜୀ କ୍ୟାଲେଣ୍ଡରର ଏକାଦଶତମ
ମାସର ନାମ ।

ନଭେମ୍ବର ୧୪ ତାରିଖକୁ ଆମ ରାଜ୍ୟରେ ଶିଶୁ-
ଦିବସ ରୂପେ ପାଳନ କରାଯାଏ ।

ନଭେଲ—ଉପନ୍ୟାସ ।

ଛାତ୍ର ଜୀବନରେ ନଭେଲ ପଢ଼ା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରୀୟ ନୁହେଁ ।

ନଭୋମଣ୍ଡଳ—ମଣ୍ଡଳାକାର ଆକାଶ ଦେଶ ।

ପକ୍ଷୀଗଣ ନଭୋମଣ୍ଡଳରେ ଉଡ଼ି ଉଡ଼ି କ୍ରମେ ଅଦୃଶ୍ୟ
ହୋଇଗଲେ ।

ନମ (ନମଃ)—ପ୍ରଣାମ ।

ନମନୀୟ—କୁଆଁ ଦେଖିଥିବା, ନରମା ।
ନମନୀୟତା ପତାଏର ଏକ ଚିହ୍ନ ବୁଝ ।
କାହା ଏକ ନମନୀୟ ପତାଏ ।

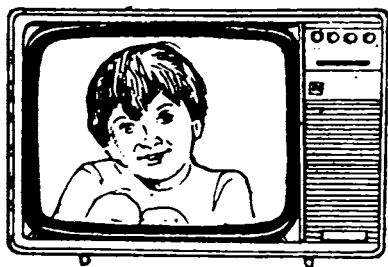
ନମସ୍କାର—ହାତଯୋଡ଼ି ଅଭିବାଦନ କରିବା ।
ଛାତ୍ରମାନେ ନବାରତ ଶକ୍ଷକଙ୍କୁ ନମସ୍କାର କରି
ଶ୍ରେଣୀ ଗୁଡ଼ିକ ପାହୋଟି ନେଲେ ।

ନମସ୍ତେ—ନମସ୍କାର ।

ନମସ୍ୟ—ପୂଜନୀୟ ।
ବାତିର ପିତା ରୂପେ ଗାନ୍ଧିଜୀ ଅମର ନମସ୍ୟ ।

ନମାଜ—ମୁସଲମାନଙ୍କର ଉପାସନା ।
ନମାଜ ପାଠ ବସ୍ତ୍ରାଳମ୍ବ ଧର୍ମର ପ୍ରଧାନ ଅଙ୍ଗ ।

ନମୁନା—ଉଦାହରଣ ।

ବିଜ୍ଞାନ ଦ୍ଵାରା ଦୂର ଜିନିଷ ଦେଖିବାରେ ଆମେ ସପକ
ହୋଇଛୁ କହି ଶିକ୍ଷକ ଟେଲିଭିଜନ୍‌ର ନମୁନା
ଦେଖାଇଲେ ।

ନମ୍ବର — ଅଙ୍କ ।

ପରୀକ୍ଷାରେ ମୋର ଏଥର ଭଲ ନମ୍ବର ମିଳିଥିବ ।

ନମ୍ର—ବିମତ ।

ଛାତ୍ର ଛାତ୍ରୀମାନେ ଗୁରୁଜନଙ୍କ ଆଗରେ ନମ୍ର ଓ ଧୀର
ହେବା ଉଚିତ୍ ।

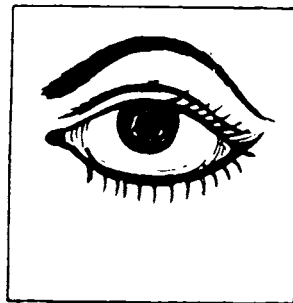
ନମ୍ରତା—ବିମତ ଶାବ ।

ନମ୍ରତା ଛାତ୍ର ଜୀବନର ପରମ ପାଥେୟ ।

ନମ୍ର ସ୍ଵରାଜ—ବିମତ ପ୍ରକୃତି ସାହାର ।

ପିଲାଟିର ନମ୍ର ସ୍ଵରାଜ ଦେଖି ଗୁରୁଙ୍କର ହୃଦୟ ତରଳି
ଯାଇଥିଲା ।

ନୟନ—ଆଖି ।

ଶ୍ରାବ୍ୟ ଯଥୋଦ୍ଦୀର୍ଘ ନୟନ ପିତୃଳା ଥିଲେ ।

ନୟନଗୋଚର — ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ।

ଟ୍ରେନ୍‌ରେ ଯାଉଥିବା ବେଳେ ବାଲୁଗା ନିକଟରେ
ଚିଲିକାର ଅନୁପମ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ନୟନଗୋଚର
ହୁଏ ।

ନୟନକୋର—ନନ୍ଦନା ।

ସହରରୁ ଆବର୍ତ୍ତନା ନୟନକୋର ମଧ୍ୟ ଦେଇ
ନିଷ୍କାସିତ ହୁଏ ।

ନର—ମନୁଷ୍ୟ ।

ନର ମାତ୍ରେହି ମରଣଶାଳ ।

ନରକ—ପୁରାଣ ବର୍ଣ୍ଣିତ ପାପୀର ଦଣ୍ଡସ୍ଥାନ ।

ପାପକଲେ ମଣିଷ ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ନରକରେ ମାନ
ପାଏ ବୋଲି ଅନେକଙ୍କର ବିଶ୍ଵାସ ।

ନର କଙ୍କାଳ—ମନୁଷ୍ୟ ଦେହର ରକ୍ତ ମାଂସ ଚର୍ମସ୍ଥାନ ଅସ୍ଥିର ଗୁଣ୍ଡ ।

ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜରେ ଅନେକ ନର କଙ୍କାଳ ପାଠ୍ୟ ବସ୍ତୁ ରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଛି ।

ନରପତି—ରାଜା ।

ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଦେବ କାଞ୍ଚ ନରପତିଙ୍କ କନ୍ୟାଙ୍କୁ ବିବାହ କରିଥିଲେ ।

ନରବଳି—ଶତ୍ରୁରୁକୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିବା ପାଇଁ ନର-ମୃତ୍ୟୁ କରିବାର ପ୍ରଣା ।

ନରବଳି ଏକ କୁ ସଂସ୍କାର ଓ ଏ ପ୍ରକାର ଜୟନ୍ତ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ସରକାର କଠୋର ହସ୍ତରେ ଦମନ କରିଛନ୍ତି ।

ନରମ—କୋମଳ ।

ସଞ୍ଜ ହାତକୁ ନରମ ଲାଗେ ।

ନରମପତ୍ନୀ—ମୃଦୁ ଉପାୟରେ ରାଜନୈତିକ ପରିବର୍ତ୍ତନରେ ବଶ୍ୟାସୀ ।

ଆମ ଦେଶରେ ନରମପତ୍ନୀ ଲୋକ ଅନେକ ଦେଖାଯାନ୍ତି ।

ନରମେଧ—ନରବଳି ଦିଆଯାଉଥିବା ପଦ୍ଧତି ।

ପୂର୍ବକାଳରେ ନରମେଧ ସଙ୍ଗ କରାଯାଉଥିଲା ।

ନର ଲୋକ—ମୃତ୍ୟୁ ।

ନର୍କ—ମୃତ୍ୟୁ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରୁଥିବା ପୁରୁଷ ।

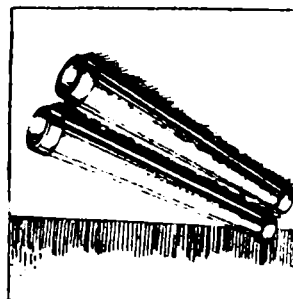
ରାଜପରିବାରରେ ନର୍କକମାନେ ସଭାଙ୍କ ଆମୋଦ ପ୍ରମୋଦ ପାଇଁ ରହୁଥିଲେ ।

ନର୍କିନ—ମୃତ୍ୟୁ ।

ନର୍କମା—ମଇଳା ପାଣି ବାହାର କରିବା ପାଇଁ ନଳା ।

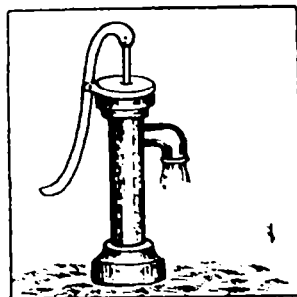
କଟକ ସହରରେ ନଳା ନର୍କମା ଅନେକ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ।

ନଳ—ମଝିରେ ଗର୍ଭ ଥିବା ଘଣ୍ଟ ।

ସହରରେ ଜଳଯୋଗାଣ ବଡ଼ ବଡ଼ ସିମେଣ୍ଟ ତିଆରି ନଳ ସାହାଯ୍ୟରେ କରାଯାଉଅଛି ।

ନଳକୁପ—ମାଟି ଚତୁ ପାଣି ବାହାର କରିବା ନଳ ।

ଅତିକାଳି ଗାଁ ଗଣ୍ଡାରେ ନଳକୁପ ବସାଯାଇ ପାନୀୟ ଜଳ ଯୋଗାଣର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଉଛି ।

ନଳା—ନର୍କମା ।

ଭବ୍ୟ ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟରକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ଘରର ଭିତ୍ତିପାଖେ ଥିବା ନଳା ସବୁ ପରିଷ୍କାର କରିବା ଉଚିତ୍ ।

ନଳ, (ନଳୀ) — ନଳ ।

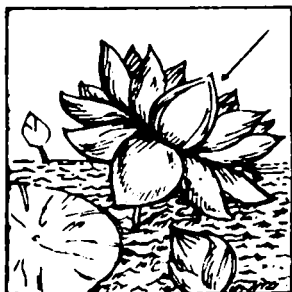
ପୁଞ୍ଜାନଳୀଟି ସାହାଯ୍ୟରେ ସାତା ତୁଳା ଲଗାଉଛି ।

ନଳତା — ଝୋଟ ଗଛ ।

ନୌପୁନା ଅଞ୍ଚଳରେ ଅଧିକ ବର୍ଷା ଯୋଗୁଁ ସେଠାରେ
ନଳତା ଋଷ ଅଧିକ ଦେଖାଯାଏ ।

ନଳନ — ପତ୍ର ।

ନଳିନୀ — ପଦ୍ମପୁଲ, ପଦ୍ମପୂର୍ଣ୍ଣ ସୁସୁରଣୀ ।

ନଶ୍ୱର — ଅସ୍ତ୍ରାୟୀ ।

ଅବିନଶ୍ୱର ଦୁର୍ଗାରେ ସମସ୍ତେ ମରଣଶାଳ ।

ନଷ୍ଟ — ନାଶ ପାଇଯିବା ।

ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାରେ ପିଲାଟିର ଆଖି ଦୁଇଟି ନଷ୍ଟ ହୋଇଗଲା ।

ନସି — ଡେମ୍ଫ ଛୁଡ଼ାଇ ଦେବାପରେ ଯେଉଁ ଶୀର ଝରେ ।

ଖରବିନେ ଆଜି ନସି ପକ'ଇ ପଖାଳ ଖାଆନ୍ତି ।

ନସିକ, (ନସୀବ) — ଭ୍ରାତ୍ୟ ।

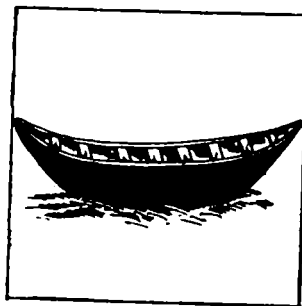
ନସ୍ୟ — ନାସ ।

ନସ୍ୟଦାନ — ନାସ ରଖାଯାଉଥିବା ପାତ୍ର ।

ନା — ନୁହେଁ ।

ନା, ନା — ନୁଁ ସେ କାମ କେବେହେଁ କରିପାରିବି
ନାହିଁ ।

ନାଆ — ଡଙ୍ଗା ।

ନାଆଟି ନଦୀ ବନ୍ଧରେ ଭସି ଭସି ଯାଉଛି ।

ନାଁ, ନାଆଁ — ନାମ ।

ଅମ ଦେଶର ନାଆଁ ଭରବର୍ଷ ।

ନାଆଁକୁ—ସାମାନ୍ୟ ମାତ୍ର ।

ସେ ମୋର ଏକାକରେ ନାଆଁକୁ ମାତ୍ର ଭରସା ।

ନାଇଟ୍ରୋଜେନ୍—ବାୟୁ ମଣ୍ଡଳରେ ଶତକଡ଼ା
୭୫ ଭାଗ ଥିବା ଏକ ମୌଳିକ ଗ୍ୟାସ୍ ।

ନାଇଟ୍ରୋଜେନ୍ର ଉପାଦାନ ସାର ଉଷ ପାଇଁ
ଉପଯୋଗୀ ।

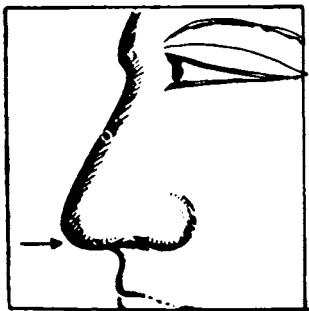
ନାଉରୀ—ନୌକା ବାହୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ତୁମ୍ଭେ ନାଉରୀଟି ବଡ଼ କଷ୍ଟରେ ନୌକା ବାହୁ ନିଜର
ଗୁରୁଗଣ ମେଣ୍ଟାଉଛି ।

ନାଏକ—ଅଧିନାୟକ, ଦଳପତି ।

ନାକ—ସ୍ତ୍ରୀ କରିବା ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ।

ନାକତ—ଉଦ୍ଧୃତ, ରାଜ ।

ବିରାଟପତି ମକଦମାକୁ ଉଚିତ ମନେ ନ କଲେ
ନାକତ କରିଦିଅନ୍ତି ।

ନାଲୁ (ନାକାଲୁ)—ଖରାପ ।

୨୮

ନାକୁଆ—ଲମ୍ବା ନାକ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

କାଷ୍ଠୀର ଲେକମାନେ ପ୍ରାୟ ନାକୁଆ ।

ନାକେଇବା—ଲୋଭ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଅପେକ୍ଷା କରିବା ।

କୁକୁରଟି ମାଂସ ଖଣ୍ଡିଏ ପାଇବା ପାଇଁ ଗାଈପେଟାକୁ
ପାଖରେ ନାକେଇଛି ।

ନାକେଦମ୍—ଅତି ହଇରାଣ ।

ବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ମୋର ସ୍ବାବୃତ୍ତି ପତ୍ର ଅଣିବାରେ ମୁଁ
ଅତି ନାକେଦମ୍ ହୋଇଗଲିଛି ।

ନାଗ—ଏକପ୍ରକାର ସାପ ।

ନାଗସାପ ଉପରେ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ଅନନ୍ତ ଉଦୟ ହୁଏ
ବୋଲି ପୁରାଣରେ ବର୍ଣ୍ଣନା ଅଛି ।

ନାଗର—ଉଷିକ, ସୌଖୀନ ପୁରୁଷ ।

ନାଗରା—ଏକପ୍ରକାର ବାଦ୍ୟ ।

ପୂର୍ବକାଳରେ ନାଗରା ବଜାଇ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଘୋଷଣା ଦେବାକୁ ଉପଯୋଗୀ ଥିଲା ।

ନାଗରାଜ—ନଗରବାସୀ ।

ଅତିର ଶିଶୁମାନେ ଏ ଦେଶର ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନାଗରାଜ ।

ନାଗରୁ—କିଛି କରି ନ ପାରିବାର ଅବସ୍ଥା; ନିରୁପାୟ ।

ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକ ଛାତ୍ରବହୁଳ ହୋଇ ମଧ୍ୟ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କୁ ପୋଲିସ୍ ହାତରୁ ମୁକ୍ତକରିବା ପାଇଁ ନାଗରୁ ହୋଇଗଲେ ।

ନାଟିକା—ନୃତ୍ୟ କରିବା ।

ସ୍ତ୍ରୀ କଣ୍ଠେଇଟିରେ ରୁଚି ଦେବାମାତ୍ରେ କଣ୍ଠେଇଟି ନାଟିକାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା ।

ନାଛୁବା—ବହୁଳ ମାରିବା ।

ଶିକାରୀଟି ତା'ର ଡାରୁ ଖୁଦା ନଳୀଟିରେ ହରିଣଟିକୁ ନାଛୁଦେଲା ।

ନନ୍ଦୋଡ଼କଦା—କିନ୍ତୁରେ ଅଟଳ ।

ରାଅଁ ଲୋକମାନେ ମୋକ ହୋଇ ଗାଡ଼ି ନ ଛାଡ଼ିବା ପାଇଁ ନନ୍ଦୋଡ଼କଦା ।

ନାଟ—ନାଚ ।

ସ୍ୱର୍ଗତ ବୈଷ୍ଣବ ପାଣିଙ୍କ ଗାଦିନାଟ ଓଡ଼ିଶାର ଗାଁଗହଳିରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଲାଭ କରିପାରିଛି ।

ନାଟକ—ରଙ୍ଗମଞ୍ଚରେ ଅଭିନୀତ ଦୃଶ୍ୟ ସମୂହ ।

ନାଟକଟିରେ ସମସ୍ତ ଚରିତ୍ର ବେଶ୍ ଅଦର୍ଶ ଧରଣର ।

ନାଟିକା—ସ୍ଥେଟ ନାଟକ; ନାଡ଼ ।

ଦେବୀନୀ ନୃତ୍ୟନାଟିକାଟିର ଅଭିନୟ ଅତୀତ ମର୍ମସ୍ପର୍ଶୀ ହୋଇଥିଲା ।

ନାଟୁଆ—ଯେ ନାଟ କରେ ।

—ଯେ ପାଲ ଲଗାଇଦିଏ ।

ଗାଁ କଳହରେ ହରିସିଂ ଅସଳ ନାଟୁଆ ଲୋକ ଥିଲେ ।

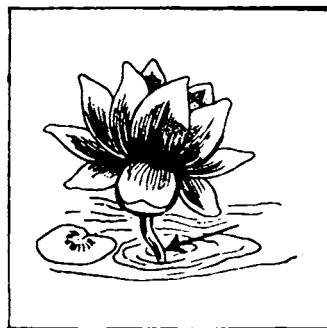
ନାଟ୍ୟକାର—ଯେ ନାଟକ ରଚନା କରନ୍ତି ।

ସେକୃପିଅର ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ଇଂରାଜୀ ନାଟ୍ୟକାର ।

ନାଟ୍ୟାଭିନୟ—ନାଟକ ବା ନାଟ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବା ।

ଆମ ସ୍କୁଲରେ ପୁରସ୍କାର ବିତରଣ ଉତ୍ସବ ଦିନ ନାଟ୍ୟାଭିନୟ ହୋଇଥିଲା ।

ନାଡ଼—ଡେମ୍, ଯାହାଦ୍ୱାରା କୌଣସି ଫୁଲ ବା ଫଳ କାଣ୍ଡ ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ ହୋଇଥାଏ ।

ପତ୍ର ଏବଂ କଣ୍ଡ ଫୁଲର ନାଡ଼ ବେଶ୍ ଲମ୍ବା ।

ନାଡ଼, (ନାଡ଼ୀ)—ହସ୍ତସ୍ଥ ଶିରା ବଣେଷ ।

ଆରକାଳରେ କବିରାଜମାନେ ନାଡ଼ ଦେଖି ଦେହର ଉଦ୍ଭାସ ମାପୁଥିଲେ ।

ନାଡ଼—ଗୋଡ଼ରେ ଆସାତ କରିବା ।

ଗାଈଟି ନାଡ଼ ମାରୁଅଛି ।

ନାଡ଼ି—ପୁଅ ବା ଝିଅର ପୁଅ ।

ନାଡ଼ୁଣୀ—ପୁଅ ବା ଝିଅର କନ୍ୟା ।

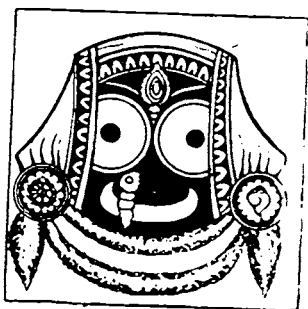
ନାତିଦୀର୍ଘ—ଅତି ଲମ୍ବା ନ ହୋଇଥିବା ।

ପୋଲଟିର ଲମ୍ବ ନାତିଦୀର୍ଘ ।

ନାତିଶୀତୋଷ୍ଣ—ବେଶୀ ଶୀତ ନୁହେଁ କି ବେଶୀ ଉଷ୍ମ ନୁହେଁ ।

ଭୂମଧ୍ୟସାଗର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଅଞ୍ଚଳରେ ନାତିଶୀତୋଷ୍ଣ ଜଳବାୟୁ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ।

ନାଥ—ସ୍ୱାମୀ, ହର୍ଷାକର୍ଷା, ବଧାତା ।

ଭଗନାଥ ଜଗତର ନାଥ ରୂପେ ବିବିତ ।

ନାଦ—ଶବ୍ଦ ।

ମେଢ଼ ବିପର୍ଜନ ବେଳେ ତୁରୀ ନାଦରେ ଗଗନ ପବନ ପ୍ରକାଶିତ ହେଲା ।

ନାନା—ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ।

ନାନା ରକମର ବେଶ ପୋଷାକ ପିନ୍ଧି ଯାତ୍ରାରେ ଲୋକମାନେ ୁଳ ହୋଇଛନ୍ତି ।

ନାନାକାତୀୟ—ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ରକମର ।
ବସିରରେ ନାନାକାତୀୟ ଫୁଲ ଫୁଟିଅଛି ।

ନାନାବିଧ—ଅନେକ ପ୍ରକାରର ।

ଗୋଲ୍‌ପ ଫୁଲର ନାନାବିଧ ରଙ୍ଗ ଦର୍ଶକ ମନ ହରିନିଏ ।

ନାନୀ—ବଡ଼ ଭଉଣୀ ।

ସାନ ଭଉଣୀକୁ ନାନୀ ଉପଦେଶ ଦ୍ୱାରା ସବୁଥ ଦେଖାଇ ଦିଅନ୍ତି ।

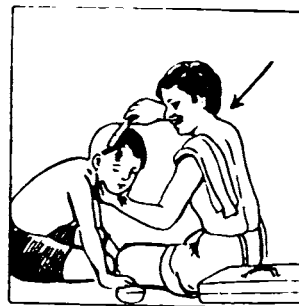
ନାଁ ପକାଇବା—ବଦ୍ଦନାମ କରିବା ।

ହରେକୃଷ୍ଣ ବାବୁଙ୍କ ପୁଅ ଧର୍ମ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବା ଦ୍ୱାରା ନିଜ ବାପର ନାଁ ପକାଇବା ହିଁ ସାର ହେଲା ।

ନା ପସନ୍ଦ—ପସନ୍ଦ ଯୋଗ୍ୟ ନ ହେବା ।

ଜମିଟି ଖାଲୁଆ ତାଗାରେ ଥିବାରୁ କିଛିବା ପାଇ ତାଙ୍କର ନା ପସନ୍ଦ ହେଲା ।

ନାପିତ—ଭଣ୍ଡାର ।

ନାବାଳକ—ଆଜନ ଅନୁସାସୀ ଉପଯୁକ୍ତ ବୟସରେ ପଢ଼ୁଥିବା ଧୂବା ବାଳକ ।

ସେ ନା ବାଳକ ହୋଇଥିବାରୁ ଷେଟର ଲିଷ୍ଟରେ ତାଙ୍କ ନାଁ ନଥିଲା ।

ନା ବାଳକତ୍ୱ—ଅନୁସାସୀ ବୟସର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ।

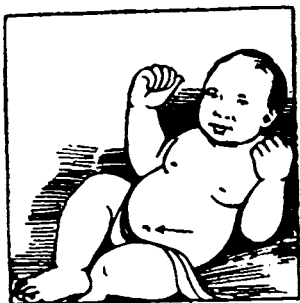
ଛାତ୍ରମାନଙ୍କର ନା ବାଳକତ୍ୱ ଚରଣ ହିଁ ଅନେକାଂଶରେ ବିଦ୍ୟାଳୟର ଅଗାଧି ପାଣି ଦାୟା ।

ନାବିକ—ନାଉରା, ସେ ଡଙ୍ଗା ବାହେ ।

ନାରି—ଶରୀରର ଏକ ଅଂଶ ବଂଶେଷ; ନାହିଁ ।

—ମଧ୍ୟସ୍ଥର ।

ପୃଥିବୀର ନାଭିକେନ୍ଦ୍ରରେ ଅତ୍ୟଧିକ ଉପ ଓ ତାପ
ଫଳରେ ସେଠାରେ କୌଣସି ପଦାର୍ଥ କଠିନ
ଅବସ୍ଥାରେ ରହି ନ ପାରେ ।

ନାମ—ନାଁ ।

—ଖ୍ୟାତ ।

କୋଣାର୍କ ମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣ କରି ଲଙ୍କୁଳା ନରସିଂହଦେବ
କାଳ କାଳକୁ ନାମ ରଖିଯାଇଛନ୍ତି ।

ନାମକ—ନାମରେ ।

ସ୍ତବ୍ଧ ନାମକ ନୃତ୍ୟନାଟିକାଟି ଅତି ପ୍ରଦର୍ଶିତ
ହେବ ।

ନାମକରଣ—ନାମିତ କରିବା ।

ନାଷିକପାତଶା ଶିର ନାମକରଣ ନାଷିକ ରଜବୃକ୍ଷୀ
ଜାମ ଅନୁସାରେ ହୋଇଛି ।

ନାମରତ୍ନ—ଚକ୍ର; ସତ୍ତ୍ୱ ।

କ୍ଷାନ୍ତିରେ ତ୍ରିସ୍ତମ୍ଭର ନାମରତ୍ନ ମଧ୍ୟ ନ ଥିବ ।

ନାମସ୍ତ—ଅସ୍ତର ।

ମୋ ପ୍ରଜ୍ଞାବରେ ସେ ନାମସ୍ତ ହେଲେ ।

ନାମଜାତା—ଜଣାଶୁଣା, ପ୍ରସିଦ୍ଧ ।

ପଣ୍ଡିତ ନୀଳକଣ୍ଠ ତଣ୍ଡେ ନାମଜାତା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ନା ମଞ୍ଜୁର—ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିବା ।

ସ୍ବେଚ୍ଛାକୁ ଜାମିନରେ ଛାଡ଼ିବା ପାଇଁ ଅବେଦନକୁ
ବିଶ୍ୱରପତି ନା ମଞ୍ଜୁର କଲେ ।

ନାମଧାମ—ପରିଚୟ ।

ହରିଷ ବାବୁ ଅବଶା ଅଗ୍ରଦୂର୍ଗର ନାମ ଧାମ ପରାଣି
ବୁଝିବା ପରେ ତାଙ୍କୁ ଘର ଭିତରକୁ ଡାକିଲେ ।

ନାମ ଧେୟ—ନାମ ଯୋଗ୍ୟ ।

ନାମ ଫଳକ—ନାମ ଲେଖାଥିବା କାଠ ବା ଧାତୁ
ନିର୍ମିତ ପଟା ।

ଜଗନ୍ନାଥ ବାବୁଙ୍କ ଘର ଫାଟକରେ ନାମ ଫଳକ
ବୋଯାଇଛି ।

ନାମ ବିହୀନ—ନାମ ନ ଥିବା ।

ନାମମାତ୍ର—ନାଁକୁ କେବଳ ।

ନାଟକଟିରେ ନାୟକର ନାମମାତ୍ର ଭୂମିକା ରହିଛି ।

ନାମାଙ୍କୁ—ଯେ କୌଣସି ନାମରେ ଗଣନା
କରାଯାଉଥିବା ଅଙ୍କ ।

ନାମାଙ୍କିତ—ଯେ କୌଣସି ନାମରେ ଅଙ୍କିତ ବସ୍ତୁ ।

— ପଦାର୍ଥ ଉପରେ ଅଙ୍କିତ ଫଳକ ।

ନାମାବଳୀ—ନାମ ସମୂହ ।

ନାୟକ—ନାଟକରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ମୁଖ୍ୟ ପୁରୁଷ ।

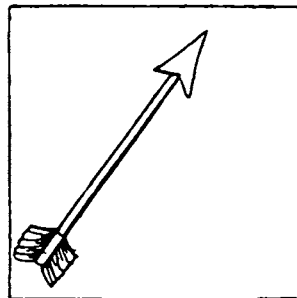
ନାଟକରେ ଖଳ ନାୟକମାନଙ୍କୁ ସାଧାରଣତଃ
ଦର୍ଶକମାନେ ପସନ୍ଦ କରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ନାରକୀୟ—ଅମାନୁଷ୍ଟିକ କାର୍ଯ୍ୟ ।

କଳକିତ୍ରର ପ୍ରଭବ ଯୋଗୁଁ ସମାଜରେ ନାରକୀୟ
ଘଟଣା ଘଟୁଛି ବୋଲି ଅନେକ ମତ ଦିଅନ୍ତି ।

ନାରଙ୍ଗ—ଏକପ୍ରକାର ଫଳ ।

ନାରୁତ—ଶର ।

ଅତିବାସୀମାନେ ହିଂସ୍ର ଜନ୍ତୁଙ୍କ ଅତ୍ରମଣରୁ ରକ୍ଷା-
ପାଇବା ପାଇଁ ନାରୁତ ଧରି ବଣ ଜଙ୍ଗଲରେ ବୁଲନ୍ତି ।

ନାଗୁକ—ମନା କରିବା, ଶୁକ ନ ହେବା ।

—ଅନିଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ କରିବା ।

ସ୍ବାତନ୍ତ୍ର୍ୟାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଦଣ୍ଡବିଧାନ କରିବାକୁ ଶିକ୍ଷକ
ନାଗୁକ ହେଲେ ।

ନାରିକେଳ—ନଡ଼ିଆ ।

ପୁରୀର ସମୁଦ୍ର ଉପକୂଳ ନାରିକେଳ ଗୁଣ ପାଇଁ
ଉପଯୋଗୀ ।

ନାରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ ଜାତି ।

ନାରୀ ଓ ନର ଅନବଦ୍ୟ ସୂତ୍ର ।

ନାଲ—ଜଳ ବୋହୁଥିବା ପ୍ରଦେଶ ।

ପାହାଡ଼ିଆ ଅଞ୍ଚଳରେ ଖରସୋତା ନାଲଗୁଡ଼ିକ
ଦେଖାଯାନ୍ତି ।

—ପାଟିରୁ ବୋହିବା ଲୁଲ ।

ନାଲ, (ନାଲୀ)—ଜଳ ନିର୍ଗମ ପଥ ।

ସହରର ନାଲଗୁଡ଼ିକ ଆବର୍ତ୍ତନାରେ ଦୂର୍ଘ
ହୋଇଗଲାଣି ।

ନାଲି—ରଙ୍ଗ ବିଶେଷ (ରକ୍ତ ରଙ୍ଗ) ।

ଏହି ଗୋଲପ ଫୁଲଟିର ରଙ୍ଗ ନାଲି ।

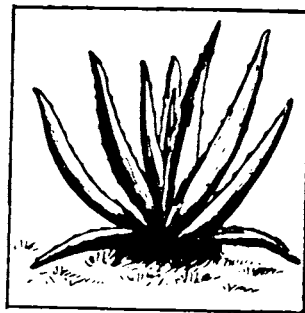
ନାଲିଆ—ରକ୍ତ ରଙ୍ଗ ବିଶିଷ୍ଟ ।

ନାଲିସ୍—ଅଭିଯୋଗ କରିବା ।

—ମୋକଦ୍ଦମା କରିବା ।

ନ୍ୟାୟ ପାଇବା ପାଇଁ ଦୁଇ କଚେରୀରେ ଶ୍ଯାମକାଦୀଙ୍କ
ବିରୁଦ୍ଧରେ ନାଲିସ୍ କରିଛନ୍ତି ।

ନାଲୁଆ—ଲୁଲମୟ ।

ଘିକୁଆଁରୀ ପତ୍ର ଛିଣ୍ଡାର ଦେଲେ ତହିଁରୁ ନାଲୁଆ
ଚିନିଷ ବାହାରେ ।

ନାଶ—ଧ୍ବଂସ ।

କାବନାଶ ତୈନ ଧର୍ମର ମତ ବିରୋଧୀ ।

ନାଶକ—ପାହା ବା ସେ ଧ୍ବଂସ କରେ ।

କାଟନାଶକ ଔଷଧର ବ୍ୟବହାର ଏବେ ପୁରପଲ୍ଲୀରେ
ଦେଖାଗଲାଣି ।

ନାଶନ—ଧ୍ବଂସ ।

ନାସା—ନାକ ।

ନାସା ଅମ ଶରୀରର ପ୍ରାଣେହିୟ ।

ନାସାରନ୍ତ୍ର—ନାକ ପୂଜା ।

ନାସାରନ୍ତ୍ର ଦେବ ବାୟୁ ଶରୀର ଭିତରକୁ ପ୍ରବେଶ କରେ ।

ନାସିକା—ନାକ ।

ନାସ୍ତା—ଜଳଶିଆ ।

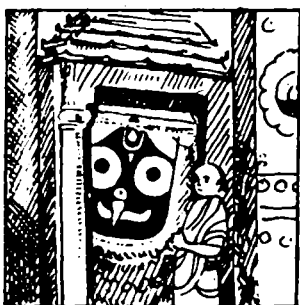
ନାସ୍ତିକ—ଯିଏ ଶ୍ରେୟରକ ଅସ୍ତିତ୍ୱ ମାନେ ନାହିଁ ।

ଅଧୁନିକ ସତ୍ୟତା ଲୋକମାନଙ୍କୁ ନାସ୍ତିକ କରି-
ଦେଇଛି ।

ନାସ୍ତିକତା—ନାସ୍ତିକ ମନୋଭାବ ।

ନାହା—ମାଲକ, ସ୍ୱାମୀ ।

—ସାହା ।

ଜରଜର ନାହା ଜଗନ୍ନାଥ ମୋ ସୁଖ ଦୁଃଖର ସାଥୀ;
ସେ ହିଁ ଏକମାତ୍ର ଭରସା ।

ନଥ—ମୂଳଦୁଆ ।

ଘର ତିଆରି ପାଇଁ ନଥଟି ଖୋଳାଯାଉଛି ।

ନଥଶ—ଭଣା, ଅଳ୍ପ ।

ଚନ୍ଦ୍ରବର୍ଷ ମରୁଡ଼ି ହେତୁ ଦେଶରେ ଖାଦ୍ୟଶସ୍ୟ ନଥଶ୍ଚ
ପଡ଼ିଲା ।

ଦିନକୁଦିନ ନଥଶ୍ଚିଆ ବଜେଟ୍ ଭିତରେ ମଣିଷକୁ
ଚଳିବାକୁ ପଡ଼ୁଛି ।

ନଥ ଗିଳା—ଗାଲୁଆ, ଯେ ବଡ଼ ବଡ଼ କଥା କହେ
ମାତ୍ର କାମକୁ କିଛି ନୁହେଁ ।

ନଥାଁ ବାଣ—ନଥାଁ ଭଳ ଚାତୁର୍ତ୍ତି ଗର୍ଜିବା ।

ନିଜ ନାଁରେ ମିଛ କଥା ଶୁଣି ରାଗ ରାଗରେ ନଥାଁ ବାଣ
ହୋଇଗଲା ।

ନଥାସ—ଅଲଗା ।

ଆଜିକାଲିର ରାତି ନାତି ପୁର କାଳର ନାତି ନିୟମ
ଠାରୁ ନଥାସ ।

ନିଉଛଣା, (ନିଉଛୁଣା)—ଦୃଶ୍ୟ, ତୁଚ୍ଛ, ସ୍ୱାଦ ।

ଧନ ମାନରେ ନିତଦ୍ୱ ହରାଇ ରାଗ ନିତର ନିଉଛୁଣା
ଜୀବନକୁ ତୁଚ୍ଛ ମନେକରୁଛି ।

ନିଃଶବ୍ଦ—ଶବ୍ଦ ନ କରି ।

ବାପାଙ୍କ ଚାଲି ଶୁଣି ପିଲାଟି ନିଃଶବ୍ଦରେ ଘରୁ
ବାହାରିଗଲା ।

ନିଃଶ୍ୱାସ—ଶ୍ୱାସର ଭିତରୁ ପବନ ସ୍ଥୁଡ଼ିବା ।

ନିଃଶ୍ୱାସ ବୋଲୁ ବୁଦ୍ଧ ହେଲେ ଅଶୁଦ୍ଧି ଲାଗେ ।

ନିଃସଙ୍କୋଚ—ସଙ୍କୋଚ ନ କରି, ଶଙ୍କା ନ କରି,
ଭୟ ନ କରି ।

ପିଲାଟି ନିଃସଙ୍କୋଚରେ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଆଗରେ ତା'ର
ଦୋଷ ସ୍ୱୀକାର କଲା ।

ନିଃସଙ୍ଗ—ସଙ୍ଗହୀନ ।

ଗୌତମ ବୁଦ୍ଧ ନିଃସଙ୍ଗ ଜୀବନ ସାପନ କରିବାକୁ
ଭଲ ପାଉଥିଲେ ।

ନିଃସନ୍ତାନ—ସନ୍ତାନହୀନ ।

ନିଃସନ୍ତାନ ବ୍ୟକ୍ତି ପିଲାପିଲିଙ୍କ ଜଞ୍ଜାଳରୁ ମୁକ୍ତ ।

ନିଃସନ୍ଦେହ—ନିଶ୍ଚୟ, ସନ୍ଦେହ ନ କରି ।

ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଆଗରେ ଛାତ୍ର ନିଃସନ୍ଦେହରେ ବକ୍ତବ୍ୟ
ପ୍ରକାଶ କରିବା ଉଚିତ ।

ନିଃସମ୍ବଳ—ସମ୍ବଳହୀନ ।

ବନ୍ୟା, ମରୁଡ଼ି ଓ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷର ପ୍ରାଦୁର୍ଭାବରେ ମଣିଷ
ସମାଜ କ୍ରମାଗତ ଭାବେ ନିଃସମ୍ବଳ ହୋଇ
ପଡ଼ୁଛି ।

ନିଃସରଣ—ନିର୍ଗତ ହେବା ।

ଝରଣାରେ ଜଳ ନିଃସରଣର ବୁଲୁଥିଲା ତାନ କରି ମନକୁ ମୁଗ୍ଧ କରିଦିଏ ।

ନିଃସର୍ତ୍ତ—ସର୍ତ୍ତହୀନ ।

ନିଃସହାୟ—ସାହାଯ୍ୟ ନା ଆଶ୍ରୟହୀନ ।

ବୃଦ୍ଧାବସ୍ଥାରେ ବାପ ମା ସନ୍ତାନ ସନ୍ତତି ହସଲ ନିଃସହାୟ ଅବସ୍ଥାରେ ଚଳୁଛନ୍ତି ।

ନିଷ୍ଠାସିତ—ବାହାର କରିଦେବା ।

ବଡ଼ ବଡ଼ ନାଳୀ ଦେଇ ସହର ଭିତରୁ ମଇଳା ଆବର୍ଜନା ନିଷ୍ଠାସିତ ହୁଏ ।

ନିଃସ୍ପନ୍ଦ—ସ୍ପନ୍ଦନହୀନ ।

ତାଙ୍କ ଚରାଚର ଚର୍ଚ୍ଚନା ମୃତପ୍ରାୟ ନିଃସ୍ପନ୍ଦ ।

ନିଃସ୍ପୃହ—ଯାହାର ସ୍ପୃହା, ଆଗ୍ରହ ବା ଇଚ୍ଛା ନ ଥାଏ ।

ସଂଗଠନ କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରତି ଶରୀର ବାଚୁକ୍ଷର ନିଃସ୍ପୃହ ଭାବ ସମସ୍ତଙ୍କ ମନରେ ଦୁଃଖ ଦେଲା ।

ନିଃସ୍ୱ—ଗରିବ, ଦରିଦ୍ର ।

ହରିଷ୍ଚନ୍ଦ୍ର ତାଙ୍କର ଗର୍ବ ଓ ଧନ ଦାନ କରି ନିଃସ୍ୱ ହୋଇଗଲେ ।

ନିକଟ—ଅଦୂର, ସମୀପ, ପାଖ ।

ପରୀକ୍ଷା ନିକଟ ହୋଇ ଆସିଲେ ମନରେ ଭୟ ବୃଦ୍ଧି ହୁଏ ।

ନିକାଞ୍ଚନ—ନିର୍ଜନ ।

ଗୌତମ ବୁଦ୍ଧ ଏକ ନିକାଞ୍ଚନ ସ୍ଥାନରେ ତପସ୍ୟାରେ ମଗ୍ନ ରହିଲେ ।

ନିକାଲିବା—ତଡ଼େଦେବା ।

ଅବୋଲକର ପୁଅକୁ ବାପା ତଣ୍ଡିଆ ଦେଇ ଘରୁ ନିକାଲ ଦେଲେ ।

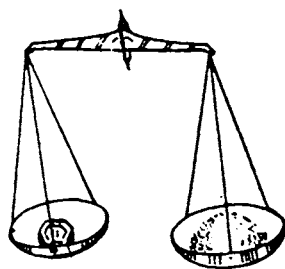
ନିକାୟ—ଶେଷ, ହସାବ ସ୍ଥିରୀକରଣ ।

ରଘୁବାବୁ ଏଠାରୁ ବଦଳି ହୋଇ ଗୁଲିୟିବା ପୂର୍ବରୁ ତୋକାନୀର ପତ୍ନୀ ହିସାବ ନିକାୟ କରିଦେଲେ ।

—ମିଆଁସା କରିଦେବା ।

ନିକିତ, (ନିକ୍ତ)—ଓଜନ ମାପ ଯନ୍ତ୍ର ।

ଦୁଇଭାଗ ପରିବାରର ପୈତୃକ ଗହଣାଗାଣି ନିକିତରେ ତରଳି ବାଣ୍ଟିନେଲେ ।

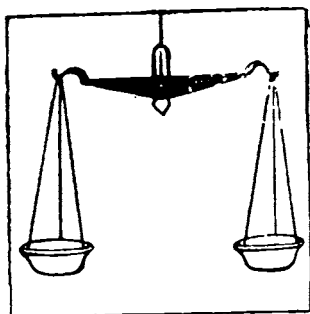
ନିକୁଞ୍ଜ—ଲତା ଗୁହ, ଗଛ ଲତା ଦ୍ୱାରା ଆଚ୍ଛାଦିତ ହୋଇ ଗୁଡ଼ାକୃତି ସ୍ଥାନ ।

ନିକୃଷ୍ଟିବା, (ନିକୃଷ୍ଟିବା), (ନିକୃଷ୍ଟିହେବା)—ଅତ୍ୟନ୍ତ ମାସାରେ ଲଜ ଲଜ ହୋଇ କୌଣସି କାମ କରିବା ।

ପିଲାଟି ଯାତ୍ରା ଦେଖିଯିବା ପାଇଁ ମା ଆଗରେ ପଛସା ପାଇଁ ନିକୃଷ୍ଟି ହେଉଛି ।

ନିକୃଷ୍ଟ—ମର, ସ୍ତାନ ।

ନିକ୍ତ—ତରଳ ।

ନିଜ ସାମାନ୍ୟରେ ତିନିଟି ମାପାଯାଏ ।

ନିଷିଦ୍ଧ—ପ୍ରତିହତାସିଦ୍ଧି ଅବସ୍ଥା ।

ନିଷେପ—ପ୍ରୋପାଡ଼ିବା ।

ବହୁତ୍ବ ଉଦ୍ଭବ ନିଷେପ କଲେ ତାହା ପୃଥିବୀର ମାଧ୍ୟାକର୍ଷଣ ଶକ୍ତି ଦ୍ଵାରା ତଳକୁ ଟାଣିହୋଇ ଥାଏ ।

ନିଷେପଣ—ପ୍ରତିଦେବା ।

ଅଧିକ ଅଧିକାଂଶମାନେ ଖଣ୍ଡା ବୁରା ନିଷେପଣ ଦ୍ଵାରା ବନ୍ୟ ଜନ୍ତୁ ଶିକାର କରୁଥିଲେ ।

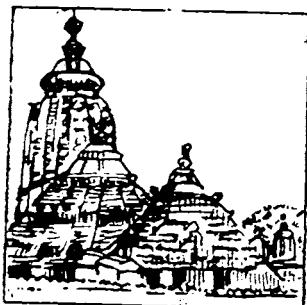
ନିଖ—ଜମ୍ବ; ଉଦ୍ଭୁଣୀ ।

ମୁଣ୍ଡକୁ ପରିଷ୍କାର କରି ଧୋଇଲେ ନିଖ ଜଳିବେ ନାହିଁ ।

ନିଖିଳ—ସାରା ଚିତ୍ତ, ସମଗ୍ର ।

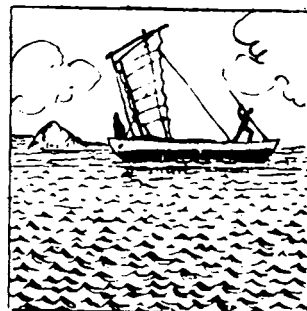
ମଧୁବାବୁ ନିଖିଳ ହୃଦୟ ଗୌରବ ।

ନିଖୁଣ—ସର୍ବତ୍ର ଖୁଣ ବା ଦୋଷ ନ ଥାଏ ।

ପୁରୀ ନଗରର କିଶୁଣ ବାବୁକାର୍ଯ୍ୟ ଦର୍ଶକ ମନରେ ଅନନ୍ଦ ସୃଷ୍ଟିକରେ ।

ନିଖୋଜ—ହଜିରିବା ।

ସମୁଦ୍ରର ତରଳ ତଳେ ଭିତରେ ଧାଉଁରଟି ନିଖୋଜ ହୋଇଗଲା ।

ନିଗମ—ସମ୍ଭାଷଣ ।

ଭରତୀୟ ଖାଦ୍ୟ ନିଗମ ଏକ ବହୁତ୍ ସଂସ୍ଥା ।

ନିର୍ଗମନ—ବାହାରିଯିବା ।

ନିଗାଡ଼ିବା—ତାଳିଦେବା ।

ତେଲ ଟିଣକୁ ନଳୀ ସାହାଯ୍ୟରେ ତେଲ ନିଗାଡ଼ି ଦିଆଯାଏ ।

ନିଗ୍ରୋ—ଆଫ୍ରିକା ମହାଦେଶରେ ବାସ କରୁଥିବା ଏକପ୍ରକାର କୃଷ୍ଣକାୟ ଅଧିବାସୀ ।

ନିଗ୍ରୋମାନେ ଆଦିବାସୀ ଅଧିକ ନେତ୍ର ହେଲେଣି ।

ନିଘଞ୍ଚି—ନିବିଡ଼ ।

ହିଂସ୍ର ଜନ୍ତୁମାନେ ନିଘଞ୍ଚି ଜଙ୍ଗଲରେ ବସବାସ କରନ୍ତି ।

ନିନ୍ଦା—ମନୋଯୋଗ ।

ପାଠପଢ଼ାରେ ମୋର ଚିନ୍ତା ନିନ୍ଦା ନାହିଁ ।

ନିନ୍ଦାଟିଆ—ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ, ନିର୍ଜନ, ଏକାକିଆ ।

ବଡ଼ଭାଇଙ୍କ ଆଦେଶ ପାଇ ସତୀ ସାତାକୁ ନିନ୍ଦାଟିଆ ବସରେ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଫେରିଆସିଲେ ।

ନିଜ—ଆପଣା ।

ନିଜନିଜର ଜିନିଷ ପତ୍ରର ଦାୟିତ୍ବ ନିଜେ ନେବା ଭବିତ ।

ନିଜସ୍ବ—ଆପଣାର ସ୍ବତ୍ତ୍ବ ବା ସମ୍ପତ୍ତି ।

ନିଜ୍—ସବୁମୋଟ ।

ବ୍ୟବସାୟରେ ଏଥର ଆମର ନିଜ୍ ଲାଭ ହଜାର ଟଙ୍କା ହୋଇଅଛି ।

ନିଠା—ଶ୍ରଦ୍ଧା, ଆଗ୍ରହ, କାର୍ଯ୍ୟରେ ପୃଷ୍ଠା ।

ଆଜି ମୋର କାମ କରିବାରେ ନିଠା ନାହିଁ ।

ନିଠୁର—ବୟା ଶୂନ୍ୟ ।

ନିତାନ୍ତ—ଅତିମାତ୍ରାରେ, ଅତିଶୟ ଭାବେ ।

ବାବନ ଧାରଣ ଆଉଁ ବାସ୍ତୁ ନିତାନ୍ତ ଅବଶ୍ୟକ ।

ନିତ୍ୟ—ଯାହା ଚେତନ ଓ ରେସ୍ତାସୀ ।

ପୂର୍ବଦିଗରେ ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ଏକ ନିତ୍ୟ ଘଟଣା ଅଟେ ।

ନିତ୍ୟକର୍ମ—ପ୍ରତିଦିନର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ, ନିଦେଶିଆ କାମ ।

ନିତ୍ୟ ନୈମିତ୍ତିକ—ଯାହା ସବୁଦିନ ରେଗୁରିତ

ଭାବେ କରାଯାଏ ।

ଭିକ୍ଷା ମାଗିବା ଭିକାରୀର ନିତ୍ୟ ନୈମିତ୍ତିକ ଅଭ୍ୟାସ ।

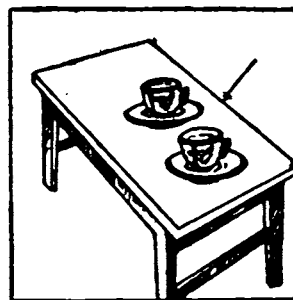
ନିଦ—ଯାହାପାଇଁ ମଣିଷ ଶୋଇପଡ଼େ ।

ପରୀକ୍ଷା ସମୟରେ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀଙ୍କୁ ବେଶୀ ନିଦ ଲାଗେ ।

ନିଦର୍ଶନ—ନମୁନା, ଚିତ୍ର ବା ସଙ୍କେତ, ପ୍ରତୀକ ।

କୋଷାର୍ ମନ୍ଦିର ଓକିଆର ଅତୀତ ଗୁରୁବଳାର ଏକ ନିଦର୍ଶନ ଅଟେ ।

ନିଦା—କଠିନ; ଯାହା ପମ୍ପା ନୁହେଁ ।

ଟେବୁଲଟି ନିଦା ବାଠରେ ତିଆରି ହୋଇଛି ।

ନିଦାଘ—ଶ୍ରୀବୃକାଳ, ଭିଷ୍ମ, ଚନ୍ଦ୍ର ।

ନିଦାଘର ପ୍ରବର୍ତ୍ତ ଗୌଡ଼ ତାପରେ ବସୁନ୍ଧର ଶ୍ରଦ୍ଧାନ ହୁଏ ।

ନିଦାନ—ମୂଳ କାରଣ ।

ପରା ସବା ଆତ୍ୟ ହଇଜା ରୋଗର ନିଦାନ ଅଟେ ।

ନିଦାରୁଣ—ନିଷ୍ଠୁର ।

ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ—ଯାହାର ଦୋଷ ନାହିଁ ବା ସେ ଦୋଷୀ ନୁହେଁ ।

ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ବ୍ୟକ୍ତି ଦଣ୍ଡ ପାଇବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ।

ନିଦ୍ରା—ନଦ ।

ନିଦ୍ରାଭୁର—ଯେ ନଦ ପାଇଁ ଆତୁର ହୁଏ ।

ନିଦ୍ରାବିଷ୍ଣୁ—ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ନଦରେ ଶୋଇପଡ଼ିବା ।

ନିଦ୍ରାବେଶ—ନିଦ୍ରାରେ ଆବେଶ ।

ନିଦ୍ରାରଙ୍ଗ—ନଦ ଗ୍ରନ୍ଥି ଯିବା ।

ଅସମୟରେ ତାଙ୍କର ନିଦ୍ରାରଙ୍ଗ ହେବାରୁ ସେ ବିଚେ ହେଲେ ।

ନିଦ୍ରାଲୁ—ଯେ ସଦା ସବୁଦିନ ଶୋଇବାକୁ ଭଲପାଏ ।

ଶ୍ରମ ତାତର ବ୍ୟକ୍ତି ନିଦ୍ରାଲୁ ହୁଏ ।

ନିଦ୍ରାତ—ନଦରେ ଶୋଇଯାଇଥିବା ଅବସ୍ଥା ।

ଗଲ୍ଲକାଳି ମୋର ନିଦ୍ରାତାବସ୍ଥାରେ ଘରୁ ଖେଳି ହୋଇଗଲା ।

ନିଧଡ଼କ—ଦୃଢ଼, ନିର୍ଭୟ, ଉପଦ୍ରାନ୍ତ ଶୂନ୍ୟ ।

ଧୂର ନିଧଡ଼କ ହୋଇ ବଣରେ ଦପସ୍ୟା କଲେ ।

ନିଧନ—ମୃତ୍ୟୁ, ହତ୍ୟାଜନିତ ମୃତ୍ୟୁ ।

କଣେ ଅତୀତୀ ଦ୍ଵାରା ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କ ନିଧନ ସାର ଦେଶରେ ଚନ୍ଦ୍ରକ ପକାଇଥିଲା ।

—ଧନସ୍ଥାନ ।

ନିଧୁ—ରତ୍ନ ବା ସମ୍ପଦ ।

ଶ୍ରବଣ ଯଶୋଦାଙ୍କର ଅମୂଲ୍ୟ ନିଧୁ ଥିଲେ ।

ନିନ୍ଦୁକ—ଯେ ନିନ୍ଦାକରେ ।

ପରଶ୍ରକାତର ବ୍ୟକ୍ତି ସଦାସର୍ବଦା ପର ନିନ୍ଦୁକ ।

ନିନ୍ଦନୀୟ—ଯାହା ନିନ୍ଦା ପାଇବାର ଯୋଗ୍ୟ ।

ଗୁରୁଜନଙ୍କୁ ସନ୍ମାନ ପ୍ରଦର୍ଶନ ନ କରିବା ଏକ ନିନ୍ଦନୀୟ କାର୍ଯ୍ୟ ।

ନିନ୍ଦା—ଅପବାଦ ।

ପରର ନିନ୍ଦା କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ।

ନିନ୍ଦିତା—ନିନ୍ଦା କରିବା ।

ନିପଟ—ଅତିଶୟ, ନିତାନ୍ତ ।

ନିପାତ, (ନିପାତନ) — ବନାଶ ।

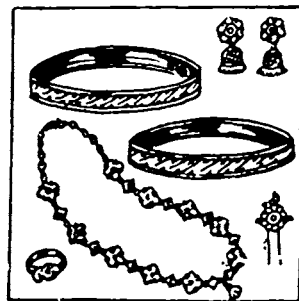
ରାମଚନ୍ଦ୍ର ରକ୍ଷସ ବଂଶ ନିପାତ କରିଥିଲେ ।

ନିପୀଡ଼କ—ଉପାଡ଼ନକାରୀ ।

ରଜା ଷୋହଲ ଲୁକ ପ୍ରଜା ନିପୀଡ଼କ ଥିଲେ ।

ନିପୀଡ଼ନ—ଉପାଡ଼ନ, କ୍ଳେଶଦାନ ।

ନିପୁଣ—କୁଶଳ, ଦକ୍ଷ ।

ଉଚ୍ଛଳାୟମାନେ ତାରକସି କାମରେ ନିପୁଣ ଅଟନ୍ତି ।

ନିବନ୍ଧ—ରଚନା, ପ୍ରବନ୍ଧ ।

ନିବନ୍ଧ ପ୍ରତିଯୋଗିତାରେ ଆମ ଶ୍ରେଣୀର ଗୋପାଳ ପ୍ରଥମ ହୋଇଥିଲା ।

ନିବର୍ତ୍ତ—କ୍ଷାନ୍ତ; ନିବୃତ୍ତି ।

ନିବର୍ତ୍ତକ—ଯେ ନିବୃତ୍ତି ବା କ୍ଷାନ୍ତ କରାଏ ।

ଆମ ଅଞ୍ଚଳରେ ହରିବାରୁ ନିଶାପାନର ନିବର୍ତ୍ତକ ଥିଲେ ।

ନିବାରଣ—ନିଷେଧ, ବାରଣ ।

ନିଶା ନିବାରଣ ଆଇନ୍‌ଟି ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇନାହିଁ ।

ନିବାରକ—ନିବାରଣକାରୀ ।

ନିବାସ—ବାସସ୍ଥାନ, ଅବସ୍ଥାନ ।

କୈଳାସ ପର୍ବତ ଶିବଙ୍କର ନିବାସ ବୋଲି ଲୋକଙ୍କର ବିଶ୍ଵାସ ରହିଛି ।

ନିବାସୀ—ବାସିନ୍ଦା ।

ସମବାବୁ ବୁଣବପୁର ନିବାସୀ ଅଟନ୍ତି ।

ନିବିଡ଼—ଗାଡ଼, ଗଣ୍ଡର ।

ଗୋଦାବରୀଶ ଏବଂ ହରିହରଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ନିବିଡ଼ ବନ୍ଧୁତା ରହିଥିଲା ।

ନିବିଷ୍ଟ—ଏକାଗ୍ର ।

ନିତ୍ରା ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ରବାହୁନାଥ ନିବିଷ୍ଟ ଚିତ୍ତରେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଥିଲେ ।

ନିବୁଜ—ଗୁରୁପତି ଏକାବେଳେ ବନ୍ଦ ।

ନିବୁଜ ଘରଟି ମଧ୍ୟକୁ ପବନ ଯିବାପାଇଁ କେଉଁଠି ଟିକିଏ ହେଲେ ବାଟ ନ ଥିଲା ।

ନିବୃତ୍ତ—ସାନ୍ତ-ନିରାଶ୍ର ।

ହରିକୁ ଖେଳିବାକୁ ଯିବାପାଇଁ ନିବୃତ୍ତ କରିବାକୁ ସେ କାନ୍ଦିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ନିବୃତ୍ତି—ବିରତି, ସାନ୍ତ ।

ଅତ୍ୟଧିକ ପରିଶ୍ରମରୁ ତାକୁ କେବେହେଁ ନିବୃତ୍ତି ମିଳିଲା ନାହିଁ ।

ନିବେଦକ—ନିବେଦନକାରୀ ।

ସମିତି ତରଫରୁ ତାଙ୍କର ନାମ ନିବେଦକ ତିଆରି ପ୍ରଥମେ ରଖାଯାଇଅଛି ।

ନିବେଦନ—ସନ୍ଦାନପୁ ଭକ୍ତି, ପଥାବଧି ସମ୍ମାନ ଜ୍ଞାପନ; ଆବେଦନ ।

ନିବେଦନ ପରେ ମଧ୍ୟ ସରକାର ଏ ଅଞ୍ଚଳର ଭଲଟି ପ୍ରତି ବାବଦୁହ ।

ନିସ୍ତରା—ପୋଡ଼ିଦେବା ।

ଅତୀତର ଦୁଃଖର ଘଟଣାବଳୀକୁ ସେ ଚିରଦିନ ପାଇଁ ମନରୁ ନିସ୍ତରା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ।

ନିବୃତ୍ତ—ନିର୍ଜନ, ଗୋପନ ସ୍ଥାନ ।

ସାମାଜିକ ବାହ୍ୟିକର ପରମର୍ଶଦାତା ବର୍ତ୍ତମାନ ଏକ ନିବୃତ୍ତ କୋଠାରେ ଅଲୋଚନାରେ ଅଛନ୍ତି ।

ନିମକ—ଲବଣ ।

ଯାହାର ନିମକ ଖାଇବ ତାହାର ଗୁଣ ଖାଇବା ଭବିଷ୍ୟତ ।

ନିମକସତା—କୃତଜ୍ଞ ।

ଆଜିକାଲି ନିମକସତା ଲୋକ ପାଇବା କାଠିକରପାଠ ହୋଇଗଲାଣି ।

ନିମକହରାମ୍—କୃତଜ୍ଞ ।

ଖ୍ୟାତ ଭଳି ନିମକହରାମ୍ ଲୋକ ମୁଁ ବାବଦରେ ଦେଖିନାହିଁ ।

ନିମଗ୍ନ—ନିବିଷ୍ଟ, ଅଭିଭୂତ ।

ପିଲାଦିନରୁ ଗୌତମ ଅନେକ ସମୟ ଧରି ଶବ୍ଦନାରେ ନିମଗ୍ନ ରହୁଥିଲେ ।

ନିମଜ୍ଜନ—ବୁଡ଼ିବା, ଅଭିଭୂତ ହେବା ।

ନିମଜ୍ଜନରେ ତାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ହେଲା ।

ନିମନ୍ତ୍ରେ—ପାଇଁ ।

ଏକମାତ୍ର ପୁତ୍ରର ଭବିଷ୍ୟତ ନିମନ୍ତ୍ରେ ସବୁପ ବାବୁ ବିଚଳିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି ।

ନିମନ୍ତ୍ରଣ—ସ୍ୱେଚ୍ଛା ପାଇଁ ବା ଉତ୍ସାହାଦି ଦର୍ଶନ ପାଇଁ ସାଦର ଆହ୍ୱାନ ।

ଆଜିର ସବୁ ସ୍ୱେଚ୍ଛା ପାଇଁ ମୋତେ ସେ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରି ଯାଇଛନ୍ତି ।

ନିମିତ୍ତ—ନିମନ୍ତ୍ରେ ।

ନିର୍ମାଳନ—ଆଖି ବନ୍ଦ କରିବା ।

ନିଛଟାରେ ତଷ୍ଟି ନିର୍ମାଳନ କରି ସେ ବିଛଣାରେ ପଡ଼ି ରହିଥିଲେ ।

ନିମୋନିଆ—ସାନ୍ନି ପାତକ ରୋଗ ବୈଶେଷ ।

ନିମ୍ନ—ତଳ ।

ଜଳର ଗତି ଯତ୍ନବେଳେ ନିମ୍ନମୁଖୀ ହୋଇଥାଏ ।

ନିମ୍ନଲିଖିତ—ଉଲ୍ଲିଖିତ ।

ନିମ୍ନଲିଖିତ ପ୍ରଶ୍ନମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର ଲେଖିବାପାଇଁ ଶିକ୍ଷକ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ ।

ନିମ୍ବ—ନମଗଛ ।

ନିୟନ୍ତ୍ରଣ—ପରିଚାଳନା-ଶାସନ ।

ଚାଟିବ୍ ପୋଲିସ୍ ଗସ୍ତରେ ଯାନବାହନ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିଥାଅନ୍ତି ।

ନିୟମ—ପ୍ରଣାଳୀ, ପଦ୍ଧତି ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ନାଗରିକ ଦେଶର ନିୟମ କାନୁନ୍ ମାନି ଚଳିବା ଉଚିତ୍ ।

ନିୟମ ନିଷ୍ଠା—ବ୍ରତ, ସଂଯମାବଳି ଯଥାଯଥ ପାଳନରେ ଏକାନ୍ତ ଆତ୍ମା ।

ନିୟମ ନିଷ୍ଠାରେ ତାଙ୍କୁ କେହି ବଳିଯାଇ ପାରିବେ ନାହିଁ ।

ନିୟମ ଭଙ୍ଗ—ସର୍ବଭଙ୍ଗ ।

ନିୟମ ଭଙ୍ଗ ଅପରାଧରେ ତାଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡିତ ହେବାପାଇଁ ପଡ଼ିଥିଲା ।

ନିୟମିତ—ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବରେ ।

ନିୟମିତ ଭାବେ ସେ ପ୍ରତିଦିନ ଦିଅଁ ଦର୍ଶନ ପାଇଁ ଯାଆନ୍ତି ।

ନିୟନ୍ତ୍ରିତ—ପରିଚାଳିତ ।

ନିୟୁକ୍ତ—କାର୍ଯ୍ୟରେ ଯୋଗଦାନ ।

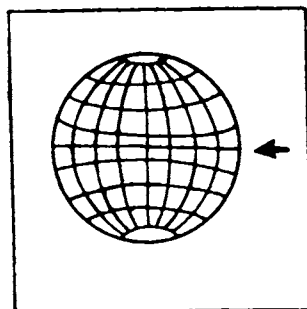
ଅଧ୍ୟାପକ ଭାବରେ ଯୋଗଦାନ କରିବା ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ଗମବାହୁକୁ ନିୟୁକ୍ତିପତ୍ର ଦିଆଗଲା ।

ନିୟୁତ—ଦଶଲକ୍ଷ ।

ନିୟୋଗ—କାର୍ଯ୍ୟ ବା ପଦର ଭାର ଅର୍ପଣ ।

ଗମବାହୁଙ୍କୁ ଅର୍ଥସଚିବ ପଦର ନିୟୋଗ ଦେଖିଲା ।

ନିରକ୍ଷ ବୃତ୍ତ—ବସୁନ୍ଧା ରେଖା ।

ନିରକ୍ଷ ମଣ୍ଡଳ—ବସୁନ୍ଧାରେଖାର ଉତ୍ତରପ୍ରାନ୍ତ ସନ୍ନିହିତ ଦେଶ ।

ନିରକ୍ଷର—ଅକ୍ଷର ଜ୍ଞାନହୀନ ।

ନିରକ୍ଷର ଲୋକମାନଙ୍କୁ ସାକ୍ଷର କରିବା ପାଇଁ ସରକାର ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି ।

ନିରକ୍ଷୁଣ—ସ୍ୱେଚ୍ଛାରୁଣ୍ଣ, ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ-ବାଧାହୀନ ।

ନିରକ୍ଷୁଣ ଭାବରେ ସେ ସମସ୍ତ ସଂପତ୍ତି ଶ୍ରେୟ ଦଖଲ କଲେ ।

ନିର୍ମଳ—ସ୍ୱଚ୍ଛ

ନିର୍ମଳ ତଳ ପାନ କରିବା ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ହିତକର ।

ନିରପେକ୍ଷ—ପକ୍ଷପାତହୀନ ।

ବିଚାରପତି ନିରପେକ୍ଷ ଭାବରେ ନିଜର ରାୟ ଶୁଣାଇଲେ ।

ନିରବ—ନିଃଶବ୍ଦ; ରୂପ୍ ।

ମୋର ପ୍ରଶ୍ନ ଶୁଣି ସେ ନିରବ ରହିଲେ ।

ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ—ନିରନ୍ତର ।

କାଳିଠାରୁ ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ଭାବରେ ବର୍ଷା ଲାଗିରହିଛି ।

ନିରତ୍ତିମାନ—ଆତ୍ମାଭିମାନ ମାନ ।

ତାଙ୍କର ନିରତ୍ତିମାନ ବ୍ୟବହାର ହେଲା ସେ ସମସ୍ତଙ୍କ ମନ ଡରାଇ କରୁଛନ୍ତି ।

ନିରର୍ଥକ—ଅକାରଣ ।

ତାଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରିବା ନିରର୍ଥକ ।

ନିରଳସ—ଶ୍ରମରେ ଅକାରର ।

ସକାଳୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନିରଳସ ଭାବରେ ସେ କାମରେ ଲାଗିଛନ୍ତି ।

ନିରସ—ରସହୀନ; କର୍କଶ; ଶୁଷ୍କ ।

ନିବୃତ୍ତି—ବରତ ।

କଠିନ ପରିଶ୍ରମକୁ ତାଙ୍କୁ କେତେହେଲେ ନିବୃତ୍ତି ମିଳିଲା ନାହିଁ ।

ନିରସ୍ତ—ବରତ ।

ବାରମ୍ବାର ଅସଫଳତା ସତ୍ତ୍ୱେ ସେ ବେଷାରୁ ନିରସ୍ତ ହେଲେନାହିଁ ।

ନିରସ୍ତୀକରଣ—ଅସ୍ୱତ୍ୟାଗ ।

ଭାରତ ଓ ପାକିସ୍ତାନ ମଧ୍ୟରେ ନିରସ୍ତୀକରଣ ବୃଦ୍ଧି ସଂପାଦିତ ହେଲା ।

ନିରହଂକାର—ଅହଂକାର ଶୂନ୍ୟ ।

ଗାନ୍ଧିଜୀ ଜଣେ ନିରହଂକାର ବ୍ୟକ୍ତି ଥିଲେ ।

ନିରାମୟ—ଆନନ୍ଦ ହୀନ ।

ପିତାଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ବାକୀ ସମସ୍ତ ଜୀବନ ସେ ନିରାମୟ ଭାବରେ ଅତିବାହିତ କରିଥିଲେ ।

ନିରାପଦ—ବିପଦଶୂନ୍ୟ ।

ନିରାପଦ ଜୀବନଯାପନ କରିବାକୁ ହେଲେ ସାବଧାନ ହୋଇ ଚଳିବା ଉଚିତ ।

ନିରାମିଷ—ମାଂସ, ମାଂସ ରହିତ ।

ଧାର୍ମିକ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ସର୍ବଦା ନିରାମିଷ ଖାଦ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରିଥାଆନ୍ତି ।

ନିରାଶ୍ରୟ—ଆଶ୍ରୟହୀନ ।

ନିରାଶ୍ରୟ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଅଶ୍ରୁର ଦେବାପାଇଁ ଅନାଥାଶ୍ରମ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯାଇଛି ।

ନିରୀକ୍ଷଣ—ସୂଚକ ସ୍ୱରୂପରେ ଅବଲୋକନ ।

ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ଜିନିଷକୁ ଗଭୀର ଭାବରେ ନିରୀକ୍ଷଣ କରିଥାଆନ୍ତି ।

ନିରୀହ—ଅତି ଶାନ୍ତ ।

ନିରୁତ୍ତର — ଜବାବହୀନ ।

ତାଙ୍କର ଅଳ୍ପତ୍ର ପ୍ରଶ୍ନ ଶୁଣି ମୁଁ ନିରୁତ୍ତର ରହିବାପାଇଁ ବାଧ୍ୟ ହେଲି ।

ନିରୁତ୍ତାହ — ଉତ୍ତାହ ରହିତ ।

ନିରୁତ୍ସୁକ — ଔତ୍ସୁକ୍ୟ ବିହୀନ ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ କର୍ମରେ ନିରୁତ୍ସୁକ ହେଉ ରହିବା ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ସ୍ୱଭାବରେ ପରିଣତ ହୋଇଗଲାଣି ।

ନିରୁଦ୍ଦେଶ — ନିଶ୍ଚୋଳ ।

ନିରୁପାୟ — ଉପାୟହୀନ ।

ନିରୁପାୟ ହୋଇ ମୁଁ ତାଙ୍କର ଆଦେଶ ବିନା ପ୍ରତିବାଦରେ ମାନିନେଲି ।

ନିରୁପଣ — ସ୍ଥିର କରିବା ।

ମୋହି ଭୟଙ୍କର ପରିସ୍ଥିତିରେ ମୁଁ ମୋର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନିରୁପଣ କରିପାରିଲି ନାହିଁ ।

ନିରୋଧ — ବାଧା; ନିବାରଣ ।

ପଥ ମଧ୍ୟରେ ବିପଦ ଥିବାର ଆଜ୍ଞା କରି ରାଜା ମୋତେ ଯେପରିକି ଯିବାପାଇଁ ନିରୋଧ କରିଥିଲା ।

ନିରୋଳା — ନିରୁଚିତ୍ତା ।

ନିରୋଳା ବସ୍ତ୍ରରେ ଏକୃତ୍ତିଆ ଯିବାପାଇଁ ପିଲାଟି ରକ୍ତି ହେଲାଣି ।

ନିର୍ଗତ — ନିର୍ମୂଳ; ବାହାରି ଯାଇଥିବା ।

ଅସ୍ତତ ସୈନିକଟିର ଷଡ଼ ଘାନରୁ ଅବିରତ ରକ୍ତ ନିର୍ଗତ ହେଉଥିଲା ।

ନିର୍ଜନ — ଜନଶୂନ୍ୟ ।

ମୁନିଋଷିମାନେ ନିର୍ଜନ ଘାନରେ ତପସ୍ୟା କରିବା ପାଇଁ ବଞ୍ଚିଥାନ୍ତି ।

ନିର୍ଜୀବ — ଜୀବନହୀନ, ମୃତପ୍ରାୟ ।

ଦୀର୍ଘଦିନ ଧରି କ୍ଷୁଧାର୍ତ୍ତ ଥିବାରୁ ଛିକାରିଟି ନିର୍ଜୀବ ପରି ରସ୍ତାରେ ପଡ଼ି ରହିଥିଲା ।

ନିର୍ଣ୍ଣୟ — ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ।

ଦେଶର ଭଗ୍ନତି ନିମିତ୍ତ ନିଜର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସୁଖ ସୁବିଧା ତ୍ୟାଗ କରିବା ପାଇଁ ସେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କଲେ ।

ନିର୍ଦ୍ଦୟ — ଦୟାଶୂନ୍ୟ ।

ଛିକାରିଟି ପ୍ରତି ତାଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଦୟ ବ୍ୟବହାର ମୋ ମନରେ ଗଭୀର ଦୁଃଖ ଦେଲା ।

ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ — ନିରୂପିତ ।

ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟରେ ପିଲାମାନେ ଖେଳ ପଡ଼ିଆରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ ।

ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ — ଆଦେଶ; ପ୍ରଦର୍ଶିତ କର୍ମପଦ୍ଧତି ।

ଶିକ୍ଷକଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ମାନି ଜ୍ଞାତ୍ରମାନେ ନୀରବରେ କଷ୍ଟ ତ୍ୟାଗକଲେ ।

ନିର୍ଦ୍ଦୋଷକ — ନିର୍ଦ୍ଦୋଷକୋଷ ।

ଶିକ୍ଷା ବିଷୟ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷକଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଠାରେ ଅବସ୍ଥିତ ।

ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ — ସାଦାର ଦୋଷ ନାହିଁ ।

ଆସାମୀ ଜଣକ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷରେ ହତ୍ୟା ଅପରାଧକୁ ମୁକ୍ତି ପାଇଲେ ।

ନିର୍ଦ୍ଦିନ — ଧନହୀନ ।

ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ—ନିରୂପଣ ।

ଉପଯୁକ୍ତ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ପାଇଁ ଗଭୀର
ଚିନ୍ତାର ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁଭୂତ ହୁଏ ।

ନିର୍ଧୁମ—ଧୂମସ୍ମୃତ ।

ନିର୍ବାହ—ଆଶ୍ରୟ, ଆନ୍ତରିକତା ମୂଳକ ଅନୁରୋଧ ।

ପୁତ୍ରର ବିବାହ ଉତ୍ସବରେ ଯୋଗଦେବା ପାଇଁ ସେ
ମୋତେ ଯୁକ୍ତିବଳ ଅନୁରୋଧ କରାଇଥିଲେ ।

ନିର୍ବାକ—ବାକ୍ୟସ୍ଥାନ ।

ଅପୂର୍ବ ଚିତ୍ରପଟଟି ଦେଖି ମୁଁ ବିସ୍ମୟରେ ନିର୍ବାକ
ହୋଇଗଲି ।

ନିର୍ବାଚକ—ପ୍ରାର୍ଥୀ ନିର୍ବାଚନରେ ଅଧିକାରୀ ।

ନିର୍ବାଚକ ମଣ୍ଡଳୀରେ ପୁଲିନ ମହାନ୍ତିଙ୍କୁ ଉଚ୍ଚେ ସଦସ୍ୟ
ରୂପେ ମନୋନୀତ କରାଗଲା ।

ନିର୍ବାଚନ—ପ୍ରିୟକରଣ ।

ରେଭେନ୍ସା ମହାବିଦ୍ୟାଳୟର ସଭାପତି ରୂପେ ହରିହର
ପ୍ରଧାନଙ୍କୁ ନିର୍ବାଚନ କରାଗଲା ।

ନିର୍ବାପକ—ନିର୍ବାପନକାରୀ ।

ସିନେମା ଟୁରର ଗୋଟିଏ କୋଷରେ ଅଗ୍ନି ନିର୍ବାପକ
ଯନ୍ତ୍ର ରହିଥାଏ ।

ନିର୍ବାହ—ସଂପାଦନ ।

ନିରଳସ୍ୟ ଏବଂ ଦୋଷଶୂନ୍ୟ ଭାବରେ ସେ କାର୍ଯ୍ୟ
ନିର୍ବାହ କଲେ ।

ନିର୍ବାହକ—ସଂପାଦକ ।

ଉତ୍ସବର ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ଆବୃତ୍ତର ସହକାରେ ଉପଯୁକ୍ତ
ସମୟରେ ନିର୍ବାହକ ହୋଇଥିଲା ।

ନିର୍ବିଘ୍ନ—ବାଧାହୀନ ।

ସେତୁବନ୍ଧ ସାହାଯ୍ୟରେ ଗମନରୁ ନିର୍ବିଘ୍ନରେ ସମୁଦ୍ର
ପାରହୋଇ ଯାଇଥିଲେ ।

ନିର୍ବୁଦ୍ଧି—ବୁଦ୍ଧିହୀନ ।

ନିର୍ବୁଦ୍ଧ—ବିରତ, ସ୍ଥାନ ।

ନିର୍ବୋଧ—ଜ୍ଞାନଶୂନ୍ୟ, ମୂର୍ଖ ।

ନିର୍ବୋଧ ବ୍ୟକ୍ତି ଅନେକ ସମୟରେ ବିପଦର
ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇ ଆସିଛି ।

ନିର୍ବୋଧତା—ମୂର୍ଖତା ।

ଉଷକର ନିର୍ବୋଧତା ପାଇଁ ଦଳର ସମସ୍ତେ ବିପଦର
ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଥିଲେ ।

ନିର୍ଭୟ—ଭୟହୀନ ।

ଭରତୀୟ ସୈନ୍ୟମାନେ ନିର୍ଭୟରେ ଶତ୍ରୁ ସୈନ୍ୟର
ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଲେ ।

ନିର୍ଭର—ଭରସା, ଆଶ୍ରୟ ।

ନିଜର ପ୍ରତ୍ୟେକ କାମ ପାଇଁ ଅନ୍ୟ ଉପରେ ନିର୍ଭର
କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ।

ନିର୍ଭରଯୋଗ୍ୟ—ଯାହା ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ରଖାଯାଇ-
ପାରେ ।

ନିର୍ଭରଶୀଳ—ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଶ୍ରା ପ୍ରାପନକାରୀ ।

ସମସ୍ତ କାମରେ ଅନ୍ୟ ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ ହେଲେ
ଜୀବନରେ ଭଲଟି କରିବା ଅସମ୍ଭବ ହୋଇପଡ଼େ ।

ନିର୍ଭୀକ—ସାହସୀ, ଭୟଶୂନ୍ୟ ।

ବିପଦପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ନିର୍ଭୀକ ଭାବରେ ସମାପ-
ନ କରି ସେ ପୁରସ୍କୃତ ହେଲେ ।

ନିର୍ଭୀକତା—ସାହସିକତା ।

ନିର୍ଭୀକତା ପାଇଁ ସାଧନତା ଦିବସରେ ଆ-
ବିଦ୍ୟାଳୟର ଗୋଟିଏ ଝିଅ ପୁରସ୍କାର ପାଇଲା ।

ନିର୍ଭୁଲ—ଭ୍ରମ ପ୍ରମାଦ ଶୂନ୍ୟ ।

ଶିକ୍ଷକଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ପ୍ରଶ୍ନର ସେ ନିର୍ଭୁଲ ଉତ୍ତର ଦେଇପାରି ପ୍ରଶଂସାର ପାତ୍ର ହୋଇଥିଲା ।

ନିର୍ମମ—ମମତାହୀନ, ନିର୍ଦ୍ଦୟ ।

ନିର୍ମଳ—ଅନାବଳ, ସ୍ୱଚ୍ଛ ।

ଗୋପବନ୍ଧୁ ତାଙ୍କର ନିର୍ମଳ ଚରିତ୍ର ଗାଇ ଦେଶ-ବାସୀଙ୍କର ପୂଜ୍ୟ ଥିଲେ ।

ନିର୍ମଳତା—ସ୍ୱଚ୍ଛତା, ଅନାବଳତା ।

ଚରିତ୍ରର ନିର୍ମଳତାଟି ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱର ପରିମାପକ ।

ନିର୍ମାଣ—ତିଆରି ।

କୋଣାର୍କ ମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣରେ ବାରଶହ ବର୍ଷେଇ ଲାଗିଥିଲେ ।

ନିର୍ମାତା—ନିର୍ମାଣକାରୀ ।

ନିର୍ମାଲ୍ୟ—ଶୁଣିଲା ମହାପ୍ରସାଦ, ଅଳ୍ପ ।

ପ୍ରତିଦିନ ନିର୍ମାଲ୍ୟ ସେବନ କରିଥାଉଥିବା ପରେ ସେ ଜଳ ସ୍ୱର୍ଗ କରନ୍ତି ।

ନିର୍ମିତ—ଋଚିତ ।

ମୂର୍ତ୍ତି ମହମ୍ମଦରେ ନିର୍ମିତ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଜୀବନ୍ତ ମନୁଷ୍ୟ ପରି ମନେ ହେଉଥିଲା ।

ନିର୍ମୂଳ—ମୂଳସହ ଉତ୍ପାଟିତ, ଯାହାର ମୂଳ ନାହିଁ ।

ମନୁଷ୍ୟ ମନରୁ କ୍ରୋଧକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ମୂଳ କରିବା ଉଚିତ ।

ନିର୍ମୂଳ—ମୂଳହୀନ ।

ପରବ୍ରହ୍ମ ନିର୍ମୂଳ ଲତା ଅନ୍ୟ ବୃକ୍ଷର ବିନା ଅଗ୍ରସରେ ବୃଦ୍ଧି ଲାଭ କରିପାରେ ନାହିଁ ।

ନିର୍ଲକ୍ଷ—ଲକ୍ଷାହୀନ ।

ଶେକର ଦାଉ ସହି ନ ପାରି ନିର୍ଲକ୍ଷ ଭାବରେ ସେ ହାର ହାର ତୁଳି ଉଷା ମାରିଲା ।

ନିର୍ଲିପ୍ତ—ଅନାସକ୍ତ ।

ବିବେକାନନ୍ଦ ବାଲ୍ୟକାଳରୁ ସାଂସାରିକ ଶ୍ରେଣୀ ବିଳାସ ପ୍ରତି ନିର୍ଲିପ୍ତ ଥିଲେ ।

ନିର୍ଲୋଭ—ଲୋଭଶୂନ୍ୟ ।

ନିର୍ଲୋଭ ହୋଇ କର୍ମ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରେରଣା ଶାବାରୁ ମିଳିଥାଏ ।

ନିଲଠା—ଲଜ ଓ ଅପମାନ ପ୍ରଭୃତି ଯାହାକୁ ବାଧେ ନାହିଁ ।

ନିଲୟ—ଆବାସ ।

ନିଲମ୍ବ—ସମବେତ ସ୍ୱୟଂାର୍ଥୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ସର୍ବାଧିକ ମୂଳରେ ଚିନ୍ତାକୁ ପ୍ରକାଶ୍ୟ ବିଷୟ ।

ଭାଗ୍ୟ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ହେତୁ ତାଙ୍କର ଦମସ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତି ନିଲମ୍ବ ହୋଇଗଲା ।

ନିଶା—ମାଦକ ଦ୍ରବ୍ୟ ।

ନିଶାପାନ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପକ୍ଷରେ କ୍ଷତିକାରକ ଅଟେ ।

ନିଶାକର—ଚନ୍ଦ୍ର ।

ନିଶାକର ଉଦିତ ହେଲେ ପୁଷ୍କରିଣୀରେ କଇଁଫୁଲ ଫୁଟେ ।

ନିଶାଘୋର—ନିୟମିତ ଭାବରେ ଅତିମାତ୍ରାରେ ମାଦକସେବୀ ।

ନିଶାଘୋର ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଜୀବନରେ ଉନ୍ନତି କରିପାରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ନିଶାଚର—ରାତି କାଳରେ ଚରଣ କରିଥିବା ଜୀବ ।

ବାହୁଡ଼ି ଗୋଟିଏ ନିଶାଚର ପ୍ରାଣୀ ଅଟେ ।

ନିଶାଣ—ପତାକା; ଚିହ୍ନ; ନିଦର୍ଶନ ।

ଦ୍ଵିରଙ୍ଗ ପତାକା ଆମ ଜାତୀୟ ଏକତାର ନିଶାଣ ଅଟେ ।

ନିଶାଦଳ—ଲବଣ ଜାତୀୟ ଦ୍ରବ୍ୟ ବିଶେଷ ।

ନିଶାନ୍ତ—ରାତିର ଶେଷ ପ୍ରହର ।

ନିଶାନ୍ତ ସମୟରେ ଶୁଦ୍ଧ ତାର ଉଦୟ ହୁଏ ।

ନିଶାମୁଖ—ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟ ।

ନିଶାମୁଖରେ ପଶିମାକାଶ ଲେହିତ ରଙ୍ଗରେ ରଞ୍ଜିତ ହୋଇଥାଏ ।

ନିଶାଞ୍ଚ—ମଧୁରାସ ।

ଗତକାଳି ନିଶାଞ୍ଚ ସମୟରେ ଶ୍ଵେତଜାନେ ଗ୍ରୀମ ମଧ୍ୟରେ ପଡ଼ିଥିଲେ ।

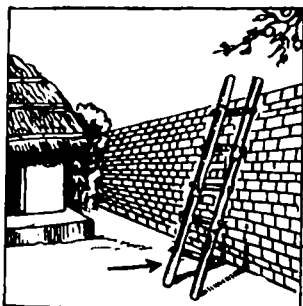
ନିଶି—ରାତି ।

ପରୀକ୍ଷା ପାଇଁ ସେ ଦିବାନିଶି ଲାଗି ପରିଶ୍ରମ କରୁଥିଲେ ।

ନିଶୀଥ—ନିଶାଞ୍ଚ, ମଧୁରାସ ।

ନରଠେକୁ ନିଶୀଥ ସୂର୍ଯ୍ୟର ଦେଶ ବୋଲି କୁହାଯାଏ ।

ନିଶୁଣି—ଶିଡ଼ି ।

ସର୍ବକୁ ନିଶୁଣି ନାହିଁ ।

ନିଶ୍ଚିନ୍ତ—ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିଃଶଙ୍କ, ନିର୍ଜନ ।

ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ପରେ ଗ୍ରୀମତି ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇଗଲା ।

ନିଶ୍ଚୟ—ଅସ୍ଵତ୍ତ୍ଵ; ନିସନ୍ଦେହ ।

ପରିଶ୍ରମ କଲେ ପରୀକ୍ଷାରେ ନିଶ୍ଚୟ ବୃତ୍ତବୀୟ ହେବ ।

ନିଶ୍ଚଳ—ଅଚଳ; ଗତିହୀନ ।

ଦୁଃସନ୍ଧ୍ୟାଦି ପାଇଁ ସେ ନିଶ୍ଚଳ ହୋଇ ବସିରହିଲେ ।

ନିଶ୍ଚିତ—ନିଃସନ୍ଦେହ; ନିର୍ଣ୍ଣୀତ ।

ଅଳ୍ପକେ ସେ ନିଶ୍ଚିତ ମୃତ୍ୟୁମୁଖରୁ ରକ୍ଷା ପାଇଗଲେ ।

ନିଶ୍ଚିନ୍ତ—ଉପୁ ଶ୍ରବଣା ସ୍ଥାନ, ଉଦ୍‌ବେଗ ରହିତ ।

ତାଙ୍କ ଉପରେ କାମଳ କରିବାର ଦାୟିତ୍ଵ ଦେଇ ମୁଁ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇ ବସିଗଲି ।

ନିଃଶ୍ଵାସ—ବହିର୍ମୁଖେଶ୍ଵାସ

ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀ ୧୯୪୮ ଜାନୁଆରୀ ୩୦ ତାରିଖରେ ଶେଷ ନିଃଶ୍ଵାସ ତ୍ୟାଗ କଲେ ।

ନିଷଙ୍ଗ—ତୁଣ୍ଡୀର, ବାଣାଧାର ।

ନିଷଙ୍ଗରୁ ଖର ବାହାର କରି ବ୍ୟାଧି ପକ୍ଷୀକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ତାର ଭେଦକଲା ।

ନିଷାଦ—ବ୍ୟାଧି, ଶବ୍ଦର ।

ନିଷିଦ୍ଧ—ନିବାରଣ; ନିୟମ ବହିର୍ଭୁତ ।

ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମରେ ଗୋ ମାଂସ ଭୋଗ ଏକ ନିଷିଦ୍ଧ କାର୍ଯ୍ୟ ।

ନିଷେଧ—ନିବାରଣ, ମନା ।

ଶିକ୍ଷକଙ୍କର ବିନାମୁଖତାରେ ଶ୍ରେଣୀ ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟକୁ ପ୍ରବେଶ କରିବା ନିଷେଧ ।

ନିଷ୍ଠାଶକ—କଣ୍ଠକସ୍ଥାନ, ଶତ୍ରୁଶୂନ୍ୟ ।

ଆତରଙ୍ଗଭେଦ ଭରମାନଙ୍କୁ ହତ୍ୟାକରି ନିଷ୍ଠାଶକ ଭାବରେ ରାଜସିଂହାସନରେ ଅଧିକାରୀ ହୋଇଥିଲେ ।

ନିଷ୍ଠୁର—ରାଜସ୍ଵହୀନ ।

ଆରେ ପ୍ରଜାମାନେ ନିଷ୍ଠୁର ଜମି ଶ୍ଵଷ ବରୁଥିଲେ ।

ନିଷ୍ଠୁରୁଣ—ନର୍ଦ୍ଦୟ ।

ନିଷ୍ଠୁର୍ମା—ନିକମା, କର୍ମନ୍ଦନ ।

ନିଷ୍ଠୁଳଙ୍ଗ—ଅଞ୍ଜଳି, ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ।

ଲାଲ୍‌ବାହାଦୁର ଶାସ୍ତ୍ରୀ ତାଙ୍କର ନିଷ୍ଠୁଳଙ୍ଗ ଚରିତ୍ର ପାଇଁ ବିଖ୍ୟାତ ଥିଲେ ।

ନିଷ୍ଠୁତ—ମୁକ୍ତ, ଅବ୍ୟାହତ ।

ବିପଦରୁ ନିଷ୍ଠୁତ ପାଦେ ପାଇଁ ସେ ପ୍ରାଣୀରେ ବେଶ୍ୟା କଲେ ।

ନିଷ୍ଠୁୟ—ନିୟାୟନ ।

ଧର୍ମଘଟ ପୋରୁଁ ସବୁ କଳ କାରଖାନା ନିଷ୍ଠୁୟ ହୋଇ ପଡ଼ିଅଛି ।

ନିଷ୍ଠା—କାଗ୍ରତା ।

ସବୁ କାମରେ ନିଷ୍ଠା ଥିଲେ ସଫଳତା ମିଳେ ।

ନିଷ୍ଠାପର—ସାହାର ନିଷ୍ଠା ଥାଏ ।

ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀ ଜଣେ ନିଷ୍ଠାପର କର୍ମୀ ଥିଲେ ।

ନିଷ୍ଠୁର—କଠୋର; ଦୟାଶୂନ୍ୟ ।

- ନିରୀହ ପ୍ରତି ନିଷ୍ଠୁର ହେବା ଅନୁଚିତ ।

ନିଷ୍ଠୁରତା—କଠୋରତା ।

ସାନ ପିଲାଟି ପ୍ରତି ତାଙ୍କର ନିଷ୍ଠୁରତା ଦେଖି ମୁଁ ଦୁଃଖିତ ହେଲି ।

ନିଷ୍ଠୁରି—ମୀମାଂସା; ସମାଧାନ ।

ଆପୋଷ ମିଳାନିଶାରେ ସବୁ କଳିଗୋଳର ନିଷ୍ଠୁରି ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ନିଷ୍ଠାଦନ—ସ୍ତ୍ରୀଦାନ, ସାଧନ ।

ସାମରିକ ଦାୟିତ୍ବ ନିଷ୍ଠାଦନ କରିବା ସେନାବାହିନୀର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।

ନିଷ୍ଠାଦତ—ସାହା ସ୍ତ୍ରୀଦାନ କରୁଥିବା ।

ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ପୁରୋଧା ବିତରଣୀ ତହସିଲଦାରଙ୍କୁ ନିଷ୍ଠାଦତ ହୋଇଛି ।

ନିଷ୍ଠାପ—ପାପଶୂନ୍ୟ ।

ଶତ୍ରୁମାନଙ୍କର ନିଷ୍ଠାପ ହୃଦୟକୁ କଲୁଷିତ କରିବା ଅନୁଚିତ ।

ନିଷ୍ପ୍ରଭ—ମଳିନ; ତେଜସ୍ବୀନ ।

ସକାଳର ଆଗମନରେ ବହୁର ଆଲୋକ ନିଷ୍ପ୍ରଭ ହୋଇଯାଏ ।

ନିଷ୍ପ୍ରୟୋଜନ—ସାହାର ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ ।

ଆଜି ତୁମ୍ଭର ଏଠାକୁ ଆସିବା ନିଷ୍ପ୍ରୟୋଜନ ।

ନିସ୍ତାର—ଉଦ୍ଧାର, ରକ୍ଷା ।

ମନେହୁଏ, ଆଶବିକ କୋମା ବିପଦରୁ ଆଉ ନିସ୍ତାର ନାହିଁ ।

ନିସ୍ତକ—ନିର୍ଧୂମ, ପ୍ରତଣ୍ଡ ବା ନିର୍ମମ ।

ପୋଲିସ୍ ଷ୍ଟେସନକୁ ନିସ୍ତକ ପ୍ରହାର କଲା ।

ନିସ୍ତେଜ—ସାହାର ତେଜ ନାହିଁ ।

ପିଲାଟି ଖରରେ ଦଉଡ଼ି ସାରିବା ପରେ ନିସ୍ତେଜ ଦେଖାଯାଉଛି ।

ନିସ୍ତନ୍ଦ—କମ୍ପନ, ପ୍ରିୟ, ଶୂନ୍ୟ ।

ମୃତ୍ୟୁ ହେଲେ ହୃଦୟର ନିସ୍ତନ୍ଦ ହୋଇଯାଏ ।

ନିସ୍ତନ୍ଦ୍ର—ପ୍ରତ୍ୟାଶୂନ୍ୟ, ଆଗ୍ରହ ଶୂନ୍ୟ ।

କୌଣସିପ୍ରକାର ଭବିଷ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରତି ନିସ୍ତନ୍ଦ୍ର ହୁଅନାହିଁ ।

ନିହତ—ମୃତ, ନିଧନପ୍ରାପ୍ତ ।

୧୯୪୮ ମସିହା ଜାନୁଆରୀ ୩୦ ତାରିଖରେ ଗାନ୍ଧିଜୀ ଗତ୍ୟେ ଦ୍ବାର ନିହତ ହୋଇଥିଲେ ।

ନିହନ୍ତା—ହତ୍ୟାକାରୀ ।

ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କ ନିହନ୍ତା ଗତ୍ୟେ ଜଣେ ଧର୍ମାନ୍ଧ ବ୍ୟକ୍ତି ଥିଲେ ।

ନିହାଣ—ବଢ଼େଇଙ୍କ କାଠ ଛେଲିବା ଯନ୍ତ୍ର; ପଥର ଖୋଳି ମୁର୍ତ୍ତି କରିବା ଯନ୍ତ୍ର ।

ନିହିତ—ରଖିତ ।

ଯେ କୌଣସି ଆଶୁଆ ପଦକ୍ଷେପରେ ସାହସିକତା ନିହିତ ଥାଏ ।

ନୀଚ—ନମ୍ର; ମନ୍ଦ; ନିକୁଷ୍ଠ ।

ଭେଦିକରିବା ଏକ ନୀଚ କାର୍ଯ୍ୟ ।

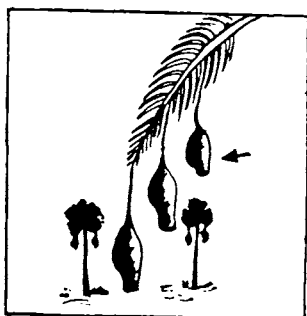
ନୀଚତା—ନମ୍ରତା; ହୁନ ପ୍ରକୃତି ।

ଅବୃତ୍ତତା ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ରଖିବା **ନୀଚତା** ଅଟେ ।

ନୀଚମନା—ଯାହାର ମନର ଚିନ୍ତା ନମ୍ନ ଧରଣର,
ହୁନ ମାନସ ।

ନୀଚମନାମାନଙ୍କୁ ସମାଜରେ କେହି ଭଲ ପାଆନ୍ତି ନାହିଁ ।

ନୀଡ଼—ପକ୍ଷୀର ବସା ।

ପକ୍ଷୀମାନେ ସନ୍ଧ୍ୟା ହେଲେ **ନୀଡ଼**କୁ ଫେରନ୍ତି ।

ନୀତି—ଧର୍ମନୁଯାୟୀ କର୍ମ ଆଚରଣ ।

ଧାର୍ମିକ **ନୀତି** ନିୟମ ମାନି ଆମେ ସମସ୍ତେ ଚଳିବା ଉଚିତ ।

ନୀତିକଥା—ଧର୍ମନୁଯାୟୀ ଆତ୍ମର ବ୍ୟବହାର ସମ୍ପର୍କୀୟ ଉପଦେଶ ।

ପଞ୍ଚତନ୍ତ୍ରରେ ଅନେକ **ନୀତିକଥା** ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିଅଛି ।

ନୀତିଜ୍ଞ—ମତ ବିଷୟରେ ପଣ୍ଡିତ, ଜ୍ଞାନୀ ।

ରାଜା ଜଣେ **ନୀତିଜ୍ଞ** ପୁରୁଷ ଥିଲେ ।

ନୀତି ବହୁର୍ଭୁତ—ଯାହା ମତ ଅନୁସାରେ ନୁହେଁ ।

କୌଣସି **ନୀତି ବହୁର୍ଭୁତ** କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ସମାଜ ପକ୍ଷରେ ଅମଙ୍ଗଳକର ।

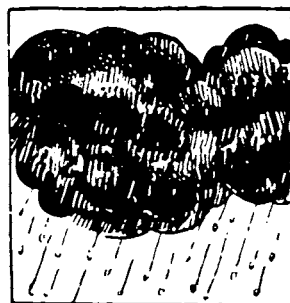
ନୀତିବାକ୍ୟ—ମତ ଉପଦେଶ ।

ପିତାମାତାଙ୍କ କଥାକୁ **ନୀତିବାକ୍ୟ** ଭଳି ଗ୍ରହଣ କରିବା ବିଧେୟ ।

ନୀତି ସଙ୍ଗତ—ଯାହା ମତ ଅନୁସାରେ ।

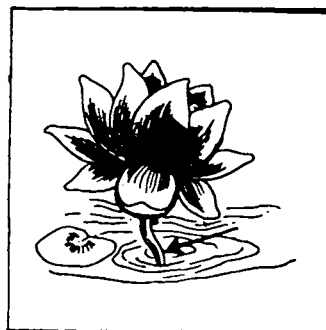
ଅନ୍ୟାୟର ବିରୋଧ କରିବା ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ **ନୀତି ସଙ୍ଗତ** ।

ନୀର—ପାଣି ।

ଶ୍ରାବଣ ମାସରେ ଆକାଶରୁ ଅବାରିତ **ନୀର** ଧାର ଝରେ ।

ନୀରଜ—ପତ୍ର ।

ନୀରରୁ ଜାତ ହୋଇଥିବାରୁ ପତ୍ରର ଅନ୍ୟ ନାମ **ନୀରଜ** ।

ନୀରଦ—ମେଘ ।

ଶରତ ଋତୁରେ **ନୀରଦ** ମାଳା ଆକାଶରୁ ଅପସରି ଯାଆନ୍ତି ।

ନୀରଧୁ—ସମୁଦ୍ର ।

ନୀରଧୁ ବନ୍ଧରେ ସୁନ୍ଦରୀଦେବୀ ଅତୀବ ଚମତ୍କାର ଦେଖାଯାଏ ।

ନୀରବ—ଶବ୍ଦ ସ୍ୱନ୍ୟ, ରୁଚ୍ଛ୍ୱସ୍ପ ।

ଶ୍ରେଣୀ ଋତୁରେ ବସିଥିବା ବେଳେ ଛାତ୍ରମାନେ **ନୀରବ** ରହିବା ଉଚିତ ।

ନୀରସ—ଅନୁବର; ନିକୃଷ୍ଟ ।

ନୀରସା ମାଟିରେ ଫସଲ ଭଲ ହୁଏ ନାହିଁ ।

ନୀରେଗ—ବେଗୁନ ।

ନୀରେଗ ରହିତା ପାଇଁ ନିୟମିତ ବ୍ୟାୟାମ କରିବା ଅବଶ୍ୟକ ।

ନୀଳ—ନେଲରଙ୍ଗ ।

ଅବାସ ପରିଷ୍କାର ପିଲେ ନୀଳ ଦେଖାଯାଏ ।

ନୀଳକଣ୍ଠ—ଶିବ ।

ଉତ୍କଳ ପାନ କରିଥିବାରୁ ଶିବଙ୍କର ଅନ୍ୟ ନାମ ନୀଳକଣ୍ଠ ।

ନୀଳକମଳ—ମାଳପତ୍ର ।

ଓଡ଼ିଶାର ପୁଷ୍କରିଣୀମାନଙ୍କରେ ସାଧାରଣତଃ ନୀଳକମଳ ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ ।

ନୀଳା—ମାଳକାନ୍ତ ମଣି ।

ନୀଳମା—ମାଳରଙ୍ଗର ଦୃଶ୍ୟ; ମାଳଭ ।

ନୀଳମାରେ ଭରା ଚିଲିକାର ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ଅତି ମନୋହର ।

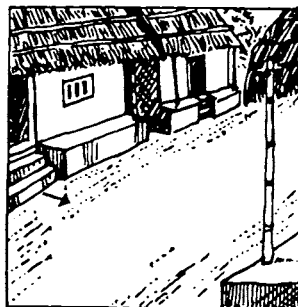
ନୀଳୋପୁଳ—ମାଳ ପତ୍ର ।

ନୀଳୋପୁଳ ସରସ୍ୱତୀଙ୍କର ଏକ ପ୍ରିୟ ପୁଷ୍ପ ।

ନୀହାରକା—ମହାଶୂନ୍ୟର ନକ୍ଷତ୍ରାବି ।

ନୂଆଁ ଇବା—ତଳକୁ କରିବା ।

ନୂଆଁ ଶିଆ—ଉଷ୍ଣଦନ୍ତ ।

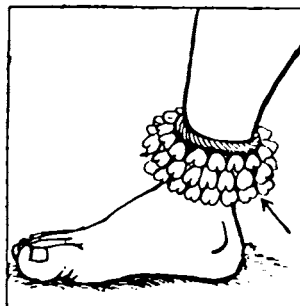
ଗାଁମାନଙ୍କରେ ନୂଆଁ ଶିଆ ଉକ୍ତରମାନ ଦେଖାଯାଇଥାଏ ।

ନୁଖୁରୁ—ତୈଳସ୍ନାନ, ତେଲ ନ ଲଗାଇଲେ ମୁଣ୍ଡର ବାଳ ନୁଖୁରୁ ହିସେ ।

ନୂଆ—ନୂତନ, ଧନ ।

ନୂତନ ବର୍ଷରେ ବନ୍ଧୁମାନେ ପରସ୍ପରକୁ ଅଭିନନ୍ଦନ କରନ୍ତି ।

ନୂପୁର—ପାଦର ଅଳଙ୍କାର ଦିଶେଇ ।

ନର୍ତ୍ତକୀମାନେ ସାଦରେ ନୂପୁର ପିନ୍ଧି ନୃତ୍ୟ କରନ୍ତି ।

ନୃ—ନର, ମଣିଷ ।

ନୃତ୍ୟ—ନାଚ ।

ନୃତ୍ୟଗୁରୁ—ନୃତ୍ୟ ଶିକ୍ଷକ ।

ନୃପ—ରାଜା ।

ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କର ସ୍ୱୟମ୍ବରରେ ଅନେକ ନୃପଙ୍କର ସମାଗମ ହୋଇଥିଲା ।

ନୃଶଂସ—ଅତି ନିଷ୍ଠୁର, ହୃର ।

ଜୀବ ହତ୍ୟା ଏକ ନୃଶଂସ କାର୍ଯ୍ୟ ।

ନେଭୁଲ—ନକ୍ସଲ ।

ନେଭୁଲ ସାପର ଶତ୍ରୁ ।

ନେଙ୍ଗଡ଼ା—ଝୁଞ୍ଜି, ଗ୍ରେଟା ।

ନେଞ୍ଜରା—ଆଖିର ମଇଳା ।

ଆଖି ଧରିଲେ ସାଧାରଣତଃ ଆଖିରୁ ନେଞ୍ଜରା ବାହାରିଥାଏ ।

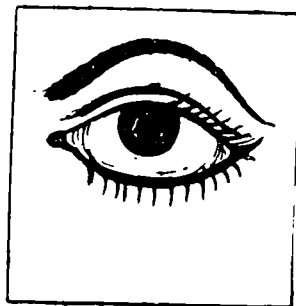
ନେତ—(ପ୍ରାଚୀନ) ଅତି ସୁସ୍ଥ ପାଟଣାଢ଼ୀ; ପତାକା ।

ନେତା—ନାୟକ ।

ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଜାତିସଂଘରେ ପୃଥିବୀର ନେତାମାନଙ୍କୁ ଢେରିଥିଲେ ।

ନେତୃତ୍ୱ—ନେତାର କାର୍ଯ୍ୟ ବା ଶ୍ରବ ।

ନେତ୍ର—ଆଖି ।

ଉତ୍କଳାଧିପତି ନେତ୍ର ଗୋଲକାର ହୋଇଥିବାରୁ ତାଙ୍କର ଅନ୍ୟ ନାମ ବକାତୋଳା ।

ନେପଥ୍ୟ—ନାଟ୍ୟମଞ୍ଚର ଅନ୍ତରାଳରେ ଥିବା ସ୍ଥାନ, ଅଭିନେତା ଅଭିନେତ୍ରୀଙ୍କର ବେଶ ବିନ୍ୟାସ ଗୃହ ।

ନେବା—ଗ୍ରହଣ କରିବା ।

କାହାଠାରୁ କିଛି ନେବା ଅପେକ୍ଷା ଦେବା ମହତ୍ତର କାର୍ଯ୍ୟ ଅଟେ ।

ନେମି—ଚକର ହାଲ, ପରିଧି, ବେତ ।

ନେଳି—ନୀଳରଙ୍ଗ ।

ଆକାଶର ରଙ୍ଗ ନେଳ ଅଟେ ।

ନେହୁରା—ସନିବର, ସବନପୃ ପ୍ରାର୍ଥନା ।

ସେ ମୋତେ ନେହୁରା ହୋଇ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଯିବାପାଇଁ କହିଲେ ।

ନୈତିକ—ମାତ ଘଟିତ; ମାତ ସଂବନ୍ଧୀୟ ।

ନୈତିକ ଲେଖି ଶିକ୍ଷାର ପ୍ରଧାନ ଲକ୍ଷ୍ୟ ।

ନୈପୁଣ୍ୟ—ଦକ୍ଷତା, କାର୍ଯ୍ୟ କୁଶଳତା ।

ଅସ୍ତ ବିଦ୍ୟାରେ ତାଙ୍କର ନୈପୁଣ୍ୟ ଦେଖି ମୁଁ
ଅଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲି ।

ନୈବେଦ୍ୟ—ଦେବତାଙ୍କୁ ଅର୍ପଣୀୟ ସାମଗ୍ରୀ ।

ଦେବତାଙ୍କ ନିକଟରେ ପୂଜକ ଭକ୍ତିରେ ନୈବେଦ୍ୟ
ଅର୍ପଣ କଲେ ।

ନୈମିତ୍ତିକ—ବିଶେଷ କାରଣରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ,
ପ୍ରୟୋଜନାର୍ଥକ ।

ଗାଧୋଇ ସାରିବା ପରେ ଠାକୁରଙ୍କ ପୂଜା କରିବା
ତାଙ୍କର ଏକ ନିତ୍ୟ ନୈମିତ୍ତିକ କର୍ମ ଅଟେ ।

ନୈରାଶ୍ୟ—ଆଶାହୀନତା ।

ପରୀକ୍ଷାର ଅକୃତକାର୍ଯ୍ୟତା ତାଙ୍କର ଗଭୀର
ନୈରାଶ୍ୟର କାରଣ ହୋଇଥିଲା ।

ନୈଶ—ରାତିକାଳୀନ; ରାତି ଦୃଷ୍ଟି ।

ରାତ୍ର ହରିକୁ ନୈଶ ଶେଡ଼ି ପାଇଁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ
କରିଅଛି ।

ନୈଷ୍ଠିକ—ନିଷ୍ଠାବାନ ।

ସେ ଜଣେ ନୈଷ୍ଠିକ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଅଟନ୍ତି ।

ନୈଷ୍ଠିକତା—ନିଷ୍ଠାପର ଗ୍ରହ ବା କାର୍ଯ୍ୟ ।

ତାଙ୍କର ନୈଷ୍ଠିକତା ପାଇଁ ସେ ପାଖ ପଡ଼ିଶାରେ
ସୁପରିଚିତ ଥିଲେ ।

ନୋଟ—କାଗଜ ମୁଦ୍ରା ।

ଦକ୍ଷତାଙ୍କର ନୋଟ ଖଣ୍ଡିଏ ସେ ଭିକାରୀକୁ ଦାନ
କଲେ ।

ନୋଟିସ୍—ବିଜ୍ଞାନେ; ଦାବି ପାଳନର ନିର୍ଦ୍ଦେଶପତ୍ର ।

କଚେରୀରୁ ନୋଟିସ୍ ପାଇ ରାମ ସେଠାରେ ଉପସ୍ଥିତ
ହେଲା ।

ନୋଥ—ନାସାର ଅଳଙ୍କାର ।

ସାତା ସୁନାର ନୋଥଟିଏ ନାକରେ ପିନ୍ଧିଅଛି ।

ନୋଲକ—ନାସିକାର ଦୋଳିତ ଅଳଙ୍କାର ବିଶେଷ ।

ଆଗ କାଳରେ ଗ୍ରାମର ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକମାନେ ନାକରେ
ନୋଲକ ପିନ୍ଧୁଥିଲେ ।

ନୋଲା—ପ୍ରହାରର ଚଢ଼ି ବା ଦାଗ ।

ମାଡ଼ ଖାଇ ହରି ପିଠିରେ ନୋଲା ବସିଯାଇଛି ।

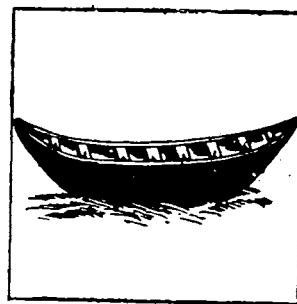
ନୋଲିଆ—ସାମୁଦ୍ରିକ ଧୀର ବିଶେଷ ।

ନୋଲିଆମାନେ ସମୁଦ୍ରରେ ଗାଧୋଇବା ପାଇଁ
ଲୋକମାନଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରନ୍ତି ।

ନୋହୁଲେ—ନହେଲେ, ନଚେତ ।

ତୁମେ ମନଦେଇ ପାଠପଢ଼, ନୋହୁଲେ ପରୀକ୍ଷାରେ
କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ନୌ—ନୌକା

ନୌକର—ରୁକର ।

ନୌକର—ରୁକର, ଦାସର ।

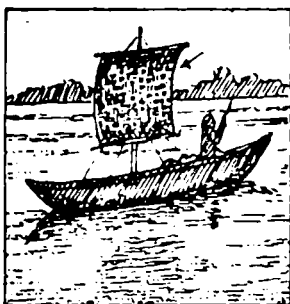
କାହା ପାଖରେ ନୌକର କରିବା ପାଇଁ ସେ ଭଲ
ପାଆନ୍ତି ନାହିଁ ।

ନୌକା—ଡଙ୍ଗା ।

ନୌକା ଦ୍ଵାରା ଆମେ ନଈ ପାର ହେଲୁ ।

ନୌକାଜୀବୀ—ନାବକ ।

ଭୁଷଣ ଗ୍ରାମର ସମସ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ନୌକାଜୀବୀ
ଅଟନ୍ତି ।

ନୌକାଭୁକ୍ତ—ଜଳରେ ଡଙ୍ଗା ବୁଡ଼ିଯିବା ।

ଗତ ମୋ ମାସରେ ନୌକାଭୁକ୍ତରେ ପରାଗତ
ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରାଣ ହରାଇଥିଲେ ।

ନୌଶୂଳକ—ନୌକା ବାହକ, ମାୟ ।

ଏହିବର୍ଷ ଯର୍ବଣେଷ ନୌଶୂଳକ ହିସାବରେ
ହରି ସମ୍ମାନିତ ହେଲା ।

ନୌଶୂଳନ—ଡଙ୍ଗା ବାହକ ।

ଦେଶର ଚିଲିକା ହ୍ରଦରେ ନୌଶୂଳନ ପ୍ରତିଯୋଗିତା
ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା ।

ନୌବଳ—ଜଳ ଯୁଦ୍ଧରେ ପ୍ରୟୋଗ ଯୋଗ୍ୟ ଜାହାଜ
ଓ ସୈନ୍ୟ ସମୂହ ।

ନୌବଳରେ ଜଳନ୍ତ ସବୁଠାରୁ ଅଗ୍ରଗାମୀ ଦେଶ
ପଲ୍ ।

ନୌବହର—ବହୁ ଜାହାଜର ଏକତ୍ର ସମାବେଶ,
ରଣପୋତ ସମୂହ ।

ଭାରତର ଶକ୍ତିଶାଳୀ ନୌବହର ଭେଦ କରିବା
ପାଇଁ ଶତ୍ରୁ ସୈନ୍ୟ ସମର୍ଥ ହୋଇପାରିଲେ ନାହିଁ ।

ନୌବାହନୀ—ଜଳ ଯୁଦ୍ଧରେ ପ୍ରୟୋଗ ଯୋଗ୍ୟ
ଜାହାଜ ଓ ସୈନ୍ୟ ସମୂହ ।

ମୋର ଭଲ ନୌବାହନୀରେ ଶକ୍ତିରା କରନ୍ତି ।

ନୌବିଦ୍ୟା—ନାବକ ବିଦ୍ୟା ।

ନୌବିଦ୍ୟାରେ ତାଙ୍କର ପିତା ପାରଦର୍ଶିତା ହାସଲ
କରିଥିଲେ ।

ନୌସେନାପତି—

ଜଣେ ବଡ଼ ନୌସେନାପତି ଭାବରେ ତାଙ୍କର ପିତା
ଅନେକ ସୁନାମ ଅର୍ଜନ କରିଥିଲେ ।

ନ୍ୟସ୍ତ—ଅସ୍ତିତ୍ଵ, ସ୍ଥାପିତ ।

ଭେଦି ପରିଭ୍ରମଣ କରିବାର ଦାୟିତ୍ଵ ମୋ ଉପରେ
ନ୍ୟସ୍ତ କରି ସେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇ ବସିରହିଲେ ।

ନ୍ୟାୟ—ନୀତି, ଉଚିତ ।

ସତ୍ୟ ଓ ନ୍ୟାୟର ପଥ ଅବଲମ୍ବନ କରିବା ପାଇଁ
ମନୁଷ୍ୟ ପର୍ବତା ବେଷ୍ଟା କରିବା ଉଚିତ ।

ନ୍ୟାୟତଃ—ସୁବିଚାର ଅନୁସାରେ ।

ନ୍ୟାୟତଃ ସେ ହିଁ ସିଂହାସନର ଅଧିକାରୀ ଅଟନ୍ତି ।

ନ୍ୟାୟପଥ—ମାର୍ଗମାର୍ଗ ।

ସବୁବେଳେ ନ୍ୟାୟପଥ ଅବଲମ୍ବନ କରିବା ଉଚିତ ।

ନ୍ୟାୟପର—ସୁବିଚାରନିଷ୍ଠା, ନିରପେକ୍ଷ ।

ଆମ ଆଖିରେ ଜଣେ ନ୍ୟାୟପର ବ୍ୟକ୍ତି ହିସାବରେ
ତାଙ୍କର ସୁନାମ ରହିଅଛି ।

ନ୍ୟାୟକଳ—ସତରଞ୍ଜି ଜାଣୟ ଖେଳ ଶିଖେଷ,
ଦାବା ଖେଳ ।

ନ୍ୟାୟକଳରେ ହାରିଯାଇ ପାଶ୍ରବମାନେ ବାରବର୍ଷ
ବନବାସ କରିଥିଲେ ।

ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ—ବିରୁଦ୍ଧକର୍ତ୍ତୃ ଦେବାନୀ ଅଦାଲତ ।

ନ୍ୟାୟାଧୀଶ—ବିରୁଦ୍ଧପତି ।

ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ଆଦେଶରେ ଆସାମୀଟି ଦଶବର୍ଷ
ଚେଳଦଣ୍ଡ ପାଇଲା ।

ନ୍ୟାୟାଳୟ—ଅଦାଲତ ।

ଓଡ଼ିଶାର ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ କଟକରେ ଅବସ୍ଥିତ ।

ନ୍ୟାୟ—ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ।

—ସମ୍ବନ୍ଧିତ ।

ପିତା ବରିଯାଇ ପୁତ୍ରକୁ ତାତ ନ୍ୟାୟ ଅଧିକାରରୁ
ବଞ୍ଚିତ କଲେ ।

ନ୍ୟାୟ—ପ୍ରାପନ, ଅର୍ପଣ ।

ଶିକ୍ଷାମନ୍ତ୍ରୀ ନୂତନ ବିଦ୍ୟାଳୟଟିର ଶିଳାନ୍ୟାୟ
କଲେ ।

ନ୍ୟୁନ—ଉଣା, ସ୍ଥାନ, ନିକୃଷ୍ଟ ।

ବିଦ୍ୟା, ବୁଦ୍ଧି କେଉଁଥିରେ ହେଲେ ଉପା ହ୍ରାସରୁ
ନ୍ୟୁନ ନୁହେଁ ।

ନ୍ୟୁନ ପକ୍ଷରେ—କମ୍ କରୁ ଧରିଲେ ।

ନ୍ୟୁନ ପକ୍ଷରେ ମୋର ତୁମପାଇଁ ଏତିକି ନଈବା
ଉଚିତ ।

ପଇଟାଇବା—ପାଠକୁ ଅନେକଥର ପଢ଼ିବା, ଗୀତକୁ

ଅନେକଥର ଗାଇବା ଓ ଭଲକରି ମନେରଖିବା ।

ପାଠକୁ ପଇଟାଇଲେ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ସହଜରେ
ଦେଇହୁଏ ।

ପକ୍ୱ—ପାଚିଲା ।

ପକ୍ୱ ଫଳ ପ୍ରତିଦିନ ଖାଇଲେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଭଲ ରହେ ।

—ଧଳା ।

ଆଜ୍ଞା ମୁଣ୍ଡରେ ଦେଖି ପକ୍ୱ କେଶ,

ନାତି ଟୋକା କରେ ନିତି ଉପହାସ ।

ପକ୍ଷ—ଏକ ମାସର ଅଧା, ପନ୍ଦରଦିନ ।

ପ୍ରତି ମାସ ଦୁଇଟି ପକ୍ଷ ହୁଏ, ବୃଷପକ୍ଷ ଓ
ଶୁକ୍ଳପକ୍ଷ । ପନ୍ଦରଦିନରେ ଏକ ପକ୍ଷ ହୁଏ, ଦୁଇପକ୍ଷେ
ଏକମାସ ।

—ଚଢ଼େଇର ଡେଣା ।

ପକ୍ଷ ମେଲାଇ ନାଳ ଆକାଶରେ ପକ୍ଷୀ ଉଡ଼େ ।

ସେଦିନ ଆମ ଦଳ ପକ୍ଷର ଖେଳାଳୀମାନେ ଭଲ

ଖେଳିବାରୁ ବିପକ୍ଷ ଦଳକୁ ପରସ୍ତ କରିପାରିଲେ ।

ପକ୍ଷିଆ—ବର୍ଷାରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବା ପାଇଁ ଲୋକମାନେ

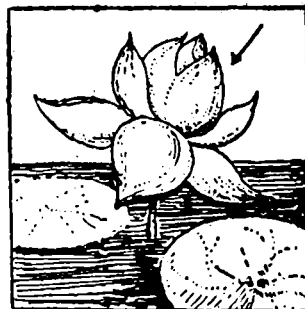
ଘୋଡ଼ାଇ ହେଉଥିବା ତାଳପତ୍ରରେ ତିଆରି
ଘୋଡ଼ଣୀ ।

ବର୍ଷାଦିନେ ପକ୍ଷିଆ ତଳେ ରହି ବୃଷକମାନେ
କ୍ଷେତରେ କାମ କରନ୍ତି ।

ପଙ୍କ—ପାଣିତଳେ ଜମା ହେଉଥିବା କାଦୁଅ ।

ପଙ୍କରେ ଗଡ଼ିଲେ ମଇଁଷିମାନଙ୍କୁ ଭଲଲଗେ ।

ପଙ୍କଜ—ପଙ୍କରୁ ଯାହା ଜାତ ହୋଇଥାଏ ।

ପଦ୍ମର ଅନ୍ୟ ନାମ ପଙ୍କଜ ।

ପଙ୍କିଳ—କାଦୁଅ ମିଶା ।

ପଙ୍କିଳ ପାଣିରେ ଗାଧୋଇଲେ ଦେହ କୁଣ୍ଠେଇ ହୁଏ
ଓ କାହୁଁ, କୁଣ୍ଡିଆ ଆଦି ବର୍ମରୋଗ ହେବାର ଭୟ
ଥାଏ ।

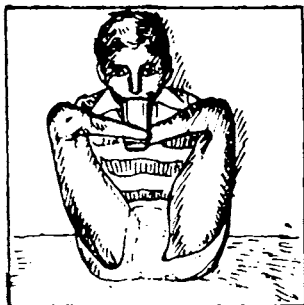
ପଟୁକ୍ତି—ଧାଡ଼ି ।

—ଶ୍ରେଣୀ ବା ଉତ୍ତର ସମୟରେ ଅନେକ ଲୋକ ଏକାଠି ଧାଡ଼ିରେ ବସିବା ।

ଆମ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଚତୁର୍ଥାଂଶ ପଟୁକ୍ତି ଭେତନ ହୋଇଥିଲା ।

ପଞ୍ଜୀକ—ଅନେକ ଲୋକ ଏକାଠି ବସି ଶ୍ରେଣୀ ନ କରିବା ।

ପଞ୍ଜୁ—ଖଞ୍ଜି, ଗୁଡ଼ା, କେମ୍ପା, ଯାହାର ଗୋଡ଼ ବା ହାତ ଅଖଞ୍ଜି ହୋଇଥିବା ଯୋଗୁଁ ଗୁଳିପାରେ ନାହିଁ, କାମ କରିପାରେ ନାହିଁ ।

କଠିନ ପରିଶ୍ରମ କରି,
ପଞ୍ଜୁ ବି ଲାଜିପାରେ ଚିଲି ।

ପଞ୍ଚକ—ପାଞ୍ଚ ସଂଖ୍ୟକ ।

କାର୍ତ୍ତିକ ମାସର ଶେଷ ପାଞ୍ଚଦିନ ।
ଗୌତମ ବୁଦ୍ଧଙ୍କର ପାଞ୍ଚଜଣ ଶିଷ୍ୟ ।
ପାଞ୍ଚଟି ଧାଡ଼ିରେ ରଚିତ ପଦ୍ୟ ।

ପଞ୍ଚତନ୍ତ୍ର—ରାଜାପୁଅମାନଙ୍କୁ ମାନ୍ୟତା ଦେବାପାଇଁ ପତ୍ରିକା ବିଷୟରେ ଶୁଣାଇବା ଦ୍ଵାରା ରଚିତ କାହାଣୀମାଳା ।

ପଞ୍ଚତନ୍ତ୍ରମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ପଞ୍ଚତନ୍ତ୍ରରେ ଏବେ ମଜା ଶାସ୍ତ୍ର ପଦ୍ଧତି ଅଛି ଯେ ମଧ୍ୟରେ ପଢ଼ିଲେ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କୁ ମନ ହେବନାହିଁ ।

ପଞ୍ଚବଟୀ—ପିପ୍ପଳ, ବେଲ, ବର, ଅଁଳା ଓ ଅଶୋକ ଏହି ପାଞ୍ଚପ୍ରକାର ଗଛ ଥିବା ବଣ ।

ଦକ୍ଷକାଶ୍ୟର ଗୋଦାବରୀ ନଦୀ କୂଳରେ ପଞ୍ଚବଟୀ ବଣ ଥିବା କଥା ରାମାୟଣରେ ଲେଖାଅଛି । ଏହି ବଣରେ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ବାସ କରୁଥିବା ସମୟରେ ସରଣ ସାତାଙ୍କୁ ଭେଦର ନେଇଥିଲା ।

ପଞ୍ଚଭୂତ—ପ୍ରାଚୀନ ମତରେ ସୃଷ୍ଟିର ପାଞ୍ଚଗୋଟି ମୌଳିକ ଉପାଦାନ ।

ଯଥା—ସ୍ଥିତି (ମାଟି)

ଆତ୍ମ (ଜଳ)

ତେଜଃ (ଆଲୋକ)

ମହତ୍ତ (ବାୟୁ)

ବ୍ୟୋମ (ମହାକାଶ)

ପଞ୍ଚାୟତ—ପାଞ୍ଚ ବା ଅଧିକ ଲୋକ ଏକାଠି ହୋଇ ବିଚାର ଆଲୋଚନା କରିବା ସଭା ।

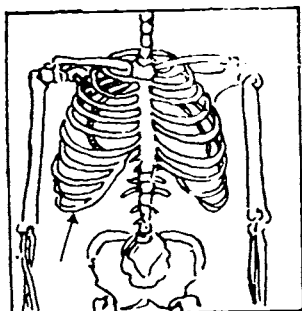
ଗ୍ରାମପଞ୍ଚାୟତ ସଭାରେ ଗାଁର ଲୋକେ ବିଷୟ ଚର୍ଚ୍ଚା କରାଯାଏ ।

ପଞ୍ଚେନ୍ଦ୍ରିୟ—ଦେହର ଯେଉଁ ପାଞ୍ଚଟି ଅଂଶ ସାହାଯ୍ୟରେ ଦେଖିବା, ଶୁଣିବା, ଗୁରୁବା, କହିବା ଓ ଛୁଇଁବା କାମ କରାଯାଏ ।

ଆଖି, କାନ, ନାକ, ଡିଆଁ, ଚମ—ଏହି ପାଞ୍ଚଟି ପଞ୍ଚେନ୍ଦ୍ରିୟ ।

ପଞ୍ଜିରା—ଦେହ ଭିତରେ ଥିବା ଗୁଡ଼ ଓ ପିଠି ହାଡ଼ର ଗୁଞ୍ଜ ବା ଥାଟ ।

ମଧୁ ଆଖିରୁ ଘୋଡ଼ୁ ଥିବାବେଳେ ତାହା ଭିତରେ ପଡ଼ିଗଲା । ତା'ର ପଞ୍ଜିରା ହାଡ଼ ଦୁଇଟି ଭାଙ୍ଗିଗଲା ।

ପଞ୍ଜାବୀ—ପଞ୍ଜାବ ରାଜ୍ୟର ଲୋକ ।

ପଞ୍ଜାବୀମାନେ କଠିନ ପରିଶ୍ରମ କରି ଧନୀ ହୋଇଛନ୍ତି ।

—ଏକ ଭାଷା ।

—ଏକପ୍ରକାର ଢିଲ କୁରୁତା ।

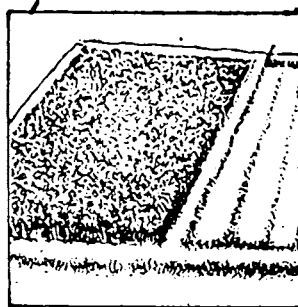

ମିତୁଭାଇ ବାହାହେବା ଦିନ ଧୋତି ପଞ୍ଜାବୀ ପିନ୍ଧିଥିଲେ ।

ପଞ୍ଜିକା—ଯେଉଁ ବହିରୁ ତଥ୍ୟ, ବାର, ନକ୍ସା, ଲଗ୍ ଆଦି ଜଣାପଡ଼େ ।

ପଞ୍ଜିକା ଦେଖି ପଣ୍ଡିତମାନେ ଶୁଭଦିନ ସ୍ଥିରକଲେ ।

ପଟାଳି—କଥାରି ।

ପ୍ରତିଦିନ ବାପା, ମା ଓ ମୁଁ ଆମ ବାଡ଼ି ପଟାଳରେ କାମ କରୁ । ଆମକୁ ପଞ୍ଜିକା ଖର୍ଚ୍ଚ କରି, ବଜାରରୁ ପଟିକା କିଣିବାକୁ ପଡ଼େ ନାହିଁ ।

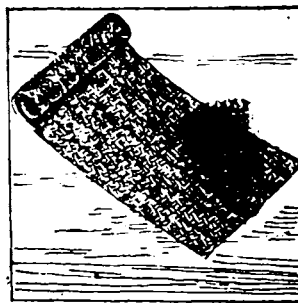
—ଭେଳା

ନଈର ପାଣି ସ୍ୱାସ୍ଥରେ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କୁ ଉପଯୋଗୀ କାଠ ବା ବାଉଁଶର ଗୋସ୍ଥ ।

ପଟାନ୍ତର—ଭୁଲନା, ଉପମା ।

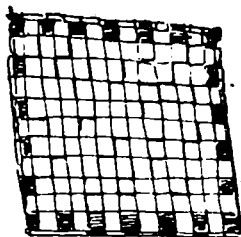
ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀ ଆମ ଦେଶକୁ ସ୍ୱାଧୀନ କରିବା ପାଇଁ ଯେଉଁ ସାହସ ଦେଖାଇଲେ ତା'ର ପଟାନ୍ତର ନାହିଁ ।

ପଟିଆ—ଖଜୁର ପତ୍ର ଗୁଡ଼ି ବୁଣାଯାଇଥିବା ପଟି ।

ଖରବିନେ ତଳେ ପଟିଆ ପକାଇ ଶୋଇଲେ ଭଲ ଲାଗେ ।

ପଟି—ଅଳ୍ପ ଚଉଡ଼ା ଲମ୍ବା ଜମି ।

—ତାଳ ଖଜୁରି ଆଦି ପତ୍ରରେ ବୁଣା ହୋଇଥିବା ଆସନ ବା ବଛଣା ।

—ଖଣ୍ଡିଆ ବା ଘାଁ ହୋଇଥିବା ଜାଗାରେ ମଲ୍ଲମ ଲଗାଇ ତା ଉପରେ ଲଗାଯାଇଥିବା କନା ଖଣ୍ଡ ।

—ଛକ, ଛଳନା ।

ପଟି ମାରବା—ଠକଦେବା ।

ପଟୁ—କୌଣସି କାମ ଯେ ଭଲଭାବେ କରିପାରେ ।

ହରି ସନ୍ତରଣରେ ବିଶେଷ ପଟୁ ।

—ବନ୍ୟା ଜଳରେ ଗୋଳହୋଇ ଆସି ଜମି-ଉପରେ ମାଡ଼ିଯିବା ପକ୍ ଓ କାଦୁଅ ମାଟି ।

ପଟୁଆ—ବଡ଼ ଡଙ୍ଗା ।

ପୂର୍ବେ ମହାନଦୀରେ ଯେତେବେଳେ କଟକକୁ ଯିବା ପଟୁଆ ଆସୁଥିଲା ।

ପଟୁଆର—ଅନେକ ଲୋକ ଏକା ସାଙ୍ଗରେ ଯିବା, ଶୋଭାଯାତ୍ରା ।

ଦୁର୍ଗାପୂଜା କ୍ଷେତ୍ର ଯେତେବେଳେ ଲୋକେ ପଟୁଆରେ ଯାଇ ମୁର୍ତ୍ତିମାନ ନଦୀରେ ଭସାଇ ଦିଅନ୍ତି ।

ପଠା—ମଝି ନଈରେ ଥିବା ଉଡ଼ି ଭୂମି ବା ସାନ ଦ୍ଵୀପ ।

ଛୁଟିଦିନ ପିଲାମାନେ ଯିବା ନଈ ପକ୍ଷରେ ଖେଳି କରୁଥିଲେ ।

ପଠା ଘା—ପିଠିରେ ହେଉଥିବା ଏକପ୍ରକାର ବଥ ।

ପଡ଼ିଆ—ନିଜ ଘର ପାଖରେ ଘର କରି ରହୁଥିବା ଲୋକ ।

ସାଥ ପଡ଼ିଆରେ ଭଦ୍ରଲୋକ ଥିଲେ ବିପଦ ବେଳେ ସାହାଯ୍ୟ ଦିଲେ ।

ପଡ଼ୁଆ—ଯେ ଭଲ ପଡ଼େ, ସେ ପଡ଼ି ବାଙ୍କୁ ଭଲପାଏ ।

ଲଢ଼ୁଆ ଲଢ଼େ, ପଡ଼ୁଆ ପଢ଼େ,

ଖେଳାଳୀ ଖେଳେ ଖେଳେ,

ଅଳସୁଆ ବସି ଭରୁଆଏ

ନିକେନା ତାକୁ ବେଳ ।

ପଡ଼ୁଆଁ - ପ୍ରଥମେ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିବା ସନ୍ତାନ ।

ପଣକିଆ - ଗଣିତ ଗୁଣନ ଓ ହସାବ ମନେରଖିବା ପାଇଁ ଖରା, ସହା ପ୍ରତି ସଂଖ୍ୟାର ଏକଗୁଣ ଠାରୁ ଦଶଗୁଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆଦି ।

୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦
୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦
୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦
୩୧	୩୨	୩୩	୩୪	୩୫	୩୬	୩୭	୩୮	୩୯	୪୦
୪୧	୪୨	୪୩	୪୪	୪୫	୪୬	୪୭	୪୮	୪୯	୫୦
୫୧	୫୨	୫୩	୫୪	୫୫	୫୬	୫୭	୫୮	୫୯	୬୦
୬୧	୬୨	୬୩	୬୪	୬୫	୬୬	୬୭	୬୮	୬୯	୭୦
୭୧	୭୨	୭୩	୭୪	୭୫	୭୬	୭୭	୭୮	୭୯	୮୦
୮୧	୮୨	୮୩	୮୪	୮୫	୮୬	୮୭	୮୮	୮୯	୯୦
୯୧	୯୨	୯୩	୯୪	୯୫	୯୬	୯୭	୯୮	୯୯	୧୦୦

ପଣ୍ଡିତ—କୌଣସି ବିଷୟରେ ଉଲ୍ଲସାବେ ଜାଣିଥିବା ଲୋକ ।

—ସଂସ୍କୃତ ଶିକ୍ଷକ ।

—ବଡ଼ଲୋକକୁ ଦିଆଯାଉଥିବା ସମ୍ମାନ ସୂଚକ ନାମ ।

ପଣ୍ୟ—ଯାହା କିଣାଯାଇ ପାରେ ଓ ବିକାଯାଇ ପାରେ । ବଜାରରେ ଲୁଗା, ବାସନ, ଶାସ୍ୟଭଳି ଅନେକ ପଣ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ ମିଳେ ।

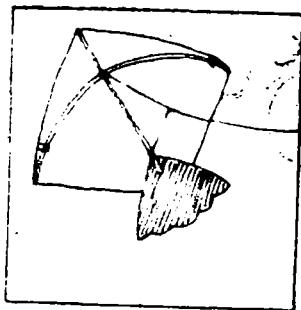
ପତଙ୍ଗ—ଉଡ଼ା ପୋକ, ଯେ ଡେଣା ହଲାଇ ଉଡ଼ିପାରେ ।

କାଟ ପତଙ୍ଗଙ୍କ ଡାହେରୁ ରକ୍ଷା ନ କଲେ ଫସଲର ବହୁତ କ୍ଷତି ହୁଏ ।

ପତନ—ଖସିପଡ଼ିବା, ତଳକୁ ପଡ଼ିଯିବା ।

ସାରଥୀନ ହୋଇ ପାହାଡ଼ ଚଢ଼ି ନ ଗାଡ଼ିଲେ ବହୁତେକେ ପତନର ଭର ଥାଏ ।

ପତାଙ୍ଗି—କାଟକ ଡିଆରି ଗୁଡ଼ି ।

ହଳି ହଳି ଡାକେ ପତାଙ୍ଗି

ନାକ ଅକାଶ ଛୁଇଁ;

ନଚେଇତେ ଯୁବା ବୃଦ୍ଧ

ତାକୁ ଅତି ପେସଇ ।

ପତି—ସ୍ୱେ ରକ୍ଷା ବା ପାଳନ କରେ; ମାଲିକ ।

ସରକୁ ଶାନ୍ତିରେ ଚଳାଇବା ପାଇଁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସରପତିଙ୍କ କଥା ମାନିବାକୁ ପଡ଼େ ।

—ସ୍ୱାମୀ ବା ବର ।

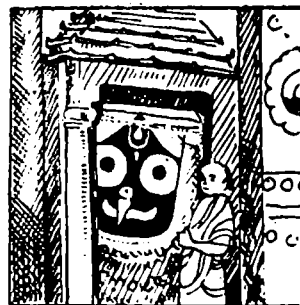
ପତି ସହିତ ପରିବାର ଚଳାଇବା ପହାର କାମ ।

—ଅଧିକାରୀ ।

ସହରରେ ଅନେକ ଲକ୍ଷପତି ଡୋକାନୀ ଅଛନ୍ତି ।

ସେମାନେ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ବ୍ୟବସାୟ କରନ୍ତି ।

ପତିତପାବନ—ପାଣୀ ଲୋକଙ୍କୁ ଉଦ୍ଧାର କରୁଥିବା କ୍ଷିପ୍ତ ।

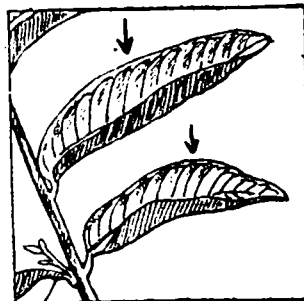
—ପୁରୀ ସିଂହଦ୍ୱାର ଗୁମ୍ଫାରେ ଥିବା ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ମୂର୍ତ୍ତି ।

ପତ୍ନୀ—ନିଜେ ବିବାହ କରିଥିବା ସ୍ତ୍ରୀ ।

ମା'ଆ ହେଉଛନ୍ତି ବାପାଙ୍କର ପତ୍ନୀ ।

ମାଙ୍କ ହେଉଛନ୍ତି ମାମୁଁଙ୍କର ପତ୍ନୀ ।

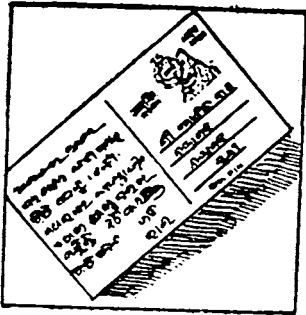
ପତ୍ର—ଗଛର ପତ୍ର ।

ବହୁ କାଗଜ ପତ୍ର ।

ବହୁର ଗୋଟିଏ ପତ୍ରରେ ଦୁଇଟି ପୃଷ୍ଠା ଥାଏ ।

—୦୦ ।

କାଗଜରେ ଲେଖାଯାଇଥିବା ଖବର ।
ପୂର୍ବ ତାଳପତ୍ରରେ ଲୁହା ଲେଖନୀ ଦ୍ଵାରା ଲେଖା ହେଉଥିଲା ।

ପତ୍ରିକା—ସମ୍ବାଦ, ପତ୍ର, ବା ମାସକୁ ଥରେ ବାହାରୁଥିବା ବହି ।
ଅନେକ ଲେଖକଙ୍କର ବିଭିନ୍ନ ଲେଖା ଛପା ହୋଇଥିବା ବହି ।

ପିଲାମାନେ ସ୍କୁଲବହି ପଢ଼ିବ ଶିକ୍ଷା ପତ୍ରିକା ପଢ଼ିଲେ
ଅନେକ କଥା ଜାଣି ପାରିବେ ।

ପଥ—ବାଟ, ରାସ୍ତା, ସଡ଼କ ।

ପଥରେ ପଥକ ଦେଲେ ଥକି,
ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ତା'ର ପହଞ୍ଚିବ କି ?

ପଥ—ସେମାନଙ୍କୁ କଥାଯାଉଥିବା ଖାଇବା ପିଇବା ଜିନିଷ ।

କେବଳ ଔଷଧ ଖାଦ୍ୟ, ପଥ ନ ଖାଦ୍ୟରେ ସେବା ସହକରେ ଭଲ ହୁଏନାହିଁ ।

ପଥକ—ପଥରେ ଯାଉଥିବା ଲୋକ, ରାସ୍ତାରେ ଚାଲୁଥିବା ଲୋକ ।

ରାସ୍ତା କଡ଼ରେ ଛେ ଛାଇରେ ବସି ପଥକମାନେ
ବିଶ୍ରାମ କରନ୍ତି ।

ପଦ—ପାଦ, ଗୋଡ଼ର ତଳ ଅଂଶ ।

ପ୍ରଭୁ ପଦ ତଳେ ମୁଣ୍ଡ ଲଗାଇ
କରେ ମୁଁ ନିତି ପ୍ରାର୍ଥନା ।

ଦିଅ ବୁଦ୍ଧି ବଳ, ସାହସ
ମୋତେ କରନାହିଁ କେବେ ମନା ।

—ବାକ୍ୟର ଅଂଶ ।

ଏଣୁ ଦେଖୁ ବେଶୀ କଥା କହିବା ଠାରୁ ଭବିଷ୍ୟ
ପଦଟିଏ କହିବା ଭଲ ।

—ଶୁକର୍ଷ ।

ତେ ପଦ ପାଇବାକୁ ହେଲେ ମୁହରୁ ବେଶୀ କରିବା
ଦରକାର ।

ପଦକ—ମୁଦ୍ରା ଆକାରରେ ଧାତୁ ତିଆରି ଚକମା ।

ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଉଚ୍ଚ ପରୀକ୍ଷାରେ ପ୍ରଥମ ହେଉଥିବା
ଛାତ୍ର ଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ପଦକ ଦିଆଯାଏ ।

ପଦ୍ୟ—ଗୀତି କବିତା ଭଳି ଲେଖା, ପଦର ଶେଷ
ଶବ୍ଦ ଏକା ଭଳି ଶୁଭ୍ରଥିବା ରଚନା ।

‘ଆକାଶ ଦିଶେ କି ସୁନ୍ଦର,
ତାହାକୁ ଚିତ୍ତେ ଲେଖିବ ।’
ଏହା ପଦ୍ୟ ।

“ଆକାଶ କି ସୁନ୍ଦର ଦିଶେ । ତାହାକୁ ଲେଖିବ ତିଆରି
କରିଛନ୍ତି ।”

ଏହା ପଦ୍ୟ ।

ପନାସି—ଏକପ୍ରକାର ଘାସ । ଘୋରୁ ବଳି ରଖି ଓ
ଦଉଡ଼ି କରାଯାଏ । ଏହି ଘାସକୁ କୁଟି, ବତୁରାଇ
ମଣ୍ଡି କରାଯାଏ । ଏହି ମଣ୍ଡିରୁ କାଗଜ ତିଆରି ହୁଏ ।

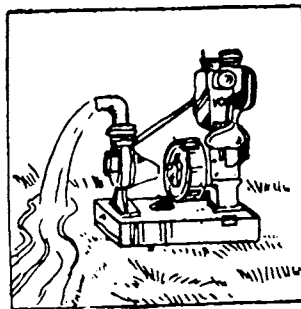
ପନ୍ଥା—ପଥ, ବାଟ ।

—ଉପାୟ ।

ପରୀକ୍ଷାରେ ଭଲ କରିବାକୁ ହେଲେ ପ୍ରତିଦିନ
ମନଦେଇ ପଢ଼ିବାକୁ ହେବ । ଏହାଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ପନ୍ଥା
ନାହିଁ ।

ପବନ—ଶୁଭ, ଯାହା ସମ୍ଭବ କୌଣସି ମନ୍ତ୍ର ଜନିତ
ମିଶି ଯାଏ ।

ପମ୍ପ—ତଳୁ ଉପରକୁ ପାଣି ଉଠାଇବା କଳ ।

ଆଞ୍ଜିକାଳି ବଡ଼ ବଡ଼ ଗୃହୀଣାନେ ପମ୍ପ ବସାଇ
ଜମିକୁ ପାଣି ନେଉଛନ୍ତି ।

—ଚକ ବା ବଲ୍ ଉପରକୁ ପବନ ପୁରାଇବା ନଳି ।
ମୋ ସାଇକେଲ ପମ୍ପଟି ଘରେ ଅଛି ।

ପରତୁଳ—ନକଲ ବାଳ ।

ନାଟକରେ ବାବାଜୀ ହୋଇଥିବା ଅଭିନେତା
ପରତୁଳ ପିନ୍ଧିଥିଲେ ।

ପରକୀର୍ତ୍ତୀ—ଯେଉଁ ଜୀବ ବା ଉଦ୍ଭିଦ ଅନ୍ୟ ଉପରେ
ନିର୍ଭର କରେ ।

ପରମ—ସବୁଠାରୁ ଭଲ, ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।

ଦୁଃଖୀର ସେବା ମନୁଷ୍ୟର ପରମ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।

ପରମାଣୁ—ସବୁଠାରୁ ସାନ ଅଂଶ ।

ତତ୍ତ୍ୱ ପଦାର୍ଥର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅଂଶ ।

ପରମାୟୁ—ପ୍ରାଣୀର ଜୀବନ କାଳ ।

ପରମ୍ପରା—ବହୁଦିନ ହେଲା ଯାହା ଚଳିଆସୁଛି ।

ପିତାମାତା ଓ ଗୁରୁଜନଙ୍କୁ ସମ୍ମାନ କରିବା ଆମର ପରମ୍ପରା ।

ପରଲୋକ—ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ଜୀବ ଯେଉଁ ଲୋକ ବା ଜଗତକୁ ଯାଏ ବୋଲି କଳ୍ପନା କରାହୋଇଛି ।

ପରଲୋକ ଗମନ—ମୃତ୍ୟୁ, ମରଣ ହେବା, ମରିଯିବା ।

ପରସ୍ପର—ଜଣେ ଅନ୍ୟ ଜଣକୁ ।

ଆପଣା ଆପଣା ମଧ୍ୟରେ ।

ଏକ ଶ୍ରେଣୀରେ ପଡ଼ୁଥିବା ଛାତ୍ରମାନେ ପରସ୍ପର ସହ କଳହ କରିବା ଅନୁଚିତ ।

ପରସ୍ତ—ଅନ୍ୟ ଲୋକର ଧନ ବା ଗ୍ରାସ ।

ପରସ୍ତ ପ୍ରତି ଲୋଭ କରିବା ଠିକ୍ ନୁହେଁ ।

ପରାକାଷ୍ଠା—କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ଯେତେ ଅଧିକ କରାଯାଇ ପାରେ, ଚରମ ସୀମା ।

ପରାକ୍ରମ—ସାହସ, ବଳ, କ୍ଷମତା, ସାହାଯ୍ୟରେ ଏ ସବୁ ଥାଏ ତାକୁ ପରାକ୍ରମୀ କହନ୍ତି ।

ପରାଗ—ଧୂଳି, ଫୁଲରେଣୁ ।

ପରାଧୀନ—ଅନ୍ୟର ଅଧୀନ, ଅନ୍ୟର ଇଚ୍ଛାରେ ଚଳିବା ।

ଆମ ଦେଶ ପରାଧୀନ ଥିଲାବେଳେ ବିଦେଶୀ ଶାସକମାନେ ଲୋକଙ୍କ ଉପରେ ନାନାପ୍ରକାର ଅତ୍ୟାଚାର କରୁଥିଲେ ।

ପରାମର୍ଶ—ଉପଦେଶ, ଉପାୟ, ବୁଦ୍ଧି ବତାଇବା ।

ଶରୀର ଅସୁସ୍ଥ ହେଲେ ଚିକିତ୍ସକଙ୍କ ସହିତ ପରାମର୍ଶ କରିବା ଉଚିତ ।

ପରାୟଣ—କୌଣସି ବିଷୟରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ଲାଗିଥିବା ।

ଧର୍ମପରାୟଣ ବ୍ୟକ୍ତି ଅନ୍ୟର ଅନିଷ୍ଟ ଚିନ୍ତା କରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ପରାସ୍ତ—ପରାଜିତ, ହାରିଯାଇଥିବା ।

ପରାସ୍ତ ମଧ୍ୟରେ ବୁଝାମଣା ରଖି ଖେଳିଲେ ବିପକ୍ଷ ଦଳକୁ ପରାସ୍ତ କରିବା ସହଜ ହୁଏ ।

ପରିଚୟ—କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ନାମ ଧାମ ଆଦି ଜାଣିବା ।

—ଜଣାଶୁଣା ।

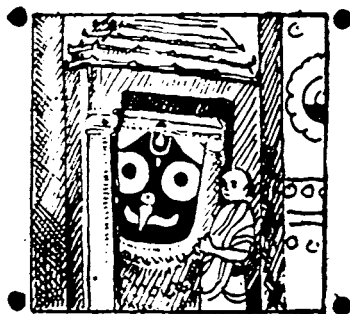
ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ନାମ ଲେଖାଇଲାବେଳେ ଶିକ୍ଷକ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଛାତ୍ରର ପରିଚୟ ପଚାରିବେ ।

ପରିଚିତ—ଯାହା ସହଜ ପରିଚୟ ହୋଇ ପାରିଥାଏ ।

ପରିଚ୍ଛାଦ—ସାହାଯ୍ୟ ପରିଚୟ ମିଳେ ।

ପରିଚ୍ଛାଳକ—ଯେ ପରିଚ୍ଛାଳନ କରନ୍ତି ।

ପରିଚ୍ଛଦ—ପୋଷାକ, ପିନ୍ଧିବା ଲୁଗା, ବସ୍ତ୍ର ।

ପରିଚ୍ଛଦ ପରିଚ୍ଛଦ କରି ପରିଧାନ, ପୂଜା ପାଇଁ ଦେବାଳୟେ କରିବ ଗମନ ।

ପରିଚ୍ଛନ୍ନ—ସଫା, ପରିଷ୍କାର ହୋଇଥିବା ।

ପରିଚ୍ଛେଦ—ଅଂଶ, ଭାଗ, ବସ୍ତୁରେ ଥିବା ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ବିଭାଗ, ଅଧ୍ୟାୟ ।

ଉପନ୍ୟାସର ପ୍ରତ୍ୟେକ ପରିଚ୍ଛେଦରେ ନାୟକ ଜୀବନର ଗୋଟିଏ ଲେଖାଏଁ ଘଟଣା ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଛି ।

ପରିଶାମ—ଶେଷଫଳ; ଶେଷରେ ଯାହା ହୁଏ ।

ମଦ କାର୍ଯ୍ୟର ପରିଶାମ କେବେହେଲେ ଭଲ ହୁଏନାହିଁ ।

ପରିଚାଳନା—ପ୍ରତିବା ।

କ୍ରମେ ଓ କୁ ଅଭ୍ୟାସ ପରିଚାଳନା କଲେ ନିଜର ଭଲଟି ହୁଏ ।

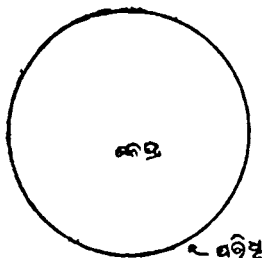
ପରିଦର୍ଶନ—ଭଲରୂପେ ଦେଖିବା ।

ବିଦ୍ୟାଳୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିଦର୍ଶକ ମହାଶୟ ଆମର ସ୍କୁଲ ପରିଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ଆସିଥିଲେ ।

ପରିଧାନ—ଲୁଗା ପିନ୍ଧିବା, ଘୋଡ଼ାଇବା, ପୋଷାକ ।

ଗଣେଶ ପୂଜାଦିନ ନୂଆ ଲୁଗା ପରିଧାନ କରି ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନେ ବିଦ୍ୟାଳୟକୁ ଆସିଥିଲେ ।

ପରିଧି—ବୃତ୍ତର ସୀମାରେଖା, ବେଡ଼ ।

ପରିପକ୍ୱ—ଭଲରୂପେ ପାଚିଥିବା, ବା ବଢ଼ି ଥିବା ।

ପରିପକ୍ୱ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଫଳ ମଧୁର ଲାଗେ ନାହିଁ ।

ପରିପାଟୀ—ସୁନ୍ଦର ଅବସ୍ଥା, ତଳ, ଶୁଭ, ଉପାୟ ।

ପରିବର୍ତ୍ତନ—ବଦଳିବା, ଗୋଟିଏ ଅବସ୍ଥାରୁ ଅନ୍ୟ ଅବସ୍ଥା ହେବା ।

ଝର, ବର୍ଷା, ଶୀତ ଋତୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ପ୍ରକୃତିରେ ଲାଗି ରହିଥାଏ ।

ପରିବହନ—ଗୋଟିଏ ଜାଗାରୁ ଅନ୍ୟ ଜାଗାକୁ ବୋହିନେବା ।

ପରିବାର—ବାପା, ମାଆ ଓ ସନ୍ତାନ ।

—ଏକାଭିଳି ଆକାର ପ୍ରକାରର ଜୀବ ଓ ବସ୍ତୁ ।
ବିଲେଇ ଓ ବାଘ ଦୁହେଁ ଗୋଟିଏ ପରିବାରର ଜନ୍ମ ।

ପରିବେଶ—କୌଣସି ସ୍ଥାନର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗର ଅବସ୍ଥା ।

କେବଳ ନିଜର ବାସଗୃହ ନୁହେଁ ଅମେ ଆମର ପରିବେଶ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ରଖିବା ଉଚିତ୍ ।

ପରିଭ୍ରମଣ—ବିଜ୍ଞାନରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଥିବା ବିଶେଷ ଶବ୍ଦ ଓ ପଦଗୁଡ଼ିକର ଅର୍ଥ ।

ପରିଭ୍ରମଣ ନ ଜାଣିଥିଲେ ବିଜ୍ଞାନ ପାଠ ବୁଝିବାକୁ ଅସୁବିଧା ହୁଏ ।

ପରିଭ୍ରମଣ—ଗୁରୁଆଡ଼େ ବୁଲିବା ।

ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳ ପରିଭ୍ରମଣ ବ୍ୟତୀତ କେହି ଆମ ଦେଶର ପ୍ରକୃତ ଅବସ୍ଥା ବୁଝିପାରିବ ନାହିଁ ।

ପରିମାଣ—ପରିଧି, ଦୈର୍ଘ୍ୟ, ଡ୍ରମ୍ମ, ଆକାର, ଓଜନ

ସଂଖ୍ୟା, କାଳ, ମୂଲ୍ୟ ଆଦିର ମାପ ।

ଭଲଭାବରେ ଶସ୍ୟ ସଂରକ୍ଷଣ କରାଯାଉ ନ ଥିବାରୁ ଆମ ଦେଶରେ ବହୁତ ପରିମାଣର ଶସ୍ୟ ନଷ୍ଟ ହୁଏ ।

ପରିଶ୍ରମ—ବିଶେଷ ଶ୍ରମ ବା କାମ ଆୟାସ ।

କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟକୁ ନିଜର ଶକ୍ତି ଓ ସମୟ ଦେଇ କରିବା ।

କଠିନ ପରିଶ୍ରମ କରି ବୃକ୍ଷର ଅଳ୍ପ ଉତ୍ପାଦନ କରେ ।

ପରିଶ୍ରମୀ—ଯେ ପରିଶ୍ରମ କରେ ।

ପରିଶ୍ରମୀ ଲୋକ ସର୍ବଦା

ପାଏ ଆନନ୍ଦ ସୁଖ,

ଅଳସୁଆ କିଛି ନ କରି

ପାଏ ବହୁତ ଦୁଃଖ ।

ପରିଷଦ—ଯେଉଁଠାରେ ଅନେକ ଲୋକ ଏକାଠି ବସି କୌଣସି ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା ବା କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ବଡ଼ ସହରରେ ଯୌର ପରିଷଦ ଥାଏ ।
ଯେଠାରେ ନିର୍ବାଚିତ ସଭ୍ୟମାନେ ନିଜିତ ହୋଇ କିପରି ସହରର ଭଲଟି ହୋଇପାରିବ ତାହା ଆଲୋଚନା ହାର ସିର କରନ୍ତି ।

ପରଶ୍କାର—ସଫା, ନିର୍ମଳ, ସ୍ୱଚ୍ଛ ।

ପ୍ରତିଦିନ ଗାଧୋଇ ଶରୀର ପରଶ୍କାର କଲେ
ଚର୍ମରୋଗ ହୁଏନାହିଁ ।

ପରସଂଖ୍ୟାନ—ଗଣନା, ମୋଟ, ସମଷ୍ଟି ।

ପରସଂଖ୍ୟାନ ଦ୍ୱାରା କୁହାଯାଇ ପାରିବ ପ୍ରତିବର୍ଷ
କେତେ ଛାତ୍ର ପରୀକ୍ଷା ଦିଅନ୍ତି ଓ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ
କେତେ ବିଫଳ ହୁଅନ୍ତି ।

ପରସଂସ୍ଥା—ପରିବେଶ, ଆମ ଚାରିଆଡ଼େ ଥିବା ଜୀବ,
ଉଦ୍ଭିଦ ଓ ପ୍ରକୃତି ।

ପରସଂସ୍ଥା ଅସତତା ରହିଲେ ପୃଥିବୀର ବହୁତ
କ୍ଷତି ହୁଏ ।

ପରସ୍ଥିତି—ଅବସ୍ଥା, ଚାରିଆଡ଼ର ଦୃଶ୍ୟ, ଯାହା
ଯେପରି ଥାଏ ।

ଇଂରେଜମାନେ ଆମର ଦେଶ ଚଳାଉଥିବା ବେଳେ
ପରସ୍ଥିତି ଆଦୌ ଭଲ ନ ଥିଲା ।

ପରହାସ—ଥଟା, କୌତୁକ, ମଜା କରିବା ।

ପଣ୍ଡା ଓ ଅକ୍ଷମ ଲୋକଙ୍କୁ ପରହାସ କରି ସେମାନଙ୍କ
ମନରେ କଷ୍ଟ ଦେବା ଠିକ୍ ନୁହେଁ ।

ପରୀକ୍ଷା—ଦୋଷ ଶୁଣି ବିଚାର ।

ଛାତ୍ରର ଜ୍ଞାନ ପରୀକ୍ଷା ପରେ ଜଣାପଡ଼େ ।

ପରୀକ୍ଷାର୍ଥୀ—ଯେ ପରୀକ୍ଷା ଦିଏ

ପରୀକ୍ଷକ—ଯେ ପରୀକ୍ଷା କରେ ।

ପରୀକ୍ଷା ଫଳ—ପରୀକ୍ଷା ପରେ ଯାହା ଜଣାପଡ଼େ ।

ପରୀକ୍ଷାକୁ କେବେ ନ ତରି

ପାଠ ପଢ଼ିବା ଭଲ,

ପରୀକ୍ଷାର କରି ଲେଖିଲେ

ଭଲ ପରୀକ୍ଷା ଫଳ ।

ପରୋଷ—ଅଦୋଷ, ଗୋପନରେ, ଲୁଚି ।

କେତେକ ଲୋକ ନିଜର ଦାନ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନ କରି
ପରୋଷରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଉଚିତ ଭାବନ୍ତି ।

ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ—ଉଲ୍ଲୁସ୍ତେ ବହୁତ ସମୟ ଦେଖିବା ।

ପ୍ରକୃତି ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କଲେ ଗଛଲତା କୀଟ ପତଙ୍ଗ
ଜୀବ ଜନ୍ତୁଙ୍କ ବିଷୟରେ ଅନେକ ନୂଆ କଥା
ଜଣାପଡ଼େ ।

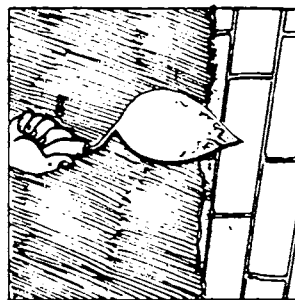
ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ—ପେଟକି ଦରକାର, ଚର୍ଚ୍ଛରୁ ଅଧିକ, ପ୍ରଚୁର
ସଂପ୍ତ ।

ବର୍ଷାଦିନେ ଘରେ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ପରିମାଣରେ ଖାଦ୍ୟ
ନ ଥିଲେ ବହୁତ କଷ୍ଟ ମିଳେ ।

ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା—ଅନେକଥର ଆଲୋଚନା ।

ଧର୍ଯ୍ୟାବ ସହ ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା ଦ୍ୱାରା ସେ କୌଣସି
ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ବାହାର କରିହେବ ।

ପଲସ୍ତ୍ରା—ଦରର କାନ୍ଥ ଉପରେ, ମାଟି, ଚୂନ ବା
ସିମେଣ୍ଟ ଲେପ ।

ନୂଆ ଘରର ଇଟା ପୋଡ଼େଇ କାନ୍ଥ ତିଆରି ହେଲା-
ପରେ ଛାତ ପଢ଼ିବ । ତା'ପରେ ପଲସ୍ତ୍ରା
ତିଆହେବ ।

ପଳାୟନ—ଉପ୍ପ ଯୋଗୁ କୌଣସି ସ୍ଥାନରୁ ଜଳଦି
ଦୌଡ଼ିକରି ଚାଲିଯିବା, ପଳାଇବା ।

ପୋଲିସ୍ ଗାଡ଼ି ଆସି ପହଞ୍ଚିବା କ୍ଷଣି ଗୋଳମାଳ
କରୁଥିବା ଲୋକମାନେ ପଳାୟନ କଲେ ।

ପଲ୍ଲବ—ଗଛ ଡାଳର କଅଁଳ ପତ୍ର, ନୂଆ ପତ୍ର ।

ପସର—ବକିବା ପାଇଁ ରଖାଯାଇଥିବା ଜମିପତ୍ର;
ଗୁମୁଡ଼ା, ଗୁମୁଡ଼ି ।

ବୁଢ଼ା ଗଞ୍ଜାରି ବୁଢ଼ି ପସର ମୁଣ୍ଡାଇ ଗାଁରୁ ଗାଁକୁ
ହଲେ ।

ପହଣ୍ଡି—ଧୀରେ ଧୀରେ ଚାଲିବା ।

ଗୁଣ୍ଡର ଯାତ୍ରା ସମୟରେ ଜଳୋପ ଲେଉଟୁ ଓ
ପୁରୁଣାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ଦେଉଳରୁ ଉଥା ଉପରକୁ କିନ୍ତା ଉପରୁ
ଦେଉଳ ଭିତରକୁ ନେବା କାର୍ଯ୍ୟ ।

ପହରା—ଜରିବା, ଆଖି ଆଗରେ ରଖିବା ।

ପହରା ବାଲି ହୁସୁରି ହୁଙ୍କି

ଗଳିକି ଗଳି ହୁଲି,

ରତିରେ ବେଳେ ପହରା ଦିଏ

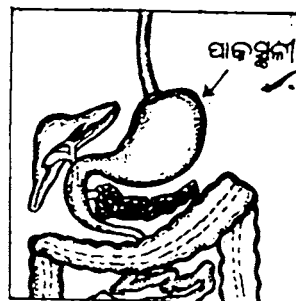
ସେଇ ତରିବ ବୋଲି ।

ପାଇକ—ପାଦରେ ଚାଲି ଲଢ଼େଇ କରୁଥିବା ସେନା
ଓ ପ୍ରହରୀ ।

ନ ଥିଲା ଗାଡ଼ି ନ ଥିଲା ଘୋଡ଼ା
ପାଇକ ବୀର ପାଦରେ ଚାଲି,
ଯୁଦ୍ଧ କଲେ ବଇଚି ସଙ୍ଗେ
ଭାତିର ମାନ ରହିବ ବୋଲି ।

ପାକସ୍ଥଳୀ—ପେଟ ଭିତରେ ଯେଉଁ ଥଳରେ ଖାଇଥିବା
ଜିନିଷ ହଜମ ହେବାବେଳେ ରହେ ।

ପାକୁଆ—ଦାନ୍ତ ନ ଥିବା ପାଟି ।

ପାଟି ପାକୁ ପାକୁ ପାକୁଆ ଅବା ଗୁଣ୍ଡ ଗୁଆ ଦିଆ ପାନ
ଖାଇ ଖାଇ ଚିତା ଲୁଗିଲେ କହନ୍ତି ତଥା ଖାଇବାକୁ ମନ :

ପାଚକ—ଯେଉଁ ଲୋକ ରନ୍ଧେ, ରନ୍ଧୁଣିଆ ।

—ଯେଉଁ ଔଷଧ ଖାଇଲେ ସହଜରେ ହଜମ ହୁଏ ।

ଝେଡ଼ି ହୋଇଥିଲା ଏତେ ବଢ଼ିଆ ଯେ
ଖାଇ ଖାଇ ହଜିରଣ,

ଅତିଥି କହିଲେ— “ଦେଖିଲୁ ଯେ
ପାଚକ ବଢ଼ିବା ଆଶ ।”

ପାଚୁଡ଼ା—ଦେହ ଘୋଡ଼ାଇବା ଲୁଗା ।

କର୍ଷାଦିନେ ଶୋଇଲାବେଳେ ପାଚୁଡ଼ା ଘୋଡ଼େଇ
ହେଲେ ବି ଚଳିଯାଏ, ମାତ୍ର ଶାବଦିନେ କନ୍ଦଳ କିନ୍ଦା
ରେକେଇ ନ ହେଲେ ନ ଚଳେ ।

ପାଚୋଟିବା—ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନରୁ ଆସୁଥିବା ବନ୍ଧୁ ନିଜ
ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିବା ପୂର୍ବରୁ ଖଣ୍ଡି ଦୁରକୁ ଯାଇ
ଆଦର କରି ସାଙ୍ଗରେ ଆଣିବା ।

ପାଞ୍ଜିରା—ଭାବିବା, ଚିନ୍ତା କରିବା, ଇଚ୍ଛା କରିବା ।

ପାଞ୍ଜିଲେ କେବଳ ବଞ୍ଚୁ ହୁଏ ନାହିଁ
କରିବାକୁ ପଡ଼େ କାମ,
କାମ ବିନା ଯେତେ ପାଞ୍ଜିଲେ କରତେ
ନିଜେନାହିଁ ଭଲ ନାମ ।

ପାଞ୍ଜି—ମାସ, ତଥି, ବାର, ନକ୍ଷତ୍ର, ଶୁଭ, ଅଶୁଭ
ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଆଦିର ବିବରଣୀ ଥିବା ସ୍ୱସ୍ତକ, ଝଞ୍ଜିକା ।

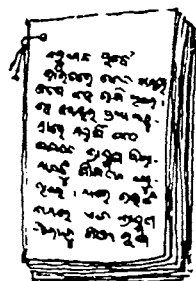
ପାଞ୍ଜୋଗୁଳିଆ—ଯେଉଁ ଖେଳାଳୀ ଦୁଇପକ୍ଷରୁ
ଖେଳେ ।

ପାଣି—କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ରଖାଯାଇଥିବା ଧନ ।
—ମୂଳ ଧନ, ସଞ୍ଚିତ ଧନ ।

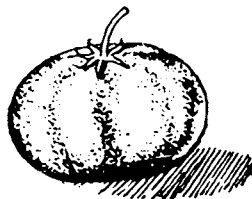
କୌଣସି ଶିଳ୍ପ ବା ବ୍ୟବସାୟ ଆରମ୍ଭ କରିବାକୁ
ଆଗ୍ରହୀ ଲୋକଙ୍କୁ ବ୍ୟାଙ୍କ କରିଥିବେ ପାଣି ଯୋଗାଇ
ଦିଆଯାଏ ।

ପାଣ୍ଡୁଲିପି—ହାତଲେଖା
ସୁସ୍ତକ ।

ସଦା ଅକ୍ଷରରେ ପାଣ୍ଡୁଲିପି
ଲେଖା ହୋଇଥିଲେ ବହି
ଛାପିବା ଯତ୍ନକ ହୁଏ ।

ପାତଲଘଣା, (ପାତଲଘାଁଟା)—(ପ. ଓ.) ଚିଲିକା -
ବାଇଗଣ, ଟମାଟୋ ।

ପାଥେୟ—ପଥରେ ପଥକର ଲୋଡ଼ାନ୍ତେବା-ପଦାର୍ଥ
ଯାହା ସେ ନିଜ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇଥାଏ ।
—ବାଟଜୋ ।

ଉପଯୁକ୍ତ ପାଥେୟ ନ ନେଇ ଦୂର ଜାଗାକୁ ଯାତ୍ରା-
କଲେ ବାଟରେ ପଥକ ହଜିରଣ ହୁଏ ।

ପାନୀୟ—ପିଇବା ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ।

ସବୁ ଜଳ ହୁଏଁ ପାନୀୟ ଜଳ
ଫୁଟାଇ ଓ ଛାଣି ଦିଇବା ଜଳ ।

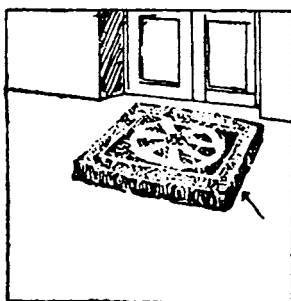
ପାତ୍ର—ବାଟୋଇ, ଶୁଖିକ ।

ପାତ୍ରନିବାସ—ବାଟୋଇ ଅଳ୍ପଦିନ ରହିବା ପାଇଁ
ଘର ।

ପାପ—ମନୁଷ୍ୟ ଯାହାଠାରୁ ନିଜକୁ ସବୁଦିନ ରକ୍ଷାକରେ,
ମନ୍ଦକାମ ।

ପାପୀ—ଯେ ପାପକର୍ମ କରେ ।

ପା'ପୋଛ—ପାଦ ପୋଛୁଥିବା ପାଇଁ ଦୁଆରମୁହଁରେ
ପକାଯିବା ଚୋଟ ଗାଲିରୁ, କତା ତିଆରି ସାନ
ମଣିଷ ।

ପାୟସ—କ୍ଷୀର, ଚିନି ଓ ଅରୁଆ ଗୁଡ଼ିକ ମିଶାଇ
ରନ୍ଧା ହୋଇଥିବା ତରଳ ଖାଦ୍ୟ ।

ପାୟସ ସାଙ୍ଗରେ କାକରା ପିଠା
ଖାଇବାକୁ ଲାଗେ ବହୁତ ମିଠା ।

ପାରଙ୍ଗମ—କୌଣସି କାମକୁ ଖୁବ୍ ଭଲଭାବରେ
କରିପାରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି, ନିପୁଣ, ସମର୍ଥ, ପଟୁ ।

କେବଳ ଖେଳ କ୍ରୀଡ଼ାରେ ପାରଙ୍ଗମ ହୋଇ ସାଠ
ପଡ଼ାକୁ ଅବହେଳା କଲେ କେହି ପ୍ରଶଂସା କରିବେ
ନାହିଁ ।

ପାରଦ—ରୂପା ରଙ୍ଗର ଘର ତରଳ ଧାତୁ, ଏହାକୁ
ଦେହର ତାପ ମାପିବାର ଥର୍ମୋମିଟରରେ
ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । *

ପାଗବାର—ଯାହାର ପାର ବା ଅନ୍ୟ ପାଖକୁ
ବାରହୁଏ ନାହିଁ, ସମୁଦ୍ର ।

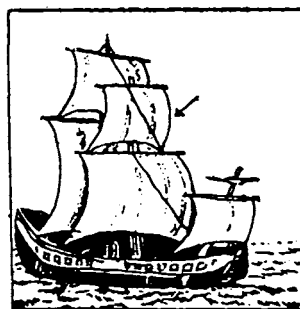

ପାଗବାର ଲଢ଼ିବାକୁ
ଲେଢ଼ା ଶକ୍ତି ଅସୀମ ସାହସ,
ଦୋଳିପରି ଝୁଲୁଥାଏ
ଆଠକାଳ ଆଉ ବାରମାସ ।

ପାଶୁ—କଢ଼ି, ପାଖ ।

ପଥ ପାଶୁରେ ଲଗାଇଲେ ଗଛ ମିଳିବ ଛାଇ
ଥକି ପଡ଼ିଥିଲେ ବାଟୋଇ ସେଠି ବସନ୍ତି ଯାଇ ।

ପାଲ—ଅଣା ବା ମୋଟା କନାରେ ତିଆରି ପରଦା;
ଡଙ୍ଗାକୁ ପବନ ବଳରେ ଚଳାଇବା ପାଇଁ ଖୁଣ୍ଟରେ
ବନ୍ଧାହେବା ମୋଟା କନା ।

ପାଲ ମେଲି ନଉକା ଖୁଲେ
ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦିଗକୁ ଚଳେ ।

ପାଲଟିବା—ପିଛା ଲୁଗାକୁ ଫିଟାଇ ଦେହରୁ କାଢ଼ିବା,
ବଦଳିବା; ପରିଣତ ହେବା ।

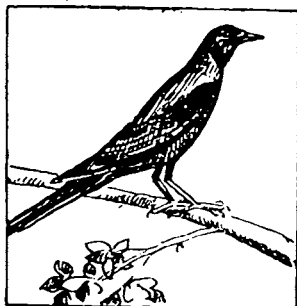
ପାସଙ୍ଗ—ତରୁଣ ଏକପାଖର ଅସମାନତା
ଦୋଷ ।

ପାଣ୍ଡାତ୍ୟ—ପଣ୍ଡିତ ଦେଶରୁ ଯାହା ଆସିଥାଏ ।
ଭାରତର ପଶ୍ଚିମ ଦିଗରେ ଭଗବେଦ ଅଛି, ଏହି
ଭଗବେଦକୁ ପାଣ୍ଡାତ୍ୟ ଦେଶ କୁହାଯାଏ ।

ଉଦାହରଣ—ପାଣ୍ଡାତ୍ୟ ସଭ୍ୟତା ।

ପାହାନ୍ତି—ରତର ଶେଷ ଭାଗ, ବଡ଼ଭୋର ସମୟ ।

ପିକ—କୋଇଲି, କୋକିଳ ।

—ପାନଶିଳ ରୈବାଇଲେ ପାଟିରେ ହେଉଥିବା
ଲଳମିଶା ଲୁଲ ରସ ।

ଛେପ ବା ପିକ ସବୁଆଡ଼େ ପକାଇବା ଲୋକ,
ମଜଲ୍ଲା କରେ ଘର ବାହାର, ବହୁଳ କାଟ ପୋକ ।

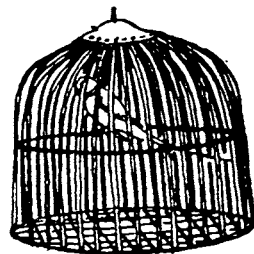
ପିଟିକାର—ପାଣିକୁ ଦୂରକୁ ଛୁଡ଼ିବା ପାଇଁ ଏକପ୍ରକାର
ସରୁ ମୁହଁ ଥିବା ନଳ ଯନ୍ତ୍ର ।

ପିଟିକାର ଧରି ବାହାରି ପଡ଼ିଲେ
ଖେଳିବାକୁ ତଙ୍ଗ ହୋଇ
ଦଳ ଦଳ ପିଲ୍ଲା ସହା ଉପରକୁ
ହୋଇ କେତେ ଠରଠରି ।

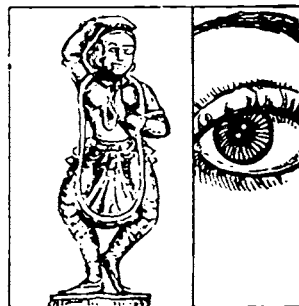
ପିଛଳ—ଖସଡ଼ା, ଯେଉଁଠି ପାଦ ଖସିଯିବାର ଭୟ
ଥାଏ ।

ପିଛଳ ପଥରେ ଖସିଲେ ପାଦ
ଖରାବକୁ ହୁଏ ନାନା ବିପଦ ।

ପିଞ୍ଜର—ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କୁ ରଖିବା ପାଇଁ କାଠ, ବାଉଁଶ
ବା ଲୁହାର ଛୋଟ ଘର ।

ପିତୁଳା—ପ୍ରତିମା, ମୂର୍ତ୍ତି ।

—ଆଖିର ପୃଥ ।

ପିପାସା—ଶୋଷ, ଡୁଷା, କୌଣସି ଜନସ ପାଇବାକୁ
ଆଶା ।

ଜ୍ଞାନ ପିପାସା ମନରେ ରଖି
ପ୍ରତିଦିନ ଖେଳି ପଢ଼ି ଓ ଲେଖି,
ଆଗେଇ ଉଲିକେ ଅନେକ କଥା
ସହକରେ ଆମେ ପାରିବା ଶିଖି ।

ପିରମିଡ୍—ମିଶର ଦେଶର ପ୍ରାଚୀନ ରାଜାମାନଙ୍କର
ଘର ଭାବେ ସମାଧି ।

ପୀଠ—ଧର୍ମ ବ ଶର୍ମ ସ୍ଥାନ; ବସିବାର ଜାଗା ।
—ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ।

ପୀଠା—ଘୋର ବା ମନର କଷ୍ଟ, ବ୍ୟଥା, ପନ୍ଥଣା ।

ପୀୟୂଷ—ଅମୃତ, ସୁଧା ।

ପୁଣାନୁପୁଣ—ଥରକୁଥର, ଟିକିଟିକି, ସବୁ ବସ୍ତୁ
ବିଚାରକୁ ନେଇ, ତଳତଳ ।

ପୁଣାନୁପୁଣ ଘରରେ ଅଲୋଚନା କଲେ ଅନେକ
ଚିତ୍ତ ସମସ୍ୟାର ସହଜ ସମାଧାନ ବାହାରିଥାଏ ।

ପୁଞ୍ଜି—ବ୍ୟବସାୟର ସଞ୍ଚିତ ଧନ, ମୂଳଧନ ।

ପୁଞ୍ଜି ବିନା ବ୍ୟବସାୟ

ସାଥୀ ବିନା ନ୍ୟାୟ,

ଜିପଟି ହୋଇ ପାରିବ

ଦିଶେନା ଉପାୟ ।

ପୁଗୁଡ଼ା—ପୋଡ଼ା ହୋଇଥିବା ଖାଦ୍ୟ ।

କାମଳ ରେତାକୁ ସିଆ ଓ ପୁଗୁଡ଼ା ଖାଇବାକୁ ଦେବା
ଆବଶ୍ୟକ ।

ପୁନଃ, (ପୁନଃବାର), (ପୁନଶ୍ଚ)—ଆଉଥରେ, ପୁଣି
ଥରେ ।

ପୁରସ୍କାର—ଅନେକଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣକୁ ବା ଅଳ୍ପ
କେତେଜଣକୁ ଆଗ ସମ୍ମାନ ଦେଖାଇ କୌଣସି
ଜନସ ବା ଧନ ଉପହାର ଦେବା ।

ଇଲ ଖେଳି ଲେଖି   ରାତ ରାତ ରାଜ

ହସାଇ ହସ,

ପାଇବ ବହୁତ   ପୁରସ୍କାର ଆଉ

ସ୍ମାନ ଯଶ ।

ପୁରଣ—ପ୍ରାଚୀନ ବା ପୁରୁଣା କଥା, ପୁରାଣ ଦର୍ଶିଥିବା
ଦୃଶ୍ୟର କାହାଣୀ ।

ପୁରଣ ଦେଲେ   ପାରିବ ଜାଣି

ପ୍ରାଚୀନ ପୁରାଣ କଥା,

ଅଷ୍ଟମ ସତ୍ତ୍ୱ   ବିଷୟ ଦେଖି

ଦୂର ପାଇପାରେ ମଥା ।

ପୁରୁଣା—କୌଣସି ବସ୍ତୁ ଉଲ୍ଲୁସେ ଜାଣିଥିବା
ଅନୁରାଗ, ପୋଷତ, ପ୍ରସାଣ ।

ପୁରୁଣା ଚିକିତ୍ସକଙ୍କ ଠାରେ ଚିକିତ୍ସା କରାଇଲେ ରୋଗ
ଶୀଘ୍ର ଛାଡ଼ିଯାଏ ।

ପୁରୁଷ—ମନୁଷ୍ୟ, ନର, ଅଣ୍ଡିର ଲୋକ ।

—ବ୍ୟାକରଣରେ ସ୍ତ୍ରୀ ବା ବିଶେଷ୍ୟ ପଦର
ବ୍ୟକ୍ତିରୁ ପରିଚୟ ।

ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ—ମୁଁ ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ—ତୁ, ତୁମେ ।

ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ—ସେ ।

—ଜଣେ ପୁରୁଷ ଉପରକୁ ହାତ ଟେକି ଯେତେ
ଉଚ୍ଚତା ଦୃଶ୍ୟ ।

ଏ ପୋଖରୀରେ ଭାରି ପୁରୁଷ ପାଣି ଅଛି ।

ପୁରୋହିତ—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଯଜ୍ଞ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ
ନିୟୁକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି ।

ପୁରୋହିତ ମହାଶୟ ମନ୍ତ୍ର ପାଠକରି

ଅଗ୍ନିରେ ଜାଳନ୍ତି ଯତ

ଯଜ୍ଞ ଦେଖିବା ପାଇଁ ନାନାଆଦୁ

ଆସନ୍ତି ଲୋକ ବହୁତ ।

ପୁଲକ—ବିଶେଷ ଆନନ୍ଦ ହେତୁ ସେମ ଟାକୁରି ଉଠିବା ।

ଖୁସି ଖବର ପାଇଲ ପରେ

ଦେହରେ ହେଲ ପୁଲକ ଜାତ

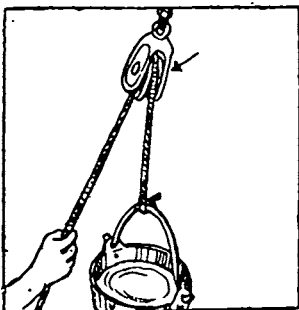
ନାଚିଲେ ଘିଲେ ଆନନ୍ଦ ମନେ

ଦଉଡ଼ି ଦେଇ ହଲଇ ହାତ ।

ପୁଲା—ହାତ ଭିତରେ ଧରି ପାଟି ଭିତରକୁ ଏକା-ଥରକେ ଯେତେ ଖାଦ୍ୟ ନିଆଯାଇ ପାରେ, ଥରେ କାମୁଡ଼ି କରି, ପାଟି ଭିତରକୁ ଯେତେ ନିଆଯାଇ ପାରେ ।

ପୁଲା ପୁଲା କରି ତଥଳ ଖାଇଲେ ଖାଦ୍ୟ ସହଜରେ ହଜନ ହୁଏନାହିଁ ।

ପୁଲି—ଓଜନ କମିଷ ଦଉଡ଼ି ଲଗାଇ, ଟାଣି ଉଠାଇବା ପାଇଁ ଲଗାଯିବା ଚକ ।

ପାଣି ଟାଣିବାକୁ ସହଜ ହୁଏ

କୁଅରେ ଖଞ୍ଜିଲେ ପୁଲି

ଅଳ୍ପ ବଳ ଲଗାଇଲେ ବି

ରଶିରେ ବାଳତି ଆସଇ ଝୁଲି ।

ପୁଲିସ୍, (ପୋଲିସ୍)—ସାଧାରଣ ସମୟରେ ରାଜ୍ୟରେ ଶାନ୍ତିରକ୍ଷା ଅପରାଧ ନିବାରଣ ଓ ଅପରାଧୀକୁ ଧରିବା ପାଇଁ ନିୟୁକ୍ତ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ଓ ସେମାନଙ୍କର ବସନ୍ଦ ।

ପୁଷ୍କରିଣୀ—ପ୍ରୋଖର, ବନ୍ଧ, ସରୋବର, ଜଳାଶୟ ।

ବଡ଼ ପ୍ରୋଖରାକୁ ଦହାଇ କହନ୍ତି ।

ପୁଷ୍ପଳ—ଶ୍ରେଷ୍ଠ, ପ୍ରଚୁର, ଶୁଭ ।

ପୁଷ୍ପ—ଭଲ ଖାଦ୍ୟ ଖାଇ ଯେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟବାନ ହୋଇଥାଏ ।

ପୁଷ୍ପିକର—ଯେଉଁ ଖାଦ୍ୟ ଶରୀରକୁ ପୁଷ୍ଟି ଯୋଗାଏ ।

ଭଲ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପାଇଁ ପ୍ରତିଦିନ ପୁଷ୍ପିକର ଖାଦ୍ୟ ଖାଇବା ଦରକାର ।

ପୁଷ୍ପ—ଫୁଲ, କୁସୁମ ।

ପୁଷ୍ପାଳୀ—ଆମର ଗୁରୁପାଖରେ ଥିବା ଗଛ, ଲତା ଉଦ୍ଭିଦ ଇତ୍ୟାଦି ।

ପୁସ୍ତକ—ବହି, ଛପା କାଗଜ ପତ୍ର ଏକାଠି ବନ୍ଧାଇ ହୋଇଥାଏ ।

ପୁସ୍ତକାଳୟ, (ପୁସ୍ତକାଗାର)—ଦେଉଳରେ ଅନେକ
ପୁସ୍ତକ ରଖା ହୋଇଥାଏ ।

ପୁରୀ—ପୁରୀର ଦେଉଳ ଦିଗରୁ ଉଦୟ ହୁଏ ।

—ପ୍ରଥମେ ବା ଆଗ ଦର୍ଶିଥିବା ।

ଅଙ୍ଗର, ପ୍ରାଚୀନ ।

ପୁରୀତନ—ପୁରୀକାଳୀନ, ଅଙ୍ଗତ ସମୟର ।

ବିଦ୍ୟାଳୟର ପୂର୍ବତନ ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକ ମହାଶୟ
ଅବସର ଗ୍ରହଣ ପରେ ମଧ୍ୟ ନିଜ ଘରେ ପିଲାଙ୍କୁ
ପ୍ରତିଦିନ ପଢ଼ାଉଛନ୍ତି ।

ପୁରୀପର—ପ୍ରଥମ ବିଷୟ ଓ ଶେଷ ବିଷୟ, ଆଗ ଓ
ପଛ ।

କଥା ମଝିରେ ଆସିଲେ

କିଛି ନ ହୁଏ ଜାଣି

ତୁଟିବା ସକାଶେ ଶୁଣିବ

ପୂର୍ବପର କାହାଣୀ ।

ପୁରୀଦ୍ୱାର—ସକାଳରୁ ଦିପ୍ତମର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମୟ ।

ପୂର୍ବାହ୍ନ—ଦିନ ୨ ଘଣ୍ଟାରୁ ୧୦ ଘଣ୍ଟା ।

ମଧ୍ୟାହ୍ନ—ଦିନ ୧୦ ଘଣ୍ଟାରୁ ୨ ଘଣ୍ଟା ।

ଅପରାହ୍ନ—ଦିନ ୨ ଘଣ୍ଟାରୁ ୨ ଘଣ୍ଟା ।

ପୃଥକ୍—ଅଲଗା, ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର, ଭିନ୍ନ ।

ପୃଥକ୍ ପୃଥକ ଧାଡ଼ିରେ

ଯାଇ ନର ଓ ନାରୀ

ଦେବୀ ମଞ୍ଚପରୁ ପେରନ୍ତି

ଦେବୀ ଦର୍ଶନ କରି ।

ପୃଷ୍ଠ—ପିଠ, ପଛପାଖ ।

ପୃଷ୍ଠରେ ଭର ବହନ କରିବାରୁ ବହୁତ କଷ୍ଟ ହେବା
ଯୋଗୁଁ ମଣିଷ ବକଳତା ଗାଢ଼ି ତିଆରି କଲେ ।

ପେଡ଼ିବା—ରସ ନିଗାଡ଼ିବା ପାଇଁ, ଆଖୁ, ଚୈଳମାନ
ଇତ୍ୟାଦିକୁ ଗୁପିବା, ଦଳିବା, ପେଷିବା ।

ଦିଶୁଥାଏ ସିନା ବାଉଁଶ ପରି

ପେଡ଼ିଦେଲେ ରସ ଆସେ ବାହାରି

ଆଖୁର ଏପରି ଗୁଣ,

ପିଇଲେ ଲାଗିବ ବହୁତ ବଡ଼ ଆ

ନିଶିଲେ ଲେୟୁ ଓ ଲୁଣ ।

ପେଣ୍ଠ—ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ବହୁ ପରିମାଣ ପଣ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟର
କିଣା ବିକା କାରବାର ହୁଏ, ବଡ଼ ହାଟ ବାଣିଜ୍ୟ
କେନ୍ଦ୍ର ।

ପେସା—ମାବନ ଚଳାଇବା ପାଇଁ କରଯାଉଥିବା
କାମ; ବୁଝି; ଖବିକା ।

କେଉଁ କାମ ନୁହେଁ

ଛୋଟ ଅବା ବଡ଼

ଯାହାର ଯେପରି ପେସା

କରୁଥିବା କାମ

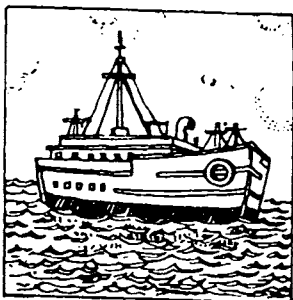
କରି ନ ଡାଣିଲେ

ନିଜେ ହେବ ଲୋକହସ୍ୟ ।

ପୈତୃକ—ପିତାଙ୍କଠାରୁ ପାଇଥିବା ।

ଯାହାର ପୈତୃକ ସମ୍ପତ୍ତି ହେଉ, ସେ କୌଣସି
ଭୁକିବା ନ କରି ସୁଦ୍ଧା ଆସନରେ ଚଳିଯାଇପାରେ ।

ଯୋତ—ସମୁଦ୍ରରେ ଯାଉଥିବା ବଡ଼ ନୌକା,
ଜାହାଜ ।

ଯୋତାଶ୍ରୟ—ବନ୍ଦର, ଜାହାଜ ଆଶ୍ରୟ ନେବା
ସ୍ଥାନ ।

ଯୋଷିବା—ଖାଦ୍ୟ ଯୋଗାଇ ଲୁକନପାଳନ କରିବା ।

—ବନ୍ୟ ଜୀବକୁ ଆଣି ଘରେ ରଖି ଖୁଆଇ ପିଆଇ
କଥା ମନାଇବା, ନିଜ ପାଖରେ ରଖିବା ।

“ସେଟ ପୋଷ

ନାହିଁ ଦୋଷ” ।

ଘୌଣ—ଘୂଅର ଘୂଅ, ନାଡ଼ ।

ଘୌର—ସହରୀଆ, ସହର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଘୌର ପରିଷଦ ବା ମ୍ୟୁନିସିପାଲିଟି ସହର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ,
ଶିକ୍ଷା, ରସ୍ତାଘାଟ ପ୍ରଭୃତିର ଯତ୍ନ ନିଏ ।

ପ୍ରକଟ—ପ୍ରକାଶ, ପ୍ରସ୍ତୁତି ଦେବା, ଜଣାପଡ଼ିବା ।

ମନୁଷ୍ୟ କରୁଥିବା କାମରେ ତାର ବୁଦ୍ଧ ପ୍ରକଟ
ହୋଇଥାଏ ।

ପ୍ରକାଶ—ଖୁବ୍ ବଡ଼; ଅତି ବୃହତ୍ ।

ପ୍ରକାଶ ବୃକ୍ଷମାନ ବନ୍ୟାଜଳରେ ଲୁଚିଯାଉଥିବାର
ଦୃଶ୍ୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭୟଙ୍କର ।

ପ୍ରକାର—ରଙ୍ଗ, ରାତି, ଧାର, ତର ।

କିଏ କଳା କିଏ ଗୋରୁ

ତେଜା ରେଡ଼ା ଅନେକ ପ୍ରକାର

ଲୋକ ନିଶି ସମାଜରେ

କରିଥାନ୍ତି ଘର ।

ପ୍ରକାଶ—ଆଲୋକ, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ।

ରାତି ସରିଗଲେ ସକାଳ ହୁଏ

ସୂର୍ଯ୍ୟ ହୁଏ ପ୍ରକାଶ

ଅନ୍ଧକାର ଯେ ଭରେଇ ଯାଏ

ସଫା ଦିଶଇ ଆକାଶ ।

ପ୍ରକୃତ—ସତ୍ୟ, ଅସଲ, ଖାଲି ।

ଭଦ୍ରକକୁ ଦିଶେ ଯାହା ନୁହେଁ ସେ ପ୍ରକୃତ
ଭଦ୍ରକକୁ ଖୋଜି ଦେଖ ନିଶିବଟି ସତ !

ପ୍ରକୃତ—ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିବା ସବୁ ପଦାର୍ଥ, ସ୍ୱଭାବ,
ଗୁଣ, ଚରିତ୍ର, ଅଭ୍ୟାସ, ପ୍ରଜା, ନାରୀ ।

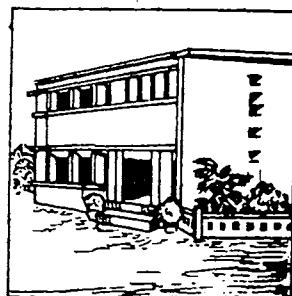
ପ୍ରକୃଷ୍ଟ—ସବୁଠାରୁ ଭଲ, ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।

କଟିନ ପରିଶ୍ରମ ହିଁ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଦୂଆଇବାର ପ୍ରକୃଷ୍ଟ
ଉପାୟ ।

ପ୍ରକୋପ—କୌଣସି କଥା ଅଧିକ ହେବା ।

ହେତର ଓ କନ୍ଦକ ବିନା ଖାତର ପ୍ରକୋପ ସମ୍ପ୍ରଦୁଏ
ନାହିଁ ।

ପ୍ରକୋଷ୍ଠ—କୋଠରୀ, ଘର, କକ୍ଷ ।

ପ୍ରଖ୍ୟାତ—ଖୁବ୍ ଭଲଭାବରେ ଜଣାଶୁଣା, ବିଖ୍ୟାତ, ପ୍ରସିଦ୍ଧ ।

ପ୍ରଖ୍ୟାତ ଓଡ଼ିଆ ଲେଖକ ଫକୀରମୋହନ ସେନାପତି ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ଭଲଟି ପାଇଁ ଖୁବ୍ ପରିଶ୍ରମ କରୁଥିଲେ ।

ପ୍ରଗତି—ଉନ୍ନତି, ଆଗକୁ ବା ଉପରକୁ ଗତି କରିବା ।
ଆମ ଦେଶ ସ୍ୱାଧୀନ ହେବା ପରେ ପ୍ରଗତି ପଥରେ ଆଗେଇ ଚାଲିଛି ।

ପ୍ରଗଳ୍ଭ—କଥା କହିବାରେ ଚତୁର, ସେ ବିନା କାରଣରେ ବହୁତ ଗପ କରେ ।

ବୟସ ଗୁରୁତନଙ୍କ ଆଗରେ ପ୍ରଗଳ୍ଭ ହେଲେ ସମସ୍ତେ ନା ପସନ୍ଦ କରନ୍ତି ।

ପ୍ରଗାଢ଼—ଅତି ଅଧିକ, ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ କଷ୍ଟ ହୁଏ ।

ପ୍ରଗାଢ଼ ଉଦ୍ୟମ ବ୍ୟତୀତ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ବା ଜାତିର ପ୍ରଗତି ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ପ୍ରଚଳନ—ଯାହା ସବୁଆଡ଼େ ଚଳେ ।

ତାଙ୍କ ଟିକଟର ପ୍ରଚଳନ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ତିନି ପଠାଇବା ସହଜ ନ ଥିଲା ।

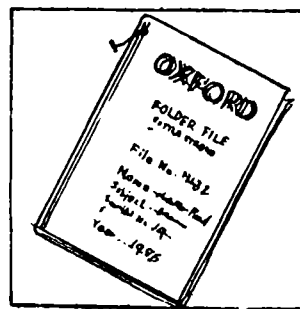
ପ୍ରସ୍ତର—ସବୁଆଡ଼େ, ସବୁ ଲୋକଙ୍କୁ ଜଣାଇବା ଯୋଷଣା କରିବା ।

ନିର୍ବାଚନ ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରସ୍ତର କରିବା ପାଇଁ ଗତନୈତିକ ନେତା ଓ କର୍ମୀମାନେ ଗାଁ ଗାଁ ବୁଲି ପ୍ରସ୍ତର ପତ୍ର ବାଣ୍ଟନ୍ତି, କାଢ଼ରେ ଲେଖନ୍ତି ଓ ଭାଷେ ଦିଅନ୍ତି ।

ପ୍ରଚୁର—ବହୁତ, ବେଶୀ, ଖୁବ୍ ।

ପ୍ରଚ୍ଛଦ—ଯାହାଦ୍ୱାରା ଦୋଢ଼ାଇ ରଖାଯାଏ, ଆବରଣ ।

ପୁସ୍ତକର ପ୍ରଚ୍ଛଦ ଭଲ କାଗଜରେ ହୋଇ ନ ଥିଲେ ଶୀଘ୍ର ବିରିଯାଏ ଓ ମଇଳା ହୋଇଯାଏ ।

ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ—ଲୁଚାଇ ରଖାଯାଇଥିବା, ଗୁପ୍ତ ।

ପ୍ରଜ୍ଞା—ବୁଦ୍ଧି, ଜ୍ଞାନ, ଭଲମନ୍ଦ ବିଚାର ।

ପ୍ରଣୟନ—ରଚନା କରିବା, ଗଢ଼ିବା, ନିର୍ମାଣ କରିବା ।

ଅନେକ ଲେଖକ ନିଜ ସହି ଅଭିଧାନ ପ୍ରଣୟନ କରିଛନ୍ତି ।

ପ୍ରଣାମ—ଉକ୍ତିସହ ନମସ୍କାର ।

—ମୁଣ୍ଡ ଗୁଆଁଇଁ ହାତଯୋଡ଼ି ପାଦତଳେ ପଡ଼ିବା ।

ଗୁରୁଙ୍କୁ ଭେଟିଲେ

ଦୁଇହାତ ଯୋଡ଼ି

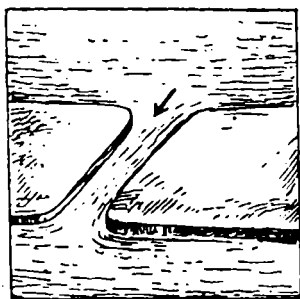
କରିବ ନିତି ପ୍ରଣାମ

ଗୁରୁ ଭକ୍ତି ଯୋଗୁଁ

ଛାତ୍ର ସମାଜରେ

ପାଇବ ନିଶ୍ଚୟ ସୁନାମ ।

ପ୍ରଣାଳୀ—ପାଣି ବାହାରଥିବାର ବାଟ; କୌଣସି
କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାର ଉପାୟ ବା ନିୟମ; ପଦ୍ଧତି ।

କୌଣସି ଦୁଇଟି ବୃହଦାକାର ଜଳଭାଗ ଯଥା ସାଗର
ବା ମହାସାଗରକୁ ଯୋଗ କରୁଥିବା ଫଳାଣି
କେପଥ ।

ପ୍ରତିକାର—ଉପାୟ, ନିବାରଣ ।

ପ୍ରତିକ୍ରିୟା—ବିପରୀତ କ୍ରିୟା; ଓଲଟା କ୍ରିୟା ।

ପ୍ରତିଜ୍ଞା—ଶପଥ, ପଣ, କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ
ଦୃଢ଼ ଭାବରେ ଘୋଷଣା ।

ନିଜ ପ୍ରତିଜ୍ଞା ଅନୁସାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ
ବ୍ୟକ୍ତିର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।

ପ୍ରତିଧ୍ବନି—ଲେଉଟି ଧ୍ବନି, ପାଲଟା ଧ୍ବନି ।

ବରଷେଇ ଦିନ ପିଲାମାନେ ପାହାଡ଼ ଆଡ଼କୁ ଗୁହଁକରି
ଚିତ୍କାର କଲେ । ଅଳ୍ପ ସମୟ ପରେ ସେହି ଚିତ୍କାରର
ପ୍ରତିଧ୍ବନି ଶୁଭିଲ ।

ମଧୁ କହିଲେ—ଶୁଣ, ଏଇ ପାହାଡ଼ର ମୋ ନାଁ ଧରି
ତାକୁଛି । ସମସ୍ତେ ହସିଲେ ।

ପ୍ରତିନିଧି—ଯେ ଅନ୍ୟ କାହା ଚେତ୍ରରୁ କଣ୍ଠେ, ବା
କରେ; ଲୋକଙ୍କ ଦ୍ବାରା ନିର୍ଦ୍ଦାରିତ ବ୍ୟକ୍ତି ।

କାର୍ଯ୍ୟାବ୍ୟସ୍ଥ ପିତା ଯୋଗୁଁ ନିଜର ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଡିଲ୍ଲୀ
ଯାକ ନ ପାଠି ତାଙ୍କର ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କୁ ଆଲୋଚନା
କରିବା ପାଇଁ ପଠାଇଲେ ।

ପ୍ରତିଫଳନ—ଜଳ ବା ଦର୍ପଣରେ କୌଣସି ଜନିତର
ଛାଇ ବା ରୂପ ।

ପୂର୍ଣ୍ଣମୀ ରତିରେ ପୋଖରୀରେ ଚନ୍ଦ୍ରର ପ୍ରତିଫଳନ
ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଯାଏ ।

ପ୍ରତିବନ୍ଧକ—ବାଧା, ବ୍ୟାଘାତ ।

ଭଲ କାମ କରିବାକୁ ଗଲେ ନାନାପ୍ରକାର ପ୍ରତିବନ୍ଧକ
ଆସେ ।

ପ୍ରତିମା—ପିତୁଳା, ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି ।

ଦେଉଳ ଭିତରେ ଦିଅଁଙ୍କର ପ୍ରତିମା ପୂଜା ପାଆନ୍ତି ।

ପ୍ରତିଲିପି—କୌଣସି ଲେଖାର ଅବିକଳ ନକଲ ।

ଟିପିର ଦୁଇଟି ପ୍ରତିଲିପି କରିବ । ଗୋଟିଏ ପାଖରେ
ରଖି ଅନ୍ୟଟି ପାଠକଙ୍କ ପାଖକୁ ପଠାଇଦେବ ।

ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି—ସ୍ବୀକାର; କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟକରିବା ପାଇଁ
ଦି କହିବା ।

ମନ୍ତ୍ରୀ ମହୋଦୟ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇଛନ୍ତି ଯେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ
ବର୍ଷ ସୁଦ୍ଧା ବିଦ୍ୟାଳୟ ଗୃହ ମସମତି କରାଇବ ।

ପ୍ରତିଷେଧକ—ଅଟକାଇବା, ନିବାରକ, ନିଷେଧକାରୀ ।

ବିଭିନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ପ୍ରତିଷେଧକ ଔଷଧ ନେଇଥିଲେ
ଶରୀରକୁ ସମ୍ଭବତଃ ରୋଗ ଧରିପାରେ ନାହିଁ ।

ପ୍ରତିଷ୍ଠା—ସ୍ଥାନ, ପ୍ରସିଦ୍ଧି ।

ଭଲ କାମ କରୁଥିବା ଲୋକ ସମାଜରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା
ପାଆନ୍ତି ।

ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା—ଯେ ସ୍ଥାପନ କରେ ।

ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ—ଅନୁଷ୍ଠାନ ।

ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ—ଯେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଥାନ୍ତି, ସ୍ଥାପିତ ।

ପ୍ରତୀକ—ଚିହ୍ନ, ସଙ୍କେତ ।

ରୋଷକ୍ରୟର ପ୍ରତୀକ ଲଳ 'ସୁକ' ଚିହ୍ନ ।

ପ୍ରତୀକ୍ଷା—ଅପେକ୍ଷା, ଟାକିବା ।

ରେକରାତି ଆସିବାରେ କିଛି ସମୟ ହେବାରୁ ଅମଳ
ପ୍ରତୀକ୍ଷାକ୍ରମରେ ବସି ଦୁଇଦଣ୍ଡ ପ୍ରତୀକ୍ଷା କରିବାକୁ
ସକ୍ତିଲ ।

ପ୍ରତୀୟମାନ—ଯାହା ବିଶ୍ୱାସ କରାଯାଉଅଛି; ଜଣା-
ଯାଉଅଛି, ବୋଧ ହେଉଅଛି ।

ସୂର୍ଯ୍ୟ ଘିର ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବୁଲିଲୁପଡ଼ି ପ୍ରତୀୟମାନ
ହୁଏ ।

ପ୍ରତ୍ନତତ୍ତ୍ୱ—ଯେଉଁ ଶାସ୍ତ୍ର ବା ଗ୍ରନ୍ଥଦ୍ୱାରା ପୁରାତନକାଳର
ଅବସ୍ଥା ଜଣାପଡ଼େ ।

ପ୍ରତ୍ନତତ୍ତ୍ୱ ବିଷୟରେ ଭଲ ଜ୍ଞାନ ଥିଲେ ଇତିହାସ
ବୁଝିବା ସହଜ ହୁଏ ।

ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ—ଆଖି ଆଗରେ ଥିବା, ପ୍ରକ୍ଷ୍ମ ଦେଖା-
ଯାଉଥିବା ।

ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଦର୍ଶୀ—ଯେ ନଜରେ ଦେଖିଥାଏ ।

ମହାନଦୀ ବନ୍ୟାତ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଦର୍ଶୀ ବର୍ଣ୍ଣନା-ପ୍ରକାଶିତ
ହୋଇଅଛି ।

ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ—ଶରୀରର ସାନ ସାନ ଅଙ୍ଗ ।

ଯଥା—ଆଙ୍ଗୁଳି, ଓଠ ଇତ୍ୟାଦି ।

ପ୍ରତ୍ୟୟ—ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ।

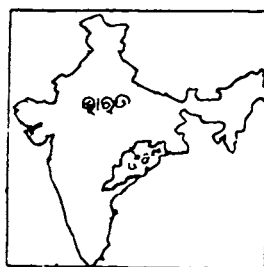
ଆମ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଥିବା ଲୋକ କଠିନ କାମ ମଧ୍ୟ
ହସି ହସି କରିପାରେ ।

ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ—ଫେରାଇଦେବା, ମନାକରିବା ।

ପ୍ରଦର୍ଶନୀ—ଯେଉଁଠାରେ ବହୁସ୍ଥାନରୁ ସଗ୍ରହ
କରାଯାଇଥିବା ଦ୍ରବ୍ୟ ଲୋକଙ୍କ ଦେଖିବା ପାଇଁ
ରଖା ହୋଇଥାଏ ।

ପ୍ରଦେଶ—ଦେଶର ଏକ ଅଂଶ ।

ଭାରତ ଆମ ଦେଶ, ଓଡ଼ିଶା ଆମର ପ୍ରଦେଶ ।

ପ୍ରପାତ—ନଦୀ ବା ଝରଣାର ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ପାଣି
ଉପରୁ ତଳକୁ କରୁଡ଼ିହୋଇ ପଡ଼ୁଥାଏ ।

ତଳ ପ୍ରପାତର ଦୃଶ୍ୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମନୋହର ।

ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ—ପୁଟିଥିବା ଫୁଲ, ଆନନ୍ଦ, ହସ୍ତୁଥିବା ।

ପ୍ରଫୁଲ୍ଲମନା ପିଲଙ୍କୁ ସମସ୍ତେ ଭଲ ପାଆନ୍ତି ।

ପ୍ରବଚନ—ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଚଳିତ ବଚନ ।

—ପ୍ରାର୍ଥନା ପରେ ଧର୍ମ ସମ୍ବନ୍ଧ ଗ୍ରନ୍ଥ ।

ପ୍ରବୀଣ—ସାହାକର କୌଣସି ବିଷୟରେ ଭଲ ଜ୍ଞାନ ଥାଏ, ଦକ୍ଷ, ନିପୁଣ ।

ପ୍ରବୀଣ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଲେଖା ବହି ପଢ଼ିଲେ ଛାତ୍ରମାନେ ଅନେକ ବିଷୟ ଜାଣିପାରିବେ ।

ପ୍ରବୃତ୍ତି—କୌଣସି ବିଷୟ ବା କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରତି ଅଭିମତ ଆଗ୍ରହ; ସ୍ୱାଭାବିକ ଆଗ୍ରହ ।

ପ୍ରବେଶ—ଭିତରକୁ ଯିବା, ବାଟ ।

“ପ୍ରବେଶ ନିଷେଧ” ଲେଖା ଥିବା କୋଠରୀ ଭିତରକୁ ଅନୁମତି ନ ନେଇ ପଶିଗଲେ ଦଣ୍ଡ ପାଇବ ।

ପ୍ରଭାତ—ସୋର ସକାଳ, ପ୍ରାତଃକାଳ ।

ପ୍ରଭାତରୁ ଶଯ୍ୟା ତ୍ୟାଗ କରି କିଛି ବେଳ ଖୋଲୁ ପଡ଼ିଆରେ ବୁଲିଲେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଭଲ ରହେ ।

ପ୍ରଭୃତି—ପ୍ରଭୃତି, ଅଧିକ, ବହୁତ ।

ବନ୍ୟାଜଳ ଶା. ଭିତରକୁ ପଶିଆଯିବାରୁ ଲୋକଙ୍କର ପ୍ରଭୃତି ଷଡ଼ି ହେଲା ।

ପ୍ରମାଣ—ସାହାଯ୍ୟ କୌଣସି ବିଷୟର ସତ୍ୟତା ଜଣାପଡ଼େ ।

ପିଲଟି ଦୋଷ କରିଛି ବୋଲି ପ୍ରମାଣ ନିଳିଲେ ତାକୁ ଦଣ୍ଡ ଦିଆଯିବ ।

ପ୍ରମୋଦ—ଆନନ୍ଦ, ଉଲ୍ଲାସ ।

ସହରରେ ଆମୋଦ ପ୍ରମୋଦ ପାଇଁ ଅନେକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥାଏ ।

ପ୍ରୟୋଗ—କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲାଗାଇବା, ବ୍ୟବହାର କରିବା ।

ଘାରେ ମଲମ ପ୍ରୟୋଗ ନ କଲେ ତାହା ଶୀଘ୍ର ଶୁଖିବ କିପରି ?

ପ୍ରୟୋଜନ—ଦରକାର, ସାହା କାମରେ ଲାଗେ ।

ଯେତିକି ପ୍ରୟୋଜନ ଦେଖିବୁ ଅଧିକ ଖାଦ୍ୟ ଖାଇଲେ ଦେହ ଭଲ ରହେ ନାହିଁ ।

ପ୍ରଳାପ—ଶୁଣି ତେଣୁ ବକିବା, କାହାର ସହିତ କାହାର ସମ୍ପର୍କ ନ ଥିଲା ଭଳି କଥା କହିବା ।

ସାଗଳର ପ୍ରଳାପକୁ ମନଦେଇ ଶୁଣିବା କାହିଁକି ?

ପ୍ରଶ୍ନ—ଜାଣିବା ପାଇଁ ପଚାରିବା ।

ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବାକୁ ଡରିଲେ ବା ଲଜିଲେ ନୁହେଁ ନୁହେଁ କଥା ଜାଣି ହୁଏ ନାହିଁ ।

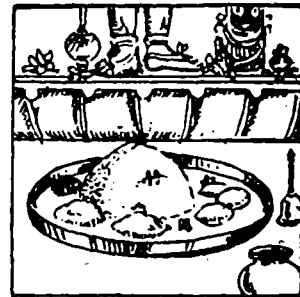
ପ୍ରଶ୍ନାସ—ନାକବାଟେ ଭିତରକୁ ଯିବା ପବନ ।

ଜ୍ୟାହାଜ କଲ୍ଲବେଳେ ପାଟି ବନ୍ଦ ରଖି କେବଳ ନାକବାଟେ ପ୍ରଶ୍ନାସ ନିଶ୍ୱାସ ନେବା ଓ ଛାଡ଼ିବା ଉଚିତ ।

ପ୍ରସବ—ସନ୍ତାନ ଜନ୍ମ ।

ପ୍ରସନ୍ନ—ସନ୍ତୁଷ୍ଟ, ଅନୁକୁଳ ।

ପ୍ରସାଦ—ପୂଜ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ବା ଦେବତାଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ଘୋଡ଼, ଦୟା ଅନୁଗ୍ରହ ।

“ପ୍ରସାଦ ବାଣ୍ଟି ଖାଇବ
ଅଳ୍ପ ବହୁତ ନ କରିବ ।”

ପ୍ରସାଧନ—ସଜାଇବା, ବେଶ ହେବା କାମ ।

ସ୍ତ୍ରୀ ପାଉଁଶର, ଅଳତା ଆଦି ପ୍ରସାଧନ ସାମଗ୍ରୀ ବ୍ୟବହାର କରି ଛାତ୍ରମାନେ ବିଦ୍ୟାଳୟକୁ ଆସିବା ଠିକ୍ ନୁହେଁ ।

ପ୍ରସାର—ବ୍ୟାପିବା ।

ଶିକ୍ଷାର ପ୍ରସାର ପାଇଁ ଯତ୍ନରେ ବିଦ୍ୟାଳୟ ଖୋଲି ଯାଇଛି ।

ପ୍ରସ୍ତାବ—କୌଣସି ବସ୍ତୁରେ କଥା ଆରମ୍ଭ କରିବା ।

ପ୍ରସ୍ତେଦନ—ଦେହରୁ ଝାଳ ବାହାରିବା ପ୍ରକ୍ରିୟା ।

ପ୍ରହସନ—ଥଣ୍ଡା, ଭାମସା ।

—ଦେଖିଲୁ ଲୋକକୁ ହସାଇ ପାରୁଥିବା ଛୋଟ ନାଟକ ।

ପ୍ରହାର—ମାଡ଼, ପିଟିବା, ପାହାର ।

ପ୍ରହେଳିକା—ଯାହା ବୁଝିବାକୁ କଷ୍ଟ ହୁଏ ।

ପ୍ରାକୃତିକ—ପ୍ରକୃତିର ନିୟମ ଅନୁସାରେ ।

କାରକ ବା ପ୍ରାକୃତିକ ଫୁଲ ଅପେକ୍ଷା ପ୍ରାକୃତିକ ଫୁଲରେ ଘର ସଜାଇବା ଭଲ ।

ପ୍ରାଞ୍ଜଳ—ସମ୍ମାନ, ସରଳ, ଯାହା ବୁଝିହୁଏ ।

ଯେଉଁ ପାଠ ବୁଝିହୁଏ ନାହିଁ, ଶିକ୍ଷକ ତାହା ପ୍ରାଞ୍ଜଳ ଭାବରେ ବୁଝାଇ ଦିଅନ୍ତି ।

ପ୍ରାଚୀନ—ସକାଳ, ସେଇ ସମୟ ।

ପ୍ରାଚୀନ କାଳର ଶାତକ ଯବନ ଦେହରେ ବାଜିଲେ ଭଲ ଲାଗେ ।

ପ୍ରାନ୍ତର—ପଡ଼ିଆ ।

ତାଁ ବାହାରର ବିଷୟ ପ୍ରାନ୍ତରରେ ପ୍ରତିବର୍ଷ ମେଳା ହୁଏ ।

ପ୍ରାପ୍ୟ—ଯାହା ପାଇବାର ଥାଏ ।

ଯାହାର ଯେତିକି ପ୍ରାପ୍ୟ, ତହିଁରୁ ଅଧିକ ଆଶା କରିବା ଅନୁଚିତ ।

ପ୍ରାର୍ଥନା—ଦେବତାଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପୂଜା, ନିବେଦନ ଆଦି ।

ପ୍ରାର୍ଥୀ—ଯେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରେ ବା ଆବେଦନ କରେ ।

ପୋତିଏ ଉଲ୍‌ରୀ ଖାଲି ହେବାରୁ ସେଥିପାଇଁ ପରଶୁ-କଣ ପ୍ରାର୍ଥୀ ଦରଖାସ୍ତ କରିଛନ୍ତି ।

ପ୍ରାସାଦ—ବଡ଼ କୋଠାଘର ।

ପ୍ରିୟ—ଯାହାକୁ ଭଲ ପାଇ ହୁଏ ।

ସମସ୍ତଙ୍କର ପ୍ରିୟ ହେବାପାଇଁ ସବୁବେଳେ ଭଲ କାମ କରିବାକୁ ପଡ଼େ ।

ପ୍ରେକ୍ଷାଳୟ—ଦର୍ଶକମାନେ ଅଭିନୟ ଦେଖିବାର ସୁବିଧା ଥିବା ଘର ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ ପ୍ରେକ୍ଷାଳୟ ନିକଟରେ ଅନେକ ଲୋକ ଏକତ୍ର ହୁଅନ୍ତି ।

ପ୍ରେରଣ—ପଠାଇବା ।

ଅତିକାଳି ଯନ୍ତ୍ର ସାହାଯ୍ୟରେ ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ସମ୍ପାଦ ପ୍ରେରଣ କରାଯାଇ ପାରୁଛି ।

ପ୍ରେରକ—ଯେ ପଠାଏ ।

ପ୍ରେରିତ—ପଠାଯାଇଥିବା ।

ପ୍ରୋକ୍ତ—ପୂର୍ବେ କୁହାଯାଇଥିବା ।

“ମନୁଷ୍ୟ ଏକ ସ୍ୱାମୀତିକ ପ୍ରାଣୀ”

ପ୍ରୋକ୍ତ ବାକ୍ୟରେ ଉଚ୍ଚିତାଟି ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି ।

ପ୍ରୌଢ଼—ପୂର୍ଣ୍ଣ ବୟସ୍କ ପୁରୁଷ ।

୩୦ରୁ ୪୫ ବର୍ଷ ମୋଇଥିବା ଲୋକ ।

ପ୍ରୌଢ଼ମାନଙ୍କ

ଠାରେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ତପଳତା ଶୋଭାପାଏ ନାହିଁ ।

ପ୍ଲାଟଫର୍ମ—ଉଚ୍ଚଜାଗା, ସେଉଁଠାରେ ରେଳଗାଡ଼ି ଲାଗେ ।

ପ୍ଲାଟଫର୍ମକୁ ଯିବାପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଟିକଟ କିଣିବାକୁ ପଡ଼େ ।

ଫାଇସଲ—ବରୁର ଫଳ ।

ଉତ୍ତମ ପରମ କଥା ଶୁଣିବା ପୂର୍ବରୁ କୌଣସି ବିବାଦର ଫାଇସଲ କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।

ଫଉଜ—ଅସ୍ତ୍ର ଶସ୍ତ୍ର ଦ୍ଵାରା ଲଢ଼େଇ କରୁଥିବା ସୈନ୍ୟ ।

ଫଏଲିସିବା—ବ୍ୟାପିଯିବା, ଖେଳେଇ ହୋଇଯିବା ।

ପାଣିରେ ତେଲ ଟିକିଏ ପକାଇଲେ ଖାଦ୍ୟ ଫଏଲିଯାଏ ।

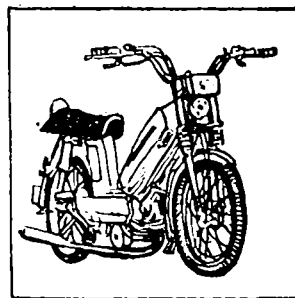
ଫକୀର—ମୁସଲମାନ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ, ଯାତି ଗୁରୁବ ଲୋକ ।

“ଆଜି ସେ ରଜେନ୍ଦ୍ରାସନେ
କାଲି ସେ ଫକୀର”

—ମଧୁସୂଦନ ରାଓ

ଫଟ୍‌ଫଟି, (ଫଟ୍‌ଫଟିଆ) - ଯନ୍ତ୍ର ଦ୍ଵାରା ଚାଲୁଥିବା ଦୁଇତଳିଆ ଯାନ, ମୋଟର ସାଇକେଲ୍ ।

ଫଟୋ—ଆଲୋକ ସାହାଯ୍ୟରେ ଉଠାଯିବା ଚିତ୍ର ବା ଛବି ।

ଫଡ଼ା—ବଡ଼ ବସ୍ତୁକୁ ଫାଡ଼ିଲେ ବା ଚିରିଲେ ସେଥିରୁ ବାହାରିବା ଲମ୍ବ ଅଂଶ ବା ଖଣ୍ଡ ।

—ମାଂସର ବଡ଼ ଖଣ୍ଡ ।

ଫଡ଼ୁଆ—ମିଛୁଆ, ସେ ଚାହୁଁ ଥିବା କାର୍ଯ୍ୟ କରପାରେ ନାହିଁ ।

ପତେଇ—ହାତ ନ ଥିବା ଏକ ପ୍ରକାର କୁର୍ତ୍ତା ।

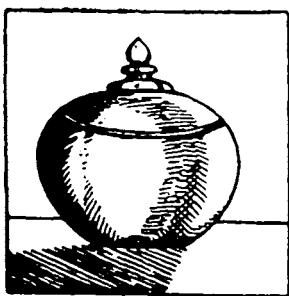

ପଞ୍ଜା—ପୋଲ, ଶୂନ୍ୟ ।

“ପଞ୍ଜା ମାଟିଆର ଶବ ବେଶୀ”

ପରପର—ପତଳା ଲୁଗା ଆଦି ପବନରେ ଉଡ଼ିବା ଶବ୍ଦ ।

ପରୁଆ—କାଠ ବା ଧାତୁରେ ତିଆରି ଦୁଇଫାଳ ଥିବା ଡବା ।

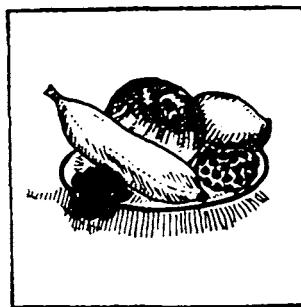
ଫରୁଆରି ତଳେ ପଡ଼ି ଫିଟିଯିବାରୁ ଭିତରେ ଥିବା ସବୁର ନଷ୍ଟ ହୋଇଗଲା ।

ଫର୍ମ—ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବସ୍ତୁ ଲେଖାଯିବା ପାଇଁ ଘର ଓ ଗାର କଟାଯାଇଥିବା କାଗଜ ।

ମନିଅଡ଼ର ଫର୍ମ ଦୂରର କରି ଟଙ୍କା ଦାଖଲ କଲେ ତାହା ସ୍ବାପକ ଦାଖଲ ପଠାଇ ଦିଆଯାଏ ।

ଫଳ—ଗଛ ଲତାରୁ ହେଉଥିବା ଶସ୍ୟ ବା ମଞ୍ଜି ଥିବା ବସ୍ତୁ ।

—ପରିଣାମ ।

ଫସଲ—ରୂଷ ଜମିରେ ହେଉଥିବା ଶସ୍ୟ ।

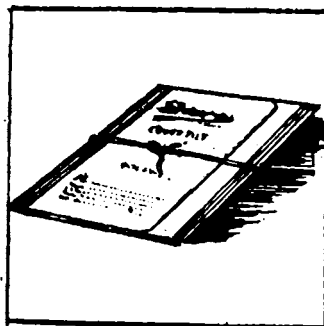
ଅଧିକ ଫସଲ ପାଇବା ପାଇଁ କ୍ଷେତ୍ରଧି ଉଚ୍ଚ ବିହନ, ସାର ଓ ପାଣି ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ଫସାଇବା—ବପଦରେ ପକାଇବା, ଖରାପ କାମରେ ଲଗାଇବା ।

ଫାଇନ୍—ଜୋରମାନା, ଅର୍ଥଦଣ୍ଡ ।

—ଅତି ପତଳା

ଫାଇଲ—କାଗଜର ନଥି ବା ବିଡ଼ା ।

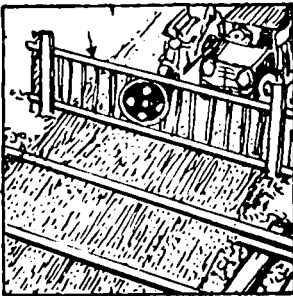

ଅଫିସରେ ଅନେକ ଫାଇଲ ରଖା ହୋଇଥାଏ ।

ପାଟ—ପାକ, ଲମ୍ବା ଛୁବୁ, ଗୁଞ୍ଜିଥିବା ଅଂଶ ।

ପାଟକ—ଦ୍ୱାର

ରେଳଗାଡ଼ି ଗଲାବେଳେ **ପାଟକ** ପାଖରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ
ଯାନ ଅଟକି ରହନ୍ତି ।

ପାଣ୍ଡି—ଶାନ୍ତି ରକ୍ଷାପାଇଁ ଘୋଳି ଗୁମାସ୍ତାଲୁକା
ସାନ କେନ୍ଦ୍ର । ବଡ଼ ଘୋଳି କେନ୍ଦ୍ରକୁ ଥାନା
କହନ୍ତି ।

ପାଢ଼ିବା—ମନଗଢ଼ା କଥା କହିବା ।

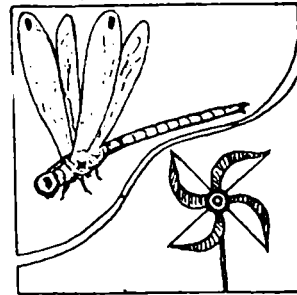
ବଳଦ ଯୋଗିବା, ଶଗଡ଼ ବା ହଳରେ ବଳଦ
ଲଗାଇବା ।

ପାର୍ମ—ଗୃହ ଜମି । ଗୋଟିଏ ଜାଗାରେ ଅଧିକ ଗୃହ
ହେଉଥିବା ସେନ ।

ପିକର—ସ୍ତବନା, ଉପାୟ, ଚନ୍ଦ୍ରା ।

ଯାହାର କୌଣସି କଥାକୁ **ପିକର** ନାହିଁ, ସେ ଖୁବ୍
ହଇରାଣ ହୁଏ ।

ପିରପିର—କଳି, ପାଟ ପନିଆଁ (ପ. ଓ.)

—ବାଉଁଶ ପାଟିଆ ବା କାଗଜରେ ଖିଆରି
ଖେଳିବା ଚନ୍ଦ୍ର ।

ପିରଙ୍ଗୀ—ଇଉସେପ ମହାଦେବର ଲେକ ।

ଆମ ଦେଶ ବାଧ୍ୟାନ ହେବା ପରେ ପରେ **ପିରଙ୍ଗୀ**-
ମାନେ ଯୋଗୁଁ ଉଠିଗଲେ ।

ପୁଞ୍ଜିବା—ପାଟିବାଟେ ପବନ ବାହାର କରିବା ।

ପୁଞ୍ଜିଦେଲେ ବୁଦ୍ଧି ଜଳେ
ଲିଭିଯାଏ ବରଠା ।

— ଅକାରଣ ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବା ।
ବାପର ପଇସା ଫୁଙ୍କିଲେ
ଯିବ ଚଞ୍ଚଳ ସରି,
ପଇସା ନ ଥିଲେ ନିଶ୍ଚୟ
କଷ୍ଟ ପାଇବ ଭାରି ।

ଫୁଙ୍କନଳୀ—ବର୍ଷାଆମାନେ ଯେଉଁ ନଳୀ ପାଟିରେ
ଲଗାଇ ଫୁଙ୍କନ୍ତି ।

ଫୁଟ୍‌ପାଥ୍—ସଡ଼କ କଡ଼ରେ ଲୋକ ଚାଲିବା ବାଟ ।

ବଡ଼ ସହରର ପ୍ରଧାନ ସଡ଼କର ଦୁଇପାଖରେ
ଫୁଟ୍‌ପାଥ୍ ଥାଏ ।

ଫୁଟ୍‌ବଲ୍—ପାଦଦ୍ୱାରା ଆଘାତ କରି ଖେଳାଯିବା
ପେଣ୍ଡୁ ।

ଫୁଲ୍—ଫୁଲପରି ଦେଖାଯାଉଥିବା ନାକର ଅଳଙ୍କାର ।

—କାନ୍ଥକୁର, (କାନ୍ଥରେ ଜିନିଷ ରଖିବା ପାଇଁ
କରିଥିବା ଫାଙ୍କ) ।

ଫୁସ୍‌ଫାସ୍—ଦୂରଲ୍ଲେଖ ଶୁଣି ନ ପାରିବାଭଳି
କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେବା ।

ଶ୍ରେଣୀରେ ଶିକ୍ଷକ ପଢ଼ାଉଥିବା ବେଳେ ଫୁସ୍‌ଫାସ୍
ନ ହେବା ଭଲ ।

ଫେଡ଼ିବା—ଦୂର କରିବା, କାଟିବା, ବିସ୍ଫୋଗ
କରିବା ।

ଫୁଲରେ ଫୁଲ ମିଶିଲେ ଭାରି
ଭାରିରୁ ଫୁଲ ଫେଡ଼ିଲେ ଫୁଲ,
ଏତେ ଫହଳ ଗଣିତ ପାଠ
କିଏ ବା ଏଠି ଜାଣଇ ନାହିଁ ?

ଫେରସ୍ତ—ଫେରାଇ ବା ଲେଉଟାଇଦେବା ।

ପୁସ୍ତକାଗାରରୁ ପଢ଼ିବା ପାଇଁ ବହି ଆଣି ଠିକ୍
ସମୟରେ ଫେରସ୍ତ ନ କଲେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର
ଅସୁବିଧା ହୁଏ ।

ଫେରାର—ପଳାଇଯାଇ ଲୁଚି ରହିଥିବା ।

ଦିନେ ବହିଷ୍କାରରୁ ଚିନିଜଣ ବନ୍ଦୀ ଫେରାର
ହୋଇଯିବାରୁ ସହରରେ ବହଳ ପଡ଼ିଗଲା ।

ଫେରିବାଲା—ସେ ଘର ଘର ବୁଲି ଜନସବୁ ଦିବେ ।

ଫେରିବାଲା ବିକେ   ଘର ଘର ବୁଲି
ନ ଥାଏ ତା'ର ଘୋକାନ

ସେଥିପାଇଁ ସିଏ   ଅଳ୍ପ ଲଭରଖି
ଦିଏ ତା ଜିନିଷମାନ ।

ଫେସନ—ଗୋଟିଏ ସମୟରେ ଯାହା ବହୁତ ଲୋକ
କରିବାକୁ ଭଲ ପାଆନ୍ତି ।

ପୂର୍ବେ ଧୋତି ଓ କୋଟ ପିନ୍ଧି ମୁଣ୍ଡରେ ପରଡ଼ି ବାନ୍ଧିବା
ଏକ ଫେସନ ଥିଲା ।

ବଇନା—କୌଣସି ଜନସବୁ କଣିବା ପୂର୍ବରୁ
ଦିଆଯାଉଥିବା ମୁଲ୍ୟର ଅଂଶ ।
କୁମ୍ଭାର ପାଞ୍ଚଟଙ୍କା ବଇନା ନେଇ ଯାଉଛି ।

ଝଗ—ପରିବାର, କୁଳ ।

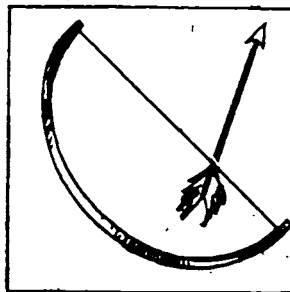
ପୂର୍ଣ୍ଣକାଣ୍ଡର ରଜମାନେ ବହୁଦର୍ଶ ଧରି ଓଡ଼ିଶା
ଆସନ କରୁଥିଲେ ।

ବକ୍ରା—ସନ୍ତରେ ସେ କହନ୍ତି ।

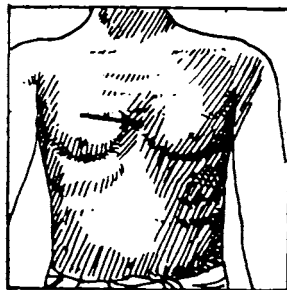
ଆମ ବିଦ୍ୟାଳୟର ବାର୍ଷିକ ଉତ୍ସବ ଦିନ ମୁଖ୍ୟ ବକ୍ରା
ଅନେକ ଉପାଦେୟ କଥା କହିଲେ ।

ବନ୍ଧୁ—ନିର୍ଭୟାଭିପ୍ସା, ବକ୍ରା ।

ଧନୁ ବନ୍ଧୁ ହୋଇଥିବାରୁ ତାହାର ଗୁଣ ଟାଣ ।

ବନ୍ଧ—ଛୁଡ଼ି, ପେଟ ଓ ବେକର ମଝିରେ ଥିବା
ଶରୀରର ଆଗ ଅଂଶ ।

ବଘିବା—(ପ. ଓ.)—କୌଣସି ଯାନ ବା ଗାଡ଼ି
ଉପରେ ଚଢ଼ିବା ।

ବଚନ—ପାଟିଦାର କୁହାଯାଉଥିବା କଥା ।

—ପ୍ରଲୋ ।

ନିରେ ବଚନ ରକ୍ଷାକରି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ
ସତ୍ତ୍ବ୍ୟକ୍ତିର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।

ବଜ୍ର—ଚଢ଼କ, ବିଦ୍ୟୁତ୍ ।

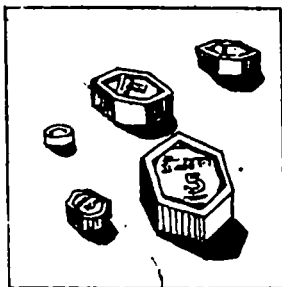

ବଜ୍ରପାତ—ବଜ୍ର ପଡ଼ିବା ।

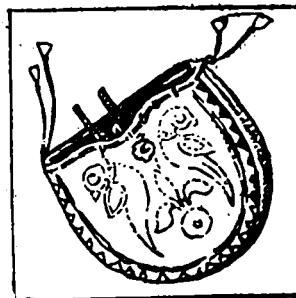
କେ କାଳି ଦୋର ବର୍ଷାବେଳେ ବଜ୍ରପାତ ହେବାରୁ
ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ଗଛର ଅଧା ପୋଡ଼ିଯାଇଛି ।

ବଟକରା—ନିଜତ ଦ୍ଵାରା ଜନସଂ ଜଡ଼ିଲିବା ପାଇଁ
ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଥିବା ଧାତୁର ବଟିକା ।

ବକେଇ ପାହାଘାସରେ ଜିନିଷ ଓଜନ କରାଯାଏ ।

ବଟୁଆ—ଏକାଧିକ ମୁଣି ଥିବା କନା ତିଆରି ଥଳ ।

ଶ୍ରୀନାଥର ଅଡ଼ା ଯେଉଁଆଡ଼େ ଖଲେ ବି ସାଙ୍ଗରେ ପାନ
କରୁଥାଏ ଧରିଥାନ୍ତି ।

ବଣିଆ—ସୁନା ରୂପାର କାରିଗର, ବ୍ୟବସାୟୀ,
ସୁନାରି ।

ବଣୁଆ—ବଣରେ ଯାହା ଥାଏ, ବଣରେ ଯେ ରହେ ।

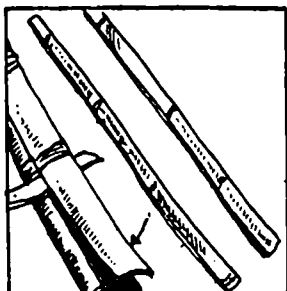
ବତିର—ଉପଯୁକ୍ତ ଭାବରେ ଓଢ଼ା ।

ଦୁଇଥର ବର୍ଷା ହେବାପରେ ମାଟି କଢ଼ର ହୋଇଛି ।

ବତରକିରି (ପ. ଓ.)—ଝଡ଼ିଯୋକ ।

ବର୍ଷା ହେଲେ, ଘରେ ଆଳୁଅ ଡାଳି ରଖିଲେ ଅନେକ
ବତରକିରି ପଶିଆଯାନ୍ତି ।

ବତା—ବିରୁ ବାଉଁଶ, ଫାଳ କରାଯାଇଥିବା ବାଉଁଶ ।

ବତାଇବା—ଶିଖାଇବା, ବୁଝାଇବା ।

ପିତାଙ୍କ ପଛରେ ଡାକୁ ଠିକ୍ ବାଟ ବତାଇଦେବା
ଭବିତ ।

ବତାସ—ପବନ, ତୋଫାନ ।

ଆସିଲା ବତାସ ଭଙ୍ଗିଲା ତାଳ
ହତାଶ ହୋଇଲେ କୃଷକ କୁଳ ।

ବଦନ—ମୁଖ, ମୁହଁ ।

ସୁନ୍ଦର ବଦନ   ମଧୁର ବଚନ
ହସ ହସ ଯା'ର ଭଙ୍ଗୀ,
ଏକାକୀ ନୁହେଁ ସେ   ବିରତ୍ ଜଗତେ
ପାଏ ସେ ଅନେକ ସଙ୍ଗୀ ।

ବଧୂର—କାଲି, ସେ କିଛି ଶୁଣିପାରେ ନାହିଁ ।

ଅନ୍ଧ ବଧୂରମାନେ ପାଠ ପଢ଼ିବା ପାଇଁ
ବିଦ୍ୟାଳୟ ଖୋଲି ଚଲନ୍ତି ।

ବନୀକରଣ—ବହୁତ ଗଛ ଲଗାଇ ବଣ କରିବା ।

ବନ୍ଦର—ସମୁଦ୍ର ବା ନଦୀ କୂଳରେ ଜାହାଜ ଲାଗିବାର
ସ୍ଥାନ, ଜାହାଜର ଆଶ୍ରୟ ସ୍ଥଳ ।

ବନ୍ଧକ—ଯେଉଁ ଜିନିଷ ବଦଳରେ ଟଙ୍କା ଧାର
କରାଯାଏ ।

ଘାଟ ଦେହ ଖରପ ହେବାରୁ ବରତୁକୁ ପୁନଃ ଅଳଙ୍କାର
ବନ୍ଧକ ଦେଇ ଟଙ୍କା କରଇ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା ।

ବନ୍ଦୋବସ୍ତ—ବ୍ୟବସ୍ଥା, ଶୁଖିଲା, ଜମିର ପ୍ରକାର ଓ
ଆକାର ମାପିବା ବ୍ୟବସ୍ଥା ।

ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଗାଁର ଲୋକ ଜମିବାଡ଼ି
ବିଷୟରେ କଳହ କରୁଥିଲେ ।

ବନ୍ୟା—ନଈବର୍ଡ଼ି, ନଈର ପ୍ରାଣି ବେଶୀ ହେବା
ଅବସ୍ଥା ।

ବୟସ୍କ—ବୟସରେ ବଡ଼ ।

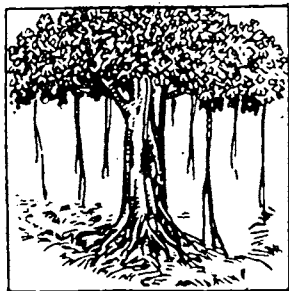
ବୟସ୍କ ଲୋକଙ୍କ କଥା ମନଦେଇ ଶୁଣିଲେ ଅନେକ
ନୂଆ କଥା ଜାଣିପାରିବ ।

ବର—ଶ୍ରେଷ୍ଠ, ପ୍ରଧାନ ।

—ସ୍ୱାମୀ

ବିବାହ ପରେ ଦ୍ୱିଅନାମେ ବର ଘରକୁ ଯାଇ
ରହନ୍ତି ।

—ବଟଗଛ ।

ବରଗଛର ଓହଳ ଧରି

ପିଲେ ଖେଳନ୍ତି ଦୋଳି,

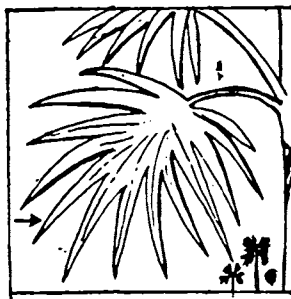
ସେଇଠି କେତେ ହସ ଓ ଖୁସି,

ସେଇଠି ପୁଣି କଳି ।

ବରଜ—ପାନ ଲତା ଲଗାଯାଇଥିବା ଉଚ୍ଚ ଶେଡ଼ ।

ବରଡ଼ା—ତାଳଗଛର ପତ୍ର ।

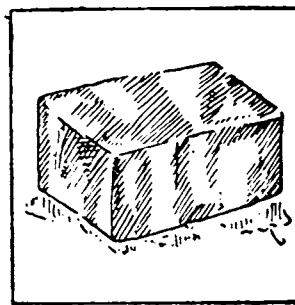

ତଳ ବରଡ଼ା ଖସୁଛି,
ଉପର ବରଡ଼ା ହସୁଛି ।
ମଝି ବରଡ଼ା ଥାଇ କହିଲା,
ତୋ ଦିନ କାଳ ଆସୁଛି ।

ବରଦାସ୍ତ—ସହବା ।

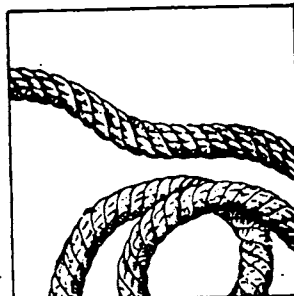
କାହାରି ଖରାପ ବ୍ୟବହାର ବରଦାସ୍ତ କରିବା ଠିକ୍
ନୁହେଁ ।

ବରଫ—କଠିନ ହୋଇଯାଇଥିବା ଜଳ ।

ଝରଦିନେ ମିଠା ବରଫ ଖାଇବାକୁ ସମସ୍ତେ ମନ
କରନ୍ତି ।

ବରି—ରଥ ଟାଣିବା ପାଇଁ ମୋଟା ଦଉଡ଼ି ।

ବରୁଆ—ନିଆଁକୁ ଜଳାଇ ରଖିବା ପାଇଁ ପାଳ ବା କୁଟାରେ ବଳା ଯାଇଥିବା ଦଉଡ଼ି ।

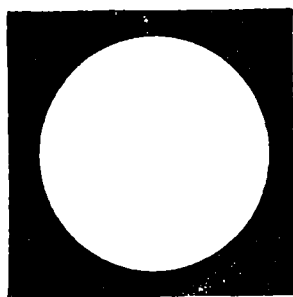

ଅଣ୍ଟାରେ କରିଆ ଭିଡ଼ି
ହାତରେ ବରୁଆ ଧରି,
ଜାନରେ କାହାଳୀ ଖୋସି
ଭଣ୍ଟା ଯାଏ ହଜି କରି ।

ବର୍ଣ୍ଣନା—କୌଣସି ବସ୍ତୁରେ ଟିକିନଖି କଥା କହିବା ।

ବିଦେଶରୁ ଫେରିଥିବା ଡାକ୍ତର ବାବୁଙ୍କୁ ତାଙ୍କର
ଅନୁଭୂତି ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବା ପାଇଁ ସଭାକୁ ଡକା
ଯାଇଥିଲା ।

ବର୍ତ୍ତୁଳ—ଗୋଲ ।

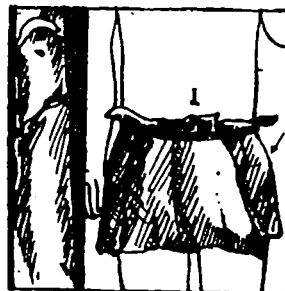

ପୂର୍ଣ୍ଣମୀ ରାତିରେ ବହୁ ବର୍ତ୍ତୁଳ ରୂପା ଆଳିଟିଏ ପରି
ତିରେ ।

ବଳିଷ୍ଠ—ବଳୁଆ, ବଳବାନ୍ ।

ଭଲ ଖାଦ୍ୟ ଖାଇ ପ୍ରତିଦିନ ବ୍ୟାୟାମ କଲେ ତୁମେ
ବଳିଷ୍ଠ ହୋଇପାରିବ ।

ବଳ୍ଲଳ—ଗଛର ଛାଲ, ବଳଳ ।

ଲୁଗା ବୁଣା ଖିଣିବା ପୂର୍ବରୁ ଲୋକେ ଗଛର ବଳ୍ଲଳ
ପିଛୁଥିଲେ ।

ବଳିତା—ବଳାଯାଇଥିବା କନା ବା ତୁଳା, ଏହାକୁ
ଘିଅ ବା ତେଲରେ ବୁଡ଼ାଇ ଜଳାଇଲେ ଆଲୁଅ
ହୁଏ ।

ବସନ୍ତ—ବର୍ଷର ଛଅ ଋତୁ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ, ଫାଲ୍‌ଗୁନ
ଓ ଚୈତ୍ର ଦୁଇମାସ ସମୟ ।

—ଏକ ପ୍ରକାର ସଂସ୍କାମକ ରୋଗ, ଯେହ୍ନେ ବହୁତ
ଘା ହୋଇ ଦାଗ ରହିଯାଏ ।

ବାଞ୍ଛନୀୟ—ଯାହା କରାଯିବା ଉଚିତ ।

ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଶାନ୍ତି ଶୃଙ୍ଖଳା ସେବା କରିବା ପାଇଁ
ସମସ୍ତେ ଚେଷ୍ଟା କରିବା ବାଞ୍ଛନୀୟ ।

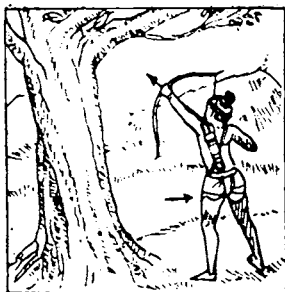
ବାଟୋଇ—ବାଟରେ ଚାଲି ଯାଉଥିବା ଲୋକ ।

ବାଣିଜ୍ୟ—କଣାବକା, ବ୍ୟବସାୟ ।

ବାଣୀ—କଥା, ବାନ୍ୟ ।

ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ବାଣୀ ମନେ ଗ୍ରହଣିଲେ ଦରକାର
ବେଳେ କାମରେ ଲାଗେ ।

ବାଣୁଆ—ଯେ ବାଣ ବା ଚର ମାରି ଶିକାର କରେ ।

ବାତ୍ୟା—ଜୋର ଧବନ, ଝଡ଼ ।

ବାଦାନୁବାଦ—କୌଣସି ବସ୍ତୁରେ ସପକ୍ଷ ଓ
ବିପକ୍ଷରେ କହିବା ।

ବାଦୁଡ଼ି—ତମସା ଜେଣା ଥିବା ଏକ ପ୍ରକାର ଜୀବ ।

ବାନର—ମାଙ୍କଡ଼, ମାଙ୍କଡ଼ ।

ବାମନ—ଗୋଡ଼ା, ଅଳ୍ପ ଉଚ୍ଚତା ବିଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ବାରମ୍ବର—ବିଲତରୁ ଆଇନ ପାଠପଢ଼ି ଆସିଥିବା
ଓକଲ ।

ବାରୁଦ—କୋଇଲା, ସୋଡ଼ା ଓ ଗରକ ଏକାଠି
ମିଶାଯାଇଥିବା ଗୁଳି; ଏହା ବନ୍ଧୁକ ଗୁଳି, ଫୋଟକା
ଓ ବାଣ ତିଆରିରେ ଲାଗେ ।

ବାରୁଦ ଗୋଦାମ ପାଖରେ ନିଆଁ ଲାଗିଲେ ବାରୁଦ
ଘରେ ନିଆଁ ଲାଗିଯିବାର ସମ୍ଭାବନା ଥାଏ ।

ବାଉଁ—ଶବର, କଥା ।

ଦେଶ ବିଦେଶର ବାଉଁ ଜାଣିବା ପାଇଁ ପ୍ରତିଦିନ
ଖବରକାଗଜ ପଢ଼ିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ବାସିକ—ପ୍ରତିବର୍ଷ ଦିଅଁବା ବା କରାଯିବା ।

ବାସିକ ପରୀକ୍ଷାରେ ପାସ୍ କରୁଥିବା ଛାତ୍ର ଛାତ୍ରୀ-
ମାନେ ଉପର ଶ୍ରେଣୀକୁ ଯାଆନ୍ତି ।

ବାଲୁଙ୍ଗା—କୃଷି କରା ନ ଯାଇ ଉଠିବା ଧାନ, ଏହା
କ୍ଷେତର କ୍ଷତି କରେ ।

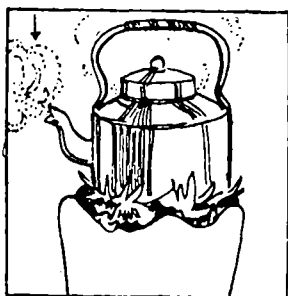
—ଅଯୋଗ୍ୟ, ଦୁଷ୍ଟ, ମୂର୍ଖ ।

ବାଲ୍ୟକାଳ—ପିଲାଦିନ ।

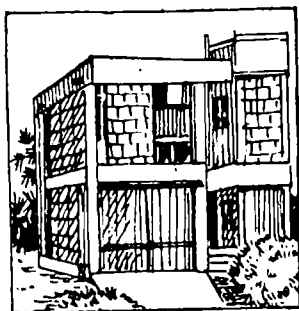
ଯାହା ନ ହୋଇଛି ବାଲ୍ୟକାଳେ

ତାହା କି ହେବ ପାତିଳ ବାଳେ ?

ବାସ୍ତୁ—ବାମ୍ଫ, ଉତ୍ତପ୍ତ ଯୋଗୁଁ ପାଣିର ବାୟୁବସ୍ତୁ
ଅବସ୍ଥା ।

ବାସଗୃହ—ରହବା ଘର ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲୋକ ସକାଶେ ବାସଗୃହ, ଖାଦ୍ୟ ଓ
ପୋଷାକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଜରୁରୀ ।

ବାସ୍ତବିକ—ସତେ, ସତରେ ।

ବାହୁନ—ଯାହାଦ୍ୱାରା ଏକ ସ୍ଥାନରୁ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନକୁ
ଜନସମୂହ ଓ ଲୋକ ବୁଝାଯାଏ ।

ଆଜିକାଲି ସବୁଆଡ଼େ ଯାନବାହନର ଚଳାଚଳ
ବଢ଼ିବାରେ ଲାଗିଛି ।

ବାହାଦୁର—ଶୀର, ସାହସୀ, ନର୍ଭୀକ ।

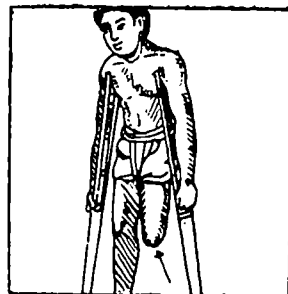
ବାହାନା—ଛଳନା, କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ନ କରିବା
ପାଇଁ ମନଗତା ଉପାୟ ।

ତେ ହୋଇଥିବାର ବାହାନା କରି ଶୁଳ୍କ ନ ଗଲେ
ନିଜର କ୍ଷତି ହୁଏ ।

ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀ—୧୯୦୧ରୁ ୨୦୦୦ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
୧୦୦ ବର୍ଷ ସମୟ ।

ବିକଳାଙ୍ଗ—ଯାହାର କୌଣସି ଅଙ୍ଗ ବକାଉ
ହୋଇଥାଏ ।

—କୌଣସି ଅଙ୍ଗ ନଷ୍ଟ ହୋଇ ଅସୁନ୍ଦର
ହୋଇଥିବା ବା ଅକାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥିବା ।

ବିକଳାଙ୍ଗ ଲୋକଙ୍କୁ ସରୁପ୍ରକାର ସାହାଯ୍ୟ କରିବା
ଆମର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।

ବିକୃତ—ବିଗିଡ଼ି ଯାଇଥିବା ।

ବିକୃତ ସ୍ୱରରେ ଗୀତ ବୋଲିଲେ କେହି ସସର
କରିବେ ନାହିଁ ।

ବିକ୍ରମ—ସାହସ, ବଳ, ଶକ୍ତି ।

ବୁଦ୍ଧି, ବିକ୍ରମ, ବିଦ୍ୟା ବଳେ
ସଂସାର ଜିତିପାରେ ହେଲେ ।

ବିକ୍ଷିପ୍ତ—ଏଣେ ତେଣେ ଫୋପଡ଼ା ହୋଇଥିବା ।

ନିଜର ବହିଃପତ୍ର ବିକ୍ଷିପ୍ତ ଭାବରେ ପକାଇ ନ ରଖି
ସଜାଡ଼ି ରଖିବା ଭଲ ।

ବିଜ୍ଞାନ—ବାଧା, ଯାହାଯୋଗୁ କାର୍ଯ୍ୟ ହୁଏ ନାହିଁ ।

ବିଜ୍ଞାନ ଏହାକୁ

ବିଶ୍ଳେଷଣ କରି କଠିନ କାମ

କରି ସମାଧାନ

ପାଇବ ନିଶ୍ଚୟ ଯଥା ସୁନାମ ।

ବିଚକ୍ଷଣ—ଯେ କ୍ଷମାକ୍ଷୀ ପୁଷ୍ପ କରି କହେ,
ବୁଦ୍ଧି ମାନ୍ ।

ବିଚରଣ—ଏଣେ ତେଣେ ବୁଲିବା ।

ପଡ଼ିଆରେ ବିଚରଣ କଲେ ଚଳିବ, କିନ୍ତୁ ଗଛରେ
ସାରଧାନ ହୋଇ ନ ଉଠିଲେ ଦୂରତନା ଘଟିପାରେ ।

ବିଚାର—ପରୀକ୍ଷା, ଚିନ୍ତା ।

ବିଚାରପତି—ଯେ ବିଚାର କରନ୍ତି ।

ବିଚାରଳୟ—ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ବିଚାର କରାଯାଏ ।

ଅପରାଧୀକୁ ଦଣ୍ଡ ଦେବାପାଇଁ ବିଚାରଳୟ ଅଛି ।
ବିନା ବିଚାରରେ ବିଚାରପତି କାହାକୁ ଦଣ୍ଡ ଦିଅନ୍ତି
ନାହିଁ ।

ବିଚ୍ଛେଦ—ସ୍ୱାମୀ, ସ୍ତ୍ରୀ ବା ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କର ପରସ୍ପର
ପରସ୍ପର ଠାରୁ ଅଲଗା, ଛଡ଼ାଛଡ଼ି ହୋଇ
ରହିବା ।

ବିଦ୍ୟୁତ—ନିଜ ସ୍ଥାନରୁ ଖସି ପଡ଼ିଥିବା । ପୃଥକ୍
ହୋଇଥିବା ।

ବନ୍ଧୁ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଶୁଖିଲ ପଡ଼ି ସଂହତ କରି ଲୋକେ
ନିଆଁ ଜାଳନ୍ତି ।

ବିଜୟ—ଜିଣିବା, ଜିତବା ।

ଖେଳିବା ବେଳେ ବିଜୟ ପରାଜୟ କଥା ଚିନ୍ତା ନ
କରି ମନଦେଇ ଖେଳିବା ଉଚିତ ।

ବିଜ୍ଞାନ—କୌଣସି ବିଷୟରେ ଭଲକରି ଜାଣିବା ।

ବିଜ୍ଞାପନ—ପ୍ରଚାର, ଜଣାଇବା ।

ଖବରକାଗଜରେ ଆଜିକାଲି ଖବର ସହିତ ଅନେକ
ବିଜ୍ଞାପନ ପ୍ରକାଶିତ ହେଉଛି ।

ବିଚିତ୍ର—ପରର ମତ କାଟିବା ପାଇଁ ଅଥବା
ବାଦାନୁବାଦ, ବୁଝା କଥା ।

ବିଚରଣ—ବାଣିଜ୍ୟ ।

ଆମ ବିଦ୍ୟାଳୟର ବାର୍ଷିକ ତହସିବ ଦିନ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀ-
ମାନଙ୍କୁ ପୁରସ୍କାର ବିଚରଣ କରାଗଲା ।

ବିତ୍ତ—ଧନ, ସମ୍ପତ୍ତି ।

ଅଧର୍ମ ବିତ୍ତ ବଢ଼େ ବହୁତ

ଗଲ୍‌ବେଳେ ଯାଏ ମୂଳ ସହିତ ।

ବିଦ୍ୟାୟ—ଏକ ସ୍ଥାନ ଛାଡ଼ି ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନକୁ ଯିବା ।

ଆମର ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କର ବଦଳି ହେବାରୁ ତାଙ୍କୁ
ବିଦ୍ୟାୟ ଦେବା ପାଇଁ ଆମେ ଏକ ସରକ୍ଷ କରିଥିଲୁ ।

ବିଦ୍ୟୁଷକ—ନାଟକରେ ଯେ କୌତୁକ ଓ ପରିହାସ
କରି ଲୋକଙ୍କୁ ହସାଏ ।

ବିଦେଶ—ଅନ୍ୟ ଦେଶ ।

ଉଚ୍ଚ ଶିକ୍ଷା ପାଇବା ପାଇଁ ପ୍ରତିବର୍ଷ ଅନେକ ଯୁବକ
ଆମ ଦେଶରୁ ବିଦେଶକୁ ଯାଆନ୍ତି ।

ବିଦେଶୀ—ଅନ୍ୟ ଦେଶର ଲୋକ ବା ବସ୍ତୁ ।

ବିଦ୍ୟା—ପାଠ; ଜ୍ଞାନ; ପଢ଼ିବା ଦ୍ୱାରା ଯାହା
ଜଣାପଡ଼େ ।

ବିଦ୍ୟା ହିଁ ଅସଲ ସଂପତ୍ତି

ବିଦ୍ୟା ଅର୍ଜନ କର ନିତି ।

ବିଧବା—ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀର ସ୍ବାମୀ ମୃତ ।

ବିଧବା ନାରୀ ତା'ର ପୁଅ ଝିଅଙ୍କର ଯତ୍ନ ନେବାରେ ବହୁତ କଷ୍ଟପାଏ ।

ବିଧାନ—ନିୟମ, ବ୍ୟବସ୍ଥା, ଆଇନ ।

ବିଧାନସଭା—ଯେଉଁଠାରେ ଲୋକଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ନିର୍ବାଚିତ ପ୍ରତିନିଧିମାନେ ରାଜ୍ୟ ଚଳାଇବା ପାଇଁ ନିୟମ ପ୍ରଣୟନ କରନ୍ତି ।

ବିଧାୟକ—ଯେଉଁମାନେ ଲୋକଙ୍କର ପ୍ରତିନିଧି ରୂପେ ନିୟମ ତିଆରି କରନ୍ତି ।

ବିଧେୟ—କରିବା ଉଚିତ୍, କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।

କେବଳ ପରାକ୍ଷା ପୂର୍ବରୁ ନୁହେଁ ସବୁଦିନ ଛାତ୍ରମାନେ ପଢ଼ା ଲେଖାରେ ମନଦେବା ବିଧେୟ ।

ବିନାଶ—ଲୋପ, ଧ୍ଵଂସ, କ୍ଷୟକ୍ଷତି, ମୃତ୍ୟୁ ।

ବୁଦ୍ଧ କହିଥିଲେ—“କାମନାର ବିନାଶରେ ଦୁଃଖର ବିନାଶ ।”

ବିନିମୟ—ଗୋଟିଏ ଜିନିଷ ଦେଇ ତା ବଦଳରେ ଅନ୍ୟ ଜିନିଷ ନେବା ।

ଗାଁର ଲୋକେ ଏବେ ବି ଧାନ ଋତୁଳ ବିନିମୟରେ ତେଲ ଲୁଣ ଆଦି କିଣନ୍ତି ।

ବିନିଯୋଗ—ଫେରି ପାଇବାର ଆଶା ରଖି କୌଣସି ଜିନିଷ ଦେବା ।

ଘରେ ଟଙ୍କା ରଖିବାଠାରୁ ବ୍ୟବସାୟରେ ବିନିଯୋଗ କରିବା ଭଲ ।

ବିଭିବା—ଫୋଡ଼ିବା, ଶର ପ୍ରୟୋଗ କରିବା

—ଦେହ ବଆଇବା

ମୋର ମୁଣ୍ଡ ବିଭିବାରୁ ମୁଁ ଦୁଇଦିନ ସ୍କୁଲ ଯାଇ ପାରିଲି ନାହିଁ ।

ବିପତ୍ତି—ଯାହାର ପତ୍ନୀ ବିୟୋଗ ଦିଅଛି ।

ବିପତ୍ତି ଲୋକ ପୁଅ ଝିଅଙ୍କର ଯତ୍ନ ନେବାରେ ବହୁତ କଷ୍ଟପାଏ ।

ବିପରୀତ—ଓଲଟା, ପ୍ରତିକୂଳ, ବିରୁଦ୍ଧ ।

ନଦୀ ସ୍ରୋତର ବିପରୀତ ଦିଗକୁ ପହଞ୍ଚିଯିବା ଖୁବ୍ କଷ୍ଟକର ।

ବିପୁଳ—ବଡ଼, ବିଶାଳ, ବୃହତ୍ ।

ବିପୁଳ ଆକାଶ ତଳେ

ବିଶାଳ ଏ ଧର

ମେଲିଅଛି ନଦୀ ଗିରି

ଶୋଭାର ପଥର ।

ବିପ୍ଳବ—ଉପ୍ପଦେଶାଭିବା, ଗୋଳମାଳ, ଲୁଟ୍‌ପାଟ୍ ଉପଗ୍ରହ, ବିପ୍ରୋଦ୍ଧ, ବିବାଦ ।

ଶାସନ ଓ ସମାଜରୁ ଅନ୍ୟାୟ ଦୂର କରିବା ପାଇଁ ବିପ୍ଳବ ଆବଶ୍ୟକ ।

ବିବର୍ତ୍ତନ—ନାନା ଅବସ୍ଥା ମଧ୍ୟ ଦେଇ ହେଉଥିବା ପରିବର୍ତ୍ତନ ।

ନାନା ପ୍ରକାର ବିବର୍ତ୍ତନ ବାଟ ଦେଇ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଗୁପ୍ତ ଏ ଭଳି ହୋଇଛି ।

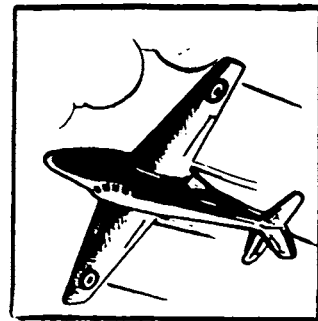
ବିବିଧ—ନାନା ପ୍ରକାରର, ଅନେକ ।

ଦୋକାନ ବଜାରରେ ବିବିଧ ସାମଗ୍ରୀ ବିକ୍ରୟ ପାଇଁ ରଖାଯାଇଥାଏ ।

ବିବେକ—ଭଲ ଓ ମନ୍ଦ, ସ୍ଵଳ ଓ ଠିକ୍, ବିଚାର କରିବା ଶକ୍ତି ।

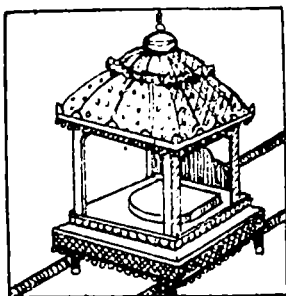
ନିଜର ବିବେକ ଅନୁସାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।

ବିମାନ—ଉଡ଼ାଜାହାଜ ।

—ଯେଉଁ କାଠ ତଥାପି ଯାନରେ ମୁଣ୍ଡିମାନଙ୍କୁ
ନିଆଯାଏ ।

ବିସ୍ଫୋଗ—ଗୋଟିଏ ସଂଖ୍ୟାରୁ ଅନ୍ୟ ସଂଖ୍ୟାକୁ ବାଦ
ଦେବା; ଫେଡ଼ାଣ ।

୮ରୁ ୨ ବିସ୍ଫୋଗ କଲେ ୬ ରହିବ ।

—ମୃତ୍ୟୁ

ବିରୁଦ୍ଧିକବା (ପ. ଓ.)—ବିଡ଼ାଇବା, ଛୁକୁଲେଇବା ।

ବିରାଟ—ବଡ଼, ବିଶାଳ ।

ବିରାଟ ପ୍ରେଷାଳୟରେ ଅନେକ ଲୋକ ଏକ ସମୟରେ
ବସି ସିନେନା ଦେଖନ୍ତି ।

ବିଲୁପ୍ତ—ଇଂଲଣ୍ଡ ଦେଶ ।

ଅମ ଦେଶ ସାଧାନ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ବିଲୁପ୍ତର
ଲୋକେ ଗାପନ କରୁଥିଲେ ।

ବିଳାପ—କାନ୍ଦିବା, କଥା କହି କହି ବା ଗୀତ, ଗାଇ
ଗାଇ କାନ୍ଦିବା ।

ପୁତ୍ରହର ମା'ର ବିଳାପ ଶୁଣି ସମସ୍ତେ କାନ୍ଦି
ପକାଇଲେ ।

ବିଳାସ—ସୁଖ ବା ଆରାମ, ଆନନ୍ଦ, ମଜ୍ଜା ।

ବିଳାସ କରୁଥିବା ଲୋକ ଅନ୍ୟ କିଛି କରିପାରେ
ନାହିଁ ।

ବିଶିଷ୍ଟ—ଅତି ଭଲ, ଅସାଧାରଣ, ବିରକ୍ଷଣ ।

ବିଶିଷ୍ଟ ଲେଖକମାନେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ବ୍ୟାପକ
ପ୍ରଚଳନ ପାଇଁ ସର୍ବଦା ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି ।

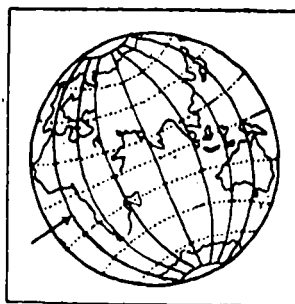
ବିଶେଷଜ୍ଞ—କୌଣସି ବିଷୟ ଭଲରୂପେ ଜାଣିଥିବା
ବା କରିପାରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

କୌଣସି ବିଷୟରେ ସହେଦ ହେଲେ ବିଶେଷଜ୍ଞଙ୍କ
ସହ ପରମର୍ଶ କରିବା ଉଚିତ ।

ବିଶ୍ରାମ—ଛୁଟି, କାମ ନ କରିବା ଅବସ୍ଥା, ଆରାମ ।

ସାରଦିନ କାମ କରିବା ପରେ ରାତିରେ ଆମକୁ
ବିଶ୍ରାମ ପାଇଁ ସମୟ ମିଳେ ।

ବିଶ୍ଵ—ସୃଷ୍ଟି, ଜଗତ ।

ବିଶ୍ଵସ୍ତ—ଯାହାକୁ ବିଶ୍ଵାସ କରାଯାଇପାରେ,
ବିଶ୍ଵାସୀ ।

ବିଷ—ଯାହାଦ୍ଵାରା ପ୍ରାଣ ନାଶ ହୁଏ, ଗରଳ ।

ବିଷଣୁ—ଯାହାର ମନ ଦୁଃଖ ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ପରୀକ୍ଷାରେ ବିଫଳ ହୋଇଥିବାର ଜାଣି ବିଷଣୁ
ହେବା ଅପେକ୍ଷା ପୁଣି ଧରେ ପରୀକ୍ଷା ଦେବାପାଇଁ
ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବା ଭଲ ।

ବିଷମ—ଅସମାନ, ଉଚ୍ଚିଟ, ଦାରୁଣ ।

ଦୁଇ ସାହିର ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କଳହ ଲାଗିବାରୁ -
ଗାଁରେ ବିଷମ ସମସ୍ୟା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି ।

ବିଷ୍ଣୁ—ମଳ, ଗୁହ ।

ବିସର୍ଜନ—ପରିତ୍ୟାଗ, ଗ୍ରହଣ, ପୂଜା କ୍ଷେତ୍ରରେ
ପ୍ରତିମାକୁ ଜଳସାତ କରିବା ।

ଗଣେଶ ପୂଜା ପରେ ପିଲାମାନେ ନଦୀକୁ ଯାଇ ମୂର୍ତ୍ତି
ବିସର୍ଜନ କଲେ ।

ବସ୍ତ୍ରାର—ଓସାର, ଚଉଡ଼ା, ବ୍ୟାପ୍ତି ।

ମହାକାଶର ବସ୍ତ୍ରାର କଳନା ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କରାଯାଇ ପାରିନାହିଁ ।

ବସ୍ତ୍ରୀଣୀ—ବହୁଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟାପିଥିବା ।

ଗାଁ ଗୁଡ଼ିକରେ ବସ୍ତ୍ରୀଣୀ ପ୍ରାନ୍ତର ରହିଛି ।

ବସ୍ତ୍ରାୟ—ପ୍ରଶଂସା ମିଶ୍ରା, ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ, ଅଳ୍ପ ହୁସ ।

ସର୍ବସ୍ବରେ ଡୋଳିଖେଳ ଦେଖି ଦର୍ଶକମାନେ

ବସ୍ତ୍ରାୟରେ ଅନାଇ ରହିଲେ ।

ବହୁଜ୍ଞ—ପଣୀ; ଚଢ଼େଇ; ସେ ଆକାଶରେ ଉଡ଼େ ।

ବହୁନ—ଶସ୍ୟବାନ, ମଞ୍ଜି ।

ଭଲ ବହୁନ ବୁଣିଲେ ଭଲ ଫସଲ ହୁଏ ।

ବୁଆ (ପ. ଓ.)—ବାପା ।

ବୁଇ (ପ. ଓ.)—ବାଳିକା, ଝିଅ ।

ବୁଡ଼ା (ପ. ଓ.)—କାମ, କାର୍ଯ୍ୟ, ପାଇଟି ।

ହାତରେ ଥିବା ବୁଡ଼ା ନ ସଜିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାକୁ ପୁରୁଷ ମିଳିବ ନାହିଁ ।

ବୁଆ (ପ. ଓ.)—ଅବାତୁଆ ।

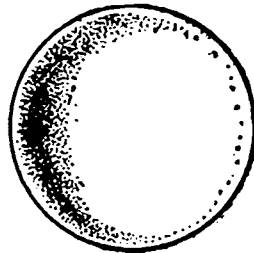
ବୁଆ ପନିକିରେ ପରିବା କାଟି ହୁଏ ନାହିଁ ।

ବୁଢ଼ିଜୀବୀ—ସେ ନିଜର ବୁଢ଼ି ହାତ ଖଟିବା ନିବୃତ୍ତ କରେ ।

ଆମ ଦେଶର ଶିକ୍ଷକ, ଡକ୍ଟର, ସାମ୍ବାଦିକ ଓ ଲେଖକ-

ମାନେ ବୁଢ଼ିଜୀବୀ ନ୍ୟାମରେ ପରିଚିତ ।

ବୃତ୍ତି—ଗୋଲକାର, ବର୍ତ୍ତୁଳ ।

ବୃତ୍ତି—ଝଟିକା, ପେଶା, ମନର ସ୍ବଭାବ ।

ଦିଗ୍ଭିନ୍ନ ବୃତ୍ତିରେ ନିଯୁକ୍ତ ଲୋକଙ୍କୁ ନେଇ ସମାଜ ଗଠିତ ହେଲା ।

ବୃଷ୍ଟି—ବରଫା, ମେଢ଼ରୁ ଜଳ ପଡ଼ିବା ।

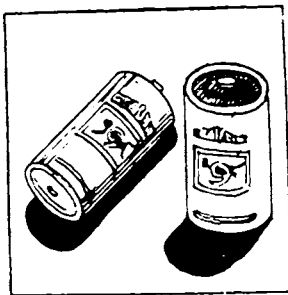
“ବୃଷ୍ଟି ବିହୀନ ସୃଷ୍ଟି ନାଶ”

ବେଙ୍କ୍—ଯେଉଁଠାରେ ଲୋକମାନେ ଟଙ୍କା ପଇସା ଜମା କରନ୍ତି ଓ ଯେଉଁଠାରୁ ଲୋକମାନେ ଟଙ୍କା ନିଅନ୍ତି ।

ଘରେ ବେଶୀ ଟଙ୍କା ପଇସା ନ ଥିବା ବେଳେ ବେଙ୍କରେ ଟଙ୍କା ଖୋଜିବା ହେବାକୁ ଉପାୟ ନାହିଁ ।

ବେଟେରି—ଯେଉଁ ଶକ୍ତିରୁ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ବାହାରେ ।

ନୂଆ ବେଟେରି ଲାଗିଥିବା ରେଡ଼ିଓ ଭଲ ଶୁଭେ ଓ ଟଙ୍କା ଲାଗତ ଭଲ ଡେଲ ।

ବେଡନ—କାମର ମୂଳ, ଦରମା ।

ଅତିସତର୍କ କାମ କରୁଥିବା ଲୋକେ ନାସକୁ ଅଧେ ବେଡନ ପାଆନ୍ତି ।

ବେତାର - ତାରର ବିନା ପ୍ରାୟାଶରେ ଚାଲୁଥିବା ବଳରେ ଦୂର ଜାଗାକୁ ଖବର ପଠାଇବା ।

ଓଡ଼ିଶାତ କଟକ, ମହେନ୍ଦ୍ରପୁର ଓ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଦିନୋଦିନ ବେତାର କେନ୍ଦ୍ର ଅଛି ।

ବେପାର—ବ୍ୟବସାୟ, ପେଶା, ଜରିକା ।

ଭବିଷ୍ୟ ନ ହେଲେ ବେପାର କର
ବେପାର ନ ହେଲେ ଉଷ,
ବସି ରହନାହିଁ ଖଟୁଥାଅ ଉଦ୍ଧ
ବରଷକୁ ବାରମାସ ।

ବେଭାର—ବ୍ୟବହାର, ସମାଜର ନିୟମ ମାନ ବଳ-
ଦରକୁ ଦିଆଯିବା ଉପହାର ।

ବେଲାଭୁମି—ସମୁଦ୍ର କୂଳର ବାଲି ପଡ଼ିଆ ।

ପୁରୀ ବେଲାଭୁମି ଦେଖିବାକୁ ଦେଶ ବିଦେଶରୁ
ଅସଂଖ୍ୟ ଯତ୍ରୀ ଆସନ୍ତି ।

ବେଶର—ସୋରିଧ ବଟା ।

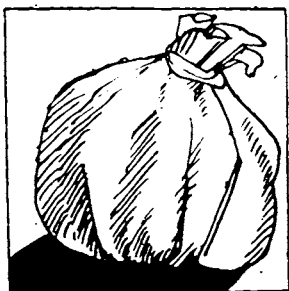
—ସୋରିଧ ବଟାରେ ରଜା ତିଆରି ।
ଗୋଟା ସୋରିଷକୁ ମଧ୍ୟ କେହି କେହି ବେଶର
କହନ୍ତି ।

ବୈଦ୍ୟ—ଆୟୁର୍ବେଦ ଅନୁସାରେ ଚିକିତ୍ସା କରୁଥିବା
ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଡାକ୍ତରୀ ଚିକିତ୍ସା ଚଳିବା ପରେ ବୈଦ୍ୟମାନଙ୍କ
ସଂଖ୍ୟା ଓ ଆଦର ଦିନକୁଦିନ କମିବାରେ ଲାଗିଛି ।

ବୋକଗୁ—ଲୁଗାପିଟା ଆଦି ବାନ୍ଧ ରଖାଯାଇଥିବା ବସ୍ତୁ ଗଣ୍ଠିରି ।

ବୋକଗୁବୁହା—ନିର୍ବୁଦ୍ଧି ଆ ଲୋକ ।

ବୋଧଗମ୍ୟ—ଯାହା ବୁଝିହୁଏ ।

ବହିର ଯେଉଁ ବିଷୟ ବୋଧଗମ୍ୟ ହୁଏ ନାହିଁ ତାହା ବିଷୟକୁ ପଢ଼ିବିବା ଉଚିତ ।

ବ୍ୟବହେଦ—ପରସ୍ତା କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ପଦାର୍ଥକୁ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରି କାଟିବା ।

ବ୍ୟବଧାନ—ଫରକ୍, ଅନ୍ତର, ଦୁଇପଦାର୍ଥ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଦୂରତା ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜଣ ମଧ୍ୟରେ ବ୍ୟବଧାନ ରହି ନେଉଲେ ଲେଖା ଭଲ ପଡ଼ିବ ।

ବ୍ୟବସାୟ—ଯତ୍ନ, ଚେଷ୍ଟା, କାର୍ଯ୍ୟକାର ।

ବ୍ୟବହାର—ଆଚରଣ, ଚଳିବା ଢଙ୍ଗ, ପ୍ରୟୋଗ ।

ନିଆଁର ବ୍ୟବହାର ଜାଣିବା ପୂର୍ବରୁ ମନୁଷ୍ୟ କଣା ମାଂସ ଖାଉଥିଲା ।

ବ୍ୟୟ—ଖର୍ଚ୍ଚ ।

“ଆଜି ଜାଣି ବ୍ୟୟ କର” ।

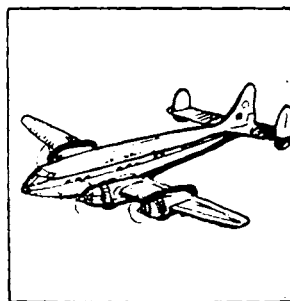
ବ୍ୟାପକ—ଯାହା ବ୍ୟାପିଥାଏ, ଚାଲିଥାଏ ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକ ।

ଏବେ ବ୍ୟାପକ ଅଞ୍ଚଳରେ ବର୍ଷା ହୋଇ ନ ଥିବାରୁ ଅଞ୍ଚଳ ଲୋକ ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ନାହିଁ ।

ବ୍ୟୋମ—ଆକାଶ ।

ବ୍ୟୋମ ମଝକ ସାପା ଘାନ ତାରକା ଗୁଡ଼ିକ ଦେଖି ଜାଣ ।

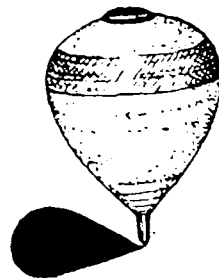
ବ୍ୟୋମଯାନ—ବିମାନ; ଉଡ଼ାଜାହାଜ ।

ଅଳ୍ପ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରୁ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନକୁ ଯିବାପାଇଁ ବ୍ୟୋମଯାନ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ।

ଭଉଁର (ପ. ଓ.)—ନହୁ; ଲୁହା ମୁନ ଲଗିଥିବା କାଠ ଖେଳନା. ଯହିଁରେ ଡୋର ଗୁଡ଼ାଇ ଭୂଇଁରେ ଗୁଡ଼ିଲେ ଘୁରେ ।

ଭଉଁର (ଉଡ଼ିଆ)—ନିଆର ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ପାଣି ଘୁରୁଥାଏ ।

ପହଁର ଜାଣିଥିବା ଲୋକ ମଧ୍ୟ ଭଉଁରୀରେ ପଡ଼ିଲେ ବୁଡ଼ିଯାଇପାରେ ।

ଭର୍ବର (ପ. ଓ.)—କାଲି, ଯାହାର କାନକୁ ଶୁଭେନାହିଁ ।

ଭର୍ବର କିଛି ଶୁଣିପାରେ ନାହିଁ, ମାତ୍ର ମୁଣ୍ଡ ଘୁଲୁଥାଏ ।

ଭକ୍ତି—ପୂଜା ପାଇବା ଯୋଗ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ବା ଦେବତାଙ୍କ ପ୍ରତି ଶ୍ରଦ୍ଧା, ଅନୁରାଗ, ପ୍ରେମ ଓ ସ୍ନେହ ଭାବ ।

ଭଗିନୀ—ଭଉଣୀ ।

ଭଗ୍ନ—ଭଙ୍ଗା, ଫଟା ।

ଘଟ ବାତ୍ୟାରେ ଗୃହଟିର ଏପରି ଭଗ୍ନ ଅବସ୍ଥା ହୋଇଛି ।

ଭଗ୍ନାବଶେଷ—ଭୂଜିଯିବାପରେ ଯାହା ବା ଯେତକ ଅଂଶ ରହି ଯାଇଥାଏ ।

ଏବେ ଜୋଡ଼ାର୍ଚ୍ଚରେ ମୂଳ ମନ୍ଦିରର ଭଗ୍ନାବଶେଷ ରହିଛି ।

ଭଙ୍ଗୀ—ଅଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗର ହାବଭାବ ।

ହାତ ଗୋଡ଼ ହଲାଇ ଭୂରୁ ଟେକି ନାନାପ୍ରକାର ଭଙ୍ଗୀ କରି ନର୍ତ୍ତକୀମାନେ ନୃତ୍ୟ କରନ୍ତି ।

ଭଙ୍ଗୁର—ଯାହା ସାମାନ୍ୟ ଆଘାତରେ ଭଙ୍ଗି ଯାଏ ।
କାଚ ଏକ ଭଙ୍ଗୁର ବସ୍ତୁ ।

ଭଜନ—ଦେବତାଙ୍କର ଗୁଣଗାନ ଓ ମହିମା କୀର୍ତ୍ତନ କରିବା ।

ଗାଁ ମନ୍ଦିରରେ ପ୍ରତିଦିନ ସଞ୍ଜବେଳେ ଭଜନ ବୋଲୁଥାଏ ।

ଭଜିବା—ଭଜନ କରିବା ।

ଭଜା—ଜୁଆରର ପରିବର୍ତ୍ତୀ ଯନ୍ତ୍ରଣା ସେତେବେଳେ ପାଣି ତଳକୁ ଖସିଯାଏ ।

ଜୁଆର ପରେ ନଦୀରେ ଭଜା ପଡ଼େ ।

ଭଢ଼ା—କୌଣସି ଘର ବା ପ୍ରାୟଶଃ ବ୍ୟବହାର କରିବା ସକାଶେ ତହିଁର ମାଲିକଙ୍କୁ ଦିଆଯିବା ଧନ ।
ରବିବାର ତାଙ୍କ ଘରର ଗୋଟିଏ ଅଂଶ ଭଢ଼ା ଦେଇଛନ୍ତି ।

ଭଣ୍ଡାର—କୌଣସି ଜନସଂସ୍ଥା ପରିମାଣରେ ରଖା-ହେବାର ଘର ।

ଭଣ୍ଡାର ଯାହାର ସଦା ଭରପୁର
ଝଡ଼ି ବରଷାକୁ କିବା ତା'ର ଡର ।

ଭଣ୍ଡାରି—ନାପିତ, ବାରିକ; ଯେଉଁମାନେ ଲୋକଙ୍କର ବାଳ ଓ ନଖ କାଟନ୍ତି ।

ଭଞ୍ଜା—ମାସିକ ସେତେନ ବା ଦରମା ଉପରେ ଦିଆଯାଉଥିବା ଅଧିକ ଧନ ।

ମହଙ୍ଗା ଭଞ୍ଜା ବଢ଼ାଇବାକୁ କର୍ମଭରମାନେ ଦାବା କରୁଛନ୍ତି ।

—ମାସିକ ବେତନ

ସ୍ବାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମୀମାନେ ଭଞ୍ଜା ପାଉଛନ୍ତି ।

ଭଦ୍ର—ଉତ୍ତମ, ସାଧୁ ।

ଭଦ୍ରାମି—ଭଲପଣ, ସାଧୁତା ।

ଭଦ୍ରଲୋକ—ସୁଜନ, ଶିଷ୍ଟ ଓ ସାଧୁ ଲୋକ; ସାହାକର ଆଚରଣ ଭଲ ।

ଭବିଷ୍ୟତ—ଆଗୁଥିବା ସମୟ, ଆଗାମୀ ସମୟ ।

ଭବିଷ୍ୟତରେ କିଛି ହେବ ନ ଯେତେ ତାହା ଯଦି
ଏବେରେ କୃତାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।

ଭୟ—ଡର, ଆଶଙ୍କା ।

ଭୟାର୍ତ୍ତ, (ଭୟାଳୁ)—ଡରୁଆ, ଖରୁ ।

ଭୂତକରିବା—ପୁରାଇବା ।

—ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ପଢ଼ିବା ପାଇଁ ଗୁରୁର ନାମ
ଲେଖାଇବା ।

ଭରସିବା—କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ସାମର୍ଥ୍ୟ ହେବା ।

ନିଆଁ ଲାଗିଯାଇଥିବା ଘର ଭିତରକୁ ଯିବାପାଇଁ କେହି
ଭରସିଲେ ନାହିଁ । ଉହଁ ଉହଁ ବବ୍ ସଂପତ୍ତି ତଳି
ପାଉଁଶ ହୋଇଗଲା ।

ଭସ୍ମ—ପାଉଁଶ, ଖାର, ନିଆଁରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପୋଡ଼ିଯିବା
ପରେ ଯାହା ଅବଶିଷ୍ଟ ରହେ ।

କେତେକ ବାବାଜୀ ଦେହରେ ଭସ୍ମ ବୋଜିହୁଅନ୍ତି ।

ଭାଉ—ମୂଲ, ଦର ।

ଭାଗ—ଅଂଶ, ଶ୍ରେ, ଟୁକୁର ।

ଭାଗିବା—ପଳାଇବା ।

ଭଟି—ବଡ଼ ଚୁଲି ।

—ପୋଡ଼ାପାଉଥିବା ଭଟାର ପ୍ରାୟ ।

ଯଥା : ଭଟା ଭଟି ।

ଭାଡ଼ିଆ—ଗୁକରକୁ ଭାଡ଼ ବଦଳରେ ଦିଆଯିବା ମାଟିକ ପଡ଼ିଧାନ ବା ଧନ ।

ଭାଉଡ଼ି—ଦେହରେ ଜନ୍ମିବା ଶ୍ଳେଷ ମାଂସ ପିଣ୍ଡ ।
ବଡ଼ ମାଂସ ପିଣ୍ଡକୁ ଆବୁ କହନ୍ତି ।

ଭାବନା—ଚିନ୍ତା, କଳ୍ପନା, ଧ୍ୟାନ ।

ଭାବୁକ—ଯେ ଚଳାକରେ ।

ଭାଉ—ପରିମାଣ ବଞ୍ଚେଷେ ।

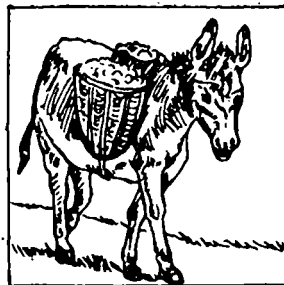

ଭଦ୍ରାହରଣ—ଭାରେ ଭୁଲ ।

—ଓଜନ, ଗୁରୁତ୍ବ ।

ପିତାଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ପରିବାରର ସମସ୍ତ ଭାର ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ନ୍ୟସ୍ତ କରାଗଲା ।

ଭାରବାହୀ ପଶୁ—ଯେଉଁ ପଶୁ ବୋଝ ବୋହୁପାରେ ।

ଯଥା : ବଳଦ, ଘୋଡ଼ା, ହାତୀ, ଗଧ ଭତ୍ୟାଦି ।

ଭାଷଣ—କହିବା, କଥନ, ବକୃତା ।

ନେତାମାନେ ବେଶୀ ଭାଷଣ ଦେଉଛନ୍ତି ଓ କମ୍ କାମ କରୁଛନ୍ତି ବୋଲି ଅନେକେ ଆପଣେ କରୁଛନ୍ତି ।

ଭାଷା—ସାହାସାସ ମନର ଭାବ ପ୍ରକାଶିତ ହୁଏ ।

ପଢ଼ିବା ଯଦି ଓଡ଼ିଆ ବହି,
ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ରହିବ ଜାଣି ।

ଭାସ୍କର୍ଯ୍ୟ—ଧାତୁ, ପଥର, କାଠ ଆଦି ଖୋଦେଇ କରି ମୂର୍ତ୍ତି ଗଢ଼ିବା କଳା ।

ଓଡ଼ିଶାର ମନ୍ଦିରଗୁଡ଼ିକରେ ଥିବା ସୁନ୍ଦର ଭାସ୍କର୍ଯ୍ୟ ଦେଖିବା ପାଇଁ ବିଦେଶରୁ ଅନେକ ଲୋକ ଆସନ୍ତି ।

ଭିଟାମିନ୍—ଖାଦ୍ୟରେ ଥିବା ବିଭିନ୍ନ ପୁଷ୍ଟିକର ସାରାଂଶ ।

ଭିନ୍ନ—ଅଲଗା, ପୃଥକ୍, ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ।

ଭୀରୁ—ଡରୁଆ ।

ସାହସୀ ପାଏ   ମାନ ସମ୍ମାନ
ନିନ୍ଦା ପାଏ ଭୀରୁ,
ଭଲ କାମଟିଏ   କରିବା ପାଇ
କାହିଁକି ତୁହି ତରୁ ।

ଭୂଆସୁଣୀ—ନୂଆବୋହୁ, ବିବାହିତା ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଭୁକ୍ତଭୋଗୀ—ଯେ ଭୋଗ କରିଅଛି, ଅନୁଭବ,
ପ୍ରସାଦ ।

ଭୁଖା—ଯାହାକୁ ଖୁବ୍ ଭୋକ ହେଉଥାଏ ।

ଭୁଖା ବହେଁ ଭେତନ
ଭକ୍ତ ବହେଁ ଭଜନ ।

ଭୁଜ—ବାହୁ, ହାତ ।

ଭୁଜ୍ଜ୍ (ପ. ଓ.)—ଯେଉଁ ହାତ ଦ୍ଵାରା ଘେନି
କରାଯାଏ । ଖଲବା ହାତ ତାହାଣି ହାତ ।

ଭୂଜା—ମୃତ୍ତି ।

ଭୂତପୂର୍ବ—ଯାହା ପୂର୍ବରେ ଘଟିଥିଲା; ପୂର୍ବତନ ।

ଭୂତପୂର୍ବ ଭଜାମାନଙ୍କର ପ୍ରାସାଦ ଏବେ ଭଜି ଚୁକି-
ଗଲାଣି ।

ଭୂମିକା—କୌଣସି ବସ୍ୟ ଆରମ୍ଭ ପୂର୍ବରୁ ଆଶ୍ରୟ ବା
ସୂଚନା ।

—ନାଟକରେ ଅଭିନୟ କରିବା ପାଇଁ ବେଶ ।

ବଞ୍ଚା ଭୂମିକାରେ ଡାହାଣିଥିବା ଅଭିନେତାଙ୍କର
ଅଭିନୟ ଖୁବ୍ ଭଲ ହୋଇଥିଲା ।

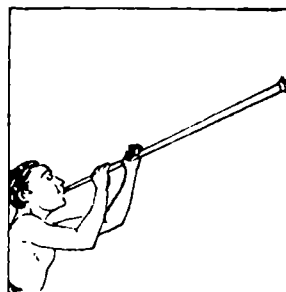
ଭୂଷଣ—ଅଳଙ୍କାର, ଗହଣା, ଆଭରଣ ।

ବସନ ଭୂଷଣ ଯୋଗୁଁ ତବେ ସୁନ୍ଦର ଦିଶିପାରେ,
ତେଜୁ ବୁଣି ଥିଲେ ସେ ସୁନ୍ଦର ହୁଏ ।

ଭୂତ୍ୟ—ରୁକର, ଦାସ ।

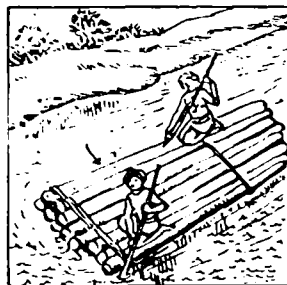
ଭୂତ୍ୟ ଆମର ସେବାକାରୀ,
ବଚନ ନ କହ ଧିକ୍କାରି ।

ଭେରୀ—ଭୁଞ୍ଜି, ବଡ଼ କାହାଳୀ ।

ଭେଲ—ନକଲି. ଖରାପ ଜନସ ମିଶ୍ର ହୋଇଥିବା
ସଂସାର ।

ଭେଲା—ପାଣିରେ ଭାସିବା କାଠ ବାଉଁଶ ପଟାଳ ।

ବନ୍ୟାବେଳେ ନୌକା ନ ଚାଲିଲେ ଲେଲେ
ଭେଲାରେ ବସି ନଦୀ ପାର ହୁଅନ୍ତି ।

ଭେଷଜ—ଔଷଧ ।

ଭେକା—ଯେ ଭେଗ କରଥାଏ, ଅନୁଭବକାରୀ ।

ଭେଗ—ପୁଣ୍ୟ କର୍ମା ଦୁଃଖର ଅନୁଭୂତି ।

—ଦେବତାଙ୍କୁ ଦିଆଯିବା ଘୃଷ୍ୟ ।

ଭେଜନ—ଖାଇବା, ରନ୍ଧଣ ।

ଯାତ ନ ଧୋଇ ଭେଜନ କଲେ ନାନାପ୍ରକାର ରୋଗ ହୁଏ ।

ଭେକ୍ୟ—ଟାକ୍ୟ, ଖାନବା ଉପଯୋଗୀ ।

ଭେଟ—ପ୍ରତିନିଧି ବାହୁଗା ପାଇଁ ଦିଆଯିବା ମତ ।

ଆମ ଦେଶର ଲୋକେ ଭେଟ ଦେଇ ପଦକାଗ ରଚନ୍ତି ।

ଭ୍ରମ—ଭୁଲ ।

ପରୀକ୍ଷାରେ ଭଉର ଲେଖିଯାଉଥିବା ପରେ ପୁଣି ଅରେ ପକ୍ତି ଭ୍ରମ ମଂଶୋଧନ କରିଦେବା ଭଲ ।

ଭ୍ରମଣ—ବୁଲିବା, ପର୍ଯ୍ୟଟନ ।

ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନ ଭ୍ରମଣ କଲେ ଅନେକ ନୂଆ ଜଣା ତଥ୍ୟପଡ଼େ ।

ଭ୍ରଷ୍ଟ—ନଷ୍ଟ, ପତତ, ଦୂଷିତ ।

ଭ୍ରାତା—ଭାଇ ।

ଭ୍ରାନ୍ତ—ସାମ୍ବାର ଭ୍ରମ ଜନ୍ମିଥାଏ ।

ଭୂତ ପ୍ରେତ ଦିଶନ୍ତର ଅନେକ ଭ୍ରାନ୍ତ ଧାରଣା ଆମ ସମାଜରେ ପ୍ରଚଳିତ ।

ମଇଦା—ମିଷ, ସାଜ, ଏକ ନାମ ଥିବା ଦୁଇଜଣ ।

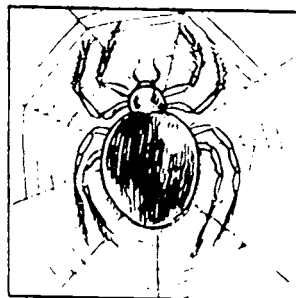

ମକଦମା—ବିରୁଦ୍ଧମୁଖରେ ରଖାଯାଇଥିବା ଅଭିଯୋଗ ।

କମାବାଣୀ କଲେ ଯାହା ବୁଝିଯିବ, ତାକୁ ନେଇ ମକଦମା କରିବା ଠିକ୍ ନୁହେଁ ।

ମକରନ୍ଦ—ପୁଲ ଭିତରେ ଥିବା ମିଠା ରସ ।

ମକରୁଲ୍ (ପ. ଓ.)—ବୁଢ଼ୀଆଣୀ ।

ଘର କୋଣରେ

ଗଛ ତଳରେ

ମକରୁଲ୍ ବୁଲେ ତାଳ,

କୀଟ ପତଙ୍ଗ

ଧର ପଡ଼ିଲେ

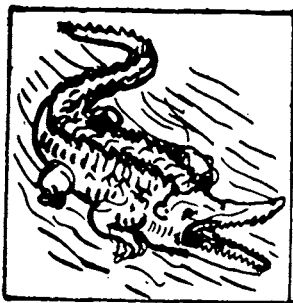
ହୁଅନ୍ତି କଲବଳ ।

ମଖମଲ—କୋମଳ, ମୋଟ ଚିକ୍କଣ ଲୁଗା ।

ମଗଜ—ବୁଦ୍ଧି, ମନ ।

ମଗଜ ଲଗାଇ କାମ କଲେ ଅନେକ କଠିନ କାମ ସହଜ ହୋଇଯାଏ ।

ମଗର—ଏକ ଜାତୀୟ କୁମ୍ଭୀର ।

ମଗ୍ଗ—ବୁଡ଼ିଯାଇଥିବା ।

— ହୀରକୁଦ ଜଳ ଭଣ୍ଡାରରେ ଅନେକ ଗ୍ରାମ ଜଳମଗ୍ନ ହୋଇଯାଇଛି ।

ବନ୍ୟା ଫଳରେ ଘରଗୁଡ଼ିକର ଅଧା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜଳମଗ୍ନ ହୋଇଗଲା ।

— ନିମଜ୍ଜିତ ।

ସୁନ୍ଦରୀ ସ୍ୟାନମଗ୍ନ ଥିଲେ ।

ମଙ୍ଗଳ—ଶୁଭ, ଭଲ, କଲ୍ୟାଣ ।

ପୁତ୍ରର ମଙ୍ଗଳ ଋହେଁ ପିତା

ଏହା ଜଣାଶୁଣା କଥା,

ଅନ୍ୟର ମଙ୍ଗଳ ଯଦି ଋହେଁ

ତେବେ ହୋଇବ ଜଗତ ଜିତା ।

ମଙ୍ଗିବା—କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ରୁକିହେବା ।

ଦୁଇଟଙ୍କା ନେଇ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଯିବାପାଇଁ ଚିକ୍କାବାଲ ମଙ୍ଗିଲ ନାହିଁ ।

ମକଲିସ୍— ଘସ, ବୈଠକ, ଅନେକ ଲୋକ ଏକାଠି ହୋଇ ଗୀତ ନାଚ କରିବା ।

କଠିନ ପରିସ୍ଥିତି ପରେ ଗାଁ ଲୋକଙ୍କୁ ମଉଡ଼ ମକଲିସ୍ କରିବାକୁ ବେଳ ସୁବ ନାହିଁ ।

ମଜ୍ଜା—ନାଡ଼ ତଳେ ଥିବା ଚିକ୍କଣ ରସ ।

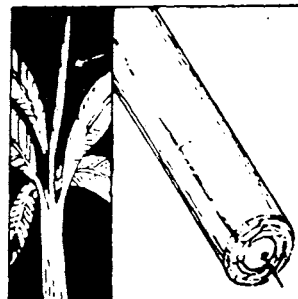
ମଞ୍ଚ—ଉଚ୍ଚ ଜାଗା, ମଣ୍ଡପ ।

ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଆସି ଶ୍ରବଣ ଦେବେ ବୋଲି ଆମ ଗାଁ ଦାଣ୍ଡ ପଡ଼ିଆରେ ଏକ ମଞ୍ଚ ନିର୍ମାଣ କରାଯାଇଥିଲା ।

ମଞ୍ଜି, (ମଞ୍ଜା)— ଗଠର ମଝିରେ ଥିବା ସାର ସ୍ବର ।

ପେପରି କେନ୍ଦ୍ର ମଞ୍ଜି ।

କଦଳୀ ଗଛର ମଧ୍ୟସ୍ଥ ସାର—କଦଳୀ ମଞ୍ଜା ।

— କଦଳୀ ଗଛର କଞ୍ଚି ଲିଆ ପତ୍ର ।

ମଞ୍ଜୁଳ—ମୁଦର, ମନୋହର ।

ଚିଲିକା ହ୍ରଦର ମଞ୍ଜୁଳ ଶୋଭା
ଦେଖିବାକୁ ମନ ଲେଖ ।

ମଡ଼କ—ଯେଉଁ ସମ୍ପାଦକ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଯୋଗୁଁ ଏକ ସମୟରେ
ବହୁଲେଖ ମରନ୍ତି ।

ମଡ଼ା—ମଲ୍ଲ ଦେହ, ଶର, ମୁକାର ।

—ପାଦ ଘଳା ।

ଯଥା : ଅମଡ଼ା ବାଟ ।

ମଣି—ଏକପ୍ରକାର ଉନ୍ନତ ଥେର

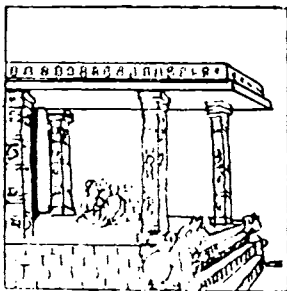

ଔଷଧିର ମଧ୍ୟାହନ ମଧ୍ୟ ମଣିଟି ବେଳୁ ଚନ୍ଦ୍ରାବ ପାଉଛି ।

ମଣିବା—ଜାଣିବା, ଦୁଃଖିବା, ଚିତ୍କର କରୁବା ।

କାହାକୁ ନ ମଣିବ ଥାଉ,
ଏବୁ ଆସେଇ କଳାହାଳ ।

ମଣ୍ଡପ—ଉପରେ ଛତା ଥିବା ଲୁଗାଘାସ ମେଲ
ହୋଇଥିବା ସ୍ଥାନ ।

ମନ୍ଦିର ସାମ୍ନାରେ ମଣ୍ଡପରେ ସନ୍ତତିବଳେ ଲେଖେ
ବସି ଉଡ଼ନ୍ କାର୍ତ୍ତବୀ କରନ୍ତି ।

ମଣ୍ଡଳ—ଗୋଲକ, ଚନ୍ଦ୍ର, ବୃତ୍ତ, ଅଞ୍ଚଳ ।

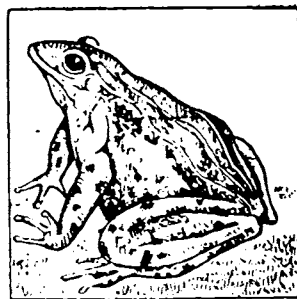

ତାଙ୍କ ତାର ବିଭବର ମଣ୍ଡଳ ଅଧିକାରୀଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ
ପାଖ ସହରରେ ଅଛି ।

ମଣ୍ଡିବା—ମଜାଇବା, ଅଳଙ୍କାର ପିନ୍ଧାଇବା ।

ନାନା ଭୂଷଣ ମଣ୍ଡି ହୋଇ
କନ୍ୟା ପାଉଛି ବାହାହୋଇ ।

ମଣ୍ଡୁକ—ବଙ୍କା ।

କୃପ ଭିତରେ ମଣ୍ଡୁକ ପଡ଼ି ରହିଲେ ବାହାର ଦୁନିଆ
କଥା ଆଦୌ ଜାଣିପାରିବ ନାହିଁ ।

ମଡ଼—ମନର ଶ୍ରବ, ପରୀକ୍ଷା, ଉପଦେଶ ।

ମଡ଼—ବୁଦ୍ଧି, ଜ୍ଞାନ ।

ମଡ଼ି, ତଡ଼ି ଶିର ନ ରହିଲେ ଉନ୍ନତି ଅସମ୍ଭବ ।

ମଧୁ—ମଦୁ ।

ଫୁଲ ଫୁଲ ବୁଲି ମଧୁ ମଂଗ୍ରହ କରେ ଯେଉଁ ମହୁମାଛି,
ସବୁ ରଖିଥାଏ ଅନ୍ୟର ପାଇଁ, ନିଜେ ତ ପାଏ ନା କିଛି ।

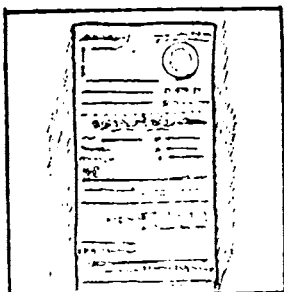
ମଧୁର—ମିଠା, ପ୍ରୀତିକର ।

ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ—ସେହିମାନେ ଧନୀ ନୁହନ୍ତି କି ଗରିବ ନୁହନ୍ତି ।

ମଧ୍ୟମ—ମଝି ମଝିଆ, ବଡ଼ ନୁହେଁ କି ସାନ ନୁହେଁ, ଭଲ ନୁହେଁ କି ମନ୍ଦ ନୁହେଁ ।

ମଧ୍ୟାହ୍ନ—ଦିପହର, ସୂର୍ଯ୍ୟ ମଝି ଆକାଶରେ ଥିବା ବେଳ ।

ମନଥଡ଼ର—ଡାକଘର ଜରିଆରେ ଏକ ସ୍ଥାନରୁ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନକୁ ଟଙ୍କା ପଠାଇବା ।

ମନଥଡ଼ର ଫର୍ମ ଠିକ୍ ଭାବେ ପୂରଣ ନ କଲେ ଟଙ୍କା ଯଥାସ୍ଥାନରେ ପହଞ୍ଚି ପାରିବ ନାହିଁ ।

ମନ୍ତ୍ରବ୍ୟ—ମନ୍ତ୍ର, କୌଣସି ବିଷୟରେ ନିଜର ବରୁର ।

ମନ୍ତ୍ରଣା—ଏକାଧିକ ଲୋକ ଏକାଠି ମିଶି ଗୋପନୀୟ ଆଲୋଚନା କରିବା ।

ମନ୍ତ୍ରୀ—ଯେଉଁ ନିର୍ଦ୍ଦାତା ପ୍ରତିନିଧିକ ପରାମର୍ଶ ଅନୁସାରେ ରାଜ୍ୟ ଶାସନ କୁଏ ।

ମନ୍ତ୍ରନ—ଆଲୋଚନା; ମୁହଁବା ।

ମନ୍ତ୍ରର—ଧୀର; ଅଳସ; ଆସ୍ତେ ।

ସବୁକ ମରମତି କାର୍ଯ୍ୟ ଉଲ୍ଲିଖିତରୁ ବସ୍ତୁ ମନ୍ତ୍ରର ପଡ଼ିବେ ଯାଉଛି ।

ମଫସଲ—ସହର ଠାରୁ ଦୂରରେ ଥିବା ଅଞ୍ଚଳ ।

ମଫସଲ ଅଞ୍ଚଳର ଚଳଣି ନ ହେବା ଯାଏ ଦେଶର ଭଲତି ହୋଇଛି ବୋଲି ବୁଝାଯିବ ନାହିଁ ।

ମରାମତି—ସଜାଡ଼ିବା, ଠିକ୍ କରିବା ।

ଯାହା ଭୁଲରେ ଦୁଇଟି ହାତକେଲ **ମରାମତି** ଦୋକାନ ଖୋଲିଛି ।

ମରୁଡ଼ି—ଜଳ ଅଭାବରୁ ଶସ୍ୟ ନାଶ ।

ମରୁଡ଼ି ପଡ଼ିଲେ ଲୋକେ ଭୋକ ଦୁଃଖରେ ଖାଁ ଛାଡ଼ି ପକାନ୍ତି ।

ମର୍ଦ୍ଦନ—ଦଳିବା, ପେଟିବା, ମଳିବା, ଘଷିବା, ଝୁପିବା, ଚପିବା ।

ଦେହରେ ତେଜ **ମର୍ଦ୍ଦନ** କରି ପ୍ରତିଦିନ ସ୍ନାନ କଲେ ବର୍ମ ପଡ଼ିଥାଏ ଓ ସୁନ୍ଦର ହୁଏ ।

ମଲୁଟ—ବନ୍ଧୁ, ଶାତା ଉପରେ ଦିଆଯିବା ମୋଟା ଆବରଣ ।

ମଲଟ ସୁନ୍ଦର ଦେଖି

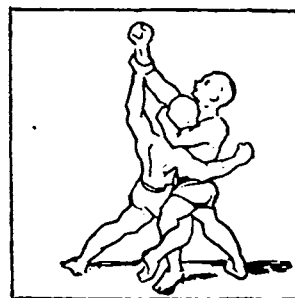
ନ ଜିଣିବ ବହି,

ଦେଖିବ ଭିତରେ କେଉଁ

ପାଠ ଅଛି ଚଢ଼ି ।

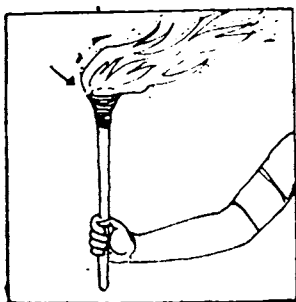
ମଲିନ—ମଇଳା, ଫିକା ।

ମଲ୍ଲ—ବାହୁ ଯୋଡ଼ା, ଯେ କୁହୁ କସରତ୍ କରେ ।

ମଲ୍ଲ ଦୁଇଜଣ ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ କେବଳ କରୁଛନ୍ତି ।

ମଶାଲ—ଆଲେକ ଦେଖାଇବା ପାଇଁ କନା ଗୁଡ଼ା
ଢୋଇଥିବା କାଠି, ଯହଁରେ ତେଲ ଦିଆଯାଇ
ଜଳାଯାଏ ।

ଆବକାଳରେ ରେଷଣାରେ ମଶାଲ ବ୍ୟବହାର
କରାଯାଉଥିଲା ।

ମସ୍ତ—ବଡ଼, ବୃକ୍ଷାଳ, ପ୍ରକାଶ୍ଵ ।

ମସ୍ତକ—ମୁଣ୍ଡ ।

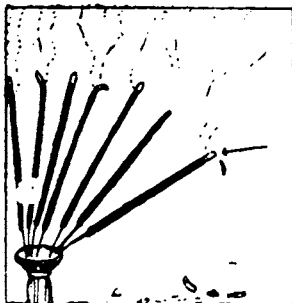

ମସ୍ତିଷ୍କ—ମୁଣ୍ଡ ଭିତରେ ଥିବା ଲମ୍ଫଣୀ ପରି ବସ୍ତୁ ।

—ମଗଜ୍ଜ, ବୁଦ୍ଧି ।

ମନୁଷ୍ୟ ତା'ର ଚରାଏ ବଳରେ ନୁହେଁ, ମସ୍ତିଷ୍କ
ବଳରେ ଏତେ ଭଲଟି କରୁପାରିଛି ।

ମହକ—ମୁଗନ୍ଧ, ବାସନା ।

ଧୂପର ମହକ ଘରସାର ଖେଳେଇ ହୋଇପାରିଛି ।

ମହଙ୍ଗା—କୌଣସି ଜନସଭା ଦାମ୍, ସାଧାରଣ ଦାମ୍
ଠାରୁ ଅଧିକ ହେବା, ଚଢ଼ାମୂଲ୍ୟ ।

ଦିନୁଦିନ ସବୁ ମହଙ୍ଗା

ହେଉଛି ଜିନିଷ

ଅଳ୍ପ ଆୟରେ କିପରି

ବଞ୍ଚୁର ମଣିଷ ।

ମହତ—ପ୍ରଧାନ, ମର୍ଯ୍ୟାଦା, ଲକ୍ଷ୍ମତ ।

ନିଜ ମାମ ମହତକୁ ଜଗି ବଳିବା ଭଲ ।

ମହଲ୍—କୋଠାଘରର ତଳ ବା ଫୁର ।

ବହୁ-ମହଲ କୋଠା କାହାରୁ ଦେଖିବାକୁ ଯେତେ
ସୁଯବ, ତା ଭିତରେ ରହିବା ସେତେ ସୁବିଧାଜନକ
ନୁହେଁ ।

ମହା—ବଡ଼, ପ୍ରଧାନ, ଶ୍ରେଷ୍ଠ, ଅତି ଭଲ ।

ମହାକର୍ଷଣ—ଯେ କୌଣସି ଦୁଇଟି ବସ୍ତୁ ମଧ୍ୟରେ
ଆକର୍ଷଣ ।

ମହାକାଶ—ଅନନ୍ତ ଆକାଶ ।

ମହାଶୟ—ଉଦ୍ରଲେକ ।

ଶିକ୍ଷକ ମହାଶୟ ଶ୍ରେଣୀରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ ।

ମାନ୍ୟ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ସନ୍ଦେଧନ ।

ମହି—ଘୋଳ ଦହି ।

ମହିଳା—ନାରୀ, ସ୍ତ୍ରୀ ।

ମହିଳାମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ପାଖି ଏବେ ଗାଁ ଗାଁରେ ମହିଳା ସମିତି ସ୍ଥାପନ କରାଯାଇଛି ।

ମହୁର—କଦଳୀ, ବାଇଗଣ, ଆଳୁ, ପାଚୁ ଆଦି ଖାଦ୍ୟପ୍ରକାର ପରିବା ମିଶି ରନ୍ଧାହୋଇଥିବା ଘାଣ୍ଟିଆ ତରକାରୀ ।

କ୍ଷେତ୍ରରେ ମହୁର ଦେଖି ଖୁସିକରି ହୋଇଥାନ୍ତି ।

ମହୁରୀ—ମୁହଁରେ ଫୁଲ ବଜାଇବା ଏକପ୍ରକାର ଚୂଆଁ ପେକାଳୀ ।

ବିବାହ ବ୍ରତ ଆଦି ଉତ୍ସବରେ ମହୁରୀ ବଜାଯାଏ ।

ମହୋତ୍ସବ—ଆତ୍ୟନ୍ତ ଆନନ୍ଦଜନକ ବ୍ୟାପାର ।

ମହୋଦଧି—ସମୁଦ୍ର ।

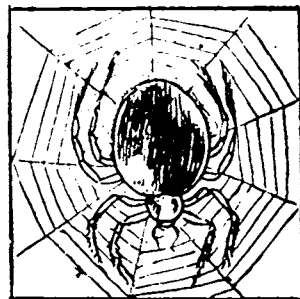

ପୁରୀ ସହର ମହୋଦଧି କୁଳରେ ଅବସ୍ଥିତ ।

ମହୋଦଧି—ମହାଗନ୍ଧ, ଅତି ଉନ୍ନତ, ଶ୍ରୀରାମବାନ୍ ।

ମହୋଷଧି—ଭଲ ଔଷଧ ।

ମାଙ୍କଡ଼ସା—ଗୁଡିଆଣୀ, ମକ୍‌ରଲ, ଆଠଟି ଗୋଡ଼ ଥିବା ଏକପ୍ରକାର ଜାତି ।

ମାଖନ (ପ. ଓ.)—ବୋଇତ କଖାରୁ ।

ମାଗଣା—ବନା ମୂଳରେ ମିଳିଥିବା, ମାହାଲଆ ।

ମାଗଣା ମିଳୁଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ଅଦରକାରୀ ଜନସଂଗ୍ରହ କରିବା ଠିକ୍ ନୁହେଁ ।

ମାଜଣା—ଦେହ ମାଜିବା, ଗାଧୋଇବା, ସ୍ନାନ ।

ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ମାଜଣା ପାଇଁ ଗାଆଁଲୋକମାନେ ଗୁଦା ଦେଲେ ।

ମାଜିଆ—ଘୁଡ଼ି ବା ପତାଙ୍ଗର ସୂତାକୁ ମାଜିକରି ଟାଣି କରିବାପାଇଁ କାତରୁଣ୍ଡ ଓ ବାଲି ଆଦି ମିଶାଇ ତିଆରି କରାଯିବା ଅଠା ।

ମାଟିବା—କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ଦୃଢ଼ିକରି ଚଳୁକଣ କରିବା ।

ଯେତେ ମାଟିବ ମାଟି,
ସେ ସେହି ଦବେଇବା କାନ୍ଦ ।

ମାଡ଼ି—ଦାନ୍ତ ମୂଳର ମାମା ।

ପ୍ରତିଥର ଶେକନ ପରେ ଦାନ୍ତ ଦଣିଲେ ମାଡ଼ି
ଟାଣ ହୁଏ ।

ମାତା—ଜନନୀ, ମାଆ ।

ମାତିବା—ଶୁର୍ ଉତ୍ସାହ ମଧ୍ୟରୁ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲାଗିବା ।

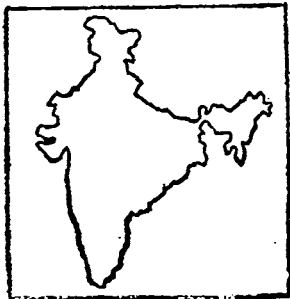
ମାତୁଳ—ମା'ଙ୍କ ଭାଇ, ମାମୁଁ ।

ମାହୀ—ଅକ୍ଷରର ଅଂଶ ।
—ଅରେ ଔଷଧ ଖାଇବାର ପରିମାଣ, ପାତ ।

ମାଧ୍ୟମ—ମଝିରର ଥିବା ।

ମାଧ୍ୟକର୍ଷଣ—ପୃଥିବୀର ଯେଉଁ ଆକର୍ଷଣ ଶକ୍ତି
ପ୍ରଭାବରେ ବସ୍ତୁ ସବୁ ପୃଥିବୀର କେନ୍ଦ୍ର ଆଡ଼କୁ
ଟାଣିହୋଇ ଭୂତଳରେ ପଡ଼େ ।

ମାନଚିତ୍ର—ଦେଶ, ରାଜ୍ୟ ଆଦିର ଆକାର ଓ ଭୂଗୋଳ
ବିଷୟ ଆଦି ଦେଖାଯାଉଥିବା ନକ୍ସା ।

ଅନେ ପିଲା ଉପରେ ମାନଚିତ୍ର ପାଇଁ ଯିବା ଉଚିତ ।

ମାନଦଣ୍ଡ—ମାପିବା ଦଣ୍ଡ, ଦୂଳା ଦଣ୍ଡ ।
କର୍ମ ହିଁ ତାଙ୍କ ଜୀବନର ମାନଦଣ୍ଡ ।

ମାନନୀୟ—ପୂଜନୀୟ, ଯାହାଙ୍କୁ ସମ୍ମାନ ଦିଆଯିବା
ଉଚିତ ।

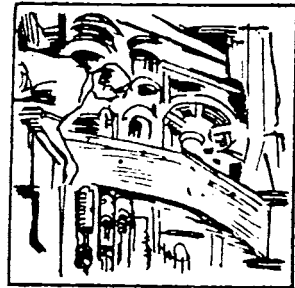
ମାନପତ୍ର—ଯେଉଁ ସମ୍ମାନର କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ
ସମ୍ମାନ ଦିଆଯାଏ ।

ପ୍ରାମଦାଧୀନ ତରଫରୁ ଆମ ବିଦ୍ୟାଳୟର ଶିକ୍ଷକ
ସଭାରେ ମାନପତ୍ର ପାତ କରାଯିଲେ ।

ମାନବ—ନର, ମନୁଷ୍ୟ ।

"ମାନବ ଜୀବନ ନୁହେଁ କେବଳ
ବର୍ଷ, ମାସ, ଦିନ, ଦଣ୍ଡ;
କର୍ମେ ଜା, ମର କର୍ମ ଏକା ତା'ର
ଜୀବନର ମାନଦଣ୍ଡ ।

ମାନମନ୍ଦିର—ଆକାଶରେ ଗ୍ରହ, ନକ୍ଷତ୍ର ଆଦି ପର୍ଯ୍ୟ-
ବେସ୍ଥା କରିବାର ଗୃହ ।

ମାନସାଙ୍କ—ଦୁର୍ଦ୍ଦି ଆକ. ଗଣିତରେ ଯେଉଁ ପ୍ରଶ୍ନର
ଉତ୍ତର ଲେଖା କେଣି ନ କରି ମନେ ମନେ
ସମାଧାନ କରିବାକୁ ହୁଏ ।

ଶିଳ୍ପି ମାନସାଙ୍କରେ ବେଶ୍ ପାରଙ୍ଗମ ।

ମାନସିକ—ମନ ବିଷୟକ ।

ମାନସିକ ଅସ୍ଥାତି ହେତୁ ସେ ଆଜି ହୋଟେଲରେ
ଯୋଗ ଦେଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ ।

ମାନ୍ଦା—ଅଳସ ଭାବ, ଧୀର, ଅଳ୍ପ ।

ପ୍ରତିଦିନ ବ୍ୟାୟାମ କଲେ ତୁମକୁ ଆଉ ମାନ୍ଦା ଲାଗିବ
ନାହିଁ ।

ମାମୁଲି—ଅଭ୍ୟାସ କାର୍ଯ୍ୟ, ଚିତ୍ର ପ୍ରକଳିତ ପ୍ରଥା,
ସାଧାରଣ ।

ଗୋଟିଏ ମାମୁଲି କଥା ନେଇ ଏତେ ବିଚଳିତ ହେବା
ଭବିତ ନୁହେଁ ।

ମାର୍‌ଫତ୍—କରିଆରେ, ଦୁର, କମା ।

ଡାକଘର ମାର୍‌ଫତ୍‌ରେ ଦୂର ସ୍ଥାନକୁ ଚିଠି ଓ ଟଙ୍କା
ଆଦି ପଠାଯାଏ ।

ମାର୍‌ମୁକ—ପ୍ରାଣ ନାଶକ, ପାହା ମୃତ୍ୟୁ ଘଟାଏ ।

ଜଳାତଙ୍କ ଏକ ମାର୍‌ମୁକ ରୋଗ ।

ମାର୍କା—ମୋହର, ଛୁପ, ଚନ୍ଦ୍ର, ଦାଗ ।

ଠିକ୍ ମାର୍କା ଦେଖି ଜିନିଷ କିଣିଲେ ଠକିଯିବାର
ସମ୍ଭାବନା କମ୍ ।

ମାର୍ଗ—ପଥ, ବାଟ ।

ସ୍ୱର୍ଗକୁ ମାର୍ଗ ନାହିଁ କାହିଁ
ଦୁଖୀ ମନରେ ସ୍ୱର୍ଗ ଥାଏ ।

ଗୋପବନ୍ଧୁଙ୍କ ନାମରେ ଏହି ଉପାବିତ ନାମ
“ଗୋପବନ୍ଧୁ ମାର୍ଗ” ରଖାଯାଇଛି ।

ମାର୍ଜନା—ସଫା କରାଯିବା ।

—ହୋଷ ଆଦର ଶମା ।

ମାର୍କାର—ବସନ୍ତ, ବଲେଇ ।

ମାଲ—ଉଡ଼ ଭୂମି ।

ଅତିକାଳି ମାଲ ଅଞ୍ଚଳରେ ମଧ୍ୟ ବେଶ୍ ଫସଲ ଉଠି
କରାଯାଇ ପାରୁଛି ।

—ହାର, ଗୁରୁ ହୋଇଥିବା ।

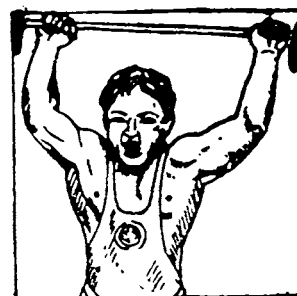

ମଉସୁରୀ ଦୁଇଟିଏ ଫୁଲମାଳ ଚୁରିବା ପାଇଁ ଦୁଇଜଣ
ଠିଲଙ୍କୁ ଦାୟିତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଛି ।

ମାଲ୍ ଜନିତ; ପଦାର୍ଥ; ଦ୍ରବ୍ୟ; ଧନ; ମଦ୍ୟ ।

ବେଳେ ଦୋହରୀ ଅମ ଦେଶରେ ମାଲ୍ ପରିବହନ
ବ୍ୟବସ୍ଥା ପର୍ଯ୍ୟାୟ ।

ମାଲ୍—ପହୁଲିମାନ୍; ଯୋଦ୍ଧା ।

—ଶବ୍ଦବାହକ ।

ମାଲ୍‌ପା—ତେଲ ।

ଦେହରେ ମାଲ୍‌ପା ଘଣ୍ଟି ପ୍ରତିଦିନ ଥଣ୍ଡା ପାଣିରେ
ଗାଧୋଇଲେ ତମ ଚିକ୍କଣ ରହେ ।

ମାଲମାଲ—ଅସଫଳ ।

ଦଣ୍ଡନାତ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଲୋକ ମାଲମାଲ ହୋଇ
ଧାଡ଼ି ବାନ୍ଧିଛନ୍ତି ।

ମାଲିକ—ଅଧିକାରୀ ।

ମାଲିକ ଓ ଉଚ୍ଚର ମଧ୍ୟରେ ଭଲ ସଂପର୍କ ନ ରହିଲେ
କାର୍ଯ୍ୟରେ ଯତି ହୁଏ ।

ମାସିକ—ପ୍ରତି ମାସରେ ଥରେ ଦିଆଯାଏ, ମାସକୁ ଥରେ ।

ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ଅନେକ ମାସିକ ଶିଳ୍ପ ସାହିତ୍ୟ ପତ୍ରିକା ପ୍ରକାଶିତ ହୁଏ ।

ମାହାଲିଆ—ଧଳାଗଣ, ଦୂଆ, ମାଗଣା, ବିନା-ମୁଦରେ ।

ମାହାଲିଆ କାମ କରିବାକୁ ତୁମେ ଲୋକ କେଉଁଠାରୁ ପାଇବ ?

ମାହୁନ୍ତ—ହାତୀ ଖୁଲକ, ହାତୀ ଉପରେ ବସି ଯେଉଁ ଲୋକ ହାତୀକୁ ଚାଳାଏ ।

ଏତେ ବଡ଼ ହାତୀ   ଚିକି ମାହୁନ୍ତର
ସବୁ କଥାମାନି ଉଲେ,
ସାନ ଚି ପାରିବ   ବଡ଼କୁ ଲୋଭ
ବୁଝି ପ୍ରୟୋଗ କରିଲେ ।

ମିଆଦ—କୌଣସି କାମ ଶେଷ କରିବାକୁ ବା ରାଣ ପରିଶୋଧ ଫିର ହୋଇଥିବା ସମୟ; କଣ୍ଠ ।

କରତ ପରିଶୋଧ କରିବା ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ମାତ୍ର ଦୁଇମାସ ମିଆଦ ଦିଆଯାଇଛି ।

ମିକାଳ—ମନର ଗତି, ମନୋଭାବ ।

କହା ମିକାଳର ଲୋକଙ୍କ ପାଖରେ ଚଳିବା ସବୁ-ବେଳେ ସହଜ ନୁହେଁ ।

ମିତବ୍ୟୟୀ—ଯେ ଆବଶ୍ୟକ ଅନୁସାଧୁ ଖର୍ଚ୍ଚ କରେ, ଅଳ୍ପ ଖର୍ଚ୍ଚ କରେ ।

ମିତବ୍ୟୟୀ ଲୋକ ଭବିଷ୍ୟତ ପାଇଁ ସଞ୍ଚୟ କରିପାରେ ।

ମିଥ୍ୟା—ମିଛ, ମନଗড়া ।

ମିଥ୍ୟାବାଦୀ—ମିଛୁଆ, ମିଛକଥା କହୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ମିରଗୁ—ଲଙ୍କା ମରିଚ ।

ରୁଷାଟି ଗୋଟିଏ ଏକର ଜମିରେ କେବଳ ମିରଗୁ ଉଷ କରିଛି ।

ମିଲ୍—କଳ, ଯନ୍ତ୍ର ।

ସବୁଆଡ଼େ ଉଚ୍ଚତମ ମିଲ୍ ସ୍ଥାପିତ ହେବାପରେ ବିଜ୍ଞାନ ବ୍ୟବହାର କିମ୍ଭାବେ ।

—ଭୋଜନ ।

ହୋଟେଲ ବାହାରେ ଲେଖା ଥିଲା—ମିଲ୍ ରେଡ଼ି ଅର୍ଥାତ୍ ଭୋଜନ ପ୍ରସ୍ତୁତ ।

ମିଶିବା—ଏକାଠି ହେବା, ଦଳ ବାନ୍ଧିବା, ମିଳିତ ହେବା ।

ଆମ ପକ୍ଷର ପିଲାମାନେ ମିଶି ଗୋଟିଏ ପାଠାଗାର ସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ।

—ଭେଟିବା ।

ମାମୁଁ ଅତି ସ୍ୱାଦୁ ଯାକଥିବାରୁ ତାଙ୍କ ସହିତ ମିଶି ନ ପାରି ମୁଁ ଫେରି ଆସିଲି ।

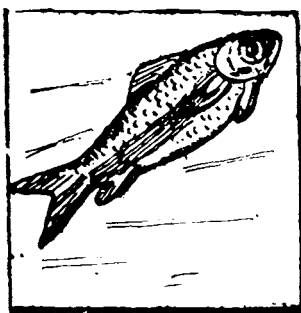
ମିଶ୍ରଣ—ଏକାଧିକ ଜନସବୁ ଏକାଠି ମିଶାଇବା, ଏକାକରଣ ।

ଦହି, ଚିନି, ନଡ଼ିଆ କୋର ଓ ବରଫ ଇତ୍ୟାଦିର ମିଶ୍ରଣକୁ ସରବତ୍ର ଓ ଲାଭ କହନ୍ତି ।

ମିଷ୍ଟାନ୍ନ—ମିଠା ଖାଦ୍ୟ, ମିଠେଇ ।

ସ୍ବାଧୀନତା ଦିବସରେ ଯେତେବେଳେ ଉତ୍ତୋଳନ ପରେ
ଛାତ୍ର ଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମିଷ୍ଟାନ୍ନ ବଣ୍ଟନ
କରାଯାଏ ।

ମୀନ—ମାଛ ।

ମୀନାଂସ—ବହୁରର ଶେଷ ଫଳ ।

ସମସ୍ୟା ବା ପ୍ରଶ୍ନର ସମାଧାନ ।

ଶ୍ରୀ କଳହ ମୀନାଂସା କରିବା ପାଇଁ ସେହିନ
ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ମନ୍ଦିର ପ୍ରାଙ୍ଗଣରେ ଏକ ସଭା
କରିଥିଲା ।

ମୁକାମ—ବସାଘର, ଅସ୍ଥାୟୀ ବାସସ୍ଥାନ ।

—ଠିକଣା ।

ମୋର ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁକାମ ଭୁବନେଶ୍ୱର; ତାହା ନିଜ
ଘର ସମ୍ବଳପୁରରେ ।

ମୁକ୍ତ—ସ୍ବାଧୀନତା ପ୍ରାପ୍ତ ।

—ମେଲା, ଖୋଲା ।

ପଞ୍ଜିଶ୍ରମ ପକ୍ଷୀକୁ ବାହାରେ ଗୁଡ଼ିଲେ ସେ ମୁକ୍ତ
ହୋଇଯାଏ ।

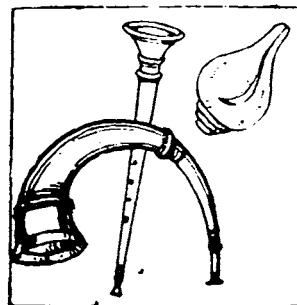
ମୁଖପାତ୍ର—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ କଥା
କହେ ।

ବାଳକାମାନଙ୍କପାଇଁ ଅବୈତନିକ ଶିକ୍ଷା ବ୍ୟବସ୍ଥା
ସରକାରଙ୍କ ଶିକ୍ଷା ବିଭାଗର ଜଣେ ମୁଖପାତ୍ରଙ୍କ
ଠାରୁ ଜଣାପଡ଼ିଛି ।

ମୁଖବନ୍ଧ—ପୁସ୍ତକରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ବସ୍ତୁ ପୂର୍ବରୁ ଲେଖା
ହୋଇଥିବା ସୂଚନା, ଭୂମିକା ।

ନୂଆ ଲେଖକମାନଙ୍କ ବହିରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଲେଖକ-
ମାନେ ବେଳେବେଳେ ମୁଖବନ୍ଧ ଲେଖିଥାନ୍ତି ।

ମୁଖବାଦ୍ୟ—ମୁଖଦ୍ୱାରା ବଜାଇବା ବାଦ୍ୟ ।

ଶଙ୍ଖ, ମଦୁରୀ, ପୈକାଳ ଇତ୍ୟାଦିକୁ ମୁଖବାଦ୍ୟ
କୁହାଯାଏ ।

ମୁଖର—ଯେ ବେଶୀ କଥା କହେ ।

ମୁଖର ଦିନ ଆସିବ ନିଶ୍ଚୟ

ମୁଖର ନୋହି କରିବ କାମ,

କହିବା ନୁହେଁ କାମିକା ବୋଲି

ସବୁ ଜାଗାରେ ଉଠିବ ନାମ ।

ମୁଖସ୍ଥ—ଠେକା. ଯାଇଥିବା, ବାରମ୍ବାର ଘୋଷି
ମନେରଖିବା ।

ସାହିତ୍ୟ ବହିର ପଦ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ମୁଖସ୍ଥ କରି
ରଖିଥିଲେ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦେଲବେଳେ ସୁବିଧା
ହୁଏ ।

ମୁଖା—ମୁହଁ ଉପରେ ପିନ୍ଧା ଯାଇଥିବା ନକଲି ମୁଁ ।

ବସସ ମୁଖା ପିନ୍ଧି ନାଚକର ଅଭିନେତା ଏପରି
ଚିତ୍ରାର କଲେ ସେ ଦର୍ଶକମାନେ ଚିତ୍ତିହଳେ ।

ମୁଖିଆ—ଦଳ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଧାନ, ଶ୍ରେଷ୍ଠ, ମୁଖ୍ୟ,
ନେତା । -

ଛୋଟ ଗାଁ ଗୁଡ଼ିକରେ ମୁଖିଆଙ୍କ କଥା ମାନି ସମସ୍ତେ
ଚଳନ୍ତି ।

ମୁଗୁଫଲ—ଚନାବାଦାମ, ଭୂଇଁଚଣା ।

ପ୍ରତିଦିନ ଦଶଟି ମୁଗୁଫଲ ଖାଇବାର ଅଭ୍ୟାସ କଲେ
ଅଳ୍ପ ଖର୍ଚ୍ଚରେ ଶରୀରକୁ ପ୍ରୋତିନ ମିଳେ ।

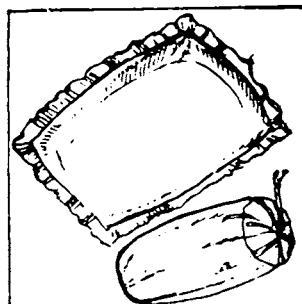
ମୁଗୁନ—ଏକପ୍ରକାର ଚିକ୍କଣ ଟାଣି ପିଆଜ ।

ଓଡ଼ିଶାର ଅନେକ ମନ୍ଦିରରେ ମୁଗୁନ ପପରରେ
ମଢ଼ା ମୁଝିମାନ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ।

ମୁଗୁ—ମୋହୁଡ଼ ।

ଚିଲିକାର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଦେଖି କରି ଓ ଶୁଭୁକ ଲୋକେ
ମୁଗୁ ହେବା ସ୍ବାଭବିକ ।

ମୁରୁଲା—ତକିଆ ମାଣ୍ଡି, ଭୂଳା ଆଦି ନରମ ପଦାର୍ଥ
ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଳ ।

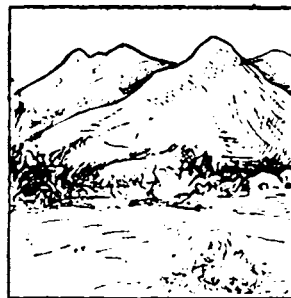

ମୁଣ୍ଡାଇବା—ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଓଜନ ବୋହିବା ।

—ଦାୟିତ୍ବ ଗ୍ରହଣ କରିବା ।

ମୁଣ୍ଡିଆ—ଭୂଇଁରେ ମୁଣ୍ଡ ଲଗାଇ ନମସ୍କାର ।

—ସ୍ତୋତ୍ର ପାଠାଡ଼ ।

ମୁଣ୍ଡିଆ ଉପରେ ଦେବ ମନ୍ଦିର
ତଳେ ଥାଇ ଦେଖ କେତେ ସୁନ୍ଦର,
ସେଠାରୁ ଦିଅଁଙ୍କୁ ମୁଣ୍ଡିଆ ମାରି
ତଳୁ ତଳୁ ଯାଆ ଘଟେ ଫେରି ।

ମୁତାବକ—ଅନୁସାରେ ।

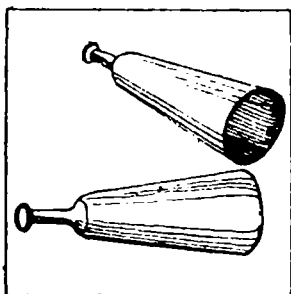
ନାନୀ ଏଗାରଟି ଦୋକାନ ବୁଲିଲି ପରେ ମଧ୍ୟ ତା’
ମନ ମୁତାବକ ଶାଢ଼ି ଖଣ୍ଡେ ବାଢ଼ିପାରିଲି ନାହିଁ ।

ମୁଦିବା—ଘୋଡ଼ାଇବା, ଆବରଣ ମଧ୍ୟରେ ରଖିବା ।

ଲଫାପାରେ ଅଠା ଲତାଇ ଚିଠିଟିକୁ ମୁଦିଦେବା
ପରେ ଚିଠି-ବାକ୍ୟରେ ଗନ୍ଧାଇଦେଲେ ମୋ କାନ
ସଜଲ ।

ମୁଦୁର—ଗାଦୀପରି ଏକ ଉପକରଣ ।

ଏହାକୁ ମାତରେ ଧରି ବୁଲାଇ ବ୍ୟାୟାମ କରନ୍ତି ।

ମୁଦୁର ବୁଲାଇ ଦେହ ଫେଲୁଣି ଖାନ୍ଦୁଆ
ପରିଶ୍ରମ ବିନା କି ମହେବ କି ବଳୁଆ ।

ମୁଦ୍ରା—ଟଙ୍କା; ଧନ ।

—ଯୋଗାସନ, ଗାନ ଇତ୍ୟାଦି ଅଭିନୟ କରିବା
ସମୟରେ ଶରୀର ଭଙ୍ଗୀ ।

ମୁଦ୍ରାଯନ୍ତ୍ର—ଛପାକଳି, ପ୍ରିଂଟିଂ ପ୍ରେସ୍ ।

ମୁଦ୍ରାକରମାନେ ନବ ଶବ୍ଦ ମୁଦ୍ରା ଯନ୍ତ୍ରରେ ସହଜ-
ସବୁ ମୁଦ୍ରିତ କରନ୍ତି ।

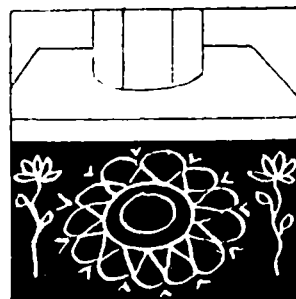
ମୁରବି—ଅଭିନବନ; ସାଗର ମୁଖ୍ୟ ।

ପରିବାରର ପିଲାମାନେ ଯୋଗମାଳ କଲେ ସେ କଥା
ମୁରବିଙ୍କୁ ଜଣାଇଦେବା ଲାଗି ।

ମୁରୁଗୁ—ଧାତୁରେ ଲୁଗିବା କଳଙ୍କି ବା ମଳା ।

ଗାଧାବନ ଲୁହାରେ ଶାସ୍ତ୍ର ମୁରୁଗୁ ଲୁଗିଯାଏ କିନ୍ତୁ
କଷାତରେ ମୁରୁଗୁ ଲୁଗେନାହିଁ ।

ମୁରୁଜ—ଗୁରୁକ, ଖଡ଼ି ଆଦିର କୁନା ଗୁଣ୍ଡ, ଯେ
ପ୍ରକାର ମଳା ପଥର ଗୁଣ୍ଡ; ଯାହାଦ୍ୱାରା ପୂଜା
ସ୍ଥାନରେ ଶସ୍ତ୍ର କରାଯାଏ ।

ତୁଳସୀ ଶବ୍ଦର ମୂଳେ

ମୁରୁଜର ବିଷୟ

ଦିଶେ ଯଥା, ମନଲେଖ

ଅତ୍ୟନ୍ତ ପବିତ୍ର ।

ମୁର୍ଦ୍ଦାର—ମନୁଷ୍ୟର ମୃତଦେହ, ଶବ, ପଶୁର ଶବ,
“ମୃତ୍ୟୁ” ।

ମୁଲତବ—କୌଣସି କାମକୁ ପରେ କରିବା ପାଇଁ
ପଳାଇ ରହିବା ।

ମୁହାଣ—ନଦୀ ଯେଉଁଠାରେ ସମୁଦ୍ରରେ ବା
ଜଳାଶୟରେ ଯାଇ ମିଳେ; ନଦୀର ଶେଷଭାଗ ।

ମୁହୂର୍ତ୍ତ—ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପକାଳ; ସମ୍ପାଦନ ।

ମୂଳ—ଯେ କଥା କହିପାରେ ନାହିଁ, ବୋବା ।

ମୂଳ ବଧୂର ବଦ୍ୟାଳୟର ଗୁପ୍ତମାନେ ଅଙ୍ଗଭଙ୍ଗୀ
ଦ୍ଵାରା ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ଭାବ ବିନିମୟ କରନ୍ତି ।

ମୂର୍ତ୍ତି—ଆକାର, ପିତୃକା, ରୂପ ।

ପଥରେ **ମୂର୍ତ୍ତି** ଚଢ଼ିବା କାମରେ ପୂର୍ବେ
ଓଡ଼ିଆମାନେ ଦକ୍ଷ ଥିଲେ ।

ମୂଳ—ଗରେ ଚେର, ଆରମ୍ଭ ।

ମୂଳଦୂଆ—କାନ୍ଥର ଯେଉଁ ଅଂଶ ମାଟିତଳେ ଥାଏ ।
ପ୍ରସ୍ତକରବାଦୁ ଘରର **ମୂଳଦୂଆ** ଠୋକ
ପାରିଲେଣି ।

ମୂଳଧନ—ବ୍ୟବସାୟରେ ଲଗାଯିବା ଟଙ୍କା, ପାଣ୍ଠି,
ସଞ୍ଚି ।

ବ୍ୟବସାୟ ପାଇଁ
ଯେତେ ଜରୁରୀ ମନ,
ସେତେ ଜରୁରୀ
ଜାଗା ଓ **ମୂଳଧନ** ।

ମୁଲେଇବା—କିଣିବା ପୂର୍ବରୁ ତୋକାଣୀ ସହୃଦ
ମୂଲ୍ୟ କମ୍ କରିବା ବିପଦରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବା ।
—ଭଜନ ହେବା ।

ସେ ତାଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟପାଇଁ ମାତ୍ର **ମୁଲେଇଲେଣି** ।

ମୂଲିଆ—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରତିଦିନ ପରିଶ୍ରମର ମୂଲ୍ୟ
ନେଇ କାମ କରେ ।

ମୂଲିଆ ଭଲ କାମ କଲେ କର
ହେଲୁଣି ଯଦି ହାଲିଆ
ପୋଛି ଦେ ଝାଳ, ଆ ସଞ୍ଚଳ
ଗଢ଼ି ଗୁରୁକୁ ଚାଲିଆ ।

ମୃଗୟା—ମାଟିରେ ତିଆରି ।

ସରସ୍ୱତୀଙ୍କର **ମୃଗୟା** ପ୍ରତିମାଟିକୁ ପୂଜାପରେ
ପାଣିରେ ଭସାଇ ଦିଆଗଲା ।

ମୂଲ୍ୟ—ଦାମ୍, ଦର, ମୂଲ୍ୟ, କୌଣସି ବସ୍ତୁ ବା ସେବା
ବିନିମୟରେ ଧନ, ଟଙ୍କା ।

ମୃତ—ମରିଯାଇଥିବା, ମଲା ।

ମୃତ୍ତିକା—ମାଟି ।

ମୃତ୍ତିକା ସଂରକ୍ଷଣ ପାଇଁ ଆଜିକାଲି ପାହାଡ଼ିଆ
ଅଞ୍ଚଳରେ ବୃକ୍ଷରୋପଣ କରାଯାଉଛି ।

ମୃଦୁ—ନରମ, କୋମଳ, ଧୀର, ନମ୍ର ।

ମେଢ଼—ବେବତାମାନଙ୍କର ଆସନ, କାଠ ମଞ୍ଚା ।

ଭବାଣି ଦିନ ସହରଯାକ
କୋଳାହଳ ଓ ଭିଡ଼,
ନଦୀ ଆଡ଼କୁ ପାଉଆଥଣି
ମେଢ଼ ପହଞ୍ଚୁ ମେଢ଼ ।

ମେଦବା—ଏକପ କରବା, ଏକାଠି ମିଶାଇବା ।

ସୁଲବେଳ ହୋଇଗଲେ ସେ ଦିଲ୍ଲଟି ଭାତ ତାଲି
ତରକାରୀ ମେଦ ତରବରରେ ଖାଇଦିଏ ।

ମେଧା—ବୁଦ୍ଧି, ଧାରଣା ଶକ୍ତି, କୌଣସି ବିଷୟ
ବୁଝିପାରବାର ମାନସିକ ଶକ୍ତି ।

ମେଧାବୀ—ବୁଦ୍ଧିମାନ, ସେ ପାଠ ବୁଝି ମନେ
ରଖିପାରେ ।

ମନଲଗାଇ ପାଠ ପଢ଼ିଲେ ସେ କୌଣସି ଭାତ
ମେଧାବୀ ହୋଇପାରିବ ।

ମେରୁଦଣ୍ଡ—ପିଠରେ ବେକରୁ ଅଙ୍ଗା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହାଡ଼ ।

ସିଧାହୋଇ ବସିବାର ଓ ଚାଲିବାର ଆରାଧ୍ୟ ନ କଲେ
ବୁଢ଼ା ବେଳକୁ ମେରୁଦଣ୍ଡ ବଙ୍କା ହୋଇଯାଏ ।

ମେଳା—ମିଳନ, ବସ୍ତୁ ଲୋକ ଏକ ସ୍ଥାନରେ ଏକାଠି
ହେବା, ଜନସମାଗମ ।

ମେଲୁ—ଘୋଡ଼ାହୋଇ ନ ଥିବା, ଫୁଙ୍କୁଳା, ଅନାବୃତ ।

ଶା ବାହାରର ମେଲୁ ପଡ଼ିଆରେ
ବସିଥିଲା ଏକ ମେଳା,

କେତେ ଘୋ ଘା, କେତେ କିଣା ବିକା
ନାଚ ଓ ଡାମସା ହେଲା ।

ମେଲୁଣି—ବିଦାୟ ।

ମେଲାପୀ—ସେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ମିଳିମିଶି
ଚଳିପାରେ ।

ଯେଉଁଠି ରହିଲେ ବି ମେଲାପୀ ଲୋକର ବିଶେଷ
ଅଭାବିଆ ହୁଏନାହିଁ ।

ମେହନତ୍—ପରିଶ୍ରମ ।

ଗରିବ ହୋଇଥିବାରୁ କାମକୁ ଯାଉଛି ସିନା; ଛୋଟ
ପିଲା, ବେଶୀ ମେହନତ୍ ଡଠାଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।

ମୈତ୍ରୀ—ମିତ୍ରତା, ବନ୍ଧୁତା ।

ପଡ଼ୋଶୀମାନଙ୍କ ସହିତ ମୈତ୍ରୀ ସଂପର୍କ ରକ୍ଷା କରି
ଚଳିବା ଭଲ ।

ମୋଚନ—ମୁକୁଳାଇବା, ମୁକ୍ତ କରିବା, ଉଦ୍ଧାର
କରିବା ।

ମୋଟ—ସମସ୍ତ, ସବୁ ମିଶି ।

ସେ ବଜାରରୁ ଯେତେ ମଟ୍ଟ ସତରଫା କଲେ, ଏହାର
ମୋଟ ମୂଲ୍ୟ ଦଶଟଙ୍କା ।

ମୋହର—ଛପ ।

ଲତାପା ଉପରେ ମୋହର ମାରି ଠିକଣା ସ୍ଥାନକୁ
ପଠାଇ ଦିଆଯାଏ ।

ମୌଖିକ—କଥାରେ ପ୍ରକାଶିତ; ମୁହଁର କଥା,
ବାଚନିକ ।

ସେ କୌଣସି ଶୁକ୍ତିରା ପାଇବାକୁ ହେଲେ ଲିଖିତ
ପରୀକ୍ଷା ପରେ ମୌଖିକ ପରୀକ୍ଷା ଦେବାକୁ
ପଡ଼ିଥାଏ ।

ମୌନ—କଥା ନ କହିବା, ମଉନ ।

ପ୍ରଶ୍ନ ଶୁଣିସାରି ମୌନ ରହିବା ଅପେକ୍ଷା 'ହଁ'
ଭାରିନାହିଁ ବୋଲି କହିବା ଭଲ ।

ମୌଳିକ—ପ୍ରଧାନ, ପ୍ରାଥମିକ, ମୂଳ ବିଷୟ ।

ଖାଦ୍ୟ, ପୋଷାକ ଓ ବାସସ୍ଥାନ ଏ ତିନୋଟି ପ୍ରତ୍ୟେକ
ମନୁଷ୍ୟର ମୌଳିକ ଅବଶ୍ୟକତା ।

ମୁସ୍ତମାଣ—ମଲପରି, ମୁତ ପ୍ରାପ୍ତ ।

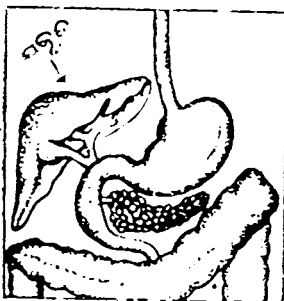

ଯଥ—ଧାତୁ, ଗନ୍ତବ୍ୟ ଭଳି ଶବ୍ଦ ।

ଯଥ ଛତୁ ଶେଷେ ବଦନ୍ତ ।

ଯକୃତ୍—ଜଳଜା, ଲଳିତ ।

ଯଶ—ଯଶ ଶବ୍ଦ ।

—ଧର୍ମ ଓ କୃପଣ ଲୋକ

ପଞ୍ଚକୋ କଥା ପଢ଼ିବୁନି ସେ ବ ଯଶୋବୀର, ଏତେ
ଧନ ଯଥୁଛି କା'ଣ ହେବ ।

ଯଷ୍ଟା—ଷ୍ଟ ଲାଗି ଗୋଟି ।

ଯଷ୍ଟା ଶେଷରେ କାହା ଯଷ୍ଟିତ ବର ପଡ଼େ ।

ଯାଗିବା—ନିଜ ଲାଜାଲେ ଦେବା ।

ଯାତ କଲ୍ୟାଣ ମାଟି ଫଳିକି
ଏ ଦୁଇ ନୁହନ୍ତି କେଉଁ ଭଳିକି ।

ଯକମାନ—ଯେ ଦକ୍ଷିଣା ଦେଇ ପୂଜା କରନ୍ତି ।

ଯକୃତବେଦ—ଆର୍ଯ୍ୟ ଋଷିମାନେ ରଚନା କରିଥିବା
ସ୍ୱରବେଦକୁ ଗୋଟିଏ, ଅନ୍ୟ ତିନୋଟିର ନାମ
ହେଉଛି ସ୍ୱନ୍, ଗାନ, ଅଥବା ।

ଯଜ୍ଞି—ଦେବତାଙ୍କର ଅନୁଗ୍ରହ ପାଇବା ଲାଗି କର-
ଯାଉଥିବା ଯୋଗ ।

—ଉତ୍ସବ

ବର୍ଷା ପାଇଁ ଆମ ଗ୍ରାମରେ ଗୋଟିଏ ବିଷୟ ଯଜ୍ଞ
କରଯାଇଥିଲା ।

ଭୂଦାନ ଯଜ୍ଞ

ସୂତ୍ର ଯଜ୍ଞ

ନାମ ଯଜ୍ଞ ଇତ୍ୟାଦି ।

ଯତି—ସ୍ଥଳ, ଋଷି ।

ସମସ୍ତ ଯତିବେଶ ଧରି ସୀତାଙ୍କୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ନେଇ
ଯାଇଥିଲା ।

ଯତିଚନ୍ଦ୍ର—ବରମ ଚନ୍ଦ୍ର ।

ରବମା ଜନ୍ମାଦି ପଦ୍ମପିତା ସମୟରେ ବିଶ୍ରାମ ନେବା
ପାଇଁ ଯେଉଁ ଚନ୍ଦ୍ର ନିଆଯାଇଥାଏ ।

ଯଥା : କମା, ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର, ଉତ୍ତର ଚନ୍ଦ୍ର, ପ୍ରଶ୍ନବାଚକ
ଚନ୍ଦ୍ର, ଅର୍ଦ୍ଧ-ବିଷମ ଚନ୍ଦ୍ର ଇତ୍ୟାଦି ।

ପଦ୍ମପିତା ସମୟରେ ଯତିଚନ୍ଦ୍ର କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖି ପଢ଼ିଲେ
ପାଠ ବେଶ୍ ଶୁଷ୍ଟ ମନେରହେ ।

ଯତିପାତ—ନେତ୍ର ବିନ୍ଦୁ ସ୍ଥାନରେ ବିନ୍ୟାସ ନିହାର
ନିମ୍ନମିତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ।

ରଜା ଯିବା ପୂଜା ପାଦ ଧିର ରକ୍ତତପେ

ବୃଷାତନ ପୂଜା ପାଦ ଦେଶ ଦେଶାନ୍ତରେ ।

ଏପାରେ ଦ୍ଵିତୀୟ ଶଷ୍ଠ ଅଷ୍ଟମ ଓ ଷୋଷ ଅଷ୍ଟରେ
ଯତିପାତ ହୋଇଛି ।

ଯଦେକେନ୍ଦ୍ର—କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ।

ପରସା ତ ବେଶୀ ନ ଥିଲା । ଯଦେକେନ୍ଦ୍ର
ବାହାଘରଟି ଲଠିଗଲା ।

ଯତ୍‌କଂଚତ୍—ସାମା କିନ୍ତୁ ।

କୃତି ଅପରେ ଘରେ ନିଆଁ ଲାଗିଲା, ସେଥିରୁ
ଯତ୍‌କଂଚତ୍ ମାତ୍ର ଘଟା ପାକିଛି ।

ଯତପରୋନାସ୍ତି—ସାମ୍ବିପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ।

ପିଲାଟିକୁ ବଞ୍ଚାଇବା ପାଇଁ ଯତପରୋନାସ୍ତି ବେଞ୍ଚା
କରାଯାଉଛି ।

ଯଥା—ଯେଉଁପରି ।

—ନିଜାଦରୁଣି ସ୍ଵରୂପେ

—ପାଟ ଖୋଳୁ

ଅଭ୍ୟାସ ବଳେ ଚିତ୍ର ପସା

ଚିତ୍ରକୁ କ୍ରମେ କହି କଥା ।

ଯଥାର୍ଥ—ପ୍ରକୃତ

—ଠିକ୍

ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀ ଭାରତୀୟମାନଙ୍କର ଯଥାର୍ଥ ନେତା ।

ଯଥାସୂଚୀ—ଆଦର୍ଶ ।

ଯଥାସମ୍ଭବ—ଯେତେ ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରେ ।

ଡାକ୍ତର କହିଲେ ମୁଁ ତ ଯଥାସମ୍ଭବ ବେଞ୍ଚା
କରୁଛି ।

ଯଥାସ୍ଥାନ—ଠିକ୍ ଜାଗା ।

—ଉପଯୁକ୍ତ ସ୍ଥାନ

ବିନା କରତୁ ନାହିଁ । ଆପଣଙ୍କର ସନ୍ଦାଦ ମୁଁ
ଯଥାସ୍ଥାନରେ ପଢ଼ିଆଇଦେବି ।

ଯଥାଶକ୍ତି—ସମର୍ଥା ଥିବୁସାରେ ।

ବିନା କାହିଁକି କରୁଛ ? ସେ କଣ ତୁମପାଇଁ ତାଙ୍କର
ଯଥାଶକ୍ତି କରିବେ ନାହିଁ ?

ଯଥେଚ୍ଛାଚୁରୀ—ନିଜ ଇଚ୍ଛାରେ ଯାହା ଚାହା
କରିଯିବା ।

ଅସୁରମାନେ ଯଥେଚ୍ଛାଚୁରୀ ଥିଲେ ।

ଯଥେଷ୍ଟ—ସୁରୁ ।

—ସୁରୁ

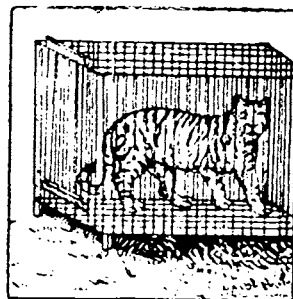
ଯଥେଷ୍ଟ ଖାଇକିଛି, ଆଉ ଖାଇପାରିବି ନାହିଁ ।

ଯଥୋଚିତ—ଯେଉଁଭଳି କରାଯିବା ଉଚିତ ।

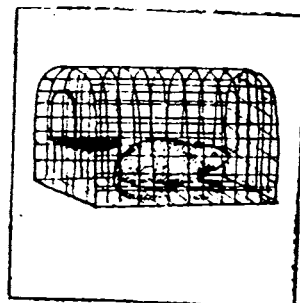
ବିବାହରେ ଯେଉଁ ନିୟମର ତାହାର ଯଥୋଚିତ
ପ୍ରତିକାର କର ।

ଯନ୍ତ୍ରା—ଶ୍ରେଣୀର ଯନ୍ତ୍ର ।

—ମାତ୍ରନ୍ତ

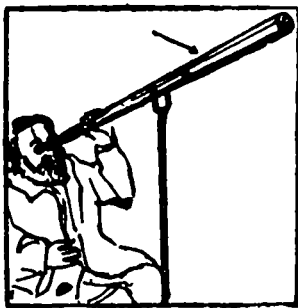
ବାଘଟିକୁ ଯନ୍ତ୍ରାଚଳରେ ବନ୍ଦାଯାଉଛି ।

ଯନ୍ତ୍ର—କଳ ।

ଅତିକାଳି ଯନ୍ତ୍ର ସାହାଯ୍ୟରେ ବହୁତ ଅସାଧ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ ସହଜରେ କରିଯାଇ ପାରୁଛି ।

ଅନୁଷ୍ଠାନ ଯନ୍ତ୍ରରେ ଛୋଟ ଚିନିଷ ବଡ଼ ଦେଖାଯାଏ ।

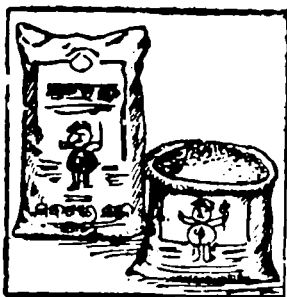
ଯନ୍ତ୍ରଣା—କଷ୍ଟ ।

ରତ କାଳିଠାରୁ ତାଙ୍କର ଜାତିରେ ଯନ୍ତ୍ରଣା ହେଉଛି ।

ଯନ୍ତ୍ରପାତ—ଯନ୍ତ୍ର ଓ ତା'ର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଉପକରଣ ।

ଯନ୍ତ୍ରପାତ ନ ହେଲେ ଏ କଣ ସାଧକେଲକୁ ନୁଁ ସଜାଡ଼ିବି କେନିତି ?

ଯକ୍ଷାରୟାନ—ଏହା ବାୟୁର ଏକ ମୌଳିକ ଉପାଦାନ । ଇଂରେଜରେ ଏହାକୁ ନାଇଟ୍ରୋଜେନ୍ କୁହାଯାଏ ।

ଜମିରେ ଯକ୍ଷାରୟାନ ସାର ଦେଲେ ଫସଲ ଭଲ ହୁଏ ।

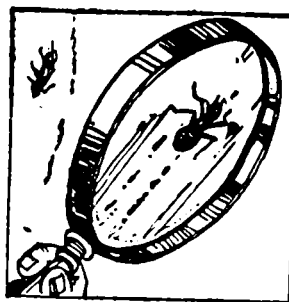
ଯକ୍ଷିକା—ରଜମଞ୍ଚରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଥିବା ପଦ୍ମ ।

ଧୈର୍ଯ୍ୟଧରି ରଥ । ଏଥର ଯକ୍ଷିକା ଉଠିବ । ନାଟକ ଆରମ୍ଭ ହେବ ।

ଯକ୍ଷିକା ପତନ—ଶେଷ ହେବା ।

ଏଥର ତୁମ ଆଲୋଚନାର ଯକ୍ଷିକା ପତନ ହେଉ ।

ଯକ୍ଷିକାତ—ଛୋଟକୁ ବଡ଼ କରି ଦେଖାଇବା ନିମନ୍ତେ ଏକ ବିଶେଷ ଧରଣର କାତ ।

ଏହା ଅଶୁଦ୍ଧତା ଯନ୍ତ୍ର ଚକ୍ରମା ଇତ୍ୟାଦିରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥାଏ ।

ଯବାନ୍—ସୈନିକ ।

ଦେଶଲାଗି ବୀର ଯବାନ୍ ଲାବେ ଗାତାୟ ପଡ଼ାକା ଆକାଶେ ଉଡ଼େ ।

ଯମଜ—ଯାଆଁଳା ।

ଲବ କୁଶ ଦୁହେଁ ଯମଜ ଶ୍ରେଣୀ
ସାନ ବଡ଼ ଚାରି ହୁଏତ ଜାଣି ।

ଯଶ—ଭଲ କାମ ପାଇଁ ମିଳୁଥିବା ପ୍ରଶଂସା ।
ଯଶ ଅଟେ ମହା ଧନ
ବାଳକେ କର ଦେବାହୀନ ।

ଯଶସ୍ୱୀ—ଯେ ଯଶ ପାଇଥାଏ ।

ଯଷ୍ଟି—ବାଡ଼ି ।

ଅନ୍ଧର ଯଷ୍ଟି ତୁ ବାବୁରେ
ମୋର କଥା ମାନିବୁ

କାହାରି ମନରେ କଷଣ
ତୁମ୍ଭି କେବେ ନ ଦେବୁ ।

ଯାଆଁଳ—ଡମ୍ବରୁ ବାହାରିଥିବା ଛୋଟ ମାଛ ।

ଯାଆଁଳବୃଦ୍ଧି ଏ ପୋଖରୀରେ କେତେ ତଅଜ
ବଢ଼ୁଛନ୍ତି ।

ଯାଉଁଳ—କାନ୍ଦର ଆଗ ଓ ପଛରେ ଝୁଲୁଥିବା
ଦୁଇଟି ଏକା ଭାଲ ବୁଲୁଳା ।

କାନ୍ଦରେ ଯାଉଁଳ ହାତରେ ବାଡ଼ି
ଦୁଇଆର ନନା ଘିରଟି ପଡ଼ି ।

ଯାତ, (ଯାତର), (ଯାତ୍ରା)—ପଦ, ଉତ୍ସବ, ମେଳା ।
—ଗାଁରେ କରାଯାଉଥିବା ଖୋଲ ମଞ୍ଚର ନାଟକ
ଅଭିନୟ ।

ତୁ ତ ଭାରି ସିଆଣିଆରେ ମଧୁ, ତୋର ଯାତ୍ରା ଦେଖା
ଓ କଦଳୀ ଟିକା କାମ ଏକା ସାଙ୍ଗରେ ଚାଲିଛି ନା ।

ଯାତ୍ରୀ—ପଥକ, ଯେ ଯାଆନ୍ତି ।

ଏ ବର୍ଷ ରଥଯାତ୍ରାକୁ ବହୁ ଯାତ୍ରୀ ପୁରୀ ଆସିଥିଲେ ।

ଯାତୁ—ଏକ ପ୍ରକାର ଚର୍ମିଘୋଡ଼ା ।

ଯାତୁକର—ବାମାକର, ଯେ କୁହୁକ ଦେଖାନ୍ତି ।

ଯାତୁଘର—ପୁରୁଣା ପଦାର୍ଥ ଓ ଶାବ ଜନ୍ତୁମାନଙ୍କର
ଅବଶେଷ ଯେଉଁଠାରେ ରଖାଯାଇଥାଏ ।
କଳିକତାରେ ଭରତର ବଡ଼ ଯାତୁଘର ବଢ଼ିଛି ।

ଯାନ—ଯେଉଁଥିରେ ବସି ଯିବାକୁ ହୁଏ ।

ଗାଡ଼ି, ମଟର, ରେଳ, ଉଡ଼ାଜାହାଜ ଇତ୍ୟାଦି ।

ଯାନାସନ—ଚଳନ୍ତି ଅଚଳନ୍ତି ସମସ୍ତ ଧୂପତି ।

ସରପୋଡ଼ିରେ କାଙ୍ଗର ଯାନାସନ ସବୁ ଧୂପ
ହୋଇଯାଇଛି ।

ଯାପନ—ସମସ୍ତ କଟାଇବା ।

ଦୁଆରି ପାରିଗଲଣି । ଏଥର ଶ୍ୟାମବାବୁ ଅନନ୍ଦବେଳ
କାଳଯାପନ କରୁଛନ୍ତି ।

ଯାବକ୍ତାବନ—ବହୁଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ।

ନକ୍ଷିତ ନାହିଁବା ଅପରାଧରେ ତଳାୟତକୁ ଯାବକ୍ତାବନ କାରବନ୍ଧ ହୋଇଛି ।

ଯାବତୀୟ — ସବୁପ୍ରକାର ।

ଦୂରର ଯାବତୀୟ ଭବ ଚର୍ଚ୍ଚନା ନୋ ନାଆଁ କରେ ।

ଯାମିନୀ—ରାତି ।

ଅପର ଯାମିନୀ ଦିବସ ଶେଷେ ।

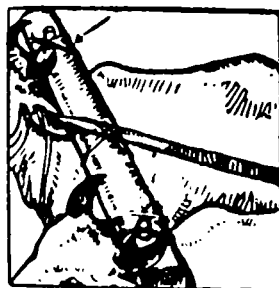
ଯାଯାବର—ବାରବୁଲ ଜାତି ।

ଅରେ. କାରବିତ୍ତନାମେ ଏକ ଯାଯାବର ଜାତି ଥିଲେ ।

ଯୁଆଣି—ବାସନା ମସଲ ବେଗେ ।

ଯୁଆଣି ଏକ ହତନକାରକ ମସଲ ଅଟେ ।

ଯୁଆଳ—ଲଜଳ ବା ଗାଡ଼ି ଟାଣିବା ପାଇଁ ପଶୁଙ୍କ କାନ୍ଧରେ ଆଡ଼ ବାଗରେ ରଖାଯାଉଥିବା କାଠ ବା ବାଉଁଶ ଖଣ୍ଡ ।

ଯୁକ୍ତରାଜ୍ୟ—ଇଂଲଣ୍ଡ, ସ୍କଟଲଣ୍ଡ ଏବଂ ଆୟରଲଣ୍ଡ

ଏହି ଦିନବେଶକୁ ଯୁକ୍ତରାଜ୍ୟ କୁହାଯାଏ ।

ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ର—ଏହା ଉତ୍ତର ଆମେରିକାର ଗୋଟିଏ ରାଷ୍ଟ୍ର । ଅନେକଗୁଡ଼ଏ ରାଜ୍ୟର ମିଶ୍ରଣରେ ଏହି ଦେଶଟି ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି ।

ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର—ଦୁଇ ବା ତାଠାରୁ ଅଧିକ ବ୍ୟଞ୍ଜନବର୍ଣ୍ଣର ମିଳନରେ ଯେଉଁ ଅକ୍ଷର ଗଠିତ ।

ଯଥା ଷ୍ଟ+ଟ = ଷ୍ଟ.

ଷ୍ଟ+ଠ = ଷ୍ଟ

ଯୁକ୍ତି—ମିଳନ, କାରଣ, ପରମ୍ପରା, ମନ୍ତ୍ରଣା ।

ଯୁକ୍ତି ସାହାଯ୍ୟରେ ଏହା ପ୍ରମାଣ କର ।

ଯୁଗ—ଯୋଡ଼ା, ବାରବର୍ଷ ।

ଯୁଗପତ୍ନୀ—ଏକା ସମୟରେ, ଏକାବେଳେକେ ।

ଯୁଗଳ—ଦୁଇଟି ।

ରଥା ବୃଷଙ୍କ ଯୁଗଳ ମୁଖି ଯେଉଁବାକୁ ବଡ଼ ସୁଦର ।

ଯୁଗାନ୍ତକାରୀ—ଯାହା ଗୋଟିଏ ଯୁଗର ଶେଷ ଦିଶାଏ ।

ଚନ୍ଦ୍ରରେ ପାଦଦେବା ମଣିଷ ପକ୍ଷରେ ଏକ ଯୁଗାନ୍ତକାରୀ ଘଟଣା ।

ଯୁଗ୍ମ—ଯୋଡ଼ି, ଦୁଇ, ଦୁଇଦ୍ୱାରା ଗ୍ରହଣଲେ ଛୁଡ଼ି-ଯାଉଥିବା ।

ଯୁଗ—ବୃକ୍କୋଶ ।

ଯୁଦ୍ଧ—ଲଢ଼େଇ, ଧସ୍ତାଧସ୍ତି ।

ଯୁଦ୍ଧ ଯେବେ କରିବସିବ
ସଙ୍ଗେ ଥିବ ଭଲ,
ଦୁଧ ଯେବେ ଖାଇବସିବ
ଘରେ ଥିବ ଚାଲ ।

ଯୁବରାଜ—ରାଜାଙ୍କର ବଡ଼ ପୁଅ ।
ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଅଯୋଧ୍ୟାର ଯୁବରାଜ ।

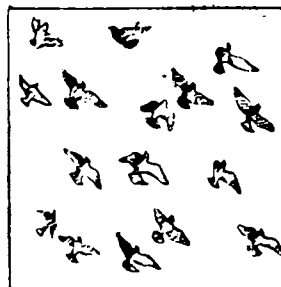
ଯୁଦ୍ଧ—ଧଳା ରଙ୍ଗର ଗୋଟିଏ ଫୁଲ ।

ଯାଜ୍ଞ ଯୁଦ୍ଧ ମଳ୍ଲୀ
ମାଳତୀ ସେବତୀ

ଦେବି ତୋତେ ଆଣି
ଫୁଲ ନାନାଜାତି ।

ଯୁଥ—ପଶୁ ପକ୍ଷୀଙ୍କର ଦଳ, ପଲ, ଗୋଠ ।

ହାତୀମାନଙ୍କର ଦଳପତିକୁ 'ଯୁଥପତି' କୁହାଯାଏ ।

ଯେଝା—ସେ ଯାହାର ।

ଆଜିକାଲି ଯେଝା ହାତରେ ଯେ ବଢ଼ଦ ଘା ।
ଏଥିରେ କାମ ଚଳିବ କେମିତି ?

ଯେଡ଼େ—ଯେଉଁ ଆକାରର ।

ଯେଡ଼େ ବାଉଁଶ ସେଡ଼େ ଯୋଲ ।

ଯେସା—ଯେଉଁ ପ୍ରକାରର ।

ଯେସାକୁ ତେନା ନାତି ସବୁ ସମୟରେ ଭଲ
ନୁହେଁ ।

ଯୋଶିବା—ଯୋଡ଼ିବା ।

ବାହୁଅଟି ଧନୁରେ ଥିଲା ଯୋଶିଛି ।

ଯୋଗ—ମିଳନ, ମିଶ୍ରଣ ।

ସଂଖ୍ୟାଗୁଡ଼ିକର ଯୋଗଫଳ ବାହାଟ କର ।

—ଚେଷ୍ଟା ।

ମୁନି ଜଣିନାମେ ଅବସ୍ୟରେ ଯୋଗ ସାଧନ କରନ୍ତି ।

—ଶୁଭ ସମୟ

ଏ ବର୍ଷ ବଡ଼ ଭଲ ଯୋଗ ଅଛି ।

ଯୋଗକନ୍ୟା—ଯାହାଦ୍ୱାରା ଅଶେଷ ମଙ୍ଗଳ ସାଧିତ ହୁଏ ।

ନେହେରୁ ତଥେ ଯୋଗକନ୍ୟା ବ୍ୟକ୍ତି ଥିଲେ ।

ଯୋଗାଡ଼—ସଂଗ୍ରହ, ଠୁଳ କରିବା, ଆୟୋଜନ ।

ଝିଅର ବାହାଘର ହେବ, ଆଜିଠୁଁ ସବୁ ଯୋଗାଡ଼ ସଜ୍ଜ କରି ନ ଗଢ଼ିଲେ ପଛରେ ହରିଷେନ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଯୋଗାଣ—ଯୋଗାଇବା ।

ସରକାରଙ୍କ ଯୋଗାଣ ବିଭାଗ ଅଳ୍ପ ମୂଲ୍ୟରେ ଖାଇଟି ତିନିଟି ଯୋଗାଇ ଦିଅନ୍ତି ।

ଯୋଗାଯୋଗ—ସମ୍ପର୍କ ।

ବହୁକାଳରୁ ତାଙ୍କ ସହିତ ମୋର ଯୋଗାଯୋଗ ନାହିଁ ।

ଯୋଗୀ—କେନ୍ଦ୍ର ବଜାଇ ଭାଷା କରୁଥିବା ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ।

—ଯାହାଙ୍କର ସଫାରରେ ମନ ନାହିଁ ସେ ଭକ୍ତ ସମ୍ଭାଷଣୀ ।

ଯୋଗୀ, ବେଦ, କୃତ୍ତବ, ଯୋଡ଼ା
କେବେ ନୁହନ୍ତି ଯୋଡ଼ ଯୋଡ଼ା ।

ଯୋଗ୍ୟତା—ଉପଯୁକ୍ତ ଗୁଣ କିମ୍ବା କର୍ମ ଦକ୍ଷତା ।

ଏ କାମ ପାଇଁ ତାଙ୍କର କୌଣସି ଯୋଗ୍ୟତା ନାହିଁ ।

ଯୋଗିବା—ବାନ୍ଧିବା ।

ଗାଡ଼ିରେ ବଳଦ ଯୋଗ ହେଲେଣି, ଆଉ ବିକଳ କରୁଛି କାହିଁକି ବାହାରିବ ।

ଯୋଜନ—ଏକାଠି ମିଶାଇବା ।

— ଶୁଚିକୋଣ ।

ଯୋଜନା—ପରିକଳ୍ପନା, ଚିନ୍ତାକରି କୌଣସି କାମ କରିବା ।

ସାଞ୍ଜବର୍ଷିଆ ଯୋଜନା ପାଦ ଦେଶର ରୂପ ବଦଳାଇ ଦେଲାଣି ।

ଯୋଜକ—ମିଳନ, ଯୋଗ. ବସୁଦେବଙ୍କ ଜାତକର ଗଣି ଗ୍ରନ୍ଥର ମିଳନ ।

ଜାତକ ପଢ଼ିଛି ରଜଯୋଜକ ।

ଯୋଡ଼ା—ଦୁଇଟି ।

ଯୋଡ଼ାକୁ ଛୋଡ଼ା ଦାନି ନୁହେଁ ।

ଯୋଡ଼ି—ଦୁଇଟି ।

ଆଉ ଆଉ ପାଦ ଯୋଡ଼କ

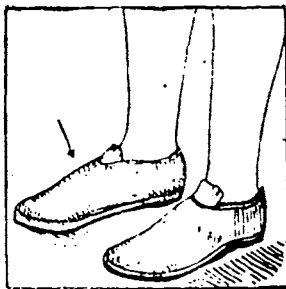
ମୋ ପିଣ୍ଡାରେ ଡସ

ଖାଇବାକୁ ଡେଇଁ ତୁମକୁ

କଢ଼ିଆର ବେଦ ।

ଯୋଡ଼—ଯୁଆଳରେ ଦିଆଦେବା ଦଉଡ଼ି ।

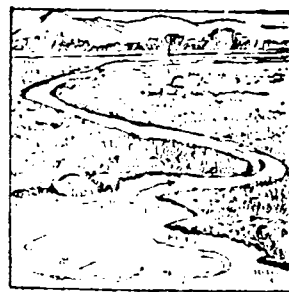
ଯୋଡ଼ା—ପାଦରେ ପିନ୍ଧାଯାଉଥିବା ରମଡ଼ା ନିର୍ମିତ ଆବରଣ ।

ପାଦ ଗାତ ପଡ଼େ ସେ

ବଡ଼ା ଯୋଡ଼ା ମାଡ଼େ ସେ ।

ଯୋର—ପାଟ ପ୍ରଭୃତିର ଜଳ ମାଳି ।

ମୁକୁନ୍ଦପୁର ଓ ବାହାରେ ଖୋରିଆ ଯୋରଟିଏ ରହିଛି ।

ଯୌଗିକ—ଯେଉଁ ଅଧିକ ଉପାଦାନ ଦ୍ଵାରା ଗଠିତ ।
ଜଳ ଓ ଯୌଗିକ ବସ୍ତୁ ।

ଯୌତୁକ—ବିବାହ ସାୟନ୍ତରେ ବଳାବଳୀକୁ ଦିଆ-
ଯାଇଥିବା ସମ୍ପତ୍ତି ।

ଯୌତୁକ ଦେବା ଦିବା ଦେବା ଏକ ଅପରାଧ ।

ଯୌଥ—ମିଳିତ ବସନରୁ କିଛି ସମ୍ପତ୍ତି; ସୁଦ୍ଧା ।

ହାମବାସୀଙ୍କର ଯେ ଅ ଦେଖାଯାଉ ଅଳ୍ପଦିନ ଭିତରେ
କେତେ ବଡ଼ ବସ୍ତାବିଧି ନିଆଳି ହୋଇଗଲା ।

ଯୌବନ—ପୋଷକ ବର୍ଷରୁ ପ୍ରତିବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
ବୟସ ମନୁଷ୍ୟର ଏକ ଅବସ୍ଥା ।

ଯୌବନ, ଧନସମ୍ପତ୍ତି, ପ୍ରଭୃତ
ଆଉ ଅବିବେକିତା

ଗୋଟିଏ ଶୌଟିଏ ଅନର୍ଥ କାରଣ

କି କରିବା ପଣି ଶୁଣି ଏକତା ?

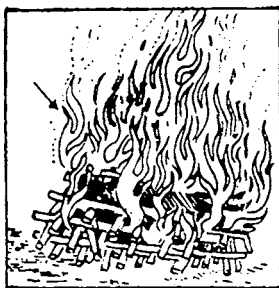
ଗୌତମ ଯୌବନ କାଳରେ ବୃଦ୍ଧ୍ୟାଗ
କରିଥିଲେ ।

ରଥ-ଠଅ—ଯେ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ।

ଏମିତି ରଥ-ଠଅ କରି ଦି'ଧାଡ଼ି ଗାଈରକଦେଲେ
ହସ୍ତାକ୍ଷର ଭଲ ହେବ କିପରି ?

ରଇ—ମଶାଣି ଭୂଇଁରେ ମଲ୍ଲ ମଣିଷକୁ ଜାଳୁଥିବା
ନିଆଁ ।

ରୋ-ଶୀତଳା—ଶବ ଦାହର ପରଦିନ ନିଆଁ ଲଗାଇ
ଅଗ୍ନି ସଂଗ୍ରହ କରିବା କାର୍ଯ୍ୟ ।

ରଏତ—ଜମିଦାରକୁ ଖଜଣା ଦେଇ ଜମି ବୃକ୍ଷ
କଟୁଥିବା ଲୋକ ।

ମଣିଷ ହୁଡ଼ିଲେ ଦୁରୁଷେ
ରଏତ ହୁଡ଼ିଲେ ବରଷେ ।

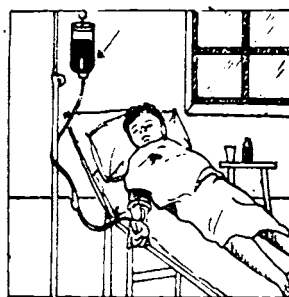
ରକଟା, (ରେକଟା)—ବାସନରେ ଲଗିଥିବା ଶୁଖିଲା
ଅଇଁଠା ।

କି ବାସନ ତୁ ମାଜିଲୁ ଭରିଆଡ଼େ ରେକଟା
(ରକଟା) ଲଗିଛି ।

ରକମ—ପ୍ରକାର ।

ପୃଥିବୀରେ କେତେ ରକମର ଲୋକ ଅଛନ୍ତି ।

ରକ୍ତ—ଦେହ ଭିତରେ ଥିବା ଲାଲ ରଙ୍ଗର ତରଳ
ପଦାର୍ଥ ।

ଅସୋପରୁର ପରେ ରୋଗୀକୁ ରକ୍ତ ଦିଆଯାଉଛି ।

ରକ୍ତଗୁପ—ରକ୍ତ ସଂରକ୍ଷନର ବେଗ ଅଧିକ ହେତୁ
ହେଉଥିବା ରୋଗ ।

ଚାତ କାଲି ପଦୁବାବୁଙ୍କର ରକ୍ତଗୁପ ବଢ଼ିଗଲା ।

ରକ୍ତପାତ—ଦମ୍ଭା ହେଙ୍ଗାମ, ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ ।

ଆଜିକାଲି ଭରିଆଡ଼େ ବୁଆ ରକ୍ତପାତ ଲଗିହେଉଛି ।

ରକ୍ତମୁଖା—ହତ୍ୟା କରୁଥିବା ଉଦ୍ୟତ ।

ରାଗରେ ସେ ଆଜି ରକ୍ତମୁଖା ହୋଇଛି । ତା' ଆଗକୁ
କେହି ଯାଆନା ।

ରକ୍ତରଞ୍ଜିତ—ରକ୍ତବୋଳା ।

ଦୁର୍ଘଟଣାରେ ପଡ଼ି ଦେହ ରକ୍ତରଞ୍ଜିତ ହୋଇଗଲା ।

ରକ୍ତହୀନ—ରକ୍ତର ଅଭାବ ।

ବାରମ୍ବାର ରୋଗ ଭେଟି ପିଲାଟି ରକ୍ତହୀନ ହୋଇ
ପଡ଼ିଲା ।

ରକ୍ତାକ୍ତ—ରକ୍ତରଞ୍ଜିତ ।

ଦୁର୍ଘଟଣା ଘଟିଥିବା ସ୍ଥାନରୁ ରକ୍ତାକ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ
ତାଙ୍କୁ ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ନିଆଗଲା ।

ରକ୍ଷକ—ଯେ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ।

ରକ୍ଷକ ଭକ୍ଷକ ହେଲେ କାହା ପାଖରେ ଗୁହାରି
କରିବା ?

ରକ୍ଷଣଶୀଳ—ଯେ ପୁରୁଣା ଗାଡ଼ି ମାଡ଼କୁ ଗୁଡ଼ି ନୁଆ
କଥା ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ନାବଯନ୍ତ୍ର ବାବୁ ତବେ ରକ୍ଷଣଶୀଳ ବ୍ୟକ୍ତି । ଆଜିକାଲି
ପିଲମାନଙ୍କ ନୁଆ ପ୍ରକାରର ବେଶ ପୋଷାକକୁ ସେ
ପସନ୍ଦ କରିବେ କେମିତି ?

ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ—ପହର ସହିତ ରକ୍ଷା କରିବା ।

ବାପା ମରିଗଲା ଦିନଠୁଁ ମା' ଆମର ସମ୍ପତ୍ତିର
ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କରୁଛନ୍ତି ।

ରକ୍ଷା—ଉଦ୍ଧାର କରିବା ।

ତୁମେ ଋଣିଲେ ମୋତେ ଏ ବିପଦରୁ ରକ୍ଷା କରି,
ପାରିବ ।

—ପାଳନ କରିବା

ପିତାଙ୍କର ସତ୍ୟ ରକ୍ଷା ପାଇଁ ସମଗ୍ର ତତ୍ପର ବର୍ଷ
କନବାସ ଯାଇଥିଲେ ।

—ପହର ଦେବା

ରକ୍ଷୀ—ରକ୍ଷାକାରୀ, ପ୍ରହରୀ, ଜଗୁଆଳ ।

ସରକାରୀ ଉଚ୍ଚଶାଖାନା ସମସ୍ତ ରକ୍ଷୀମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା
ପ୍ରରକ୍ଷିତ ।

ରଖୁଆଳ—ଯେ ରଖେ, ଜଗୁଆଳ ।

ଗାଈ ରଖୁଆଳଟି ଗାଈ ବସାଉଥିବା ବେଳେ ସକାଳେ
ପଢ଼ିଥିବା ପାଠ ମନେ ପକାଉଥିଲା ।

ରଗଡ଼—ପେଟିବା କାର୍ଯ୍ୟ, ଚୋରାଇବା କାର୍ଯ୍ୟ,
ଟାଣି, ଫୁଡ଼ ।

ପେଟରେ କୃମି ହେଲେ ପିଲମାନେ ଦାନ୍ତ ରଗଡ଼ନ୍ତି ।
ଚକିରେ ମୁଣ୍ଡ ରଗଡ଼ାଯାଏ ।

ରଗଡ଼ା—ଖଦଡ଼ା, ବଡ଼ ଦାନାଫୁକ ।

ରଗଡ଼ା ବାଲିରେ ପଲସ୍ତର ଭଲ ହୁଏ ।

—ପେଷାଯାଇଥିବା

ରଗଡ଼ା ବିଭିନ୍ନ ପାଣିରେ ବହୁସ୍ଥଳ ଦେବାପାଇଁ ମାଆ
କହିଯାଇଛନ୍ତି ।

ରଙ୍ଗ, (ରଙ୍ଗୁଣା)—ଲେଉଟା, ଦରିଦ୍ର, କୃପଣ ।

ଖାଉଲା ଘର ପୁଅ ଝିଅ ରଙ୍ଗ ।

ରଙ୍ଗ—ବର୍ଣ୍ଣ, ନାଲିଆ ।

ବରିଷ୍ଠରେ ବିଭିନ୍ନ ରଙ୍ଗର ଫୁଲ ଫୁଟିଛି ।

—ଥକା ତାମସା ।

—ଛଇ ଛଟକ ।

କଣ ସରିଗଣି କି ? ସେ ଆହୁରି କେତେ ରଙ୍ଗ
ହେବ ।

ରଙ୍ଗତଙ୍ଗ — ଶୁକଳେନ ।

ଝିଅଟିର ରଙ୍ଗତଙ୍ଗ ବେଶ୍ ଭଲ ।

ରଙ୍ଗଣୀ—ଧଳା, ନାଲି, ହଳଦିଆ ରଙ୍ଗର ଫୁଲ
ଝରଝସ ।

ଶବ୍ଦ ଉତ୍ତରେ ରଙ୍ଗଣୀ ଫୁଲ ଫୁଟେ ।

ରଙ୍ଗଭୂମି, (ରଙ୍ଗଶାଳ), (ରଙ୍ଗଫୁଲ)—ଯେଉଁଠାରେ
ଅଭିନୟ, ନୃତ୍ୟ ଆଦି ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହୁଏ ।

କେହି ରଙ୍ଗଭୂମିରେ ରଙ୍ଗିବେ ନାହିଁତି

ତବ ରଙ୍ଗଭୂମି ତଳେ,

ସର୍ବେ ନିଜ ନିଜ ଅଭିନୟ ସାରି

ବାହୁଡ଼ିବେ କାଳ ବଳେ ।

(ସଧାନାଥ)

ରଙ୍ଗବେରଙ୍ଗ, (ରଙ୍ଗରଙ୍ଗିଆ)—ବିଷ ବିଷୟ, ନାନା
ରଙ୍ଗର ।

ଏକ ଯେ ମୋର ବନ୍ଧି,
ରଙ୍ଗରଙ୍ଗିଆ ଏହାର ଛବି
ନିଏ ମୋ' ମନ ମୋହି ।

ରଚନା—କଥାଟି କରବା, ସୃଷ୍ଟି କରିବା ।

—ଲେଖାଯାଇଥିବା ପ୍ରବନ୍ଧ ।

ରମେଶ ତୁମେ ଆଜି ରଚନା ଲେଖିଛ ?

ରଚନାଶୈଳୀ ଲେଖିବାର କାୟଦା ।

ଏକ ଉପରିର ରଚନାଶୈଳୀ ତମଛାଡ଼ ।

ରଚୟିତା—ଯେ ରଚନା କରନ୍ତି, ଲେଖକ ।

ବାଳୁକି ସମାପ୍ତର ରଚୟିତା ।

ରଜ— ଅଷାଢ଼ ସଂକ୍ରାନ୍ତି ସମୟରେ ପାଳିତ ହେଉଥିବା
ବିନୟନବ୍ୟାପି ପର୍ବ ।

ରଜ ପଡ଼ିବାର ଏକ ବିଶିଷ୍ଟ ପର୍ବ ।

ରଜକ—ଯେ ଲୁଗା ସଫା କରନ୍ତି, ଧୋବା ।

ରଜତ—ରୂପା, ଧାତୁ ବିଶେଷ ।

ରଜତ ଜୟନ୍ତୀ—ପରଶିବର ପୂର୍ଣ୍ଣିମାଦି ଉପଲକ୍ଷେ
ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେଉଥିବା ଉତ୍ସବ ।

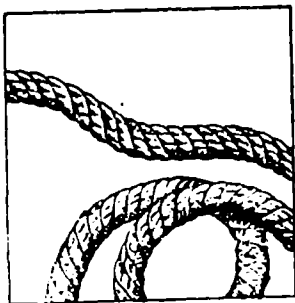

ନିକଟରେ ଆମ ସ୍କୁଲର ରଜତ ଜୟନ୍ତୀ ଉତ୍ସବ
ପାଳିତ ହେବ ।

ରଜନୀ—ରାତି ।

ଅଳ୍ପ ଗଲେ ଦିନମଣି ଦିନ ହେଲା ଶେଷ,
ଆସକ ରଜନୀରାଣୀ ପିଛି କଲା ବେଶ ।

ରଜ୍ଜ—ଦଉଡ଼ି ।

ରଞ୍ଜିତ—ତୋପ, ବରୁକ, ଫୋଟକା ପୁଟାଇବା ପାଇଁ
ମୂଳରେ ବ୍ୟବହୃତ ବାବୁକ ।

ରଞ୍ଜିତ ଧରିଲୁଣି, ଏଥର ବାଣ ପୁଟିବ ।

ରଞ୍ଜନ—ଆନନ୍ଦ ଦେବା ।

ରଞ୍ଜନରଶ୍ମି—ଆଲୋକରଶ୍ମି, ଯାହା ଦେହ
ଭିତରକୁ ଭେଦ କରିପାରେ ।

ତାହାଛଡ଼ାରେ ରଞ୍ଜନରଶ୍ମି ବିକିରଣ ଥାଏ । ଏହାଦେ
ଦେହ ଭିତରର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଙ୍ଗକୁ ଯାଏ ।

ରଞ୍ଜା—ଲତା ମାଡ଼ିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଡାଳ ।

ରଞ୍ଜା ଉପରେ କାକୁଡ଼ି ଲତା ଲଗେଇଲୁଣି, ଏଥର
ଫୁଲ ଫୁଟି କପି ଧରିବ ।

ରଟନ—ପ୍ରଭୁ ।

ଲୋକେ ରମେଶ୍ୱରୀଙ୍କୁ ନିଧନ ରଟନ କରୁଛନ୍ତି ।

ରଡ଼—ଜଳନ୍ତା ନିଆଁ ।

ରଡ଼ ନିଆଁରେ ବାହରତ ଟା । ଚଳାଉଅଛି ।

ରଡ଼ି—ଶାସଣ ଗର୍ଜନ ।

ଧୂଳି ଉଡ଼ାଇଣ ଦାଣ୍ଡେ ଦେଇ ଛମା ରଡ଼ି
ଆସୁଛନ୍ତି ଗୋରୁପଳ ଗୋଠରୁ ବାହାଡ଼ି ।

ରଣ—ଯୁଦ୍ଧ ।

ଅନଙ୍ଗଭୀମଦେବ ଅତ୍ୟନ୍ତ ରଣକୁଶଳ ଥିଲେ ।

ରଣପା—ଶୀଘ୍ର ଯିବାପାଇଁ ଆଗକାଳରେ ବ୍ୟବହୃତ
ହେଉଥିବା ଦୁଇଖଣ୍ଡ ବାଉଁଶ ।

ଉଡ଼ି ପାରୁଥା ରଣପା ଦେ ନାହୁଁଛି ।

ରଣା—ଏକ ପ୍ରକାର ବିଷାକ୍ତ ସାପ ।

ରଣା ବାପର ଚମଡ଼ାରୁ ବହୁତ ଦାନିକା ତିନିଷ
ତିଆରି ହୁଏ ।

ରତରତ—ଶେଷ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ସମୟ ।

ବେଳ ରତରତ ହେଲାଣି । ଏତେବେଳେ ଛଡ଼ା ଯୋଡ଼ା
ହୋଇ କୁଆଡ଼େ ବାହାରିଛୁ ?

ରଥ—ଘୋଡ଼ା ଆଦି ପଶୁମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଚାଳିତ
ପ୍ରାଚୀନ ଯାନ ।

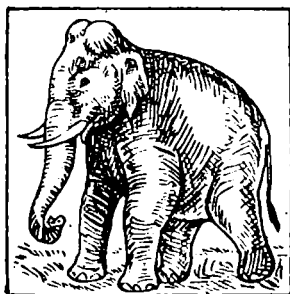
—ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଯାନ ।

ରଥଯାତ୍ରା—ଆଷାଢ଼ ମାସ ଶୁକ୍ଳ ଦ୍ଵିତୀୟାରେ ପୁରୀ-
ଠାରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେଉଥିବା ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର
ଭ୍ରମର ।

ପୁରୀର ରଥଯାତ୍ରା ପୃଥିବୀ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ।

ରଦ, (ରଦ)—ଦାନ୍ତ ।

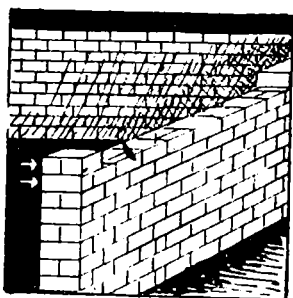

ହାତୀର ଦୁଇଟି ଦାନ୍ତ ଥିବାରୁ ତାହାକୁ ଦ୍ଵି-ରଦ
କୁହାଯାଏ ।

ନାମସ୍ମର, ଅଗ୍ରାନ୍ୟ

ଅସାଧୁ ଭୟାବ୍ୟ ଅବଳମ୍ବନ କଲେ ପରାକ୍ଷା ରଦ
ହୋଇଯାଏ ।

ରଦା—କାନ୍ଥ ଗଢ଼ିବାବେଳେ ବ୍ୟାପାଉଥିବା ଇଟା
ବା ପଥରର ଧାଡ଼ି ।

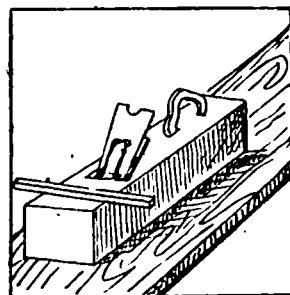

ଆଉ ରଦାଏ କରା ବସାଇଦେଲେ କାଢ଼କାମ ଶେଷ
ହୋଇଯିବ ।

ରନ୍ଧିବା—ବିକଳ ହୋଇ ଅଶ୍ରୁଲବ୍ଧା ।

ମୁଁ ସାରା ସହର ରନ୍ଧି ପକାଇଲିତି, କେଉଁଠି ତାଙ୍କୁ
ଦେଖୁନାହିଁ ।

ରନ୍ଦା—କାଠ ପାଲିଷ୍ କରିବା ପାଇଁ ବଢ଼େଇମାନେ
ବ୍ୟବହାର କରୁଥିବା ଯନ୍ତ୍ର ।

ଦେଖନ୍ତୁ, ଆପଣଙ୍କ କାମଟ ସରିଆସିଲାଣି ଆଉଥରେ
ରନ୍ଦା ମାରିଦେଲେ କାମ ଫତେ ।

ରନ୍ଦନ—ରେସେଇ ।

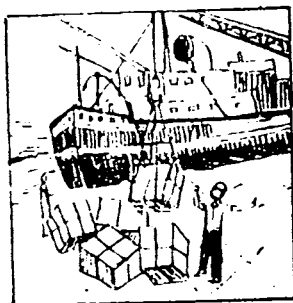

ମା' ରେସେଇରେ ରନ୍ଦନ କାନ୍ଦରେ ବ୍ୟସ୍ତ ଅଛନ୍ତି ।

ରନ୍ଧି—କଣା, ଗାତ ।

ଛୁଞ୍ଚିଟିରେ କଳଙ୍କି ଲୁଗା ସୁତା ଯିବାପାଇଁ ଥିବା ରନ୍ଧିଟି
ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଇଛି ।

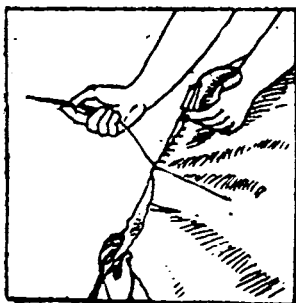
ରସ୍ତା—ବର୍ଷ ପାଇଁ ବନେଇଲୁ ଜନସମସ୍ତ ପଠାଇବା
କାର୍ଯ୍ୟ ।

ରସ୍ତା, କଟି, ଚମଡ଼ା କଟାଦି ଭରତରୁ ବିଦେଶକୁ
ରସ୍ତାକୁ ହୁଏ ।

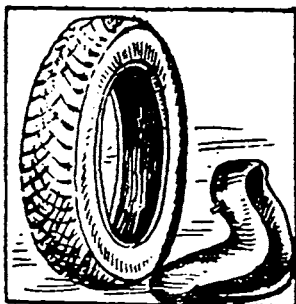
ରସା—ପାରସ୍ପରିକ ବୁଝାମଣା, ଆଗୋଷ ମିଳାମିଶା ।
ଭଲ ଭଲ ଭିତରେ ଏ ଝରକା କଣ ସୁନ୍ଦର ଦିଶୁଛି ?
ଆସୁ ରସା କରିଦେଲେ ଭଲ ।

ରଫୁ—ଚିରା ଲୁଗା ମିଲାଇ ।

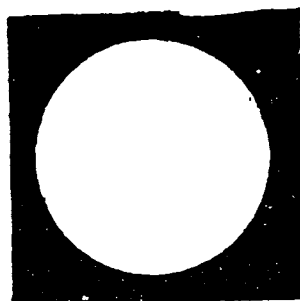
ଲୁଗା ଖଣ୍ଡକର ଦାମ୍ ପାହା ହେଲଣି ଟିକିଏ ରଫୁ
କରିଦେଲେ ଆଉ କିଛିଦିନ ଏଇଠିରେ ଚଳିଯିବ ।

ରବର—ରବର ଗଛରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଥିବା ପଦାର୍ଥ ।

ରବରରେ ତାହାର ହୁଏତ କଟାଦି ତିଆରି ହୁଏ ।

ରବି—ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ପୃଥିବୀ ଦିଗରେ ବୁଡ଼ିବ ରବି
ଆହା କି ସୁନ୍ଦର ଲେହିତ ଛବି ।

—ଡାଲି ଜାଗାୟୁ ଶସ୍ୟ ।

ଶାବ ଦିନରେ ରବି-ଶସ୍ୟ ବୁଣାଯାଏ ।

ରମଜାନ୍—ମୁସଲମାନ ବର୍ଷର ନବମ ମାସ ।

ଆମ ଗଙ୍ଗାର ମୁସଲମାନ ଭଲ ଭଉଣୀମାନେ
ରମଜାନ୍ ପର୍ବ ଆନନ୍ଦ ଭଳି ଗରେ ପାଳନ କରନ୍ତି ।

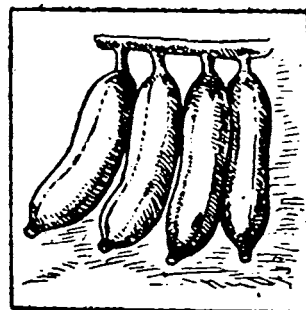
ରମଣୀୟ—ସୁନ୍ଦର ।

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ସନ୍ଧ୍ୟା ଅତ୍ୟନ୍ତ ରମଣୀୟ ।

ରମାନା—ଯାତ୍ରା କରିବା ।

ବାପା ଆଜି କଟକ ରମାନା ହୋଇଗଲେ ।

ରମ୍ଭା—କଦଳୀ ।

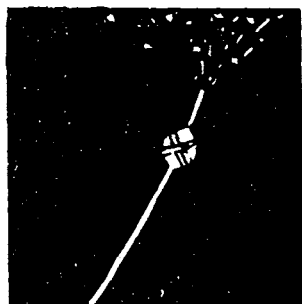
ରଞ୍ଜିତଜି ଆଗମନ ଉପଲକ୍ଷେ ସହରରେ
ଅନେକ ଚୋରଣ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିଲା । ସେଗୁଡ଼ିକ
ରମ୍ଭା ବନ୍ଧ ଦ୍ଵାରା ସଜ୍ଜିତ ହୋଇଥିଲା ।

—ଜଣେ ଅପ୍ସରଙ୍କ ନାମ ।

ରମ୍ୟ—ସୁନ୍ଦର ।

ରସ—ପିଞ୍ଜା, କଣା, ଖଟା, ମିଠା, ଲୁଣିଆ, ରୁଗୁଆ,
ଏହି ଛଅପ୍ରକାର ଗୁଣ ବଶିଷ୍ଠ ଚରଣ ପଦାର୍ଥ ।

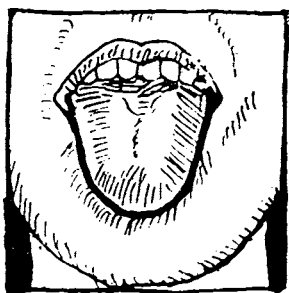
ରସ-କଦମ୍ବ—ଏକପ୍ରକାର ବାଣ ।

ରସଦ—ଖୋରାକ ।

ଦୁଷ୍ଟ ପୁରୁଷ ରସଦ ସଂଗ୍ରହ କରିବାକୁ ହୁଏ ।

ରସନା—ଜିଭ ।

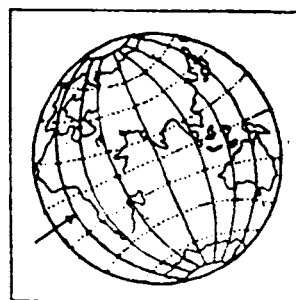
ରସା—ଗାଡ଼ି ହୋଳ ।

ଆଜି ଆମର ଟାକୁ ଘୋଟେ ରସା ହୋଇଯିଲା ।

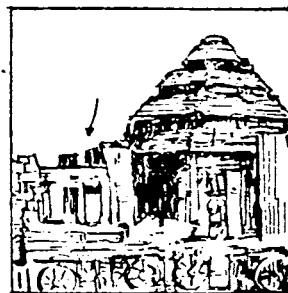
—ପୂର୍ବ

ତାଙ୍କର ତ ହାତରସା ବୋହେଲୁଣି । ଆଉ ସେ କ'ଣ
କହୁଥିବେ ?

ରସାତଳ—ଗୁଥୁଆ ।

ଲଙ୍ଗୁଳା ନରସିଂହଦେବ କୋପାର୍କ ନଦିର ତିଆରି
କରଇ ରସାତଳେ କାଳକାଳକୁ ତାହା ସ୍ଥାପନ
କରିଗଲେ ।

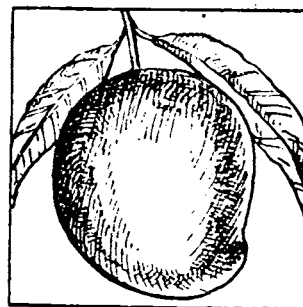
ରସାୟନ—ଔଷଧ ।

—ପଦାର୍ଥମାନଙ୍କର ଉପାଦାନ ।

—ଗୁଣ ସମ୍ବନ୍ଧ ବ୍ୟବହାର ବଦ୍ୟା ।

ମୋର ବଡ଼ଭାଇ ରସାୟନ ତାହା ଅଧ୍ୟୟନ
କରୁଛନ୍ତି ।

ରସାଳ—ସରସ ।

— ଆମ୍ବ

ରହିଦ—ଟଙ୍କା, ପଇସା ପାଇଥିବା ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କର କର-
ଦେଉଥିବା ପତ୍ର ।

ମନିଅର୍ଡର କରି ଶହେଟଙ୍କା ପଠାଇଥିଲି, ରହିଦ୍
ଦେଇ ଆସିଲୁଣି । ଆଉ ଅଳ୍ପ ଦିନରେ ବହି
ଆସିଯିବ ।

ରହଣି—ଅଳ୍ପ କାଳ ପାଇଁ ରହିବା ।

ଅତି ମୋର ଚିତ୍ତେ ରହଣି; କାଲି ସକାଳୁ ପୁଅ
ଯିବି ।

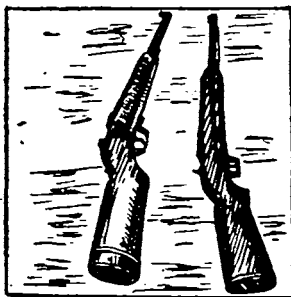
ରହଣିଆ—ଏକ ପ୍ରକାର ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ।

ଦିଅ ଅନେକ ଦିନ ରହି ଯାଇଥିବାରୁ ରହଣିଆ
ଗନ୍ଧାବଳି ।

ରଇତା—ବେସର ଦିଆ ତରକାରୀ ।

କନ୍ଦି ରଇତା ଖାଇବାକୁ ଭାରି ଭଲ ।

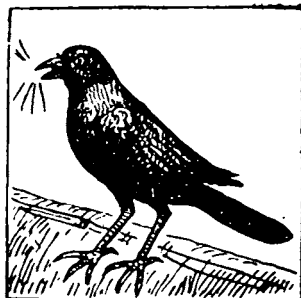
ରଇଫଲ୍—ବଡ଼ ବନ୍ଧୁକ ।

ଯଦାନ୍ୟାନ୍ତେ ରଇଫଲ୍ ଧରି ଯୁଦ୍ଧ କରନ୍ତି ।

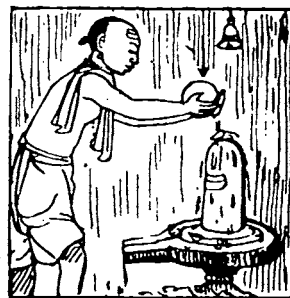

ରାଉରାଉ—କାଉ ବୋବାଲବା ଶବ୍ଦ ।

ତାମର କାଉରେ ତାମର କାଉ
ରାଉ ରାଉ କିଆଁ ବୋବାଉଥାଉ ?

ରାଉଳ—ଶିବ ଏବଂ ଦୁର୍ଗାଙ୍କର ସେବାୟତ ମାଳୀ ।

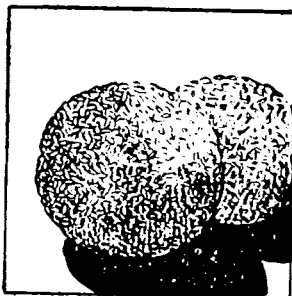
ରାଉଳ ମୋ ନାମରେ ମହାଦେବଙ୍କ ଠାରେ ପାଣି
ଲଗି କରୁଛନ୍ତି ।

ରାଣୀ ପୁଷ୍ପିମା--ଗନ୍ଧା ପୁନେଇ ।

ରାଣୀ ବନ୍ଧନ—ରାଣୀ ବାନ୍ଧବା, ଗନ୍ଧା ପୁନେଇଁ ଦିନ
ବଡ଼ଭାବଙ୍କ ହାତରେ ବନ୍ଧାଯାଉଥିବା ସୂତା ।

ରଜା—ନିଆଁରେ ଚରଳି ଯାଉଥିବା ଟିଣ ଧାତୁ ।

ରଜାରେ ଝଲେଇ ହୁଏ ।

ରଜ—ଦରତିଆରି କରୁଥିବା କାଗିରେ ।

ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ରଜ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଦେଖାଯାଉ; କାମ କେତେଦିନେ ସରୁଛି ।

ରଜବନ୍ଧୁ—ପରମ୍ପରା ମୁନାଟ ।

ଭରତ ରଜବନ୍ଧୁ ଥିଲେ ।

ରଜଦ୍ରୋହୀ—ରଜା ବା ସରକାରଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯାଉଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ପ୍ରତାପରୁଦ୍ରଙ୍କ ମନ୍ତ୍ରୀ ଗୋବିନ୍ଦ ବିଦ୍ୟାଧର କଣ୍ଠେ ରଜଦ୍ରୋହୀ ଥିଲେ ।

ରଜଧାନୀ—ରାଜ୍ୟ ଶାସନର କେନ୍ଦ୍ର ସ୍ଥଳ ।

ଭୁବନେଶ୍ୱର ଆମ ଓଡ଼ିଶାର ରଜଧାନୀ ।

ରଜନୀତି—ଯେଉଁ ନିୟମ ଦ୍ୱାରା ଦେଶ ଶାସନ କରାଯାଏ ।

ରଜପଥ—ସହରର ପ୍ରଧାନ ରସ୍ତା ।

ରଜପୁତ—ଅଞ୍ଚଳରେ ରଜପୁତାନାରେ ବାସ କରୁଥିବା ଏକ ଶର ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ।

ରଣାପ୍ରତାପ ରଜପୁତ ବୀର ଥିଲେ ।

ରାଜସ୍ୱୟ—ଶ୍ରେଷ୍ଠତା ଦେଖାଇବା ପାଇଁ ପୁରୀ
ରାଜାମାନେ କରୁଥିବା ଯଜ୍ଞ ।

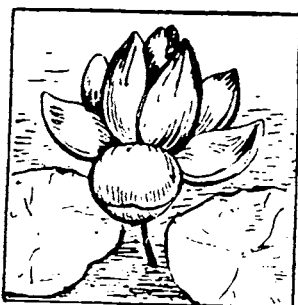

ହୃଦୟର ରାଜସ୍ୱୟ ଯଜ୍ଞ କରିଥିଲେ ।

ରାଜନାମା—ଆଶୋର ମୀମାଂସା ।

ଭକ୍ତ କାରଖାନା ପାଇଁ ଭରତ ଏବଂ ଜଂଲଣ
ମଧ୍ୟରେ ଏକ ରାଜନାମା ହୋଇଛି ।

ରାଜୀବ—ପତ୍ର ।

ସମସ୍ତଙ୍କୁ ରାଜୀବଲେବନ କୁହାଯାଏ ।

ରାଜ୍ଞୀ—ରାଣୀ ।

ଏଲିଜାବେଥ୍ ଜଂଲଣର ରାଜ୍ଞୀ ଅଟନ୍ତି ।

ରାଜ୍ୟପାଳ—ପ୍ରଦେଶର ଶାସନ ମୁଖ୍ୟ ।

ପ୍ରଦ୍ୟୋକ ପ୍ରଦେଶରେ ତେଣୁ ତେଣୁ ରାଜ୍ୟପାଳ
ଥାଆନ୍ତି ।

ରାଜ୍ୟସଭା—ପାର୍ଲିଆମେଣ୍ଟର ଦ୍ୱିତୀୟ ଗୃହ ।

ରାଜ୍ୟସଭାରେ ବିଧାନସଭା ଦ୍ୱାରା ନିର୍ବାଚିତ ଏବଂ
ରାଷ୍ଟ୍ରପତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନନୋନାତ ସଭ୍ୟମାନେ ଥାଆନ୍ତି ।

ରାଜ—ନିଷ୍ଠୁର, ଦୃପଣ ।

ରାଜ ବୁଝା କଣ ସହକରେ ଟଙ୍କା ଦଶଟା ହାତଛଡ଼ା
କରିବ ?

ରାଣ—ଶପଥ, ପ୍ରତିଜ୍ଞା ।

ମୋତେ ଠାକୁରଙ୍କ ରାଣ । ମୁଁ ପର ନିଜେ ଦେଖି
ଆସିଛି ତୁ ପରାକ୍ଷାରେ ପାହୁଁ କରିଛି ।

ରାଧେୟ—ରାଧାଙ୍କର ପାଳିତ ପୁଅ, କର୍ଣ୍ଣ ।

ରାମନବମୀ—ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଜନ୍ମଦିନ, ଚୈତ୍ରମାସର
ଶୁକ୍ଳ ନବମୀ ।

ଆଜିକାଲି ଋଷିଆରେ ରାମନବମୀରେ ସମଲୀଳା
ହେଉଛି ।

ରାମରାଜ୍ୟ—ଆଦର୍ଶ ରାଜ୍ୟ, ନ୍ୟାୟ ଏବଂ ସୁଶାସନ
ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଥାନ ।

ବିଦେଶୀ ଶାସକମାନେ ଉଲ୍ଲିଗଲେ ଦେଶରେ
ରାମରାଜ୍ୟ ସ୍ଥାପିତ ହେବ ବୋଲି ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀ
କହୁଥିଲେ ।

ରାମାନନ୍ଦ—ପଞ୍ଚଦଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଜଣେ ଧର୍ମ ପ୍ରସାରକ ।

ବୈଷ୍ଣବ ପ୍ରଧାନ ଆନ୍ଦେ ରାଧା ରାମାନନ୍ଦ,
ଗାଉରଲ ବୃନ୍ଦାବତ ହୋଇଛନ୍ତି ଆନନ୍ଦ ।

ରାମାନୁଜ—ଏକାଦଶ ଶତାବ୍ଦୀର ବୈଷ୍ଣବ ସାଧକ ।

ରାମାନୁଜ ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତର ଲୋକ ଥିଲେ ।

ରାମେଶ୍ୱର—ସରତର ଦକ୍ଷିଣ ପ୍ରାନ୍ତରେ ଥିବା
ପ୍ରାଥମିକ ।

ରାଣି ବା—ନଖଦାସ ଚରିବା ।

ପିଠାପାଣି କଳି କରୁ କରୁ ବିଲେଇ ଦୁଇଟି ରଖାଉଣି
ହେଲେ ।

ରାଜ—ଆଲକାତର ।

କାଠ ତିଆରି କିନିଷରେ ରାଜ ବୋଲିଦେଲେ ପୋକ
ଭରିବେ ନାହିଁ ।

ରାଣି—ଶଯା ।

ରାଣି ଲତୁ ଖାଇବାକୁ ମୋତେ ଭାରି ଲଳ ଲାଗେ ।

—ନକ୍ଷତ୍ରପୁଞ୍ଜ

ମୋର କର୍କଟ ରାଣି ।

—ସୁଖ୍ୟା

ରାଜ ଦୁଇଟିର ବିରୋଗ ଫଳ ବାହାର କର ।

ରାଷ୍ଟ୍ର—ପ୍ରଗୁର ।

ରାଷ୍ଟ୍ର ରାଷ୍ଟ୍ର ନେତାଙ୍କର ପୁତ୍ର ସମାପ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ
ରାଷ୍ଟ୍ର ହୋଇଗଲା ।

—ଦେଶ

ଭାରତ ଏକ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ରାଷ୍ଟ୍ର ।

ରାଷ୍ଟ୍ରପତି—ଦେଶର ଶାସନ ମୁଖ୍ୟ ।

ରାସ—କାର୍ତ୍ତିକ ପୂର୍ଣ୍ଣିମାର ନୃତ୍ୟ ଉତ୍ସବ ।

ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ ରାସକ୍ରୀଡ଼ା ରଚନା କରିଥିଲେ ।

ରାହା—ରସ୍ତା, ବାଟ ।

ତୁମ ବିନା ପ୍ରଭୁ ମୋର କେହି ନାହିଁ ସାହା
କିପରି ତିରିବି ଏଣୁ ପାଉନାହିଁ ରାହା ।

—ରାହା ଧରି କାନ୍ଦିବା

ରାହୁ—ସୁରାଶରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଏକ ଅସୁରର ନାମ ।

ଜ୍ୟୋତିଷ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବା ଏକ
ଗ୍ରହର ନାମ ।

ରାହୁ ଅମୃତ ପାନ କରୁଥିବା ସମୟରେ ବିଷ ତହିଁ
ସାହାଯ୍ୟରେ ତାହାର ମସ୍ତିକ ଛେଦନ କରିଥିଲେ ।

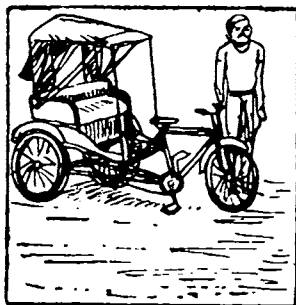
—ଶତ୍ରୁ

କାହିଁକି ମୋ ପକ୍ଷରେ ଶତ୍ରୁ ଭଳି ଲାଗିଛୁ ?

ରିଆତି, (ରିହାତ) — ଶୁଦ୍ଧ, ମାଫି ।

ଦୁର୍ଗାପୂଜା ଦିନରେ ହାତବୁଝା ଲୁଗା ଉପରେ ଟଙ୍କା ପିଛା କୋଡ଼ିଏ ପକ୍ଷା ରହାତ ଦିଆଯାଉଛି ।

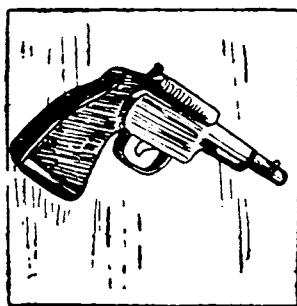
ରିକ୍ଷା — ଏକ ପ୍ରକାର ଚଳଚଳିଆ ଯାନ ।

ରିଫାଇନ୍ — ଅତି ସଫା ।

ରିଫାଇନ୍ ତେଲ ।

ରିଭଲଭର୍ — ଗ୍ରେଟ୍ ବସ୍ତୁକ ।

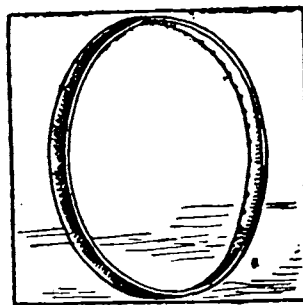

ପୋଲିସ୍ ରିଭଲଭର୍‌ରୁ ବୁଲି ଚଳାଇ ତକାରାତକ୍ତୁ ଆସୁଛନ୍ତି କଲେ ।

ରିମ୍ — କାଗଜର ଏକ ବଡ଼ ପ୍ୟାକ୍ ।

ଏକ ରିମ୍ କାଗଜ = କୋଡ଼ିଏ ଟିକ୍ତା କିମ୍ବା ୪୮୦ ପର୍ଚ୍ଚ ।

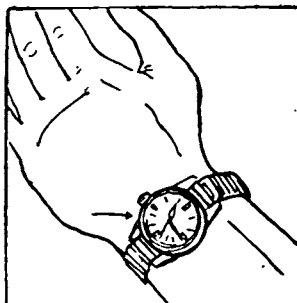
—ସାଇକେଲ୍ ଚକ ପାଇଁ ଟିଉବ୍ ଓ ଟାୟାର ବସାଇବା ସକାଶେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବା ଲୁହା ତିଆରି ଫ୍ରେମ୍ ।

ରିଷ୍ଟ — ଅଶୁଭବାସ୍ତୁକ ।

ତାଙ୍କର ଆଜି ଗୋଟିଏ ରିଷ୍ଟ କଟିଗଲା ।

ରିଷ୍ଟଫ୍ରି — ଦାତବରା ଦଣ୍ଡ ।

ରିସ୍ପପର୍ — ଲୁହ ।

ପତିଗିବର୍ଷ ରୁକିରୀ କଲିଣି । କିଏ କହୁତ କେତେ କାହାଠୁ ପଇସାଟିଏ ରିସ୍ପପର୍ ନେଇଛି ବୋଲି ।

ରିହର୍ସାଲ — ଅଭିନୟ ପ୍ରଦର୍ଶନ ଶିକ୍ଷା ।

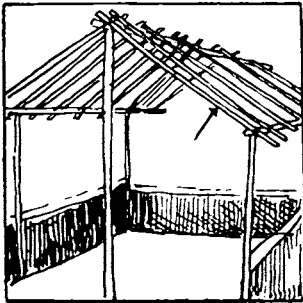

ନାଟକୋହର ପାଇଁ ଆଜିଠୁ ଆମର ରିହର୍ସାଲ ଆରମ୍ଭ ହେବ ।

ରୀତି—ଆରରଣ, ପ୍ରଣାଳୀ, ପ୍ରଥା ।

ଗୋପାଳର ରୀତି ନାତି ବେଶ୍ ଭଲ ।

ରୁଆ—ଘର ଶେଷି ଉପରୁ ଆଡ଼ ବାଗରେ ଖଞ୍ଜା
ଯାଇଥିବା ବାଉଁଶ ବା କାଠ ।

ପୋଡ଼ାଖାଳ ଭଉଡ଼ାଳ

ରୁଆ ହେଉଳ

ତେବେ ସେ ଘରଯାଏ

ଆପାରିକାଳ ।

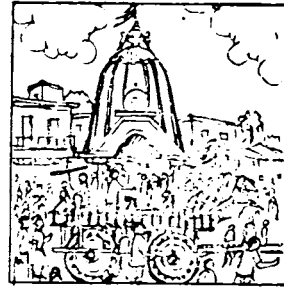
ନିଦା ବାଉଁଶରେ ଭଲ ରୁଆ ହୁଏ ।

ରୁଆ—ତଳି ଲଗାଇବା ।

ରୁଆ ଧାନ ଥୁଆ ।

ରୁକୁଣା ରଥ—ଯେଉଁ ରଥରେ ଅଶେକାଷ୍ଟ୍ରମୀ ବନ
ଲଙ୍ଗୁରୀଙ୍କ ଗଲନ୍ତି ପ୍ରତିମା ଶମେଶ୍ୱର ମନ୍ଦିରକୁ
ଯାଏ ।

ରୁକୁଣା ରଥ ଅଟଳେଇଟା ।

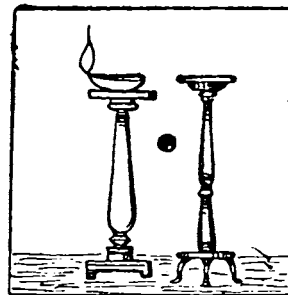
ରୁକୁଣା ହାତପୋଛା—ମୋଟା ପତ୍ର ଥିବା ଔଷଧ
ଲତା ।

ପେଟ ଖରପ ? ଦି'ଟା ରୁକୁଣା ହାତପୋଛା ପତ୍ର
ତୋଳନାକିତ ହସ୍ତିତ ବାଟି ଖାଇଦିଅ ।

ରୁଷ—କର୍କଶ, କଠୋର ।

କଥାବାଞ୍ଛାରେ ରୁଷ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଲଳିତ ବାବୁ
ତଣେ ଦକ୍ଷ ଲୋକ ।

ରୁଖା—ଘାସ ରଖିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଥିବା
କାଠର ଆଧାର ।

ରୁଟି—ପସନ୍ଦ ।

ଖରଦିନେ ଦହି ପଖାଳ ବେଶ୍ ରୁଟିଲର ।

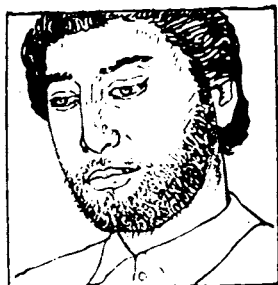
ରୁଟିର—ସୁନ୍ଦର ।

ନୀଳବଜ୍ର ରଙ୍ଗ ନେତ ପରପର
ଗୋରୁରେ ଦିଶଇ ଆହା! କି ରୁଟିର ।

ରୁଟିନ୍—କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ।

ରୁଟିନ୍						
ବ୍ୟାପକ	୧ମ	୨ୟ	୩ୟ	୪ୟ	୫ୟ	୬ୟ
କ୍ଷେତ୍ର						
ମୂଲ୍ୟ						
ରୂପ						
ଫଳ						
ଶାନ୍ତି						
ମୋ...	... ଶେଷ ... ବିଷୟ...					

ରୁଟି—ପୁରୁଷ ଶିକ୍ଷକ ଶିକ୍ଷାର ନ ହେବା ଫଳରେ ବଢ଼ିଯାଇଥିବା ଶ୍ରେଣୀ ବାଡ଼ି ।

ମୁହଁରେ ଅଧଃପତ୍ତି ଲେଖାଏଁ ରୁଟି ବଢ଼ିଲାଣି । ଶିକ୍ଷକ ହୋଇପଡ଼ିନା ।

ରୁଣ୍ଡ—ଏକାଠି, ଠୁଳ ।

ରୁଣ୍ଡ ହୋଇଗଲା ପାଞ୍ଚ ଯାତ
ବାଆନ୍ତି ଆନନ୍ଦେ ସଙ୍ଗାତ ।

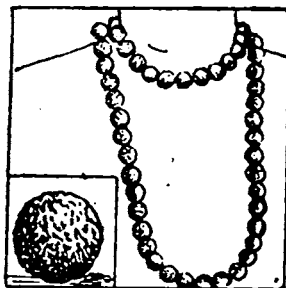
ରୁଦ୍ଧ—ଅଟକି ।

ଦେଶଦ୍ରୋହିତା ଅଧିବ୍ୟସରେ ବିଦେଶୀ ଶାସନ କାଳରେ କିନ୍ତୁ ଦେଶର ବାସୀଙ୍କୁ କାଳରୁ ହେବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା ।

ରୁଦ୍ର—ଶିବ, ଶୁଭଶ, ଭୟଙ୍କର ।

ରୁଦ୍ର ଦେବତା ଯଶୋବଳ ରୁଦ୍ର, ଯଶୋବଳ ରୁଦ୍ର ।

ରୁଦ୍ରାକ୍ଷ—ଏକ ବରାଟ ଗଛ ଓ ତା'ର ଫଳ ।

ସନ୍ଧ୍ୟାସାମାନ୍ୟେ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷ ମାଳା ପିନ୍ଧନ୍ତି ।

ରୁଦ୍ରାକ୍ଷ ମାଳା ପିନ୍ଧିଲେ ରକ୍ତରାସ ରେଖ ହୁଏ କାହିଁ ।

ରୁଧିର—ରକ୍ତ ।

ବନ୍ଧୁ ନିଗାଡ଼ି ଦେଶବାସୀ ମୋତେ

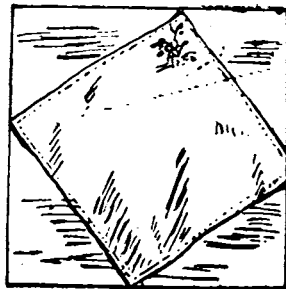
ପିଅ ରୁଧିର

ଦେଖି ସ୍ବାଧୀନତା ତୁମକୁ

ଯାହା ବିରୁଦ୍ଧରେ ।

—ସୁଭାଷଚନ୍ଦ୍ର ବୋଷ

ରୁମାଲ—ମୁହଁ ଛାତ ପୋଛୁବାର ଶୁଭକ୍ଷେତ୍ରୀ
ଲୁଗାଖଣ୍ଡ ।

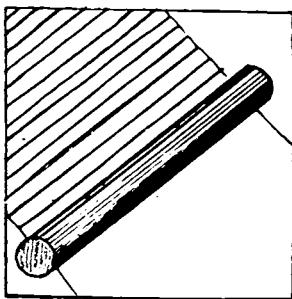
ପରେ ଥରେ କାଣି ସାହେବୀ ଠାଣିରେ

କେତନ ପୋଛନ୍ତି ରୁମାଲ କାନିରେ ।

— ଗୁଣାବତୀ

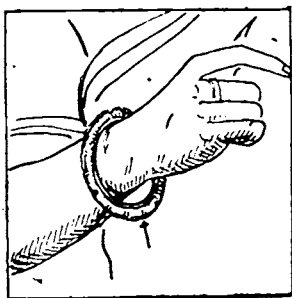
ରୁଲ—ଆଇନ୍ ।

—ସିଧା ଗାର ଟାଣିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଥିବା କାଠ ଖଣ୍ଡ ।

ରୁଲ ବାଡ଼ିବି ତଳେ ପଡ଼ିଛି । ଟେବୁଲ ଉପରେ ରଖିଦିଅ ।

ରୁଲି—ହାତର ଗହଣା ।

ଆଲୋ ତୁନି । ତୋ ହାତରୁ ପଟେ ରୁଲି କୁଆଡ଼େ ଗଲା ?

ରୁଷିବା—ରାଗ ହେତୁ ଅଭିମାନ କରିବା ।
ଛା'ରମ । ବାପାଙ୍କ କଥାରେ କ'ଣ ରୁଷନ୍ତୁ ।

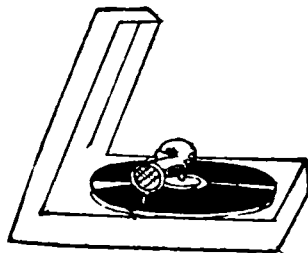
ରୁପ—ତେହେବ ।

ରୁପକଥା—କାଳ୍ପନିକ କାହାଣୀ ଯାହା ପଢ଼ିଲେ ବା ଶୁଣିଲେ ରୋମ ଟାଙ୍କୁରି ଉଠେ ।

ରୁପାନ୍ତର—ରୂପ ବଦଳାଇବା ।

ରେକର୍ଡ଼—ନଥିପତ୍ର ।

—ଗୋଲ ଚକପଟ, ଯାହା ଗ୍ରାମୋଫୋନ୍ ଯନ୍ତ୍ରରେ ବାଜେ ।

ଏସ ଘରକୁ ଯିବା । ରେକର୍ଡ଼ ବଜାଇ ଭଜନ ଶୁଣିବା ।

ରେଖା—ଗାର ।

ତିନିଈଞ୍ଚ ଲମ୍ବ ରେଖାଟିଏ ଟାଣ ।

ରେକା—ଖୁରୁରୁ ପଇସା ।

ମୋ ପାଖରେ ପାଞ୍ଚଟଙ୍କାର ରେକା ଅଛି ।

ରେକାଇ—ରୁଲା ତଥାପି ପେଲା ଶେଯ ।

ଶୀତ ଦିନରେ ରେକାଇ ଘୋଡ଼ିହୋଇ ଶୋଇଲେ ଥଣ୍ଡା ଲାଗେ ନାହିଁ ।

ରେଷ୍ଟି—ନଟ୍ କଣିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଥିବା ଯନ୍ତ୍ର ।

ରେଡ଼ିୟୁମ୍—ଏକ ମୌଳିକ ଧାତୁ ।

ରେଡ଼ିୟୁମ୍ ଦିଆଯାଇଥିଲେ ରତିରେ ଘଣ୍ଟା ଦେଖିହୁଏ ।

ରେଡ଼ିୟୁମ୍ ସାହାଯ୍ୟରେ କାନ୍ଥର ଘେର ଚିକିତ୍ସା କରାଯାଏ ।

ରେଣୁ—ଧୂଳି, ଗୁଣ୍ଡ ।

ଛୁତ୍ର ମୁଝି, ଦାନ ମୁଝି, ରେଣୁ କଣ ଭରତେ ।

ରେଶମ—ଗୋଟି ପୋକର ଲଳିତ ତଥାପି ହୋଇଥିବା ସୂତା ।

ରେଶମ ଲୁଗା ଭରି ବାନିକୀ ।

ବେକ୍‌ଠୋକ୍—ସିଧା ସଳଖ, ସାଜେ ସାଜେ ।

କଥା କହ ବେକ୍‌ଠୋକ୍
କାମ କର ଠିକ୍‌ଠାକ୍ ।

ବେକବା—ଅଟକାଇବା, ବନ୍ଦକରିବା ।

ତାଙ୍କୁ ରୋକନାହିଁ । ସେ ଯାଆନ୍ତୁ, ଆସେ ବୁଦ୍ଧି
ଚିଣିବେ ।

ବୋକଗାର—ଆୟ, ଟଙ୍କା କମାଇବା ।

ରମଦାବୁ ନାସକୁ ଦୁଇହଜାର ଟଙ୍କା ବୋକଗାର
କରନ୍ତି ।

ବୋଦନ—ସନ୍ଦାନ, କାନ୍ଦିବା ।

କରନ୍ତି ବୋଦନ କୌଶଲ୍ୟା ନନ୍ଦନ
ଶୁଣ ଆଡ଼େ ସଉମିତ୍ରି,
କେଉଁ ଜଳରେ ନୁଁ କି ପାପ ଅଛନ୍ତି
ଘୋଡ଼ିଲୁ ମୋତେ ବିପତ୍ତି ।

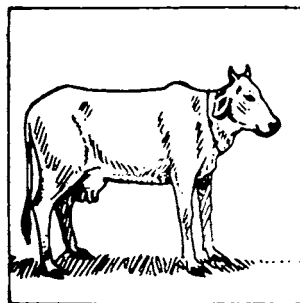
ବୁଧା ବୋଦନରେ କି ଫଳ !

ବୋପଣ—ଗୁରୁ ଲଗାଇବା ।

ବୃକ୍ଷ ବୋପଣ ଆମର ଜାତୀୟ ନୀତି ହେବା
ଉଚିତ ।

ବୋମଦୁନ—ପାକୁଳ କରିବା ।

ଗୋ ମହିଷାସି ପଶୁମାନେ ବୋମଦୁନ କରନ୍ତି ।

ବୋମଣ, (ଲୋମଣ)—ବୋମଯୁକ୍ତ, ବହୁତ ବୋମ
ଥିବା ।

ବିଷଦି ଏକ ବୋମଣ ପ୍ରାଣୀ ।

ବୋମ ଦୂର୍ଷକ—ଯାହା ବୋମ ଟାଙ୍କୁରାଇଦେ ।

ଗତ କାଲି ଆମ ଅଞ୍ଚଳରେ ଏକ ବୋମ ଦୂର୍ଷକ
ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ ଘଟିଯାଇଛି ।

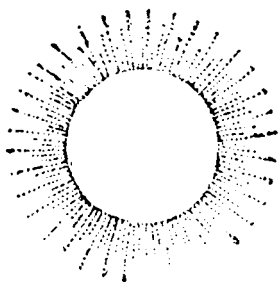
ବୋଣଣି—ଜାକଜମକଆ ଆଲୋକ ସଜା ।

ବାଣ ବୋଣଣିରେ ବୁଧା ପଇସା ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବା
ଉଚିତ ନୁହେଁ ।

ବୋଷ—ରାଗ ।

କାହାରି ଉପରେ ନ ହୁଅ ବୋଷ,
ଅଳପକେ ହୁଅ ସର୍ବଦା ଦୋଷ ।

ରୌଦ୍ର—ସୂର୍ଯ୍ୟ କରଣ, ପ୍ରବନ୍ଧ ।

ପ୍ରାଣେ ବୈଶାଖ ବ୍ୟୋମନାଥ,
ପ୍ରବନ୍ଧ ରୌଦ୍ର ପରକାଶ ।

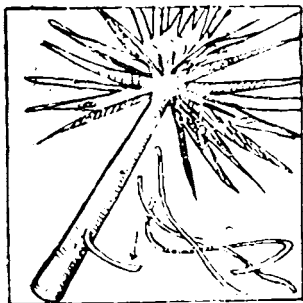
—ମଧୁସୂଦନ

ଲଇଁବା—ନମ୍ନ ହେବା ।

ଲଇ—ଗଛ ଗୁଲୁରୁ ବାହାରୁଥିବା ଟାଣ ତନ୍ତ ।

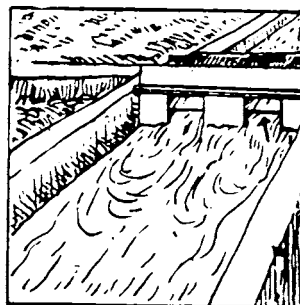
ତାଳ ଲଇ ଘର ଛପର ଡେଲେ କାମରେ ଲାଗେ ।

ଲଉଡ଼ି—ବାଡ଼ି ।

ନିଧନ ସଞ୍ଚାଳି ମୋର ଦରିଦ୍ର ପସର,
ଅନ୍ଧର ଲଉଡ଼ି ବାଡ଼ି ହୃଦ ରହ ହାର ।

ଲକ୍—କେନାଲର ଜଳ-ପତ୍ତନ ସମାନ ରଖିବା
ନିମନ୍ତେ ଡିଆଁରି କରାଯାଉଥିବା କବାଟ ଯୁକ୍ତ
ପୋଲ ।

ସୋମପୁର ଠାବେ ତାଳଦଣ୍ଡା କେନାଲ ଉପରେ
ଗୋଟିଏ ଲକ୍ ଅଛି ।

ଲକ—ଏକ ପ୍ରକାର ରେଶମ ସୂତା ।

ଲକଲକ—ହଲିବା ।

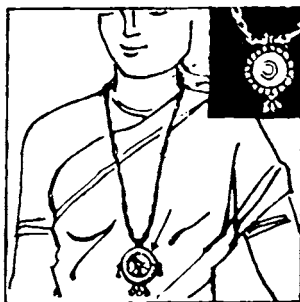
ବାଘିଶ ପାତିଆତି ଲକଲକ ହେଉଛି ।

—ପାକ (ରନ୍ଧା) ଦ୍ଵାରା କୋମଳ ।

ହାଣ୍ଡିରେ ଉଡ଼ି ଲକଲକ ହୋଇ ପିଖୁଛି ।

ଲକଲକିଆ—ପାତଳ, ହଲୁହଲୁଆ ।

ଲକେଟ୍—ପଦକ ।

ରମା ତୋ ହାତରେ ଲକେଟ୍ ଲଗିଛି କି ?

ଲକେଇ—ସାଉଁଆ ।

ଲକ୍ଷ—ତୁଳନା ଯୋଗ୍ୟ ।

ସେ ପିଲାଟିର ସ୍ୱଭାବ ଏତେ ଭଲ ଯେ ତାହାଲକ୍ଷ
ଶ୍ରେଣୀରେ କିଏ ହେବ କି ?

—ଶହେ ହଜାର ।

ଲକ୍ଷଲକ୍ଷ ଲୋକ ଆଡ଼ିକାର ସଭାରେ ଯୋଗ
ଦେଇଥିଲେ ।

ଲକ୍ଷଣ—ସ୍ୱରୂପ ।

ଗାଈଟିର ଉତ୍ତମ ଲକ୍ଷଣଗୁଡ଼ିକ ଦେଖି ସେ
କହିଥିଲେ ।

ଲକ୍ଷ୍ୟ—ନିଶାଣ, ଲକ୍ଷ ।

ଅତ୍ୟନ୍ତ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଭେଦକରି ଟ୍ରୋପିକାକୁ ବିବାହ
କରିଥିଲେ ।

—ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ।

ସେ କୌଣସି ଉପାୟରେ ପରୀକ୍ଷାରେ ଭଲ କରିବା
ହେଉଛି ମୋର ଲକ୍ଷ୍ୟ ।

ଲକ୍ଷ୍ମୀପଲ—ବେଲ, ନଡ଼ିଆ ।

ଲଗାଇବା—ଲଗାଇଦେବା, ଯୋଡ଼ିଦେବା ।

ଲଖିବା—ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବା ।

ଲଗଡ଼—ସୁନ୍ଦର ।

ଲଗାଇବା—ପ୍ରର୍ଣ୍ଣ କରିବା ।

ପିଲାଟି ମୋ ମୁଣ୍ଡରେ ଅତିର ଲଗାଇଦେଲା ।

—ଜଳାଇବା ।

ବତୀଟି ଲଗାଇଦିଅ ।

—ଆରମ୍ଭ କରିବା ।

କାଳିଠାରୁ ଉତ୍ତରତ ଲଗାଅ ।

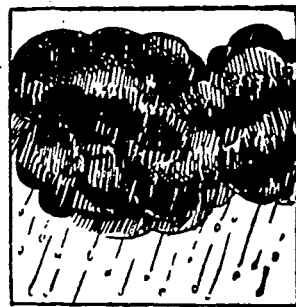
—କଳହ ସୃଷ୍ଟି କରିବା ।

ଆମ ଦୁଃଖ ଭିତରେ ସେ କଳି ଲଗାଇଦେଲେ ।

ଲଗାଏତ—ହମାଗତ ଭାବେ, ଠାରୁ ।

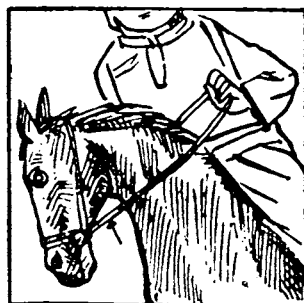
ଆଜି ଲଗାଏତ ପାଞ୍ଚଦିନ ଧରି ଏଠାରେ ବର୍ଷା
ହେଉଛି ।

ଲଗାଣ—ବହୁଦନ ବ୍ୟାପି ।

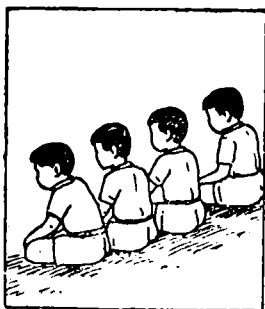
ଆଜିକୁ ସାତଦିନ ହେବ ଲଗାଣ ବର୍ଷା ଚାଲିଛି ।

ଲଗାମ—ଘୋଡ଼ା ମୁହଁରେ ବନ୍ଧାଯାଉଥିବା ଦଉଡ଼ି ।

ଲଗାମ ନ ଧରିଲେ ଘୋଡ଼ା ଦଉଡ଼ାଇବା ବିପଦପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ଲଗାଲଗି—ପାଖକୁ ପାଖ ଲଗି, ସଲଗ୍ନ ।

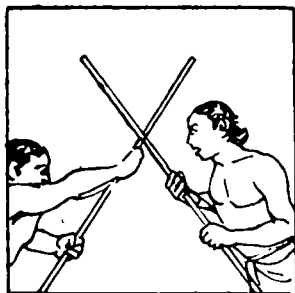
ଶ୍ରେଣୀ କୋଠାଟି ଛୋଟ ହୋଇଥିବାରୁ ପିଲାମାନେ
ଲଗାଲଗି ହୋଇ ବସିଛନ୍ତି ।

ଲଗି—ବାଉଁଶ ଦଣ୍ଡ, ଆକୁଡ଼ି ।

ଲଗିଟା ଅଣ; ଅତ ପାରିବା ।

ଲଗୁଡ଼—ବାଡ଼ି, ଠେଙ୍ଗା ।

ଲଠିଆଳମାନେ ଲଗୁଡ଼ ପ୍ରହାରରେ ଅନ୍ୟକୁ ଡରାଡ଼ି
କରନ୍ତି ।

ଲଗ୍ନ—ଶୁଭମୁହୂର୍ତ୍ତ, ସୁକ ।

ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର ଋତି ଦୁଇଟାରେ ତାଙ୍କର ବିବାହ ଲଗ୍ନ ।

ଲଦିଷୁ—ସବୁଠାରୁ ସାନ, ହାଲୁକା ।

ଏହି ଋଷିମାନଙ୍କର ଲଦିଷୁ ସାଧାରଣ ଗୁଣନାୟକ ।
(କ.ଦା.ଗୁ.) ବାହାଟ କର ।

ଲଘୁ—ମାଲୁକା ।

ମୋ କଥାକୁ ସେ ଲଘୁ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିବାରୁ
ଅସୁବିଧାରେ ପଡ଼ିଲେ ।

—ସହଜରେ ହଜମ ହୋଇପାରିବା ।

ଖଇ ଏକ ଲଘୁପାକ ଖାଦ୍ୟ ।

ଲଘୁଧାନ ଶାରଦ ଧାନ ବିଶେଷ ।

ଲଘୁଧାନ ସହଜ ପାଚିଯାଏ ।

ଲଘୁପାକ—ଯେଉଁ ଖାଦ୍ୟ ସହଜରେ ହଜମ ହୁଏ ।

ଖଇ ଏକ ଲଘୁପାକ ଖାଦ୍ୟ :

ଲଙ୍କା—ସିଂହଳ ଦ୍ଵୀପ, ଏହାର ଅନ୍ୟ ନାମ ଶ୍ରୀଲଙ୍କା ।

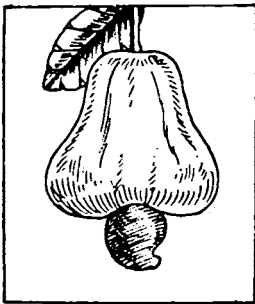

କଲମ୍ବୋ ଶ୍ରୀଲଙ୍କାର ରାଜଧାନୀ ।

—ଲଙ୍କାମରିଚ ।

ଲଙ୍କାଆମ୍ବ—ଏକଜାତୀୟ ସୁସ୍ବାଦୁ ଫଳ ।

ଅତିକାଳି ଲଙ୍କାଆମ୍ବ ଋଷ ଉପରେ ଖୋର
ତିଆଯାଉଛି ।

ଲଙ୍କାପତା—ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରେ ବାରମ୍ବାର ଯା'ଆସ
କରିବା ।

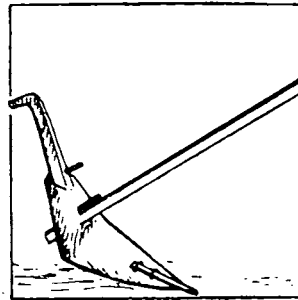
ପିଲାଟି କାହିଁକି ନିଛଟାରେ ଏଠି ଲଙ୍କାପତା
ହେଉଛି ।

ଲଙ୍କାର—ଜାହାଜ କିମ୍ବା ନୌକା ଅଟକାଇବା
ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଥିବା ଲୁହା
ଆଙ୍କୁଶ ।

ପାରଦୀପ ଠାରେ ଏବେ ଏକ ଚାପାନ୍ଦା ଜାହାଜ
ଲଙ୍କାର ପକାଉଛି ।

ଲଙ୍ଗଳ—ଜମି ଚାଲି ଯାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଥିବା
ଦେଶୀ ଯନ୍ତ୍ର ।

କାନ୍ଥରେ ଲଙ୍ଗଳ ଯାତରେ ତାଆ
ବନ୍ଧା ଭଲ ଆସି ବିଲରେ ଠିଆ ।

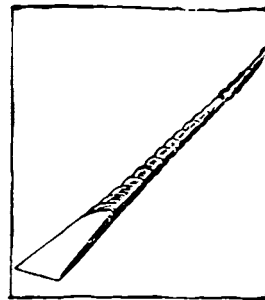
ଲଙ୍ଘନ—ଅତିକ୍ରମ, ଅମାନ୍ୟ ।

ଆଜନ କାନୁନ୍ ଲଙ୍ଘନ କଲେ ଦଣ୍ଡ ସୁନିଶ୍ଚିତ ।

ଲଙ୍ଘିବା—ଅତିକ୍ରମ କରିବା, ଡେଇଁଯିବା ।

ପରମେଶ୍ଵରଙ୍କ ଝୁପା ହେଲେ ପଶୁ ମଧ୍ୟ ଗିରି
ଲଙ୍ଘିପାରେ ।

ଲକ୍ଷ୍ମୀ—ତାଉଥିବା ଲୁହା ଦଣ୍ଡ ଦ୍ଵାରା ଦାଗବେଇ,

ବନ୍ଧୁକର ନଳ ଦ୍ଵାରା ଆଦାତ ।

ଲକ୍ଷ୍ମୀ, (ଲକ୍ଷ୍ୟା)—ଲଜ ।

ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନାରୀମାନଙ୍କର ଭୂଷଣ ।

ଲଞ୍ଚ—କଞ୍ଚିନ୍ ଶୁଳିତ ଓଞ୍ଜା ।

ଯୋଡ଼ାରୁ ପ୍ରତିଦିନ ଲଞ୍ଚ ସାହାଯ୍ୟରେ ଚୌଦ୍ୱାର
ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାତ୍ରା ନିଆ ଅଣା କରାଯାଏ ।

ଲଞ୍ଜାତାରା—ଧୂମକେତୁ ।

ଆକାଶରେ ଲଞ୍ଜାତାରା ଦେଖାଦେଇ ଦେଶର
କ୍ଷତିହୀନ ବୋଲି କୁହାଯାଏ ।

ଲଞ୍ଚ—ପିଲୁଆ ଶୁବ ପ୍ରକାଶ କରିବା ।

ପଥା : ଲଞ୍ଚ ଲଗାଇବା ।

—ଛଳନା କରିବା ।

ଲଞ୍ଚକା—ବାନ୍ଧି ଲମ୍ବାଇବା ।

ଲଞ୍ଚକାଇବା—ଓହ୍ଲାଇଦେବା, ବାନ୍ଧି ଲମ୍ବାଇ-
ଦେବା ।

ଲଞ୍ଚକିବା—ଓହ୍ଲାଇବା, ଲଞ୍ଜିରହିବା ।

କେତେବେଳେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏପରି ଲଞ୍ଚକିଥିବୁ ? ତଳକୁ
ଓହ୍ଲାଇ ଆ' ।

ଲଞ୍ଚଘଟ—ଗୋଳମାଳ ।

ଗୋପାଳ ବାବୁ କାହାରି ଲଞ୍ଚଘଟରେ ନ ଥାନ୍ତି ।

ଲଞ୍ଚପଟ—ସରସର ।

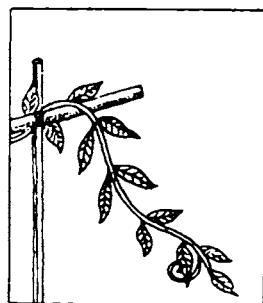
ଦିଲ୍ଲଟି କାହୁଁଥିଲେ ଲଞ୍ଚପଟ ହୋଇଛି ।

ଲଞ୍ଚରପଟର—ଗଢ଼େଇତଢ଼େଇ ହେବା ।

—କୌଣସି ଜାଗାରେ ଚାଲି ଏପଟ ସେପଟ
ହେବା ।

ଲଞ୍ଚା—ଲତା ।

ଲଞ୍ଚାଇବା—ଲତା ପରି ମାଡ଼ିବା ।

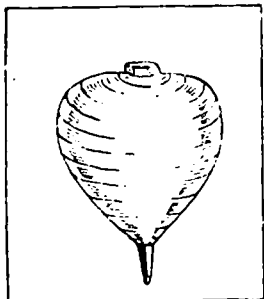
କାକୁଡ଼ି ଲତାଟି ରଞ୍ଜା ଉପରେ ଲଞ୍ଚାଇଲଣି ।

ଲଞ୍ଚି—ଘୋଷ୍ଟ ଜଙ୍ଗଲ, ଲତା ।

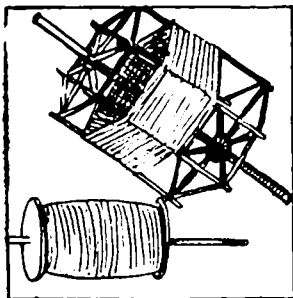

ତଥ୍ୟଯୋଗ ସବୁଦିନ ଲଞ୍ଚିକୁ ଛେଳି ଚରାଇବାକୁ
ପାଉଥିଲା ।

ଲଟୁ—ଏକପ୍ରକାର ଖେଳଣା ।

ଲଟେଇ—ସୂଆ ଗୁଡ଼େଇ ଉଠିବାର କାଠି ତିଆରି ପଦାର୍ଥ ।

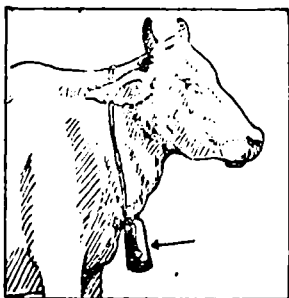

ଲଟେଇରେ ତେର ସୂଆ ଥାଏ ।

ଲଟେରୀ—କୁଆଖେଳ ।

ଋତୁଧାନ ଲଟେରୀରୁ ପାତାଘର ବାବୁ କଷେରଙ୍କା ପୁରସ୍କାର ପାଇଛନ୍ତି ।

ଲଡ଼କ—ଗାଈ, ମହୁଆ ବେକରେ ବାନ୍ଧିବା ପାଣ୍ଡି

କାଠରେ ତିଆରି ଦଣ୍ଡ ।

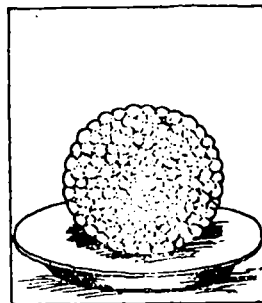
ଲଡ଼ବଡ଼—ଅସ୍ଥିର, ଦମ୍ଭକ ।

ହଠାତ୍ ସମ୍ଭାବନା ପାତ ସେ ଲଡ଼ବଡ଼ ହୋଇଗଲେ ।

ଲଡ଼ାଇ, (ଲଡ଼େଇ)—ସୁଇ ।

ଲଡୁ—ଏକପ୍ରକାର ମିଷ୍ଟାନ୍ନ ।

ଗଣେଶଙ୍କୁ ଖଦାଲଡୁ ଭୋଗ ଦିଆଯାଏ ।

ଲଣ୍ଠନ—ହାତୁକିନି ।

ଲଣ୍ଠଭଣ୍ଡ—ଝଙ୍କନ, ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ ।

ତୁଙ୍ଗାଗାରେ ଏହି ଲଣ୍ଠଭଣ୍ଡ ହେବାରେ କିଛି ଲକ୍ଷ ନାହିଁ ।

ଲଣ୍ଡା—କେଶହୀନ ।

ବାପା ମା ମରିଗଲେ ପୁଅକୁ ଲଣ୍ଡା ହେବାକୁ ପଡ଼େ ।
ପତ୍ର ଝଡ଼ା ଦେଇ ଚଢ଼ଟି ଲଣ୍ଡା ହୋଇଯାଇଛି ।

ଲଢ଼ିବା—ଯୁଦ୍ଧ କରିବା ।

ପାଠ ପଢ଼ିବି

କାଳିଆ ଘୋଡ଼ାରେ ଚଢ଼ିବି,

ମଧୁରାକୁ ସଙ୍ଗେ ଲଢ଼ିବି ।

ଲଣ୍ଡାବଗୁଲି—ବଣଜୁଳିଆ, ଇସବଗୁଲ୍ ।

ଲଣ୍ଡାବଗୁଲି ସରବତ୍ର ଦିଗଲେ ଯେତେ ଥଣ୍ଡା ରହେ ।

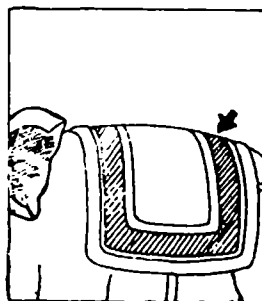
ଲିତଲିତ, (ଲିତପତ) — କଅଁଳ, ଦୃତତା ବିହୀନ ।

ଲିତା, (ଲିତକା) — ଏକ ଶ୍ରେଣୀର ଉଦ୍ଭିଦ ଯାହା
ଅନ୍ୟକୁ ଆଶ୍ରାକରି ବଢ଼େ ।

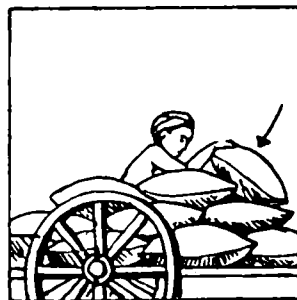
ଲିଆ—ଉପକଥା ।

ଗୋଟିଏ ମୂଳ କଥା ଭିତରେ ଲିଆ ଖଣ୍ଡିକାରେ ସେ
ବେଶ୍ ଧୁରନ୍ଧର ।

ଲଢ଼ନ—ବୋଝ, ହାତୀ ପିଠିରେ ପଡ଼ୁଥିବା ଆଘନ ।

ଲଢ଼ିବ, (ଲଢ଼ା)—ବୋଝେଇ କରିବା, ବୋଝେଇ ।

ଗାଡ଼ିରେ ବସ୍ତାବୁଡ଼ିକ ଲଢ଼ା ହେଲାଣି ।

ଲଢ଼ପଢ଼—ଗୋଳମାଳ ।

ଗୋପାଳକୁ ମୁଁ ଚିହ୍ନିନାହିଁ ? ବାବ ଲଢ଼ପଢ଼
କରୁକରୁ ତାର ଦିନ ଯାଉଛି ।

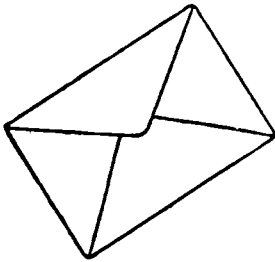
ଲପଟାଇବା, (ଲପଟେଇବା)—ଜଡ଼ାଇଦେବା,
ଲଗାଇଦେବା ।

ଲପନ - ବଦନ, ମୁଖ, କଥନ ।

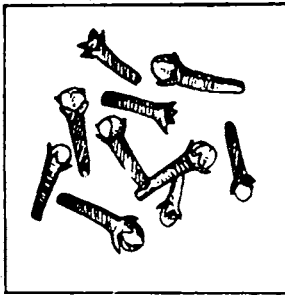
ଲପା—ଲଞ୍ଜ ।

ଲଫାଫା—ଚଠି ପଠାଇବା ଖୋଳ ।

ଅତିକାଳି ଖଣ୍ଡେ ଲଫାଫାର ମୂଲ୍ୟ ପଞ୍ଚାବନ ପଇସା ।

ଲବଙ୍ଗ—ଗଛର ଫୁଲ, ମସଲ ଶ୍ରବରେ ବ୍ୟବହୃତ ।

ଲବଙ୍ଗ ଗଛର ଛାଇ ଗୋ

ଫୁଲ ବଉଳବେଣୀ,

ବେଣୁ ବିନୋଦିଆ ଯେଣେ ଯାଉଥାଉ

ସେଣେ ହୁରି ପଡ଼ୁଥାଉ ଗୋ ।

ଲବଙ୍ଗ ତିଆ ପାନ ବହୁତ ବାସେ ।

ଲବଣ—ଲୁଣ ।

ବହୁତ କେରୁ ଲବଣ ସଂସ୍ତୁତ କରଯାଏ ।

ଲବଣି, (ଲବଣୀ)—ଲୁହଣି ।

ଲବ୍ଧ—ପାଇଥିବା, ଉପାର୍ଜନ କରିଥିବା ।

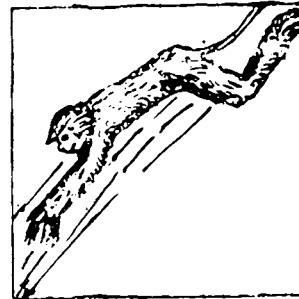
ନବବରର କଷ୍ଟ ଲବ୍ଧ ସମ୍ପତ୍ତି ମୁହୂର୍ତ୍ତକରେ ନିଆଁରେ
ପୋଡ଼ି ହାରଖାର ହୋଇଗଲା ।

ଲଭିବା—ପାଇବା ।

ଲଭ୍ୟ—ପ୍ରାପ୍ୟ, ଯାହା ପାଇବାର ଯୋଗ୍ୟ ।

ଲମ୍ଫିଟ—ଲେଣ୍ଠା, ଠକ ।

ଲମ୍ଫ—ଢାଆଁ କୁଦା ।

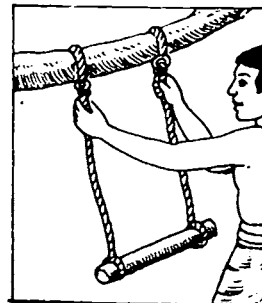
ବାନରମାନେ ଲମ୍ଫ ଦେବାରେ ପଡ଼ୁ ।

ଲମ୍ବ—ଦୈର୍ଘ୍ୟ ।

ଏ କୋଠରୀଟିର ଲମ୍ବ, ପ୍ରସ୍ଥ ପ୍ରାୟ ସମାନ ।

ଦୋଳାୟମାନ, ଝୁଲୁଥିବା ।

ଲମ୍ବନ—ଆଶ୍ରୟ, ଝୁଲଣ ।

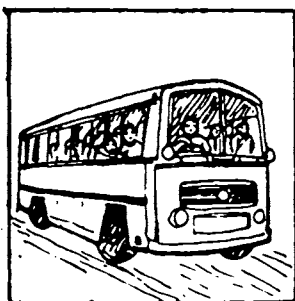
ଲମ୍ବା—ଦୀର୍ଘ, ଡେଙ୍ଗା ।

ଲମ୍ବ—ଗୀତ ଓ ବାଜା ଶବ୍ଦରେ ବ୍ୟବହୃତ ସମାନ ସମୟ ବ୍ୟବଧାନ ।

—ଲମ୍ବ ହୋଇଯିବା, ମିଶିଯିବା ।

—ଧାନ ।

ଲକ୍ଷ—ବହୁ ଯାତ୍ରୀ ବସୁଥିବା ମଟର ଗାଡ଼ି ।

ବାରିପଦାରେ ଭଉଁଜର ବାହାଘର ହେଲା । ଲକ୍ଷରେ ବରଯାତ୍ରୀମାନେ ଯାଇଥିଲେ ।

ଲଲୁଟ—କପାଳ, ଭାଗ୍ୟ ।

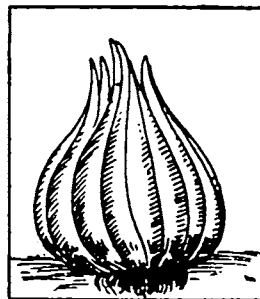
ଲଲଟ ଲିଖନ କେ କରିବ ଆନ ?

ଲଲମ—ଭୂଷଣ, ଲଲଟର ଭୂଷଣ, ଚନ୍ଦ୍ର ।

ଲଳିତ—ସୁନ୍ଦର; କୋମଳ ।

ଲଗୁନ—ରସୁଣ ।

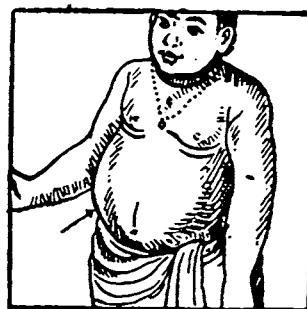

ଲକ୍ଷିତ—ବାଞ୍ଛିତ ।

ଲକ୍ଷକର, (ଲକ୍ଷର)—ସୈନ୍ୟ, ଖଲ୍ଲସୀ ।

ଲକ୍ଷମ—କଫ ।

ଲକ୍ଷରପକ୍ଷର—ମୋଟା ଲେକର ଧୀର ଶୁଳ ।

ଘସର ଘସର ପଦର ଘସର

ଆହୁରି ଘସର ପାଣି

ତମେ ଯହିଁପାଇଁ ଲକ୍ଷର ପକ୍ଷର

ଆମେ ସେ କଥାଟି କାଣି-

ଲସା, (ଲସି)—ଫଳ, ପୁଷ୍ପ ଆଦିର ଡେମ୍ଫ ଘୁଙ୍ଗିଦେଲେ ତହିଁରୁ ବହୁଥିବା ରସ ।

ଅଥ ଲସା ଲଗିଲେ ଦେହରେ ଘା' ହୁଏ ।

ଲସିକା—ଲଳ, ପାଟିରେ ଜାତ ହେଉଥିବା ଚରଳ ପଦାର୍ଥ ।

ଲସିତ—ଆନନ୍ଦିତ ।

ଲହକା—ପତଳା, ହଲୁଥିବା, ନଇଁ ଝସି ପଡ଼ୁଥିବା ।

କହ ଲହକା ପତଳ ଲେଖା
ତା ଫଳ ଢିକାଏ ମୁଣାଏ ଲେଖା ।

ଲହଡ଼ା, (ଲହଡ଼)—ତେଉ ।

ବାତ୍ୟା ଫଳରେ ସମୁଦ୍ରରେ ଏକମିତର ଉଚ୍ଚର ଲହଡ଼ା ମାଡ଼ିଆସିଲା ।

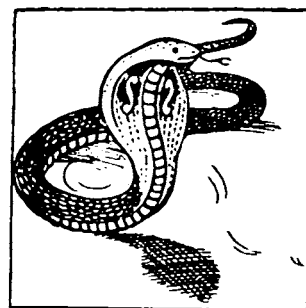
ଲହର—ପ୍ରବାହ, ସ୍ରୋତ ।

ଯଥା : ସଙ୍ଗୀତର ଲହର ।

ଲହରୀ, (ଲହରୀ)—ତରଙ୍ଗ ଡେଉ ।

ଲହଲହ—ବାରମ୍ବାର ହଲୁଇବା ।

ସାପଟି ଢିକ ଲହଲହ କରୁଛି ।

ଲହୁ—ରକ୍ତ ।

ଲହୁ ଜୁହ ଦେଇ ଆମେ ସ୍ବାଧୀନତା ପାବୁଛୁ ।

ଲହୁଣି—ବସାଦହୁକୁ ଚରଣା ଦ୍ଵାରା ମନ୍ଦି ତହିଁରୁ ବାହାର କରାଯାଇଥିବା ବସନସ୍ଥ ପଦାର୍ଥ ।

ଲହୁଣିକୁ ନିଆଁରେ ଗଢ଼େନ କରି ତହିଁରୁ ଘିଅ ବାହାର କରାଯାଏ ।

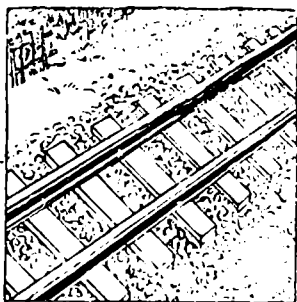
ଲହୁରୁଣି, (ଣି)—ନଖ କାଟିବାପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଅସ୍ତ୍ର ।

ଲଘବେରୀ—ଯେଉଁଠାରେ ବହୁ ପତ୍ର ବା ପାଇଁ
ରଖାଯାଇଥାଏ ।

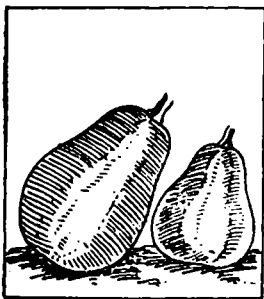
ଆମ ଗାଁରେ ଏପା ବାଁ ଲଘବେରୀଟିଏ ନ ଥିଲା ।

ଲଘନ୍—ଗାର, ରେଖା ।

ବେଳ ଲଘନ୍ ଆମ ଘରପାଖେ ଯାଇଛି ।

ଲଘ (ନାଉ)—କେନ୍ଦ୍ରକାର ଫଳ, ଏହା ତରକାଶରେ

ତରକାର ହୁଏ ।

ଲଘ—ଜଉ ।

—ଘର ମାରିବାର ଲଘ୍ୟ ।

ଅଳ୍ପ ଲଘ ବିନ୍ଦିବାରେ ବିଶେଷ ନିପୁଣ ଲାଗେ ।

ଲଘରକ, (ଲଘରକ)—ନିସ୍ବର ଭୂମି ।

ଲଘି—ଭୁଲ ।

ତାଙ୍କ ଝିଅ ଲଘି ବରଟିଏ ପାଇବା ପାଇଁ ସେ ବହୁତ
ଧରି ଘୋର ପଡ଼ିଲେଣି ।

ଲଘିବା, (ଲଘିରହିବା)—ଫୁଲର ଘୋଲ ବା
ଲଘିରହିବା ।

ଲଘୁଆଣି—ବୁକ୍ତିରେ ନିଆଁ ଲଗାଇବା ପାଇଁ
ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଥିବା ସବୁପଦ୍ମ କାଠ ।

ଆଲେ ବୋହୂ; ବୁକ୍ତିରେ କିଛି ଲଘୁଆଣି ଦେଇଦେ ।

ଲଘବ—ହାଲୁକା ।

ପୁଅଟି ପାରିପଲେ ମୋର ହୁଣ୍ଟା ଲଘବ ହେବ ।

ଲଘିବା—ବନ୍ଧୁକ ଫୁଟାଇବା ।

ଶିକାରୀ ମଣ୍ଡା ଉପରୁ ମଣିଷଟିଆ ବାଉକୁ
ଲଘୁଦେଲେ ।

ଲଘ—ଲଘା ଶବ୍ଦର ଅପଭ୍ରଂଶ ।

ତାଙ୍କ ନିଜକଥା ଧରପଡ଼ିଯିବାରୁ ସେ ଲଘରେ ପୁଅ
ଦେଖାଇ ପାରୁନାହାନ୍ତି ।

ଲଜା—ଶର ।

ଲଜକୁଳା—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଲଜ କରେ ।

—ସ୍ତ୍ରୀ ଲଜରେ ଲଜକୁଳୀ ।

ପିଲାଟି ଭରି ଲଜକୁଳା ।

ଲଜକୁଳୀ—ଏକପ୍ରକାର ଲତା ।

ଲଜକୁଳୀ ଲତାକୁ ଛୁଇଁବା ମାତ୍ରେ ତାହା ଡାଉଳି ପଡ଼େ ।

ଲଜୁଆ, (ଲଜୁକ)—ଲଜ ସୂକ୍ତ ।

ଯଥା : ଲଜୁଆ ଆଖି ।

ଲକ୍ଷ୍ମ—ଉକ୍ରୋଚ ।

କୌଣସି କାମ ହାସଲ କରାଇବା ପାଇଁ ଲକ୍ଷ ନେବା ଓ ଲକ୍ଷ ଦେବା ଭରତ୍ସ ଦଣ୍ଡନାୟ ।

ଲକ୍ଷୁଆ ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଲକ୍ଷ ନିଅନ୍ତି ।

ଲକ୍ଷ୍ମିନ—ଚନ୍ଦ୍ର; କଳଙ୍କ, ଅଳଙ୍କାର ।

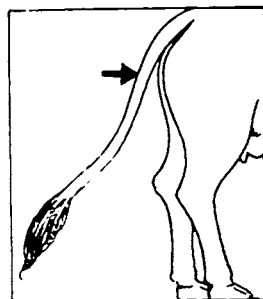
ଯଥା : ଶ୍ରବଣ ଲକ୍ଷ୍ମିନ ।

ଲକ୍ଷ୍ମିନୀ—କଳଙ୍କ ଲଗାଇବା, ଅପମାନ, ଭର୍ତ୍ତିନା ।

ସ୍ବାଧୀନତା ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଯୋଗଦେଇ ପରିବାର ପରିଚଳନା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ଅନେକ ଲକ୍ଷ୍ମିନୀ ସହିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା ।

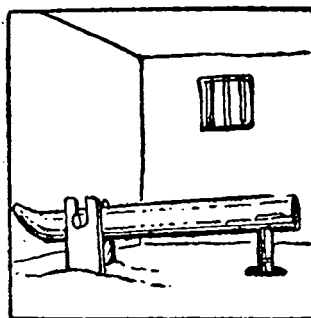
ଲକ୍ଷ୍ମିତ୍ର—ଅପମାନିତ, କଳଙ୍କିତ ।

ଲଞ୍ଜ—ଲଙ୍ଗୁଡ଼ ।

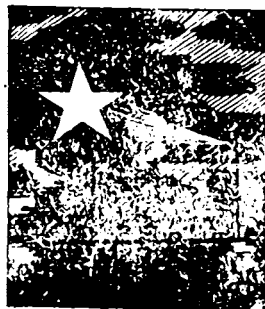
ଲଞ୍ଜ—ସରୁ ରେଖା ।

କଞ୍ଚୁଳରେ ପିଲାମାନଙ୍କ ଆଖିରେ ଲଞ୍ଜ କାଟିଲେ ଭଲ ଦେଖାଯାଏ ।

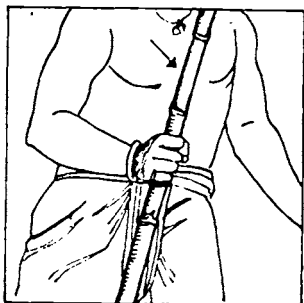
—ଡିଜିର ଶେଷଭାଗ ।

ଲଞ୍ଜି ତରା, (ଲଞ୍ଜା ତାରା)—ପୁଞ୍ଜ ଥିବା ନକ୍ଷତ୍ର, ଧୂମକେତୁ ।

୧୯୮୫ ମସିହାରେ ହେଲି ଲଞ୍ଜା ତାରା ଭୂପୃଷ୍ଠକୁ ଦେଖାଯିବ ବୋଲି ଗଣନା କରାଯାଇଛି ।

ଲୁଠି—ବାଡ଼ି ।

ଲୁଣିଆ—ଅସୁନ୍ଦର, ଶୂନ୍ୟ, ଖାଲି ।

ଗଛଟିରୁ ସବୁ ଫୁଲ ତୋଳିନେଇ କିଏ ଲୁଣିଆ କରିଦେଇଛି ।

ଲୁଣି—ଲୁଣା ହୋଇଥିବା ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ ।

ଲୁତ—ଗୋଇଁଠା ।

ଲୁବଣ୍ୟ—ଘୌଘର୍ଯ୍ୟ, କାନ୍ଥ ।

କୋଟି ଲୁବଣ୍ୟ ନିଧିରେ ପଦ୍ମ ତୁଝି,
କି ଅସ୍ମତେ ତୋ ତନୁ ଗଢ଼ିଲୁ ତିହି ।

ଲୁଭ—ପାଇବା, ଉପାର୍ଜନ, ଅଧିକା ଧନ ।

ଲୁପ୍ତକ, (ଲୁଚକ)—ଉପସ୍ତକ; ସୁନ୍ଦର ।
ଫଳଟି ଖାଇବା ଲୁପ୍ତକ ପାଟିନାହିଁ ।

ଲୁମା—ତକ୍ତ ଦେଶର ବୌଦ୍ଧ ପୁରୋହିତ ।

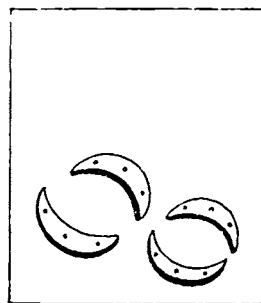
ଦଳାଇଲମା ତିବ୍ବତୀୟମାନଙ୍କର ଧର୍ମ ବୁଦ୍ଧ ।

ଲୁଲ—ଛେପ, ପାଟିରୁ ବାହାରୁଥିବା ତରଳ ପଦାର୍ଥ ।

ଲୁଲ—ରକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ ।

ଧଳା ଗୋଲପର ବରିଷ୍ଠ ଭିତରେ ଲୁଲ ଗୋଲପ
ଗଛଟି ବେଶ୍ ସୁନ୍ଦର ମାନୁଛି ।

ଲୁଲ, (ନାଲ)—ଘୋଡ଼ା ଓ ବଳଦ ଖୁସ୍ରେ ମାରିବା
ଲୁହା ପାତ ।

ଲୁଲଗୁ—ଲୋଭ ।

ପାଟି ଲୁଲଗୁକୁ ସେ ଅଧିକ ଖାଇଦେଲେ ।

ଲୁଲନ—ଆଦରରେ ପାଳିବା ।

ମାତାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁପରେ ଦାଞ୍ଜ ଭଉଣୀ ଦାନୋଦରଙ୍କର
ଲୁଲନ ପାଳନ ଭର ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ।

ଲୁଲ-ପଗଡ଼ି—ପୋଲିସ୍ ।

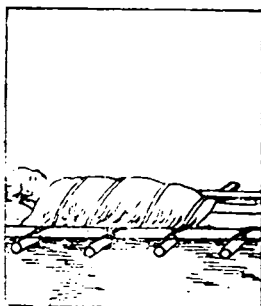
କି ଧନୀ ଦରିଦ୍ର କି କୋଟିପତିଏ
ଲୁଲ-ପଗଡ଼ିକ ନ ତରଇ କିଏ ?

—ରାଧାନାଥ ।

ଲୁଲସା—ଲୋଭ, ଆଶା ।

ବୟସ ବଢ଼ିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମଣିଷର ଲୁଲସା
ବଢ଼ୁଥାଏ ।

ଲୁହ—ଶବ, ମୃତ ଶବ୍ଦର ।

ଲୁହ—ନୃତ୍ୟ, ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଙ୍କ ନାଚ ।

ଲିଆ—ଖଇ ।

ବହୁତ ଯାତାଯିବା ଧାନକୁ ଘଡ଼ି ଲିଆ ତିଆରି କରାଯାଏ ।

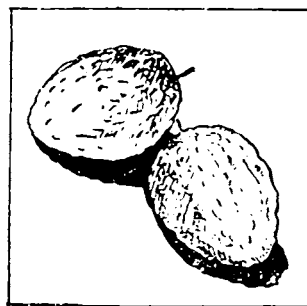
ଲିଖ—ସୂତ୍ର ଉକ୍ତି ।

ଲିଖନ—ଲେଖିବା କାମ ।

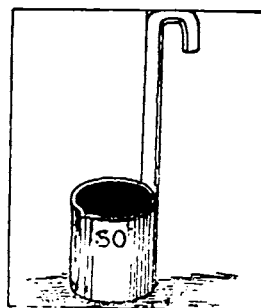
ଲିଖନ ପଠନ, ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କର କାମ ।

ଲିଚୁ—ମିଠା ଫଳ ବୃକ୍ଷୋପ ।

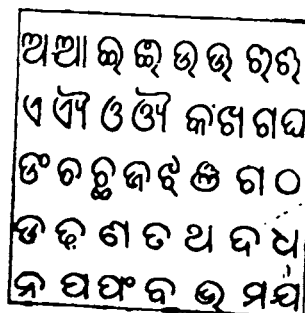
ଲିତା—ସମୟ ମାପ ପାଇଁ ପୂର୍ବେ ପ୍ରଚଳିତ ଏକକ ।

ଲିଟର—ତରଳ ପଦାର୍ଥର ମାପ ।

ହଜାରେ ମିଲିଲିଟରରେ ଏକ ଲିଟର ହୁଏ ।

ଲିପି—ଅକ୍ଷର ।

ଇଂରାଜୀ ବର୍ଣ୍ଣମାଳା ଅପେକ୍ଷା ଓଡ଼ିଶା ବର୍ଣ୍ଣମାଳା ର ଲିପି ସଂଖ୍ୟା ଅଧିକ ।

—ଚିଠି ।

ଲପିକାର—ଲେଖକ ।

ଲପିବନ୍ଧ—ଲେଖାଯାଇ ରହିବା ।

ଇତିହାସରେ ଶେଷ, ମାସ ଦିନର ବିବରଣୀ ଲପିବନ୍ଧ ହୋଇ ରହେ ।

ଲପ୍ତ—ଚଳିତ ।

ତେଲ ଲପ୍ତ କାଷ୍ଠ ଖଣ୍ଡରେ ଅଗ୍ନି ସଂଯୋଗ କରାଗଲା ।

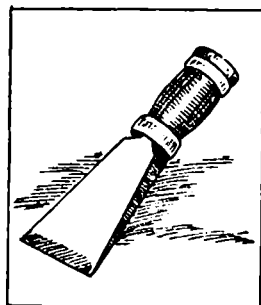
—ଜଡ଼ିତ, ସମ୍ବୁକ ।

ସେ ସେହି କୁ ଚକ୍ରାନ୍ତରେ ଲପ୍ତ ଥିଲେ ।

ଲମ୍ବ—ଏକ ଜାଣିତ ବୃକ୍ଷ ଓ ଏହାର ଫଳ ।

ଲହଣୀ—ବଡ଼େଇ କାମରେ ବ୍ୟବହୃତ ଦେଉଥିବା ।

ଏକ ଯନ୍ତ୍ର ବିଶେଷ ।

ଲୀନ—ଲମ୍ବ ପ୍ରାପ୍ତ, ଶେଷ ହୋଇଥିବା ।

କାଳକ୍ରମେ ଆମ ରାଜ୍ୟର ଅନେକ ପ୍ରାଚୀନ କୀର୍ତ୍ତି ଲୀନ ହେବା ଉପରେ ।

ଲୀଳା—ଉତ୍ସବ ।

—ରାମକୃଷ୍ଣ ଇତ୍ୟାଦିଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ନିଳାପ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଥିବା ଗୀତାଉପନ୍ୟାସ ।

ଆଜି ଆମ ଗାଁରେ କୃଷ୍ଣଲୀଳା ହେବ ।

ଲୁକ୍କାୟିତ—ଗୁପ୍ତ, ଅଦୃଶ୍ୟ ।

ନେତାଜୀ ଉଦ୍‌ବେଗରେ ଲୁକ୍କାୟିତ ଭାବେ ତେଲରୁ ପଳାଇ ଯାଇଥିଲେ ।

ଲୁଖରା, (ଲୁଖୁରା)—ଶୁଖିଲା, ତେଲ ବିହୀନ ।

ତେଲ ଅଭାବରୁ ଗୋଟିଏ ଲେଟକ ଅନେକ ଦିନ ଧରି ମୁଣ୍ଡ ଲୁଖରା ରଖନ୍ତି ।

ଲୁଚକାଳି, (ଲୁଚୁକାଳି)—ଏକପ୍ରକାର ଖେଳ ଯନ୍ତ୍ରରେ

କେତେକ ଖେଳାଳୀ ଲୁଚନ୍ତି ଓ ଜଣେ ସେମାନଙ୍କୁ ଖୋଜେ । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଖୋଜୁଥିବା ଖେଳାଳୀ ଯାହାକୁ ଖୋଜି ଧରେ ସେ ଭୋର ହୁଏ ।

ଲୁଚି—ମଇଦା ଓ ଘିଅରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଏକ ଖାଦ୍ୟ   ଲୁଣିନ—ଅପହରଣ ।

ପଦାର୍ଥ ।

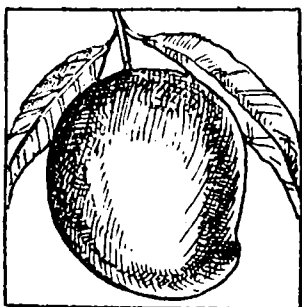
ଲୁଟି, (ଲୁଟିଫାଟି)—ବଳପ୍ରୟୋଗ ପୂର୍ବକ ଅପହରଣ ।

ଲୁଟିବା—ଜବରଦସ୍ତ ନେଇଯିବା ।

ତକାସତମାନେ ସମସ୍ତେ ଲୁଟି ନିଅନ୍ତି ।

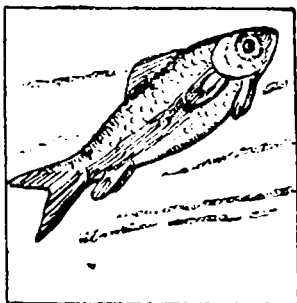
ଲୁଠିବା—ଚାଡ଼ିବା ।

ଲୁହୁପୁହୁ—ଅତି ନରମ (ପତଳା ଫେବା) ।

ଅନ୍ଧଟି ପାଟି ଲୁହୁପୁହୁ ହୋଇଗଲାଣି ।

ଲୁଣି, (ଲୁଣିଆ)—ଅଧିକ ଲୁଣ ମିଶା ।

କୁଣି ମାଛ ଅଧିକ ଖାଇବା ତେଜୁ ପାଇଁ ଶକିକାରକ ।

ମହମ୍ମଦ ଘୋରୀ ବାରଘାର ଭରତ ଆକ୍ରମଣ କରି
ଅନେକ ଧନ ସମ୍ପତ୍ତି ଲୁଣିନ କରିଥିଲେ ।

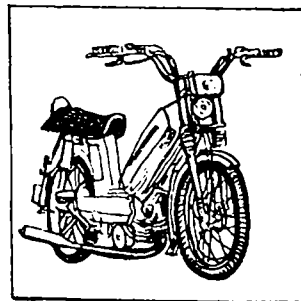
—ଗଡ଼ିବା ।

ପୂଜାପାଠରେ ସେ ଭୁଲୁଣିନ ପୂର୍ବକ ପ୍ରଣତି
ଢ଼େଇଲେ ।

ଲୁଣିତ—ସାହାକୁ ଲୁଣିତ କରାଯାଇଛି ।

ସୋମନାଥ ମନ୍ଦିର ପୁରତାନ ମାମୁଦଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଲୁଣିତ
ହୋଇଥିଲା ।

ଲୁନା—ପେଟ୍ରାଲ ଚାଳିତ କମ୍ ଶକ୍ତି ବିଶିଷ୍ଟ ଦୁଇ-

ଚକିଆ ଯାନ ।

ଲେଉଟିବା—ଫେରିବା ।

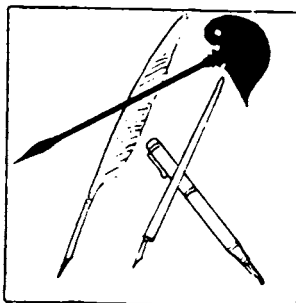
ବେଳ ହେଲାଣି । ଏଥର ଗାଈପଲ ଘରକୁ
ଲେଉଟିବେ ।

ଲେଖକ—ଯେ ଲେଖନ୍ତି ।

ଫକୀରମୋହନ ସେନାପତି ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ଜଣେ
ବଡ଼ ଲେଖକ ।

ଲେଖନ — ପୂର୍ବେ

ତା ଲ ପ ସ ରେ
ଲେଖିବା ନିମନ୍ତେ
ବ୍ୟବହାର କର
ଯାଉଥିବା ଲୁହାର
ମୁନିଆ କଲମ ।

ଲେଖନୀ—କଲମ, ଯାହାଦ୍ୱାରା ଲେଖାଯାଏ ।

ତୁମ ଲେଖନୀ ଆହୁରି ଟାଣ ହେଉ ।

ଲେଖାଏଁ, (ଲେଖାରେ) — ଗଣତରେ ବା ଗଣନାରେ ।

ପାଞ୍ଚଖଣ୍ଡ ଲେଖାଏଁ ବହି ପିଲାମାନଙ୍କୁ ବଢ଼ାଗଲା ।

ଲେଖାଯୋଗା—ଦୂର ସମ୍ପର୍କରେ ।

ଲେଖାଯୋଗାରେ ସେ ମୋର ମାମୁଁ ହେବେ ।

ଲେଙ୍କଡ଼ା—ପୁରୁଣା
ଲୁଗାଖଣ୍ଡ ।

ଭିକାରୀଟି ଛିଡ଼ା
ଲେଙ୍କଡ଼ା ଖଣ୍ଡେ
ପିଟିଛି ।

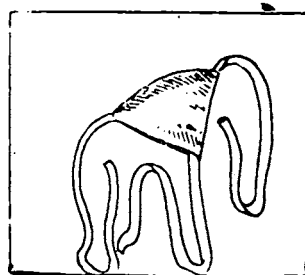

ଲେଙ୍କଡ଼ା—ଛୋଟା ।

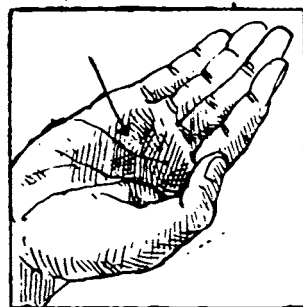

ତୈମୁରଲଙ୍ଗ ଲେଙ୍କଡ଼ା ଥିଲେ ।

ଲେଙ୍ଗୁଟି—କୌପୁରୀ ।

ଲେଡ଼ି—ହାତ ପାପୁଲର ମଝି ଖାଲୁଆ ଅଂଶ ।

ଲେଡ଼ିରୁ କହୁଣୀକୁ ବହିରଲେ ଆଉ ବାଟ ନ ଥିବ ।

ବେଳ ଥାଉ ଥାଉ ଉପାୟ କର ।

ଲେଞ୍ଜର—ଅଡ଼ୁଆ, ଅସମ୍ଭବ, ଅଳିଆ ।

ଯଥା : ଅତିର ଲେଞ୍ଜର ।

ଲେପ — ବୋଳାଯିବା ।

ବାଘରେ ବୁନ ଲେପ ଦିଆଯାଇଛି ।

ଲେପ୍‌ଟେଇ — ଆୟୋଜିବା   ଅବସ୍ଥାରେ   ଲୁଚି
ରହିବା ।

ବାଘଟି ଶିକାର ଉପରକୁ ଡେଇଁବା ପୂର୍ବରୁ
ଲେପ୍‌ଟେଇ ପଡ଼ିଛି ।

ଲେଖ — ଅଳ୍ପ । — ତାଙ୍କ ମନରେ ଲେଖମାତ୍ର ଦୁଃଖ,
ନଥିଲା ।

ଲେସିବାୟ (ଲିଶିବା) — ବୋଳିବା, ଲେପିଦେବା ।

ଲେକ — ଅନୁର, ମନୁଷ୍ୟ, ଜନସାଧାରଣ, ପ୍ରଜା ।

ଲେକତନ୍ତ୍ର — ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଶାସିତ ବସ୍ତୁ
ପରିଚ୍ଛେଦନା ବ୍ୟବସ୍ଥା ।

ଲେକଦେଖାଣିଆ — ଆନ୍ତରିକତାସ୍ଥାନ, ଉପର
ଠାଉଣିଆ ।

ଲେକନାୟକ — ଜନତାର ନେତା ।

ଲେକନିନ୍ଦା — ଜନତା ଦ୍ଵାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ଅପମାନ ।

ଲେକପ୍ରସିଦ୍ଧ — ପୃଥିବୀ ବିଖ୍ୟାତ ।

ଲେକମତ — ଜନତାର ମତ ।

ଲେକମୁଖ — ଜନତାର ମୁହଁ, ଅର୍ଥାତ୍ ମତ ।

ଲେକଲଜ୍ଞ — ଲେକନିନ୍ଦା ଜନତା ଲଜ ।

ଲେକସାନ — ଷଡ଼ ।

ଲେକହତେଶୀ — ସମାଜର କଲ୍ୟାଣକାମୀ ।

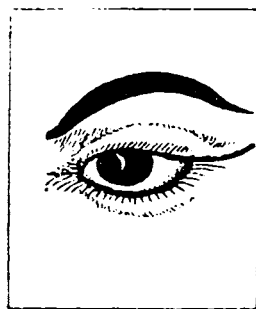
ଗୋପବନ୍ଧୁ ଜଣେ ଲେକହତେଶୀ ନେତା ଥିଲେ ।

ଲେକାନ୍ତର — ମୃତ୍ୟୁ ।

ଲେକାରଣ୍ୟ — ବହୁ ଲୋକରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ଲେକାଲୟ — ଜନବସତି, ଜନପଦ ।

ଲେତନ — ନୟନ, ଚକ୍ଷୁ ।

ଯଥା : କମଳଲେତନ ।

— ଦର୍ଶନ ।

ଲେକ ଲେତନ ।

ଲେଖକୋରୁ — ମୋଡ଼ିମାଡ଼ି ହୋଇ ରହିବା ।

କାରଣଟି ଲେଖକୋରୁ ହୋଇଗଲାଣି ।

ଲେଟଣି — ବନ୍ଦି ଗ୍ରହଣିତ୍ଵା, ତଳେ ମାଡ଼ିଥିବା
ଲେଉଟୁଥିବା ।

ଲେଡ଼ିବା — ଖୋଜିବା ।

ଲେଉଟକ—ଲୁହ ।

ଲେପ—ଧୂସ, ଶେଷ ।

ଆଜିକାଲି ବଡ଼ ଜନ୍ମମାନେ ଧାରେ ଧାରେ ଲେପ
ପାଉଛନ୍ତି ।

ଲେହୁତ—ନାଲିଆ ।

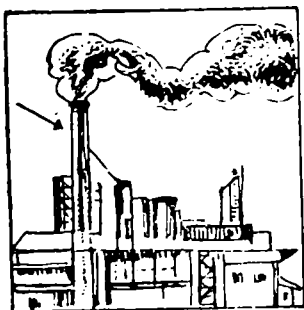
ପଶ୍ଚିମ ଦିଗରେ ବୁଡ଼ଇ ରବି
ଆହା କି ସୁନ୍ଦର ଲେହୁତ ଛବି ।

ଲେକସଭା—ଭୋଟଦାତାମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ସିଧାସଳଖ
ନିର୍ବାଚିତ ହୋଇଥିବା ପ୍ରତିନିଧିମୂଳକ ସଭା ।

ପ୍ରତି ପାଞ୍ଚବର୍ଷରେ ଥରେ ଲେକସଭା ପାଇଁ ନିର୍ବାଚନ
କରାଯାଏ ।

ଲୌକିକ—ସାଧାରଣ, ସାମାଜିକ, ମନୁଷ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ,
ଲୋକପ୍ରଚଳିତ ।

ଲୌହ—ଲୁହା ।

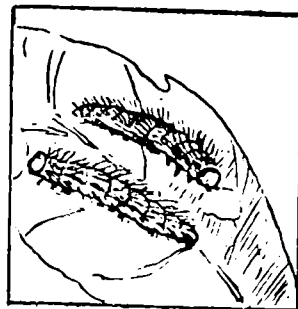

ବରଭୁବନେଶ୍ଵରରେ ଏକ ଲୌହ କାରଖାନା ଅଛି

ଶଅର୍—ଶବର, ଏକ ଚାନ୍ଦାଡ଼ିଆ ଜାତି ।

ଶଅଁ ବାଲୁଆ—ଟାଣୁଆଁ ଲୋମ ଥିବା ଗୋକ ।
ଦେହରେ ଲାଗିଲେ କୁଣ୍ଡାଇଦୁଏ ।

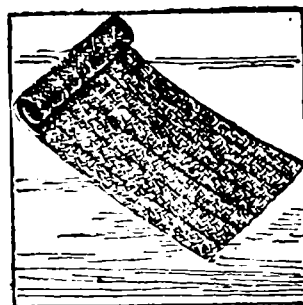

ବର୍ଷାଦିନେ ବହୁତ ଶଅଁ ବାଲୁଆ ବାହାରନ୍ତି ।

ଶଉଚ—ଶୌଚ ଶବ୍ଦର ଅପଭ୍ରଂଶ; ପବନ, ଶୁଦ୍ଧ ।

ତାଙ୍କର ଜଣେ ଆତ୍ମୀୟଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁର ଦଶାହ ଶଉଚ
କ୍ରିୟାରେ ଯୋଗ ଦେବାପାଇଁ ସେ ଗ୍ରାମକୁ ଯାଇଛନ୍ତି ।
ଦଶଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ଅଶୌଚ ଥିଲେ ।

ଶଉପ—ମସିଣା, ଶୀତଳ ପଟି ।

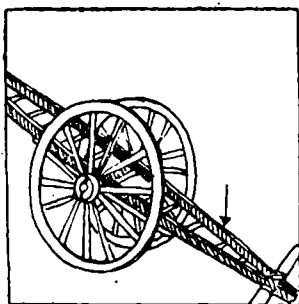

ସକାଳ ଗାଧ ଓ ଶଉପ ଲାଗିଲେ ଶଉପ ଦିଆର୍
ହୁଏ ।

ଶକ—ମଧ୍ୟସିଆର ପ୍ରାଚୀନ ଜାତି ବଂଶେଷ ।

ରାଜା ଶକାଦିତ୍ୟ ଶକାବ୍ଦର ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ।

ଶକଟ—ଶଗଡ଼ ।

ଆମ ଦେଶର କେତେକ ଅଞ୍ଚଳରେ ପରିବହନ
ନିମନ୍ତେ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଶକଟର ବ୍ୟବହାର
କରାଯାଉଛି ।

ଶକଟ-ଶୂଳକ—ଶଗଡ଼ିଆ ।

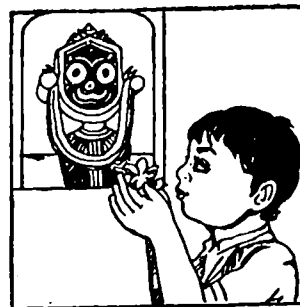

ଶକତି—ଶୁର୍, ବଡ଼, ମଜବୁତ୍, ଦୃଢ଼, କଠିନ,
ଗୁରୁତର, ଅତ୍ୟନ୍ତ ।

ଦାରସିଂ ତଥେ ଶକତି ମଲ୍ଲ ଯୋଦ୍ଧା ।

ଶକତି, (ଶକ୍ତି)—ଶମତା, କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାପାଇଁ ଯାହା
ବଳ ଯୋଗାଏ ।

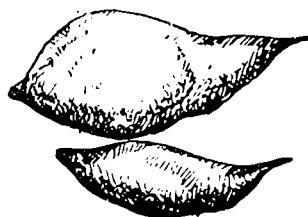

ତୁମ ଚରଣରେ ମୋର ଭକତି,
ଦିଅ ବିପଦେ ଯାହାଏ ଶକତି ।

ବଡ଼ ବଡ଼ ନଦୀର ଜଳକୁ ଆନିକଟ ବା ବନ୍ଧୁଆର
ଅଟକାଯାଇ ଜଳସ୍ରୋତରୁ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ
କରାଯାଏ ।

ଶକର—ଗୁଡ଼, ଚିନି ।

ଶକରକନ୍ଦ—ବଣଜାତ ଏକ ପ୍ରକାରର କନ୍ଦମୂଳ
ଯାହା ମିଠା ଗୁଡ଼ଯୁକ୍ତ ।

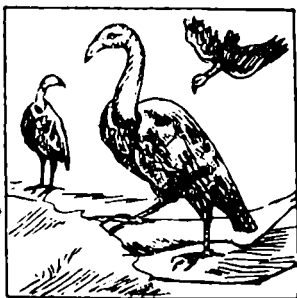

ଶକଳ—ଖଣ୍ଡ ବା ଅଂଶ ।
—ଚମ୍ପ ।

ଶକାୟ—ଶକାଦିତ୍ୟଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ଅନ୍ଧ ବା ବର୍ଷ ।

ଶକ୍ତିନ—ଶୁଭ ବା ଅଶୁଭ ସୁରୁତ୍ଵଥିବା ଚନ୍ଦ୍ର ।
—ଏକ ଜାତୀୟ ପକ୍ଷୀ, ଶାଗୁଣା ।

ଶକୁନି—ଚଢ଼େଇ, ଶାଗୁଣା ।

ରବିହେଲେ ଶକୁନି-ପିଲ
ମଣିଷ ମାଉସ ଲାଗି ଉଡ଼ାଗରେ ରହେ ଜାଗି
ନୂଆ ମୁରୁଦାର ଦେଖି ମାରଇ ତିଲ୍ଲ ।

—ସକି ରାଉତରାୟ ।

ଶକୁନ୍ତ—ଶାଗୁଣା ପକ୍ଷୀ ।

ଶକ୍—ଇନ୍ଦ୍ର ।

ଶକ୍ତକାମୁକ—ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ ।

ମଣ୍ଡେ ଜାମୁତ ଭଲ ଶକ୍ତକାମୁକ
ଆଶା ଉଡ଼େଲେ ଯଥା ଅସ୍ତ୍ର କି ମୁଖ ।

ଶକ୍ତଗୋପ—ସାଧବବୋହୂ ଗୋପ ।

ଶଙ୍କର—ଶୁଭକାରକ ।

ଶଙ୍କରଭରଣ—ଏକ ପ୍ରକାର ଛନ୍ଦ, ରାଗିଣୀ ।

ସତ୍ୟପଥେ ଧର୍ମପଥେ ଘେନିଯାଅ ମୋତେ
ଭବାଥ ପରଶ ମୋର ତର ପ୍ରେମ ସ୍ରୋତେ

ପ୍ରଭୁ ପରମ ଶରଣ

ଏ ଜୀବନ ଶ୍ରୀଚରଣେ କଲି ସମର୍ପଣ ।

(ଏହି ପଦଟି ଶଙ୍କରଭରଣ ରାଗରେ ଲିଖିତ)

ଶଙ୍କା—ଭୟ ।

ଯାନବାହନ ଚଳାଉଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମନରେ ଦୁର୍ଦ୍ଦିଶାର
ଶଙ୍କା ସଦାବେଳେ ଥାଏ ।

ଆଶଙ୍କା ଭୟ ବିପଦ ନିରନ୍ତର

ରଜମାନ କରଇ ଅସ୍ଥିର

ଆଜି ଯେ ରଜେନ୍ଦ୍ରାସନେ

କାଲି ସେ ଫକୀର ।

—ସନ୍ଦେହ ।

ଏତେବେଳେ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ଦୁଆରମୁହଁରେ ଦେଖି କିଛି
ବିପଦ ଯତିଥିବ ବୋଲି ତାଙ୍କ ମନରେ ଶଙ୍କା
କାତହେଲା ।

—ଲଜ୍ଜା ।

ଶଙ୍କିବା—ଭୟ କରିବା ।

—ଲଜ କରିବା ବା ଲଜ ପାଇବା ।

ନୂଆବୋହୂଟି ଏତେ ଲୋକଙ୍କୁ ଦେଖି ଲଜରେ
ଶଙ୍କିଗଲା ।

ଶଙ୍କୁ—ଏକ ଜ୍ୟାମିତିକ ଆକୃତି ।

—ସ୍ତମ୍ଭ ।

—କଳା ବା ଖିଲ ।

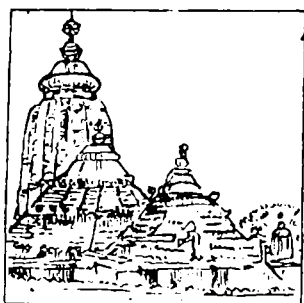
ଶଙ୍ଖ—ସମୁଦ୍ରରେ ରହୁଥିବା ବଡ଼ ଶାମ୍ବକାଜାତୀୟ
ଏକ ଜୀବ । ଏହାର ଧଳା ଖୋଲ ଶୁଭ କାମରେ
ବଜାଯାଏ ।

ମନ୍ଦିରରେ ଆରତି ହେଉଛି,
ଶଙ୍ଖ ଘଣ୍ଟା ଘଣ୍ଟ ଧ୍ବନିରେ
ଭରିଆଡ଼ ଭଲ୍ଲୁଳି ପଡ଼ୁଛି ।

ଶଙ୍ଖକ—ଶଙ୍ଖକୁ କାଟି ସ୍ତମ୍ଭର କରାଯାଇଥିବା ଶଙ୍ଖ ।

ଶଙ୍ଖକ୍ଷେତ୍ର—ଏକ ନାଶ ସ୍ଥଳ ।

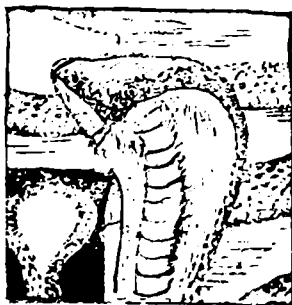
ପୁରତରେ ପୁରାତ୍ତ ଶଙ୍ଖକ୍ଷେତ୍ର ରୂପେ ବର୍ଣ୍ଣନା
କରାଯାଇଛି ।

ଶଙ୍ଖଚିଲ—ନାଲ ରଙ୍ଗର ଚିଲ । ଏହାର ଛୁତି
ଫୁଟି ଧଳା ।

ଶଙ୍ଖଚିଲ ଦୁଇ ରଙ୍ଗରେ ଶୁଭ ହୁ ବୋଲି ଲୋକେ
କହନ୍ତି । ମାତ୍ର ଏହା କ'ଣ ସତ୍ୟତାରେ ସତ ହୁଏ ?

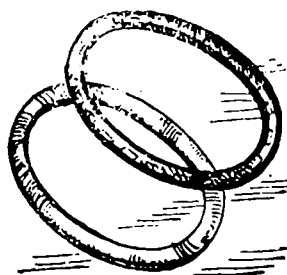
ଶଙ୍ଖଚୂଡ଼—ଏକ ଜାଗରୁ ବାହାରି ଯାଏ ।

ଶଙ୍ଖଚୂଡ଼ୀ, (ଶଙ୍ଖଚୂଡ଼)—ଶଙ୍ଖରୁ ସ୍ତମ୍ଭର ଏକ ପ୍ରକାର
ରୂପ ଯାହାକୁ କାତରୁପେ ହାତରେ ପିନ୍ଧାଯାଏ ।

ଶଙ୍ଖମର୍ମର, (ଶଙ୍ଖମଲମଲ)—ଚକ୍ରଣ ପଥର
ତାପନହେଇ ଶଙ୍ଖମର୍ମର ସଥରରେ ଗରା ।

ଶଙ୍ଖା—ଶଙ୍ଖା ଏକ ଜଉରେ ତିଆରି ରୂପ ।

ରୁଡ଼ା ଆଶିର ତଙ୍ଗା

ରୁଡ଼ା ନାକର ଶଙ୍ଖା ।

ଶଙ୍ଖାର—ସେଉଁମାନେ ଶଙ୍ଖା ତିଆରି କରନ୍ତି ।

ରୁଡ଼ା ଶଙ୍ଖାରୁଁ ଘର ଘର ବୁଲି ଶଙ୍ଖା ବିକେ ।

ଶଙ୍ଖ — ଶଙ୍ଖଭଲ ଧଳା ।

ଉମା ପୋଷିଥିଲା ଶଙ୍ଖି ବିଲେଇ
ସବୁବେଳେ ଆସି ହୁଏ ରେଲେଇ ।

— ଚଣ୍ଡି ।

ଦାନା, ବୋ ଶଙ୍ଖି ବିପିଦେବିଟି; ମୋ ସାଙ୍ଗରେ
ଲଗନା କହୁଛି ।

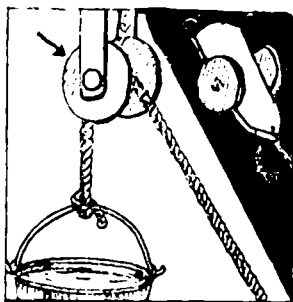
ଶଙ୍ଖୁଆ — ଯେ ଶଙ୍ଖ ବଜାଏ ।

ଶଙ୍ଖୁଲୁବା — ସାକାତ କରବାକୁ ବା ଭଲମନ୍ଦ
ପରୁରବାକୁ ଆସିବା ।

ଶଗଡ଼, (ସଗଡ଼) — ଗୋ ମହୁଷାଦି ପଶୁଙ୍କ ଦ୍ଵାରା
ଟଣାଯାଉଥିବା ଏକ ଗାଡ଼ି ।

(ଶକଟ ଶବ୍ଦ ଦେଖନ୍ତୁ)

ଶଗଡ଼ି — କପିକଳ, ଯାହାଦ୍ଵାରା ଭାର ବା ଓଜନିଆ
ଜନସ୍ତ ଉପରକୁ ଉଠାଯାଏ ।

— ସୂତା ଚୁଡ଼ାଇବା ପାଇଁ କାଠରେ ତିଆରି
ଏକ ହିକାର ଚକ ।

ଶଗଡ଼ିଆ, (ସଗଡ଼ିଆ) — ଶଗଡ଼ିଗାଡ଼ି ଚଳାଉଥିବା
ଲୋକ ।

ଶଟା — ସିଂହର କେଶର, ଜଟା ।

ଶଟାବଟା — କୌଣସିମତେ, ବହୁଲେଇବା ।

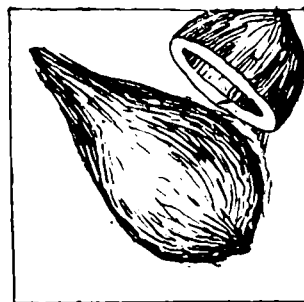
ଶଠ — ଠକ ।

— ଧୂର୍ତ୍ତ ।

ଶଡ଼ା, (ଶଡ଼ା) — ପତ୍ତ ।

ଶଡ଼ା ଖାଦ୍ୟ ଖାଇବା ଆଦୌ ଭରିତ ନୁହେଁ ।

ଶଡ଼େଇ, (ଶଡ଼େଇ) — ନଡ଼ିଆ କଟା ତଳେ ଥିବା
ଖୋଳପା ।

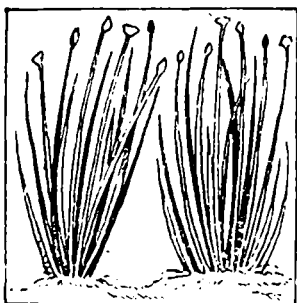

ଶଶ — ଏକ ଜାଖସୁ ଉଦ୍ଭିଦ, ଛଶପଟ ।

ଶଶପଟ — ଛଶପଟ; ଶଶ ବୃକ୍ଷର ତନ୍ତୁ ।

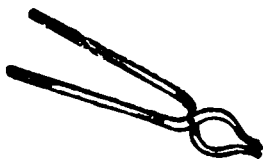
ଝୋଟପରି ଶଶପଟରୁ ଦଉଡ଼ା ସ୍ଵଚ୍ଛୁତ କରଯାଇ
ଯାଏ ।

ଶଣ୍ଠା, (ଶଣ୍ଠା)—ପିଆଜ ଗଛର ଶୁଣ୍ଠା ଭଳି ବଢ଼ିଥିବା
ଫୁଲ ଲଗା ଅଂଶ ।

ପିଆଜ ଶଣ୍ଠା ଭଳି
ଖାଉବାକୁ ବଡ଼ ମତା ।

ଶଣ୍ଠାଆସି—ଲୁହାରେ ତିଆରି ଏକ ପ୍ରକାର ଚମୁଟା ।

ଶତ—ଏକ ଶହ ସଂଖ୍ୟା, ୧୦୦ ।

ଶତକ—ସଂଖ୍ୟାରେ ଶହ ସୁରୁଥିବା ସ୍ଥାନୀୟ ମାନ ।

ଶତକତା—ପ୍ରତି ଶହକରେ ।

ଶତକତା ଦଶ ହାରରେ ବାପା ପାଞ୍ଚହଜାର ଟଙ୍କା
କରିଛନ୍ତି ।

ଶତକୁମ୍ଭ—ସୁନା ।

ଶତକୋଟି—ଅସଂଖ୍ୟ ।

କିନ୍ତୁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସେ ଶତକୋଟି ପ୍ରାଣ
ତ୍ୟାଗ କଲେ ।

—ସ୍ଵର

ଶତକ୍ରିନ୍—ନାନା ସ୍ଥାନରେ ଛୁଣ୍ଟା ।

ଶତକୀରୀ—ଶତାୟୁ, ଶହେବର୍ଷ ବଞ୍ଚିଥିବା ।

ଶତପୁ—ପଞ୍ଜାବର ସତଲେଜ୍ ନଦୀ ।

ଶତଧା—ଶହେ ଖଣ୍ଡରେ ।

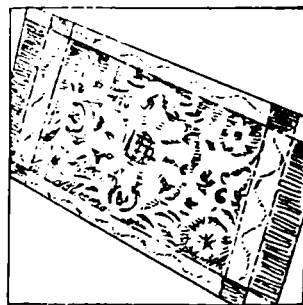
ଦର୍ପଣଟି ତଳେ ପଡ଼ିଯାଇ ଶତଧା ବିଭକ୍ତ ହେଲା ।

ଶତବାଣିକୀ, (ଶତବାଣିକ)—ଶହେବର୍ଷରେ ଥରେ
ପାଳନ କରାଯାଉଥିବା ।

୧୯୭୯ ମସିହାରେ ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀଙ୍କର ଜନ୍ମ
ଶତବାଣିକୀ ପାଳନ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଶତରଞ୍ଜି—ଏକ ପ୍ରକାର ଖେଳ, ଚେସ୍ ଖେଳ ।

ଶତରଞ୍ଜି—ମୋଟା ସୂତାରେ ବୁଣାଯାଉଥିବା
ଆସନ ।

ଶତସହସ୍ର—ଶହେ ହଜାର (ଏକଲକ୍ଷ), ଅଗଣିତ,
ଅସଂଖ୍ୟ ।

ଶତହୁଦା—ବିଜୁଳୀ ।

ଶତାଂଶ—ଶହେ ଭାଗରୁ ଏକଭାଗ ।

ଶତାଧିକ—ଶହେରୁ ଅଧିକ ।

ଏହି ସରକାରରେ ଶତାଧିକ ଲୋକ ବସିପାରିବେ ।

ଶତାବଧି—ପ୍ରାୟ ଶହେ, ଏକ ଶହ ପାଖାପାଖି ।

ଆଜିର ସମୟରେ ଶତାବଧି ସଦସ୍ୟ ଉପସ୍ଥିତ
ଥିଲେ ।

ଶତାଦୀ—ଶହେ ବର୍ଷ ।

ଶହେ ବର୍ଷରେ ଗୋଟିଏ ଶତାଦୀ ହୁଏ ।

ଶତାୟୁ—ଶତେବର୍ଷ ବଞ୍ଚିଥିବା ।

ଶତେକ—ଏକ ଶହ ମାସ ।

ଶତ୍ରୁ—ଭଗାରି, ଚପୁ, ବପସ ।

ଆମ ଦେଶର ବୀର ଯବାନମାନେ ଶତ୍ରୁ ପକ୍ଷର
ସୈନ୍ୟଙ୍କୁ ଯୁଦ୍ଧରେ ହତାଭଦେଲେ ।

ଶତ୍ରୁଘାତୀ—ଶତ୍ରୁର ନାଶକାରୀ ।

ଯୁଦ୍ଧରେ ସେନାପତିଙ୍କ ବୀରବରେ ମୁଗ୍ଧ ହୋଇ ରାଜା
ତାଙ୍କ ଶତ୍ରୁଘାତୀ ଉପାଧିରେ ଭୂଷିତ କରିଥିଲେ ।

ଶତ୍ରୁଜିତ୍—ଶତ୍ରୁର ପରାଜୟକାରୀ ।

ଶତ୍ରୁତା—ବପସତା ।

ପଦୋଷୀଙ୍କ ପ୍ରତି ଶତ୍ରୁତା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବା ଭାବିତ
ନୁହେଁ ।

ଶତ୍ରୁତାଚରଣ—ଶତ୍ରୁ ଭୁଲି ବ୍ୟବହାର କରିବା ।

ରାଜାରୁ ମୋର ହିତାକାଂକ୍ଷା ବନ୍ଦୁ ଥିଲେ । ମୁଁ
ତାଙ୍କ ସହିତ ଶତ୍ରୁତାଚରଣ କରିପାରିବି କିପରି ?

ଶତ୍ରୁ ସଙ୍କୁଳ—ଶତ୍ରୁ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ଆମର ସାମାନ୍ତରଣୀ ଯବାନମାନଙ୍କୁ ସଦାସର୍ବଦା
ଶତ୍ରୁ ସଙ୍କୁଳ ସ୍ଥାନରେ ରହିବାକୁ ପଡ଼େ ।

ଶତ୍ରୁହନ୍ତା—ଶତ୍ରୁ ହାତୀ, ଶତ୍ରୁକୁ ମାରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଶଧ—ଶ୍ରଦ୍ଧା ।

—ରକ୍ତା, ଲଳସା ।

ଶନି—ସପ୍ତାହର ଶେଷ ବା ସପ୍ତମ ଦିବସର ନାମ ।

—ସୌର ଜଗତର ଏକ ଗ୍ରହ ।

ଶନି ଯୌରଜଗତର ଦ୍ଵିତୀୟ ବୃହତ୍ତମ ଗ୍ରହ ।

ଶନିସପ୍ତା—ଅଶୁଭ ସମୟ ।

କଥାରେ ଅଛି ଶନିସପ୍ତା ପଡ଼ିଲେ ନାନାଦି ଅସୁବିଧାର
ସମ୍ଭାବନା ହେବାକୁ ପଡ଼େ ।

ଶନୈଃ ଶନୈଃ—ଧୀରେ ଧୀରେ, ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ।

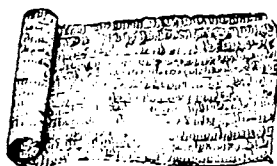
—ହମେ ହମେ ।

ଶକ୍ତିଆ—ଦୁବଳ, ସୀଶକାୟ ।

ଶପ—ଦାସ ଜାତୀୟ ଏକ ଉଚ୍ଚିତ ।

ଶପକୁ ଶୁଖାତ ତହିଁରୁ ଏକପ୍ରକାର ମୟିଶା ଓ ଆସନ
ବୁଣାଯାଏ ।

—ଶତରୁ ବୁଣାଯାଉଥିବା ମୟିଶା ।

ଶସ୍ତ୍ର—ଯାହାକୁ ଅଭିଶାପ ଦିଆଯାଏ ।

—ଯଥା, ଅଭିଶପ୍ତ ।

ଶସ୍ତ୍ରା—ଅଭିଶାପ ଦେଉଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

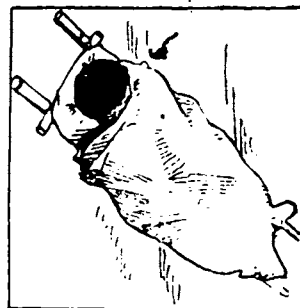
ଶପଥ—ପ୍ରଜ୍ଞା, ହଲପ ।

ଦେଶର ଐକ୍ୟ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ଆମେ ଶପଥ
ନେବା ।

ଶଫର, (ଶଫର)—କେଶରୀ ମାଛ ।

ଅଳ୍ପ ପାଣିରେ ଶଫରୀ ଫରଫର ହେଉଥାଏ ।

ଶବ—ମୃତ୍ୟୁର, ମଡ଼ା ।

ଶବଟିକୁ ଶୁଶାନକୁ ନେବା ଯଦାଶେ କୋକେଇ
ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଛି ।

ଶବଢାହ—ମଡ଼ା ବା ମୃତ୍ୟୁର ପୋଡ଼ିବା ।

ଆଜିକାଲି ଅନେକ ସହରରେ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ବୁଲି
ସାହାଯ୍ୟରେ ଶବଢାହର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେଉଛି ।

ଶବଲିତି—ଚିନ୍ତିତ, ନାନା ବର୍ଣ୍ଣସୁକୁ ।

ଶବାଧାର—ଯେଉଁ ଆଧାର ବା ବାକ୍ସମଧ୍ୟରେ ରଖି
ଶବକୁ ଶୁଶାନକୁ ନିଆଯାଏ, କୋକେଇ ।

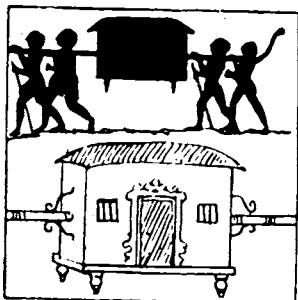
ଶବାଧାର ଉପରେ ଅନେକ ଲୋକ ପୁଷ୍ପମାଲ୍ୟ
ଅର୍ପଣ କଲେ ।

ଶବାନୁଗମନ—ଶବ ସହିତ ମଣାଣିକୁ ଯିବା ।

ଶବ ବ୍ୟବଚ୍ଛେଦ—ଶଲ୍ଲ ଚିକିତ୍ସା (ଅପରେସନ୍)
ଶିଖିବା ପାଇଁ କନ୍ୟା ମୃତ୍ୟୁର କାରଣ ଜାଣିବା
ପାଇଁ ମୃତ ଦେହର ବିଭିନ୍ନ ଅଂଶକୁ ଅସ୍ତ୍ରଦ୍ୱାରା
କାଟି ପରୀକ୍ଷା କରିବା ।

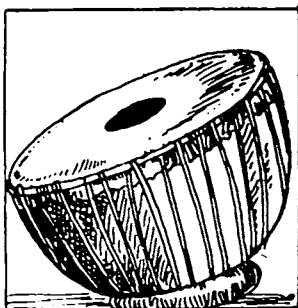
ହୃଦୟରେ ଏକ ବଡ଼ ଧରଣର ଆଘାତ ଫଳରେ
ତାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇଛି ବୋଲି ଶବ ବ୍ୟବଚ୍ଛେଦରୁ
ଜଣାପଡ଼ିଛି ।

ଶବାରି—ମନୁଷ୍ୟଦ୍ୱାରା କାନ୍ଧରେ ବୋହି ନିଆଯାଉଥିବା
କାଠ ତିଆରି ଏକ ସାନ ବଣେଷ ।

ପୂର୍ବେ ବିଭୀଷଣ ପରେ କନ୍ୟାକୁ ଶାଶୁଘରକୁ
ନେବାପାଇଁ ଓ ସମ୍ପ୍ରାମ୍ ଘରର ଝିଅ ବୋହୂମାନଙ୍କର
ଯିବା ଆସିବା ପାଇଁ ଶବାରି ବ୍ୟବହାର
କରାଯାଉଥିଲା ।

ଶଲ—ଧନ, ନାଦ, ରସ, ଆବାଜ ।

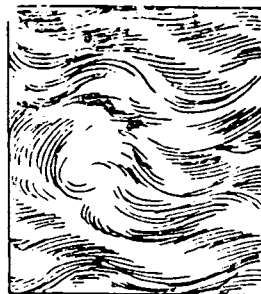

ପୂଜା ମଣ୍ଡପରେ ବଜାଯାଉଥିବା ବାଦ୍ୟର ଶବ୍ଦ ଏବେ
ଦୂରକୁ ବି' ଶୁଭୁଛି ।

—ବର୍ଣ୍ଣମାଳାର ଏକ ବା ଏକାଧିକ ଅକ୍ଷରର
ସମଷ୍ଟି ଯାହାଦ୍ୱାରା କିଛି ଅର୍ଥ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥାଏ ।
ଯଥା ବର, ରମ, ପୁଷ୍ପକ, ସେବା ।

ଶବ୍ଦକୋଷ—ଶବ୍ଦର ଉତ୍ସାର, ବିଭିନ୍ନ ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ
ଦିଆଯାଇ ରଚିତ ହୋଇଥିବା ପୁସ୍ତକ, ଅଭିଧାନ ।
ଏହା ଧ୍ୱକ ସଚ୍ଚିତ୍ର ଶବ୍ଦକୋଷ ।

ଶବ୍ଦତରଙ୍ଗ—ଶବ୍ଦ ଦ୍ୱାରା ସୃଷ୍ଟି ବାୟୁ, ହିଲୋଲ ବା
ତେଜ ।

ବାୟୁରେ ଶବ୍ଦତରଙ୍ଗ ସୃଷ୍ଟିହେଲେ ତାହା ପୋଖରୀ
ବା ନଦୀରେ ପାଣିର ଘେଉଟ ଭଳି ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ ହୋଇ
ହୋଇଯାଏ ।

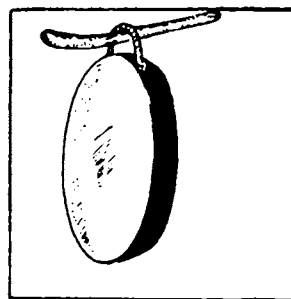
ଶବ୍ଦବହୁ—ଶବ୍ଦ ବହନ କରୁଥିବା, ବାୟୁ ।

ଶବ୍ଦବିଦ୍ୟା, (ଶବ୍ଦବିଜ୍ଞାନ), (ଶବ୍ଦଶାସ୍ତ୍ର) — ବ୍ୟାକରଣ ।

ଶବ୍ଦ ବିନ୍ୟାସ—ଯଥାସ୍ଥାନରେ ଶବ୍ଦର ପ୍ରୟୋଗ-
ପୂର୍ବକ ରଚନା ।

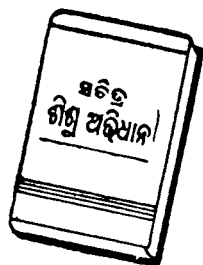
ତାଙ୍କ ରଚିତ ପ୍ରବନ୍ଧଟିରେ ଉପଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦବିନ୍ୟାସ
ହୋଇନାହିଁ ।

ଶବ୍ଦାୟମାନ—ଯହିଁରୁ ଶବ୍ଦ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥାଏ ।

ଗୋଟିଏ ପିଟା ଘଣ୍ଟାକୁ ତାଠ ପିଟିବାରେ ପିଟିବା
ଫଳରେ ଶବ୍ଦ ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ । ତାହା ଶବ୍ଦାୟମାନ
ଅବସ୍ଥାରେ ଥିବାବେଳେ ତାକୁ ହାତରେ ଧରିଲେ
ଦୂରଭଳି ଆଉ ଶବ୍ଦ ହୁଏନାହିଁ ।

ଶବ୍ଦାର୍ଥ—ଶବ୍ଦର ମାନେ ବା ଅର୍ଥ ।

ଶବ୍ଦାର୍ଥ ଜାଣିବା ସକାଶେ ଅଭିଧାନଟିଏ ପାଖରେ ରଖିବା ଏକ ଭଲ ଅଭ୍ୟାସ ।

ଶବ୍ଦାର୍ଥକୋଷ—ବେଳେ ବେଳେ ଓ ସେତେବେଳେ ଅର୍ଥ ଦିଆଯାଇଥିବା ପୁସ୍ତକ, ଅଭିଧାନ ।

ଶବ୍ଦିତ—ଖବର ।

ଶବ୍ଦେନ୍ଦ୍ରିୟ—ସେହି ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଦ୍ଵାରା ଶବ୍ଦ ଶୁଣାଯାଏ, କାନ ।

ଶମ—ଶମା ।

ଶମ, ଦାନ ଓ ଦଣ୍ଡ ତାଙ୍କ ଶାସନର ମୂଳ ନୀତି ଥିଲା ।

—ଶାନ୍ତି ।

ପୁତ୍ର ନିହର ଦୋଷ ସ୍ଵାକାର କରିବା ମାତ୍ରେ ପିତାଙ୍କର କ୍ରୋଧ ପ୍ରଶମିତ ହେଲା ।

ଶମକ—ସେ ବା ପାତ୍ରା ଶାନ୍ତ କରାଏ, ଶାନ୍ତିକାରକ ।

ଶମନ—ସମ ।

କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ଶମନାଳୟ ବା ସମ ଦରବାରରେ ତାହାର କୃତକର୍ମର ବିଷୟ ସୁଏ ବୋଲି ଏକ ବ୍ରତ ଧାରଣା ଅନେକଙ୍କର ଦେଖାଯାଏ ।

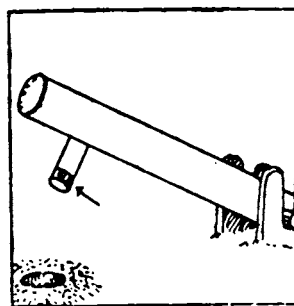
—ନୋଟିସ, ଡାକରା ।

କୋର୍ଟରେ ହାଜର ହେବାପାଇଁ ତାଙ୍କ ନିଜତରଫୁ ଶମନ ପଠାଯାଇଛି ।

—ଦମନ ।

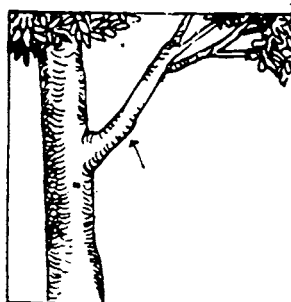
ଶମନୀୟ—ଦମନ ଯୋଗ୍ୟ ।

ଶମା—ଦେବୀର ପାଦୁଗଣୀରେ ଲଗିଥିବା ଲୁହା ବଳା ।

ଦେବୀର ଶମାଟି କେବଳ ଲୁହା, ବାକୀ ଅଂଶ କାଠ ।

ଶମି, (ଶମୀ)—ଶମିଳ ଗଛ ।

ଶମ୍ମା—ବଜୁଳା ।

ଶମ୍ମି ବା—ଗାଳିଦେବା ।

ଶମ୍ମି ବା ଦ୍ଵାର କେବଳ ଶମ୍ମି ବା ଲୋକର ଷଡ଼ି ହୁଏ ।

ଶମ୍ବର—ମୃଗ ଜାତୀୟ ଏକ ପଶୁ ।

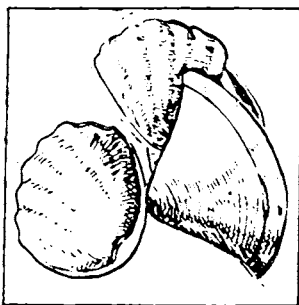

ବଣରୁ ହରିଣ, ଶମ୍ବର ଆଦି ପଶୁ ଶିକାରକୁ ବାରଣ କରି ନିୟମ କରାଯାଇଛି ।

ଶମ୍ବଲୁଆ—ସାରା ଶରୀର ଲେମ୍ବୁଯୁକ୍ତ ଏକ ପୋକ, ଶଅ ବାଳୁଆ ।

ଶମ୍ବୁ—ଘେଟ ଶଙ୍ଖ ।

—ଶମ୍ବୁକା, ଗେଣ୍ଡା ।

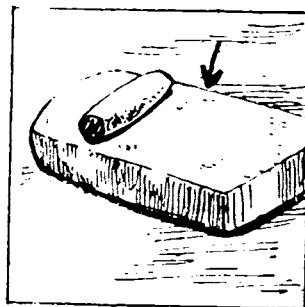
ଶମ୍ବୁନ—ଶୋଇବା ।

ଶମ୍ବୁନକଷ—ଶୋଇବା କୋଠି ।

ଶମ୍ବୁନ କଷରେ ବାହୁ ଚଳାଚଳ ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ଶମ୍ବୁନ—ଶୋଇଥିବା ।

ଶଯ୍ୟା—ବଛଣା, ଶୋଇବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ଉପକରଣ ।

ଅତି ନରମ ଶଯ୍ୟାରେ ଶୋଇବା ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟପକ୍ଷେ ଖଟିକାରକ ।

—ନଦୀର ଜଳ ପ୍ରବାହ ସ୍ଥାନ ।

ନଦୀର ଶଯ୍ୟା ସ୍ଥାନରେଦରେ କର୍ଜନ, ବାଲୁକା ଅଥବା ଶିଳା ଖଣ୍ଡରେ ପୁରିଥିବାର ଦେଖାଯାଏ ।

ଶଯ୍ୟାଗତ, (ଶଯ୍ୟାଶାୟୀ)—ସ୍ବେଗ ଓ ପୀଡ଼ା ହେତୁ ବଛଣାରୁ ଉଠିବାକୁ ଅକ୍ଷମ ।

ଗୋଡ଼ରେ ଅପରେସନ୍ ଜନିତ ପୀଡ଼ା ଫଳରେ ପ୍ରମୋଦ ବାବୁ ଦୀର୍ଘଦିନ ଧରି ଶଯ୍ୟାଶାୟୀ ହୋଇଥିଲେ ।

ଶର, (ସର)—ଏକ ଜାତୀୟ କାଠି ଯୁକ୍ତ ଚୁଣ ।

• ଆଖୁ ବଜରେ ଶର ବାହାରିଲୁଣି ।

—ଶର

ବାଣୁଆଟି ଧନୁରେ ଶର ଜଗାଇ ଜନ୍ୟସକକୁ ଚାହିଁ ରହିଥିଲା ।

—ଶୀର ଓ ଦହର ଏନ ସାରସ୍ବତ ।

କ୍ଷୀରର ସର ଖାଇବାକୁ ଭଲ ଲାଗେ ।

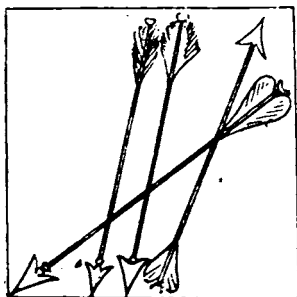
—ଜଳ ବା ଅନ୍ୟ ତରଳ ପଦାର୍ଥର ଉପରସ୍ତରରେ ପଡ଼ିଥିବା ପତଳା ଆସ୍ତରଣ ।

ଏ କୂଅଟିର ପାଣି ଆଦୌ ବ୍ୟବହାର ହେଉ ନ ଥିବାରୁ ତାହା ଉପରେ ସର ପଡ଼ିଯାଇଛି ।

ଶରଜ—ଚୁଣରୁ ଜାତ ହୋଇଥିବା ।

—ଲଢ଼ୁଣିରୁ ମରଯାଇଥିବା ଦିଅ ।

ଶରଜାଳ—ବାଣ ସମୂହ, ଏକ ସଙ୍ଗେ ନିଷିଦ୍ଧ ଅସଂଖ୍ୟ ଶର ।

ଶରଣ—ଆଶ୍ରୟ ।

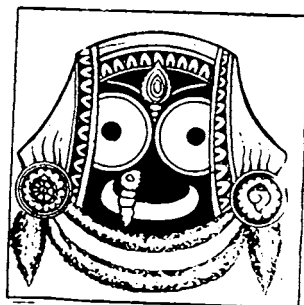
ଲୋକଟି ବିପଦରେ ପଡ଼ି ତାଙ୍କର ଶରଣ ନେଇଛି ।

—ରକ୍ଷକ, ଆଶ୍ରୟଦାତା ।

ଉତ୍ସବ ହିଁ ଆୟନାଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ଶରଣ ।

ଶରଣପଞ୍ଜର—ଆଶ୍ରୟଦାତା, ଶରଣଦାତା ।

ହେ ଜଗନ୍ନାଥ, ତୁମେ ହିଁ ଶରଣପଞ୍ଜର ।

ଶରଣାଗତ, (ଶରଣାର୍ଥୀ)—ଯେ ଶରଣ ପାଇଁ ଆସିଅଛି, ଆଶ୍ରୟ ପ୍ରାର୍ଥୀ ।

ବଳାଳା ଦେଶରୁ ଆସିଥିବା ଶରଣାର୍ଥୀମାନଙ୍କୁ ଆମ ଦେଶରେ ଯତ୍ନଧାନ କରାଯାଇଥିଲା ।

— ଶରଣ ନେଇଥିବା, ଆଶ୍ରିତ ।

ଯେ ମୋର ଶରଣାଗତ, ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ବିପଦରେ ପକାଇବି କିପରି ?

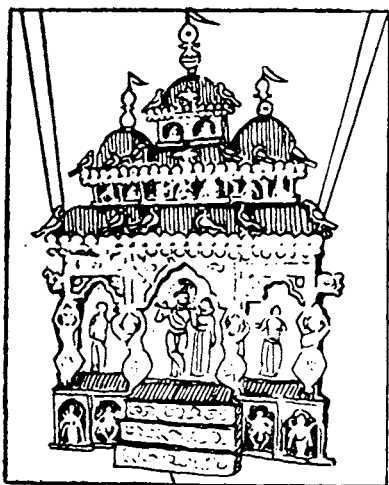
ଶରଣୀ (ଣୀ), (ସରଣି) (ଣୀ)—ପଥ, ରସ୍ତା ।

ନୂଆ ରାସ୍ତାଟିର ନାମକରଣ ସ୍ୱର୍ଗତ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ନାମରେ 'ଉଦିତ ସରଣୀ' କରାଯାଇଛି ।

ଶରତ୍, (ଶରଦ)—ଶ୍ରବଣ ଓ ଆଶ୍ୱିନ ମାସଦ୍ୱୟ
ବ୍ୟାପି ରୁଚୁ ବଶେଷ ।

ଶରଦ୍‌ଘନ—ଶରତ ରୁଚୁକାଳୀନ ଚନ୍ଦ୍ର ।
ଶରଦ୍‌ଘନୁ ପ୍ରାୟ ବିମଳିନ ତା'ର ଶୋଭା ।

ଶରଦ୍ରାସ—କାର୍ତ୍ତିକ ପୂର୍ଣ୍ଣିମାଦିନ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେଉଥିବା
ରସଲୀଳା ।

ଆମ ଗାଁରେ ଗୋପାଳଜୀଉଙ୍କ ମନ୍ଦିରରେ ଶରଦ୍ରାସ
ସମାବେଶରେ ପାଳିତ ହୁଏ ।

ଶରଧା—ଶ୍ରଦ୍ଧା ଶବ୍ଦର ଅପଭ୍ରଂଶ; ସ୍ନେହ, ଆଦର ।
ମାଲ୍‌ଙ୍କ ଶରଧାର ମୋହ ଶଙ୍ଖ ନ ପାରି କତୁ ତାଙ୍କ
ସହିତ ବୁଲି ଚାଲିଗଲା ।

ଶରଧା ବାଲି—ପୁରୀ ବଡ଼ ଦାଣ୍ଡର ଧୂଳି ।
ଭକ୍ତ କଷକ ଭକ୍ତିରେ ଗର୍ବଦ ହୋଇ ବଡ଼ଦାଣ୍ଡର
ଶରଧା ବାଲି ନେଇ ମଥାରେ ବୋଳିଲେ ।

ଶରପୀଡ଼ା—ଦେହ ଘୋଳାକିରା ବା ହେତକୁଟି
ହେବା ।

ଶରପୀଡ଼ା ହେତୁ ବୁଢ଼ାଲେକଟି ବସି ଉଠି
ପାରୁନାହିଁ ।

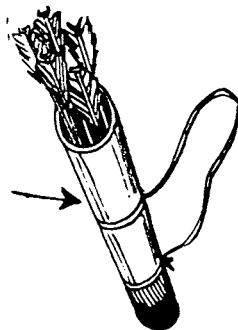
ଶରବ୍ୟ—ଲକ୍ଷ୍ୟ ବା ନିଶାଣ ।

—ସମାଲୋଚନାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ।

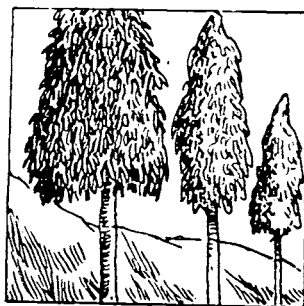
ସେ ତୁଙ୍ଗର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ରକ୍ଷା କରି ପାରି ନ ଥିବାରୁ
ସମାଲୋଚକମାନଙ୍କ ଶରବ୍ୟ ହେଲେ ।

ଶରଭ—ହାତୀ କୁଆ, ଓଟ, ପଙ୍ଗପାଳ ।

ଶରମୁଣା—ସେଉଁ ମୁଣାରେ ଶର ରଖାଯାଏ,
ତୁଣୀର ।

ଶରଳ, (ସରଳ)—ଶାଳଗଛ, ଦେବଦାରୁ ଗଛ ।

—ସିଧା

ଗଛଟି ସରଳ ହୋଇ ବଢ଼ିଯାଇଛି ସିନା, ବେଶି
ଶାଖା ପ୍ରଶାଖା ନାହିଁ ।

—କପଟ ଶୂନ୍ୟ ।

କଥାବାଞ୍ଛାରେ ଉପବାବୁ ଭାରି ସରଳ ।

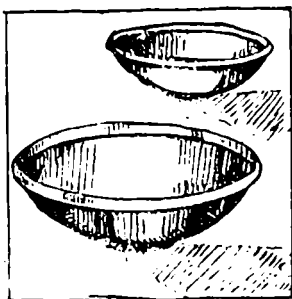
—ସହଜ, ସୁବୋଧ ।

ଶିକ୍ଷକ କବିତାଟିକୁ ସରଳ ଭାବେ ବୁଝାଇଦେଲେ ।

ଶର ସନ୍ତାନ—ଶର ବନ୍ଦିବା ।

ରାଜୁଆରି କଟା ଉତ୍ତାତରେ ଘୁସି ବସିଥିଲା । ମଝିଷ୍ଠିଆ ବାଉଳି ପାଣି ପିଇିବାଟି ଫେରିବା ବେଳକୁ ସେ ବାଉଳି ପୁଷ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଶର ସନ୍ତାନ କଲା ।

ଶର, (ସର)—ଚଟକା ଘୋଷ ମାଟିସାରି ବିଶେଷ ।

ବିମୁକ୍ତି ଦାସରୁଖା ଉପରକୁ ଡେଲେ ଧରକୁ ସର ବୋଲି ମଣେ ।

ଶରଳି—ପାତନ୍ୟ ଜାମ୍ବୁ ଜଳଚର ପକ୍ଷୀ ।

ଶରଦ୍ଧତ—ଶରଦ୍ଧାର ଆଦୃତ ବା ବିଦ୍ଧ ।

ମଝିଷ୍ଠିଆ ବାଉଳି ଶରଦ୍ଧତ ହୋଇ ସେଇଠି ଚଳିପଡ଼ିଲା ।

ଶରୀର—ଦେହ ।

ଶରୀର ସୁସ୍ଥ ଥିଲେ ସବୁ କିଛି ଭଲ ।

ଶରୀର ଧାରଣ—ବଞ୍ଚିରହିବା ।

ଶରୀର ଧାରଣ ପାଇଁ ଖାଦ୍ୟ ପାନୀୟ ଏକାନ୍ତ ଲେହା ।

ଶରୀରପାତ—ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ନାଶ ହେବା, ମୃତ୍ୟୁ ।

ବୀର ଯୌବନ ଯୁଦ୍ଧରେ ଶରୀରପାତକୁ ଗ୍ରନ୍ଥେଷପ କରେନାହିଁ ।

ଶରୀର ରକ୍ଷା—ଶତ୍ରୁ ଆକ୍ରମଣରୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ସାମ୍ବରେ ଥିବା ପ୍ରହରୀ ।

ଶରୀରୀ—ପ୍ରାଣୀ, ଜୀବ, ମନୁଷ୍ୟ ।

ଶର୍କର—ସାକର, ଚନ୍ଦ୍ର, ଗୁଡ଼, କନ୍ଦ ଆଦି ଖାଦ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ।

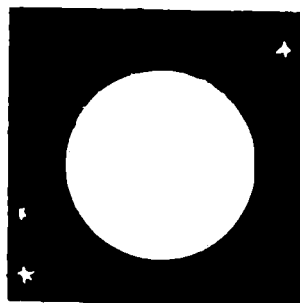
ବହୁମୁତ୍ତ ରେଖା ଶର୍କର ବ୍ୟବହାର କଲେ ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ପ୍ରତି ବିପଦ ଥାଏ ।

—ଶ୍ରେତସାର ଜାମ୍ବୁ ଖାଦ୍ୟ ।

ଶବର—ଅନ୍ଧାର ।

ଶବରୀ—ରାତ୍ରି ।

ଶବରୀପତ—ଚନ୍ଦ୍ର ।

ଶର୍ଷପ—ସୋରିଷ ।

ଶଲଭ—ପତଙ୍ଗ, ଝିଞ୍ଜିକା, ପଞ୍ଚପାଳ ।

ଶଲର—କଲର ଜାମ୍ବୁ ଏକ ଫଳ ।

ଶଲ୍, (ସଲ)—ମନ୍ଦ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଗୋପନ ପରାମର୍ଶ କରିବା ।

କାହାରି ବିରୁଦ୍ଧରେ ସଲ ସୁତର କରିବା ଭଲ ଲୋକର କାମ ନୁହେଁ ।

ଶଳାକା—ଲମ୍ବା କାଠି, ସୁଦୃଢ଼ ଯନ୍ତ୍ର ।

—କଣ୍ଟା ।

ଶଳିତା, (ସଳିତା) — ସମୁଦ୍ର ବଳିତା ।

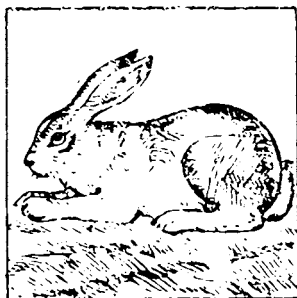
ଝେର ମୂଳେ ସଳିତାଟିଏ ଜଳାଇଦେଇ ଆସ ।

ଶଲ୍ୟ ଚକ୍ରା — ଅସ୍ତ୍ର ଚକ୍ରା, ଅସ୍ତ୍ରୋପର ।

ଶଲ୍ୟ ଚକ୍ରା ବଳରେ ଆଢ଼ିକାଳି ଅନେକ ନାଭିପୂଜକ
ସେତେବେଳେ ହୋଇପାରୁଛି ।

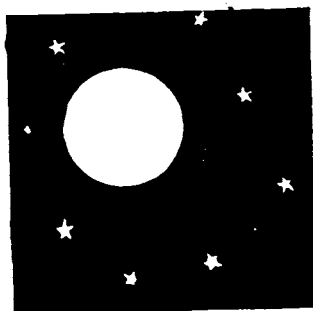
ଶଶ, (ଶଶକ), (ଶଶା) — କାଠର ମଞ୍ଜି ବା ମଞ୍ଜା ।

—ଠେକୁଆ ।

ହରିଶ ବାବୁ ପୋଷିଥିବା ଶଶାଟି ବଡ଼ କୋଡୁକିଆ
ହୋଇଛି ।

ଶଶଧର, (ଶଶ ଲକ୍ଷଣ), (ଶଶ ଲକ୍ଷ୍ମିନ) — ଚନ୍ଦ୍ର ।

କଥିତ ଅଛି ଏକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଶଶା ପାଣି ପାଇଁ ଚନ୍ଦ୍ର

କିରଣ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରତୀତିତ ହୋଇ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରିଥିଲା ।
ସେଥିପାଇଁ ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ଶଶ ଲକ୍ଷ୍ମିନ କୁହାଯାଏ ଓ ନିଜ
ଦେହରେ ଶଶକୁ ଧାରଣ କରିଥିବା ହେତୁ ଚନ୍ଦ୍ରକୁ
ଶଶଧର କୁହାଯାଏ । ନାତ୍ର ଏହା ସତ୍ୟ ନୁହେଁ ।
ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ ପ୍ରମାଣ କରିଛନ୍ତି ଯେ ଚନ୍ଦ୍ର ପୃଷ୍ଠରେ
ଥିବା ଆଲ୍ଗେୟାରି ଗହ୍ଵରରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ କିରଣ
ଘଡ଼ି ନ ପାରି ଅନ୍ଧକାରଜନ ହୋଇଥାଏ । ସେହି
ଅନ୍ଧକାରଜନ ଅଂଶ ପ୍ରାୟ ଏକ ଶତାବ୍ଦୀ ଆକୃତି ସଦୃଶ
ହୋଇଥାଏ ।

ଶଶବ୍ୟସ୍ତ୍ର — ଠେକୁଆ ବା ଶଶାପରି ତୀକ୍ଷ୍ଣ ବା
ବ୍ୟସ୍ତ୍ର ।

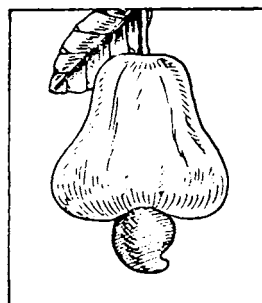
ଏପରି ଭାବେ ଶଶବ୍ୟସ୍ତ୍ର ହୋଇ କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ ଭୁଲ
ଦ୍ଵେଷର ସମ୍ଭାବନା ବହୁତ ଥାଏ ।

ଶଶାଙ୍ଗ — ଚନ୍ଦ୍ର ।

ଶଶୀକଳା — ଚନ୍ଦ୍ରର କଳା ବା ହ୍ରାସବୃଦ୍ଧି ଅଂଶ ।

ଶଶୀ — ଚନ୍ଦ୍ର, କର୍ପୁର ।

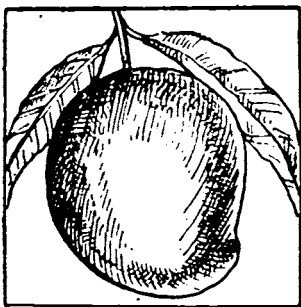
ଶସ୍ତ୍ର — ମଞ୍ଜିଭିତର ନରମ ଅଂଶ, ଫଳର ରସାଳ
ଅଂଶ ।

ଲଙ୍କା ଆଦର ମଞ୍ଜିକୁ ଭଞ୍ଜି ତାହା ଭିତରେ ଥିବା
ଶସ୍ତ୍ରକୁ ଖିଆଯାଏ ।

— ଫଳର ରସ ।

ପାଚିଲା ଆମ୍ବ ଶସ୍ତ୍ର ବାହାର କରଯାଇ ତହିଁରୁ ଆମ୍ବରସ ତିଆରି କରଯାଏ ।

ଶସ୍ତ୍ର, (ଶସ୍ତ୍ର)—କୋମଳ ଘାସ ।

ସାନଟି ଶସ୍ତ୍ରାଛାଡ଼ିତ ହୋଇଥିବାରୁ ଦୃଷ୍ଟଭେଦୀ ପ୍ରାଣୀ ଆକୃଷ୍ଟ ହେବା ସ୍ୱାଭାବିକ ।

ଶସ୍ତ୍ରା, (ସସ୍ତ୍ରା)—କମଳାମ, ଅଳ୍ପମୂଲ୍ୟ ।

ଏମାନଙ୍କ ସମୟରେ ଧାନ ଶସ୍ତ୍ରାରେ କିପରିବାକୁ ମିଳେ ।

ଶସ୍ତ୍ର—ଅସ୍ତ୍ର, ହତାସାର ।

(ସାମାନ୍ୟତାରେ ଧରି ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ)
ପୂର୍ବେ ସୈନ୍ୟମାନେ ଯୁଦ୍ଧରେ ଖଣ୍ଡା, ବେଞ୍ଚା, ତାଳ, ଧନୁ ତାର ଆଦି ଅସ୍ତ୍ର ଶସ୍ତ୍ର ରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିଲେ ।

ଶସ୍ୟ—ଫସଲ ।

—ମୁଗ, ବରି, ହରିଡ଼ ଆଦି ରବି ଶସ୍ୟ ।

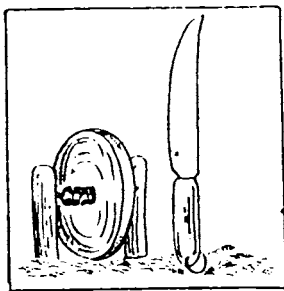
ଶସ୍ତ୍ର—୧୦ ଦଶ ମୂଲ୍ୟର ଫସ୍ୟା ।

ଶାହୀଦ—ଯେ ନିଜ ଦେଶପାଇଁ ଜୀବନ ଦେଇଥାନ୍ତି ।

ବାଜି ରାଜତ ସେ ବୀର ବାଳକ

ଶାହୀଦ ହୋଇଲା, ପ୍ରାଣବଳୀ ଦେଲା
ଗଣିଲା ଜାତିର ଚେକ ।

ଶାଆଣ, (ଶାଣ)—ଅସ୍ତ୍ର ଶସ୍ତ୍ର ଧାରୁଆ କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଉପକରଣ ।

ଶାଉଁଳା, (ଶାଉଁଳା)—ଖ୍ୟାମଳବର୍ଣ୍ଣ ଯୁକ୍ତ, କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ ବିଶିଷ୍ଟ ।

ଶାକ—ଶାଗ, ବୃକ୍ଷର ପତ୍ର ।

ଶାକର—ଗୁଡ଼, କମ, ନବାଗ, ଚନ୍ଦ୍ର ।

—ଏକ ପ୍ରକାର ମିଠା ଓ ଖଟା ଯୁକ୍ତ ଚରକାସ ।

ଅରୁଆ ଭାତ ସାଙ୍ଗକୁ ଶାକର ବେଶ୍ ରୁଚିକର ।

ଶାକସବଜି—ଚରକାସ ଯୋଗ୍ୟ ଶାଗ ଓ ପରବାପ୍ରସ ।

ଶାକାହାର—ନିରମିଷ ଖେତନ ।

ଶାକ୍ତ—ଶକ୍ତି ଉପାସକ ।

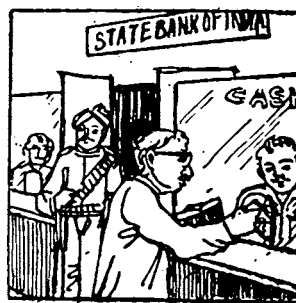
ରାମକୃଷ୍ଣ ପଦମହଂସ-ଦେବ ଜଣେ ଶାକ୍ତ ଥିଲେ ।

ଶାକ୍ୟ—ଆଶକାଳରେ ନେପାଳରେ କପିଳବାସୁ-

ଠାରେ ବାସ କରୁଥିବା ଏକ ଶସ୍ତ୍ରୀୟ ସମ୍ରାଟ ।

ବୁଦ୍ଧଦେବ ଶାକ୍ୟ ବଂଶରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ।

ଶାଖା—ଆଖି, ଭାଗ ।

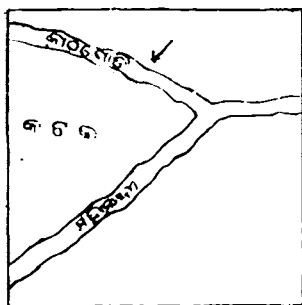

ଭାରତୀୟ ଷ୍ଟେଟ୍ ବ୍ୟାଙ୍କର ଶାଖା ଅଫିସମାନ ବିଭିନ୍ନ ସହରରେ ଖୋଲିଲୁଣି ।

—ଗଛର ଡାଳ ।

ଗଛଟି ଅନେକ ଶାଖା ପ୍ରଶାଖା ମେଲିଛି ।

ଶାଖାନଦୀ—ପ୍ରଧାନ ନଦୀରୁ ବାହାରିଥିବା ନଦୀ ।

ଶାଖାମୃଗ—ମାଙ୍କଡ଼ ।

ବୃକ୍ଷ ଶାଖାରେ ଶାଖାମୃଗଟି ଦୋଳାଉପାନ
ଅବସ୍ଥାରେ ଥିଲା ।

ଶାଖୀ—ଗଛ ।

ଶାଖୋଟକ—ସାହାଡ଼ା ଗଛ ।

ଶାଗ—ଉଜା ଏବଂ ଚରକାଟା ରୂପେ ଖିଆଯାଉଥିବା
ପତ୍ର ।

ଶାଗୁଆ, (ସାଗୁଆ)—ଶାଗର ରଙ୍ଗ ସଦୃଶ, ସବୁଜ ।

ବସନ୍ତ ଆଡ଼ି ଶାଗୁଆ ରଙ୍ଗର ସାର୍ବତ୍ରିକ ପିନ୍ଧି
ଆସିଥିଲା ।

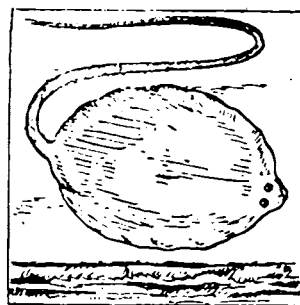
ଶାଗୁଆଡ଼ି—ଢେଲି ଆଦି ପଶୁର ମାଂସ ।

ବୋଉରୁ ଶାଗୁଆଡ଼ି ପୁରୁଣାଟିଏ ଧରି
ଆସିଛନ୍ତି ।

ଶାଗୁଆନ୍, (ସାଗୁଆନ୍)—ଏକପ୍ରକାର ଜଙ୍ଗଲ ଗଛ ।

ଶାଗୁଆନ୍ କାଠ ବେଶ୍ ହାଲୁକା ଓ ଟାଣ ।

ଶାଙ୍ଗୁଡ଼—ସମୁଦ୍ରରେ ରହୁଥିବା ଏକପ୍ରକାର ବିଷାକ୍ତ
ମାଛଜାତିର ଜୀବ ।

ଶାଙ୍ଗୁଡ଼ ଲଙ୍ଗୁଡ଼ କଣ୍ଟାଳିଆ ।

ଶାଟୀ, (ଶାଟିକା)—ପରିଧେୟ, ବସ, ଶାଢ଼ୀ ।

ଶାଠ—ଚତୁରତା, ଧୂର୍ତ୍ତିତା ।

ସେ ଯିନା ଯାଠ ପବନାହିଁ ତାକୁ ଶାଠ ବେଶ୍ ଜଣା
ଥାନ୍ତି ।

ଶାଢ଼ା—ସାହାଡ଼ା ଗଛ ।

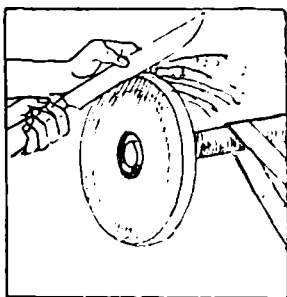

ଶାଢ଼ୀ—ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଙ୍କର ପରିଧେୟ ବସ, ଶାଢ଼ୀ ।

ଅତିକାଳି ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକମାନେ ଚୋରିକିନ୍, ନାତିକିନ୍
ଆଦି ବୃତ୍ତିର ଯୋଗେ ଶାଢ଼ୀ ଅଧିକ ପନ୍ଥା କରୁଛନ୍ତି ।

ଶାଣ—ହାତୁଆର ଧାର କରିବା ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହାର
କରାଯାଉଥିବା ଯନ୍ତ୍ର ।

ଶାଣପେ ଦାଆ, କଟୁରୀ, ହୁତା, କଢ଼େଇ ଇତ୍ୟାଦି
ଧାର କରାଯାଏ ।

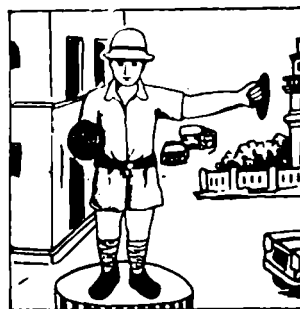
ଶାନ୍ତ—ଧୀର, ନମ୍ର, ଶିଷ୍ଟ ।

ଠିକ୍‌କରି ଦେଖି ଶାନ୍ତ ହୋଇପଡ଼ୁଛି ।

ଶାନ୍ତଶିଷ୍ଟ—ନମ୍ର ଓ ଭଲ ।

ବାଙ୍ଗର ଶାନ୍ତଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ସେ ଯେତେ ମୁହଁ
ହେବ ।

ଶାନ୍ତି-ରକ୍ଷକ—ଯେଉଁମାନେ ଶାନ୍ତିରକ୍ଷା କରନ୍ତି,
ପୋଲିସ୍ ।

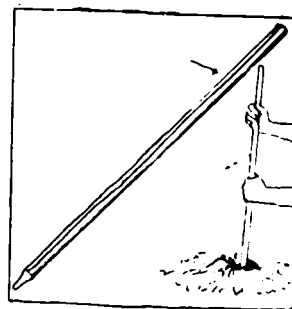
ସଭାରେ ଶାନ୍ତି-ରକ୍ଷକ ଦଳ ମୁହଁରେ ହୋଇଥିଲେ ।

ଶାନ୍ତି ସ୍ଥାପନ—ଯୁଦ୍ଧାବସ୍ଥାର ଅବସାନ ସ୍ଥାନ
ସହ ସ୍ଥାପନ ।

ଯୁଦ୍ଧରେ ଉଭୟପକ୍ଷ ବଢ଼ିହେଲେ ସିନା ଶାନ୍ତି ସ୍ଥାପନ
ହେବ ?

ଶାପ—ଅଭିସମ୍ପାଦ ।

ଶାବଳ—ଖୋଲିବା ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଥିବା
ମୃଦୁଆଁ ଅସ୍ତ୍ର ।

ଶାବଳରେ ଭାବୁ ଖୋଳାଯାଏ ।

ଶାବକ—ଛୁଆ, ଶିଶୁ ।

ସାପର୍ବି ବସା ଆଡକୁ ଆସୁଥିବାବେଳେ ପକ୍ଷୀ
ଶାବକ ଗୁଡ଼ିକ ବେଳେ ବେଳେ କରୁଥିବା ଲୁଗିଲେ ।

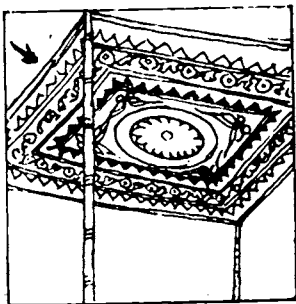
ଶାବନ, (ଶାବନା)—କଳା ଓ ହଳଦିଆ ମିଶା ରଙ୍ଗ ।
ଶାବୁଜ ।

ଶାବୁଡ଼—ପ୍ରମାଣ, ସାକ୍ଷ୍ୟ ।

ତାଙ୍କୁ ଶ୍ରେୟେତା ପୂର୍ବରୁ ସେ ପ୍ରକୃତ ଅପରାଧୀ ବୋଲି
ଶାବୁଡ଼ କରିବାକୁ ହେବ ।

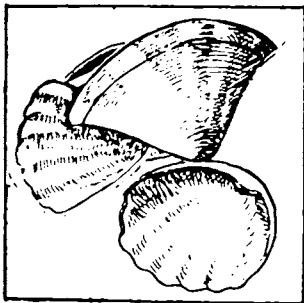
ଶାବୁନ, (ସାବୁନ)—ଲୁଗାପଟା ଓ ଦେହ ପରିଷ୍କାର
କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଥିବା ଏକ
ପଦାର୍ଥ ।

ଶାମିଆନା—ଗୁମୁଆ ।

ଓଡ଼ିଶାର ବିପିଣି ଠାରେ ତିଆରି ହେଉଥିବା
ଶାମିଆନା ଭାରତ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ।

ଶାମୁକା—ଟାଣ ଖୋଳ ଥିବା ଖୋକ, ଏମାନେ
ପାଣିରେ ରହନ୍ତି ।

କୌଣସି କୌଣସି ଶାମୁକା ଭିତରେ ମୁକ୍ତା ଥାଏ ।

ଶାରଙ୍ଗ—ଏକ ପ୍ରକାର ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ର ।

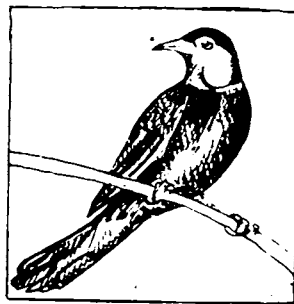
ଶାରଦ—ଶରତକାଳୀନ ।

ଶାରଦୀୟ—ଶରତକାଳରେ ହେଉଥିବା ;
ଶରତକାଳୀନ ।

ଦୁର୍ଗାପୂଜା ଏକ ଶାରଦୀୟ ଉତ୍ସବ ।

ଶାର, (ଶାରୀ)—ଏକଜାତିର କଳାରଙ୍ଗର ପକ୍ଷୀ,
ମଜନା ।

ଶିଖାଇଲେ ଶାରୀମାନେ ଆବିକଳ ମଣିଷଙ୍କ ଭଳି
କଥା କହିପାରନ୍ତି ।

ଶାରୀରକ—ଦେହ ବିଷୟକ ।

ଶାରୀରକ ଅସୁସ୍ଥତା ହେତୁ ସେ ଆଜି ବିଦ୍ୟାଳୟକୁ
ଆସିପାରି ନାହାନ୍ତି ।

ଶାର୍ଝୁଳ—ବାଘ ।

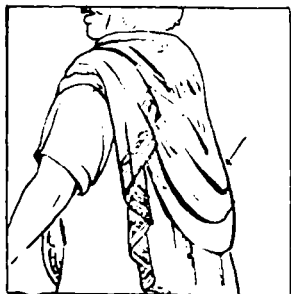

ଶାଳ—ଏକ ଜାତୀୟ ବୃକ୍ଷ ।

ଓଡ଼ିଶାର ଜଙ୍ଗଲମାନଙ୍କରେ ଶାଳବୃକ୍ଷ ବିଶେଷତାରେ
ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ।

ଶାଳ—ପଶମରୁ ତିଆରି ହେଉଥିବା ଦାମିକା
ଶୀତଲୁଗା ।

କାଶ୍ମୀର ତିଆରି ଶାଳ ଦେଶ ବିଦେଶରେ ଖ୍ୟାତି
ଲାଭ କରିଛି ।

ଶାସନ—ଦେଶ ପରିଚାଳନା ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମ ଦେଶରେ ଗଣତନ୍ତ୍ର ଶାସନ ଚାଲିଛି ।

ଶାସ୍ତ୍ର—ଦଣ୍ଡ, ସଜା ।

ଭେଦକୁ ଠିକ୍ ଶାସ୍ତ୍ର ହୋଇଛି ।

ଶାସ୍ତ୍ର—ବେଦ, ଉପନିଷଦ, ପୁରାଣ ଆଦି ସଂସ୍କୃତ
ଗ୍ରନ୍ଥ ।

ସେ ଗଣିତ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ବେଶ୍ ପାରଙ୍ଗମ ।

ଶିଆଳ—ବଲୁଆ ।

ଶିଆଳ ବଡ଼ ଚତୁର
ପକ୍ଷୀ ବଡ଼ ମଧୁର ।

ଶିଆଳ—ଏକ ଜାତୀୟ କୋମଳ ଲତା ।

ଶିଉଳି—ଜଳଜାତ ଏକପ୍ରକାର କ୍ଷୁଦ୍ର ଉଦ୍ଭିଦ ।

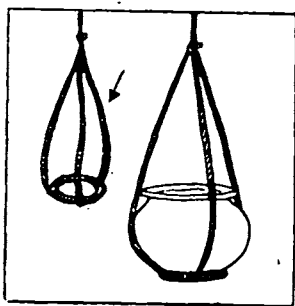
ପୋଖରୀ ପାହାଚରେ ଶିଉଳି ହୋଇଥିବାରୁ ତାଙ୍କ
ଗୋଡ଼ ଖସିଗଲା ।

ଶିକଳା, (ଶିକୁଳା), (ଶିକୁଳ)—ଶୃଙ୍ଗଳା ।

ହାର ବା ଝରକାର କବାଟ ବନ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ
ଲୁହାରେ ତିଆରି ହୁଏ ।

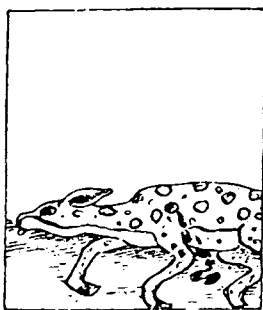
ଦୁଆରେ ଶିକୁଳ ଲଗାଇ ସେ ଘରର ବାଡ଼ିଘଟରେ
କାମ କରୁଥିଲେ ।

ଶିକା—ଜନସମୂହ ଝୁଲୁ ରଖିବା ପାଇଁ ଦଉଡ଼ିରେ
କରାଯାଉଥିବା ଓଡ଼ଳ ।

ପିଢ଼ା ଉପରେ ଶିକାମାନ ଥୋଇ,
ଶିକା ଉପରକୁ ଡ଼ିଲେ ମାଧୋଇ ।

ଶିକାର—ମୃଗୟା ।

ଆଜିକାଲି ବିନାକାରଖରେ ଶେ ଜଙ୍ଗଲରେ ଶିକାର
କରିବା ନିୟମ ଡିରୁଅଛି ।

—ମୃତ୍ୟୁରେ ଜୀବିତ ବା ମୃତସ୍ତବେ ଧରାଯାଇଥିବା
ଜୀବ ।

ଶିକାର ଧରି ବ୍ୟାଧି ଆନନ୍ଦ ମନରେ ଘରକୁ
ବାହୁଡ଼ିଲ ।

ଶିକାରୀ, (ଶିକାରି)—ସେ ଶିକାର କରନ୍ତି ।

ବନ୍ଧ ଜଙ୍ଗଲରେ ବାସ କରୁଥିବା ଲୋକମାନେ
ସ୍ୱଭାବତଃ ଶିକାରୀ ।

ଶିକ୍ଷକ—ଶିକ୍ଷାଦାତା, ଅଧ୍ୟାପକ, ସେ ଶିକ୍ଷା ଦିଅନ୍ତି ବା
ପାଠ ପଢ଼ାନ୍ତି ।

ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କୁ ଦେଶର ମେରୁଦଣ୍ଡ ବୋଲି
କୁହାଯାଏ ।

ଶିକ୍ଷଣ—ଅଧ୍ୟୟନ କାର୍ଯ୍ୟ ।

ଶାରୀରିକ ଅସୁସ୍ଥତା ସ୍ୱେଚ୍ଛା ପିଲାଟି ଶିକ୍ଷଣ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ
ମନୋନିବେଶ କରିପାରୁନାହିଁ ।

ଶିକ୍ଷା ଉପଦେଶ, ତାଲିମ ।

ଶିକ୍ଷାନବିଧି, (ଶିକ୍ଷାଧୀ)—ଶିକ୍ଷା ଲାଭ କରୁଥିବା,
ତାଲିମ ପାଉଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ସେ ଗୋଟିଏ ଶିଳ୍ପ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନରେ ଶିକ୍ଷାନବିଧି ରୂପେ
ନିୟୁକ୍ତି ପାଇଛନ୍ତି ।

ଶିଖ-- ଶୀର୍ଷଭାଗ, ଶିଖର ।

ହିମାଳୟର ଶିଖ ଛୁପୁଷରେ ସବୁଠାରୁ ଉଚ୍ଚତମ ସ୍ଥାନ ।

—ପଞ୍ଜାବରେ ବାସ କରୁଥିବା ଏକ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଧର୍ମ ଗୁରୁ ଗୋବିନ୍ଦ ସିଂହ ଶିଖ ଜାତିକୁ ସଂଗଠିତ କରିଥିଲେ ।

ଶିଖଣ୍ଡ—ମୟୂର ପୁଚ୍ଛ ।

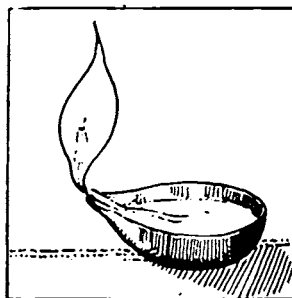

“ଶ୍ୟାମ ଶିଖଣ୍ଡ ବୁଲି,
ଶ୍ରମ କି ଆଜଯାଏ ହେଲ ସଫଳ”
(କିଶୋର ଚନ୍ଦ୍ରାନନ୍ଦ ଚମ୍ପୂ)

ଶିଖର—ଶିଖ, ଅଗ୍ରଭାଗ ।

ସେଭା ଦେନ୍ଡିଂ ହିମାଳୟ ଶିଖରରେ ଭାରତର ଜାତୀୟ ପତାକା ଘୋଡ଼ିଲେ ।

ଶିଖା—ଘାପ ବା ବସ୍ତାରେ ବଳିହାର ଜଳନ୍ତା ଭାଗ ।

ଦୀପ ଶିଖାଟିକୁ ଟିକିଏ ଡେଇଁଦିଅ ।

— କେଶି ଗୁଚ୍ଛ ।

“କରମରେ ତ ହୋଇଅଛି ଲେଖା,
କର ମର୍ଦ୍ଦକ ଯୋଗ୍ୟ ତୋର ଶିଖା” ।

(କବିତା କେବଳ)

ଶିଖାଇବା—ଶିକ୍ଷାଦେବା ।

ବାଲ୍ୟକାଳରୁ ସତକଥା କହିବାକୁ ଶିଖାଇବା ଭବିତ ।

ଶିଖୀ—ମୟୂର ।

“ଲକ୍ଷ୍ମଣ ! ଘନ ଦେଖି ନାଚଇ ଶିଖୀ”

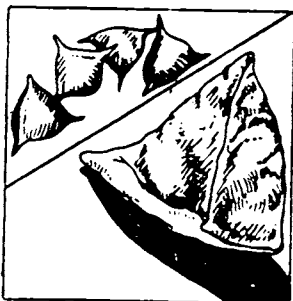
(ବର୍ଣ୍ଣା)

ଶିଙ୍ଗ, (ସିଙ୍ଗ)—କେତେକ ପଶୁ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଶିଙ୍ଗ ।

ମଝି ଶିଙ୍ଗ ଫଟା,
ହୁଏଲ ବେଳକୁ ଗୋଟା ।

ଶିଙ୍ଗଡ଼ା—ପାଣିରେ ଜଳୁଥିବା ଏକ ଜାତୀୟ ଉଦ୍ଭିଦର କଣ୍ଟାଯୁକ୍ତ ଫଳ ।

ଖରବିନେ ଅଂଶୁପା ହ୍ରଦରୁ ବହୁତ ଶିଙ୍ଗଡ଼ା ବିକ୍ରୀ ହେବାପାଇଁ ଆସେ ।

ସିଙ୍ଗା ଆଳୁ ପୁରଦିଆ ମଇଦା ତିଆରି ଏକପ୍ରକାର ତେଲଭଜି ।

ପଣ୍ଡାବାରୁ ଶିଙ୍ଗଡ଼ା ଖାଇବାକୁ ଭଲ ପାଆନ୍ତି ।

ଶିଙ୍ଗା, (ଶିଙ୍ଗା)—ପଶୁ ଶିଙ୍ଗରେ ତିଆରି ଏକ ବାଦ୍ୟ ।

‘ ଠାଦେ ଠାଦେ ଗୋଳ ବହଳ,

ଶିଙ୍ଗା, ବେଣୁ, ବଞ୍ଜି ।

ଠିଆ ହୋଇ ଭକ୍ତବାସ ତା’

ଦାଣ୍ଡେ ଦେଖନ୍ତି ଆସି ।’

(ଭକ୍ତବେଶ)

ଶିଙ୍ଗାରହାର—ଗଜଶିଉଳି ଫୁଲ ।

ଶରତକାଳରେ ଶିଙ୍ଗାରହାର ଫୁଲ ଫୁଟେ ।

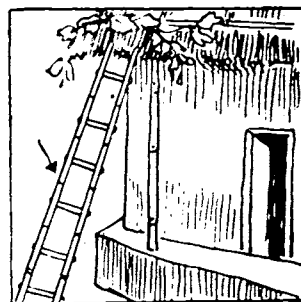
ଶିଙ୍ଗି—ଏକଜାତୀୟ କାଢ଼ହଳ ମାଛ ଯାହାର ଗଳିସି ପାଖରେ କଣ୍ଟା ଥାଏ ।

ଶିଙ୍ଗୁ—ଶୀରମୁଳ ଏକ ଜାତୀୟ ଗଛ ।

ଖଡ଼ି ଶିଙ୍ଗୁ ଓ ପତ୍ର ଶିଙ୍ଗୁ କେତେକ ଔଷଧ ପ୍ରସ୍ତୁତିରେ ଲାଗେ ।

ଶିଡ଼ି—ନଗୁଣି ।

ଯେ ଶିଡ଼ି ଲଗାଇ ଘର ଭଲ ତପଦକ୍ ବଢ଼ି କିଛି ଗଞ୍ଜାରୁ ଫୁଲ ତୋଳି ଆଣିଲେ ।

ଶିତାଣ—ଶିରସ୍ତାଣ ଶେଢ଼ ଅପତ୍ରଂଶ; ଉପଧାନ, ଭଜିଆ ।

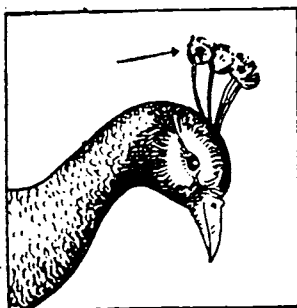
ଶିଡ଼ି—କୁଷ୍ଠବର୍ଣ୍ଣ ।

ଶିତକଣ୍ଠ—କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ ଯୁକ କଣ୍ଠ; ଶିବ ।

—ମୟୂର

ଶିତୁଳିବା, (ଶିତୁଳିବା), (ଶିତଲେଇବା)—ଶୀତଳ ବା ଅଶ୍ରୁ କରାବା ।

ଦହି କରିତାକୁ ହେଲେ ଫୁଟାଯାଇଥିବା କ୍ଷୀରକୁ ପ୍ରଥମେ ଶିତୁଳି (ଶିତଲେଇ) ତହିଁରେ ଅଳ୍ପ ବିଛି ପାଟା ମିଶାଇବାକୁ ହୁଏ ।

ଶିତୁଳିପତ୍ରବା—ଅଶ୍ରୁ ପଡ଼ିଯିବା, ଶୀତଳ ହୋଇଯିବା ।

ଏତେଦିନ ଧରି ଗଭୀର ହେବାପରେ ଗତକାଳି ଭଲକରି ଅସରାଏ ଦର୍ଶା ହେବା ଫଳରେ ଭୁଲ୍ ଶିତୁଳିପତ୍ର ।

—ଉତ୍ତେଜନା, ଉତ୍ସବେଶ, ରୋ ଆଦି କମିଯିବା ।
ଦୂର୍ଘଟଗାତ୍ରସ୍ତ ଶନିକଙ୍କୁ ଉପଯୁକ୍ତ କ୍ଷତିପୂରଣ ଦେବାପାଇଁ ଘୋଷଣା କରାଯିବା ପରେ ହିଁ ଶ୍ରମିକ-ମାନଙ୍କ ଅଗାଧି, ଉତ୍ତେଜନା ଶିତୁଳି ପଡ଼ିଲା ।

ଶିଥିଲ—କୋହଳ ।

ପହରରେ ଦଙ୍ଗାହାଟାମା ବନ୍ଦ ହେବାପରେ ସନ୍ଧ୍ୟା-ଆଇନକୁ ଶିଥିଲ କରି ଦିଆଗଲା ।

—କ୍ଳାନ୍ତ, ଅବସନ୍ନ ।

—ଦୁର୍ବଳ, ଶୀର୍ଷ ।

ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ ହେତୁ ତାଙ୍କର ଚର୍ମ ଶିଥିଲ ହୋଇଗଲାଣି ।

ଶିପ—କାଟିରେ ପୋଡ଼ାଯାଉଥିବା ଶାମୁକା ।

ଶିପକୁ ପାଣିରେ ଭିଜାଇ ନୂନ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଏ ।

ଶିପିଯିବା—ସେମଟା ହୋଇଯିବା ।

ଟିକ ଶୋଲ ଥିବାରୁ ବିଛୁଟକେ ଶିପିଗଲା ।

ଶିବ—ମଙ୍ଗଳ, ଶୁଭ ।

—ଶୁଭଦାୟକ, ସୁଖଦାୟକ ।

—ଅଶୁଭ ନାଶକାରକ ।

—ମହାଦେବ ।

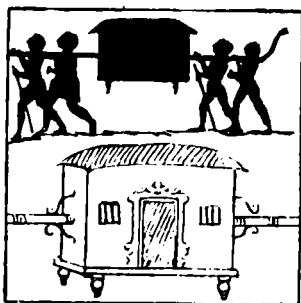
ଶିବରାତ୍ରି—ପାଲ୍‌ଗୁନ ମାସ କୃଷ୍ଣପକ୍ଷର ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ
ଓ ସେହି ରାତି ।

ଶିବରାତ୍ରିରେ ଅନେକ ଶିବ ପାଠରେ ମେଳା ମଉଜବ
ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୁଏ ।

ଶିବା—ଶୃଗାଳ ।

ଶିବକା—ପାଲକି, ସବାରି ।

ଆଗକାଳରେ ସମ୍ରାଟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଯିବା ଆସିବା
ପାଇଁ ଶିବକା ବ୍ୟବହାର କରୁଥିଲେ ।

ଶିବର—ସୈନ୍ୟ ସ୍ତୁତଶି ।

କଟକେ ସୈନ୍ୟମାନେ ଶତ୍ରୁ ଶିବର ଉପରେ
ହଠାତ୍ ରତି ଅଧିଆ ଆକ୍ରମଣ କଲେ ।

ଶିମ, (ଶିମ୍)—ଏକ ଲତା ଜାତୀୟ ଉଦ୍ଭିଦ ଓ ଚା'ର
ଫଳ ।

ଶିମ୍ ର ଗୁରୁ ଦେଖୁ ପୁଆଦିଆ ହୋଇଥିଲା ।

ଶିମିଳ, (ଶିମୁଳ)—ଏକ ଜାତୀୟ ଗଛ ।

ଝରଦିନେ ଶିମିଳ ଫଳ ପାକଳ ହୋଇଗଲେ
ସେଗୁଡ଼ିକୁ ସଂଗ୍ରହ କରି ତହିଁରୁ ତୁଳା ବାହାର
କରାଯାଏ ।

ଶିର—ମସ୍ତକ, ମୁଣ୍ଡ ।

ଏହା ଶୁଣି ମୁଣ୍ଡ ଝୁଣି ଧାଏଁ ଦଶଶିର,
ବୋଇଲୁ ତୁ ରହ ରହ ଆରେରେ କାନର ।

ଶିରକାଟ—ମୃଣ୍ମ କାଟିବା ।

ଦେଶଦ୍ରୋହ ଅପରାଧରେ ତାଙ୍କୁ ଶିରକାଟ ଦଣ୍ଡରେ
ଦଣ୍ଡିତ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଶିରନାମା, (ଶିରୋନାମା)—କୌଣସି କବିତା,
ପ୍ରବନ୍ଧ ଆଦି ଲେଖାର ନାମ ।

କବିତାଟିର ଶିରୋନାମା କ'ଣ ଠିକ୍ ହୋଇଛି ?

ଶିରପା, (ଶିରପା), (ଶିରୋପା)—ପୁରସ୍କାର ରାସି
ଦିଆଯାଉଥିବା ପତ୍ର ।

କାରିଗରମାନଙ୍କ କାମରେ ମୁଗ୍ଧ ହୋଇ ଗତା
ସେମାନଙ୍କୁ ଶିରପା ପ୍ରଦାନ କଲେ ।

ମନ ଦେଇ ପାଠ ପଢ଼ିଯାଅ ବାବା,
ବନ୍ଧାହେବ ତୁମ ମୁଣ୍ଡରେ ଶିରପା ।

ଶିରସ୍ତ୍ରା—ହସାବ ରଖାଯାଉଥିବା ଖାତାବିଡ଼ା, ନଥିବଡ଼ା ।

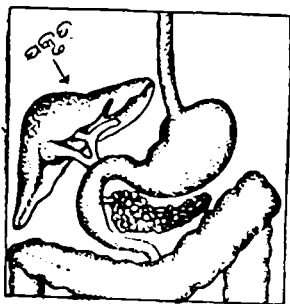
ଦୋକାନୀ ତା'ର ଶିରସ୍ତ୍ରା ଦେଖି ଦେଶାଦାରମାନଙ୍କୁ ବାକି ଟଙ୍କା ପଇସା ବଢ଼ିବାକୁ ଚାରିଦା ପଠାଉଥିଲା ।

ଶିରସ୍ତ୍ରା, (ଶିରସ୍ତ୍ରାଣ)—ମୁଣ୍ଡକୁ ରକ୍ଷା କରିବାପାଇଁ ପିନ୍ଧାଯାଉଥିବା ଟୋପି ।

ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ଶିରସ୍ତ୍ରାଣଟି ଥିବାରୁ ଦୁର୍ଘଟଣାରେ ତାଙ୍କର ବିଶେଷ କିଛି ଧକି ହୋଇନାହିଁ ।

ଶିରୀ—ଶରୀର ମଧ୍ୟରେ ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ରକ୍ତବାହୀ ନାଳୀ ।

ଶରୀରର ବିଭିନ୍ନ ଅଂଶରୁ ପ୍ରକ୍ରିୟ ଶିରୀ ଓ ମହାଶିରୀ ଦେଇ ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ରକ୍ତ ହୃଦ୍‌ପିଣ୍ଡକୁ ଆସେ ।

—ନାଡ଼ୀ—

ଶିରୀବଣ—ଶ୍ରୀବଣ ଶବ୍ଦର ପଦ୍ୟରୂପ ।

ଧାର ଶିରୀବଣ ମାସ ଶେଷ ରବିବାର, ନିଧି ଚୁଡ଼ା ବାଦ୍‌ପରେ ପଡ଼ିଲା ବିରାଟ ।

ଶିର—ଧନ ସମ୍ପତ୍ତି, ଲକ୍ଷ୍ମୀ ।

ସାଙ୍ଗ ମୁହୂର୍ତ୍ତପରେ ତାଙ୍କ ଘରୁ ଶିର ଛାଡ଼ିଗଲା ।

—ଶୋଭା, ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ।

—ସୌଭାଗ୍ୟ ।

ପଡ଼ିଲା ଲୋକେ ତାଙ୍କର ଶିର ହସ୍ତିପାରିଲେ ନାହିଁ ।

ଶିରପଞ୍ଚମୀ—ମାଘମାସ ଶୁକ୍ଳପକ୍ଷ ପଞ୍ଚମୀ ତିଥି ।

ଶିରପଞ୍ଚମୀରେ ସରସ୍ୱତୀଙ୍କର ଆରାଧନା କରାଯାଏ ।

ଶିରସି, (ଶିରସ), (ଶିରାସ)—ଏକ ଜାତୀୟ ବୃକ୍ଷ ଓ ତାହାର ଫୁଲ ଫଳ ।

ଶିରୀଷ ଉପରେ ଗିରୀଶ ଅଇରି

ଜନକ ମଇତ୍ର ବାହନ.....

(ମଥୁରାମଙ୍ଗଳ)

ଶିଳ—ମସଲ. ପିଠଉ ଆଦି ବଟାଯିବାର ପଥରଖଣ୍ଡ ।

ଶିଳପତା, (ଶିଳପୁଆ), (ଶିଳପୁଡ଼ା), (ଶିଳୁପା)—
ଶିଳ ଉପରେ ରଖି ବଟାଯାଉଥିବା ପଥରଖଣ୍ଡ ।

ଶିଳା—ପଥର ।

ନଦୀରେ ପାର୍ବତ୍ୟବନ୍ଧ୍ୟା ସାଧାରଣତଃ ଶିଳାଖଣ୍ଡ ଦ୍ୱାରା ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥାଏ ।

ଶିଳାବୃଷ୍ଟି—କୁଆପଥର ସହ ବର୍ଷା ।

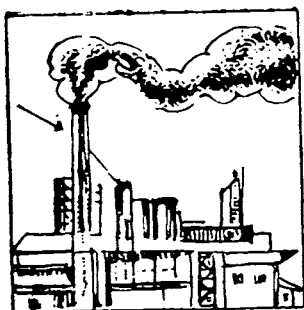
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣତୁଳେ ଦିନେ ଦିନେ ଅପବନ୍ନରେ ଭାଷଣ
ଝଡ଼ ବତାସ ସହ ଶିଳାବୃଷ୍ଟି ହେବାର ଦେଖାଯାଏ ।

ଶିଳାଲିପି, (ଶିଳାଲେଖ)—ପଥର ଶେଷରେ
ଖୋଳାଯାଇଥିବା ଲେଖା ।

ଧଉଳିଗିରିରେ ଅଶୋକଙ୍କ ଶିଳାଲେଖ ଦେଖିଛି ।

ଶିଳ୍ପ—କାରିଗରି ।

ସ୍ବାଧୀନତା ପ୍ରାପ୍ତି ପରଠାରୁ ଆମ ଦେଶରେ ଅନେକ
ଶିଳ୍ପ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଗଢ଼ିଉଠିଛି ।

ଶିଳ୍ପୀ—କାରିଗର ।

ଶିଶି—କାଚ ଡିଆରି ଛୋଟ ବୋତଲ ।

ଶିଶିର କାକର ।

ଶୀତଦିନେ ସକାଳେ ଘାସ ଓ ଗଛଲତା ଉପରେ
ଶିଶିର ବିନ୍ଦୁ ଲାଗିଥିବାର ଦେଖାଯାଏ ।

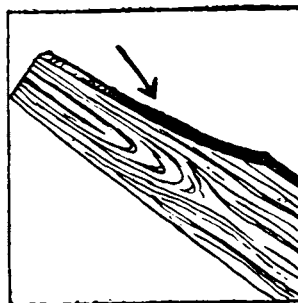
—ହିମ ।

—ଶୀତଘାଳ ।

ଶିଶୁ—ଛୋଟ ପିଲା, ବାଳକ ।

— ଏକ ଜାଣିପା ଚୂଷ ।

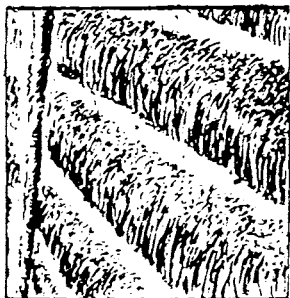

ଶିଶୁକୁଠ ଗୁହର ଆପବାବପତ୍ର ତିଆରି ପାଇଁ
ଦରକାର ହୁଏ, କାରଣ ଏହା ବେଶ୍ ଶକ୍ତ ।

ଶିଶୁମାର—ଏକ ନକ୍ଷତ୍ର ଗୁଚ୍ଛ ।

ଶିଶା, (ଶିଂଶା), (ଶିଂସା)—ଧାନ ଆଦି ଶସ୍ୟର ପେନ୍ଥା ।

ଧାନ କଟାକଟି ସମୟରେ ବହୁତ ଧାନ ଶିଂସା କ୍ଷେତରେ ପଡ଼ିଥାଏ ।

ଶିଷୁ—ସୁଶୀଳ, ଉଦ୍ର ।

ପିଲାଟି ବେଶ୍ ଶାନ୍ତ ଶିଷୁ ଜଣାପଡ଼େ ।

ଶିଷୁତା—ଉଦ୍ରାମି ।

ତାଙ୍କ ଆଚରଣରେ ଶିଷୁତା ନ ଥିବାରୁ ସେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ବାରମ୍ବାର ଅପମାନିତ ହେଉଥିଲେ ।

ଶିଷ୍ୟ—ଛାତ୍ର, ବେଲ ।

ପୂର୍ବକାଳରେ ଶିଷ୍ୟମାନେ ଗୁରୁଙ୍କ ଆଶ୍ରମରେ ରହି ବିଦ୍ୟାଧ୍ୟୟନ କରୁଥିଲେ ।

—ଶାସନ ଯୋଗ୍ୟ, ଉପଦେଶ ପାଇବାର ଯୋଗ୍ୟ ।

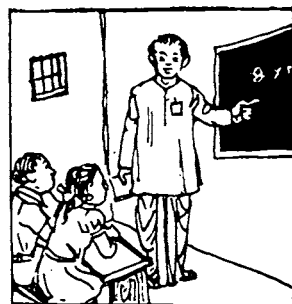
ଶିଷ୍ୟବୃ—ଛାତ୍ରତ, ଛାତ୍ରପଣିଆ ।

ଗୁରୁଙ୍କ ପ୍ରତି ଅବମାନନା ପ୍ରକୃତ ଶିଷ୍ୟବୃର ପରିରାଜକ ନୁହେଁ ।

ଶିହରଣ—ଲେମ ଟାଙ୍କୁର ଉଠିବା, ଫୁଲକ ।

ଶୁଭ ଅବସର ଦିନ ହୁଏତ ମୋର ସର୍ବାଙ୍ଗରେ ଏକ ଶିହରଣ ଖେଳିଗଲା ।

ଶିକ୍ଷକ — ସେ ଶିକ୍ଷା ଦିଅନ୍ତି ।

ଶୀକର—ବାୟୁ ବାହିତ ଜଳକଣା

ଦ୍ରବିତ ବୟୁ ମୋହ ବିନାଶ ଅଣେ,
ଶୀକର ଶୀତତାୟୁ ଦେଖିଲେ ପାଶେ ।

(ସୀତା ବନବାସ)

ଶୀଘ୍ର—ଚଞ୍ଚଳ, ଜଳଦି ।

ଶୀତ—ଥଣ୍ଡା ।

—ଏକ ରୁଚୁ ବିଶେଷ ।

ଶୀତ କଟିବନ୍ଧ — ଭୂମଣ୍ଡଳର ଦୁଇମେରୁ ନିକଟସ୍ଥ
ଶୀତ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଅଞ୍ଚଳ ।

ସୁଷେପ ଓ ଏସିଆ ମହାଦେଶର ଅଧିକାଂଶ ଅଞ୍ଚଳ
ଶୀତ କଟିବନ୍ଧରେ ଅବସ୍ଥିତ ।

ଶୀତକର — ଚନ୍ଦ୍ର, କର୍ପୂର ।

ଶୀତକାଳୀନ—ଶୀତଦିନିଆ ।

ଶୀତକାଳୀନ ବୃଷ୍ଟିପାତ ଭୂମଧ୍ୟସାଗରୀୟ ଜଳବାୟୁର
ଏକ ବିଶେଷତ୍ବ ।

ଶୀତଳ—ଥଣ୍ଡା ।

ଶରତଦିନେ ସମୁଦ୍ରକୂଳର ଶୀତଳ ବାୟୁ ଦେହକୁ ଚେର
ଆରମ୍ଭ ଲାଗେ ।

ଶୀତଲେଇବା — ଥଣ୍ଡା କରିବା ।

ଶୀର୍ଣ୍ଣ—କ୍ଷୀଣ, ସ୍ବେଦା ।

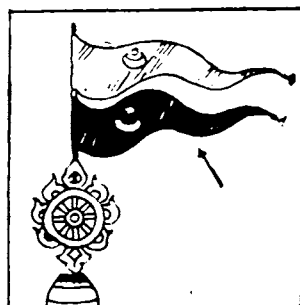
ଉପଯୁକ୍ତ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ଅଭାବରୁ ତାଙ୍କର ବାସଗୃହଟି
କୀର୍ଣ୍ଣଶୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଯାଇଛି ।

ଶୀର୍ଣ୍ଣକାୟ—କ୍ଷୀଣ ଶରୀର, ସ୍ବେଦା ଶରୀର ।

ଚହୁତିନି ଧରି ସେବାକ୍ରାନ୍ତ ହେବା ଫଳରେ ସେ
ଶୀର୍ଣ୍ଣକାୟ ହୋଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି ।

ଶୀର୍ଷ—ଅଗ୍ରଭାଗ ।

ମନ୍ଦିରର ଶୀର୍ଷରେ ଧ୍ବଜାଟି ବେଶ୍ ମାନୁଛି ।

ଶୀର୍ଷକ—ନାମ ।

କବିତାଟିର ଶୀର୍ଷକ ତାହାର ବିଷୟବସ୍ତୁ ଉପଯୋଗୀ
ହୋଇଛି ।

ଶୀର୍ଷଦେଶ, (ଶୀର୍ଷସ୍ଥାନ)—ସର୍ବୋଚ୍ଚ ସ୍ଥାନ ।

ଅଧ୍ୟବସାୟ ଓ ସାଧୁତା ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଉନ୍ନତିର
ଶୀର୍ଷଦେଶରେ ପହଞ୍ଚାଇପାରେ ।

ଶୀଳ — ସୁସ୍ୱାଦୁ, ଚରଣ ।

ହରିଶ୍ଚନ୍ଦ୍ର ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୟାଶୀଳ ଓ ନ୍ୟାୟସରସ
ନରପତି ଥିଲେ ।

ଶୀଳନ — ଆମ୍ବେରନା ।

— ଅଭ୍ୟାସ କରଣ ।

ପଠିତ ବିଷୟକୁ ବାରମ୍ବାର ଅନୁଶୀଳନ କଲେ ତାହା
ମନରେ ଦୀର୍ଘସ୍ଥାୟୀ ହୁଏ ।

ଶୁଆ — ଏକ ଜାତିର ପକ୍ଷୀ ।

— ଶୋଇବା ।

ଘର ତିଆରି କାମରେ ବ୍ୟସ୍ତରହି ତାଙ୍କର ଖିଆପିଆ,
ଶୁଆ ବସାରେ ବି କିଛି ଠିକ୍‌ଠିକ୍‌କଣା ବହୁନାହିଁ ।

ଶୁଆଇବା - ଶୟନ କରାଇବା, ଶୋଇଦେବା ।

ମା' ବହୁତ ଶୁଆଇବା ପାଇଁ ଖାଇବା ପାତ୍ରରୁ
ଢଳିଗଲେ ।

ଶୁଆର — ମନ୍ଦିରରେ ଦେଉଁମାନେ ରନ୍ଧାରନ୍ଧ କରନ୍ତି ।

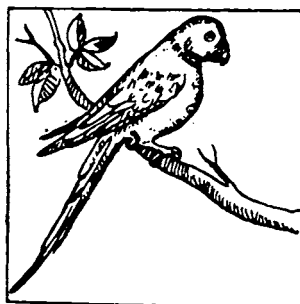
ଶୁଆପକ୍ଷିଆ, (ଶୁଆପକ୍ଷିଆ) — ଶୁଆ ଚଢ଼େଇର
ପରି ପରି ସବୁଜ ରଙ୍ଗ ବିଶିଷ୍ଟ ।

ଶୁଆପକ୍ଷିଆ ରଙ୍ଗର ସାର୍ବତ୍ରି-ତା'ଦେହକୁ ବେଶ୍
ମାନୁଛି ।

ଶୁଆଁ — ଏକ ପ୍ରକାର ଭୃଶ ଜାଙ୍ଗଲ୍ ଉଦ୍ଭିଦ, ତାହାର
ଫଳରୁ ଉତ୍ତଳ ପରି ଶସ୍ୟ ବାହାର କରାଯାଏ ।

ଧାନ ଉତ୍ତଳ ଅଭାବରୁ ଅନେକ ଲୋକ ଶୁଆଁ
ଉତ୍ତଳକୁ ଭିତରୁପେ ରନ୍ଧି ଖାଆନ୍ତି ।

ଶୁକ — ଶୁଆ ପକ୍ଷୀ ।

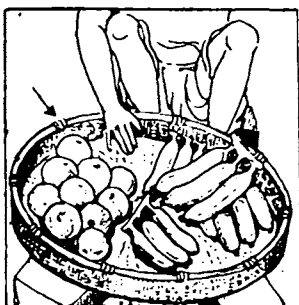
ଶୁକ୍ — ସୌର ଜଗତର ଏକ ଗ୍ରହ ।

ସୂର୍ଯ୍ୟଠାରୁ ଦୂରତା କ୍ରମରେ ଶୁକ୍ଳ ସୌରଜଗତର
ଦ୍ୱିତୀୟ ଗ୍ରହ ।

ଶୁକୁଆ, (ଶୁକୁଆ) — ଶୁଖାଯାଇଥିବା ମାଛ ।

ସମୁଦ୍ର ଉପକୂଳରେ ବହୁତ ଜାଗାରେ ଶୁକୁଆ ବିକ୍ରି
ଓ ରସାନ୍ନ ଦେଖିମାନ ଥାଏ ।

ଶୁକୁଟା—ମୁରୁକୁଟିଆ, ଶୁଖିଲା ।

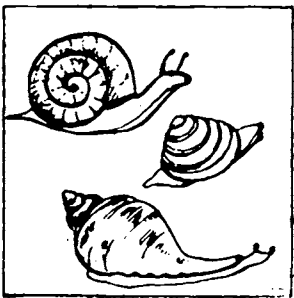
ବଜାରକୁ ଦେରିରେ ଗଲେ ଶୁକୁଟା ଛଡ଼ା ସଜ
ପନିପରିବା କେଉଁଠୁ ପାଇବ ?

ଶୁକୁଟିଯିବା—ମୁରୁକୁଟିଯିବା, ଶୁଖିଯିବା ।

ବର୍ଷା ଅଭାବରୁ ବିଲରେ ଧାନଗଛ ସବୁ ଶୁକୁଟି
ଗଲୁଣି ।

ଶୁକ୍ଳ—ଶାମ୍ବକା ।

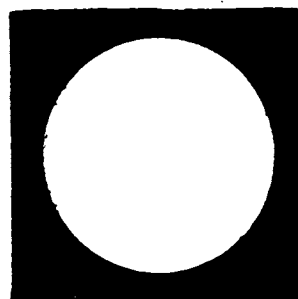
ଶୁକ୍ଳ—ଧଳା ରଙ୍ଗ ।

ହଂସର ପର ଶୁକ୍ଳ ବର୍ଣ୍ଣ ବିଶିଷ୍ଟ ।

—ମାସର ଏକ ପକ୍ଷ (ଅମାବାସ୍ୟା ପକ୍ଷ ଠାରୁ
ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଉତ୍ପ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ) ।

ମାଘମାସ ଶୁକ୍ଳ ଅକ୍ଷମୀ ତିଥିରେ ସରସ୍ବତୀ ପୂଜା
ହୁଏ ।

ଶୁକ୍ଳପକ୍ଷ—ଜହ୍ନ ପକ୍ଷ ।

ଶୁନ—ଶୂନ୍ୟ ସ୍ୱର୍ଣ୍ୟ ।

—ନିର୍ଜନ ।

—ନିସ୍ତବ୍ଧ ।

—ନିଷ୍ଠୁଳ ।

ଶୁନ ନେବା—ଶୁଟିଶାଳୀରେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ
ପୁରସ୍କାର ସ୍ୱରୂପ ଅବଧାନଙ୍କ ଠାରୁ ନାମମାତ୍ର
ବେତ ପାହାର ଗ୍ରହଣ କରିବା ।

ଶୁନେ ଶୁନେ—ଶୂନ୍ୟେ ଶୂନ୍ୟେ, ଭୂଇଁ ସ୍ପର୍ଶ ନ କର ।

ଦୁଇଦଳଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯୁଦ୍ଧିତର୍କ ଲାଗିଥିବା ସମୟରେ
ସେ ମାତିବାକୁ ଗୋଡ଼ାଇ ଆସିବାରୁ ଅନ୍ୟଦଳର
ତିନିଜଣ ଲୋକ ଆସି ଶୁନେ ଶୁନେ ଚେକିନେଇ
ଗଲେ ।

ଶୁଫ୍—ଝୋଳ ।

ଶୁଭ—କଲ୍ଲାଣ, ମଙ୍ଗଳ ।

ଆମେ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲୁବେଳେ ସମସ୍ତଙ୍କର ଶୁଭ
ମନାସିବା ଚାହୁଁ ।

—ନୂଆ ଘର, ନୂଆ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ନିର୍ମାଣ କାର୍ଯ୍ୟ
ଆରମ୍ଭ ସକାଶେ ଦିଆଯାଉଥିବା ଛାଡ଼ି ।

ବିଦ୍ୟାଳୟଟିର ନୂଆ ଘର ପାଇଁ ଶୁଭ ଦିଅ
ସଂକଳି ।

ଶୁଭଙ୍କର, (ଶୁଭଂକର), (ଶୁଭଂକରୀ)—ଏକପ୍ରକାର
ଚାଣିତକ ସୂତ୍ର ।

ସ୍ୱନାମ ଖ୍ୟାତ ମାନସାଙ୍କ ସୂତ୍ର ପ୍ରଣେତା ଶୁଭଂକର
ଦାସ ଶୁଭଙ୍କର ସୂତ୍ର ରାହାର କରିଥିଲେ ।

ଶୁଭକର—ଯାହା ମଙ୍ଗଳ କରାଏ, ମଙ୍ଗଳପ୍ରଦ ।

ଏପରି କଣେ ଅସହୃଦ୍ଧ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ତ୍ୟାଗ କରିବା
ତାଙ୍କ ପକ୍ଷେ ବରଂ ଶୁଭକର ।

—ସୁଖପ୍ରଦ, ସୁଖକର ।

ଶୁଭକର୍ମ, (ଶୁଭକାର୍ଯ୍ୟ)—ମଙ୍ଗଳ କାର୍ଯ୍ୟ ।

ବିବାହ, ବ୍ରତ ଆଦି ଶୁଭକର୍ମରେ କୌଣସି ବାଦ
ବିସମ୍ଭାବ ପୂରକରା ଚାହିଁ ନୁହେଁ ।

ଶୁଭକାମନା—ଅନ୍ୟର ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ ଇଚ୍ଛା ।

ବିନା ସ୍ୱାର୍ଥରେ ଅନ୍ୟର ଶୁଭକାମନା କରିବା
ମହତ ଲୋକର ଏକ ଆଦର୍ଶ ଗୁଣ ।

ଶୁଭକାମ, (ଶୁଭକାମୀ)—ଯେଉଁ ପୁରୁଷ ଅନ୍ୟର
ମଙ୍ଗଳ ଚିନ୍ତା କରନ୍ତି ।

ଶୁଭକାମୀ, (ଶୁଭକାମିନୀ)—ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ଅନ୍ୟର
ମଙ୍ଗଳ ଚିନ୍ତା କରନ୍ତି ।

ଶୁଭଗ୍ରହ—ଜ୍ୟୋତିଷ ଶାସ୍ତ୍ର ଅନୁସାରେ ଯେଉଁ
ଗ୍ରହମାନେ ଶୁଭକାରକ ।

ଶୁଭଚିନ୍ତକ—ଯେ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ମଙ୍ଗଳ ଚିନ୍ତା ବା
ବାଞ୍ଛା କରନ୍ତି; ଶୁଭକାଞ୍ଚୀ ।

ବୃଷ୍ଟବାହୁ ମୋର ଶୁଭଚିନ୍ତକ ଅଟନ୍ତି ।

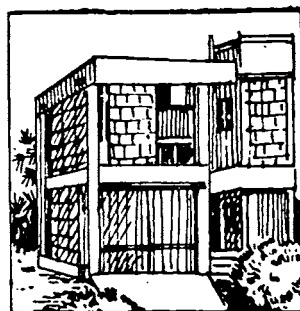
ଶୁଭଚିନ୍ତନ—ମଙ୍ଗଳ ବିଷୟ ଚିନ୍ତା କରିବା, ମଙ୍ଗଳ
ଭାବନା ।

ଶୁଭଚିନ୍ତନ ମାନସିକ ସୁସ୍ଥତାର ପରିଚ୍ଛେଦକ ।

ଶୁଭଚେଷ୍ଟା—ଅନ୍ୟର ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ ଯତ୍ନ, ମଙ୍ଗଳକର
ଯତ୍ନ ।

ଗ୍ରାମରେ ପାଠାଗାରଟିଏ ସ୍ଥାପନ କରିବା ପାଇଁ
ଯୁବକ ସଂଘର ଯେଉଁ ଶୁଭଚେଷ୍ଟା ତହିଁରେ
ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ବାଧା ଦେବେ କାହିଁକି ?

ଶୁଭଜନକ, (ଶୁଭଦ), (ଶୁଭପ୍ରଦ), (ଶୁଭପ୍ରଦାୟକ)—
ଯାହା ଶୁଭ ଦାଏ ।

ତାଙ୍କର ନୂତନ ଗୃହଟି ତାଙ୍କପାଇଁ ଶୁଭଜନକ
ହେଲା ।

ଶୁଭଦଣ୍ଡ, (ଶୁଭଲଗ୍ନ)—ଶୁଭ ମୃତ୍ୟୁର୍ତ୍ତି, ଶୁଭକ୍ଷଣ ।

ମଙ୍ଗଳ ସୂଚୁଥିବା ଅତି ଅଳ୍ପ ସମୟ ।

କୌଣସି ବିପଦ ଆପଦ ବା ବାଧା ବିଘ୍ନ ନ ଘଟିବ
ହେଲି ସେ ଶୁଭଲଗ୍ନ (ଦଣ୍ଡ) ଦେଖି ଯାହା ଆରମ୍ଭ
କରିଥିଲେ ।

ଶୁଭ—ଶୁଭ ଶବ୍ଦର ସ୍ୱୀକାର ।

ଶୁଭଗମନ—ମଙ୍ଗଳଜନକ ଆଗମନ; ମାନ୍ୟଗଣ୍ୟ
ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଆଗମନ ।

ଆଖିପାଖି ପ୍ରାୟ ଶହେଟି ଗାଆଁର ଲୋକେ ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କ
ଶୁଭଗମନକୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥିଲେ ।

ଶୁଭ୍ରଙ୍ଗ—ସୁନ୍ଦର ଶରୀର ବଶିଷ୍ଠ ।

ଶୁଭ୍ରଦୃଷ୍ଟ—ମଙ୍ଗଳଜନକ ଭାଗ୍ୟ, ସୌଭାଗ୍ୟ ।

ଶୁଭ୍ରନୁଧାନ—ମଙ୍ଗଳ କାମନା, ଶୁଭ୍ର ଚିନ୍ତା ।

ଶୁଭ୍ରନୁଧ୍ୟାୟୀ—ସେ ଶୁଭ୍ର ଚିନ୍ତା କରନ୍ତି ।

ଶିକ୍ଷକମାନେ ଆମର ଶୁଭ୍ରନୁଧ୍ୟାୟୀ ଅଟନ୍ତି ।

ଶୁଭ୍ରନୁଷ୍ଠାନ—ମଙ୍ଗଳକର ବା କଲ୍ୟାଣକର କାର୍ଯ୍ୟ ।

ଶୁଭ୍ରଶୀବାଦ—କଲ୍ୟାଣ ସୂଚକ ଆଶିଷ ବାକ୍ୟ ।

ଶୁଭ୍ରଶୁଭ୍ର—ଶୁଭ୍ର ଓ ଅଶୁଭ୍ର, ମଙ୍ଗଳ ଓ ଅମଙ୍ଗଳ ।

କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ପୂର୍ବରୁ ତାହାର ଶୁଭ୍ରଶୁଭ୍ର ବିଚାର କରିବା ଉଚିତ ।

ଶୁଭିବା—ଶୁଣାଯିବା ।

ଶୁଭେଚ୍ଛା—ମଙ୍ଗଳ କାମନା ।

ସନ୍ନିକ୍ଷିତରେ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଯୋଗ ଦେଇ ନ ପାରି ତାହାର ସଫଳତା ପାଇଁ ଶୁଭେଚ୍ଛା ବାର୍ତ୍ତା ପଠାଇଥିଲେ ।

ଶୁଭ୍ର—ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ।

ସନ୍ଧ୍ୟାସାଞ୍ଜର ଶୁଭ୍ରଶରୀରରେ ରକ୍ତର ଛିଟା ଦେଖି ସେ ହତାଶ ହେଲେ ।

—ଶ୍ୱେତ, ଧଳା ବର୍ଣ୍ଣ ।

ଶୁଭ୍ରକେଶ—ଧଳା କେଶ, ପାଚିଲା ବାଳ ।

ସବୁକ୍ଷେତ୍ରରେ ଶୁଭ୍ରକେଶ ମାନସିକ ପରିପକ୍ୱତାର ପରିଚୟକ ନୁହେଁ ।

ଶୁଭ୍ରତା, (ଶୁଭ୍ରତ)—ଉଜ୍ଜ୍ୱଳତା ।

—ଶ୍ୱେତବର୍ଣ୍ଣ ।

ଶୁଭ୍ରା—ଶୁଭ୍ର ଶବ୍ଦର ସ୍ତ୍ରୀ ଲିଙ୍ଗ ।

ଶୁଭ୍ରାଂଶୁ—ଧଳା କରଣ, ଚନ୍ଦ୍ର ।

—ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ କରଣ ।

ଶୁନ୍ଦ, (ଶୁନ୍ଦ) - ଏକ ଜାତୀୟ ବଣୁଆ ଘାସ ।

ଶୁରମା, (ଶୁର୍ମା)—ଏକପ୍ରକାର ଅଞ୍ଜନ ।

ଶୁଳ୍କ—ମାୟୁଲ, କର ।

ଏହି ବର୍ଷର ଋତ୍ୟୁ ବଡ଼େଡ଼ରେ କେତେକ ଦ୍ରବ୍ୟ ଉପରେ ବିକ୍ରି ଶୁଳ୍କ ଚିହ୍ନାତି ଦିଆଯାଇଛି ।

ଶୁଳା, (ଶୁଳା), (ସୁଳା)—ପେଟ ଭିତରେ ଏକପ୍ରକାର ସନ୍ତ୍ରାଣ, ଶୁଳପୀଡ଼ା ।

ଶୁଳପୀଡ଼ା ହେତୁ ସେ ବିଛଣାରେ ପଡ଼ି ଛଟପଟ ହେଉଛନ୍ତି ।

ମାଟିର ଟେକା, ଟେକା ।

ହଳ କରୁ କରୁ ମାଟି ଶୁଳାରେ ଗୋଟି ବାଜି ଖଣ୍ଡିଆ ହୋଇଯାଇଛି ।

ଶୁଶୁର, (ଶୁଶୁର)—ଗ୍ରେଟ ଛୁଆ ଥିବା ଟିଣ ବା ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ୍ରେ ତିଆରି ଏକ ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ର, ଏହାକୁ ପାଟିରେ ଥୁକି ବଜାଯାଏ ।

ଶୁଶୁଷା—ସେବା ।

ଭୋଗମାନଙ୍କର ସେବା ଶୁଶୁଷା ପାଇଁ ତାଙ୍କର ଖାମାରେ ନର୍ତ୍ତମାନେ ଆଆନ୍ତି ।

—ଶୁଣିବାର ଇଚ୍ଛା ।

ଶୁଷ୍କ, (ଶୁଷ୍କା)—ଶୋଷଣ ।

—ଛୁଦ୍ର ।

ଶୁଷ୍କ—ଶୁଷ୍କିଳ, ନିର୍ଜଳ, ଜଳହୀନ ।

ପାହାଡ଼ିଆ ଟାଙ୍ଗର ଭୂଇଁ ସାଧାରଣତଃ ଶୁଷ୍କ ।

—ନୀରସ ।

କୌଣସି ଚଢ଼ାହରଣ ନ ଥିବାରୁ ତାଙ୍କ ଭାଷଣଟି ଶୁଷ୍କ କଥା ପଡ଼ୁଥିଲା ।

—ନିଷ୍ଠୁଳ ।

ଏପରି ଶୁଷ୍କ ପ୍ରବୋଧନାରେ ଲୋକ କ'ଣ ? ତାଙ୍କ ଦୁଃଖ ଦୂର ହୋଇପାରିବା ଭଳି ସାହାଯ୍ୟ କଲେ ବିନା କିଛି ଫଳ ହେବ ।

ଶୂଳ—ଧାନ, ଯଅ ଆଦି କେତେକ ଶସ୍ୟର ସୂକ୍ଷ୍ମ ଅଗ୍ରଭାଗ, ଫୁଙ୍କ, ଶୁଙ୍ଗ ।

—କେଣ ଶିଖା, ମୁଣ୍ଡ ମଝିରେ ଥିବା କେଣ ଗୁଚ୍ଛ ।

—ପ୍ରଜାପତି ଆଦି କେତେକ କାଟ ପିତୃଙ୍କର ଖବନଚନ୍ଦ୍ରର ଏକ ଅବସ୍ଥା, ଲୁଗା ।

ପ୍ରଜାପତିର ଶୂଳ ଲେମଣି । ଏହାର ଲେମ ଦେହରେ ବାଡ଼ିଲେ ଯେହ କୁଣ୍ଡାଳ ହୁଏ ।

ଶୂଳ କୀଟ—ସମ୍ଭାଳୁଆ ।

ଶୂଳର—ଦୁଷ୍ଟର ।

ବଡ଼ ଶୂଳରକୁ ବସନ୍ତ କୁହାଯାଏ ।

ଶୂଳ—ବେଦରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଶୁଣିତାତ ମଧ୍ୟରୁ ନିକୁଷ୍ଠତମ ଜାତି ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶୂଳ ନାମକ ମତରେ ଶୂଳ ନାମେ ଭରତର ଆଦିମନିବାସୀ ଅନାୟାସୀଙ୍କ ବଂଶଧର ।

ଶୂଦ୍ରମୁକୀ—ତପସ୍ୟାରେ ରତ ଥିବା ଶୂଦ୍ର ।

ଓଡ଼ିଆରେ ମହାଭାରତର ଚଉଥାଦି ପାଞ୍ଚାଙ୍ଗାଦି

ଶୂଦ୍ରମୁକୀ ଆଖ୍ୟା ଦିଆଯାଇଛି ।

ଶୂଦ୍ରା—ଶୂଦ୍ର ଜାତିର ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ।

ଶୂଦ୍ରାଣୀ, (ଶୂଦ୍ରୀ)—ଶୂଦ୍ରର ସ୍ତ୍ରୀ, ଶୂଦ୍ର ପତ୍ନୀ ।

ଶୂନ୍, (ଶୂନ)—ଭୂକ୍ତ, ଫମ୍ପା ।

ପିଲାଟିର କିଛି ଦୋଷ ନାହିଁ । ତାକୁ ଶୂନ୍‌ଟାରେ
ଗାଳିଦେଉଛ କାହିଁକି ?

—ନିଷ୍ଠୁର ।

ସେ ଶୂନ୍‌ଟାରେ ମାତିଛନ୍ତି ସିନା; ହେଲେ ଫଳ କିଛି
ହେବନାହିଁ ।

—ସହିଁର କିଛି କାରଣ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ
କରାଯାଇପାରେ ନାହିଁ ।

ପିଲାଟିର ମୁହଁରେ କେତୋଟି ଶୂନ୍‌ଫୋଟା ହୋଇ
ଯାଇଛି ।

—କିଛି ନ ଥିବା ସ୍ୱରୂପର ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ
ଗାଣିତିକ ସଙ୍କେତ ‘୦’ ।

ଶୂନ, (ଶୂନା) ମାଂସ ଦୋକାନ, କଂସେଇ
ଦୋକାନ ।

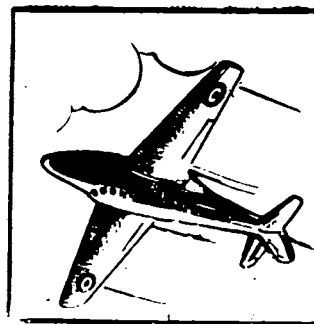
—ପ୍ରାଣୀ ବଧ କରିବା ସ୍ଥାନ, କଂସେଇଖାନା ।

ଶୂନପଟକା—ଏକ ପ୍ରକାର ବାଣ; ଯାହା ବିନା ଅଗ୍ନି
ସଂଯୋଗରେ କୌଣସି ଶୁଷ୍କ ଓ କଠିନ ବସ୍ତୁରେ
ଜୋରରେ ଆଘାତ ପାଇଲେ ଫୁଟେ ।

ଶୂନଭାଗୀ—ମୂଳ ଜମା ନ ଦେଇ ମଧ୍ୟ କୌଣସି
ଯୌଥ ବ୍ୟବସାୟରେ ହୋଇଥିବା ଅଂଶୀଦାର ।

ସେ ପଛଫାଟିଏ ନ ଦେଇ ମଧ୍ୟ ଏ ବ୍ୟବସାୟର
ଲାଭଂଗରୁ ଏକ ଭୂତ୍ୟାଂଶ ଶୂନଭାଗୀ ।

ଶୂନ୍ୟ—ଆକାଶ ।

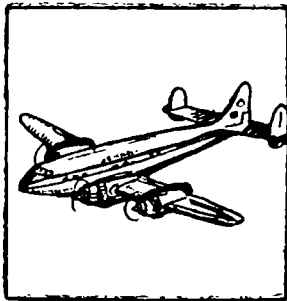
ଉଡ଼ାତାହାତ ଆକାଶରେ ଗତି କରୁଥିବାରୁ ତାକୁ
ଶୂନ୍ୟସ୍ଥାନ ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଇପାରେ ।

—କୌଣସି ବସ୍ତୁ ନ ଥିବା ଖାଲି ସ୍ଥାନ ।

ବାକ୍ସଟିରୁ ବହିସୂତ କାହିଁନିଆଯାଇଥିବାରୁ ତାହା
ଶୂନ୍ୟ ପଡ଼ିଛି ।

—ରିକ୍ତତା (କିଛି ନ ଥିବା) ସ୍ୱରୂପର ପାଇଁ
ବ୍ୟବହୃତ ଗାଣିତିକ ସଙ୍କେତ ।

ଶୂନ୍ୟଶୂନ୍ୟ—ଭୂମିକୁ ନ ଛୁଇଁ, ଭୂଇଁରେ କୌଣସି
ଅଂଶ ନ ଲାଗି ।

“ଉଡ଼ିଯାଏ ଶୂନ୍ୟଶୂନ୍ୟ କେଉଁଝାନ୍ଦେ,
ନ ଲେଉଟିବା ଆଶେ କେହି ତା’ ନ ଜାଣେ ।”

—ରାଧାନାଥ

—ଆପେ ଆପେ, କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବା ଦୃଶ୍ୟମାନ
କାରଣ ବିନା ।

ତୁମେ ଅଳସୁଆ ହେଲେ ଚଳିବ କିପରି ? ତୁମ ପାଖକୁ
ତ ତୁମେ ଖୁବୁଁଥିବା ଜିନିଷ ପଡ଼ି ଶୂନ୍ୟ ଶୂନ୍ୟ
ଭୁଲିଆସି ପାରିବ ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ତୁମକୁ ଚେଷ୍ଟା
କରିବାକୁ ହେବ ।

ଶୂଫକାର—ପାଚକ, ସେତେଇ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଶୂର—ଆର, ସାହସୀ ।

ମହାଭରତ ଯୁଦ୍ଧରେ କୌରବ ଓ ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ପକ୍ଷରେ
ଲଢ଼ୁଥିବା ଶୂରବୀରମାନେ କେହି କାହାରିକୁ
ବୀରତ୍ବରେ ଡରା ନ ଥିଲେ ।

ଶୂଳ—ପେଟରେ ହେଉଥିବା ଏକ ରୋଗ, ପେଟମର ।

ଶୂଳ ବେମାରି ଯୋଗୁଁ ସେ ବିଛଣାରୁ ଉଠିପାରୁ-
ନାହାନ୍ତି ।

—ବ୍ୟଥା ।

ଦନ୍ତଶୂଳ ପାଇଁ ଅନେକ ଔଷଧ ବାହାରିଲାଣି ।

—ଶରୀର ଅଗ୍ର ଏବଂ ପଶ୍ଚାତ୍ତରାଗ ଗୋଲକୃତ
ବସିଷ୍ଠଙ୍କ ଅସ୍ତ୍ର ଲୁହାର ଖଜା, ଖିଲ ।

—ବଢ଼ିଆ, ଏକ ମୁନା ଜାତୀୟ ଅସ୍ତ୍ର ।

ଶୂଳା—ମାଟିର ବଡ଼ ବଡ଼ ଟେକା, ବୋଲୁଆ ।

—ଶୂଳରୋଗ, ନାଲରକ୍ତ ଝାଡ଼ା ।

ଝାଡ଼ାବାନ୍ତି ରୋଗରେ ପେଟରେ ବାରହାର ଶୂଳା
ଉଠି ରୋଗୀକୁ ହାଲିଆ କରିଦିଏ ।

ଶୂଳାଘାତ, (ଶୂଳେଘାତ)—ବ୍ୟଥା ହେବା, ବନ୍ଧିବା,
ଭିଡ଼ିମୋଡ଼ି ହେବା ।

ବିଷଦର କାମଦାମରେ ଏପରିସେପରି ହୋଇ ତାଙ୍କ
ଦେହ ଯାତ ଶୂଳେଇ ହେଉଛି ।

ଶୂଳି—ଏକ ପ୍ରକାର ପ୍ରାଣିପତ୍ତ ।

ପୂର୍ବେ ଭୂମିରେ ପୋତାଯାଇଥିବା ତାଙ୍କୁ ଅଗ୍ର ବିଶିଷ୍ଟ
ଶୂଳ ଉପରେ ଅପରାଧୀକୁ ବସାଇ ଶୂଳ
ଦିଆଯାଉଥିଲା ।

ଶୂଳା—ଅପରାଧୀ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଶୂଳରେ ଚଢ଼ାଇ ପ୍ରାଣଦଣ୍ଡ ଦେବା ସକାଶେ ନିୟୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଶୂଳୀ—ଶୂଳସେବରେ ଆନ୍ଧାନ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ।

—ଯେ ଶୂଳକୁ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟେ ଧାରଣ କରିଥାନ୍ତି;
ଶୂଳଧାରୀ; ମହାଦେବ ।

ଶୂଳାଳ—ଶିଆଳ ।

ଶୂଳାଳ—ଶିକୁଳ, କଡ଼ ।

ଆମ ଦେଶକୁ ପରଧାନତାର ଶୂଳାଳରୁ ମୁକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଅନେକ ଶତ୍ରୀତ ପ୍ରାଣ ଦେଇଛନ୍ତି ।
ତାର ଜଗତରେ ପ୍ରାଣୀ ଓ ଭୌତିକ ଏକ ଖାଦ୍ୟ ଶୂଳାଳରେ ପରସ୍ପର ବନ୍ଧା ।

ଶୂଳାଳା—ରାତି, ଧାର, ନିୟମ ।

ବେଶ୍ ଶୂଳାଳାର ସହିତ ସଭାବାର୍ଥ ଶେଷ ହେଲା ।

ଶୂଳାଳତ—ଶିକୁଳ ଦ୍ଵାରା ବନ୍ଧାଯାଇଥିବା;
ଶୂଳାଳାବଦ୍ଧ ।

ପାଗଳମାନଙ୍କର ହସ୍ତ ପଦକୁ ଶୂଳାଳତ କରି
ଗରଦରେ ରଖନ୍ତି ।

—ରାତି, ନିୟମ ଦ୍ଵାରା ପରିଶୁଳିତ ।

ଶ୍ରେଷ୍ଠାରେ ଜ୍ଞାତମାନେ ଶୂଳାଳତ ଭାବେ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ
ଉପଦେଶ ଗ୍ରହଣ କଲେ ।

ଶୂଳା—ପଶୁଙ୍କ ଶିଳା ।

ଅରଣ୍ୟ ମଞ୍ଚି ଡା'ର ଶୂଳା ଦ୍ଵାରା ମଥୁରିଆ ଟାଣ
ଭୁଲିକୁ ମଧ୍ୟ ବିଦାରି ଦେଇପାରେ ।

—ପଟ୍ଟର ଅଗ୍ରଭାଗ ।

ହିମାଳୟ ପର୍ବତଶ୍ରେଣୀରେ ଏଡ଼୍‌ରେଷ, କାଞ୍ଚନଜଙ୍ଗା
ଆଦି ଅନେକ ଭଦ୍ର ଶୂଳା ଅଛି ।

ଶଙ୍ଖଧର—ପଦ୍ମ ।

ଶଙ୍ଖାରହାର—ବର୍ଷାରୁହର ଶେଷଭାଗରେ ଓ ଶରତରୁହରେ ଫୁଟୁଥିବା ମଧୁର ଚନ୍ଦ୍ରଯୁକ୍ତ ଓ ଧଳାରଙ୍ଗ ବସିଷ୍ଠ ଏକ ଫୁଲ । ଏହା ରାତିରେ ଫୁଟି ସକାଳେ ଚନ୍ଦ୍ରରୁ ଆସେ ଆସେ ଝଡ଼ିପଡ଼େ; ଶିଙ୍ଗରହାର ।

ଶଙ୍ଖାରହାରର ଅନ୍ୟ ନାମ ଶିଙ୍ଗବାହାର ।

ଶଙ୍ଖୀ—ଗୁଞ୍ଜ ବସିଷ୍ଠ, ସାହାର ଗୁଞ୍ଜ ଅଛି ।

ବୃଷ ଓ ମହିଷ ଆଦି ଗୁଞ୍ଜ ବିଶିଷ୍ଟ ଯେଉଁ ଛୋଇଥିବାରୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଶଙ୍ଖୀ ବୁଝାଯାଇପାରେ ।

—ପଦ୍ମ ।

ଶେଆଳ—ଶିଆଳ, ଶିୟାଳ ।

ଶେଇ—ସ୍ୟାନ୍ତ, କାଳ ।

ଶେଇଘଡ଼ି—କାଳ ଦୁଆର ।

ଶେଉ, (ଶେଓ)—ଏକ ପ୍ରକାର ଫଳ, ଆମେଲ୍ ।

ଶେଉଳ—ଏକ ପ୍ରକାର ମାଛ ।

ଶେକ, (ଶେକା)—ଉଷ୍ମ, ଢାତ ।

ଗୋଟ ହାତ ମକଟି ଗଲେ ତାଙ୍କରଙ୍କୁ ପରାରି ଶେକ ଦେବା ଉଚିତ ।

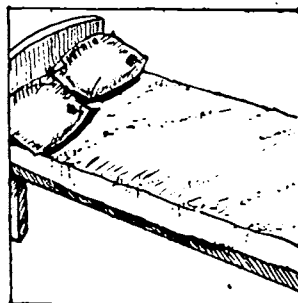
ଶେଖ—ମୁସଲମାନ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଏକ ଗୋଷ୍ଠୀ ।

ଶେଖର—ଶିଖା, ଚୂଡ଼ା ।

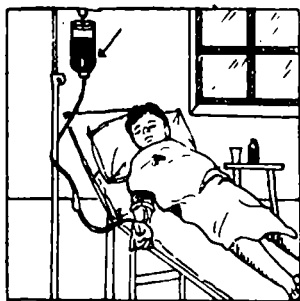

ପୁରସ କଥା ଅନୁସାରେ ମହାଦେବଙ୍କ ବୃତ୍ତାରେ ଚନ୍ଦ୍ର ଶୋଭା ପାଉଥିବାରୁ ତାଙ୍କର ଅନ୍ୟ ନାମ ଚନ୍ଦ୍ର-ଶେଖର ।

ଶେଜ, (ଶେଯ)—ବିଛଣା, ଶଯ୍ୟା ।

ଶେକଲଗା—ଅସୁସ୍ଥତା ହେତୁ ଉଠି ନ ପାରି
ବଛଣାରେ ପଡ଼ିରହିବା, କଟାଶାଳି ।

ରମର କକେଇ ବହୁତ ଦିନ ଧରି ଶେରରେ ପଡ଼ି
ଶେକଲଗା ହୋଇଗଲେଣି ।

ଶେଠ—ଧନୀ ।

—ବଡ଼ ବଣିକ ।

ଶେଠାଳିଆ—ଶୁଖିଲା, ବସଣ୍ଡ ।

ଖରରେ ବୁଲି ବୁଲି ଘିଲଟି **ଶେଠାଳିଆ**
ଦେଖାଯାଉଛି ।

ଶେଣୀ—ଖାଲ, ଗାଈଆ ଓ ପୋଖରୀ ଆଦିରୁ ପାଣି
ବୋହୁବା ପାଇଁ ବାଉଁଶ ପାତାରେ ତିଆରି ଏକ
ଉପକରଣ ।

ଶେଣୀ—ଶେଣୀ, ଚାଳଦରର ରୁଅ ସବୁ ସେହିଁ କାଠର
ଆଣ୍ଡୁରେ ରହେ ।

ଶେତା—ଶ୍ୱେତ, ଧଳା ।

—ବସଣ୍ଡ ।

ଫଲଟିକୁ ତା'ର ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କ ଆଗରେ ଛି'ଛାକର କରି
କହିବାରୁ ତା'ର ମୁହଁ ଲବରେ **ଶେତା** ପଡ଼ିଗଲା ।

—ରକ୍ତସ୍ନାନତା ଯୋଗୁଁ ଶରୀର ବସଣ୍ଡ ହେବା ।

ଶେଫାଳି, (**ଶେଫାଳୀ**), (**ଶେଫାଳିକା**)—ଗଙ୍ଗାଶିଉଳ
ଫୁଲ । ବର୍ଷାରୁତୁର ଶେଷଭାଗରେ ଓ ଶରତ-
ଉତୁରେ ଏହା ସାତରେ ଫୁଟେ ।

ଶେଷ—ସମାପ୍ତି ।

ଠିକ୍ ଭାରିତାବେଳେ ସଭାକାର୍ଯ୍ୟ **ଶେଷ** ହେଲା ।

—ଅନ୍ତ ।

ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ଶେଷମୁଣ୍ଡରେ ଖୁଲଘର ତିଆରି ହେବ ।

ଶେଷକାଳ—ମୃତ୍ୟୁ ସମୟ ।

ବୃଦ୍ଧାବିତ ଶେଷକାଳ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲୁଣି । ଆଉ
କାହାକୁ ଚିହ୍ନି ପାରୁନାହିଁ ।

ଶେଷାଂଶ—କୌଣସି ପଦାର୍ଥ ବା ସମୟର ଶେଷ
ଭାଗ ।

ଶେଷୋକ୍ତ—ଯେଉଁ ବସ୍ତୁରେ ସର୍ବଶେଷରେ
କୁହାଯାଇଛି ।

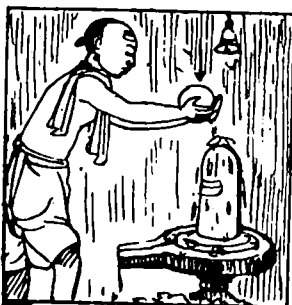
ଶୈତ୍ୟ—ଶୀତଳତା, ଜାଡ଼ ।

ଶୈତ୍ୟର ପ୍ରକୋପରେ ଅନେକ ଜୀବଜନ୍ତୁଙ୍କର
ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିଥାଏ ।

ଶୈଥିଲ୍ୟ—ଶିଥିଲତା ।

ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ ହେତୁ ତାଙ୍କ କାମଦାନରେ ଶୈଥିଲ୍ୟ
ପରିଲକ୍ଷିତ ହେବା ସ୍ୱାଭାବିକ ।

ଶୈବ—ଯେଉଁମାନେ ଶିବଙ୍କର ଉପାସକ ।

ଶୈବାଳ—କେ ଜାଣିପାରି ଜଳଜ ଉଦ୍ଭିଦ, ନେଳି,
ଶିଉଳି ।

ଶୈବାଳ ଅପୃଷ୍ଟକ ତାହାହିଁ ଉଦ୍ଭିଦର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ।

ଶୈଳ—ପର୍ବତ, ପାହାଡ଼ ।

“ବହୁତ ଶାଳିଆ ପ୍ରସନ୍ନ ସନ୍ତାନ,
ତଟ ଦେଶେ ଯା’ର ଶୈଳ ଘଣ୍ଟଶିଳା ।”

—ରାଧାନାଥ

ଶୈଳଜ—ଶିଳାରେ ଜାତ ହେଉଥିବା ।

—ଇଟା, ପଥର ଆଦିରେ ବସିବା ଶିଉଳି ।

ଶୈଳୀ—ସ୍ତବ୍ଧ, ଧାର ।

ତାଙ୍କର ଲେଖାର ଶୈଳୀ ସାଠକମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା
ବେଶ୍ ଆଦୃତ ହୋଇଛି ।

—କୌଶଳ ।

ପରକୁ ଆପଣା କରିବାର ଶୈଳୀ ତାଙ୍କୁ ବେଶ୍
ଭଣା ।

ଶୈଶବ—ଶିଶୁ ଅବସ୍ଥା, ବାଳକାଳ ।

ଶୈଷିକ—ଶିଶୁ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଦିଦ୍ୟାଳୟଟିର ଶୈଷିକ ବାତାବରଣ ବେଶ୍
ପ୍ରଶଂସନୀୟ ।

ଶୋଇବା—ପଡ଼ିବା, ନିଦ୍ରା ଯିବା ।

—ଭୂମିରେ ପଡ଼ିଯିବା ।

ଝଡ଼ରେ ମୂଳ ଉପୁଡ଼ିଯିବାରୁ ଗଛଟି ଉଡ଼ି ଉପରେ ଶୋଇ ପାଉଛି ।

—ନଇଁଯିବା; ତଳ ରହିବା ।

ପୁରୁଣା ଘରଟିର ଖୁଣ୍ଟ ସବୁ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲୁଣି ।

—ଅଳସୁଆମିରେ ସମସ୍ତ ବଢ଼ାଇବା ।

ପଢ଼ାପଢ଼ିରେ ମନ ନ ଦେଇ ଶୋଇ ରହିଲେ ପରୀକ୍ଷାରେ ପାସ କରିବ କିପରି ?

ଶୋକ—ଦୁଃଖ, ଦୁଃଖ ହେତୁ ମନର ବକଳତା ।

ସ୍ବର୍ଗତ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ବିୟୋଗରେ ଆମ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଏକ ଶୋକମଞ୍ଚ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା ।

ଶୋଚନା—ଦୁଃଖ ।

ଏହେତୁକ ବିପଦରେ ପଡ଼ି ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ମନରେ ବିକିଏ ହେଲେ ଶୋଚନା ନାହିଁ ।

ଶୋଚନୀୟ—ଦୟା ବା ଅନୁକମ୍ପାର ଯୋଗ୍ୟ, ଦୁଃଖଦାୟକ ।

ଆର୍ଥିକ ଅନାବନ ହେତୁ ତାଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ଶୋଚନୀୟ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି ।

ଦୁର୍ଦ୍ଦର୍ଶଗାଟିରେ ପ୍ରାୟ ପରୁଷଛନ୍ଦ ଶ୍ରମିକଙ୍କର ଶୋଚନୀୟତାରେ ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିଛି ।

ଶୋଣିତ—ରକ୍ତ, ରୁଧିର ।

ତାଙ୍କ ହାତରେ ଶୋଣିତ ରକ୍ତର ବୁରାକାଟା ଦେଖି ମୁଁ ଭୟଭୀତ ହୋଇଗଲି ।

ଶୋଥ—ବଉଳ କାରଣରୁ ଦେହ ଫୁଲ ରୋଗ ।

ଶୋଧ—ଶୁଦ୍ଧିବା ।

ବହୁ ଅସୁବିଧାରେ ପଡ଼ି ସେ ତାଙ୍କର ଉଷତକ ଶୋଧ କରିଲେ ।

—ଶୁଦ୍ଧ କରାଯିବା ।

ଦେଉଳ ଶୋଧ କାଶେ ଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ଭିତରକୁ ଯିବା ମନା ହୋଇଛି ।

ଶୋଧକ—ଯାତ୍ରାଦ୍ବାରା ଶୁଦ୍ଧ କରାଯାଏ, ଶୁଦ୍ଧିକାରକ ।

ଦୂଷିତ ଜଳକୁ ପରିଷ୍କାର କରିବା ପାଇଁ ପରମାଜ୍ଞାନେତ୍ର ପଟ୍ଟାୟକୁ ଶୋଧକ ରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ।

ଶୋଧନ—ଦୋଷ ମୁକ୍ତ କରିବା ।

ପିଲାମାନଙ୍କର ଚରିତ୍ର ଶୋଧନ ସକାଶେ ଶିକ୍ଷକ ଉପଯୁକ୍ତ ପଦକ୍ଷେପ ନେବା ଉଚିତ ।

—ଶୁଦ୍ଧ କରାଇବା ।

ନଦୀ ଜଳକୁ ପାନୀୟ ତଳ ରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରିବା ପାଇଁ ତା'ର ଶୋଧନ ଆବଶ୍ୟକ ।

ଶୋଧନା (ନ), (ଶୋଧା)—ଗାଳି, ଭୁର୍ବିନା ।

ବଦନିଜାଭର ଲୋକ କଥା କଥାକେ ଅନ୍ୟକୁ ଶୋଧନା ଦିଅନ୍ତି ।

ଶୋଧୁତ—ମାଳିତ, ପରିଷ୍କୃତ ।

ଶୋଭନ—ଶୋଭାଯୁକ୍ତ, ସୁନ୍ଦର ଦିଶିବା ।

ମୁଦୁ ସମୀରଣେ ଉଡ଼ି ଶ୍ରୀଜେତନ
ମନ୍ଦିର ଶିଖର କରେ ସୁଶୋଭନ ।

ଶୋଭନଶିକ୍ଷା—ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟବୋଧ ଶିକ୍ଷା, ସୁଶିକ୍ଷା ।

ଶୋଭନୀୟ—ଶୋଭା ପାଇବାର ଯୋଗ୍ୟ ।

ଏପରି ଅସଦାଚରଣ କୌଣସି ଶିକ୍ଷିତ ଲୋକ ପକ୍ଷରେ ଶୋଭନୀୟ ନୁହେଁ ।

ଶୋଭା—କାନ୍ଥ, ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ।

ଚିଲିକାର ଅପରୂପ ଶୋଭା ପର୍ଯ୍ୟଟକମାନଙ୍କୁ ଆକର୍ଷଣ କରେ ।

ଗୋସ୍ଥବନ — ଗୋସ୍ଥପୁକ, ସୁନ୍ଦର ।

“ସେ ଝାନବସନ,
ରମ କୁଞ୍ଜ ଅଙ୍କରୁ ତିସେ ଗୋସ୍ଥବନ ।

ଗୋସ୍ଥବନ୍ତ — ଗୋସ୍ଥପୁକ ।

“ଦିନକୁ ଦିନ ଗୋସ୍ଥବନ୍ତ,
ବନେ ବୁଲଇ ନୟ ହୁତ ।

(ଭଗବତେ)

ଗୋଭିତ — ଗୋସ୍ଥ ପାଉଥିବା, ଗୋସ୍ଥପୁକ ।

—ଭୂଷିତ

ନଦୀତୀର ବିସ୍ତୃତ ବନବଢି ହାର ସୁଗୋଭିତ ।

ଗୋଭିବା — ଗୋସ୍ଥପୁକ ହେବା, ଗୋସ୍ଥ ପାଇବା ।

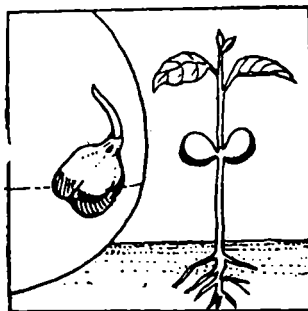

ଝିଅର ବେକକୁ ହାରଟି ବେଷ୍ଟ ଗୋଭୁଛୁ ।

ଗୋଲ — ହାଲୁକା କାଠ ବଣିଷ୍ଟ ଏକ ଉଦ୍ଭିଦ ।

ଗୋଷ — ଶୃଙ୍ଗା, ପିପାସା, ଜଳ ପାନ କରିବାର ଇଚ୍ଛା ।

ଗୋଷକ — ଯାହା କୌଣସି ଠାରୁ ଜଳ ବା ରସ ଗୋଷିନିଏ ।

ଉଦ୍ଭିଦର ଚେର ତାହାପାଇଁ ମୃତ୍ତିକାରୁ ଜଳ
ଗୋଷକ ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ ।

ଗୋଷଣ — ଗୋଷିବା କାମ ।

ଉଦ୍ଭିଦର ମୂଳ ମାଟିରୁ ଜଳ ଗୋଷଣ କରେ ।

—ଅତ୍ୟାଚାର କରିବା, ଅନ୍ୟଠାରୁ ବଳ ପ୍ରଦାନ
ଧନ ଆଦାୟ କରିବା ।

ପୂର୍ବେ ଅତ୍ୟାଚାରୀ ରଜା, ଜନିଦାରମାନେ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କୁ
ଗୋଷଣ କରୁଥିଲେ ।

ଗୋଷିତ — ଗୋଷଣ କରାଯାଇଥିବା ।

ଶୋଷିବା—କୌଣସି ପଦାର୍ଥରୁ ଜଳୀୟ ଅଂଶ ବା
ରସ ଟାଣିନେବା ।
—କାଢ଼ିନେବା ।

“କ୍ଷୀର ସଙ୍ଗେ ପ୍ରାଣ ଶୋଷିଲେ
ନାଶ ଗଲେ ଦୂତନା ।”

ଶୋଭା—ଶୋଭା ପାଇବା, ମାନବା, ସାଜିବା ।
“ଶୋଭେ ବିଦ୍ୟାଞ୍ଜଳ କଟିରେ ଯାହାର
ସେହି ମୋ ଜନମ ଭୁଞ୍ଜି ।”

ଶୌଚ—ବିଶୁଦ୍ଧି, ପବିତ୍ରତା ।

ଭଗବତ୍ ପ୍ରାପ୍ତି ସକାଶେ ଭଦ୍ର ସ୍ତ୍ରୀରାବିକ ଓ
ମାନସିକ ଶୌଚ ଆବଶ୍ୟକ ।

ଶୌର—ଶବର, ଶଅର ।

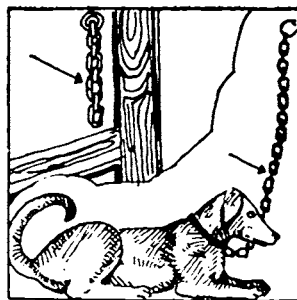
ଶୌର୍ଯ୍ୟ—ଶୀର, ସାହସ ।

ଶୌର୍ଯ୍ୟବାନ୍—ଶୀର, ସାହସୀକ ।

ଶୂଶୁର—ଶ୍ୱାମୀଙ୍କର ବା ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ପିତା ।

ଶୂନ—କୁକୁର ।

ଶୂପଦ—ଯେଉଁ ପଶୁମାନେ ଅନ୍ୟ ପଶୁମାନଙ୍କୁ ମାରି
ଖାଆନ୍ତି ।

ବାଘ, ସିଂହ ଆଦି ଶିକାରୀ ଜନ୍ତୁ ।

ଶୂପଦମୟ—ହଂସ ଜନ୍ତୁ ପୁଞ୍ଜି ।

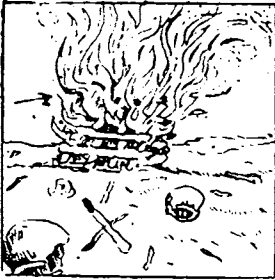
ଶୂସ—ନିଃଶ୍ୱାସ ପ୍ରଶ୍ୱାସ ।
—ଧଇଁ ରୋଗ ।

ଶ୍ୱେତ—ଧଳା, ଶୁକ୍ଳବର୍ଣ୍ଣ ।

ଚନ୍ଦ୍ରର ଏକ ଶ୍ୱେତ ବର୍ଣ୍ଣର ପୁଷ୍ପ ।

ଶୁଶାନ—ଶବ ଦାହ ସ୍ଥାନ ।

—କବରଖାନା ।

ଶୁଶ୍ରୁ—ଦାଢ଼ି ।

ଶ୍ୟାମ, (ଶ୍ୟାମଳ)—ମଳ କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ, ପତ୍ର ହରିତବର୍ଣ୍ଣ ସଦୃଶ, ଶାଗୁଆ ।

ଦୁର୍ଗନ୍ଧକ ଶ୍ୟାମ ଶରୀର;
ତେଣି ଆଖି ଲାଗି ରହିଲ ମୋର ।

ଶ୍ରଦ୍ଧା—ସ୍ନେହ, ଆଦର ।

ଆମେ ଯେତେ ଦୂରରେ ଥିଲେ ବି ବୁରୁଜନଙ୍କ ଶ୍ରଦ୍ଧା
ଭୁଲିପାରିବା କିପରି ?

ଶ୍ରଦ୍ଧାକର—ଯାହା ଶ୍ରଦ୍ଧା ଜାତ କରାଏ, ଶ୍ରଦ୍ଧାଜନକ ।

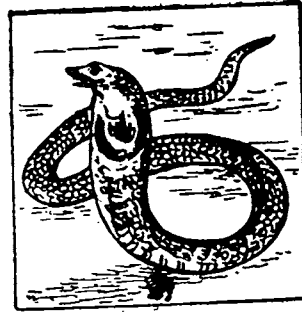
ଶ୍ରଦ୍ଧାଲୁ—ଶ୍ରଦ୍ଧାୟୁକ୍ତ, ଶ୍ରଦ୍ଧାବଶିଷ୍ଟ ।

ସ୍ବଭାବତଃ ପିତାମାତା ପୁତ୍ର କନ୍ୟାଙ୍କ ପ୍ରତି ଶ୍ରଦ୍ଧାଲୁ ।

ଶ୍ରଦ୍ଧାସ୍ତବ—ଯାହାକୁ ଶ୍ରଦ୍ଧା କରାଯାଏ ।

ଶ୍ରଦ୍ଧେୟ—ଶ୍ରଦ୍ଧା ବା ଭକ୍ତିର ଯୋଗ୍ୟ ।

ଶ୍ରବ—କର୍ଣ୍ଣ, ଶ୍ରବଣେନ୍ଦ୍ରିୟ ।

ଯାଏ ଆଖି ଦ୍ବାର ଶବ ଶୁଶ୍ରୁଥିବାର ଧାରଣା ଥିବାରୁ
ତାକୁ ବନ୍ଧୁଶବ୍ଦ ବୁଝାଯାଏ ।

ଶ୍ରବଣ—ଶୁଣିବା ।

ଶ୍ରମ—ଶାରୀରିକ କାମ, ମେହେନତ ।

ବାର୍ତ୍ତକ୍ୟ ଅବସ୍ଥାରେ ଅତ୍ୟଧିକ ଶ୍ରମ ଶରୀର ପକ୍ଷେ
କ୍ଷତିକାରକ ।

—ଚେଷ୍ଟା ।

ଶ୍ରମ ବିନା ବିଦ୍ୟାଲାଭ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ।

—କ୍ଳାନ୍ତି ।

ତୁମେ ଗପଟିଏ କୁହ; ଆମର ବାଟ ଉଲିବା ଶ୍ରମ
ଲଘବ ହେବ ।

—ଲଜ୍ଜା ।

ଏତେ କଥାରେ ଏ ଲଜ୍ଜି

ନ ଥିବେ କି ଶ୍ରମ ।

—କୋଟିଭ୍ରାତୃ ସୁହରା

ଶ୍ରମକୀର୍ତ୍ତୀ—ଶାସ୍ତ୍ରର କାମ ଦ୍ଵାରା ଜୀବନା ନିର୍ବାହ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

—ମୂଲିଆ, କୁଳି ।

ଶ୍ରମକୀର୍ତ୍ତୀମାନଙ୍କ ଦୈନିକ ପାରିଶ୍ରମିକ ବୃତ୍ତି ନ ହେଲେ ସେମାନେ ସ୍ଵଚ୍ଛନ୍ଦରେ ଜୀବନଯାପନ କରିପାରିବେ କିପରି ?

ଶ୍ରମଣ—ଉତ୍ସୁକ, ଉତ୍ସାହାଳ ସମ୍ପନ୍ନ ।

ବୌଦ୍ଧ ସନ୍ନ୍ୟାସୀମାନଙ୍କୁ ଶ୍ରମଣ କୁହାଯାଉଥିଲା ।

ଶମିକ—ମଜୁରିଆ, ମୂଲିଆ ।

ଆମ ରାଜ୍ୟରେ ଗୋଟି ଶମିକ ପ୍ରଥା ବେଆଇନ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରାଯାଇଛି ।

ଶାନ୍ତି—ମୃତବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପୁରାଣିକ ଦ୍ଵାରା କରାଯାଉଥିବା ଶ୍ରଦ୍ଧାୟକ ପିଣ୍ଡଦାନ କର୍ମ ।

ସ୍ଵର୍ଗତ ଉତ୍କଳମଣି ଚୋପରକୁଳ ଶାନ୍ତି ଦିବସରେ ଆମ ବିଦ୍ୟାଳୟର ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀ ଓ ଶିକ୍ଷକମାନେ ତିଳ ତିର୍ଯ୍ୟକ କରିଥିଲେ ।

ଶ୍ରାନ୍ତ—ଫାଳିଆ, ଅବୁଝ ।

ଦିନିଆରୀ କ୍ଷେତରେ ଗରିଶ୍ଵର କରି ସେ କାନ୍ଦ ଶ୍ରାନ୍ତ ହୋଇ ଘରକୁ ଫେରିଲେ ।

ଶ୍ରାନ୍ତ—ପରିଶ୍ରମ ହେତୁ କ୍ଳାନ୍ତ ।

ପଥକଟି ଶ୍ରାନ୍ତ ମେଣ୍ଟାଇବା ପାଇଁ ଝଙ୍କାଳିଆ ଗଛ ଛାଇରେ ବିଶ୍ରାମ ନେଉଥିଲା ।

ଶ୍ରାବଣ—ବର୍ଷକର ବାରମାସ ମଧ୍ୟରୁ ଚତୁର୍ଥ ମାସର ନାମ ।

ଶ୍ରାବ୍ୟ— ଶୁଣିବା ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ଶ୍ରବଣ ଯୋଗ୍ୟ ।

ସହପାଠୀ ହୋଇ ମଧ୍ୟ ସେ ମୋ ପ୍ରତି ସେଇ ଭାଷା ପ୍ରୟୋଗ କଲେ ତାହା ଶ୍ରାବ୍ୟ ନୁହେଁ ।

ଶ୍ରୀ—ସୌଭାଗ୍ୟ ।

ଉତ୍ତରୀୟ ଆଶୀର୍ବାଦରୁ ତାଙ୍କର ଦିନକୁଦିନ ଶ୍ରୀ ବୃଦ୍ଧି ଘଟୁଛି ।

—ସମ୍ପଦ, ସମ୍ପତ୍ତି; ଧନ ସମ୍ପଦର ଅଧିଷ୍ଠାତ୍ରୀ, ଲକ୍ଷ୍ମୀ ।

—ଶୋଭା, ଲବଣ୍ୟ, ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ।

—ଯଶ, କର୍ତ୍ତ୍ତି ।

ଶୁଭ—ଯାହା ଶୁଣାଯାଇଅଛି ।

ଶୁଭ—ଯାହା ଶୁଣାଶୁଣି ଯୋଗପ୍ରତିଳତ, ବେଦ ।

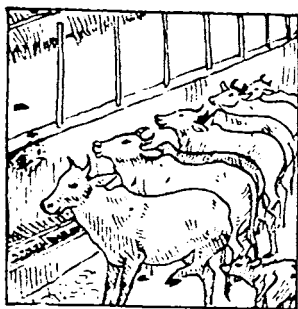
ପୂର୍ବରୁ ବେଦ ଶିକ୍ଷାନ୍ୱିକ୍ଷ୍ୟ କ୍ରମେ ଲେକନୁଷ୍ଠରେ
ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଥିବାରୁ ତାହାର ଅନ୍ୟ ଏକ ନାମ
ଶୁଭ ।

ଶୁଭକର୍ତ୍ତୁ—ଯେଉଁ ବାକ୍ୟ ବା କଥା ଶୁଣିବା ସକାଶେ
କଠୋର; ଯାହା ଶୁଣିବାକୁ ଅସ୍ତ୍ରୀ ।

ଶୁଭଗୋଚର—ଯାହା ଶୁଣାଯାଇଛି ।

ତାଙ୍କର ଖ୍ୟାତି ବହୁବାର ମୋର ଶୁଭଗୋଚର
ହୋଇଛି ।

ଶ୍ରେଣୀ, (ଶ୍ରେଣୀ)—ଢଳ, ଗୋଷ୍ଠୀ, ଧାଡ଼ ।

ମେରୁଦଣ୍ଡ ଥିବା ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ଶ୍ରେଣୀଭୁକ୍ତ
କରିବାକୁ ସେମାନଙ୍କୁ ମେରୁଦଣ୍ଡୀ ବୋଲି କୁହାଯାଏ ।

ଶ୍ରେୟଃ, (ଶ୍ରେୟ)—ଉତ୍ତମ ।

—ହିତକର ।

ସ୍ୱଧର୍ମେ ନିଧନଂ ଶ୍ରେୟଃ ପରଧର୍ମୋ ଭୟାବହ ।

ଶ୍ରେୟସ୍କର—ମଙ୍ଗଳକାରକ, ଶୁଭଦାୟକ ।

ଏପରି ଅପତେ ଅପେକ୍ଷା ଦୃଢ଼୍ୟ ବରଂ ଶ୍ରେୟସ୍କର ।

ଶ୍ରେଷ୍ଠ—ପ୍ରଧାନ ।

ପାଣ୍ଡବମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଭୀମଙ୍କୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଯୋଦ୍ଧା
ରୂପେ ଗଣାଯାଉଥିଲା ।

—ଉତ୍କୃଷ୍ଟ, ସର୍ବୋତ୍ତମ, ଅତ୍ୟୁତ୍ତମ ।

ଭବତୀୟ ହରି ଖେଳାଳୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଧ୍ୟାନରୁଦ୍ଧ
ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଥିଲେ ।

—ଉଚ୍ଚତମ ।

ହିମାଳୟ ପର୍ବତରେ ଅବସ୍ଥିତ ଏଭେରେଷ୍ଟ ଶୃଙ୍ଗ
ଶୃଙ୍ଗରୂପେ ମଧ୍ୟରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।

ଶ୍ରେଷ୍ଠୀ—ବର୍ଣ୍ଣିକ ବିଶେଷ, ଶେଠ ।

ଶ୍ରେଣୀ (ଶ୍ରେଣୀ)—କଟିଦେଶ, ନିତମ୍ବ ।

ଶ୍ରେତବ୍ୟ—ଶୁଣିବା ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ, ଶ୍ରବଣ
ଯୋଗ୍ୟ ।

କାତା, ଭଗବତ ଆଦି ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର ଆଲୋଚନା
ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଶ୍ରେତବ୍ୟ ।

ଶ୍ରେତା—ଶୁଣୁଥିବା ଲୋକ, ଶ୍ରବଣକାରୀ ।

ସଭା ଶେଷବେଳକୁ ମଧ୍ୟ ଅତି କମ୍ରେ ପ୍ରାୟ
ଦୁଇହଜାର ଶ୍ରେତା ତପସ୍ଥିତ ଥିଲେ ।

ଶ୍ରେଷ୍ଠମ, (ଶ୍ରେଷ୍ଠମା), (ଶ୍ରେଷ୍ଠା)—ଶରୀର, କର୍ମ ।
ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠମା ଜନିତହିଲେ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତଶ୍ରୀ
ନେତାରେ ବହୁତ କଷ୍ଟ ହୁଏ ।

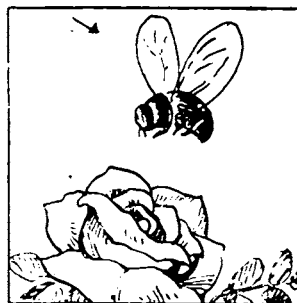
ଶ୍ଳୋକ—ଦୁଇ ବା ଗୁରୁପଦ ବିଶିଷ୍ଟ ହ୍ରସ୍ୱଯୁକ୍ତ ପଦ୍ୟ ।
ବେଦର ଶ୍ଳୋକଗୁଡ଼ିକୁ ଆବୃତ୍ତି କରିବା ନିମନ୍ତେ
ବାରମ୍ବାର ଅଭ୍ୟାସ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ଶ୍ଳୋକାନ୍ତ—ଶ୍ଳୋକ ବୋଲିବା ସମ୍ପର୍କୀୟ ପ୍ରତିଯୋଗିତା
ପଦ୍ୟାନ୍ତ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ପରି ଶ୍ଳୋକର ଶେଷ
ଅକ୍ଷରରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଶ୍ଳୋକାନ୍ତ ପ୍ରତିଯୋଗିତା
କରାଯାଇପାରେ ।

ଷତ୍ପଦ—ଛଅ ପଦ ବିଶିଷ୍ଟ ।

—ଭ୍ରମର, ଭର୍ଷା ।

—ଛଅପଦ ବିଶିଷ୍ଟ କବିତା ।

ଷଠି, (ଷଠୀ)—ଜନ୍ମଦିବସ ଠାରୁ ଷଷ୍ଠ ଦିନ ।

—ଷାଠିଏ ।

ଷଡ଼ରତ୍ନ—ବର୍ଷର ଛଅ ରତ୍ନ ।

ଯଥା : ଶ୍ରୀଷ୍ଠ, ବର୍ଷା, ଶରତ, ହେମନ୍ତ, ଶୀତ,
ବସନ୍ତ ।

ଷଣ୍ଢ—ବୃଷ, ବୃଷଭ ।

ଶଶୁ—ଛଅ ସଂଖ୍ୟାର ପୁରକ, ୭୪ ।

ଆମେ ପଞ୍ଚମ ଶ୍ରେଣୀରୁ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହେଲେ ଶଶୁ ଶ୍ରେଣୀରେ ପଢ଼ିବା ।

ଶଷ୍ଠୀ—ପ୍ରଚର ଡେଇଁ ଆରମ୍ଭ କର ପୃଷ୍ଠା ଦିଅ ।

ଦୁର୍ଗାପୂଜା ଦିନ ଆଶ୍ୱିନ ଶୁକ୍ଳଷଷ୍ଠୀ ତିଥିରୁ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ ।

ଷାଠ—ବାହାରୀଆ ଜ୍ଞାନ, ବୁଦ୍ଧି ।

ସେ ପାଠ ସିନା ପଢ଼ିନାହାନ୍ତି; ଷାଠ ତାଙ୍କୁ କେଉଁ ଜଣା ।

ଷାଠଘର—ଷାଠୁଆ ବ୍ୟକ୍ତିର ବଂଶ ।

ପାଠକର ପୁଅ ପାଠୁଆ; ଷାଠଘର ପୁଅ ଷାଠୁଆ ।

ଷାଠି, (ଷାଠିଏ)—ଛଅ ଦଶ ବର୍ଷରୁ ସଂଖ୍ୟା, ୬୦ ।

ଷାଣ୍ଡାସିକ—ପ୍ରତି ଛଅମାସରେ ଥରେ ଯାହା ଘଟେ ।

ଆମର ଷାଣ୍ଡାସିକ ପରୀକ୍ଷା ତିନେଦିନ ମାସରେ ହେବ ।

—ପ୍ରତି ଛଅମାସ ଅନ୍ତରରେ ପ୍ରକାଶିତ ।

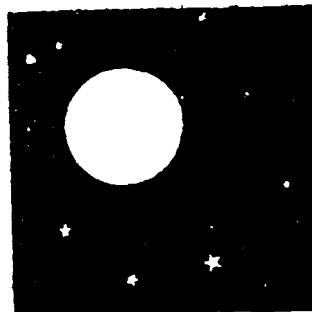
ଷୋଧଳ, (ଷୋଡ଼ଳ), (ଷୋଡ଼ଳ), (ଷୋଳ)—

ସଂଖ୍ୟା ବିଶେଷ; ୧୭ ।

ଷୋଳଅଣା, (ଷୋଳଣା)—ସପ୍ତର୍ଷି ଗବେ ପୁରୁଷର ।

ଶ୍ରେଣୀ ପିଲାଙ୍କ ଭିତରେ ଯେଉଁ ମତଭେଦ ସୃଷ୍ଟିହେଲା ସେଥିପାଇଁ ସମ ଷୋଳଅଣା ଦାୟୀ ।

—କୌଣସି ବସ୍ତୁର ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅବସ୍ଥା ।

ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ରାତିରେ ତମ୍ଭକୁ ଷୋଳଅଣା ଆମେ ଦେଖିପାରୁ ।

— ଅଞ୍ଚଳରେ ପ୍ରଚଳିତ ଏକ ଟଙ୍କାର ମୁଲ ।

ଷୋଳପଣ—କୌଣସି ବସ୍ତୁର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅବସ୍ଥା ।

ଜମିରୁ ଯାହା ଆବାଦ ହେବ ସେ ଷୋଳପଣରୁ ସମ ଓ ଖ୍ୟାତ ଠିକ୍ ଅଧ୍ୟାୟ କରି ବାଣ୍ଟିନେବେ ।

—କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟର ପୂର୍ଣ୍ଣତା ।

ତା'ର ଭଉମାନେ ଆସି ନ ପାରିବାରୁ ବିଭାଗର କାମଟିକୁ ଷୋଳପଣ ସେ ନିଜ ହାତରେ ଉଠାଇଛି ।

ଷୋଳପଣି—ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣତାରେ ।

ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଠିକ୍ ବାଟରେ ବଢ଼ାଇବାର ଷୋଳପଣି ଦାୟିତ୍ୱ ବାପା ମା'ଙ୍କର ।

ଷ୍ଟିମ୍—କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ
'ନିମ୍ନ' ।

ଆମ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ପଢ଼ାପଢ଼ି କାମ ଠିକ୍ ଷ୍ଟିମ୍
ଅନୁସାରେ ହେଉଥିବାରୁ ପରୀକ୍ଷା ପୂର୍ବରୁ ସବୁ ପାଠ
ଶେଷ ହୋଇପାରିଲା ।

ଷ୍ଟେଲ୍—ଦୈର୍ଘ୍ୟ ମାପ ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ମାପ ପଟା ।

—ତୁମି ମାପର ଯେଉଁ ଅନୁପାତ ଅନୁସାରେ
ନକ୍ସା ବା ମାନଚିତ୍ର ଅଙ୍କିତ ହୋଇଥାଏ ।

୧ ସେ. ମି. = ୧୦୦ କି. ମି. —ଏହି ଷ୍ଟେଲ୍ରେ
ମାନଚିତ୍ରଟି ଅଙ୍କାଯାଇଛି ।

ଷ୍ଟୁ —ପେଟ କଣ୍ଟା ।

ଷ୍ଟ୍ରାଉଭର୍—ପେଟ କଣ୍ଟାକୁ ଦୂରାଇ ଛୁଦ୍ରରେ
ପ୍ରବେଶ କରାଇବା ସକାଶେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବା
ଦ୍ରବ୍ୟ ।

ଷ୍ଟ୍ରକ୍—ଗଢ଼ିତ ଥିବା ମାଲ, ମହସୁଦ ଥିବା ଜିନିଷପତ୍ର ।

ଖାଉଟୀମାନଙ୍କ ରହିବା ଉପଯୋଗୀ ଜିନିଷପତ୍ରର
ଷ୍ଟ୍ରକ୍ ଦୋକାନରେ ଅଛି ।

ଷ୍ଟ୍ରାଣ୍ଟ—ସାଇକେଲ୍, ରିକ୍ବା, ମଟରଗାଡ଼ି ଆଦି
ରଖାଯିବା ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସ୍ଥାନ ।

ଷ୍ଟ୍ରାଣ୍ଡର୍ଡ୍—ଶ୍ରେଣୀ, ସ୍ତର ।

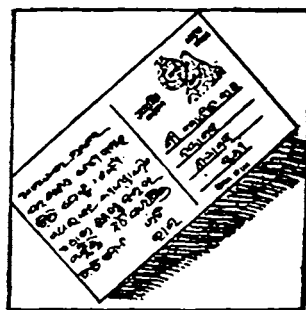
ଠିକ୍ ୧ମ ଷ୍ଟ୍ରାଣ୍ଡର୍ଡ୍ ପାଠ ଶେଷ କରି ୨ୟ
ଷ୍ଟ୍ରାଣ୍ଡର୍ଡ୍ ରୁ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଛି ।

ଷ୍ଟାମ୍ପ—ଟିକେଟ୍ ।

ବିଟି ଉପରେ ଉପଯୁକ୍ତ ପରିମାଣର ଷ୍ଟାମ୍ପ ଗଣସାକ
ନ ଥିଲେ ତାହା ଡାକଯୋଗେ ଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

—ମୋହର ।

ବିଟି ଉପରେ ଆଦି ଷ୍ଟାମ୍ପର ଚିହ୍ନ ଅଛି ।

ଷ୍ଟିମର୍—ବାସ୍ତୁ ଚାଳକ ଇଞ୍ଜିନ୍ ଫୁଲ ବଡ଼ ନୌକା,
ଲମ୍ବ ।

ବଡ଼ ବଡ଼ ନଦୀରେ ଷ୍ଟିମର୍ ଦ୍ଵାରା ସାମାନ୍ୟତା
ନଦୀ ପାର କରାଯାଏ ।

ଷ୍ଟିଲ୍—ଇସ୍ପାତ ଲୁହା ।

ଲୁହା ଅପେକ୍ଷା ଷ୍ଟିଲ୍ ଅଧିକ ମଜବୁତ୍ ଓ ଦୃଢ଼ କଳଙ୍କି ଲୁଗେନାହିଁ ।

ଷ୍ଟୁଡିଓ—ଚିତ୍ରକରମାନଙ୍କ ରହଣାଳା ।

—ଫଟୋ ଉଠାଯାଉଥିବା ଦୋକାନ ।

—ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ପାଇଁ ଚିତ୍ରଗ୍ରହଣ ସକାଶେ ବ୍ୟବହୃତ ସ୍ଥାନ ।

ଷ୍ଟୋର—ସ୍ତର ।

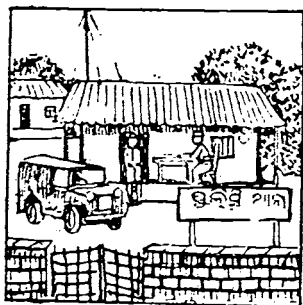
ବାଇଗଟି ଷ୍ଟୋର ଓ ନଅଟି କେନ୍ଦ୍ରଗାୟିତ ଅଞ୍ଚଳକୁ ନେଇ ଭାରତୀୟ ସାଧାରଣତନ୍ତ୍ର ଗଠିତ ।

ଷ୍ଟେସନ୍—ବାଟରେ ଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ନେବାପାଇଁ ଓ ଓହ୍ଲାଉଦେବାପାଇଁ ରେଳ ଓ ବସ୍ ଆଦି ଯାନ ଯେଉଁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସ୍ଥାନରେ ରହେ ।

ବାଟି ପହଞ୍ଚିବାର ପ୍ରାୟ ଅପେକ୍ଷାତମ୍ଭ ପୂର୍ବରୁ ସେ ଷ୍ଟେସନ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚି ଯାହୁଥିଲେ ।

—ପୁଲିସ୍ ଫଡ଼ଜଙ୍କ ରହିବା ଘର, ଥାନା ।

ସ୍ତେସ୍ ବିଷୟରେ ସେ ଗୋଟିଏ ଷ୍ଟେସନ୍‌ରେ ଏତଲ ଦେଇଆସିଥିଲେ ।

ଷ୍ଟୋର—ଉଣାର ଘର ।

ଷ୍ଟୋର ଦାୟିତ୍ବରେ ଯିବା କର୍ମରୁବା ଅନୁପସ୍ଥିତ ଯିବାରୁ କୌଣସି ଜିନିଷ ନିଳିପାରିଲ ନାହିଁ ।

—ସରଘର ।

ବିଭାଗର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଦିନ ସେ ଷ୍ଟୋର ଦାୟିତ୍ବରେ ଥିଲେ ।

ସଅଁ ଡିରିଜ—ସର୍ବତ୍ରୀଣ, ତନଦଣ ଓ ସାତ ଏକ ଚରିତ୍ର ସମ୍ବନ୍ଧ ।

ସଅଁ ପିବା—ସଁପିଦେବା, ସମର୍ପଣ କରିବା ।

ସଅଁ ବାର—ସୋମବାର ।

ସଅଁ ବାରି, (ସଅଁ ବାଣ)—ସୋମବାରରେ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିଲେ କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଦାଆଯାଉଥିବା ନାମ ।

ସଅଁ ସଅଁ—କଠିନ ପରିଶ୍ରମ ହେତୁ ଝର ବା ଘନଘନ ନିଃଶ୍ୱାସ ପ୍ରଶ୍ୱାସର ଶବ୍ଦ ।

ସଅଲ—ଶୀଘ୍ର, ଜଳଦି, ତଞ୍ଚଳ ।

ସଞ୍ଜ ହୋଇଆସିଲୁଣି; ସଅଲ ଗୋଡ଼କାଢ଼ି ଚଲି; ନ ହେଲେ ଘରେ ପହଞ୍ଚିବାକୁ ଋତି ହୋଇଯିବ ।

— ନିର୍ଦ୍ଦାରିତ ମତ୍ସ୍ୟ ପୁରୁଷ ।

ସକାଳେ ସଅଲ ବାହାରିଲେ ହାଟ ଲାଗିବା ପୂର୍ବରୁ ଆମେ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିଯିବା ।

ସଞ୍ଜିତାନ—ଅତି ସ୍ୱର ବା ମନ ଆବରଣ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ସଞ୍ଜନ—ସେନା, ପଞ୍ଜନ ।

‘ସୁଖ କଲେ କୁରୁ ପାଣ୍ଡବ ସଞ୍ଜନ’ ।

(ମହାଭାରତ)

ସଞ୍ଜସ—ଯେଉଁ ଲୋକ ଘୋଡ଼ା ପାଳେ, ଘୋଡ଼ାର ଚଳମଦ ବୁଝାବୁଝି କରେ ।

ସଞ୍ଜକ—କୌଣସି ବିଶେଷ ବସ୍ତୁ ବା ପୋଷାକ ପତ୍ର ପ୍ରତି ବିଶେଷ ଆଗ୍ରହ ।

ସଞ୍ଜଦା—ଘରର ଯାବତ୍ତାୟ କନିଷ୍ଠପିତ କଣା, ତେଲ ମସଲା ଆଦି ଘରର ଦରକାରୀ ଦ୍ରବ୍ୟ ।

ଭଲ ହାତକୁ ସଞ୍ଜଦା କରିବାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି ।

ବାପାଙ୍କୁ ବାହାରିବା ଦେଖି ମା’ କହିଲେ—ତୁମେ କୁଆଡ଼େ ଯାଉଛ, ଘରେ କିଛି ବୋଲି କିଛି ସଞ୍ଜଦା ନାହିଁ ପର । ଆଗେ ଆସିଦିଅ ।

—ବେପାର ।

“ସେ ସଞ୍ଜଦା କରେ ସେ ସୌଦାଗର (ବେପାରୀ)” ।

ସଂକୁଚ୍ଛ, (ସଞ୍ଜୁଚ୍ଛ)—ଅର୍ଜୁନ ।

ସଂହାନ୍ତ—ସୌର ମାସର ପ୍ରଥମ ଦିନ ।

ପଞ୍ଚା-ସଂହାନ୍ତ—ବୈଶାଖ ମାସର ପ୍ରଥମ ଦିନ । ସେଦିନ ଲୋକେ ପଞ୍ଚା ଭୋଗ କରନ୍ତି ।

ସଂଗ୍ରାମ—ଯୁଦ୍ଧ, ସମର ।

ଭରତର ବିଶିଷ୍ଟ ନେତାମାନେ ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ ।

ସଂଘ—ଦଳ, ସମୂହ ।

ଆମ ଗାଁ ଯୁବକ-ସଂଘ ଚରଫରୁ ଅଗଷ୍ଟ ପହର ଦିନ ଗୋଟିଏ ନାଟକ ଅଭିନୟ କରାଯାଇଥିଲା ।

ସଂଘର୍ଷ—ବିରୋଧ, ଦୁଇଜଣଙ୍କ ଉତ୍ତରେ ବା ଦୁଇଟି ଅଲଗା ଅଲଗା ଦଳ ମଧ୍ୟରେ ମାଡ଼ ମରାମର ।

ଗ୍ରାମବାସୀ ଓ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସଂଘରେ ପ୍ରବଳ ସଂଘର୍ଷ ଲାଗିରହିଥିଲା ।

ସମ୍ବର, (ସବର)—ଏକ ପ୍ରକାର ହରିଣ ।

ସମ୍ବରଣ କରିବା—ସେକବା, ଦମନ କରିବା ।

ପିଲଟିର କାନ୍ଦଣା ଦେଖି ମୁଁ ଲୋଡ଼କ ସମ୍ବରଣ କରିପାରିଲି ନାହିଁ ।

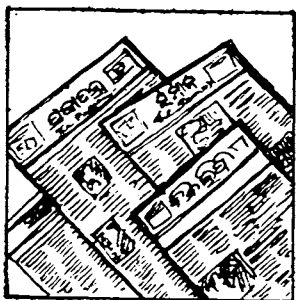
ସଂବର୍ଦ୍ଧନା ଦେବା—ସମ୍ମାନ ଦେବା ।

ବିଦାୟ-ସଂବର୍ଦ୍ଧନା—ବିଦାୟ ବେଳେ ଯେଉଁ ସମ୍ମାନ ଦିଆଯାଏ ।

ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ବଦଳି ହୋଇ ଯିବାଦିନ ଛାତ୍ରମାନେ ମିଳିମିଶି ତାଙ୍କୁ ବିଦାୟ ସଂବର୍ଦ୍ଧନା ଦିଅନ୍ତି ।

ସେହିପରି — “ସ୍ବାଗତ-ସଂବର୍ଦ୍ଧନା” — ଅତିଥିଙ୍କ ଅସିବାବେଳେ ଯେଉଁ ସଂବର୍ଦ୍ଧନା ଦିଆଯାଏ ।

ସଂବାଦ, (ସମ୍ବାଦ)—ଖବର, ସମ୍ବାର ।

— ସଂବାଦ ପତ୍ର = ଖବର କାଗଜ ।

— ସୁ-ସଂବାଦ = ଭଲ ଖବର ।

— ଦୁଃ-ସଂବାଦ = ଖରାପ ଖବର ।

ଭଲ ହରି !

ଆଜି ସଂବାଦପତ୍ରରୁ ମୁଁ ତୁମ ସଂବାଦ ଦିବି ପଢ଼ି ଖୁସିହେଲି । ତୁମେ ପରୀକ୍ଷାରେ ପ୍ରଥମ ସ୍ଥାନ ପାଇଛ ଏହାଠାରୁ ବଳି ସୁ-ସଂବାଦ ଆଉ କ'ଣ ହୋଇପାରେ । ମୋ କଥା କ'ଣ ଲେଖିବି ? ମୋର ଦୁଃ-ସଂବାଦଟି ତୁମେ ତ ଜାଣିଛ । ଡେକେ-ବାପା ଖୁଲିଗଲ । ଆଜିକି ସାତଦିନ ହେଲାଣି ।

। ଇତି ।

ସାଙ୍ଗ-ବିନୋଦ

ସଂଯୁକ୍ତ—ଯୁକ୍ତ; ସମ୍ମିଳିତ; ମିଶିଯାଇଥିବା ।

ବୈଦେଶୀ ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ ହୋଇ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ଧାମର ଠାରେ ସମୁଦ୍ରରେ ପଡ଼ିଛି ।

ସଂଳାପ — କଥାବାର୍ତ୍ତା ।

ନାଟକରେ ସଂଳାପ ଥାଏ ।

‘ଭଲ ଭଉଟ’ ନାଟକର ସଂଳାପଗୁଡ଼ିକ ଅତି ଭଲ କୋଟାର ।

ସଂଶୟ—ସନ୍ଦେହ; ବିପଦ ।

ସଂଶୟଜନକ—ଯାହା ସନ୍ଦେହରେ ପକାଏ; ସନ୍ଦେହ ଉତ୍ପାଦକ ।

ସୁବକ୍ତିର ଉଲ୍ଲିଚଳଣ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସଂଶୟଜନକ ।

ସଂଶୋଧନ କରିବା—ଭୁଲ୍ ଥିଲେ ଠିକ୍ କରିବା; ସଂସ୍କାର କରିବା ।

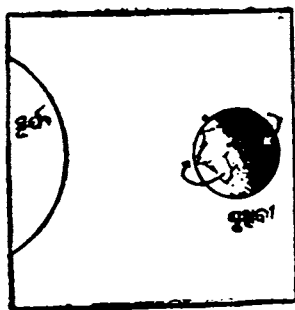
ଶିକ୍ଷକ ପରୀକ୍ଷା ଖାତା ସଂଶୋଧନ କରୁଛନ୍ତି ।

ବୁକୁଟନଙ୍କ ସୁ-ପରମର୍ଶ ବଳିତ୍ର ସଂଶୋଧନରେ ସହାୟକ ହୋଇଥାଏ ।

ସଂସାର — ପରିବାର ।

ନିଜ ସଂସାରର ଉଚ୍ଚାଳରେ ବୁଡ଼ିରହି ସେ କୌଣସି ଦେଶ ହିତକର କାମ କରିପାରିଲେ ନାହିଁ ।

—ପୃଥ୍ବୀ ।

ସଂସାର ଭିତରେ ଘର କରିଥିଲେ ପଥର ପଡ଼ିଲେ ସହି ।

—ଜଗତ ।

'ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ପରି ବୀର ସାର ସଂସାରରେ ନ ଥିଲେ ।

ସଂସ୍କାର—ସଂଶୋଧନ; ଶୁଦ୍ଧିକରଣ; ଉନ୍ନତ ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବା; ପରିସ୍କାର କରିବା; ଦାହ କରିବା ।

ସେମାନେ ଶବ୍ଦ ସଂସ୍କାର ସାରି ଫେରିଲେକେଳୁ ଶବ୍ଦ ପାହିଯାଇଥିବ ।

ସଂସ୍କାରକ—ଉନ୍ନତ ପାଇଁ ସେ ସଂସ୍କାର କରନ୍ତି; ସଂଶୋଧନକାରୀ ।

ଦୟାନ୍ୟ ସରସ୍ବତୀ ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ସମାଜ-ସଂସ୍କାରକ ।

ସଂସ୍ଥା—ବ୍ୟବସ୍ଥା; ଅନୁଷ୍ଠାନ; ସଞ୍ଚାଳନା; ଶାସନ-ରହିବାର ଉପଯୁକ୍ତ ଯୋଗାଡ଼; ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ।

ଉଚ୍ଚଳ ଗୌରବ ମଧୁସୂଦନ ଉଚ୍ଚଳ ଚ୍ୟାନେରି ସଦୃଶ ଏକ ଅଭିନବ ସଂସ୍ଥା ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଥିଲେ ।

ପୁରୋହିତଙ୍କ ପାଇଁ ସଂସ୍ଥାଟିଏ ଯୋଗାଡ଼ କରିବାକୁ ହେବ ।

ସଂସ୍ଥାନ—ଘର; ନିର୍ମାଣ; ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା; ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ।

ସଂସ୍ଥାପକ—ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା; ଯିଏ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଛନ୍ତି ।

ସଂସ୍କରଣ—ମନୋପକାଇବା; ସମ୍ୟକ୍ ସ୍କରଣ ।

ସଂହତି—ସଂଘ; ସମ୍ମିଳନ; ଐକ୍ୟ; ଦେଶ ବା ସଂଘ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସମସ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସଭାବ ।

ସଂହତନ—ଆଦାର; ବଧ; ଶରୀର ।

ସଂହାର—ବିନାଶ; ସମ୍ଭାବେଶ; ସମାହାର ।

ସକଳ—ସମ୍ବଦ୍ଧାୟ; ସବୁ ।

ସକାଇବା—କାନ୍ଦିବା ପରି ଆତରଣ କରିବା; ନାକ ସୁଁ-ସୁଁ କରିବା; ଧୀରେ ଧୀରେ କାନ୍ଦିବା ।

ସକାଶେ—ନିମନ୍ତେ, ହେତୁ, ପାଇଁ ।

ତୋ ସକାଶେ ଆଜି ମୁଁ ଲେଖିପାରିଲି ନାହିଁ ।

ବଡ଼ ସକାଶେ ଏଥର ଫସଲ ସବୁ ନଷ୍ଟ ହୋଇଗଲା ।

ତାତି ସକାଶେ ସମସ୍ତେ ଜୀବନ ଦେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ରହିବା ଚାହୁଁ ।

ସଞ୍ଜିତ୍—ସାହା କାମ କରୁଛି, କାମ କରୁଥିବା ଅବସ୍ଥା ।

ବୁଢ଼ା ହୋଇଯାଇଥିଲେ ବି ବାପୁ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସଞ୍ଜିତ୍ ଥିଲେ ।

ସକ୍ଷମ—ଯିଏ କାମ-ଦାମ କରିପାରବେ, ସମର୍ଥ ।

ଯିଏ ପାହାକ ଟଙ୍କିବାକୁ ଅକ୍ଷମ ସେ ହୁଏତ ସୁନ୍ଦର
ଚିତ୍ର କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ, ଯିଏ ଗୀତ ଗାଇବାକୁ ଅକ୍ଷମ
ସେ ହୁଏତ ଗୀତ ଲେଖିବାକୁ ସକ୍ଷମ । କୌଣସି
କାମକୁ ନୁହେଁ ଏପରି ଲୋକଟିଏ ପାଇବା ବିରଳ ।

ସଖା—ମିତ୍ର, ସାଙ୍ଗ, ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ଲୋକ ।

ସଖିନାଟ, (ସଖିନାଟ)—କଣ୍ଠେଇ ନାଟ ।

ସଗର୍ବ—ଗର୍ବ ସହକାରେ ।

ସଗୋଷ୍ଠ—ଏକ ଗୋଷ୍ଠରୁ ଜାତ; ସାହାଜର ଗୋଷ୍ଠ
ସମାନ ।

ସଘନେ—ବାରମ୍ବାର, ଅରକୁଅର ।

ସଙ୍କଳ୍ପ କରିବା, (ସଙ୍କଳ୍ପ କରିବା)—ମାନସିକ
କରିବା; ଆଶା କରିବା; ଚିପଥ କରିବା ।

ପୂଜା ଆରମ୍ଭ ପୁରେହିତ ପ୍ରଥମେ ତଥା ପାତ୍ରରେ ପୂଜା
ବନ୍ଦନ ପକାଇ ସଂକଳ୍ପ କରନ୍ତି ।

ସଙ୍ଗାଳି—ପ୍ରିୟ ବସ୍ତୁ, ପ୍ରାଣଧନ ।

ସଙ୍ଗାଳିବା, (ସଙ୍ଗୋଳିବା)—ଭଲ ମନ୍ଦ ପରୀକ୍ଷା,
ବୋହୂ ଆସିବାକୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିବା ।

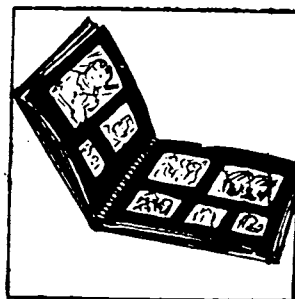
ସଙ୍ଗାତ—ସାଙ୍ଗ, ବନ୍ଧୁ ।

ସଙ୍ଗୀ—ସାଥୀ, ସହଚର ।

ସଙ୍ଗୀତ—ଗୀତ, ବାଜା ଓ ନାଚ ।

ସଗ୍, (ସକା)—ଠିକ୍, ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ, ଖାଣ୍ଟି ।

ସଗନ୍ଧ—ସନ୍ଧିରେ ଚନ୍ଦ୍ର ଥାଏ; ଚନ୍ଦ୍ର ସହୃଦ ।

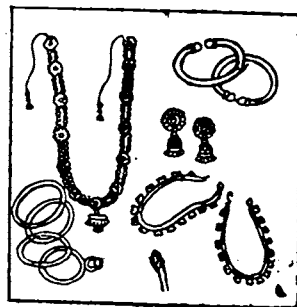
‘ଶିଶୁଲେଖା’ ଗୋଟିଏ ସରଳ-ଶିଶୁ ପଢ଼ିକା ।

ସଗ୍ରେଷ୍ଟ, (ସକୋଷ୍ଟ)—ଖାଣ୍ଟି ।

ସଜ—ତଟକା, ସାହା ବାସି ନୁହେଁ ।

ସଜ ପରିବା ଦେହକୁ ହିତ ।

—ଗହଣା ।

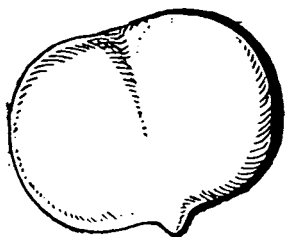

ମାମୁଁ ଯେଉଁ ଚୁପା ସଜ ଆଣିଦେଇଥିଲେ ସେଇଟା
କଳା ପକ୍ଷିଗଲାଣି ଏବେ ଚୁପା କି ସୁନାର ନୁଆ ସଜ
ନ ଆଣିଲେ ଅପାର ବାହାଘର ହେବ କିପରି ?

—ବେଗୁରୁଷା ।

ତା ସଜ ଦେଖି ମୁଁ କାବା ।

—କଷି, ତାଳସଜ ।

ଝରଟିନେ ତାଳସଜ ଖାଇବାକୁ ନିଲେ ।

ସଜା—ଦଣ୍ଡ, ଶାସ୍ତି ।

ରେଖି କରିବା ଅପରାଧରେ ମଞ୍ଜୁଳୁ ତିନିବର୍ଷ ସଜା ପାଇଛି ।

ସଜାଗ—ଧେ ଶୋଇନାହିଁ ।

ସଜାଡ଼ିବା—ମରାମତ କରିବା ।

ସେ ମଟର ଗାଡ଼ି ସଜାଡ଼ିଲା ।

—ସଜେଇବା ।

ସବୁ ହେବ ବୋଲି ବଡ଼କି ଟେଡୁଲ ସଜାଡ଼ିବା କାମ ଚାଲିଛି ।

ହଠାତ୍ କିପା ପୋଛା ଆଦି ସାରି ଘର ନ ସଜାଡ଼ିଲେ ଶୁଭକାମଟି ଏ କିପରି ହେବ ?

ସଜା ପାଇବା—ଦଣ୍ଡ ପାଇବା; ଶାସ୍ତି ଦେଖିବା; ମନ୍ଦ୍ରଣା ପାଇବା ।

ସଜଲ୍—ପ୍ରସ୍ତୁତ; ସୁସଜ୍ଜିତ; ସଜବାଜ; ଉଦ୍ୟତ ।

ସଜୀବ—ସାହାର ଜୀବନ ଅଛି; ପ୍ରାଣୀ ।

ସଞ୍ଚି—ସୁନ୍ଦର; ପୋଥିର ଛନ୍ଦ; ଦାର ।

“ଦିଶୁଅଛି କେତେ ସଞ୍ଚ ଲେ
ମୋର କଳା କାନ୍ଦିତ ।”

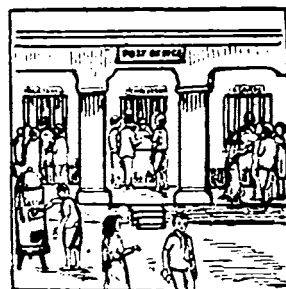
ସଞ୍ଚିଘଞ୍ଚି—ସୁନ୍ଦର ଓ ଘନ, ସୁଧୁଳ ହେଲେ ବ ସୁନ୍ଦର ।

ସଞ୍ଚିୟୁ, (ସଞ୍ଚୟନ) —ସାଇତ ରଖିବା କାମ ।

—ସାଉଁଟି ଏକାଠି କରିବା କାମ ।

ମହୁମାଛି ମହୁ ସଞ୍ଚୟୁ କରି ରଖେ ।

ସନ୍ଧ-ସଞ୍ଚୟୁ = ଥରକେ ଜମ୍ ପରିମାଣରେ ସଞ୍ଚୟ ।

ଆମ ଦେଶରେ ପରକାରଙ୍କ ସନ୍ଧ ସଞ୍ଚୟୁ ଯୋଜନା ଦେବା ଲୋକପ୍ରିୟ ହୋଇଛି ।

—ଲେଖା ସଞ୍ଚଳନ ।

ତୁମେ “ଗଡ଼ନାୟକ ସଞ୍ଚୟୁନ ପଢ଼ିଛ କି ?”
ସେଥିରେ କେତେ ମନମତାସିଆ ପଦ୍ୟ ଅଛି
ପଢ଼ିଲେ ତୁମକୁ ଭଲ ଲାଗିବ ।

ସଞ୍ଜା—ଗହ; ଗହଣା ପ୍ରଭୃତିର ଗୁପ୍ତରେ ଦେହରେ
ରହୁପାଇଥିବା ଦାଗ; ଆଗନ୍ତୁକ ଅତିଥି ବା ବସିଷ୍ଠ
ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ନିଜେ ରହି ଖାଇବାପାଇଁ ଦିଆଯାଉଥିବା
ସାମଗ୍ରୀ ପଥା—ଗୁଡ଼ଳ, ଡାଳି, ପରିବା, ତେଲ,
ଲୁଣ, କାଠର ବ୍ୟବସ୍ଥା ।

ସଞ୍ଚିତ୍ରା—ସାଞ୍ଜବୋ, ଜମାକରିବା ।

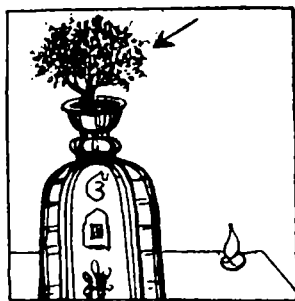

ତୁପସ ଧନ ସଞ୍ଚିତ୍ରାକୁ ଭଲ ପାଏ ।

ମହୁ ସଞ୍ଚିତ୍ରାରେ ମରୁନାହିଁ ।

ସଞ୍ଜି—ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟ ।

ସଞ୍ଜି ବସେଇବା—ସଞ୍ଜି ଦେବା; ଠାକୁରଙ୍କ ଆଗରେ
ଘିଅ ଜଳିବା ।

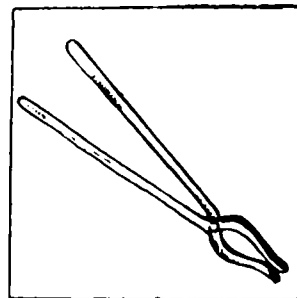
ସଞ୍ଜି ବୁଡ଼ିବା—ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟ ଗଡ଼ିଯିବା ।

ସଶରମଣର୍—ସାଲୁସାଲୁ ।

ସଣୁ—କୃପଣ ।

ସଣୁଣା—ଉତ୍ତମ ଚାରିତ୍ରଣ; ମର୍ଯ୍ୟାଦା; ସୁସଜ୍ଜିତ
ପବସ୍ତ୍ରା; କାନ୍ଥକାର୍ଯ୍ୟ; ପରିପାଟୀ ।

ସଣୁଆସୀ—ଲୁହା ଚମୁଟା ।

ସଣୁଆସୀ ଅକ୍ରମଣ-ଏକାବେଳକେ ଦୁଇପଟରୁ
ଆକ୍ରମଣ ।

ସତରଞ୍ଜି ଖେଳ—ଚେଷ୍ଟ ଖେଳ ।

ସତର୍କ—ସାବଧାନ; ତର୍କ-ଯୁକ୍ତ ।

ସତର୍କ କରିବା—ସାବଧାନ କରିଦେବା ।

ସତସତଅ—ଝଟିପିଟି ।

—କୌଣସି କଥୋପକଥନ ବେଳେ ଝଟିପିଟି
ଟିକ୍-ଟିକ୍ ଶବ୍ଦ କଲେ ଲୋକେ କହନ୍ତି—“ସତ୍,
ସତ୍; ଏକଥା ନିଶ୍ଚୟ ସତ ।”

ସତ୍ୟାଗ୍ରହ—ଗୁରୁତବର୍ତ୍ତର ସ୍ୱାଧୀନତା ପାଇଁ ମହାତ୍ମା
ଗାନ୍ଧୀ ଯେଉଁ ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନ
ଚଳାଇଥିଲେ; ସତ୍ୟନିଷ୍ଠା ।

ସତ୍ୟାନାଶ—ସତ୍ୟନାଶ; ସତ୍ୟ ଭଙ୍ଗ ।

ସତ୍ୟାନୁସନ୍ଧାନ—ସତ୍ୟ ବା ପ୍ରକୃତ ତଥ୍ୟ ଖୋଜିବା ।

ସଦ୍‌ଗୁଣ—ଉତ୍ତମ ଗୁଣ; ସୁଗୁଣ ।

ସଦର—ମୁଖ୍ୟ, ପ୍ରଧାନ ।

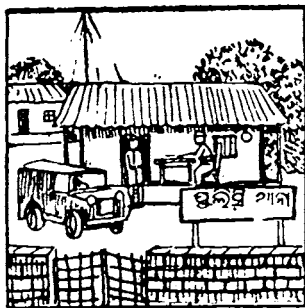
ସଦର-ମଫସଲ—ସହରଠାରୁ ଗ୍ରାମ ।

ସଦର-ମହକୁମା—ପ୍ରଧାନ ମହକୁମା ।

କଟକ ସହର କଟକ ଜିଲ୍ଲା ସଦର ମହକୁମା ।

ସଦର-ଧାନା—ପ୍ରଧାନ ଧାନା ।

ସଦସ୍ୟ—ସଭା, ସଭାରେ ବସିବା ନିମନ୍ତେ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ବା ଅନୁମତି ପାଇଥିବା ଲୋକ ।

—ସଭାସଦ୍ ।

ବେତାରିକୂଳର ସଭାସଦ୍ ନିଆଁ ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କୁ ସ୍ବାଗତ ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନା କରାଇଲେ ।

ଗୋପବନ୍ଧୁ କିନ୍ତା ଓଡ଼ିଶା ବ୍ୟବସାୟର ସଭା ସଦସ୍ୟ ଥିଲେ ।

ବିଧାନ ସଭା ସଦସ୍ୟ ।

ଲୋକ ସଭା ସଦସ୍ୟ ।

ବିଧାନ ସଭାର ସଦସ୍ୟମାନେ ଦେଶର ବିଭିନ୍ନ ଲୋକ ନିଆଁ ନିଆଁ ଯୋଜନା ଆବଶ୍ୟକ କୋଳି ମତ ଦେଇଛନ୍ତି ।

ସଦାପୂର୍ଣ୍ଣ—ନାଲି ଅରଖ ଗଛ ।

ସନନ୍ଦ—ଦଲିଲ; ଲେଖା ।

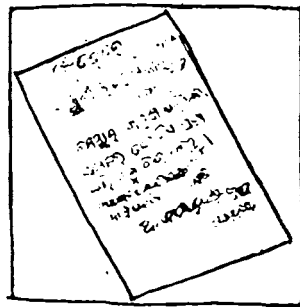
—ପ୍ରମାଣ-କାଗଜ; ସେହିଥିରେ ସମସ୍ତ ନିମ୍ନ-ଜମାର ମାଲିକାନା ବିଷୟ ଲେଖା ହୋଇଥାଏ ।

—ରୂପ ବଶେଷ ।

ତମ ଶ୍ରେୟାବଳିର ନିମନ୍ତେ ପଣ୍ଡିତେ ଶ୍ରୀମତୀରୁ ତଦାପାଦିଆ ସନନ୍ଦ ପାଉଛନ୍ତି ।

ସନାତନ—ନିତ୍ୟ; ଚରସ୍ଥାୟୀ; ଯାହା ସୃଷ୍ଟି ଆରମ୍ଭରୁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉଚ୍ଚ ଓ ପତର ମଧ୍ୟ ରହିବ ।

ସନ୍ତକ—ସ୍ବାସର; ଦୟାଶୀଳ; ଚିପଚିଲ ।

ଏଇ ଚିଠିରେ ତାଙ୍କର ସନ୍ତକ ଅଛି ।

ସନ୍ତୁଷ୍ଟ—ଦୁଃଖିତ; ଚାତଲ; ଜୁଳନ୍ତ ।

ସନ୍ତରଣ—ପହଞ୍ଚିବା; ନିଜ ଆଦି ପାରିହେବା ।

ସନ୍ତସନ୍ତା—ଓଦା; ଓଦାଳିଆ ।

ସନ୍ତାରିବା—ଓଦାଳିଆ ହେବା ।

ବର୍ଷ ଦିନରେ ମାଟିଦର ସନ୍ତାଏ ।

ସନ୍ତାନିକା—ଦୁଧର ସର ।

ସନ୍ତାପାରି—ସେହି ଦୁଃଖ ନିଆଁ ପରି ଜାଳିବ ଏ (ମନକୁ) ।

ସନ୍ଦିଗ୍ଧ—ସନ୍ଦେହ ସ୍ୱଳ୍ପ; ଯାହା ମନରେ ସନ୍ଦେହ ଉତ୍ପନ୍ନ ।

ସନ୍ଦେଶ—ଖବର ।

—ଏକ ପ୍ରକାର ମିଠେଇ ।

ସନ୍ଧ୍ୟା—ଦୁଇମୁଣ୍ଡର ଯୋଡ଼ ସ୍ଥାନ ।

—ସନ୍ଧ୍ୟସ୍ଥଳ ।

ସନ୍ଧ୍ୟା-ମାରବା—ଯୋଡ଼ର ଫାଙ୍କ ଜାଗାଗୁଡ଼ିକୁ ସମତୁଲ କରିବା ।

ପଥର ବସେଇବା ଗଡ଼େ ଗୋଳା-ସିମେଣ୍ଟ ଯୋଗେ ପ୍ରଥମେ ସନ୍ଧ୍ୟା ମାରବାକୁ ହୁଏ ।

ସନ୍ଧି—ଦୁଇ ବସେଧୀଙ୍କ ଭିତରେ ମିଳାମିଶା ।

ପୁରୁ ଓ ଅଲେକ୍ଟ୍ରୋଷ୍ଟର୍ ମଧ୍ୟରେ ସନ୍ଧି ହେଲା ।

ସନ୍ଧି-ପତ୍ର—ମିଳାମିଶା ସତ୍ୟରେ ଦୁଇପକ୍ଷରୁ ନୟମ ଓ ସର୍ତ୍ତ ଲେଖାଯାଇ ଯେଉଁ କାଗଜ ଭିତ୍ତିପ୍ରସ୍ତର ମିଶ୍ରତାର ପ୍ରମାଣ ସ୍ୱରୂପ ଗ୍ରହଣ କରାହୁଏ ।

ସନ୍ଧି-ପତ୍ର ସ୍ୱାକ୍ଷରତ ହେବା—ଦୁଇପକ୍ଷ ସନ୍ଧିପତ୍ରରେ ଲେଖାଯାଇଥିବା ନୟମ ଓ ସର୍ତ୍ତ ପଡ଼ି ଦସ୍ତଖତ ହେବା ।

ସନ୍ଧିକ୍ଷଣ—ଦୃଢ଼ସନ୍ଧି, ଦୁଇଟି ସମୟର ବା ବିଷୟର ମିଳନ ସମୟ ।

ସନ୍ଧିବା—ସନ୍ଧିବା; ଦଳାଦଳ କରି ମିଶାଇବା ।

ସନ୍ଧି-ବିସନ୍ଧି—ବଡ଼ ଓ ଛୋଟ ସମସ୍ତ ସନ୍ଧି; ସମସ୍ତ ଫାଙ୍କ ସ୍ଥାନ ।

ସନ୍ଧିକଟ—ଅତି ନିକଟ, ପାଖ ।

ସନ୍ଧିଧାନ—ମୁହାଁମୁହିଁ; ପାଖ; ନିକଟ୍ୟ ।

ସନ୍ଧିପାତ କର—ନିଉମୋନିଆ କର ।

ସପକ୍ଷ—ଗୋଟିଏ ପାଖରେ ରହିବା ଲୋକ, ଅନୁକୂଳ ।
ଆଜି ଯେଉଁ ତର୍କ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ହେଲା ସେଥିରେ ବିଷୟର ସପକ୍ଷରେ ଦୃଢ଼ତା ଓ ବିପକ୍ଷରେ ପାଞ୍ଚତଣ ବକ୍ତୃତ ଦେଲେ ।

ସପର ସଲେଇ ହେବା—ଉପରେ ପଡ଼ି ହିତ କଥା କହିବା ।

ସପ୍ତନଳୀ—ସାତନଳିଆ, ପକ୍ଷୀ ଧରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ କେଳାଙ୍କ ନଳ ।

ସପ୍ତର୍ଷି—ପ୍ରାଣୀବୀରକ ଚନ୍ଦ୍ର ଭଳି ଆକାଶରେ ଯେଉଁ ନକ୍ଷତ୍ରମଣ୍ଡଳ ଧ୍ରୁବତାରର ପାଖାପାଖି ଦେଖାଯାଏ ତା'ର ତାର ସଂଖ୍ୟା ସାତ । ସୂର୍ଯ୍ୟର ଋଷିମାନଙ୍କ

ନାମରେ ସେଇ ସାତଟିଯାକ ତାରାଙ୍କ ନାମକରଣ କରାଯାଇଅଛି । ସେମାନେ ହେଲେ—ଅଶ୍ୱି, ଅଜିତ, ହିତ୍ୱ, ପୁଲସ୍ତ୍ୟ, ପୁଲହ, ବଶିଷ୍ଠ, ମରିଚା

ସପ୍ତଲୋକ—ହିନ୍ଦୁ ପୁରାଣ ବର୍ଣ୍ଣିତ ପୃଥିବୀ ଓ ତା' ଉପରକୁ ରହିଥିବା ଅନ୍ୟ ଛଅଗୋଟି ଲୋକ ବା ଭୁବନ । ସତ୍ୟ—ପୃଥିବୀ (ଭୂଃ), ଭୁବଃ, ସ୍ୱଃ, ମହଃ, ଜନଃ, ତପଃ ଓ ସତ୍ୟମ୍ ।

ସପ୍ତସ୍ୱର—ସଙ୍ଗୀତର ସାତଗୋଟି ମୌଳିକ ସ୍ୱର । ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲା—ଷଡ଼ଜ, ରଷଭ, ଗାନାର, ମଧ୍ୟମ, ପଞ୍ଚମ, ଧେବତ ଓ ନିଷାଦ ।

ସପ୍ତସ୍ୱରୀ—ଏକ ପ୍ରକାର ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ର ।

ସପ୍ତତର—ପ୍ରତିଶ୍ରୀ ଯୁକ୍ତ; ଅସାଧାରଣ ବୁଦ୍ଧି ସମ୍ପନ୍ନ; ମେଧାଶାଳୀ ।

ସଫା କଥା—ସ୍ପଷ୍ଟ କଥା; କୌଣସି କପଟ ନ ରଖି ସେହି କଥା କୁହାଯାଏ ।

ସଫେଇ—ସଫା କରିବା କାମ ।

ପିଲାମାନେ ପାଳିକରି ଛୁଇଁବାର ପ୍ରଥମ ସଫେଇ କରନ୍ତି ।

—ଦୋଷର କାରଣ ଜଣାଇ ନିଜକୁ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ପ୍ରମାଣ; ଚରୁନ ବେଳେ ମୁଦାଲର ପ୍ରମାଣ ।

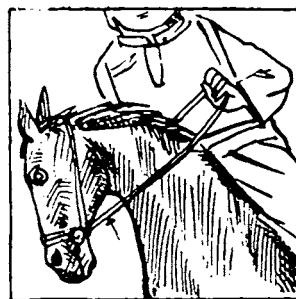

ଚିରରପତି ତା'ର କୌଣସି ମିତ୍ର ସଫେଇ ନ ଶୁଣି ଦନ୍ତ ଆଦେଶ ଦେଲେ ।

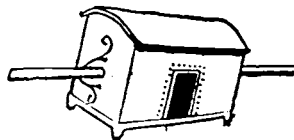
ସଫେଦ—ଧଳା ।

ସଫେନ—ଫେଣ ସହିତ; ଫେନିଲ; ଫେଣୁଆ ।

ସଫାର—ଆଶ୍ୱେଷ; ସେହି ଲୋକ ଘୋଡ଼ା ବା ଓଟ ପିଠିରେ ବସିଥାଏ ।

ସଫାରି—ସୁଆସ; ।

ଆଜକାଳରେ ରତ୍ନ-ଜମିଦାର ଓ ମୁଖିଆ ଲୋକମାନେ ସଫାରିରେ ବସି ଦୂରସ୍ଥାନକୁ ଯାଆନ୍ତି ।

ସବାରୀ—ରଜମାଳା; ଏକାଧିକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମିଳନ ଅଧିକାରକୁ ସଂପର୍କି ।

ସବା ସାନ—ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ସାନ; ସବୁର ମଧ୍ୟରେ ସାନ ।

ଦଶରଥଙ୍କ ଶ୍ଵଶୁରଙ୍କ ଭିତରେ ଶତ୍ରୁତ୍ଵ ସବା ସାନ ।

ସବୁ ଜାଣିବା—ସବୁକି; ଯାହାକୁ ସବୁ ମାଲୁମ ଅଛି ।

ସବୁ—ସମିତ; ଶେଷତଃ; ଗୋଟି ।

ସମକକ୍ଷ—ସମକକ୍ଷ ।

ପାଠରେ ଚିତ୍ରିତ ସମକକ୍ଷ ପିଲା ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଆଉ କେହି ନାହିଁ ।

ସମକାଳୀନ—ଏକ ସମୟରେ ବିଦ୍ୟମାନ; ସମସାମୟିକ ।

କବିର ରାଧାନାଥ ଥିଲେ ଏକାଠିମୋଟୁନଙ୍କ ସମସାମୟିକ ।

ସମକ୍ଷ—ଆଖିର ସାମ୍ନା; ସମ୍ମୁଖ; ଆଖିଆଗରେ ।

ଯାହୁକର ସମକ୍ଷ ସମକ୍ଷରେ ତାଙ୍କର ଯାହୁବିଦ୍ୟା ଦେଖାଇଲେ ।

ସମଗ୍ର—ସମୁଦାୟ; ସକଳ; ସବୁଟା ।

ସମଜବା—ବୁଝିବା; ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିବା ।

ସମତୁଲ—ତୁଳନାରେ ସାଦୃଶ୍ୟ ସମାନ; ସମାନ ଓଜନ ବାଣିଷ୍ଠ ।

ସମତୁଲ କରିବା—ତୁଲ୍ଲକୁ ସମାନ କରିବା; ସମାନ ଭାବରେ ଓଜନ କରିବା ।

ସମନ ଅଭାବରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେବାକୁ ଆଦେଶ ଦେବା ।

ସମନ୍ୱିତ—ମିଳିତ; ସଂଯୁକ୍ତ; ବିରୋଧ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏକତ୍ର ।

ସମବାୟ—ମିଳନ; ସମୁଦ୍ଧ; ସମସ୍ତଙ୍କ ସହଯୋଗ; ସମ୍ବନ୍ଧ ।

ସମବାୟ ସମିତି—ସମସ୍ତଙ୍କ ମିଳନ ସଭା; ଅନେକଙ୍କ ସହଯୋଗରେ ସମୁଦ୍ଧ ସ୍ୱାର୍ଥ ସାଧନ ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ସ୍ଥାପିତ ସଭା ।

ଆମ ଗ୍ରାମପଞ୍ଚାୟତରେ ଗତବର୍ଷ ଏକ ସମବାୟ ସମିତି ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଛି ।

ସମବେତ—ମିଳିତ; ଏକାଠି; ଗୋଟିଏ ଜାଗାରେ ରୁଣ୍ଡି ।

ବିଦ୍ୟାଳୟ ହତାହେ ସମବେତ ପ୍ରାର୍ଥନା ପାଠ ପଢ଼ିବାରେ ରୁଣ୍ଡ ହୋଇଛନ୍ତି ।

ସମବେତ ଚେଷ୍ଟା—ଅନେକ ଲୋକଙ୍କ ମିଳିତ ଉଦ୍ୟମ ।

ସମଭିବ୍ୟାହାର—ଏକା ସାଙ୍ଗରେ; ଏକତ୍ର ସହଯୋଗ; ଏକତ୍ର ଗମନ; ଏକାଠି ରହିବା; ସାହଚର୍ଯ୍ୟ ।

ସମଭିବ୍ୟାହାରରେ—ସାଙ୍ଗହୋଇ; ଏକାଠି ।

ସମୟ—ଯାହା ସବୁଦିନେ ସମାନ ଭାବରେ ଗତି କରେ; କାଳ ।

ସମରଥା—ସମର୍ଥ; ପାରିବାର ଲୋକ; ଉପଯୁକ୍ତ ।

ମହାଶବ୍ଦର ସ୍ଥଳରେ ଅର୍ଦ୍ଧନିଃସର ସମରଥା ବାବ କେହି ନ ଥିଲେ ।

ସମସ୍ୟାମୟିକ—ସମାନ ସମୟରେ ଥିବା;
ସମକାଳୀନ ।

ଅବୁଲ ବହୁର୍ ଙ୍କା ନନ୍ଦାୟା ଗାଆଁର
ସମସ୍ୟାମୟିକ ନେତା ।

ସମାକୁଳ—କାତର; ଅଧୀର; ଅସୁସ୍ଥ; ବ୍ୟାକୁଳ ।

ସମାହାନ୍ତ—ଭୂଆଡ଼ୁ ଆହାନ୍ତ; ବର୍ଷଶେଷରେ
ଆହାନ୍ତ ।

ସମାବୃତ—ଖବର; ସମ୍ବାଦ ।

ସମାବୃତ ପତ୍ର ଦ୍ଵାରା ସମ୍ବାଦ ପରିବେଷିତ ହୁଏ ।

ସମାଦର—ଅତି ଆଦର; ସମ୍ମାନ ।

ମୁଖ୍ୟ ଅତିଥିଙ୍କୁ ସମାଦରରେ ସଭାସଭାକୁ ପାଞ୍ଜୋଟି
ନିଆଗଲା ।

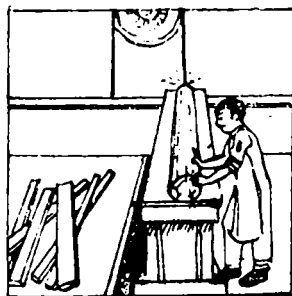
ସମାଧାନ କରିବା—ନିଷ୍ପତ୍ତି କରିବା; କଟିଳ ଥିବା
କ୍ଷେତ୍ର ଉତ୍ତର ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବା; ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର
ଦେବା ।

ଦୁଇଭାଇଙ୍କ ଭିତରେ କଳିତ ସମାଧାନ ହୋଇପାରିଲା
ନାହିଁ ।

ସମାଲୋଚନା—ଦୋଷ ଓ ଗୁଣର ବିଚାର ।

ସମାହାର—ସଂଗ୍ରହ; ଠୁଳ; ଏକତ୍ରୀକରଣ; ସୃଷ୍ଟି;
ସମସ୍ତ; ସମୂହ ।

‘ସ’ ମିଲ—କରତ-କଳ ।

ଯେଉଁଠି କାମ କରାହେବା ପାଇଁ କଳ-କରତ
ପଡ଼ିଥାଏ ।

ସମୁଚିତ—ଉପଯୁକ୍ତ; ଯଥାର୍ଥ; ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ।

ଦୋଷାକୁ ସମୁଚିତ ଶାସ୍ତି ମିଳିଛି ।

ସମ୍ପଦ—ଉନ୍ନତ; ଅଧିକ ସମାଧି; ସମ୍ପଦ୍ ବୃଦ୍ଧି ।

ଆମ ଦେଶର ସମ୍ପଦ ପାଇଁ ଆମେ ସମସ୍ତେ
ଲାଗିପଡ଼ିବା ଉଚିତ ।

ସମେତ—ସହିତ; ସଙ୍ଗେ ସୁକ୍ତ ।

ସମ୍ପତ୍ତି କରିବା—ଧନ ହେବା; ଧନ ଉପାର୍ଜନ
କରିବା ।

ସମ୍ବଳ—ପୂର୍ଣ୍ଣ, ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବାର ଶକ୍ତି; ବାଟଖର୍ଚ୍ଚ ।

ନୂଆ ବ୍ୟବସାୟଟିଏ ଆରମ୍ଭ କରିବା ପାଇଁ ତାଙ୍କର
ଆର୍ଥିକ ସମ୍ବଳ ନାହିଁ ।

ସମ୍ବଳ ହୀନ—ପନ ସ୍ଥାନ ।

ସମ୍ବଳିତ—ସହିତ; ସଂଯୋଜିତ ।

ସଭାରେ ଦଶ ପୁରୀ ସମ୍ବଳିତ ବିବରଣୀ ପାଠ କରି
ସମ୍ପାଦକ ସଂସଦର ବାର୍ଷିକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ସୂଚନା
ଦେଇଥିଲେ ।

ସମ୍ବଳିବା—ସହିବା; ଦାୟିତ୍ଵ ବହନ କରିବା; ଘାରି
ରଖିବା; ସହ ନେବା ।

ସାନ ପିଲା ଦୁଇଟିଙ୍କୁ ସମ୍ବଳିବା କାଠିକର ପାଠ ।

ସେ ବୋଲି ବିପତତାକୁ ସମ୍ବଳନେଲେ, ମୁଁ
ପାରି ନ ଥାନ୍ତି ।

ସମାର୍ଜନୀ—ଝାଡ଼ୁ; ପତ୍ଟି ।

ସରଘର—ଉଣାର ଘର ।

ସେ ସରଘର ଘାସରେ ଥିବାରୁ କାନ୍ଥରେ ବ୍ୟସ୍ତ
ରହି ଖାଜିବାକୁ ସମୟ ପାଜିଲେ ନାହିଁ ।

ସରଘରୀ—ସେହି ଲୋକ । କାମ ନିମନ୍ତେବିଲେ
ସରଘର ସାହିଲରେ ଥାଏ ।

ସରଘା—ମହମାଛ, ବରୁଡ଼ି ।

ସରଘାପଟଳ—ମହମାଛ ଦଳ; ଅନେକ ମହମାଛ ।

ସରଜମିନ୍—ଘଟଣା ସ୍ଥାନ ।

ସରଜମିନ୍ ତଦନ ପାଇଁ ମାଡ଼ିଛେବ୍ ଆମ ଗାଁକୁ
ଆସିଥିଲେ ।

ସରଜମିନ୍ ତଦନ୍ତ—ଘଟଣା ସ୍ଥଳକୁ ଯାଇ ଅନୁସନ୍ଧାନ
କରିବା ।

ସରଣୀ—ବାଟ; ପଥ ।

ସରଘାର, (ସର୍ଦାର)—ନେତା; ମୁଖ୍ୟ; ମୁରବୀ ।

ସରନ୍ତ୍ର—ଘଣ୍ଟିରେ ଛୁପୁ ଅଛୁ ।

ସରପଞ୍ଚ—ଗ୍ରାମପଞ୍ଚାୟତର ମୁଖ୍ୟଲୋକ ବା ସଭାପତି ।

ସରବ—ରବ ବା ଶବ୍ଦ ସହିତ; ସବୁ

ସରବରାକାର—ଖଜଣା ଅସ୍ଥଳ କରିବା ଲୋକ ।

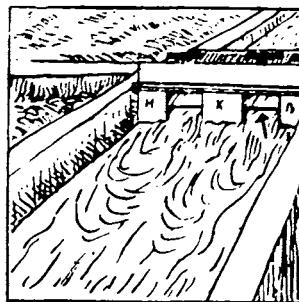
ଆଜେ ସରବରାକାରମାନେ ଗାଁକୁ ଟାଁ ବୁଲି ଖଜଣା
ଅସ୍ଥଳ କରୁଥିଲେ ।

ସରବରାହ—ଯୋଗାଣ ।

ବିଜୁଳି ସରବରାହ ।

ସନ୍ଧ୍ୟା-ସରବରାହ ।

ଜଳ-ସରବରାହ ପ୍ରଭୃତି ।

ଘଟ ବାଟ୍ୟା ଯୋଗୁଁ ବିଜୁଳି ସରବରାହ ବାଧା
ପାଇଥିଲା ।

ପି. ଟି. ଆଇ ଗୋଟିଏ ଭାରତୀୟ ସନ୍ଧ୍ୟା-ସରବରାହ
ଅନୁଷ୍ଠାନ ।

ସରମ—ଲଜ ।

ଅଭାବରେ ପଡ଼ି ଲୋକଟି ଲଜ ସରମ ଭୁଲିଗଲାଣି ।

ସରମିଆ—ଲଜକୁଳା; ଲଜାଶୀଳ ।

ସରଲତା—ନିଷ୍ଠପଟତା; ନ୍ୟାୟପରତା ।

ସରସିକ—ପଦ୍ମଫୁଲ; ସରୋଜ ।

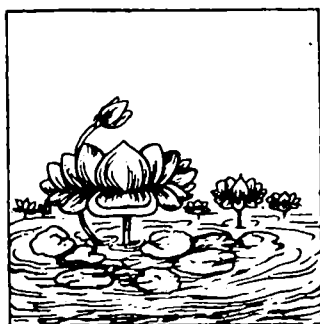

ସରସୀ—ପୋଖରୀ ।

ସରସୀକ—ସାରସ ପକ୍ଷୀ ।

ସରସୀରୁହ—ପଦ୍ମପୁଲ; ସରେରୁହ ।

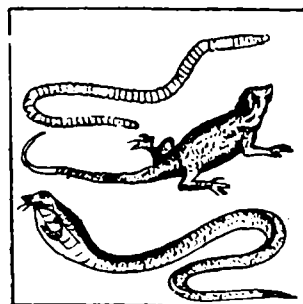
ସରହଦ—ସୀମା ।

ସର—ମାଟିର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପାତ୍ର; ଝରଣା; ମାଳୀର ଗୋଟିଏ ଖିଅ ।

ସରାଏ—ଏକ ଖିଅ; ଏକ ସର ପରିମାଣ ।

ସରୀସୃପ—ସାପ; ବିଷ୍ଣୁ ପ୍ରଭୃତି ଗୁଳୁଥିବା ଜୀବ; ଯେଉଁ ଜନ୍ତୁମାନେ ଡେଇଁ ଡେଇଁ ଚାଲନ୍ତି ।

ସରୁ—ପତଳା; ସୂକ୍ଷ୍ମ; ଶୀର୍ଷ୍ଣ ।

ସବଂସହା—ଯେ ସବୁ ସହପାରେ; ଦୃଢ଼ବା; ବସୁନ୍ଧର ।

ସବତୋଭାବେ—ସବୁ ପ୍ରକାରେ ।

ସବତୋମୁଖ—ଯାହାର ସବୁଆଡ଼େ ମୁହଁ; ଆକାଶ; ଅଗ୍ନି; ସବବ୍ୟାପୀ ।

ସବତୋମୁଖୀ ପ୍ରତିଭା—ଯେଉଁ ପ୍ରତିଭା ସବୁ ଦିଗରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ; ସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସାଫଲ୍ୟ ଅର୍ଜନ କରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିର ପ୍ରତିଭା ।

ସବଂସ୍ତ—ସବୁ ଧନ ସମ୍ପତ୍ତି ।

ତତ ବାତ୍ୟାରେ ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ସର୍ବସ୍ତ ହରାଇଛନ୍ତି ।

ସବଂସ୍ତ—ସବୁ ପ୍ରକାରର ଅଧିକାର ।

ସବଂଜ୍ଞ ସୁନ୍ଦର—ଯାହାର ସମସ୍ତ ଅବଶ୍ୟକ ସୁନ୍ଦର ।

ସଲିଲ—ପାଣି, ଜଳ ।

ସଶଙ୍କ—ଶଙ୍କର ସହିତ; ସ୍ବରୁ ।

ସଶରୀର—ଦେହର ସହିତ; ସଦେହ ।

ସାମ୍ବାଦକ—ଶବ୍ଦର ଯୋଗାଇଦେବା ଲେଖକ; ସମ୍ବାଦ ପତ୍ରର ପ୍ରତିନିଧି ।

ସାକ୍ଷର—ଯେ ଲେଖି ଚିଠି ଜାଣେ; ଅକ୍ଷର ସମ୍ବଳିତ; ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଅକ୍ଷର ଚିହ୍ନି ନିଜ ନାମ ଲେଖି ଜାଣିବ ।

ସାକ୍ଷାତ୍‌କାର—କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବ୍ୟକ୍ତିବୃନ୍ଦଙ୍କ ସହିତ ଭେଟ ।

ସାକ୍ଷୀ—ଦେଖିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଦେଖାଇ କଥାକ; ଯିଏ ସାକ୍ଷ୍ୟ ଦିଏ ।

ସାକ୍ଷ୍ୟଆଇନ୍—ସଞ୍ଜି ପତ୍ରର କେହି ଘରୁ ନ ବାହାରିବା ବ୍ୟବସ୍ଥା ।

ଗଣତାନ୍ତ୍ର ଉପରେ କଠିକା ଲୁହ ଡିକ୍କାପାଳ ସହରରେ ସାକ୍ଷ୍ୟଆଇନ୍ ଲାଗି କଠିକିଛି ।

ସାପେକ୍ଷ—ଯାହା ଅନ୍ୟର ଅପେକ୍ଷା ରଖେ; ଅପେକ୍ଷା ସୂକ୍ତ ।

ବିଧାନ ସଭାରେ ବନ୍ୟା ଓ ମରୁଡ଼ିର ପ୍ରତିକାର ସଂପର୍କରେ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଯେଉଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଆଦେଶ କରିଥିଲେ ତାହା ଆଲୋଚନା ସାପେକ୍ଷ ବୋଲି ଯଦ୍ୟତୀତ ମତ ଦେଇଥିଲେ ।

ସାବାସ୍—ଧନ୍ୟବାଦ; ପ୍ରଶଂସା ସୂଚକ ଶବ୍ଦ ।

ଭଲକାମ କଲେ ସାବାସ୍ ମିଳେ ।

ସାବୁତ୍ ଦେବା—ପ୍ରମାଣ ଦେବା; ପ୍ରମାଣ ଆଗତ କରିବା ।

ସାବ୍ୟସ୍ତ୍ର—ଭଲ ଶ୍ରବଣେ ପ୍ରମାଣିତ; ସୁନିଶ୍ଚିତ ।

ସଂଗ୍ରାମୀ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ନାୟକଙ୍କୁ ଇଂରେଜମାନେ ନାନା-ବ୍ୟବରେ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ୍ର କରି ପ୍ରାଣଦଣ୍ଡ ଦିଆଇଥିଲେ ।

ସାର—ଶ୍ରେଷ୍ଠ; ଅପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ ଅଂଶ; ଭଲ ଅଂଶ ।

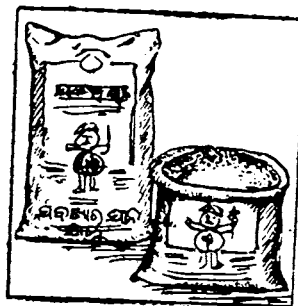
—ଲୁହ ବା ପିଶାଖେଳର ସାର ।

—ଗଛରେ ଦିଆଯାଉଥିବା ସାର ।

ଦକ୍ଷିଣରେ ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସ ଥିଲେ ମଣିଷ ଭିତରେ ସାର ।

“ଲୁହ ଯେଉଁଥିଲେ ସଂଜ୍ଞା ସାର

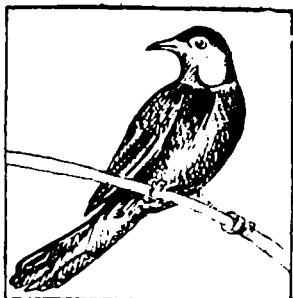
ଭଲ ଗଛମୂଳେ ଦେବାଟି ସାର ।”

ସାର—ପୁର, ସମୁଦାୟ ।

ସେତିକି ସତରେ ବିହୁଳ ସରବସ୍ତୁର ଆହୁରିଧା ଯୋଗୁ ସାର ସହର ବହୁତ ସମୟ ଧରି ଅନ୍ଧାରରେ ବୁଡ଼ି ରହିଥିଲା ।

ସାର୍ବକା — ସାର ପକ୍ଷୀ ।

ସାର୍ବକା — ଶେଷ କରିବା; ବନସ୍ଥ କରିବା ।

ସାର୍ଥକ — ସଫଳ; କୃତାର୍ଥ; ସାହାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ସିଦ୍ଧ ହୋଇଛି; ଅର୍ଥ ଅନୁସାଧାରୀ ।

ଗାଁରେ ପାଠାଗାରଟି ଯାଏନ କରିବା ପାଇଁ ଏତେ ଦିନ ଧରି ଚେଷ୍ଟା କରି କରି ତାଙ୍କ ଗ୍ରନ୍ଥ ସାର୍ଥକ ହେଲା ।

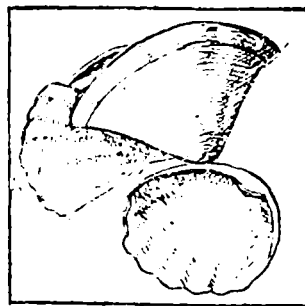
ସାଗ୍ରୁ — ଅଶ୍ରୁମୁକ୍ତ; ଲୁହ ସରସର ।

ଔଲମାନେ ସାଗ୍ରୁ ନୟନରେ ଶିକ୍ଷକଙ୍କୁ ବିଦାୟ ଦେଲେ ।

ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗ ପ୍ରଣାମ — ଯେଉଁ ପ୍ରଣାମରେ ଦେହର ଅଷ୍ଟ ଅଙ୍ଗ ଧୂଳିରେ ଲାଗେ ।

ସିପ — ଏକ ପ୍ରକାର ବାମନର ଶୋକ ସାହାକୁ ଖେଳିଲେ ଚାଲି ଚାଲି ।

ସିମ୍ପାଞ୍ଜି — ଆର୍ତ୍ତ କା ଜଙ୍ଗଲରେ ଥିବା ଲୁହୁଳୁ ନ ଥିବା ମାଙ୍କଡ଼; ବଳ ମଣିଷ ।

ସିରସ୍ତା — ନିରାଶ; କେନ୍ଦ୍ରାଞ୍ଚଳୀ ଯିବା ଅର୍ଥସ୍ତ ।

ସିଂହାସନ — ସୃଷ୍ଟି କରିବାର ଜଳା; ଗର୍ଭାବସ୍ଥ ଭଙ୍ଗା ।

ସିଦ୍ଧାଣ୍ଡିଆ — ଚତୁର ।

ବିଭବ ବିଦିହାଣ୍ଡିଆ ଜଣାପଡ଼ି ।

ସୀକର—ଅତି ଛୋଟ ଜଳବନ୍ଧୁ, ଜଳକଣା; ପବନ
ଦ୍ଵାରା ବୁକିତ ସୂକ୍ଷ୍ମ ଜଳକଣା ।

ସୀଧୁସୂଷ୍ପ—କଢ଼ମ୍ବ ଫୁଲ; ବଉଳ ଫୁଲ ।

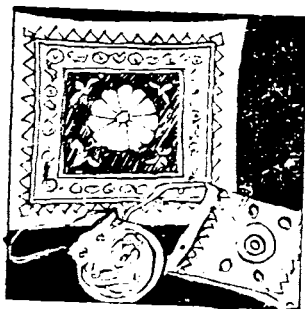
ସୀଧୁରସ—ଆମ୍ବରଛ ।

ସୀବନ—ସିଲକ; କୁଞ୍ଜକାମ: ବୁଣାବୁଣି କାମ ।

ସୀବନଶିଳ୍ପ—ବୁଣାବୁଣି କାମ; ବୁଣାବୁଣି କାର୍ଯ୍ୟ
ମାଧ୍ୟମରେ ଅର୍ଥ ଉପାର୍ଜନର ସଂସ୍ଥା ।

ସୀବନ ଶିଳ୍ପ ଏକ ଲବ୍ଧବିଧିର ବ୍ୟବସାୟ ।

ସୀମନ୍ତ—ସୁନ୍ଦର; ଶୀର୍ଷ; ମୁକ୍ତ ।

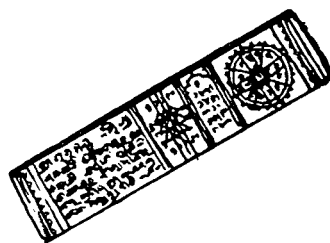

ସୀମନ୍ତନୀ—ନାରୀ; ସ୍ତ୍ରୀ ।

ସୁଝିବା—ପରିଶୋଧ କରିବା; ରଖି ଆଣିଥିଲେ
ଦେଇଦେବା; ଶୁଝିବା ।

—ବର କନ୍ୟାଙ୍କ ଜାତକ ମିଳାଇବା ।

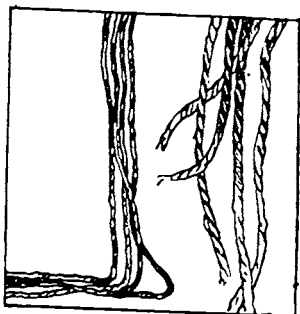
ସୁଝାନ—ଅତି ସୂକ୍ଷ୍ମ; ଅତି ପତଳା ।

ସୁଢ଼ଙ୍ଗ—ପାହାଡ଼ ବା ମାଟି ଭିତରେ ଭିତରେ ଦୂରକୁ
ଖୋଳାଯାଇଥିବା ଲମ୍ବା ଗାତ; ଟନେଲ୍ ।

ସୁଦୂର—ସଫା; ନିର୍ମଳ ।

ସୁରୁସ୍ପୁରୁର—ଗୋପନରେ ପରାମର୍ଶ; ଭିତରଥା
କୌଶଳ ପ୍ରୟୋଗ; ସୁମୁଲ୍-ସୁମୁଲ୍ ।

ସୁରୁଲି—ସରୁ ଦଉଡ଼ି; ସୁତା ତଥାର ସରୁ ଦଉଡ଼ି;
ଛଣ ବା ଝୋଟ ତଥାର ସରୁ ଦଉଡ଼ି ।

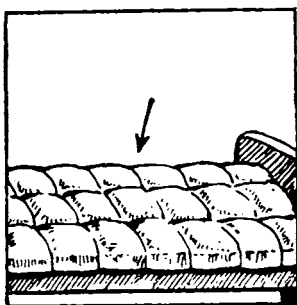

ସୁଦକ୍ଷ—ଅତି ନିପୁଣ; ବେଶ୍ ପାରଗ ।

ସୁଦୂର ପରାହତ—ଯାହା ଦୂର ବା
ଅସମ୍ଭବ ।

ସୁଦୂତ—ଅତି ଦୃଢ଼; ଗାଢ଼; ଶକ୍ତ ।

ସୁପାତ—ଶେଷ; କୋମଳ ଶେଷ; ଭଲ ବଛଣା ।

ସୁପାରିସ—ଜଣକର ଉପକାର ବା ମଙ୍ଗଳ ନିମନ୍ତେ
ଆଉ ଜଣକୁ ସେହି ଲେଖା ବା ଚିଠିରେ ଅନୁରୋଧ
କରାଯାଇଥାଏ ।

ପରପକ୍ଷ ସୁପାରିସ୍ କ୍ରମେ ରଚନା ପାଠଶାଳାରେ
ସାଧା ପିଟିବା ଭଳିରିଟି ପାଞ୍ଜି ।

ସୁପ୍ତ—ନିଦ୍ରା; ସେ ଶୋଇଅଛି ।

ସୁପ୍ରତିଷ୍ଠିତ—ଭଲଭାବରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ; ସୁଖ୍ୟାତ ।

ସୁପ୍ରଶସ୍ତ୍ର—ଅତି ବସ୍ତ୍ର; ଭଲ ଓପାର ଥିବା ସ୍ଥାନ
ବା ବାଟ ।

ସୁଫଳ—ଶେଷରେ ଯେଉଁ ଫଳ ଆନନ୍ଦ ଦିଏ; କାର୍ଯ୍ୟ
ସିଦ୍ଧି ।

ଅବଶେଷରେ ନାହାନ୍ କୁହା ଯାଏନା ଓ ଶ୍ରମର
ସୁଫଳ ପାଇଲେ ।

ସୁଫଳା—ଯେଉଁ ଭୂମି ଉତ୍ତମ ଫଳ ଉତ୍ପାଦନଥାଏ;
ଯେଉଁ ମାଟିରେ ଭଲ ଫସଲ ଅମଳ ହୁଏ ।

ସୁରୁଖୁରୁ—ବନା ବାଧା, ନିର୍ବିଘ୍ନ ।

ସବୁନାଥ ଅତି ସୁରୁଖୁରୁରେ ଘର ଖଣ୍ଡିଏ ତୋଳାଇ
ପାରିଲେ ।

ସୁରୁଚି—ଭଲ ରୁଚି; ଅର୍ଗୁଳତା ବର୍ଜିତ ଅଭ୍ୟାସ ।

ସୁରୁପା—ମୃଦୁ; ରୂପବତୀ ଯା ।

ସୁଲଭ—ଯାହା ସମ୍ଭବରେ ମିଳେ ।

ଦୟା, କ୍ଷମା, ସ୍ନେହ ଭଳି ଦୁଃସ୍ୱଭାବିକ ଦିନେ ମଣିଷ
ସମାଜରେ ସୁଲଭ ଥିଲା । ଏବେ ସେ ସବୁ ଦୁର୍ଲଭ ।

ସୁଲଳିତ—ଅତି କୋମଳ; ଅତି ମଧୁର; ଅତି ସୁନ୍ଦର;
ସୁଗ୍ରାସ୍ୟ ।

ସୁଶୀଳ—ନମ୍ର; ବିନୀତ; ସଜ୍ଜନ ।

ସୁଶୋଭିତ—ଅତି ସୁନ୍ଦର ।

—ଭଲଭାବେ ସଜାଯୋଜାଥିବା ।

ସୁଷମ—ସତ ସମାନ; ଶୋଭନ; ସୁନ୍ଦର ।

ସୁଷମା—ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ; ଶୋଭା ।

ସୁଷପ୍ତ—ପାହାକୁ ଗାତ ନଦ ଲଗିଛି; ଗଭୀର
ନିଦ୍ରାରେ ।

ସୁଷପ୍ତି ଗାତ ନଦ: ସୁନିଦ୍ରା ।

ସୁଷ୍ମ—ସୁନ୍ଦର; ସୁଆୟୋଗ୍ୟ ।

ସୁଷ୍ମତା—ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ; ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ।

ସୁସଙ୍ଗ—ଭଲ ସଙ୍ଗ; ସାଧୁ ଲୋକଙ୍କ ସଙ୍ଗ ।

ସୁସଞ୍ଚ—ଅତି ସୁନ୍ଦର ।

ସୁସମୟ—ସୁନ୍ଦର ସମୟ; ସୁବେଳ ।

ସୁସ୍ଥ—ସାମାନ୍ୟ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଠିକ୍ ଅଛି; ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟଯୁକ୍ତ ।

ସୁହାଗ—ଅତି ସ୍ନେହ; ଆଦର ।

ସୁହାଗ କରିବା—ସ୍ନେହ କରିବା ।

ସୁହୃଦ୍, (ବ) —ବନ୍ଧୁ; ସାଙ୍ଗ; ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ମିତ୍ର ।

ସୂକ୍ଷ୍ମ—ସବୁ; ସ୍ୱଚ୍ଛ; ପାଚକ; ସଜ୍ଜା ।

କୋଣାର୍କ ନଦିତର ସୂକ୍ଷ୍ମ କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ ଦର୍ଶକମାନଙ୍କୁ
ବିମୋହିତ କରେ ।

ସୂକ୍ଷ୍ମଦୃଷ୍ଟି—ଟିକନଖି ବସ୍ତୁ ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ।

ସୂଚନା ଦେବା—ଜଣାଇବା; ସଙ୍କେତ ଦ୍ୱାରା
ଜଣାଇବା; କୌଣସି ବସ୍ତୁର ପ୍ରତୀକ୍ଷା ଦେବା ।

ଆଗାମୀ ନିର୍ବାଚନରେ ସେ ସେ ହାରିବେ ଏହାର
ଅନେକ ସୂଚନା ମିଳିଯାଉଛି ।

ସୂତା—ତୁଳାକୁ ଡୋରି ହୋଇଥିବା ସୂତ ।

ସୂତାଏ—ସୂତା ଚେ ସବୁ ଭାବରେ; ସାମାନ୍ୟ ମାତ୍ର;
ସୂତା ପରିମାଣରେ; ଅଳ୍ପ ଟିକଏ ।

ସୂତ୍ରଧର—ନାଟକର ପ୍ରସ୍ତାବକ; ନାଟକାଭିନୟ
ଆରମ୍ଭ ପୂର୍ବରୁ ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଦର୍ଶକଙ୍କୁ ନାଟକର
କଥା ବସ୍ତୁ ବସ୍ତୁରେ ସୂଚନା ଦିଅନ୍ତି ।

ସୂତ୍ରପାତ କରିବା — କୌଣସି ବସ୍ତୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା;
ଉଦ୍ଘାଟନ କରିବା ।

ସୂପ—ଖୋଳ; ତଅଣର ଅଣ ।

ସୁପକାର—ପିଏ ରବେ; ପାଚକ ।

ସୂତ୍ର, (ସୂତ୍ରୀ)—ଅକ୍ଷର; ହାତୀ ଆକୃଷ୍ଟ ।

ସୂକ୍ଷ୍ମ—ନିର୍ମାଣ; ସଜନା; ଯାହା ସଜନା କରାଯାଇଛି ।

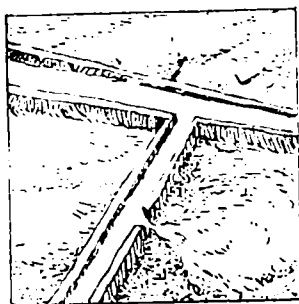
ଯମର ସୂକ୍ଷ୍ମରେ ଶଯ୍ୟା ଠାରୁ ଆଉ ଦୂର କ'ଣ ଅଛି ।

ସୂକ୍ଷ୍ମଜ୍ଞତା—ଅସ୍ୱାସ୍ତ୍ୟବକ; ଅଲୌକିକ; ଅସମ୍ଭବ ।

ସେଥାର—ଅଂଶ; ଭାଗ ।

ସେତନ—ଛୁଇଁବା; ଓଢ଼ା କରବା; ମଡ଼େଇବା ।

ଜଳସେତନ—ପାଣି ମଡ଼ାଇବା କାମ ।

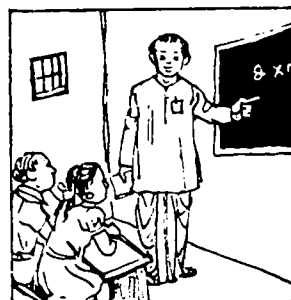
କେନାଲ ଯୋଗେ ଆତିକାଳି ହଜାର ହଜାର ଏକେ କରିରେ ଜଳ-ସେତନ କରାଯାଇଛି ।

ସେଟ୍ କରବା—ଠିକ୍ ଭାବେ ଚଢ଼ିବା; ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଯଥାସ୍ଥାନରେ ଲଗାଇବା ।

ସେନା—ସୈନ୍ୟ, ଫଉଜ; ପଲଟଣ ।

ସେମିନାରୀ—ପାଠଶାଳା, ସ୍କୁଲ ।

ସେରନ୍ତା—ଘେରା; ଅତି ଆଦରରେ ଲଳିତ ପାଳିତ ।

ସୈକତ—ବାଲୁକାମୟ ସ୍ଥାନ; ବାଲିବହୁଳ ଜାଗା ।

ସୈବାଳ—ଶୈବାଳ; ଶିଉଳ ।

ସୋପାନ—ପାହାଚ ।

ସୋମ—ଚନ୍ଦ୍ର; କୁବେର; ସମ ।

ସୋମବାର—ବୁଧବାର ।

ସୋର—ସରକାର ।

ସେଲ୍ଲାସ—ଉଲ୍ଲାସର ସହିତ; ଆନନ୍ଦ ସ୍ୱରୂପ ।

ସୋସାଇଟି—ସମାଜ; ସମିତି; ସଙ୍ଘ ।

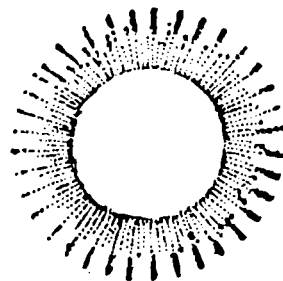
ସୌଜନ୍ୟ—ଉଚ୍ଚ ଲୋକର ଆଚରଣ ।

ସୌଧ—କୋଠା; ପ୍ରାସାଦ; ଅଟ୍ଟାଳିକା ।

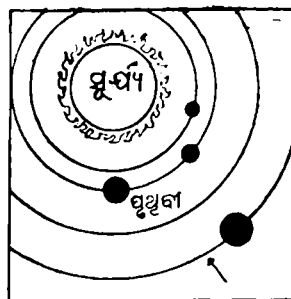

ସୌମ୍ୟ—ଲଳିତ; ସୁସ୍ୱଭାବ; ମନୋହର ।

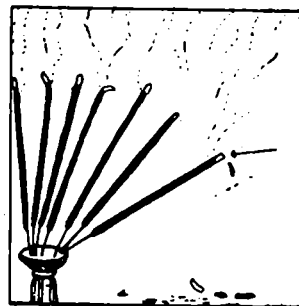
ସୌରକର—ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ କରଣ ।

ସୌରଜଗତ—ସୂର୍ଯ୍ୟ ଓ ତାଙ୍କୁ କେନ୍ଦ୍ର କରି
ବୁଲୁଥିବା ଗ୍ରହ ଉପଗ୍ରହ ଆଦିଙ୍କ ମଣ୍ଡଳ ।

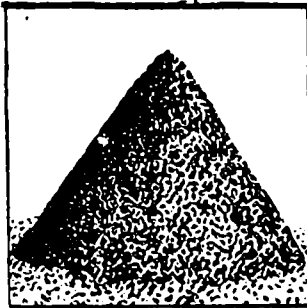
ସୌରଭ—ସୁବାସ; ସୁଗନ୍ଧ; ମନ୍ଦିତ ।

ସୁନନ୍ଦୟ—ସୁନ୍ଦରାୟୀ; ଦୁଧଶିଆ କୁଆ; ଅଳ୍ପ ଶିଶୁ ।

ସୁର—ପରସ୍ତ; ଆକ, ଶଯ୍ୟା; ଭୁଇଁ ଭିତରର
ବସ୍ତ୍ର ।

ସ୍ତମ୍ଭ—ଗଡ଼ା; ଚିତ ।

ସ୍ତମ୍ଭ—ନିର୍ମା, ବଢ଼େଇ, ମୂର୍ତ୍ତି ଓ ମନ୍ଦିର ପ୍ରଭୃତି
ଭେଦା କାରିରେ ।

ସ୍ତବ୍ଧ—ବୃଦ୍ଧ; ଅଚଳ ।

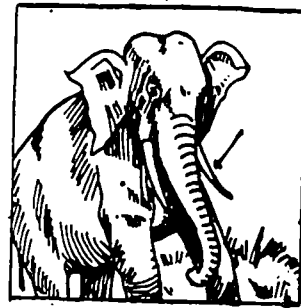

ସ୍ତବ୍ଧ ସ୍ଥାପକତା—ଯେଉଁ ଶୁଣ ଯୋଗୁଁ କୌଣସି
ପଦାର୍ଥ ସଂକ୍ରାନ୍ତ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରସାରିତ ହୁଏ ଓ
ପ୍ରସାରିତ ହେଲେ ସଂକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଯାଏ—ଯେପରି
ରବି ।

ସ୍ଥିର କରିବା—ନିଶ୍ଚୟ କରିବା; ସ୍ଥିରୀକୃତ
କରିବା; ଅସ୍ଥ କରିବା; ଅଶାନ୍ତକୁ ଶାନ୍ତ କରିବା ।

ସ୍ଥିରୀକୃତ—ଯାହା ସ୍ଥିର କରାଯାଇଛି; ଗୃହୀତ ।

ସ୍ଥୂଳ—ମୋଟା ।

ହସ୍ତୀ ଏକ ସ୍ଥୂଳକାୟ ଜୀବ ।

—ଯାହାର ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଆବଶ୍ୟକ ପଡ଼େନାହିଁ ।

ଗପଟିର ସାବ୍ୟସ୍ତ ସ୍ଥୂଳଭାବରେ କହିଦେଲେ
ଚଳିବ ।

ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦରେ—ଅନାୟାସରେ; ସହଜରେ ।

ସହଜରେ ସାଧ୍ୟାଥାନ୍ କାରିହେବା ଫଳରେ
ଲୋକମାନେ ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦରେ ଚଳପ୍ରଚଳ କରିପାରୁ
ନ ଥିଲେ ।

ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର—ସ୍ୱାଧୀନ; ପୃଥକ୍ ।

୧୯୩୭ରେ ଓଡ଼ିଶା ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପ୍ରଦେଶ ରୂପେ
ଘୋଷିତ ହେଲା ।

ସ୍ୱର୍ଗ—ଧନ; ଜମି ଅବର ମାଲିକାନା ।

ଏ ଜମିରେ ତାଙ୍କର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅଛି କି' ନାହିଁ ପ୍ରଥମେ
ସ୍ପଷ୍ଟ କରିବାକୁ ହେବ ।

ସ୍ୱଦ୍ୱାକ୍ଷକାରୀ ମାଲିକ ।

ଏ ଜମି ଖଣ୍ଡକର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ମେର, ତୁମେ ଯା'ର
ସ୍ୱଦ୍ୱାକ୍ଷକାରୀ ବୋଲି କହିବା ଅନ୍ୟାୟ ।

ସ୍ତୋତ—ସୁଅ ।

ସମୟର ସ୍ତୋତ କାହାରିକୁ ଅପେକ୍ଷା କରେନାହିଁ ।

ସ୍ତୋ। କରବା—ବେଗରେ ଯାଉଥିବା ଗାଡ଼ିକୁ
ଧୀର କରିବା ।

ଆଗରେ ଗାଡ଼ି ଆସୁଥିବା ଦେଖି ସେ ସାଇକେଲର
ବେଗ ସ୍ତୋ। କରିଦେଲେ ।

ସ୍ତୋପ୍—ଫମ ନମ୍ମ; ଗଡ଼ାଣିଆ; ତାଲୁ ଜାଗା ।

ସ୍ତୋପ୍ ଥିବା ଜାଗାମାନଙ୍କରେ ସାବଧାନ ହୋଇ
ଗାଡ଼ି ଚଳାଇବା ଉଚିତ ।

ହଇ—ସମ୍ମତ ସୂଚକ, ହଁ ।

—କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଡାକିବାରେ, ବ୍ୟବହୃତ
ହେ ।

ହଇଏ—ଡାକିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଶବ୍ଦ ।

ହଇଜା—ଝାଡ଼ା ବାନ୍ତି ରୋଗ ।

ହଇରାଣ—ହରକତ, କଷ୍ଟ ।

ମୁଁ ଏବେ ବଡ଼ ହଇରାଣରେ ପଡ଼ିଛି, ତୁମେ ଟିକେ
ସାହାଯ୍ୟ କରିବ କି ?

ହଇରାଣ ହରକତ—ନାନାପ୍ରକାର କଷ୍ଟ ।

ରୁକିରାଟି ଛାଡ଼ିଥିବାରୁ ସେ ବଡ଼ ହଇରାଣ
ହରକତରେ ଦିନ କାଟୁଛି ।

ହଇରାଣିଆ—ଯେ ବା ସାହା କଷ୍ଟ ହଏ ।

ସେ ବହୁତ ହଇରାଣିଆ ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ି ତୁମ
ନିକଟକୁ ସାହାଯ୍ୟ ପାଇଁ ଆସିଥିଲେ ।

ହଉ—ସମ୍ମତ ସୂଚକ ହଁ ।

ହଏତ—ସମ୍ଭବତଃ, ଦୃଢ଼ ତ ।

ହଂସ—ଏକ ଜଳଚର ପକ୍ଷୀ ।

ହଂସ ଖେଳଇ ନାଳି ଜଳେ ।

ହୁଁ—କୌଣସି ଝୁଲୁର ସମ୍ପତ୍ତି ସୂଚକ ବା ଅନୁମୋଦନ ସୂଚକ ଉତ୍ତର ।

ତୁମେ ଘରକୁ ଯିବ କି ? ହଁ, ଯିବି ।

ହୁଁସର—ଯେଉଁ ଲୋକ ବେଶି ବା ପ୍ରାୟ ସବୁବେଳେ ହସୁଥାଏ ।

ହୁଁସା, ହୁଁସି—ହସ, ହାସ୍ୟ ।

ତୁମ କଥା ଶୁଣି ମୋତେ ହୁଁସା ଲାଗୁଛି ।

ହୁକ୍—ସଂକୀର୍ତ୍ତ ।

ହୁକ୍ କଥା କହିବାରେ ସେ ତିଳେହେଳେ ଭେଦ କରେନା ସେ ପ୍ରକୃତ ସାହସୀ ।

—ନ୍ୟାୟ ଅନୁସାରେ ।

ମୋର ହୁକ୍ ପାଉଣା ଆଉ କିଏ ନେଇଯିବ, ତୁ ବରଦାସ କଢିପାରିବି ନାହିଁ ।

— ଅଧିକାର ।

ଏ ଘର ବାଡ଼ିରେ ମୋର ହୁକ୍ ଅଛି, ତୁମେ ମନାକଲେ ଶୁଣିବ କିଏ ?

ହୁକ୍‌ଦାର—ନ୍ୟାୟ ଅନୁସାରେ ସମ୍ପତ୍ତିର ମାଲିକ ଯିଏ, ଦାସଦାର ।

ହୁକ୍ ଦାସ—ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ଦାସ ।

ବାପାଙ୍କ ସମ୍ପତ୍ତିରେ ସବୁ ପୁଅଙ୍କର ହୁକ୍ ଦାସ ଅଛି ।

ହୁକର—ଫେରିବାଳ, ସାଇ ସାଇ ବୁଲି ଡାକ ଡାକ ଜନସ ଚକବା ଲୋକ ।

ଖବର କାଗଜ ହୁକର—ଯେଉଁ ଲୋକ ବୁଲି ବୁଲି ଖବରକାଗଜ ବିକେ ।

ହୁକର ଠାକୁ କାଗଜ ଖଣ୍ଡିଏ କିଛି ଦେଖିଲି ସେଥିରେ ଆମ ବିଦ୍ୟାଳୟର ବାର୍ଷିକୋତ୍ସବ ଖବର ଚାହାରିଛି ।

ହୁକର—ଡାକର ।

ପଞ୍ଚାୟତରୁ ତାଙ୍କପାଖକୁ ହୁକର ଆସିଛି ।

—ଜୋଇଁ ଡାକର, ଜୋଇଁକୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ।

ହୁକଲି—ଲୁଗା ଧୋଇବା ।

କୁତାବିକୁ ସାବୁନ ଦେଇ ନ କାଟି ଖାଲି ହୁକଲ ଆଣିଲେ ଚଳିବ ।

ହୁକଲିହୁକଲି—ଧୁଆଧୋଇ ।

ହୁକହୁକ, (ହକର ହକର) — କୌଣସି କଥା କହିବାକୁ ବା କାମ କରିବାକୁ ବାଣେଷ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେବା ।

ପିଲାଟି ଯାତ ଦେଖିବାକୁ ହୁକହୁକ ହେଉଛି, କିନ୍ତୁ ଏତେ ବାଟ ଚାଲିଯାଉଛି ତ ?

ହକା—ଡାକ, ଆହ୍ୱାନ ।

ହକାରବା—ଡାକବା, ଆହ୍ୱାନ ଦେବା ।

ପଥ ରଞ୍ଜି ପଥା ଖେଳିବା ନିମନ୍ତେ କୌରବମାନେ
ପାଣ୍ଡବ ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ହକାରଲେ ।

ହକାଳିବା—ଲୁଗାପଟା ଧୋଇବା ।

ପୋଖରୀ ତୁଠରେ ମଇଳା ଲୁଗାପଟା ହକାଳିବା
ଉଚିତ ନୁହେଁ ।

ହକି, (ହକ୍କି)—ପୁଟ୍‌ବଲ ଖେଳ ସହିତ
କେତେକାଂଶରେ ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ଥିବା ଏକପ୍ରକାର
ଖେଳ, ଏହି ଖେଳରେ ଆଗ ଚେପ୍‌ଟା ଓ ବକା
ଥିବା ଏକ ବାଡ଼ି ସାହାଯ୍ୟରେ ଚୋଟିଏ ଗ୍ରେଟ
ପେଣ୍ଡୁକୁ ଅପରପକ୍ଷର ଗୋଲ୍‌ପୋଷ୍ଟକୁ ଗଡ଼ାଇ
ଗଡ଼ାଇ ନେବାକୁ ହୁଏ ।

ହକିମ୍—ବୈଦ୍ୟ ।

ହକିଷ୍ଟିକ୍—ହକି ଖେଳରେ ବ୍ୟବହୃତ ବାଡ଼ି, ଏହାର
ଆଗ ଚେପ୍‌ଟା ଓ ବକା ହୋଇଥାଏ ।

ହଙ୍ଗାମା—ମାଡ଼ଗୋଳ ପୂର୍ବକ କଳି, ଗୋଳମାଳ ।

ପଥ ସ୍ଥଳରେ ଦଙ୍ଗା ହଙ୍ଗାମାର ଭୟ ଥିବାରୁ
ପୋଲିସ୍ ମୁତୟନ ଥିଲେ ।

ହକ୍—ମୁସଲମାନ ଗ୍ରାମ ଉତ୍ତରୀଙ୍କର ଏକ ଶୀର୍ଷ
ସ୍ଥାନ ।

ହକମ ହେବା—ଖାଦ୍ୟ ଭଲରୂପେ ଖର୍ଚ୍ଚ ହେବା ।

ହକମି ବଟିକା—ଯେଉଁ ବଟିକା ଖାଦ୍ୟ ଭଲ ଖର୍ଚ୍ଚ
ହେବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ ।

ହଜରତ୍—ପ୍ରଭୁ ।

—ମାନନୀୟ, ସନ୍ତାନାମ୍ବଦ ।

ହଜା—ହଜିବା, ହଜିଯାଇଥିବା ।

ହଜା ଦବେ ସିନା ଖୋଜିଲେ ମିଳିବ, ନଷ୍ଟ
ହୋଇଥିବା ଦରବ ଆଉ ମିଳିବ କେଉଁଠୁ ?

ହଜାମତ୍—କ୍ଷୌର କାମ ।

ହଜାର—ଦଶ ଶହ ମୂଲ୍ୟ ବଶିଷ୍ଠ ସଂଖ୍ୟା ।

ହଜାର—ଏକ ପ୍ରକାର ଫୁଲ, ହରଗୌର ।

ହଜାର ଫୁଲର ବାସନା ନାହିଁ ସିନା; ହେଲେ ହାତ
ପର୍କି ରଖ କରିବା ସକାଶେ ଏହା ଦରକାର
ହୁଏ ।

ହଜୁର୍—ସମ୍ମାନାର୍ଥକ ସମ୍ବୋଧନ ।

ଯେ ହାକିମ ଶିବାବେଳେ ଡାକିବା ନାତ୍ରେ କେତେ
ଲୋକ ‘ହଜୁର୍, ହଜୁର୍’ କହି ଧାଇଁ ଆସୁଥିଲେ ।

—ସମ୍ମାନାନ୍ୱୟ ଲୋକଙ୍କ ସମୀପ ।

ଦରଖାସ୍ତ ବିରୁଦ୍ଧ ପାଇଁ ହଜୁର୍ଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଛି ।

ହଟ୍—ଘୋଡ଼ା, ଗାଈ ଆଦି ପଶୁକୁ ଘେଡ଼ାଇବା ପାଇଁ
ବ୍ୟବହୃତ ଶବ୍ଦ ।

—କୌଣସି ଆଦେଶ ବା ଅନୁରୋଧ ପ୍ରତି ଅବଜ୍ଞ,
ଅବମାନନା ସୂଚକ ଉତ୍ତର ।

ହଟ୍ଲି—ଶ୍ଳେଷ ହାଟ ବା ବଜାର ।

ହେ ମୁଣ୍ଡରେ ଧିବା ହଟ୍ଲିଟି ଲୋକମାନଙ୍କର
କିଶାବିକାର ପ୍ରଧାନ କେନ୍ଦ୍ର ।

ହଟ—ଛଳ, ଚତୁରତା, ହୃଦୟ, ତାମସା ।

ହଟ-ତମଟ—କହ୍ନୁକ, ଭୟଜାଲ ।

“କେଳାଙ୍ଗ ସୁନ୍ଦର ହଟ ତମଟ,
ରକାଙ୍ଗ ସୁନ୍ଦର ଶଟ ।” (ଭଗ)

ହଟହଟା—ହଇରଣ, ହରକତ ।

ହାତରେ ପକସା ମୁଣ୍ଡିଟି କେଉଁଠି ପଡ଼ିଯିବାରୁ ସେ
ବଡ଼ ହଟହଟାରେ ପଡ଼ିଲେ ।

—ଲୋକସ୍ୱସ୍ଥା ଅବସ୍ଥା, ଲୋକପ୍ରବାଦ ।

ହଟାଇବା, (ହଟେଇବା)—ପଛକୁ ଘୁଞ୍ଚାଇବା ।

ହଠାତ୍ ଗୁରୁତ୍ୱ ଆସି ପହଞ୍ଚିବାରୁ ପିଲାଟି ଗୋଟିଟିକୁ
ହଟାଇଦେଇ ବସି ପଢ଼ୁପଢ଼ୁ ତଳେ ପଡ଼ିଗଲା ।

— ଚଡ଼ିଦେବା ।

ଆମ ଦେଶର ସୈନ୍ୟବାହିନୀ ତାନର ସୈନ୍ୟମାନଙ୍କୁ
ହଟାଇଦେଲେ ।

ହଟିଆ—ଯେଉଁ ଲୋକ ଅତି ଜିଗର ବା ଅଳ କରେ ।

ସେ ତ ବଡ଼ ହଟିଆ, କାମଟି ହାସଲ ନ କଲାଯାଏ
ତୁମ ପାଖ ଛାଡ଼ି ଦିବେ ନାହିଁ ।

ହଟିବା, (ହଟିଯିବା)—ପଛେଇବା, ଦୂରେଇଯିବା,
ହାରିବା ।

ପରସ୍ତ ହୋଇ ସୈନ୍ୟମାନେ ପଛକୁ ହଟିଗଲେ ।

ହଟଗୋଲ—ଗୋଲମାଲ, ହଟ ବା ହାଟରେ
ଯେଉଁପ୍ରକାର ଗଣ୍ଡଗୋଲ ହୁଏ ।

ହଠ—ବଳ ପ୍ରୟୋଗ ।

ହଠ କରି ସେ ଜନିଷ୍ଠକ ତାଙ୍କ ନାମରେ
କରିନେଲେ ।

**ହଠଯୋଗ—ହଠ ବା ବଳପ୍ରୟୋଗ ପ୍ରଦାନ
କରାଉଥିବା ଯୋଗ ।**

ହଠାତ୍—ଦୈବାତ୍, ଅକସ୍ମାତ୍ ।

ହଡ଼ବଡ଼—ଉପରେ ଅସ୍ଥିର ହେବା ।

ହଠାତ୍ କାହାର ପାଦ ଶର ଶୁଣି ଶେରଟି ହଡ଼ବଡ଼
ହୋଇଗଲା ।

ହଡ଼ା—ବୁଡ଼ା ବଳଦ ।

ହଡ଼ାର ବେଦନା କାଉ ନ ଜାଣେ,
ଠକ ଠକ କରି ଠେଙ୍ଗୁରେ ହାଣେ । (ଭର)

—ଅସ୍ଥି କଳାଳ ସାର, ଶୀର୍ଷକାୟ ।

ଭେଷ୍ଟା ଲୋକଟି ଏତେଟିନ ଧରି ସେଗରେ ପଡ଼ିପଡ଼ି
ହଡ଼ା ହୋଇଗଲାଣି ।

ହଣା—ଦାଡ଼ିଆ ଯନ୍ତ୍ର ଦ୍ଵାରା କାଟିବା ।

ହଣ୍ଡାଲିବା—ଜେନ୍ତୁ କରିବା ।

ବାଉଟି ଶକାରୀର ଗୁଳିମାଡ଼ରେ ଘାଇଲା ହୋଇ
ହଣ୍ଡାଲ ହେଉଥିଲା ।

ହଣ୍ଡା—ପିତଳ ଆଦି ଧାତୁ ନିର୍ମିତ ବଡ଼ ହାଣ୍ଡି ।

ହତ—ଜୀବନରେ ମରାଯାଇଥିବା ।

ଯୁଦ୍ଧରେ କେତେ ଲୋକ ସେ ହତ ହେଲେ ତାହାର
କଳନା ନାହିଁ ।

—ନଷ୍ଟ ହୋଇଯିବା ।

ଅତି ଦୟେ ହତ ଲଜା ।

ହତକର୍ମୀ—ମନ୍ଦ ଭ୍ରଷ୍ୟ ।

ହତଚେତ, (ହତଚେତା),—ଚେତା ବୁଡ଼ିଯିବା ।

ହତଚେତ ଅବସ୍ଥାରେ ବାଳକଟିକୁ ନଦୀ ଗର୍ଭରୁ
ଉଦ୍ଧାର କରାଯାଇଥିଲା ।

**ହତଜ୍ଞାନ—କଣ କରିବାକୁ ହେବ ନ ହେବ ସେ
ବିଷୟରେ ବିଚାର କରିବା ଶକ୍ତି ହରାଇଥିବା
ଲୋକ ।**

ହତପ୍ରଭ — ପ୍ରାଣ ବା ଜ୍ୟୋତି ସ୍ଥାନ । -

ହତବୁଦ୍ଧି — କିଂ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବମୁତ, ବୁଦ୍ଧି ନ ଦଶିବା ।

ହଠାତ୍ ଦୁଃସମ୍ବାଦଟି ପାଇଁ ସେ ହତବୁଦ୍ଧି ହୋଇଗଲେ ।

ହତଭାଗୀ, (ହତଭାଗ୍ୟ) — ସାହାର ଭାଗ୍ୟ ମନ୍ଦ ।

ହତମାନସ — ଅବମାନସ, ଅପମାନିତ ।

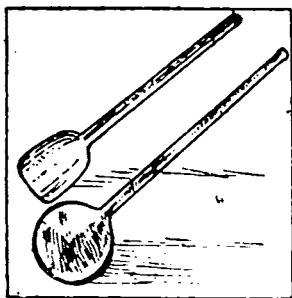
ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ଥି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ହତମାନସ କରାଏ ।

ହତଶିରୀ, (ହତଶ୍ରୀ) — ଶୋଭାହୀନ, ସାହାର ଶୋଭା ନଷ୍ଟ ହୋଇଛି ।

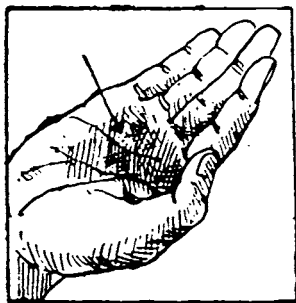
ଉପଯୁକ୍ତ ପରିଚ୍ଛେଦନା ଅଭାବରେ ଅନୁଷ୍ଠାନଟି ହତଶ୍ରୀ ହୋଇପଡ଼ିଛି ।

ହତ ସଙ୍ଗସ୍ଥ — ସାହାର ଧନ ସମ୍ପତ୍ତି ଆଦି ସବୁକିଛି ନଷ୍ଟ ହୋଇଛି ।

ହତା — ଡାହୁଁ, ବଡ଼ କରରୁଲ ।

— ହାତ ପାପୁଲରେ ଯେତକ ଧରିବ ।

— ବାଡ଼ ବୁଜି ବା ପାଚେଣି ଉଠାଇ ଦେଶ-ହୋଇଥିବା ଜାଗା ।

ଯଥା — ସ୍କୁଲ ହତା କରେଇ-ହତା ।

ଆମର ହତା ଭିତରକୁ ତୁମେ ପଶିଆସିଲ କାହିଁକି ?

ହତାଦର — ଆଦର ନ ଥିବା, ଅନାଦର ।

ହତାଦର ନୋହୁ ଦେଶ ଚିତ,
ହାତ ବାନ୍ଧି ନ ବସନ୍ତ ଖିଲିପା ସମାଜ ।

(ବାଳକୃଷ୍ଣ)

ହତାଶ — ଆଶା ଲୋପ ପାଇବା, ନିରାଶ ।

ସବୁ କିଛି ଉପାୟ ହରାଇ ସେ ହତାଶ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ ।

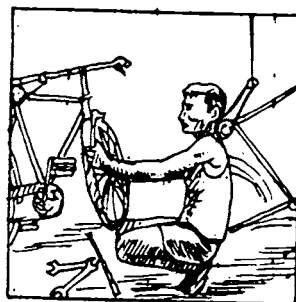
ହତାଶିଆ — ସାହାର ଆଶା ନଷ୍ଟ ହୋଇଛି ।

ଉପାୟ ଖୋଜି ବାହାର କର, ତୁମ ପକ୍ଷରେ ଏପରି ହତାଶିଆ ଭବ, ଶୋଭା ପାଏନାହିଁ ।

ହତାହତ — ମରୁଥିବା ଓ ଆହାତ ପାଇଥିବା ।

ବେଳ ଦୁର୍ଘଟଣାରେ କେତେକ ଲୋକ ହତାହତ ହୋଇଥିବା ସମ୍ଭାବ ନିଶ୍ଚିତ ।

ହତିଆର — ଅସ୍ତ୍ର ।

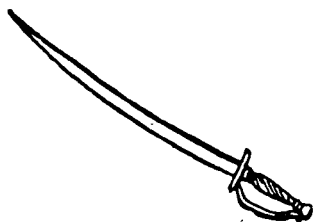

— କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାର ସାଧନା ।

ହତୋତ୍ସାହ — ଉତ୍ସାହ ନ ଥିବା, ଉତ୍ସାହ ଲୋପ ପାଇବା ।

ହତୋତ୍ସାହ ହେଲେ ତୁମ ଉଦ୍ୟମ ବିଫଳ ହେବ ।

ହତ୍ୟା—କୌଣସି ଅସ୍ତ୍ରଦ୍ୱାରା ହାଣି ଜୀବନରେ ମାରଦେବା ।

ଜୀବହତ୍ୟା ମହା ପାପ ।

ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ—ଅସ୍ତ୍ରଦ୍ୱାରା ହଣାହଣି କରି ଜୀବନରେ ମାରଦେବା ଘଟଣା ।

ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକ ଚଣ୍ଡାଳରୁ ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇପାରେ ।

ହତ—କାହୁଁ, ପକ୍ ହୁଏ ସ୍ଥାନ ।

ଏ ବର୍ଷାଦିନରେ ଗାଁ ଦାଣ୍ଡରେ ଗୋରୁ ଗାଈ, ଚାଡ଼ି ଘୋଡ଼ା ଚଳାଚଳିରେ ହତ ଫିଟିଯାଇଛି ।

ହନୁ—ଉପର ଗାଲପାଟି ହାଡ଼ ।

ମୁଣ୍ଡ ଯୁଦ୍ଧରେ ସାବଧାନ ନ ହେଲେ ହନୁହାତ ଢେଙ୍କିପିରାଇ ସମ୍ଭାବନା ଥାଏ ।

—ହନୁମାନ, ମାକଡ଼ ।

ହନ୍ତକ—ଘାତକ, ହତ୍ୟାକାରୀ ।

ହନ୍ତସନ୍ତ—ଦହଗଞ୍ଜ, ବ୍ୟତିବ୍ୟସ୍ତ ।

ସେ ଅବିଶ୍ୱାସ କରି ନିଜ ଲୋକଙ୍କୁ ପାଖରୁ ତଡ଼ିଦେଲେ ସିନା; ଏବେ ସେମାନଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟ ନ ପାଇ ଚିତାରେ ହନ୍ତସନ୍ତ ହେଉଛନ୍ତି ।

ହନ୍ତସନ୍ତା—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ସର୍ବଦା ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ବ୍ୟସ୍ତ ହୁଏ ।

ତୁଙ୍ଗାଟି ନିଜ ଜୀବନକୁ ହନ୍ତସନ୍ତା ଜୀବନ ବୋଲି କହି ଯିକାରୁଥିଲା ।

ହନ୍ତର—ଓଜନ ମାପର ଏକ ଏକକ ।

ହନ୍ତ୍ୟମାନ—ସାହାକୁ ହଣାଯାଉପାରେ ।

ହସ୍ତା—ସପ୍ତାହ ।

— ସାପ୍ତାହିକ ମଜୁରୀ ।

ସେ ମାଲିକଙ୍କ ଠାରୁ ହସ୍ତା ପାତ ନ ଶିକାରୁ ବଡ଼ ଅସୁବିଧାରେ ବଢ଼ିଛି ।

ହସ୍ତାଏ — ଏକ ସଂଗ୍ରାହ ।

ଲୋକଟି ଦୁଇଦିନ ଛୁଟି ନେଇ ହସ୍ତାଏ ହେବ ଘରେ ଭରିବି ।

ହସିଷ — କାଉଁର, ମାଘ ଓ ବେଶାଞ୍ଚ ମାସରେ ଦିନକୁ ଥରେ ମାତ୍ର ଅଳ୍ପଥା ଅଳ୍ପ ଖାଇ ପାଳନ କରାଯାଉଥିବା ଗ୍ରୀବ ।

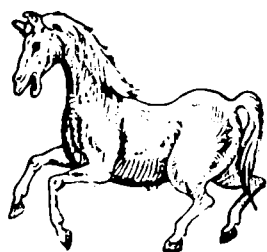
ହମା, (ହମ୍ମା), (ହମ୍ମା) — ଗୋରୁଙ୍କର ବୋବାଳ ।

ଧୁଳି ଉଡ଼ାଇଷ ତାଣ୍ଡେ କରି ହମ୍ମା ରହି,
ଆସୁଛନ୍ତି ଗୋରୁଘଳ ଗୋଠରୁ ବାହାରି ।

— ମଧୁସୂଦନ

ହମ୍ମୁ — ଘୋଡ଼ା ।

ହମ୍ମୁଗ୍ରୀବ — ଯାହାର ବେକ ଘୋଡ଼ାର ବେକପରି ଲମ୍ବା ।

ହରକତ୍ — ହରହରା, କହୁ ।

ସେ ଦେ ହରକତ୍ରେ ଘଡ଼ି ବାମଟି ଗେଷକଲେ ।

ହରକରା — ସମ୍ଭାଦ ବାହକ ।

— ଡାକ ଚିଠି ନେବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ହରକରାମାନେ ଦୂର ମଫସଲ ପୋଷ୍ଟ ଅଫିସଗୁଡ଼ିକୁ ଡାକ ବ୍ୟାଗ୍ ନେବା ଆଣିବା କରନ୍ତି ।

ହରକିଶମ୍ — ସବୁ ପ୍ରକାର, ବହୁତ ପ୍ରକାର ।

ସମସ୍ତ ତାଙ୍କ ବଗିଚାରେ ହରକିଶମ୍ ଫଳବେଳି ଲଗାଇଛନ୍ତି ।

ହରଗଉରା, (ହରଗୌର) — ବର୍ଷାକାଳୀନ କେପ୍ରକାର ଫୁଲ ।

ହରଘଡ଼ି — ପ୍ରତି ମହର୍ତ୍ତରେ, ସଦାସବଦା ।

ଜନି ଖଣ୍ଡିଏ କିଣିବା ପାଇଁ ସେ ମୋତେ ହରଘଡ଼ି ଆସି ଦେଖିବ୍ୟସ୍ତ କରୁଛନ୍ତି ।

ହରତରଫ — ନାନାଦିଗ, ସବୁଆଡ଼, ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ ।

ଯାଧାରଖତା ଆଦିବାସୀ ଗାଁ ଗଣ୍ଡାର ହରତରଫ ବସ, ପାହାଡ଼ ଘେରି ରହିଥାଏ ।

ହରତାଳ କୌଣସି ବସ୍ତୁରେ ପ୍ରତିବାଦ କରି ଦୋକାନ ବଜାର, ସାମବାହନ ଚଳାଚଳ, କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ, ସ୍କୁଲ କଲେଜ ବନ୍ଦ ରଖିବା, ଧର୍ମଦଣ୍ଡ ।

ହରତାଳ ଫଳରେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ କ୍ଷତି ହୁଏ ଚୈତ୍ତିକ ଖଟିଖିଆ, ମଜୁରିଆ ଶ୍ରେଣୀର ଲୋକଙ୍କର ।

ହରଦମ୍—ଧବୁବେଳେ, ସଦାସଦା ।

ତଷକ୍ ହରଦମ୍ ଗୋଟିଏ କଥା କହିଲେ ସେ ବିରକ୍ତ
ହେବେ ନାହିଁ ?

ହରଡ଼—ଡାଲ ଜାଣିବୁ ଏକ ଶସ୍ୟ ।

ହରଣ—ଗଣିତ ଶାସ୍ତ୍ର ମୌଳିକ ଗୁଣ ପ୍ରତିଯୁ ମଧ୍ୟରୁ
ଅନ୍ୟତମ; ଭାଗଦିୟା ।

—ବଳପୂର୍ବକ ଛଡ଼ାଇ ନେବା ।

—ରୋଲାଇ ନେବା ।

ହରଣଗୁଳ—ବଳପ୍ରୟୋଗ ପୂର୍ବକ ରୋଲାଇନେବା,
ଅପହରଣ ।

ହରପ, (ହରପ୍)—ବର୍ଣ୍ଣମାଳାର ଅକ୍ଷର ।

ତେଲରୁ ହରପ୍ରେ ଲେଖାଯାଇଥିବାରୁ ମୁଁ
ଞ୍ଜେଇନର ନାତି ପଢ଼ିଯାଉଛି ନାହିଁ ।

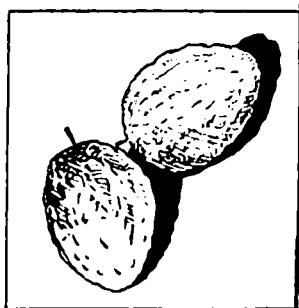
ହରବର—ତରବରିଆ ।

ହରବର ହୋଇ କାମ କଲେ ଭୁଲ ହେବାର
ସମ୍ଭାବନା ଥାଏ ।

ହରଷ—ଆନନ୍ଦ, ହର୍ଷ ।

କରିବା ଦେଶ ବଦଳା ହରଷ ବିଘ୍ନେ ।

ହରିଡ଼ା—କେତେକ ଔଷଧ ପ୍ରସ୍ତୁତରେ ବ୍ୟବହୃତ
ହେଉଥିବା ଏକ ଜାଣିବୁ ଫଳ ।

ହରିଡ଼ା, ତାହାଡ଼ା ଓ ଅଳାକୁ ଏକତ୍ର ଭାବେ ତ୍ରିଫଳା
କୁହାଯାଏ ।

ହରିଣ—ମୃଗ, ମିରିଗ ।

ଛେଳି ଆକାରରୁ ଗାଈ ଆକାର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିଭିନ୍ନ ଜାତିର
ହରିଣ ଅଛନ୍ତି ।

ହରିଣୀ—ମାଈ ହରିଣ ।

ହରିତ୍—ଶାଗୁଆ ବର୍ଣ୍ଣ; ମାଲ ଓ ହଳଦିଆ ମିଶ୍ରିତ
ବର୍ଣ୍ଣ, ସବୁଜ ବର୍ଣ୍ଣ ।

ଦୃଶ୍ୟାନ୍ତର ଦମସ୍ତ ପ୍ରାନ୍ତରୁ ହରିତ୍ ବର୍ଣ୍ଣ ଧାରଣ
କରିଥିଲା ।

—ପକ୍ଷର ସବୁଜ ଆଙ୍ଗ ।

ପତ୍ର ହରିତ୍ ଉପରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ କିରଣ ପଡ଼ିଲେ ଏକପ୍ରକାର
ଶକ୍ତି ଜାତ ହୁଏ । ଏହି ଶକ୍ତି ବଳରେ ପତ୍ର ଶ୍ୱେତହାର
ପ୍ରସ୍ତୁତ କରେ ।

ହରିଦ୍ରା—ହଳଦୀ ।

ହରିଦ୍ରା ବୃକ୍ଷ ଗୋଟି ନାଶକ ରୂପେ ଆୟୁର୍ବେଦ
ଚିକିତ୍ସାରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।

ହରିବା—ଭାଗଦିୟାରେ ଭାଗ କରିବା ।

—କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ମାଲିକର ଅଜ୍ଞାନସ୍ଥାନରେ
ନେଇଯିବା; ରୋଲାଇନେବା ।

—କୌଣସି ବସ୍ତୁ ଜବରଦସ୍ତ ଛଡ଼ାଇନେବା ।

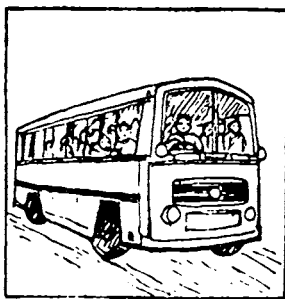
ହରୀତକୀ—ହରିଡ଼ା ଫଳ ।

ହରେକ—ପ୍ରତ୍ୟେକ, ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ।

ହାତ ବଢ଼ାଇରେ ହରେକ୍ ପ୍ରକାର ଜିନିଷ କିଣିବାକୁ
ମିଳେ ।

ହୁଟିକଲିଚର—ଉଦ୍ୟାନ କୃଷି, ଫୁଲ ବଗିଚା ଓ
ଫଳ ବଗିଚା ପାଇଁ ଭୁବ ବୃକ୍ଷ ଉତ୍ପାଦନ ।

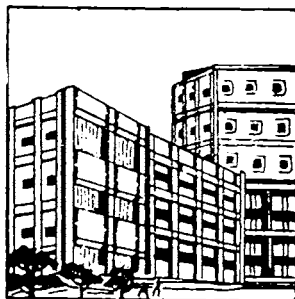
ହୁଣ୍ଡି—ମଟର, ଟ୍ରେକ୍ ଅନ୍ୟ ସାନବାହନରେ
ଲଗାଯାଇଥିବା ଶବ୍ଦ ସୃଷ୍ଟିକାରୀ ଯନ୍ତ୍ର ।

ହୁଣ୍ଡିକର୍ତ୍ତା—ବନାଶକାରୀ ଓ ସୃଷ୍ଟିକାରୀ ।

ହୃଦୟ—ଇଟା, ପଥର ନିର୍ମିତ ବଡ଼ କୋଠା,
ଅଞ୍ଚଳିକା ।

ହୁଲ—ଦୁଇଟି, ଯୋଡ଼ିଏ, ବୁଷ ।

ହୁଲେ ଘେଲି ଯିବି ସେ ବଡ଼ାବଡ଼ କାହାରିଗଲେ ।

ହୁଲକ—ସାହସ, ଧୈର୍ଯ୍ୟ ।

ହୁଲଚଲ—ହଲବା, ଦୋହଲବା ।

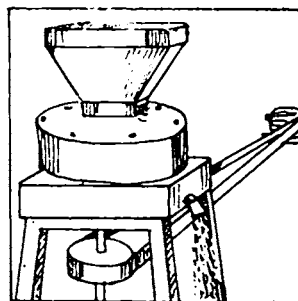
ହୁଲପ—ନିୟମ, ଶିକ୍ଷା ।

ହୁଁ ହୁଲପ କରି କହୁଛି ଠିକ୍ ଭାବିବିନ ପରେ ତୁମ
ପରସା ଦେଉଛନ୍ତି ।

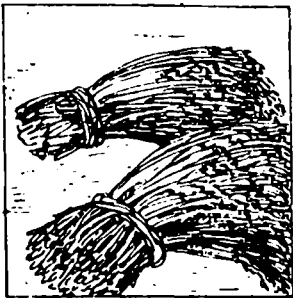
ହୁଲପି—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଶିକ୍ଷା କରି ମିଛ କହେ ।

ହୁଲବଲିଆ—ଅସ୍ଥିର ।

ହୁଲର—ଧାନରୁ ଚାଉଳ ବାହାର କରିବା, ଗହମକୁ
ଘେନି ଅଟା କରିବା କଳ ।

ହଲି —କଟା ଧାନଗଛର ବଡ଼ା, କଳେଇ ।

ହଲପଟା —ହଲଚଳ ହେବା ।

—ହଲଗଣ ହେବା ।

ହଲ୍ଲା —ଗଣ୍ଡଗୋଳ, ଗୋଳମାଳ, ଉଚ୍ଛ୍ଵରରେ ଏକାଠି କହିବା ।

ହର୍ଷ —ଆହ୍ଲାଦ, ଆନନ୍ଦ ।

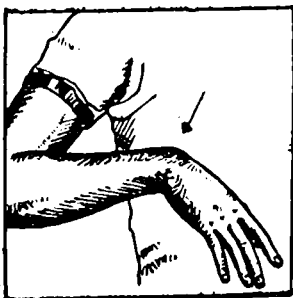
ହସପଟାଲ୍ —ଫେର୍ଡ଼ି ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ରୋଗୀମାନଙ୍କୁ ରହିବାର ସୁଯୋଗ ଦିଆଯାଇ ଚିକିତ୍ସା କରାଯାଏ ।

ହସଟେଲ, (ହଷ୍ଟେଲ୍) —ଛୁଟାବାସ ।

ହସକ, (ହସକୁର) —ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି କଥା କଥାକେ ହସୁଥାଏ ।

ରାଧାକ୍ଷ୍ୟାନ ବାବୁ ବଡ଼ ହସକୁର ଲୋକ ।

ହସ୍ତ —ହାତ; କହଣୀଠାରୁ ହାତର ଅଙ୍ଗୁଳି ଶେଷଭାଗ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଂଶ ।

ହସ୍ତକ୍ଷେପ —କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ ହାତଦେବା ।

—ଅନ୍ୟ କେହି କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବାବେଳେ ସେହି କାମରେ ହାତ ଦେବା ।

ଆପଣା ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର କାର୍ଯ୍ୟରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ।

ହସ୍ତଗତ —ନିଜ ପାଖକୁ ଆଣାଯାଇଥିବା ବା ଆସିଥିବା ।

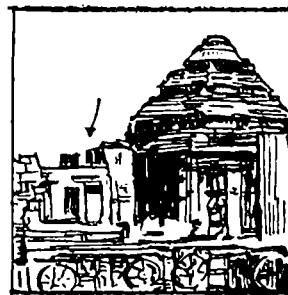
ତୁମର ଚିଠିଟି ମୋର ହସ୍ତଗତ ହୋଇଛି ।

—ନିଜ ଅଧିକାରକୁ ଆଣିଥିବା, ଅଧିକୃତ ।

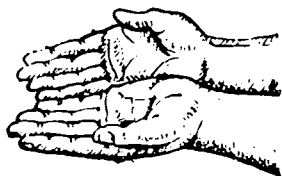
ଆକରର ଅନେକ ରାଜ୍ୟ ଯେକରି ସେଗୁଡ଼ିକୁ ନିଜର ହସ୍ତଗତ କରିଥିଲେ ।

ହସ୍ତନୈପୁଣ୍ୟ —ହସ୍ତଶୂଳଦ୍ଵାରା ଦକ୍ଷତା, ହାତର କାରଗରି ।

କୋଣାର୍କ ମନ୍ଦିର ଗାତ୍ରରେ ପିତା କାରୁକାର୍ଯ୍ୟର ଅତୀତର ଓଡ଼ିଆ ଚିତ୍ତାଙ୍କ ହସ୍ତନୈପୁଣ୍ୟ ବଡ଼ ଡେଇଁଯାଏ ।

ହସ୍ତରେଖା—ହାତର ପାଞ୍ଜଳରେ ଥିବା ରେଖାମାନ ।

ହସ୍ତଲିପି—ହାତଲେଖା, ହସ୍ତାକ୍ଷର ।

ହସ୍ତାକ୍ଷର—କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ହାତଲେଖା ।

ପାଣ୍ଡୁଲିପିରେ ଲେଖକଙ୍କର ହସ୍ତାକ୍ଷର ଅଛି ।

—ହାତଲେଖାକୁ ସୂଚକ କରିବା ପାଇଁ ଅଭ୍ୟାସ ଲିଖନ ।

ହସ୍ତାନା—ହାତର ପାଞ୍ଜଳକୁ ଆବୃତ କରି ରଖିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ କରପାଉଥିବା ପରିଧାନ; ଚସ୍ତାନା ।

ଶୀତଦିନେ ଅନେକଲୋକ ହସ୍ତାନା ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି ।

ହସ୍ତାନ୍ତର କରିବା—ଅନ୍ୟଜଣକୁ ଦେବା, ବିନିଷ୍ଠ ଓ ଦାନାଦି ଦ୍ଵାରା ସମ୍ପତ୍ତିର ଅଧିକାର ପରିବର୍ତ୍ତନ ।

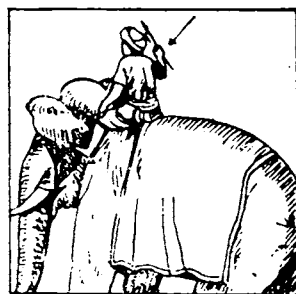
ମଧୁରାବୁ ତାଙ୍କର ଫେଡ଼ୁକ ସମସ୍ତତ୍ର ରୋଟିଏ ଦାତବ୍ୟ ଚିକିତ୍ସାକର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଦେଶ୍ୟରେ ହସ୍ତାନ୍ତର କରିଛନ୍ତି ।

ହସ୍ତାହସ୍ତି—ହାତାହାତି, ହସ୍ତ ଦ୍ଵାରା ଆଦାନ କରିବା ପ୍ରଦାନ ଯୁକ୍ତ ।

ମୁକ୍ତିଚର୍ଚ୍ଚ କରୁକରୁ ଦୁଇଜଣେ ମଧ୍ୟରେ ହସ୍ତାହସ୍ତି ହେବା ବଡ଼ କଳ୍ପାଜନକ ।

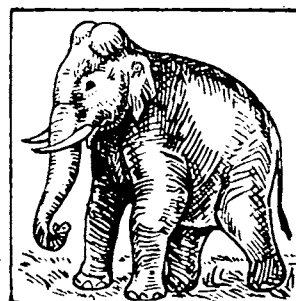
ହସ୍ତିନୀ—ମାଈ ହାତୀ ।

ହସ୍ତିପ—ହାତୀ ରଖୁଆଳ, ହାତୀ ଚୂକକ, ମାହୁନ୍ତ ।

ହସ୍ତିମୂଥ—ହାତୀମୁକ ।

ହସ୍ତୀ—ହାତୀ ।

ହସ୍ତୀ ଏକ ବୃହତାକାର ଓ ହେବୁକ୍ତ ପଶୁ ।

ହସ୍ତେ—ଜରିଆରେ, ମାରୁଫତରେ ।

ମୁଁ ଶ୍ୟାମବାରୁଙ୍କ ହସ୍ତେ ତୁମର ପ୍ରାପ୍ୟ ଦତ୍ତବଳା ପଠାଇଲି ।

—ଠାରେ, ଅଧିକାରରେ ।

ହାଟରୁ ଫେରିବାବେଳେ ମୋ ହସ୍ତେ କାଠି କଉଡ଼ିଟିଏ ବି ନ ଥିଲା ।

ହା—ଦୁଃଖ ବ୍ୟାଧି ବା ଆର୍ତ୍ତ ସୂଚକ ।

‘ରମତେ ବନବାସ ପାଇଁ ଅଯୋଧ୍ୟା ପରିତ୍ୟାଗ କରିବା ପରେ ପରେ ଦଶରଥ “ହା ରମ, ହା ରମ” କହି ପ୍ରାଣତ୍ୟାଗ କଲେ ।

—ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ସୂଚକ ଭର୍ଜୀ ।

ରଞ୍ଜନେଲ କାରଖାନା ଭିତରେ ଯନ୍ତ୍ରପାତିର କାମ ଦେଖି ପିଲାଙ୍କ ହା କରି ରହି ଉଠିଲେ ।

ହାଇ—ଦୁଃଖ ଓ ଶୋକ ହେତୁ ଫର୍ଦ୍ଦ ନଷ୍ଟାପ ।

ଛନ୍ଦର ଛାଇ, ମଣିଷ ହାଇ,
ଯହିଁ ପଡ଼ି ହେଁ ମିଳାଇ ଯାଇ । (କବି)

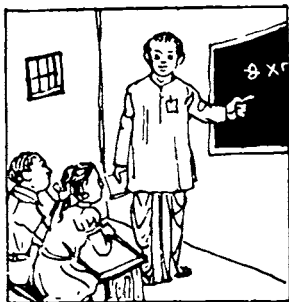
—ନିଦ ଲାଗିବାର ପୂର୍ବ ସୂଚକ ।

କରୁପାକର ବାବୁ ଉପଡ଼ି ଶୁଣୁଛନ୍ତି ହାଇ ମାରିଲେଣି,
ବୋଧହୁଏ ତାଙ୍କୁ ନିଦ ଲାଗିଲାଣି ।

—ଦୁଃଖ, ଶୋକର ସୂଚକ ପଦ ।

ହାଇରେ ବିଧାତା, ହାଇରେ କପାଳ ।

ହାଇସ୍କୁଲ—ଉଚ୍ଚ ବିଦ୍ୟାଳୟ ।

ରମବାବୁଙ୍କ ଘର ଆମ ଟାଁ ହାଇସ୍କୁଲରେ ଶିକ୍ଷକ ଅଛନ୍ତି ।

ହାଇଁ ପାଇଁ—ଆତୁର, ଆକୁଳ ।

—ବ୍ୟସ୍ତ, ବ୍ୟସ୍ତ ।

ସେ କଣ୍ଠରୁ ଡାକି ଦେଇ ନ ପାରି ବଡ଼ ହାଇଁ ପାଇଁ ହେଉଛି ।

ହାଇକୋର୍ଟ—ଉଚ୍ଚ ବିଚାରାଳୟ ।

ଫିକ୍ସର ହାଇକୋର୍ଟ ବର୍ତ୍ତମାନ କଟକରେ ଅବସ୍ଥିତ ।

ହାଇଜମ୍—ଉଚ୍ଚ ଫିଆଁ ।

ଗତବର୍ଷ ରମେଶ ହାଇଜମ୍ରେ ପାଖ ହୋଇଥିଲା ।

ହାଇଡ୍ରୋଜେନ—ଏକ ପ୍ରକାର ଗ୍ୟାସ୍ ।

ଜଳର ଦୁଇଟି ଉପାଦାନ ମଧ୍ୟରୁ ହାଇଡ୍ରୋଜେନ୍ ଗୋଟିଏ ।

ହାଉଆ—ପବନ ।

ଆଜିକାଲି ହାଉଆ ଠିକ୍ ନାହିଁ, ତେଣୁ ଡାକିର ଲେବ ।

—ବାତାବରଣ ।

ଗରମ ହାଉଆ ଦେହ ଧପରେ ଛିତକର ନୁହେଁ ।

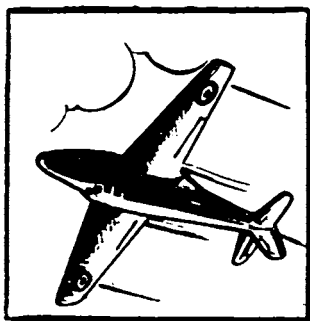
—ଜଳବାୟୁ ।

ରତନକେଲର ହାଉଆ ତାଙ୍କ ଦେହରେ ଗଲାନାହିଁ ।

ହାଉଆ କଥା—ଶୁଣା କଥା ।

ହାଉଆ କଥାରେ ବିଶ୍ୱାସ କରିବା ଆଦୌ ଉଚିତ ନୁହେଁ ।

ହାଉଆ କାହାଜ—ଉଡ଼ାଜାହାଜ ।

ହାଉଁ—ଖାଇବା ପାଇଁ କୌଣସି ହୁଏ ଜନ୍ତୁ ମୁହଁ
ଆଁ କରିବା ।

ବାଘଟି ହରିଶକୁ ଦେଖି ହାଉଁ କରି ଉଠି ବସିଥିଲା ।

—ପିଲାଙ୍କୁ ଖୁଆଇବା ସମୟରେ ବୋଧ ସୁଚକ ।

ମୋ ପୁନା ପୁଅଟି, ହାଉଁ ହାଉଁ କରି ଖାଇଦେବ ।

ହାଉଜାଉ—ଚଳାଚଳ, ଗଣ୍ଡଗୋଳ ।

ଦୂର୍ଦ୍ଦଶା ସ୍ଥଳରେ ଲୋକ ହାଉଜାଉ ହେଉଥିଲେ
ମାତ୍ର କାହାରି ଦୁଷ୍ଟରେ ଆହା ପଦଟିଏ ବି ବାହାରୁ
ନ ଥିଲା ।

ହାଉଡ଼ା—କଥା କହିପାରୁ ନ ଥିବା, ବୋକା ।

ହାଉଡ଼ା ଠାବ, ହାଉଡ଼ା ମା' ଜାଣେ ।

ହାଉଡ଼ି—ହାକୁଟି ।

ଖାଇପାରି ସେ ଏବେ ବଡ଼ ହାଉଡ଼ି ମାରିଲେ ସେ
ମୁଁ ବମକି ପଡ଼ିଲି ।

ହାଉଡ଼ା—ହାଣ ପିଠିରେ ବସିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ
ଆସ୍ଥାନ ।

ହାଉଲା—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ସବୁ କଥା ପାସୋରିଦିଏ ।

ରମବାବୁ ବଡ଼ ହାଉଲା ଲୋକ, ସେ ତୁମ କଥା
ଭୁଲି ଯାଇପାରନ୍ତି; ତାଙ୍କୁ ଲେଖିକରି ଦିଅ ।

ହାଉଲି ଖାଇବା—ଉପୁ ପାଇ ଡାକ ପକାଇବା ।

ପିଲାଟି ସାକ୍ଷରେ ଖେଳୁଥିଲା ବେଳେ ମାଗଣା ଶସ୍ତା
ଦୋତି ଆସିବାରୁ ସେ ଭୟରେ ହାଉଲି ଖାଇଲା ।

ହାଉଲେ—ଧୀରେ, ଆସ୍ତେ ।

ସେ ହାଉଲେ ହାଉଲେ ଉତ୍ତର ପରିଶୋଧ
କରିଦେଲେ ।

ହାଉହାଉ ହେବା—ଭୁଞ୍ଜାଟାରେ ଗୁଡ଼ାଏ ପାଟି
କରିବା, ଗୋଳମାଳ କରିବା ।

ଅସଲ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା ନ କରି ଭୁଞ୍ଜାଟାରେ
ଏଣୁତେଣୁ କଥାରେ ହାଉହାଉ ହେଉଛନ୍ତି ।

ହାଃ—ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ସୂଚକ, ଶୋକ ସୂଚକ ।

ହାଃ; ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ତାଙ୍କରି ଦେହରଣୀ ବୁଲି
କରିଦେଲେ ।

—ହର୍ଷ ସୂଚକ ।

ହାକୁଟି—ହାକୁଟି ।

ହାକ—ଡାକବା, ଡକାଇବା ।

ତୁମ ଘରେ ଏବେବେ କାନଟାଏ ହେଲା; ଅନଳୁ
ଚିକିଏ ତାକହାକ ବି ନାହିଁ ?

ହାକମ—ବରୁରକ, ଶାସକ ।

ହାକମ ତାଙ୍କ ଉତ୍ତରରେ ବେଶି ପାଉଲ୍ ଦେଖୁଥିଲେ ।

ହାକମହୁକୁମା—ବଉଳ ଶ୍ରେଣୀର ହାକମ ।

ଟାଁ ପଛକୁ ମନ୍ଦୀ ତ ଆସିଥିଲେ; ବହୁତ ହାକମ
ହୁକୁମା ମଧ୍ୟ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ ।

ହାକମି—ଶାସନ, କ୍ଷମତା, ମୁରବି ପଣିଆ ।

ମୋ ଉପରେ ହାକମି ଦେଖାବୋକୁ ତୁମେ କିଏ ?

ହାକୁଟି—ଖାଇବା ପରେ ପେଟଭିତରୁ ହିକ୍କାରୁପେ
ପାଟିବାଟେ ବାହାରୁଥିବା ବାୟୁ ।

ହାକୁଡ଼, (ହାକୁଡ଼)—ଗୋରୁଙ୍କ କାନ୍ଧପରେ ଥିବା
ଉକ ଅଂଶ ।

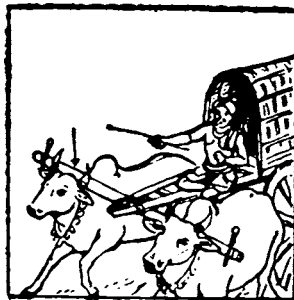

ହାକୁଡ଼ି ଗୋଟିଏ ପ ଡିକଖାରୁ ପରି ପିଠି ଅଡ଼କୁ
ନଈ ପଡ଼ିଛି ।

—ପ୍ରଜାବନୋହନ

ହାଜି—ଉଚ୍ଚସ୍ୱରରେ ଡାକ ।

ହାଜିବା—ବଳଦ ଗାଡ଼ି, ଘୋଡ଼ାଗାଡ଼ି ଆଦି ଚଳାଇବା
ସମୟରେ ଉଚ୍ଚସ୍ୱରରେ ଚିତ୍କାର କରି ଗାଡ଼ି
ଟାଣୁଥିବା ବଳଦ ବା ଘୋଡ଼ାକୁ ଅଡ଼ାଇବା ।

—ଅମାନ୍ୟ କରିବା, ମୁହେଁ ମୁହେଁ ଯବାବ୍ ଦେବା ।

ଗୁରୁଜନଙ୍କ କଥା ଆମ ମନକୁ ନ ପାଉଲେ ମଧ୍ୟ
ତାଙ୍କ ମୁହଁ ଉପରେ କିଛି ହାଜିକରି କହିଦେବା
ଉଚିତ ନୁହେଁ, ବରଂ ତାଙ୍କୁ ବୁଝାଇ ଦୁଃଖ
କହିହେବ ।

ଉଚ୍ଚସ୍ୱରରେ କିଛି କହିବା ।

ସେ ମୋ ଚିରୁଦରେ କହିବାରୁ ମୋ ମନକୁ ଯାହା
ପାଉଲା ତାଙ୍କ ଅର୍ଥସର ହାଜିଦେଇ ଆସିଲି ।

ହାଜାର୍—ଏକ ପ୍ରକାର ଜଳଜୀବ ।

ସମୁଦ୍ରରେ ହିଁସ ହାଜାର୍ ମନେ ଦଳ ଦଳ ହୋଇ
ବୁଲୁଥାନ୍ତି ।

—ଜାମା କୋଟ ପ୍ରଭୃତି ଝୁଲାଇ ରଖିବା ପାଇଁ
ଯାହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ।

ହାଜାରରେ ବାମାଟିକୁ ଟାଙ୍ଗି ଦେଇ ମୁଁ ମୁହଁ ହାତ
ଧୋଇଲି ।

—ଏକକାଳୀନ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଉଡ଼ାଜାହାଜ
ରହବାର ଘର ।

ବାୟୁ ସେନା ବିଭବର ଯୁଦ୍ଧ ଜାହାଜଗୁଡ଼ିକ ଭୁଲିଗଲେ
ହାଜାରରେ ରଖାଯାଇଥା'ନ୍ତି ।

ହାଜମା, (ହାଜମା)—ଉପଗ୍ରହ, ଗଣିତଗୋଳ,
ଲଢ଼େଇ ।

ଟୋରାସାତ୍ରା ଯିବା ସମୟରେ ତୁଚ୍ଛାକୁ ଦୁଇଦଳ
ଲୋକଙ୍କ ଭିତରେ ବଚସା ହୋଇ ଦଙ୍ଗାହାଜମା
ଲାଗିଗଲା ।

ହାଜତ—ବିରୁଦ୍ଧ ଆଗରୁ ଆସାମୀକୁ ଅଟକାଇ
ରଖାଯିବା କାରାଗୃହ ।

ତିନିମାସ ହାଜତରେ ରହିବା ପରେ ତାହାତ
ବିରୁଦ୍ଧ ହେଲା । ବିରୁଦ୍ଧରେ ସେ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷରେ ଉଦ୍ଧୃତ
ହେଲା ।

ହାଜର୍—ଉପସ୍ଥିତ ।

ତାଜିବା ମାତ୍ରେ ଆସାମୀ ବିରୁଦ୍ଧରେ ହାଜର୍
ହେଲା ।

—ବିଦ୍ୟମାନ ।

ତୁମ ବୋଲିହାଜ ଶୁଣିବାପାଇଁ ମୁଁ ସଦାବେଳେ
ହାଜର୍ ଅଛି ।

ହାଜରା, (ହାଜରା)—ହାଜର ହୋଇଥିବା, ଉପସ୍ଥିତ ।

ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ପାଠପଢ଼ା ଆରମ୍ଭ ପୂର୍ବରୁ ପିଲାମାନଙ୍କର
ହାଜିର ନିଆଯାଏ ।

ହାଟ୍—ଟୋପି; ସୋଲ କମ୍ପା ସେହି ଜାଣିଯୁ ହାଲୁକା
ପଦାର୍ଥରେ ନିର୍ମିତ ଚଢ଼ଢ଼ା ଫରସ୍ତକୁ ଟୋପି ।

ହାଟ—ଘରକରଣା ଦରକାରୀ ଜନସମସ୍ତ କଣାବିକା
ସ୍ଥାନ । ଏହା ସପ୍ତାହର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦିନ ଓ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ
ସ୍ଥାନରେ ବଂସେ ।

ଆମ ଗାଁ ହାଟ ପ୍ରତି ତିନିବାର ଗାଁ ମୁଣ୍ଡ ଆଉ
ତୋଟାରେ ବଂସେ ।

—କିଛି ଗୁପ୍ତକଥା ସାଧାରଣରେ ପ୍ରକାଶିତ ହେବା,
ଜଣାପଡ଼ିଯିବା ।

ତାଙ୍କର ବୁଦ୍ଧ ମନ୍ତ୍ରଣା ସବୁ ହାଟ ହେଲାଣି ।

—ବହୁତ ଲୋକ ଏକତ୍ରିତ ହୋଇଥିବା ସ୍ଥାନ ।

ଏ ହାଟ ମୁଖ୍ୟତଃ ତୁମକୁ ସେ ଗୋପନ କଥାଟି
ବୁଝିଥା'ନ୍ତେ କେନିତି ?

ହାଟ ଆଣିବା, (ହାଟ କରିବା)—ହାଟରୁ ଦ୍ରବ୍ୟ କଣି ଆଣିବା ।

ବାପା ତିନ ଦଶଟା ବେଳୁଁ ହାଟ କରି (ଆଣି) ଯାଇଛନ୍ତି ।

ହାଟ କରିଦେବା—କୌଣସି ଗୋପନୀୟ କଥାକୁ ପ୍ରକଟ କରିଦେବା ।

ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ବାରମ୍ବାର ଅନୁରୋଧ କରିଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ସେ କଥାଟିକୁ ହାଟ କରିଦେଲେ ।

ହାଟୁଆ—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ପଣ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ ବିକି କରିବାକୁ ହାଟକୁ ଆଣେ ।

—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ହାଟରୁ ସଉଦା କଣିବାକୁ ଆସନ୍ତି ।

ରବି ଦୁଇଘଡ଼ିଯାଏ ହାଟୁଆମାନଙ୍କ ଗହଳି ଭଙ୍ଗି ନ ଥିଲା ।

ହାଡ଼—ଅସ୍ଥି ।

ହାଧାନତା ପଥେ ଅଛି ସେତେ ଗାଡ଼,
ତୁରୁ ତହିଁ ପଡ଼ି ମୋର ମାଂସ ହାଡ଼ ।

—ଗୋପବନ୍ଧୁ

ହାଡ଼ଚିଡ଼ା, (ହାଡ଼ଜଳା)—ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିରକ୍ତିକର ।

ସେପରି ହାଡ଼ଜଳା କଥାବୁଡ଼ି ଏ କହିଲେ କିଏ ବିରକ୍ତ ନ ହେବ ?

ହାଡ଼ ଜଳିବା—ଚିଡ଼ିବା, ବିରକ୍ତ ହେବା, ଝୁଲି ହେବା ।

ତାଙ୍କର ବିଦଷ୍ଟା ଯୁକ୍ତି ଶୁଣି ମୋ ହାଡ଼ ଜଳିଗଲା ।

ହାଡ଼ ଜଳେଇବା—ବିରକ୍ତ କରାଇବା, ଚିଡ଼ାଇବା ।

ଏମିତି ହାଡ଼ ଜଳେଇବା କଥା କହିଲେ ସମସ୍ତେ ତୁମ ଉପରେ ବିରକ୍ତ ହେବେ ।

ହାଡ଼ଫୁଟି—ଏକପ୍ରକାର ବିଶ୍ଳେଷକ ବା କ୍ଷୁଦ୍ର ବସନ୍ତ ରୋଗ ।

ହାଡ଼ଫୁଟି ହେଲେ ରୋଗୀକୁ ଦୂର ହୁଏ; ଦେହରେ ଖୁବ୍ ପାତା ହୁଏ ଓ ହାଡ଼ ସବୁ ଶୁଲେଇ ହୁଏ ।

ହାଡ଼ଭଙ୍ଗା—ଅତି କଠିନ ।

ଲେକଟି ସେପରି ହାଡ଼ଭଙ୍ଗା ପରିଶ୍ରମ କରେ ତାହା ଦେଖିଲେ ତୁମେ ଅଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ନ ହୋଇ ରହିପାରିବ ନାହିଁ ।

—ଏକ ଲତା ଜାଣିପାରି ଉଦ୍ଭିଦ ।

ହାଡ଼ୁଆ—ଅସ୍ଥି ମୟ, ଅସ୍ଥି ସାର ।

ରୋଗରେ ପଡ଼ି ପଡ଼ି ତାଙ୍କ ଦେହଟି ପୂରା ହାଡ଼ୁଆ ଦେଖାଗଲାଣି ।

ହାଣ—ହଣା, ହଣାହେବା ।

କାଣିଶୁଣି ହାଣ ମୁହଁକୁ ଯିବୁ କିଏ ?

ହାଣକାଟି—ହାଣକଟା ।

ସାମୁଦାୟିକ ଗଣସେବକ ହେତୁ ନୂଆଖାଲିଠାରେ
ଯେଉଁ ହାଣକାଟି ହୋଇଥିଲା ସେଥିରେ ଅନେକ
ଲୋକ ମୃତ୍ୟୁମୁଖରେ ପଡ଼ିଥିଲେ ।

ହାଣିବା—ଦାନ୍ତ ଆ ଅସ୍ତ୍ରଦ୍ୱାରା ଜୋରରେ କାଟିବା ।

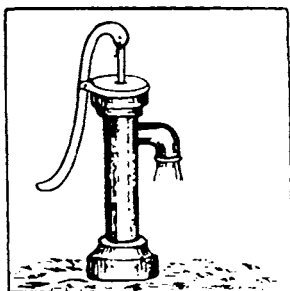
ଗଛ ହାଣି କାଠ କାଟିବା ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରଧାନ
ବ୍ୟବସାୟ ।

—ଟାଣିକରି କହିବା, ନିଷ୍ଠୁର ଭାବେ କହିବା ।

ସତରେ ସେ ମୋ ଗୁହଁ ଉପରେ ଦୁଇ ଉଠିପଦ
ହାଣିଦେଲା ।

ହାଣ୍ଡକର୍କିଟ—ହାତ ମୁହଁ ଫୋଛୁବା ପାଇଁ
ପକେଟ୍‌ରେ ଥିବା ରୁମାଲ ।

ହାଣ୍ଡପମ୍ପ—ହାତଦ୍ୱାରା କୂଅରୁ ପାଣି ଉଠାଇବା
କଲ ।

ଗାଁଟିରେ ହାଣ୍ଡପମ୍ପ ଉଲିତ କେତେକ ନଳଚୂଅ
ସୋପାଇଥିବାରୁ ପିଇବା ପାଣିର ଅସୁବିଧା ଦୂର
ହୋଇ ଥାଉଛି ।

ହାଣ୍ଡବଲ୍—ପୁଟ୍‌ବଲ୍ ଖେଳରେ ବଲ୍‌ଟିକୁ
ହାତରେ ଛୁଇଁଦେବା ବା ଧରିବା ।

ହାଣ୍ଡବଲ୍‌ଟିଙ୍ଗ—ହସାସର ।

ପିଲାଟିର ହାଣ୍ଡବଲ୍‌ଟିଙ୍ଗ୍ ବେଶ୍ ଭଲ ।

ହାଣ୍ଡଲ୍—କୌଣସି ଯନ୍ତ୍ରକୁ ଚଳାଇବା ସକାଶେ
ତାହାର ଯେଉଁ ଅଂଶକୁ ହାତରେ ଧରିଯାଏ ।

ଆଜିତେଷ୍ ଫଳରେ ସାଇକେଲ୍‌ର ହାଣ୍ଡଲ୍‌ଟି ବାଙ୍କି
ଯାଇଛି ।

ହାଣ୍ଡି—ମାଟି କିମ୍ବା ଧାତୁ ନିର୍ମିତ କୌଣସି ଚଉଡ଼ା
ମୁହଁ ବର୍ଣ୍ଣର ପାତ୍ର ।

ହାଣ୍ଡିଆ—କ୍ଷତକୁ ସତାଇ ଢେଙ୍କୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ
କରିଯାଉଥିବା ଏକ ପ୍ରକାର ମଦ ଜାତୀୟ ପାନୀୟ ।

ହାଣ୍ଡିଆ ପିଇବା ଅନେକ ଆଦିବାସୀ ଭଲ
ଉଦ୍‌ଘାଟନ ଏକ ବ୍ୟବସାୟ ଥିଲା ।

ହାଣ୍ଡି ଆଟିକା—ବଡ଼ ହାଣ୍ଡି ଓ ସାନ ହାଣ୍ଡି ।

ହାଣ୍ଡିଏ—ଏକ ହାଣ୍ଡି ପରିମାଣ ବର୍ଣ୍ଣର ।

ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଖୁଲ ଖବରଟି ସାଜିବା ମାତ୍ରେ ହାଣ୍ଡିଏ
ମିଠା ନେଇ ହାଜ ବଡ଼ ଘରେ ହାଜର ।

ହାଣ୍ଡିଘାଳ—ସରଣୀ ଘର, ସେଠେଇ ଘର ।

ହାଣ୍ଡି ସଜ—ସେଠେଇ ଘରେ ବଢ଼ିଲ ରଜା ଦ୍ରବ୍ୟ
ରଖିବା ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ପାତ୍ର ସମୂହ ।

ହାତ—କାନ୍ଧର ଖୁଆଠାରୁ ଆଙ୍ଗୁଳର ଅଗ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
ଅଂଶ ।

ତୈର୍ଥ୍ୟମାପର ଏକ ଏକକ, 'ହାତର କହୁଣି' ଠାରୁ
ମଝି ଆଙ୍ଗୁଳି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ।

—କାନ୍ଧର ବା ଶିଳ୍ପୀର କୃତ ହାତ ।

ଏହା ନିଶ୍ଚୟ ତଳେ ପକ୍କା କାରିଗର ହାତର କାମ ।

—ଅକ୍ତିଆର ।

ଏପରି ଦେବା ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାକୁ କାହାର ବା ହାତ ଅଛି ?

—ଶକ୍ତି, ବଳ ।

ମୋ ହାତରେ ଏ କାମ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ।

—ଆକାର ।

ଏତେଦିନ ପରେ ମୋର ଚୋରୀ ଯାଇଥିବା
ସାଜକେଲଟି ହାତକୁ ଆସିଲା !

ହାତଅକ୍ଷର—ହାତଲେଖା, ହସ୍ତାକ୍ଷର ।

ହେଁଳ ହାତଅକ୍ଷର ଦେଖିବାରୁ ସିନା ମୁଁ ଲେଖା
ଆଣିଥିବା ଲେଖ ହାତରେ ଟଙ୍କା ପଠାଇଲି ।

ହାତଉଠା—ନ ଜଣାଇ ଜନସପସ ମନଇପିବା,
ଘେରୁ କରିବା ।

ପିଲାଟିର ହାତଉଠା ପଣ ଥିବାରୁ କେହି ତାକୁ ଘର
ଭିତରକୁ ଛାଡ଼ନ୍ତି ନାହିଁ ।

ହାତ ଉଠାଇବା, (ହାତ ଉଠେଇବା)—ନମସ୍କାର
କରିବା ବା ସମ୍ମାନ ଦେଖାଇବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ
ହାତ ଧେଳିବା ।

କେମିତି ସିଂହର ଦେଶପ୍ରେମ କାହାଣୀ ଶୁଣିବା ପରେ
ତାଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଆପେ ଆପେ ମୋ ହାତ
ମୁଣ୍ଡଉପରକୁ ଉଠିଗଲା ।

—ମାରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ହାତ ଉଠାଇବା ।

କଥା କଥାକେ ଅନ୍ୟକୁ ମାରିବା ପାଇଁ ହାତ
ଉଠାଇବା ଆଦୌ ଭଲ ନୁହେଁ ।

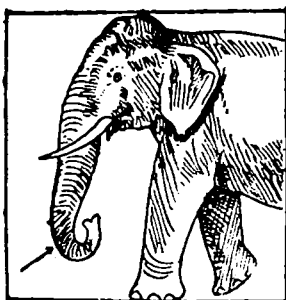
ହାତକଥା—ନିଜ ଅସୁଖର କାର୍ଯ୍ୟ ।

ଦର୍ଶା ହେବା ନ ହେବା ଉତ୍ତାର ତ ହାତକଥା ନୁହେଁ ।

ହାତାହାତ—ଦୁଇଜଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ହାତଦ୍ୱାରା ପରସ୍ପରକୁ ଆଘମଣ ଓ ପ୍ରହାର ।

ଯୁକ୍ତିତର୍କ କରୁ କରୁ ଦୁଇ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ହାତାହାତ ଲାଗିଗଲା ।

ହାତି, (ହାତୀ) ଥୋଡ଼ା ପାହାଡ଼, ଶୁଣୁ ଓ କୁଳପରି ବଡ଼ କାନ ବିଶିଷ୍ଟ ଏକ ବୃହଦାକାର ତତ୍ତ୍ୱପ୍ତ ଜୀବ; ଗଜ, ହସ୍ତୀ ।

“ହାତୀ ଝୁଲୁଥାଏ ଲସରପସର
ଜିଆକଦା ଖାଇବାକୁ ।”

ହାତଥା—ଏତେ ହାତ ଲମ୍ବ ବିଶିଷ୍ଟ ।

ମୋ ପାଇଁ ଦଶହାତଥା ଜୁଗା ଖଣ୍ଡେ ଆଣିବ ।

—ଏତେଜଣଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଉଥିବା କାମ ।

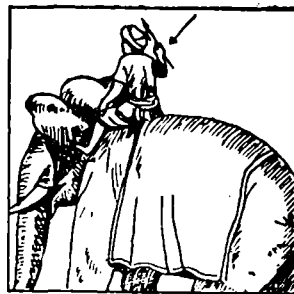
କାମଟି ବହୁ ହାତଥା ହେଲେ ଭଣ୍ଡାର ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ବହୁତ ବେଶି ଥାଏ ।

ତାଙ୍କ ରାତିଟି ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏକ ହାତଥା ହୋଇ ଚାହିଁଥିବାରୁ ଭଲ ଅବସ୍ଥାରେ ଥିଲେ ।

—ବଡ଼ ଆକାର ବିଶିଷ୍ଟ ।

ଯଥା : ହାତଥା ଡାମୁ ।

ହାତିଆଳ—ହାତୀ ମାଢ଼ୁଳ; ହାତୀର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

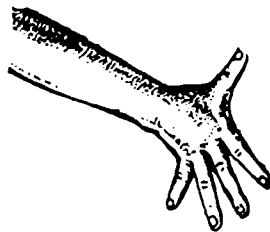
ହାତି ଖୋଦା—ବଣୁଆ ହାତୀକୁ ଧରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ।

ହାତୁଡ଼ି—କଣ୍ଟା ଆଦି ପିଟିବା ପାଇଁ ନ୍ୟବହୃତ ଏକ ପ୍ରକାର ସାଧନା ।

ହାତୁଣୀ—ମାଉ ହାତୀ ।

ହାତେ—ଏକ ହାତ ବିଶିଷ୍ଟ ।

“ହାତେ ମାଘି ଉଠିବେ ଉଠିବା” ନୀତି ହିଁ ଏପରି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଭଲ ।

ହାତେହାତେ—ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ, ହାତକୁ ହାତ ।

ଚିଠି ହାତେହାତେ ନେଇଯିବା ପାଇଁ ସେ ମୋତେ
କହିଲେ; ତେଣୁ ମୁଁ ଅପେକ୍ଷା କରିଛି ।

ହାନି - କ୍ଷତି, ଲୋକସାଧନ ।

ଧୁମ୍ରପାନ ସାହ୍ୟପାଇଁ ହାନିକାରକ ।

—ନାଶହେବା, ନଷ୍ଟ ।

ଅତ୍ୟଧିକ ବର୍ଷା ଫଳରେ ଏ ବର୍ଷ ଶସ୍ୟ ହାନି
ହେବ ।

ହାନିଲୁ—ଲୁହ ଓ କ୍ଷତି ।

ବ୍ୟବସାୟରେ ତ ହାନିଲୁ ଲାଗି ରହିଥାଏ; ତହିଁରେ
ତିନାକରି କ'ଣ ହେବ ?

ହାପୁଡ଼ିବା, (ହାପୁରିବା) — ପାଣିଆ ଖାଦ୍ୟକୁ ହାତରେ
ସଜେ ପାଟିରେ ଶୋଷିକରି ଖାଇବା ।

ହାବୁରା—ତଳତାଳ, ଆଚରଣ ।

ପିଲାଟିର ହାବୁରା ଭଲ ତଥାପକୂନାହିଁ, ତାକୁ
ସୁଧାରିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରିବାକୁ ହେବ ।

ହାବିଲଦାର—କମ୍ପୁଦାର ଶ୍ରେଣୀର ପୋଲିସ୍
କର୍ମଚାରୀ ।

ହାବିଲ, (ହାବେଲ)—ଏକ ଜାତିର ବାରୁଦ ବାଆ
ବାଣ, ଫୋଟକା ।

ଏହାର ନିମ୍ନଭାଗରେ ନିଆଁ ଲାଗାଇଲେ ତାହା
ଦ୍ରୁତ ଗତିରେ ଆକାଶକୁ ଉଠିଯାଏ ।

ହାବୁକା—ପାଣିରେ ଠିଆହୋଇ ହାତ ଓ ବାହୁଦ୍ୱାରା
ପାଣିକୁ ଧକ୍କା ମାରିବା ଓ ତଦ୍ୱାରା ଜଳରେ ପୃଷ୍ଠ
ଦେଖିବା ଦେଖି ଜଳର ଆଲୋଡ଼ନ ।

ନଈରେ ପୁର ପାଣି ଥିବାରୁ ଓ ଛୋରରେ ଯବନ
ବହୁଥିବାରୁ ଜଳରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ଲହରୀ ହାବୁକା
ମାରୁଛି ।

ହାବୁଡ଼ି—ହଠାତ୍ ଭେଟିବା ।

ବିଦ୍ୟାଳୟକୁ ଆସୁଥିବା ସ୍ତ୍ରୀମାନ ବୁରୁଜୀଙ୍କ ସହ ମୋତ
ହାବୁଡ଼ି ହୋଇଗଲା ।

ହାମୁଡ଼ାଇବା, (ହାମୁଡ଼ାଇବା), (ହାମୁଡ଼ିବା)—
ଆଶୁ ଓ ହାତଦ୍ୱାରା ଚାଲିବା ।

ଶିଶୁମାନେ ଭଲିଶିଖିବା ପୂର୍ବରୁ ହାମୁଡ଼ାଇଥାନ୍ତି ।

ହାର—ପରାଜୟ, ଖେଳରେ ପରାଜୟ ।

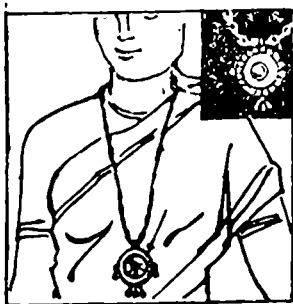
ଖେଳରେ ତ ହାରୁଛି ଲାଗିଥାଏ, ଗୋଟିଏ ବାଣୀରେ
ହାରିଯାଇ ତୁମେ ଏପରି ରାଗିଯାଉଛ କାହିଁକି ?

ହାର୍ ମୋନିୟମ୍—ଏକ ପ୍ରକାର ବାଦ୍ୟ ଯନ୍ତ୍ର ।

ପୁରୀର ହାର୍ ମୋନିୟମ୍ ବଜାଇ ସୁନ୍ଦର ଶବ୍ଦେ
ରାତ ବାଜିପାରେ ।

ହାର—ମାଳା ।

ଯଥା : ଶେଷ୍ଠ ପୁଲର ହାର, ସୁନା ହାର ।

ଗଳାରେ ଗଜମୋତି ମୁକୁତା ହାର,
ତିଅ ନା', ଦରସ୍ତୀ ବିଦ୍ୟା ଉନ୍ନୀର ।

—ରେଟ୍ ।

ଶତକଡ଼ା ବାବଜେ ହାର ସୁଧରେ ଦୁମେ ବ୍ୟାଙ୍କ୍‌ର
ରକ୍ଷ ପାଇପାରିବ ।

—ଅନୁପାତ ।

ଆମ ଦେଶରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ସାକ୍ଷର ଲୋକଙ୍କ ହାର
ପ୍ରାୟ ଶତକଡ଼ା ୩୭ ।

ହାରହାର—ମୋଟାମୋଟି ହସ୍ତାବ ।

ଏ ଗାଁରେ କୃଷକଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ହାରହାର କେତେ
ହେବ ?

—ଗଡ଼ ।

ଏହି ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ପ୍ରତି ଶ୍ରେଣୀରେ ହାରହାର ଛାତ୍ର
ସଂଖ୍ୟା କେତେ ?

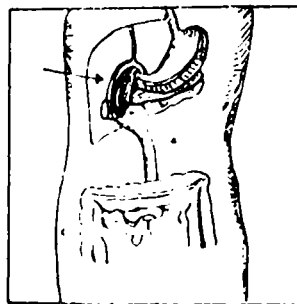
(ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଥିବା ସମସ୍ତ ଶ୍ରେଣୀର ଛାତ୍ର
ସଂଖ୍ୟାକୁ ନିଶାଚ ନିଶାଚ ଫଳକୁ ବିଦ୍ୟାଳୟର ଶ୍ରେଣୀ
ସଂଖ୍ୟା ଦ୍ଵାରା ଭାଗକଲେ ଭାଗଫଳ ଯାହା ହେବ
ତାହା ହିଁ ସେହି ବିଦ୍ୟାଳୟର ପ୍ରତି ଶ୍ରେଣୀରେ
ହାରହାର ଛାତ୍ର ସଂଖ୍ୟା) ।

ହାରି—ଫେରାଦ, ଅଭିଯୋଗ ।

ହାକିମ ତ ନାହାନ୍ତି; ଆମ ହାରି ସୁହାରି କୁଣ୍ଡିତ
କିଏ ?

ହାରିବା—କୌଣସି ଯୁଦ୍ଧ ବା ପ୍ରତିଦ୍ଵନ୍ଦ୍ଵତାରେ ପରସ୍ତ
ହେବା; ପରାଜିତ ହେବା ।

ହାଟ—ଦୁକାନ ।

—ଦୁର୍ଘଟିଣ୍ଡ ।

ହାଟଫେଲ୍—ଦୁର୍ଘଟିଣ୍ଡରେ ହଠାତ୍ ରକ୍ତ ସଞ୍ଚାଳନ
ବନ୍ଦ ହୋଇ ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିବା ।

ହାଟଫେଲ୍ ହେତୁ ତାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିଲା ବୋଲି
ଡାକ୍ତରମାନେ ମତ ଦେଇଛନ୍ତି ।

ହାଈକ—ଆନ୍ତରିକତା, ହୃଦୟର ସହିତ ।

ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ବିଦାନ ଘାଟିଠାରେ ସ୍ଵାଗତ ଜଣାଇ
ହାଈକ ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନା ଦିଆଯାଇଥିଲା ।

ହାଲ୍—ଅବସ୍ଥା ।

ସେଠାଟିର ହାଲ୍ କେମିତି ଅଛି .

—ଦୁଃଖି, ଖବର ଅନ୍ତର ।

ତୁମ ଗାଁର ହାଲ୍ କ'ଣ ?

—ଚଳିତବର୍ଷ ସମ୍ଭବ ।

ବର୍ଷା ଅଭାବରୁ ହାଲ୍‌ସନ ଗାଁରେ ଜଳ ଫସଲ
ହୋଇନାହିଁ ।

ହାଲୁକା—ଯାହା ଶୁଣି ବା ଓଜନିଆ ନୁହେଁ ।

ପଞ୍ଜିରା ବ୍ୟାବୃତି ତ ହାଲୁକା ଲୁହୁଛି; ତୁମେ
ନେତପାବେ ନାହିଁ କାହିଁକି ?

—ଗୁରୁଜ୍ଞ ନ ଦେବା ।

କଥାଟିକୁ ତୁମେ ହାଲୁକା ଭାବରେ ନିଅନାହିଁ ।

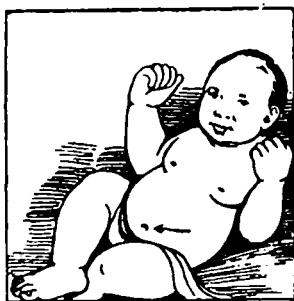
ହାଲୁଗୁଲୁ—ଝବର ଅନ୍ତର, ଅବସ୍ଥା ଓ ବିବରଣୀ ।

ମୁଁ ଯେଠାରେ ପହଞ୍ଚିବା ମାତ୍ରେ ସେ ଆମ ଘରର
ହାଲୁଗୁଲୁ ପରାଟି ବୁଝିଲେ ।

ହାଲୁ—ଶରତ୍ ଚକର ଶୁଣିପିଟି ଅନ୍ଧାଯାଇଥିବା
ଲୁହାର ପତଳା ବେଡ଼ ବା ଲୁହା ପାତିଆ ।

ଶବ୍ଦଟିର ତିଆରି ଟେଷ ହୋଇଛି; ଖାଲି ଚକରେ
ହାଲୁ କଟାଯିବ ।

ହାଲୁ—ନୂଆ; ଅନୁସନ୍ଧାନ ଦେବ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିବା ବା
ଆସିଥିବା ।

ଶ୍ୟାମବାରୁ ମଞ୍ଜୁଳପୁରକୁ ହାଲୁ ବଦଳି ହୋଇ
ଆସିଛନ୍ତି ।

ହାଲୁଆ - ଜ୍ଞାନ ।

ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ବଡ଼ର ସାର ଖୋଜି ଖୋଜି ହାଲୁଆ
ହୋଇ ବାରିଲି ।

—ଦୁର୍ଗଳ, ଶିକ୍ଷାମାନ ।

ହାଲୁଆ—ଘିଅ, ସୁନ୍ଦ୍ର ଓ ଚନ୍ଦ୍ରରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଏକ ଜାତୀୟ
ମିଷ୍ଟାନ; ମହନଶୁଣ ।

ହୁଡ଼ିକୁ ଘିଅରେ ଢାଳି ତହିଁରେ ଚିନି, ଦୁଧ ବା ପାଣି
ତିଆପାଇ ମିଷ୍ଟ କରି ହାଲୁଆ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଏ ।

ହାଲୁଆ ଗୁଣ୍ଡା—ଖାଇବା ବେଳେ ବଡ଼ ବଡ଼ ଗୁଣ୍ଡା,
ମାଲୁଆ ଗୁଣ୍ଡା ।

ତା'ର କ'ଣ ଆଦରାହୁ ତମ ଅଛି ? ବଡ଼ ଚରବରରେ
ହୁଇ ଉଡ଼ିତା ହାଲୁଆ ଗୁଣ୍ଡା ମାଗିଦେଇ ସେ କାମକୁ
ବାହାରି ଗଲୁଣି ।

ହାଲୁଡ଼ାକ, (ହାଲୁଲ)—ମିଷ୍ଟାନ ପ୍ରସ୍ତୁତକାରୀ ।

ହାଲୁକା - ଉତ୍ସାସ, ଲଘୁ, କମ୍ ଓଜନ ବର୍ଣ୍ଣନା ।

ଏତେ ବଡ଼ ବସ୍ତାଟି ଏତେ ହାଲୁକା ତଥାପନୁଛି ।
କ'ଣ ତହିଁରେ ତୁଳା ଅଛି କି ?

ହାସ—ହସ, ହାସ୍ୟ ।

ଶୁଭ ସନ୍ଧ୍ୟାପତି ଶୁଣିବା ମାତ୍ରେ ଡାଙ୍ଗର ବିଷାଦ ଭର
ମୁହଁରେ ସ୍ଥିତ ହାସ ପୁଟିଉଠିଲା ।

ହାସଲ—ପାଇବା, ଲାଭ କରିବା ।

ସେ ବହୁ ଶ୍ରମ ସ୍ବାକାର କରି ବିତ୍ରକଳାରେ ନିପୁଣତା
ହାସଲ କରିଛନ୍ତି ।

—ଆଦାୟ କରିବା ।

ବହୁତ ଥର ତାଙ୍କୁ ମାଗିବା ପରେ ତାଙ୍କଠାରୁ ଈଶ
ତଙ୍କାତକ ହାସଲ କଲି ।

ହାସ୍ୟ—ହସ ।

ସେ ଓଡ଼ିଆ ରଙ୍ଗମଞ୍ଚର ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ହାସ୍ୟବଦ
ଅଭିନେତା ।

ହାସ୍ୟକର—ଯାହା ହସ ଜାତ କରାଏ ।

ଅମ ବିଦ୍ୟାକରଙ୍କ ନାଟକୋତ୍ସବ ବେଳ୍ ହାସ୍ୟକର
ହୋଇଥିଲୁ ।

ହାସ୍ୟଛଟା—ଦସିବାର ତଳ; ଶୋଭାଯୁକ୍ତ ହସ ।

ହାସ୍ୟ ପରିହାସ—ହସ ଓ ଥଟା ।

ବହୁମୋହନ ବାବୁ ଭାରି ବଦରଜା, ହାସ୍ୟ ପରିହାସ
ତାଙ୍କପାଖରେ ଚଳିବ ନାହିଁ ।

ହାସ୍ୟରସ—ହସ ତାମସା ।

ନାଟକଟି ମୂଳରୁ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହାସ୍ୟରସ ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ହାସ୍ୟରସାତ୍ମକ—ହସ ତାମସା ଯୁକ୍ତ; ପୂର୍ଣ୍ଣରେ
ହାସ୍ୟରସ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଥାଏ ।

ପଞ୍ଚୁରନନ୍ଦଙ୍କ ଲିଖିତ ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତ ଗଳ୍ପ
ହାସ୍ୟରସାତ୍ମକ ।

ହାସ୍ୟରସିକ—ଅଭିନୟ, କଥା ବା ଲେଖାରେ ଯେ
ହସ ତାମସା ପୁଷ୍ଟି କରିବାରେ ଅଥବା ହସ
ତାମସା ଉପଭୋଗ କରିବାରେ ଯେ ପାରଙ୍ଗମ ।

ହାସ୍ୟ ସମ୍ବରଣ—ହସମାଡ଼ିଲେ ତାକୁ ଭେକିବା,
ସମ୍ଭାଳିବା ବା ଚାପିବା ।

ତାଙ୍କର କଥା କହିବାର ଢଙ୍ଗ ଦେଖି ପିଲାଟି ହାସ୍ୟ
ସମ୍ବରଣ କରିପାରିଲା ନାହିଁ ।

ହାସ୍ୟାଳାପ—ହସଯୁକ୍ତ କଥୋପକଥନ ।

ହାସ୍ୟାସ୍ତ୍ର—ଯାହା ଘେଟିଲେ ବା ଶୁଣିଲେ
ହସମାଡ଼େ ।

କାମରେ ପରିଣତ ହୋଇ ନ ପାରିବା ଭଳି ପରମର୍ଶ
ବୁଦ୍ଧିଏ ଦେଲେ ହାସ୍ୟାସ୍ତ୍ର ହେବା ହିଁ ସାର ହେବ ।

ହାହାକାର—କାନ୍ଦଣା, ଶୋକ ବା ଦୁଃଖ ପ୍ରକାଶ
କରିବାର ଶବ୍ଦ ।

ଠିକ୍ ସମୟରେ ବର୍ଷା ନ ହେବାରୁ ଉଷାକୂଳରେ
ହାହାକାର ପଡ଼ିଲା ।

ହା ହୁତାଶ—ବିଦେରେ ପଡ଼ିଥିବା ବା ଦୁଃଖ
ସେଗୁଡ଼ିକା ବ୍ୟକ୍ତିର ଅର୍ଥସ୍ବର ।

—ଦୁଃଖଦାୟକ ଅବସ୍ଥା ।

ତାଙ୍କର ଶେଷ ଜୀବନ ହା ହୁତାଶରେ ବିତିଥିଲା ।

ହିଆ—ହୃଦୟ ।

—ବନ୍ଧୁଳ, ବୁକୁ, ଭୁଡ଼ି ।

ହିଉମ ପାଇପ୍—ଏକ ସ୍ଥାନରୁ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନକୁ ପାଣି
ବୋହୁନେବା ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହୃତ ସିମେଣ୍ଟ ଓ କଙ୍କ୍ରିଟ୍
ନିର୍ମିତ ନଳ ।

ହିଂସା—ଶିର୍ଷା ।

ଅନ୍ୟର ଭନତିରେ ହିଂସା କରିବା ଭବିତ ନୁହେଁ ।

ହିଂସା ପ୍ରଶୋଦିତ—ଅନ୍ୟପ୍ରତି ଶିର୍ଷା ବା ହୃଦ୍ଦେଶ
ପାଇଁ ନିୟୋଜିତ ।

ହିଂସା ପ୍ରଶୋଦିତ ତରବାରାର ଜୟ ଜୟ ନୁହେଁ ।

ହିଂସାମୂଳକ—ଯେଉଁ କାମର ମୂଳରେ ହିଂସା ଥାଏ ।

କୌଣସି ହିଂସାମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲିପ୍ତ ରହିବା ଏକ
ଦୁଃସ୍ବପ୍ନ ।

ହିଂସାଲୁ—ହିଂସା ସ୍ବଭାବ ଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ହିଂସାଲୁ ବ୍ୟକ୍ତି କାହାରି ହାର ଆଦୃତ ହେଇପାରେ
ନାହିଁ ।

ହିଂସ୍ର—ବଧିକାରକ, ପ୍ରାଣବାଦକ ।

ସିଂହ, ବ୍ୟାଘ୍ର ଆଦି ହିଂସ୍ର ପ୍ରାଣୀ ।

—ନିଷ୍ଠୁର ।

ଖୁଣା ଲେକଟିର ଚେହେରା ବଡ଼ ହିଂସ୍ର ଜଣାପଡ଼ୁଥିଲା ।

ହୁଁସା—ଭାଗ, ଅଂଶ ।

ବ୍ୟବସାୟରେ ତାଙ୍କ ବନ୍ଧୁଙ୍କର ଏକ ଚତୁର୍ଥାଂଶ ହୁଁସା ଅଛି ।

ହୁଁସାଦାର—ସାହାର ଭାଗ ଅଛି, ଭାଗୀଦାର, ଅଂଶୀଦାର ।

ଏ ପାଠକାଳେ ଆଉ ବେଢ଼ି ହୁଁସାଦାର ନାହାନ୍ତି ।

ହୁଁ ହୁଁ—ଦାନ୍ତକୁ ସାମାନ୍ୟ ଖୋଲ ରଖି ଶବ୍ଦ କରି ହସିବା ।

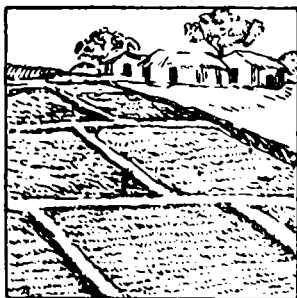
ସାମାନ୍ୟ କଥାରେ ହୁଁ ହୁଁ ହେବା ତାଙ୍କର ସ୍ୱଭାବ ।

ହୁଁହୁଁୟା—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ସାମାନ୍ୟ କଥାରେ ସବୁବେଳେ ହୁଁହୁଁ ହୋଇ ହସୁଥାଆନ୍ତି ।

ହୁକୁ—ନଃଶ୍ୱାସ ବାୟୁ ଠିକ୍ ରୂପ ନିର୍ଗତ ହୋଇ ନ ପାରି ଯେଉଁ ଶବ୍ଦ ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ ।

ହୁଙ୍ଗ—ଅଗ୍ନିମାନ୍ୟ ଆଦି ସେଗର ଉପଶମ ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଏକ ମଧ୍ୟମ ଜାତୀୟ ଗ୍ରନ୍ଥ, ଏହା ଜଗୁ ଗନ୍ଧସୁକ୍ତ ।

ହୁଡ଼—କଥାର ବା ଗୁଣଜମିର ସୀମାବନ୍ଧ ।

ହୁତ—ଉପକାରକ ।

ପ୍ରାତଃ ଭ୍ରମଣ ଶରୀର ପାଇଁ ହୁତ ।

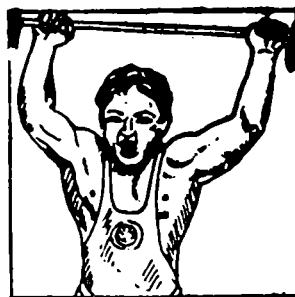
—ମଙ୍ଗଳ ।

ଆମେ ସମସ୍ତଙ୍କର ହୁତ ଚିନ୍ତା କରିବା ଭବିତ ।

ହୁତକଥା—ସଦ୍‌ପରାମର୍ଶ ବା ଉପଦେଶ ।

ଯାହାର ଉଲ୍ଲମ୍ବତ ଜାଣିବାର ଦୁଇ ନାହିଁ ତାକୁ ହୁତକଥା କହିଲେ ଉଚ୍ଚ ଲାଗିବ କିପରି ?

ହୁତକର—ଉପକାରକ, ମଙ୍ଗଳଜନକ ।

ନିୟମିତ ବ୍ୟାୟାମ ଶରୀର ପାଇଁ ବିଶେଷ ହୁତକର ।

ହୁତକାମୀ—ଯେ ହୁତ ଚିନ୍ତା କରନ୍ତି ।

ପିତାମାତା ଆମର ହୁତକାମୀ ଅଟନ୍ତି ।

ହୁତାହୁତ—ଉପକାର ଓ ଅପକାର, ମଙ୍ଗଳ ଓ ଅମଙ୍ଗଳ ।

ରାଗ ସମୟରେ ହୁତାହୁତ ଜ୍ଞାନ ରହେନାହିଁ ।

ହୁତେଷୀ—ହୁତ କାମନା କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଆମର ହୁତେଷୀ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ବୃତ୍ତତା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବା ଭବିତ ।

ହୁତୋପଦେଶ—ମଙ୍ଗଳଜନକ ପରାମର୍ଶ ।

ଗୁରୁତମଙ୍କ ହୁତୋପଦେଶ ପ୍ରତି କର୍ଷପାତ ନ କରି ତାଙ୍କର ଆଜି ଏପରି ଅବସ୍ଥା ହୋଇଛି ।

ହୁନ୍‌ବିନ୍‌ବିନ୍‌—ବିନୟ, ନମ୍ରତା ।

ବହୁତ ହୁନ୍‌ବିନ୍‌ବିନ୍‌ କରି କହିବା ପରେ ସେ ତାଙ୍କୁ ସାମାନ୍ୟ କିଛି ଉଧାର ଦେଲେ ।

ହିନ୍ଦ୍ରାଳ, (ହିନ୍ଦ୍ରାଳ)—ତାଳ ଓ ଗୁଆ ଜାତୀୟ ସମୃଦ୍ଧ
ଉପକୂଳରେ ଜନ୍ମ ଥିବା ଏକ ପ୍ରକାର ବୃକ୍ଷ, ଏହାର
ମୋଟେଇ ଛାୟା ଯାଏ ଆକାଶ ଓ ଉଚ୍ଚତା ୧୩୧୨
ଫାଟ ହୁଏ ।

“ପୋଡ଼ା ତାଳ   ଢଗ ତାଳ,
ହୁଅ ହିନ୍ଦ୍ରାଳ   ଗଣି ବେତାଳ,
                                                 ଗରଷା ବେତାଳ,
ତେବେ ସେ ଘରୋଇ ଅପାତ କାଳ ।”

(ବର)

ହିନ୍ଦ୍ର—ଗରବର୍ଷ, ହିନ୍ଦୁସାନ ।

“ହିନ୍ଦ୍ର ଦେଶରେ ନିଦ ସୀ, ଯିବି ଚନ୍ଦ୍ର ଯକ୍ ହେଁ ।”
—ବିନୟଦେବ

ହିନ୍ଦୀ—ହିନ୍ଦୁସାନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ; ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା
ବ୍ୟବହୃତ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ଶବ୍ଦର ଏକ ସମୂହ ।

ହିନ୍ଦୁ—ସରସ୍ଵତୀ ଆର୍ଯ୍ୟଜାତି ।

ହିନ୍ଦୁସାନ, (ହିନ୍ଦୁସାନ୍)—ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ବାସସ୍ଥାନ;
ଗରବର୍ଷ ।

“ସାବେ ଜାଣିବେ ଆଜ୍ଞା ହିନ୍ଦୋସ୍ତୀ ହମାର ।”
—ଭକ୍ତବେଳ

ହିନ୍ଦୁସାନୀ, (ହିନ୍ଦୁସାନୀ)—ହିନ୍ଦୁସାନ୍ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

—ହିନ୍ଦୁସାନ୍ର ଅଧିବାସୀ ।

ହିମ—ଶିଶିର, କାଳର ।

ପାତଳିକା ରାତିରେ ବାୟୁମଣ୍ଡଳ ତଥାପ ଅତି କମ୍
ହେଲେ ତହିଁରେ ଥିବା ଜଳାୟତ ବାଷ୍ପ ଘନୀଭୂତ ହୋଇ
ହିମ ରୂପରେ ପଡ଼ିବାର ହୁଏ ।

—ବରଫ ।

ଅତି ଉଚ୍ଚ ପର୍ବତଶୃଙ୍ଗମାନଙ୍କରେ ହିମପାତ ଏକ
ନିଦିରିଆ ଘଟଣା ।

ହିମରତ୍ନ—ହେମନ୍ତ ଋତୁ ।

ହିମକଣା—ତୁଷାର, ବରଫର ଅତି ସୁଦ୍ରୁଆଣ ।

ହିମ କଟିବନ୍ଧ—ପୃଥିବୀର ଉତ୍ତର ଗୋଲାର୍ଦ୍ଧରେ
୨୨ $\frac{1}{2}$ ଉତ୍ତର ଅକ୍ଷାଂଶର ଉତ୍ତରକୁ ଏବଂ ଦକ୍ଷିଣ
ଗୋଲାର୍ଦ୍ଧରେ ୨୨ $\frac{1}{2}$ ଦକ୍ଷିଣ ଅକ୍ଷାଂଶର ଦକ୍ଷିଣକୁ
ଥିବା ଶୀତ ପ୍ରଧାନ ଭୂଭାଗ ।

ହିମତ୍, (ହିମତ୍)—ସାହସ ।

ବୈପାରିରେ ନଜର ଦୁଇକୁଳ ଉଛୁଳୁଥିବାବେଳେ
ତହିଁରେ ଯିବା ପାଇଁ ଯିଲବେଳେ ହିମତ୍ ହେଲେ କିପରି ?

ହିମପାତ—ତୁଷାରପାତ ।

ଶୀତପ୍ରଧାନ ଦେଶମାନଙ୍କରେ ହିମପାତ ଫଳରେ
ଧନଶୀବନର ଅନେକ ଛତି ହୋଇଥାଏ ।

ହିମାଂଶୁ—ଶୀତରାଶି, ଚନ୍ଦ୍ର ।

ହିମାଙ୍କ—ଯେଉଁ ତାପମାତ୍ରା ଠାରୁ ଜଳର ତାପ କମ୍
ହୋଇ ତାହା ବରଫରେ ପରିଣତ ହୁଏ ।

ହିଲୋଲି ଆଲୋକନ, ଦୋଳନ, ଇତ୍ୟାଦି
ଦୋଳିବା ।

ପବନର ମୁହଁ ହିଲୋଲି ।

ହିସା, (ହିସା)—ଭାଗ, ଅଂଶ, ହିସା ।

ବାବସାୟତ୍ତରେ ତାଙ୍କର ଅଧା ହିସା ଅଛି ।

ହସାଦାରୁ (ହସ୍ତାଦାରୁ)—ସରଦାର, ପାହାର ଅଂଶ ବା ଭାଗ ଆଦି ।

କାରଖାନାଟିର ହସାଦାରୁମାନଙ୍କ ଦୈନିକ ବସ୍ତ୍ର ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ବୋନସ୍ ପାଉବା ଓ ଓହଲ ଠିକ୍ ହେବାପରେ ଧର୍ମ ଯତ୍ନ ବଦ ହେଲା ।

ହସାବ—ଆୟ ବ୍ୟୟର ବିବରଣୀ ।

ବିଷ୍ଣୁବାବୁ ତାଙ୍କ ସିନେମା ନୋହାମର ହସାବ ଦେଖାଶୁଣା କରନ୍ତି ।

—ରେଟ୍ ।

ବଜାରରେ ଆମ୍ଭ ଜିଲ୍ଲା ସାଥୀରଙ୍ଗା ହସାବରେ ବିକ୍ରି ହେଉଥିଲା ।

—ସମ୍ବଳ, ସମ୍ପର୍କ ।

ରମବାବୁ ମୋର ଭାଇ ହସାବ ହେବେ ।

—ବିଚାର, ବିବେଚନା ।

ପିଲାଟିର ହସାବରେ ତା' ଭାଇଠାରୁ ଅଧିକ ଚୁକିଆ ଲୋକ ଆଉ କେହି ନାହିଁ ।

ହସାବ କିତାବ—ଦେଶୀ ପାଞ୍ଜି ।

ଦାମବାବୁ ପରିବା ଦୋକାନର ବାକି ହସାବ କିତାବ ତୁଟାଇବା ପରେ ଆଉ ସେଠାରୁ ପରିବା ଜିଣୁନାହାନ୍ତି ।

—ହସାବ ବହି, ଯେଉଁ ଖାତାରେ ଆୟ ବ୍ୟୟର ଲେଖାଆଦି ।

ହସାବ ନିକାଶ—ଆୟବ୍ୟୟର ବିବରଣୀ ଛୁଟାଇବା,

ଅଂଶଦାନମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ହସାବ ନିକାଶ ହେବା ପରେ ବ୍ୟବସାୟଟିକୁ ବନ୍ଦକରି ଦିଆଗଲା ।

—ଧାର ବା ବାକୀ ପରିଶୋଧ କରିବା ।

ତେଜସ୍ବି ଦୋକାନରେ ତାଙ୍କର ହସାବ ନିକାଶ କରିବାକୁ ଯେ ଯାଇଛନ୍ତି ।

ହସାବ—ମିତବ୍ୟୟୀ, ଯେ ଅସଥା ଖର୍ଚ୍ଚ କରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ସେ ବେଶ୍ ହସାବ ଲୋକ, ତାଙ୍କୁ ସମ୍ପତ୍ତିର କୋଷାଧ୍ୟକ୍ଷ ରୂପେ ନିଯୁକ୍ତି କଲେ ତାଙ୍କୁ ହୁଅନ୍ତା ।

—ଯେ ଆମ ପଛ ଭାବ ଚିନ୍ତା କାମ କରନ୍ତି ।

ରମବାବୁ ତେଜ ହସାବ ଲୋକ ରୂପେ ଜଣାଶୁଣା; ସେ ସପରି ଟୋଳମାଳିଆ କଥାରେ ମୁଣ୍ଡ ପୁରାଇଲେ କେମିତି ?

ହୁଁ ହୁଁ—ଦାନ୍ତକୁ ଅଳ୍ପ ଦେଖାଇ ଶବ୍ଦ ସହ ହସିବା କାମ ।

ହୁନ—ବର୍ଜନ କରାଯାଇଥିବା, ପରିତ୍ୟାଗ କରାଯାଇଥିବା ।

ସମାଜରେ ବନ୍ଧୁହୁନ ଜୀବନଯାପନ ଏକ ଦଣ୍ଡ ସ୍ବରୂପ ।

—ଶୂନ୍ୟ ।

ମାଛଢ଼ୀନ ଘୋଡ଼ରା ଥାଉପାରେ ମାତ୍ର ନିନ୍ଦୁକ ଢ଼ୀନ
ରା ନିଳିତା କଷକର ।

—ବୁଢ଼ ।

ଏପରି ଢ଼ୀନ ତାବନ ଅପେକ୍ଷା ମୃତ୍ୟୁ ବେଃ
ଶ୍ରେୟସକର ।

ଢ଼ୀନଯାନ—ବୌଦ୍ଧ ଧର୍ମାବଲମ୍ବୀ ଏକ ଗୋଷ୍ଠୀ,
ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ।

ଢ଼ୀରକ—ବହୁମୂଲ୍ୟ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ; ଗୁରୁ ।

ଅଧୁନିକ ଶିଳ୍ପଯୁଗରେ ପଥର କୋଇଲର ଆବଶ୍ୟକତା
ଦୃଷ୍ଟିରୁ ତାହାକୁ ବୃକ୍ଷ ଢ଼ୀରକ କୁହାଯାଏ ।

ଢ଼ୀରକ କୁଶଳ—କୌଣସି ଅନୁଷ୍ଠାନର ପରୀକ୍ଷାବର୍ଷ
ପୂର୍ତ୍ତି ଉପଲକ୍ଷେ ପାଳନ କରାଯାଉଥିବା ଉତ୍ସବ ।

ଢ଼ୀର—ଫୁରକ ।

ମୁର୍ତ୍ତି ସମ୍ବଳପୁରେ ଢ଼ୀର ନିକୁଣ୍ଡିତ ବୋଲି ତାହାର
ନାମ ହାସ୍ୟାତ୍ମକ ଥିଲା ।

—ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବସ୍ତୁ ।

ଗୋପାଳ ଆମ ଶ୍ରେଷ୍ଠାର ପିଲାଙ୍କ ଭିତରେ ଢ଼ୀର
ଖଣ୍ଡେ ।

ଢୁ, (ଡୁଉ)—ହଠାତ୍, ଶୀଘ୍ର, ଝଟତ ।

ପବନ ଦେଉଥିବାରୁ ନିଆଁ ଢୁ କରି ଖଜାଟି ସାର
ବ୍ୟାପିଗଲା ।

ଢୁଏତ—ସମ୍ବଦତଃ ।

ଅତି ଯେପରି ଗରମ ହେଉଛି ସେଥିରୁ ଖୋପଡ଼ୁଛି
ଢୁଏତ ବର୍ଷା ହୋଇପାରେ ।

ଢୁକୁମ—ଆଦେଶ, ଆଜ୍ଞା ।

ହାକିମ ଡକ ନୁହଁନ୍ତି; ଢୁକୁମ ଡକ । (ପ୍ରବଚନ)

—ଅନୁମତି ।

ପ୍ରଧାନଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଢୁକୁମ ନେଇ ପିଲାମାନେ ଖେଳିବାକୁ
ଉଲ୍ଲେ ।

ଢୁକୁଢୁକୁ—ହାଲିପାଲି, କୌଣସି କାମ ନିମନ୍ତେ
ଉଦ୍ବେଗ ପ୍ରକାଶ କରିବା ।

ପିଲାଟି ଯାତ ଦେଖିଯିବ ବୋଲି ସକାଳ ପହରୁ
ଢୁକୁଢୁକୁ ହେଉଛି ।

—ନକ୍ଷିପାଣି ବଞ୍ଚିଯିବାର ଧୀର ଶବ୍ଦ ।

ନଉପାଣି ଢୁକୁଢୁକୁ,
କିଏ ଶୁଣିଗଲା ତଳମାଳକୁ । (ତର)

—ପେରୁର ରବ ।

ହୁକେ—ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ବାଲୁଆମାନଙ୍କର ବୋବାଳ ଖଇ ।

ହୁଗୁଳିବା—ଢିଲ ହେବା ।

ଟାଙ୍ଗିଆର ବେଶ୍ବତି କିଏ ହୁଗାଳ ଦେଇଛି ।

ହୁଗୁଳା—ଢିଲ; ଶିଥିଳ ।

ମୁଦିଟି ଆଙ୍ଗୁଳିକୁ ହୁଗୁଳା ହେଉଛି ।

—ଖାମଗିଆଳ ।

ପିଲଟି କାମଦାମରେ ବଡ଼ ହୁଗୁଳା ।

ହୁଗୁଳାଇବା, (ହୁଗୁଳେଇବା)—ଢିଲ କରିବା ।

କଣ୍ଟାଟି ଏତେ ଟାଣରେ ପିଟାଯାଇଛି ଯେ ତେଣୁ କରି କରି ମଧ୍ୟ ହୁଗୁଳାଇ ହେଉନାହିଁ ।

ହୁକା—ଉଇମାନଙ୍କ ଦ୍ବାରା ତିଆରି ମାଟିଗଦା; ଉଇହୁକା ।

ପୁରଣ କଥା ଅନୁସାରେ ବାଲୁାକି ବହୁଦିନ ଧରି ତପସ୍ୟା କରୁ କରୁ ଉଇ ହୁକାରେ ପରିଣତ ହୋଇଥିଲେ ।

ହୁକାପିଟା—ହୁକାକୁ ପିଟି ଶୁଣି ମାଟିକୁ ଭୂଇଁଉପରେ ଖେଳାଇଦେବା ।

—କୌଣସି ପ୍ରଭେଦ ନ ରଖି ମନମୁଖୀ ଅତ୍ୟାଚାର ଶାସନ କରିବା ।

ଇଂରେଜ ସରକାରଙ୍କ ହୁକାପିଟା ଶାସନ ସହି ନ ପାରି ଆମ ଦେଶର ଲୋକେ ସେମାନଙ୍କୁ ଏ ଦେଶରୁ ହଟାଇବା ପାଇଁ ଏକତ୍ର ହୋଇ ଆନ୍ଦୋଳନ କଲେ ।

ହୁକାର—କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ବଳ ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ସମୟରେ ‘ହୁ’ ଶବ୍ଦ ।

—ସୋଭାର ଖରଇ ସୂଚକ ଗର୍ଜନ ।

ମହାଶବ୍ଦେ ସୁଦୂର ବାରମାନଙ୍କ ହୁକାର ଶବ୍ଦରେ ମେଦିନୀ କମି ଉଠୁଥିଲା ବୋଲି ପୁରାଣରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଅଛି ।

ହୁକିବା—ଟିକିଏମାତ୍ର ଦୋହଲିଯିବା, ଏପଟ ସେପଟ ହେବା ।

ଉତ୍ତଳ ବସ୍ତାଟି ଏତେ ଓତନିଆ ହୋଇଛି ଯେ ପିଲଟି ନେବା ତ ଦୂରର କଥା ତା’କୁ ହୁକାଇ ପାରିଲା ନାହିଁ ।

ହୁଟ୍—ବେଶାତିର ଦେଖାଇବା ।

ପିଲଟି ଏତେ ଶାନ୍ତ ଯେ ହୁଟ୍ ବୋଲି କାହାକୁ କହିବାର କେହି କେବେ ଶୁଣିନାହିଁ ।

ହୁଡ଼ା—ପୋଖରୀ, ବୁଝମି ଆଦି ବୁଝପଟେ ଥିବା ବନ୍ଧ ।

ହୁଡ଼ିବା—ଝୁଲ କରିବା ।

ଠିକ୍‌ଟି ଆଦୌ ନ ହୁଡ଼ି ଗାତଟିକୁ ମୂଳରୁ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଠିକ୍‌ଭାବେ ଗାଢ଼ପାରିଲେ ।

—ବେଶାଢ଼ର ଶ୍ରବ ଦେଖାଇବା, ଗାଳିଦେବା ।

ସେ ତାଙ୍କ ଗାତନରେ କାହାଣୀକୁ ହୁଡ଼କରି ପଢ଼ିବେ ମଧ୍ୟ କହିନାହାନ୍ତି ।

ହୁଣ୍ଡା—ଅପାଠୁଆ, ମୁର୍ଖ ।

—ବୁଦ୍ଧିହୀନ, ନିରୁଦ୍ଧିଆ ।

ଠିକ୍‌ଟିକୁ ସରୁଦେଲେ ହୁଣ୍ଡା, ହୁଣ୍ଡା ଭୋଲି କହିଲେ ସେ ସତରୁ ସତ ହୁଣ୍ଡା ହୋଇଯିବ ଯିନା ।

ହୁଣ୍ଡାମି—ହୁଣ୍ଡାପଣ, ହୁଣ୍ଡାପଣିଆ ।

ହୁଣ୍ଡାମୂଳ—କୌଣସି କନପକୁ ଓଢ଼ନ ଆଦି ମାପ କରି ନ ଯାଇ ଘର ଠିକ୍ କରାଯିବା ।

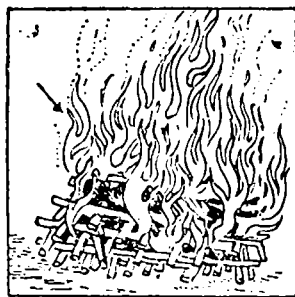
ମଫସଲର ଛାତ ଡାହାଣରେ ଅନେକ ସମୟରେ ପରିପତ୍ତିବା ଛୁଡ଼ି ନିଆ ଘର ଛିଆବରେ ହୁଣ୍ଡା-ମୂଳରେ ଘଣ୍ଟି ହୁଏ ।

ହୁଡ଼ାଣ—ହୁଡ଼ାଣ, ବୁଦ୍ଧିବାଟ ନ ଦିଶିବା ।

ବୁଡ଼ାଟିର କେହି ସାହାଜରସା ନ ଥିବାରୁ ହା'ହୁଡ଼ାଣରେ ଦିନ କାଟିଛି ।

ହୁଡ଼ାଣନ—ଅଗ୍ନି ।

ହୁଡ଼ା—ଗପରସୀମାନେ ପିନ୍ଧୁଥିବା ପୋଷାକରେ ଲଗୁଥିବା ଧାତୁ ଫଳକ ।

ହୁନ—ପନ ସମ୍ପର୍କ ।

ଘରେ ଏବେ କ'ଣ ହୁନ ଅଛି ଯେ ଭୋର ଆସି ନେଇଯିବ ?

ହୁନ୍ଦର—କୌଶଳ ।

ଘମବାହୁଣ୍ଡ କ'ଣ ହୁନ୍ଦର ଘୋର କେତାଣି, ଅତିଛା ଲୋକ ଦି ଆଲ୍ଲ ସମୟରେ ତାଙ୍କର ଆପଣାର ହୋଇପାରିବ ।

ହୁ ବେଗେ—ହଠାତ୍, ଅଚାନିକା, ତରୁଣଶାଳ ।

କିଛି ନ ବୁଝି ନ ଶୁଣି ଦୁଇପଟର କଳି ମେଣ୍ଟାଇବା
ପାଇଁ ହୁ ବେଗେ ଗୋଟାଏ ମତାମତ ଦେବା ଠିକ୍
ହେବ ନାହିଁ ।

ହୁମ୍‌ହୁମ୍—ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପିଲାମାନେ ହୋଡ଼ାହୋଡ଼ି,
ଖେଳାଖେଳି, ପାଟିକୁଣ୍ଡ କରି ଉତ୍ସୁକାଉଥିବା ଶବ୍ଦ ।

ଫିଲମାନଙ୍କ ହୁମ୍‌ହୁମ୍‌ରେ ଶାନ୍ତିରେ ଚିକିତ୍ସା ଦିଆଯିବା
ମଧ୍ୟ କଷ୍ଟକର ।

ହୁରି—ଉଜ୍ଜ୍ୱଳରେ ଡାକ ପକାଇବା ।

ଫିଲ୍ମଟି ତରଳ ହୁଇ ଛାଡ଼ିଥିଲା ।

—ପ୍ରସଙ୍ଗ ହୋଇଯିବା, ଜଣାଶୁଣା ହୋଇଯିବା ।

ଗାଁ ମୁଣ୍ଡ ପଡ଼ିଆରେ ସରା ହେବ ବୋଲି ଭାରିଆଡ଼େ
ହୁଇ ପଡ଼ିଯାଇଛି; ଏବେ ସରା ସ୍ଥାନ ବଦଳାଇଲେ
ହେବ କିପରି ?

ହୁରୁଡ଼ାଇବା—ଗାଈ ଗୋରୁ ଆଦି ପଶୁମାନଙ୍କୁ
‘ତଡ଼ିବା, ଖେଦିବା ।

ବାଟ ମଝିବାରେ ହୁରୁଡ଼ାଇ ଦେବାରୁ ଗାଈ ସବୁ
ଧାନ ବିଆରିରେ ପଡ଼ିଗଲେ ।

ହୁରୁମା—ଅଜାତୁଆ, ବୁଝାସୁଝା ନ କରି କୌଣସି
କାମ କରିବା ।

ଯେ କୌଣସି କାମ ହୁରୁମା ଭାବରେ କଲେ ତାହା
ଭଣ୍ଡୁର ହେବା ସାର ହେବ ।

ହୁଲସ୍ତୁଲ୍—କୋଳାହଳ, ହଟ୍‌ଗୋଳ ।

କୌଣସି ଆତତାୟୀର ବୁଲିରେ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ
ହୋଇଥିବା ସମୟର ପହଞ୍ଚିବା ମାତ୍ରେ ସରକାରରେ
ହୁଲସ୍ତୁଲ୍

ହୁଲହୁଲା, (ହୁଲହୁଲୀ)—କୌଣସି ଶୁଭକାର୍ଯ୍ୟରେ
ହୁଁ ଲେକମାନେ ଜିଉହାର ପାଟିରେ ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିବା
ଶୁଭସୂଚକ ଏକ ସ୍ୱର ।

ଆଗେ ଯେ କୌଣସି ପୂଜା ପାର୍ବତୀରେ ହୁଁ ଲେକ-
ମାନଙ୍କ ହୁଲହୁଲୀରେ ଘରଦାର, ଗାଆଁ ଦାଣ୍ଡ କମି
ଢେଉଥିଲା ।

ହୁଲା—ନିଆଁର ଶିଶୁ, ନିଆଁଧାସ ।

ଘରପୋଡ଼ି ସମୟରେ ପବନ ହେବାରୁ ନିଆଁ ହୁଲା
ସବୁ ଭାରିଆଡ଼େ ବିଛାଡ଼ି ହୋଇ ପଡ଼ିଲା ।

—କୁଟା, ନଡ଼ିଆ କଳା ଆଦିରେ ଚିଆର ମସାଲ ।

ହୁଲାଇବା—କୁକୁର ଆଦି କେତେକ ଜନ୍ତୁକୁ କାହାରିକୁ
ଆମ୍ଭମଣି କରିବାପାଇଁ ଲଗାଇବାଦେବା ।

ଘେନି ପକ୍ଷରେ କୁକୁରକୁ ହୁଲାଇ ଦେବାମାତ୍ରେ
ସେ ଧାଇଁ ଧାଇଁ ତା' ଉପରେ ଲାଞ୍ ଦେଲା ।

ହୁଲି—ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଡଙ୍ଗା, ମାବୁଆ ।

ଏତେବୃଦ୍ଧ ଲୋକ ଏକାଧରରେ ହୁଲିଟିରେ ନଈ
ପାର ହୋଇପାରିବେ କେମିତି ?

ହୁଲିଆ—ଜେଲ ବା ହାଜରରୁ ଖସି ପଳାଇ ଯାଇଥିବା
ଆସାମୀକୁ ଖୋଜି ଧରି ଆଣିବା ପାଇଁ ଘୋଷଣା ।

ହୁସିଆର—ସାବଧାନ, ସତର୍କ ।

ଝଟ ଡୋଂଫାନ ହେବ ବୋଲି ଲୋକଙ୍କୁ ପୂର୍ବରୁ
ହୁସିଆର କରି ଦିଆଯାଇଥିବାରୁ ଅନେକ ଲୋକ
ରକ୍ଷା ପାଇଗଲେ ।

—ଯେଉଁ ଲୋକ ଆଗପଛ ଚନ୍ଦ୍ରାକର କାମ
କରନ୍ତି ।

ହୁସିଆର ଲୋକ ବିପଦ ଆପଦରେ ପଡ଼ିବା ବହୁତ
କମ୍ ଦେଖାଯାଏ ।

ହୁସିଆର — ସାବଧାନତା, ସତର୍କତା ।

କାମଟିକୁ ବେଶ୍ ହୁସିଆରରେ କରିବାକୁ ହେବ
ନବୁବା ବିପଦର ସମ୍ଭାବନା ଅଛି ।

ହୁହୁ—ନଆଁ ର ତେଜ ।

ହୁହୁ କରି ଜଳେ ଅଗ୍ନି ପୂତର ସଂଯୋଗେ,
ହୁତ କୋହ ବଢ଼ିଉଠେ ବୃଥା ଅପବାଦେ ।

ହୁନ, (ହୁନ)—ଏକ ପ୍ରାଚୀନ ମଙ୍ଗୋଲ୍ଯୁ ଜାତି ।

ହୁନମାନେ ଅନ୍ୟ କେତେକ ପ୍ରାଚୀନ ଆକ୍ରମକାରୀ
ଜାତିଙ୍କ ପରି ବାରମ୍ବାର ଭାରତକୁ ଆକ୍ରମଣ
କରିଥିଲେ ।

ହୁତକମ୍ପ (ନ)—ହୃଦୟର କମ୍ପନ, ଛୁତ ଥରି-
ଉଠିବା ।

ଏପରି ନିର୍ମମ ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ ଦେଖି କାହାର ହୁତକମ୍ପ
ଜାତ ନ ହେବ ?

ହୃତସ୍ପନ୍ଦନ—ହୃତପିଣ୍ଡରେ ରକ୍ତର ଚଳାଚଳ ହେବୁ
ଜାତ ହେଉଥିବା ସ୍ପନ୍ଦନ ।

ତାଙ୍କର ହୃତସ୍ପନ୍ଦନ ବନ୍ଦ ହୋଇଥିବା ଦେଖି ତାଙ୍କର
ତାଙ୍କୁ ମୃତ ବୋଲି ଘୋଷଣା କଲେ ।

ହୁତ—ଗୁରୁ ହୋଇଥିବା ।

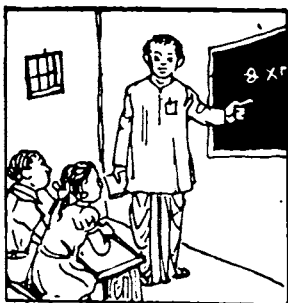
ହୁତ ସମ୍ପତ୍ତି ଫେରି ପାଇବା ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ପୋଲିସ୍
ସାହାଯ୍ୟ ନେବାକୁ ହେଲା ।

—ହଜିଯାଇଥିବା, ବିସ୍ମୃତ ହୋଇଥିବା ।

“ଓଠ କଙ୍କାଳ, ଛିଡ଼ା ଶୁଙ୍ଖଳ,
ଜାଗ ଦୁର୍ବଳ ଆଜି ।

ଉଠୁ ଗତ ଗୌରବ, ହୁତ ଗୌରବ
ମୃତ ଗୌରବ ରହି ।”

ହୃଦ୍‌ବୋଧ—ବୁଝିପାଇ ମନର ସନ୍ଦେହ ଦୂରହେବା ।

ଅଧ୍ୟାପନା ସମୟରେ ପିଲାମାନଙ୍କ ହୃଦ୍‌ବୋଧ ହେଲେଉଳି ଉଦାହରଣ ଦେବାପାଇଁ ଶିକ୍ଷକ ଯତ୍ନ କରନ୍ତି ।
ତୀର୍ଥ ସମୟ ଧରି ବୁଝାଇବା ପରେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ହୃଦ୍‌ବୋଧ ହେଲାନାହିଁ ।

ହୃଦ୍‌ଶ୍ରେଣୀ—ହୃଦ୍‌ପିଣ୍ଡର ଶ୍ରେଣୀ ।

ପୂର୍ବାପେକ୍ଷା ଆଜିକାଲି ବହୁଲେକ ହୃଦ୍‌ଶ୍ରେଣୀରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହେବା ଦେଖାଯାଉଛି ।

ହୃଦ—ହୃଦୟ, ଚିତ୍ତ ।

କର୍ମେ ଜୀବୀ ନର   କର୍ମ ହିଁ ଇଶ୍ଵର
କର୍ମେ ରଖି ସଦା ଧ୍ୟାନ,
ହୃଦରେ ନ ଧର   ଶେତ ଅବା ତର
ଦିଅ କର୍ମେ ସଦା ମନ ।

ହୃଦୟ—ହୃଦ୍‌ପିଣ୍ଡ; ଶରୀରରେ ରକ୍ତ ସଞ୍ଚାଳନ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ଏକ ଯନ୍ତ୍ର ।

—ସ୍ନେହ, ପ୍ରେମ, ଦୟା, କ୍ଷମା ଆଦି ଆବେଗର କଳ୍ପିତ ସ୍ଥାନ ।

ହୃଦୟ ନ ଥିବା ଲୋକ ଏବେ ନିଷ୍ଠୁର ହୋଇ ପାରନ୍ତି ।

—ପ୍ରେମ୍ୟ ।

ଏପରି ଅମାନୁଷିକ କାଣ୍ଡ ଦେଖି କେଉଁ ଲୋକ ହୃଦୟ ଧରି ରହିପାରିବ ?

ହୃଦୟଙ୍ଗମ—ବୋଧଗମ୍ୟ, ଉତ୍ତମରୂପେ ବୁଝି-ପାରିବା ।

ବହୁତ ବୁଝାଇବା ପରେ ପିଲାଏ ବିଷୟଟିର ସାରମର୍ମ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିପାରିଲେ ।

ହୃଦୟସ୍ପର୍ଶ—ହୃଦୟରେ ଆବେଗ ସୃଷ୍ଟିକାରୀ, ମନଃସ୍ପର୍ଶୀ ।

ନାଟକଟିରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଭିନେତାଙ୍କ ଅଭିନୟ ବେଶ୍ ହୃଦୟସ୍ପର୍ଶୀ ହୋଇପାରିଥିଲା ।

ହୃଷ୍ଟ—ଆନନ୍ଦିତ ।

ପରୀକ୍ଷାରେ କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥିବାର ସମ୍ବାଦ ପାଇ ଗମ ଅତ୍ୟନ୍ତ ହୃଷ୍ଟ ହେଲା ।

ହୃଷ୍ଟଚିତ୍ତ—ଯାହାର ହୃଦୟ ଆନନ୍ଦିତ ।

ହୃଷ୍ଟଚିତ୍ତରେ ପିତାମାତାଙ୍କ ଆଦେଶ ପାଳନ କରିବା ଆମର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।

ହୃଷ୍ଟପୁଷ୍ଟ—ମୋଟାସୋଟା ।

ନିୟମିତ ପତ୍ର ନିଆଯାଉଥିବାରୁ ଗଛପତ୍ତିକ ବେଶ୍ ହୃଷ୍ଟପୁଷ୍ଟ ହୋଇଛନ୍ତି ।

—ପ୍ରୟୁକ୍ତି ଓ ସ୍ଥୁଳକାୟ ।

ହୁଣ୍ଡୁହୁଣ୍ଡୁ—ପ୍ରଣବରେ ଖୁସି, ଆନନ୍ଦ ହେବା ଓ
ପରସ୍ପରରେ ବଣି ହୁଏ ହେବା ।

ଏପରି ହୁଣ୍ଡୁହୁଣ୍ଡୁ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପାଖରେ କାମ କରିବା
ଭାବି କଷ୍ଟକର ବ୍ୟାପାର ।

ହେ—କାହାରିକୁ ସମ୍ବୋଧନ କରିବା ସୂଚକ ଶବ୍ଦ ।

ହେଇ—କୌଣସି ବସ୍ତୁ ବା ଲୋକକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରିବା
ସୂଚକ ।

ହେଇ ସାର୍ ଆସିଲେଣି ।

—ଏହିପରି, ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ, ଅତିଶୀଘ୍ର ।

ମୁଁ ଯାଉଛି; ହେଇ ଫେରିବି ବୋଲି ଜାଣ ।

—ଏକାଠି କରି, ମୋଟ କରି ।

ମୋ ପାଖରେ ସବୁ ହେଇ ପକ୍ଷଗତି ଟଙ୍କା ମାତ୍ର
ଅଛି ।

ହେଇଟି—ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ବସ୍ତୁକୁ ବା ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ
କରିବା ସୂଚକ ।

ହେଇଟି, ବାପା ବିଲରୁ ଫେରିଲେଣି ।

—ସାବଧାନ କରାଇବା ସୂଚକ ।

ହେଇଟି; ମୋତେ ଚିତାଇଲେ ତା'ର ଫଳ ତୁମକୁ ହିଁ
ଭେରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ହେଉଡ଼ି—ହାକୁଟି, ତକାର ।

ଭେଜନ ପରେ ତୁମ୍ଭ ହୋଇ ସେ ବସି ହେଉଡ଼ି
ମାରୁମାରୁ ସେଇଠି ଘୁମେଇ ପଡ଼ିଲେ ।

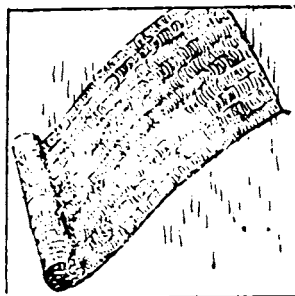
ହେଉହେଉ—ହେବା ପୂର୍ବରୁ, କାମଟିଏ ଶେଷହେବା
ଆରମ୍ଭ ।

ବୋ ଖୁବ୍‌ହେଉ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତ କରି ଫେରି
ଆସିବି ।

—କୌଣସି କାମ ହେଉଥିବା ସମୟରେ ।

ତୁମେ ତୁହେଁ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଉହେଉ ମୁଁ ଗାଧୋଇ
ପଡ଼ିବି ।

ହେଁସ—ବେରୁହାଁ ନାମକ ଏକପ୍ରକାର ଚୂଣରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ
ମସିଣା, ମୁନ୍ଦର ।

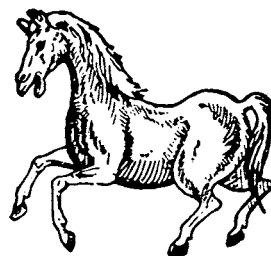

ଗାଁମାନଙ୍କରେ ବହୁତ ଲୋକେ ହେଁସକୁ ବିକ୍ରୟ
ରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି ।

ହେଁ ହେଁ—ଉଚ୍ଚ ହସ ଧ୍ବନି ।

ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଠାରୁ ମଜା କଥାଟି ଶୁଣି ପିଲାଏ ହେଁ ହେଁ
ହସିପକାଇଲେ ।

—ଦୋଡ଼ାର ହେଁସା ।

ହେଁ ହେଁଇଆ—କଥା କଥାକେ ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଉଚ୍ଚ
ସ୍ବରରେ ହସି ପକାଏ ।

ବୟସ ବେଶୀ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର
ହେଁ ହେଁଇଆ ହସର ଯାଇନାହିଁ ।

ହେଁହେଁ ଫେଁଫେଁ—ଉଚ୍ଚସ୍ବରରେ ହସିବା ଓ କଥା
କହିବା ।

ଗୁରୁଜନଙ୍କ ଆଗରେ ସଦାବେଳେ ହେଁହେଁ
ଫେଁଫେଁ ହେବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ।

ହେଙ୍ଗାମା—ଗୋଳମାଳ, ମାଡ଼ଗୋଳ ।

ସାମାନ୍ୟ କଳିରୁ ଦଙ୍ଗା ହେଙ୍ଗାମା ସୃଷ୍ଟି କରିବା
ମୂର୍ଖ ଲୋକଙ୍କ ଲକ୍ଷଣ ।

ହେଙ୍ଗୁ (ହିଙ୍ଗୁ)—ଜୀବ ଗନ୍ଧସୂକ୍ତ ଏକ ଜାତୀୟ
ମସଲ ।

ହେଜ—ସୁରଣ ।

ତୁମକୁ ଆଜି ବହିତ ଫେରାଇ ଦେଇ ବୋଲି କହିଥିବା
ବୁଦ୍ଧି ହେଜ ନ ଥିଲା ।

ହେଜବା—ଭୁଲିଯାଇଥିବା ବସ୍ତୁକୁ ମନେ ପକାଇବା ।

ହେଟା—ଗଧୁଆ, ଏକଜାତୀୟ ହିଂସ୍ର ପ୍ରାଣୀ ।

ହେଟିବା, (ହେଣ୍ଟିବା)—କଥା ନ ମାନିବା, ଅବଜ୍ଞା
କରିବା ।

ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଉପଦେଶକୁ ହେଟିବା ପିଲାଟି ପକ୍ଷରେ
ଆଦୌ ଉଚିତ ହୋଇନାହିଁ ।

ହେତା—ଜାଗିର ଜମି ।

ଆଗକାଳରେ କୋଠିଆ, ମୂଲିଆମାନଙ୍କୁ କିଛି ଜମି
ଦିନା କରରେ ବସି ଖାଇବା ପାଇଁ ଦିଆଯାଉଥିଲା ।
ତାହାକୁ ହେତା ଜମି ବୋଲି କୁହାଯାଉଥିଲା ।

ହେତାଇବା—ସୁରଣ କରାଇଦେବା; ମନେପକାଇବା ।

ହେତୁ—କାରଣ ।

ଶାରୀରିକ ଅସୁସ୍ଥତା ହେତୁ ସେ କାମଟିକୁ ଶେଷ
କରିପାରି ନାହାନ୍ତି ।

—ଅଭିପ୍ରାୟ, ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ।

ତୁମର ଏଠାକୁ ଆସିବାର ହେତୁ କ'ଣ ?

—ସୁରଣ ।

୧୯୪୨ ମସିହା ଅଗଷ୍ଟ ଆନ୍ଦୋଳନ କଥା ତାଙ୍କର
ପୁରସ୍କୃତି ହେତୁ ଅଛି ।

ହେପାଜତ, (ହିପାଜତ)—କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ଯତ୍ନସହ
ସାଇତିବା ।

ମୋ ରେଡିଓଟି ତାଙ୍କ ହେପାଜତରେ ବେଶ୍
ଯତ୍ନରେ ଅଛି ।

—ଜମା ।

ହେମ—ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ, ସୁନା ।

ହେମ ହରିଷାଟିକୁ ଧରି ଆଣିବା ପାଇଁ ସୀତା ରାମଙ୍କ
ନିକଟରେ ଅଳି କଲେ ।

—ହିମ, ବରଫ, ଭୃଷାର ।

ହେମ କାକର—ବରଫ ପରି ଅତି ଥଣ୍ଡା ।

ହେମନ୍ତ—ବର୍ଷର ଏକ ଋତୁ, ହିମ ଋତୁ ।

ହେମାଙ୍ଗ—ଯାହାର ଶରୀର ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ ସଦୃଶ; ସୁନାପରି
ଗୋରୁ ଦେହ ।

ହେମାଳ—ଥଣ୍ଡା ।

ଏ ବର୍ଷ ଶୀତ ଋତୁରେ ବେଶ୍ ହେମାଳ ପଡ଼ିଥିଲା ।

ହେମାଳିଆ—ଯାହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଥଣ୍ଡା ବା ଶୀତଳ ।

ତୁମର ଦେହ ହାତକୁ ବେଶ୍ ହେମାଳିଆ
ଜଣାପଡ଼ୁଛି ।

ହେୟ—ଭୁକ୍ତ ।

ଆମେ ସମସ୍ତେ ସମାନ, କାହାରି ପ୍ରତି ହେୟଭବ
ପୋଷଣ କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ।

ହେଉକା—ପ୍ରଭୃତି, ଇତ୍ୟାଦି ।

ସନ, ତେଜିବ, ଗାତା, ଯାଉତା ହେଉକା ଛୁଳକୁ ବାହାରିଲେଣି । ତୁମେ କେତେବେଳେ ବାହାରିବ ?

ହେଲା—କୌଣସି କାମ ଯଥା ସମୟରେ ନ କରି ପକାଇ ରଖିବା, କାମ ଦାମ କରିବାରେ ତିଲ ପଶିଆ ।

ଝିଅଟି ପଢ଼ାପଢ଼ିରେ ବହୁତ ହେଲା କରୁଛି ।

ହେମ—ବରଫ ବା ତୁଷାରରୁ ମୁଣ୍ଡି ହୋଇଥିବା ।

—ତୁଷାର ଦ୍ଵାରା ଆକ୍ରାନ୍ତ ।

—ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ ବସିଷ୍ଠ ।

ହୋ—ସମ୍ବୋଧନ କରିବା ବା ଡାକିବା ସୂଚକ ।

—ଏକଜାଣସ୍ଵ ଆଦିବାସୀ କଥିତ ଭାଷା ।

—କାରଣ ନ ବୁଝି କୌଣସି କାମରେ ଲାଗିଯିବା ।

ଗୋଟାଏ ହୋ ରେ ଗାଁବାଲ ସମସ୍ତେ ପଡ଼ିଆଟିକୁ ଭୁଷ କରିଦେଲେ ।

ହୋଟେଲ୍—ସାଧାରଣ ଭୋଜନାଳୟ, ଯେଉଁଠାରେ ଲୋକେ ପଇସା ଦେଇ ଖାଆନ୍ତି ।

ଅତିକାଳି ହୋଟେଲ୍ ପରିଭ୍ରମଣ ସମୟରେ ଉଚିତର ତାଲିମ ଦିଆଯାଉଛି ।

ହୋମ—ଯଜ୍ଞ ।

ହୋମିଓପାଥି—ଲକ୍ଷଣ ଅନୁଯାୟୀ ରୋଗର ଏକ-ପ୍ରକାର ଚିକିତ୍ସା ପଦ୍ଧତି ।

ହୋର—ହୋ ହଲ୍ଲୀ ।

ଦୋଳ ପଟ୍ଟରେ ଅବର, ରଜ ଆଦି ଲଗାଇବା ଉତ୍ସବ ।

ହୋଲି, (ହୋଲ୍)—ଦୋଳ ପଟ୍ଟରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ଫଗୁ ଖେଳ ଓ ଅଗ୍ନିଉତ୍ସବ ।

ହୋ ହା—ବହୁତ ଲୋକ ମିଳି ପାଟିତୁଣ୍ଡ କରିବା ଦ୍ଵାରା ଯେଉଁ ଶବ୍ଦ ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ ।

ହୁ, ଦ—ସ୍ଥଳଭାଗ ଦ୍ଵାରା ବେଷ୍ଟିତ ଏକ ବିଶ୍ରୀର୍ଣ୍ଣ ଜଳଭାଗ ।

ଚିଲିକା ଓଡ଼ିଶାର ବୃହତ୍ତମ ହୁ, ଦ ।

ହୁ, ସ୍ତ—ଲତ୍ତ ।

—ଶୁଦ୍ଧ, ଶ୍ଵେତ ।

—ଝଟ, ବାଙ୍ଗର, ଗେଡ଼ା ।

ହୁ, ସ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ—ଲତ୍ତ ଉତ୍ତାରଣ ସୂକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ ।

ଯଥା : ଅ, ଆ, ଇ, ଈ, ଉ, ଊ, ଋ, ୠ, ଏ, ଐ, ଓ, ଔ ।

ହ୍ରାସ୍—କ୍ଷୟ ହେବା, କମିଯିବା ।

ଚିକିତ୍ସା ବିଜ୍ଞାନର ଉନ୍ନତି ଫଳରେ ପୂର୍ବାପେକ୍ଷା ମୃତ୍ୟୁ ହାର ହ୍ରାସ ପାଇଛି ।

ହେ, ସା—ଦୋଷାର ହେଁ ହେଁ ଗନ୍ଧ ।

ହେ, ଆରବେ ଯୁଦ୍ଧଭୂଇଁ ହେଲ ପ୍ରକମିତ ।

କ୍ଷଣ—ମୁହୂର୍ତ୍ତ ସମୟ, ଏକ ସେକେଣ୍ଡର ପାଞ୍ଚଭାଗରୁ ଚାରିଭାଗ ସମୟ ।

ତୁମେ ଏଠାରେ ଅପେକ୍ଷା କରିଥାଅ, ମୁଁ ଗୋଟିଏ କ୍ଷଣରେ ଫେରିଆସୁଛି ।

—ସମୟ ।

ବହୁକ୍ଷଣ ଧରି ତୁମକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ହେଲା; ସେଥିପାଇଁ ମୁଁ ଦ୍ଵାଷିତ ।

—ସୁଯୋଗ ।

ଘିଲଟି ହାତରୁ କୁଆଟି ଘିଠା ଖଣ୍ଡକ କ୍ଷଣ ଦେଖି ଝାମ୍ପିନେବ ବୋଲି ବସିଛି ।

କ୍ଷଣକାଳ—ଖୁବ୍ କମ୍ ସମୟ, ମୁହୂର୍ତ୍ତମାତ୍ର ସମୟ ।

ସେ ଏଠାରେ କ୍ଷଣକାଳ ମାତ୍ର ଅପେକ୍ଷା କରି ଫେରିଗଲେ ।

କ୍ଷଣକେ—ଅଳ୍ପ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ।

ମୁଁ ମନ୍ଦିରରୁ କ୍ଷଣକେ ଫେରି ଆସିବି ।

—ବର୍ତ୍ତମାନ, ଏହିକ୍ଷଣି ।

କ୍ଷଣକେ ଅଛି, କ୍ଷଣକେ ନାହିଁ,
ଏହା କି ବିକଳ ହୃଦୟରେ ଭାବ ।

କ୍ଷଣକୋପୀ—ସାମାନ୍ୟ ଜ୍ଞାତରେ ମୁହୂର୍ତ୍ତକରେ ସେ ଗୁଣିଯାଆନ୍ତି ।

କ୍ଷଣକ୍ଷଣ—ବାରମ୍ବାର ।

ଘିଲ ଚିନର ସେ ଧୂଳି ଖୋଳ କଥା,
କ୍ଷଣ କ୍ଷଣ ମନେ ଦିଏ ଆଣି ବ୍ୟଥା ।

କ୍ଷଣକନ୍ୟା—କର୍ତ୍ତବ୍ୟାନ୍, କୃତ୍ତା ।

ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀ ଜଣେ କ୍ଷଣକନ୍ୟା ମହାମାନବ ରୂପେ ପାର ପୃଥିବୀରେ ବିଦିତ ।

କ୍ଷଣପ୍ରଭା—ବିଦ୍ୟୁତ୍, ବିଜୁଳି; ଯାହାର ପ୍ରଭା କ୍ଷଣସ୍ଥାୟୀ ।

କ୍ଷଣଭଙ୍ଗୁର—ଅତି ଅଳ୍ପସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଯାହା ନଷ୍ଟହୁଏ ବା ବିନାଶ ପ୍ରାପ୍ତହୁଏ ।

ମାନବ ଜୀବନ ଜଳର ବୁଦ୍‌ବୁଦ ସରୁ ସରୁ କ୍ଷଣଭଙ୍ଗୁର ।

କ୍ଷଣସ୍ଥାୟୀ—ଅଳ୍ପସମୟ ପାଇଁ ଯାହା ରହେ ।

କ୍ଷଣସ୍ଥାୟୀ ଅଟେ ଏଇ ମାନବ ଜୀବନ,
କି' କାରଣେ କରେ ସେହୁ ବୃଥା ଆଶାକନ ?

କ୍ଷଣେ—ଏକ ମୁହୂର୍ତ୍ତ, କ୍ଷଣମାତ୍ର ।

“ରହ ରହ କ୍ଷଣେ ବାନ୍ଧାଯ ଶକଟ,
ଦେଖିବି ତିଳିକା ଖୁରୁ ଚିତ୍ରପଟ ।”

—ଗୋପବନ୍ଧୁ

କ୍ଷଣେ କ୍ଷଣେ—ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ।

“ପଞ୍ଚର ବିହଙ୍ଗ ଯଥା ଶବେ କ୍ଷଣେ କ୍ଷଣେ ।”

—ବିଧାନାଥ

କ୍ଷତ—ଆଘାତ ।

ସାମାନ୍ୟ ନଖ କ୍ଷତଟି ଏଡ଼େବଡ଼ ଘା'ରେ ପରିଣତ
ହୋଇଛି ।

—ଘା' ।

ପୁରାତନ କ୍ଷତ ଭଲ ନ ହେଲେ କ୍ୟାନ୍‌ସରରେ
ପରିଣତ ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ଥାଏ ।

କ୍ଷତବିକ୍ଷତ—ଶୃଙ୍ଖିଆ ଖାବୁର ।

ଘୁଅକୁ କ୍ଷତବିକ୍ଷତ ଅବସ୍ଥାରେ ଫେରିଥିବାର ଦେଖି
ମା' ମୁର୍ଚ୍ଛାହୋଇ ତଳେ ପଡ଼ିଗଲେ ।

କ୍ଷତି—ହାନି, ଲୋକସ୍ତାନ ।

ବେପାର ବସିତରେ ଲାଭ କ୍ଷତି ବଢ଼ିଥାଏ ।

—ନାଟ, ନଷ୍ଟ ହୋଇଯିବା ।

ଚତ ପୂର୍ଣ୍ଣିକାତ୍ୟାରେ ଏ ଅଞ୍ଚଳରେ ଅନେକ ଧନ-
ଜୀବନର କ୍ଷତି ଘଟିଥିଲା ।

କ୍ଷତିକର, (କ୍ଷତିକାରକ), (କ୍ଷତିଜନକ)—ଯାହାହାରା
କ୍ଷତି ହୁଏ ।

ଯେ କୌଣସି ମାଦକ ଦ୍ରବ୍ୟ ଶରୀର ପକ୍ଷେ
କ୍ଷତିକାରକ ।

କ୍ଷତିପୂରଣ—ଲୋକସ୍ତାନ ବା ହାନିକୁ ଭରଣା
କରିବା ।

ଅସାବଧାନତା ହେତୁ ସେ ପାଠାଗାରର ବହିଟି
ହଜାଇ ଦେଇଥିବାରୁ କ୍ଷତିପୂରଣ ସବୁଠାରୁ ତାଙ୍କୁ
ଜୋରିମାନା ଦେବାକୁ ହେଲା ।

କ୍ଷତ୍ରିୟ, (କ୍ଷତ୍ରିୟ), (କ୍ଷତ୍ରି)—ପ୍ରାଚୀନ ହିନ୍ଦୁସମାଜରେ
ପ୍ରଚଳିତ ଗୁରୁବର୍ଣ୍ଣ (ଜାତି) ମଧ୍ୟରୁ ଦ୍ୱିତୀୟ ବର୍ଣ୍ଣ,
ଯୋଦ୍ଧାଜାତି ।

କ୍ଷତ୍ରିୟ ମାନଙ୍କ ବୀରତ୍ୱ ଯୋଗୁଁ ସେମାନଙ୍କୁ
ଅତୀତରେ ରାଜ୍ୟରକ୍ଷା ଦାୟିତ୍ୱରେ ରଖାଯାଉଥିଲା ।

କ୍ଷତ୍ରିପଣ— ଶୀରତ୍ୱ ।

ଦେଖି ତାହାର କ୍ଷତ୍ରିପଣ,
କୁରୁ ସଙ୍ଗତେ ଘୋର ରଣ ।

କ୍ଷତ୍ରବ୍ୟ— କ୍ଷମାର ଯୋଗ୍ୟ ।

ପିଲାମାନଙ୍କର ଦୋଷ ସାଧାରଣତା କ୍ଷତ୍ରବ୍ୟ ।

କ୍ଷମ—କ୍ଷମା କରିବା, ଦୋଷ ମାର୍ଜନା କରିବା ।

କ୍ଷମ ସର୍ବ ଦୋଷ ମୋର,
ନିଜ ଗୁଣେ ହେ ମହାବାହୁ ।

—କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ କ୍ଷମ ।

ବୃଦ୍ଧାବସ୍ଥାରେ ମଧ୍ୟ ସେ କ'ଣ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ
କ୍ଷମ ?

—ସହିଷ୍ଣୁ ।

ସେ ଦୁର୍ବଳ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବେଶ୍ କର୍ମକ୍ଷମ ।

କ୍ଷମଣୀୟ—କ୍ଷମାର ଯୋଗ୍ୟ ।

ପିଲଟି ଏପରି କାମର ଫଳାଫଳ ନ ଜାଣି କତି-
ଦେଇଥିବାରୁ ତାହାର ଦୋଷ କ୍ଷମଣୀୟ ।

କ୍ଷମତା—ସାମର୍ଥ୍ୟ, ଶକ୍ତି ।

ଏତେବେଳେ କୋଡ଼ି ଉପାଇବା ପିଲଟିର କ୍ଷମତାର
ଖାତାରେ ।

—ଅଧିକାର ।

ତାଙ୍କର କ୍ଷମତା ଲିପି ବହୁତ ବେଶ୍ୟା; ସେଥିପାଇଁ
ଦିନେ ନା ଦିନେ ସେ ଅପଦସ୍ଥ ହେବେ ।

କ୍ଷମତାପତ୍ର—କମିତ୍ତା କିମ୍ବା ବ୍ୟବସାୟ ଆଦିର
କାରବାର ମାଲିକଙ୍କ ତରଫରୁ ଗୁଣ୍ଡାଗୁଣ୍ଡି କରିବା
ନିମନ୍ତେ ଦାୟିତ୍ବ ନ୍ୟୁତ୍ତ କରିବା ପ୍ରମାଣ ପତ୍ର ।

ବୁଝା ବୟସରେ ସେ ଆଉ କମିତ୍ତାର ହାଲୁକ
ତୁଝିପାରୁ ନ ଥିବାରୁ ବଡ଼ପୁଅଙ୍କ ନାମରେ କ୍ଷମତାପତ୍ର
କରିଦେଇଛନ୍ତି ।

କ୍ଷମତାହୀନ—ଶକ୍ତିହୀନ; ଅକ୍ଷମ ।

କ୍ଷମା—ଦୋଷ ମାଫ୍ କରିବା ।

ଦୟା, କ୍ଷମା, ସହିଷ୍ଣୁତା ଆଦି କେତେକ ବିଶେଷ
ଗୁଣ ତାଙ୍କଠାରୁ ଆମର ଶିଖିବାର ଅଛି ।

—ନିବୃତ୍ତି ।

ପାରିବାରିକ ଅସୁବିଧା ହେତୁ ସେ ତାଙ୍କ ଦାୟିତ୍ବରୁ
କ୍ଷମା ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି ।

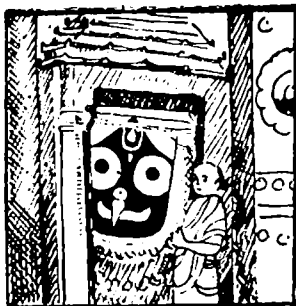
କ୍ଷମାନିଧି—ଯେ ଅତ୍ୟନ୍ତ କ୍ଷମାପୂର୍ଣ୍ଣ ବା କ୍ଷମାଶୀଳ,
ଭରବାନ ।

“ଆହେ କ୍ଷମାନିଧି;
ତୁମେ ପର କ୍ଷମାତ ବାରିଧି ।”

କ୍ଷମାପଣ—କ୍ଷମାଗୁଣ ।

“କ୍ଷମାପଣେ କେ ଅଛି ତୁମର ସମକକ୍ଷ ହେ କ୍ଷମାନିଧି ।”

କ୍ଷମାଭିକ୍ଷା—କ୍ଷମା ପ୍ରାର୍ଥନା ।

ଅପରାଧୀମାନେ କ୍ଷମାଭିକ୍ଷା କରିବାରୁ ସେମାନଙ୍କୁ ବିନା ଦଣ୍ଡରେ ଛାଡ଼ିଦିଆଗଲା ।

କ୍ଷମାଶୀଳ—କ୍ଷମାଗ୍ରହଣକ୍ଷମ, ଯେ କୋଷ ନ ଧରି କ୍ଷମା ଦିଅନ୍ତି, କ୍ଷମା ପ୍ରଦୟୁକ୍ତ ।

କ୍ଷମାଶୀଳ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ସମସ୍ତଙ୍କର ଆଦରର ପାତ୍ର ହୋଇଥା'ନ୍ତି ।

କ୍ଷମିତା—କ୍ଷମାଦେବା, କୋଷ ମାର୍ଜନା କରିବା, କ୍ଷମା କରିବା ।

କ୍ଷମା ସାଗର ପାତକାସ;

କ୍ଷମିଲେ ବଳରାମ ଦାସ ।

—କମଳଲେବନ ଚଉତିଶା

କ୍ଷମା—ସୋଗ୍ୟ, କର୍ମ ।

କ୍ଷୟ—କମିଯିବା ।

ତୁମେ ଅତ୍ୟଧିକ ପରିଶ୍ରମ କଲେ ତୁମର ଆୟ କ୍ଷୟ ହେବାହିଁ ସାର ହେବ ।

—ନାଗ, ଧ୍ୟାସ ।

ଜଙ୍ଗଲ କ୍ଷୟ ଫଳରେ ବୃକ୍ଷପାତ କମିଯାଇଥାଏ ।

କ୍ଷୟକର—ଯାହା ହ୍ରାସ କରାଏ ବା କ୍ଷୟ କରାଏ ।

ମାତକହରା ସେବନ ସାଧ୍ୟ କ୍ଷୟକର ।

କ୍ଷୟକାଶ—ଶରୀର କ୍ଷୟ କରୁଥିବା କାଶ; ଯନ୍ତ୍ରା ରୋଗଜନିତ କାଶ ।

ଆଜିକାଲି କ୍ଷୟକାଶ ଆଉ ଦୁର୍ଲଭ ବ୍ୟାଧି ନୁହେଁ ।

କ୍ଷୟପ୍ରାପ୍ତ—ହ୍ରାସ ପ୍ରାପ୍ତ, କ୍ଷୟ ପାଇଥିବା ।

ଆଜିକାଲି ଚିକିତ୍ସା ବିଜ୍ଞାନର ଉନ୍ନତି ଫଳରେ ରୋଗ ଜନିତ ମୃତ୍ୟୁହାର କ୍ଷୟପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇପାରିଛି ।

କ୍ଷୟିତ—ହ୍ରାସପ୍ରାପ୍ତ, କ୍ଷୟ ହୋଇଥିବା ।

କ୍ଷୟିଷ୍ଟ—ଯାହା ସ୍ୱସ୍ତବତଃ କ୍ଷୟ ହୋଇପାରେ, କ୍ଷୟଶୀଳ ।

ତୁମ୍ଭେ କ୍ଷୟିଷ୍ଟ ଶିଳାଗଣ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରାକୃତିକ ଉପାୟରେ କ୍ଷୟିତ ହୋଇ ମୃତ୍ତିକାରେ ପରିଣତ ହୁଏ ।

କ୍ଷରଣ—ଝରିବା, ପ୍ରସ୍ରବ ।

ରବର ବୃକ୍ଷକୁ ଛୁରା ବା କଟୁରିରେ ସାମାନ୍ୟ ଚିରିଦେଲେ ତହିଁରୁ ରସ କ୍ଷରଣ ହୋଇଥାଏ ।

କ୍ଷରିତ—ଝରୁଥିବା, ପ୍ରସ୍ରବ ।

ଆମ ଶରୀରର ପରିପାକ ଯନ୍ତ୍ରରେ ପାଚି, ପାକସ୍ଥଳୀ ଆଦିରୁ ବିଭିନ୍ନ ପାଚକ ରସ କ୍ଷରିତ ହୋଇ ଖାଦ୍ୟରେ ନିଶି ତାହାକୁ ଜୀର୍ଣ୍ଣ ହେବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରନ୍ତି ।

କ୍ଷରଣ—ଝରକା, କ୍ଷରଣ ହେବା ।

କ୍ଷାନ୍ତ—ନିକୃଷ୍ଟ ।

ବହୁତ ଅନୁନୟ ବିନୟ କରି କହିବା ପରେ ମଧ୍ୟ
ସେ କ୍ରୋଧାନ୍ୱିତ ହେଇ ଗାଳି ବର୍ଷଣ କରି ଚାଲିଲେ;
ତହିଁରୁ କ୍ଷାନ୍ତ ହେଲେ ନାହିଁ ।

କ୍ଷାନ୍ତ—ନିକୃଷ୍ଟ, ଶେଷ ହେବା ।

ସାଂସାରିକ ଭୋଗ ଲଳିତାରୁ କ୍ଷାନ୍ତ ହେଇ ତପ ଆଚରଣର
ପ୍ରଥମ ପଦକ୍ଷେପ ।

ଯେତେ କାମ କଲେ ମଧ୍ୟ ପୁଣି ନୂଆ ନୂଆ କାମରୁ
କ୍ଷାନ୍ତ ନାହିଁ ।

କ୍ଷାର—ଲବଣ ରସ ।

କେତେକ କ୍ଷାରଯୁକ୍ତ ଜଳ ଶରୀର ପକ୍ଷେ ହିତକର ।

—ବୃକ୍ଷର ପତ୍ର ଡାଳ ଆଦି ପୋଡ଼ା ପାଉଁଶ ।

ପୂର୍ବେ ଗାଁ ଗହଳିରେ ଧୋବାମାନେ ଶୁଖିଲା କଦଳୀ
ପତ୍ରକୁ ପୋଡ଼ି ତାହାର ପାଉଁଶକୁ ଲୁଗା ସଫା କରିବା
ପାଇଁ କ୍ଷାର ରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିଲେ ।

କ୍ଷାରମୂର୍ତ୍ତିକା—କ୍ଷାରଯୁକ୍ତ ମୃତ୍ତିକା ।

କ୍ଷାରମୂର୍ତ୍ତିକାରେ ଭଲ ଫସଲ ହୁଏନାହିଁ । ଏହାକୁ
ଆଶାନୁରୂପ ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷମ କରିବାକୁ ହେଲେ ଏଥିରେ
ଉପଯୁକ୍ତ ସାର ପ୍ରୟୋଗ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

କ୍ଷାଳନ—ଧୋଇବା, ହଳାଇବା ।

ନିୟମିତ ବିଶୁଦ୍ଧ ଜଳରେ ଶରୀର ପ୍ରକ୍ଷାଳନ ଏକ
ଉତ୍ତମ ଅଭ୍ୟାସ ।

—ଶୋଧନ କରିବା ।

କ୍ଷାଳିତ—ଧୂଆଁ ହୋଇଥିବା, ପରିଷ୍କୃତ ।

—ଶୋଧିତ ।

କ୍ଷିଅ—ସୂତା ପରସ୍ତ ।

—ଅଡ଼ୁଆ ସୂତାର ଅଗ ।

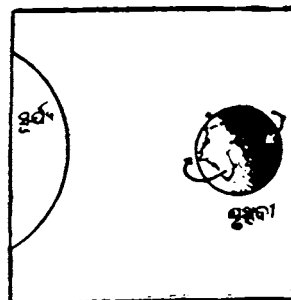
ଅତୁଆ ସୂତାର କ୍ଷିଅ, ଯେତେ ଖୋଜୁଥିବ ସେତେ
ଧରି ହେଉଥିବ ।

କ୍ଷିଅର—ଖୁର ଦ୍ଵାରା କେଶ ବା ଦାଢ଼ି କାଟିବା ।

ଅନ୍ୟ କାହାର ଖୁର ବା ଚେର ଆଦି ବ୍ୟବହାର କରି
କ୍ଷିଅର ହେବା ଅନୁଚିତ ।

କ୍ଷିତି—ପୃଥିବୀ ।

ତାଙ୍କପରି ତଳେ ମହତ ଲୋକ ଏ କ୍ଷିତି ମଣ୍ଡଳରେ
ବିରଜ ।

—ଘର, ବାସସ୍ଥାନ ।

କ୍ଷିତୀଣ, (କ୍ଷିତୀଣର)—ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀର ରଜା ।

କ୍ଷିପ୍ର—ଫୋପଡ଼ା ଯାଇଥିବା, ପକାଇ ଦିଆଯାଇଥିବା ।।

ଭୂମିଉପରେ କ୍ଷିପ୍ର ତଣ୍ଡୁଳ କଣାଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଖି କପୋତମାନେ ଖାଇବା ପାଇଁ ଲୋଭ କଲେ ।

କ୍ଷିପ୍ରଚିତ୍ର—ଚଞ୍ଚଳମନା, ଅମନୋଯୋଗୀ ।

କ୍ଷିପ୍ରଚିତ୍ର ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଠାରେ ଏକାଗ୍ରତା ଆସିବ କେଉଁଠି ?

କ୍ଷିପ୍ରଶ୍ୱାନ—ପାଗଳା ବୁଲୁର ।

କ୍ଷିପ୍ର—ଦ୍ରୁତ, ଶୀଘ୍ର ।

ପୋଲିସ ଆସିବାର ଦେଖି ଅତଡ଼ାୟୀ ଭୃଷକ କ୍ଷିପ୍ର ବେଗରେ ଘଟଣାସ୍ଥଳରୁ ଦୌଡ଼ି ପଳାଇଗଲା ।

କ୍ଷିପ୍ର ବେଗରେ ଉଲିବା ତାଙ୍କର ଏକ ଅଭ୍ୟାସ ।

କ୍ଷିପ୍ରହସ୍ତ—ଯେ ଫୁଆଁରେ କାମ କରନ୍ତି ।

କାମଦାନ କରିବାରେ ଶ୍ରମିକଟି ବେଶ୍ କ୍ଷିପ୍ରହସ୍ତ ।

କ୍ଷିର—ଦୁଧ, ଦୁଗ୍ଧ ।

କ୍ଷିର ପାନକଲେ ବଢ଼ଇ ଶକ୍ତି ।

—ଗଛର କାଣ୍ଡ ବା ପତ୍ରର ନିର୍ଯ୍ୟାସ ।

କ୍ଷିରକୋଳି, (କ୍ଷିରକୋଳି)—ଏକ ଶୁଳ୍କ ଜାତୀୟ କୋଳିଗଛ, ଏହା ପାଣିଲେ ଟିଆଯାଏ ।

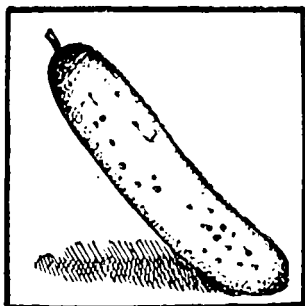
କ୍ଷିରମହନ, (କ୍ଷିରମୋହନ)—ବଡ଼ ରସଗୋଲ ।

କ୍ଷିରସିଝୁ—ସିଝୁ ଜାତୀୟ ଏକ ଛୋଟ ଗଛ । ଖାଡ଼ି ସିଝୁ ବା ଖଡ଼ି ସିଝୁ ।

କ୍ଷିରସିଝୁର ତାଳକୁ ଉଷ୍ମନ କରି ଚିପୁଡ଼ିଲେ ତହିଁରୁ ଯେଉଁ ରସ ବାହାରେ ତାହା ଗାଲପାଟି ଉପକ୍ରମ କରାଏ ।

କ୍ଷିର (ଶିର)—ଏକ ଜାତୀୟ କାକୁଡ଼ି ।

ଏକ ପ୍ରକାର ମିଷ୍ଟାନ୍ନ ।

କ୍ଷିର—ଦୁଧ, ଗୁଡ଼ଳ ଓ କନ୍ଦ ବା ଚନ୍ଦ୍ରରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଥିବା ମିଷ୍ଟାନ୍ନ; ପାୟସ ।

କ୍ଷିରପିଠା—କ୍ଷିର, ଗୁଡ଼ଳ ଚୁନା ଓ ଗୁଡ଼ରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରା ଘିଅରେ ପାକ ହୋଇଥିବା ଏକ ପ୍ରକାର ମିଷ୍ଟାନ୍ନ ।

—ବିବାହ ଆଦି ମୁରକାର୍ଯ୍ୟରେ ହେଉଥିବା ଶ୍ରେଣିଭାତ ।

ବାହାଘର । ସାହିତ୍ୟରେ କେତେ କ୍ଷିରପିଠା ଉଲ୍ଲେଖ; ତୁମେ ନ ଖାଇ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓପାସ ରହିଛ ?

କ୍ଷିରସା—ଗୁଡ଼ଳ, ନଡ଼ିଆ ରସ ଓ ଗୁଡ଼ ଦେଇ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବା ଜାଡ଼ ।

କ୍ଷୀଣ—ଦୁର୍ବଳ ।

ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ ହେତୁ ତାଙ୍କ ଶରୀର କ୍ଷୀଣ ହେଉଛି ।

—ସୁସ୍ଥ, ସନ୍ଥ ।

ଅନ୍ଧକାର ରାତ୍ରିରେ ବହୁଦୂରରୁ ପଥକଟି କ୍ଷୀଣ ଆଲୋକ ରେଖାଟି ଦେଖି ସେଠାରେ ଜନବସତି ଥିବ ବୋଲି ଭାବିନେଲା ।

—ସାମାନ୍ୟ, ଅତି କମ୍ ।

ବିପତ୍ତିରୁ ଉଦ୍ଧାର ପାଇବା ସକାଶେ ତୁମର ସତ୍‌କ୍ଷିତ ସାହାଯ୍ୟ ତାଙ୍କ ମନରେ କ୍ଷୀଣ ଆଶାର ସମ୍ଭାର କରିଥିଲା ।

କ୍ଷୀଣକଟି—ସରୁଆ ଅଗ୍ନି ସାହାର ।

କ୍ଷୀଣଚନ୍ଦ୍ର—କୃଷ୍ଣପକ୍ଷ ଅଷ୍ଟମୀ ତଥା ଶୁକ୍ଳପକ୍ଷ ଅଷ୍ଟମୀ ତଥା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦେଖାଯାଉଥିବା ଚନ୍ଦ୍ର ।

କ୍ଷୀଣକୀର୍ତ୍ତି—ଅଳ୍ପ ଅସ୍ଥି ସାହାର ।

ପ୍ରତିଭାବାନ୍ ବ୍ୟକ୍ତି କ୍ଷୀଣକୀର୍ତ୍ତି ହୋଇଥିବାର ବହୁ ଦୁଃଖ ଅଛି ।

କ୍ଷୀଣତା—ଦୁର୍ବଳତା ।

—ସୁସ୍ଥତା ।

—କୃଷିତା, ପାତଳତା ।

କ୍ଷୀଣବଳ, (କ୍ଷୀଣଶକ୍ତି)—ସାହାର ବଳ ବା ଜୋର କମିଯାଇଛି ।

ଶରୀର ଭିତରେ ରେଗ ଜୀବାଣୁ କ୍ଷୀଣବଳ ହୋଇ-ପଡ଼ିଲେ ରେଗ ଧୀରେ ଧୀରେ ଉପଶମ ହେବାକୁ ଲାଗିବ ।

କ୍ଷୀର—କ୍ଷିର, ଦୁଧ, ଦୁଗ୍ଧ ।

ମା' କ୍ଷୀର ଶିଶୁପାଇଁ ସର୍ବପେକ୍ଷା ଉତ୍ତମ ଖାଦ୍ୟ ।

—ବୃକ୍ଷଲତାଦିର କାଣ୍ଡ, ପତ୍ର ଆଦିର ରସ ।

ଖାଣ୍ଡ ମହିଷୀ କ୍ଷୀର ବର କ୍ଷୀର ପରି ବହୁଳିଆ ।

କ୍ଷୀରକୋଳ—କ୍ଷିରକୋଳ ବା ଖିରକୋଳ ।

କ୍ଷୀରକ—କ୍ଷୀରରୁ ଜାତ ହେଉଥିବା; ବସାଦହ ।

କ୍ଷୀରନୀର—ଦୁଧ ଓ ପାଣି ମିଶିବା ପରି ସମ୍ପର୍କ ।

ସେ ଦୁଇ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ତ କ୍ଷୀରନୀର ସମ୍ପର୍କ
ଥିଲା; ଦୁଃସ୍ଥିତ ମଧ୍ୟରେ ଏପରି ମନାକର ହେଲା
କିପରି ?

କ୍ଷୁଣ୍ଣ—ଦୁଃଖିତ, ମନକଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା ।

ଶୁଣି ବୁଝୁଙ୍କର ଝିଜାସ ବଚନ,

ତତକ୍ଷଣେ କ୍ଷୁଣ୍ଣ ହେଲା ତାଙ୍କ ମନ ।

—ଚୁଣ୍ଡି କରାଯାଇଥିବା, ଚୂନା କରାଯାଇଥିବା ।

ଆମର ମାତୃଭୂମି ଗୌରବକୁ ଆମେ କ୍ଷୁଣ୍ଣ ହେବାକୁ
ଦେବାନାହିଁ ।

କ୍ଷୁଣ୍ଣମନା—ଅତି ଦୁଃଖିତ ।

—ମନ ମରିଯାଇଥିବା, ନିରାଶ ହୋଇଥିବା ।

ଶୁଣି ରାଜାଙ୍କର କୋପ ବଚନ,

କ୍ଷୁଣ୍ଣମନା ହେଲେ ବନ୍ଧି ରତନ !

କ୍ଷୁଦ୍ର, (ଖୁଦ୍ର)—ଚୂନା ହୋଇଥିବା ଶସ୍ୟ ଦାନା ।

—ଉଜା ଗୁଡ଼ିକ ଦାନା, ଚଣ୍ଡୁଳ ଦାନା ।

କ୍ଷୁଦ୍ର—ଛୋଟ, ସାନ ।

ପିମ୍ପୁଡ଼ିଟି ଅତେ ଅତି କ୍ଷୁଦ୍ର ଜାତ ଯିନା,

ଶିଖାଏ ଆମକୁ ସେ ତ ସଞ୍ଚୟ ଭାବନା ।

—ମାତ ।

କ୍ଷୁଦ୍ରବୃଦ୍ଧ ସମୟ ବ୍ୟକ୍ତିତାରୁ ଉତ୍ତମ ପରମର୍ଶ କିପରି
ତୁମେ ଆଶା କରୁଛ ?

କ୍ଷୁଧା—ଭୋକ, ଭୋଜନର ଇଚ୍ଛା ।

“କ୍ଷୁଧାରେ ଅନଳ ଜଳିଲୁ କଠରେ

ହେଲାମାଟି ତୁଳାଜଳା,

ଅଛି ତନଶ୍ରୁତି ତୁଳା ପୁଣି ପୁଣି

ତନେ.ଏ ହେଲେ କଳା ।”

—ଲଳସା ।

ସନ୍ଧ୍ୟାସୀମାନଙ୍କର ସାଂସାରିକ ଭୋଗ ବିଳାସ ପ୍ରତି
କ୍ଷୁଧା ନ ଥାଏ ।

କ୍ଷୁଧାତୁର, (କ୍ଷୁଧାର୍ତ୍ତ)—ଭୋକିଲା, କ୍ଷୁଧାଜନିତ ଯନ୍ତ୍ରଣା
ଭୋଗ କରୁଥିବା ପ୍ରାଣୀ ।

କ୍ଷୁଧାତୁର ହୋଇ

ତହଳ ଦିକଲେ

ମାତେ ଗଣ୍ଡିଏ ଦାନା ।

କ୍ଷୁଧିତ—ଭୋକିଲା ।

—ଲଳସାୟୁକ୍ତ, ଲଳାପ୍ତିତ ।

କ୍ଷୁପ—ଛୋଟ ଛୋଟ ଝାମ୍ପୁର, ବୁଦାଳିଆ ଗଛ,
ବୁଦା ।

ଉତ୍ତମ ମଣ୍ଡଳକୁ ତରୁ, ଲତା, କ୍ଷୁପ, ଗୁଳ୍ମ ଆଦି
ବିଶ୍ୱରରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇପାରେ ।

କ୍ଷୁଦ୍ର—ସ୍ୱଳ୍ପ କରିଥିବା, ସ୍ୱଳ୍ପାନ୍ୱିତ ।

ଲୋକଟିର ଆପଣ ଆଜିଯୋଗ ଶୁଣିବା ତ ଦୂରର
କଥା; ତାକୁ ଦେଖିବାସତ୍ତ୍ୱି ସେ କ୍ଷୁଦ୍ର ହେଲେ ।

କ୍ଷୁଦ୍ଧିତ—ଆଲୋଡ଼ିତ, ବିଚଳିତ ।

—ବ୍ୟାକୁଳିତ ।

କ୍ଷୁଦ୍ଧିତ ହୃଦୟେ ଯାଇ ରଜାଙ୍କ ଅସ୍ତ୍ରତେ,
ନିବେଦନ କଲେ ତାଙ୍କ ବାସନା ଉଚିତେ ।

କ୍ଷୁର—ଖିଅର କରିବା ପାଇଁ ଉଷ୍ମାରିମାନେ ବ୍ୟବହାର
କରୁଥିବା ଏକ ଅସ୍ତ୍ର ।

ଆଜିକାଲି ଦାବ୍ ଖିଅର ପାଇଁ କ୍ଷୁର ପରିବର୍ତ୍ତେ
ବେତର ପ୍ରଚଳନ ଅଧିକ ।

—ଗୋ ମହିଷାସି ପଶୁଙ୍କର ଖୁର ।

—ଖଟର ଖୁର ।

କ୍ଷେତ, (କ୍ଷେତ୍ର) — ଶୁଷ୍କମି, ବଲ ।

“କ୍ଷେତ୍ରକେ ଉପାଦୃଶି ବାଳୁଣୀ କ୍ଷେତ୍ର,
ସାଧୁ ଯେସନେ ଆତ୍ମ ବଢ଼ିନା ତେତୁ ।”

—ରାଧାନାଥ

—କୃଷି ।

“କ୍ଷେତ୍ର କାମ ଯାରି ବାହୁଡ଼ିଲ ଉଷା
ଘରକୁ ହରଷ ମନେ ।”

—ଫସଲ ।

ଏ ସନ କ୍ଷେତ୍ର ଭଲ ହୋଇନାହିଁ ।

କ୍ଷେତବାଡ଼ି—ରୂଷବାସ ।

ଏ ବର୍ଷ ବର୍ଷା ଅଭାବରୁ କ୍ଷେତବାଡ଼ି କାମ ଛାଡ଼ି
ରୂଷାକୁଳ ମୁଣ୍ଡରେ ଛାଡ଼ି ଦେଇ ବସିଲେଣି ।

କ୍ଷେତ୍ର—କଥାରି, ବିଲ, ଖେତ ।

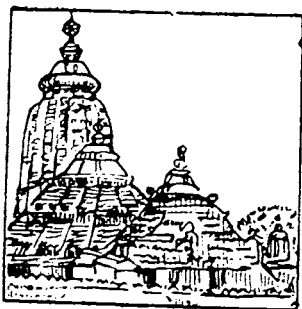
ସବୁଜିମାରେ ଭର ଶ୍ୟାମ କ୍ଷେତ୍ର ପକ୍ଷୀଟିର ଗୋଷ୍ଠକୁ
ଢିଗୁଣିତ କରୁଥିଲା ।

—ଦେହ, ଶରୀର ।

—କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଜ୍ୟାମିତିକ ଆକାର ବିଶିଷ୍ଟ
ରେଖାଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ଵାରା ବେଶ୍ଵିତ ସ୍ଥାନ ।

ଯଥା : ଆୟତ କ୍ଷେତ୍ର, ବର୍ଗକ୍ଷେତ୍ର ।

—ଫର୍ଥସ୍ଥାନ, ଧାମ ।

ଭରତର ପ୍ରଧାନ ଭବି କ୍ଷେତ୍ର ମଧ୍ୟରୁ ପୁରୀର
ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ର ଅନ୍ୟତମ ।

କ୍ଷେପ—ମାଛ ଧରିବା ପାଇଁ ଜାଲ ପକାଇବା ଥର ।

ଏ ବର୍ଷ ତ ପୋଖରୀରେ ଅନ୍ତତଃପକ୍ଷେ ପାଞ୍ଚ ଛଅ
କ୍ଷେପ ଜାଲ ପଡ଼ିଯାଉଥିଲା; ଆଉ ମାଛ ଆସିବେ
କୁଆଡ଼ୁ ?

—କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନକୁ ଯିବା ଆସିବାର
ଥର ।

ପିଲଟି ପକ୍ଷୀଙ୍କ ଭିତରେ ବଡ଼ାବକୁ ତିନି ଭାଗକ୍ଷେପ
ଯିବା ଆସିବା କରି ଯାଉଥିଲା; ତୁମେ ପୁଣି କାହିଁକି
ତାକୁ ବଢ଼ାରକୁ ପଠାଉଛ ?

—ରୁଲିବା ସମୟରେ ପାଦ ପକାଇବା ।

ଦ୍ରୁତ ପଦକ୍ଷେପରେ ରୁଲିବା ତାଙ୍କର ଅଭ୍ୟାସ ।

—ପିଙ୍ଗିବା ।

ଯଥା : ନକ୍ଷେପ ।

କ୍ଷେପଣ—କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ଫୋପାଡ଼ିବା, ନିକ୍ଷେପ କରିବା ।

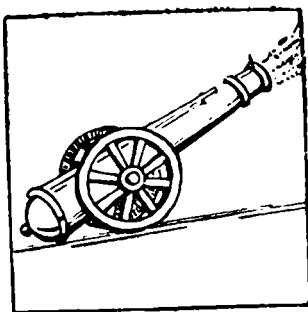

ଅସ୍ତ୍ର ଶସ୍ତ୍ରାଦିର କ୍ଷେପଣ ଦ୍ଵାରା ବନ୍ଧ୍ୟ ପଶୁଙ୍କୁ ଶିକାର କରାଯାଉଥିଲା ।

—ସମୟ ବିତାଇବା, କାଳ କଟାଇବା ।

ସେ ଉଧାର ନେଇଥିବା ଟଙ୍କା ଦେବେ ଦେବେ କହି ଦେଉନାହାନ୍ତି, କେବଳ କାଳ କ୍ଷେପଣ କରୁଛନ୍ତି ।

କ୍ଷେପଣାସ୍ତ୍ର—ଯେଉଁ ଯୁଦ୍ଧାସ୍ତ୍ରକୁ ବହୁଦୂରରୁ ଉପାୟରେ ନିକ୍ଷେପ କରାଯାଇପାରେ ।

ଆମ ରାଜ୍ୟର ଏକ କ୍ଷେପଣାସ୍ତ୍ର କେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହେବାର ଯୋଜନା ଅଛି ।

କ୍ଷେପଣୀ, (କ୍ଷେପଣୀ)—ଯାହା କ୍ଷେପଣ କରାଯାଏ; ବିଶେଷତଃ ଶସ୍ତ୍ର ଉପରକୁ କ୍ଷେପଣ କରାଯାଉଥିବା ଅସ୍ତ୍ର ଶ୍ରେୟ ଆଦି ।

—ନୌକାର ଆଡ଼କୁ ।

କ୍ଷେପା—ଢେଉଁବା, କୁଣ୍ଡିବା ।

ମାଙ୍କଡ଼ଟି ଗୋଟିଏ କ୍ଷେପାରେ କୁମ୍ଭାର ପିଠିରୁ ଯାଇ ଗଛ ତାଳରେ ପହଞ୍ଚିଲା ।

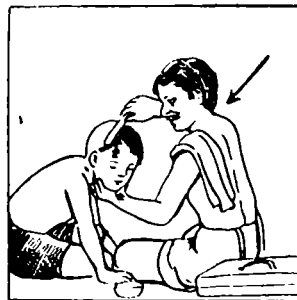
—ଫିଙ୍ଗାଯାଉଥିବା ଜାଲ, ଭଉଁଷ୍ଟ ଜାଲ ।

କ୍ଷୋଭ—ମାନସିକ ଆଲୋଡ଼ନ, ମନରେ ଉଦ୍‌ବେଗ ଜାତ ହେବା ।

ବନ୍ଧୁଙ୍କର ରୁଷ କଥା ଶୁଣି ତାଙ୍କ ମନରେ କ୍ଷୋଭ ହେଲା ।

କ୍ଷୋଭିତ—କ୍ଷୋଭ ଯୁକ୍ତ; ଉଦ୍‌ବେଗ ।

କ୍ଷୌର—ଶିଅର, ଛଅର; କେଶ, ଦାଢ଼ି ଓ ନଖ ଆଦି କାଟିବା ।

ପ୍ରଶାସନିକ, ବୈଷୟିକ ଓ ବିଶେଷକ୍ଷେତ୍ରରେ
ବ୍ୟବହୃତ ଶାସ୍ତ୍ରାବଳୀ

ଅଭିଳାଷ—ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ, ପ୍ରକାରର, ଉତ୍ତମ
ଧରଣର ।

ରମ୍ୟ କେନାଲ କୁଳିଆ ଯେଉଁ ଦୁଇ ଏକର **ଅଭିଳାଷ**
ତେଣୁ ଅଛି ତାହା ତା'ର ଦରିଦ୍ରତା ବଳାବଳ ପାଇଁ
ଯଥେଷ୍ଟ ।

ଅବଲ ପେଣ୍ଟିଙ୍ଗ୍—ତୈଳଚିତ୍ର; କଳା ବା କାନ୍ଦୁସ୍
କପଡ଼ା ଉପରେ ତୈଳ ମିଶ୍ରିତ ରଙ୍ଗ ଦ୍ୱାରା
ଅଙ୍କିତ ଛବି ।

ଅଗ୍ରଗାମୀ ପଦ—ଦରଖାସ୍ତ ଆଦି ସୁପାରିଶ କରି
ଯେଉଁ ଚିଠି ପଠାଯାଏ ।

ଅଗ୍ରଗାମୀ ପତ୍ରଟିରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଉପସ୍ଥାପନ କରି
ନ ପିତାଙ୍କୁ ଦରଖାସ୍ତ ଚିଠି ପଠାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।

ଅଗ୍ରାଧିକାର—ପ୍ରଥମ ସୁଯୋଗ ଦେବା ।

ଋକ୍ଷିତାରେ ନିୟୁତ ସକାଶେ ଆଦିବାସୀ ଶ୍ରେଣୀର
ପ୍ରାର୍ଥନାମାନଙ୍କୁ ଅଗ୍ରାଧିକାର ଦେବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି ।

ଅଗ୍ନି ନିର୍ବାପକ—ନିଆଁ ଲିଭାଇବା ଯନ୍ତ୍ର ।

ସିନେମା, ଥିଏଟର, କଳ କାରଖାନା ଆଦି ଗୃହ-
ମାନଙ୍କରେ ହଠାତ୍ ନିଆଁ ଲାଗିଗଲେ ଲିଭାଇବା
ସକାଶେ ଅଗ୍ନି ନିର୍ବାପକ ଯନ୍ତ୍ରମାନ ଉପଯୋଗୀ ।

ଅଗ୍ନି ଶମ ସେବା—ନିଆଁ ଲିଭା କାର୍ଯ୍ୟ ।

ଅଗ୍ନି ଶମ ସେବା ବିଭାଗ ତରଫରୁ ପ୍ରତିବର୍ଷ ପଣା
ହଂସ୍ରାତି ଦିନ ଅଗ୍ନି ଶମ ଦିବସ ପାଳିତ ହୁଏ ।

ଅଙ୍ଗାର, (ଅଙ୍ଗାରକ)—ଏକ ମୌଳିକ ପଦାର୍ଥ ।

ଗୋଟିଏ ଅଙ୍ଗାର ପରମାଣୁ ଓ ଦୁଇଟି ଅନୁଜାନ
ପରମାଣୁର ରସାୟନିକ ସଂଯୋଗ ଫଳରେ ଗୋଟିଏ
ଅଙ୍ଗାର-ଅନୁଜାନ ଅଣୁ ଗଠିତ ହୋଇଥାଏ ।

ଅଙ୍ଗାରକାମ୍ଳ, (ଅଙ୍ଗାରକାମ୍ଳଜାନ)—ଏକ ଯୌଗିକ
ଗ୍ୟାସ୍ ।

ଶ୍ୱାସ କ୍ରିୟାରେ ଆମ ଶରୀର ପ୍ରଶ୍ୱାସ ବା ବାୟୁରୁ
ଅନୁଜାନ ଗ୍ରହଣ କରେ ଏବଂ ନିଶ୍ୱାସ ବାୟୁରେ
ଅଙ୍ଗାରକାମ୍ଳ ପରିତ୍ୟାଗ କରେ ।

ଅଟକବନ୍ଦୀ—କଚ୍ଛୁକାଳ ପାଇଁ କାହାରିକୁ ଅଟକାଇ
ରଖିବା ।

ସ୍ୱାଧୀନତା ଆନ୍ଦୋଳନ ବେଳେ ଜନତାଙ୍କ
ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ଦବାଇଦେବା ସକାଶେ ଇଂରେଜ
ସରକାର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ନେତାମାନଙ୍କୁ ଅନେକ
ସମୟରେ ଅଟକବନ୍ଦୀ କରି ରଖୁଥିଲେ ।

ଅଜି, (ଅରଜି)— ଦରଖାସ୍ତ, ଆବେଦନ ପତ୍ର ।

ଅଜିତ ଛୁଟି—ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କାର୍ଯ୍ୟକାଳ ମଧ୍ୟରେ
ନିୟମାନୁଯାୟୀ ଜଣେ କର୍ମଚାରୀ ଅର୍ଜନ କରିଥିବା
ବା ଲାଭ କରିଥିବା ଛୁଟି ।

ତଥେ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ଏକବର୍ଷ ଋକ୍ଷିତାକାଳ
ସକାଶେ ଏକଦିନ ଅଜିତ ଛୁଟି ପାଇବା
ପାଇଁ ଯତ୍ନଦାର ।

ଅଣୁଘଟକ—ଯେଉଁ ରସାୟନିକ ପଦାର୍ଥ ନିଜେ
ଅପରିବର୍ତ୍ତିତ ରହି ରସାୟନିକ ପ୍ରତିକ୍ରିୟାକୁ
ଦ୍ରୁତ କରି କରାଯାଏ ।

ଯୋଗାସିଅନ୍ କ୍ୟୋରେକ୍ଟର ଉଦ୍ଭବ କରି ତହିଁରୁ
ଅନୁଜାନ ବାହାର କରାଇବାରେ ମାଙ୍ଗାନିଜ୍
ଡାଇଅକ୍ସାଇଡ୍ ଅଣୁଘଟକ ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଏ ।

ଅତିକାଳିକ—ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସମୟ ବର୍ତ୍ତୁତ ।

ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନ ବୃତ୍ତିକରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସମୟ ବାହାରେ କାମ କରୁଥିବା କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କୁ ଅତିକାଳିକ ଭାବେ ଦିଆଯିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥାଏ ।

ଅତିଥି ଭବନ—ଅତିଥିମାନଙ୍କ ରହଣି ସକାଶେ ନିର୍ମିତ ଗୃହ ।

ଅତିରିକ୍ତ—ଅଧିକା, ଉପରି ।

ଜିଲ୍ଲାପାଳମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ବୁଲାଇବାରେ ସେମାନଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାପାଇଁ ଅତିରିକ୍ତ ଜିଲ୍ଲାପାଳମାନଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତ କରାଯାଇଥାଏ ।

ଅତିରିକ୍ତ ଅଟକଳ—କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଖର୍ଚ୍ଚଠାରୁ ଅଧିକ ଖର୍ଚ୍ଚର ଅଟକଳ ।

ଅଦାଲତ—ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଚେରୀ ।

ଅଦାବତ—ସାହା ଦସ୍ତନଖାନା ନୁହେଁ ।

ଅଧିକାରୀ—ଅଧିଷ୍ଠର ।

—ସାହାର ଅଧିକାର ଥାଏ ।

—ମାଲିକ ।

ଅଧିନିୟମ—ଆକ୍ଟ (Act) ଆସେମ୍ବ୍ଲି ବା ପାର୍ଲି-ମେଣ୍ଟରେ ପାସ୍ ହୋଇଥିବା କୌଣସି ବିଲ୍ ।

ପାର୍ଲିମେଣ୍ଟରେ ପାସ୍ ହୋଇଥିବା କୌଣସି ବିଲ୍ ରକ୍ଷପତିଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଅନୁମୋଦିତ ହେଲେ ତାହା ଅଧିନିୟମ ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଥାଏ ।

ଅଧୂସୂଚନା—ବିଜ୍ଞପ୍ତି, (Notification) ।

ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଅବଗତ ଦୋଷ୍ୟ ବିଷୟମାନ ଅଧୂସୂଚନା ଆକାରରେ ସମ୍ବାଦପତ୍ରବୃତ୍ତିକରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥାଏ ।

ଅଧୂସୂଚିତ—ବିଜ୍ଞପ୍ତିତ, (Notified) ।

ଅଧୀଷ୍ଠକ—ଯେ ବିଶେଷତ୍ଵରେ ଦେଖାଦେଖି, ବୁଝାବୁଝି କରନ୍ତି ।

ଯଥା : କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଅଧୀଷ୍ଠକ, ଯନ୍ତ୍ରା ।

ଅଧ୍ୟାଦେଶ—ଗଭର୍ଣ୍ଣର ବା ପ୍ରେସିଡେଣ୍ଟଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଘୋଷିତ ଆଦେଶ, ଅର୍ଡିନାନ୍ସ (Ordinance) ।

ଅନଶନ ଧର୍ମଘଟ—ଉପବାସ ରହି ଧର୍ମଘଟ କରିବା ବା ପ୍ରତିବାଦ କରିବା ।

ଅନଶନ ଧର୍ମଘଟ କରି ମଧ୍ୟ କର୍ମଚାରୀମାନେ ସେମାନଙ୍କ ଦାବୀ ପୂରଣ କରାଇବାରେ ଅସମର୍ଥ ହେଲେ ।

ଅନାଥାଶ୍ରମ—ବାପ ମା' ଛେଉଣ୍ଡ ଏବଂ ଅଭିଭାବକ, ନ ଥିବା ପିଲାମାନଙ୍କ ଅଭିଆନ ତଥା ଲଳନପାଳନ ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆଶ୍ରୟ ସ୍ଥାନ ।

ଅନାବୃଷ୍ଟି—ବୃଷ୍ଟିର ଅଭାବ, ମରୁଡ଼ି ।

ଅନାବୃଷ୍ଟି ଓ ଅତିବୃଷ୍ଟି ଉଭୟ ବୃଷ୍ଟି ପାଇଁ ପ୍ରତିକୂଳ ।

ଅନାସ୍ଥା ପ୍ରସ୍ତାବ—କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ବା ଅନୁଷ୍ଠାନ ପ୍ରତି ଆସ୍ଥା ବା ବିଶ୍ଵାସ ହରାଇବା ପ୍ରସ୍ତାବ ।

କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ଦକ୍ଷତା ଉପରେ ବିଶ୍ଵାସ ନ ରହିଲେ ତାଙ୍କୁ ପଦଚ୍ୟୁତ କରିବା ପାଇଁ ଅନାସ୍ଥା ପ୍ରସ୍ତାବ ଅଣାଯାଇପାରେ ।

ଅନୁମତି—ସାହା ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ହୁଏ ନାହିଁ, ନିୟମ ରହିତ ।

—ଯେ ନିୟମ ପାଳନ କରେ ନାହିଁ ।

ଅନୁଜ୍ଞିତ—ସନଦପତ୍ର, ଲାଇସେନ୍ସ, (Licence) ।

ଅନୁଦାନ—ସାହାଯ୍ୟ, ଗ୍ରାଣ୍ଟ (Grant) ।

କେତେକ ଶ୍ରେଣୀର ବେପରକାରୀ ଅନୁଷ୍ଠାନକୁ ସରକାରଙ୍କ ତରଫରୁ ଅନୁଦାନ ଦିଆଯିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି ।

ଅନୁଦେଷ୍ଟା—ଚାଳନ୍ତ ପ୍ରଦାନକାରୀ, ଇନ୍‌ସ୍‌ଟ୍ରକ୍ଟର (Instructor) ।

ଅନୁପାଳନ—ଆଦେଶ ବା ଅନୁରୋଧ ରକ୍ଷାକରି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା (Compliance) ।

ଅନୁମୋଦନ—ସମ୍ମତ ପ୍ରଦାନ ।

ଆପଣା ସରସ୍ୱତୀ ପୂଜାପାଠ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆଦାୟ ହେବା ବିଷୟ ଅନୁ ବିଦ୍ୟାଳୟର ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀଙ୍କ ନିକଟ ସ୍ଥଳରେ ଅନୁମୋଦନ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଅନୁରେଖଣ—କୌଣସି ନକ୍ସା ବା ଚିତ୍ରର ଚିତ୍ର ଦେଖି ଆଙ୍କିବା; ଟ୍ରେସିଙ୍ଗ୍ (Tracing) ।

ଅନୁରେଖଣ କାଗଜ—ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦ ଶ୍ରେଣୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଏକ ପ୍ରକାର କାଗଜ; ଯାହା ସାହାଯ୍ୟରେ କୌଣସି ନକ୍ସା ବା ଚିତ୍ରର ଚିତ୍ରକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇ ସେହି କାଗଜ ଉପରେ ଚିତ୍ର ଅଙ୍କନ କରାଯାଇପାରେ ।

ଅନୁଶାସନ—ଆଜ୍ଞା, ଆଦେଶ ବାକ୍ୟ ।

ମହାରାଜ ଅଶୋକଙ୍କ ଅନୁଶାସନ ବା ଆଦେଶ ବାକ୍ୟମାନ ପ୍ରସ୍ତର ଯାତ୍ରାରେ ଖୋଦିତ ହୋଇ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କ ଗୋଚରରେ ତାଙ୍କ ରାଜ୍ୟର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ରଖାଯାଇଥିଲା ।

ଅନୁସିଦ୍ଧାନ୍ତ—କୌଣସି ମୂଳ ତଥ୍ୟ ବା ସୂକ୍ଷ୍ମ ଗୁଣାତ ତଥ୍ୟ ।

ଅନୁସୂଚିତ—ତାଲିକଲିକ୍ତ ।

ଯଥା : ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି (Scheduled tribes)

ଅନୌପଚ୍ଛାଦକ—ଅଣଆନୁଷ୍ଠାନିକ, ଯାହା କୌଣସି ଧରଣର ନାମନିୟମ ବହୁଭୂତ ।

ଯଥା : ଅନୌପଚ୍ଛାଦକ ଶିକ୍ଷା ।

ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାତୀ କାର୍ଯ୍ୟ—ଭିତର ଶସ୍ତ୍ରତା ଆଚରଣ ।

ଦେଶର ଅଖଣ୍ଡତା ରକ୍ଷା ସକାଶେ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାତୀ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଦୃଢ଼ତାର ସହିତ ଦମନ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଦେଶୀୟ—ଦେଶ ଭିତରେ, ଦେଶ ମଧ୍ୟରେ ।

ଯଥା : ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଦେଶୀୟ ପତ୍ର, ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଦେଶୀୟ ବାଣିଜ୍ୟ ।

ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାସ—ଖୋଷାକ ଭିତରେ ପିନ୍ଧାଯାଉଥିବା ଖୋଷାକ, (Under wear) ।

ଅନ୍ତର୍ବିପ୍ଳବ—ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ଗଣ୍ଡଗୋଳ ।

ଦେଶର ଏକତା ରକ୍ଷା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଦେଶବାସୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଅନ୍ତର୍ବିପ୍ଳବକୁ ପ୍ରଶ୍ନ ଦେବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ।

ଅନ୍ତର୍ବିଭାଗୀୟ—ଏକ ଶାସନାଧୀନ ବର୍ତ୍ତନ ବର୍ତ୍ତନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଅନ୍ତରାଣ—ବଦଳି, ଟ୍ରାନ୍ସଫର୍ (Transfer) ।

ଯଥା : ଦାୟିତ୍ୱ ଅନ୍ତରାଣ (Transfer of charge)

ଅନ୍ତର୍କୁଳ—କୌଣସି ଦଳବନ୍ଧୁର ମଧ୍ୟସ୍ଥାନ, କୋର୍ (Core) ।

—ମଝି ।

ଅନ୍ତେବାସୀ—ବାସିନ୍ଦା ।

ଯଥା : ଛାତ୍ରବାସର ଅନ୍ତେବାସୀଗଣ ।

ଅପପୁଷ୍ଟି—ଅନୁପପୁଷ୍ଟ ଶାରୀରିକ ପୋଷଣ; ମନ୍ଦପୁଷ୍ଟି
(Malnutrition) ।

ଦୈନିକ ପୁଷ୍ଟ୍ୟାବଶ୍ୟକ ଅଭାବରୁ ଆମ ଦେହର
ଅପକାଂଶ ଶିଶୁ ଅପପୁଷ୍ଟି ଜନିତ ବିଭିନ୍ନ ରୋଗର
ବିକାର ହୁଅନ୍ତି ।

ଅପପ୍ରୟୋଗ—ଅସଙ୍ଗତ ବ୍ୟବହାର ।

ଯଥା : କ୍ଷମତାର ଅପପ୍ରୟୋଗ ।

ଅପମିଶ୍ରଣ—କୌଣସି ଜନସଂସ୍ଥାରେ ନିମ୍ନମାନର ଜନସଂସ୍ଥା
ମିଶାଇବା, ଭେଜାଇ କରିବା ।

ଅପମୃତ୍ୟୁ—ଅପଘାତ ଜନିତ ମୃତ୍ୟୁ ।

ଅକାଳ ମୃତ୍ୟୁ ।

ଅପିଲ—ପୁନଃବିଚାର ପ୍ରାର୍ଥନା ।

ନିମ୍ନ ଅପାଳତର ନିଷ୍ପତ୍ତି ବିରୁଦ୍ଧରେ ପୁନଃବିଚାର
ପାଇଁ ତର ଅପାଳତରେ ଅପିଲ କରାଯାଇପାରେ ।

ଅପ୍ରେସ୍—ଏକ ଉଚ୍ଚତ୍ତ୍ୱ ଧରଣର ଛୁପା ପ୍ରଣାଳୀ ।
ଏହି ଛୁପା ପ୍ରଣାଳୀରେ ଛୁପାଯାଉଥିବା ବସ୍ତୁ-
ବସ୍ତୁର ଫଟୋ ଉଠାଯାଇ ଛୁପାଯାଏ ।

ଅବକାର ବିଭାଗ—ମାଦକ ଦ୍ରବ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ, ବନ୍ଦି,
ଖରବ ଆଦି ନିୟମାବଳୀ ପରିଚାଳନା କରିବା
ସକାଶେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସରକାରୀ ବିଭାଗ ।

ଅବକାର ଶୁଳ୍କ—ମାଦକ ଦ୍ରବ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଓ ବନ୍ଦି
ଆଦି ସକାଶେ ପାଉଁସ କର ।

ଅବକାଶ—ଛୁଟି ।

—ଅବସର, ପୁରୁଷତ୍ୱ ।

—କାର୍ଯ୍ୟରୁ ବିଶ୍ରାମ ।

—ଦୁଇଟି ଘଟଣାର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ କାଳ ।

ଅବକାଶିକା—କୌଣସି ନବା ପାର୍ଶ୍ୱବର୍ତ୍ତୀ ଯେଉଁ
ଅଞ୍ଚଳରୁ ଦୃଷ୍ଟି ନିକଟ ଗଡ଼ିଆସି ନଦୀରେ ପଡ଼େ ।

ନଦୀର ଦୁଇପାର୍ଶ୍ୱରେ ବନ୍ଧ ବାଡ଼ି ନ ଥିଲେ ତାହାର
ଅବକାଶିକା ଅଞ୍ଚଳ ବନ୍ୟାଜଳ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାକ୍ତିତ
ହୋଇଥାଏ ।

ଅବସର ଗ୍ରହଣ—ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବୟସ ସୀମା
ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାକିରୀ କରିବା ପରେ ଚର୍ଚ୍ଚିତ ଅବ୍ୟାହତ
ନେବା ।

ରମବାବୁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟରୁ ଅବସର ଗ୍ରହଣ କରିବା ପରେ
ଗାଁରେ ରହୁଛନ୍ତି ।

ଅବସର ପ୍ରାପ୍ତ—ଚାକିରୀରୁ ଅବ୍ୟାହତ ପାଇଥିବା ।

ଅବସର ପ୍ରାପ୍ତ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ମାସିକ
ପେନ୍ସନ୍ ପାକିବାର ସୁବିଧା ଅଛି ।

ଅବୈଧାନିକ—ପାରାକ୍ରମିକ ବା ଦରମା ନ ନେଇ
କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ।

ଅବୈଧାନିକ—ଯାହା ବ୍ୟାଧାନ ବା ଆଇନ ସମ୍ମତ
ନୁହେଁ ।

ଅବୈଧାନିକ ଆବରଣ ଆଦି କ୍ଷମଣୀୟ ନୁହେଁ ।

ଅଭିଜ୍ଞତା—ଜ୍ଞାନ ଓ କୌଶଳ ଆଦି ସମ୍ପର୍କୀୟ
ଅନୁଭବ ।

ଅଭିଯୁକ୍ତ—ଦୋଷ ବା ଅପରାଧ ଆଶେପ
କରାଯାଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଅଭିଯୋଗ ପୁସ୍ତକ—କାହାର ବରୁଦ୍ଧରେ ଆଶେପିତ
ଦୋଷ ଲିପିବଦ୍ଧ କରିବା ସକାଶେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବହି ।

ଅଭିଭାବକ—ଦାୟିତ୍ୱ ବୁଝାବୁଝି କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଯଥା : ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀଙ୍କ ଅଭିଭାବକ ।

ଅଭିଲେଖାଗାର, (ଅଭିଲେଖାଳୟ)—ଯେଉଁଠି
କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ସଂକଳ୍ପାୟ ପୂର୍ବ ନଥିପକ ରହେ ।

ଅଭିଲେଖ ରକ୍ଷକ—ପୂର୍ବ ନଥିପକ କା ରେକର୍ଡ୍
ଦାୟିତ୍ବରେ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଅଭ୍ୟର୍ଥନା—ଆଗନ୍ତୁକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନା ।

ପିଲାମାନେ ସଙ୍ଗପତିଙ୍କୁ ଅଭ୍ୟର୍ଥନା କରାଇ ସଙ୍ଗ
ମଣ୍ଡପକୁ ଘାହୋଟି ନେଲେ ।

ଅଭ୍ୟର୍ଥନାକାରୀ—କୌଣସି ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ବା
କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ଆଗନ୍ତୁକମାନଙ୍କ ଅଭ୍ୟର୍ଥନା
ସକାଶେ ନିଯୁକ୍ତ କର୍ମଚାରୀ ।

ଅମଲ—କରଣୀ ।

ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ନିଯୁକ୍ତ ଉପାୟଗ୍ରଣୀ କର୍ମଚାରୀ ।

ଅମଲତନ୍ତ୍ର—ଅମଲମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ପରିଚାଳିତ ଶାସନ
ବ୍ୟବସ୍ଥା ।

ଅମାନତ—କୌଣସି ସର୍ତ୍ତ ଅନୁଯାୟୀ ଜମା
ରଖାଯାଇଥିବା ଟଙ୍କା ।

ଅମୀନ—ଜମିନିଆ ମାପରୂପ ଦାୟିତ୍ବରେ ଥିବା
କର୍ମଚାରୀ ।

ଅମୂଲକ—ଉଦ୍ଭିଦାନ, ଅବାନ୍ତର ।

ତାଙ୍କର ମୂଲ୍ୟ ଅମୂଲକ ।

ଅମ୍ଳ—ଶାଢ଼ୀ ।

ଗୁରୁପତ୍ର—ମୁଦ୍ରିତ ପୁସ୍ତକରେ ରହିଯାଇଥିବା ମୁଦ୍ରଣ
ସୂଚି ଦର୍ଶାଇ ତାହାର ସଂଶୋଧନ କରି ଦିଆ-
ଯାଇଥିବା ପୃଷ୍ଠା ।

ଅଶ୍ଵଶକ୍ତି—ଶକ୍ତି ମାପର ଏକ ଏକକ, ହର୍ସ ପାଉଁର
(Horse power) ।

ଅସହଯୋଗ—ସହଯୋଗ ନ କରିବା ।

ଆମ ଦେଶର ସ୍ଵାଧୀନତା ଆନ୍ଦୋଳନ ସମୟରେ
ତଂରେତ ସରକାରଙ୍କ ସହିତ ଅସହଯୋଗ କରିବା
ସକାଶେ ଦେଶବାସୀ ମାତି ଯାଇଥିଲେ ।

ଅସାମ୍ପ୍ରାଧାନିକ—ସାହା ସମ୍ପ୍ରାଧାନ ସମ୍ମତ ନୁହେଁ ।

ଯେ କୌଣସି ଅସାମ୍ପ୍ରାଧାନିକ ପ୍ରଥା ବିରୁଦ୍ଧରେ
ନ୍ୟାୟାଳୟର ଆଶ୍ରୟ ନିଆଯାଇପାରେ ।

ଅସୁଲ—ଆତାସ ।

ଡୋର ବେରଦସ୍ତ କରି ଲୋକଙ୍କଠାରୁ ଋଣ ଅସୁଲ
କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ।

ଅସ୍ଥାବର—ସାହା ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରାଯାଇପାରେ ।

ଯଥା : ଅସ୍ଥାବର ସମ୍ପତ୍ତି ।

ଅସ୍ଥିଶାଳ୍ୟ ବିଭାଗ—ଚକିତ୍ରାଳୟରେ ଯେଉଁ ବିଭାଗରେ
ଅସ୍ଥି ଅସ୍ଥୋପଚାର କରାଯାଏ ।

ଅସ୍ଥୋପଚାର—ଶଲ୍ୟ ଚକିତ୍ରା, ଅପରେସନ୍
(Operation) ।

ଅସ୍ଥୋପଚାର ଶାଳା—ଯେଉଁ କୋଠାରେ
ଅସ୍ଥୋପଚାର ବା ଅପରେସନ୍ କରାଯାଏ ।
ଅପରେସନ୍ ଥିଏଟର (Operation theatre) ।

ଅଷ୍ଟଭୁଜ—ଆଠଟି ବାହୁ ବିଶିଷ୍ଟ ଜ୍ୟାମିତିକ କ୍ଷେତ୍ର ।

ଅର୍ହତା—ଯୋଗ୍ୟତା (Qualification) ।

ଯଥା : ଶିକ୍ଷାଗତ ଅର୍ହତା ।

ଅର୍ହତା ପ୍ରାପ୍ତ—ଯୋଗ୍ୟତା ପାଇଥିବା, ଯୋଗ୍ୟ ।

ଆଂଶିକ—ଅଂଶ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

କୌଣସି କାମ ଆଂଶିକ ଭାବେ କରି ଛାଡ଼ିଦେବା ଭଳିତ ନୁହେଁ ।

ଆଂଶିକ ନଥି—ମୂଳ ନଥି ସମ୍ପର୍କୀୟ କୌଣସି ବିଷୟ ଲିପିବଦ୍ଧ କରାଇବା ସକାଶେ ଖୋଲି-ଯାଇଥିବା ଅନ୍ୟ ଏକ ନଥି; ପାର୍ଟି ଫାଇଲ୍ (Part file) ।

ଆକ୍ରମଣଶୀଳ—ତଡ଼ାଉ ମନୋଭାବ ।

ଆକ୍ଷେପ—ଖୋପ ।

—କଟୁକ୍ତି ।

—ଉତ୍ସର୍ଗ ।

—ନିନ୍ଦା ।

ଆଶ୍ରେୟ—ଏକ ଜାଣିପା ଫଳ ଏହାର ଭିତରେ ଥିବା ଶସକୁ ଝିଆଯାଏ ।

ଆଗତ ପ୍ରସ୍ତାବ—ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯାଇଥିବା ବା ଅଣାଯାଇଥିବା ପ୍ରସଙ୍ଗ ।

ଆଗ୍ରହାନ୍ୱିତ—ଅତ୍ୟନ୍ତ ଲକ୍ଷ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କରିଥିବା ।

—ଅତି ବ୍ୟଗ୍ରତାର ସହିତ ।

ଆଚରଣ ନିୟମାବଳୀ—କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କ ବ୍ୟବହାର, ବୁଲଚଳଣ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ନିର୍ଦ୍ଦାରିତ ଆଇନ କାନୁନ ।

ଆଜ୍ଞା ନି ଛାପ—ଝିପ ଚନ୍ଦ୍ର, କଳା ବୋଳା ହୋଇ-ଥିବା ଆଜ୍ଞା ଝିପ କାଗଜ ଉପରେ ମାଡ଼ି ଯେଉଁ ସନ୍ତକ ରଖାଯାଏ ।

ଆଜ୍ଞାଦାନ—ଆବରଣ, ତାକୁଣି ।

ଆକୀରକା—ଯେଉଁ ବୃତ୍ତି ଅବଲମ୍ବନ କରି ଭରଣ ପୋଷଣ କରାଯାଏ ।

କୃଷି ଆମ ଦେଶର ଶତକଡ଼ା ପ୍ରାୟ ଅଧିଭାଗ ଲୋକଙ୍କର ଆକୀରକା ଅଟେ ।

ଆଜ୍ଞାପତ୍ର—ଆଦେଶ ପତ୍ର, ଅର୍ଡର ସିଟ୍ (Order sheet) ।

ଆଞ୍ଚଳିକ ଆୟୋଗ—ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଞ୍ଚଳ ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥିବା କମିଶନ୍ ଶିକ୍ଷଣ ନାଲ୍ କମିଶନ୍ (Regional commission)

ଆଡ଼ହୁକ୍—କାମଚଳା ।

ଯଥା : କାମଚଳା ନିୟୁକ୍ତି (Adhoc appointment) ।

କାମଚଳା ନିଷ୍ପତ୍ତି (Adhoc decision)

ଆଣ୍ଟୁ ଖୋଳ—ଖେଳାଳୀମାନେ ଆଣ୍ଟୁକୁ ଆଘାତରୁ ରକ୍ଷା କରିବାପାଇଁ ତହିଁ ଉପରେ ପିନ୍ଧିଥିବା କପଡ଼ା ଖୋଳ, (Knee cap) ।

ଆମ୍ବୁସାଡ଼—ନିଜକୁ ଆଘାତ ବା ଧୂସ କରିବା ପ୍ରବୃତ୍ତି ।

ଆମ୍ବ ଚେତନଶୀଳ—ନିଜ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସଚେତନତା ।

ଆମ୍ବୁତ୍ୟାଗ—ନିଜ ସ୍ୱାର୍ଥ ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ନ ଦେଇ ତ୍ୟାଗଶୀଳ ମନୋଭାବ ।

ଆତ୍ମ ନିର୍ଭରତା—କୌଣସି ବସ୍ତୁରେ ନିଜର ଆବଶ୍ୟକତା ନିମିତ୍ତ ଅନ୍ୟ ଉପରେ ଭରସା ନ କରି ନିଜର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପରେ ଭରସା ରଖିବା ।

ଶାନ୍ତ ସାମଗ୍ରୀ ଉତ୍ପାଦନ ଦିଗରେ ଆମ ଦେଶ ଆତ୍ମ ନିର୍ଭରତା ହାସଲ କରିପାରିଛି ।

ଆତ୍ମ ପ୍ରତ୍ୟୟ—ନିଜ ଉପରେ, ନିଜ କ୍ଷମତା ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ; ଆତ୍ମ ବିଶ୍ୱାସ ।

ଆତ୍ମ ସମ୍ମାନ—ଆତ୍ମ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ବୋଧ ।

ଆତ୍ମ ସଂବେଦନଶୀଳ—ଆତ୍ମ ସଚେତନା ।

ଆତ୍ମ ସଂଯମ—କୁ ଶ୍ରବଣ ଓ କୁ କର୍ମକୁ ନିଜେ ରେକର୍ଡ୍ ସମତା ।

ଆଦିବାସୀ—ଶିଶୁଜନ, ଜନଜାତି ।

ଆକେନ୍ଦ୍ର—ଯାହା ଆଦାୟ ବା ଅସୁଲ କରିବାର ଯୋଗ୍ୟ ।

ଆଦ୍ରତା ମାପକ—ଯେଉଁ ଯନ୍ତ୍ର ସାହାଯ୍ୟରେ ଜଳରେ ସ୍ୱା ଜଳୀୟ ଅଂଶର ପରିମାଣ ମାପ ହୋଇଥାଏ ।

ଆଦ୍ରତା ରେଖକ—ଯେଉଁ ପ୍ରଣାଳୀରେ ଜଳୀୟ ଅଂଶର ପ୍ରସ୍ତର ବେଳାଯାଇପାରେ ।

ଆଧାର ରେଖା—କୌଣସି ଜ୍ୟାମିତିକ କ୍ଷେତ୍ରର ତୁଳି ରେଖା (Baseline) ।

ଯଥା : ଡିଜିଟର ଆଧାର ରେଖା ।

ଆଧିବ୍ୟୁ—ସଜ୍ଜନାତ୍ମକ ମାନ ।

ଆଧୁନିକ କରଣ—ଆଧୁନିକ ଡାଆରେ ପକାଇବା ।

କୃଷି ଉତ୍ପାଦନ ବଢ଼ାଇବା ସକାଶେ କୃଷି ପ୍ରଣାଳୀର ଆଧୁନିକ କରଣ ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ।

ଆନନ୍ଦ ବଜାର—କୌଣସି ଅନୁଷ୍ଠାନର ହିତ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବଜାରରେ ପ୍ରଚଳିତ ମୂଲ୍ୟରୁ ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟରେ ବଦାନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ଜନସ ବନ୍ଦୀ କରି ପାଣି ସଂଗ୍ରହ କରିବା ସକାଶେ ଆୟୋଜିତ ମେଳା ବା ବଜାର; ଆନନ୍ଦ ମେଳା ।

—ପୁରୀର ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ଜାଉଜ ମନ୍ଦିର ବେଢ଼ାରେ ଥିବା ଆବଡ଼ା ହାଟ ।

ଆନୁକୂଲ୍ୟ—ସପକ୍ଷତା, ସମର୍ଥନ ।

ଆମ ଗାଁ ଯୁବକ ସଂଘ ଆନୁକୂଲ୍ୟରେ ବୃକ୍ଷରୋପଣ ସହାୟ ପାଳନ ଉପଲକ୍ଷେ ଗତ କାଳି ଏକ ସରୁ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା ।

ଆନୁଗତ୍ୟ—ଅଧୀନତା ।

ପରଚିତ ସୈନ୍ୟ ବାହିନୀ ବିଜେତା ପକ୍ଷର ଆନୁଗତ୍ୟ ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଲେ ।

—ଘନିଷ୍ଠତା ।

କୌଣସି ଅନୁଷ୍ଠାନ ପ୍ରତି ତାହାର କର୍ମଭାରୀମାନଙ୍କ ଆନୁଗତ୍ୟ ନ ଥିଲେ ତାହା ସୁରୁରୁରୁରେ ପରିଚାଳିତ ହେବ କିପରି ?

ଆନୁବଂଶିକ—ବଂଶଗତ, ଜନ୍ମଗତ (Hereditary)

ଶିଶୁର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ବିକାଶରେ ଆନୁବଂଶିକ ବୃତ୍ତାବଳୀର ପ୍ରଭାବ ଅପେକ୍ଷା ପରିବେଶର ପ୍ରଭାବ ଅଧିକ ।

ଆନୁଶାସନିକ—ରାଜନୀତିର ଅନୁଶାସନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ନିର୍ବାଚନ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ କୌଣସି ପ୍ରାର୍ଥୀଙ୍କର ପାରିବାରିକ ବିଷୟ ପ୍ରତି ଆକ୍ଷେପ କରିବା ଆନୁଶାସନିକ ବିଧିରୁ ସୂଚିତ ନୁହେଁ ।

ଆନୁଷଙ୍ଗିକ—ଯାହା ଅନ୍ୟ ବିଷୟ ଦର୍ଶିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତାହାର ପରିଣାମ ସ୍ବରୂପ ଦେଖି ।

ଯଥା : ଆନୁଷଙ୍ଗିକ ବ୍ୟୟ ।

—ସଲଗ୍ନ, ସମ୍ବୃଦ୍ଧ ।

ଆନୁଷ୍ଠାନିକ—ବ୍ୟବହାର ଶ୍ରେୟ, ନୀତିଗତ ଶ୍ରେୟ ।

ଯଥା : ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଶିକ୍ଷା ବ୍ୟବସ୍ଥା ।

—ଅନୁଷ୍ଠାନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ—ଦେଶ ଦେଶ ସମ୍ପର୍କୀୟ, ଆନ୍ତର୍ଦ୍ଦେଶୀୟ ।

ଯଥା ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ବୁଦ୍ଧିମତ୍ତା, ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ସୀମାରେଖା ।

ଆନ୍ତଃପକ୍ଷୀୟ—ବିଭିନ୍ନ ପକ୍ଷ ବା ଦଳ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଆନ୍ତଃ ବିଭାଗୀୟ—ଏକ ଶାସନାଧୀନ ବିଭିନ୍ନ ବିଭାଗ ସମ୍ପର୍କୀୟ ।

ଯଥା : ଆନ୍ତଃ ବିଭାଗୀୟ ଅନ୍ତରଣ (Inter departmental transfer) ।

ଆନ୍ତଃ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ—ବିଭିନ୍ନ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ ମଧ୍ୟରେ ।

ଯଥା ଆନ୍ତଃ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ ବକ୍ତୃତା ପ୍ରତିଯୋଗିତା ।

ଆନ୍ତଃ ଯୋଗାଯୋଗ—କୌଣସି ଅନୁଷ୍ଠାନ ବା କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ବିଭିନ୍ନ ବିଭାଗ ମଧ୍ୟରେ ଦୂରଭାଷ ସାହାଯ୍ୟରେ ଯୋଗାଯୋଗ ବ୍ୟବସ୍ଥା (Inter-communication) ।

ଆନ୍ତଃ ରାଜ୍ୟ ଚଳା—କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥାନ ବିଷୟରେ ରାଜ୍ୟ ରାଜ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ହୋଇଥିବା ରାଜନୀତି ।

ଆନ୍ତରିକ—ଅନ୍ତରର ସହିତ ।

ଆନ୍ତଃ ଶାସନୀୟ—ଭଲ ଭଲ ଶାସନାଧୀନ ବିଷୟ ସମ୍ପର୍କୀୟ ।

ଆପତ୍ତକାଳ ଉଦ୍‌ଘୋଷଣା—ଦେଶର ନିରାପତ୍ତି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବିପଦକାଳୀନ ଜରୁରୀ ଘୋଷଣା ।

ଆପତନ—ଉପରୁ ପଡ଼ିବା, ଅବରୋଧଣ ।

ଯଥା : ଆଲୋକର ପ୍ରତିଫଳନ, ପ୍ରତିଫଳନ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଆପତନ ବିନ୍ଦୁ, ଆପତନ କୋଣ ।

ଆପତ୍ତିକୃତ—ଆପତ୍ତି କରାଯାଇଥିବା ।

ଆପାତତଃ—ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟ ନିମନ୍ତେ ।

—ଅନୁଭବ ।

ଆପିଲ୍—ଆବେଦନ ।

ନିମ୍ନ ଅଦାଲତର ନିଷ୍ପତ୍ତିରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ନ ହୋଇ ଘୃଣବିରୋଧ ସକାଶେ ଉଚ୍ଚ ଅଦାଲତରେ ପ୍ରାର୍ଥନା, ଆପିଲ୍ ।

ଆପେକ୍ଷିକ ଗୁରୁତ୍ବ—ଜଳ ଭୂମିରେ ସମପରିମାଣ ବା ସମଆୟତନ ବସ୍ତୁ କୌଣସି ପଦାର୍ଥର ଓଜନ ବା ଭାରର ପରିମାଣ ।

ଆପୋଷ ନିଷ୍ପତ୍ତି—ଅଦାଲତରେ ବିନା ସାହାଯ୍ୟରେ
ଦୁଇ ବାହାଦୁରୀ ପଦକ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ଶ୍ରେଣୀର
ସମାଧାନ ।

ଆବୃତ୍ତା ଖାବୃତ୍ତା—ସମତଳ ନ ହୋଇ ଉଚ୍ଚ ନୀଚ,
ଖାଲ ଡିପ ଥିବା; ବହୁର ।

ଆବର୍ତ୍ତ—ଘେରି ରହିଥିବା ।

—ଜଳର ଭର୍ତ୍ତି ।

—ଏକ ପ୍ରକାର ମେଘ ।

ଆବର୍ତ୍ତନ—ଦୂର୍ଘ୍ଟନ ।

—ନିଜ ମେରୁ ଚତୁଃପାର୍ଶ୍ୱରେ ପୃଥିବୀର ଦୂର୍ଘ୍ଟନ
ଗତି ।

ଆବହମାନ—ବହୁ ପୁରୁଷାଳରୁ ଆକ୍ରମଣୀୟ
ଚଳିଆସୁଥିବା କାଳ ।

ଯଥା : ଆବହମାନ କାଳ ।

ଆବାଦ—ଅମଳ ।

ଏ ବର୍ଷ ଫସଲ ଭଲ ଆବାଦ ହୋଇଛି ।

ଆବାସିକ—ଯେଉଁଠାରେ ବାସ କରିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା
ଥାଏ ।

ଯଥା : ଆବାସିକ ବିଦ୍ୟାଳୟ ।

ଆବାହନ—ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିବା ।

—ଅନୁରୋଧ ସହ ଆହ୍ୱାନ କରିବା, ଡାକିବା ।

ଆବର୍ତ୍ତାବ—ପ୍ରକାଶ, ଉଦୟ ।

—ଉପସ୍ଥିତ ହେବା ।

ଆବେଗ—ବ୍ୟାକୁଳ ଭାବ, ଅସ୍ଥିର ଭାବ ।

—ଉତ୍ତେଜ ।

ଆବେଗମୂଳକ—ଅନୁଭବ, ଅନୁଭୂତ ସମ୍ପର୍କୀୟ ।

ଯଥା : ଶିଶୁର ଆବେଗମୂଳକ ବିକାଶ ।

ଆବେଦକ—ଯେ ଆବେଦନ କରେ, ଆବେଦନ-
କାରୀ, ପ୍ରାର୍ଥନାକାରୀ, ଅନୁରୋଧକାରୀ ।

ଆବେଦନ—ପ୍ରାର୍ଥନା ।

—ନାଲିଶ, ବିରୁଦ୍ଧ ନିମନ୍ତେ ପ୍ରାର୍ଥନା ବା
ଅନୁରୋଧ ।

ଆବେଦନପତ୍ର—ଦରଖାସ୍ତ ।

ଯଥା : ଛୁଟି ନିମନ୍ତେ ଆବେଦନ ପତ୍ର ।

ଆଭିଜାତ୍ୟ—ଉଚ୍ଚ ବଂଶରେ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିବା
ଯୋଗୁ ବଡ଼ମା, ଗର୍ବ ।

—ବଂଶ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ।

ଆଭିଧାନିକ—ଅଭିଧାନ (ଡକ୍ଟରୀନା) ଅନ୍ତର୍ଗତ ।

—ଅଭିଧାନ ସମ୍ପର୍କୀୟ ।

ଆଭିମୁଖ୍ୟ—ମୋଟାମୋଟି ଲକ୍ଷ୍ୟ ।

ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ—ଅଭ୍ୟନ୍ତର ବା ଭିତର ସମ୍ପର୍କୀୟ ।

କୌଣସି ଦେଶର ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ବ୍ୟାପାରରେ
ବୈଦେଶିକ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ନୀତି ବିରୁଦ୍ଧ ।

ଆମରଣ ଅନଶନ—ମରଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରତିବାଦ ମୁଲକ ଉପବାସ ।

ଆମୁଲରୁଲ—ମୁଲରୁ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ।

ନଥି ଉପରେ ଚିପୁଣ୍ଡା ଏପରିକ୍ଷରେ ଲେଖାଯାଇଛି ସେ ଆମୁଲରୁଲ ବାରମ୍ବାର ପଢ଼ି ନଧ୍ୟ ତାହାର ଅର୍ଥ ବୁଝିହେଉନାହିଁ ।

ଆମୁଲ ସଂସ୍କାର—କୌଣସି ବସ୍ତୁରେ ମୁଲରୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ।

ଆମୋଦ ପ୍ରମୋଦ—ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଆନନ୍ଦ ଉତ୍ସବ ।

ଆୟୁକ୍ତ ଅଧିକାରୀ—ସୈନ୍ୟ ଉତ୍ସବରେ ଗେଜେଟ୍ ଡ୍ରେସ୍ ଅଧିକାରୀ, (Commissioned officer) ।

ଆୟୁକର—ନିର୍ଦ୍ଦାରିତ ସୀମାରୁ କାହାର ବାସିକ ଆୟ ଅଧିକ ହେଲେ ସରକାରଙ୍କୁ ଯେଉଁ ଶୁଳ୍କ ବା କର ଦେବାକୁ ହୁଏ ।

ଆୟୋଗ—କମିଶନ୍ (Commission) ।

ଯଥା : ରେଳ ବିଭାଗ ସେବା ଆୟୋଗ ।

ଆରକ୍ଷଣ—ବସ୍ତୁ, ରେଳ ଆଦିରେ ଯାହା କମ୍ପା କୌଣସି ଅସ୍ଥାୟୀ ବାସ ସକାଶେ ପୂର୍ବରୁ ସ୍ଥାନ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଇବା, ରିଜର୍ଭେସନ୍ (Reservation) ।

ଆରକ୍ଷିତ—ଆରକ୍ଷଣ କରାଯାଇଥିବା ।

ଯଥା : ଆରକ୍ଷିତ ଜଙ୍ଗଲ, (Reserved forest) ।

ଆରକ୍ଷିତ ବାସ, (Reserved Bus) ।

ଆରକ୍ଷୀ—ପୋଲିସ୍, (Police) ।

ଆରୋହୀକାଣ୍ଡ—ଲତାଜାଣ୍ଡା ଉଦ୍ଭିଦର କାଣ୍ଡର ଯେଉଁ ଅଂଶ ତାହାକୁ ଉପରକୁ ଚଢ଼ିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ ।

ଆରୋହୀ କ୍ରମ—ନିମ୍ନରୁ ଉଚ୍ଚ କ୍ରମ; ତଳରୁ ଉପରକୁ ।

ଯଥା : ସଂଖ୍ୟାଗୁଡ଼ିକୁ ଆରୋହୀ କ୍ରମରେ ସଜାଇ ଲେଖିବା ।

ଆଲମ୍ବ—ସ୍ମରଦଣ୍ଡର ଯେଉଁ ବନ୍ଦୁରେ ତାହାର ବଳ ବାହୁ ଓ ଶର ବାହୁ ଦ୍ଵାରା କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦିତ ହୁଏ ।

—ତଳକୁ ଲମ୍ବିବା ।

ଆଲମ୍ବନ—ଆଶ୍ରୟ, ଅବଲମ୍ବନ ।

ଆଲୋକ ସଂଶ୍ଳେଷଣ—ଉଦ୍ଭିଦର ଖାଦ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତି ପ୍ରକ୍ରିୟା ।

ଆଶାବାଦୀ—ଆଶା ପୂରଣ ହେବ ବୋଲି ବିଶ୍ଵାସ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଆଶୁଲିପି—କ୍ଷିପ୍ରସ୍ଵର ଲେଖା; ସର୍ଟହାଣ୍ଡ, (Short hand) ।

ଆସକ୍ତ—ଅତିଶୟ ଅନୁରାଗ ।

—ଉପସ୍ଥେଗ କରିବା ଇଚ୍ଛା ।

ଯଥା ନାଟକ ଦ୍ରବ୍ୟ ପ୍ରତି ଆସକ୍ତି, ସାଂସାରିକ ବିଷୟରେ ଆସକ୍ତ ।

ଆସଞ୍ଜନ—ଫଲଗ୍ନ ହେବା, ଲାଗି ରହିବା ।

ଜଳ ବିନ୍ଦୁରେ ଜଳକଣାର ଆସଞ୍ଜନ ବଳ ।

ଆସନ୍ନମାନ—ନିକଟତମ ମୂଲ୍ୟ ।

ଯଥା : ଦଶମିକ ଭଗ୍ନାଂଶର ଆସନ୍ନମାନ ନିରୂପଣ ।

ଆସ୍ତି—ବସ୍ତୁ, ସମ୍ପତ୍ତି ।

— ଅସ୍ତି ।

ଯଥା : ଆସ୍ତି ସୂତକ ବାକ୍ୟ ।

ଆଶ୍ରୟଣ—ତରଳ ପଦାର୍ଥକୁ ନିଗାଡ଼ିବା ପ୍ରଣାଳୀ
ଯଦ୍ବା ଚର୍ଚ୍ଚିତ୍ରେ ମିଶିଥିବା ଅଦ୍ରାବ୍ୟ କଠିନ
ପଦାର୍ଥକୁ ଘୃଥିକ୍ କରିହେବ ।

ଆହ୍ନିକ—ଦୈନିକ ।

ଯଥା : ଦୃଢ଼ିବାର ଆହ୍ନିକ ଗତି ।

ଆହ୍ନାନ—ନିମନ୍ତ୍ରଣ, ଡାକର ।

ବିଧାନସଭା ଆହ୍ନାନ କରାଯିବା ।

ଇଚ୍ଛାକୃତ—ଜାଣିଶୁଣି କରାଯାଇଥିବା ।

ଇଚ୍ଛାଧୀନ—ନିଜର ଇଚ୍ଛା ଅନୁସାରେ ବା ଇଚ୍ଛା
ଅନୁଯାୟୀ ।

ଯଥା ଇଚ୍ଛାଧୀନ ଚୈତ, ଇଚ୍ଛାଧୀନ ପାଠ୍ୟ
ବିଷୟ ।

ଇଜର—କିଛି ସମୟ ପାଇଁ କୌଣସି ଜମି ଅଧିକାର
ସକାଶେ ଦିଆଯାଇଥିବା ପଟା ।

ଇଜରଦାର—ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କାଳ ସକାଶେ କୌଣସି ଜମିର
ଅଧିକାର ନେଇ ପଟା ପାରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଇଂଞ୍ଜେକ୍ସନ୍‌ଦାତା—ଯେ ଇଞ୍ଜେକ୍ସନ୍ ଦିଅନ୍ତି ।

ଇତର ଭାଷା—କୁଭାଷା, ଗାଳି ।

ଇତିବୃତ୍ତ—ଅନ୍ତତଃ ଘଟଣା ।

ପ୍ରସଙ୍ଗଟିର ଇତିବୃତ୍ତ ଜଣା ନ ଥିଲେ ଚିହ୍ନଟା ଦେବା
ସହଜ ନୁହେଁ ।

ଇନ୍‌ପେକ୍ଟର୍—ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ।

ଯଥା : ମୋଟର ଯାନ ନିରୀକ୍ଷକ, ଆରକ୍ଷୀ
ନିରୀକ୍ଷକ ।

ଇନାମ—ପୁରସ୍କାର ।

ଇଲ୍‌କା—ଅଧିକାରରେ ଥିବା ଅଞ୍ଚଳ ।

ଯଥା : ବିଜ୍ଞପିତ ପରିଷଦ ଇଲ୍‌କା ।

ଇସ୍ତାହାର—ବିଜ୍ଞପନ, ନୋଟିସ୍ (Notice) ।

ଯଥା : ନିର୍ବାଚନ ଇସ୍ତାହାର ।

ଇଦୃଶ—ଦୃଶ୍ୟ, ଏକାଦୃଶ, ଏହିରୂପ ।

ଇୟସୁ—ପାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ, ପାଇବା ପାଇଁ ଯେ
ଇଚ୍ଛା କରେ ।

ଈର୍ଷାନୃତ—ଈର୍ଷାଗ୍ରସ୍ତ ।

ଈର୍ଷାଲୁ—ଯେ ସ୍ୱଭାବତଃ ଈର୍ଷା କରେ ।

ଉଇଲ୍—ମୃତ୍ୟୁ ସମୟରେ ଆପଣା ସମ୍ପତ୍ତିର ଉତ୍ତରାଧିକାର ଅନ୍ୟକୁ ଦେବାପାଇଁ ଲେଖା-ଯାଉଥିବା ଦଲିଲ ।

ଉଚ୍ଚପଦସ୍ଥ—ଉପର ପାହ୍ୟାରେ ନିଯୁକ୍ତ ।

ଯଥା : ଉଚ୍ଚପଦସ୍ଥ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ।

ଉଚ୍ଛେଦିତ—ଉଚ୍ଛେଦ କରାଯାଇଥିବା, ଲୋପ କରାଯାଇଥିବା, ହଟାଇ ଦିଆଯାଇଥିବା ।

ଯଥା : ଉଚ୍ଛେଦିତ ଆଇନ; ଉଚ୍ଛେଦିତ ଅଧିକାର ।

ଉଚ୍ଛ୍ଵେଜ୍ଞା—ଶୃଙ୍ଖଳା ବାହାର ।

ଉତ୍କୀର୍ଣ୍ଣ—ଖୋଦିତ; କାଟି; ପ୍ରସ୍ତର ଆଦି ଗାନ୍ଧରେ ଖୋଦିତ ହୋଇ ଲେଖାଯାଇଥିବା ।

ଉତ୍ତମର୍ଣ୍ଣ—ରଣଦାତା, ଯେ କରଜ ଦିଅନ୍ତି ।

ଉତ୍ତରକାଳୀନ—ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟର ।

ଯଥା : ଉତ୍ତରକାଳୀନ ନିଷ୍ପତ୍ତି, ଉତ୍ତରକାଳୀନ ହିସାବ ତନଖି ।

ଉତ୍ତର ଜୀବିକା—ଆଗାମୀ ସମୟରେ ବଞ୍ଚିରହିବା ବା ଚିଣ୍ଟି ରହିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା (Survival) ।

ଉତ୍ତରଜୀବୀ—କାହାର ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ଜୀବିତ ଥିବା
• ତାଙ୍କର ବଂଶଧର ଯେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁପରେ ବଞ୍ଚିରହେ ।

ଉତ୍ତର ଦାୟିତ୍ବ—କୌଣସି ନିଷ୍ପତ୍ତି ବା ସମ୍ପାଦକ କାର୍ଯ୍ୟର ପର ଅବସ୍ଥାରେ ଚିତ୍ତସମ୍ପର୍କ ସ୍ଥ ଦାୟିତ୍ବ ।

ଉତ୍ତର ପୁରୁଷ—ପରବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ବଂଶଧର,
(Posterity)

ଉତ୍ତର ସାକ୍ଷୀ—ଯେଉଁ ସାକ୍ଷୀ ଅନ୍ୟ କାହାରଠାରୁ ଶୁଣିବାପରେ ସାକ୍ଷ୍ୟ ଦିଅନ୍ତି ।

ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ—ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ଯେ ଅଧିକାର କରନ୍ତି ।

ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ—ଶୀଘ୍ରଦିନେ ଆମ ଦେଶରେ ଉତ୍ତର-ଦିଗରୁ ବହୁଥିବା ପବନ ।

ଉତ୍ତରାୟଣ—ବସୁବରେଖାର ଉତ୍ତରକୁ ସୂର୍ଯ୍ୟର ଗତି ।

ଉତ୍ତରାରି—ଦୁଇଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ ହୋଇଥିବା କୌଣସି ବସ୍ତୁ ବା ଗ୍ରହର ଶେଷଭାଗ ।

— କୌଣସି ଗୋଲକୃତ ବସ୍ତୁ ବସ୍ତୁର

ଉତ୍ତରୋତ୍ତର—ପରକୁପର, ସମେ ସମେ ।

ଯଥା : ଉତ୍ତରୋତ୍ତର ଭଲତି ।

ଉତ୍ତାନ—ଉଠିବା ।

ଯଥା ପ୍ରାତଃ ଉତ୍ତାନ ।

—ଉଲଟି ।

ଯଥା : ତାବନରେ ଉତ୍ତାନ ପଡ଼ନ ।

ଉତ୍ତାପନ—ଉଠାଇବା; ଆଗତ କରିବା ।

—ଉପସ୍ଥାପନ କରିବା ।

ଯଥା : ପ୍ରସଙ୍ଗର ଉତ୍ତାପନ ।

ଉତ୍ସାଦିତ—ଉତ୍ସାଦନ ହୋଇଥିବା, ଉତ୍ସାଦିତ ହୋଇଥିବା ।

ଯଥା : ଉତ୍ସାଦିତ ହୃଦୟ ସମୂହ ।

ଉତ୍ସାଦିତ—ନିର୍ମଳ କରାଯାଇଥିବା ।

ଉତ୍ସାହକ—ଯେ କୌଣସି କାମରେ ଉତ୍ସାହ ପ୍ରଦାନ କରେ, ଯାହା କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରିବାରେ ବ୍ୟଗ୍ରତା ଜାତ କରାଏ ।

ଉତ୍ସାହୀ—କୌଣସି ଉଦ୍ୟମରେ ବ୍ୟଗ୍ରତା ପ୍ରକାଶ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଉଦ୍‌ଘାଟକ—ଯାହା କୌଣସି ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଜାତ କରାଏ ।

ଉଦ୍‌ବଚ୍ଚୀ—ଧୂପକାଠି ।

ଉଦ୍‌ବୃତ୍ତ ଆତ୍ମି—ବଳକା ସମ୍ପତ୍ତି ।

ଉଦ୍‌ଭବ, (ଉଦ୍‌ବ) —ଜାତହେବା, ସୃଷ୍ଟିହେବା, ଜନ୍ମିବା ।

ଉଦ୍‌ଭବକ—ଯେ କୌଣସି ନୂତନ ବସ୍ତୁ, ତଥ୍ୟ ବା କୌଣସି ବାହାର କରିଥାନ୍ତି ।

ଉଦ୍‌ଭାଷଣ—କୌଣସି ଲକ୍ଷିତ ବା କଥିତ ବସ୍ତୁର ବୃଦ୍ଧି ଅଂଶ ।

ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱସେତୁ—କୌଣସି ରେଳପଥ କମ୍ପା ଅନ୍ୟକଣ୍ଠ ପରିବହନ ଉପରଦେଇ ନିର୍ମିତ ଥୋଲ; (Over bridge)

ଉନ୍ନତିକର—ଯାହା ଉନ୍ନତ ସାଧନ ବା ସମୃଦ୍ଧି କରାଏ ।

ଉନ୍ନୀତ—ଉଚ୍ଚ ସ୍ତରକୁ ନିଆଯାଇଥିବା, ସମୃଦ୍ଧ କରାଯାଇଥିବା, ଉତ୍ତେଜିତ ।

ଯଥା : ଉଚ୍ଚ ଶ୍ରେଣୀକୁ ଉନ୍ନୀତ ହେବା ।

ଉନ୍ନତି—ମହତ୍ତ୍ୱ, ପାଗଳ, ବାହ୍ୟଜନ ଶୂନ୍ୟ ।

ଉପ—ନିକଟ, ସାମୀପ୍ୟ ।

ଯଥା : ଉପକୂଳ, ସହର ଉପକଣ୍ଠ ।

—ସହିତ ।

ଯଥା : ଉପକ୍ରମିକା ।

—ଅଧିଗୁନ ।

ଯଥା : ଉପବିବେଚକ, ଉପସଙ୍ଗପତି ।

—ନିକଟସ୍ଥ ।

ଯଥା : ଉପହାସ, ଉପସାଗର ।

—ନିମ୍ନ ବା ତଳ ସ୍ତରର ।

ଯଥା : ଉପଶୟ ।

ଉପକମିଟି—କୌଣସି ଏକ କମିଟିକୁ ବିଭିନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟ ଦାୟିତ୍ୱ ନେଇ ବିଭିନ୍ନ ବିଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇ ଯେଉଁ ଛୋଟ ଛୋଟ କମିଟି ଗଠନ କରାଯାଏ; (Sub-committee)

ଉପକଳ୍ପନା—ସମ୍ଭାବ୍ୟ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ, ଯେଉଁ ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ ସମ୍ଭାବନା କରାଯାଇଥାଏ, (Hypothesis) ।

ଉପକୂଳ ବାଣିଜ୍ୟ—କୌଣସି ନଦୀ, ହ୍ରଦ, ସାଗର, ମହାସାଗରର ଉପକୂଳରେ ଅବସ୍ଥିତ ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ବାଣିଜ୍ୟ କାରବାର

ଉପକୂଳ ରେଖା—କୌଣସି ବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ଜଳଭାଗ ଓ ତତ୍ତ୍ୱଲଗ୍ନ ସ୍ଥଳଭାଗର ସୀମାରେଖା ।

ଉପନିମିତ୍ତ—କୌଣସି ଆଲୋଚ୍ୟ ବସ୍ତୁର ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ପ୍ରତୀକ୍ଷା ।

ଉପଖଣ୍ଡ—ଜିଲ୍ଲାର ସଜନୈତିକ ବିଭାଗ ।

(Sub-division)

ଯଥା : ଜଟକ ଜିଲ୍ଲା ପାଞ୍ଚୋଟି ଉପଖଣ୍ଡରେ ବିଭକ୍ତ ।

ଉପଚର୍ମ—ମଳଚର୍ମ ।

ଉପଗୁର—ସେବା, ଶୁଶ୍ରୂଷା ।

ପୂଜା ଅର୍ଚ୍ଚନା ।

ଉପଛାୟା—ଆଲୋକର ଗତିପଥରେ ଥିବା ଏକ ଗୋଲକାର ଅସ୍ପଷ୍ଟ ବସ୍ତୁ ଦ୍ଵାରା ଦୁଇପ୍ରକାର ଛୁୟା ପୃଷ୍ଠି ହୋଇଥାଏ । ଏହି ଦୁଇପ୍ରକାର ଛୁୟା ମଧ୍ୟରୁ ଗାଡ଼ ଛୁୟାକୁ ପ୍ରଜ୍ଜ୍ଵା ଓ ତାହାକୁ ବେଢ଼ିକରି ଥିବା ପତଳା ଛୁୟା ଉପପ୍ରୟା କୁହାଯାଏ ।

ଉପଜହ୍ନ—ଦଣ୍ଡିକା ।

ଉପଦାନ—ଅନୁଗ୍ରହ ବା ଅଗ୍ରସ୍ତ ପାଇବାପାଇଁ ଯାହା ଦିଆଯାଏ ।

ଉପଦ୍ରୁତ—ଅତ୍ୟାବୃତ, ଗଣ୍ଡଗୋଳ ଦଟିଥିବା ।

—ଉପଦ୍ରବଯୁକ୍ତ ।

ଯଥା : ଦଙ୍ଗାହାଟୀମାନା ଜନିତ ଉପଦ୍ରୁତ ଅଞ୍ଚଳ ।

ଉପଧାରଣା—ପ୍ରଧାନ ବା ମୁଖ୍ୟ ଧାରଣାର ଅଂଶ ବିଶେଷ ।

ଉପଧାରା—କୌଣସି ଆଇନ ଧାରାର ଗୋଟିଏ ଅଂଶ ।

ଉପନିବନ୍ଧକ—ସବ୍‌ରେଜିଷ୍ଟ୍ରାର୍; (Sub-registrar) ।

ଉପନିରୀକ୍ଷକ—ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ନିରୀକ୍ଷାକାରୀ ବା ତନଶିକାରୀ ।

ଉପନୟମ—କୌଣସି ମୂଳ ନୟମର ଅଂଶ ବିଶେଷ; (Subrule) ।

ଉପବାଚସ୍ପତି—ବିଧାନସଭାର ଉପାଧ୍ୟକ୍ଷ; (Deputy Speaker)

ଉପବିଭାଗ—ଉଦ୍ଭିଦ୍ଧ କାର୍ଯ୍ୟ ଅନୁସାରେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ବା ଅନୁଷ୍ଠାନ ଅନ୍ତର୍ଗତ ବିଭାଗ; (Section)

ଉପବିଭାଗ ଅଧିକାରୀ—ଉପବିଭାଗ ଦାୟିତ୍ଵରେ ଥିବା ମୁଖ୍ୟ କର୍ମଚାରୀ; (Section officer) ।

ଉପବିଧି—କୌଣସି ମୂଳ ଆଇନର ଧାରା, ଉପନୟମ (By law)

ଉପବୃତ୍ତ—ଅଣ୍ଡାକୃତ ବୃତ୍ତ; (Ellipse)

ଉପଭୋକ୍ତା—କ୍ଷେତ୍ର କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି, ଖାଉଟି ।

ଉପମନ୍ତ୍ରୀ—ସାହାଯ୍ୟକାରୀ ମନ୍ତ୍ରୀ ।

ଉପମା—ସାଦୃଶ୍ୟ, ବୁଲତା ।

—ତୁଳନା ।

ଉପମାଟି—ଉପର ମାଟି ।

ଉପଯନ୍ତ୍ରୀ—ସହାୟକ ଇଞ୍ଜିନିୟର୍ ।

ଉପଯୁକ୍ତ—ଯୋଗ୍ୟ ।

ଯଥା : ଉପଯୁକ୍ତ ହାକିମ ।

—ଉଚିତ ।

ଯଥା : ଉପଯୁକ୍ତ ସମୟ, ଉପଯୁକ୍ତ ମନ୍ତବ୍ୟ ।

—ସମର୍ଥ, କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷ ।

ଯଥା : କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ତୁଲାଇବା ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଉପଯୋଗିତା—ଆବଶ୍ୟକତା ।

ଇଂରେଜ ଶାସନ କାଳରୁ ପ୍ରଚଳିତ ହୋଇଅସୁଥିବା
ଅନେକ ବିଧିବିଧାନର ଉପଯୋଗିତା ଆଉ ପ୍ରାୟ
ନାହିଁ କହିଲେ ଚଳେ ।

ଉପଯୋଜନା—ଯୋଜନାର ଅଂଶ ବିଶେଷ; ଆଂଶିକ
ଯୋଜନା ।

ଉପଯୁକ୍ତ—ଉପରେ କୁହାଯାଇଥିବା; ଉପରେ
ଦିଆଯାଇଥିବା ।

ଉପରାଷ୍ଟ୍ରକ—ଜଗୁଆଳ ।

—ଚଉକିଦାର ।

ଉପରାଷ୍ଟ୍ରପତି—ଭାଇପ୍ରେସିଡେଣ୍ଟ;
(Vicepresident) ।

ଉପରି—ଉପରେ; ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ।

ଉପରିଭୋଗ—ଉପରେ କୌଣସି କଥିତ ବା ଲିଖିତ
ବସ୍ତୁରୁ ପ୍ରଗୁଣିତ ହୋଇ ଦିଆଯାଇଥିବା ଅଂଶ ।

ଉପରିସ୍ଥ ହାକିମ—ଉଚ୍ଚତର କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ
ଅଧିକାରୀ ।

ଉପଶାମକ—ଯାହା ବେଦନା ହ୍ରାସ ବା ଉପସମ
କରାଏ ।

ଉପଶୀର୍ଷ—କୌଣସି ମୁଖ୍ୟ ପ୍ରସଙ୍ଗର ବିଭିନ୍ନ ଭାଗର
ଶିରୋନାମ ।

ଉପସବିକ—ଡେପୁଟି ସେକ୍ରେଟାରୀ;
(Deputy Secretary) ।

ଉପ ସଭାପତି—ଭାଇପ୍ରେସିଡେଣ୍ଟ;
(Vice President) ।

ଉପସ୍ଥାନ ନାମାବଳୀ—ହାଜିରରେ ଥିବା ନାମ
ସମୂହ ।

ଉପସ୍ଥାନ ବହି—ହାଜିର ଶାତା ।

ଉପାସ୍ଥି—ହାଜିର ଟାଣୁଆ ମାଂସଶ୍ରେଣୀ ।

ଉପାଧି ପତ୍ର—ଡିପ୍ଲୋମା ପ୍ରମାଣପତ୍ର, ଡିପ୍ଲୋମା;
(Diploma)

ଉରଃସ୍ଥ—ଷ୍ଟେଥୋସ୍କୋପ୍; (Stethoscopy)

ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ—ମୁଖଲମ୍ବାନମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା; ପାର୍ଶ୍ୱ ଓ ହୃଦୀ
ଦ୍ୱାରାହୃଦୟ ସନ୍ନି ଶ୍ରେଣୀରେ ଗଠିତ ଦ୍ୱାରା ।

ଉଲ୍ଲଂଘନ—ଅମାନ୍ୟ କରିବା ।

ଆଦେଶ ଉଠ ।

ଉଲ୍ଲିଖିତ—ପୂର୍ବେ କଥିତ, ପୂର୍ବୋକ୍ତ ।

ପୂର୍ବରୁ ଲିଖିତ, ଉପରଲିଖିତ ।

ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ—ଲିପିବଦ୍ଧ କରାଯିବା ବା ଲେଖାଯିବାର
ଯୋଗ୍ୟ ।

ଉଷ୍ମକଟିବନ୍ଧ—କର୍କଟହାନ୍ତ ଓ ମକରହାନ୍ତ ଦ୍ୱାରା
ସୀମାବଦ୍ଧ ଗ୍ରୀଷ୍ମପ୍ରଧାନ ସ୍ଥାନ ।

ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱଗାମୀ—ଉପରକୁ ଗତି କରୁଥିବା ।

ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱମୁଖ—ଯେ ଉପରକୁ ମୁହଁ ଟେକିଥାଏ; ଉପର
ମୁହଁ ।

ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱଶ୍ଚାସ—ଅଶରୁଣ ବହୁବା ।

—ଧଇଁ ପେଲିବା ।

ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱସ୍ଥି—ଜନ୍ମ ହାତ ।

ରକ୍ଷ—ବଧ କରିବା ।

—ରାଲୁ ।

ରକ୍ଷବେଦୀୟ—ରକ୍ଷବେଦ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ରଣ ଗ୍ରହୀତା—ଯେ ଧାର, କରଜ ନେଇଥାଆନ୍ତି ।

ରଣଦାତା—ଯେ ଧାର, କରଜ ଦିଅନ୍ତି ।

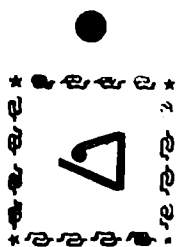
ରତ୍ନହସ—ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ ରତ୍ନ ଭୋଗ-
ହେବାର ନିୟମିତତା; ରତ୍ନ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ।

ରକ୍ତି—ବୃଦ୍ଧି ।

—ରୌପ୍ୟ ।

—ମଜଲ ।

ଯଥା : ସମ୍ବନ୍ଧ ।

ଏକକବିୟନ୍—ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ।

ଏକକୋଷୀ—ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ସେଲ୍ (Cell) ଦ୍ଵାରା
ଚଳିତ ।

ଯଥା : ଏକକୋଷୀ ପ୍ରାଣୀ ।

ଏକକଦିଆ—ନିର୍ଦ୍ଦେଶରୁ, ଏକ ଗୁପ୍ତା ।

ଏକକୂଟ ହେବା—ଏକାଠି ହେବା, ଏକତ୍ର ହେବା ।

ଏକକ୍ରୀକରଣ—ଠୁଳ କରିବା, ଏକାଠି କରାଇବା ।

ଏକନିଷ୍ଠ — ଏକାଗ୍ରତା ଶ୍ରବ ।

— ଏକାଗ୍ରଚିତ୍ତ ।

— ଚନ୍ଦ୍ରାୟ ।

ଏକର—ଜମି ମାପର ଏକ ଏକକ; ଏକ ଏକର =
4047 ବର୍ଗମିଟର ।

ଏକାକାର — ଏକ ଆକୃତି ବଶିଷ୍ଠ ।

—ପରସ୍ପର ଠାରୁ ଅଭିନ୍ନ ।

ଏକାତେନୀ—ବିଦ୍ୟାପୀଠ, ଶିକ୍ଷା ଓ ସମ୍ବୃଦ୍ଧ
ସମ୍ପର୍କୀୟ ଅନୁଷ୍ଠାନ ।

ଯଥା : ସାହିତ୍ୟ ଏକାତେନୀ ।

ଏକାନ୍ତତା—ନିଷ୍ପିତତା ।

ଏକାନ୍ତର—ଗୋଟିଏ ଛୁଡ଼ି ଗୋଟିଏ ।

ଯଥା ଏକାନ୍ତର କୋଷ ।

ଏକାଭିମୁଖୀ — ଏକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବଶିଷ୍ଠ, ଏକ ଦିଗକୁ
ମୁହଁ କରିଥିବା ।

ଏକାନୁବର୍ତ୍ତୀ—ଏକ ପାକରେ ଖାଉଥିବା ।

ଯଥା ଏକାନୁବର୍ତ୍ତୀ ପରିବାର ।

ଏକୀକରଣ—ଏକାଠି କରିବା ।

ଏକେଶ୍ଵରବାଦ—ଏକ ଈଶ୍ଵର ବିଶ୍ଵାସ ବା ମତ ।

ଏକ୍ସରେ—ରଞ୍ଜନରଶ୍ମି, ଯେଉଁ ଆଲୋକରଶ୍ମି
ସାହାଯ୍ୟରେ ଶରୀର ଅଭ୍ୟନ୍ତରର ସଂରଚନା
ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇପାରେ ।

ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍—ଦ୍ରୁ ଗୋମୀ ।

ଯଥା ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍ ଟ୍ରେନ, ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍ ଟେଲିଗ୍ରାଫ୍ ।

ଏଣ୍ଡିଗ୍ସ—ଏଣ୍ଡିଗୋକରୁ ପାଳ ସେମାନେ ପ୍ରସ୍ତୁତ
କରୁଥିବା ଖୋଷାରୁ ଏଣ୍ଡି ବା ରେଶମ ସୂତା
ଉତ୍ପାଦନ ।

ଏଡଲ୍ କରବା—କୌଣସି ଅପରାଧ ବଟଣା ଆନାରେ
ଜଣାଇବା, ସମ୍ବାଦ ଦେବା ।

ଏରେଡ୍ରମ୍—ଉଡ଼ାଜାହାଜ ଅବତରଣ କେନ୍ଦ୍ର, ବିମାନ
ବାଟୀ ।

ଏରେପ୍ଲେନ୍—ଉଡ଼ାଜାହାଜ ।

ଏସିଡ୍—ଅମ୍ଳ, ଏକଜାଣ୍ଡସ୍ ରସାୟନିକ ଦ୍ରବ୍ୟ ।

ଏକ କେନ୍ଦ୍ରିକ—ଏକ କେନ୍ଦ୍ର ବିଶିଷ୍ଟ ।

ଯଥା : ଏକ କେନ୍ଦ୍ରିକ ବୃତ୍ତବୃତ୍ତିକ ।

ଏକ ତାନିକ—ଏକ ତାନ ବିଶିଷ୍ଟ, ଏକ ସମୟରେ
ବାଜୁଥିବା ।

ଏକାନ୍ତକ—ଏକାନ୍ତତା ।

—ଅତ୍ୟନ୍ତ ।

ଯଥା : ଏକାନ୍ତକ ଛତା ।

ଏକ୍ସିଜି—ଇକ୍ସାଧାନ; ଇକ୍ସାଧୁସାୟୀ ।

ଏୟୁକାଲିକ—ଇୟୁକାଲ ବା କୁହୁକ ସମ୍ପର୍କୀୟ ।

—କୁହୁକ ଦେଖାଉଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି, ବାଖକର ।

ଏଣ୍ଡୁରକ—ଇଣ୍ଡୁର ସମ୍ପର୍କୀୟ ।

ଯଥା : ଏଣ୍ଡୁରକ ଉଦ୍ଭିଦ ।

ଓ—ଏବ, ଆଉ ।

—କାହାକୁ ସମ୍ବୋଧନ କରି ଡାକିବାର ଜବାବ ।

ଓଏସିସ୍—ମରୁଭୂମି ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଜଳ ତଥା
ବୃକ୍ଷଲତାଦି ଯୁକ୍ତ ଭୂଭାଗ; (Oasis) ।

ଓ—ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନ୍ଦିର ଆରମ୍ଭରେ ଉପାରିତ
ହେଉଥିବା ଅକ୍ଷର ।

ଓକରଆପଡ଼ି—ନାନାପ୍ରକାର ଦାମ୍, ବସ୍ତ୍ର ।

ଓଡ଼ିଶୀ—ଓଡ଼ିଶା ସମ୍ପର୍କୀୟ ।

ଯଥା : ଓଡ଼ିଶୀ ନୃତ୍ୟ, ଓଡ଼ିଶୀ ଶିଳ୍ପକଳା ।

ଓଡ୍ର—ଯେ ଭ୍ରାତୃଭାବରେ ଅନ୍ୟଜାଣ୍ଡସ୍ ଲୋକଙ୍କୁ
ଆଲିଙ୍ଗନ କରନ୍ତି ।

—ଉତ୍କଳବାସୀ ।

ଓଦା—ତନ୍ତୁଥିବା, ଢଳୁଥିବା ।

ଓଲିକଆ—ଦିନକର ଅଧା ସମୟ ବା ଓଳ
ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଯଥା : ଓଲିକଆ କାମ ।

ଓଲଟ—ବିପରୀତ; ଉପରପାଖ ତଳକୁ ଓ ତଳପାଖ
ଉପରକୁ କରାଯାଇଥିବା ।

ଓଲଟ କମା—ଉତ୍ତରାଂଶ ସୁରୁଭବା ପାଇଁ ଯେଉଁ
କମାର ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ।

ଓସ୍ତାଦ୍—ନିପୁଣ ।

ଯଥା : ଖେଳରେ ଓସ୍ତାଦ୍ ।

—ମଲ୍ଲବିଦ୍ୟା, ବ୍ୟାୟାମ, ସଙ୍ଗୀତ ବିଦ୍ୟାର
ଶିକ୍ଷକ ।

ଓହରିବା—ହଟିଯିବା, ପଛକୁ ପଳାଇବା ।

ଯଥା : ଝଗଡ଼ା ସ୍ଥାନରୁ ଓହରିଯିବା ।

ଓ୍ଵାଟ୍—ବିଜୁଳିଶକ୍ତି ମାପର ଏକ ଏକକ, (Watt) ।

ଓ୍ଵାରଣ—ପରବାନା, ଦୃଶ୍ୟମ ପଦ ।

ଯଥା : ଗିରଦ୍ ଓ୍ଵାରଣ୍ଟ୍ ।

ଐସୁକ୍ୟ—ଉଚ୍ଛ୍ଵାସ ଶୁଦ୍ଧ, ବ୍ୟଗ୍ରତା ।

ଐଦୀର୍ଯ୍ୟ—ଉଦାରତା ।

ଐପଗ୍ଢିକ—ବ୍ୟବହାର, ନିୟମାନୁମୋଦିତ ।

—ପରମ୍ପରାଗତ ।

ଯଥା : ଐପଗ୍ଢିକ ଶିକ୍ଷା ।

ଐଷଧୀୟ—ଔଷଧ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

କାର୍ତ୍ତବୀର—ପରବୀର ।

କର୍ତ୍ତା—ମାଲିକାଣୀ ।

କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ—ଉପରିସ୍ଥ ହାକିମ (Authority) ।

କଦାଚନ—ଆଦୌ, କଦାପି ।

କନିଷ୍ଠବଳ—ସିପାହି, ପୋଲିସ୍ ବିଭାଗର ଅନ୍ୟତମ
କର୍ମଚାରୀ, (Constable) ।

କପଟାଗୁରୁ—ଛଳନାପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଚରଣ ବା ବ୍ୟବହାର ।

କପ୍ତାନ, (କାପ୍ତାନ)—ଖେଳାଳୀ ବା 'କୌଣସି
ପ୍ରତିଯୋଗୀ ଦଳର ମୁଖ୍ୟ, ଅଧିନାୟକ;
(Captain)

କପି—ରୂଢ଼ା ପରି ଏକ ପାମାୟ ।

କବଳ—ଜମି କଣାବନ୍ଦ ସମ୍ପର୍କୀୟ ଦଳିଲ୍ ।

କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ—ସାମ୍ୟବାଦ ମତବାଦୀ, ସାମ୍ୟବାଦୀ ।

କମ୍ପାସ୍—ଦିଗନ୍ତର୍ଣ୍ଣୟ ଯନ୍ତ୍ର ।

କର୍ମଚାରୀ—କୌଣସି ସଂସ୍ଥାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା
ଲୋକ ।

କଲମି—ଉଦ୍ଭିଦର କାଣ୍ଡ, ପତ୍ର ଆଦି ଅଙ୍ଗରୁ ନୂତନ
ଉଦ୍ଭିଦ ଜାତ କରାଇବା ପ୍ରଣାଳୀ, ଅଙ୍ଗକ
ଜନନ ।

ଯଥା : ଗୋଲ୍ଵ ପତ୍ରର କାଣ୍ଡରେ କଲମି କରାଯାଇ
ନୂଆ ପତ୍ର ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଇପାରେ ।

କଳାହରା—ବେଆଇନ ଭାବେ ଶ୍ରେଣୀଗାର କର-
ଯାଇଥିବା ଅର୍ଥ ।

କଳାବଜାର—ବେଆଇନ ଭାବେ ବାଣିଜ୍ୟ
ବ୍ୟବସାୟ ।

କସ୍ତୁର—ଦୋଷ, ଅପରାଧ ।

କାଉଦା—କୌଶଳ ।

ଯଥା : କାମ କରିବାର କାଉଦା ।

କାଉଣ୍ଟର—ରେକର୍ଡ୍‌ସ୍, ବସ୍ତୁଶାସ୍ତ୍ର, ବ୍ୟାଙ୍କ୍,
ଦୋକାନ, ଅଫିସ ଆଦିରେ ରଖାଯାଇ ପ୍ରକାର
କାରବାର ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନ, ଦରଜା ।

ଯଥା ଟୁକି କାଉଣ୍ଟର, ଟେକ୍ ଜମାଦେବା
କାଉଣ୍ଟର୍ ।

—ପ୍ରତିକୂଳରେ, ବିରୁଦ୍ଧରେ, ବିପରୀତ ଭାବେ ।

ଯଥା : କାଉଣ୍ଟର୍ ଟୁକି,

(Counter argument)

କାଏମ—ବଜାୟ ରଖିବା ।

ନଟିରେ ତାଙ୍କରି ମତ ଫି କାଏମ ରହିଲା ।

କାଟଖାଇବା—କୌଣସି ମତ ନାକତ ହେବା ବା
ଚ୍ୟୁତ ନ ହେବା ।

କାଟିକ୍ ପେପର୍—ଦଲିଲ ବା କବଲ ଲେଖା
ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ କାଗଜ ।

କାର୍ଡ—ପତ୍ର ।

ଯଥା ପୋଷ୍ଟକାର୍ଡ, (Postcard) ।

—ତାପ ପତ୍ର ।

—ପରିଚୟ, ନିମନ୍ତ୍ରଣ ଆଦି ସକାଶେ ବ୍ୟବହୃତ
ମୋଟା କାଗଜ ଖଣ୍ଡ ।

କାଣ୍ଟନ୍‌ମେଣ୍ଟ—ସ୍ଥାୟୀ ସେନା ନିବାସ;
(Cantonment)

କାଣ୍ଟିନ୍—ଖାଦ୍ୟ ଓ ପାନୀୟ ପ୍ରଭୃତିର ବସ୍ତୁସ୍ଥାନ;
ଶ୍ରେଣୀନାଳୟ; (Canteen) ।

କାମଚଳା—ଅସ୍ଥାୟୀ, କାର୍ଯ୍ୟ ଭୁଲାଇବା ସକାଶେ
ସାମୟିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ।

ଯଥା : କାମଚଳା ନିଯୁକ୍ତି; (Adhoc appoin-
ment) କାମଚଳା ବଜେଟ୍ ।

କାର୍ଯ୍ୟସୂଚୀ—କାମର ଡ୍ରମ୍-ବଦରଣୀ; (Agenda) ।

କାର୍ଯ୍ୟିକ—ଦୈନିକ, ଶାଶ୍ଵତ ।

ଯଥା : କାର୍ଯ୍ୟିକ ଦଣ୍ଡ, (Corporeal punish-
ment); କାର୍ଯ୍ୟିକ ଶ୍ରମ; (Manual Labour) ।

କାର୍ପସଟବାଜ୍, (କାର୍ପସଟଦାର) — କାର୍ଯ୍ୟ ଭୁଲାଇବା
ପାଇଁ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ ପ୍ରତିନିଧି (Agent) ।

କାରୁରୁଦ୍ଧ—ବନ୍ଦୀଶାଳାରେ ଆବଦ୍ଧ ।

କାରଗରୀ ଅନୁଦେଷ୍ଟା—ହାତକାମ ବା ଶିଳ୍ପ
ବିଦ୍ୟାରେ ତାଲିମ ପ୍ରଦାନକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି; (Craft
Instructor) ।

କାଂକର୍ତ୍ତବ୍ୟବିମୁକ୍ତତା—କ'ଣ କରିବାକୁ ହେବ ସ୍ଥିର
କରି ନ ପାରିବା ଅବସ୍ଥା ।

କାର୍ଯ୍ୟ—ଦଫା, ଥରଥର କରି ।

ଯଥା : କାର୍ଯ୍ୟରେ ଭଣ ପରିଶୋଧ କରିବା ।

କାର୍ଯ୍ୟ—ଭାଗ, ଅଂଶ, ଅଂଶୀଦାରମାନଙ୍କ ପ୍ରାପ୍ତ;
ହିସା ।

—ଭାଗ୍ୟ ।

କୁଣ୍ଡଳୀକୃତ—ଦଉଡ଼ି, ତାର ଆଉ ଲମ୍ବ ନରମା
ବସ୍ତୁକୁ ଗୁଡ଼େଇ ଗୋଲେଇ କରାଯାଇଥିବା ।

କୁପନ୍—ବରକୁଟ୍; କୌଣସି ଉପଲକ୍ଷେ ସୁବିଧା,
ସୁଯୋଗ ପାଇବା ସକାଶେ ଟିକେଟ୍ ବା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ
ପତ୍ର; (Coupon) ।

କୃତନୀତି—ରାଜନୈତିକ ବିଚାରଣା ବା ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ।

କ୍ରେତା—କଣିକାବାଳ ।

କେନ୍ଦ୍ର—କୌଣସି ବୃତ୍ତ ବା ଗୋଲକର ମଧ୍ୟସ୍ଥଳ ।

କେବୁଲ୍, (କେବ୍)—ସମୁଦ୍ର ଭିତରେ ବା ଭୂମିତଳେ
ଯାଇଥିବା ଟେଲିଗ୍ରାଫ୍ ତାର (Cable) ।

କେୟାରଟେକର୍—ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ଦାୟିତ୍ବ ଅଧି-
କାରୀ, ଜଗୁଆଳି, ଦେପାଜିଟ୍ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

କୋର୍ଟ—ବିଚାରମଣ୍ଡଳ (Court), ଦରବାର ।

କୋରଖ—ସରକାରୀ ଦୃକ୍ଷମରେ ସମ୍ପତ୍ତି ଅଟକ ଓ
ବାଜ୍ୟାପ୍ତ କରିବା ।

ଖଇ—ଲିଆ ।

ଖଇରାତ—ଦାନ ।

ଯଥା ଦାନ ଖଇରାତ ।

ଖଜଣା ଅଧିକାରୀ—ଜମି, ଦରବାଡ଼ି ଆଦିର କର
ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଓ ଆଦାୟ ଦାୟିତ୍ବରେ ଥିବା ଅଫିସର୍
(Rent officer) ।

ଖଞ୍ଜି କରିବା—କୌଶଳ କରିବା ।

ଖଣ୍ଡସୁଦ୍ଧ—ମାଡ଼ିପିଟ, ସଫର୍ଷ ।

ଖଣିବସନ୍ତ—ଖଣି ଖୋଳା ଏବଂ ସେହି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ
ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟପାଇଁ ଖଣି ଅଞ୍ଚଳରେ ଗଢ଼ି-
ଉଠୁଥିବା ବସବାସ ।

ଖଡ଼ିଆନ୍—ଜମିଜମାର ମାଲିକାନା ଦର୍ଶାଉଥିବା
ରସିଦ୍, ରେକର୍ଡ୍ ।

ଖଦଡ଼ା—ମୋଟା, ଖଦଡ଼ିଆ ।

ଖର୍ଚ୍ଚ—ବ୍ୟୟ ।

ଖର୍ଚ୍ଚ ଅଟକଳ—କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ବ୍ୟୟର
ଆନୁମାନିକ ହିସାବ ।

ଖରଦ—କଣା, ଝୁସୁ ।

ଖରପ୍—ବର୍ଷା ଓ ଶୀତକାଳୀନ ।

ଖସଡ଼ା—ତୋ ।

ଯଥା : ପାଠ ଖସଡ଼ା ।

—ତାଲିକା ।

ଖାଉଟି ସଙ୍ଘ—ବ୍ୟବହାରକାରୀ ମାନଙ୍କ ସମିତି,
ଉପଶ୍ରେକ୍ରମାମାନଙ୍କ ସମିତି ।

ଖାତଜ—ଦେଶାଦାର, କରଜ କରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଖାରିଆ—ଷାରସୁକ ।

ଗଚ୍ଛିତ—ଜମା କରାଯାଇଥିବା, ସଞ୍ଚିତ ।

ଯଥା : ସୁବଳ ସମ୍ପଦ ଗଚ୍ଛିତ ପାଣି ।

ଗର୍ଭ—ଗାତ, ଖାଲ ।

ଗଣଶିକ୍ଷା—ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଶିକ୍ଷା ।

ଗାଏବ୍—ଉତ୍ସର୍ଗ ହେବା, ଅଦୃଶ୍ୟ ହେବା ।

ଗୁଳ୍ମିକା ସୂତା ବା ସରୁ ତାର ଖିଅରେ ମାଳ ଓ
ଫୁଲ ଜାପାୟ ଗୁଚ୍ଛ ଗୁଚ୍ଛ ନିକଟକୁ ଗୋଟିକପରେ
ଗୋଟିଏ ସଜାଇ ରଖିବା, ମାଳା କରିବା ।

ଗୁଳ୍ମ—ସୁଦ୍ର ବୃକ୍ଷ ଜାପାୟ ଉଦ୍ଭିଦ ।

ଗୃହଣୀ—ଘରଣୀ ।

ଗୋଡ଼ାଣିଆ—ବୁଝି ନ ଉଠୁଥିବା ଜଣକୁ ସବୁକଥାରେ
ସମର୍ଥନ କରିବା ।

ଗୋପନୀୟ—ଯାହା ଲୁଚାଇ ରଖାଯିବା ଯୋଗ୍ୟ,
ଅପ୍ରକାଶ୍ୟ ଯାହା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଅବଗତ ଯୋଗ୍ୟ
ନୁହେଁ ।

ଗୋପାଳନ—ଗାଈ ଗୋଷ୍ଠ ପାଳିବା ।

ଗୋଲକଧନ୍ଦା—ଜଟିଳ ଦୁବୋଧ ପରିସ୍ଥିତି ।

ଗୋଳିଆ—ମିଶାମିଶି ।

—କପଟ ।

ଗୋଷ୍ଠୀଉନ୍ନୟନ—ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଉନ୍ନତି ।

ଗୌରବାବହ—ମର୍ଯ୍ୟାଦାନନକ ।

ଘଟକ—ସଂଯୋଗକାରୀ, ସମ୍ପର୍କ ସ୍ଥାପନକାରୀ ।

ଘଟଣା—ଯାହା ଘଟି ଯାଇଛି ।

ଘନଜନବସତ—ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟକ ଲୋକଙ୍କ ବସବାସ

ଘନଫଳ—କୌଣସି ବସ୍ତୁର ଆୟତନ ।

ଘନମୂଳ—ଘନଫଳ ।

ଘରୋଇ—ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ।

—ଘର ବା ପରିବାର ସମ୍ପର୍କରେ ।

ଘର୍ଷଣବଳ—ଦୁଇ ବା ତତୋର୍ଥର ବସ୍ତୁ ପରସ୍ପର
ସଂସ୍ପର୍ଶ କରି ହେବା ଫଳରେ ସୃଷ୍ଟି ହେଉଥିବା
ବଳ ।

ଘୁଷୁରିବା—ଭୁଲରେ ଲୋଟିବା ।

ଘାଟିଆ (ଘାଟୁଆ)—ନମ୍ର ପାର କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଘାବରେଇବା—ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ ହେବା; ଭୟଭୀତ ହୋଇ
ଯିବା ।

ଘାରିହେବା—ଉଷୋଭିତ ହେବା ।

ଘୃଷ୍ଣିବାତ୍ୟା—ଅତ୍ୟଧିକରେ ମଣ୍ଡଳାକାରରେ ଗତ
କରୁଥିବା ପବନ, ଝଡ଼ ।

ଘୋଷଣା—ପ୍ରବୃତ୍ତ କରିବା, ସବୁଠାରୁ ରଚନା କରିବା ।

ଘୋଷଯାତ୍ରା—ସ୍ୱରର ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ରଥଯାତ୍ରା ।

ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ—ଦ୍ରୋଣଶତ୍ରୁଜିତ ଜମିକୁ ଓକିଳ କରି ଏକ
ସୀମାଭୁକ୍ତ କରିବା, ଜମିର ସୀମା ନିରୂପଣ କରିବା ।

ଚଢ଼ା—ନଂ ବା କୌଣସି ବସ୍ତୁର ଜଳକ୍ଷଣ ମଧ୍ୟସ୍ଥ
ଭୁଷଣ ।

ଚଢ଼ାଉକରିବା—ଆଶ୍ରମଣ କରିବା ।

ଚତୁଷ୍ପଦୀ—ରୂପପଦ ବର୍ଣ୍ଣିଷ୍ଣ ।

ଯଥା : ଚତୁଷ୍ପଦୀ ପ୍ରାଣ ।

ଚମତ୍କାର—ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ, ବିସ୍ମୟ, ଅନିବଚନୀୟ ଆନନ୍ଦ ।

ଚର—ଗୋପନୀୟ କାର୍ଯ୍ୟପାଇଁ ନିୟୁକ୍ତ ବୃତ୍ତ ।

ଚରମ—ଅନ୍ତିମ, ଶେଷ ।

ଚରମପତ୍ରୀ—ଯେଉଁମାନେ ନିଜର ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ
ନମନ୍ତେ ଯେ କୌଣସି ଉପାୟ ବା କୌଶଳ
ପ୍ରୟୋଗ କରିଥାନ୍ତି; ଉଚ୍ଚ ଅଚରଠକାଢ଼ ।

ଚରାଚର—ସର୍ବତ୍ର, ସାର୍ବଜନିକ ।

ଚଳ—ପରିବର୍ତ୍ତନଶୀଳ, ଅସ୍ଥିର, ଚଞ୍ଚଳ ।

ଚଳନ୍ତି—ବୁଲିତ ହେଉଥିବାଛବ, ସିନେମା ।

ଚଳନ—ଗମନ, ଭ୍ରମଣ ।

ଚଳାଚଳ—ଗତିଶୀଳ ଓ ସ୍ଥିର; ସ୍ଥାବର ଓ ଅସ୍ଥାବର ।
—ଚଳବୁଲ ।

— ଭାରତୀୟୋପାଦେୟ ଧାରା ।

ଚୂରଣଭୂଇଁ—ଚଢ଼ଜମି, ଗୋମେଷାଦ ପଶୁମାନଙ୍କ
ଚରିବା ପାଇଁ ଘାସଥିବା ଜମି ।

ଚୂଳକ—ଗାଡ଼ ଘୋଡ଼ା ଚଳାଇବା ଦାୟିତ୍ବରେ ଥିବା
ବ୍ୟକ୍ତି, ଯେ ଚଳାଏ ।

ଯଥା : ଚାଡ଼ି ଚୂଳକ ।

ଚିଠା ପ୍ରସ୍ତାବ—ଅନୁମୋଦନ ସକାଶେ ପେଣ୍ଟ୍ କର-
ଯାଉଥିବା ପ୍ରାରମ୍ଭିକ କଥାବୁଝାନ ।

ଚିଠି ପ୍ୟାଡ୍—ଚିଠିପତ୍ର ଲେଖିବା ପାଇଁ ବନ୍ଧାଖାତା ।

ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଅନୁମୋଦନ—ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ଵାରା
ମଞ୍ଜୁର, ଶେଷ ମଞ୍ଜୁର ।
(final approval)

ଚେନ୍‌ମେନ୍—ଜରିବ ଟଣାଳି ।

ଚେୟାରମ୍ୟାନ୍—ସଭାପତି, କୌଣସି କମିଟି ବା
ପରିଷଦର ମୁଖ୍ୟ ।

ଚୌହଦୀ—ଚତୁର୍ଥୀମା ।

ଛକ—ଏକାଧିକ ବସ୍ତୁର ମିଳନ ଜାଗା ;
—ଖ୍ରୀଷ୍ଟଧର୍ମର ଚିହ୍ନ ।

ଛକଟିଲୁ—ଦୁଇଟି ରେଖାର ଛେଦ ସଙ୍କେତ (X) ;
ଲେଖାରେ ଭୁଲ୍ ଦର୍ଶାଇବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ
ସଙ୍କେତ ।

ଛକିବା (ଛକିବସିବା)—ଲୁହ ରହିବା ; ଲୁହ ବସିବା ।

ଛଟା—ତଳ; ଉତ୍ତରୀ ।

ଯଥା : କଥା କହିବାର ଛଟା ।

ଛଟେଇ—ବହୁସ୍ୱାର, ଅନ୍ତର ।

ଯଥା : କର୍ମଭରମାନଙ୍କ ଛଟେଇ ।

ଛଣପଟ—ଘୋଟ ଜାଣିବୁ ଏକ ବସୁନ ଚନ୍ଦ୍ର ।

ଛଳନା—ଶଠତା, ପ୍ରଚାରଣା ।

ଛାତ୍ରାବାସ—କୌଣସି ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନରେ ଶିକ୍ଷାର୍ଥୀ
ମାନଙ୍କର ବାସଗୃହ, ହଷ୍ଟେଲ; (Hostel) ।

ଛାତ୍ରାବାସ ଅଧୀକ୍ଷକ—ହଷ୍ଟେଲ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକ ।
(Hostel Superintendent.)

ଛାତ୍ରୀନିବାସ—କୌଣସି ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନରେ ଅଧ୍ୟୟନ
କରୁଥିବା ବାଳିକା ବା ମହିଳାମାନଙ୍କ ବାସଗୃହ ;
ଲେଡିଜ୍ ହଷ୍ଟେଲ । (Ladies Hostel.)

ଛାଲ—ତମଡ଼ା, ତମ, ଦୃଷ୍ଟର ବଳୁଳ ।

ଛାଲଭାରିବା—ତମଡ଼ା ଉଠାଇବା, ଗଛର ଗଣ୍ଡି
ବା ଶାଖାରୁ ବଳୁଳ ଛଡ଼ାଇବା ।

ଛିନ୍ନାଙ୍ଗ—ଛୁଡ଼ାଯାଇଥିବା, ବା କଟାଯାଇ ବାହାର
କରି ନିଆଯାଇଥିବା ଅଙ୍ଗ ବା ଅଂଶ ବିଶେଷ ।

ଛିଣ୍ଡାଇବା—ଛୁଇକରିବା ।

ଛେଦନ—କର୍ତ୍ତନ, କଟିବା, ହଣିବା ।

ଛେଲ—ଏକ ପ୍ରକାର ଅସ୍ତ୍ର ।

ଛୋଲା—ଉଜାବୁଟ ବା ତଣା ।

—ଛୁଲ କଡ଼ାଯାଇଥିବା ।

ଜଉମୁଦ—ଜଉଦ୍ୱାରା ବନ୍ଦ କରାଯାଇଥିବା ।

ଜନତା—ଜନସାଧାରଣ; ଲୋକବାକ, ଲୋକସାଧାରଣ

ଜନରାଜ୍ୟ—ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଶାସନ, ଗଣତନ୍ତ୍ର
ରାଜ୍ୟ ।

ଜନରାଜ୍ୟ ଦିବସ—ଗଣତନ୍ତ୍ର ଦିବସ ।

ଜନ୍ମଭୂମି—ଯେଉଁ ଦେଶ, ରାଜ୍ୟ ବା ସ୍ଥାନରେ କେହି
ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ ।

ଜବାନବନ୍ଦି—ମୋକଦ୍ଦମାରେ ବାପା, ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କର
ପ୍ରତିରୋଧ ।

ଜମିନମା—ଭୂସମ୍ପତ୍ତି ଆଦି ।

ଜରିପକା—ଏକପ୍ରକାର ସୃଜନ, ଉତ୍କଳ ଚନ୍ଦ୍ର ଜାତୀୟ
ପଦାର୍ଥ ଦ୍ୱାରା ଶରୀର ।

ଜରିଆ—ଦ୍ୱାରା ।
—ଯେଉଁ ମାର୍ଗ ଦେଇ ଯାଏ ; ଗତିପଥ ।

ଜରୁରୀ—ଅତି ଆବଶ୍ୟକ ।

ଜଳଚିକିତ୍ସା—ଏକ ପ୍ରାକୃତିକ ଚିକିତ୍ସା ପ୍ରଣାଳୀ ;
ବର୍ଣ୍ଣବ ଜଳ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇ ରୋଗ ଉପଶମ
ପ୍ରଣାଳୀ ।

ଜଳବିପ୍ଳାବ—ପାଣି ମାଡ଼ିଯାଇଥିବା ।

ଜଳବାୟୁ—କୌଣସି ଭୌଗୋଳିକ ଅଞ୍ଚଳରେ ବହୁ
ବର୍ଷଧରି ଅନୁଭୂତ ହେଉଥିବା ପାଣିପାଗ ଅବସ୍ଥା ।

ଜଳଶିଖା—ଜଳସ୍ରୋତର ଉନ୍ନତାଂଶ ଟରବାଇନ୍
ସୁରାଘର ଉତ୍ପାଦିତ ହେଉଥିବା ବଜ୍ରଜଗ୍ନ ।

ଜଳରଣ୍ଡାର—ପାଣି ଜମି ରହିବା ପାଇଁ କୃତ୍ରିମ
ଉପାୟରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ବଡ଼ଜାଗା ।

ଜଳଯୋଗ—ଜଳଖିଆ ।
ପାଣି ପିଇବାପୂର୍ବରୁ ସାମାନ୍ୟ ଶ୍ରେତନ ।

ଜଳାତଙ୍କ—ପାଣି ପ୍ରତି ଉଦ୍ଧୃତ ଲକ୍ଷଣଯୁକ୍ତ ଏକ ରୋଗ,
ପାଗଳା ବୁକୁର ବଲୁଆ ପ୍ରଭୃତି କାମୁଡ଼ିବା ହେତୁ
ଜନ୍ମ ଥିବା ରୋଗ ।

ଜାଗତିଆର—ହୃଦିଆର ।
—ପ୍ରସ୍ତୁତ ।

ସୈନ୍ୟଦଳ ପ୍ରତିଆକ୍ରମଣ ପାଇଁ ଜାଗତିଆର
ଥିଲେ ।

ଜାର୍—ଖୋଲ ମୁହଁବାଲ ବୋତଲ ।

ପିଲ୍ଲମାନେ ଜାର୍ ଭିତରୁ ସବୁଦିନ ଆଉର ଖାଇ
ହେଲେ ।

ଜାଲିଆତି—ଫାନ୍ଦି କର, କୃତ୍ରିମ, କପଟଯୁକ୍ତ ।

ମଦନର ଜାଲିଆତି କାରବାର ଅନେକ ଦିନ ପରେ
ଧରପଡ଼ିଲା ।

ଜିଢ଼ଖୋର—ଜିଢ଼ିଆ, ଜିଢ଼ଖୋରିଆ ।

ଆପଣାର କଥାକୁ ବଜାୟ ରଖିବାଲାଗି ଅନ୍ୟର
ଉପଦେଶକୁ ନ ଶୁଣିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ରଜାଙ୍କର ଜିଢ଼ଖୋର ପ୍ରବୃତ୍ତିଯୋଗୁ ପ୍ରକାଶ କଣ
ପାଇଲେ ।

ଜିଲ୍ଲାପରିଷଦ—ଜିଲ୍ଲାସ୍ତରରେ ଗଠିତ ଏକ ଉଲ୍ଲସଦ-
କାଣ୍ଡ ପରିଷଦ, ସମିତି ।

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ମିଶ୍ର ଜିଲ୍ଲା ପରିଷଦର ଜଣେ ସଚିବ୍ କର୍ମୀ
ଅଟନ୍ତି ।

ଜିଲ୍ଲାପାଳ—କଲେକ୍ଟର, ଜିଲ୍ଲା ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ ।

ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ କଚେରୀରେ ଉନ୍ନତିମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟର
ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବାକୁ ହେବ ।

ଜୀବନକୀମା—ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କୃତ୍ରିମାନଙ୍କରେ ଗୁନ୍ଥା-
ହେଇ କେତେ ବର୍ଷପରେ ଅଥବା ମୃତ୍ୟୁପରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ
ଅର୍ଥ ପ୍ରାପ୍ତିର ଚକ୍ର ।

ଜୀବନକୀମା କର୍ଯ୍ୟୋରେସନର ଅବଦାନ କ୍ରମେ
ଆମେ ସୁଖରେ ଅଛୁ ।

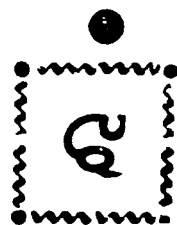
ଜୀବାଣୁ—ବହୁଳ ରୋଗ ବା ବକାର ଉତ୍ପାଦକ ସୂକ୍ଷ୍ମ-
ତମ ଜୀବ ।

ଜୀର୍ଣ୍ଣ—କ୍ଷୟପ୍ରାପ୍ତ, ଶିଥିଳତା ପ୍ରାପ୍ତ ।

ଜେଟ୍ (Jet) ମହାକାଶଯାଉଥିବା ଯାନ ।

ଜ୍ୟାମିତି—ଜମିମାପ ପାଇଁ ଦରକାର ହେଉଥିବା ଶାସ୍ତ୍ର
ବିଶେଷ ।

ଜ୍ୟାମିତି ଶାସ୍ତ୍ରରେ ତାଙ୍କର ବେଶ୍‌ଦକ୍ଷତା ଅଛି ।

ଝଙ୍କମାର, (ଝଙ୍କମାରୀ)—ନିର୍ଦ୍ଦୋଷିତାରୁ ଜଳ୍ମ
ନେଉଥିବା ଅନୁଚାପ ।

ଝଙ୍କତି—ଧ୍ବନିତ ହେଉଥିବା ଶବ୍ଦ, ତାଳ ବା
ସଙ୍ଗୀତାଦି ।

ଝଟଝଟ—ଅଟଣୀରୁ

ଝଟଝଟ କାମ ନସରିଲେ ବସ ମିଳିବନି ।

ଝଟା—ସରୁ ସରୁ ଡାଳ, କାକୁଡ଼ିଝଟା ଝଟାଉପରେ
ମାଡ଼ିଗଲଣି ।

ଝରକଲମ—ପାଉଁଶେନପେନ୍ ।

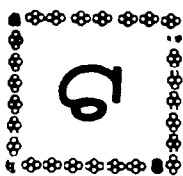
ଓଁ ଚରମ୍ୟାନ ଝରକଲମର ଉଦ୍ଭାବକ ଅଟନ୍ତି ।

ଝାଉଁ, (ଝାଉଁ)—ସରୁସରୁ ପତ୍ରଯୁକ୍ତ ବୃକ୍ଷ ବିଶେଷ ।

- ପୁଣି ସମୁଦ୍ରକୂଳର ଝାଉଁବଣେଇତରୁ ସମୁଦ୍ରର
ଦୃଶ୍ୟ ବେଶ ଉପଭୋଗ୍ୟ ।

ଝାମ୍ପି ବା—ନଖ ଓ ପଞ୍ଜା ସାହାଯ୍ୟରେ ଆକ୍ରମଣ ବା
ଆକର୍ଷଣ କରିବା ।

ତଳର ମାଛ ଝାମ୍ପି ବା ଏକ ଦୈନନ୍ଦିନ ଘଟଣା ।

ଟଙ୍କାଧଳି—ଟଙ୍କା ଅଳଟି ଧରି ଟେକେଣକୁ ଯିବା-

ବାଟରେ ରାମବାବୁ ଡେରକ ହାବୁଡ଼ରେ ପଡ଼ିଲେ ।

ଟନ୍—୧୦୦ କି: ଗ୍ରା: ଓଜନର ପରିମାଣ ।

୧୦୦ କି: ଗ୍ରାରେ ୧ଟନ୍ ହୁଏ ।

ଏକଟନ୍ ଝେଟର ମୁଜ ମାତ୍ର ତିନିଶହ ଟଙ୍କା ।

ଟୁଲି—ସାଇକେଲ ରିକ୍‌ସାପରି ଗାଡ଼ିରେ ଜିନିଷ ବୁଝା-
ଯିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥିଲେ ତାହାକୁ ଟୁଲି କୁହାଯାଏ ।

ଟୁଲିରେ ଲଦିଯା ବୁଝିଲ ଅଣାଗଲ ।

ଟାଇପ୍‌ସ୍‌ମ୍ୟୁ—ଟାଇପ୍‌ସ୍‌ଟ୍ରିକ୍ଟ ଏକ ନୂତନ ଟାଇପ୍
ସ୍‌ମ୍ୟୁ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଇଛି ।

ଟିକେଟ୍‌ଘର—ଯେଉଁ ଘରେ ଟିକେଟ୍ ବିକ୍ରିକଟା ହୁଏ ।

ଟିପାଖାତା—ମୁଖ୍ୟ ଜାଣିବା କଥା ଯେଉଁ ଖାତା ବା
Exercise Book ରେ ଲେଖାଯାଏ ।

ନହାକାଶଯାତ୍ରୀ ନିଜର ଅନୁଭୂତି ସବୁ ଟିପାଖାତାରେ
ଲେଖି ରଖୁଥିଲେ ।

ସୂତ୍ରବୃତ୍ତିକୁ ଟିପାଖାତାରେ ଲେଖିରଖ ।

ଟେଲିପ୍ରିଣ୍ଟର—ଟେଲିପ୍ରିଣ୍ଟର ଯୋଗେ ଦୂରରୁ ଖବର
ଆପାଣାନ୍ତୁ ଟିପିହୋଇଯାଏ ।

ଟେଲିଫୋନ୍ ଅପରେଟର—ଟେଲିଫୋନ୍
ଚଳାଉଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ବା କର୍ମଚାରୀ ।

ମୋର ମାମୁଁ ଜଣେ ଟେଲିଫୋନ୍ ଅପରେଟର
ଅଟନ୍ତି ।

ଟେଲିଫ୍ୟୁ—ବିନା ତାରରେ ଦୂରସ୍ଥାନରୁ ସମ୍ବାଦ
ପ୍ରେରଣାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ।

ଟେଲେକ୍ସ ଯୋଗେ ଗୁରୁତ୍ବପୂର୍ଣ୍ଣ ସନ୍ଦାନଟି ଜଣାଇ
ଦିଆଗଲା ।

ଟେକେରୀ ସରକାର—ଖଜଣାଖାନା ସହ କାରବାର
କରୁଥିବା କର୍ମଚାରୀ ।

ବାରିକବାବୁ ଆମ ଅଫିସରେ ଟେକେରୀ ସରକାର
କାମ କରନ୍ତି ।

ଠେକୁଆ—ଶଶକ ।

ପଶୁବିଶେଷ ।

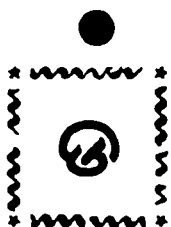
ଠେକୁଆର କାନ ଦୁଇଟି ଟିକିଏ ଲମ୍ବା ।

ଠେଲଗାଡ଼ି—ପେଲି ପେଲି ନେଉଥିବା ଗାଡ଼ି ।
ଠେଲଗାଡ଼ିରେ ଖବରକାଗଜ ଧରି ହକର ପ୍ରତ୍ୟହ
ସକାଳେ ଆମ କଲେଜକୁ ଆସେ ।

ଠେଲଗାଡ଼ିରେ ଫଳ ବିକ୍ରି କରିବାକୁ ଆସୁଥିବା
ବୁଢ଼ାଟି ବେଶ କର୍ମଠ ।

ଠେଙ୍ଗୁଣି—ସାନଠେଙ୍ଗା ।

ବାପା ପୁଅକୁ ଠେଙ୍ଗୁଣିରେ ଠେଙ୍ଗେଇ ଦେଇ
ଗଲେ । ତାହା ଦେଖି ମୁଁ ଆଖିରୁ ଚିତ୍କାରିଲି ।

ଡକାୟତ, (ଡକେଇତ)—ଦସ୍ୟୁ ।

ରାତରେ ଯାଉ ଯାଉ ଯାତ୍ରୀମାନେ ଡକେଇତଙ୍କ
ହାବୁଡ଼ରେ ପ୍ରାଣଦେଲେ ।

ଡାକଘଣ୍ଟି—Calling Bell

ଯେଉଁ ଘଣ୍ଟି ସାହାଯ୍ୟରେ ଅନ୍ୟଜଣକୁ ଡକାଯିବାର
ଇଚ୍ଛା ଦେଇହୁଏ ।

ଡାକଘଣ୍ଟି ବଜାଇ ଅଫିସର ଦସତରାକୁ ଡକାଇଲେ ।

ଡାକବାଲା—ଡାକବାଲା ପ୍ରତିଦିନ ସକାଳେ, ବ’-
ପ୍ରହରେ ଚଠି ଧରି ଆସେ ।

ଡାକବାମା—ଜୀବନସାଥୀ ପରି ଡାକବସତୀ ଜନ-
ସାଧାରଣଙ୍କୁ ଡାକବାମା (Postal Life—
Insurance) ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ ଦିଏ ।

ଡାକହରକରା—ବଡ଼ ଡାକଘରୁ ସାନ ସାନ ଡାକ
ଘରକୁ ଚଠିବ୍ୟାଗ୍ ବୋହୁନେଇ ଯାଉଥିବା କର୍ମ-
ରୁଷ ।

ଡାକବଙ୍ଗାଳା—ସାମୟିକରହଣୀ ପାଇଁ ସରକାରୀ ଘର ।

ରହଣୀକାଳରେ ଉପରିସ୍ଥ କର୍ମରୀମାନେ ଏଇ ଡାକ-
ବଙ୍ଗାଳାରେ ରହନ୍ତି ।

ଡାକ୍ତର—ଚିକିତ୍ସକ ।

ଡିଗ୍ରୀ—ମକଦ୍ଦମାରେ ଜୟ ।

ନାୟକବାରୁ ମାନହାନି କେଶରେ ଡିଗ୍ରୀ ପାଇଲେ
ନାହିଁ ।

ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଉପାଧ୍ୟକ୍ଷ ।

ବିଏ ଡିଗ୍ରୀ ହାସଲ ପରେ ନମିତାରଣୀ ଏବେ
ଆଇନ୍ ପଢ଼ୁଛନ୍ତି ।

ତାପର ପରିମାଣ, ମାପ ଏକକ ।

ଆର୍ଦ୍ରର ସାଧାରଣ ଉତ୍ତାପ ପ୍ରାୟ 17°C ହେବ ।

କୋଣର ପରିମାଣ, ମାପ ଏକକ ।

ତ୍ରିଭୁଜର ଚିନି କୋଣର ସମଷ୍ଟି 180° ।

ଡେପୁଟେସନ୍—ଅସ୍ଥାୟୀଭାବେ ଅନ୍ୟ କାମରେ
ନିଯୁକ୍ତ କରିବା ।

ରମବାବୁ ଏବେ ଡେପୁଟେସନ୍‌ରେ ‘ଇପିକଲ୍’ରେ
କାମ କରୁଛନ୍ତି । ପ୍ରକୃତରେ ତାଙ୍କର ଦସତର ଡେପୁଟି
ସଚିବାଳୟ ବା ସେକ୍ରେଟାରିଆଟ୍ ।

ତାଲୁକରବା—ଜମିକୁ ତାଲୁ କରଯାଇ ସେଠାରେ
ରୁ' ବୃଷ କରଯାଇଛି ।

ପାଣିନିବିଦି ଯିବା ପାଇଁ ଜମିକୁ ଦ୍ରମଣୀ ତାଳୁ
କରଯାଇଛି ।

ତୁଳାଇବା—ଶ୍ରେଣୀଗୁଡ଼ିରେ ତୁଳାଇଥିବା ପିଲର ପାଠ
ପଢ଼ାରେ ଆଗ୍ରହ ନାହିଁ ବୋଲି ଜଣାଯାଏ ।
ସବୁ ଅନିଦ୍ରା ହେତୁ ପିଲଟି ତୋଳାଇଛି ।

ତର୍ଜମା— ଅନୁବାଦ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ବହୁ ବିଦେଶୀ ପୁସ୍ତକର
ତର୍ଜମା ହେଉଛି :

ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନ—ଦେଖାଶୁଣା, ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ, ପରି-
ବୃଦ୍ଧି ।

ଅଧ୍ୟାପକ ମହାନ୍ତିଙ୍କ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ଛାତ୍ରରେ
ହତ୍ତେଜତା ବଢ଼ିଛି ।

ତଥ୍ୟଗତ ପ୍ରଶ୍ନ—କୌଣସି ବିଷୟରେ ସାଥୀ
ବିବରଣୀ ସମ୍ପର୍କୀୟ ପ୍ରଶ୍ନ ।

ବିଧାନ ସଭାରେ ବିରୋଧୀଦଳର ନେତା କେତେ
ତଥ୍ୟଗତ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିଲେ ।

ତଥ୍ୟାକଥିତ—ସେହିଭାବରେ ବୁଝାଯାଉଥିବା ।
ଯାହା ନାମ-ମାତ୍ର କିନ୍ତୁ ଅସଲ ନୁହେଁ ।

ତଦନ୍ତ—ଅନୁସନ୍ଧାନ ।

ପୋଲିସ୍ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟର ତଦନ୍ତ ଚଳାଇଛନ୍ତି ।

ତଦାରଖ—ତଦନ୍ତ ବା ଅନୁସନ୍ଧାନ ।

ତଦ୍ୱୟ—ତାଦୃଶ, ତତ୍ତ୍ୱଲ୍ଲ, ସେହିପରି ।

ତନୟୀ—ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନ, ପରୀକ୍ଷା ।

ଅଳଙ୍କାରକୁ ତନୟୀ ଦେଖ ।

ତନିମିତ୍ତ—ତାହା ପାଇଁ ।

ତପସିଲ—ବିସ୍ତାରିତ ବିବରଣୀ, ତାଲିକା ।

ତମସୁକ— ରକ୍ଷପତ୍ର ।

ଖାତକ ରକ୍ଷନେଇ ତମସୁକ ଲେଖିଦେଲେ ।

ତମାଦି—କାଳାତନ୍ତ୍ରମ ଦୋଷ ।

ତମସୁକ ତମାଦି ହୋଇଗଲେ ତାହାର ନବୀକରଣ
କରଯାଏ ଅର୍ଥାତ୍ ପୁଣିଥରେ ତମସୁକ ଲେଖିବାକୁ
ହୁଏ ।

ତ୍ୟାଜ୍ୟ—ବର୍ଜନର ଯୋଗ୍ୟ ।

ତାର୍ତ୍ତ—ପ୍ରଶଂସା ।

ତାଳପତ୍ର ସନନ୍ଦ—ତାଳପତ୍ରରେ ଲେଖା ଦଲିଲ ବା
ଦୃକୁମନାମା ।

ପାରଳାଖେମୁଣ୍ଡି ରଜପ୍ରାସାଦରେ ବହୁ ତାଳପତ୍ର
ସନନ୍ଦ ଛଡ଼ିତ ଅଛି ।

ତାଲମ କର୍ତ୍ତା—ତାଲମ ଦେଉଥିବା ଲୋକ ।

ତାପ୍ତର୍ଯ୍ୟ—ମମ୍, ବିଶେଷ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ।

ତ୍ରୀପଦ—ତନିପାଦ ।

ଶି ପଦୀ—ନେପାଦ ବଶିଷ୍ଠ ;

ଯଥା ହିପଦୀ ଶାସ୍ତ୍ର ।

ଶି ପକ୍ଷୀୟ—ତନୋଟି ପକ୍ଷ (Party) ଥିବା କହୁ

ଏକ ହିପକ୍ଷୀୟ ବୁଦ୍ଧି କ୍ରମେ ପୋଲଟିର ନିର୍ମାଣ କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ।

ଶି ରଙ୍ଗାପତାକା—ଆମର ଜାତୀୟ ପତାକା ଶି ରଙ୍ଗ ବଶିଷ୍ଠ ।

ହିରଙ୍ଗାପତାକାର ମଧ୍ୟ ଭାଗରେ ୨୪ଟି ଅରସ୍ତୁକ ଆଶୋକବକ୍ର ଚିତ୍ର ବିଦ୍ୟମାନ ।

ଶି ବାହୁବଶିଷ୍ଠ—ତନୋଟି ବାହୁଥିବା ।

ହିବାହୁ ବଶିଷ୍ଠ ଏକ ଶିଷ୍ଟ ତଳ ହେବାର ଆବଶ୍ୟକ କଥା ଗୁଣିତ କି ?

ଶି ମୂର୍ତ୍ତି—ବୁଢ଼ା, ବସ୍ତୁ, ମହେଶ୍ୱରଙ୍କୁ ହିନ୍ଦୁମାନେ ଶି ମୂର୍ତ୍ତି ବୋଲି ମାନ ନଥାନ୍ତି ।

ତୀବ୍ର—ଉତ୍ତ, ପ୍ରବଳ, ପ୍ରଖର, ତୀକ୍ଷ୍ଣ, କର୍କଶ ।

ତୀବ୍ର ଗନ୍ଧରେ ମୁଗୁଡ଼ା ଘୁରିଗଲା ଭଳି ଲାଗୁଛି ।

ଏଠାରେ ବାସରୁହ ସମସ୍ୟା ବେଶ୍ ତୀବ୍ର ।

ତାଙ୍କର ତୀବ୍ର ବନ୍ଧୁ ଦେଖିଲେ ଭୟ ଜାର ହୁଏ ।

ତୀବ୍ରଆତା ପାଉଥିବା ରେରୀ ମୁତ୍ୟୁକୁ ଶ୍ରେୟ ବୋଲି ବିଭବନ୍ତି ।

ତୀର୍ଥ୍ୟକ—ତେରଢ଼ା ।

ସମ୍ପାଦକର ତୀର୍ଥ୍ୟକ ଭାବେ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ପଡ଼େ ।

ତୁଳନାତ୍ମକ—ତୁଳନା ସଂପର୍କିତ ।

ସଂଘଟିତ ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକର ଏକ ତୁଳନାତ୍ମକ ବିବରଣୀ ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ମିଳିଛି ।

ତୁଷାରହତ—ବରଫ ବର୍ଷା ।

ମେରୁ ଅଂଶରେ ପ୍ରାୟ ସବୁଦିନ ତୁଷାରହତ ହୁଏ ।

ତୃତୀୟ ପଠନ—ତୃତୀୟଥର ପାଇଁ ପଢ଼ାଯିବା ।

କୌଣସି ଆଇନ କାନୁନ୍ ଅନୁମୋଦନ ଲଭିକଲ ପୂର୍ବରୁ ଆଲୋଚନା ପାଇଁ ବାରବାର ପଢ଼ାଯିବାର ବ୍ୟୁତ୍ପାଦ ।

ତୃତୀୟଥର ପାଇଁ ପଢ଼ାଯିବାକୁ ତୃତୀୟ ପଠନ କୁହାଯାଏ ।

ତେରେଛା—ତୀର୍ଥ୍ୟକ୍ ।

ତେଲପୋଇ—ତେଲ ନେଇ ଯାଉଥିବା କମ୍ପା ତେଲ କାରବାର କରୁଥିବା ଜାହାଜ ।

ତେଲମନ୍ତ—ସଣା ।

ଅଳି—ଟଙ୍କାଅଳ ।

ଟଙ୍କା ରଖାଯିବାର ବ୍ୟାଗ ।

ଆନା ଅଧିକାରୀ—ଆନାବାବୁ ।

ଆନାର ସହୋଦ କର୍ମକର୍ତ୍ତା ।

ଆନାବାବୁଙ୍କ ଆଦେଶ ହିମେ କନେଷ୍ଟବଲ ଆସାମୀକୁ ଶିର୍ଷ୍ୟ କଲେ ।

ଦଖଲଦାର—ଦଖଲ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ବା
ଦଖଲକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଦଙ୍ଗାକାରୀ—ଗଣ୍ଡଗୋଳ ମାଡ଼ିପିଟ୍ କରୁଥିବା ଲୋକ

ଦଣ୍ଡବିଧି—ଅପରାଧୀର ଶାସ୍ତି ବିଧିବଦ୍ଧ ଆଇନ

ଦଣ୍ଡାମୂଳଗଣବ୍ୟାୟାମ—(Punishment Drill)

ଦିନିକିଏ ଏନ୍. ଡି. ଡି ପିଲଙ୍କୁ ସେନାନାଟକ ଅପରାଧ
ପାଇଁ ଦଣ୍ଡାମୂଳ ଗଣବ୍ୟାୟାମ ସୁକୁଳ ହୋଇଛି ।
ସେନାନେ ସୁଲଭପାଖ ଏଥର ଦୋଢ଼ି ଦୋଢ଼ି
ପୁରିବେ ।

ଦାନ୍ତଚିକିତ୍ସକ—ଦାନ୍ତ ରୋଗର ଡାକ୍ତର ।

ଶ୍ରୀ ଲଳନୋତ୍ତମ ପଟ୍ଟନାୟକ ଜଣେ ବିଶିଷ୍ଟ ଦନ୍ତ
ଚିକିତ୍ସକ ଅଟନ୍ତି ।

ଦପ୍ତରୀ—ଦପ୍ତର ବା ଅଫିସରେ କାମ କରୁଥିବା
ଜଣେ ଫର୍ଷ୍ଟ ଶ୍ରେଣୀ କର୍ମଚାରୀ । ସାଧାରଣତଃ ଅଫିସର
ଆସବାବ ପତ୍ର, କାଳକଲମକୁ ହେପାଜତ କରୁଥିବା
ଓ ଖାତା ବହି ସଜାଇ ବନ୍ଦାବନ୍ତି କରୁଥିବା ଓ
ରୁଲ ପକାଇ ଜାଣୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଦମନମୂଳକକାର୍ଯ୍ୟ—ନିବାରଣ କରିବାକୁ ଆସି
ଆଗରେ ରଖି କରାଯାଉଥିବା କାର୍ଯ୍ୟାଦିଷ୍ଟାନ ।

ସରକାରଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟକୁ ବିରୋଧକଳ ନେତାଏ
ଦମନମୂଳକ ବୋଲି ନିହାକଲେ ।

ଦରିଦ୍ରସେବା—ଗରିବମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଅବୈତନିକ
ସେବା ।

ଦଳିତଶ୍ରେଣୀ—ଯେଉଁ ଶ୍ରେଣୀର ଲୋକଙ୍କୁ ଦଳିତ ବା
ନିଷ୍ପେଷିତ କରି ରଖାଯାଇଛି ।

ଦଲ୍ଲ—କଣାବକାରେ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା କରୁଥିବା ଲୋକ ।

ଦଶନ୍ଧି—ଦଶବର୍ଣ୍ଣ

ଦଶମିକ ଉତ୍ତାଂଶ—ଦଶମାଂଶ ସଂବନ୍ଧୀୟ ଉତ୍ତାଂଶ

ଦର୍ଶନୀ—ଦର୍ଶନ ବା ସାକ୍ଷାତବେଳେ ଦିଆଯାଉଥିବା
ଉପହାର ବା ଉପଭୋଜନ ।

ପ୍ରଣାମି, ସଲମି ।

ଦର୍ଶନୀଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ—ଦର୍ଶନ ସମୟରେ ଦିଆଯାଉଥିବା ଧନ
ସମ୍ପତ୍ତି ଯେଉଁ ଅମୃତ୍ତାଶ୍ରୟ ବା ଉତ୍ତାରରେ
ପକାଯାଏ ।

ତାହାକୁ 'ହୁନ୍ଦି' ବା ଦର୍ଶନୀଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ କୁହାଯାଏ ।

ଶ୍ରୀରାମାୟଣ ଦର୍ଶନଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱରେ କିଛି ପଛପା
ପକାଇଲି ।

ଦସ୍ତାବିଜ—ତମସୂକ ଆଦି ପ୍ରମାଣ ପତ୍ର ।

କୁହା ସିନ୍ଦୂକରେ ଦସ୍ତାବିଜ କଠଲିଆଦି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ
କାଗଜ ରଖାଯାଇଛି ।

ଦ୍ରବଣୀୟ, ତରଳ—ଗଳିତ ହେବାର ଯୋଗ୍ୟ ।
ଚିନି ଜଳରେ ମିଳେଇ ଯାଏ ।

ଅତଏବ ବିନି ଜଳରେ ଦ୍ରବଣୀୟ ଅଟେ ।

ଦାସଦ୍ୱୟ ମୋଚନକରବା—ଗୋଲମି ବା ଘରଧାନ-
ତାରୁ ମୁକ୍ତ କରିବା ।

ଦିବାଳିଆ, (ଦେବାଳିଆ)—କରଜ ଶୁଦ୍ଧିବାର ସଫୁର୍ଣ୍ଣ-
ଅସମର୍ଥ ।

କେଶବବାବୁ ଏବେ ଦିବାଳିଆ ହୋଇପଡ଼ିଛନ୍ତି ।

ଦିବାଧ୍ୟାୟୀ—ଦିବସକାଳରେ ମାତ୍ର ଅଧ୍ୟୟନ କରୁଥିବା ଛାତ୍ର ଛାତ୍ରୀ ସେ ଅନ୍ତେବାସୀ ନୁହନ୍ତି ।

ମୁଁ କଲେଜର ତଣ୍ଡେ ଦିବାଧ୍ୟାୟୀ ମାତ୍ର ।

ଦିବାସ୍ୱପ୍ନ—ଦିନବେଳର ସ୍ୱପ୍ନ, ଅଳକସ୍ୱପ୍ନ, ଅଳକ ଶିଆଳ ।

ଦ୍ୱିବଚନ—ଦୁଇବଚନ ବା ଦୁଇସଂଖ୍ୟକ ।

ଦଦାହରଣ—ଆମେ ଦୁହେଁ ।

ଦ୍ୱିଧାର—ଦୁଇସ୍ତୋତ ।

ଦୁନିକରନଳୀ—ଦୁଇନଳୀଯୁକ୍ତ ଏକ ପ୍ରକାର ଦୁର-ଖାଣି ଯନ୍ତ୍ର, ବାଇନାକୁଲର ।

ଦ୍ୱିଜଲପ୍ରାସାଦ—ଦୁଇମନ୍ତ୍ରଲକୋଠା ।

ଦୀର୍ଘସ୍ଥାୟୀ—ଅଧିକ ଅବିଚଳ, ବହୁକାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସ୍ଥିର ।

ରାଜଘର ତୁଳନାରେ କୋଠାଘର ବେଶ ମଜବୁତ ଓ ଦୀର୍ଘସ୍ଥାୟୀ ଅଟେ ।

ଦୁର୍ଦ୍ଦମନୀୟ—ଯାହାକୁ ଦମନ କରିବା କଷ୍ଟକର ଅଟେ ।

—ଅଣଆୟତ ।

ହସ୍ତୀ ପାଞ୍ଚଲ ହେଲେ ଦୁର୍ଦ୍ଦମନୀୟ ହୋଇପଡ଼େ ।

ଦୁରନ୍ତ—ଦୁର୍ଦ୍ଦମ, ଅବାଧ, ପ୍ରଚଣ୍ଡ, ଅଶାନ୍ତ ।

କେଉଁ ଏକ ଦୁରନ୍ତ ଅଭିମାନ କ୍ରମେ ଧୂର ବନରେ ଚପସ୍ୟା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ—ମନ୍ଦଭାଗ୍ୟ, ହତଭାଗ୍ୟ ।

ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ହେତୁ ବିନାଦୋଷରେ ଅପମାନ ସହିବାକୁ ହେଉଛି ।

ଦୁର୍ଭେଦ୍ୟ—ଦୁର୍ଗମ, ଯାହାକୁ ଭେଦକରିବା କଷ୍ଟଯାଏ ।

ଦୁର୍ଭେଦ୍ୟ ଅନ୍ଧକାର ଓ ଘନଜଙ୍ଗଲ ଭିତରେ ଧୂର ଜଗରଣୁ ଖୋଜିବାକୁ ଲାଗିଗଲେ ।

ଦୁର୍ବ୍ୟବହାର—ଅସଫାଳରଣ, ଅଭାବପ୍ରାପ୍ତି ।

ଦୁର୍ବ୍ୟବହାର ପ୍ରତି ଉପଯୁକ୍ତ ଶାସ୍ତ୍ରବିଧାନ କରଣୀୟ ।

ଦୁର୍ବିନୀତ—ଅଶିଷ୍ଟ, ଅବନୟୀ, ଦୁର୍ବୁଝ ।

ଦୁର୍ବିନୀତ ବାଳକଟି ସାଧୁଙ୍କ ସଂସର୍ଗରେ ଆସି ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହେଲେ । ଧନ୍ୟ ସାଧୁତାର ପ୍ରଭାବ ।

ଦୁଷ୍ଟମା—ଅପକର୍ମକାରୀ, ମନ୍ଦକାର୍ଯ୍ୟରେ ପ୍ରବୃତ୍ତ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଚରପ କରୁଥିବା ଲୋକ ।

ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସମୀପକୁ ନଷ୍ଟକରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଦୁଷ୍ଟମା ନୁହନ୍ତି ତ ଆଉ କ'ଣ ?

ପ୍ରଦ୍ୟୁତ—ପ୍ରଭା, ଔଜ୍ଜ୍ୱଳ, ସାମ୍ନା, ପ୍ରକାଶ ।

କ୍ଷୀରପୀଠିକା ଖଦ୍ୟୋତିକା (ତୁଳୁତୁଲିଆ ଘୋକ) ଆପଣାର ଦ୍ୟୁତ ପ୍ରକାଶକରି ଅନ୍ଧକାର ମଧ୍ୟରେ ପଥ ଦେଖାଏ ।

ଦୃଷ୍ଟେ—(ଦୃଷ୍ଟିରୁ) କାରଣରୁ, ବିରୁଦ୍ଧବେଚନାରୁ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ଜନଜୀବନ ନିରାପଦ ନୁହେଁ ।

ସେ ଦୃଷ୍ଟେ ଆପଣାର ମାନବିକତା ନିରବ ହେବା ଉଚିତ ।

ଦେଶତଥ୍ୟଗ୍ରନ୍ଥ—(Gazetter) ସରକାରଙ୍କ

ତରଫରୁ ଦେଶର ସମସ୍ତଙ୍କର ପ୍ରକାଶ କରୁଥିବା ତଥ୍ୟ ସମ୍ବଳିତ ଗ୍ରନ୍ଥ ।

ଦୋନଳା—ଦୁଇନଳୀଯୁକ୍ତ ।

ଦୋଳାୟମାନ — ସାଦା ଦୋଳ ପରି ଝୁଲୁଥାଏ ।

ଦ୍ଵିପାଦ୍ମିକ ବା ସଦହାନ ।

— ସମବାୟ ତାଙ୍କ ନିଷ୍ପତ୍ତିରେ ପ୍ରିୟ ନୁହନ୍ତି ।

ଯେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଦୋଳାୟମାନ ଅବସ୍ଥାରେ ଅଛନ୍ତି ।

ଦୋହର — ଦ୍ଵିତୀୟ, ଅତିରିକ୍ତ, ଦ୍ଵିତୀୟଥର ।

ଜାତୀୟ ସଞ୍ଚୟ ସାଂଚିକେଟ୍ କିଶିବାରେ ଦୋହର
ଲଗା ଅଛି ।

ଦୌତ୍ୟ — ଦୁର୍ଭରକାର୍ଯ୍ୟ ।

ଧାରି — ଦାକ୍ଷି ।

ରୂପମାତା । ସନ୍ତାନ ପ୍ରସବ ପ୍ରତି ପୁରାଣେ ସାଦାସ୍ୟ
କରୁଥିବା ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ ।

ଧାରବମୁଦ୍ରା — ଧାତୁରେ ତିଆରି ମୁଦ୍ରା ।

ଯଥା — ପିତଳ, ତାମ୍ର, ଚିତ୍ର; କାଂସ୍ୟରେ ତିଆରି
ମୁଦ୍ରା ।

ଧାତୁରଞ୍ଜାନ — ବିଭିନ୍ନ ଧାତୁର ଗୁଣାଗୁଣ ଓ ସ୍ଵରୂପ
ଶିକ୍ଷଣ ଦିଆ ।

ଧାତୁଶୋଧନବିଦ୍ୟା — ବିବିଧ ଧାତୁକୁ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ
ଧାତୁ ବା ପ୍ରସ୍ତରରୁ ଅଲଗାକରି ଶୁଦ୍ଧକରିବାର
ବିଦ୍ୟା ।

ଧାରସ୍ଥ ଚିପୁଣୀ — କୌଣସି ଲେଖା ଉପରେ ଉପରିସ୍ଥ
ଲେଖ ଯେଉଁ ମତାମତ ଦିଅନ୍ତି ତାହା ସାଧାରଣତଃ
ସେମାନେ ଲେଖାର ଧାର ବା ମାରଜନ୍ମରେ ଲେଖି
ଥାନ୍ତି ।

ତାହାକୁ ଧାରସ୍ଥ ଚିପୁଣୀ ବୋଲାଯାଏ ।

ଧାର୍ଯ୍ୟ — ସ୍ଥିରାବୃତ୍ତ ।

ଧାରଣାତୀତ — ବିଶ୍ଵାସରୁ ଅଧିକ ।

ଧ୍ଵନି — ଶବ୍ଦ, ରବ, ସ୍ଵର ।

ଧ୍ଵନି-ବର୍ଦ୍ଧକ — (Amplifier) ଧ୍ଵନିକୁ ବହୁଗୁଣରେ
ବଢ଼ାଇ ଶୁଣାଇବାର ଯନ୍ତ୍ର ।

ବୁଜାଯିବା ବା Microphone ଯନ୍ତ୍ରର ଏକ
ଉଦାହରଣ ।

ଧ୍ଵଂସଲୀଳା — ପ୍ରଳୟକାଣ୍ଡ, ବ୍ୟାପକ ଧ୍ଵଂସ, ପୁରାପୁରା
ସଂନାଶ ।

ହନୁମାନ ଲଙ୍ଗାରେ ଧ୍ଵଂସଲୀଳା ଆରମ୍ଭ କରିଥିବେ
ଓ ନଧୁରନକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଧ୍ଵଂସକରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ ।

ନଅଣ — ନଅଣ, ଦରକାରରୁ କମ୍, ଅପ୍ରଭୁର ।

ଯେତେ ଯାହା ଦେଲେବି ବେଢ଼ାକୀକୁ ସବୁ ନଅଣ ।

ନକଲି ରୂପା — (German silver) ଯେଉଁ ରୂପା
ଅସଲ ନୁହେଁ ।

ନକ୍ଷାକାର—ରେଖାଗତ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରୁଥିବା ଲେଖ ।

ନଗଦ ବେପାର—ଯେଉଁ ବ୍ୟବସାୟ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କରାଯାଏ, ବାକି କାରବାର ନ ଥିବା ବ୍ୟବସାୟ ।

ନଗର ନିୟମ—ନଗର ଜୀବନର ଆଇନକାନୁନ୍ ।

ନଗର ପ୍ରତିନିଧି—ନଗରବାସୀଙ୍କ ତରଫରୁ ନିର୍ବାଚିତ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ନଗରାଧ୍ୟକ୍ଷ—ନଗରର କର୍ତ୍ତା ବା ପରିଚାଳକ ।

ଯାଧାରକ୍ଷତଃ ନଗର ପରିଚାଳନା ସମିତିର ସେ ସଭା-ପତି ବା ସର୍ବୋଚ୍ଚ କର୍ତ୍ତା ହୋଇଥାଆନ୍ତି ।

ଶ୍ରମୁକ ନରେନ୍ଦ୍ର ମହାପାତ୍ର ନଗର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଅଟନ୍ତି ।

ନବଦୀକ୍ଷିତ—ନୂତନ ଭାବେ ଘାଷାପ୍ରାପ୍ତ ବା ପ୍ରଥମଥର ପାଇଁ ମନ୍ତ୍ରପତିଦେଶ ବା ସରକାର ଲାଭ କରିଥିବା ।

ନବଦୀକ୍ଷିତଙ୍କୁ ଗୁରୁ ଆଶିଷ ଦେଲେ ।

ନମନୀୟତା—ନରମ ହେବାର ଗୁଣ ବା ନଇଁ ଯିବାର ଗୁଣ ବା ଭାବ ।

ନରମକାଠ—କୋମଳ ତନ୍ତୁ ଯୁକ୍ତ କାଠ ।

ନରମକାଠ ପଟାରେ ତିଆରି ବାକ୍ସରେ ଫଳ ରସାନ୍ତା କରାଯାଏ ।

ନୟନୋତ୍ସବ—ଚନ୍ଦ୍ର ଆନନ୍ଦକର ଦସ୍ତ ।

ନର୍ସରୀ—ବୃକ୍ଷଲତାର ମଞ୍ଜି, ଗୁରୁଆଦି ମିଳୁଥିବା ଅନୁଷ୍ଠାନ ।

ଭୁବନେଶ୍ୱର ନର୍ସରୀରୁ ମୁଁ ଉତ୍ତମ ବିହନ ସଂଗ୍ରହ କଲି ।

ନାଟ୍ୟଶାସ୍ତ୍ର—ନାଟକର ଗୁଣନୀତି ଆଦି ସପକ୍ଷରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ଥିବା ସୂତ୍ରକ ।

ଆର୍ୟ୍ୟ ଭକ୍ତ ନାଟ୍ୟଶାସ୍ତ୍ରର ବେଦିତା ଅଟନ୍ତି ।

ନାଲୀଘା—ଶିରା ପ୍ରଣିତରେ ହୋଇଥିବା ଘାଆ ।

ଗଣ୍ଡପୁର ଯୁକ୍ତ ଘାଆ ।

ନ୍ୟାସୀ—ନ୍ୟାସରକ୍ଷକ ।

ନ୍ୟାୟାଧିକାରୀ—ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଦେଉଥିବା ଉଚ୍ଚ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ।

ନଅଣିଆ ଅର୍ଥବ୍ୟବସ୍ଥା—ବଜେଟ୍‌ରେ ଅର୍ଥର ଅଭାବ ହେଲେ ତାହାକୁ ଭରଣା କରିବା ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରକାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଏ ।

ଏହାକୁ ନଅଣିଆ ଅର୍ଥବ୍ୟବସ୍ଥା କୁହାଯାଏ ।

ଏବର୍ଷ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କର ୩୦୦ କୋଟି ଟଙ୍କାର

ନଅଣିଆ ଅର୍ଥ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବାକୁ ହେବ ।

ନଅଣିଆ ବଜେଟ୍—ଅଣ୍ଟୁ ନ ଥିବା ବଜେଟ୍ ।

ନଅଣିଆ ବଜେଟ୍ ଉପରେ ବିଧାନସଭାରେ ଆଲୋଚନା ହେବ ।

ନଗର୍ତ୍ତ—ଲୁହା ଶିକୁଳି, ଗୋଡ଼ର ବନ୍ଧନ ବା ବେଡି, କଠିନ ବନ୍ଧନ, ଜେଲ ।

ବ୍ରିଟିଶ୍ ନଗର୍ତ୍ତରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ଆମେ ଭାରତୀୟ ୧୯୪୭ ମସିହା ଅଗଷ୍ଟ ୧୫ ତାରିଖରେ ମୁକ୍ତ ହେଲୁ ।

ନଗମକର—ପୌରସଭାର କର ।

ନର୍ଗମପଥ—ବାହାରକୁ ବାହାର ଯିବାର ବାଟ ।

ଦୁର୍ଗର ନର୍ଗମ ପଥ ସାଧାରଣଲୋକଙ୍କୁ ଜଣା ନ ଥିଲା ।

ନିଗୂଢ଼—ବେଶ୍ ଗୁପ୍ତ, ଖୁବ୍ ଗୋପନୀୟ ।

ଏ ବିଷୟର ନିଗୂଢ଼ତା ଚାଲୁଥିବେ ।

ନିରର୍ଥକ—ଅର୍ଥହୀନ, ନିଷ୍ଫଳ ।

ଏ ନିରର୍ଥକ ବିଦ୍ରୋହର ଫଳ କଣ ?

ନିର୍ଦ୍ଦେଶାଳୟ—ଆଦେଶ, ଆଜ୍ଞା ଦେଉଥିବା ଅଫିସ୍

ଓଡ଼ିଶା ଶିକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଦେଶାଳୟ ରାଜଧାନୀ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଅବସ୍ଥିତ ।

ନିନାଦୀ—ଧ୍ୱନି କରୁଥିବା, ଗର୍ଜନକାରୀ, ଗଭୀର ଶବ୍ଦ ସୃଷ୍ଟିକାରୀ ।

ନିବାରକ ଅଟକ ଅଧିନିୟମ—ଦେଶର ଶୃଙ୍ଖଳା ରକ୍ଷାପାଇଁ Preventive Detention Act ବା ନିବାରକ ଅଟକ ନିୟମ କରାଯାଇଛି ।

ନିବୀଣ—ମୋଷ, ଭବବନ୍ଧନରୁ ମୁକ୍ତି, ଦୁଃଖବୋଧ ଅଜ୍ଞାନ ଆଦିର ଅବସାନ ।

ନିର୍ବାଣାବାମୀ ଗୋଦମରୁଦ୍ଧଙ୍କୁ ରଜାସନର ମୋହ ଚାହିଁ ଗଢ଼ି ପାରନ୍ତା ବା ଜିପରି ?

ନିବିଡ଼ାଦ—ନିର୍ଦ୍ଦୟ, ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ, ନିର୍ବିଘ୍ନ ।

ନିବିଡ଼ାଦରେ କାର୍ଯ୍ୟଟିର ପରିସମାପ୍ତି ଘଟିଲା ।

ନିବିଶେଷରେ—ଉଲ୍ଲାସରେ ବା ଭେଦହୀନତାରେ ।

ଜାତିଧର୍ମ-ବର୍ଣ୍ଣ ନିବିଶେଷରେ ଆମେ ସମସ୍ତେ ଏକ ।

ନିବୀଚନ ଅଧିକାରୀ—କ୍ଷେତ୍ର କାର୍ଯ୍ୟର ଉପରିକ୍ଷ ଅଫିସର ।

ନିବୀଚନ ମଣ୍ଡଳୀ—ନିବୀଚନ କେନ୍ଦ୍ରର କ୍ଷେତ୍ର ଅଧିକାରୀ ଜନସମନ୍ୱିତ ।

କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା ନିବୀଚନ ମଣ୍ଡଳୀରୁ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ମହାନ୍ତି ନିର୍ବାଚିତ ହେଲେ ।

ନିବୀସନ—ସ୍ୱଦେଶରୁ ବହିଷ୍କରଣ ବା ବିଚାରନ ।

ନିବୀହୀ ଅଧିକାରୀ—କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରୁଥିବା ଅଧିକାରୀ ।

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ନନ୍ଦ ପୌରସନ୍ଧର ନିର୍ବାହୀ ଅଧିକାରୀ ଅଟନ୍ତି ।

ନିମଜ୍ଜନ—ତଳିନ ହେବାର ଭାବ ; ବୁଡ଼ିଯିବା ।

ନିର୍ଭରତା ପ୍ରମାଣପତ୍ର—(warranty) କୌଣସି କନିଷ୍ଠପକ୍ଷର ସାଧୁତା ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସୀୟତା ଆଧାର ପତ୍ର ।

ମେସିନର ନିର୍ଭରତା ପ୍ରମାଣପତ୍ର ମୋ ପାଖରେ ମହଜୁଦ୍ ଅଛି ।

ନିମ୍ନତର—ଆହୁରି ଖାଲୁଆ, ଆହୁରି ନୀଚ, ଅପେକ୍ଷା କୃତ ତଳ ।

ନିମ୍ନତର ଭୂମି ଆମକୁ ଘର ତିଆରି ପାଇଁ ମିଳୁଛି ।

ନିମ୍ନତମ—ସବୁଠାରୁ କ୍ୱଚିତ୍, ସବୁଠାରୁ ନୀଚ, ସର୍ବାପେକ୍ଷା ତଳ ।

ଖାଦ୍ୟ ବସ୍ତୁ ଓ ବାସଗୃହ ମନୁଷ୍ୟର ନିମ୍ନତମ ଆବଶ୍ୟକତା ଅଟେ ।

ନିୟୁକ୍ତ ପ୍ରାଧିକାରୀ—ନିୟୋଗ ବା କାମ ଯୋଗାଡ଼ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ନିରକପଟି—ପାଇଁ ଉପରେ ସୁତନା ରଖାଯିବା
ବା ଲେଖାଯିବାର ମଲଟି ଫର୍ଦ୍ଦ, ମଲଟି ପୃଷ୍ଠା ।
(Fly Leaf).

ନିରକ୍ଷୁଣ ସଂଖ୍ୟାଗଣସୂତା—ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବାଧ୍ୟାଦାନ
ଗଣସୂତା ।

ନିରକ୍ଷୁଣ ସଂଖ୍ୟା ଗଣସୂତା ହାସଲ କରି କଂଗ୍ରେସ
(ଭ) ଦଳ ମହାମଣ୍ଡଳ ଗଠନ କଲେ ।

ନରକ—ଛୁଦ୍ର ଲୁଣ ।

ନରକ ଅନ୍ଧକାର ମଧ୍ୟରେ ତଥାପୋଇ ବନ ଭିତରେ
ହଜିଥିବା ଛେଳି ଘରମଣିକୁ ଖୋଜୁଥିଲେ ।

ନିରାକରଣ—ନିରାକୃତି, ନିରାସନ, ଖଣ୍ଡନ, ନିବାରଣ

ମ୍ୟାଲେରିଆ ନିରାକରଣ ପାଇଁ ସରକାର ଦୃଢ଼-
ପ୍ରତିଜ୍ଞ ।

ନିରାଡ଼ମ୍ବର—ଆଡ଼ମ୍ବର ଶୂନ୍ୟ, ସରଳ (ସ୍ତ୍ରୀ-ନିରା-
ଡ଼ମ୍ବର) ।

ରାଜ୍ୟଙ୍କର ନିରାଡ଼ମ୍ବର ଜୀବନ ମୋର ଆଦର୍ଶ
ଅଟେ ।

ନିରାପତ୍ତା—ନିରାପଦ ଅବସ୍ଥା ।

ହାଲିକାର ନିରାପତ୍ତା ଦାୟିତ୍ବ ଆମେ ହାତକୁ
ନେଉଛୁ ।

ନିରାଲମ୍ବ—ଅବଲମ୍ବନୀୟ, ଅପରର ବିନା
ଆଶ୍ରୟରେ ସେ ଅସ୍ଥିର କରେ ।

ନିରାକାର—ଅକାରୀକ, ଦର୍ଶକ, ଅନୁଧ୍ୟାନକାରୀ ।

ନିଶ୍ଚିନ୍ତ—ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଯିବା, ବିଲପ୍ତ ହେବା,
ମିଳାଇଯିବା ।

ନିଶ୍ଚେତକ—ସାଦା ଅଜ୍ଞାନ କରାଏ ; ଚେତନାହୀନ
କରାଏ ।

ନିଶ୍ଚେତକ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇ ରୋଗୀକୁ ଅଚେତ
କରାଯାଇ ଅଛି ଓ ଅପରେସନ କରାଯାଉଛି ।

ନିଶ୍ଚେଷ୍ଟ—ଚେଷ୍ଟାରହିତ, ଉଦ୍ୟମହୀନ, ଅଲସ ।

ନିଶ୍ଚେଷ୍ଟ ଜୀବନରେ ସଫଳତା ଦିବାସ୍ବପ୍ନ ମାତ୍ର ।

ନିଷେଧାଜ୍ଞା—ନିବାରଣ ବା ମନାକରିବାର
ଆଦେଶ ।

ପଶୁବଧର ନିଷେଧାଜ୍ଞା ସତ୍ତ୍ୱେ ପ୍ରତ୍ୟେକଦିନ ଏହି
ଜଙ୍ଗଲରୁ ଲୁଚିଛୁଟି ହରିଷ ଶିକାର କରାଯାଉଛି ।

ନିଷ୍ଠା ମଣ—ନିଷ୍ଠାରୁଣି, ବାହାରକୁ ଆନୟନ ।

ଧାତର ପ୍ରସ୍ତରରୁ ଧାତୁର ନିଷ୍ଠା ମଣ ତ୍ରୁଟି ହୋଇ
କଷ୍ଟକର ।

ନିଷ୍ଠେଷିତ—ବଦଳିତ, ଅବିଶ୍ୱାସ ପ୍ରେଷିତ ।

ଦାରିଦ୍ର୍ୟର ଉପଚକ୍ରତଳେ ନିଷ୍ଠେଷିତ ଜନତା ପାପ-
ପୁଣ୍ୟର ଦିଗ୍ବର କରେନା ।

ନିଷ୍ଠୁଳ—ନିର୍ଦ୍ଦୟ, ଅକାରଣ, ଫଳହୀନ ।

ସେ ନିଷ୍ଠୁଳ ଦେଶରୁ ବିରତ ହେଲେ ।

ନିସତ ହେବା—ଶୀଘ୍ର ହୋଇ ପଡ଼ିବା ।

ସୂତ୍ରାସତ୍ର ପ୍ରାଣମୁଚ୍ଛା ଲକ୍ଷି ଲକ୍ଷି ଶେଷରେ ସେ
ନିସତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ ।

ନିୟମାନୁଗତ କାର୍ଯ୍ୟ ସମୟ—ବିଶେଷ କ୍ଷମା
ଅନୁସାରେ ପ୍ରିୟକୃତ କାର୍ଯ୍ୟ ସମୟ ।

ଏବେ ଆମ ଶୁଲରେ ନିୟମାନୁଗତ କାର୍ଯ୍ୟ ସମୟ
ସକାଳ ୭ଟାରୁ ୧୧ଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଉଛି ।

ନିୟୋଜକ—ନିୟୋଗକାରୀ, ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ।
ସ୍ତ୍ରୀ-ନିୟୋଜକା ।

ସେ ମୋର ଅନ୍ତତାତା, ନିୟୋଜକ ଅଟନ୍ତି ।

ନିଷେପାୟ—ଯେଉଁ ମାରଣାୟୁକୁ ପ୍ରୟୋଗ ବେଳେ
ପିଙ୍ଗି ବାବୁ ପଡ଼େ ।

ଆସନ୍ତିକି କୋମା ଏକ ମରଣାନ୍ତକ ନିଷେପାୟ ।

ନୀତି ଗର୍ଭଜ—ନୀତିପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ପଣ୍ଡିତଙ୍କର ସାରଗର୍ଭଜ ଭଣ୍ଡାରେ ମୁଁ ମୁଗୁ ।

ନୀତିଶାସ୍ତ୍ର—ଯେଉଁ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଧର୍ମାଧର୍ମ, ହିତାହିତ,
ନ୍ୟାୟାନ୍ୟାୟ କଥା ଲେଖାଯାଇଛି ।

ଭବିଷ୍ୟଙ୍କ ନୀତିଶାସ୍ତ୍ର ଆତ୍ମମାନଙ୍କର ପ୍ରଶିଧାନ
ସୋପାନ ।

ନୀଳିକା—ଆଖିର ମୋତିଆ ବନ୍ଧୁ ।

ନୀଳିକା ସେଗର ଆରେଖ୍ୟ ପାଇଁ ତାଙ୍କର ଚନ୍ଦ୍ରରେ
ଅସ୍ତ୍ରୋପଭୂତ କରଗଲା ।

ନୃତ୍ୟ—ବିଭିନ୍ନ ମଣିଷଜାତି ବିଷୟକ ବିଜ୍ଞାନ ।

ଅମାୟ ନୃତ୍ୟରୁ ବିଭାଗର ଜଣେ କୃତୀ ଛାତ୍ର ଅଟନ୍ତି ।

ନେପଚୁନ୍—ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଚାରିପଟରେ ଘୁରୁଥିବା ଅଷ୍ଟମ
ଗ୍ରହ ।

ସୌରଜଗତରେ ନେପଚୁନ୍ର ସ୍ଥାନ ଅଷ୍ଟମ ।

ନୈତିକତା—ନୀତିଗତତ୍ତ୍ୱ ।

ନୌପରିବହନ—ନୌକା ବା ଯେ କୌଣସି ଜଳ-
ପାତ ଦ୍ୱାରା ଏକ ସ୍ଥାନରୁ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନକୁ ପରାଯାଉ-
ଥିବା କାର୍ଯ୍ୟ ।

ନୌସୈନିକ—ନୌବିଭାଗର ଜଣେ ସୌଧାନ୍ୟ ବା
ସିପାହୀ ।

ଶଶାଙ୍କ ନୌସୈନିକ ଭାବେ ଚିଲିକାରେ କାମ
କରନ୍ତି ।

ନିଃସାରଣ—ନିଷ୍ଠାସନ, ନିବ୍ୟାସନ ବା ନିଗାଡ଼ିବା
କାର୍ଯ୍ୟ ।

ନିଃଶେଷ—ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ଶେଷପ୍ରାପ୍ତ, ଯାହାର କିଛି
ହୁଁ ଅବଶେଷ ନାହିଁ ।

ସାତରୁ ଜଳ ନିଃଶେଷ ହୋଇଛି ।

ପଞ୍ଚାୟତ ଅଧିକାରୀ—ଗ୍ରାମର ବିଭିନ୍ନ ସଭାର
ମୁଖ୍ୟ କର୍ମକର୍ତ୍ତା ।

ପଞ୍ଚାୟତ ଶିଳ୍ପ—ପଞ୍ଚାୟତ ଜରିଆରେ ଚାଲୁଥିବା
ଶିଳ୍ପ ।

ପଟା—ଜମିଭୋଗ କରିବା ପାଇଁ ଭୂମ୍ୟଧିକାରୀଙ୍କ ଠାରୁ
ପ୍ରାପ୍ତ ଅନୁମତି ପତ୍ର ।

ତହସିଲଦାର ଭୂମିହାନମାନଙ୍କୁ ଘରଟିହର ପଟା
ପ୍ରଦାନ କଲେ ।

ପଟାର ମିଆଦ—ପଟାର କାର୍ଯ୍ୟକାଳ ।

ଏଇ ଜମିର ପଟାର ମିଆଦ ହେଲା ୯୯ ବର୍ଷ ମାତ୍ର ।

ପଡ଼କାଡ଼ି—ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପରିମାଣର ଖାଦ୍ୟ ସାମଗ୍ରୀ ବା ସାହାଯ୍ୟ ଦିଆଯିବାର ପ୍ରମାଣପତ୍ର ବା କାର୍ଡ ।

ଯୋଗାଣ ବିଭାଗ ଅତିଥିରୁ ପଡ଼କାଡ଼ି ମିଳିଥାଏ ।

ପଡ଼କାଡ଼ି ନ ନେଲେ କଣ୍ଡୋଲ ଦୋକାନରୁ ଚିନି, ଗହମ ମିଳେନାହିଁ ।

ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ—କଣାବିକାର ବସ୍ତୁ ବା ଜନିଷ ।

ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ ଟ୍ରକ୍ ଯୋଗେ ପଠାଯିବ ।

ପଣ୍ୟବାହୀକାହାଜ—ଯେଉଁ ଜାହାଜ ଯୋଗେ ପଣ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ ରପ୍ତାନ ବା ଆମଦାନୀ କରାଯାଏ ।

ପଣ୍ଡ—ବ୍ୟର୍ଥ, ନିଷ୍ଫଳ, ନଷ୍ଟ, ଭଣ୍ଡୁର ।

ସାଧୁ ଭଦ୍ୟନ କେବେ ପଣ୍ଡ ହୁଏ ନାହିଁ ।

ପଣ୍ଡିତମନ୍ୟ—ସାମାନ୍ୟ ଜ୍ଞାନ ଥାଇ ଯେ ନିଜକୁ ପଣ୍ଡିତ ବୋଲି ମନେକରେ ।

ପଡ଼ନୋନ୍ମୁଖୀ—ପତନ ଆଡ଼କୁ ଯାଉଥିବା, ନଷ୍ଟ ଆଡ଼କୁ ଗତି କରିବା ।

ପଥକର—ସୂତା ଚିଆରି ଓ ମରାମତି ପାଇଁ ଦିଆ-ଯାଉଥିବା ରାଜକର ।

ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ନାଗରିକକୁ ପଥକର ଦେବାକୁ ହୋଇ-ଥାଏ ।

ପଥଭ୍ରଷ୍ଟ—ପଥଚ୍ୟୁତ ।

ପଥ୍ୟ—ଉପକାରକ, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକର ପଥ୍ୟ ।

କେବଳ ଔଷଧ ଖାଇଲେ ସେଗ ଭଲ ହୁଏ ନାହିଁ ; ଔଷଧ ସେବନ ସହ ପଥ୍ୟରେ ରହିବାକୁ ହୁଏ ।

ପଦଧାରୀ—ପଦସ୍ଥ ଅଧିକାରୀ ।

ପଦସ୍ଥ ପାଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

କୃଷକତ୍ୱ ବିଦ୍ୟାସାଗର କଣେ ବହୁ ପଦଧାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି ଥିଲେ ।

ପଦାଦାତ—ଗୋଡ଼ରେ ଆଦାତ ।

ପଦାଧିକାରୀ—କୌଣସି ବୃକ୍ଷର ବା ପଦସ୍ଥରେ ରହିଥିବା କର୍ମକର୍ତ୍ତା ।

ଏତେ ଭଲ ପଦାଧିକାରୀ ହେଲେ ହେଁ ନିଶ୍ଚୟ ମହା-ଶୟଳ ମନରେ ତିଳେ ହେଲେ ଗର୍ବ ନାହିଁ ।

ପଦୋନ୍ନତି—ବୃକ୍ଷରେ ଉଲ୍ଲତ, ଉଚ୍ଚତର ସମତା ହାସଲ ।

ଶ୍ରମଦୀ ଧର୍ମହୀନ ପଦୋନ୍ନତିରେ ଆସେ ସମସ୍ତେ ଆନନ୍ଦିତ ହେଲୁ ।

ପଦାତିକ—ପାଇକ, ଯେଉଁ ସୈନ୍ୟ ପାଦରେ ଚାଲି ଯୁଦ୍ଧ କରନ୍ତି ।

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ପରିଡ଼ା ପଦାତିକ ବାହିନୀରେ ଲେଫ୍ଟନାଣ୍ଟ କର୍ଣ୍ଣେଲ କାମ କରନ୍ତି ।

ପରତୁନା—(ପରୁଆନା) ସରକାରୀ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ, ଦୃକୁମ-ନାମା, ଆଜ୍ଞାପତ୍ର ।

କୋର୍ଟରୁ ପରତୁନା କାଟି ହୋଇଛି; ହାତର ହେବାକୁ ହେବ ହିଁ ହେବ ।

ପରିକଳ୍ପନା—ମନନକାର୍ଯ୍ୟ, ଯୋଜନା, ନକ୍ସା ।

ଏହା ଗୃହ ନିର୍ମାଣର ଏକ ପ୍ରାକ୍ ପରିକଳ୍ପନା ମାତ୍ର ।

ପରିଚାଳନା—ସଂଚାଳନ, ଚଳାଇବା ।

ବିଦ୍ୟାଳୟର ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ଏକ ୟୁକ୍ଟିଭ୍ କମିଟି ଥିଲା ।

ପରିବାର କଲ୍ୟାଣ—ପରିବାରର ମଙ୍ଗଳ ।

ପରିବେଶକ—ବ୍ୟବସାୟ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ପରିବେଷଣ—ବ୍ୟବସାୟ, କ୍ଷେତ୍ରମଜାକୁ ପ୍ରୟୋଜନୀୟ
ଦୁଆରୀ ଅଭ୍ୟାସଜନୀୟ ଅର୍ପଣ, ପରିଷିଦ୍ଧ ।

—ଦୃଷ୍ୟଗୀତାଦି ଉପସ୍ଥାପନ କରିବା ।

ପରିବେଷ୍ଟନ—ଆବେଷ୍ଟନ, ଦେଉଡ଼ି, ପ୍ରଦୀପିତ,
ଆଜ୍ଞାପନ ।

ବୃକ୍ଷର ସବୁ ପରିବେଷ୍ଟନ ବେଗ୍ ମନୋମୁଗ୍ଧକର ।

ପରିମଳ—ପରିଷ୍କରଣ ବା ନିର୍ମଳୀକରଣ ।

ତା' ପରିମଳ ଯୋଗା ଭୁଂକ୍ତ କାଣିଷ୍ଠ ।

ପରିମାପକ—ଯେ ମାପେ ବା ମାନ୍ୟତାପାତ୍ର ମାପ
ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରାଯାଏ ।

ଲିଙ୍ଗର ତରଳପଦାର୍ଥର ପରିମାପ ନିରୂପଣ କରିବାର
ଏକ ପରିମାପକ ବା ଏକକ ।

ପରିମିତ—ପାତ୍ରର ପରିମାଣ ଠିକ୍ କରାଯାଇଛି,
ନିୟମିତ ।

ପରିମିତ ଅନ୍ତର ବିହୀନ ସର୍ବଥା କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।

ପରିମିତ—ପରିମାଣ, ସେପତକ୍ତ୍ୱ ।

(Mensuration) ପରିମିତ ପାଠ ପଢ଼ିଲେ କ୍ଷେତ୍ରର
ପରିମାଣ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରି ହୁଏ ।

ପରିମୁକ୍ତ—ସ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ମୁକ୍ତ ।

ପରିଶିଷ୍ଟ—ପ୍ରକ୍ରିୟାର ଶେଷରେ ସଂଯୋଜିତ ଅଂଶ,
ବାକୀ, ଅବଶିଷ୍ଟ, ବକ୍ତା ।

ପରିଶୋଧ କରିବା—ଶୁଦ୍ଧିବା, ପ୍ରତ୍ୟର୍ପଣ କରିବା ।

ପରିଶୋଧନ—ବିଶୁଦ୍ଧୀକରଣ, ପରିଷ୍କରଣ ।

ପରିସୀମା—ଚଉଦିଆ, ଚତୁର୍ଥୀମା, ଇତ୍ୟାଦି ।

ପରିହାର—ପରିତ୍ୟାଗ; ଉପେଷା; ଶାଳନ ।

ପଲ୍ଲୀ—ପତ୍ରକୁଡ଼ିଆ, ଗ୍ରେଟ୍ ନୁଆଁ ଶିଆର ।

ସେମାନେ ପଲ୍ଲରେ ବସିଛନ୍ତି ।

ପଲ୍ଲୀତକ—ପଲ୍ଲୀପାଲିଆବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ପଲ୍ଲୀ—ଶୁକ୍ରାମ, ପଡ଼ା, ମଫସଲ ।

ପଲ୍ଲୀକାବନ ବାହାରେ ବେଗ୍ ସରଳ ଓ ମଧୁର ।

ପଶୁପାଳ—ପଶୁର ରକ୍ଷାକାରୀ, ସହକାରୀ ।

ପଶୁବିଜ୍ଞାନ—ପଶୁ ସଂପର୍କରେ ଧାରଣା ଦେଉଥିବା
ଶୃଙ୍ଖଳିତ ବିଶେଷ ଜ୍ଞାନ ସଂପଦ ।

ପହର, (ପ୍ରହର)—ଚଳଦଣ୍ଡା ପରିମିତ କାଳ ।

ସନ୍ତର ଚତୁର୍ଥ ପ୍ରହରରେ ତାହାତ ରହିବା ଉଚିତ୍ ।

ପାକକାରୀ ବିଦ୍ରୋହ—ଖୁବ୍ ସ୍ୱାଦ ବଦଳୁ କରୁଥିବା
ଦୋକାନୀ ।

ପାଇପ—ନଳ ।

ପାଗଳାମି—ପାଗଳ ପରି ବ୍ୟବହାର, ବାହୁଲ୍ୟ,
ବହୁଳତା ।

ପୁଣି ତା'ର ପାଗଳାମି ଅବସ୍ଥା ହେଲାଣି ।

ପାଚେରୀ—ପ୍ରାଚୀର ।

ଘର ବା ବାଡ଼ର ଘେରକାନ୍ଥ ବା ବେଡ଼ା ।

ପାଟଳ— ରଙ୍ଗ ବର୍ଣ୍ଣେଷ ।

ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ବେଳେ ପର୍ବତ ଆକାଶ ପାଟଳବର୍ଣ୍ଣ ଧାରଣ କରେ ।

ପାଠକନ୍ଦ୍ର—ଯେଉଁ ଆସନରେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ବସୁ

ଉପରେ ବସିଲେ ଲେଖା ପଢ଼ାଯାଏ ।

ପାଣିଟାଙ୍କି—ପାଣି ରଖାଯିବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଆଧାର ।

ଘର ଉପରେ ପିନେଡ଼ ତିଆରି ବ୍ଦ ପାଣିଟାଙ୍କି ଅଛି ।

ପାଣ୍ଡୁର—ପିତାଧଳା, ପାଉଁଶିଆ ରଙ୍ଗ ।

ରକ୍ତହୀନତାରୁ ରୋଗୀର ଯେଉଁ ପାଣ୍ଡୁରବର୍ଣ୍ଣ ଧାରଣ କରିଛି ।

ପାର୍ଥକ୍ୟ—ପ୍ରଭେଦ ।

ରାମ ଓ ହରି ନାମରେ ବହୁବଚ ପାର୍ଥକ୍ୟ ନାହିଁ ଅବେକବର୍ଣ୍ଣ ।

ପାଲ୍ଲବଶିଳା—ବିଚରଣତା, ନିପୁଣତା, ଅଭିଜ୍ଞତା ।

ପାଣ୍ଡୁଲ—ଡାକ ବା ରେଳଯୋଗେ ଯୋଡ଼ାଯିଥିବା ଜନସଭା ପ୍ୟାକେଟ ।

ପରୀକ୍ଷାର ପ୍ରଶ୍ନ ବି ପି ପାଣ୍ଡୁଲ ଯୋଗେ ପଢ଼ାଯାଏ ।

ପ୍ୟାକେଟ—(Packet) ବସ୍ତୁ ପ୍ୟାକେଟ୍‌ଟି ଧରିଥିବା ଦେଲୁ ପିଲଟିର କାମ ବଦଳେ ।

ପିଚୁ—(Coal Tar) ଆଲକାତରରୁ ଥୋରି କଳା ଅଠାଳିଆ ଜିନିଷ ।

ଗଛା ତିଆରିରେ ପିଚୁ ଆବଶ୍ୟକ ।

ପିଡ଼ିଆ—କୈଳାସଜରୁ ତେଲ ବାହାରିଗଲା ପରେ ଅବଶିଷ୍ଟ ରହିଯିବା ଖଦଡ଼ା ଅଂଶ ।

ନଡ଼ିଆ, ଘୋଡ଼ିଆର ପିଡ଼ିଆ ଗୋଡ଼ୁଙ୍କୁ ଖାଇବାକୁ ଦିଆଯାଏ ।

ପିତଳ—ପିତ୍ତଳ ଧାତୁ ।

ବୁଦ୍ଧଳାପି ପିତଳରେ ତିଆରି ।

ପିସ୍ତଲ—ବନ୍ଧୁକ ଜାତୀୟ ସ୍ତେଟ ଆଗ୍ନେୟାସ୍ତ୍ର ।

ଆତ୍ମରକ୍ଷା ପାଇଁ ସେ ପିସ୍ତଲ ନେଇଥିଲେ ।

ପ୍ରୀତା—ପାକସ୍ଥଳୀର ବାମପଟେ ଥିବା ଦେବା ବର୍ଣ୍ଣେଷ ।

ମାଲେରିଆ ପରେ ସେ ପ୍ରୀତା ପାଡ଼ିବ ।

ପୁଞ୍ଜି—ପାଣି, ମୂଳପତ୍ର

ମାତ୍ର ତଳା ଓ ପୁଞ୍ଜି ତିଆରି ବ୍ୟବସାୟ ଆରମ୍ଭ କଲେ ।

ପୁନରାବୃତ୍ତି—ପୁଣିଥରେ ଆବୃତ୍ତି କରିବା ।

ସାମାନ୍ୟ ଉଦାହରଣ ମୂଳକୁ ଯାଁ ନ୍ୟାୟରେ ମୋଡ଼େ ପୁନରାବୃତ୍ତି କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ପୁସ୍ତିକା—ସ୍ତବ୍ଧ ପୁସ୍ତକ, ଛୋଟ ପୋଥି ।

୨୦୧୫ରୁ କମ୍ ପୁସ୍ତକକୁ ପୁସ୍ତିକା ବୁଝାଯାଏ ।

ପୂଜ୍ୟପୂଜା—ପରମ ଶ୍ରଦ୍ଧେୟଙ୍କର ପନ୍ଥାନ

ପୂଜ୍ୟପୂଜାକ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ଯେତେବେଳେ ମନେ ଦିଆଯାଏ
ସେବାକାରୀ ।

ପୂଜନୀୟ—ପୂଜାର ଯୋଗ୍ୟ, (ସ୍ତ୍ରୀ-ପୂଜନୀୟ) ।

ପୃଷ୍ଠପୋଷକ—ପ୍ରଧାନ ଆୟୁର୍ବୁଦ୍ଧିକାରୀ ବା ସମର୍ଥକ ।
(ସ୍ତ୍ରୀ-ପୃଷ୍ଠପୋଷକ) ।

ସମ୍ରାଟ ଆଦିତ୍ୟ ଚୌକଧର୍ମର ପ୍ରଧାନ
ପୃଷ୍ଠପୋଷକ ଥିଲେ ।

ପେଟିକା—ପେଡ଼ି, ସ୍ଥେଟ ପେଟର, ବାକ୍ସ ।

ଏକ ଯୁଦ୍ଧ ପେଟିକା ଭିତରେ ବୁଢ଼ା ବା'ର ଧନରହ
ଯାଉଛି ରହିଥିଲା ।

ପେନ୍‌ସନ୍—ବୁକ୍ସି ଶେଷରେ ଅବସରକାଳୀନ ବୃତ୍ତି ।

ସରକାରୀ ଉଚ୍ଚିଷ୍ଠାଙ୍କୁ ପେନ୍‌ସନ୍ ମିଳେ ।

ପେଣ୍—ଉପସ୍ଥାପନା ।

ବିଧାନସଭାରେ ଯୋଗୁକ ନିବେଧ ବିଲ୍ ପେଣ୍
କରାଗଲା ।

ପେଷଣା—ପେଷିବା ଯନ୍ତ୍ର, ଚୁରବାୟନ୍ତ୍ର, ଚକ, ଶିଳ ।
ପେଷଣା ସାହାଯ୍ୟରେ ଗହମରୁ ଅଟା ପ୍ରସ୍ତୁତ କର-
ଯାଏ ।

ପୋର୍ଟିକୋ—(Portico) ପ୍ରାସାଦ ସାମନାରେ ଥିବା
ମନୋରମ ଆଚ୍ଛାଦିତ ପ୍ରାଙ୍ଗଣ ।

ପୋର୍ଟିକୋରେ କାଠ ରଖାଯାଏ ।

ପ୍ରକଳ୍ପ—ଯୋଜନାର କଳ୍ପିତ ରୂପ ।

ଚକ୍ରାବୃତ୍ତିମୋହିତ ଅନୁମାନ ବା ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ।

ପ୍ରକର୍ମିତ—ବିଶେଷ ଭାବରେ ଅଭିବା ।

ପ୍ରବନ୍ଧ ବାଚ୍ୟାରେ ସମଗ୍ର ମେଟିନା ପ୍ରକର୍ମିତ ହେଲା
ସବି ଲାଗୁଥିଲା ।

ପ୍ରଘଟ—ସବସାଧାରଣରେ ପ୍ରସାର ।

ସୁନାମ ଠାରୁ ଦୁର୍ନାମ ଶୀଘ୍ର ପ୍ରଘଟ ହୁଏ ।

ପ୍ରତୀକ୍ଷା—ପ୍ରବଳ, ଦୂର୍ବଳ ପ୍ରଶ୍ନର, ଅସହ୍ୟ ।

ପ୍ରତୀକ୍ଷା ଖଣ୍ଡରେ ପଦାକୁ ଯାଇ ହେବ ନାହିଁ ।

ପ୍ରତ୍ୟର୍ପଣକରିବା—(ପ୍ରତ୍ୟର୍ପଣ = ପ୍ରତ୍ୟର୍ପଣ),
ପୁଣି ଫେରାଇଦେବା, ଓଲଟା ଅର୍ପଣ କରିବା ।

ପ୍ରଦୋଷ—ସାୟଂକାଳ ।

ବ୍ରହ୍ମରାତ୍ରୀ ପ୍ରାତଃ-ପ୍ରଦୋଷରେ ସନ୍ଧ୍ୟା ଆର୍ଚ୍ଚନା
କରନ୍ତି ।

ପ୍ରବନ୍ଧ—ରଚନା; ସମ୍ବନ୍ଧ ।

ପ୍ରବନ୍ଧ ଲିଖନ ସାହିତ୍ୟ ରଚନାର ମୁଖ୍ୟଅଂଶ ।

ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ—ପ୍ରଚଳିତ କରଣ, ନିୟୋଜନ ।

ନୂତନଶିକ୍ଷା ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ପାଇଁ ସାତସକ୍ଷୀ ଆରମ୍ଭ
ହେଲାଣି ।

ପ୍ରବର୍ତ୍ତନା—ଠକାମି ।

ପ୍ରବର୍ତ୍ତନା କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିକୁ କେହି ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି
ନାହିଁ ।

ପ୍ରଲେପ—ଯାହା ଲେପ ଦିଆଯାଏ ବା ବୋଳାଯିବା
ଯାଏ ।

ପୋଡ଼ିଯାଇଥିବା ଜାଗାରେ ମଲମଲ ପ୍ରଲେପ ଦିଅ ।

ପ୍ରଶାସନ—ଶାସନ ସଂପର୍କିତ ।

ପ୍ରଶାସନ ବିଭାଗରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଶାସନ ଉଲ୍ଲିଖିତ ।

ପ୍ରଶସ୍ତି—ପ୍ରସ, ପ୍ରଶଂସା ।

ସତ୍ୟାଜ୍ଞର ପ୍ରଶସ୍ତି ସାନ କରିବା ଶତର କାମ ।

ପ୍ରସଙ୍ଗ—ଆଲୋଚ୍ୟା ବିଷୟ, ପ୍ରସାଦ, ଆଶୀର୍ବାଦ, ସଂବନ୍ଧ ।

ଉଚ୍ଚଳପ୍ରସଙ୍ଗ ଆମ ସତ୍ୟର ମୁଖପତ୍ର ।

ପ୍ରାକ୍—ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ, ପୂର୍ବଦିଗେ ।

ପ୍ରାଙ୍ଗଣ—ଅଗଣା ।

ବହୁ ସମ୍ପଦର ପ୍ରାଙ୍ଗଣରେ ପୁଲକୃଷ୍ଣ ବୁଦ୍ଧିକ ବେଶ ସୁନ୍ଦର ନାନୁଛି ।

ପ୍ରାଚୀର—କାନ୍ଥ, ପାଚେରୀ ।

ପ୍ରାଚୀର ଲେଖାଲେଖି କରି ଅପରିଚ୍ଛାଦ କରିବା ଏକ ମନ୍ଦ ଅଭ୍ୟାସ ।

ପ୍ରାଥମିକ—ଆରମ୍ଭ କାଳୀନ ।

ପ୍ରାଥମିକ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଶିକ୍ଷର ଶିକ୍ଷାରମ୍ଭ ହୁଏ ।

ପ୍ରାଧାନ୍ୟ—ଶ୍ରେଷ୍ଠତ୍ବ, ପ୍ରଭୁତ୍ବ ।

ପ୍ରାନ୍ତ—ଶେଷସୀମା, ଶେଷଭାଗ, ।

ପଡ଼ିଆର ପ୍ରାନ୍ତରେ ଧାଡ଼ିଏ ନଡ଼ିଆର ଲଗାଇବାର ଉଚ୍ଚା ଅଛି ।

ପ୍ରାପ୍ତ—ଲବ୍ଧ, ପାଇବା ।

ପ୍ରାପ୍ତ ପତ୍ରରୁ ମୁଁ ସମସ୍ତ ବିଷୟ ଅବଗତ ହେଲି ।

ପ୍ରୀତିକର—ଆନନ୍ଦଜନକ ।

ବହୁ ସୁନ୍ଦର ଆକାଶ ଆଲୋଚନା ପ୍ରୀତିକର ଥାଏ ।

ପ୍ରୋସ୍ତାହନ—ପ୍ରବଳ ଉତ୍ସାହ ।

ଉଲ୍ଲ ପଦ୍ଧତି ପାଇଁ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କୁ ପ୍ରୋସ୍ତାହନ ଦେବା ଆମର ପ୍ରଧାନ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।

ଫଳପ୍ରସାଦ—ଫଳପ୍ରସ୍ତୁ, ଫଳଦେଉଥିବା ।

ହୋମିଓପାଥିକ୍ ଔଷଧ ବେଗକୁ ଫଳପ୍ରସାଦ ହେଉଛି

ଫାଉଡ଼ା—ମାଟି ଖୋଳିବାର ଯନ୍ତ୍ର ବିଶେଷ ।

ଫାଉଡ଼ାରେ ମାଟି ହାଲୁକା କରିବା ଦକ୍ଷକାର ।

ଫାଶ—ଦଉଡ଼ିରେ ପଡ଼ିଥିବା ଗଣ୍ଠି; ଜାଲ, ବାଗୁରୀ, କୁଟକୌଶଳ ।

ଫାଶ ବସାଇ ଶିକାରୀ ଶିକାରକୁ ଅକ୍ରିୟ କରିବା ।

ଫଟିକିରି—କଷାୟ ଲବଣ ବିଶେଷ ।

ଫଟିକିରି ଢଳକୁ ପରିଚ୍ଛାଦ କରେ

ଫୁଲୁଲୁଇବା—ଅନ୍ୟକୁ ସ୍ବମତକୁ ଆଣିବା ।

ଘୋଷନରେ ପରମର୍ଶ ଦେଇ ଅନ୍ୟକୁ ନିଜପକ୍ଷକୁ ଆଣିବା ।

ଫୌଜଦାରୀ—ଦଳାହାଜୀମା, ମାଡ଼ପିଟ, ଖଣ୍ଡ, ଜଗମ ଆଦି ସମ୍ବାଦ ମକଦ୍ଦମା ।

ଫୌଜଦାରୀ ଅଦାଲତରେ ସମବାବୁ ଅପିଲ୍ କରୁଛନ୍ତି ।

କକ୍ଷସ୍ତ୍ର—ଇନାମ୍, ପୁରସ୍କାର ।

ରକର କାମରେ ଖୁସିହୋଇ ମାଲିକ ତାଙ୍କୁ ଚଟଣା
କକ୍ଷସ୍ତ୍ର ଦେଲେ ।

କକେୟା—ବାକ, କାଳ ।

ମୂଳପାଣିରୁ ସବୁଖର୍ଚ୍ଚ ଯାଇ ୪୦ ଟଙ୍କା କକେୟା
ହୋଇଛି ।

କର୍ଗ—ଶୃଙ୍ଖଳା, ସମାନ ଦୁଇଗଣିର ଗୁଣପଳ,
ସମୂହ ।

ପାଞ୍ଚର କର୍ଗ ପଡ଼ିବ ।

କର୍ଗକ୍ଷେତ୍ର—(ବର୍ଗାକାର କ୍ଷେତ୍ର) ।

ଦୈର୍ଘ୍ୟ ଓ ପ୍ରସ୍ଥ ସମାନ ଥିବା ଚତୁର୍ଭୁଜ କ୍ଷେତ୍ର ।
ଯେଉଁ କର୍ଗକ୍ଷେତ୍ରର ପ୍ରତ୍ୟେକ ବାହୁ ୨୦ ମିଟର,
ତାହାର ପରିଧାୟା ହେଲା ୮୦ ମିଟର ।

କକ୍ରଗୁଣନ—ଗୋଟିଏ ସଂଖ୍ୟା ଲବ ସହ ଅନ୍ୟଟିର
ହର ସହ ଗୁଣନ ଓ ଠିକ୍ ତାର ବିପରୀତ

ଉଦାହରଣ $3 \times \frac{1}{3} = 1$

କଳାୟ—ଅସ୍ତ୍ରଶୁ, କାପସ, ବଳବତ୍, ରକ୍ଷିତ, ଦୃଢ଼
ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ।

ସୁନାମ କଳାୟ ରଖିବା ବଂଶର ଭଲ ପୁଅ ବା
ଝିଅର ବର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।

କଳେଟ୍—ଆୟବ୍ୟୟ, ଆୟବ୍ୟୟର ବାର୍ଷିକ ବିବରଣୀ
ଏ ବର୍ଷର କଳେଟ୍ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ଯାଉଛି ।

କଳ୍ପନା—ବଢ଼ାଇ, ବଢ଼େଇ, ଗର୍ବ ।

କଳ୍ପନା ଦେଖେଇ ହେବା ଅନୁଚିତ୍ ।

କଦହୁକମି—ହଜମ ବା ଖାଣ୍ଟି ନହେବା ବା ଅତି
କଷ୍ଟରେ ଖାଣ୍ଟି ହେବା ।

ବହୁତ ମାଂସ ଖାଇଲେ କଦହୁକମି ହୁଏ ।

କଦାନୟ—ଦାନଶୀଳ ।

ମହେଶଦାସ କେତେ କଦାନୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଅଟନ୍ତି ।

କର୍ମ—କବଚ, ସାଞ୍ଜୁ ।

କର୍ମ ବାହ୍ୟଅସ୍ତ୍ର ପ୍ରହାରରେ ଦେହକୁ ରକ୍ଷାକରେ ।

କର୍ମାନ—ବ୍ୟାଞ୍ଜିବା କାର୍ଯ୍ୟ, ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବା କାର୍ଯ୍ୟ

କରଖାସ୍ତ୍ର—କର୍ମରୂପ, କାର୍ଯ୍ୟରୁ ବାହାର
କରିଦେବା ।

ଅସାଧୁତାର ପ୍ରମାଣ ମିଳିବା ପରେ କର୍ମରଖିଲୁ
କାର୍ଯ୍ୟରୁ କରଖାସ୍ତ୍ର କରଗଲା ।

କରଷ୍ଟ—ସବୋଇ, ଶ୍ରେଷ୍ଠତମ ।

କେତେ କରଷ୍ଟ ନେତୃତ୍ୱାଧୀନ ବ୍ୟକ୍ତି ହିସାବରେ
ତାଙ୍କର ଦାୟିତ୍ୱ ଅନେକ ।

କର୍ଷାନ୍ତ—ବର୍ଷାରୁ ରକ୍ଷାକଳ୍ପଥିବା ଯୋଗାକ ।

କର୍ଷାନ୍ତ ନେଥୋଅ, ବର୍ଷାହେବାର ଅଶଙ୍କା ଅଛି ।

କସ୍ତୁତି—ବସବାସ, ବାସସ୍ଥାନ, ବସ୍ତି ।

ସହରର ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧରରେ ନୂତନ କସ୍ତୁତିମାନ
ସାପନ କରଯାଉଛି ।

ବହୁସ୍କାର—ନିବାସନ ।

ଅଥାଧୁ ଲୋକଙ୍କୁ ସମାଜରୁ ବହୁସ୍କାର କରାଯିବା ଉଚିତ ।

ବହୁସ୍କୃତ—ବହୁସ୍କାର କରାଯାଇଥିବା ।

ବହୁଧା—ବହୁଖଣ୍ଡରେ ବହୁପ୍ରକାରେ, ଅନେକଦିଗରେ

ବହୁପ୍ରଚଳିତ—ଅନେକ ଦିନରୁ ଚଳିଆସୁଥିବା ।

ଯୌତୁକ ଏକ ବହୁପ୍ରଚଳିତ ମଦ ପ୍ରଥା ଯାହାକୁ
ଦୁରେଇ ଦେବା କାଠିକର ପାଠ ।

ବହୁଭାଷୀ—ଗପୁଡ଼ି, ବହୁତ କଥା କହୁଥିବା ଲୋକ ।

ବହୁଭୁକ—ଅନେକ ବାହୁଭାଷୀ ଆବଦ୍ଧ, ସାମନ୍ତରିକ
କ୍ଷେତ୍ର ।

ବ୍ୟୟବହୁଳ—ଶବ୍ଦ ବହୁଳ ।

ବ୍ୟୟବହୁଳ ଶ୍ରେଣିଭିତ୍ତ ପ୍ରଥା ସମାଜର ଘୋର
କ୍ଷତି ଘଟାଏ ।

ବ୍ରଣ—ବନ୍ଧ ।

ବାକ୍‌ପଟୁ—କଥା କହିବାରେ ପ୍ରବୀଣ ।

ବାକି—ଅବଶିଷ୍ଟ, କାଳ

ତୋକାନରୁ ବାକି କରି ଭଲଖାଇବା କଦାପି ଭଲ
ରୁଷ ନୁହେଁ ।

ବାକିରଖିବା—ଅନାଦେୟ ରଖିବା ।

ତାଙ୍କ ଉପରେ ମୋର ପଦରଚକା ବାକି ପଡ଼ିଛି ।

ବାବ୍‌ବନ୍ୟାସ—କଥା କହିବାର ଶୈଳୀ ।

ବାଗାଡ଼ମୁର—କଥା କହିବାରେ ଆଡ଼ମ୍ବର ।

ରାମବାବୁଙ୍କର ବାଗାଡ଼ମୁର ଦେଖିଲେ ଯେ କେହି
ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଶଂସା କରିବ ସି କରିବ ।

ବାଗ୍ମୀ—ଉତ୍ତମବକ୍ତା ।

ସ୍ବାମୀ ବିବେକାନନ୍ଦ ତତେ ବାଗ୍ମୀ ଥିଲେ ।

ବାବସ୍ତୁତ—(ବାଚଃ + ପତଃ) ସରାପତ ।

ବାଗୁଲ—ପ୍ରଗଲ୍ଭ ।

ପାଗଲପରି ଗପୁଥିବା ଲୋକ ।

ବାଛବିଚାରକାରୀ—ପସନ୍ଦକରି ଭଲମନ୍ଦ ଠିକ୍ କହୁ
ଥିବା ଲୋକ ।

ବାଜି—ଖେଳରେ ପଣ, କୁହୁକ, ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲ ଆଦି ।

ବାଜେକଥା—ଏଣୁତେଣୁ ଅର୍ଥସ୍ଥାନ କଥା ।

ବାଜେକଥା କହି ସମୟ ନଷ୍ଟ କରିବା ଉଚିତ
ନୁହେଁ ।

ବାଂସ—(ବାଞ୍ଝ) ବନ୍ୟା, ଅନୁବର, ଫଳସ୍ଥାନ, ଗର୍ଭ-
ଧାରଣୀ ଶକ୍ତିସ୍ଥାନ ।

ବାଡ଼—ଘେରିରହିଥିବା ବେଡ଼, ଗଛଲତା ପାଚେଇ ।

ବରିଷ୍ଠର ବାକ୍‌ବନ୍ୟା ପିଲାମାନେ ଆଉ
ତୋଳିନେଲେ ।

ବାଣିଜ୍ୟ କାରବାର—ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟର ଖୟାବଖୟା ।

ବାତ—ପବନ, ଭୋଗବିଶେଷ, ଦେହର ଧାତୁ ବିଶେଷ ।

ବାତ ପିତ୍ତ ବଦ୍ଧିଲେ ମନୁଷ୍ୟ ରୋଗଗ୍ରସ୍ତ ହୁଏ ।

ବାତଶ୍ଳେଷୀ—(Air 'tight) ପବନନିରୋଧୀ ।

ତୋତଳକୁ ବାତଶ୍ଳେଷୀ କଲେ ତା ମଧ୍ୟକୁ ପବନ ପଶିପାରେ ନାହିଁ ।

ବାତିଲ୍—ନାକତ, ରଦ୍ଦ ।

ପରାଷା ବାତିଲ କରାଯିବ ।

ବାଗୁଲ—ପାଗଳ, ଉନ୍ମତ୍ତ, ବାୟୁଗ୍ରସ୍ତ ରୋଗୀ ।

ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟଭରଣ—ବୃଦ୍ଧାବୟସରେ ମିଳୁଥିବା ଆର୍ଥିକ ସାହାଯ୍ୟ ।

ଏବେ ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟଭରଣର ହାର ୨୫ଟଙ୍କାରୁ ୪୫୦ଟଙ୍କାକୁ ବୃଦ୍ଧ ପାଆନ୍ତି ।

ବାରଗୁଲ୍—ଗୁରୁଆଡ଼େ ଲକ୍ଷ୍ୟସ୍ଥାନ ଭାବେ ବୁଲୁଥିବା ।

ବାରଗୁଲ୍ ଜୀବନରେ ଶାନ୍ତି ବା କାହୁଁ ମିଳେ ?

ବାଳତର—(ବାଳତରୀକା Girls Guide) ।

ଦେଶ ସେବାର୍ଥେ ଗଠିତ ଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କ ବିଶେଷ ।

ବାସ୍ତବ—ସତ୍ୟାର୍ଥ, ପ୍ରକୃତ, ସତ୍ୟ ।

ବାହ୍ୟ—ବାହାରର ।

ବ୍ୟାପାର—ଦଟଣା, ବିକ୍ରୟ, ବେପାର ।

ବ୍ୟାପ—ବୃତ୍ତର କେନ୍ଦ୍ରଭେଦ କରି ଦୁଇ ପାର୍ଶ୍ବର ପରିଧି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିସ୍ତୃତ ସରଳ ରେଖା ।

ବ୍ୟାସାର୍ଦ୍ଧ—ବ୍ୟାସର ଅର୍ଦ୍ଧେ ।

କେନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁରୁ ପରିଧିକୁ ସ୍ପର୍ଶକରୁଥିବା ସରଳ ରେଖା ।

ବିକଳ—ପରିବର୍ତ୍ତନ ବା ବିପରୀତ କଳ୍ପନା, ଦ୍ବିତୀୟ ବା ଭଲ ରୂପ ।

ଉପସିତ ବସ୍ତୁ ନ ମିଳିଲେ କିଛି ବିକଳ ବୟୋବସ୍ତୁ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ବିକିରଣ କରିବା—ବିକ୍ଷେପଣ କରିବା ।

ରେଡ଼ିୟମ୍ ଆଲୋକ ବିକିରଣ କରେ ।

ବିଶ୍ୟାତ—ଜଣାଶୁଣା, ପ୍ରସିଦ୍ଧ, ପୁରସ୍କୃତ ।

ଡାକ୍ତର ସେନ୍ କଣେ ବିଶ୍ୟାତ କଳାକାର ଥିଲେ ।

ବିଷ୍ଣୁ—ବିଚଳିତ, ଶୋଭାପୂର୍ଣ୍ଣ, ଆଲୋକିତ, ତଞ୍ଜଳ, ଅସ୍ଥିର ।

(ସ୍ତ୍ରୀ—ବିଷ୍ଣୁକା) ।

ବିଷ୍ଣୁ ମନରେ କରାଯାଉଥିବା କାର୍ଯ୍ୟରେ ସଫଳତା ହାସଲ କରିବା କଷ୍ଟକର ବ୍ୟାପାର ।

ବିଜ୍ଞା—ଜ୍ଞିତ ।

ବିଚ୍ଛୁରଣ—ଗୁରୁଆଡ଼େ ବିକ୍ଷେପଣ, ଅନୁରଞ୍ଜନ, ଉତ୍କଳ ଆଲୋକର ବିଚ୍ଛୁରଣରେ ଗୁରୁଆଦି ଉଦ୍‌ଘାଟିତ ହୋଇଉଠେ ।

ବିଦ୍ବାନ—ପାଠୁଆ, ପଣ୍ଡିତ ।

ବିଦାତ—ଜଣାଶୁଣା, ଖ୍ୟାତ, ଅବଗତ, ଜ୍ଞାତ ।
ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧୀଙ୍କୁ ନ ଜାଣେ କିଏ ?

ସେ ସର୍ବବିଦାତ ଅଟନ୍ତି ।

ବିନ୍ଦୁ—ବୁଦ୍ଧି, କଣ୍ଠା, ସୁଦୃଢ଼, ଦୈର୍ଘ୍ୟ-ପ୍ରସ୍ଥ-ବେଧସ୍ଥାନ
ଅବସ୍ଥାନ ।

ଏକ ସରଳରେଖା ଅଗଣିତ ବିନ୍ଦୁର ସମାହାର ।
ବିନ୍ଦୁବିନ୍ଦୁ ଢଳ ମିଶି ମହାସାଗର ଗଠନ
କରନ୍ତି ।

ବିଦୁପ—ଥଣ୍ଡା, ପରିହାସ ।

ବିଦୁପ କରିବା ଅତି ସହଜ ମାତ୍ର ବିଦୁପକାରୀ
ବୁଦ୍ଧିପାରେନା ଯେ ତାହାର ଥଣ୍ଡା ଅନ୍ୟକୁ କେତେ
କଷ୍ଟଦିଏ ।

ବିଦ୍ରୋହୀ—ବିପ୍ଳବୀ, ଦ୍ରୋହ ଆଚରଣକାରୀ, ଶାସନ-
ଅବମାନନାକାରୀ ।

ସିପାହୀମାନେ **ବିଦ୍ରୋହ** କରି ଶାସନକଳକୁ ଏକ
ପ୍ରକାର ଅକାମୀ କରିଦେଇଥିଲେ ।

ବିଦ୍ୱେଷ—ଈର୍ଷ୍ୟା ।

ଅପର ପ୍ରତି **ବିଦ୍ୱେଷ** ଆଚରଣ ଏକାନ୍ତ ଅନୁଚିତ ।

ବିଧର୍ମୀ—ଏକ ଧର୍ମ ପୁଣି ଅନ୍ୟ ଧର୍ମ ଗ୍ରହଣକାରୀ
(ସ୍ତ୍ରୀ—ବିଧର୍ମିଣୀ) ।

ବିଧର୍ମୀକୁ ଜଗତରେ କେଉଁ ବସ୍ତୁ ଢଳ ଲାଗେ ନାହିଁ ।

ବିଧି—ବ୍ରହ୍ମା, ଦୈବ, ଗ୍ରନ୍ଥ, ନିୟମ, ଆଚାର ।

ବିଧିର ବିଧାନ କ୍ରମେ ଆମେ ସମସ୍ତେ ଏକତ୍ରିତ
ହୋଇଛୁ ।

ବିନୟ—ଅନୁନୟ, ନମ୍ର ।

“ବିନୟ ମଧୁର ବଚନ
କହି ତୋଷିବ ଜନମନ ”

ବିବରଣ—ବର୍ଣ୍ଣନା, ବିବୃତ୍ତି, ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ ।

ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକ ବିଦ୍ୟାଳୟର **ବିବରଣ** ପ୍ରଦାନ
କଲେ ।

ବିବାଦ—କଳହ, କଳି, ଝଗଡ଼ା, ମତଭେଦ ।

ଦୁଇବର୍ଷର **ବିବାଦ**ରୁ ତୃତୀୟଲେଖ ଲେଖ ଡ଼ାଏ ।

ବିବାଦୀ—ଅଭିଯୋଗର ବିଷୟଭୂତ, ପ୍ରତିବାଦୀ,
ପ୍ରତିପକ୍ଷ ।

ବିବୃତ୍ତି—ମତାମତ, ବ୍ୟାଖ୍ୟା ।

ବିଭାଗ—ଅଂଶ, ଖଣ୍ଡ, ବଣ୍ଟନ, ସରକାରଙ୍କର ବିଭିନ୍ନ
ଦପ୍ତର ।

ଶିକ୍ଷା ବିଭାଗ ଦରଫରୁ ଏକ ପୁସ୍ତକ ପ୍ରଦର୍ଶନୀ
କରାଯିବ ।

ବିଭ୍ରାନ୍ତ—ଭ୍ରମଯୁକ୍ତ, ବିଶେଷଭାବେ ଭୁଲକରୁଥିବା ।

କାମିନୀ-କାଞ୍ଚନର ମୋହ ମନୁଷ୍ୟକୁ **ବିଭ୍ରାନ୍ତ** କରେ ।

ବିଭେଦ—ପାର୍ଥକ୍ୟ, ମତଭେଦ, ମତାନ୍ତର ।

ଧର୍ମନାମରେ **ବିଭେଦ** ସୃଷ୍ଟିକରିବା ଅନୁଚିତ ଅଟେ ।

ବିମଳ—ନିର୍ମଳ, ଶୁଦ୍ଧ, ପବିତ୍ର ।

ଶିଶୁର **ବିମଳ** ହାସ୍ୟରେଳ ମଧ୍ୟରେ ମୁଁ ଅନୁହସ
ହୋଇଗଲି ।

ବିମାନବନ୍ଦର—ଉଡ଼ାଜାହାଜ ଅବତରଣ କେନ୍ଦ୍ର ।

ଭୁବନେଶ୍ୱରର ବେସାମରିକ **ବିମାନବନ୍ଦର**ରୁ ଦିନ
୩ଟା ବେଳେ କଲିକତା ଅଭିମୁଖେ ଏକ ବିମାନ
ଯାତ୍ରାକରେ ।

ବିମୁଖ—ଅନିଚ୍ଛୁକ, ପରାବ୍ରମୁଖ, ନିଃସ୍ପୃହ ।

ସହଯୋଗୀ ବିମୁଖ ହେଲେ କାର୍ଯ୍ୟ ସଂପନ୍ନ ସହଜ-
ସାଧ୍ୟ ହୁଏନା ।

ବିମୁଗ୍ଧ—ଅତ୍ୟନ୍ତ ମୁଗ୍ଧ ବା ମୋହଗ୍ରସ୍ତ (ସ୍ତ୍ରୀ-ବିମୁଗ୍ଧା)

ବିରକ୍ତ—ଅସନ୍ନସ୍ଥ, ବୈରାଗ୍ୟଯୁକ୍ତ ।

ଯଦୁରେଳେ ବିରକ୍ତ ରହିବା ଅନୁଚିତ ।

ବିରତିକାଳ—(Interval) ମଧ୍ୟକାଳ, ବିଶ୍ରାମସମୟ
ନବୃତ୍ତିସମୟ ।

ବିରାମ—ଅବସର, ବିରତି ।

ବିରୋଧ—ଶତ୍ରୁତା, କଳହ, ବାଧା ।

ବିଳମ୍ବ—ଡେରି, ମଠ, ବିଳମ୍ବରେ ଶଯ୍ୟାଭ୍ୟାସ
କରିବା ଏକ ମନ୍ଦ ଅଭ୍ୟାସ ।

ବିଳାସୀ—ଅପୃଷ୍ଠ ବା ସୁଖସ୍ନେହ କରୁଥିବା ଲୋକ ।

ବିଲୁପ୍ତ—ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଲୋପ ବା ନଷ୍ଟ ।

ବିଶଦ—ସୁସ୍ପଷ୍ଟ, ନିର୍ମଳ ।

ବିଶୁଦ୍ଧ—ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଶୁଦ୍ଧ ବା ଶାନ୍ତି ।

ସେଠାରେ ବିଶୁଦ୍ଧ ରୁଆଦିଅ ନିଳେ ।

ବିଶୁଙ୍ଗଳା—ନୟନଶୂନ୍ୟତା, ଅବ୍ୟବସ୍ଥା ।

ବିଶୁଙ୍ଗଳାକାରୀ ଦନ୍ତେତ ହେବା ଉଚିତ ।

ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ—ସବୁପ୍ରକାର ବିଦ୍ୟାଶିକ୍ଷାର ଉଚ୍ଚ
ତମ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ।

ତତ୍ତ୍ୱ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ବାଣୀବିହାରରେ
ଅବସ୍ଥିତ ।

ବିଶ୍ୱାସଯାଚକତା—ପ୍ରତାରଣା, ବେଭମାନୁର
କାର୍ଯ୍ୟ ।

ବିଶ୍ୱାସଯାଚକତା ଠାରୁ ଭୟଙ୍କର କିଛି ନାହିଁ ।

ବିଷଧର—ବିଷ ବା ଗରଳଯୁକ୍ତ ସର୍ପ ।

ବିଷଧର ସର୍ପ ପରି ଦୁର୍ଦ୍ଦିନକୁ ଦୂରେଇଦେବା
ଉଚିତ ।

ବିଷାଦ—ଦୁଃଖ, ନିରାଶ ।

ବିସ୍ମୃତି—ବସ୍ତୁରଣ, ସ୍ମୃତିରଲୋପ ।

ବିହିତ—ଉଚିତ, ବ୍ୟୁତ୍ପନ୍ନତ, ବ୍ୟାପନ ।

ବୀମା—ମୃତ୍ୟୁ ବା ଦୁର୍ଘଟଣାରେ ଜୀବନ ବା ସମ୍ପତ୍ତି
ଆଦର କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରାପ୍ତି ବିଷୟକ ସର୍ତ୍ତ ।

ବୀରବ୍ର—ବୀରପଣ ।

ଦୁର୍ଘାଟଣାର ବୀରବ୍ର ଓ ମହନୀୟତା ବିଷୟ ଶୁଣି,
ସଂଯୁକ୍ତ ତାଙ୍କୁ ପଦେପଦରେ ବରଣ କରିବା ପାଇଁ
ମନସ୍ତ କରିଥିଲେ ।

ବୁଦ୍ଧିମାନ—ବୁଦ୍ଧକ, ବୁଦ୍ଧିଯୁକ୍ତ ।

ରାମ ଶ୍ରେଣୀରେ ସବୁ ବୁଦ୍ଧିମାନ ଅଟେ ।

ବୁଦ୍ଧିଆଦି—ଆଦିଜାତ୍ୟ, ଖାଦାନ, ସମ୍ବନ୍ଧ ।

ବୁଦ୍ଧିଷୁ—ଭୋକଲ ।

ବୁଦ୍ଧିଷୁ ଜନତାର ଆର୍ଜନାଦରେ ଗର୍ବାଜ୍ଞ ସିଂହାସନ
ଦୋହଲି ଗଲ ।

ବ୍ୟୁତ୍ପନ୍ନତନା—ଯୁଦ୍ଧରେ କୌଶଳ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସୈନ୍ୟ
ସୃଷ୍ଟି କରଣ ବା ସୈନ୍ୟ ବିନ୍ୟାସ ।

ବୃଥା—ନିଷ୍ଠୁଳ ।

ସମସ୍ତ ବୃଥା ନଷ୍ଟ କରିବା ଭବିଷ୍ୟ ନୁହେଁ ।

ବୃହତ୍‌ଶିଳ୍ପ—ପ୍ରକାଶ୍ଟ ଆକାରର ଶିଳ୍ପ, ଖୁବ୍‌ବଡ଼ ବା ବସ୍ତୁ ଶିଳ୍ପ ।

ବୃହତ୍‌ଶିଳ୍ପ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ ମୋଟା ଅଙ୍କର ମୂଳ-ଧନ ଦରକାର ହୋଇଥାଏ ।

ବେଢ଼ା—ଘର ବା ଦେଉଳର ଶୁଣିପାଖରେ ଥିବା ପାତେରି ।

ଦେଉଳ ବେଢ଼ା ଭିତରେ ଅନେକ ଫୁଲଗଛ ଅଛି ।

ବେସରକାରୀ—ଯାହା ସରକାରୀ ନୁହେଁ, ଅର୍ଥାତ୍ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ।

ବେସରକାରୀ କର୍ମରତମାନେ ସରକାରୀ କର୍ମରତମାନଙ୍କ ସହ ସମାନ ଅଧିକାର ଦାବୀ କରନ୍ତି ।

ବୈଠକଖାନା—ବହୁଃକକ୍ଷ ।
(Drawing Room)

ବୈଠକଖାନାରେ ଶାନ୍ତିସମାଧାନେ ଆପେକ୍ଷାକୃତ ଅଛନ୍ତି ।

ବୈଦ୍ୟୁତିକ—ବଦ୍ୟୁତ୍ ସଂପର୍କୀୟ ।

ବୈଧ—ବଧୁସମ୍ମତ, ଉଚିତ, ନ୍ୟାୟୀ ।
(ବିପକ୍ଷ-ଅବୈଧ)

ବୈବାହିକ—ବବାହ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ବୈମାନିକ—ବିମାନବୁଲକ ।

ବୋକାମି—ନିବୋଧପଣିଆ, ଓଲମ୍ପି ।

ନରିବାବୁ ତାଙ୍କର ବୋକାମିର ଫଳ ପାଇଲେ ।

ବୋଧ—ଉପଲବ୍ଧି, ଜ୍ଞାନ, ଚେତନ, ଧାରଣା, ଅନୁମାନ, ସାନ୍ନିଦ୍ୟ ।

ବୋନସ୍—ପାରିତୋଷିକ, ପୁରସ୍କାର ।

ପୂଜାକେଳେ କର୍ମରତମାନଙ୍କୁ ବୋନସ୍ ମିଳେ ।

ବୋଲକର—ବୋଲହୀନ କରୁଥିବା ଲୋକ; ଅଜ୍ଞ-ବଦ୍ଧ, ହୁକୁମତାଲିମକାରୀ ।

ବୋଲକର ଜଣକ ବୋକାହେଲେ କାମ ସହଜ ହୋଇପାରେ ନାହିଁ ।

ଭାଷ—ଜାତ୍ୟ, ଆହାୟ୍ୟ ।

(ବିପକ୍ଷ-ଅଭିପ୍ରାୟ) ।

ଭାଷଣୀୟ—ଭାଷର ଯୋଗ୍ୟ ଅର୍ଥାତ୍ ଯାହା ସ୍ୱେଚ୍ଛାନ-ଯୋଗ୍ୟ ।

ଭଗ୍ନାଂଶ—(ଭଗ୍ନ + ଅଂଶ) ।

କୌଣସି 'ଏକ' ର ଅଂଶ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ।

ଭଣ୍ଡାମି କରିବା—ଗଠିଆ ଆଚରଣ କରିବା ।

ଭଣ୍ଡୁର—ବଫଳ, ଅସଫଳ, ଅକୃତକାର୍ଯ୍ୟ ।

ଏତେ ଶ୍ରମସାଧନା କ'ଣ ଶେଷକୁ ଭଣ୍ଡୁର ହେବ ?

ଭବିଷ୍ୟନ୍ତ—ଆଗାମୀକାଳ ପାଇଁ ସୃଷ୍ଟ ଅର୍ଥ ବା ସମ୍ପତ୍ତି ।

ଅନାଗତ କାଳର ଦୁଃଖ ଦୁର୍ଗତି ପାଇଁ ଭବିଷ୍ୟନ୍ତ ସୃଷ୍ଟି ପିତା ବାଞ୍ଛନୀୟ ।

ଭରପୂର—ପୂର୍ଣ୍ଣ, ଭର୍ତ୍ତି ।

ତାଙ୍କର କିଛି ଅଭାବ ନାହିଁ, ଇଶ୍ଵରଙ୍କ ଦୟାରୁ ତାଙ୍କର ଇଚ୍ଛାର ସବୁବେଳେ ଭରପୂର ହୋଇ ରହିଛି ।

ଭର୍ତ୍ତନା—ଭରସ୍ତାର, ନିନ୍ଦା, ଉକ୍ତ କଟୁବାକ୍ୟ, ଗାଳି ।

ଜଳକାମ କଲେ ସାଧାରଣ ଲୋକ ତାହା ବୁଝି ନ ପାରି ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଥମେ କଲ୍ଲେକଙ୍କୁ ଭର୍ତ୍ତନା କରନ୍ତି । ତାହାହିଁ ସାମୁକ୍ତ ଜୀବନରେ ଘଟିଥିଲା ।

ଭୟାନକ—ଦୋର, ଭୟଙ୍କର ।

କାବ୍ୟର ନବରସ ମଧ୍ୟରୁ ଏକ ରସ ବିଶେଷ ।

ବାଘର ଭୟାନକ ରୂପ ଦେଖିଲେ ପ୍ରାଣରେ ଆଶଙ୍କା ଜାତ ହୁଏ ।

ଭୟାବହ—ବିପଦପୂର୍ଣ୍ଣ, ଭୟଙ୍କର ।

ଭାଗ୍ୟବାଦୀ—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଭାଗ୍ୟ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ।

ମନୁଷ୍ୟ ଭାଗ୍ୟବାଦୀ ନ ହୋଇ ଜର୍ମବାଦୀ ହେଲେ ତା'ର ନିଜଈପରେ ବିଶ୍ଵାସ ବଢ଼େ ।

ଭୁଜକ—ଭୁଜକାଶ, ଯେଉଁ ଶକ୍ତିବାସ ଦରଶନ କରାଯାଏ ।

ଭୁଜ୍ୟ—ଯେଉଁ ଶକ୍ତିକୁ ଭୁଜକରାଯାଏ ।

ଭୁବନାଶ୍ରୟ—ଚିନ୍ତାଶ୍ରୟ ।

ଭବମୂର୍ତ୍ତି—ଧାରଣା, ଜଣକର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ଵ ସମ୍ପର୍କରେ ଧାରଣା । (Image)

ଭାବେତ୍ତୋଳନ ଯନ୍ତ୍ର—ଯେଉଁ ଯନ୍ତ୍ର ସାହାଯ୍ୟରେ ଓଜନଦ୍ଵାରା ଜନିତ ଉତ୍ତରକୁ ଉଠାଯାଏ ।

ଯଥା—ଲିଫ୍ଟ୍ (Lift)

ଭାଲୁ—ଲେମ୍ବୁ ବା ଶୁଣ୍ଠିକୁ ବିଶେଷ ।

ଭାସମାନ—ଭାସୁଥିବା, ଶୋଭମାନ, ଶାନ୍ତିମାନ ।

ସମୁଦ୍ର କେଉଁରେ ଭାସମାନ ଦାରୁରୁ ଶ୍ରୀମନ୍ଦିରକୁ ଦେବତାଙ୍କର ମୂର୍ତ୍ତିମାନ ଗଠିତ ହୋଇଥିଲା ।

ଭାଷ୍ୟ—ଟୀକା । (Notes)

ଅତିଶୟ ଉପଯୋଗୀ ଅନେକ ଭାଷ୍ୟ ରଚନା କରି ଯାଇଛନ୍ତି ।

ଭାଷ୍ୟକାର—ଟୀକାକାର ।

ଭାଷାତତ୍ତ୍ଵ—ଭାଷାର ଉତ୍ପତ୍ତି, ବିବର୍ତ୍ତନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବିଜ୍ଞାନ ।

ଭିଜିବା—ଓଡ଼ାହେବା, ପାଣିରେ ବୁଡ଼ି ରହିବା ।

ବର୍ଷାରେ ଭିଜିଲେ ଥଣ୍ଡା ହେବା ସ୍ଵାଭାବିକ ।

ଭିଡ଼ାଓଟର—କୋରରେ ଟଣାଟଣି କରିବା ।
ବଳପ୍ରୟୋଗ ପୂର୍ବକ ଆକର୍ଷଣ କରିବା ।

ଭିଡ଼ ଜମେଇବା—ଗହଳ କରିବା ।
ସାପୁଆକେଲା ବୁରିପଟେ ଭିଡ଼ ଜମିଗଲଣି ।

ଭିଡ଼ିରିବାଟ—ଗୁପ୍ତପଥ, ଆତ୍ମ୍ୟନ୍ତରାଳ ମାର୍ଗ ।

ଦୁର୍ଗ ମଧ୍ୟରୁ ଥିବା ଭିଡ଼ିରିବାଟ ସମ୍ପର୍କରେ ଜନ-
ସାଧାରଣ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଜ୍ଞ ଅଛନ୍ତି ।

ଭିଡ଼ିମୂଳ—ମୂଳଦୁଆ, ନିଅଁ ।

ଭିଡ଼ିହୀନ—ଅମୂଳକ, ମିଥ୍ୟା ।

ରାମବାବୁଙ୍କର ଅପପ୍ରସ୍ତର ଭିଡ଼ିହୀନ ଅଟେ ।

ଭିନ୍ନ—ଅଲଗା, ପୃଥକ୍, ବିନା, ବ୍ୟଞ୍ଜିତ ।

ଆମେ ଭରତୀୟ ଭିନ୍ନ ଭାଷାଭାଷୀ ହେଲେହେଁ
ଏକ ଓ ଅଭିନ ଅଟୁ ।

ଭିନ୍ନରୂପ—ଅଲଗା ଚେହେରା, ପୃଥକ୍ ଆକୃତି ।

ବରପ ହେଲା ଜଳର ଏକ ଭିନ୍ନରୂପ

ଭିନ୍ନେଗାର—ଏକ ପ୍ରକାର ଅମ୍ଳ ରସଯୁକ୍ତ ରସା-
ୟନକ ପଦାର୍ଥ ।

ଭିସା (Visa)—କୌଣସି ଦେଶରେ କେନ୍ଦ୍ର ବିଦେଶୀ
ପ୍ରବେଶ କରିବା ପାଇଁ ସ୍ୱୟଂ ଦେଶ ପକ୍ଷରୁ
ଅନୁମତି ପତ୍ର ।

ଆମେରିକା ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ତାଙ୍କ କରୁଣାକରଣ ଭିସା
ଯୋଗାଡ଼ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଭିକ୍ଷା—ଭିକ୍ଷା, ଅନୁଗ୍ରହ, ପ୍ରାର୍ଥନା ।

ମୁଁ କେବଳ ଭବିଷ୍ୟ କରୁଣା ଭିକ୍ଷା କରେ ।

ଭୀଷଣ—ଅତିଶୟ, ଘୋର, ଦାୟିତ୍ୱ ।

ଉତ୍କଳମଣିରେ ଭୀଷଣ ଥଣ୍ଡା ଅନୁଭୂତ ହୁଏ ।

ଭୁରୁଡ଼ୁ—ବୃଥା ଆସ୍ଥାନନ, ଦମ୍ଭର ସହ ଅସ୍ୱୀକାର

ଭୁରୁଡ଼ୁ ମାରିବା—ଦାମ୍ଭିକତାର ସହ ଅସ୍ୱୀକାର
କରିବା ।

ସବୁକଥା ଓ କାମରେ ଭୁରୁଡ଼ୁ ମାରିବା ତାଙ୍କର
ଏକ ବଦଭ୍ୟାସ ଅଟେ ।

ଭୁଲ୍—ଭ୍ରମ, ଭ୍ରାନ୍ତି, ଅଶୁଦ୍ଧ, ବିସ୍ମରଣ ।

(ବିପରୀତ—ଠିକ୍) ।

ଲେଖାଥିବା ଭୁଲ୍ ଉତ୍ତରକୁ ଠିକ୍ କରିବାପାଇଁ
ଶିକ୍ଷକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ ।

ଭୁ-ଭୁଲ୍‌ସୂନ—ଭୂମିର ଉଲ୍ଲିଖିତ ସଂପର୍କ ।

ବ୍ୟାଙ୍କ୍—ବୃଷଜମିର ଉଲ୍ଲିଖିତ ସ୍ୱାଧୀନ ପାଇଁ ସତେଷ୍ଟ
ଥିବା ବ୍ୟାଙ୍କ୍ ।

ଭୁଭୁଲ୍‌ସୂନ ବ୍ୟାଙ୍କ୍ ବୃଷଜମାନଙ୍କୁ ରକ୍ଷା ମଞ୍ଜୁର
କରନ୍ତି ।

ଭୁଖଣ୍ଡ—ପୃଥିବୀର କୌଣସି ଅଂଶ ବା ଅଞ୍ଚଳ ।

ଭୁଗୋଳ—ପୃଥିବୀ ପୃଷ୍ଠର ବିବରଣ ଓ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ
ବିଦ୍ୟା ।

ଭୁ-ରାଜସ୍ୱ—ଭୂମିକର, ଜମିର ଶକ୍ତି ।

ଭୁ-ସଂସ୍କାର—ଜମିନମାର ରେକର୍ଡ଼ ସଂଶୋଧନ ।

ଏବେ ଓଡ଼ିଶାରେ ଚଳିବାର କାର୍ଯ୍ୟ ସହିତ
ଭୁ-ସଂସ୍କାର ମଧ୍ୟ କରାଯାଉଛି ।

ଭୂମିକର—ଭୂରଞ୍ଜୟ ବା ଖଜଣା ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭୂମ୍ୟାଧିକାରୀଙ୍କୁ ବାର୍ଷିକ ଭୂମିକର ଦେବାକୁ ହୁଏ ।

ଭୂମିକମ୍ପ—ପୃଥିବୀର କମ୍ପନ ।

ସିନ୍ଦ୍ୱେନୋଗ୍ରାଫ୍ ମନ୍ତ୍ରଦ୍ୱାରା ଭୂମିକମ୍ପର ବେଗ ମାପ କରାଯାଏ ।

ଭୂଷିତ—ଅଳଙ୍କୃତ, ମଣ୍ଡିତ ।

ଅଳଙ୍କାର ଦେବାଦିରେ ଭୂଷିତ କନ୍ୟାକୁ ବେତୀକୁ ଅର୍ପାଯିଲା ।

ଭୂଜନାଳୟ—ଭୂଜନାଗାର, ଖାଇବାଘର
ହୋଟେଲ ବା ରେଷ୍ଟୋରାଣ୍ଟ ।

ମଙ୍ଗଳଗ୍ରହ—ପୃଥିବୀ ନିକଟସ୍ଥ ଏକଗ୍ରହ ।

ମଜୁର—ଆଗରୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ଅର୍ଥକୁ ପରେ ଅନ୍ୟ ବାବଦରେ ଭରଣା କରିବା ।

ଫୁଲ ଉପରେ ଯିବା ତଜାକୁ ଏଥିରେ ମଜୁର କର ।

ମତାୟକାର—(ମତ + ଯକାର) ।

ସମ୍ପର୍କଦାନର ଅୟକାର ।

ମଉ—ପାଗଳ, ମାତାଳି, ଗବିତ ।

ମଉହସ୍ତୀ ନିକଟକୁ ଯିବା ବିପଦଜନକ ।

ମଥାନ—ଭୁଲଦରର ଶୀର୍ଷଭାଗ; ଚନ୍ଦ୍ରକରର ଭୂମି ।

ଭୁଲଦରରେ କଣାରୁ ତଳେ ଯାଏ ମଥାନ ଡୁବିଲାଣି ।

ମନ୍ଦଗତି—ବେପରଗତି

ମଧସ୍ତ—ଉଦୟ ପକ୍ଷର ସାଧାରଣ ଲୋକ, ସାଲସକାଶ୍ଟି;
ନିଷ୍ପତ୍ତି କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ମନନ—ଗଭୀର ଭାବେ ବାରମ୍ବାର ଚିନ୍ତନ, ସଂକଳ୍ପ
ନିଶ୍ଚିତ ଅନୁମାନ ।

ମନମୁଖୀ—ସ୍ୱେଚ୍ଛାବୁଦ୍ଧ ।

ମନଶ୍ଚିକିତ୍ରା—ମାନସିକ ରୋଗର ଚିକିତ୍ସା ।

ମର୍ଯ୍ୟାଦା—ଗୌରବ, ସମ୍ମାନ, ସୀମା, ସମ୍ମାନଜ୍ଞାପନ-
ମୂଲ୍ୟ ।

ବଂଶର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ରକ୍ଷାକରିବା ସନ୍ତାନସନ୍ତତିଙ୍କର
ମୁଖ୍ୟ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।

ମରୁଭୂମି—ନିର୍ମଳ ବାଲୁକାମୟ ଭୂମି ।

ମରୁଦ୍ୟାନ—(ମରୁ + ଉଦ୍ୟାନ) ମରୁଭୂମିରେ ସ୍ଥଳେ
ସ୍ଥଳେ ଥିବା ଝରଣାଯୁକ୍ତ ଖଜୁରବଣ ।

ମହକଲ—ଓକଲଙ୍କ ଯଜମାନ ; ମକଦ୍ଦମା ପାଇଁ
ଓକଲଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟ ପ୍ରାର୍ଥୀ ପକ୍ଷ ।

ମହକଲଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ହିଁ ଓକଲବାବୁଙ୍କ ବତକୋଠା
ଓ ମହରଗାଡ଼ି କିଣାଯାଇଛି ।

ମହଙ୍ଗାଉଡ଼ା—ତରମାସହ ଦରବୁର୍ଦ୍ଦିକୁ ମେଣ୍ଟାଇବା
ପାଇଁ ମିଳୁଥିବା ଭଣ୍ଡ ।

ବାପାଙ୍କର ଦରମାସହ ମହଙ୍ଗାଉଡ଼ା ମଧ୍ୟ ବଢ଼ି
ଯାଇଛି ।

ମହକୁଦ୍—ବିଦ୍ୟାମାନ, ହାଜର, ପ୍ରସ୍ତୁତ ।

ଗୋଦାନରେ ପ୍ରାୟ ଏକଲକ୍ଷ ଟିକ ଅନୁଲକ୍ଷେ
ମହକୁଦ୍ ଅଛି ।

ମହାନ—ବଡ଼, ମହତ୍ତ୍ୱ ।

ମହାନ ଭୂବ—ଉଦାରଚିତ୍ତ, ମହାପ୍ରାଣ ।

ମହାମହମ—ସୁମହାନ, ମହାପ୍ରତାପୀ, ପ୍ରଭୁଭସଂପନ୍ନ ।

ମହାମହମ ଅଶୋକ ବୌଦ୍ଧଧର୍ମର ଜଣେ ଦକ୍ଷ
ଧୃଷ୍ଣାପୋଷକ ଥିଲେ ।

ମହାସାଗର—ଅତି ବ୍ୟାପୀ, ବୃହତ୍ ।

ପୃଥିବୀର ୫ଟି ମହାଦେଶ ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରଶାନ୍ତସାଗର
ବୃହତ୍ତମ ଅଟେ ।

ମହୁମା—ମହଲ, ମହାମୁଖ ।

ଉତ୍ତରୀୟ ମହୁମା ବର୍ଷିବାକୁ ମୋର ଶକ୍ତି ବା
କାହିଁ ?

ମାଟିକାମ—ମୃତ୍ତିକାରେ କୌଣସି ପ୍ରକାର କାମ ।

ଯଥା; ଗୁମ୍ଫା ତିଆରି, କେନାଲ ଖୋଳା
ଇତ୍ୟାଦି ।

ମାଟିଆ—ମାଟିର କଳସ ବା ଘଟ ।

ଖରବିନେ ମାଟିଆରେ ପାଣି ବେଷ୍ଟ ଧଣ୍ଡା ରହେ ।

ମାପ—ପରିମାଣ, ଓଜନ, ଆୟତନ, ବା ପରିମାଣ
ନିରୂପଣ ।

ଅନେକ ଜମି ମାପ ଶରଦ୍ଧି ।

ମାପକରିବା—କ୍ଷମାଦେବା, ପୁଡ଼ିକରିବେବା ବର୍ଣ୍ଣନା
ଅବ୍ୟାହତ ଦେବା ।

ଶିକ୍ଷକ ଦୁଷ୍ଟବାକକକୁ ଏଇପରିକା ପାଇଁ ମାପ
କରିଦେଲେ ।

ମାନ—ଗୁଡ଼ିକ, ସମୂହ, ସମାଜ, ସମାଦର, ଯାତିରି ।
ପ୍ରବଳଶକ୍ତିରେ ବୃକ୍ଷମାନଙ୍କୁ ଡାଳପତ୍ର ଝଟି
ପଡ଼ିଲେ ।

ମାନ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ରକ୍ଷାକରିବା ପାଇଁ ଆମେ ସବୁ
ବେଳେ ସଚେତ ।

ମାନହାନି—ମର୍ଯ୍ୟାଦାହୀନ, ସମ୍ମାନର ହ୍ରାସ ।

ମାତୃଭାଷା—ଜନ୍ମଭୂମିର ମୂଖ୍ୟଭାଷା ।

ଓଡ଼ିଆ ଆମର ମାତୃଭାଷା ଅଟେ ।

ମାତୃଭୂମି—ଜନ୍ମଭୂମି ।

ଭାରତବର୍ଷ ଆମର ଜନ୍ମଭୂମି ଅଟେ ।

ମାତ୍ରା—ପରିମାଣ, ସୀମା, ସଂଗୀତରେ ତାଳର ଘଣ,
ଆୟତନ ।

ମାମଲ—ମକଦ୍ଦମା, ବିଷୟ, ବ୍ୟାପାର ।

ତାଙ୍କଘର ମାମଲରେ ମୋର ମୁଣ୍ଡପୁରାଇବା ଉଚିତ
ହେବନାହିଁ ।

ମାରମୂଳ—ଜୀବନନାଶକ, ସାଂଘାତିକ ।

କ୍ୟାନ୍ସର ଏକ ମାରମୂଳ ବ୍ୟାଧି ।

ମାଲ୍ୟ—ମାଳା, ଫୁଲମାଳ, କଣ୍ଠରତ୍ନସଜ୍ଜା ।

ମାୟା—ଛଳନା, ମୋଡ଼; କପଟ, ଭୟାବର ।

ମୁନ—ମଳନ, ଅସ୍ବଚ୍ଛ ।

ମିଶ୍ର—ବନ୍ଧୁ ସଙ୍ଗତ ।

ମିନାର—ରୂପାୟକ ଉକ୍ତ ସ୍ତମ୍ଭ ।

ହାସକ୍ରମେ ବନ୍ଧର ଦୁଇପାର୍ଶ୍ବରେ ଦୁଇଟି ମିନାର ଅଛି ।

ଯଥା—ଗାରୀ ମିନାର ଓ ନେହେରୁ ମିନାର ।

ମିଳିମିଳା—ବସନ୍ତ ଜାଣିବୁ ଲଘୁତର ବିଶ୍ଳେଷଣକ
ସ୍ବେଦବିଶେଷ ।

ମିଳିମିଳା ଏକ ତିଆଁ ସେବା ।

ମୁକ୍ତ—ସ୍ବାଧୀନ, ଉଦ୍ଧାରପ୍ରାପ୍ତ ।

ଭରତକୁ ବିଚିତ୍ରମାନଙ୍କ ହାତରୁ ମୁକ୍ତ କରିବା
ପାଇଁ ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନ କରାଯାଇଥିଲା ।

ମୁଖା ଖୋଲିବା—ପ୍ରକୃତ ରୂପ ପଦାରେ ପଡ଼ିବା ।

ମୁଖ୍ୟ—ପ୍ରଧାନ, ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।

ଅଧ୍ୟାୟନଫଳି ଛାତ୍ରର ମୁଖ୍ୟ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।

ମୁକ୍ତସୂନ—ବସନ୍ତ, ନିସ୍ବୋଗ ।

ମୁନାପା—ଲଭ ।

ଲୁଗାବ୍ୟବସାୟରେ ବେଶି ମୁନାପା ହୁଏ ଇତି ଯେ
ଏବେ ଲୁଗା ଦୋକାନଟିଏ ଆରମ୍ଭ କରିଛନ୍ତି ।

ମୁରବୀ—ଅଭିଯୋଗକ ।

ଦୁଷ୍ଟବାଳକର ମୁରବୀଙ୍କୁ ତଳାଇ ତା'ର (ବାଳକର)
କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ସଂପର୍କରେ ସୂଚନା ଦିଆଗଲା ।

ମୁଡ଼—ମୂର୍ତ୍ତି, ଅଜ୍ଞାନ, ନିସ୍ବୋଧ ।

ମୂଳ—ଗଛର ଭୂମିମ୍ମାଣ ; ଅସ୍ବଳ, ପ୍ରଥମ, ଆଦ୍ୟ ।

ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ—ମୂଲ୍ୟନିରୂପଣ, ଗୁଣ ନିରୂପଣ ।

ବୁଦ୍ଧଦେବଙ୍କ ଉପଦେଶର କି ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ମୁଁ ଅବା
କରିବି ?

ମୃଗୟା—ବନ୍ୟପଶୁପକ୍ଷୀ ଶିକାର, ପାରାଧ ।

ରଜା ବନ୍ଧୁଗହଣରେ ମୃଗୟା ବିନୋଦରେ ବନକୁ
ପ୍ରସ୍ଥାନ କଲେ ।

ମେଜ—ଟେବୁଲ (Table) ।

ମେଜ ଉପରେ ବହିଆକଟିଏ ଅଛି ।

ମେଜିଆ—ଚଟାଣ, ଗୁଡ଼ତଳ ।

ମେଜିଆକୁ ମୋଡ଼ାଇକ୍ କଲେ ବହୁତ ଖର୍ଚ୍ଚ ହେବ ।

ମେରୁ—ପୃଥିବୀର ଉତ୍ତର ଓ ଦକ୍ଷିଣ ପ୍ରାନ୍ତ ।

(ଉତ୍ତରମେରୁ ଏବଂ ଦକ୍ଷିଣମେରୁ ଯଥାକ୍ରମେ ସୁମେରୁ
କୁମେରୁ)

ମେଲଣ—ମିଳନ ।

ଫାଲ୍ ଗୁନ ମାସରେ ଦିଅଁ ମେଲଣ ହୁଏ ।

ମୋକଦ୍ଦମା—ମକଦ୍ଦମା, ମାମଲା, ଅଦାଲତରେ
କରାଯିବା ଅଭିଯୋଗ ଓ ତା'ର ବିଚାର ।

ମୋକଦ୍ଦମାରେ ଏତେ ଅର୍ଥବ୍ୟୟ ହୁଏ ଯେ ଲୋକେ
ସବସ୍ବାନ୍ତ ହୁଅନ୍ତି ।

ଏଣୁ ସାଧାରଣ ଲୋକେ ମୋକଦ୍ଦମା ଲଢ଼ିବାକୁ
ଦରନ୍ତି ।

ମୋତିଆବିନ୍ଦୁ—ଆଖିର ପରଲ ରୋଗ, ଆଖିଜୋଳା-
ରେ ଫୁଲ ପଡ଼ିବା ରୋଗ ।

ମୋତିଆବିନ୍ଦୁ ଅପରେସନ ହେବାପରେ ବୁଢ଼ା
ଲୋକ ତଥକ ଏବେ ନିଜକାମ ବେଶ୍ କରିପାରୁଛନ୍ତି ।

ଯଥାର୍ଥ—ଠିକ୍ ନୟମ ଅନୁସାରେ; ଉଚିତ ଭାବରେ ।

ଯନ୍ତ୍ରଗୁଳିତ—କଳଦ୍ୱାରା ପରିଗୁଳିତ; ବୌଦ୍ଧାନିକ ସରଜ୍ଜାମ ଦ୍ୱାରା ଗୁଳୁଥିବା ।

ଯନ୍ତ୍ରୀ—ଇଞ୍ଜିନିୟର (Engineer)

ଯାତନା—ଯତ୍ନଶା; ଉପକର କଷ୍ଟ ।

ଯୁକ୍ତ—ଯୋଗ ; ସଂଲଗ୍ନ, ମିଳିତ ।

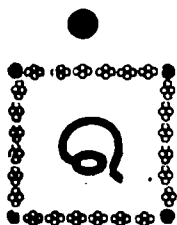
ପାଞ୍ଚରେ ପାଞ୍ଚ ଯୁକ୍ତ କଲେ ଦଶ ହେବ ।

ଯୁଦ୍ଧିଗୋର—ଯୁଦ୍ଧ ବା ସଂଗ୍ରାମ ମନୋବୃତ୍ତିଧାରୀ, ଲଢ଼ୁଆ ।

ଯୁଦ୍ଧକାହାଳ—ସମର କାଳରେ ବ୍ୟବହୃତ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସାମ୍ବହିକ ପୋତ ।

ଯୁଦ୍ଧୋପକରଣ—(ଯୁଦ୍ଧ + ଉପକରଣ) ଲଢ଼େଇରେ ବ୍ୟବହୃତ ସାମଗ୍ରୀ ।

ଯଥା; ବଳୁକ, ଗୋଳାବାରୁଦ ଖଜୁର; କମାଣ ଆଦି ।

ରକ୍ତପରୀକ୍ଷା—ରୋଗନିରୂପଣ ପାଇଁ ରକ୍ତର ଟିକନିଶି ନିଶ୍ଚୟ ।

ରକ୍ତବ୍ୟାଙ୍କ—ରୋଗୀ ଓ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାଗ୍ରସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ରଖାଯାଇଥିବା ରକ୍ତ ଭଣ୍ଡାର ।

ରକ୍ତସ୍ନାତ—ରକ୍ତ ବୋହିବା କାର୍ଯ୍ୟ ।

କ୍ଷତସ୍ଥାନରୁ ରକ୍ତସ୍ରାବ ବନ୍ଦକରିବା ପାଇଁ ଔଷଧ ଦିଆଯାଇଛି ।

ରଞ୍ଜିତ—ରଙ୍ଗଯୁକ୍ତ, ଚିପିତ, ଶୋଭିତ ।

ଚିତ୍ରପଟଟି ଇସ୍ତଫାନର ସମ୍ପରକରେ ରଞ୍ଜିତ ହେଲାପରି ମନେହୁଏ :

ରତ୍ନ—ସବୋକ୍ଷ୍ଣ୍ଣ ବସ୍ତୁ ବା ବ୍ୟକ୍ତି; ମୃତ୍ୟୁ ମାର୍ଗିକ୍ୟ ଆଦି ବହୁ ମୂଲ୍ୟବାନ୍ ବସ୍ତୁ ।

କଳିଙ୍ଗବାହୁ ମଣିଷ ମଧ୍ୟରେ ରତ୍ନଟିଏ ।

ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ରତ୍ନଭଣ୍ଡାରରେ କୋଟି କୋଟି ଟଙ୍କାର ସମ୍ପତ୍ତି ଗଚ୍ଛିତ ଅଛି ।

ରଦ୍ଧକରିବା—ବାତିଲ କରିବା; ଅକାମୀକରିବା; ନାମଞ୍ଜୁର କରିବା ।

ସରକାରଙ୍କର ପୂର୍ବୋକ୍ତ ନିୟମ ଏବେ ରଦ୍ଧ ବାସ୍ତବ୍ୟ ।

ରସହୀନ—ତରଳସାରଭାଗ ନ ଥିବା; ଶୁଷ୍କ, କୌତୁକ ବିହୀନ ।

ରସହୀନ ଶୁଷ୍କ ଖାଦ୍ୟ ଖାଇବା ଅନୁଚିତ ।

ରଜମିସ୍ତ୍ରୀ—କୋଠାବାଡ଼ର ନିର୍ମାଣଶାସ୍ତ୍ର ।

ରଜମିସ୍ତ୍ରୀ କରଣୀ ଧରି ପଳସ୍ତର କରନ୍ତି ।

ରଜଯନ୍ତ୍ର—କ୍ଷୟଭୋଗ, ପୁଷ୍ପପୁଷ୍ପକୁ ନଷ୍ଟକରୁଥିବା ଏକ ରୋଗବିଶେଷ ।

ପୁରାଜିଲ୍ଲା ଅନ୍ତର୍ଗତ ବସନ୍ତମଞ୍ଜରୀ ସ୍ୱାସ୍ଥାନବାସରେ ରଜଯନ୍ତ୍ର ରୋଗର ଉତ୍ତମ ଚିକିତ୍ସା କରାଯାଏ ।

ରାତ୍ର—ରାତି, ରାତି, ନିଶାକାଳ

(ବିପରୀତ—ଦିନ) ।

ରାତ୍ରି ଶ୍ରେଣୀ—ରାତ୍ରି କାଳର ଶ୍ରେଣୀ ।

ରାସ୍ତା—ସ୍ବରୂପର ଶେଷ ମାତ୍ରା, ପିତାଳ, ମତ
ଉପାୟ ବିଶେଷ ।

ରାସ୍ତାଦ୍ବାରା ଏକ ବିଶେଷ ଉପାୟ ବୃତ୍ତେ ପୁରୀ
କରେଇ ଶାସନ କାଳରେ ପରିଚାଳିତ ହେଉଥିଲା ।

ରାଣୀ—ଶାସା ।

ରାଣୀତେଲ ମୁଣ୍ଡରେ ଲଗାବଳେ ଉପକାର ଦିଲେ ।

ରାଧା—ରାଧା, ପୁତ୍ର, ଅବ୍ୟାହତ ।

ମକରସଂକ୍ରାନ୍ତିବେଳେ ସବୁ ଲୁଗା ଘୋଳାମରେ
ରାଧାରେ ଲୁଗାପଟା ବିକ୍ରୟ କରାଯାଏ ।

ରାଜ—ମକଦ୍ଦମା ଆଦି କୋର୍ଟରେ ଦାୟର କରିବାର
କାର୍ଯ୍ୟ ।

ତଳ ଅଦାଲତର ରାୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ହାଇକୋର୍ଟରେ
ପୁନର୍ବିରାଜ ପାଇଁ ରାଜ କରାଯାଉଛି ।

ରିପୋର୍ଟ—(Report) ଅନୁସନ୍ଧାନ ବା ଗବେଷଣା
ସମ୍ପର୍କିତ ବବରଣୀ ଲିଖିତ ଅବିଶେଷ ।

ପୋଲିସ ରିପୋର୍ଟ ଅନୁସାରେ ଆସାମୀକୁ ଜାମିନ
ନାମାନ୍ତର କରାଗଲା ।

ରିଭଲ୍ୟୁସନ୍—ବହୁଳକରିଷ୍ଟ ଛୋଟ ବରଜ ।

ରିମ୍—କୋର୍ଟ ସଦସ୍ୟ କାଜିରେ ଏକ ରିମ୍ ହୁଏ ।
୫୦୦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାଜି - ସେଥିରେ ଥାଏ ।

ଏକ ରିମ୍ କାଟି ହେଲେ ମୋର ଖର୍ଚ୍ଚ ଲେଖା
ତଳିଯିବ ।

ରିଲ୍—ସୂତା ଗୁଡ଼ାଇବାର ଆଧାର ବିଶେଷ ।

ରିଲ୍ରେ ସୂତା ଗୁଡ଼ାଇଲ ରହିଥାଏ ।

ଏକ ରିଲ୍ ସୂତାର ଦାନ ୪୧-୫୦ ପଇସା ।

ରୁଷ୍ଟକରାଜୀ—ରଗାଇବା ।

ରୂପରେଖ—ରୂପର ଅର୍ଥ, ବା ଆକାର ।

ପ୍ରବନ୍ଧର ରୂପରେଖ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଯାଉଛି ।

ରେକ—ଯୋଗ ସାଧନାରେ ଡାହାଣ ନାକପୁଡ଼ା
ବାଟେ ନିଶ୍ଵାସ ତ୍ୟାଗ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ବିଶେଷ; ଘାଡ଼ା
କରାଇବା ଔଷଧ ।

ରେକିଷ୍ଟର—ହାଜିରବହି, ପ୍ରମାଣ ମୂଳକ ଗୁରୁତ୍ବ
ପୂର୍ଣ୍ଣ ଖାତା ବା ବହି ।

ରେକିଷ୍ଟରରେ ପିଲଟର ନାମ ଲେଖାଯିବ ।

ରେକିଷ୍ଟ୍ର—ନବୀକୃତ; ସାହା ରେକିଷ୍ଟ୍ର କର-
ଯାଇଛି ।

ରେକେଷ୍ଟ୍ରୀଖାନା—ଯେଉଁ ଅଫିସ୍ରେ ନବନି
କାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଏ ।

ରେକେଷ୍ଟ୍ରୀ ଖାନାରେ ଜମି କିଣାବିକା କରାଯାଏ ।

ରେଡ଼ିଫ୍—ନାଲିଛକ ।

ଏକ ସେବା ସଂସ୍ଥା ସାହାର ସ୍ଥାପନା ଚିହ୍ନ ‘+’
ଅଟେ ।

ରେଡ଼ିଫ୍ ସୋସାଇଟି ତରଫରୁ ବାତ୍ୟା ପ୍ରପାତିତ
ଲୋକମାନଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରାଯାଉଛି ।

ରେଲ୍—(Rail) ଲୁହାଉ ଧାରଣା ଲୁହାର ଗୁଆଳି
ଯାହାଉପର ଦେଇ ଟ୍ରେନ୍ ବା ଟ୍ରାମ୍ ଚାଲେ ।

ରେଲଗାଡ଼ି—ଟ୍ରେନ୍, ବାସ୍ତାୟ ଶେଟ ।

ରେଲଡବା—ଟ୍ରେନର ଚାଳକ ।

ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀ ଡବାରେ ଯାଯାକଲେ ଅଧିକ ମାସୁଲ
ଲଗେ ।

ରେଲପଥ—ଟ୍ରେନ୍ ଲାଇନ୍ ।

ଓଡ଼ିଶାରେ ନୂତନ ରେଲପଥ ନିର୍ମାଣର ଯେ ଜନା
ରହିଛି ।

ରେଲ ମାହାୟୁଲ—ଟ୍ରେନ୍‌ଟିକେଟ ।

ରେଲଗାଡ଼ିରେ ଯାଯାକଲେ ଦେବାକୁ ପଡ଼ୁଥିବା
ଟିକେଟ୍ ମଲ୍ୟ ।

ରେଲ ଷ୍ଟେସନ—ସେଣ୍ଟିଠାରେ ଯାଯାମାନଙ୍କ
ଅବତରଣ ଓ ଆବେଦନ ପାଇଁ ରେଲଗାଡ଼ି
ରହେ ।

ମୁଁ ଦେଲଣ ରେଲଷ୍ଟେସନରେ ଓହ୍ଲାଇବି ।

ରେଲବା—ପୋଡବା, ଛୋଟ ଛୋଟ ଚାଲୁରଥ
ଲଗାଇବା ।

ରେକନାମା—ନିଉନିଆର ଘଟଣାର ବିବରଣ
ଲେଖାଯିବା ବହି ।

ଦୈନିକ ଆୟୁବ୍ୟୟ ହିସାବର ବହି ।

କାରଖାନାର ରେକନାମା ନ୍ୟାସିଥର ବାବୁ
ଲେଖନ୍ତି ।

ରୋମାଞ୍ଚକର—ଯାହା ଦେହର ଲେମ୍ବୁକୁ ଉଲ୍ଲସାଇ
ଦିଏ, ଲେମ୍ବୁଲକ ।

ମାତ୍ର ଯାହାକି ଶରୀର ରୋମାଞ୍ଚକର କଥା ଶୁଣି
ଉଦ୍‌ବିଗ୍ଧ ହୁଏ ।

ସୁନ୍ଦରଦେବୀର ଅନୁଭୂତି କି ରୋମାଞ୍ଚକର ସତେ ।

ରୋଲର୍—(Roller) ଗୁଆଦି ସମତଳ କରୁଥିବା
ଗୋଲକାର ବୃହତ୍ ଯନ୍ତ୍ର ।

ରୋଲର୍ ଟ୍ରିଲିକ—ରୋଲର୍‌କୁ ଯେ ଚଳାନ୍ତି ।

ସେ ନିର୍ମାତାର ବାପା ଜଣେ ରୋଲର୍ ଟ୍ରିଲିକ
ହୋଇଛନ୍ତି ।

ରୋଲର୍ ଡଲେଇ—ଗୁଆରେ ଗୋଡ଼ ପିଟିଦେଇ
ଚା' ପରେ ରୋଲର୍ ଚଳାଇ ସମତଳ କରିବା
କାର୍ଯ୍ୟ ।

ରୌଦ୍ରୋଜ୍ଜ୍ୱଳ—ଶରୀରରେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଦିଶୁଥିବା ।

ଲ (Law) ଆଇନ ।

ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଆମ ଘରରେ 'ଲ' କଲେଇ ଖୋଲିଲେ ।

ଲକର—(Locker) ତାଲସୁକ ସୁରକ୍ଷିତ କୋଠରୀ

ଲକରରେ ଅଳଙ୍କାର ଓ ବସ୍ତାପଦାର୍ଥ ରଖାଯାଏ ।

ଲକ୍ଷଣ—ଚିହ୍ନ, ନିଦର୍ଶନ, ପରିଚୟ, ଆଶ୍ରୟ ।

ବରଗଡ଼ ଲକ୍ଷଣ ଦେଖି ତାଙ୍କର ବେତାଲ୍ ଡାକି
ଦିଅନ୍ତି ।

ଲକ୍ଷ୍ମୀ—ଧୋବାର ଡୋକାନ, ଧୋବାର ଲୁଗାସଫା
କରି କରିବାର କାରଖାନା ।

ମଇଳା ଲୁଗାକୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀରେ ଦିଅ ।

ଲମ୍ବେଇବା—ବଢ଼େଇବା ।

କାମ ଲମ୍ବେଇ ଲଭ ନାହିଁ । ସଫଳ ଓ ସରଳଭାବେ
ସଂପାଦନ କରିବା ଉଚିତ ।

ଲଳିତ—କୋମଳ, କମଳାୟ, ସୁନ୍ଦର, ଶୁଭ
(ସ୍ତ୍ରୀ—ଲଳିତା) ।

ଲଳିତକଳା—ଗୀତ, ନୃତ୍ୟ, ବାଦ୍ୟ, ଚିତ୍ରାଙ୍କନ;
ସାହିତ୍ୟ ରଚନା ପ୍ରଭୃତି ଶୁଭକଳା ।

ଓଡ଼ିଆ ଲଳିତକଳା ଏକାଦେଶୀର ମୁଖ୍ୟକାର୍ଯ୍ୟାଳୟ
ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଅବସ୍ଥିତ ।

ଲମ୍ବୁର—ଜାହାଜର ଖଲସି, ସେନା, ଫଉଜ,
ନୌସେନା ।

ମୋର ମାମୁଁଙ୍କ ପୁଅ ଭରତୀୟ ନୌବାହିନୀର ତଳେ
ଲମ୍ବୁର ଅଟନ୍ତି ।

ଲକ୍ଷାରସ—ଅଳତା, ଅଳକ ।

ପୁରୀ ଡିଅ ବୋହୁମାନେ ଲକ୍ଷାରସ ବ୍ୟବହାର
କରୁଥିଲେ ।

ଲଭିଖୋର—ସବୁବେଳେ ମୁନାପା ଉପରେ ନଜର
ରଖି ବ୍ୟବସାୟ ଚଳାଉଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଲକ୍ଷ୍ମଣ—(ଲକ୍ଷ + ଅଂଶ) ମୁନାପା;

ବ୍ୟବସାୟରେ ଲଭର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କେତେଭାଗ
କରଯାଉଥିବା ବହି ଡୋକାନର ଲକ୍ଷ୍ମଣକୁ ଛି ମୁଁ
ପାଉଛି ।

ଲିଙ୍ଗ—ଶିବ ମୂର୍ତ୍ତି ବିଶେଷ, ସ୍ତ୍ରୀ, ପୁରୁଷ ଅର୍ଥ
ଭେଦ ।

‘ଲତା’ ଶବ୍ଦ ଏକ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ପଦ ଅଟେ ।

ଲିଭାଇଦେବା—ପୋଛୁଦେବା, ନିଶ୍ଚାରବା ।

କଳାପଟାରୁ ଅଦରକାରୀ ଅଂଶ ଲିଭାଇଦିଅ ।

ଲୁ—ଗରମ ପବନ, ଉଷ୍ମ ବାୟୁସ୍ରୋତ, ଝାଞ୍ଜି ପବନ ।

ଖରଦିନେ ଉତ୍ତରଭାରତରେ ଲୁ ବହେ ।

ଲୁଚିବା—ଛପିରହିବା, ଗୋପନରେ ରହିବା ।

ଦିନବେଳେ ବାହୁଡ଼ି ଲୁଚିରହେ, ରାତିହେଲେ
ବାହାରେ ।

ଲୁଚୁକ—ଲେଖି, ବ୍ୟାଧି, ଏକ ନକ୍ଷତ୍ର ବିଶେଷ ।

ଲେବଲମାରିବା—ଦ୍ରବ୍ୟ ଉପରେ ଲଗାଯାଇଥିବା
ଦ୍ରବ୍ୟ ପରିଚୟ ପତ୍ର ।

ଔଷଧବୋତଲ ଉପରେ ଲେବଲମାର ଦିଆଯାଇଛି ।
ସେଥିରୁ ଔଷଧ ସେବନର ବିଧି ଜାଣିହେବ ।

ଲୋକାଗୁର—(ଲୋକ + ଆଗୁର) ସାମାଜିକ ପ୍ରଥା ।

ଶାକ୍ତି—କ୍ଷମତା, ବଳ, ସାମର୍ଥ୍ୟ ।

ଦେଶକୁ ମଧ୍ୟ ‘ଶକ୍ତି’ ନାମରେ ଆରାଧନା
କରାଯାଏ ।

ଯେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଶକ୍ତି (Power) ବିନା କଳ
କାରଖାନା ଚଳିବା ଅସମ୍ଭବ ।

ଶତ—ଶତେ, ୧୦୦. ନାନା, ବହୁଧ ।

ଶତଶତ ବାଳିକା ଏହି ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଅଧ୍ୟୟନ କରନ୍ତି ।

ଶତାବ୍ଦୀ—ଶତେ ବର୍ଷର ସମାହାର ।

ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ବିଜ୍ଞାନର ପ୍ରଭୁତ ଉନ୍ନତି ସାଧିତ ହୋଇଛି ।

ଶବ୍ଦ—ଧ୍ବନି, ନାଦ, ରସ, ଅର୍ଥବୋଧକ ଧ୍ବନି ବା ଅକ୍ଷର ସମଷ୍ଟି ।

‘ଲଟା’ ଶବ୍ଦଟି ‘ଲତା’ ଶବ୍ଦରୁ ସୃଷ୍ଟି ।

ଶକ୍ତିତମ୍ଭର—(ଶକ୍ତ + ଅତ୍ତମ୍ଭର) ଗାୟୀତ୍ରିପୁଣ୍ଡ୍ର ଶକ୍ତ କହିବାରେ ବା ପ୍ରୟୋଗ କରିବାରେ ଆମୋଦ ।

ଶପଥ—ପ୍ରତିଜ୍ଞା, ପଣ ।

କାଷ୍ଠଜ୍ଞ ଶପଥ ବଜ୍ରପତି କଠୋର ଓ ସତ୍ୟପରି ସ୍ଥିର ।

ଶବ୍ଦ—ମଲ୍ଲଦେବ, ମୃତଶବ୍ଦର ।

ଶବ୍ଦ ସଂସ୍କାର କାଳରେ ହିନ୍ଦୁମାନେ “ସମ ନାମ ସତ୍ୟ” ବୋଲି ଉଚ୍ଚାରଣ କରନ୍ତି ।

ଶମନୀୟ—ଦମନଯୋଗ୍ୟ, ବିନାଶ ଯୋଗ୍ୟ ।

ଆଧୁନିକ ବିଜ୍ଞାନ ଯୁଗରେ ପ୍ରାୟ ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ରୋଗ ଶମନୀୟ ଅଟେ ।

ଶରଣ—ଆଶ୍ରୟ, ଗୃହ, ଆଶ୍ରୟଦାତା ।

ବାଡ଼ ପକ୍ଷୀଠାରୁ ଉଦ୍‌ଯୋଗ କପୋତଟି ରକ୍ତା ଶିବିଙ୍ଗ ପାଖରେ ଶରଣ ପଶିଲା ।

ଶଯ୍ୟାଶାୟୀ—ବିଛଣାରେ ପଡ଼ିରହିଥିବା ।

ସେଗ ବା ବାର୍ତ୍ତାକ୍ଷେତ୍ର ଘରେ ତାଙ୍କର ବୃଦ୍ଧ ପିତାମାତା ଶଯ୍ୟାଶାୟୀ ଅଟନ୍ତି । ଏହି ତାଙ୍କର ବଦଳି ରହକରିବା ପାଇଁ ସେ ଆବେଦନ କରିଛନ୍ତି ।

ଶସ୍ୟାଗାର—ଶସ୍ୟଭଣ୍ଡାର ।

ଆମ ଚୁକ୍ତ ଶସ୍ୟାଗାରରେ ପ୍ରାୟ ୫୦୦୦ ବସ୍ତା ଧାନ ମହଜୁଦ ଅଛି ।

ଶସ୍ତ୍ରାଗାର—ଯେଉଁଠାରେ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ଗଢ଼ିତ ଥାଏ ।

ପଞ୍ଜାବରେ ସନ୍ଧ୍ୟାସବାଦୀଙ୍କର କେତୋଟି ଶସ୍ତ୍ରାଗାର ଉପରେ ପୋଲିସ୍ ତଦାର କରିଛନ୍ତି ।

ଶାବରୀ ବିଦ୍ୟା—କୁହୁକ ବିଦ୍ୟା, ସନ୍ନ୍ୟାସନ ବିଦ୍ୟା ।

ଶାଳା—ଗୃହ, କାରଖାନା, ଭଣ୍ଡାରସ୍ଥାନ ।

ସଥା : ଶାଳା, ଶିବଶାଳା ।

ଶାଳୀନ—ଭଦ୍ର, ବିନୟ ।

ବାଳକର ଶାଳୀନ ବ୍ୟବହାରରେ ଶିକ୍ଷକ ମହାଶୟ ଅତିଶୟ ପ୍ରୀତ ହେଲେ ।

ଶାସକ—ନିୟନ୍ତ୍ରକ, ସେ ପରିଚାଳନା ବା ଶାସନ କରନ୍ତି ।

ଶାସକ ଓ ଶାସିତଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯୌତୁକ୍ୟପୂର୍ବ ସମ୍ପର୍କ ରଖିବା ବାସ୍ତବ୍ୟ ।

ଶିରସ୍ତାଣ—ମସ୍ତକକୁ ସୁରକ୍ଷିତ ରଖିବା ପାଇଁ ତାହାଉପରେ ପିନ୍ଧାଯାଉଥିବା ବର୍ମ ।

ଶିରୋନାମାପତ୍ର—ସୂତ୍ରକର ଭସର ପୁଷ୍ପା ଆଦି ଯନ୍ତ୍ରରେ ବହିର ନାମଧାମ ଲେଖାଯାଏ ।

ଶିଳାଲିପି—ପାଖାଣି ଦେହରେ ଖୋଦିତ ଲେଖା ।

ଖରୁଣି ଓ ଉଦୟଗିରିରେ ଅନେକ ଶିଳାଲିପି
ଦେଖାଯାଏ ।

ଶିଳ୍ପ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ—ବଡ଼ ବଡ଼ କାରଖାନା ।

ଶିଷ୍ଟାଚାର—(ଶିଷ୍ଟ + ଆଚାର) ଉଦ୍‌ବ୍ୟବହାର;
ସଦାଚାର, ମାନିତ ଆଚରଣ ।

ଶିଷ୍ଟାଚାର ପାଇଁ ବାଳକ ବାଳିକାମାନଙ୍କୁ ଆମ
ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ପୁରସ୍କାର ଦିଆଯାଏ ।

ଶୂନ୍ୟ ବା—ଆଦ୍ରାଣ କରିବା ।

ନାସ ଶୂନ୍ୟ ବା ଏକ ମନ୍ଦ ଅଭ୍ୟାସ ।

—ନାମକୁ ମାତ୍ର ଖାଇବା ।

ଚରଚର ହୋଇ ସାନଘର ଖାଇନାହାନ୍ତି ତ; ଯାହା
ମୁଁ ଏ ଶୂନ୍ୟ ଛକ୍ତି ।

ଶୂନ୍ୟତା—ନିର୍ଜ୍ଜନତା, ଶୂନ୍ୟତା ।

ଶୈଥିଲ୍ୟ—ଶିଥିଳତା ମନ୍ଦୁରତା, ଅବସନ୍ନତା ।

ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ ହେତୁ ତାଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟରେ ଶୈଥିଲ୍ୟ
ଦେଖାଦେଲୁଛି ।

ଶୌର୍ୟଲୟ—(ଶୌଚ + ଆଳୟ) ମଳ ମୁତ୍ର ତ୍ୟାଗ
ଓ ସ୍ନାନ ଆଦି ସମାପନର ଘର ।

ସୁଲଭ ଶୌର୍ୟଲୟ ଯୋଗୁ ପରିବେଶର ଉନ୍ନତି
ଘଟିଛି ।

ଶ୍ରମୀ—ପରିଶ୍ରମୀ ।

ଶ୍ରେତୃବୃନ୍ଦ—ଶୁଣିଲ ଲୋକେ, ଅନେକ ଶ୍ରବଣକର୍ତ୍ତା ।

ସଭାରେ ସଭାପତି ଭାଷଣ ଦେଲାବେଳେ ଆମେ
ଉପସିତ ଶ୍ରେତୃବୃନ୍ଦ ନିରବରେ ମନଧ୍ୟାନ ଦେଇ
ଶୁଣୁଥିଲୁ ।

ଷ୍ଟ୍ରେଚର୍—ସେମିତି ବୁଝାଇ ନେବାର ଅସ୍ମାଦୀ
ଶଯ୍ୟା ।

ଅପରେସନ୍ ପରେ ସେମାକୁ ଷ୍ଟ୍ରେଚର୍ ଉପରେ
ଶୁଆଇ ଦିଆଯାଇ ଡାକ୍ତର ଭିତରକୁ ନିଆଯାଇଥିଲା ।

ସଙ୍କଟ—ବିପଦ, ସମସ୍ୟା, ଅତି ସ୍ୱଗର୍ଭ ବା ଅଶ-
ଓମାରୀଆ ପଥ ।

ପ୍ରକ୍ଷେ, ଏ ସଙ୍କଟକୁ ରକ୍ଷାକର ।

ଖାଇବର ଗିରି ସଙ୍କଟ ଦେଇ ଆମେ ଭରତ ସହ
ଉତ୍ତର ଏସିଆର ରକ୍ଷାମାନଙ୍କର ବ୍ୟବସାୟ ବାଣିଜ୍ୟ
ଭୁଲୁଥିଲୁ ।

ସଙ୍କେତ—ଚିହ୍ନ, ଇସାରା, ଇଙ୍ଗିତ ।

ଲଲିତା ବିପଦର ସଙ୍କେତ ଅଟେ ।

ସଂକ୍ଷିପ୍ତ—ସଙ୍କୁଚିତ, ଅଳ୍ପାକୃତ ।

ସୂଚନା ଦେବା ବା ଚୁମ୍ବକରେ ଜଣାଇବା ।

ଅଧ୍ୟାପକ ରଥ ଆମକୁ ଅତିଥିଙ୍କ ବିଷୟରେ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ
ସୂଚନା ଦେଲେ ।

—ସ୍ୱାକ୍ଷର—ଦସ୍ତଖତ ।

ସଂଜ୍ଞା—ଚୈତନ୍ୟ, ହୋସ, ଆଶା ।

ମୂର୍ତ୍ତି ଧ୍ୟାନେ ଉପରେ ପାଣି ଛାଟିଲେ ଅନେକ
ସମୟରେ ସେ ସଂଜ୍ଞା ଫେରିପାଏ ।

ସଂଘ—ବୌଦ୍ଧଭିକ୍ଷୁମାନଙ୍କର ସମାଜ, ସମୂହ, ଦଳ ।

ସଂଗୀତ—ମନ୍ତ୍ରୀ, ଅମାତ୍ୟ, ସହାୟ ।

ସେ ଆମ ରାଜ୍ୟର ଅର୍ଥ ସଂଗ୍ରହ ଅଟନ୍ତି ।

ସଂଗ୍ରହାଳୟ—ମନ୍ତ୍ରୀ, ଅମାତ୍ୟଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ।

ସଂଗ୍ରହକ—ହସିଆର କରାଉ ଦେଉଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଶ୍ରୀରାମ ଶାହକଦଳର ମୁଖ୍ୟ ସଂଗ୍ରହକ ଅଟନ୍ତି ।

ସଂଗ୍ରହକ—ସଂଗ୍ରହ, ଜାଗ୍ରତ ।

ସଂଗ୍ରହ—ଏକ ଜାତି ।

ସଂଗ୍ରହ—ପୈତ୍ତ, ପରିସାଧସ୍ତ୍ରୀ ।

ସଂଗ୍ରହ ଅନ୍ତାଶୁକ୍ତିକୁ ଫିଙ୍ଗି ଦିଅ ।

ସଂଗ୍ରହମହକୁମା—ମୁଖ୍ୟପତ୍ରର ଥିବା ସ୍ଥାନ ।

ବାରିପଦା ସଂଗ୍ରହ ମହକୁମାରେ ଲେଖା ସଂଗ୍ରହମହକୁମା
ଅଟେ ।

ସଂଗ୍ରହଯୁକ୍ତ—ଉତ୍କଳ ଆଚାରଣ ଯୁକ୍ତ ।

ସଂଗ୍ରହଯୁକ୍ତ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ସମସ୍ତଙ୍କର ଆଚାରଣ
ସାଧାରଣ ଅଟନ୍ତି ।

ସଂଗ୍ରହ—ଅନୁଷ୍ଠାନ, ଶୋକଶବ୍ଦର ।

ଅପହୃତ ବାଳିକାର ସଂଗ୍ରହରେ ପୋଲିସ ଫଉଜକୁ
ନିଯୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି ।

ସଂଗ୍ରହ—ଅତିନିକଟ, ଅତିସମୀପରେ ଥିବା ।

$m \angle ACX$ ଓ $m \angle ACB$ ର ସଂଗ୍ରହ ଅଟେ ।

ସଂଗ୍ରହ—ସୁସଜ୍ଜିତ ଆଦି ସୁସଜ୍ଜିତ ଜାତି ।

ବୀରସଂଗ୍ରହ ଗଜପତିର ପାଦ ଉପରେ ଥିଲା ।

ସଂଗ୍ରହ—ଅତିଶୟ ଶକ୍ତି ।

ସଂଗ୍ରହକ—ଉପଦେଶକ ଶମତା ହାସଲ କରିବା
ମାତ୍ର ।

ସଂଗ୍ରହକ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ପରିପତ୍ତି ଅଟେ ।

ସଂଗ୍ରହକ—ନିର୍ବାହ, ପରିଚାଳନା, ସଂଗ୍ରହକ ।

ସୁପ୍ରକଟିର ସଂଗ୍ରହକ ପାଣିର ଦାୟିତ୍ବକୁ
ଦିଆଯାଇଛି ।

ସଂଗ୍ରହ—ସୁଗ୍ରହ; ପରିଗ୍ରହ, ସମାପ୍ତ ।

ପୁରସ୍କାର ଆଦି କାମ ଆଜି ସଂଗ୍ରହ ହେବ ।

ସଂଗ୍ରହ—ସାତହଜାର ସମାହାର ।

ରବିବାରକୁ ସଂଗ୍ରହର ପ୍ରଥମ ବାର ବୋଲି ଗ୍ରହଣ
କରାଯାଏ ।

ସଂଗ୍ରହ ଚଳିତ—କଥା କୁହା ସିନେମା ।

ପୂର୍ବେ ନିର୍ବାଚିତ ଚଳିତ ହେଉଥିବା ବେଳେ
ନିଜସ୍ବେ, ପରଦର୍ଶୀ କାଳରେ ବିଜ୍ଞାନର ଉନ୍ନତି କ୍ରମେ
ଫିଲ୍ମର ଅନୁପ୍ରାଣର ମୁଦ୍ରାସହ ବାକ୍ୟ ବିନିମୟ
ସହାର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେଲା ।

ସଂଗ୍ରହ—ସବୁଠାରୁ ଉଚ୍ଚ ବା ଅଧିକ ।

ହିମାଳୟ ପୃଥିବୀର ସଂଗ୍ରହ ପର୍ବତ ଶ୍ରେଣୀ ।

—ସବୁଠାରୁ ମୁଖ୍ୟବାନ ।

—ସଂଗ୍ରହେଣ ଅଧିକ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ ।

ମାମୁଙ୍କଠାରେ ମୋର ସଂଗ୍ରହ ବିଶ୍ବାସ ଅଛି ।

ସଂଗ୍ରହ—ସମ୍ବନ୍ଧପରତା ।

ଖୁବ୍ ନିକଟରେ ଅଧ୍ୟାପକ ଆରାଧ୍ୟାଙ୍କ ପଦୋନ୍ନତି
ଘଟିବାର ବହୁ ସଂଗ୍ରହ ଅଛି ।

ସମ—ସମାନ ।

ରାମ ଓ ସୁଗ୍ରୀବ ତତପଞ୍ଜର ସମଦଶା ପଡ଼ିଥିଲା ।

ସମବୟସ୍କ—ସମାନ ବୟସର ।

ଭରବତକାରୁ ମୋର ସମବୟସ୍କ ଅଟନ୍ତି ।

ସମର୍ପଣ—ସମ୍ପର୍କକ୍ରମେ ଦାନ, ସକଳ ସମ୍ପତ୍ତି ତ୍ୟାଗ ପ୍ରଦାନ ଦାନ ।

ଆମ ସମାଜରେ କନ୍ୟା ସମର୍ପଣ କରି କନ୍ୟାପିତା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୁଅନ୍ତି ।

ସମର—ଯୁଦ୍ଧ ।

କୁରୁକ୍ଷେତ୍ର ଏକ ବିଖ୍ୟାତ ସମରକ୍ଷେତ୍ର ।

ସମର କୌଶଳ—ଯୁଦ୍ଧର ଚତୁର୍ଥା, ଯୁଦ୍ଧ କରିବାର ଉପାୟ ।

ସେନାପତିଙ୍କୁ ସମରକୌଶଳ ଜଣାଥିବା ଏକ ବାସ୍ତବିକ କଥା ।

ସମରପ୍ରାଙ୍ଗଣ—ଯୁଦ୍ଧକ୍ଷେତ୍ର ।

ସମରପ୍ରାଙ୍ଗଣରେ ଭଜବନ୍ଧୁର ସ୍ଥାନ ନାହିଁ ।

ସମାଜ—ପରସ୍ପର ସହଯୋଗିତା ସହ ବସବାସ କରୁଥିବା ଗୋଷ୍ଠୀ ।

ମାନବ ସମାଜର କଲ୍ୟାଣ ପୂର୍ବକ ଶାନ୍ତିରକ୍ଷାକରିବା କାରିଗର ମୁଖ୍ୟତଃଦେଶ୍ୟ ।

ସମାଗତ—(ସମ + ଆଗତ) ସମବେତ, ସମ୍ମିଳିତ ।

ଠକରାବର ପ୍ରାନ୍ତରେ ରହା ସମାଗତ ପଣ୍ଡିତ-ମାନଙ୍କୁ ସମାଦର କଲେ ।

ସମାଗମ—(ସମ + ଆଗମ) ଆସିଥିବା ।

ଏବେ ବି ପୂଜା ମଣ୍ଡପକୁ ଜନସମାଗମ ଚାଲିଛି ।

ସମାଧି—କବର, ଚିତାଭସ୍ମ ଶୋଭାଯିବାର ସ୍ଥାନ, ଗୃହର ଚନ୍ଦ୍ରପୂର୍ଣ୍ଣା ।

ଗାନ୍ଧୀଙ୍କର ସମାଧି ପୀଠରେ ବହୁପତି ମାଲ୍ୟାପର୍ଯ୍ୟଟ କଲେ ।

ସମାପିକା—ସମାପନକାରଣୀ ।

ଯଥା : ସମାପିକା କ୍ରିୟା ।

(ବିପ୍ରସ୍ତୁତ—ଅସମାପିକା) ।

ସମାପ୍ତ—ଶେଷ, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ସବୁ ସମାପ୍ତ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଅର୍ପଣ କରଯାଏ ।

ସମାପ୍ତି—ଶେଷ ବା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବାର ହିସା ।

ସମ୍ବନ୍ଧ—ସମ୍ପର୍କ, ମିତ୍ରତା, ବ୍ୟୁତ୍ପତ୍ତିର ପଦବିଶେଷ ।
ଦୁଷ୍ଟଲୋକ ସହ ସମ୍ବନ୍ଧ ସ୍ଥାପନ ସର୍ବଥା ଅନୁଚିତ ଅଟେ ।

ସମ୍ବନ୍ଧ—ଏକମତ ।

ଆପଣଙ୍କ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ମୁଁ ସମ୍ବନ୍ଧ ଅଛି ।

ସମ୍ମିଳନ—ସଭା, ଏକତ୍ରୀଭବନ ।

ସର୍ବଧର୍ମ ସମ୍ମିଳନ ଏ ବର୍ଷ ପୁରୀଠାରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେବ ।

ସମୀକ୍ଷା—ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ, ସମୀକ୍ଷା ଦୃଷ୍ଟି ।

ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ମହାଶୟ ପୁସ୍ତକଟି ସମୀକ୍ଷା କରିବେ ।

ସମୀପସ୍ଥ—ନିକଟସ୍ଥ, ପ୍ରାନ୍ତରେ ଥିବା ।

ବହୁଶକ୍ତି ନିକଟସ୍ଥ ବଡ଼କୋଠା ଘରଟିରେ ଆମର ଅଫିସ ରାଲେ ।

ସମ୍ବନ୍ଧ—ସମ୍ପର୍କ ଉଚିତ, ପୁରସ୍କାର ଯଥାର୍ଥ ।

ଦୋଷୀକୁ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ଦଣ୍ଡ ଦିଆଯିବା ଉଚିତ ।

ସମୁଦ୍ର—ସାଗର, ରତ୍ନାକର ।

ଆମ ଦେଶର ତିନିପଟରେ ସମୁଦ୍ର ଘେରିରହିଛି ।

ସମୁଦ୍ର ତଟ—ସମୁଦ୍ରକୂଳ ।

ସମୁଦ୍ର ତଟର ଖୋଲା ପକନ ଦେହପକ୍ଷ ହିତକର ।

ସମୁଦ୍ର—ସମୁଦ୍ର ।

ଶ୍ରୀ ମହାପାତ୍ର ବିଦ୍ୟାଳୟ ସମୁଦ୍ର ପରିଦର୍ଶକ
ଅଟନ୍ତି ।

ସମେତ—ସହିତ ।

ଏକତା ଶିକ୍ଷା ସମେତ ଚୁରୁ ଦୁର୍ଗାସା ପାଣ୍ଡବ-
ମାନଙ୍କର ଅତିଥି ହୋଇଥିଲେ ।

ସମ୍ବୋଧନବିଦ୍ୟା—ଯାଦୁବିଦ୍ୟା, କୁହୁକ ।

ସଲଖ—ସିଧା, ସରଳ ।

ସଲଖ ବାଟ—ସିଧା ବା ସରଳ ପଥ ।

ଏଠାରୁ ଖୋର୍ଦ୍ଧାକୁ ଏକ ସଲଖ ବାଟ ଅଛି ।

ସଂଯୋଗ—ମିଳନ, ମିଶ୍ରଣ, ଯୋଗାଯୋଗ ।

କଟକ ଓ ଆସନ୍ତାପକୁ ଏକ ରେଳପଥ ସଂଯୋଗ
କରୁଛି ।

ସଶସ୍ତ୍ରସୈନିକ—ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ରଧାରୀ ଫଉଜ ।

ସଶସ୍ତ୍ରସୈନିକ ସୀମାନ୍ତରେ ସଦାଜାଗ୍ରତ ଅଛନ୍ତି ।

ସଂସଦ—ପାର୍ଲିମେଣ୍ଟ, ସଭା, ପରିଷଦ ।

ସହଯୋଗୀ—ସହକାରୀ ।

ବନ୍ଧୁ ଅମାୟ ମୋର କଣେ ଉତ୍ତମ ସହଯୋଗୀ
ଅଟନ୍ତି ।

ସହସା—ହଠାତ୍

ସହସା କଳାହାଣ୍ଡିଆ ମେଘ ଉଠାଇଲା ଓ ବରଷା
ବରଷିଗଲା ।

ସହାୟ—ସାହାଯ୍ୟ ।

ଅନ୍ଧକୁ ସହାୟ ହେବା ଏକ ଧର୍ମକାର୍ଯ୍ୟ ।

ସହାୟକ—ସାହାଯ୍ୟକାରୀ ।

ଲୁବେରେଟୋରୀରେ ସହାୟକରୂପେ ରହାକର
କାମକରେ ।

ସହୃଦ—ଧର୍ମ ଯୁକ୍ତରେ ନିହତ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଗାନ୍ଧୀ ଦେଶ ପାଇଁ ସହୃଦ ହୋଇଛନ୍ତି ।

ସହ୍ୟକରଣ—ସହବା, ଧୈର୍ଯ୍ୟର ସହ - ବରଦାୟ
କରିବା ।

ସହ୍ୟକରଣ ଏକ ଉତ୍ତମ ଗୁଣ, କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟାୟ ସହ୍ୟ
କରିବା ନୁହେଁ ।

ସାକ୍ଷର—ଅକ୍ଷର ସହ ପଢ଼ିପଢ଼ି ।

(ବିପକ୍ଷତ—ନିରକ୍ଷର) ।

କେରଳରେ ପ୍ରାୟ ଶହେଭାଗ ଲୋକ ଏବେ ସାକ୍ଷର
ଅଟନ୍ତି ।

ସାକ୍ଷୀ—ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଦର୍ଶୀ ।

ସେହି ଘଟଣାର ସାକ୍ଷୀରୂପେ ତାଙ୍କୁ କୋର୍ଟରୁ
ତକରା ଅସିଲା ।

ସାଂଘାତକ—ଭୟଙ୍କର ।

ବେଗୀର ଅବସ୍ଥା ସାଂଘାତକ ।

ସାକସକ୍ତ—ପରିପାଟି, ବେଶ ।

ସରମଞ୍ଚର ସାକସକ୍ତ ବେଶ୍ ଉନ୍ନତ ରୂପର
ପରିଚୟ ଦିଏ ।

ସାଦର—ଆଦରସହ, ସହୃଦ ।

ଅତିଥିକୁ ସାଦର ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନା ଜଣାଇବା ଗୁରୁକର୍ତ୍ତାଙ୍କର
କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।

ସମ୍ବାଦ—ଆଦରରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ।

ସାଧକ—ସମ୍ପାଦନକାରୀ ।

ସାଧକ ଜୀବନରେ ଅନେକ କଷ୍ଟଯାତନା ଅସିବା
ସ୍ବାଭାବିକ ।

ସାନ୍ନ୍ୟାସ—ଆଶ୍ୱାସନା, ପ୍ରବୋଧନା ।

ମାଆ ଶିଶୁକୁ ସାନ୍ନ୍ୟାସ ଦେଇ ଶାନ୍ତ କରାଇଲେ ।

ସାଫଲ୍ୟ—ସଫଳତା ।

ଛାତ୍ରମାନଙ୍କର ସାଫଲ୍ୟ ହିଁ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ କୃତିତ୍ୱର
ପରିରୂପକ ।

ସାମୟିକ—ଅନୁକାର୍ଯ୍ୟ, ସମୟୋଚିତ ।

ସାମୟିକ କ୍ଳାନ୍ତି ମେଣ୍ଟାଇବା ପାଇଁ ବ' ପିଇବା
ମଧ୍ୟ ଉଚିତ ନୁହେଁ ।

ସାମ୍ପ୍ରତିକ—ବର୍ତ୍ତମାନ ସମ୍ପର୍କିତ ।

ସାର—ଶତ, ଉଚ୍ଚଷ୍ଟ ଅଂଶ, ଶ୍ରେଷ୍ଠ, ମର୍ମାଂଶ ଇତ୍ୟାଦି

ଅଧିକ ଉତ୍ସାହନ ପାଇଁ ଜମିରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ସାର
ଦିଆଯାଏ ।

ରମ ଶ୍ରେଣୀରେ ପିଲାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସାର ।

ସାରାଂଶ—(ସାରାଂଶ) ସମସ୍ତ ଶୁଦ୍ଧ ରଥ ।

ସାଲିସ—ମଧୁସୂତାରେ ବିଦାବିନ ସମାଧାନ ।
କେଶରେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟକୁ ଫଳା ଯାଏନି ସାଲିସ
କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ।

ସାହସ—ନିର୍ଭୟତା ।

କ୍ଷତ୍ର ଆସନ୍ତୁ ସତ୍‌ସାହସ ଓ ଶାନ୍ତିଶାସ ତିଅନ୍ତୁ ।

ସାକ୍ଷିମପଟା—ପ୍ରମା ବା ରସୁଚକୁ ଦିଆଯାଉଥିବା
ନମିର ପ୍ରମାଣପତ୍ର ।

ସିଲ୍‌କ—ନିମ୍ନପଦ ରଖିବା ପାଇଁ କାଠ ବା ଲୁଗା-
ବିଆରି ବସ୍ତ୍ର ବାକୁ ।

ଆମ ସିଲ୍‌କରେ ଆନେକ ପୁରୁଷାଙ୍ଗାର ବାସନ
ଓ ଅଳଙ୍କାର ରହିଛି ଅଛି ।

ସିଦ୍ଧାନ୍ତ—ନିଷ୍ପତ୍ତି ।

ଜଗଦାଶ୍ରମରୁ ଶୂନ୍ୟତାକୁ ଓହରିଯିବାର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ
ନେଲେ ।

ସିଲ୍‌କ—(Silk) ରୂପମ ।

ସୁତାକୁଟାଠାରୁ ସିଲ୍‌କ ଲୁଗା ଦାମ୍ ଖୁବ୍ ଅଧିକ ।

ସିଲ୍‌ଟ—(Slate) କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ କର୍ଦ୍ଦମ ପ୍ରସ୍ତରରେ
ତିଆରି ଫଳକ ।

ସିଲ୍‌ଟ ଖଡ଼ି ଧରି ପିଲାଏ ଉଡ଼ାଳି ଯାଆନ୍ତି ।

ସୀମନ୍ତନୀ—କୁଳ ଶୁଆପୁଣୀ; କୁଳରବୋହୁ ।
ହିନ୍ଦୁପରିବାରରେ ବଂଶର ପରମପା ଉତ୍ତରକରି
ସୀମନ୍ତନୀଏ ଦେବୀ ପୂଜାକରନ୍ତି ।

ସୁଗଠି—ଉତ୍ତମ ରୂପେ ତିଆରି ବା ନିର୍ମିତ, ସୁନ୍ଦର
ଆକାର ।

ପୃଥ୍ବୀବଜଙ୍ଗର ସୁଗଠିତ ବସ୍ତୁ ସହ ବାରଦ ଓ
ଉଦାରତାର କାହାଣୀ ଶୁଣି ସଂଯୁକ୍ତା ତାଙ୍କୁ
ପତିପଦରେ ବରଣ କଲେ ।

ସୁକ—ଗହମରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଏକ ପ୍ରକାର ଖାଦ୍ୟ ସାମଗ୍ରୀ ।
ସୁକି ହାଲୁଆ ଏକ ଲଘୁପାଚ ଖାଦ୍ୟ ।

ସୁତଙ୍ଗ—ଭୂମିର ନିମ୍ନରେ ଥୋରି ଥଣ୍ଡିସାରିଆ ଦୀର୍ଘ
ଗର୍ତ୍ତପଥ ।

ବାରବେଟୀ ଦୁର୍ଗତିରୁ ମହାନଦୀକୁ ଏକ ସୁତଙ୍ଗ
ପଥ ଥିବାର ଅନୁମାନ କରାଯାଏ ।

ସୁଧା—ଅମୃତ, ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା, ଜଳ, ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଲଭ୍ୟାଦି ।
ଅମୃତ ସାନକାରୀ ସେ ଅମର ରହେ ଏ ବିଶ୍ୱାସ
ଆସିମାନଙ୍କର ଅଛି ।

ସୁଧାକର—(ସୁଧା + ଆକର) ଚନ୍ଦ୍ର, ନିଶାକର ।
ରତ୍ନରେ ସୁଧାରୂପୀ ମନୋରମ କିରଣଦାନକରି
ଚନ୍ଦ୍ର ସୁଧାକର ନାମରେ ଖ୍ୟାତ ।

ସୁତରାଂ—ଅତଏବ, ତେଣୁ, ଫଳତଃ ।

ସୁପଣ୍ଡିତ—ଉତ୍ତମଜ୍ଞାନୀ ।
କବିକାଳିଦାସ ସେ ତେଣେ ସୁପଣ୍ଡିତଥିଲେ, ଏଥିରେ
ନିଃସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ।

ସୁପାରସ—ଅନ୍ୟର ଅନୁକୂଳରେ ଅନୁରୋଧ ।
ମୋ ପାଇଁ ସୁପାରସ କରି ହେମନ୍ତଦେବୀ
ସରକାରଙ୍କୁ ଲେଖିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କଠାରୁ ସୁପାରସ ପତ୍ର
ଧରି ମୁଁ କର୍ତ୍ତବ୍ୟକୁ ଭେଟିଲି ।

ସୁଶ୍ରାବ୍ୟ—ଶ୍ରବଣରେ ସୁଖକର ।

ସୁଶ୍ରାବ୍ୟ ସଙ୍ଗୀତ ଅଶ୍ରାବନକୁ ବଶୀଭୂତ ଓ ଶାନ୍ତ
କରେ ।

ସୁସଞ୍ଜିତ—ସଥାସଥ ।

ସୁସଞ୍ଜିତ ଭାବେ ଆଲୋଚନା ମାଧ୍ୟମରେ ଅନେକ
ପରିଶେଷରେ ଏହି ସସଙ୍ଗକୁ ଆସିଲୁ ।

ସୁଷ୍ମ—ସସ୍ପେରୁ, ପାଚଳ, ଅତିସୁଦୃଢ଼ ।

କୋଷାର୍କର ମୂର୍ତ୍ତି ଗୁଡ଼ିକରେ ଅତି ସୁଷ୍ମ କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ
ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ।

ସୁତନା—ସଙ୍କେତ, ଚିହ୍ନ, ପ୍ରସାଦନା, ଆରମ୍ଭ ।

ଆଜିର କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ସୁତନା ଅତି ପ୍ରଭାବରେ ଦିଆ
ଯାଇଥିଲା ।

ସେତନ—ସିମ୍ବଳ ।

ଜଳସେତନ ବିନା କୃଷିର ଉନ୍ନତି ଅସମ୍ଭବ କାର୍ଯ୍ୟ
ଅଟେ ।

ସେତା—ସୁଅ ।

ଜଳର ସେତା ନିମ୍ନଆଡ଼କୁ ସର୍ବଦା ପ୍ରବାହିତ
ହୋଇଥାଏ ।

ସୌଖ୍ୟ—ସୁଖଧାର, ସୁଖବସ୍ତୁତ ।

ଜୀବନରେ ସୌଖ୍ୟକୁ ବିସ୍ତରଣ ନ କଲେ
ସାଧନାରେ ଯିବାକୁ ମିଳିବ ଅସମ୍ଭବ ।

ସୌଖୀନ—ସଉକସୁକ୍ତ, ରୁଚସମ୍ପନ୍ନ ।

ସୌଖୀନ ଦ୍ରବ୍ୟ—ତାଙ୍କ ଦୋକାନରେ ବିବିଧ
ସୌଖୀନ ଦ୍ରବ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ।

ସୌହାର୍ଦ୍ଦ୍ୟ—ସୌଜନ୍ୟ, ଲୁହମ ଦାୟିକତା ।
ବନ୍ଧୁର ସୌହାର୍ଦ୍ଦ୍ୟକୁ ଯାହାକିଦେବା ସୌଜନ୍ୟ-
ବୋଧର ପରିଚ୍ଛେଦ ନୁହେଁ ।

ହଳଦାର—ଲମ୍ପ୍ୟ ଦାବିଦାର ।

ସିଂହାସନ ସମ୍ପତ୍ତିରେ ପୁତ୍ରର ଅଧିକାର ଅଛି । ତାହା
ପାଇବାପାଇଁ ପୁତ୍ର ହଳଦାର ।

ହତବୁଦ୍ଧି—କିଂ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବିମୁକ୍ତ, କ'ଣ କରିବାକୁ
ହେବ ଠିକ୍ କରି ନପାରିବା ଅବସ୍ଥା ।

ହତଶ୍ରୀ—ଶୋଭାହୀନ, ଲକ୍ଷ୍ମୀହୀନ ।
(ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ ନ ଥିବା ଘର ହତଶ୍ରୀ ହେବା ସାର) ।
ପଞ୍ଚଲ ଉପିଗଲେ ଡିଆରି ହତଶ୍ରୀ ଦିଶେ ।

ହରତାଳ—ଧର୍ମଘଟ, ଜୀବନସାଥୀର ସ୍ଥାନାନ୍ତରିକ
ବନ୍ଧୁ ।
ହରତାଳ ଯୋଗୁ ଦୋକାନ ବଜାର ଘଡ଼ ବନ୍ଦ ରହିଛି ।

ହଳକରିବା—ଭୂମିକର୍ଷଣ କରିବା ।
କୃଷକ ବଳଦ ଯାହାଘାସରେ ଚଳି ହଳକରେ ।

ହସିଉଡ଼ାଉଦେବା—ବେଶାବର କରିବା ।

ହସ୍ତଶିଳ୍ପ—ସେଉଁ ଶିଳ୍ପ ମଣିଷ ହାତରେ ମୂର୍ତ୍ତି
ସୃଷ୍ଟିକରିବ ।

ସହଜପୁରୀ ଶାଢ଼ୀ ପରଦା ଓଡ଼ିଶା ହସ୍ତଶିଳ୍ପର ଏକ
ଉତ୍କଳ ନମୁନା ଅଟେ ।

ହସ୍ତକ୍ଷେପ—ଅନ୍ୟର କାମରେ ହାତଦେବା, ସ୍ଥଳ
ପରିଚାଳନା ବାଧା ଦେବା ।

ହସ୍ତାନ୍ତର—ଅନ୍ୟ ହସ୍ତକୁ ଯିବା, ସମ୍ପତ୍ତି ବା ବସ୍ତୁ
ଅନ୍ୟର ଦଖଲକୁ ଯିବା ।
ଭୁସମ୍ପତ୍ତି ହସ୍ତାନ୍ତର ଦେଲେ ଗରଦେଖି କରୁଛି
ଦରକାର ପଡ଼େ ।

ହାଜିତ—କାରାଗାର, ଜେଲଖୋଲା ।

ଆସାମୀ ହସ୍ତକୁ ଦୁଇବର୍ଷ ଜେଲାରୁ ସଶ୍ରମ ହାଜିତ
ଆଦେଶ ହୋଇଛି ।

ହାଜିର—ଉପସ୍ଥିତ, କାର୍ଯ୍ୟକରିବାକୁ ଉପୁତ ।
ମୁଁ ହାଜିର ଆଜ୍ଞା, ଦୟା କହିଲେ ।

ହାଜିକ—ଆନ୍ତରିକ, ଦୃଢ଼ପ୍ରକାଶ ।
ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ମୋର ହାଜିକ ଅଭିନନ୍ଦନ ଜଣାଇଦେବେ ।

ହାକୁଡ଼ିବା—ସମ୍ବୁଧ୍ଧାନ ହେବା ।
ପଞ୍ଚକଟି ବଣ ବାଟରେ ଯାଉ ଯାଉ ବାଉଁଶିଏ
ହାକୁଡ଼ିଲେ ।

ହାର—ହସାବ, ଦର ।
ଶତକଡ଼ା ୯ ହାର ଧେରେ ବ୍ୟାଙ୍କରୁ ଋଷ ମିଳିଲା ।
ହାର—ମାଳା, ସୁନା, ରୂପା ଆଦି ଧାତୁ କମ୍ପା
ଫୁଲରେ ମାଳ ।
ତୁମ ବୃତ୍ତିରେ ମୁଁ ଆନନ୍ଦିତ, ଅସେବ ଏକ
ଫୁଲହାର ଦେଇ ତୁମକୁ ଅଭିନନ୍ଦନ ଜଣାଉଛି ।

ହାରହାରିମୂଲ୍ୟ—ମୋଟାମୋଟି ଦର ।
ହାସ୍ୟାସ୍ତ୍ର—ଲୋକହସା ହେଉଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି;
ଉପହାସର ପାତ୍ର ।

ଭଲଭଲିଆ ପୋକ ପତି ବସୁ ସହିତ ଅଲୋକ ଦାନରେ
ପ୍ରତିପୋଷିତା କରେ ତେବେ ସେ ହାସ୍ୟାସ୍ତ୍ର ହେବା
ହାସ୍ୟବିକ ।

ହାଲ—ଅବସ୍ଥା, ଶରତ୍ତ ଚଳାରେ ଥିବା ଲୁହାର ବେତ
ଏ ମାଗାରିଆ ଆଉ ହାଲ ନାହିଁ; ନିଆଡ଼ିଏ ବିଶା
ହେବ ।

ହାଣ୍ଡ—ନାଶ, କମ୍, ଅନୁସ୍ରବ ।
ଅପରାହ୍ନରେ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ତାପ ହାଣ୍ଡ ପାଏ ।

ହୁତକର—ମଙ୍ଗଳକର ।
ନିଜାଳ ଭ୍ରମପ ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟପକ୍ଷେ ହୁତକର ଅଟେ ।

ହୁମବାହ—ଗତିଶୀଳ ଛୁଷାର ସମୂହ ।

ହୁସାବ—ଗଣନା, ଜମାଖର୍ଚ୍ଚ-ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ; ଶୁଖିଲା ।
—ଅଧିକାର—ଜମାଖର୍ଚ୍ଚ ସଫର୍ଦ୍ଦୀୟ ବସ୍ତୁରର
ଅଫିସର ।

—ନିକାଶ—ଦ୍ରୋଣାନେଶ ସମ୍ପର୍କୀୟ ରୂପାନ୍ତ ନିଷ୍ପତ୍ତି

—ପରତ—ଗଣନା କରିବାର ବାନ୍ଧୁ ଉପାୟ ।

—ରକ୍ଷକ—ନିରାଶର ହିସାବ ରଖୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

—ରେକର୍ଡର—ଯେଉଁ ରେକର୍ଡରେ ଜମାଖର୍ଚ୍ଚର ହିସାବ ଲେଖାଯାଏ ।

ହସାବୀ—ଖେଳତ, ସପନୀ ।

ସମବାହୁ ଭାବି ହସାବୀ, ତାଙ୍କ କାମରେ ମଳିଧୁଳି ନ ଥାଏ ।

ହୀନ—ମାତ ।

ଭିକ୍ଷାବୃତ୍ତି ଏକ ହୀନ ବୃତ୍ତି ।

ହୁକୁମ—ଆଜ୍ଞା, ଆଦେଶ, ଅନୁମତ ।

ହୁକୁମ ତାଲିମ କରିବା ତାଙ୍କର କାମ ।

ହୁତା—ପଦସମ୍ପତ୍ତିର ଧାତୁଫଳକ, ନିର୍ଦ୍ଦେଶନ ।

ପିତଳ ହୁତାପିତା ପୋଲିସ ମତଦତ୍ତ କରି ଏକ ବାଟେ ଉଲ୍ଲିତଲେ ।

ହୃଦ୍‌ପିଣ୍ଡ—ହୃଦୟ ଧନ୍ୟ, ହୃଦୟନ୍ୟ ।

ହୃଦ୍‌ପିଣ୍ଡ ଆମ ଶରୀରର ସବୁଠାରୁ ମୂଲ୍ୟବାନ ଅଂଶ ।

ହୃଦ୍‌ରେଖ—ହୃଦ୍‌ପିଣ୍ଡ ସମ୍ପର୍କିତ ରେଖ ।

ପଳନାୟକବାହୁ ହୃଦ୍‌ରେଖରେ ପାଡ଼ିତ ହୋଇଛନ୍ତି ।

ହୃଦୟ—ବସନ୍ତଳ, ବୁକୁର ଅଭ୍ୟନ୍ତର ଭାଗ ।

ତିଧବାଜ ହୃଦୟ ବିଦାରକ କ୍ରନ୍ଦନରେ ଶୁ ଗାନପଲୀ ଥରି ଉଠିଲା ।

ହୃଦୟବିଦାରକ—ହୃଦୟପଟା ।

ହୃଦୟସ୍ପର୍ଶୀ—ମରମରୁଆଁ ।

ହୃଷ୍ଟ—ଆନନ୍ଦିତ ।

କୃତ୍ତିବ୍ରହ୍ମାସଲ କରିଥିବା ଛାତ୍ରମାନେ ହୃଷ୍ଟ ମନରେ ଘରକୁ ଫେରିଲେ ।

ହେକ୍ଟର—ଜମିର ଆୟତନ ପରିମାଣ ଏକକ ।

ଏକ ହେକ୍ଟର ଜମିରୁ ସାଞ୍ଚ ଓ ଚକ୍ରାଧାର ଧାନ ମିଳିଛି ।

ହେୟୁଜାନ—ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀ, ଅଗ୍ରାହ୍ୟ ।

କାହାକୁ ହେୟୁଜାନ କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ; ସମସ୍ତେ ଉତ୍ସବର ସମାନ ।

ହୋତା—ଯଜ୍ଞକାରୀ, ହୋମକାରୀ ।

ସାମବେଦୀ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କୁ ଯଜ୍ଞରେ ହୋତା କରାଯାଉଛି ।

ସାଗସ୍ଥାୟୀ—ଅତି ଅଳ୍ପ ସମୟ ପାଇଁ ଥିବା ।

ଧନ, ସୌବନ ସାଗସ୍ଥାୟୀ, ଏହାକୁ ନେଇ ଗର୍ବ କରିବା ଅନୁଚିତ ।

ସମତା—ସାମର୍ଥ୍ୟ, ପଟ୍ଟତା ।

ସମତାପନ୍ନ—ସାମର୍ଥ୍ୟବନ୍ତ, ପଟ୍ଟ ।

ସମଶୀୟ—ସାହାକୁ ସମାକର୍ଷଣପାତ୍ରେ ।

ସମା—ଦୋଷମାର୍ଜନା ।

ସମା କଲେ ଝିଅ ସମାତ ମିଳଇ

ସମାର ନ ମିଳେ ଅନ୍ତ ।

ସମାର ଗ୍ରହୀତା ସମା ଦାତା ଦୁହେଁ
ଏ ଭୁବନେ ଭାଗ୍ୟବନ୍ତ ॥ ଶର୍ମିଷ୍ଠା

ସମ୍ଭ୍ରା—ସ୍ରାବ, ନାଶ, ଅବସାନ ।

ସମ୍ଭ୍ରାବେଶ—ସନ୍ତାପନେ ।

ସାନ୍ତ—ନିବୃତ୍ତି, ନିରାଶ୍ର, ବିରତ ।

ଅକାର୍ଯ୍ୟରୁ ସାନ୍ତ ହେବା ଉତ୍ତମୋକ୍ତ କାମ ।

ସାର—ଶାର, ଲବଣରସ ।

ସାର ସହ ସାର ମିଶାଇବା ଅନୁଚିତ ।

ସାଲନ—ମୋଚନ, ଧୋଇବାକାର୍ଯ୍ୟ, ଶୋଧନ ।

ପାପର ସାଲନ ପାଇଁ ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ କରାଯାଏ ।

ସିନ୍ଦ୍ର—ବାତୁଳ, ସାହାକୁ ପିଙ୍ଗା ଯାଇଥାଏ ।

ସିପ୍ର—ଶୀଘ୍ର, ସରୁତ, ଦ୍ରୁତ ।

ସୁଶ୍ରୀ—ସୁବୁ, ଦୃଢ଼ଶିତ ।

ପିଲାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟ ଅତରଣରେ ଶିକ୍ଷକ ସୁଶ୍ରୀ ହେବା ସ୍ବାଭାବିକ ।

ସୁର—ଖୁର, ଖୁର ।

ସୁର ସାହାଯ୍ୟରେ ଭଣ୍ଡାରି କ୍ଷୌରକାର୍ଯ୍ୟ କରେ ।

ସେପଣୀ—ଅତୁଳ, ଖେପାଜାଲ ।

ନାଉରୀର ସେପଣୀ ଅପାତରେ ମଦାଜଳରେ ଶତ ତରଙ୍ଗ ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ ।

ସେପାଜାଲ—ଗୁଲ୍ଲି କରି ପକାଯାଇଥିବା ଜାଲ ।

ସୌର—ଶିଖର ।

ବାର୍ତ୍ତିକ କ୍ଷୌରକାର୍ଯ୍ୟ କରି ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ କରେ

କ୍ଷୌରକର୍ମ—ଶିଖରକାମ ।